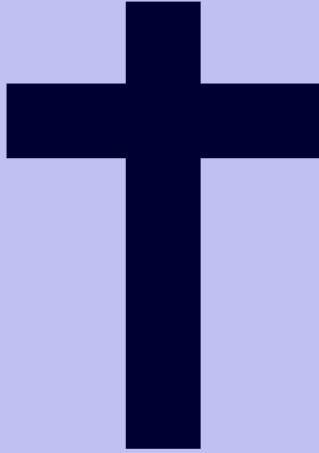

El Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo
en el idioma piapoco

New Testament in Piapoco

El Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo en el idioma piapoco

New Testament in Piapoco

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Piapoco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piapoco

pio

Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Piapoco

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
15b1335d-e064-57a2-9f7f-a5383125b741

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	64
SAN LUCAS	102
SAN JUAN	165
LOS HECHOS	211
ROMANOS	265
1 CORINTIOS	292
2 CORINTIOS	320
GÁLATAS	338
EFESIOS	349
FILIPENSES	359
COLOSENSES	366
1 TESALONICENSES	372
2 TESALONICENSES	377
1 TIMOTEO	381
2 TIMOTEO	389
TITO	395
FILEMÓN	399
HEBREOS	401
SANTIAGO	424
1 SAN PEDRO	431
2 SAN PEDRO	439
1 SAN JUAN	444
2 SAN JUAN	450
3 SAN JUAN	451
SAN JUDAS	452
EL APOCALIPSIS	454

SAN MATEO

Los antepasados de Jesucristo

¹ Yáí cuyàluta icàlidaca Jesucristo yàawirináimi ípidená. Yáí Jesucristoca yácata nataquerínámi, yáí rey David, Abraham nacáí.

² Abraham ìiri ípidenáté Isaac. Isaac ìiri ípidenáté Jacob. Jacob ìiri ípidenáté Judá. Judá, nía nacáí yéénánáí once namanùbaca, níacata israelitanáí yàawirináimi.

³ Judá yéenibe aslanáí náipidenaté Fares, Zara nacáí. Náatúa uípidenáté Tamar. Fares ìiri ípidenáté Esrom. Esrom ìiri ípidenáté Aram.

⁴ Aram ìiri ípidenáté Aminadab. Aminadab ìiri ípidenáté Naasón. Naasón ìiri ípidenáté Salmón.

⁵ Salmón ìiri ípidenáté Booz. Booz yáatúa uípidenáté Rahab. Booz ìiri ípidenáté Obed. Obed yáatúa uípidenáté Rut. Obed ìiri ípidenáté Isaí.

⁶ Isaí ìiri ípidenáté rey David. Rey David ìiri ípidenáté Salomón. Salomón yáatúa, úacata Urías yàacawéetúami quéechatécáwa.

⁷ Salomón ìiri ípidenáté Roboam. Roboam ìiri ípidenáté Abías. Abías ìiri ípidenáté Asa.

⁸ Asa ìiri ípidenáté Josafat. Josafat ìiri ípidenáté Joram. Joram ìiri ípidenáté Uzías.

⁹ Uzías ìiri ípidenáté Jotam. Jotam ìiri ípidenáté Acáz. Acáz ìiri ípidenáté Ezequías.

¹⁰ Ezequías ìiri ípidenáté Manasés. Manasés ìiri ípidenáté Amón. Amón ìiri ípidenáté Josías.

¹¹ Abéeri néená Josías yéenibeca aslanáí ípidenáté Jeconías, yáté camuí Babilonia yàasu cáli néeséeyéí náibàacaalíté israelitanáí natécáténá nía presoíri iyú Babilonia néré.

¹² Néeseté idécunitàacá israelitanáí iyaca presoíri iyú Babilonia yàasu cáli ínata, Jeconías idènicatété ìiriwa ípidenéeri Salatiel. Salatiel ìiri ípidenáté Zorobabel.

¹³ Zorobabel ìiri ípidenáté Abiud. Abiud ìiri ípidenáté Eliaquim. Eliaquim ìiri ípidenáté Azor.

¹⁴ Azor ìiri ípidenáté Sadoc. Sadoc ìiri ípidenáté Aquim. Aquim ìiri ípidenáté Eliud.

¹⁵ Eliud ìiri ípidenáté Eleazar. Eleazar ìiri ípidenáté Matán. Matán ìiri ípidenáté Jacob.

¹⁶ Jacob ìiri ípidenáté José. Yáí José yeedácaté ìiriwa María, uáí Jesús yáatúaca. Wáimaca Jesús ìwali Mesiascani, ímáanáca wacuérinásàiri Dios ibànùericaté walí, wía israelitaca, icuacaténá wía.

¹⁷ Iná waputàaca catorce namanùbaca Abraham itaquénánámi iyéeyéicaté Abraham yàasu èeri idénámi, idèniyéicaté nacáí yéenibewa àta rey David imusúacatalétaté iicá èeri. Néese rey David idénámi, nàyacaté catorce namanùbaca David itaquénánámi iyéeyéicaté David yàasu èeri idénámi, idèniyéicaté nacáí yéenibewa àta Babilonia yàasu cáli néeséeyéí natécatalétaté israelitanáí presoíri iyú Babilonia néré. Néeseté idécanaámíté israelitanáí nàyaca presoíri iyú Babilonia yàasu cáli ínata, néese Mesías yàawirináimi catorce namanùbaca nàyacaté, nadènicaté nacáí néenibewa àta Mesías imusúacatalétaté iicá èeri, yáí wacuérinásàiri ípidenéerica Jesucristo.

Nacimiento de Jesucristo

¹⁸ Siúcade nucàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali yáí imusúanacaté iicá èeri: Yáatúa María idécunitàacá ucúaca ucásàanápínátéwa José yáapicha, càmíchúaca iimá yáapicha. Quéwa, udéericuca sùmài, Espíritu Santo íiwitáise iyú.

¹⁹ Néese José, cayábéerica íiwitáise, càmítaté iwàwa ibáiniadaca úa áibanáí yàacuése. Iná íináidacawa imàacáanápíná íchawa úa ibàacanéeri iyú càmícáiná ìiri yáí udéericuáica. Càmítaté José iwàwa icháawàaca uináwaná ìwali iyacále mìnánáí ìri ípíchanaté nanúaca úa.

²⁰ Yá José íináidacatéwa imàacáanápíná íchawa úa, quéwa abéeri ángel Dios néeséeri yàanàaca José yáatalé. Yá ángel imàacaca yáawawa José iicácani yáamacani iricúise. Yá ángel íimaca José ìri: “José, rey David itaquérinámi, picá cáalu peedáca María piacawéetúapínaca úara, udéericuáiná sùmài Espíritu Santo íiwitáise iyú.

²¹ Sùmàiquéera yáí imusuérinápínacawa María ícha. Pimàni ípidená Jesús. Iipidenápíná càí yácáiná iwènúadapíná yàasu wenàiwicanáí íiwitáisewa nabáyawaná íchawa, ipíchaná Dios yúuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalíisewa”, íimaca yáí ángelca.

²² Càité ángel icàlidaca José ìrini macáita ichàbáanápínátéwa càide iyúwaté profeta icàlidáanáté Dios itàacáí wenàiwicanáí ìri.

²³ Báluitécáiná Dios yàasu profeta íimacaté nalí Dios inùmalcúise:

“Abéechúa mànacáu càmíchúacáwaca iimá asiali yáapicha, udéericupínacawa. Imusúapínacawa uícha abéeri sùmài, namàníripíná ípidená Emanuel”, íimacaté yáí profetaca. (Yáí ípidená Emanuel ímáanáca: “Dioscata wáapicha”).

²⁴ Néeseté José icawàacawa, yá imànicaté càide iyúwa Dios yàasu ángel ichùllianáni. Yátè èerica yeedácaté úái Mariaca yàacawéetúapinácawa.

²⁵ Càmíiritàacá quéwa José íimá úapicha àta uìri imusúacatalétaté íicá èeri yái idàbàanèerica uirica. Yá José imànicaté íipidená Jesús.

2

La visita de los sabios de Oriente

¹ Jesús imusúacaté íicá èeri Belén iyacàlená iricu, Judea yàasu cáli íinata, rey Herodes icúacaalíté yái cálica. Néenialité abénaméeyéi asianái cáaliacáiyéi nàanàca Jerusalén iyacàlená iriculé. Déecúiséeyéi nàanàca, Oriente yàasu cáli néeséeyéi, yéewáidéeyéicawa nacái dùlpùta iwali.

² Nasutáca néemiawa Jerusalén iyacàlená mìnaná:

—¿Alénásica judío icuèrinápiná siùquèerica tàacáwa imusúaca íicá èeri? Wáaliacawa idéca asácani waicácinaté áiba dùlpùtaca íimáanaca idéca imusúaca íicá èeri, yái picuèrinápinácuéca, piacué judíoca. Iná wadéca wàanàca wàacaténá icàaluíniná —náimaca.

³ Yá rey Herodes yéemiaca cáaliacáiyéi iináwaná, iná máini cáaluca íináidacawa, càmicáiná iwáwa áiba yeedáca íicha yái cálica. Jerusalén iyacàlená mìnaná nacái cáaluca nía canánama, càmicáiná nawáwa Herodes yàasu úwinái namànica úwi náipunita íwalíise yái nacuèrinápináca wàlisàica.

⁴ Néese rey Herodes iwacáidaca sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenáiwica templo iricu. Herodes imáidaca nía isutácaténá yéemiawa nía alénápinácaalíté Mesías imusúaca íicá èeri, yái judío icuèrinápiná Dios ibànùerica nalí.

⁵ Yá náimaca Herodes iri:

—Belén iyacàlená néenipináca imusúaca íicá èeri, Judea yàasu cáli íinata, yácáinaté Dios yàasu profeta itànàca càiri tàacáisi Dios inùmalicúise bàaluité. Dios íimacaté:

⁶ Pía, Belén iyacàlenáca, Judea yàasu cáli íinatéeri iyaca, caináwanáca pía áiba yàcalé íicha canánama iyéeyéica Judea yàasu cáli íinata, yácáiná Nacuèriná imusúapinácawa Belén iyacàlená iricu icuèripiná nàasu wenáiwica, níai Israel itaquénáinámica', càité itànàca tàacáisi yái profetaca Dios inùmalicúise —náimaca.

⁷ Néese Herodes imáidaca cáaliacáiyéi ibàacanèeri iyú áibanái íicha. Imáida isutáca yéemiawa nía yáaliacaténáca cayába cainácaalíté èeri idàbacaté naicáca úái dùlpùtaca uchanàacawa.

⁸ Néese Herodes idécanáami yéemiacani, yá íimaca nalí:

—Piacuéwa picutáca cayábani, yára sùmàica; néese pidécanáamicué pianàacani, yá picálidacué nulí iináwaná, yéewanápiná nùacawa néré nubàlùacawa nùlulù ipùta iyúwa iri nùacaténá nacái icàaluíniná —meedáta cáli íimaca nalí, ichiwáidacáita nía meedá Herodesca. Yá ibànùca nía Belén iyacàlená nérépiná.

⁹ Idécanáami néemiaca Herodes itàacái, yá nàacawa íicha níai cáaliacáiyéica. Yá néese, dùlpùta yàacawa napíchalépináta, úái dùlpùta naiquéechúacaté nàyacaalíté nàasu cáli néesewa. Yá uchanàacawa yàcalé iwicáu yái sùmái iyacáita.

¹⁰ Néese naicáciná dùlpùta, yá casíimáica nía manuúsiwata.

¹¹ Yá nawàlùacatéwa capli iriculé. Naicáca sùmái néré yáatúa María yáapichawa. Yá nabàlùacawa iri nàululù ipùta iyúwa nàacaténá sùmái icàaluíniná. Néese nàacúaca nàasuwa nàacaténá iri oro, incienso nacái, mirra nacái, níai cawèniyéi pumènica isàni.

¹² Néese Dios yàalàca nía náamacani iricúsewa ipíchaná nèepùacawa Herodes yàatanabàa. Inaté nèepùacawa áiba àyapu iricubàata Herodes íicha nàasu cáli nérépináwa.

La huida a Egipto

¹³ Néese idécanáamité nàacawa níai cáaliacáiyéica, yá Dios ibànùca ángel yàanápinátéwa José yáatalé. Yái ángel imàacaca yáawawa José íicácani yáamacani iricúise. Yá ángel íimaca iri: “Pimichàawa, pichùnia piàsuwa pianáwa, pitéca yái sùmàica yáatúa yáapichawa, piacàatétawa Egipto yàasu cáli nérépiná. Piya néréwa àta numáidacataléta piawa, Herodescáiná icutápiná inúwa yái sùmàica”, íimaca yái ángelca.

¹⁴ Néese, José imichàacawa táiyápi, itécani yái sùmàica, yáatúa yáapichawa. Yá yàacàatécatawa náapicha Egipto yàasu cáli nérépiná.

¹⁵ Nàyacaté néré àta Herodes yéetácatalétatéwa. Inaté macáita ichàbacawa càide iyúwaté Dios yàasu profeta icàlidiáanaté tàacáisi Dios inùmalicúise: “Numáidaca Nùiriwa yàacaténáwa Egipto yàasu cáli íicha”, íimacaté yái Diosca.

Herodes manda matar a los niños

¹⁶ Néeseté Herodes yáaliacawa naináwaná iwali níai cáaliacáiyéica càmitaté neebáida itàacái, yá calúaca báawanamani yái Herodesca. Iná Herodes ibànùca yàasu úwináwa nanúacaténá macái sùmanái asianái Belén iyacàlená iricúiyéica, áiba yàcalé nacái iyéeyéica mawièinibàa Belén iri. Nanúacaté macái sùmanái asianái idèniyéica àta pucháiba camuí, níacáinaté

cáaliacáiyéica nacàlidacaté Herodes iríni nadàbacaté naicáca dùlupùta pucháiba camuí ipíchawáiseté nàanàca Jerusalén iyacàlená néré.

¹⁷ Càité ichàbacawa càide iyúwaté profeta Jeremías itànàanaté tàacáisi Dios inùmalicúise. Jeremías ímacaté:

¹⁸ “Náicháanipíná cachàini manuísiwata níai Ramá iyacàlená mìnanáica, Raquel itaquénáináica. Náicháanipínáca, máini achúmaca nawàwa néenibe íinináwa. Canácata yáaliméeripíná isíimáidaca níawa, néenibemi yéetácáináwa náicha”, ímacaté yái profeta Jeremías.

¹⁹ Néese idécanaamité Herodes yéetácawa, Dios ibànùaca ángel yàacaténáwa José yàatalé Egipto yàasu cáli néré. Yá ángel imàacaca yáawawa José íicacani yáamacani iricúise. Yá ángel íimaca José irí:

²⁰ “Pimicháawa, pité yái sùmàica yáatúa yáapichawa, pèepùawa Israel itaquénáinámi yàasu cáli nérépiná. Nadéca néetácawa níara iwàwéeyéicaté inùacani”, íimaca yái ángelca.

²¹ Yá néese José imichàacatéwa, itécani yái sùmàica yáatúa yáapichawa Israel yàasu cáli nérépiná.

²² Quéwa, José yéemiaca Arquelao iináwaná ìwali icùaca judiónái yàasu cáli yáanirimi Herodes yáamiricubàamiwa, iná cáaluca José yàacawa néré. Yá nàacawa Galilea yàasu cáli néré ángel icàlidacáiná José iríni yáamacani iricúise nàanápínáwa Galilea yàasu cáli néré.

²³ Nàanàcaté Galilea yàasu cáli néré, yá nàacawa nàyacaténá Nazaret iyacàlená iricu. Nàyacaté néré càide iyúwaté profetanái íimáanaté Jesús ìwali. Profeta ímacaté náimáanápínaté Jesús ìwali Nazaret iyacàlená néeseericani.

3

Juan el Bautista en el desierto

¹ Néeseté madécana camuí idénáami, néenialité Juan el Bautista idàbaca icàlidaca Dios itàacái alé manacúali yùucubàa càinàwàiri iyéerica Judea yàasu cáli íinata.

² Manùbéeyéi wenàiwica nàacatéwa Juan yàatalé, néemiacténá itàacái. Yá íimaca nalí: “¡Piwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná, mesúnamáicáináta Dios icùapíná macáita!” íimaca yái Juanca.

³ Yái Juan el Bautista, yácata yái asialica profeta Isaías itànèericaté tàacáisi iináwaná ìwali Dios inùmalicúise. Isaías itànàacaté yái tàacáisica:

“Abéeri asiali icàlidapíná nalíwani cachàiníiri iyú manacúali yùucubàa càinàwàiri. Càipíná íimaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùniacaalí àyapu Náiwacali irípináwa, càitacué nacái iwàwacutácué pichùniaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná, pitàidacaténácué cayábéeri iyúni. Pichùniacué píiwitáisewa yéewacaténá idàbaca yéewáidacuéca piyaca machacàníiri iyú càide iyúwa iwàwáaná’, càipíná íimaca”, càité itànàaca tàacáisi yái profeta Isaíasca.

⁴ Yái Juan idèniacaté ibàlewa wáluma cáucúiri camello ichùna iwàlumalená. Idacùacaté nacái ìwalibàawa pirái íimamimi. Iyáa nacái iyáacaléwa wirlichu nacáiyéi, mába ituní nacái Juan yàanèerica manacúali yùucubàa càinàwàiri.

⁵ Néese manùbéeyéi Jerusalén iyacàlená mìnanáí, madécana nacái Judea yàasu cáli néeseéeyéi, Jordán inanába yàasu cáli néeseéeyéi nacái nàacatéwa Juan el Bautista yàatalé néemiacténá itàacái.

⁶ Néese nacàlidaca náichawa yái báawéerica namánírica, yá Juan ibautizáca nía Jordán inanába yáaculé.

⁷ Quéwa Juan íicáca manùbéeyéi fariseo, saduceo nacái manùba nàanàca yàatalé ibautizacaténá nía, yá Juan yáalacawa càmitaté nawènúada náiwitáisewa báawéeri íicha báisíiri iyú, iná Juan yáalàaca nía cachàiníiri iyú. Íima nalí: “¡Píacué, càiyéide iyúwa àapi iculé! Manuíri yúuwichàacáisi yàanàpiná mesúnamáita, yúuwichàidacaténá wenàiwicanái. Piyúunáidacuéca píalimáaná pichúuliacawa íicha, yái yúuwichàacáisica, pibautizácaalícáitawa, éwitacué càmicáaníta piwènúada píiwitáisewa báisíiri iyú pibáyawaná íichacuéwa. ¡Càmítacué nucàlida pirí càiri chìwái!

⁸ Iwàwacutácué piyaca machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yéewanápiná macái wenàiwica naicáca amaléeri iyú piwènúadacuéca píiwitáisewa báisíiri iyú Dios irípiná.

⁹ Picácué píima píriwa: ‘Canácatáita Dios yúuwichàida wíawa, ¡Abraham itaquénáinámicáiná wía!’ picácué càí píima. Péemiacué cayábani, éwita Dios imáalàida macáitacué pía pibáyawaná ìwalísewatá, càicáaníta Dios yáalimá iwènúadaca níai íbaca Abraham itaquénáinápiná iyútá Dios yàasu wenàiwicapíná nía píamiricubàamicuéwa.

¹⁰ Máini mawiénica yái yúuwichàacáisi Dios imàaquéeripínáca yàanàca báawéeyéi ìwali, càide iyúwa mawiénicaalí wenàiwica iwichùaca àicu ìwali chipàali iyú, càita nacái mawiénica yái Dios yàasu yúuwichàacáisica. Péemiacué comparación: Càide iyúwa wàucacaalí macái àicu

canéeyéi irí iyacaná cayába weemácaténá nía quichái irícu, càita nacái Dios yùuwichàidapiná wenàiwica quichái irícu cawinácaali wenàiwica càmiyéica imàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹¹ Báisíta nubautizácué pía úni yáaculé, píásáidacaténácué pidéca piwènúadaca píiwitáisewa Dios irípiná, quéwa mesúnamáita áiba yàanáca núamirícubàwa. Yátacué ibànùapiná Espíritu Santo abenaméyéicué péená irí ibautizácaténá náiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú cawinácaali wenàiwica yeebáidéyéica itàacái, yái yàanèeripináca. Aibanáicué péená quéwa càmiyéica yeebáida itàacái, ibautizápináca níawa quichái iyúwa, nàuwichàacaténáwa càiripináta. Máini cachàiníri íiwitáise nuícha. Nuíwacalicani, yái yàanèeripináca; nuicáca núawawa iyúwa yàasu wenàiwica càmiri cachàini náicha canánama, máincáiná cayábéerica nuíchani.

¹² Péemiácué comparación: Càide iyúwa wenàiwica natécaali náasu palawa nacáapi irícuwa masacàacaténá namànica náasu trigo ituínáwa, náaláidacaténá nacái trigo iwíralèmi, càita nacái yái yàanèeripináca núamirícubàa yàanáca iwàlisàidacaténá yàasu wenàiwica íiwitáisewa, iseríacaténá nacái nía náicha áibanái càmiyéica yàasu. Càide iyúwa wenàiwica yeedácaali ibànacale trigo ituínáwa manuiri capii irículé ituínási yàaluca, càita nacái yái yàanèeripináca iwacàidapiná yàataléwa yàasu wenàiwicanáwa. Càide iyúwa wenàiwica yeemácaali ituínási iwíralèmi manuiri quichái irícu, càita nacái yái yàanèeripináca yùuwichàidapiná macáita càmiyéica yàasu wenàiwica quichái irícu, càmirica íchacàwa càiripinéerita iyaca”, íimaca yái Juanca.

Jesús es bautizado

¹³ Néeseté Jesús yáacatéwa Galilea yàasu cáli íicha yàanácaténá Juan yàatalé Jordán inanába néré, yéewacaténá Juan ibautizácani, yái Jesúsca.

¹⁴ Néese quéechatécáwa càmita Juan iwàwa ibautizáca Jesús, báicáiná iicáca yáawawa Jesús iwéré. Yá Juan íimaca Jesús irí:

—Nuwàwacutáca píbanúca nulí Espíritu Santo ibautizácaténá nuíwitáise. Càmita cayába nubautizá pía úni yáaculé meedá, máincáiná cachàinica nuícha pía —íimaca yái Juanca, yáaliacáinátéwa canáca Jesús íbáyawaná.

¹⁵ Quéwa Jesús íimaca irí:

—Siucade iwàwacutáca píbautizáca núa, cayábacáiná wamànica macáita càide iyúwa Dios ichùullaná, yéewanápiná macáita náaliacawa nuebáidaca Dios itàacái —íimaca yái Jesúsca.

Inaté Juan ibautizácani.

¹⁶ Néeseté idécanámi Jesús ibautizáca, yá imichàacawa úni yáacuise. Yáta capíraléeri cáli yàacacawa, yá Jesús iicáca Espíritu Santo irícuacawa iwali Dios yàatanáise càide iyúwa unúcu irícuánáwa.

¹⁷ Néese néemiaca Dios itàacái chènuníise. Dios íimaca: “Yácata Nuíri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácani”, íimaca yái Diosca.

4

Jesús es puesto a prueba

¹ Néeseté Espíritu Santo itéca Jesús manacúali yùuculé càinawàiri yéewacaténá Satanás yáalimáidaca Jesús imànínápiná íbáyawanáwa, quéwa Jesús càmita yeebá Satanás irí.

² Jesús iyacaté néré cuarenta èeri, catá nacái. Canácata Jesús iyéeri iyáacaléwa. Yá máapicani.

³ Néese Satanás yàacawa Jesús yàatalé yáalimáidacaténá Jesús imànínápiná íbáyawanáwa. Yá íimaca Jesús irí:

—Dios íiricáiná pía, yá pichùulia níái íbaca nawènúanápináwa pan iyú piyáacaténáni —íimaca yái Satanásca.

⁴ Quéwa Jesús íimaca irí:

—Càmirita. Dios itàacái profeta itànèericaté íimaca walí: ‘Píacácué wáináidawa yàacási iwali Dios íicha. Néese iwàwacutácué weebáidaca macáita iyúwa Dios íimáaná yéewanápiná wàyaca machacàiníri iyú’, íimaca yái Dios itàacáica —íimaca yái Jesúsca, càmicáináté iwàwa imànica wawási meedá irípináwa Dios íiwitáise iyú.

⁵ Néese Satanás itéca Jesús Jerusalén iyacaléná néré, yái yàcalé cáininéerica Dios iicáca. Yá Satanás imichàidaca Jesús templo ipùata íinatalé chènuníiri náicha canánama.

⁶ Néese Satanás yáalimáidaca Jesús imànínápiná íbáyawanáwa. Satanás íimaca Jesús irí:

—Dios íiricáiná pía, pípišlawa templo íicha cáli íinatalépiná, yáicáiná Dios yàasu profeta itànàacaté Dios itàacái píináwaná iwali. Profeta íimacaté:

‘Dios ichùullápináca yàasu ángelnáwa nacúanápiná pía. Namichàidapiná nacái píawa nacáapi iyúwa ipíchaná pinúa píawawa íba iwéré’,

càité profeta itànàca Dios itàacái píináwaná iwali —íimaca yái Satanásca.

⁷ Néese Jesús íimaca Satanás irí:

—jCàmíiri! Dios itàacái profeta itànèricaté íimaca nacái walí: ‘Picá píalimáida piicáwa Picuèriná Dioswa asásí icùacaalí píá’, càité profeta itànàaca Dios itàacái —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Néese àniwa Satanás itéca Jesús chènuníri dúlí ínatalé. Yá Satanás yáasáidaca Jesús iicá macái cáli èeri iricúyéi, nachàini yáapicha nacái, nàasu cawèníri nacái.

⁹ Néese Satanás íimaca Jesús irí:

—Nùapináca píriwa macáitani pibàlùacaalíwa nulí piùlù ipùata iyúwa pìcaténá nucàaluíná —íimaca yái Satanásca.

¹⁰ Jesús íimaca irí:

—jCàmíiri! Piawa nuícha, Satanás. Càmita nù picàaluíná, yácáiná Dios itàacái profeta itànèricaté íimaca walí: ‘Iwàwacutá píaca Picuèriná Dios icàaluínáwa. Iwàwacutá nacái píaca abéerita Dios iyéininá’, càité itànàaca yái profetaca —íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Ináté Satanás yàacawa Jesús ícha, yá abènaméeyéi àngelná yàanàaca néré nayúudàacaténá Jesús.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹² Jesús yéemàcaté áibanái náucacaté Juan el Bautista presoíyéi ibànaliculé, íná Jesús yèepùacawa Galilea yàasu cáli nérépiná.

¹³ Quéwa càmita iyamáawa Nazaret iyacàlená irícu, néese yàacatéwa iyacaténá Capernaum iyacàlená irícu, iyéerica Galilea icalsaníná idùlepiré, Zabulón itaquénáinami yàasu cáli ínata, Neftalí itaquénáinami yàasu cáli nacái.

¹⁴ Jesús imànicaté càí yéewacaténá macáita ichàbacawa càide iyúwa profeta Isaías itànàanaté tàacáisi Jesús iináwaná iwali. Isaías íimacaté Dios inùmaliçúise:

¹⁵ “Píacué israelita iyéeyéica Zabulón itaquénáinami yàasu cáli ínata, Neftalí itaquénáinami yáapicha, yái cáli iyéerica abéemàlé Jordán inanába ícha, Galilea icalsaníná idùlepiré, alé càimíyéi israelita iyacataléca, Galilea yàasu cáli.

¹⁶ Píacué catéeyéica íiwitáise, càimíyéica yáalía Dios iwali, áiba yàanàapínacué píatalé amalacaténacué imànica píiwitáise. Yéewáidapínacué píá, píyacaténacué Dios icamaláná irícu, píacué canéeyéica icáuca càimíri imáalàwa, iyéeyéica siùcade iyúwa yéetánimi”, íimacaté yái Isaíasca.

¹⁷ Néeseté Jesús idàbaca yéewáidaca nía. Íimaca nalí: “Píwènuadacué píiwitáisewa Dios irípiná, mesúnamáicáináta Dios icùapíná macáita”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁸ Néeseté Jesús yèepunicawa Galilea icalsaníná icàinalená ínatabàa. Yá iicáca pucháiba asianái. Ibèeri ípidená Simón, áibaalí ípidená Pedro nacái. Iméeréeri ípidená Andrés. Cubái inuérinánáica nía needacaténá naliwa nàasu platawa. Náucaca nàacawa nàasu tarayawa nèepunicawa calisáacubàa.

¹⁹ Jesús íimaca nalí:

—Aquiálécué sísaara, píacuéwa núapicha iyúwa nuéwáidacalénái. Pidécuéca píibaidaca píbbàacaténacué cubái, quéwa siùcáisede nuacuca píri wàlisài píibaidacalépiná píwacáidánápinacué nulí wenàiwica yéewacaténá nuéwáidacaléca nía —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Yáta namàacaca náichawa nàasu tarayawa. Yá nàacawa Jesús yáapicha.

²¹ Néese nàacawa àniwa calisa idùlepiré, yá Jesús iicáca áibanái asianái pucháiba: Ibèeri ípidená Santiago, iméeréeri ípidená Juan. Zebedeo yéenibeca nía. Nachùnica nàyaca nàasu chinchorrowa barca irícu nàaniri yáapichawa. Yá Jesús imáidaca nía, nàanápináwa yáapicha, iyúwa yéewáidacalénái.

²² Yá caquiáléta namàacaca barca, nàaniri nacáiwa, yá nàacawa Jesús yáapicha.

Jesús enseña a mucha gente

²³ Jesús ipáchica yèepunicawa macái Galilea yàasu cáli ínatabàa. Macái yàcalé irícu nacái yéewáida yèepunicawa judonái yéewáidacàalu irícu. Yá icálidaca nalí yái tàacáisi cayábéerica nàaliacaténáwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Yúucaca náicha nacái macái uláicái íiwitáaná.

²⁴ Macái Siria yàasu cáli néeséeyéi néemiaca Jesús iináwaná, yá natéca néenánáíwa Jesús yàatalé, macái yúuwichéeyéicawa uláicái iyú, cáiwíri iyú nacái. Natéca nacái wenàiwica demonio idacuèyéica íiwitáise, naté nacái áibanái idènièyéica tēwacáimi nacái, máapinéeyéi nacái. Yá Jesús ichùnica nía macáita.

²⁵ Manùbèeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yáapicha: Galilea yàasu cáli néeséeyéi, áibanái nacái yàanèyéica diez namanùbaca yàcalé néese Decápolis yàasu cáli ínatéeyéica iyaca, áibanái nacái Jerusalén iyacàlená mìnánái, Judea yàasu cáli néeséeyéi nacái, áibanái nacái iyéeyéica abéemàlé Jordán inanába ícha.

5

El sermón del monte

¹ Néeseté Jesús iicáca manùbéeyéi wenàiwica iwacáidáyaquéeyéiwa yàatalé néemiocaténá itàacái, yá yáacawa dúli ímatalé, yá yáawinacawa néré. Yéewáidacalénái nàacawa yàatalé.

² Yá idábaca yéewáidaca nía. Ímaca nalí:

La verdadera dicha del hombre

³ “Cawinácaalí wenàiwica càmíyéica cachàini iicáca yáawawa, yáaliyéi nacáiwawàwacutáaná Dios iyúudáca nía, casímáica nía Dios icùacáiná nía.

⁴ “Cawinácaalí wenàiwica achúméeyéica iwàwa ibáyawaná ìwaliwa siùcade, èeri mìnánái ibáyawaná ìwali nacái, casímáipináca nía yácáiná Dios isímáidapiná nía.

⁵ “Cawinácaalí wenàiwica càmíyéica cáimacái iicáca yáawawa, itàaniyéi nacái casalíníri tàacáisi iyú éeréeri iyú nacái, casímáipináca nía, yácáiná Dios imàacapiná nacùaca yáapicha èeri írícúri macáita.

⁶ “Cawinácaalí wenàiwica máiníyéica iwàwa imànica abéerita cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, casímáica nía, yácáiná Dios imànipiná nalí macáita yái cayábéerica nawàwéerica imànica nalí.

⁷ “Cawinácaalí wenàiwica iiquéeyéica áibanái ipualé, casímáica nía, yácáiná Dios iicápiná napualé nacái.

⁸ “Cawinácaalí wenàiwica masaquéeyéica íwítáise, casímáica nía, níacáiná iicápiná Dios natuí iyúwa.

⁹ “Cawinácaalí wenàiwica iwènúadéeyéica áibanái íwítáise nalíwáaca nàyacaténá matuíbanáiri iyú náapichawáaca, casímáica nía, Dios yéenibecáiná nía.

¹⁰ “Cawinácaalí wenàiwica yúuwichéeyéicawa Dios írípíná neebáidacáiná itàacái, casímáica nía yácáiná Dios imàacapiná nacùaca yáapicha macáita.

¹¹ “Píacué nuéwáidacalénáica, áibanái icuísacalícué pía peebáidacáinácué nutàacái, yá namànicaalícué píri báawéeri nùwalíise, yá nacháawàacaalícué píinàwaná ìwali macái íwítáaná nachíwa báawéeri iyúwa, peebáidacáinácué nutàacái, néese casímáipinácuéca píawa.

¹² Casímáicué piwàwa, piyanídacué nacáiwawàwacutáináca, yácáiná Dios imàacapinácué píri cawèníri manuísíwata pianáapínacaalícué chènuniré. Casímáicué piwàwa, nàawirinámíicáiná namànicaté báawéeri Dios yàasu wenàiwica profetanái írí, níái pípíchaleéyémícuéca íbaidéeyéicaté Dios írípíná càide iyúwacué píyáaná”, ímaca yái Jesúsca.

Sal y luz del mundo

¹³ Jesús ímaca yéewáidacalénái íríwa: “Péemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa iwíiduma cháí èeri írícú. Yái iwíiduma puíwaca imànica yàacási, yéewanápiná caséeca wenàiwica nayáacani. Néese càmícaalí quírínama puíwa iwíidumaca, yá càmíta idé puíwaca ániwani, yái iwíidumaca. Yá canápinéerica meedáni. Wáucacani bàacháwalé, néese wenàiwica nàipínáanica ímatábami. Càitacué nacái iwàwacutá píyaca machacàníri iyú, pímanícué cayábéeri nacái, yéewanápiná wenàiwica nawàwa neebáidaca yái báisíri tàacáisca.

¹⁴ “Péemiacué áiba comparación: Càicuéca píade iyúwa camalási cháí èeri írícú. Càide iyúwa camalási icànacaalí catéeri írícúlé, càita nacáicué iwàwacutá pícalídaca yái báisíri tàacáisca èeri mìnánái írí amalácaténá náiwítáise, níái catéeyéica íwítáise, càmíyéica yáalía Dios ìwali. Iwàwacutácué píyaca càide iyúwa manuírí yàcalé iyéerica dúli ipùatalícu. Càide iyúwa macáita náalímácaalí náicáca manuírí yàcalé, càita nacái iwàwacutácué píimáacaca áibanái iicáca píyaca machacàníri iyú càide iyúwa Dios itàacái ímáaná.

¹⁵ Péemiacué áiba comparación: Watùcuniacaalí lámpara, càmíta wabàani yáalusí írícúlé. Néese wamàacaca icànaca chènunibàa, yá icànaca nàwali macáita iyéeyéica capí írícú.

¹⁶ Càita nacái iwàwacutácué píimáacaca pícamalá icànaca áibanái íwítalícu: píyacué machacàníri iyú macái wenàiwica iicápiná, náalícaténáwa ìwali yái cayábéerica pímaníricuéca, yéewanápiná nacái nàaca icàaluíná, Píanírí Diosca chènuníiserica”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre la ley

¹⁷ Jesús ímaca: “Píacué píináidawa nùanàaca numáaláidacaténá tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmálicuíse, nía nacái profetanái icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmálicuíse. Píacué càí píináidacawa nùwali. Càmíta nùanàa numáaláidacaténá yái tàacáisca. Néese nudéca nùanàaca numànicaténá càide iyúwa ímáanáca yái tàacáisca icàlidéerica nuínáwaná ìwali.

¹⁸ Péemiacué cayábani: Máini cachàinírícani yái Dios itàacái bàalusíamíca profeta Moisés, áibanái profeta nacái natànèericaté Dios inùmálicuíse. Macáita ichàbapínacawa càide iyúwaté Dios itàacái ímáaná. Áiba èeriwa Dios imáaláidapiná capíraléeri cáli, yá nacái èeriquéi. Quéwa canácatáita yúucawa yái itàacái bàalusíamíca, íbatàa abéeri letra achúméerína píná, canácatáita imáalàawa. Macáita ichàbapínáwa càiwade iyúwaté Dios itàacái ímáaná.

¹⁹ Máinícáiná cachàinírira macáí tàacáisi natànèericaté Dios inùmaliçué, ínà iwàwacutá wenàiwica neebáidaca macáitani. Canácata canéeri iwèni tàacáisi. Aibacaalí càmíri yeebáida abéeri tàacáisi natànèericaté, càmicaalí nacáí yéewáida áibanáí neebáidáanápíná yáí tàacásica, yá canáca yéewanáwa iwàlùacawa Dios iyacàle iriculé icùacatalé macáita chènuniré. Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica yáí tàacáisi Moisés, profetanáí nacáí natànèericaté Dios inùmaliçué, yá yéewáidacaalí wenàiwica neebáidáanápínáí, yáí máinírripíná cámiétacanéeri yáí wenàiwica Dios iyacàle iricu icùacataléca macáita chènuniré.

²⁰ Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, nía nacáí fariseoca nacàlidaca naináwaná iwaliwa namànínása macáita machacàníri iyú càide iyúwa Dios ichùulianá namànica. Báisíta namànica madécaná. Quéwa númacué pirí: Iwàwacutacué pimànica càide iyúwa Dios iwàwáaná máiní cachàiníwanáí náicha níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, náicha nacáí fariseonáica. Càmicaalícué pimàni máiní cachàiníwanáí náicha, yá càmítacué yéewa Dios yéenibeca pía, Dios icùacaténacué pía”, íimaca yáí Jesúsca.

Jesús enseña sobre el enojo

²¹ Jesús íimaca: “Pidécuéca péemiaca néewáidaca pía càide iyúwaté profeta Moisés íimáanaté Dios inùmaliçué. Íimacaté piawirináimi irí: ‘Picá pinúa wenàiwica. Pinúacaalí wenàiwica, yá iwàwacutá péetácawa pibáyawaná iwálisewa’, íimacaté yáí Moisésca.

²² Siúcade númacué pirí àniwa áibacaalí calúa iicáca áiba wenàiwica, yásí yéetápinácawa íbáyawaná iwálisewa. Aibacaalí itàani báawéeri iyú áiba wenàiwica irí, yásí Dios yúuwicháida báawanamani, càide iyúwa Junta Suprema israelita íiwacanánáí nàuwicháidáaná cabáyawanéeri wenàiwica. Aibacaalí icuisa íichawa áiba wenàiwica báawéeri iyú, yásí Dios yúuwicháidacani infierno iricu, yáí quicháí càmírira íchacàwa càiripinéerita iyaca.

²³⁻²⁴ “Píwàwacaalí pité ofrenda altar néré piacaténá Dios icàaluíniná, yá cayábériquéí pimànínáca càí. Quéwa ípíchawáise piaca Dios icàaluíniná, piínáidawa cayába asáisi cawáíwanáta pimànicaalíté báawanáí áiba wenàiwica irí. Pimànicaalíté báawéeri áiba irí, yá piacàatétawa yàatalé ípíchawáise piaca Dios icàaluíniná. Yá pisutá wenàiwica ícha wawási ímàacáanápíná iwàwawa ícha yáí báawéerica pimàníricaté irí. Néese píalimá piaca Dios icàaluíniná matuíbanáíri iyú. Càmicaalí càí pimàni, yá caná iwèni Dios iicáca yáí piánáca icàaluíniná.

²⁵ “Pisutá piawawa Dios ícha caqualéta ímàacáanápíná iwàwawa pibáyawaná ícha, ípíchaná yúuwicháidaca pía. Càmicaalí càí pimàni, yásí Dios iyaca pirí càide iyúwa piúwide. Péemia comparación: Piúwide itécaalí pía ícháawacaténá piínáwaná iwali nacuèrinánáí irí, yá iwàwacutá pitàñica yáapícha éeréta àyapullucbàa. Pisutá ícha wawási caqualéta ímàacáanápíná iwàwawa pibáyawaná ícha ípíchaná itéca pía juez yàatalé; càmicaalí pisutá ícha càí, yásí juez ímàacaca úwináí náibàaca pía, yá úwináí náucapíná píawa presoíyéí íbànaliculé, nacapèedáidacaténá píawa.

²⁶ Péemia cayábani: Canácátáita namusúawa nàuwichàacáí íchawa presoíyéí íbàna iricuise àta napáyaidacataléta náichawa namawèniacàlewa macáita, àta abéeri centavo piná yáí centavo namáaláidáaná canánama. Càita nacáí càmíta píalimá pimusúacawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha càiripínáta”, íimaca yáí Jesúsca.

Jesús enseña sobre el adulterio

²⁷ Jesús íimaca: “Pidécuéca péemiaca tàacáisi nacàlidéericaté: ‘Picá piimá áiba wenàiwica yáapícha càmíchúaca píinusíwa, càmírira nacáí pinírísíwa’, càité náimaca.

²⁸ Siúcade quéwa númacué pirí áibacaalí iicáida inanáí irí, yá capicùlecaalíni iwàwacáiná íimáca úapícha, yá ídèca ímànica íbáyawanáwa úapícha iwàwalcúsewa, ínà cabáyawanáca Dios iicàceni.

²⁹ “Ínà píwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa pituí yéewápuwáiseéchúa iyúwa, piicáanápíná wawási càmírira Dios iwàwa piicáca, néese piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ípíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica ímusúadacaalí íchawa ítuíwa, ípíchaná ímànica íbáyawanáwa ítuí iyúwa. Càita nacáí iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápíná pídeníaca picáucawa càmíri ímàalàawa, ípíchaná nacáí Dios yúucaca pía infierno iriculé, yáí manuírri quicháica.

³⁰ Càita nacáí píwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa picáapi yéewápuwáiseéchúa iyúwa, néese piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ípíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwíchúacaalí íchawa ícáapiwa ípíchaná ímànica íbáyawanáwa ícáapi iyúwa. Càita nacáí iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápíná pídeníaca picáucawa càmíri ímàalàawa, ípíchaná nacáí Dios yúucaca pía infierno iriculé, yáí manuírri quicháica càmírira íchacàwa càiripinéerita iyaca”, íimaca yáí Jesúsca.

Jesús enseña sobre el divorcio

³¹ Jesús íimaca: “Pidécuéca péemíaca tàacáisi nacàlidéericaté íiméerica: ‘Aibacaalí iwàwa imàacaca fíchawa ínuwa, iwàwacutá yàaca ulí cuyàluta icàlidéerica áibanáí írí imàacacaté uèpunícawa fícha’, càité náimaca.

³² Quéwa siúcade núumacué píri càmicaalí uimá áiba asiali yáapícha càmiríca unírísíwa, càmita yéewa uníri imàacaca fíchawa úa. Quéwa yúucacaalí meedá úa, yá imàacaca umànica ubáyawanáwa idàbàanéeri uníri íríwa, uedácaalí ulíwa áiba asiali unírípínácawa ániwa. Aiba asiali yeedácaalí íunupínáwa abéechúa náuquéechúami, yá imànica íbáyawaná nacáíwa, íimácáiná áiba asiali ínu yáapícha”, íimaca yáí Jesúsca.

Jesús enseña sobre los juramentos

³³ Jesús íimaca: “Pidécuéca nacáí péemíaca tàacáisi nacàlidéericaté plawirínáimi írí íiméerica: ‘Pimàni macáita machacàníri iyú càide iyúwa picàlidéerica báisi báisísíwata Dios yáaliéericaawa pímanínápinása’, càité náimaca.

³⁴ Quéwa núumacué píri, picácué píima: ‘Báisi báisísíwata Dios yáaliéericaawa’. Picácué nacáí càí píimaca capíraléeri cáli ípídená íwali, Dios iyacáiná chènunírí.

³⁵ Picácué nacáí càí píimaca cáli ípídená íwali, Dios iyacáiná cháí èeri írícu nacáí. Picácué nacáí càí píimaca Jerusalén iyacàlená ípídená íwali, yácáiná Wacuèriná Dios cachàiníri yàasu yàcalécani.

³⁶ Picácué nacáí càí píimaca píiwita íwaliwa yácáiná abéerita Dios yáaliméeri imàacaca píiwita íbáiná iwènúacawa cùulíri iyú, cabalèeri iyú áiba.

³⁷ Píimacaalícué ‘báisíta’, néese iwàwacutácué báisíca pítàacáica. Píimacaalícué ‘càmita’, néese iwàwacutácué báisíca pítàacáica. Báawéeriquéí píimáanácuéca ‘Báisi báisísíwata Dios yáaliéericaawa’”, íimaca yáí Jesúsca.

Jesús enseña sobre la venganza

³⁸ Jesús íimaca: “Pidécuéca péemíaca tàacáisi nacàlidéericaté plawirínáimi írí, íiméerica: ‘Cawínácaalí imusúadéerica áiba wenàiwica ituí, iwàwacutácué pímusúadaca ituí, yáí imàníríca báawéeri áiba írí, càita nacáí cawínácaalí imalèeri áiba iyéí, iwàwacutácué pímalàaca iyéí nacáí, yáí imàníríca báawéeri áiba írí’, càité náimaca.

³⁹ Quéwa siúcade núumacué píri: Picácué pípélicá ípúnita cawínácaalícué imàníríca píri báawéeri. Aiba inúacaalí pínaní íwali, yá píimàaca inúaca pínaní íwali abéemàawáise ániwa.

⁴⁰ Aibacaalí iwàwa ícháawàaca píináwaná íwali pímawènicáinása fícha camisa, yá píimàaca íríni, yáí camisaca. Yá píimàaca írí nacáí píasu ruanawa.

⁴¹ Uwináí nachùullacaalí pítéca nàasu abéeri kilómetro idècuni, yá píté nàasu pucháiba kilómetro idècuni, nawàwacaalí càí píimàica.

⁴² Cawínácaalí ísutéerica pícha wawàsi, píimàaca íríni. Picá píwènúawa fícha cawínácaalí ísutéerica pínanápiná íchàba wawàsi. Píca íchàbani”, íimaca yáí Jesúsca.

El amor a los enemigos

⁴³ Jesús íimaca: “Pidécuéca péemíaca tàacáisi áibanáí icàlidéericaté plawirínáimi írí, íiméerica: ‘Cáininá píicáca píacawéeyéináwa. Báawa nacáí píicáca píùwidenáíwa’, càité náimaca.

⁴⁴ Quéwa núumacué píri: Cáininácué nacáí píicáca píùwidenáíwa. Písutácué nalí Dios imànínápiná nalí cayábèeri, cawínácaalícué íbànuyéica píwali chàwítùli. Píimànicué cayábèeri nalí cawínácaalícué báawéeyéica íicáca pía. Písutácué nalí Dios mamáalàacata cawínácaalícué ícháawéeyéica píináwaná íwali báawanama nachíwa iyúwa, cawínácaalícué nacáí imàníyéica píri báawéeri nùwalíse, peebáidacáinácué nutáacáí.

⁴⁵ Càipíná píimàacacué náalíacawa Wániri Dios chènuníséeri yéenibecúca pía. Iwàwacutácué píimànica càide iyúwa Dios imàníná: Dios imàacaca èeri icànaca báawéeyéí íwali, cayábéeyéí íwali nacáí. Imàaca nacáí unía yúuwàacawa nabànacale íwali, níái imàníyéica cayábèeri, nía nacáí imàníyéica íbáyawanáwa.

⁴⁶ Cáininácaalícué píicáca níawamita wenàiwica cáininéeyéicué íicáca pía, néese Dios càmita imàacacué píri cawèníri chènunírí, níacáiná macáí èeri mìnánáí namànica càí. Nía nacáí báawéeyéica íwítáise yeedéeyéica plata yéenánáí fíchawa Roma iyacàlená yàasu gobièrno írípiná, cáinináca naicáca cawínácaalí wenàiwica cáininéeyéica íicáca nía. Iná càmitacué máiní cayábéeyéí náicha pía.

⁴⁷ Pítàidacaalícué nacáí cayábèeri iyú níawamita péenánáíwa, néese càmitacué píimàni píyaca cayábèeri wawàsica áibanáí fícha, níacáiná macáí èeri mìnánáí namànica càí. Nía nacáí càimíyéica judío, càimíyéica yáalía Dios íwali, nía nacáí namànica càí. Iná càmitacué máiní cayábéeyéí náicha pía.

⁴⁸ Báisícaalícué Dios yéenibeca pía, néese iwàwacutácué cayábéeyéí píiwítáise náicha canánama èeri mìnánáí. Iwàwacutácué píyaca càide iyúwa Wániri Dios chènuníséeri íyáaná, imàníríca cayábèeri nalí canánama, níái cáininéeyéica íicáca Dios, nía nacáí càimíyéica cáininá íicáca Dios”, íimaca yáí Jesúsca.

6

Jesús enseña sobre las buenas obras

¹ Néeseté Jesús íimaca nalí àniwa, níái yéewáidacaléca: “Picácué píibaida Dios írípíná wenàiwica iicápiná meedá naináidacaténacué píwali cayábanameéyécúca píiwitáise. Pimànicaalícué càì, néese Wáaniri Dios chènuniséeri càmita yàapíná pirícué píasu cawèníiri chènuniré, canásíwa.

² “Iná piyúudàacué catúulécanéeyéi, quéwa picácué picàlida áibanái irí ìwali yái pimànináca. Aibanái pucháibéeyéi íiwitáise nacàlidaca naináwanáwa manùbéeyéi wenàiwica yàacuésemi, náimaca nadéca náyúudàaca catúulécanéeyéi. Aibanái nacái nabàlùacawa bàacháwalé, yá nàaca plata catúulécanéeyéi irí macái wenàiwica iicápiná, yéewacaténá wenàiwicanái icàlidaca naináwaná cayábéeri iyú. Péemiácué cayábani, cawinácaalí imàniyéica càì, èeri mìnánái nacàlidapíná naináwaná ìwali cayábéeri tàacáisi iyú, quéwa Dios càmita imàacapíná nalí báisíiri cawèníirica iyéerica chènuniré.

³ Néese piacué nuéwáidacaléca, piyúudàacué catúulécanéeyéi, quéwa picácué picàlida áibanái iríni, ibatàa írípíná yái piacawéerináca cayábéeri náicha canánama, picácué picàlida írini.

⁴ Piyúudàacué catúulécanéeyéi ibàacanéri iyú. Yásí Wáaniri Dios, yái iiquéerica càinácaalícué pimànináca ibàacanéri iyú, imàacapínacué pirí píasu cawèníiri pianàacaalípiná chènuniré”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña a orar

⁵ Jesús íimaca: “Pisutácué píawawa Dios íicha, quéwa picácué pimàni càide iyúwa pucháibéeyéi íiwitáise imàniná. Nawàwa wenàiwicanái iicáca nía meedá idècunitàacá nasutáca Dios íicha. Iná máini nawàwa nabàlùacawa manùbéeyéi yàacuésemi judionái yéewáidacàalu írìcu, bàacháwalé nacái wenàiwicanái yàacuésemi nasutácaténáwa Dios íicha wenàiwicanái iicápiná meedá. Péemiácué cayába, cawinácaalí imàniyéica càì, èeri mìnánái nacàlidapíná naináwaná ìwali cayábéeri tàacáisi iyú quéwa Dios càmita imàacapíná nalí báisíiri cawèníirica iyéerica chènuniré.

⁶ Néese pisutá píawawa Dios íicha, quéwa piwàlùawa picapèe imàdàaná iriculéwa, yá píballa inùma, néese pisutá píawawa Wáaniri Dios íicha iyéerica píapicha néré. Néese Wáaniri Dios yái iiquéerica macáita pimàníirica ibàacanéri iyú, yàapíná pirí píasu cawèníiri chènuniré.

⁷ “Pisutá Dios íicha, quéwa picá píima canéeri iwèni tàacáisi madécaná yàawirica càide iyúwa càmiyéi judío imàniná càmiyéica yáalía Dios ìwali, nía nacái iyúunáidéeyéica Dios yéemiaca nalí nasutáciná íicha déecuiri iyú.

⁸ Picácué píináidawa càì, Dios yáallacáináwa píwalícué càinácaalí pimáapuèrica ipíchawáise pisutácuéca íichani.

⁹ Iwàwacutácué pisutáca Dios càì:

‘Pía, Wáaniri Dios chènuniséeri, pimàaca macái wenàiwica yàaca picàaluíná.

¹⁰ Pimàaca péenáiwáná yàanàaca caquialéta yái èerica pidàbacatáipínáta picúaca macáita. Pimàaca èeri mìnánái namànica càide iyúwa piwàwáná cháì èeri írìcu càide iyúwa neebáidàaná pitàacái, níara iyéeyéica chènuniré.

¹¹ Pía wayáapíná wamáapuèrica siùcade.

¹² Pimàaca piwàwawa wabáyawaná íicha, yái báawéerica wamàníirica càide iyúwa wamàacáaná wawàwawa nabáyawaná íicha cawinácaalí imàniyéica walí báawéeri.

¹³ Picá pimàaca áibanái yáalimáidaca wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, néese piwasàa wía báawéeri Satanás íicha. Píacáiná icuèripínáca macáita, píaca cachàníirica íiwitáise náicha canánama, icànèerica mèlùmèlúiri iyú càiripínáta. Báisíta, amén’,

càì pisutácué píawawa Dios íicha.

¹⁴ “Pimàacacaalícué piwàwawa nabáyawaná íicha cawinácaalícué imàniyéica pirí báawéeri, néese Wáaniri Dios chènuniséeri imàacapínacué iwàwawa píabáyawaná íichawa.

¹⁵ Quéwa, càmicaalícué pimàaca piwàwawa áibanái ibáyawaná íicha, néese càmitacué nacái Wáaniri Dios imàacapíná iwàwawa píabáyawaná íicha”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el ayuno

¹⁶ Jesús íimaca: “Pimàacacaalícué píchawa piyáacaléwa pisutácaténacué píawawa Dios íicha manuísíwata, picácué cáimiétaquéeri iyú pimànica píawawa wenàiwica iicápiná meedá càide iyúwa pucháibéeyéi íiwitáise imàniná. Nawàwa áibanái wenàiwica naicáca nía cáimiétaquéeri iyú, iná cáimiétaquéeri iyú namànica níawawa wenàiwica iicápiná meedá yéewacaténá macáita náalíacawa namàacaca náichawa nayáacaléwa nasutácaténá níawawa Dios íicha. Péemiácué cayábani, cawinácaalí imàniyéica càì, èeri mìnánái nacàlidapíná naináwaná ìwali cayábéeri tàacáisi iyú quéwa Dios càmita imàacapíná nalí báisíiri cawèníirica iyéerica chènuniré.

¹⁷ Quéwa píaca pimàacacaalí píchawa piyáacaléwa pisutácaténá píawawa Dios íicha manuísíwata, yá píipia cayába píiwita ibáináwa aceite iyú, píiba nacái pinániwa.

¹⁸ Càita pimàni, ipìchaná áibanáí náalíacawa pimàacaca pìchawa piyáacaléwa pisutácaténá piawawa Dios ícha. Abéerita Wáaniri Dios, yáí iyéerica piápicha, yáalíacawa pimàacaca pìchawa piyáacaléwa, íná Dios yàapíná pirí pìasu cawèníri chènuniré”, ímaca yáí Jesúsca.

Riquezas en el cielo

¹⁹ Jesús ímaca: “Picácué pìwacáida piríwa manùba cawèníri wawàsi cháí èeri írìcu. Cuwée iyáaca meedá cawèníri bàlesi. Aiba wawàsi nacáí namáalàacáitacué pìchawa. Cayéedéeyéi nacáí nawàlùacawa needácaténácué pìchani.

²⁰ Cayába cachàini pirícuéni pimànínacuéca càide iyúwa Dios iwàwáaná pidèniacaténácué pìasu bàisiiri cawèníriwa iyéerica chènuniré, aléera càmicatalé cuwée iyáacué pìchani, càmicatalé nacáí cawèníri imáalàawa, càmita nacáí cayéedéeri iwàlùawa néré.

²¹ Pimàacacaalícué piwàwawa pìasu ìwaliwa cháí èeri írìcuírìca, yáí pìináidapínácuécawa ìwali mamáalàacata. Quéwa piicácaalícué iyúwa cawèníri yáí cayábéeri wawàsica Dios yéeripínácuéca piríwa chènuniré áiba èeriwa, yáí pìináidapínácuécawa ìwali mamáalàacata. Íná pimànicué càide iyúwa Dios iwàwáaná peedácaténácué piríwani yáí cawènírica iyéerica chènuniré. Càita pìináidapínácuécawa ìwali mamáalàacata”, ímaca yáí Jesúsca.

La lámpara del cuerpo

²² Jesús ímaca: “Pitúí iyaca pirí càide iyúwa lámpara pituúicáiná imàacaca piicáca. Cayábacaalí pitúí, yáí amalánamaca piicáca.

²³ Quéwa báawacaalí pitúí, yáí catáca piicáidaca. Néese yáí pìináidéericawa piwàwalícuésewa iyaca càide iyúwa catúiri íwítáise. Íná picúca cayába piwàwawa masaquèeri iyú, picá cáininá piicáca áiba wawàsi Dios ícha, ipìchaná catáca piíwítáise. Néese báawacaalí piíwítáise, yáí pìináidéericawa piwàwalícuésewa, yáí jmáini catáca piíwítáise báawanama! Càmita píalápiná cayábéeri ìwali báawéeri íchaná”, ímaca yáí Jesúsca.

Dios y el dinero

²⁴ Jesús ímaca: “Péemiacué comparación: Canácata wenàiwica yáaliméeri imànica machacàníri iyú càide iyúwa íwacanánáí pucháiba ichùullaná imànica, báawacáiná iicáca abéeri íwacaliwa, cáinináta quéwa iicáca íwacaliwa áiba. Càmicaalí nacáí, néese yàapíná íwacali áiba icàaluínáwa, quéwa caná iwèni meedá iicápiná íwacali áibawa. Càita nacáí càmitacué pidé píibaidaca cayába Píiwacali Dios írípínáwa càide iyúwa iwàwáaná cáininácaalícué piicáca plata”, ímaca yáí Jesúsca.

Dios cuida de sus hijos

²⁵ Jesús ímaca: “Péemiacué cayábani: Picácué achúma pìináidáanicawa piwàwawa càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca piyáacaléwa, piyacaténácué, càinácaalícué iyú yéewanápiná nacáí peedáca píbalépináwa, píwalicaténácué píbaléwa. Máiniri cawènica wacáuca yàacási ícha. Wainá nacáí máiniri cawènica bàlesi ícha. Dios idéca yàaca wacáuca, wainá nacáí cawèníri, íná wáalíacawa yàanápiná walí yáí càmirica máini cawènica cháí èeri írìcu, yáí yàacàsica, yáí bàlesica nacáí.

²⁶ Piicáidacué nacáí nalí, níái màsibèe yáaléeyécawa chènunibà. Càmita nabàna nabànacalewa. Càmita nacáí needá nabànacalewa. Canáca nacáí nacapèe nadèniacatalépiná nabànacale iyacanáwa. Quéwa Wáaniri Dios chènuníseeri yàaca nayáacalépiná. Néeni, jmáinicuéca cawèniyéica píá náicha níái màsibèeca! Íná iwàwacutácué píalíacawa Dios icùanácué píá nacáí.

²⁷ Néese, éwitacué pìináidáanicaalíwa piwàwawa báawanama, càicáaníta càmitacué píalimá cáala pimànicuéca picáucawa pidènièrica piyacaténácué mamáalàacata cháí èeri írìcu, íbatàa abéeri horapíná càmitacué píalimá càí. Càmicáinacué píalimá pimànica càiri achuméeri wawàsi, ínacué canéeri iwèni meedá pìináidáanínacawa piwàwawa báawanama yàacási ìwali, bàlesi nacáí.

²⁸ “¿Cánácué pìináidawa piwàwawa mamáalàacata ìwali càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca píbalépináwa? Piicáidacué càinácaalí iyú íwínási nadàwinàacawa manacúalibà: càmita náibaida, càmita nacáí needá sáawáli namàniiripíná nabàlewa.

²⁹ Quéwa núumacué pirí nadèniaca náiwínáwa cayábéeri iicácanáwa rey Salomón ibàle ícha, éwitaté máinicáaníta cásuca Salomón.

³⁰ Dios idéca imàacaca masicáí ibàlepiná cayábéeri iicácanáwa, éwita masicáí nàyacáaníta maléena èeri meedá manacúalibà, néese táwicha, yá wenàiwica neemàcani quicháí iyú. Dios imànica cayábéeri írì yáí masicáí waiquéerica iyúwa canéeri iwèni, íná iwàwacutácué píalíacawa Dios icùanácué píawa nacáí. ¿Cánácué càmita manuí pìináidacawa piwàwawa Dios ìwali icùanápinácué píá?

³¹ Íná picácué pìináidawa piwàwawa mamáalàacata. Picácué càí pisutá péemíawa píawáaca: ‘¿Cawiná wayáa? ¿Cawiná wabàle wàwalíripíná?’ picácué píima.

³² Macái èeri mìnánáì càmíyéica yáalía Dios ìwali, achúmaca nánáidáanícawa nawàwawa nàwali macáita yáì wawàsica. Quéwa pidèniacué Wáaniri Dios chènuniséeri yáaliéricawa càirínácaalícué wawàsi píamápuèrica.

³³ Iná píalimáidacué pímaníca càide iyúwacué Dios ichùullaná pímaníca macái píchàini iyúwa, yásí Dios imàacacué píri macáita yáì píamápuèrica.

³⁴ Sìuca èeri, picácué achúma píináidáaniwa piwàwawa mamáalàacata pípíchaléwa, táwichacáiná pidèniacué áiba èeri píináidáanápínáwa táwichéeri wawàsi ìwali. Macái èeri idèniaca yáasu wawàsi càulenéeriwa”, ìmaca yáì Jesúsca.

7

No juzgar a otros

¹ Néeseté Jesús ìmaca yéewáidacalénáì iríwa: “Picácué máini pícháawàa áibanáì iináwaná ìwali mamáalàacata ipíchanácué Dios yúuwichàidaca pía.

² Piwàwacaalícué píuwichàidaca áibanáì caqualéta manuísíwata, yásí Dios yúuwichàidacué píawa manuísíwata. Néese píicácaalícué áibanáì ipualé, yásí Dios iicácué píupalé nacáì.

³ Pía idènièrica ibáyawaná manuíríwa, picá píináidawa máini cayábaca pía áiba wenàiwica fícha idènièrica ibáyawanáwa achúméeri meedá. Péemiacué comparación: Pibáyawaná manuírí, càicanide iyúwa manuírí àicu idéca nacáicaalí yúuwàacawa pítuí iriculé. Néese áiba achúméeríwanáì ibáyawaná, càicanide iyúwa imuluísí achúméeri yúuwàacaalíwa ituí iriculé.

⁴ Càmicáiná píalíawa cabáyawanáca pía manuísíwata, iná canáca yéewaná báawaca píicáca píchawa áiba wenàiwica idènièrica ibáyawanáwa achúméeri meedá. Péemiacué comparación: Manuírí àicu yúuwàacaalíwa pítuí iriculétá, yá càmita píde píicáca cayába pímusúadacaténá imuluísí áiba wenàiwica ituí iricúsetá. Càita nacáì cabáyawanácaalí pía, picá píima áiba wenàiwica irí: ‘Nuénásáiri, píamáca nucàlidaca píri píbáyawaná ìwali, nuyúudàacaténá píamácaca píchawani’, picá càì píimaca irí.

⁵ Píacáiná pucháibaca píiwitáise píyaca. ¡Pídeca píimáichaca meedá píbáyawanáwa! Iwàwacatá píimácaca píchawa quéecháwa yáì píbáyawanáwa manuíríca. Yásí pídeca píaláaca áiba wenàiwica imàacáanápiná fíchawa ibáyawaná achúméeriwa”, ìmaca yáì Jesúsca.

⁶ “Picácué picàlida mamáalàacata Dios itàacáì mabáyawanéeri áibanáì irí áuli nacáiyéi íiwitáise máiniyéica báawaca iicáca Dios. Péemiacué comparación: Wàacaalí cayábéeri wawàsi áulináì irí, yásí nawènúa naamíaca wía, namádáida nacáì wainá. Wáucacaalí nacáì perla cawèníri íba marranonáì irí, yásí nabawàida meedáni nàabàli yáapiréwa. Càita nacáì, picácué picàlida mamáalàacata mabáyawanéeri Dios itàacáì áuli nacáiyéi íiwitáise irí, marrano nacáiyéi íiwitáise nacáì, níara wenàiwica máiniyéica báawaca iicáca Dios, casaquèeyéica íiwitáise nacáì, ipíchanácué máini calúaca nía píapícha, néese namànicuèca píri báawéeri”, ìmaca yáì Jesúsca.

Pedir, buscar y llamar a la puerta

⁷ Jesús ìmaca: “Pisutácué píawawa mamáalàacata Dios fícha, yásí imànicuèca píriwani. Péemiacué comparación: Picutácué mamáalàacatani, yásí píanàacuècani. Píimáidacué mamáalàacata caplí inúma néeni, yásí yàacuacuèca píriwani.

⁸ Yácáiná cawínácaalí isutéerica mamáalàacata, yeedápináca iríwani. Cawínácaalí icutéerica mamáalàacatani, yàanàapínacani. Cawínácaalí imáidéerica mamáalàacata caplí inúma néeni, nàacúaca irí caplí inúma. Càita nacáì cawínácaalí wenàiwica isutéerica mamáalàacata Dios fícha, Dios imànipíná iríwa càide iyúwa isutáaná.

⁹ “Péemiacué comparación: Pidèniacaalícué píriwa, càmitacué pía irí íba isutácaalí pícha pan iyáapínáwa.

¹⁰ Càmitacué pía iyáapíná àapi isutácaalí pícha cubáì.

¹¹ Ewitacué píawéeyéicánita íiwitáiseca pía, càicánita cáininácuèca píicáca péenibewa, píalimácué nacáì píaca nálí cayábéeri wawàsi. Néeni, ¿càmítasícué píalíawa cayábéeri íiwitáise yáì Wáaniri Dios chènuniséerica? ¡Iná iwàwacutácué píalíacawa Dios imàniinápínácué píri cayábéeri, písutácaalícué fícha mamáalàacata!

¹² “Iná pímanícué áibanáì irí cayábéeri càide iyúwa piwàwáaná namànica píricuè cayábéeri. Pímanícaalícué càì, yásí pímanípínácué machacàníri iyú càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná píawirínáimi Dios inùmalícuíse, càide iyúwaté nacáì profetanáì natànàaná tàacáisi Dios inùmalícuíse”, ìmaca yáì Jesúsca.

La puerta angosta

¹³ Néeseté Jesús ìmaca nálí: “Píalimáidacué macái píchàini iyúwa peebáidacaténá nullí yéewacaténá nàusu wenàiwicacuèca pía. Càulenáca wenàiwica neebáidaca nutàacáì, nawàlùacaténáwa Dios iyacàle iriculé, càide iyúwa càulenácaalí nawàlùacawa máucuírí caplí inúma irícubàa. Yácáiná èeri mìnánáì íiwitáise báawéeri iyaca càide iyúwa càucuírí caplí inúma, càucuírí àyapu nacáì, màulenácatalé manùbéeyéi wenàiwica nàacawa irícubàa. Quéwa èeri mìnánáì íiwitáise báawéeri itéca wenàiwica yéetácáisi iriculé, aláera infierno iriculé. Màulenáca

nàyaca càide iyúwa èeri m̀nanaí íiwitáise iyáaná cháí èeri írìcu, íná yéewa manùbéeyéi nàyaca èeri m̀nanaí íiwitáise íwali càide iyúwa manùbéeyéi nawàlùacaalíwa cáucuíri capli inúma írìcubàa, cáucuíri àyapu nacái.

¹⁴ Quéwa càica núade iyúwa capli inúma máucuíri. Nutàacái nacái càicanide iyúwa máucuíri àyapu, máinicáiná càulenáca neebáidaca nulí, càulenáca nacái nàyaca càide iyúwa númáaná nawàlùacaténáwa Dios iyacàle írìculé. Íná càmita máini madécaná yáawa néré”, ímaca yái Jesúsca.

El árbol se conoce por su fruto

¹⁵ Néeseté Jesús ímaca nalí àniwa: “Picácué píchawa áibanái cachíwéeyéica. Náimaca nawaliwa nacàlidacasa tàacáisi Dios inùmalicuise. Càica níade iyúwa caluéyéi cuwèesi lobo íwalíyéica oveja ímamimi nachíwáidacaténá ovejanái nanúacaténá níai ovejaca. Níai cachíwéeyéica natàána càide iyúwacué pitàaniíná nawàlùacaténácuéwa pèewiré, nawàwacáiná naméeráidacuéca pía Dios ícha, namáaláidacaténácué pía.

¹⁶ Píalimápinácué píaliacawa cachíwéeyéica nía píicácaalícué càinácaalí namànica. Péemiácué comparación: Wáaliacawa macái àicu íwali waicácaalí iyacaná, cayábéericaalíni, càmicaalí nacái, néese báawéericaní. Càmita weedá cayábéeri uva iyacaná áwa yúuba ícha. Càmita nacái weedá cayábéeri higuera iyacaná túiri ícha.

¹⁷ Macái cayábéeri àicu idèniaca iyacanáwa cayábéeriwa, yá nacái macái báawéeri àicu idèniaca iyacanáwa báawéerita nacái.

¹⁸ Canáca cayábéeri àicu yáaliméeri idèniaca iyacanáwa báawéeri. Canáca nacái báawéeri àicu yáaliméeri idèniaca iyacanáwa cayábéeri. Càita nacái píalimácué píaliacawa báawaca náiwitáise, níara cachíwéeyéica, píicácaalícué càinácaalí namànica.

¹⁹ Càide iyúwa wáucaaalí macái àicu canéeyéica írì iyacaná cayába, weemácaténá nía quicháí írìcu, càita nacái Dios yúuwicháidapíná nía quicháí írìcu cawinácaalí wenáiwica càmiyéica imàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²⁰ Càitacué píalimápiná píaliacawa báawaca náiwitáise, níara cachíwéeyéica, píicácaalícué càinácaalí namànica”, ímaca yái Jesúsca.

No todos entrarán en el reino de Dios

²¹ Jesús ímaca: “Madécaná wenáiwica náimaca nulí: ‘Wáiwacalí’, quéwa càmita macáita nawàlùapínáwa Dios iyacàle írìculé Dios icùacatalé macáita chènuniré. Cawinácaalí wenáiwica imàniyéica càide iyúwa Núaniri Dios chènuníseeri iwàwáaná níawamita yáalimápiná iwàlùacawa néré.

²² Imáalàcaalípináwa yái èeriquéi, yá madécaná náimapíná nulí: ‘Wáiwacalí, wacàlidacaté nalí pitàacái. Wáucacaté demonio wenáiwica ícha píipidená íwali. Wamànicaté nacái píipidená íwali madécaná wawàsi càmiiri wenáiwica idé imànica’, càipíná náimaca nulí.

²³ Quéwa núumapíná nalí: ‘Càmita núaliacué nuicáca pía. Píacuéwa nuícha, píacué imàniyéica íbáyawanáwa’, càipíná núumaca nalí”, ímaca yái Jesúsca.

Las dos bases

²⁴ Jesús ímaca: “Péemiácué comparación: Cawinácaalí wenáiwica yéemiérica nutàacái, imànicaalí nacái càide iyúwa númáaná, yái wenáiwica iyaca càide iyúwa cáaliacáiri asiali imàníríca ícapèewa. Quéechacáwa ícaca depuíwalé. Yá asiali yàanáca manuíri íba íyéerica depuíwalé cáli írìcu íbàlùadacaténá ícapèewa ínata. Yá imànica ícapèewa íba ínata.

²⁵ Néese unía yúuwàacawa áta ínanába yéesacatalétawa. Yá yéesacái yáacawa cachàiníri iyú capli íwali, yá cachàiníri cáuli ipùaca íwali yái caplica. Càmiiri quéwa yúuwàawa yái caplica íbàlùacáináwa íba ínata. Càide iyúwa capli íbàlùacaalíwa mamáalàacata, càita nacái cawinácaalí wenáiwica yeebáidéeyéica nutàacái nadèniapíná nacáucawa càmiiri imáalàawa.

²⁶ Néese cawinácaalí yéemiérica nutàacái, quéwa càmita imàni càide iyúwa númáaná, yá càicanide iyúwa máiwitáiseeri wenáiwica imàníríca ícapèewa càina ínata meedá.

²⁷ Yá unía yúuwàacawa. Néese ínanába yéesacawa, yá yéesacái yáacawa cachàiníri iyú capli íwali, yá cachàiníri cáuli ipùaca íwali yái caplica. Néese yúuwàacawa yái caplica, yá imáalàacawa macáita. Càide iyúwa capli imáalàacaalíwa, càita nacái cawinácaalí wenáiwica càmiyéica yeebáida nutàacái, canáca nacáuca càmiiri imáalàawa”, ímaca yái Jesúsca.

²⁸ Idécanáamité Jesús imáaláidaca icàlidaca nalíni, yá macáita wenáiwica íyéeyéica néeni nánáidacawa néemiáca itàacái manuísíwata yéewáidacáiná nía cáaliacáiri iyú.

²⁹ Jesús yéewáidacáiná nía càide iyúwa wenáiwica idèniérica Dios íiwitáise icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalicuise. Càmita yéewáida nía càide iyúwa néewáidáaná, níara yéewáidéeyéica wenáiwica templo írìcu Dios itàacái íwali, yái tàacáisi profeta Moisés itànerícaté.

¹ Jesús iricùacatéwa dúli ínatáise, yá madécaná wenàiwica yàacawa yáapicha.

² Néese abéeri aslali cacháunéeri ímami lepra iyú yàacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùululì ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná, yéewacaténá catúulécanáca Jesús iicácani. Yá ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nùaliacawa pialimá pichùniaca núa, piwàwacaalí quéwa pichùniaca núa —íimaca.

³ Néese Jesús imàacaca icáapiwa cacháunéeri íwali. Jesús ímaca irí:

—Nuwàwaca nuchùniaca pía. ¡Cayábaca píawa! —íimaca yái Jesúsca. Yáta icháuná lepra yáawacawa ícha.

⁴ Jesús ímaca irí:

—Péemla cayába. Picá picàlida áibanái iríni, nuchùnianá pía. Néese píawa caquialéta sacerdote yàatalé píasáidacaténá iicá píimamiwa, yáaliacaténáwa cayábaca pía picháuná íchawa. Pité nacái ofrenda profeta Moisés ichùulìericaté wenàiwica namàacáanápíná Dios irí nachùniacaalíwa lepra ícha, yéewacaténá macái wenàiwica yáaliacawa cayábaca pía —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana al criado de un capitán romano

⁵ Néeseté Jesús iwàlùacawa Capernaum iyacaléná iriculé, yá abéeri romanonái yàasu úwi íiwacaliná yàacawa Jesús yàatalé ísutácaténá Jesús ícha wawási imànínápiná irí cayábéeri.

⁶ Yá ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nùasu wenàiwica iríawa nucapèe iricu. Càmlíri yéewa imichàanicawa. Yùuwichàacawa manuísíwata cáiwíri iyú —íimaca.

⁷ Jesús ímaca irí:

—Uwé, wàawa. Nuchùniacaténáni —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Quéwa úwi íiwacaliná ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, canáca yéewanáwa nuedáca nùataléwa pía, máinicáiná cayábéerica nuícha pía, íná báica nuicáca nùawawa yáawéeri. Pichùuliacáita ichùlianápínáwa pitàacái iyúwa, yáara nùasu wenàiwicaca, yásí ichùniacawa.

⁹ Nùaliacawa pialimá pichùniacani pitàacái iyúwa, níacáiná nuíwacanáni nachùulia nacái núa. Núa nacái nuchùulia nùasu úwináíwa. Nuchùuliacaalí abéeri yèepùacawa, yáta yèepùacawa. Numáidacaalí abéeri, yáta yàanàca. Nuchùuliacaalí ániwa nùasu wenàiwicawa imànínápiná áiba wawási, yáta imànicani. Iná yéewa nùaliacawa pialimá pichùniaca nùasu wenàiwica nacái pitàacái iyúwa —íimaca.

¹⁰ Idécanámi Jesús yéemiacani, yá cayábaca íináidacawa yéemíaca úwi íiwacaliná itàacái. Néese Jesús iwènuácawa, yá ímaca nalí, níái wenàiwicaca yèeyéicawa yáamiwáise:

—Péemiacué cayábani, canácata nùanèeri càirica yeebáidéeri nulí manuísíwata, íbatàa Israel itaquénáinámi yéenápínáta, càmitàacá nùanàa càiri.

¹¹ Nùumacué nacái píri, manùbaca áibanái wenàiwica íiwitáaná nàanàpiná áiba cáli néese. Nàwacáidáyacacawa nawàlùacaténáwa Dios iyacále iriculé icùacataléca macáita chènuniré. Néré nàyapínáca plawirínáimicué yáapichawa, níái Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái.

¹² Píatacué quéwa, Dios imáidéeyéicaté quéechatécáwa, càmitacué piyapíná Dios yáapicha chènuniré, éwitacué Abraham itaquénáinámicáanítacué pía, càmicáinácué peebáida nulí. Dios yúucacué íchawa píawa catácatalé. Néré píchàanápínácuéca, píamiapínácuéca piyéiwa piùwíhàacái iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús ímaca úwi íiwacaliná irí:

—Pèepua picapèe néréwa, yácáiná idéca ichùniacawa píasu wenàiwicaca iyúwa peebáidáaná nulí —íimaca yái Jesúsca. Yáta idéca cayábacani, yái úwi íiwacaliná yàasu wenàiwicaca.

Jesús sana a la suegra de Pedro

¹⁴ Néeseté Jesús yàacawa Pedro icapèe iriculé. Iicáca néré Pedro iyéeru iculuéchúawa mecuní iyú, irièchúawa yàalubái ínatawa.

¹⁵ Iná Jesús imàacaca icáapiwa ucáapi íwali, yáta mecuní ichàbacawa uícha. Yá umichàacawa, udàbaca ùaca nayáapíná.

Jesús sana a muchos enfermos

¹⁶ Néeseté catácaalí yàacawa, yáta yàcalé mìnánái natéca néenánáíwa Jesús yàatalé, manùbéeyéi wenàiwica demonio idacuéyéica íiwitáise. Jesús ichùuliacáita demonionái abéeri palabra iyú nàanápínáwa wenàiwica ícha. Càita Jesús yúucaca demonio wenàiwica ícha. Ichùniaca nacái macáita níái cáuláiquéeyéica.

¹⁷ Iná Jesús imànica càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáanáté tàacáisi Dios inùmalicuíse. Isaías íimacaté Dios yàasu wenàiwica íwali: “Ichùniaca wía, wía machawàaqueeyéica, yeedáca wáicha uláicái”, íimacaté yái profeta Isaíasca.

Los que querían seguir a Jesús

¹⁸ Néeeseté Jesús iicáca manùbéeyéi wenàiwica ìwacáidáyaquéeyéicawa itéese, íná ichùulica yéewáidacalénáíwa itéenápínáí Galilea icalisaniná abéemàalé barca irícu.

¹⁹ Ipíchawáiseté nawàlùacawa barca irículé, abéeri yéewáidéeri wenàiwica templo irícu yàacawa Jesús yàatalé. Yá íimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, nuwàwa nùacawa piápicha àta alénácaalí piàwa yéewacaténá péewáidacaléca núa —íimaca yáí wenàiwicaca.

²⁰ Néese Jesús íimaca irí:

—Píináidawa cayába quéechacáwa asásí píalimácaalí nuéwáidacaléca pía, càulenácáiná wenàiwica nàyaca càide iyúwa nuyáaná. Péemia comparación: Yálidunáí idèniaca ibánawa, cuipiranáí nacáí nadèniaca namùlubèwa, nùacata quéwa, yáí asialí Dios néeeséerica, càmita nudèniaca nuimácataípináwa —íimaca yáí Jesúsca.

²¹ Néese áiba néená, níái Jesús yéewáidacaléca, íimaca Jesús irí:

—Nuíwacalí, píimáaca nùyaca nuénánáí yáapichawa àta núnáiri yéetacatalépinátawa, néese idécánáami nubàliacani, yásí nùacawa piápicha iyúwa péewáidacalé —íimaca irí.

²² Néese Jesús íimaca irí:

—Piàwa nùapicha iyúwa nuéwáidacalé. Pimáaca nabàliaca níawáacata, cawinácaalí iyéeyéica matuìbanáita Dios íicha càide iyúwa yéetáními —íimaca yáí Jesúsca.

Jesús calma el viento y las olas

²³ Néeeseté Jesús iwàlùacawa barca irículé yéewáidacalénáí yáapichawa. Yá nadàbaca nàacawa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha.

²⁴ Jesús íimáca íichawa barca irícu. Yáta manuíri cáuli idàbaca ipùaca calisa ìwali. Máiníri cachàinica yáí cáulica. Màladàca nacáí yúuwàacawa barca irículé, yá úní ipuníadaca yàacawa barca. Quéwa Jesús íimáca mamáalàacata.

²⁵ Iná yéewáidacalénáí nacawàidacani, yáí Jesúsca, yá náimaca irí:

—¡Wáiwacalí, piyúudàa wía! ¡Wasawíaca wàacawa! —náimaca Jesús irí.

²⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Cánácué máiní cáaluca pía? ¿Cánácué càmita manuí píináidacawa piwàwawa nùwali? —íimaca nalí. Idécánáami icàlidaca nalíni, yá ibàlùacawa, ichùulica cáuli, màladàca nacáí wíunápináni. Yá wíuca macáita màladàca.

²⁷ Néese níái yéewáidacaléca nánáidacawa manuísíwata naicáidaca irí. Yá nasutáca néemiàwa níawáaca. Náimaca:

—¿Cawináscica yáí asialica ichùulièrica cáuli, màladàca nacáí, yásí neebáidaca càide iyúwa ichùullaná nía? —náimaca nalíwáaca.

Los endemoniados de Gadara

²⁸ Néeeseté Jesús yàanàaca abéemàalé Galilea icalisaniná íicha, Gadara yàasu cáli néré, yéewáidacalénáí yáapichawa. Idécánáami yàanàaca néré, yá pucháiba asianáí demonio idacuèyéi íiwitáise nàacawa yéetáními icàliculèená néese. Máiníyèí calúaca nía iyúwa caluèyéi cuwèsi, càmita nabatàa áiba wenàiwica ichàbaca nénéibàa àyapullicbàa. Yá nàacawa Jesús yàatalé.

²⁹ Yá demonionáí nadàbaca néemiánicawa asianáí isàna iyú:

—¡Píca písiáiwica walí wawàsi, Jesús, yáí Dios lírica! ¿Pianàsica piùwichàidacaténá wía ipíchawáise wéenáíwaná yàanàaca? —náimaca.

³⁰ Mawíénita nalí manùbéeyéi marranonáí yèepuníwa. Nayáaca nèepunicawa nayáacaléwa néenibàa.

³¹ Néese demonionáí nasutáca Jesús íicha wawàsi. Náimaca:

—Piúcacaalí wía asianáí íicha, yá píimáaca wàacawa marranonáí idèericulé —náimaca.

³² Jesús íimaca nalí:

—Piacuéwa —íimaca yáí Jesúsca. Yá demonionáí yàacawa asianáí íicha, yá nawàlùacawa marranonáí idèericulé. Yáta macáita marranonáí nadàbaca napiacawa iyúwa máiwitáiseyéi demonio íiwitáise iyú. Napiacawa nacaláacawa quiratàli íinatáise. Yá nacaláacawa calisa yáaculé, nàisicumacawa macáita, níái píráica càmfíyéica Dios imàaca wadèniaca, wía judíoca, casacàacáiná walí marrano íiná.

³³ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi napiacawa yàcalé nérépiná. Nàanàcaté néré, yá nadàbaca nacàlidaca yàcalé mìnánáí írini, macáita yáí nàyáanáca, níái asianáí demonio idacuèyéicaté íiwitáise.

³⁴ Iná macáita yàcalé mìnánáí namusúacawa yàcalé íicha, yá nàacawa Jesús yàatalé. Naicàcani, yá nasutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata yèepunápináwa nàasu cáli íicha.

¹ Néeseté, Jesús iwàlùacawa barca iriculé yéewáidacalénái yáapichawa, yá nachàbacawa abéemalé Galilea icalisaniná ícha. Yá nàanàca Capernaum iyacàlená néré, yái Jesús iyacàleca.

² Yá abénaméeyéi wenàiwica natéca cáuláiquéeri asiali Jesús yàatalé, abéeri máapinéeri ínà macáita, càmirica yáalimá imichàanicawa, irìericawa yàalubái ínatawa, iiméerica ínata. Néese Jesús yáallacáiná náiwitáise manuica nàinàidacawa nawàwawa Jesús iwali ichùnianápináni, ínà Jesús íimaca cáuláiquéeri irí:

—Pía, nùacawéerináca, picá achúma piwàwa. Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios —íimaca yái Jesúsca.

³ Abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo iricu nàyaca néré. Néemiaca Jesús itàanica cáuláiquéeri iri, ínà nadàbaca nàinàidacawa Jesús iwali cà: “Yái asiali Jesús itàanica báawéeri iyú Dios iwali, yácáiná abéerita Dios yáaliméeri imàacaca iwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha cayábacaténá náapicha Dios”, nàimaca nàinàidacawa naliwa nawàwallicúsewa.

⁴ Quéwa Jesús yáallicawa nàinàidàanàcawa. Iná isutáca yéemiawa nía:

—¿Cánacúe yéewa píinàidacawa càí máiní báawéeri iyú?

⁵ Máiní màulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios’, càmícáiná áibanái yáalimá íicáca asásíi báisícaalí cayábaca yáapicha Dios. Quéwa máiní càulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Pimichàawa, píipina’, áibanái wenàiwica nàalimácáiná naicáca asásíi wadécaalí wachùnlacani watacái iyúwa, yái máapinéerica.

⁶ Iná núa, asiali Dios néeséerica, nuchùnìapiná yái máapinéerica píallacaténácuéwa Dios idéca ichùuliacca núa numàacàanápiná nuwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha cháí eeri iricu cayábacaténá náapicha Dios —íimaca yái Jesúsca. Néeseca Jesús íimaca máapinéeri irí:

—Pimichàawa, peedá píalubáíwa, péepùawa picapèe néréwa —íimaca yái Jesúsca.

⁷ Néese yái máapinéeri imichàacawa, yá yàacawa icapèe néréwa.

⁸ Níái wenàiwica iyéeyéica néré, naicáca iyúwa iyáaná, yá cáaluca nía. Nàca Dios icàaluíná imàacacáiná ichàiniwa abéeri wenàiwica irí ichùnìacaténá cáuláiquéeyéi.

Jesús llama a Mateo

⁹ Jesús yàacatéwa capíi ícha, yá íicáca núa, núa Mateoca, yáawinéericawa aléera nuedacatalécate plata nuénánái judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno iripiná. Néese Jesús íimaca nulí:

—Aqualé, píawa núapicha, iyúwa nuéwáidacalé —íimaca nulí yái Jesúsca. Yá numichàa nuwàwawa Jesús yáapicha.

¹⁰ Néese Jesús idècunitàacá iyáca iyáacaléwa nupapèe iricu, yá madécaná wenàiwica nàanàca néré, áibanái yeedéeyéica plata néenánái judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno iripiná, áibanái cabáyawanéeyéi nacái. Yá náawinacawa Jesús yáapicha, wáapicha nacái, wía Jesús yéewáidacaléca, nayáacaténá nayáacaléwa wáapicha.

¹¹ Néese fariseonái naicáca nía, ínà nàimaca walí, wía Jesús yéewáidacaléca:

—Yái yéewáidéericuéca pía, ¿cáná iyáa iyáacaléwa náapicha níái yeedéeyéica wáicha plata romanonái yàasu gobierno iripiná, nía nacái cabáyawanéeyéica wenàiwicaca? —nàimaca.

¹² Quéwa Jesús yéemlacani, yá íimaca fariseonái irí:

—Péemlacué comparacón: Máláicacaalí wenàiwica, yá càmita nawàwacutá abéeri ichùnìeripiná nía. Quéwa áibanái idènièyéica uláicái nawàwacutácani, yái ichùnìeripináca nía. Càita nacái wenàiwica íinàidéeyéica mabáyawanáca, càmita nacutá abéeri ichùnìeripiná náiwitáise nabáyawaná íchawa. Quéwa áibanái wenàiwica yáaliyéiwa cabáyawanáca, níata icutáca abéeri iwènúadéeripiná náiwitáise báawéeri ícha.

¹³ Càmitacué péewáidawa cayába Dios itàacái iwali. Píacué péewáidacawa càinacaalí íimáaná yái tàacáisi profeta itànéericaté Dios inùmallicúse. Dios íimacaté: ‘Ewitacué pínuácánita madécaná píprawa iyúwa sacrificio píacaténácué nucàaluíná, càicánita caná iwèni medá nuicáca culto pímaníricuéca càmicálícawa píicáca áibanái wenàiwica ipualé, píyúudàacaténácué nía’, íimaca yái Diosca. Iná cayábaca nàwacáidáyacacawa nùatalé níái cabáyawanéeyéica, nuicácaténá napualé. Càmicáiná nùanàa numáidacaténá wenàiwica íinàidéeyéica mabáyawanáca, néese nudéca nùanàca numáidacaténá wenàiwica yáaliyéiwa cabáyawanáca nawènúadàanápiná náiwitáisewa nabáyawaná íchawa —íimaca yái Jesúsca.

La cuestión del ayuno

¹⁴ Néeseté Juan el Bautista yéewáidacalénái nàanàca Jesús yàatalé. Yá nasutáca néemiawa Jesús. Nàimaca irí:

—Wamàacaca wáichawa wayáacaléwa manùba yàawírí, fariseonái nacái, wasutácaténá wíawawa Dios ícha manúsiwata. ¿Cáná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa, níái péewáidacaléca, nasutácaténá níawawa Dios ícha? —nàimaca.

¹⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué comparación: Asiali icásàacaalíwa, yá imáidaca yàacawéeyéináwa aslanái naicácaténá icásàacawa casímáiri iyú. Idècunitàacá iyaca náapicha, càmita yéewa achúmaca nawàwa. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa. Quéwa áiba èeriwa, áibanái itéca náichawani. Néese namàacapiná náichawa nayáacaléwa, níái yàacawéeyéinámica achúmacáiná nawàwa néenialípiná. Càita nacái nuéwáidacalénáica, càmita yéewa achúmaca nawàwa idècunitàacá nùyaca náapicha. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa, nùyacáiná náapicha.

¹⁶ “Péemiacué áiba comparación: Càmita wadé wachanàidaca éwisàimi wabàlewa wàlisài wáluma yéemami iyú. Wamànicaalí càì, yásì wàlisài wáluma yéemami imàacacawa, yá icanàidaca éwisàimi bàlesi, yá quéwanáta manuica icháuná.

¹⁷ Càita nacái càmita wadé wàucùaca wàlisài uva ituní éwisàimi íimamisi iriculé. Wamànicaalí càì, yásì uva ituní idàbaca isàacawa dàchidàchiwaca inànacubàa, néese éwisàimi íimamisi icanacacawa, càmicáiná yáalimá imulacàacawa yàacawa. Yá yúucacawa wáicha macáita uva ituníca, íimamisi nacái. Iná wàucùaca wàlisài uva ituní wàlisài íimamisi iriculé. Yásì wacùaca nía cayába, yái uva ituníca, íimamisi nacái. Càita nacái nuéwáidacalénái yeebáidéeyéica nutàacái wàlisài, càmita nùya càide iyúwa fariseonái yàasu bàaluisàimi tàacáisi íimáaná”, íimaca yái Jesúscá.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

¹⁸ Idècunitàacá Jesús itàaníca nalí, yá abéeri judío íiwacalíná yàanàacaté Jesús yàatalé, yá ibàlùacawa yululú ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná. Néese judío íimaca Jesús irí:

—Nuídu idéca yéetácawa siùcasíwatàacáwa. Quéwa piacaalíwa ùatalé pimàacacaténá picáapiwa ùwali, yásì cáuca úa àniwa —íimaca.

¹⁹ Jesús yàacawa yáapicha, wía nacái yéewáidacalénái wàacatéwa Jesús yáapicha.

²⁰ Abèechúa inanái ùacawa manùbéeyéi wenàiwica yéewi. Cálucacaté úa doce camuí, uíraná yàacawa uícha mamáalàacata. Uái inanáica ùacawa Jesús yáamiwáise mawiénita irí, manùbéeyéi wenàiwica yéewi. Yá udunùaca ibàle ipùata lwali.

²¹ Umànica càì uínáidacáináwa ùacawa: “Nudunùacaalí lwali, éwita ibàle lwalicáaníta meedáni, yásì báisíta cayábaca nùatá”, càì ùumaca uínáidacawa ulíwa uwàwalicúsewa.

²² Quéwa Jesús iwènùca iicáidaca ulí, yá íimaca ulí:

—Picá achúma piwàwa. Pidéca pichùnliacawa pimàacacáiná piwàwawa nùwali —íimaca yái Jesúscá. Yáta cayábaca úa uláicái fícha.

²³ Néeseté Jesús yàanàaca judío íiwacalíná icapèe néré, yá iicáca áibanái ipùlièyéi íwa. Nàwacáidáyacacatéwa nabàllicaténá yéetèechúamiwa. Aibanái nacái náicháanica úiwítáiseimi, néemáníca nacáíwa cachàiníri iyú càide iyúwa judío íiwítáise iyáaná.

²⁴ Jesús yáalíacawa icáucáidáanápínaté úái yéetèechúamicawa, iná íimaca nalí:

—Pimusúacuéwa macáita, úacáiná sùmàuca càmlíchúata yéetáwa, uimácáicata ùyaca —íimaca yái Jesúscá, yáalíacáináwa icáucáidáanápínaté úa. Néese níái wenàiwicaca naicáaníca Jesús íquíniná, náalíacáináwa báisíri iyúcani uetácatéwa.

²⁵ Quéwa Jesús imusúadaca nía canánama capli fícha. Néese iwàlùacawa sùmàumi irìacatalécawa. Yá íibàaca ucáapi lwali úái yéetèechúamicawa, yá umichàacawa, cáuca úa àniwa.

²⁶ Néesetécáwa macáita wenàiwica iyéeyéica mawiénita irí yái yacaléca néemiacaté uínáwaná lwali Jesús imichàidáanaté úa yéetáicái fícha.

Jesús sana a dos ciegos

²⁷ Jesús imusúacatéwa nacapèe fícha, yá pucháiba matuíyéi nàacawa yáamíse. Yá náimaca irí cachàiníri iyú:

—¡Pía rey David itaquérinámica, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, wía judíoca, piicá wapualé! —náimaca irí.

²⁸ Jesús iwàlùacawa capli iriculé, néese níái matuíyéica nàacawa yàatalé. Yá Jesús isutáca yéemiáwa nía:

—¿Peebáidasicué núalimá catuíca numànicuéca pía? —íimaca yái Jesúscá. Náimaca irí:

—Báisíta, Wáiwacali, weebáida càì —náimaca.

²⁹ Néese Jesús imàacaca icáapiwa natuí lwali. Yá íimaca nalí:

—Pichùnliacuéwa càide iyúwa peebáidáanacué —íimaca yái Jesúscá.

³⁰ Yásì cayábaca natuí. Yá Jesús yàalàaca nía cachàiníri iyú. Íimaca nalí:

—Picácué pimàaca áibanái náalíacawa cawinácaalícué ichùnliaca pituí —íimaca yái Jesúscá.

³¹ Quéwa namusúacacáitawa capli fícha, yáta nacálidaca Jesús íináwaná ichùnliaca nía nalí níái nayaquewéeyéicawa.

Jesús sana a un mudo

³² Néseté idècunitàacá matuíyéimi namusúaca nàacawa capli íicha, yá áibanái natéca matàacáiri asiali Jesús yàatalé. Demonio idacùaca matàacáiri íiwitáise, íná càmita yáalimá itàaníca.

³³ Yá Jesús yúucaca demonio asiali iwàwalícuíse. Néese matàacáiri idábaca itàaníca. Yá áibanái wenáiwica iyéeyéica néeni náináidacawa manuísiwata naicáidaca Jesús írí. Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Canácaté waiquericáwa càiri wawàsi cháí wàasu cáli Israel néenibàa! —náimaca.

³⁴ Quéwa abénaméeyéi fariseo náimaca Jesús iwali:

—Demonio íiwacalináquéi idacùaca íiwitáise yái asialica Jesús. Iná yéewa yúucaca demonio wenáiwica íicha demonio íiwacaliná íiwitáise iyú —náimaca Jesús iwali.

Jesús tiene compasión de la gente

³⁵ Jesús yàacaté ípáchiaca macái manuúri yàcalé iriculé, púbbéeri yàcalé iriculé nacái. Yá yéewáidaca wenáiwicanái macái judíonái imanúbaca yéewáidacàalu írìcu. Yá icàlidaca nalí càinàcaalí iyú Dios icùaca yàasu wenáiwicawa. Ichùnia nacái cáuláiquéeyéi wenáiwica, cáiwíiri íicha nacái, macái íiwitáaná.

³⁶ Catúulécanáca Jesús íicáca nía máinicáiná achúmaca nawàwa nàuwichàacáinatéwa madécaná yàawíríca. Càica níade iyúwa ovejanái canéeyéica icuèriná, iméeréeyéicawa meedá, canácáinaté abéeri yéewáidéeripiná nía Dios iwali, níái wenáiwicaca.

³⁷ Iná Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Báisíta, madécaná wenáiwica nawàwa neebáidaca nutàacái. Péemiacué comparación: Càica níade iyúwa bànacalé ituíná quíiréeri yéenáiwana yàanàcaalí wenáiwica needácatáipiná nabànacalewa. Quéwa máisibánatacué píca, icàlidéeyéipiná nalí nutàacái.

³⁸ Iná pisutácué Dios íicha, yái càiride iyúwa bànacalé íiwacali, ibànùanápína yàasu wenáiwicawa íbaidéeyéipiná írí, nacàlidacatená wenáiwicanái íri nuináwaná iwali, yéewacatená neebáidaca nulí. Yásí wàwacáidaca nía Dios yàasu wenáiwicanáipiná càide iyúwa wenáiwica needácaalí nabànacale iyacanáwa —íimaca yái Jesúsca.

10

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹ Néseté Jesús imáidaca yàataléwa wía, wía docéeyéica imanúbaca yéewáidacaléca. Yá imàacaca walí íiwitáisewa wáucacatená demonio wenáiwicanái íicha, wáucacatená náicha nacái macái uláicái íiwitáaná, cáiwíiri nacái.

² Wía docéeyéica imanúbaca apóstolca íipidenéeyéica cà: quéecha Simón, íipidenéeri nacái Pedro; yá nacái iméeréeri íipidenéeri Andrés; nía nacái Zebedeo yéenibeca, íbèeri íipidenéeri Santiago, yá nacái iméeréeri íipidenéeri Juan;

³ yá nacái Felipe; Bartolomé nacái; Tomás nacái; núa nacái Mateo, núa yái yeedéericaté plata nuénánái judío íichawa Roma íyacàlená yàasu gobierno írìpiná; yá nacái Santiago, yái Alfeo írìca; Tadeo nacái;

⁴ yá nacái Simón, íipidenéeri nacái celote; yá nacái Judas Iscariote, yái itéeripinácaté Jesús yúuwidenái náibàacatenáni, nanúawani.

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

⁵ Jesús íbanúacaté wía doce wamanúbaca wacàlidacatená itàacái. Càì yàalàaca wía: “Píacúé píawa càmíyéi judío yàasu cáli ínatalé, píacúé nacái piwàlùawa yàcalé iriculé iyéeyéica Samaría yàasu cáli ínata.

⁶ Píacúé nàatalé níawamita Israel itaquénáinámica iyéeyéica càide iyúwa ovejanái iméeréeyéiwa, canéeyéica icuèriná, nawènuadacáiná náiwitáisewa Nacuèriná Dios íichawa, canáca nacái abéeri yéewáidéeripiná nía Dios iwali.

⁷ Píacúé pícalídaca nalími Dios icúanápiná macáita mesúnamáita.

⁸ Píchùnìacué cáuláiquéeyéi wenáiwica, píimicháidacué nacái yéetéeyéimiwa yéetácáisi íicha, píchùnìacué nacái cacháunéeyéi íimami lepra iyú, píucacué demonio wenáiwica íicha. Nudéca numàacacuéca píri nuíwítáisewa mawèníiri iyú, íná píacúé pícobra nía cawínàcaalí wenáiwica píchùnìeyéica.

⁹ “Píacúé píte iwèni píasu bolsa írìcuwa, orocáaníta, plata nacái, cobre nacái.

¹⁰ Píacúé píte saco, pucháiba bàlesi nacái; píacúé peedá píriwa wàlisàì costiza nacáiri, áicu nacái. Cawínàcaalí wenáiwica píyúudéeyéipinácuéca iwàwacutá nàaca píyáapínacuéwa.

¹¹ “Píacúéwa yàcalé iriculé, pícutácué abéeri cáimiétacanéeri iwàwéerica yéemlaca pícalídàanàcué nalí nutàacái. Yá píyamáacuéwa ícapèe írìcu àta pèepùacatalétacuéwa yàcalé írìcuíse.

¹² Píwàlùacuéwa ícapèe írìculé, yá pítàidacué wenáiwicanái iyéeyéica néré, písutácué nalí Dios imánínápiná nalí cayábéeri.

¹³ Cayábacaalí náiwitáise níái caplí irícuíyéica, yásí Dios imànica nalí cayábéeri càide iyúwacué pisutáaná ícha. Quéwa, càmicaalí cayába náiwitáise, néese Dios càmita imànipiná nalí cayábéeri.

¹⁴ Quéwa, càmicaalícué nawàwa needáca nàataléwa pía, càmita nacái nawàwa néemiaca picàlidáanacué nalí nutàacái, néese pimúsúacuéwa caplí irícuíse, yàcalé irícuíse nacái, yá pichùpiacué cáli ichùmalé piabàli íchawa naicápiná, càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía judíoca, píasáidacaténacué nalí Dios yúuwichàidáanápíná nía.

¹⁵ Péemiacué cayábani, èeri imáalàacaalípináwa, Dios yúuwichàidapíná báawéeyéi wenàiwica, yásí yúuwichàidapíná níawa càmiyéicué yeedáca yáataléwa pía máini yáwanái Sodoma iyacálená m̀nanáimi ícha, Gomorra iyacálená m̀nanáimi nacái”, ímaca walí yái Jesúsca.

Persecuciones

¹⁶ Néese Jesús ímaca walí, wía yéewáidacaléca: “¡Péemiacué cayába! Nubànùacué pía néeswiré níara èeri m̀nanáica cuwèesi lobo nacáiyéi íwitáise, báawéeyéica íicáca Dios, báawéeyéi nacái íicáca Dios yáasu wenàiwica. Piyapínacuéca néeswibàa càide iyúwa oveja càmiyéi yáalimá ipéliaca caluèyéi cuwèesi lobo ípunita iwàwéeyéica iyáaca oveja. Iná iwàwacutácué cáalíacáica píiwitáise, píicácué píichawa piùwidenáicawa, càide iyúwa cáalíacáiri àapi íicáaná íchawa yúuwidenáicawa píchaná áibanái ichùwáidacuéca pía. Quéwa iwàwacutácué mabáyawanáca pía, càmitacué nacái pimàni áibanái irí báawéeri. Piyacué càide iyúwa unùcu càmiçhúa imàni áibanái irí báawéeri.

¹⁷ Picácué píichawa áibanáicáiná náibàapínacuéca píawa nacháawàacaténacué piínáwaná ìwali yàcalé íiwacanánái irí, nacapèedáidacaténacué nacái píawa judionái yéewáidacáalu iricu.

¹⁸ Yá natépinácuéca píawa nacháawàacaténacué piínáwaná ìwali nacuèrinánái iríwa, náiwacanánái irí nacáicawa, níái icuèyéica cáli, peebáidacáinácué nutàacái. Càita píalimápinácué picàlidaca nalí nuínáwaná ìwali, níái èeri m̀nanái icuèrinánáica, nía nacái càmiyéica judío.

¹⁹ Náibàapínacué natéwa pía nacháawàacaténacué piínáwaná ìwali nacuèrinánái iríwa, quéwa picácué achúma píináidacawa piwàwawa ìwali yái tàacáisi iwàwacutéericuéca picàlidaca nalí, càinàcaalí iyú nacái yéewanápiná picàlidaca piínáwaná ìwaliwa. Néeseecu péenáíwaná yàanàacaalíwa picàlidáanápíná piínáwaná ìwaliwa, yásí Dios imàacacué píalíacawa càinàcaalí iyú iwàwacutáaná picàlidaca nalíni.

²⁰ Càmicáinácué pía yái càì icàlidéeripínacani, néese Espíritu Santo Wáaniri Dios ibànuerica imàacapínacué pitàanica Dios inùmalícuíse.

²¹ “Néeniálpíná wenàiwicanái nacháawàapíná néenánáisiwawa áibanái irí néetáanápínáwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái nasèenái nacái nacháawàapíná néenibewa néetáanápínáwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái néenibe nacái nawènùadapíná náiwitáisewa nasèenái íchawa, yá nanúca nasèenáiwawa.

²² Macái èeri m̀nanái báawapínacué naicáca píawa peebáidacáiná nutàacái, quéwa cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata àta néetáacatalétawa, Dios iwasaápiná níawa yáasu yúuwichàacáisi íchawa.

²³ Namànicaalícué píri báawéeri abéeri yàcalé irícu, néese pípiacuéwa áiba yàcalé irículé. Péemiacué cayába, núa aslái Dios néeseérica nùanàapíná ipíchawáise pímalàidacué picàlidaca nuínáwaná ìwali macái yàcalé irícu iyéyéica Israel yáasu cáli ílínata.

²⁴ Péemiacué comparción: Abéeri yéewáidacalé càmita yéewa cachàinica ícha yái yéewáidéericani, càmita yéewa nacái áiba íbaidéeri cachàinica íiwacalí íchawa. Càitacué nacái càmita yéewa cachàinica pía nuícha. Wenàiwica nánáidacawa píwalícué càide iyúwa nánáidáanáwa nùwali.

²⁵ Píacué nuéwáidacaléca, iwàwacutácué piwàwaca píyaca càide iyúwa nùyáaná, yái yéewáidéericuéca pía, càide iyúwa yáasu wenàiwica iwàwáaná iyaca càide iyúwa íiwacalí iyáaná. Aibanái càmiyéi yeebáida nutàacái náimaca nùwali Beelzebúca núa, yái demonio íiwacalínaca. Iná nùalàacuéca pía náicha, náimáanápínacué píwali càiri báawéeri tàacáisi nacái, píyacáinácué càide iyúwa nupapèe irícuíyéica, nuénánáisiwá”, ímaca walí yái Jesúsca.

A quién se debe tener miedo

²⁶ Jesús ímacaté walí: “Iná picácué cáalu pía èeri m̀nanái ícha, càmicáiná náalimá nabàaca nabáyawanáwa càiripínata. Aiba èeriwa macáita náalíacawa ìwali.

²⁷ Càita nacái, picácué píbàaca náicha nutàacái. Yái nucàlidéericuéca píri íwali méetàuculé áibanái ícha, píacué picàlidaca cachàiníri iyúni àta macái néemiacaalétani.

²⁸ Picácué cáalu pía èeri m̀nanái ícha yáaliméeyéica inúacuéca pía quéwa càmitacué náalimá nanúacuéca piwàwa cáuri. Néese, iwàwacutácué cáaluca pía Dios ícha, yái yáaliméerica yeedácuéca píacua, yúucacaténacué pía nacái infierno irículé, yái quichái càmirica ichacàwa càiripinérita iyaca.

²⁹ Péemiacué comparación: Aibanái nawéndaca pucháiba màsibèe púubéyéi abéeri mon-eda iwalínà càmíciná cawèni màsibèe púubéyéica. Quéwa éwita càmíyéicáníta cawèni nía, càicáníta Wáaniri Dios yáalíacawa nàwali, icùa nacái nía. Càmita yéewa abéeri màsibèe achúmèeri yéétacawa càmicaalícáwa Dios imàacaca yéétacawa.

³⁰ Càita nacái Dios icùacuéca pía. Yáalíacuéca macáita píwali, àta càisimalénacaalícué píwita ibáiná, yáalía nacáíwa Dioscáiná idéca iputáaca nía abéerinamata; càita Dios yáalíacawa píwalicué.

³¹ Iná picácué cáalu pía wenàiwicanái ícha, cawènicáiná Dios iicácuéca pía náicha níái màsibèe púubéyéica manúbéyéica”, ímaca walí yái Jesúsca.

Los que reconocen a Jesucristo delante de los hombres

³² Jesús ímacaté walí, wía yéewáidacaléca: “Cawinácaalí wenàiwica icàlidéerica iináwanáwa yeebáidaca nutàacái wenàiwicanái yàacuèsemi, yásí núa nacái nucàlidapíná iináwaná iwali nùasu wenàiwicacani Núaniri Dios chènuníseeri íríwa.

³³ Quéwa cawinácaalí càmírita icàlida iináwanáwa yeebáidaca nutàacái wenàiwicanái yàacuèsemi, yásí núa nacái nucàlidapíná iináwaná iwali, càmita nùasu wenàiwicacani Núaniri Dios chènuníseeri íríwa”, ímaca walí yái Jesúsca.

Jesús, causa de división

³⁴ Jesús ímacaté walí nacái: “Picácué píináidawa wenàiwicanái nàypíná matuíbanáita nàpichawáaca nudécáníta nùanàaca. ¡Càmírita! Néese, càmitapíná abédanama náiwitáise nùwali.

³⁵ Nudéca nùanàaca, íná asíanái nàuwideca namànipínáca nániríwa, inanái nacái nàuwideca namànipíná náatúawa, nayéeru nacáíwa.

³⁶ Càita macáita nàuwideca namànipíná néenánáisiwawa, níacáiná abéenaméyéi neebáidapíná nulí, quéwa áibanái càmita neebáida nulí.

³⁷ Cawinácaalí cáininéerica iicáca nuícha yáaniri, yáatúa nacáíwa nuícha, càmita yéewa nùasu wenàiwicacani. Aibacaalí nacái cáininéerica iicáca nuícha ìiriwa, ídu nacáíwa nuícha, càmita yéewa nùasu wenàiwicacani.

³⁸ Iwàwacutá nùasu wenàiwica matuíbanáiri iyú imàaca áibanái nàuwicháidacani nùwalíse, naicáaní nacái iquíná, éwita nanúacaalíni cruz iwali yeebáidacáiná nutàacái. Iwàwacutá nacái imànica macáita càide iyúwa nuchùllaná. Cawinácaalí càmírica imàni càì, càmita yéewa nùasu wenàiwicacani.

³⁹ Aibacaalí càmírica iwàwa yeebáida nutàacái ipíchaná yùuwicháacawa nulípíná, canáca írì icáuca càmíri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica mamáalàacata nutàacái, éwita nanúacaalíni, yácata idènièripíná icáucawa càmíri imáalàawa”, ímaca walí yái Jesúsca.

Premios

⁴⁰ Néeseté Jesús ímaca walí àniwa: “Cawinácaalí yeebáidéericuéca pitàacái, yeebáidapíná nacái nutàacái. Néese nacái, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, yeebáidapíná nacái itàacái, yái Dios ibànuèrica núa aléi.

⁴¹ Aibacaalí wenàiwicanái yeebáida Dios yàasu profeta itàacái, namànicaalí nacái profeta írì cayábèeri profeta icàlidacáiná nalí Dios itàacái, yásí Dios yàapíná nalí cawèníri càiride iyúwa Dios yàaná cawèníri yàasu profeta íríwa. Aibanái wenàiwica neebáidacaalí itàacái cayábèeri íiwitáise, namànicaalí nacái írì cayábèeri cayabacáiná íiwitáise, yásí Dios yàapíná nalí cawèníri càiride iyúwa Dios yàaná cawèníri cayábèeri íiwitáise írì.

⁴² Cawinácaalí imànírica cayábèeri nuéwáidacalénái càmíyéi cachàini írì, nùasunáicáiná nía, Dios yàapíná írì cawèníri iyúudacáiná níái yeebáidéyéica nutàacái. Ewita yáalímáccáníta yàaca nàiraca meedá casalíníri únì, càicáníta Dios yàapíná írì cawèníri iyúudacáiná nùasunái”, ímaca walí yái Jesúsca.

11

Los enviados de Juan el Bautista

¹ Néeseté Jesús idécanáamité yàalàaca wía docéyéi yéewáidacaléca, yá yàacawa yéewáidacaténá wenàiwicanái áibanái iyacàle írìcu, yàara cálica, icàlidaca nacái nalí yái cayábèeri tàacáisca.

² Néenialíté Juan el Bautista, iyéerica presoíyéi ibànalícu, yéemíaca iwali yái Cristo imànírica. Néese Juan ibànúaca yéewáidacalénáíwa abéenaméyéi nàacaténáwa Jesús yàatalé.

³ Juan iwàwacaté nasutáca néemíawa Jesús asásí báisícaalí Dios néeséericani, yái wenàiwica Dios ibànuèripínacaté judío icuèrinápíná, néese càmicaalí yání, yá iwàwacutá nacúaca áibata yàanàaca.

⁴ Néese Jesús ímaca nalí: “Pèepùacuéwa Juan yàatalé. Picàlidacué Juan írìni pídeenácuéca píicáca numànica, pídeenácuéca nacái péemíaca nucàlidaca wenàiwicanái írì.

⁵ Picàlidacué Juan iríni matuíyéimi idéca iicáidaca, éeruyéimi yàabàli nacái nadéca nàipinánica, cacháunéyéimi íimami lepra iyú nacái, idéca cayábaca nía uláicái íicha, màuwíyéimi nacái nadéca néemiaca, yéetéyéimiwa nacái nadéca namichàacawa yéetácáisi íicha, catúulécanéyéi nacái nadéca néemiaca nuwàwaca nuwasàaca nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Picàlidacué Juan iríni yáaliacaténáwa idéca nùanàaca, núa Dios néeséerica.

⁶ ¡Casíimáica cawinácaali wenàiwica yeebáidéyéica nutàacái mamáalàacata!” íimaca yái Jesúsca.

⁷ Néese idécanáamité Juan yéewáidacalénái yèepùacawa Jesús íicha, yá Jesús idàbaca icàlidaca Juan el Bautista iináwaná íwali. Jesús íimaca wenàiwicanái iri: “Bàaluité piacatécué piicáca wenàiwica yèepuníríicawa chuíri cáli íinata, yáara Juanca. Càmíritaté machawàaca íiwitáise yái asiali piíquericatécué, càide iyúwa masicái cáuli yáawiadáidéerica meedá.

⁸ ¿Càinásicué piicáté néré? Càmíritaté asiali caweníri ibàle yái piíquericatécué. Píaliacuécawa cawinácaali caweníyéica ibàle iyéyéica nacái càasuiri iyú, náyaca cayábéeri capí iricu càide iyúwa reynái yáaná, icuèyéica manùbéyéi wenàiwica.

⁹ Néese piacuécawa bàaluité manacáli yúuculé càinàwàiri piicátaténaté profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicúise. Báisita profetacani, yái Juanca, quéwa máiníri cachànica áibanái profeta íicha canánama.

¹⁰ Yái Juanca, yácata yáara nacàlidéericaté íwali tàacáisi Dios inùmalicúise. Dios yàasu profeta itànàacaté tàacáisi Dios íiméericaté líri iríwa. Dios íimacaté:

‘Nuchùliapíná pipíchalé nùasu wenàiwicawa icàlidéerica nutàacáiwa. Yá yàapinácawa pipíchalé yàalacaténá wenàiwica nachùnánápiná náiwitáisewa yéewanápiná natáidaca pía cayába pianàacaalíwa nàatalé’, íimacaté yái Diosca.

¹¹ Péemiacué cayába, canácata áiba wenàiwica cachàiníri Juan íicha nèewíse macái èeri mìnánái. Quéwa cawinácaali wenàiwica yeebáidéyéica Dios itàacái siúcáise, yéewanápiná Dios icùaca nía, máini cachàinipínaca nía Juan íicha, éwita càmícáníta máini cachànica nía Dios iyacàle iricu Dios icùacataléca macáita chènuníré.

¹² “Bàaluité Juan el Bautista idàbacaalíté icàlidaca Dios itàacái àta siùca nacáide, èeri mìnánái namàica báawéeri Dios yàasu wenàiwicanái iri, yá náalimáidaca namáalàidaca cawinácaali yeebáidéyéica Dios itàacái, iwàwéyéica Dios icùaca nía.

¹³ Macái tàacáisi profetanái icàlidéericaté Dios inùmalicúise, áiba tàacáisi nacái Dios ichùlièricaté profeta Moisés itànánápiná, macáita yái tàacáisica icàlidacaté walíni càinàcaali iyú Dios icùanápinaté yàasu wenàiwicawa. Càité nacàlidaca Dios itàacái àta Juan el Bautista yàanàacatalété.

¹⁴ Cawàwanátacué píalimá peebáidaca yái tàacáisica: Juan el Bautista, yácata profeta Elías nacáiri, yái iwàwacutéericaté yàanàaca ipíchawáise israelita icuèrinápiná yàanàaca.

¹⁵ Càuwíyéicaalícué pía, péemiacué nutàacái.

¹⁶ “Nucàlidacué píri càiná píiwitáise, piacué wenàiwicawa iyéyéica siùca. Péemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa sùmanái yáawinéyéicawa àyapulicubàa bamuchuamibàa yàcalé. Néese namáidaca nanacáiyéi iríwa:

¹⁷ ‘Wadéca wapùliacuéca píri íwa, quéwa càmitacué pílabàa; néese wadéca wacántàacuéca píri canción càide iyúwa nacántàaná yéetéyéimiwa íwali, quéwa càmitacué pícháani’, càí nàimaca.

¹⁸ Càita nacái pídeuéca pímanica. Juan el Bautista yàanàacaté, yá imàacaca íichawa iyàacaléwa isutácaténá yáawawa Dios íicha manuísiwata, càmita nacái líra uva ituní. Quéwa píimacatécué Juan íwali demoniosa íicha iwàwalicu.

¹⁹ Siúcade nudéca nùanàaca, núa asiali Dios néeséerica. Nuyáaca nuyáacaléwa, nuíra nacái uva ituní. Néese píimacuéca nùwali camùníríicasa núa, càanáirisa iyáaca iyáacaléwa núa, casíimáicasa nacái nucàmaca, nùacawéeríidánása nacái cabáyawanéyéi wenàiwica, nía nacái yeedéyéica plata néenánái judío íichawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná. Càita píimacuéca nùwali càmicánacué píwàwa peebáidaca nutàacái. Quéwa cawinácaali yeebáidéyéica Juan yàasu tàacáisi, nutàacái nacái, náasáidaca Dios idéca imàacaca cáalíacáica nía báisíiri iyú”, íimaca yái Jesúsca.

Los pueblos desobedientes

²⁰ Néese Jesús yàalàaca nía cachàiníri iyú níai yàcalé mìnánica cállera Jesús imànicatalécaté batéwa macáita yái càmíríca wenàiwica idé imànica. Yàalàaca nía cachàiníri iyú càmicáinaté nawénúada náiwitáisewa Dios irípiná. Yá Jesús íimaca nàwali:

²¹ “¡Máinicué píuwichàapínacawa, piacué israelitaca iyéyéica Corazín iyacàlená iricu, Bet-sáida iyacàlená iricu nacái! Ewitacué piicácaníta numànica pèewibàa madécaná yái càmíríca wenàiwica idé imànica, càicàanítacué càmita píwènúada píiwitáisewa píbayawaná íichawa. Piyúunáidacuéca máiníyéica cayábaca pía náicha níara càmíyéica israelítami iyéyéicaté Tiro

iyacàlená irìcu, Sidón iyacàlená irìcu nacái, iyéeyéica méetàuculé Israel yàasu cáli ícha. Quéwa càmitaté máini báawaca nía píchacué. Càmitaté naicá áiba imànica nèewibàa càide iyúwa numàniná pèewibàa. Quéwa naicácaalíté càiritá, yá nawènúadacaté náiwitáisewatá caquialéta Dios iripínátá, càmicáináté máini báawéeyéica nía iyúwacué pía, yá nacái nàwalicaté nabàlesíamiwa báawéeri iicacánawatá, napsúa nacái nàwalísewa catáli náasáidacaténaté achúmaca nawàwa nabáyawaná íwalíwatá.

²² Quéwa núumacué pírí, áiba èeriwa Dios yúuwichàidapíná báawéeyéi wenàiwica, yásí piúwichàapínacuécawa máini cachàiniwanái náicha, níara càmiyéica israelita iyéeyéicaté Tiro iyacàlená irìcu, Sidón iyacàlená irìcu nacái, máinicáinacué báawéeyéica náicha pía.

²³ Píacué nacái Capernaum iyacàlená mìnánica, piyúnáidacuéca máinipíná cámiétacanáca pía, càide iyúwa Dios iyáaná chènuniré. ¡Cámírita! ¡Néese Dios yúucapínacué píawa irìculé yáara utáwi máiníri depuíwaca, máincatalé depuíwaca náicha canánama! Ewítacué píicácaníta numànica pèewibàa madécaná yái càmiírca wenàiwica idé imànica, càicáanítacué càmita piwènúada píiwitáisewa píbáyawaná íchacuéwa. Piyúnáidacuéca máiniyéica cayábaca pía náicha níara càmiyéica israelita iyéeyéicaté Sodoma iyacàlená irìcu. Quéwa càmitaté máini báawa nía píchacué. Càmitaté naicá áiba imànica nèewibàa càide iyúwa numàniná pèewibàacué. Quéwa naicácaalíté càiritá, yá nawènúadacaté náiwitáisewatá caquialéta Dios iripínátá, càmitaté nacái Dios imáaláidaca níatá, yá nacái nàyalémi Sodoma iyacaté mamáaláacatatá àta siúca nacáide, càmicáináté máini báawéeyéi nía iyúwacué pía.

²⁴ Iná núumacué pírí, áiba èeriwa Dios yúuwichàidapíná báawéeyéi wenàiwica, yásí piúwichàapínacuécawa máini cachàiniwanái náicha níara càmiyéica israelita iyéeyéicaté Sodoma iyacàlená yàasu cáli ínata, máinicáinacué báawéeyéica náicha pía”, ímaca yái Jesúsca.

Vengan a mí y descansen

²⁵ Néenialíté Jesús ímaca Yáaniri Dios iríwa: “Pía, Núaniri Dios, nùaca pírí cayábéeri, pía Nacuèrinásàirca macáita níai iyéeyéica chènuniré, cháí èeri iricuíyéica nacái. Nùaca pírí cayábéeri píamàacáiná nali píiwitáisewa, níai yeebáidéeyéica pítaacái càide iyúwa sùmanái píubéeyéi neebáidáaná, yéwanápiná áiba èeri mìnánái iyúnáidéeyéi cáalíacáica càmita náalimá náalíacawa píiwitáise iwali.

²⁶ Báisíta, Núaniri, pídeca pímanica càide iyúwaté piwàwáaná pímanica”, ímaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús ímaca wenàiwicanái irí: “Núaniri Dios idéca imàacaca núalíacawa macáita. Abéerita Núaniri yáaliéri báisíiri iyú núwali, yái lírica. Abéerita núa, yái lírica, yáaliéri báisíiri iyú Núaniri iwali, abéerita nacái cawinácaali wenàiwicanái numàaquéeyéica yáalíaca Núaniri iwali, càide iyúwa nuwàwáaná, yái lírica.

²⁸ Aquialécué nùatalé, peebáidacué nutàacái, píacué macáita chamaléeyéica. Pídecuéca píbaidaca cachàiníri iyú pímanícaténacué macáita càide iyúwa áibanái ichùulínanacué pímanica càulenéri wawási Dios iripíná. Píacué nacái achúméeyéica ínáidacawa iwàwawa íbáyawaná iwaliwa, aquialécué nùatalé, yá numàacué píyamáidaca píawawa càulenéri wawási ícha, numàacué nacái nuwàwawa píbáyawaná ícha.

²⁹ Peebáidacué nutàacái, pímanícué nacái càide iyúwa nuchùulínanacué pía. Píamàacué nuéwáidaca pía, píyacaténacué càide iyúwa nuyáaná, núa càmiírca caluéri íwiwtáise, núa càmiírca cáimacái íicá yáawawa. Nùacawéeridapínacué pía, wáibaida nacái wáapichawáaca. Càitacué píalimápiná píyamáidacawa píbáyawaná íchawa, ícha nacái yái càulenéri wawási áibanái ichùulíerícuéca pímanica Dios iripíná.

³⁰ Càmita máini càulenacué pícha peebáidáanápínacué nutàacái, pímanínápínacué nacái càide iyúwa nuchùulínanacué pía, nùacawéeridacáinacué pía, numàacapínacué nacái casímáica pía”, ímaca yái Jesúsca.

12

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

¹ Néenialíté áiba sábadu judíonái iyamáidacatáicawa Jesús yèepunícawa àyapulícubàa bànacalé yèewibàa, wáapícha wía yéewáidacaléca. Yá máapica wía, iná weedáca achúmaanata trigo ituíná bànacalé ícha wayáapínáwa, judío íwiwtáise imàacacáiná wenáiwica needáca nayáapínáwani achúmaanata iyacaná áibanái íbanacale yéená, máapicalí nía.

² Fariseonái naicátaté weedáca bànacalé iyacaná, yá naicáca yái wamànírca iyúwa íbaidacalési ínáté námimaca Jesús irí:

—Píicáca yái namànináca. Péewáidacalénái náibaidaca siúca sábadu wayamáidacatáicawa. Dios càmita imàaca wáibaidaca siúca èeri —námimaca irí.

³ Néese Jesús ímaca nali:

—Pídecuéca píimáichaca tàacáisi píléerícuéca Dios itaacái iricuise wàawirimi rey David iwali, bàaluité máapicalíténi, áibanái nacái yáapichéeyéi asianáica.

⁴ David iwàlùacatéwa Dios yàasu manuiri caplima íimamisiriri iriculé, yá israelitanái isutacátápiná Dios ícha. Yá iyáaca pan namáníricaté Dios irí ofrenda piná sacerdotenái iyáapiná. Ewita Dios imàacacáaníta níawamita sacerdotenái iyáaca yái panca, càicáaníta càmítaté yúuwichàida David, nía nacái aslanái yèepuníyíeicatéwa yáapicha, máapicáináté nía, ínaté catùulécanáca Dios íicáca nía.

⁵ Pidécúeca píimáicha nacái áiba tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise. Moisés íimacaté sacerdotenái càmita namàni nabáyawanáwa éwita náibaidacáaníta templo iricu sábedo wayamáidacatáicawa. Máini iwàwacutáca náibaidaca Dios irípiná templo iricu namànicaténá macáita càide iyúwa Dios iwàwáaná. Cachàinica templo sábedo ícha iwàwacutácáiná wenàiwica nàaca Dios icàaluíniná èeri imanùbaca, sábedo nacái.

⁶ Quéwa núumacué pirí, núa iyéerica cháí pèewi, cachàinírira núa templo ícha.

⁷ Càmitacué péemia càinácaalí íimáaná áiba tàacáisi profeta Oseas itànèericaté Dios inùmalicúise. Dios íimacaté: 'Ewitaacué pinúacáaníta madécaná pipirawa iyúwa sacrificio piacaténacué nucàaluíniná, càicáaníta caná iwèni meedá nuicáca yái culto pimáníricuécasa nulí càmicaalícáwa piicáca áibanái ipualé, piyúudáacaténá nía', íimaca yái Diosca. Báisicaalícué péemiacaté càinácaalí íimáaná yái tàacáiscatá, yá càmitacué picháawáa naináwaná ìwali báawéeri iyútá, níái nuéwáidacaléca càmíyíeica imàni íbáyawanáwa.

⁸ Iná Dios idéca ichùuliaca núa, asiali Dios néeséerica, numàacáanápiná nùasu wenàiwica namànica càide iyúwa nuwàwáaná, èeri imanùbaca, yái sábedo nacái wayamáidacatáicawa, wía judíoca —íimaca yái Jesúsca.

El hombre de la mano tullida

⁹ Néeseté Jesús yàacawa, yá iwàlùacawa judíonái yéewáidacàalu iriculé, iyéerica néré.

¹⁰ Iyacaté néeni abéeri asiali icáapi ituwíericawa ícha. Abénaméeyéi fariseo naicáidaca Jesús irí naicácaténá asásí imànicaalípináté áiba wawàsi náaliméerica nacháawàca iináwaná ìwali iwálíse, fariseonái náimacáináté íbaidacalésicani yái Jesús ichùnlanáca wenàiwicanái. Iná nasutáca néemlawni, náalimáidacaténá naicáwani. Yá náimaca Jesús irí:

—Wawàwa wáalíacawa càinácaalí píináidacawa. ¿Dios imàacásica wachùnliaca cáuláiqueyéyi wenàiwica sábedo iricu wayamáidacatáicawa? —náimaca náalimáidaca naicáwa Jesús.

¹¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué comparación: Pidèniacaalícué pipirawa oveja, néese yúuwàacaalíwa utàwi nacáichúa iriculé namusúadacatáise úni, ¿càmítasicué pimusúadacani caquialéta, éwita sábedo iricucáaníta, yái èeri wayamáidacatáicawa?

¹² Néeni, máiníri cawènica wenàiwica oveja ícha. Iná ¿cánacué càmita píalíwa Dios imàacaca wamànica cayábèeri áibanái irí sílca sábedo iricu? —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús íimaca irí yái aslái icáapi ituwíericawa ícha:

—Piducúa picáapiwa —íimaca yái Jesúsca. Yá aslái iducúaca icáapiwa, yáta cayábaca icáapi càide iyúwa abéemàa icáapi.

¹⁴ Quéwa fariseonái namusúacanaacáitawa judíonái yéewáidacàalu ícha, yá nadàbacaté nánáidacawa càinápínacaalíté iyú náalimáaná nanúaca Jesús.

Una profecía acerca de Jesús

¹⁵ Néeseté Jesús yáalíacawa náiwitáise nawàwáanáté nanúacani, yá Jesús yàacawa náicha, manùba quéwa wenàiwica yàacawa yáamiwáise. Jesús ichùnliaca macáita cáuláiqueyéyi wenàiwica yàanèeyéicaté yàatalé.

¹⁶ Yá yàaláaca nía cachàiníri iyú ipíchaná nacálidaca iináwaná ìwali manùbéeyéyi wenàiwica irí ichùnlanáté nía.

¹⁷ Càité Jesús imànica càide iyúwaté profeta Isaias icàlidáanáté tàacáisi Jesús iináwaná ìwali Dios inùmalicúise. Dios íimacaté:

¹⁸ "Yácata nùasu wenàiwica íbaidéerica nulípiná, nuedéerica íbaidáanápiná nulí. Yácata càininéerica nuicáca, yácata casíimáirica nuicáca. Yá numàacapiná irí Espíritu Santo icúacaténá íiwitáise. Yá icàlidapiná nutàacái càmíyíeí israelita irí, náalícaténáwa nuwàwaca nàyaca machacàníri iyú.

¹⁹ Càmita itàanípiná ùlèeri tàacáisi iyú, càmita nacái yéemíanicawa. Canáca nacái yéemièri itàacái imáidáidáaná cachàiníri iyú calle iricubàa bamuchúami yácalé.

²⁰ Imànípiná cayábèeri machawàaqueyéyi irí, íicápiná nacái napualé, cawinácaalí iwàwéyéica yéetácawa, àta imawèniadacataléta macáita báawéeri.

²¹ Càimíyíeí israelita yebáidapiná itàacái, yàasu wenàiwica nacái nía", íimaca yái Diosca.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

²² Néseté natéca matuíri aslali Jesús yàatalé, abéeri matuíri, matàacáiri, demonio idacuacáiná íiwitáise. Yá Jesús yúucaca demonio aslali íicha, íná catuíca àniwani, itàaní nacái àniwa.

²³ Néese macáita wenàiwica nánáidacawa manúsiwata naicáidaca Jesús írí. Yá nasutáca néemíawa níawáaca: “¿Yátasica rey David itaquérinámi, Dios ibànuèrica wacuèrinápiná, wía judíoca?” náimaca nalíwáaca.

²⁴ Néese fariseonái néemiácáináni, yá náimaca nali: “Yái aslali Jesúsca idèniaca Beelzebú íiwitáise, yái demonio íiwacalináca. Íná yéewa Jesús yúucaca demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú”, náimaca Jesús íwali.

²⁵ Jesús yáaliacawa nánáidáanáwa. Íná íimaca fariseonái írí: “Péemiacué comparación: Wenàiwicanái ípéliacaalí ípunitawáaca, yásí náasu cáli imáalàacawa. Càita nacái yácalé mìnánái, áibanái néenánái nacái napéliacaalí náipunitawáaca, néese càmita nàalimá nàyaca nàapichawáaca.

²⁶ Càita nacái, canácatáita Satanás yúuca yàasu demonionáiwica wenàiwica íicha. Satanás yúucaalí demonio wenàiwica íichatá, yá ípéliaca meedá yáawatá. Yásí imáalàacawa nacái yái íchàinicatá, yái Satanásca. Íná ¿cánacué càmita píaláwa càmita núuca demonio wenàiwica íicha Satanás íiwitáise iyú?

²⁷ Pidécuéca píimaca núucacasa demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú. Picháawáacaalícué nuináwaná íwali càì mamáalàacata, yásí iwàwacutácué picálidaca nulíni cawinácaalí íchàini iyú péewáidacalénáicué náucaca demonio wenàiwicanái íicha. Píalácuéwa càmita náuca demonio Beelzebú íiwitáise iyú. Íná níata péewáidacalécuéca nàasáidaca càmitacué picálda nuináwaná íwali báisíri iyú.

²⁸ Núucaca demonio wenàiwica íicha Espíritu Santo íiwitáise iyú, íná nudéca núsáidacuéca píri Dios icúaca abéechúanameyéi wenàiwica péewibáa.

²⁹ “Núucaca demonio wenàiwica íicha nuíwítáise iyúwa, cachànicáiná núa Satanás íicha. Péemiacué áiba comparación: Càide iyúwa cayéedéeri iyáaná, càmita cayéedéeri yáalimá iwálúacawa iriculé áiba cachàiníri aslali icapéca iyéedúacaténá íicha yàasu, càmicaalíwáwa cayéedéeri idacúa íichawa yái cachàiníri aslali quéechacáwa. Iwàwacutá cayéedéeri imànica càì, yéewacaténá iyéedúaca cachàiníri aslali yàasu. Càita nacái núalimá nudacúaca nuíchawa Satanás nuwasàcaténá íicha wenàiwica. Pidécuéca pitàanica báawéeri iyú Espíritu Santo íwali.

³⁰ “Píacué càmiyéica abédanamata íiwitáise núapicha, piúwídecuéca pimànica núa; càmitacué piyúudàa nùwacáidaca wenàiwica Dios írípiná, néese piyúudàacuéca Satanás iméeráidacaténá wenàiwica Dios íicha meedá.

³¹ “Íná péemiacué cayába. Dios imàacapiná iwàwawa íichéi macái íiwitáaná báawéerica wenàiwica imànírica, itàaníríca nacái Dios íwali báawéeri iyú, nawènúadacaalí náiwitáisewa nabáyawaná íichawa. Quéwa wenàiwica itàanicaalí báawéeri iyú Espíritu Santo íwali, yá canácatáita Dios imàaca iwàwawa íbáyawaná íicha.

³² Aibacaalí itàaní báawéeri iyú nùwali, núa aslali Dios néeséerica, néese iwènúadacaalí íiwitáisewa Dios írípiná àniwa, yásí Dios imàacaca iwàwawa íbáyawaná íicha. Quéwa itàanicaalí báawéeri iyú Espíritu Santo íwali, néese càmita quirínama Dios imàaca iwàwawa íbáyawaná íicha cháì èeri írìcu, càmita nacái wàlisàipiná èeri írìcu”, íimaca yái Jesúsca.

El árbol se conoce por su fruto

³³ Jesús íimacaté fariseonái írí: “Péemiacué comparación: Cayábéeri àicu yàaca walí cayábéeri yàacási. Báawéeri àicu idèniaca iyacanáwa báawéeri. Càita wáaliacawa macái àicu íwali. Càita nacái píalimácué píalíacawa nùwali píicáciná càinacaalí numànica.

³⁴ ¡Píacué càyéide iyúwa àapi iculá! Càide iyúwa àapi imusúadáná iculálewa inùma írìcuísewa, càita nacái càmitacué píalimá pitàanica cayábéeri wawási íwali báawacáinacué píiwitáise. Íná yái báawéeri tàacási pitàanírìcuéca, pídecuéca pimusúadacani piwàwallicúsewa, yácáinacué piwàwa ídéca ipuniacawa báawéeri tàacási iyú.

³⁵ Cayábacaalí wenàiwica íiwitáise, yásí itàanica nacái cayábéeri wawási íwali, yácáiná íiwitáise cayábéeri iyaca iwàwallicu. Càita nacái báawacaalí wenàiwica íiwitáise, yásí itàanica báawéeri wawási íwali, yácáiná íiwitáise báawéeri iyaca iwàwallicu.

³⁶ Númacué píri, Dios yúuwichàidapiná báawéeyéi wenàiwica èeri imáalàacaalípináwa, yá yúuwichàidapiná nía íwalíse macái tàacási canéerica iwèni náiméericaté.

³⁷ Càide iyúwa pitàaníná, yásí Dios íicáanaca pía, yácáiná pitàacái yáasáidaca càinacaalí píiwitáise. Pitàanicaalí cayábéeri wawási íwali, yásí cayábaca Dios íicáca pía iyúwa mabáyawanéeri, cayábacáiná píiwitáise, yá càmita Dios yúuwichàidapiná pía. Quéwa pitàanicaalí báawéeri wawási íwali, yá báawaca Dios íicáca pía, cabáyawanéeri, báawacáiná píiwitáise, yá Dios yúuwichàidapiná pía”, íimaca yái Jesúsca.

La gente mala pide una señal milagrosa

³⁸ Néeseté abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu náimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wawàwa waicáca pimànica wawàsi càmirica wenàiwica idé imànica —náimaca.

³⁹ Jesús íimaca nalí:

—Píacué báawéeyéica íiwitáise, píacué nacái iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios íicha, pídecuéca pisutáca nuícha numàninápiná piicá yái càmirica wenàiwica idé imànica, quéwa càmita numànicué pirí càiri wawàsi. Numàacacáita piicáca numàninápiná càide iyúwaté profeta Jonás iyáanáté.

⁴⁰ Càide iyúwaté Jonás iyamáanátéwa manuírí cubái idèericu máisiba èeri, càita nacái núa asiali Dios néeséerica nüyapiná cáli irícu máisiba èeri.

⁴¹ Níara càmiyéica israelíta iyéeyéicaté Nínive iyacàlená irícu namichàapinácawa yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa Dios yúuwichàidacaalípiná báawéeyéi wenàiwica. Nabàlùapináwa Dios íipunita yéewacaténá Dios icàlidaca naináwaná iwali, càinaacaalí báawéeri namàmiricaté. Píacué israelíta iyéeyéica siúcade pimichàapinácué nacáwa. Yási Nínive iyacàlená minanámi nacháawácuéca piináwaná iwali, bàaluitécáiná Nínive mìnaná nawènúadaca náiwitáisewa Dios iripiná néemiacaínáté profeta Jonás icàlidaca nalí tàacáisi Dios inùmálicuíse. Néese, éwita nüyacáaníta pèewibàa siúcade, núa cachàimíríca íiwitáise profeta Jonás ichàini íicha, càicáaníta càmitacué pèebáida nulí. Iná cabáyawanácuéca Dios íicáca pía.

⁴² Ua nacái Sur yàasu cáli íiwacalumi càmiíchúá israelíta umichàapinácawa yéetácáisi íicha ucháawáacaténácué piináwaná iwali, píacué israelitaca èeri imáalàacaalípináwa Dios yúuwichàidacaalípiná báawéeyéimi. Bàaluitécáiná ùanàca máini déecuise cháí wàasu cáli íinatalépiná uémíacaténáté rey Salomón itàacái máini cáaliacáica, úaliacáinátéwa Dios imàacacaté Salomón icàlidaca tàacáisi cáaliacáiri iyú. Quéwa éwita nüyacáanítacué pèewibàa, núa cachàimíríca íiwitáise rey Salomón ichàini íicha, càicáaníta càmitacué pèebáida nulí. Iná cabáyawanácuéca Dios íicáca pía —íimaca yái Jesúsca.

El espíritu impuro que regresa

⁴³ Jesús íimaca nalí: “Demonio yàacaalíwa wenàiwica íicha, yási demonio iméeràacawa chuírí cáli íinata, yá icutáca iyamácatáipináwa. Càmicaalí demonio yàanàa iyamácatáipináwa, yási íimaca íináidacawa iríwa:

⁴⁴ ‘Nuèpùacawa àniwa nupapèe néréwa yàara wenàiwica nudécatáiseca nùacawa íicha’, íimaca iríwa. Néese demonio yèepùacawa àniwa, yási demonio yàanàca wenàiwica cáiwitáiseeri càide iyúwa cayábèeri capíi máiseeri natunuérica, nachùnièrica nacái cayába.

⁴⁵ Néese demonio yàaca iwacáidaca yáapichawa siete namanùbaca demonio máiniyíyí báawaca íicha. Yá macáita nawàlùacawa wenàiwica iwàwaliculé, nadacuacaténá íiwitáise. Yási namànica irí báawéeri máini íicha yái báawéerica idábàanéeri demonio imàniricaté irí quéechacáwa. Càita nacái píacué wenàiwicaca báawéeyéica piùwichàapinácuéca máini cachàimírí íicha yái quéechéericaté piùwichàanácuéca”, íimaca yái Jesúsca.

La madre y los hermanos de Jesús

⁴⁶ Idècunitàacá Jesús icàlidaca wenàiwicanái iríni, néese yáatúa yàanàca néré, Jesús yéenanái yáapicha nacái, nawàwacáinaté natànica Jesús yáapicha. Quéwa nabàlùacawa bàacháwáise capíi íicha.

⁴⁷ Iná áiba íimaca Jesús irí:

—Píatúa, péenánái nacái nabàlùacawa bàacháwáise. Nawàwa natànica píapicha —íimaca.

⁴⁸ Quéwa Jesús íimaca irí yái asiali icàlidéerica irí naináwaná:

—Péemia yái núumánaca nùatúa iwaliwa, nuénánái iwali nacáwa —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Néese Jesús íicáidaca walí wía yéewáidacaléca iyéeyéica yáapicha, yá imichàidaca icáapiwa wupalé. Yá íimaca:

—Níái wenàiwicaca nuicáca nía iyúwa nùatúanáwa, nuénánái nacáwa.

⁵⁰ Yácáiná cawinácaalí wenàiwica imànirica càide iyúwa Núaniri Dios chènuníseeri iwàwáaná, yácata nuíquéerica càide iyúwa nuénásàiriwa, nuénásàatúa nacáwa, nùatúa nacáwa —íimaca yái Jesúsca.

13

La parábola del sembrador

¹ Néeseté yáta èericaté Jesús imusúacawa capíi íicha yàacaténáwa Galilea icalisaniná néré. Yá yáawinacawa càina íinata.

² Yá máini manùbaca wenàiwicanái nàwacáidáyacacawa yàatalé, iná Jesús iwàlùacawa barca iriculé, yá yáawinacawa barca irícu. Níái manùbéeyéi wenàiwicaca nayamàacawa càina íinatata.

³ Néese Jesús yéwáidaca nía manùba comparaciòn iyú. Yá ímaca nalí: “Abéeri asiali ibàna yàacawa ituínási. Yá yàacawa càide iyúwa náiwitáise nabànaná ituínási, yá yàaca icasáaca yàacawa bànacalé.

⁴ Yàaca icasáaca yàacawa, yá abénaméeyéi ituínási yúuwàacawa àyapulicubàa, yá màsibèe yàanàaca néré, yá nayáaca íimi.

⁵ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cáli íinata íba yèewiré, canácatáica cayába cáli ibaníiri. Yá bànacalé íimi ibacácawa ráunamáita, càmicáiná ibaní néeni cáli.

⁶ Néese èeri imusúacawa, yá icànaca cachàini, yeemáca yái bànacalé, yá chuicani canácáiná ipìchu cayába cáaléeri, íná yéetácawa.

⁷ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa tuíri yèewiré. Yá idàwinàacawa tuíri yáapicha, quéwa tuíri idàwinàacawa dàalawaca bànacalé yèewibàa, càmita ibatàa bànacalé idàwinàacawa cayába.

⁸ Quéwa áiba ituínási yéená yúuwàacawa cayábèeri cáli íinata. Idàwinàacanámiwa, yá idèniaca iyacanáwa manùba. Abénaméeyéi yéetaná nadèniaca natuínáwa cien namanùbaca, áibanái yéetaná nadèniaca natuínáwa sesenta namanùbaca, áibanái nacái nadèniaca treinta namanùbaca ituíná.

⁹ Càuwíyéicaalícué pía, péemiácué nutàacái”, ímaca yái Jesúsca.

El porqué de las parábolas

¹⁰ Néeseté wía Jesús yéwáidacaléca wàacawa Jesús yàatalé, yá wasutáca wéemàlwani cáná yéewa icàlidaca wenàiwicanái írini comparaciòn iyú.

¹¹ Jesús ímaca wali: “Dios imàacacué píaláacawa càinácaalí iyú icùaca yàasu wenàiwicawa. Càmita imàaca áibanái yáalíacawa, níái manùbéeyéi càmiyéica yeebáida itàacái.

¹² Wenàiwica íináidacaalíwa cayába nutàacái iwali, yá nacái yéemlacaalí càinácaalí íimáaná, yásí Dios imàacaca yáalíacawa mamáalàacata. Quéwa áibacalí wenàiwica càmita íináidaca cayába nutàacái iwali, yásí íimáicha nacái yái achúmèrica yáalíerícatéwa iwali.

¹³ Íná nuéwáidacáita nía comparaciòn iyú, níacáiná èwita naicácaníta numànica yái càmiríca wenàiwica idé imànica, càicánita càmita nawàwa náalíacawa nùwali, cawínacaalí núa. Èwita néemiácaníta nutàacái náuwi iyúwa, càicánita càmita nawàwa néemlaca càinácaalí íimáaná yái nutàacái.

¹⁴ Íná nàyaca càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáaná tàacáisi Dios inùmalícué. Dios ímacaté israelitanái iri:

‘Ewítacué péemiácaníta mamáalàacata piùwi iyúwa, càicánítacué canácatáita píalápinácuéwa càinácaalí íimáaná. Ewítacué píicácaníta madécaná wawàsi pitúu iyúwa, càicánítacué canácatáita píalápináwa càinácaalí íimáaná yái píiquéericuéca’,

íimaca yái Diosca.

¹⁵ Néeseté Dios ímaca israelitanái iwali:

‘Níái wenàiwicaca, Israel itaquénáinámi, cadapùleca náiwitáise, cadapùleca neebáca nutàacái. Màuwica núa, càmiyéi iwàwa yéemlaca nutàacái. Nadéca naimáidaca natuúwa, càmiyéi iwàwa yáalíacawa càinácaalí íimáaná yái nutàacáica, ípichaná nawènúadaca náiwitáisewa báawéeri íicha nuwasàacaténá nía nùasu yúuwichàacáisi íichawa’,

íimaca yái Diosca.

¹⁶ “Quéwa píacué nuéwáidacaléca, Dios imànícuéca píri cayábèeri manuúsiwata píaláacáinácué píicáca yái píiquéericuéca pitúu iyúwa, pídecué nacái péemlaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisi péemièricuéca piùwi iyúwa.

¹⁷ Péemiácué cayába, madécaná profetanái, áibanái nacái cayábéeyéi íiwitáise nawàwacaté naicáca núa, yái píiquéericuéca, quéwa càmitaté naicáca núa. Nawàwacaté nacái néemlaca yái nutàacái péemièricuéca, quéwa càmitaté néemlani”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹⁸ Jesús ímaca walí: “Péemiácué yái íimáanáca, yái comparaciòn ibànèeri iwali.

¹⁹ Cawínacaalí wenàiwica yéemiéyéica càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, quéwa càmita neebáidani, càica níade iyúwa bànacalé yúuwèericawa àyapulicubàa. Yá Satanás yàanàaca, yá imàacaca naimáichaca Dios itàacái.

²⁰ Yái ituínási yúuwèericawa cáli íinata íba yèewiré íimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemlacaalí Dios itàacái, yá neebáidacani casímáiri iyú.

²¹ Néeseta quéwa, càmicáiná neebáida Dios itàacái báisíiri iyú, macái nachàini iyúwa, càide iyúwa canácaalí bànacalé ipìchu cayába, íná neebáida itàacái maléená èeri, càide iyúwa bànacalé yéetácaalíwa ráunamáita. Íná nadàbacaalí nàuwichàacawa Dios írípíná, neebáidacáiná itàacái, Satanás nacái yáalímáidacaalí nía namànínapíná nabáyawanáwa, yásí nayamáidaca neebáidaca Dios itàacái.

²² Yái bànacaléca yúuwèericawa tuíri yèewiré íimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemlacaalí Dios itàacái, náináidacawa nacái iwali, quéwa báawaca náináidacawa nawàwawa báawanama abéerita nàasu iwaliwa, cháí èeri írícúrica. Càinána nacái naicáca nàasu cawèníriwa,

nawàwacáiná cãasuca nía. Macáita yái cháí èri iricúirica ichìwáidaca nía, càmita ibatàa namànica càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càide iyúwa bànacalé idàwinàacaali báawata, quéwa canácatáita cayàcanáni, càita nacái níái wenàiwicaca. Neebáca Dios itàacái báawatata, càmirita quéwa nawàwalicúsewa, íná càmita máini namàni cayábèeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²³ Quéwa yái bànacaléca yúuwèericawa cayábacatái cáli ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemiacaali Dios itàacái, yá neebáidacani tàí íméeri iyú. Yá namànica cayábèeri càide iyúwa bànacalé idèniacaali mamáalàacata iyacanáwa cayábèeri. Abénaméeyéi namànica cayábèeri manuísiwata càide iyúwa bànacalé idèniacaali cien namanùbaca iyacanáwa, macái yéetaná imanùbaca. Aibanái namànica cayábèeri càide iyúwa bànacalé idèniacaali sesenta namanùbaca iyacanáwa, macái yéetaná imanùbaca. Aibanái namànica cayábèeri càide iyúwa bànacalé idèniacaali treinta namanùbaca iyacanáwa, macái yéetaná imanùbaca”, ímca yái Jesúsca.

La parábola de la mala hierba entre el trigo

²⁴ Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Ímca nali: “Péemiacué cãinácaali iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Iyaca càide iyúwa asiali ibànacaali yèepunicawa ibànacalewa. Ibànaca cayábanaméerita trigo ituiná.

²⁵ Néese táiyápi, yái bànacalé íiwacali yúuwide yàanáca trigo ibànacalená yùuculé, yá ibànaca manùba báawèeri masicái íimi trigo nacáiri íicacánáwa, cayábèeri trigosíwa íinatabáa. Yá yèepùacawa íicha, yái yúuwidaca.

²⁶ Íná yéewa macáita nadàwinàacawa, néese nadèniacaali nàyacanáwa, átata báawanaméeri masicái yásáidaca iyacanáwa báawèeri meedá.

²⁷ Néese bànacalé íiwacali yàasu wenàiwica naicáca báawèeri masicái, yá nàacawa náiwacali yàataléwa nacàlidacaténá írini yàasu bànacalé íináwaná iwali. Náimca íri: ‘Wáiwacali, pibànacaté cayábanaméerita ituinási. ¿Súsáaná yàanáa yái báawèeri bànacaléca ímusuéricawa yèewibáa?’ náimca.

²⁸ Yá náiwacali ímca nali: ‘Núuwidequéera càí ibànaca néenibáa báawanaméeri ituinási trigosíwa yèewibáa’, ímca nali. Néese yàasu wenàiwicanái ímca íri: ‘¿Piwàwasica wàaca wacacàca íicha yái báawéerica?’ náimca íri.

²⁹⁻³⁰ Quéwa náiwacali ímca nali: ‘Càmírita. Picácué picacàa yái báawanaméerica, ipíchanácué picacàca yáapichata yái cayábèeri trigoca. Tàacá idàwinàacawa abédanamata trigo yáapicha àta weedácatalépináta yái bànacaléca trigoca. Néese yàasu èri tàacáwa, nuchùullipiná nùasu wenàiwicawa yeedéeyéi bànacalé iyacaná needáanápíná yái báawéerica bànacaléca quéechacáwa, nadacùadánápíná ibàpi iyúnama nía, yéewanápíná weemáca nía. Néese nuchùullipínáca needáanápíná yái cayábèeri trigoca nùasu manuírí capli iriculé, trigo ituiná yàalu’, ímca yái bànacalé íiwacaliza’, ímca yái Jesúsca.

La parábola de la semilla de mostaza

³¹ Néeseté Jesús yéewáidaca wenàiwicanái áiba comparación iyú. Yá ímca nali: “Péemiacué cãinácaali iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa: Yái Dios icúanáca yàasu wenàiwicawa, càicanide iyúwa mostaza íimi, asiali ibànéerica ibànacale yèewiwa.

³² Ewita achúméerínacáaníta yái mostaza ímica, càicáaníta idécánámi idàwinàacawa, yá manuícani macái bànacalé íicha, yá idàwinàacawa manuícani iyúwa àicusíwa. Íná yéewa màsibèe nàanáca namànica namùlubéwa mostaza yéetaná yàana íinata”, ímca yái Jesúsca.

La parábola de la levadura

³³ Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Yá ímca nali: “Yái Dios icúanáca yàasu wenàiwicanáwa càicanide iyúwa levadura iyáaná. Inaná yèewladaca levadura màsibáawirícatái harina yèewi, àta macáita íbesi ínisáacawa”, ímca yái Jesúsca.

El uso que Jesús hacía de las parábolas

³⁴ Jesús yéewáidaca wenàiwicanái macái wawàsi iwali comparación iyú. Yéewáidaca níái manùbéeyéi wenàiwicaca comparación yáawami iyúta.

³⁵ Jesús yéewáidaca nía càí imànicaténá càide iyúwaté Dios yàasu profeta icàlidáanaté tàacáisi Jesús inùmalicúise. Yáté Jesús ímca:

“Nucàlidapíná nalíwani comparación iyúwa; nucàlidapíná nalí manùba wawàsi iwali, càimíyécáwa wenàiwica yéemia íináwaná iwali, Dios idàbacatáiseté èeriquéí àta siùca nacáide”,

ímca.

Jesús explica la parábola de la mala hierba entre el trigo

³⁶ Néeseté Jesús isutáca náicha wawàsi nèepùanápínáwa nacapèe néréwa, níái manùbéeyéi wenàiwicaca. Yá Jesús iwàlùacawa capli iriculé wáapicha, wía yéewáidacaléca. Néese wàacawa Jesús yáatalé. Wasutáca wéemíawani cãinácaali ímáaná yái tàacáisi icàlidéerica walí báawèeri masicái iwali.

³⁷ Yá Jesús ímaca walí: “Núa, aslali Dios néeséerica, núacata yáì ibànéerica cayábéeri ituínási.

³⁸ Yáì bànacalé yàalupínáca ímáanáca càicanide iyúwa cháì èeriquéì. Yáì cayábéeri ituínásica ímáanáca càicanide iyúwa Dios yàasu wenàiwica, yeebáidéeyéica itàacái. Yáì báawéeri masicáica ímáanáca càicanide iyúwa báawéeri Satanás yàasu wenàiwica.

³⁹ Yáì nùuwide ibànéerica báawéeri masicái, yácata Satanás. Yáta nacái èerica needácatáipínáca bànacalé iyacaná, yácata èeripiná ímáalàacatáipínacawa yáì èeriquéì. Níái yeedéeyéica bànacalé iyacaná, níacata Dios yàasu ángelnái.

⁴⁰ Càide iyúwa needácaalí báawéeri masicái, neemáanápíná nía quichái iricu, càipíná nacái iyaca ímáalàacaalíipínáwa yáì èeriquéì.

⁴¹ Núa, aslali Dios néeséerica, nuchùullapíná nùasu ángelnáíwa nàwacáidáanápíná nùasu wenàiwicanáì nèewise macáita ichìwáidéeyéica wenàiwica namánínápíná nabáyawanáwa, nía nacái imáníyéica ibáyawanáwa mamáalàacata.

⁴² Néese nùasu ángelnáíwa yúucapíná báawéeyéì wenàiwica manuírì quichái iriculéwa. Néré wenàiwica náicháanípíná, yá naamiapíná nayéiwa nàuwicháacái iyúwa.

⁴³ Cawinácaalí imáníyéica cayábéeri càide iyúwa Dios ichùullaná, nacànapináwa mèlùmèluírì iyú càide iyúwa èeri icamaláná Wánirì Dios iyacàle iricuwa. Càuwíyéicaalícué píá, péemiacué cayába nutàacái”, ímaca walí yáì Jesúsca.

La parábola del tesoro escondido

⁴⁴ Jesús yéewáidacaté wía àniwa comparación iyú. Yá ímaca walí: “Yáì Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa cawènfírì wawási, áibanáì wenàiwica ibèericaté cáli iriculé. Néese aslali yàanàacani, yá ibàliaca àniwani. Néese, casímáirì iyú, yàaca iwéndaca macáita yàasumiwa, yá iwènlaca írìwa yáì cáli bànacalé yàalupínáca”, ímaca yáì Jesúsca.

La parábola de la perla de mucho valor

⁴⁵ Jesús yéewáidaca wía àniwa comparación iyú. Yá ímaca walí: “Yáì Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa cacharrerósàirì, icutéerica yàacawa perla púubéeyéì íba cayábanaméeyéì cawènfírìyéì.

⁴⁶ Néese aslali yàanàaca perla máinì yáwanáichúa cawènica, yá yàaca iwéndaca macáita yàasumiwa, néese iwènlaca írìwa úái perla cawènfíchúa yáwanáica”, ímaca yáì Jesúsca.

La parábola de la red

⁴⁷ Néeseté Jesús yéewáidaca wía àniwa comparación iyú. Ímaca walí: “Yáì Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa chinchorro náibèeri iyú cubái. Yá aslanáì yúucaca chinchorro manuírì únì yáaculé. Yá náibàaca macái cubái íiwitáaná.

⁴⁸ Idécanámi ipuniacawa yáì chinchorroca, yá aslanáì iwatàidacani únì yáacuíse càina ínatalépiná. Yá náawinacawa nacutáca nèewise níái cayábanaméeyéì cubáica. Needáca cayábanaméeyéì cubái nàalu iriculéwa. Quéwa náucaca náichawa méetàuculé níái báawanaméeyéica cubáica.

⁴⁹ Càita nacái èeri ímáalàacaalíipínáwa, yásí ángelnái namusúacawa chènuníse naseríacaténá báawanaméeyéì wenàiwica cayábéeyéì wenàiwica ícha.

⁵⁰ Yá náucapíná báawéeyéì wenàiwica manuírì quichái iriculé. Néré wenàiwica náicháanípínáca, naamiapíná nacái nayéiwa nàuwicháacái iyúwa”, ímaca yáì Jesúsca.

Tesoros nuevos y viejos

⁵¹ Néeseté Jesús isutáca yéemlawa wía:

—¿Péemiacué càinácaalí ímáaná yáì tàacáisi nucalidéerícuéca pirí? —ímaca walí yáì Jesúsca. Néese wáimaca írì:

—Báísita, Wáiwacali, wáaliacawa càinácaalí ímáaná —wáimaca írì.

⁵² Néese Jesús ímaca walí:

—Péemiacué comparación: Abéeri yéewáidéri wenàiwica templo iricu, idécanámi yéewáidacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, càide iyúwa nucalidáaná, yásí yáalimá yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái bàaluisàimi iyú, wàlisàì iyú nacái, càide iyúwa capli íiwacali ímusúadacaalí yàasu cawènfírìwa icuèrica icapèe iricuwa, yáì cawènfírì bàaluisàimica, yá nacái cawènfírì wàlisàica —ímaca yáì Jesúsca.

Jesús en Nazaret

⁵³ Néeseté Jesús idécanámité icàlidaca níái comparaciónca, yá yàacawa.

⁵⁴ Yá yàanàaca yàasu cáli néréwa, Nazaret iyacàlenáca. Néese idàbaca yéewáidaca wenàiwicanáì judionáì yéewáidacáalu iricu, iyéerica Nazaret iyacàlená iricu. Níái wenàiwicaca nánáidacawa manuísíwata néemíaca icàlidáaná nalíni. Yá náimaca nalíwáaca:

—Canáca yéewaná yéewáidaca wía. Càmita báisí imàni yáì càmfírìca wenàiwica idé imànica.

⁵⁵ Yácata írìmi meedá yámide yàalubáisi imánírinámica. María írìca meedáni. Nabèerica meedáni, níái Santiago, José nacái, Simón nacái, Judas nacái.

⁵⁶ Yéenanái inanáí nàyaca wèewibàa meedá. Icàlidacáita áibanái yàasu tàacáisi meedá, càmicáiná yáaliwaa cayába —náimaca.

⁵⁷ Ináté càmita nawàwa neebáidaca Jesús itàacái. Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Batéwa macái wenàiwica naicáca profeta cáimiétaquéeri iyú icàlidéerica tàacáisi Dios inùmallicúise. Níawamita yàasu cáli néeseéyéí, yéenanái nacái, icapèe írícufyéí nacái, níawamita càmita nawàwa neebáidaca itàacái. Càita nacái nàasu cáli néeseéyéí, nuénánái nacái, nucapèe írícufyéí nacái, càmita nawàwa neebáidaca nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁸ Càmitaté Jesús imàni néré madécaná yái càmirica wenàiwica idé imànica, càmicáináité neebáida itàacái.

14

La muerte de Juan el Bautista

¹ Néenálité rey Herodes, yái romanosàiri icuèricaté Galilea yàasu cáli, yéemíaca wenàiwicanái icàlidaca Jesús iináwaná iwali.

² Yá Herodes íimaca yáapichéyéí íríwa: “Yácata Juan el Bautistami, Juancáiná idéca imíchàacawa yéetácáisi íicha. Càita nacái yáalimá imànica yái càmirica wenàiwica idé imànica”, íimaca yái rey Herodesca, iyúunáidacáiná Juan el Bautistamiani, yái Jesúsca.

³ Càica Herodes íimaca ichùuliacáináité yàasu úwináywa náibàanápínaté Juan nadacùacaténáni cadena iyú, yá natéca náucacani presoíyéí ibànaliculé. Herodes imànicaté càí isímáidacaténá yàacawéetúawa Herodías, caluéhúa íicaca Juan. Uái Herodíasca, úacata Herodes yéenasàiri Felipe yàacawéetúwa quéechatécáwa, quéwa Herodes imelùdacaté úa yéenasàiri íichawa.

⁴ Ináté Juan yàalàaca rey Herodes. Juan íimacaté: “Báawéeriquéí peedáanáca péenasàiri yàacawéetúawa”, íimaca yái Juanca.

⁵ Yá rey Herodes iwàwacaté inúaca Juan isímáidacaténá yàacawéetúawa Herodías, quéwa cáaluca Herodes íicaca wenàiwicanái líquéyéicaté Juan iyúwa profeta itàaníríca Dios inùmallicúise.

⁶ Quéwa áiba èerité rey Herodes imànica manuiri fiesta iwàwalicaténá yàasu èeriwa asáicatáicaténi. Yá Herodías lídu iwàlúacawa asianái iyáacáalu írículé. Yá ulabàaca báawéeri iyú abéechúata asianái yàacuésemi naicácaténá úa, níái asianái rey Herodes imáidéeyéica fiesta néré. Herodes íicacáiná ulabàaca, yá usímáidaca Herodes iwàwa manuísíwata.

⁷ Iná Herodes íimaca ulí báisi báisisíwata Dios yáaliéericawa Herodes yàanápínaté ulí càinácaalí wawási usutéerica íicha.

⁸ Néese úacawa utàanica úatú Herodías yáapichawa quéechacáwa. Néese úái mànàuca uèpùacawa rey Herodes yàatalé. Yá úumaca írí:

—Pia nulí Juan el Bautista íiwita quirápieli írícu —úumaca, úacáiná úatú Herodías uwàwacaté uicaca Juan íiwita utuí iyúwa úaliacaténáwa báisiri iyúcani idéca yéetácawa, yái Juanca.

⁹ Yá achúmaca rey Herodes iwàwa, quéwa iwàwacutácaté imànica càide iyúwa íimáanáité mànàcau írí, níacáiná yáapichéyéí néemíacaté íimáaná ulí báisi báisisíwata Dios yáaliéericawa. Yá Herodes ichùuliacá úwinái nanúanápínaté Juan nàacaténaté ulí íiwitami.

¹⁰ Herodes ichùuliacaté abéeri úwi yàaca iwíchùaca Juan íicha íiwita presoíyéí ibànaliculé. Càité Juan yéetácawa.

¹¹ Yá natéca Juan íiwitami quirápieli írícu. Yá nàaca ulíni úái mànàuca. Néese utécani úatú yàataléwa.

¹² Néese Juan yéewáidacalénáimi yàanàaca presoíyéí ibàna néré natécaténá Juan ichéecami. Yá nabàliacani. Néseté nàaca nacàlidaca Jesús íríni.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹³ Idécanáamité Jesús yéemíaca Herodes iyúunáidaca Juan el Bautistamiani, yái Jesúsca, yá Jesús yàacawa barca írícu abéemàalé Galilea icallsinaná íicha. Wía yéewáidacaléca wàacawa nacái yáapicha áibalé canácatalé wenàiwica. Quéwa madécaná wenàiwica yáaliacawa Jesús iináwaná iwali yàanàwa néré, iná nàacawa cáli ínatabàa nérépiná manùba yàcalé íicha.

¹⁴ Néese Jesús imíchàacawa barca íicha, yá íicaca madécaná wenàiwica néré. Catúulécánaca íicaca nía, yá ichùniacá cáuláiquéyéí wenàiwica natéyéica yàatalé.

¹⁵ Catáca yàacawa wàwali iná wía yéewáidacaléca wáimaca Jesús írí:

—Catáca yàacawa wàwali cháí canácatáca yàcalé. Iná pichùulíca nèepùanápínáwa nawèniacaténá nayáapínáwa yàcalé írícu —wáimaca írí.

¹⁶ Jesús íimaca walí:

—Càmita iwàwacutá nèepùacawa. Píatacué yàa nayáapíná —íimaca walí.

¹⁷ Néese wáimaca írí:

—Canáca walí nayáapíná. Wadèniaca cinco namanùbaca pan, pucháiba cubái imìdecaná meedá —wáimaca irí.

¹⁸ Jesús íimaca walí:

—Pitécué nulí nía —íimaca walí.

¹⁹ Yá néese Jesús ichùuliaca náawinacawa masicái íinata macáita níái wenàiwicaca manùbéeyéi. Néese yeedáca cinco namanùbaca pan icáapi iriculéwa, pucháiba cubái imìdecaná nacái. Néese iicáida chènuniré, yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái yàacàsica. Néese isubèriadacani, yàaca walíni wía yéewáidacaléca, yái yàacàsica. Néese wawacùaca nalíni, níái wenàiwicaca.

²⁰ Néese macáita nayáaca cadénamani. Yá weedáca doce mapíiri imanùbaca yàacàsi yéenáimi imàaquéericawa.

²¹ Níái iyéeyéicaté yái yàacàsica, cinco mil namanùbaca asianái. Càmita waputàa inaná, sùmanái nacái iyéeyéicaté iyáacaléwa náapicha.

Jesús camina sobre el agua

²² Néeseté Jesús ichùuliaca wawàlanápináwa barca iriculé wía yéewáidacaléca, wachàbacaténáwa ipíchalépiná abémàalé Galilea icalisaníná íicha. Iwàwacaté wàacawa ipíchalépiná idècunitàacá imàacaca wenàiwicanái yèepùanápináwa íicha.

²³ Néese idécanáamité ibànùaca íichawa nía, yá yàacawa dúli íinatalé abéerita isutácaténá yáawawa Dios íicha. Catácanáami ìwali, yá iyamáacawa abéerita néré.

²⁴ Quéwa wía yéewáidacaléca wàyaca barca irícu déeculé cáli íicha. Màladàca yàacawa wàasu barca iwéré cachàini, cáulicáiná ipùa wáipunita.

²⁵ Néese táiyápiwanái, amalácaalí yàacawa wawicáu, Jesús yàacawa mawiénita walí, yèepuníiriwa úni inàniacubàa.

²⁶ Néese wía yéewáidacaléca waicáca yàacawa úni inàniacubàa, yá cáaluca wía báawanama, càmicáinaté wáalia waicácani, yá wéemánicawa wacalùniwa:

—¡Iwàwanásimica! —wáimaca.

²⁷ Yáta Jesús itàanica walí. Íimaca walí:

—¡Cayábacani, núaquéi, picácué cáalu pía! —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Pedro íimaca irí:

—Nuíwacali, báisicaalí píacani, yá pimáida núa nùacaténáwa pìatalé úni inàniacubàa —íimaca yái Pedroca.

²⁹ Néese Jesús íimaca irí:

—Aquialé —íimaca yái Jesúsca. Néese Pedro imusúacawa barca iricuíse, yá idàbaca yàacawa yèepunícawa úni inàniacubàa Jesús yàatalépiná.

³⁰ Quéwa ipíchawáiseté Pedro yàanàaca Jesús yàatalé, yá iicáca cachàiníri cáuli ipùaca ìwali, iná cáaluca Pedro íináidacawa iwàwawa. Cáalucanacáitani, yá idàbaca isawíacawa. Iná yéemánicawa icalùniwa Jesús irí:

—¡Nuíwacali, piyúudàa núa! —íimaca yái Pedroca.

³¹ Yáta Jesús iducúta icáapiwa Pedro irí, yá íibàaca Pedro icáapi ìwali, imichàidacani úniacuíse. Yá íimaca Pedro irí:

—¿Cáná càmita píibàa piwàwawa nuwéré tàì íiméeri iyú? Pidàbacanacáitaté píináidacawa piwàwawa càminápinaté nuyúudàa pía, yáta pidàbacaté pisawíacawa —íimaca yái Jesúsca.

³² Nawàlùacanacáitawa barca iriculé, yáta wiúca cáuli canánama, Jesúscainá iwàlùacatéwa wàatalé barca iriculé.

³³ Néese wía iyéeyéica barca irícu, wabàlùacawa wàului ipùata iyúwa Jesús irí, wàacaténá icàaluíniná. Wáimaca irí:

—¡Báisíta Dios Íirica pía! —wáimaca irí.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

³⁴ Wachàbacatéwa abémàalé Galilea icalisaníná íicha, yá wàanàaca Genesaret yàasu cáli néré.

³⁵ Genesaret yàasu cáli néeséeyéi náalia naicáca Jesús, iná nàaca nacàlidaca iináwaná ìwali macái néenánái iríwa iyéeyéica macái yàcalé irícu Genesaret yàasu cáli. Yá natéca macái cáulíiquéeyéi wenàiwica Jesús yàatalé.

³⁶ Yá nasutáca íicha wawàsi imàacáanápiná nadunùacáita ibàle ipùata ìwali nachùnìacaténáwa. Yá macáita idunuèyéica ibàle ìwali, yá cayábaca nía uláicái íicha.

15

Lo que hace impuro al hombre

¹ Abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irícu nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néese. Nàwacáidáyacacawa fariseonái yáapicha. Néese macáita nàacawa Jesús yàatalé, yá nasutáca néemiawani. Náimaca Jesús irí:

² —¿Cáná péewáidacalénái càmita namàni càide iyúwa wàawirináimi judío yéewáidáaná? Càmita namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa wàawirináimi íiwitáise ímáaná ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa íná casacàaca Dios íicáca níái péewáidacaléca —náimaca.

³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisíta càmita namàni yáara canéeri iwèni wawàsi càide iyúwaté piawirináimicué yéewáidáaná, càmirica Dios ichùulíaca wamànica. Quéwa pimànicuéca áiba wawàsi báawéeri cachàiníwanái: Pidécuéca pimàacaca píchawa Dios itàacái pimànicaténácué meedá iyúwa píiwitáise ímáaná.

⁴ Bàaluitécáiná Dios íimaca: 'Pía píaniri íimíetacanáwa, píatúa nacáíwa', càì íimaca yái Diosca. Yá nacái íimacaté: 'Aibacaalí itàaníca báawéeri iyú yáaniri iwaliwa, càmicaalí nacái, yáatúa íwaliwata, yásí iwàwacutácué pinúacani', càì íimaca yái Diosca.

⁵ Quéwa piacué fariseoca péewáidacuéca wenàiwica cayábacasa càì náimaca nániri íríwa, náatúa írí nacáíwa: 'Càmíta nùalimí nuyúudàaca pía; nudéca nucúca Dios írípínani, yái nuèripínámica píri, íná canáca nulí cayába nuyúudèeripíná iyú pía', càì náimaca nasèenái íríwa.

⁶ Càita péewáidacuéca wenàiwica càmitasa iwàwacutá nayúudàaca nániriwa, náatúa nacáíwa idécanaámi càì náimaca nasèenái íríwa. Íná piacué fariseoca píasáidacuéca piúcaca píchawa Dios itàacái pimànicaténácué iyúwa píiwitáise ímáaná meedá.

⁷ ¡Píacé pucháibéeyéica íiwitáise meedá! Profeta Isaías icàlidacatécué píwali machacàniri iyú Dios inùmalicúse. Dios íimacaté:

⁸ 'Níái israelítaca náimacáita meedá nàacasa nucàaluíná, quéwa càmita cáininá naicáca núa nawàwalicúsewa.

⁹ Caná iwèni nuicáca nàasu culto namàníríca nuli. Càmita néewáida wenàiwicanái nutàacái iyú, néese néewáidacáita nía náiwitáise iyúwa',

càì íimaca yái Diosca —íimaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese Jesús ímáidaca yàataléwa áibanái wenàiwicanái iyéeyéica néeni. Yá íimaca nalí:

—Péemiacué nutàacái, piacué macáita. Píalimáidacué píalíacawa péemiaca càinácaalí ímáaná yái nùmèeripínácuéca píri:

¹¹ Càinácaalí yàacàsi iwàluèricawa wenàiwica inùmaliculé, càmita yéewa casacàaca imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha. Quéwa tàacáisi báawéeri imusuèricawa nanùmalicúse, yácata casaquèeri imànica náiwitáise Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

¹² Néese wía Jesús yéewáidacaléca wàacawa yàatalé. Yá wáimaca írí.

—¿Càmítasica píalíawa máiní báawaca fariseonái néemiaca yái píimáanáca? —wáimaca.

¹³ Quéwa Jesús íimaca walí:

—Péemiacué comparacìon: Càide iyúwa bànacalé íiwacali iwataacaalí báawéeri yéetaná imusuèricawe íbanacale yéewi, càita nacái Núaniri Dios chènuníseri yúcupíná íchawa caw-ínácaalí càmiyéica itàaní Dios inùmalicúse báisíri iyú, càmicáiná Dios íbànua nía. Dios ímáaláidapíná nacái nàasu tàacáisi cachíwéeri.

¹⁴ Píacué píináidawa piwàwawa fariseonái itàacái íwali. Níacata matuíyéi íiwitáise meedá, càmiyéi yáalíawa báisíri tàacáisi, íná càmita náalimá néewáidaca wenàiwica machacàniri iyú Dios íwali. Néewáidacáita áibanái càmiyéi yáalíawa, íná càica níade iyúwa matuíri itéerica áiba matuíri. Néese pucháibanama náuwàacawa utáwi írículé. Càita nacái níara fariseoca naméeráidaca áibanái càmiyéi yáalíawa —íimaca walí yái Jesúsca.

¹⁵ Néese Pedro íimaca Jesús írí:

—Picàlida walí càinácaalí ímáaná yái tàacásica picàlidéerica yàacàsi íwali —íimaca yái Pedroca.

¹⁶ Yá Jesús íimaca walí:

—¿Néeni, càmitasicué nacái píalía péemiaca càinácaalí ímáaná?

¹⁷ ¿Càmítasicué píalíawa macáita yàacàsi iwàluèricawa wenàiwica inùma írículé yàanàaca idèericulé, néese imusúacawa íicha?

¹⁸ Quéwa tàacáisi báawéeri imusuèricawa wenàiwica inùma írículé, imusúacawa iwàwa írículé. Yácata casaquèerica imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha.

¹⁹ Yácáiná macáita báawéeri íiwitáisesi imusúacawa wenàiwica iwàwa írículé. Càita báawéeri íiwitáisesi: Nanúaca wenàiwica; naimáca áiba yáapicha càmicáicáca nánusiwa, càmirica nanírísiwa nacái; naimáca áibanái yáapicha ipíchawáise needáca nalíwa nía; namànica nainá iyúwa càide iyúwa càimíná Dios íbatáa wenàiwica imànica; nayéedúaca áibanái yáasu; nachíwáidaca wenàiwica, nacàlida nacái nachíwawa; natàanica báawéeri iyú áibanái íwali.

²⁰ Yái báawéeri wawàsica wenàiwicanái imàníríca, yácata casaquèerica imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha; néese, càmicaalí wamàni culto nacáiri wáibáaná wacápiwa éeréeri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise ímáaná ipíchawáise wayáaca wayáacaléwa, càmita casacàa imànica wáiwitáise Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

Una extranjera que creyó en Jesús

²¹ Yá Jesús yàacatéwa náicha yàacaténáwa Tiro iyacàlená yàasu cáli néré, Sidón iyacàlená nacái.

²² Néese inanái yàanàca néré, cananeasàatúa, càmfíchúa israelita, iyéechúa néré. Uacawa Jesús yàatalé. Yá umáidaca, úumaca Jesús irí:

—¡Nuíwacali, rey David itaquérinami, Dios ibànuèrica israelita icuèrinápiná, piicá nupualé! ¡Uacáiná nuíduca úuwichàacawa demonio iyacáiná uwàwalicu! —úumaca.

²³ Jesús quéwa masànata uíchani. Néese wía, Jesús yéewáidacaléca wàacawa yàatalé. Yá wáimaca irí:

—Pichùulla úa wáicha meedá, uémíanicáiná ùacawa wáamiwáise —wáimaca.

²⁴ Jesús íimaca:

—Dios idéca ibànùaca núa nuyúudàcaténá níawamita Israel itaquénáinami iwènúadéeyéica íwitáisewa Dios íicha càide iyúwa ovejanái naméeràacaalíwa náucacawa canácaalí nacuèriná. Nudéca nùanàca numáidacaténá nía, nawènúadacaténá náiwitáisewa Dios irípiná —ímaca yái Jesúsca.

²⁵ Quéwa úái inanáica ùacawa Jesús yàatalé. Yá ubàlùacawa ùulu ipùata iyúwa Jesús irí ùacaténá icàaluíniná, yá úumaca irí:

—¡Nuíwacali, piyúudáa núa! —úumaca.

²⁶ Jesús íimaca ulí:

—Péemia comparación: Càmita wáuca sùmanái iyáacalé áulinái iyáapiná; càita nacái iwàwacutá nuyúudàca quéechacáwa nuénánáicawa, níái israelitaca. Càmita cayába nuyúudàca píacué càmfíyéica israelita —ímaca ulí, yáalimáidacaténá iicáwa úa, asáisi uebáidacaalí Dios imáníinápiná ulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita úa.

²⁷ Néese úumaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, quéwa càide iyúwa áulinái iyáacaalí yàacási yéénáimi yúuwèricawa náiwacali yàasu mesa yáapiré, càita nacái nuwàwa Dios imànica nulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita núa —úumaca.

²⁸ Néese Jesús íimaca ulí:

—¡Pía inanái, pidéca peebáidaca nulí manuísiwata! Yá nudéca numànica càide iyúwa pisutáaná nuícha —ímaca yái Jesúsca. Yáta cayábaca úái inanái íduca, demoniocáiná yàacatéwa uícha.

Jesús sana a muchos enfermos

²⁹ Néeseté Jesús yàacawa náicha, yá yàanàca Galilea icalisaniná icàinalená néré. Néesecáwa yàacawa dúli ínatalé, yá yáawinacawa néré.

³⁰ Manùba wenàiwica yàanàca yàatalé, natéca náapichawa wenàiwica éeruíyéi yàabàli, matuíyéi nacái, cacháunéeyéi nacái, mataacáiyéi nacái, áibanái cáuláiqueeyéi nacái manùbéeyéi. Yá natéca nía, namàacaca nía cáli ínata Jesús ípunita. Yá Jesús ichùnica nía macáita.

³¹ Iná níái manùbéeyéi wenàiwicaca nánáidacawa manuísiwata naicáidaca Jesús irí, imànicáinaté cayábéeri wawàsi íwitáise iyúwa. Néemiaca matàacáiyéimi itàanica cayába. Naicáca nacái cacháunéeyéimi iiná cayábaca nía; níái éeruíyéimi yàabàli nacái nàipinánica cayába; nía nacái matuíyéimica naicáidaca cayába. Yá nadàbaca nàaca Dios irí cayábéeri, yái Dios Israel itaquénáinami yèerica icàaluíniná.

Jesús da de comer a cuatro mil hombres

³² Néeseté Jesús imáidaca yàataléwa wía yéewáidacaléca. Yá íimaca walí:

—Catúlécánaca nuicáca níái wenàiwicaca. Nadéca nàyaca núapicha másiba èeri, idéca nacái imáalàacawa náicha nayácalé. Càmita nuwàwa nubànùaca nía máapiyéica nacapèe néréwa, ipíchaná nawàwachàbaca ayapulicbàa namáapicawa —ímaca yái Jesúsca.

³³ Néese wáimaca irí:

—Quéwa, càmita wáalimá weedáca yàacási cayába nayáapináwa, níái manùbéeyéica cháí, canacátáica yàcalé —wáimaca.

³⁴ Néese Jesús isutáca yéemiawa wía:

—¿Càisimalénacué pan ìya pirí? —ímaca walí. Néese wáimaca irí:

—Siete namanùbaca pan, másibáanata cubái imèdecaná pùbéeyéi nacái —wáimaca.

³⁵ Néese Jesús ichùullaca náawinacawa cáli ínata níái wenàiwicaca.

³⁶ Néese yeedáca siete namanùbaca pan icáapi iriculéwa, cubái nacái. Yàaca Dios irí cayábéeri yàacási iwali. Néese isubèriadacani, yàaca walíni, wía yéewáidacaléca. Néese wawacúaca wenàiwicanái iríni.

³⁷ Néese macáita nayáaca cadénamani, yá weedáca siete mapíri imanùbaca yàacási yéénáimi imàaquéericawa.

³⁸ Níái iyéeyéicaté yái yàacàsica, cuatro mil namanùbaca aslanáica. Càmita waputàa inaná, sùmanáí nacáí iyéeyéicaté iyáacaléwa aslanáí yáapicha.

³⁹ Néeseté Jesús imàacaca wenàiwicanáí nèepùacawa íicha. Yá iwàlùacawa wáapicha barca iriculé. Néese wàacawa Magadán yàasu calíre, iyéerica abéemàalé Galilea icalisaníná íicha.

16

Los fariseos y los saduceos piden una señal milagrosa

¹ Néeseté abénaméeyéí fariseo nàacawa Jesús yàatalé saduceonáí yáapicha. Yá nadàbaca natàanica Jesús yáapicha, càmiyéí yeebáida Dios néeséericani yái Jesúsca. Yá nawàwacaté nàalimáidaca naicáwani imànicaténá áiba wawàsi nàaliméerica nacháawàaca iináwaná iwali iwálíse. Yá nasutáca íicha imànínápiná naicá áiba wawàsi ichàini iyúwa, áiba wawàsi càmirica wenàiwica idé imànica, yáasáidacaténá báisíiri iyúcani Dios néeséericatani.

² Quéwa Jesús íimaca nalí: “Péemiacué comparación: Táicacaalícué piwali cháí Israel yàasu calí íinata, yá píimacuéca: ‘Táwicha cayába èeri waicácáiná quíiréeri acalèe siùca èeri’, càicué píimaca.

³ Néese áibaalícué amalácaalí piwicáu, yá píimacuéca: ‘Siùcata báawéeri èeri waicácáiná quíiréeri acalèe cháí Israel yàasu calí íinata’, càicué píimaca. ¡Píacué pucháibéyeyéica íiwitáise!, píalíacuécawa càinacaalí íimáaná yái capíraléeri calí iicacánáwa. Iná iwàwacutácué píalíaca nacáíwa càinacaalí íimáaná yái numànínaca siùcade pèewibàa, quéwa picàlidacátacué pichíwawa càmitasa píalíacuéwa cawínacaalí núa.

⁴ Píacué báawéeyéica íiwitáise, píacué nacáí iwènúadéyeyéica íiwitáisewa Dios íicha, pídcuécaca pisutáca núicha numànínápíná píicá yái càmirica wenàiwica idé imànica, quéwa càmita numànicué píri çairi wawàsi. Numàcapínacué píicá abéerita numàníná càide iyúwaté profeta Jonás iyáanáté”, íimaca yái Jesúsca. Néese Jesús yèepùacawa náicha.

La levadura de los fariseos

⁵ Néeseté wía Jesús yéewáidacaléca, watéca wàacawa Jesús Galilea icalisaníná abéemàalé, quéwa waimáichacaté watéca pan wayáapínáwa.

⁶ Yá Jesús íimaca walí:

—Péemiacué cayába comparación: Píicácué píchawa fariseonáí yàasu levadura, saduceonáí yàasu levadura nacáí —íimaca yái Jesúsca.

⁷ Néese wía yéewáidacaléca càmita wèemíia càinacaalí íimáaná yái comparación Jesús icàlidéerica walí iná wáimaca walíwáaca:

—Íidéca càí íimaca walí càmicáiná waté pan wayáapínáwa! —wáimaca.

⁸ Jesús yáaliacawa wáináidáanáwa, iná íimaca walí:

—¿Cánácué píima canácasa píri pan? Càmita nutàaní pan iwali. ¡Cánácué càmita píibàa píwàwawa nuwéré!

⁹ ¿Cánácué càmita peebáida nulí núalimáca nùacuéca piyáapíná càinacaalícué píimáapuèrica? Iwàwacutácué píwàwalica càinacaalíté iyáaná nuwacùacaalíté wenàiwicanáí iri pan nayáapíná. Idécanáamité nuwacùaca nalí cinco namanùbaca pan nayáapíná níái cinco mil namanùbaca aslanáica, yácué piwacáidacaté madécaná mapíiri yàacási yéenáimi imàaquéerica.

¹⁰ Néese àniwa idécanáamité nuwacùaca nalí siete namanùbaca pan nayáapíná níái báinúaca mil namanùbaca aslanáica, yá piwacáidacatécué madécaná mapíiri yàacási yéenáimi imàaquéerica. Iná ¿cánácué càmitàacáwa píalíawa núalimáca nùaca piyáapíná?

¹¹ ¿Cánácué càmita píalíawa càmita nutàaní pan iwali? Péemiacué comparación: Píicácué píchawa fariseonáí yàasu levadura, saduceonáí yàasu levadura nacáí, ipíchanácué báawaca namànica píiwitáise nacáí —íimaca yái Jesúsca.

¹² Ináté átata wáaliacawa Jesús càmita yàalàa wía pan yàasu levadura íichaná. Néese yàalàaca wía íichaná yái fariseonáí yàasu tàacási cachíwéerica, saduceonáí yéewáidáaná nacáí. Yái tàacási néewáidéerica iyú wenàiwica, càicanide iyúwa levadura. Càide iyúwa levadura imàníná ibàacanéeri iyú, imàacaca macáita íbesi inisàacawa, càita nacáí fariseonáí, saduceonáí nacáí néewáidaca wenàiwica nachíwa iyúwa, quéwa ibàacanéeri iyúta. Wenàiwicanáí càmita nàalíawa cachíwéerica nàasu tàacási. Càita fariseonáí iméeráidaca madécaná wenàiwica Dios íicha namànicaténá nabáyawanáwa.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

¹³ Jesús idécanáamité yàanáca Cesarea de Filipo iyacàlená itéese, yá isutáca yéemíawa wía, wía yéewáidacaléca. Yá íimaca walí:

—¿Cáiná náimaca núwali níara áibanáí wenàiwicaca? ¿Cawínása núa, núa asialí Dios néeséerica? —íimaca yái Jesúsca.

¹⁴ Yá wáimaca irí:

—Abénaméeyéí íimaca piwali Juan el Bautistamicasa pía, náimacáiná Juan idécasa icácuácawa. Aibanáí íimaca profeta Elíascasa pía, yèepuèricasa yàanáca àniwa, yái profeta

Dios ímëericaté ìwali ibànùanápínaté àniwani. Aibanái ímaca profeta Jeremíascasa pía, imichëericasawa yéetácáisi íicha, càmicaalí nacái, náimaca áiba profetaca pía nacái, itàanírícaté Dios inùmaliçuíse bàaluité —wáimaca.

¹⁵ Néese Jesús ímaca walí:

—Néenicué pía, ¿càinácué nacái píimaca nùwali? ¿Cawiná núa? —ímaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese Simón Pedro ímaca írí:

—Mesíasca pía, yái cáuri Dios íirica, yái icuèripínaca wía, Dios ibànùèrica walí, wía israelitaca —ímaca yái Pedroca.

¹⁷ Néese Jesús ímaca Pedro írí:

—Dios idéca imànica píri cayábëeri, Simón, Jonás íirica. Canácata wenàiwica yáalimëeri imàacaca píalácawa nùwali cawinácaalí núa. Abéerita Núaniri Dios chènuníseeri idé imàacaca píalácawa nùwali.

¹⁸ Siúcade nùumaca píri Pedrocata pípidenáca ímáanáca “achúmëeri íba”. Quéwa péemia comparación: Yái tàacáisi siùquérica tàacáwa píimaca nùwali iyaca càide iyúwa cachàiníri íba manuírí nabàlùadëeripíná íinata manuírí caplí. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái nâyapíná càide iyúwa manuírí caplí ibàlùacaalíwa, abédanamapínata náiwitáise neebáidaca iyúwa píimáaná nùwali Mesíasca núa, yái Dios íirica. Péemia comparación: Càide iyúwa canáaná yáalimëeri imáaláidaca manuírí caplí ibàlùèricawa cachàiníri íba íinata, cáita nacái canácata yáalimëeri imawènìadaca càiripínata nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái, éwita yéetácáisi piná, canácata yáalimëeri imáaláidaca nía, canásíwata.

¹⁹ Numáacapíná picàlidaca nutàacái wenàiwicanái írí, nawènùadacaténá náiwitáisewa Dios íripíná, yéewanápiná nawàlùacawa Dios iyacàle írículé Dios icuàcataléca macáita chènunírí. Píalàapíná nùasu wenàiwicanái namànínápiná cháí èeri írìcu càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái iyéerica chènunírí —ímaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese Jesús yàalàaca wía, wía yéewáidacaléca ipíchaná wacàlidaca áibanái írí Mesíascani, yái wacuèrinápináca Dios ibànùèrica walí, wía israelitaca.

Jesús anuncia su muerte

²¹ Néenialité Jesús idàbaca icàlidaca walíni, wía yéewáidacaléca, iwàwacutáanaté yàacawa Jerusalén iyacàlená néré. Jesús ímaca israelita icuèrinánái, sacerdote íwacananái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu nàuwicháidáanápínaté manuísíwatani, yá nanúnápináténi yái Jesúsca. Quéwa Jesús ímaca imichàanápínatéwa yéetácáisi íicha máisiba èeri írìcu.

²² Néese Pedro itéca Jesús méetáucuta wáicha, yá idàbaca yàalàaca Jesús cachàiníri iyú ipíchaná icàlidaca càiri. Yá Pedro ímaca írí:

—¡Nuíwacali, Dios càmita iwàwa picàlidaca càiri wawàsí! ¡Canácátáita yéewa piùwichàacawa cà! —ímaca yái Pedroca.

²³ Quéwa Jesús iwènùacawa Pedro ícha. Yá ímaca Pedro írí:

—Píawa nuícha, pía nùuwide Satanás nacáiri íiwitáise, píalimáidacáiná núa, numànínápiná nubáyawanáwa! Càmita píinádawa iyúwa Dios iwàwáaná. Píináida meedáwa càide iyúwa èeri mìnánái íiwitáise iyáaná —ímaca yái Jesúsca.

²⁴ Néeseçáwa Jesús ímaca walí macáita, wía yéewáidacaléca:

—Abéericaalí péenácué iwàwa yàacawa nùapícha iyúwa nuéwáidacalé, néese càmita yéewa pímanica yái piwàwéerica pímanica. Iwàwacutá nacái pímanica mamáalàacata càide iyúwa nuchùulláná pía. Iwàwacutá matuúbanáiri iyú pímaca áibanái yuúwicháidaca pía, éwita naicánícaalí nacái píquíná, éwita nanúcaalí píawa cruz ìwali peebáidacáiná nutàacái.

²⁵ Níacáiná cawinácaalí càmfíeyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái ipíchaná nàuwichàacawa nulípiná, canáca nalí nacáuca càmfíri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata, éwita áibanái inúacaalí nía, nadènlápiná nacáucawa càmfíri imáalàawa.

²⁶ Éwita wenàiwica yeedácaalí íríwa macáita cháí èeri yàasu cawènírica, quéwa yúuca íchawa ícáucawa càmfíri imáalàawa càmicáiná yeebáida nutàacái, yá canéerica iwèni meedá íríní, macáita yái cawènírica yeedéerimica íríwa. Canácáiná áiba wawási wenàiwica yáalimëeri yàaca yeedácaténá íríwa ícáucawa càmfíri imáalàawa, idécánámi yúucaca íchawani.

²⁷ Núacáiná, asiali Dios néeséerica, nùanàapíná àniwa Núaniri Dios íiwitáise yáapíchawa mèlumèlúiri iyú, Dios yàasu ángelnái yáapícha nacáíwa. Yá nùapíná macái èeri mìnánái iwèni íwalíse yái namànírica.

²⁸ Péemiácué cayábani, abènaméeyéicué péená iyéeyéica cháí siúcade, càmita néetápináwa ipíchawáise numàacaca núawawa naicáca núa càide iyúwa abéeri nacuèrinásàiri, núa asiali Dios néeséerica —ímaca yái Jesúsca.

¹ Néseté seis èeri natàanicadénáami càì, yá Jesús itéca yáapichawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái yái Santiago iméeréerica. Yá Jesús yáacawa wáicha ðúli chènuníri ínatálépiná, itéca máisiba wéená.

² Néré naicáca Jesús iwènúcawa áibawaca naicápiná. Yá mèlumèluwaca inàni icànaca càide iyúwa èeri icànáná, ibàle nacái iwènúcawa cabaléewaca càide iyúwa camalási.

³ Yáta níái máisiba wéenáca iyéeyéica néré naicáca profeta Moisés, profeta Elías nacái natàanica Jesús yáapicha.

⁴ Néese Pedro íimaca Jesús iri:

—Wáiwacali, ¡cayábéeriquéi wàyáanáca chá! Piwáwacaalí, yásí numànica máisiba capíi yána wawáwalínápinacué pía, abéeri pirípiná, áiba nacái Moisés irípiná, áiba nacái Elías irípiná — íimaca yái Pedroca.

⁵ Néese idècunitàacá Pedro itàanica, yá mèlumèluíri acalèe ibàllaca nía catámèeri iyú. Yá néemiaca Dios itàacái acalèe yéewíise. Càì íimaca: “Yácata Nuiri nuwáwèeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácani. Péemiacué itàacái”, íimaca yái Diosca.

⁶ Néemiacanacátani níái yéewáidacaléca máisiba, yá náuwàa nallacawa nanumáawawa cáli iwéré Jesús íipunita nàacaténá icàaluíná. Yá cáluca nía báawanama.

⁷ Néese Jesús yáacawa nàatalé. Yá ímàacaca icáapiwa nàwali. Íimaca nalí:

—Pimichàacuéwa; picácué cáalu pía —íimaca nalí.

⁸ Naicáidaca néré, yá canácata naiquéri áibanáica, abéerita Jesús naicá.

⁹ Néese idècunitàacá nalicúcawaca ðúli ínatáise, Jesús yàalàaca nía. Íimaca nalí:

—Picácué picálida áibanái írini yái péemièricuéca, piiquèericuéca nacái, yái yéenáwanási nacáirica àta numichàacatalépinátawa yéetácáisi ícha, núa asiali Dios néeseéerica —íimaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese Jesús yéewáidacalénái máisiba nasutáca néemiawani. Náimaca irí:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu náimaca iwàwacutáanása profeta Elías yéepua yàanáca quéechacáwa aléi èeri iriculé àniwa ipichawáise israelita icuèrinápiná yàanáca, yái wacuèrináca Dios ibànuèripináca walí. ¿Cáná yéewa càì náimaca, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu? —náimaca.

¹¹ Néese Jesús icàlidaca nalí Juan el Bautistami iináwaná ìwali:

—Báisita, iwàwacutácaté profeta Elías nacáiri yàanáca quéechatécáwa. Yá iwènúadaca wenàiwicanái íiwitáise Dios irípiná àniwa, yéewanápiná néemiaca itàacái yái israelita icuèrinápináca Dios ibànuèrica nalí.

¹² Quéwa núumacué pirí abéeri profeta Elías nacáirimi idéca yàanáca, yái Juan el Bautistamica, quéwa càmítatè náalía ìwali Elías nacáiricaténi. Yátè namànica iri báawèeri càide iyúwaté nawáwaná. Càita nacái núa, asiali Dios néeseéerica, nùuwichàapinácawa namànicaalípiná nulí báawèeri —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús yéewáidacalénái náalíacatéwa Jesús icàlidaca ìyaca nalí Juan el Bautistami iináwaná ìwali.

Jesús sana a un muchacho que tenía un demonio

¹⁴ Nàanáacaté wenàiwicanái yàatalé, yá abéeri asiali yáacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùulú ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíná. Yá íimaca Jesús iri:

¹⁵ —Nuíwacali, piicácáwa nuíri ipualé, demoniocáiná idacúcaca íiwitáise cachàiníri iyú, yá yùuwichàacawa báawanama, yái nuírca. Madécáná yàawírira yúuwàacawa quichái iriculé, ùni yáaculé nacái.

¹⁶ Nudéca nutécani péewáidacalénái yàatalé nachùniacaténáni, quéwa càmíta nadé náucaca ícha demonio —íimaca.

¹⁷ Néese Jesús íimaca nalí:

—¡Píacué càmíyéica yeebáida Dios ìwali, báawéeyéi nacái íiwitáise meedá! ¿Càinacué èeri iwàwacutá nnyacuéca píapicha quiríta? ¿Càinacué èeri iwàwacutá numànicuéca pirí quiríta? Pianáidacué cháni, yái ùculíirica —íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Néese Jesús yàalàaca demonio cachàiníri iyú. Yá yúucaca demonio ùculíiri ícha. Yáta cayábaca yái ùculíirica.

¹⁹ Néesetécáwa wía Jesús yéewáidacaléca watàanica Jesús yáapicha méetàucuta wenàiwicanái ícha. Yá wasutáca wéemiawani:

—¿Cánácáwa càmíta wadé wáucaca demonio? —wáimaca.

²⁰ Néese Jesús íimaca walí:

—Càmícáinacué peebáida Dios macái pichàini iyúwa. Péemiacué cayába, peebáidacaalícué Dios, éwita achúmacáaníta càide iyúwa achúméerína mostaza lími, yásí píalimácué pichùulíaca ðúli isirúcawaca méetàuculéta càì: ‘Pimichàawa, pía píbalùacawa áibacatalé’, yásí ðúli yáacawa. Báisícaalícué peebáidaca Dios, yásí píalimácué pímanica macáita.

²¹ Quéwa máinicué càulenáca piúcaca yái demonio íiwitáanáca. Iwàwacutácué pisutá Dios quéechacáwa, pimàacacué píchawa nacái piyáacaléwa, pidéénápinácué piúcacani wenáiwica íicha —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

²² Néeseté idècunitàacá Jesús yèepunicawa wáapicha, wía yéewáidacaléca Galilea yàasu cáli ínatabàa, yá icálidaca walí yái tàacáisica. íimaca walí:

—Aiba wenáiwica presopináca namànica núa namàacacaténá áibanái asianái inúaca núa, núa asiali Dios néeséerica.

²³ Yá nanúapináca núa. Quéwa máisiba èeri írìcu yásí nucáucàcawa àniwa —íimaca yái Jesúsca. Néese wéemiacanáami yái tàacáisica, yá achúmaca wawàwa manuísíwata.

El pago del impuesto para el templo

²⁴ Néeseté Jesús, wía nacái yéewáidacaléca wàanàaca Capernaum iyacàlená néré. Nàyaca néré abénaméeyéi iwacáidéeyéica plata camuí imanùbaca nachùnìacaténá judiónái yàasu templo. Yá nàacawa natàaníca Pedro yáapicha. Yá nasutáca néemiawani:

—Yàara yéewáidéerica pia, ¿càmìtasica ipáyaida íchawa camuí imanùbaca nachùnìacaténá templo? —náimaca.

²⁵ —Báisita, ipáyidéeri —íimaca yái Pedroca. Néese Pedro iwàlùacanacáitawa capii írìculé, yáta Jesús càì íimaca írì quéechacáwa:

—Simón, ¿càinásica píináidacawa? ¿Cawiná ícha needá plata níara icuèyéica cáli cháì èeri írìcu? ¿Needásica plata néenibe íchawa, áibanái íchatasica? —íimaca yái Jesúsca.

²⁶ Pedro íimaca írì:

—Aibanái ícha —íimaca. Néese Jesús íimaca írì:

—Iná néenibe càmìta iwàwacutá napáyaidaca náichawa. Càita nacái càmìta iwàwacutá nupáyaidaca nachùnìacaténá Núaniri Dios icapèewa, yái temploca, líricáiná núa.

²⁷ Quéwa càmìta wawàwa báawaca wàmànica nawàwa. Piawa Galilea icalisaníná néré. Piúca néré puíwi. Peedá yái idábánéerica pibaláca cubáica. Yásí pianàaca moneda cubái inùmalicu, abéechúa moneda caweníichúa pipáyaidacaténá nalí nulipináni, píripíná nacáíwa. Pidécánámi pianàaca yái plataca, yá pitéca nàataléni pipáyaidacaténá nía —íimaca yái Jesúsca.

18

¿Quién es el más importante?

¹ Néenialíté, wía Jesús yéewáidacaléca, wàacawa Jesús yàatalé. Yá wasutáca wéemiawani:

—¿Cawináica wéená máiní cachàinipíná náicha canánama icuàcaténá macáita èeri mìnánái píapicha? —wáimaca.

² Néese Jesús imáidaca yàataléwa abéeri sùmài ibàlùacaténáwa wèewi.

³ Yá Jesús íimaca walí:

—Càmìtacué píináidawa machacàníri iyú. Péemiacué cayába, càmicaalícué piwènúada píiwitáisewa àniwa píináidacaténáwa càide iyúwa sùmài íináidáanáwa, càmíri cáimacái íicáca yáawawa, néese canacátáita yéewa Dios yéenibecuéca pia, Dios icuàcaténácué pia.

⁴ Cawinácaalí wenáiwica iwènúadéerica íiwitáisewa íináidacaténáwa càide iyúwa yái sùmài yána íináidáanáwa, càmíri cáimacái íicáca yáawawa, yácata máiníripíná cachàini náicha canánama áiba èeriwa Dios iyacàle írìcu Dios icuàcataléca macáita chènuniré.

⁵ Pimànicaalícué cayábèeri nuípidená iwali sùmài írì, càiride iyúwa yái sùmàica peebáidacáiná nutàacái, yásí nuicáca yái cayábéerica pimànírìca sùmài írì càide iyúwa pídeca nacáicaalí pimànica nulí cayábèeri —íimaca yái Jesúsca.

El peligro de caer en pecado

⁶ Jesús íimaca: “Aibacaalí iméeráidaca nùasu wenáiwica namànicaténá nabáyawanáwa, níái púubéeyéica yeebáidéeyéica nutàacái, yásí Dios yúuwichàidapíná manuísíwatani. Cayába cachàini írítáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeráidaca sùmanái. Aibanái idacùacaalí manuírì íba ícanápi íwalíse, náucacaténáni manuírì únì yáaculé isawiacaténáwa, yásí íisícumacawa. Quéwa iyacaalí mamáalàacata cháì èeri írìcu, néese iméeráidacaalí sùmanái namànicaténá nabáyawanáwa, yá máiní cachàiníwanái yúuwichàapínácawa áibanái ícha ínfierno írìcu. Iná cayába cachàini írítáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeráidaca púubéeyéi.

⁷ ¡Máiní nàuwichàapínácawa níái èeri mìnánáica, náyacáiná madécaná wawàsi cháì èeri írìcu imàaquéerica wenáiwica íináidacawa namànínápiná nabáyawanáwa! Macái èeri imanùbaca iyaca càiri wawàsi, quéwa ímáiní Dios yúuwichàidapíná cawinácaalí wenáiwica yáalímáidéerica áibanái namànínápiná nabáyawanáwa!

⁸ “Iná píwàwacaalí pimànica píbáyawanáwa pícáapi iyúwa, píabàli iyú nacáíwa pianápináwa aléera càmìcatalé Dios iwàwa píacawa, yá píuca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchana pimànica píbáyawanáwa, càide iyúwa wenáiwica iwichùacaalí icáapiwa, yábàli nacáíwa,

ipíchaná imànica ibáyawanáwa icáapi iyúwa, yàabàli iyú nacáíwa. Càita nacáí iwàwacutá piúcaca píchawa píwítáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa càmiri imáalàawa, ipíchaná nacáí Dios yúucaca pía infierno iriculé, yáí manuírí quicháica, càmirica ichacàwa, càiripinéerita iyaca.

⁹ Pìwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa pituí iyúwa, piicáanápiná wawàsi càmirica Dios iwàwa piicáca, yá piúca píchawa píwítáise báawéeriwa, ipíchaná pímanica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenáiwica imustadacaalí ituíwa, ipíchaná imànica ibáyawanáwa ituí iyúwa. Càita nacáí iwàwacutá piúcaca píchawa píwítáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa càmiri imáalàawa, ipíchaná nacáí Dios yúucaca pía infierno iriculé, yáí manuírí quicháica”, ímaca walí yáí Jesúsca.

La parábola de la oveja perdida

¹⁰ Jesús ímaca walí: “Picácué piicá níai sùmanáica càiyéide iyúwa canéeyéi iwèni meedá, piicácué nacáí pimàni nali báawéeri. Númacué pirí Dios yúuwichàidapiná cawinácaalí càì imàníríca, níacáiná Dios yàasu ángelnáì icuèyéica níai sùmanáica náalimá nàacawa Núaniri Dios chènuníséeri yàatalé chácátáinápinácaalí nawàwa naicácani, natàanicaténá Dios yáapicha.

¹¹ Iwàwacutácué cawènica piicáca sùmanái, núacáiná, asiali Dios néeséerica, nudéca nùanàca aléi èeri iriculé nuwasàcaténá nía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, níai iméerèyèyicawa Dios ícha.

¹² “¿Càinácué píináidacawa ìwali yáí comparaciónca? Asiali idèniacaalí cien namanùbaca ipíra ovejanáíwa, yá abéeri oveja iméeràacaalíwa íiwacalí íchawa, yásí náiwacalí imàacaca ipiranáíwa noventa y nueve namanùbaca dúli inàliméeri yèewiré, yásí yàaca icutáca yáí yúuquéericawa ícha.

¹³ Yàanàacaalíni, yásí iyanídacawa ipíra ìwaliwa manuísíwata ícha yáí iyanídàanácawa noventa y nueve namanùbaca ìwali, níai càmfíyéica iméeràawa ícha.

¹⁴ Càitacué nacáí Píaniri Dios chènuníséeri cáinináca íicáca níai púbéeyéica. Càmita iwàwa áiba yúucacawa ícha, íbatàa abéeripináta”, ímaca yáí Jesúsca.

Cómo se debe perdonar al hermano

¹⁵ Jesús ímaca walí àniwa: “Aibacaalí imàni pirí báawéeri, pía pitàanica yáapicha abéerita. Picàlida írini machacániri iyú, yáí imàníríca pirí báawéeri. Yeebácaalí pitàacái, yásí abédanamata íwítáise píapicha àniwa.

¹⁶ Quéwa yáí imàníríca pirí báawéeri, càmicaalí yeebá pirí, yá pimáida áiba wenáiwica, cawàwanáta pucháiba wenáiwica nacáí, nàacaténáwa píapicha yàatalé náalícaténáwa ibáyawaná ìwali.

¹⁷ Néese càmicaalí nacáí yeebá nali, yáí imàníríca pirí báawéeri, néese picàlida íinàwaná nali níai iwacáidáyacuèyèyicawa yéemièyèyica Dios itàacái. Néese càmicaalí yeebá mamáalàacata, yá iwàwacutá piicácani càiride iyúwa wenáiwica càmiri yeebáida Dios itàacái, càita nacáí càiride iyúwa wenáiwica yeedéeri plata yéenanái judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobièrno írípíná. Iná iwàwacutá càmita píwacáidáyacacawa yáapicha.

¹⁸ “Péemiacué cayábani, càinácaalí wawàsi càmirícuéca pímanaca namànica cháì èeri írìcu, yáta nacáí Dios chènuníséeri càmiri imàaca namànica. Càinácaalí wawàsi nacáí pímanacuèerícuéca namànica cháì èeri írìcu, yáta nacáí Dios chènuníséeri imàacuèerica namànica.

¹⁹ “Númacué pirí pucháibacaalícué pía cháì èeri írìcu abédanamacaalícué píwítáise píapichawáca písutàanápínacué Dios ícha iyúudàanápiná píalàaca péenásàiriwa, yásí Núaniri Dios chènuníséeri imànicuèé pirí càide iyúwa písutàanacué Dios ícha.

²⁰ Ata alénácaalí nàyaca pucháiba yeebáidèyèyica nutàacái, iwacáidáyacuèyèyicawa nuípidená ìwali, áibaalí nacáí máisiba nàwacáidáyacacawa nuípidená ìwali, yásí nùyaca néré náapicha, iná Núaniri Dios yéemiacué písutàaná ícha”, ímaca yáí Jesúsca.

²¹ Néese Pedro isutáca yéemíawa Jesús:

—Nuíwacalí, ¿càisimaléná yàawíría iwàwacutá numàacaca nuwàwawa ibáyawaná ícha càinácaalí báawéeri áiba wenáiwica imàníríca nulí? ¿Numàacasicawa nuwàwawa ibáyawaná ícha siete yàawíríasicawa? —Ímaca yáí Pedroca.

²² Jesús ímaca írì:

—Càmita núma pirí pímanáanápiná píwàwawa ibáyawaná ícha siete yàawírí. Néese núma pirí, pímanaca píwàwawa ibáyawaná ícha siete yàawírí setenta imanùbaca ímánánaca cuatrocientos noventa imanùbaca yàawíría iwàwacutá pímanacaca píwàwawa ícha càinácaalí báawéerica imàníríca pirí —Ímaca yáí Jesúsca.

La parábola del funcionario que no quiso perdonar

²³ Jesùs ìmaca walí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa abéeri nacuèrinàsàiri imàniná. Yái nacuèriná iwàwacaté yàasu wenàiwicanái ipáyaidaca ìchawa imawèniacálecawa.

²⁴ Néese idàbáanéeri asiali needéerica nacuèriná yàataléwa, imawèniaca icuèriná ìchawa manùba millones.

²⁵ Néese càmicáiná yáalimá ipáyaidaca ìchawani, iná nacuèriná ichùullaca nawéndaca asiali áibanái irí, yàacawéetúa yáapichawa nacái, yéenibe yáapichawa nacái, macáita yàasumi nacái yéewanápiná nacuèriná yeedáca iríwa àniwa achúmáanata yééná yái platami yàasu wenàiwica imawènièrica ìcha.

²⁶ Néese yái ìbaidéerica yéemlacaalíni, yá ìbàlùacawa yùlulù iyúwa yàacaténiá icuèriná icàaluínináwa, yéewanápiná icuèriná iicáca ipualé. Yá isutáca icuèriná ìchawa manuísíwata cà: ‘Nuíwacali, picùacáwa quiríra matuìbanáitáacáwa, nupáyaidapiná tàacáwa nuíchawa macáita’, ìmaca.

²⁷ Néese catúulécánaca icuèriná iicácani. Yá iwasaacani, imàaca nacái iwàwawa asiali imawèniacále ìcha, yéewanápiná càmita quirínama iwàwacutá ipáyaidaca ìchawani. Néese icuèriná imàacaca asiali yàacawa matuìbanáita.

²⁸ “Yái ìbaidéerica idécánáami yàacawa icuèriná ìchawa, yá yàanáca inacáiriwa ìbaidéeri imawènièrica ìcha achúmáanata plata. Néese idàbáanéeri asiali ìbáaca inacáiriwa icanápi iwalíse cachàiníri iyú, batéwa inuacani. Yá ìmaca inacáiriwa: ‘Pia nulí nùasu plata yái pimawènièrica nuícha’, ìmaca irí.

²⁹ Néese yái inacáiri ìbàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa yàacaténiá icàaluíniná, yái idàbáanéeri asialica, isutácaténiá iicánápiná ipualé. Yá ìmaca: ‘Picùacáwa quiríra matuìbanáitáacáwa, nupáyaidapiná tàacáwa nuíchawa macáita’, ìmaca irí.

³⁰ Quéwa yái idàbáanéeri ìbaidéerica càmiirita iwàwa cà, yá yúucaca inacáiriwa presoíyéi ìbanalículé àta ipáyaidacataléta ìchawa yái imawèniacálecawa.

³¹ Aibanái ìbaidéeyéi naicácaté càinácaalí iyáaná, yá máini achúmaca nawàwa iwalíse. Yá nàaca nacálidaca iináwaná iwali nacuèriná iríwa.

³² Iná nacuèriná imáidacani yàataléwani yái idàbáanéerica yàasu wenàiwicaca. Yá nacuèriná ìmaca irí: ‘Pia nùasu wenàiwica báawéeri ìwítáise meedá. Numàacacaté nuwàwawa ìcha macáita yái pimawèniacálemica, pisutácáinaté nuícha manuísíwata.

³³ Nuicácaté pipualé, iná iwàwacutáca piicáca áibanái ipualé nacái, càide iyúwa nùyáaná’, ìmaca yái nacuèrináca.

³⁴ Yá máini calúaca yái nacuèrináca, yá yúucaca asiali presoíyéi ìbanalículé nàuwichàidacaténiá mamáalàacata ipáyaidacaténiá ìchawa càiripináta yái imawèniacálemicawa”, ìmaca yái Jesúsca.

³⁵ Néese Jesùs ìmaca:

—Càita nacái Núaniri Dios chènuníiséeri yùuwichàidapinácué pía canánama càmicaalícué pimàaca piwàwawa nabáyawaná ìcha báisíri iyú, càinácaalí báawéerica áibanái imàníricuécá pirí—ìmaca walí yái Jesúsca.

19

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Idécánámité Jesùs icálidaca nalíni, yá yàacawa Galilea yàasu cáli ìcha wáapicha, wía yéewáidacaléca. Yá wàanáca Judea yàasu cáli ìnatale, yái cáli iyéerica oriente iwéré èeri imusúacatáisewa, abéemalé Jordán inanába ìcha.

² Yá madécáná wenàiwica yàacawa yáamíse, nàwacáidáyacacawa yàatalé. Yá ichùnliaca cáuláiqueyéi wenàiwica néré.

³ Néese abénaméeyéi fariseo nàacawa Jesùs yàatalé nàalimáidacaténiá naicáwani itàanínápiná báawéeri iyú yéewanápiná nacháawáca iináwaná iwali itàacái iwalíse. Yá nasutáca néemliawani:

—¿Pimàacásica asiali imàacaca ìchawa ìnuwa àta càinácaalí wawàsi iwalíse iwàwéerica imàacaca úa meedá? —námica nàalimáidaca naicáwa Jesùs.

⁴ Néese Jesùs ìmaca nalí:

—Pidécuéca piléeca Dios itàacái profeta itànèericaté, quéwa càmitacué piwàwa peebáidacani. Profeta itànàacaté tàacáisi ìméerica Dios idàbacaté wenàiwicanái quéechatécáwa. Dios ‘idàbacaté idàbáanéeri asiali, idàbáanéechúa inanái nacái’, cà itànàaca yái profetaca.

⁵ Dios ìmaca nacái: ‘Iná asiali yàacawa yáaniri ìchawa, yáatúa ìcha nacáwa iyacaténiá abédanamata ìnu yáapichawa, yásí nuicáca níai pucháibaca iyúwa abéeri wenàiwica’, ìmacaté yái Diosca.

⁶ Iná idécánáami asiali iimáca úapicha, yá càmita quirínama Dios iicáca nía iyúwa pucháiba wenàiwica, néese Dios iicáca nía iyúwa abéeri wenàiwica. Iná càmita cayába wenàiwica

nèepùadaca náichawáaca nía, níái Dios imàaquéeyéica iyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica — íimaca yái Jesúsca.

⁷ Néese nasutáca néemlawa Jesús àniwa:

—Quéwa, Dios imàacaca asiali yúucaca íichawa íinuwa, yácáiná profeta Moisés ichùuliacaté asiali yàanápíná cuyàluta ínu iríwa, abéeri cuyàluta ícalidéerica áibanái irí idéca yúucaca úa, náaliacaténáwa maníríca úa. Yá idécánámi yàaca ulíni, yá yáalímá íbanùuca íichawa úa — náimaca.

⁸ Jesús íimaca nalí:

—Yái profeta Moisés càmitaté ichùulia náucáanápíná náichawa náinuwa, néese bàaluité imàacacué píbanùuca píchawa pínuwa máinicáalí báawaca píicáca úa, ipíchanacué pímaníca ulí báawéeri cachàiniwanái mamáalaacata máinicáinacué báawaca píiwitáise píacué israelítíca. Quéwa quéechatécáwa Dios idàbacaalíté wenàiwica, càmitaté íbatàa namàacaca náichawa náinuwa, íná báawacuéca Dios íicáca yái píucáanacuéca pínuwa síucade.

⁹ Síucade núumacué pírí, asiali imàacacaalí íichawa íinuwa càmicíchúacáwa íimá áiba asiali yáapícha càmicíríca unírísíwa, yá yeedácaalí áiba íinupínáwa, imànica íbáyawanáwa idàbáanéechúa ínu iríwa. Áiba nacái yeedácaalí íinupínáwa abéechúa náuquéechúami, imànica íbáyawanáwa nacáíwa, íimácáiná úapícha, úái áiba asiali íinuwa — íimaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese wía Jesús yéewáidacaléca wáimaca írí:

—Càmicaalí Dios íbatàa asiali yúucaca íichawa íinuwa, yá máiní càulenáca náichani. Cayába cachàini nalítáni càmicaalí needá náinupínáwa — wáimaca.

¹¹ Jesús íimaca walí:

—Báísíta, quéwa càmita macái wenàiwica náalímá nàyaca abéerita, níawamita Dios imàaquéeyéica iyaca càí casímáiri iyú.

¹² Abénaméeyéi càmita náalímá naduica, namusúacáináwa càí, íná càmita needá nalíwa. Áibanái nacái càmita náalímá naduica, áibanáicáiná náiríadacaté nía báawéeri iyú. Áibanái nacái nadéca náináidacawa nàyanápíná càiripínáta càide iyúwa wenàiwica càmiyíyí yáalímá iduica yéewacaténá nàyaca matubanáiri iyú èeri íicha, náibaidáanápíná abéerita Dios írípíná. Cawínacaalí yáalíméeyéica iyaca càí abéerita casímáiri iyú íibaidacaténá càiripínáta Dios írípíná, yá cayábéeriquéí iyáanáca càí — íimaca yái Jesúsca.

Jesús bendice a los niños

¹³ Néeseté áibanái natéca néenibewa Jesús yàatalé imàacacaténá ícáapiwa nàwali, isutácaténá nalí Dios imànínápíná nalí cayábéeri. Quéwa wía Jesús yéewáidacaléca, wadàbaca wacúisaca níái itéeyéica yéenibewa, wáimaca sùmanái nasáiwícasca Jesús írí wawàsi.

¹⁴ Néese Jesús íimaca walí:

—Pimàacacué sùmanái yàacawa nùatalé. Píacué píamáisanà nàanàca, Dios icúcáiná wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái càide iyúwa sùmanái yeebáidáanà nàaniri itàacáíwa — íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Yá Jesús imàacaca ícáapiwa nàwali, isutáca nalí Dios. Néesecáwa yàacawa áibalé wáapícha wía yéewáidacaléca.

Un joven rico habla con Jesús

¹⁶ Néeseté abéeri ùculíri yàacawa Jesús yàatalé, yá isutáca yéemlawa Jesús:

—Pía, cayábéeri yéewáidéerica wía, ¿càirínásica cayábéeri iwàwacutá numànica nùyacaténá càiripínáta Dios yáapícha chènuniré? — íimaca.

¹⁷ Jesús íimaca írí:

—Iwàwacutá píináidacawa cayába íwali yái píimáanáca, càinácaalí íimáaná yái tàacáisi íiméerica cayábéericasa núa, canácáiná áiba wenàiwica cayábéeri, abéericata Dios cayábéeri — íimaca írí yái Jesúsca, iwàwacáináaté asiali yeebáidaca íwali, Dioscani yái Jesúsca. Néese Jesús íimaca írí àniwa:

—Píwàwacaalí píyaca càiripínáta Dios yáapícha, yá iwàwacutá píyaca càide iyúwa profeta Moisés ichùullaná wàawirínáimi bàaluité Dios inùmalcíuse — íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Néese yái ùculíri íimaca Jesús írí:

—Moisés ichùuliacaté namànica madécáná wawàsi. ¿Càiríná wawàsi pítàani íwali? — íimaca yái ùculíríca. Néese Jesús íimaca írí:

—Dios itàacái íimaca: 'Píca pínúa wenàiwica, píca píimá áiba ínanái yáapícha càmicíchúaca píinusíwa, áiba asiali yáapícha nacái càmicíríca pínrísíwa, píca píyédèua, píca pícalída píchíwawa, píca nacái píchíwáida áibanái.

¹⁹ Néese pía píaniri ímíétacanáwa, píatúa nacáíwa, cáiníná píicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinínáaná píicáca píawawa, pímanícaténá nalí cayábéeri', càí íimaca Dios — íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese ùculíri íimaca:

—Nudéca numànica macáita càiri wawàsi càide iyúwa Dios ichùllaná wía. ¿Càinásica áiba iwàwacutá numànica quirita? —íimaca.

²¹ Néese Jesús íimaca irí:

—Piwàwacaalí piyaca càide iyúwa Dios iwàwáaná, pia piwénda macáita plasuwa, piacaténá iwéninámi catuulécanéeyéi irí. Càita pidèniapíná plasu cawèniiriwa chènuniré. Néese pèepùwa piacaténáwa nùapicha iyúwa nuéwáidacalé —íimaca yáí Jesúsca.

²² Yáí ùuculiri idécanámi yéemiacani, yá achúmaca iwàwa, càasucáináni, yá yàcawa Jesús fícha, càmicáináté iwàwa yàaca macáita yàasuwa áibanái irí.

²³ Néese Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Péemiacué cayábani, máini càulenáca càasuíri yeebáidaca Dios itàacái, Dios icùacaténáni.

²⁴ Núumacué pirí àniwa, càide iyúwa camello càmlíná yáalmá iwàlucawa siduwíapi ituí yáapuú iricubàa, càita nacái máini càulenáca càasuíri yeebáidaca Dios itàacái, Dios icùacaténáni, máinicáiná càinináca càasuíri iicáca yàasuwa Dios fícha —íimaca yáí Jesúsca.

²⁵ Wía yéewáidacaléca idécanámi wéemiacani, yá wáináidacawa manuúiwata wéemiacani, càmicáiná wáalláwa càinácaalí íimáaná. Yá wasutáca wéemiawani:

—Néeni, ¿cawínápinásica yáalmá iwàsáaca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha? — wáimaca.

²⁶ Néese Jesús iicáidaca walí, yá íimaca walí:

—Càmita yéewa wenáiwicanái nawasáaca níawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha nachàini iyúwa meedá, quéwa Dios yáaliméeri iwàsáaca nía —íimaca yáí Jesúsca.

²⁷ Néese Pedro íimaca irí:

—Wadéca wamàacaca macáita wàasuwa, yá wadéca wàacawa piápicha yéewacaténá pèewáidacaléca wía. Néeni, ¿càinásica wadèniapíná chènuniré? —íimaca.

²⁸ Néese Jesús íimaca walí:

—Péemiacué cayábani, áiba èeriwa Dios iwàlìsàidapíná macáita. Néese núa, asiali Dios néeséerica, núawinapínáwa nùasu yàalubáisi mèlumèlúri íinatawa, nucùacaténá macáita. Píacué nacái nuéwáidacaléca, piawinapínacuécawa doce namanùbaca yàalubáisi íinata picùacaténacué doce namanùbaca Israel itaquénánámi yàawiría.

²⁹ Numáidacué abénaméeyéi péená nàanápináwa nacapèe fíchawa nacàlidacaténá áibanái irí nutàacái. Aibanái péenacué nacái nàapínáwa néenánái fíchawa, càmicaalí nacái néenánái inanái fíchawa, càmicaalí nacái nàaniri fíchawa, càmicaalí nacái nàatúa fíchawa, càmicaalí nacái néenibe béeyéi fíchawa, càmicaalí nacái nabànacale yàaluná fíchawa nacàlidacaténá nutàacái. Quéwa Dios yàapínacué pirí cien imanùbaca yàawiríapíná cayábèeri wawàsi. Pidèniapínacué nacái picáucawa càmiiri imáaláwa.

³⁰ Quéwa manùbéeyéi wenáiwica áibanái iiquéeyéica iyúwa máiniyéica cachàinica siùcade, càmita máini cachàini níawa áiba èeriwa. Manùbéeyéi nacái wenáiwica áibanái iiquéeyéica iyúwa càmiyéica máini cachàini siùcade, áiba èeriwa yási máini cachàiniwanái cachàinica níawa áibanái fícha —íimaca yáí Jesúsca.

20

La parábola de los trabajadores

¹ Néeseté Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca: “Dios imànipíná nalí cayábèeri, caw-inácaalí líbaidéeyéica irípiná. Péemiacué yáí tàacáisi comparaciónca: Yáí Dios icúanaca yàasu wenáiwicawa iyaca càide iyúwa bànacalé íiwacali imàniíná. Yáí íiwacalica yàacawa mapisáisiwata icutácaténá wenáiwica líbaidéeyéipíná yàasu uva ibànacalená yéewiré.

² Néese idécanámi itàanica abénaméeyéi wenáiwica yáapicha ipáyaidacaténá nía abé èeri iwènicatái, yá ibànùca nía náibaidáanápiná yàasu uva ibànacalená yéewiré.

³ Néese a las nueveta mapisáita, yàacawa àniwa, yá iicáca áibanái ibàluèyécawa bàacháwáise nacùca nàyaca néré líbaidacalési.

⁴ Yá íimaca nalí: ‘Píacué píibaidaca nacái nùasu uva ibànacalená yéewiré, yási nupáyaidacué pía cayába càide iyúwa píibaidáaná’, íimaca nalí. Iná nàacawa náibaidaca irí.

⁵ Néese machacànicaalí èeri, yá bànacalé íiwacali yàacawa àniwa. Yá itàanica áibanái yáapicha líbaidéeyéipíná irí. Yá nàacawa náibaidaca irí bànacalé yéewiré. Yá néese a las tresta táicalé, yá itàanica áibanái yáapicha àniwa náibaidacaténá irí bànacalé yéewiré nacái. Yá nàacawa néré.

⁶ Néese a las cincota táicalé àniwa, yá yèepùa iicáca áibanái icutéeyéica líbaidacalési. Yá íimaca nalí: ‘¿Cánacué píbàlùawa èerlapinama cháí canéeyéi meedá líbaidèeri?’ íimaca nalí.

⁷ Náimaca irí: ‘Wàya cháí canácáiná imáidèeri wía wáibaidacaténá’, náimaca irí. Néese íimaca nalí: ‘Píacué nacáíwa píibaidaca nulí nubànacale yéewiré’, íimaca nalí. Yá nàaca náibaidaca.

⁸ “Catácaalí nàwali, yáí bànacalé íiwacali íimaca yàasu wenáiwica iríwa ipáyaidéerica wenáiwica: ‘Pimáida níara líbaidéeyéica, pipáyaidáaná níawa. Pipáyaida quéecha níái

yàanèyèica náamiwáise macáita, néese pipáyaida níái yàanèyèicaté napíchalécáwa, àta níara idàbàanéyèicaté yàanàaca', ímaca yái íiwacalica.

⁹ Néese nàanàaca néré níái idàbéeyèicaté íbibadaca a las cincota táicalé, yá ipáyaidaca nía abé èeri iwènicatái.

¹⁰ Néese napáyaida nàacawa macáita àta nàanàacataléta néré níái idàbéeyèicaté íbibadaca mapisáisiwata, yá nayúunáidaca ipáyaidapináca nía manuí yáwanáita. Càita quéwa ipáyaidaca nía macáita abé èeri iwènicatái.

¹¹ Needacánáami yái plataca, yá nadàba natàanica báawéeri iyú bànacalé íiwacali iwali.

¹² Náimaca irí: 'Níacata yàanèyèicaté a las cinco táicalé, nadéca náibaidaca abéeri hora meedá. Yá pipáyaidaca nía abédanamata wáapicha, wía yúuwichèeyèicawa íbibadaca ùlúleri yáapiré èeríapinama', náimaca irí.

¹³ Yá bànacalé íiwacali itàanica àniwa yáapicha abéeri néená íbibidéeyèicaté èeríapinama. Yá ímaca irí: 'Pía, nùacawéerináca, càmita numàni píri báawéeri. Mapisáita bàwina nutàanicaté piápicha, yá abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca nupáyaidacaténá pia abé èeri iwènicatái.

¹⁴ Peedá piasu platawa piacaténáwa matuíbanáita. Nuwàwa nùca irí yái yàanèericaté a las cincota táicalé càitade iyúwa nupáyaidáaná pia.

¹⁵ Núlímá numànica nùasu yáapichawa càide iyúwa nuwàwáaná. Picá báawa piicáca núa iwálíse yái numànínaca cayábéeri áibanái irí mawèníri iyú', ímaca yái bànacalé íiwacalica.

¹⁶ "Càita nacái, piacué idàbéeyèicaté íbibadaca nulí quèechatécáwa, áibanái nacái íbibidéeyèipiná nulí píamiwáise, numànipiná canánama irí cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná numànica nalí cayábéeri", ímaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

¹⁷ Jesús idéca idàbaca yàacawa Jerusalén iyacàlená nérèpiná. Iná itéca wía yéewáidacalécawa doce wamanùbaca méetáucuta áibanái ícha. Yá ímaca walí:

¹⁸ —Càide iyúwacué piicáaná, wàacawa wàyaca Jerusalén iyacàlená nérèpiná. Aibanái prepopináca namànica nùawa, núa asiali Dios néeseérica, natécáténá núa sacerdote íiwacanánái yàatalé, nía nacái yéewáidéeyèica wenàiwica templo irícu. Yá nachùullaca áibanái nanúanápiná núa.

¹⁹ Yá natèpiná núa presoíri iyú càmiyéi judío yàatalé naicàanicaténá nuquíniná, yá nacapèedáidapiná núa, yá natàtàpiná núa cruz iwali nuétácaténáwa. Quéwa máisiba èeri irícu, yá numichàapinácawa yéetácáisi ícha —ímaca walí yái Jesúsca.

Lo que pidió la madre de Santiago y Juan

²⁰ Néeseté Zebedeo yéenibe yátúta ùacawa Jesús yàatalé uénibe yáapichawa níái Santiago, Juan nacái. Yá ubàlùacawa ùulu ipùata iyúwa Jesús irí usutácaténá ícha wawási imànínápiná ulí cayábéeri.

²¹ Yá Jesús ímaca ulí:

—¿Càinásica piwàwa numànica píri? —ímaca yái Jesúsca. Néese úumaca irí:

—Pimàaca nuénibe pucháiba náawinacawa piápicha nacùacaténá piápicha macái wenàiwica áiba èeriwa picùacaalípiná macáita piúwitáise cachàiníri iyúwa. Pimàaca náawinacawa piápicha, abéeri yáawinacaténáwa péewápuwáise, abéeri nacái yáawinacawa apáulicúise píri nacùacaténá piápicha macái èeri mnanái —úmaca.

²² Quéwa Jesús ímaca nalí níái Santiago, Juan nacái:

—Càmitacué píalíawa càinácaalí iwàwacutáanápiná pimànica Dios imàacacaténacué píri yái pisutéericuéca nuícha, picùanápínacué nùapicha macái wenàiwica. ¿Píalimásicué piúwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanápínáwa yéewacaténacué cachàiníyèica pia càide iyúwacué pisutáná nuícha? —ímaca yái Jesúsca. Néese náimaca Jesús irí:

—Báisita, Wáiwacali, wáaliméeri wamànica —náimaca.

²³ Néese Jesús ímaca nalí:

—Báisítacué piúwichàapinácawa càide iyúwa nùuwichàanápínáwa, quéwa Dios càmita íbatàa numàacapínacué piawinacawa nùapicha abéericué péená yáawinacaténáwa nuéwápuwáise, áibacué péená nacái yáawinacawa apáulicúise nulí, picùacaténacué nùapicha macái wenàiwicata, yácáináta Núaniri Dios imàacapiná nalíni, cawinácaalí wenàiwicanái Dios ínáidéeyèicatéwa náawinánápínáwa nùapicha wacùacaténá macái wenàiwica —ímaca yái Jesúsca.

²⁴ Wía, Jesús yéewáidacaléca diez wamanùbaca, wéemíacaté yái nasutáanáca Jesús ícha wawási, yá calúaca wía náapicha, níái pucháiba Zebedeo yéenibeca.

²⁵ Quéwa Jesús imáidaca yàataléwa wía. Yá ímaca walí:

—Píalíacuécawa càinácaalí iyú càmiyéi judío imànica icuèyèica yàasu cáli néeseyéyèiwa; casímáica nacùaca wenàiwica cachàiníri iyú. Píalíacuéwa nacái casímáica náiwacanánái nachùullaca macái wenàiwica.

²⁶ Quéwa iwàwacutácué càmita pìya càide iyúwa nàyaaná. Néese cawinácaalicué péená iwàwéerica Dios iicácani càiride iyúwa cachàiníríca íiwitáise, iwàwacutá iyúudàacuéca pía macáita.

²⁷ Cawinácaalicué péená iwàwéerica Dios iicácani càiride iyúwa cachàiníríca áibanái íicha, iwàwacutá íibaidacuéca píri macáita càide iyúwa yàasu wenàiwíca íibaidáaná íiwacali íríwa.

²⁸ Iwàwacutácué càì pímaníca, núacáiná, núa asiali Dios nééseerica, éwitacué Píiwacalícaáníta núa, càicáaníta càmita nùanàa náibaidacaténá nulí meedá. Néese nudéca nùanàca nuibaidacaténá áibanái wenàiwíca írípíná, numàacacaténá nacái nucáucawa nuwasàacaténá manùba wenàiwíca Dios yàasu yúuwichàacáisi íícha, yái yàanèeripínáca nàwali nabáyawaná íwalísewa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a dos ciegos

²⁹ Néeseté wamusúacawa Jericó iyacàlená íícha, yá manùbéeyéi wenàiwíca nàacawa Jesús yáamíse.

³⁰ Yá pucháiba matuíyéi nàyaca néeni, yáawinèeyéicawa àyapu idùlepi isutèeyéica plata náicha níái wenàiwíca íchàbéeyéicawa néenibàa. Matuíyéi isutáca náicha plata yéewanápiná naweníaca nayáapínáwa. Náalícaíníca Jesús íináwaná íchàbàanáwa chábái, yá namáidaca Jesús írí:

—¡Wáiwacali, rey David itaquérínámi, Dios íbànùericaté walí wacuèrinápiná, píicá wapualé! —náimaca.

³¹ Manùbéeyéi wenàiwíca nacúsaca níái matuíyéica masàanápiná nía, quéwa namáida quéwanáta mamáalàacata cachàinírí iyú. Náimaca:

—¡Wáiwacali, rey David itaquérínámi, Dios íbànùericaté walí wacuèrinápiná, píicá wapualé! —náimaca.

³² Iná Jesús iyamáaca íbàlùacawa, yá ímáidaca níái matuíyéica. Néese isutáca yéemíawa nía:

—¿Càinásicué píwàwa numànica píri? —íimaca yái Jesúsca.

³³ Náimaca írí:

—Wáiwacali, wawàwa pímaníca catuíca wía —náimaca.

³⁴ Catúulécanáca Jesús íicáca nía, yá ímàacaca ícáapiwa natuí íwali. Yáta matuíyéimi íicáidaca àniwa, yá nàacawa Jesús yáapícha.

21

Jesús entra en Jerusalén

¹ Wàanàacaté mawiénita Jerusalén iyacàlená írí; quéechatécáwa wàanàaca Betfagé iyacàlená néré, iyéerica dúli íwali ípídenéechúa Olivos, yái olivo inàlìmanáca. Yá Jesús íbànùaca ípíchalépináwa pucháiba wéená wía yéewáidacaléca.

² Ípíchawáise Jesús íbànùaca nía, yá íimaca nalí:

—Píacuéwa írículé yái yàcaléca iyéerica wapíchalé. Nérécué píànàpináca burro nadacuéchúa néré, íbàlùechúawa uírì yáapíchawa. Píwasàacué úa, pítecúé nulí níawa.

³ Aíbacaalicué isutá yéemíawa píawa càinácaalicué pímaní, pícalídacué íríwani nuwàwacutáca níái burroca, núa Píiwacalícuéca, nubànàanápiná nacái wenàiwíca natécaténá írì nía àniwa caquialéta —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Càité Jesús imànica càide iyúwaté Dios yàasu profeta itànàanáté tàacáisi Dios inùmalícué. Dios íimacaté:

⁵ “Pícalídacué nalíni níái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená írìcu, áibaalí ípídenacatálé Sión: ‘Píicácué, Pícuèriná yàanàaca píatalécué, càimírì cáimacái íicáca yáawawa, cáimíétacanéeri, matuíbanáiri iyú nacái, yáawinèeriwa burro wàlìsàí íinata, uírìca abéechúa pírái itéechúa yáasusi’, càicué píimaca nalíwa”,

íimacaté yái Diosca.

⁶ Níái pucháiba yéewáidacaléca nàacawa, yá namànicaté càide iyúwa Jesús íimáanáté nalí.

⁷ Natéca úái burroca, uírì nacái. Yá waliadaca wàasu ruana nacáiriwa nawaalírìcubàa, yéewanápiná Jesús yàalubáicani. Yá Jesús imíchàa yáawinacawa burro íinata.

⁸ Manùbéeyéi wenàiwíca iyaca néré wáapícha. Abénaméeyéi natéca nàasu ruana nacáiriwa náquèeri nàwalísewa, yá naliadaca nía àyapullcubàa Jesús ípíchalé, burro íipínacaténá íinatabàa càide iyúwaté judío íiwitáise nàaná nacuèriná ícàaluínínáwa. Aibanái nacái nawichùaca wísírì nacáiri íbáiná, yá naliadaca nía àyapullcubàa Jesús ípíchalé, náasáidacaténá casímáica naicácani.

⁹ Níái yéeyéicawa Jesús ípíchalé, níái nacái yéeyéicawa yáamiwáise namáidáidaca casímáicáiná nía. Náimaca:

—¡Wàacué írì cayábèeri, yái rey David itaquérínámica, Dios íbànùerica walí wacuèrinápiná! ¡Cayábèeriquéi Wacuèrináca, Dios íbànùerica walí, ícúacaténá wía! ¡Wàaca píri cayábèeri, pía Dios chènuníseerica! —náimaca.

¹⁰ Jesús iwàlùacawa Jerusalén iyacàlená iriculé, yá macáita wenàiwica namusúacawa nacapèe íchawa naicacaténáni. Manùbèeyéi nasutáca néemiawa wenàiwica yèeyéicawa Jesús yáapicha. Yá náimaca:

—¿Cawináica yái wenàiwicaca? —náimaca.

¹¹ Néese níái wenàiwicaca yèeyéicawa Jesús yáapicha náimaca nalí:

—Yácata profeta Jesús, yái Nazaret iyacàlená néeseérica, yáanèerica Galilea yàasu cáli néese, itàanírira Dios inùmalicuise —náimaca.

Jesús purifica el templo

¹² Néeseté Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená iriculé. Yá imusúadaca wenàiwicanái templo ibàacháwalená iricuse, macáita iwéndéeyéicaté yàasusi, áibanái nacái iwènièyéica yàasusi templo ibàacháwalená iricu. Itamáca yúucawa náicha nàasu mesa canánama, níái icambiéyéica plata wenàiwica ícha needácaténá nalíwa plata. Jesús itamáca yúucawa náicha nàalubáica níái iwéndéeyéica unùcu sacrificio pinéerica.

¹³ Yá Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca péemiaca tàacáisi profeta itànèericaté Dios inùmalicuise. Dios íimacaté yàasu templo iwaliwa: 'Yái nucaépéca nasutácaalupináca nuícha', íimacaté yái Diosca. Quéwa, pidécuéca piwènúadacani cayéedéeyéi icapèe iyú, yái temploca, piyéedúacáinácué plata wenàiwica ícha pichíwa iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁴ Néese abénaméeyéi matuyéi, áibanái nacái éeruyéi yàabàli nàacawa Jesús yàatalé templo iricu. Yá ichùnlaca nía.

¹⁵ Quéwa sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu báawaca naicáca Jesús imánínáca yái càmírira wenàiwica idé imànica, cayábacáiná wenàiwicanái íicáca náicha Jesús. Néemiaca nacái sùmanái isàna imáidéeyéica casímáiri iyú templo iricu; sùmanái íimaca Jesús iwali: "¡Wàacué írì cayábèeri, yái rey David itaquèrinámica, Dios ibànuèrica walí Wacuèrinápiná!" náimaca níái sùmanáica. Iná calúaca sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, yácáiná yái tàacáisi sùmanái icálidéerica íimánáca Mesíascani yái Jesúsca, judío icuèrinápiná Dios ibànuèrica nalí.

¹⁶ Néese sacerdotenái íimaca Jesús írì:

—Picá pimàaca nacálidaca piwali yái tàacáisica. Pichùulla masànaanápiná nía, ipíchaná áibanái nayúunádaca Mesíasca pía —náimaca. Yá Jesús íimaca nalí:

—Casímáica nuémíaca yái náimáanáca. Pidécuéca píleéca tàacáisi Dios yàasu profeta itànèericaté nuináwaná iwali, íiméerica sùmanái nacálidáanápináté nuináwaná cayábèeri iyú. Profeta íimacaté:

'Pía Wacuèriná Dios, pídeca pimàacaca púubanaméeyéi sùmanái, quíraslinái nacái nàaca píri cayábèeri',

cái íimacaté nùwali yái profetaca. ¿Cánácué càmita péemíca càinácaalí íimáaná yái Dios itàacái píléericuéca? —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néeseté Jesús yàacawa náicha. Yá imusúacawa wáapicha Jerusalén iyacàlená ícha, wía yéewáidacaléca. Néese macáita wàacawa Betania iyacàlená néré, yá waimáca néré.

Jesús maldice la higuera sin fruto

¹⁸ Néeseté mapisáináami ániwa Jesús, wía nacái yéewáidacaléca, idècunitàacá wàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná ániwa, yá máapicani, yái Jesúsca.

¹⁹ Néese íicáca higuera yéetaná ibàlùericawa àyapu idùlepi. Yá Jesús yàacawa higuera yéetaná yàatalé icutácaténá iyacaná. Quéwa canáca iyacaná, íicá ibáiná meedá. Néese Jesús íimaca àicu írì:

—¡Càmíta quirínama càyacanáca píawa! —íimaca yái Jesúsca, yáasáidacaténá walí Dios yuuwicháidáanápináté israelitanái. Yáta ichuidacawa macáita yái higuera yéetanámica, yá yéetácawa.

²⁰ Néese wía, Jesús yéewáidacalénái waicáicáináni, yá wáináidacawa manuísíwata waicáidaca higuera yéetanámi írì. Yá wasutáca wéemiawa Jesús:

—¿Cáiná yéewaná ichuidacawa abéericúseta, chuicani yái higeraca yéetanámica? —wáimaca.

²¹ Néese Jesús íimaca walí:

—Iwáwacutácué peebáidaca tàì íiméeri iyú Dios imánínápinácué píri càinácaalícué cayábèeri pisutéerica ícha imánínápinácué píri. Péemiácué cayába, píibàacaalícué piwàwawa Dios iwéré tàì íiméeri iyú, yásí píalimácué pimànica càide iyúwa nùumáaná higuera yéetanámi írì. Píalimápinácué nacái pimànica cachàiniwanái. Píimacaalícué yái dúli írì: 'Pimicháawa, pícaláawa manuiri úni yáaculé', càicaalícué píma, yásí yàacawa càide iyúwacué píimáaná írì, báisícaalícué peebáidaca Dios imánínápinácué píriní.

²² Nùumacué píri nacái, macáita càinácaalí cayábèeri pisutéericuéca Dios ícha imánínápinácué píri, yá peebáidacaalícué tàì íiméeri iyú Dios imánínápinácué píriní, yásí Dios imánicuéca píriwani —íimaca yái Jesúsca.

La autoridad de Jesús

²³ Néeseté Jesús iwàlucawa templo iriculé. Yá idábaca yéewáidaca wenàiwica néré. Néese sacerdote íwacanánái, nía nacái judío íwacanánái béeyéica nàacawa Jesús yàatalé. Yá nasutáca néemiawani:

—¿Cawiná ibànua pía pimusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená iricuise níái iwéndéeyéica yàasusi? ¿Cawiná ichùulia pía pimusúadánápiná nía? —námaca Jesús irí.

²⁴⁻²⁵ Néese Jesús ímaca nalí:

—Núa nacái nuwàwa nusutácuéca nuémlawa pía: ¿Cawiná ichùulliaté Juan ibautizáanápiná wenàiwica, Diossica? ¿Wenàiwicanáisica? Píimacué nulí càirínácaalí náicha ichùulièricaté Juan ibautizáanápiná wenàiwica. Picàlidacué nulíni. Picàlidacaalícué nulíni, yási nucàlidacué nacái piriwani cawinácaalí ichùullia núa numusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená iricuise níái iwéndéeyéica yàasusi —ímaca yái Jesúsca. Néese nadábaca natàanica nalíwáaca. Námaca: “Wáimacaalí irí Dios ichùulièriqueera Juan, yási isutáca yéemlawa wiatá: ‘Néeni, ¿cánacué càmitaté peebáidani?’ cãipiná ímaca walí.

²⁶ Càmita nacái wawàwa wáimaca irí wenàiwica ichùulièriqueera Juan, cáalucáiná wía wenàiwicanái íicha, macáita wenàiwica neebáidacáiná Juan itàanicaté Dios inùmalicuise”, càí námaca nalíwáaca.

²⁷ Iná námaca Jesús irí:

—Càmita wáalíawa —námaca. Néese Jesús ímaca nalí:

—Càita nacái càmitacué nucàlida piríni cawinácaalí ichùullia núa numusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená iricuise, níái iwéndéeyéica yàasusi —ímaca yái Jesúsca.

La parábola de los dos hijos

²⁸ Jesús isutáca yéemlawa judío íwacanánái, sacerdote íwacanánái nacái:

—¿Càinacué plínáidacawa íwali yái comparaciónca? Péemiacuéni. Abéeri asiali idèniacaté yéeniweba pucháiba asianái. Yá ímaca abéeri néenái irí, yái idábáanérica: ‘Nuiri, siúcade pía píibaidaca núasu uva ibànacalená yéewiré’, ímaca yái nàanirica.

²⁹ Néese líri ímaca yáaniri iríwa: ‘Càmita nuwàwa nuíbaidaca’, ímaca. Néeseta quéwa iwénúadaca íwitáisewa, yá yàaca íbaidaca néré.

³⁰ Néese nàaniri yàacawa ímáidacaténá líri áibawa. Yá ichùullia íbaidaca uva ibànacalená yéewiré. Néese líri ímaca yáaniri iríwa: ‘Yá, pápa. Yáca nùacawéera’, ímaca. Quéwa càmita yàawa néré —ímaca yái Jesúsca.

³¹ Néese Jesús isutáca yéemlawa judío íwacanánái, nía nacái sacerdote íwacanánáica. Yá ímaca nalí:

—¿Càiríná náicha níái asiali yéeniweba pucháiba imànica càide iyúwa yáaniri iwàwáaná? — ímaca yái Jesúsca. Néese námaca irí:

—Yái idábáanérica —námaca. Néese, Jesús yéepua ímaca nalí:

—Péemiacué cayába yái nutáacáica. Báisita áibanái yeedéeyéicaté plata yéenanái íchawa romanonái yàasu gobierno irípiná, nía nacái inanái íiméeyéicaté asianái yáapicha plata íwalínápiná, nadéca nawénúadaca náiwitáisewa Dios irípiná, yá idéca Dios yàasu wenàiwicaca nía, Dios icuácaténá nía. Quéwa, píatacué càmita Dios yàasunáica.

³² Yácáiná Juan el Bautistami yàanacaté yéewáidacaténacué pía piyáanápinacué càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càmitacué quéwa peebáida iríni. Néese áibanái yeedéeyéicaté plata yéenanái íchawa romanonái yàasu gobierno irípiná, nía nacái inanái íiméeyéicaté asianái yáapicha plata íwalínápiná, níata yeebáidacaté Juan el Bautista itàacáimi. Yáté nawénúadaca náiwitáisewa nabáyawaná íchawa. Quéwa píacué, éwita píicacánitacué neebáidaca, néese càmitacué quéwa piwéntuada píiwitáisewa Dios irípiná peebáidacaténá càide iyúwaté Juan el Bautistami icàlidáaná Dios itàacái —ímaca yái Jesúsca.

La parábola de los labradores malvados

³³ Néeseté Jesús yéewáidaca wenàiwica comparación iyú. Ímaca nalí: “Péemiacué comparación: Abéeri asiali idèniacaté ibànacale yàalunáwa uva yàalupiná. Yá ibànaca uva. Néese imànica iwáiná ibànacale itésebaáwa. Ichùnliaca nacái utáwi nacáichúa uva iyacaná yàalupiná, napisúacatalépiná uva ituní. Néese imànica chènuníri capli naicáidacatáisepiná macáita uva ibànacalená yàalu. Yá ímàacaca áibanái icuèyéipiná irí yái yàasu uva ibànacalená yàalunáca, quéwa iwàwacutácaté nabànúaca irí yàasu uva iyacaná yéenápiná, yàasu èerita needácatáipinaté iyacaná. Idécanáamité imànica nàapicha càiri wawási, yá néese yàacawa náicha áibalépiná.

³⁴ Uva yàasu èeri yàanacaté needácaténá iyacaná, yá bànacalé íwacali ibànúaca yàasu wenàiwicanáíwa néré nacutácaténá icuèyéí íicha bànacalé íwacali yàasu uva iyacaná yéenápiná.

³⁵ Quéwa níái icuèyéica bànacalé náibáaca nía; nacapèedáidaca abènaméeyéí, nanúaca áibanái, néese nanúaca abènaméeyéí wenàiwica íba iyú.

³⁶ Yá bàncalé íwacali ibànùuca nàatalé àniwa yàasu wenàiwicanáíwa áibanái, manùba yáwanái idàbàanéeri yàawíríá ícha. Quéwa càita nacái níái icuèyéica bàncalé namànica nalí báawéeri mamáalàacata.

³⁷ “Néese bàncalé íwacali ibànùuca nàatalé líriwa, ínàidacáináwa íríwa yái bàncalé íwacalica: ‘Báísíta nàaca nuírí ímíétacanáwa’, ímaca ínàidacawa íríwa.

³⁸ Quéwa níái icuèyéica bàncalé naicáca líri yàacawa napualé, yá náimaca nalíwáaca: ‘Yáara bàncalé íwacalica yéetácaalípináwa, yá yàaca bàncalé líri íríwa. Ara, wàacuéwa wanúanáni. Yásí wíacata bàncalé íwacanáni’, náimaca.

³⁹ Càita náibàacani, yá nawatàidacani bàncalé yèewíse, yá nanúacani.

⁴⁰ “Siùcade pímacué nulí: Yái uva ibànacalená íwacalica, yàanaacaalípiná nàatalé, ¿càinásica imànìpiná nalí, níái icuèyéicaté bàncalé?” Ímaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese níái wenàiwica iyéyéica templo írìcu náimaca Jesús írì:

—Inúapíná níái báawéyéica, càmita nacái catúulécaná íicáca nía. Néese imàacapíná áibanái cayábéeyéi íwítáise icuèyéipíná írì yái uva ibànacalenáca, ibànueyéipíná írì yàasu uva iyacaná yéenápiná needácaalí bàncalé iyacaná —náimaca.

⁴² Néese Jesús ímaca nalí:

—Báísíta. Pidécuéca píléeca nacái comparación Dios yàasu profeta itànèericaté Dios inùmalicúse. ¿Cánacué càmita peebáida itàacái? Itànàacaté tàacáisi ímèerica Dios ibànùanápínaté nacuèrinápiná, níái israelitaca, quéwa báawáanápínaté naicácani. Càité profeta ímaca:

‘Níái imànìyéica íba ícapèená, nadéca náucaca abéeri íba méetàuculé náichawa, caná iwènicáiná naicácani. Quéwa Wacuèriná Dios idéca imàacaca máiníri iwàwacutácawa capíi írìpináni yái íba náuquèericaté. Càita Dios idéca imànica, íná wàaca Dios írì cayábéeri’,

càité profeta ímaca nùwali, núa càiride iyúwa íba, núa israelita icuèrinápináca.

⁴³ Íná nùmacué píri, càicuéca píade iyúwa báawéyéi icuèyéica bàncalé. Càmitacué picúa cayába israelitanái càide iyúwa Dios iwàwáaná, càmitacué nacái péewáida nía, íná càmita namàni cayábéeri. Siúcáise Dios càmita quirínama ibatàacué picúaca yàasu wenàiwica, níái israelitaca. Yá Dios imàacapíná áibanái íbaidaca írìpiná, yéewáidéyéipíná nia cayába, namànicaténá cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁴⁴ Iyaca nacái áiba comparación íba íwali: Cawínácaalí wenàiwica yúuwèyéicawa iwéré yái íbaca, yásí wenàiwica ísubèriacawa. Néese íba yúuwàacaalíwa áibanái ínatabàa, yásí náalacawa ichùmalési iyú —ímaca yái Jesúsca, náalíacaténáwa Dios yúuwicháidáanápíná manuísiwata cawínácaalí càmiyéica yeebáida Jesús itàacái.

⁴⁵ Níái sacerdoté íwacanáináca, fariseonái nacái, idécanámi néemiaca comparación Jesús icàlidéerica, yá náalíacawa icàlidacatèni nàwali yái tàacáisica.

⁴⁶ Inaté nawàwaca náibàacani náucacaténáni presoíyéi ibànaliculé. Quéwa cáaluca nía manùbéeyéi wenàiwicanái ícha, níacáiná manùbéeyéi wenàiwica neebáidaca Jesús itàanica Dios inùmalicúse. Íná càmita nadé náibàaca Jesús.

22

La parábola de la fiesta de bodas

¹ Néeseté Jesús idàbaca yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Yá ímaca nalí:

² “Péemlacué comparación: Yái Dios icúnaca wenàiwica càicanide iyúwa abéeri nacuèriná imàníná iwàwéerica imànica manuíri fiesta líri írìpináwa, yàasu casamientopínáwa, líri yeedáciná íríwa yàacawéetúapínáwa.

³ Yá nacuèriná ibànùuca yàasu wenàiwicanáíwa nàaca namáidacaténá wenàiwica nacuèriná icàlidéyéicaté írìni quéecha. Quéwa càmita nawàwa nàwacáidáyacacawa néré.

⁴ Néese nacuèriná ibànùuca yàasu wenàiwicanáíwa áibanái. Ípíchawáise nàacawa, yá ímaca nalí: ‘Píacué picàlidaca nalíni, níara numáidéeyéica, nudéca nuchùnìaca yái nayáapínáca. Nùasu wenàiwica nadéca nanúaca nupira pacá walíibéeyéi, áiba nacái nupira walíibéeyéi. Macáicata idécawa canánama yái nayáapínáca. Pisutacué nàanápínáwa aléi fiesta casamiento nérépiná’, ímaca yái nacuèrináca.

⁵ Néese nacuèriná yàasu wenàiwica namáidaca nía àniwa quéwa caná iwèni wenàiwicanái íicáca nacuèriná itàacáíwa. Abéeri néená yàaca íicáca ibànacalewa. Aiba yàacawa yácalé néré iwéndacaténá yàasuwa.

⁶ Yá áibanái náibàaca nacuèriná yàasu wenàiwicawa. Yá nacuísaca nía, namànica nalí báawéeri, àta nanúacataléta nía nacái.

⁷ Yá néese máiní calúacani yái nacuèrináca. Yá ibànùuca néré yàasu úwináíwa, yá úwinái nanúaca níái inuèyéicaté meedá nacuèriná yàasu wenàiwicawa, yá úwinái yeemáca nàyacàlemi.

⁸ Néese àniwa nacuèriná ìmaca yàasu wenàiwicanáí iríwa: ‘Macáicata idéca ichùlianacánaca canánama fiesta casamentopiná quéwa níara numáidéeyéicaté quéchatécáwa, canáca yéewaná nàanàaca, càmicáinaté neebá numáidáaná nía.

⁹ Iná piacué picutáca mamáalàacata wenàiwicanáí bamuchúamibàa yàcalé, àyapulicubàa nacáí pimáidacaténacué nía macáita pìanèeyéica’, ìmaca yáí nacuèrináca.

¹⁰ Néese níái yàasu wenàiwicanáí nàacawa bamuchúamibàa yàcalé àyapulicubàa, yá nàwacáidaca macáita wenàiwica nàanèeyéica néenibàa, cayábanaméeyéí, báawanaméeyéita nacáí. Iná yéewa idéca capíi ipuniacawa madécaná wenàiwica iyú, yáí manuírí capíi imáidáaná casamiento yàaluca.

¹¹ “Néseta quéwa yáí nacuèriná iwàlùacawa néré itàidacaténá wenàiwicanáí yàanèeyéica néré nayáacaténá nayáacaléwa, yá iicáca abéeri asialí nēewi ibàlesíami yáapichawa meedá. Càmitaté iwali ibàlewa wàlisàíwa, yáí bàlesi cayábéerica nacuèriná iwacuèricaté macáí wenàiwica irí, fiesta casamiento ibàlenápiná.

¹² Yá nacuèriná ìmaca irí: ‘¿Néeni? ¿Cánásica yéewaná piwàlùacawa aléí, éwita càmicáaníta pìwali pibàlewa fiesta casamiento ibàlenápiná, yáí bàlesica nuèrica nalí?’ ìmaca yáí nacuèrináca. Yá masànacani icalùniwa nacuèriná ìcha, yáí asialica.

¹³ Néese nacuèriná ìmaca yàasu wenàiwicanáí iríwa, níái iwacuèyéica yàacàsi wenàiwicanáí irí: ‘Caqualéta, pidacúacué yáí asialica icáapi nacáí, yàabàli nacáí. Yá piúacué wáichani aléera catéeri iriculé. Wenàiwicanáí náicháanpíná manuísíwata néré, yá naamíapíná nayéiwa nàuwichàacáí iyúwa’, ìmaca yáí nacuèrináca.

¹⁴ Dios imáidacáiná manùbéeyéí wenàiwica, quéwa càmita yeedá macáita yàasu wenàiwicapínáwa nía”, ìmaca yáí Jesúsca.

El asunto de los impuestos

¹⁵ Nésetécáwa, abénaméeyéí fariseo nàwacáidáyacawa natàanica náapichawáaca, yá abédanamata namànica náiwitáisewa náalimáidáanápiná naicáwa Jesús icàlidacaténá áiba wawàsi báawéeri yéewanápiná nacháawàaca iináwaná iwali romanonáí yàasu gobiernonáí irí.

¹⁶ Iná nabànúaca abénaméeyéí néenáwa Jesús yàatalé náapicha nacáí áibanáí cayábéeyéí iicáca rey Herodes íwítáise. Yá náimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wáalíacawa pitàanica báisíiri iyú, péewáidaca nacáí wenàiwica báisíiri iyú nàyacaténá machacàníiri iyú càide iyúwa Dios ichùlianá nàyaca. Wáalíacawa nacáí piicáca macáí wenàiwica abédanamata, iná càmita pibatàa áiba wenàiwica caináwanéeyéí iwénúadaca píiwitáise cayábéeri ìcha.

¹⁷ Iná picàlida walíni càinacáalí píináidacawa: ¿Cayábasica wapáyaidacaalí wáichawa plata iyú níara emperador romanosàiri yàasu gobiernonáí icuèyéica wàasu calí? —náimaca.

¹⁸ Quéwa Jesús yáalíaca náiwitáise báawéeri nawàwáaná nacháawàaca iináwaná iwali itàacáí iwálísewa. Yá ìmaca nalí:

—Piacué pucháibéeyéica íwítáise, ¿cánacué píalimáida piicáwa núa picháawàacaténá nuináwaná iwali nutàacáí iwálíse?

¹⁹ Néeni, píasáidacué nuicá moneda càichúaca nachùullacuéca pipáyaidaca iyú nía —ìmaca yáí Jesúsca. Yá natéca irí denario, yáí cawèníiri monedaca abé èeri iwènicatáica.

²⁰ Néese Jesús isutáca yéemlawa nía:

—¿Cawiná yéenáíwaná ichanàawa moneda iwali? ¿Cawiná nacáí ípidená ichanàawa iwali? — ìmaca yáí Jesúsca.

²¹ Yá náimaca irí:

—Emperador ípidenáquéí ichanàawa iwali, yéenáíwaná nacáí ichanàawa iwali, yáara romano íwacalíná, icuèrica macáí èeri mlanáí —náimaca. Iná Jesús ìmaca nalí:

—Pipáyaidacué píchawa emperador plata iyú càide iyúwa ichùlianacué pipáyaidacani. Pimánicué nacáí càide iyúwa Dios iwàwáanácué pimànica —ìmaca yáí Jesúsca.

²² Yá náináidacawa manuísíwata néemiaca Jesús ímáaná, càmicáiná náalímáí nacháawàaca iináwaná iwali itàacáí iwálísewa. Néese namàcacani, yá nàacawa ìcha.

La pregunta sobre la resurrección

²³ Néese yáté èerica àniwa abénaméeyéí saduceo nàacawa Jesús yàatalé. Níái saduceo náimaca yéetéeyéimiwa càmitasa nacáucàawa áibaalípiná. Saduceonáí iwàwaca wenàiwicanáí iicáanica Jesús iquíniná, iná nasutáca néemlawa Jesús, náalimáidacaténá naicáwani. Yá nacàlidaca irí tàacáisi. Náimaca irí:

²⁴ —Pía, yéewáidéerica wenàiwica, profeta Moisés itànàacaté tàacáisi ímèerica Dios ichùlianacué wía judíoca wamànínápiná càí: Asialí yéetácaalíwa méenibeta, yásí iwàwacutá yéenasàiri yeedáca Iríwa yéenasàiri ínumiwa yàacawéetúapínáwa yéewacaténá idèniaca úapicha yéenibewa naiquèeyéipíná iyúwa yéetèerimiwa yéenibemi, yéewanápiná nàyaca wenàiwica icuèyèipíná yéetèerimiwa yàasu calí.

²⁵ Uwé, áibaalíté nàyaca wèewi siete namanùbaca yéénánái. Nabèeri yeedáca abéechúa íñupináwa, quéwa yéetácawa uícha méenibeta. Méenibecáináni, íná iméeréeri yeedáca úái íbèeri íñumicawa.

²⁶ Càita nacái iméeréerimi yéetácawa uícha méenibeta. Néese iméeréeri yeedáca úa, càita nacái yéetácawa uícha méenibeta. Càité níái sietéeyéicaté imanùbaca needáca úa. Yá néetácawa uícha macáita méenibeta.

²⁷ Néese úanama yéetácawa náami nacái.

²⁸ Uwé, báisicaalí yéetéeyéimiwa idé icáucàacawa áibaalípinátá, càide iyúwa áibanái ínáidáanáwa, néese ¿cáinápínásica unñri náicha níara sietéeyéimica? Càmita náalimápiná náalíacawatá macáicáinátá náinuca úa —náimaca, naicáanica Jesús íquíniná.

²⁹ Néese Jesús ímaca nalí:

—Pidécuéca piméerèacawa báisíri tàacáisi ícha càmicáinacué pialíawa càinácaalí ímáaná Dios itaacái profetanái itànèericaté Dios inùmaliçuise. Càmitacué nacái pialíawa Dios íiwitáise cachñíri íwali ímicháidáanápiná wenáiwica yéetácáisi ícha.

³⁰ Aiba èeriwa yéetéeyéimiwa nacáucàapínacawa, quéwa càmita nacásàapínáwa, níái asíanáca, ínanái nacái, nàypínacáiná càide iyúwa chènuníseeyéi ángel iyáaná càmfíyéica icásáawa.

³¹ Aiba wawási nacái, piyúunáidacuéca càmita Dios icáucáidápiná wenáiwica áiba èeriwa, quéwa pidécuéca píléca cuyáuta profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise, íná ¿cánacué càmita péemíla càinácaalí ímáaná?

³² Dios ímacaté: 'Núacata yái Dios icuèrica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái', càité ímaca yái Diosca. ¡Dios càmita icúa yéetéeyéimiwa ichéeca meedá! ¡Néese Dios icúca cáuyéi wenáiwica! Iná iwàwacutácué pialíacawa cáuca nía Dios yáapícha siúcade, níái Abraham, Isaac, Jacob nacái, éwita néetácáanítatéwa madécaná camuí ípíchawáiseté Moisés iyaca. Iná yéewa wáalíacawa Dios icáucáidáanápiná yéetéeyéimiwa áiba èeriwa —ímaca yái Jesúsca.

³³ Néese wenáiwicanái nadécanáami néemíacani, yá náináidacawa manuísíwata néemíaca Jesús yéewáidáaná nía.

El mandamiento más importante

³⁴ Néeseeté fariseonái idécanáami néemíaca Jesús iináwaná imawèniadacaté saduceonái yáasu tàacáisi, yá fariseonái nawacáidáyacacawa.

³⁵ Néese abéeri fariseo yéewáidéeri wenáiwica templo írícu, ínáidacawa yáalimáidáanápiná íicáwa Jesús icálidáanápiná áiba wawási báawéeri nacháawáacaténá iináwaná íwali íwalíise. Yá ímaca Jesús írí:

³⁶ —Pía yéewáidéerica wenáiwica, nàyaca madécaná wawási Dios ichùulíerica wamànínápináca. ¿Cáiríná wawási máiníri cachànica náicha canánama wamànínápiná? —ímaca.

³⁷⁻³⁸ Néese Jesús ímaca írí:

—Yái Dios ichùulíanáca máiníríca cachànica náicha canánama wamànínápiná càì ímaca: 'Cáiníná píicáca Picuèriná Dios macái píwáwalcúsewa, macái pícauca iyú nacáíwa, macái píiwitáise iyú nacáíwa', càì ímaca.

³⁹ Iyaca walí áiba ínacáiri nacái, yái pucháibáanáca. Yá ímaca: 'Cáiníná píicáca áibanái wenáiwica càide iyúwa cáinínáaná píicáca píawawa', càì ímaca yái Diosca.

⁴⁰ Canáca áiba tàacáisi cachàníri náicha níái pucháiba ichùulícanásica. Macáita tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise, profetanái nacái icálidéericaté Dios inùmaliçuise, macáita yái tàacásica yéewáidaca wía cáinínáanápiná waicáca Dios, áibanái wenáiwica nacái —ímaca yái Jesúsca.

¿De quién descende el Mesías?

⁴¹ Néese idécunitaacá fariseonái iyaca Jesús íipunita, yá Jesús ísutáca yéemíawa nía.

⁴² Ímaca nalí:

—¿Cáinacué píínáidacawa Mesías íwali, yái picuèrinápinácuéca Dios íbanuèeripínácuéca pírí, píacué israelítaca? ¿Cawíná itaquèrinámini? —ímaca yái Jesúsca. Néese náimaca Jesús írí:

—Rey David itaquèrinámícani, yái Mesíasca —náimaca.

⁴³ Néese Jesús ímaca nalí:

—Báisita rey David itaquèrinámícani yái Mesíasca. Quéwa rey Davidcaté ímaca áiba wawási nacái Mesías íwali, yái israelita icuèrinápináca. David icálidacaté Espíritu Santo inùmaliçuíseni, yá David ímacaté Mesías íwali 'Nuíwacalí'. Càité David ímaca:

⁴⁴ 'Nucuèriná Dios ímacaté Nuíwacalí írí: Píawinawa nuéwápuwáise pícuàcaténá núapícha macáita, idécunitaacá numawèniadaca píícha macái píuwidenáíwa, ímaca yái Diosca', càité ímaca yái Davidca.

⁴⁵ Yái rey Davidca ímacaté Mesías íwali 'Nuíwacalí', íná éwita rey David itaquèrinámícanícani, yái Mesíasca, càicáaníta iwáwacutá náimaca íwali rey David íiwacalí nacáicani —ímaca yái Jesúsca, icálidaca nalí íwaliwa, yái Mesíasca.

⁴⁶ Canácata néená yáaliéri áiba itàacáisi náaliméerica namawèniadaca iyú Jesús, ibatàa abéeri tàacáisi piná, càmita náaliwa, canásiwata. Iná cáaluca nasutáca néemiawa Jesús ániwa, ipíchaná báica nía nacái wenàiwicanái yàacuésemi.

23

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

¹ Néeseté Jesús icàlidaca walíni, wía yéewáidacaléca, áibanái nacái wenàiwicanái iyéeyéica néeni.

² Yá ímaca walí: “Níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, nía nacái fariseoca nacàlidacuéca pírí tàacáisi profeta Moisés itànèericaté bàaluité Dios inùmallicúse. Néewáidacuéca pía píaliacaténacuéwa càinácaalí ímáaná yái Dios itàacáica.

³ Iná néewáidacaallicúe pía Dios itàacái iyú, néese peebáidacué yái nacàlidáanáca, pimànicué nacái macáita càide iyúwa nacàlidáaná Dios itàacái iricúse. Quéwacué picá pimàni càide iyúwa namàniná, nacàlidacáinacué pírí cayábéeri wawàsi, quéwa namànica áiba wawàsi méetàuculéeri, báawéeri meedá.

⁴ Nadèniaca nàasu tàacáisi nacáiwá, méetàuculéeri Dios itàacái ícha. Iná nachùullaca wenàiwicanái namànica wawàsi máiníri càulenáca náicha, náimacáiná Dios iwàwacasa wenàiwicanái imànicani. Quéwa càmita wenàiwica yáalimá lideniacani, néese níái yéewáidéeyéica wenàiwica càmita nawàwa nayúudàaca nía, càmita nacái namàni càide iyúwa nachùullaná áibanái imànica.

⁵ Macáita yái namànírica, yá namànicani wenàiwicanái iicápiná meedá, yéewacatená wenàiwica nàaca náimiétacaná meedá. Nawàwacué piyúunáidaca cáinináca naicáca Dios itàacái níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu. Iná nadacúaca nàwaliwa Dios itàacái yéená napudàlicuwa, nàanà iwali nacáiwá, càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica, wía israelitaca, quéwa nadacúacani cáucúri iwaalíbapi iyú yéewacatenácué piicácani ráunamáita, iná piyúunáidacuéca cáinináca naicáca Dios itàacái, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu. Cáalaca namànica nàasu chilanásiwa nasucuéri nabàle ipùata iwaliwa yéewacatenácué piyúunáidaca nàaca Dios icàaluniná macái nawàwallicúsewa.

⁶ Nawàwa náawinacawa cayábéeri yàalubáisi ínata cáimiétacanéeyéi yáawinacatáicawa macái wenàiwicanái yàacuésemi nayáacaalí nayáacaléwa náapicha, namànicaalí culto nacái judiónái yéewáidacàalu iricu, yéewacatená áibanái naicáca nía iyúwa máiníyéica cachàinica.

⁷ Nawàwa macái wenàiwica natàidaca nía cáimiétaquéeri iyú bamuchúamibàa yàcalé manùbéeyéi naicácaténá nía. Máini fariseonái iwàwacué pitàidaca nía cà: Píamisícawa yéewáidéerica wía”, ímaca yái Jesúsca.

⁸ Néese Jesús ímaca walí, wía yéewáidacaléca: “Quéwa piacué nuéwáidacaléca, picácué piwàwa áibanái ímáaná pírí ‘pía, yéewáidéerica wía’, nuwàwacáinacué macáita piicáyacacawa càide iyúwa abémisana. Núacata yái abéericata yéewáidéericuéca pía.

⁹ Picácué píma áiba irí ‘Pía, Wáaniri, icuèrica wía’ cháí èeri iricu pidèniacáinacué abéerita Píaniriwa Dios lyéerica chènuniré.

¹⁰ Picácué piwàwa áibanái ímaca pírí ‘pía, Wáiwacali, yéewáidéerica wía’, abéericáináta núa Cristo Píiwacallicué.

¹¹ Cawinácaallicúe péená iwàwéerica Dios iicácani iyúwa cachàinírica áibanái ícha, iwàwacutácué líbaidaca pírí macáita càide iyúwa yàasu wenàiwica líbaidáaná íwacali íríwa.

¹² Níacáiná macáita cachàiníyéica iicáca yáawawa, níacata Dios imàaquéeyéipiná báica nía, càmíyéica nacái cachàini. Néese cawinácaalí càmíyéica cachàini iicáca yáawawa, níacata Dios imàaquéeyéipiná cachàinica nía”, ímaca walí yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús yàaláaca fariseonái cachàiníri iyú, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu. Ímaca nalí: “¡Píacué fariseoca, piacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, Dios yúuwichàidapínacué píawa, piacué pucháibéeyéica íiwitáise! Píemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica ibàlièyéica capí inùma, néese càmita nawàlúawa capí iriculé, càmita nacái namàaca áibanái iwàlúacawa. Càitacué pía, éwitacué píaliacáanítawa càinácaalí Dios itàacái ímáaná, càicáaníta càmítacué piwènúada píwítáisewa peebáidáanápínáni, càmita nacái píamàaca áibanái yeebáidacani, ipíchaná Dios yàasu wenàiwicaca nía.

¹⁴ ¡Píacué fariseoca, piacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, Dios yúuwichàidapínacué píawa, piacué pucháibéeyéica íiwitáise!, piyéedúacáinacué náicha nacapèemi, nàasumi nacái, níái catúlulécanéeyéi inanáica inírimi yéetéeyéimicawa ícha. Néese, pisutácuéca Dios déecuéri iyú, yéewacatená áibanái iyúunáidacuéca cayábaca píwítáise. Dios yúuwichàidapínacué píawa cachàiníri iyú náicha áibanái cabáyawanéeyéica.

¹⁵ “¡Píacué fariseoca, piacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, Dios yúuwichàidapínacué píawa, piacué pucháibéeyéica íiwitáise!, piacáinacuéwa áiba cáli néré

manuíri úni abémàalé piwènúadacaténacué abéeri wenàiwica ííwítáise yeebáidacaténá càide iyúwa péewáidáaná nía. Néese pidécanáamicué piwènúadaca ííwítáise piasu tàacáisi iyúwa, yási péewáidacuéca imànica íbáyawanáwa pucháiba yàawiríericatái yáwanái íicha yái báawéerica pimànírícuéca, piacué yéeyéipínáwa infierno írículé, yái quichái càmiríca íchacàwa càiripínéerita iyaca.

¹⁶ “¡Dios yúuwichàidapínacué píawa! Càicuéca píade iyúwa matuíyéi itéyeyéica áiba wenàiwica, pímacáinacué píwaliwa píalímánása péewáidaca wenàiwica Dios íwali, quéwa càmitacué báisi píalíacawa Dios íwali. ¡Cáanáica péewáidacuéca wenàiwica chìwái iyú nachìwáidacaténá áibanái! Píacué fariseoca, pidécuéca càì píimaca nalí: ‘Píimacaalí báisi báisisíwataa templo ípidená íwali pimànínápiná áiba wawási, néese càmicaalí piwàwa pimànicani machacàníri iyú càide iyúwaté píimáaná, néese càmita iwàwacutá píimànicani, càmicáiná máini cachàiníríca yái templo ípidenáca; quéwa picàlidacaalíni templo yàasu oro ípidená íwali, yási iwàwacutá píimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchaná Dios yúuwichàidaca pía, máinicáiná cachàiníríca oro templo íicha’, càì péewáidacuéca wenàiwica pichíwa iyúwa nachìwáidáanápiná áibanái.

¹⁷ ¡Píacué fariseoca, càmiyéica yáalíawa, matuíyéi nacái ííwítáise! ¿Càmítasícué píalíawa cachàinica templo oro íicha? Bàalutécáiná Dios íchùllaca wàawirináimi namànínápináté írípíná yái templocá, íná yéewa cachàinica templo imànica oro. Íná iwàwacutácué píimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchanacué Dios yúuwichàidaca pía.

¹⁸ Càita nacái, piacué fariseoca, pidécuéca càì píimaca altar íwali: ‘Píimacaalí báisi báisisíwataa altar ípidená íwali pimànínápiná áiba wawási, néese càmicaalí piwàwa pimànicani machacàníri iyú càide iyúwaté píimáaná, néese càmita iwàwacutá càì pimànicani, càmicáiná máini cachàiníríca altar ípidená; quéwa picàlidacaalíni ofrenda ípidená íwali, yái píraí nanuérímicá iyúwa sacrificio náacaténá Dios ícàaluíná, yási iwàwacutá píimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchaná Dios yúuwichàidaca pía, máinicáiná cachàinica ofrenda altar íicha’, càì péewáidacuéca wenàiwica pichíwa iyúwa nachìwáidáanápiná áibanái, piacué fariseoca.

¹⁹ ¡Píacué fariseo matuíyéica ííwítáise! ¿Càmítasícué píalíawa cachàinica altar ofrenda íicha? Bàalutécáiná Dios íchùllaca wàawirináimi namànínápináté írípíná yái altarca, íná yéewa cachàinica altar imànica ofrenda. Íná iwàwacutácué píimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchanacué Dios yúuwichàidaca pía.

²⁰ Píacué fariseoca. Càmitacué péewáida wenàiwica báisíri tàacáisi iyú. Númacué píri cawinácaalí íiméerica ‘báisi báisisíwata altar ípidená íwali’, yá idéca nacái càì íimaca náipidená íwali cawinácaalí ofrenda iyéerica altar íinata. Íná iwàwacutá yái wenàiwicaca imànica macáita càide iyúwa íimáanáaté áibanái írí.

²¹ Yá nacái cawinácaalí íiméerica ‘báisi báisisíwata templo ípidená íwali’, yá idéca nacái càì íimaca Dios ípidená íwali, Dios imàacacáiná ííwítáise iyamáanápináwa templo írícu. Íná iwàwacutá yái wenàiwicaca imànica macáita càide iyúwa íimáanáaté áibanái írí.

²² Yá nacái cawinácaalí íiméerica ‘báisi báisisíwata capíraléeri càli ípidená íwali’, yá idéca nacái càì íimaca Dios yàalubái ípidená íwali iyéerica chènuniré, idéca nacái càì íimaca Dios ípidená íwali, Dios iyacáiná chènuniré. Íná iwàwacutá yái wenàiwicaca imànica macáita càide iyúwa íimáanáaté áibanái írí. Canáta yéewaná íchìwáidaca áibanái càide iyúwacué péewáidáaná nía pichíwa iyúwa, piacué fariseoca.

²³ “¡Píacué fariseoca, piacué nacái yéewáidéyeyéica wenàiwica templo írícu, Dios yúuwichàidapínacué píawa, piacué pucháibéeyéica ííwítáise! Píimàacacuéca bànacalé ofrenda iyú Dios írí, abéerinama néená níái díeyéica imanùbaca píbànacaleca púbéeyéica, níái menta, anís nacái, comino nacái, càide iyúwaté Dios íchùullanacué píimàacaca írí bànacalé ofrenda iyú sacerdotená íyáapíná. Quéwa, càmitacué picùwa wenàiwicanái machacàníri iyú, càmitacué nacái píicá áibanái ípualé, càmitacué nacái píaca Dios ícàaluíná. Iwàwacutácué càì píimànica, quéwa píacué píyamáida píimàca piasu cawèníriwa ofrenda iyú Dios írípíná.

²⁴ ¡Càicuéca píade iyúwa matuíyéi itéyeyéica áiba wenàiwica, piacué fariseoca, pímacáinacué píwaliwa píalímánása péewáidaca wenàiwica Dios íwali, quéwa càmitacué báisi píalíacawa Dios íwali! Péemiácué comparación: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica íchàbáidéerica írapínáwa úni wáluma yéewibáwa imàacacaténáwa néeni awása, ipíchaná lírica íríwa casaquèeri única, néese ráunamáita meedá iwetúaca manuíri camello casaquèeri. Càitacué pía, píimàicáinacué cáalíacáiri iyú púbéeri wawàica iyúwa píawirináimi ííwítáise íimáaná, quéwa matuíbanáiri iyú meedá píimáichacuéca Dios itàacái máiníríca iwàwacutáca weebáidaca.

²⁵ “¡Píacué fariseoca, piacué nacái yéewáidéyeyéica wenàiwica templo írícu, Dios yúuwichàidapínacué píawa, piacué pucháibéeyéica ííwítáise! Píimànicuéca madécaná wawási cáalíacáiri iyú càide iyúwaté píawirináimi yéewáidáaná, yá macái wenàiwica nayúunáidaca masacàacuéca pííwítáise. Péemiácué comparación: Càicuéca píade iyúwa bacàa, quirápieli nacái wáibéeyéica ínatábàwa. Quéwa máinicué báawaca pííwítáise píwáwalicu càide iyúwa

bacàa ipuniéchéuacawa casaquèeri iyú, peedácinácué piríwa manùba wawàsi piyéede iyúwa, iyú nacái yái báawéerica pimàniricuéca.

²⁶ ¡Píacué fariseo matuíyéica íiwitáise! Iwàwacutácué masacàaca pimànica píiwitáisewa piwàwallicuéca quéechacáwa. Masacàacaalícué pimànica píiwitáisewa, yásí masacàaca Dios íicápiná macáita yái pimàniricuéca.

²⁷ “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Péemiácué comparación: Càicuéca piade iyúwa càlicullimi nabàdéerica ínatábàa cayábawa cabalèeri iyú. Cayábéeyéi íicacánáwa ínatábàawa càlicullimica, quéwa ipuniacawa yéetánimi yáapi iyú, macái íiwitáaná casaquèeri iyú nacái.

²⁸ Càitacué pía nacái píacué fariseoca: Macái wenàiwica nayúunáida cayábacuéca píiwitáise, quéwa máinícué píiwitáise pucháibéeri idéca ipuniadacuéca piwàwa báawéeri iyú.

²⁹ “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Pidécúca pimànica cayábanaméeyéi capíi profetanáimi yàasu càlicullimi iwicáulé piwàwalicáinásacué níai Dios yàasu profetamíca, icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmálicuise. Pidécúca pichùnica cayábéeri iyú nacái nàasu càlicullimica áibanái cayábéeyémica íiwitáise.

³⁰ Néese pidécúca càì píimaca: ‘Wàyacaalíté bàaluíté wàawirínáimi yàasu èerimité, yá càmitaté wayúudàa nanúca Dios yàasu profetanáimicatá’, càicué pidéca píimaca.

³¹ Iná pidécúca picàlidaca píináwanáwa píalíacawa piawirínáimicuéca nía, níara inuéyéicaté Dios yàasu profetanáimica.

³² ¡Siùca nacáide mesúnamáita pimáalàidapínácué pimànica yái báawéerica piawirínáimi idábéericaté imànica!

³³ “¡Píacué àapi nacáiyéica íiwitáise! ¡Píacué caculáléeyéica íiwitáise! ¡Càmitacué píalímá pichúuliacawa ícha yái yùuwichàacáisi íyéerica infierno íicá!

³⁴ Iná nubànùapínácué píataléwa nàasu wenàiwicawa icàlidéeyéipíná tàacáisi nunùmálicuise, nàusunái profetanái, nàusunái cáalíacáiyéi nacái, nàusunái yéewáidéeyéi wenàiwica nacái. Quéwa, núalíacawa pinúapínácuéca abénaméeyéi néená, pitàtàapínácué abénaméeyéi néená cruz íwali, picapèedáidapínácué abénaméeyéi nacái judiónái yéewáidacáalu írìcu, pípiadáidapínácué nía yácalé ícha áiba yácalé nérépiná.

³⁵ Iná Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué israelítica, nàwalíse macáita cayábéeyémica íiwitáise piawirínáimicué inuéyéicaté, nanúacatáiseté Abel, yái cayábéerimica íiwitáise, àta nanúacatalétaté nacái Dios yàasu profeta Zacarías, yái Berequías írìmicaté, piawirínáimicué inuéricaté templo íbàacháwalená írìcubàa, bamuchúamibàa níacha altar, templo nacái.

³⁶ Péemiácué cayábani, Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué israelítica íyéeyéica siùcade íwalíse macáita yái báawéerica pimàniricuéca nalí, níai nàasu wenàiwicaca”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús llora por Jerusalén

³⁷ Néese Jesús íimaca: “¡Píacué Jerusalén íyacàlená mìnánica, píacué inuéyéica Dios yàasu profetanái, pinúacuéca áibanái nacái íba iyú, níai wenàiwica Dios íbànueyéica icàlidaca píricué tàacáisi inùmálicuise! ¡Manùba yàawíríca nuwàwacaté nùwacáidacuéca nucùaca pía càide iyúwa cawámai ùwacáidacaalí ucùaca uénibewa ubáiná yáapiréwa! Quéwa càmitacué piwàwa nucùaca pía.

³⁸ Iná péemiácué cayába, máiséeyéipíná picapèemicuéca, idécanámi piùwidenái imànicuéca ùwicái píipunita.

³⁹ Yá núumacué nacái píri, siùcáisede càmitacué píicá núa quirínama àta píimacatalépinátacué nùwali: ‘¡Cayábéericani yái yàanèerica Wacuèriná Dios ípidená íwali, Dios íbànueérica walí! càipínácué píimaca nùwali”, íimaca yái Jesúsca.

24

Jesús anuncia que el templo será destruido

¹ Néeseté Jesús yàacawa templo ícha. Idècunitàacá yàacawa, wía yéewáidacaléca wàacawa yáapíca mawíénita írì. Yá wadàbaca watànica írì templo íwali, nàwali nacái cayábanaméeyéi capíica íyéeyéica templo itéese.

² Quéwa Jesús íimaca walí:

—Péemiácué cayába yái núuméeyéicuéca píri íwali, níai capíca. Báisíta áiba èeriwa canácata capíi yàasu íba yáawínèeripínácuéca áiba íbata. Macáita níai temploca itéeséeyéica namáalàapínáta nacáíwa —íimaca yái Jesúsca.

Señales antes del fin

³ Néese Jesús yàacawa dúli néré ípidenéechúa Olivos, yái olivo inàlimanáca. Yá Jesús yáawinacawa néré. Néese wía yéewáidacaléca wàacawa yàatalé watàanícáténá yáapíca méetáucuta áibanái ícha. Yá wáimaca írì:

—Wawàwaca picàlidaca walí chácataínácaalí ichàbapínáwa yáí picàlidéerica walí templo iwali. ¿Càinásica iyú wadépiná wáallíacawa mawíénica péenáíwaná pianàanápíná àniwa, èeri nacáí imáalàanápínácawa? —wáimaca.

⁴ Néese Jesús ímaca walí: “Píicácué píchawa cayába ipíchaná áibanáí ichíwáidacuéca pía ipíchawáise èeri imáalàapínácawa.

⁵ Manùbacáíná wenàiwica nàanàapíná icàlidéeyéipíná ichíwawa. Náimapíná núacasa níata. Yá nacàlidapíná nachíwawa. Càipíná náimaca: ‘Núacata yáí Mesíasca ípídenéerica Jesucristo, israelita icuèrinápínáca’, càipíná náimaca namànica nachíwawa. Yá nachíwáidapíná manùba wenàiwica.

⁶ Nacàlidapínácué pírí madécaná ùwicáí íinàwaná iwali, áibanáí imànínása úwi mawíénita, déecubàata nacáí. Quéwacué, picácué cáalu píawa iwàwacutáicáíná càì namànica, quéwa càmitàacá imáalàapínáwa yáí èeriquéí.

⁷ Manùbacáíná áiba calí néeseeyéí ipéliapíná áiba calí néeseeyéí ípunitawa, áibanáí gobierno namànìpínáca ùwicáí áibanáí nàicáyacawawa, yá manùbéeyéí wenàiwica néetápínácawa máapicáí iyú, calí nacáí icusúapínácawa madécaná calíwa.

⁸ Quéwa macáita yáí yúuwichàacáísica, yátanica idàbàanéerica yúuwichàacáísica meedá, càide iyúwa inanáí idàbacaalí úuwichàacawa úasu èeri umusúadacaténá íicá èeri.

⁹ “Néese náibàapínácué píawa nacháawàacaténácué píinàwaná iwali náiwacanáí íríwa peebáidacáínácué nutàacáí. Yá namànìpínácué pírí báawéeri, yá nanúapínácué píawa. Macáí èeri mìnanáí báawacuéca naicápiná píawa peebáidacáínácué nutàacáí.

¹⁰ Néenialípíná manùbéeyéí wenàiwica nawènúadapíná núicha náiwítáisewa namànicaténá nabáyawanáwa. Yá báawapíná naicáyacawawa, nacháawàayacawawa.

¹¹ Madécaná iwicùlidéeyéí cachíwéeyéí yàanàapínáca icàlidéeyéí ichíwawa. Náimapíná natàanínása nacáí Dios inùmalcuíse, yásí nachíwáidapíná madécaná wenàiwica.

¹² Néenialípíná ìyaca madécaná báawéeriwa, íná batéwa macáita càmitapíná cáiníná naicáyacawawa.

¹³ Quéwa cawínácaalí yeebáidéeyéica nutàacáí mamáalàacata àta néetacatalétawa, nuwasàapíná níawa Dios yàasu yúuwichàacáisi fícha.

¹⁴ Yá nàapínácawa macáí calí ínatalé nacàlidacaténá yáí tàacáisi cayábéerica íméerica Dios icùaca yàasu wenàiwicawa yéewacaténá macáí èeri mìnanáí néemiacani; néese èeri imáalàapínácawa macáita.

¹⁵ “Bàaluté profeta Daniel itànàacaté tàacáisi Dios inùmalcuíse icàlidéerica walí áiba báawéeri casaquèeri wawàsi íinàwaná iwali abéeri wenàiwica imànìrípínáca templo írìcu, aléde càmicataléca Dios íbatàa wenàiwica imànica càiri wawàsi, casacàacaténá imànica templo Dios fícha. Píicácaalípínácué yáí báawéerica iyéeripínáca templo írìcu —píacué íléeyéica yáí tàacáísica, péemiacué cayábani —íná píicácaalípínácué yáí wenàiwica ìyaca néré, yásí iwàwacutácué pípiacawa Jerusalén ìyacàlená fícha.

¹⁶ Yásí cawínácaalí iyéeyéica cháí Judea yàasu calí íinata, iwàwacutá napiacawa dúli inàliméeri nérépíná.

¹⁷ Cawínácaalí wenàiwica iyamáidéeyéicawa ìyaca icapèe ipùata sàabadéeri íinatawa néenialípíná, iwàwacutá càmita nèepùa nawàlùacawa nacapèe írìculéwa needacaténá nàasuwa ipíchawáise napiacawa Jerusalén ìyacàlená fícha.

¹⁸ Cawínácaalí iyéeyéica manacúaliré, iwàwacutá càmita nèepùawa nacapèe néréwa, íbatàa needàanápíná nabàlewata, iwàwacutá càmita nèepùawa ipíchawáise napiacawa Jerusalén ìyacàlená fícha.

¹⁹ Nàuwichàapínáwa manúsíwata cawínácaalí inanáí ídeericuíyéica, nía nacáí inánáca yèeyéica quírasli lira línisi, càmicáíná nàalimá napiacawa ráunamáita, naicápiná nacáí néenibewa nàuwichàacawa!

²⁰ Pisutácué Dios fícha ipíchanácué iwàwacutá pípiacawa unlabépi, máinícáínácué càulenáca píacawa, càmita nacáí sábadò írìcu judíonáí iyamáidacatáicawa, ipíchaná nabàliacuéca píicha yàcalé iwáíná inùma pímusúacatáisepínáwa yàcalé fícha.

²¹ Néenialípíná wenàiwica yúuwichàapínácawa báawanama. Canácaté áiba yúuwichàacáisi báawéeríwanáí fícha, Dios idàbacatáiseté yáí èeriquéí, àta síuca nacáide. Càmirípínáta nacáí áiba yúuwichàacáisi báawéeri fícha càiripínátawa cháí èeri írìcu.

²² Càmicáalí Dios imàaca maléenéeripínáni yáí yúuwichàacáiscatá, yásí macáí èeri mìnanáí yéetápínácatá. Quéwa Dios idéca imàacaca maléenéeripínácani cáinínácaíná íicáca yàasu wenàiwicawa, níái wenàiwicaca Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa.

²³ “Néese néenialípíná áibanáí ímapíná píríwa: ‘Aqualécué píicáca, chácata ìyaca yáí Mesíasca’, càipíná náimaca; áibanáí nacáí náimapínácué píríwa: ‘Píicácué Mesías ìyaca néré, yáí judío icuèrináca’, càipíná náimaca. Quéwa, picácué peebáida nalíwani.

²⁴ Manùbacáíná cachíwéeyéí yàanàapíná, icàlidéeyéipíná ichíwawa Mesíasca nía, judío icuèrináínása; áibanáí iwicùlidéeyéí nacáí nàanàaca icàlidéeyéipíná ichíwawa. Náimapíná

natàanínása Dios inùmalicuise. Yá namànipiná yái càmlírica wenàiwica idé imànica. Càita nàasáidapiná nachàiniwa nachiwáidacatená èeri mìnáná. Náalimáidapiná nachiwáidaca nacái Dios yàasu wenàiwica, níái Dios yeedéeyéica yàasunáipináwa. Càmicaalí Dios yàasunái iicá íchawa cayábani, yásí cachiwéeyéi náalimá nachiwáidaca núa nacái.

²⁵ Nudéca nùlâacuéca pía náicha, ipíchawáise ichàbapínacawa.

²⁶ Iná náimacaalícué píri: 'Aiquálécué píicáca Cristo iyaca manacúali yùucubàa càinàwàiri', picácué píawa néré. Náimacaalícué nacái píri: 'Píicácué chácataníira Cristo iyaca caplí imàdàaná iricu, ibàacawa', picácué peebáidani.

²⁷ Nùacáiná nùacaalípínáwa néese àniwa, yásí macái èeri mìnáná naicáca nucànacawa amaláwaca, càide iyúwa ènu icánáná macáita capíraléeri cáli iwali chènuniré èeri imusúacatáisewa àta èeri iwàlùacataléwa. Càicata nacái nùapínacawa néese àniwa nuénáiwáná yàanàacatáíwa, núa asiali Dios néeseérica. Càmita nùawa ibàacanéeri iyúwa.

²⁸ Mâulenéeri iyú píicápinácué chábàanácaalí nùacawa càide iyúwacué píalíánáwa alénácaalí yéetèrimiwa íríawa píicáicáinácué manùbéeyéi wáchuli nàwacáidáyacacawa", íimaca yái Jesúsca.

El regreso del Hijo del hombre

²⁹ Jesús íimaca walí: "Néenialípíná ichàbacanacáitawa yái yùuwichàacáisica, yá catápináca èeri ícamaláná, yá nacái quèeri càmitapíná amalá icànaca. Dùlupùta nacái nacaláapínáwa chènuníse. Yásí cachàiniyéi wawási iyéeyéica chènuniré nacusúacawa macáíwa.

³⁰ Néese macái èeri mìnáná iicápiná abéeri wawási chènuníse imàaquèeripínáca náalíacawa nùanàapíná, núa asiali Dios néeseérica. Yá náicháanípíná nacalùniwa níái macáita èeri mìnánáca. Néese naicápiná núa, núa asiali Dios néeseérica, nùanàpiná acalèe yèewíse cachàiníri nuíwítáise iyúwa, mèlumèluíri iyú nuucúacatená macáita.

³¹ Yá nubànùapíná nùasu àngelnáwa napùlìacatená trompeta cachàiníri iyú nàwacáidacatená macáita wenàiwica nuédéeyéica nùasunáipínáwa. Càipíná nùwacáidaca nulíwa núa àta alénácaalí nàyaca macái cáli imanúica cháí èeri iricu, èeri imusúacatáisewa àta èeri iwàlùacataléwaca.

³² "Péemiácué cayába comparación higuera yéetaná iwali: Càisínàcaalí higuera yàana, yá imusúadacaalí ibáináwa, yá píalíacuécawa mawíénica camuí.

³³ Càita nacái píicácaalípínácué ichàbacawa macáita yái nucàlidéericuécua píri iwali, yásí píalíacuécawa mawíénica núa, nùanàpináwa néese àniwa, núa asiali Dios néeseérica, càide iyúwa wenàiwica ibàlùacaalíwa caplí inuma iricu, iwàlùanàpináwa caplí iriculé.

³⁴ Péemiácué cayábani, macáita yái siùquérica tàacáwa nucàlidacuécua píri iwali, macáita ichàbàanàpináca ipíchawáise néetácawa macáita wenàiwica iyéeyéipínáca néenialíwa.

³⁵ Yái capíraléeri cáli, èeriquéi nacái namàalàapínácawa àibaalípíná, néese nutàcái càmita imàalàapínáwa. Macáita ichàbapínácawa càiwade iyúwa nucàlidàaná píri.

³⁶ "Quéwa canácata yáaleriwa chácátáinàpinácaalí yái èerica, chènuníseeyéi àngel nacái càmita náalíawa, núa nacái Dios írrica, càmita nùalíawa chácátáinàpinácaalí èeri, hora nacái. Abéericata Nùaniri Dios yáaleriwa.

³⁷ "Mawíénicaalípíná nuénáiwáná nùanàacatáipínáta àniwa, núa asiali Dios néeseérica, yásí wenàiwicaná nàyapínáca càide iyúwaté èeri mìnáná iyàanáté Noé yàasu èerite.

³⁸ Bàaluité èeri ipíchawáiseté ùni yéesacawa macáita caliquéi, macái èeri mìnáná nàyacaté matuúbanáita Dios íicha; nayáacaté nayáacaléwa, nàiracaté nacái nàiracaléwa. Needácaté nacái nàinupínáwa. Càité namànica àta Noená iwàlùacatalétatéwa arca iriculé.

³⁹ Càmitaté èeri mìnáná yeebáida mawíénicani yái yùuwichàacáisica. Néeseté yáta manuúri yéesacái yàanàca, yá macáita néetácawa càmlíyécáté iwàlùawa arca iriculé Noená yáapícha. Càita nacái yùuwichàacáisi nùanàapínáwa ráunamáita èeri mìnáná iwali àiba èeriwa nùanàacatáipínáta àniwa, núa asiali Dios néeseérica.

⁴⁰ Néenialípíná pucháiba asianái yèepuníyépínácawa manacúalibàa. Àngelnái itépíná abéeri asiali, abéeripíná nacái imàacawa néenita.

⁴¹ Yá pucháiba inanái namulúapínáca nàyaca ituínási. Àngelnái itépíná abéechúa, abéechúapíná nacái imàacawa néenita.

⁴² "Pícuacáitacué nùanàca, càmicáinácué píalíawa nuénáiwáná nùanàacatáipíná, núa Píiwacalícuécua, chácátáinàpinácaalí nùanàca àniwa.

⁴³ Péemiácué cayába comparación: Caplí íiwacali yáalíacaalíwa càinácaalípíná hora iricu cayéedéeri yàanàa táiyápitá, yá càmita caplí íiwacali íimácatá, càmita nacái íbatàa nawàlùacawa ícapèe iriculé nàyèedúacatená yàasutá. Càmita quéwa caplí íiwacali yáalíawa càinácaalípíná hora iricu cayéedéeri yàanàa.

⁴⁴ Càicata nacáicué pía. Pichùnliacué píiwítáisewa pícuacaténácué nùacawa néese, núa asiali Dios néeseérica, nùacáináwa néese àniwa càmicatáipínátaacué pícuá nùanàa", íimaca walí yái Jesúsca.

El criado fiel y el criado infiel

⁴⁵ Néese Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca: “Péemiacué comparación: Iwàwacutácué piyaca càide iyúwa capli íiwacali yàasu wenàiwica. Cáibaidacáiricani, yái yàasu wenàiwicaca, yeebáidéerica nacái íiwacali itàacáíwa machacànñiri iyú. Iná yái capli íiwacalica, ipíchawáise yàacawa icapée íichawa, yá ichùullaca yàasu wenàiwicawa icùanápíná yàasu wenàiwica áibanái, yàacaténá nacái nayáapíná èeri imanùbaca.

⁴⁶ Néeseçáwa capli íiwacali yèepùacaalípináwa néese àniwa, yá casíimáica yàasu wenàiwica imànicaalícáwa càide iyúwa íiwacali íimáanáté írí.

⁴⁷ Péemiacué cayábani, capli íiwacali imàacapíná yàasu wenàiwicawa icùaca macáita yàasu, yácáiná yàasu wenàiwica íibaidacaté cayába íiwacali írípináwa, idècunitàacá canáca yái íiwacalica.

⁴⁸⁻⁵⁰ Quéwa capli íiwacali yàasu wenàiwica báawacaalí íiwitáise, yá iyúunáidacaalí íiwacali idècuniacawa càiripináta, yá nacái idàbacaalí icapèedáidaca inacáiyéíwa íibaidéeyéí, yá iyamáidaca íibaidaca iyàacaténá manu íiyáacaléwa, íiraca nacái, icámànápíná nacái icáméeyéí yáapicha, yáta íiwacali yèepùapínáca yàanàca yáta èerica yàasu wenàiwica càmicatáita icùa yàanàca, abéeri hora nacái càmñiri yáalíawa íwali íiwacali yàanànápíná.

⁵¹ Yásí capli íiwacali idalúaca yéewi pucháibawaca, yái yàasu wenàiwica báawéerica. Yá yúuwichàacawa càide iyúwa pucháibéeyéí íiwitáise nàuwichàanáwa infierno írìcu. Yásí náicháanípiná báawanama, naamiápináca nayéíwa nàuwichàacái iyúwa”, íimaca yái Jesúsca.

25

La parábola de las diez muchachas

¹ Néeseté Jesús yéewáidaca wía comparación iyú, yá íimaca walí: “Néenialípiná, ipíchawáise Dios icùaca macáita wenàiwicanái, yá abénameeyéí nacùapíná nùacawa néese, quéwa áibanái càmíta nactùa nùacawa néese. Cáica níade iyúwa diez namanùbaca mánacanái. Péemiacué comparación: Mánacanái needáca nàasu lámparawa nàacaténáwa fiesta casamiento néré. Yá nabàlùacawa bàachawáise capli íicha, nactùaca abéeri aslali yàanàca idècanáami yeedáca írìwa yàacawéetúawa, yéewanápíná nawàlùacawa nàapicha fiesta írìculé.

² Cinco namanùbaca mánacanái máiwitáiseeyéí. Aibanái cinco namanùbaca cáalíacáiyéí nacái.

³ Níái máiwitáiseeyéica meedá natéca nàasu lámparawa, quéwa càmíta naté lámpara ituní napuníadánápíná àniwa nàasu lámparawa.

⁴ Níái cáalíacáiyéica natéca ituní yàalupíná nàasu lámpara yáapichawa.

⁵ Néese idècuniacatéwa yái aslali yeedéericaté yàacawéetúawa, iná iwàwacutá mánacanái icùaca nía máadání. Yá cadapùlaca macáita mánacanáica. Néese naimáca náichawa.

⁶ Néeseta quéwa catá bamuchúami yáta mánacanái yéemiaca áibanái imáidaca nalí cachàiníri iyú. Yá náimaca mánacanái írì: ‘Aca níara, placué píipunitáidaca nía’, náimaca.

⁷ Yá nacawàacawa macáita níái mánacanáica. Yá nachùnìlaca nàasu lámparawa.

⁸ Níái máiwitáiseeyéica meedá náimaca cáalíacáiyéí írì: ‘Píucùacué walí achúmàana ituní, wàasu lámparacáiná ichacáca yàacawa’, náimaca.

⁹ Quéwa cáalíacáiyéí íima nalí: ‘Càmñirita, canácáiná walí cayába wàasupíná, pírípinácué nacái. Placué picutáca píriwa aléera nawéndacataléca’, náimaca nalí.

¹⁰ Néese idècunitàacá máiwitáiseeyéí nàacawa nawèlñacaténá nalíwa lámpara ituní, yá aslali yàanàca yái yeedéericaté yàacawéetúawa. Néese níái cáalíacáiyéica mánacanáica ichùnìnyéicaté yàasuwa, nawàlùacawa nàapicha fiesta casamiento néré. Yá nabàlùaca capli inùma.

¹¹ Néese níái máiwitáiseeyéica nàanàca néré. Yá namáidaca capli inùma néeni. Náimaca: ‘Wáiwacali, piacùwa walíni yái capli inùmaca’, náimaca írì.

¹² Néese quéwa íimaca nalí: ‘Péemiacué cayábani, càmítacué nùalía nuicáca pía’, íimaca nalí”, íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús íimaca walí íyeyéica yáapicha: “Cáita nacái iwàwacutácué picùaca nùanàca néese àniwa. Picùacué cayába nùanàca néese àniwa, núa, aslali Dios néeséerica, càmícinácué píalíawa chácátáinápínácaalí èeri nùawa, càinácaalípiná hora írìcu nacái, càmítacué píalíawa”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola del dinero

¹⁴ Néeseté Jesús yéewáidaca wía áiba comparación iyú. Yá íimaca walí: “Néenialípiná ipíchawáise Dios icùaca macáita, càicanide iyúwa càasuírì aslali idènièrica yàasu wenàiwicanáíwa. Péemiacué comparación: Ipíchawáise càasuírì aslali yàacawa áiba cáli nérépiná, yá imáidaca yàasu wenàiwicanáíwa. Yá yàaca nachàba yàasu platawa nacùanápíná írìni.

¹⁵ Yá náiwacali yàaca abéeri ichàba cinco mil namanùbaca moneda máiníyéí cawènica. Yàaca nacái áiba ichàba pucháiba mil namanùbaca. Yàaca nacái áiba ichàba abéeri mil

namanùbaca. Yáí náiwacali yàaca nachàba càide iyúwa náalimáaná náibaidaca, namànicaténá nàasu wawàsiwa náiwacali yàasu plata iyúwa. Yá yàacawa náicha áiba cáli néré.

¹⁶ Yáí asialí idènièrica cinco mil namanùbaca, yàacawa caqualéta imànicaténá yàasu wawàsiwa íiwacali yàasu plata iyúwa. Yá yeedáca áiba cinco mil namanùbaca moneda íiwacali írípínáwa ipualé yáí plata íiwacali yèericaté ichàba.

¹⁷ Càita nacáí imànica yáí áiba asialica idènièrica pucháiba mil namanùbaca imànírípíná iyú yàasu wawàsiwa. Yá yeedáca áiba pucháiba mil àniwa íiwacali írípínáwa.

¹⁸ Quéwa yáí asialí idènièrica abéeri mil meedá yàacawa, yá íicaca cáli yèewiré, yá íbàllaca plata cáli íriculé. Càita íbàacaca íiwacali yàasu platawa.

¹⁹ “Madécaná èeri idénáami, yá yèepùacawa néese àniwa yáí náiwacalica. Néese imáidaca yàataléwa yàasu wenàiwicanáíwa, níái yeedéeyéicaté íicha plata, yáallacaténáwa náicha càisimalénácaalí needá náiwacali írípínáwa.

²⁰ Quéechacáwa yáí asialí yàanàaca íiwacali yàataléwa, yáí idènièricaté cinco mil namanùbaca moneda, yá yàaca diez mil namanùbaca moneda íiwacali írírwa. Yá íimaca íiwacali írírwa: ‘Nuíwacali, piacaté nuchàba cinco mil namanùbaca. Siúcade pidèniaca áiba cinco mil namanùbaca àniwa nuedéerica píripíná’, íimaca írí.

²¹ Néese íiwacali íimaca írí: ‘Cayábéericani. Pidéca píibaidaca nulí cayába, machacànírí iyú càide iyúwa nuwàwáaná. Pidéca píibaidaca nulí machacànírí iyú achúméeríina iyú, íná numàaca picùaca madécaná àniwa. Yá peedá píiríwa nùasu casímáicatená pía núpicha’, íiwacali íimaca írí.

²² Néese àniwa, yáí asialí yàanàaca nacáí íiwacali yàataléwa, yáí náiwacali yèericaté ichàba pucháiba mil namanùbaca moneda, yá yèepùadaca báinúaca mil namanùbaca íiwacali írírwa. Yá íimaca íiwacali írírwa: ‘Nuíwacali, piacaté nuchàba pucháiba mil namanùbaca. Nudéca nuedáca píripíná pucháiba mil namanùbaca àniwa’, íimaca írí.

²³ Néese íiwacali íimaca írí: ‘Cayábéericani. Pidéca píibaidaca nulí cayába, machacànírí iyú càide iyúwa nuwàwáaná. Pidéca píibaidaca nulí machacànírí iyú achúméeríina iyú, íná numàaca picùaca madécaná àniwa. Yá peedá píiríwa nùasu casímáicatená pía núpicha’, íiwacali íimaca írí.

²⁴⁻²⁵ “Néese nacáí yáí asialí yàanàaca íiwacali yàataléwa, yáí náiwacali yèericaté ichàba abéeri mil namanùbaca moneda. Yá íimaca íiwacali írírwa: ‘Nuíwacali, núaliacawa píwali caluérica píiwitáise, peedácáiná píriwa yàacási càmicataléca píbàna, píwacáida nacáí píriwa càmicataléca píibaida. Íná cáaluca núa, yá nùaca nubàliaca píasu plata cáli íriculé. Siúcade nuèpùada píirí àniwa píasu plataca’, íimaca.

²⁶⁻²⁷ Néese íiwacali íimaca írí: ‘Báawéeri píiwitáise, càmita píibaida nulí cayába, ínuca pía nacáí. Píináidacaalíwa núwali nuedáaná yàacási càmicataléca nubàna, núwacáidáaná nacáí núliwa càmicataléca núlbaida, néese çcánaté càmita píimàaca nùasu plata caja néré, yéewanápiná ínisàacawa nulípiná achúmáana quirítatá àniwa?’ íiwacali íimaca írí.

²⁸ Néese náiwacali íimaca yàasu wenàiwicanáí írírwa: ‘Peedácué íicha níái abéeri mil namanùbaca monedaca. Píacué íríní yáí idènièrica diez mil namanùbaca’, íimaca yáí náiwacalica.

²⁹ ‘Níacáiná macáita íbaidéeyéica cayába nulípiná, yá numàacáanápiná nactuaca madécaná mamáalàacata. Quéwa cawínácaalí càmfíyéica íibaida cayába, càmita numàaca náibaidaca nulípiná quirínama.

³⁰ Píacué píuúaca yáí wenàiwica canéerica iwèni méetàuculé máinírí catácatalé. Wenàiwicanáí náicháanápiná manuísiwata, yá naamiápiná nayéiwa nàuwichàacáí iyúwa’ ”, íimaca yáí Jesúsca.

El juicio de las naciones

³¹ Néeseté Jesús íimaca walí àniwa: “Núa asialí Dios néeséerica, nùanàapíná cachàinírí iyú, nucamalá íricuwa, cáimiétaquéeri iyú nacáí, cachàinírí nuiwítáise nacáí nuúacaténá macáita èeri mñanáí. Yá nùanàapíná macáí ángelnáí yáapichawa. Yá núawinacawa nùasu yàalubáisi mëlumëlúri íinatawa nuúacaténá macáita.

³² Núwacáidapíná nùatalé macáí èeri mñanáí. Yá núwacáidapíná náichawáaca núa pucháiba yàalusipíná càide iyúwa píráí icuèeriná íwacáidacaalí ípira ovejanáíwa cabranáí íicha.

³³ Yá núwacáidapíná nulípináwa nùasunáí ovejaca nuéwápuwáise mawiénita nulí, quéwa núwacáidaca cabranáí nuíchawa apáuwáisepiná meedá.

³⁴ Néese núa, yáí icuèrica macáita, núumapíná nalí íyeyéica núapicha nuéwápuwáise. Yá núumapíná nalí: ‘Aqualécué núapicha, píacué Núanírí Dios yàasunáica, Dios imàaquéeyéica casímáica. Peedácué píiríwa yáí cayábéeri yàcaléca wamànírícatécué píripíná wadàbacaalíté èeriquéí, yáí yàcalé picuacatalépinácuéca macáita wenàiwica.

³⁵ Bàaluitécáiná, máapicaalíté núa, piacatécué nuyáapíná. Macàlacaalíté nuwàwa, piacatécué nulrapíná úní. Nùacaalítéwa déecuise nùasu cáli íichawa, peedácatécué píataléwa núa.

³⁶ Canácaalíté nubàle, piàtecué nubàlepiná. Cálulácaaalíté núa, picùacatécué núa. Náucacaalíté núa presooyéi ibànaliculé, pianàacatécué písímáidaca núa', càipiná nùumaca nalí.

³⁷ Néese níái cayábanaméeyéica íiwitáise náimapiná nulí: 'Wáiwacali, ¿càicaalínaté waicá máapica pía, yáté wàaca piyáapiná? ¿Càicaalínaté waicá macàlaca piwàwa, yáté wàaca piiraca úni?'

³⁸ ¿Càicaalínaté waicá piacawa déecuise piasu cáli íichawa, yáté weedáca wàataléwa pía? ¿Càicaalínaté waicá canáca pibàle, yáté wàaca pibàlepiná?'

³⁹ ¿Càicaalínaté nacái waicá cáuláicaca pía, yáté wacùaca pía? ¿Càicaalínaté nacái piyaca presooyéi ibànalicu, yáté wàaca wasímáidaca pía?' càipiná náimaca nulí.

⁴⁰ Néese núa, yái ícuérica macáita, nùumapiná nalí: 'Péemiacué cayába. Pimànicáinátécué cayábéeri nuénánái írí, éwita nalípiná níái càmíyéica cachàini náicha canánama, ínáté nuicáca yái pimàníricuécá nalí càide iyúwacué pidéca nacáicaalí pimànica nulíni', càipiná nùumaca nalí.

⁴¹ "Néese nùumapiná nalí níái iyéeyéica apáuwáise nuícha: 'Piacuéwa nuícha, piacué báawéeyéica Dios íicáca íiwitáise. Piacuéwa quichái iriculé càmírira ichacàwa càiripinéerita iyaca Dios imànírira nalípiná, yái Satanásca, núa nacái Satanás yàasu ángelnáica.

⁴² Bàalutécáiná máapicaalíté núa, càmítatécué pia nuyáapiná. Macàlacaalíté nuwàwa, càmítatécué pia nuira úni.

⁴³ Nùacaalíté déecuise nùasu cáli íichawa, càmítatécué peedá pialéwa núa. Canácaalíté nubàle, càmítatécué pia nubàlepiná. Cálulácaaalíté núa, càmítatécué picùa núa. Náucacaalíté núa presooyéi ibànaliculé, càmítatécué pia písímáidaca núa', càipiná nùumaca nalí.

⁴⁴ Néese náimapiná nulí: 'Wáiwacali, ¿càicaalínaté waicá máapicaté pía, macàlacaalíté piwàwa nacái, cáuláicaaalíté pía nacái? ¿Càicaalínaté waicá piacawa déecuise piasu cáli íichawa? ¿Càicaalínaté waicá piyaca presooyéi ibànalicu nacái? ¿Càicaalínaté waicá canáca pibàle? ¿Càicaalínaté càmita wayúudáa pía?' càipiná náimaca nulí.

⁴⁵ Néese nùumapiná nalí: 'Péemiacué cayába, càmíicáinaté pimàni cayábéeri nuénánái írí, éwita nalípiná níái càmíyéica cachàini náicha canánama, ínáté nuicáca yái càmínácuéca pimànica nalí cayábéeri càide iyúwacué càmicaalí nacái pimàni nulítáni', càipiná nùumaca nalí.

⁴⁶ Néese níái báawéeyéica íiwitáise nàapínacawa Dios yàasu yúuwichàacáisi iriculé, yái yúuwichàacáisi càmírira imáalàawa. Níata quéwa cayábanaméeyéica íiwitáise nawalùapínacawa yàcalé iriculé nadèniacataléca nacáucawa càmíiri imáalàawa", íimaca yái Jesúsca.

26

Conspiración para arrestar a Jesús

¹ Idécanaámíté Jesús icàlidaca walíni, wía yéewáidacaléca, yá íimaca walí:

² –Píaliacuécawa iyaca wapíchalé pucháiba èeri ipíchawáise namànica Pascua yàasuná culto. Yánica abénaméeyéi wenàiwica presopináca namànica núawa namàacacaténá áibanái natàtáca núa cruz íwali, núa asiali Dios néeseérica –íimaca yái Jesúsca.

³ Néenialíté sacerdote íiwacanánái nàwacáidáyacacawa judío íiwacanánái yáapicha Caifás icapèe manuíri iriculé, yái sacerdote íiwacaliná ípidenéericaté Caifás.

⁴ Yá nàináidacawa, natàanica nacái, namànica wawàsi nàapichawáaca náibàanápinaté Jesús ibàacanéeri iyú nanúacaténáni.

⁵ Quéwa macáita náimaca nalíwáaca:

–Iwàwacutá càmita wáibàani Pascua yàasuná culto yaalí, ipíchaná calúaca wáapicha níái manùbéeyéi wenàiwicaca, ipíchaná namànica ùwicái yàcalé iricu –náimaca.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

⁶ Néeseté Jesús iyaca Betania iyacàlená iricu, Simón icapèe iricu, yái Simón ichùnìericatéwa cháunási lepra íicha.

⁷ Néese abéechúa inanái ùcawa Jesús yàatalé. Udèniaca achúméechúa catùa cawèníri íba alabastro icatualená, ipuniéchuawa sèenási pumèníri iyú, máiníri cawènica. Idècunitàcá Jesús iyáca iyáacaléwa, yá ùucùaca yái sèenási pumènírira Jesús íiwita íwali.

⁸ Néese wía, Jesús yéewáidacaléca, waicácáiná yái umànírira, yá calúaca wía. Yá wadàbaca wáimaca:

–Máini báawéeriquéi úcáanáca meedá canéeri iwèni iyú yái pumènírira isàni cawènírimica.

⁹ ¿Cánaté càmita uwéndani, manùba platapínacáinatani, uyúudàanápiná catúulécaneeyéi wenàiwicatá? –wáimaca.

¹⁰ Jesús yéemiaca yái wáimáanáca, yá íimaca walí:

–Picácué písáiwica ulí wawàsi. Yái umànírira nulí máiníri cayábacani.

¹¹ Catúulécanéeyéi wenàiwica nàypinácué píapicha mamáalàacata càiripináta ínà yéewacué píalímá piyúudàaca nía piwàwacatáicacué piyúudàaca nía. Núa quéwa càmirita iyapiná píapichacué càiripináta cháí èri irícu.

¹² Udéca ùucùaca perfume nùwali, nusànipiná nabàlìacaténá nuinámi, càide iyúwa judío ìiwitáise iyáná.

¹³ Péemiacué cayábani, àta alénácaalí wenàiwica nacàlidaca nutàacáí cháí èri irícu ìiméerica nuwàwaca nuwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yá nacàlidapiná uináwaná ìwali úái inanáica, umànicáiná nulí cayábéeri, yá nawàwalipiná úa —ìimaca yái Jesúsca.

Judas traiciona a Jesús

¹⁴ Néeseté abéeri wéená wía Jesús yéewáidacaléca docenacaté wamanùbaca, ìpidenéerica Judas Iscariote, yàaca itàanica sacerdote ìiwacanánái yáapicha.

¹⁵ Judas ìimaca walí:

—¿Càinacué imanùbaca pia nulí nutécaalícué pía Jesús yàatalé píibàacaténácuéni? —ìimaca yái Judas Iscariote. Néese nacàlidaca iríni nàanápínaté irí treinta namanùbaca moneda, níái plata cawènyéica, báinúaca quéeri iwènicatái.

¹⁶ Néese Judas idàbaca icutáca wawàsi càinacatáinápíná yáalímá itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

La Cena del Señor

¹⁷ Idàbàanéeri èeri yàanacaté judionái yàasu culto Pascua yaalí, nayáacatáica pan càmiri idènia levadura. Yáté èerica, wía Jesús yéewáidacaléca wasutáca wéemiawa Jesús. Yá wáimaca irí:

—¿Alénásica piwàwa wàacawa wachùnìacaténá piyáapiná nacáíwa yàacàsi Pascua pinéerica piyáacaténá wáapichani? —wáimaca.

¹⁸ Yá ìimaca walí:

—Piacuéwa Jerusalén iyacàlená iriculé, abéeri asiali icapèe néré, càide iyúwacué nùumáanaté pirí. Píimacué irí: ‘Yàara Yéewáidéerica wía ìima pirí: Mawiénica nùasu èeri nuétáanápínáwa. Yá nùacawa picapèe néré nuyáacaténá yàacàsi Pascua pinéerica nuéwáidacalénái yáapichawa, càì ìimaca pirí’, càicué píimaca iríwa —ìimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese abénaméeyéi wéená wía yéewáidacaléca nàacawa néré, yá namànica càide iyúwa Jesús ichùulianaté nía. Yá nachùnìaca yàacàsi Pascua pinéerica.

²⁰ Néese catáca wàwali, yá Jesús iyaca mesa iwéré wáapicha wía yéewáidacaléca doce wamanùbaca.

²¹ Idècunitàacá wayáca wayáacaléwa, yá ìimaca walí:

—Péemiacué cayábani, abéeri péenacué itépiná nùuwidenái náibàacaténá núa —ìimaca yái Jesúsca.

²² Yá idàbaca achúmaca wawàwa manuísíwata, yá wadàbaca wasutáca wéemiawani abéerinamata:

—Nuíwacali, ¿núasica? —wáimaca.

²³ Jesús ìimaca walí:

—Yái yáapúadéerica nùapicha pan quírapieli iriculé, yácata itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa.

²⁴ Iwàwacutá nuétácawa càide iyúwaté profetanái itànanáaté tàacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmalicúise, núa asiali Dios néeséerica; quéwa, jmáiniripiná yùuwichàacawa yái asialica itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa! Cayábatésica irítáni càmiccalíté imusúa ìicá èeritá —ìimaca yái Jesúsca.

²⁵ Néese Judas yái ìináidéericatéwa itéanápíná Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, yá isutáca yéemiawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿núasica? —ìimaca yái Judasca. Néese Jesús ìimaca irí:

—Báisita, píacatani —ìimaca yái Jesúsca.

²⁶ Néese idècunitàacá wayáca wayáacaléwa, Jesús yeedáca pan icáapi iriculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái panca. Néese isubèriadacani, iwacùaca walíni. Ìimaca walí:

—Peedácué piyáawani, yácata nuiná yái —ìimaca walí.

²⁷ Néese yeedáca copa icáapi iriculéwa, abéechúa copa idènièchúa iricuwa uva ituní. Yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái uva ituníca. Néese ichàbáidaca walíni, yá ìimaca walí:

—Macáitacué píiracuéni.

²⁸ Yácáiná yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuéripinácawa nuíchawa cruz ìwali manùbéeyéi wenàiwica irípináwa, ìmàaquéerica nacáí báisírìcani yái wàlisài wawàsi Dios imànírìca wenàiwicanái yáapicha iwásàanápíná níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Nuétácawa yéewacaténá Dios ìmàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha.

²⁹ Quéwa númacué piri càmita nuèpù nùirapináa quirínamani yái uva itúnica àta áiba èripiná nùiracataléta wálisái uva ituní piápicachué yácalé iricu Núaniri Dios icuáacataléa macáita chènuniré —íimaca walí yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³⁰ Néese idécanáamité wacántàaca máisibáwanáita salmos, yá wàcawa dúli néré ípidenéechúa Olivos, yái olivo inàlیمانáca.

³¹ Jesús íimaca walí:

—Macáitacué piwènúadapiná nuícha píiwitáisewa yáta catáqueí, néese pimàacapináué núa abéerita, càide iyúwaté Dios yàasu profeta itànàaná tàacáisi Dios íiméericaté nùwali. Dios íimacaté: ‘Nunúapiná yái icuèrica nupíra ovejanáíwa, néese nupíra ovejanáí napiapinácawa nacálíliacawa’, íimacaté yái Diosca.

³² Quéwa nudécanáami numichàacawa yéetácáisi íicha, yá nùapináuécawa pipichalé Galilea yàasu cáli néré, yásí nuípunitáidacuéca pía néréwa —íimaca yái Jesúsca.

³³ Néese Pedro íimaca írí:

—Ewita macáita áibanáí iwènúadacaalí pícha íiwitáisewa, càicáaníta càmita càì numànica — íimaca yái Pedroca.

³⁴ Jesús íimaca írí:

—Péemia cayába, yáta catáqueí, ipíchawáise cawámai itàaca, yá pimànipiná pichíwawa máisiba yàawiría càmlínáca píalíwawa nùwali, ipíchaná nanúaca pía nùapicha —íimaca yái Jesúsca.

³⁵ Quéwa Pedro íimaca:

—Ewita iwàwacutácaalí nacáí nuétácawa píapichawa, càicáaníta càmitanica nucàlida nuchíwawa càmlínáca nùalíwawa píwali —íimaca yái Pedroca. Yá macáita wía Jesús yéewáidacaléca càì wáimaca nacáí Jesús írí.

Jesús ora en Getsemani

³⁶ Néese Jesús yàanàca wáapicha wía yéewáidacaléca bànacalé inàlیمانá néré ípidenácatalé Getsemani. Yá íimaca walí:

—Píawinacuéwa cháí idècunitàacá nùaca néré nusutáca nùawawa Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Yá Jesús itéca yáapichawa Pedro, nía nacáí Zebedeo yéenibeca pucháiba ípidenéeyéica Santiago, Juan nacáí. Yá Jesús yúuwichàacawa manuísíwata achúmacáiná iwàwa, cáalucáiná íináidacawa, yái Jesúsca.

³⁸ Néese íimaca nali:

—Máiní achúmaca nuwàwa nuínáidacawa nuwàwalicúisewa càide iyúwa wenáiwica iwàwéeri yéetácawa aquialéta. Chátacué piara. Picácué piimá piyaca. Nuwàwacué piacawéeridaca núa —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese Jesús yàacawa napíchalé achúmánata. Yá Jesús yúuwàa iríacawa inúmáawawa cáli iwéré. Yá íimaca Dios írí: “Núaniri, cayábacaalí piwasàanáca núa íicha yái manuírí nuúwichàanápínacawa, yá piwasàaca núa. Quéwa càmicáalí cayába piwasàaná núa, yá picá pimàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese pimàni càide iyúwa piwàwáanáwa”, íimaca isutáca yáawawa Dios íicha yái Jesúsca.

⁴⁰ Néese cáwa Jesús yèepùacawa àniwa yéewáidacalénái yàataléwa. Yá yàanàca nía íiméeyéicáita. Yá Jesús íimaca Pedro írí:

—¿Cánácué càmita yéewa picawàacawa ibatàa abéeri horapiná piacawéeridacaténácué núa?

⁴¹ Picácué piimá piyaca. Pisutácué píawawa Dios íicha ipíchaná Sataná yáalimáidacuéca pía pimàníinápínácué pibáyawanáwa. Piwàwacuéca pimànica càide iyúwa nuwàwáaná, quéwa machawàacáicacatué piiná meedá —íimaca yái Jesúsca.

⁴² Néese àniwa Jesús yàacawa náicha pucháibáaná yàawiríapiná. Yá isutáca yáawawa Dios íicha. Íimaca: “Núaniri, càmicáalí cayába piwasàaná núa íicha yái yúuwichàacáisica, yásí pimàni nulí càide iyúwa piwàwáaná”, íimaca yái Jesúsca.

⁴³ Néese Jesús yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa àniwa, yá iicáca nía íiméeyéica àniwa máinicáiná cadapùleca nía báawanama.

⁴⁴ Yásí Jesús ímacaca nía càita, yá yàacawa náicha àniwa isutácaténá yáawawa Dios íicha máisiba yàawiríanápíná àniwa càide iyúwa idéénaté isutácáwaca.

⁴⁵ Néese yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa àniwa. Yá Jesús isutáca yéemiawa nía:

—¿Cánácué piimá piyaca mamáalàacata? ¿Cánácué piyamáidacáitacuéwa? Idéca nùasu èeri yàanàca, núa asiali Dios néeséerica, presocatáipiná namànica núa namàacacaténá cabáyawanéeyéi inúaca núa.

⁴⁶ Pimichàacuéwa wàanácuéwa. Aca néese yái asialica itéerica nuúwidenái náibàacaténá núa —íimaca yái Jesúsca.

Arrestan a Jesús

⁴⁷ Idècunitàacá Jesús itàanica, yá Judas yàanàaca, yáí abéeri yéewáidacaléca, docenámica wía. Yàanàaca madécaná wenàiwica yáapicha cacáapiséeyéi. Naté espada machete nacáiri, àicu nacáí áiba. Sacerdote íiwacanánái, judío íiwacanánái nacáí nabànùacaté wenàiwica Judas yáapicha íibèyèipínáca Jesús.

⁴⁸ Judas, yáí itéeripínacaté Jesús yùuwidenáí náibàacaténáténi, icàlidacaté nalí quéecha càinápínacaalí iyú yásáida Jesús. Càité Judas íimaca nalí quéechatécáwa: “Yáí asiali nutàidèeripínáca nusùsuèripínáca nacáí inàni ìwali, yácata Jesús. Yá píibàacuéni”, càité íimaca nalí yáí Judasca.

⁴⁹ Iná Judas yàacawa Jesús yàatalé. Yá Judas íimaca Jesús irí:

—¡Catámiquéera, Nuíwacali! —Íimaca yáí Judasca. Néese Judas isùsùaca Jesús inàni ìwali càide iyúwa wáiwitáise iyáanà watàidáanà wenàiwica càininéerica waicáca, wía judíoca.

⁵⁰ Jesús íimaca irí:

—Pía nùacawéerináca, pimàni caquialéta yáí piwáwéerica pìanàaca pimànica —íimaca yáí Judasca. Néese níái yèyèicawa Judas yáapicha nàacawa Jesús yàatalé, yá náibàacani. Yá nacùacani presoíri iyú.

⁵¹ Néese abéeri wéená wía Jesús yáapichéeyéica iwataca yàasu espadawa machete nacáiri. Yá yáalimáidaca ipéliacatátá, yá inùacatátáni espada iyú abéeri sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwica. Quéwa isasáacáita yùuwi abéemàa.

⁵² Néese Jesús íimaca yéewáidacalé iríwa:

—Píiyàa piasu espadawa yàalu iriculéwa. Càmita cayába càì pimàniínáca, níacáiná macáita wenàiwica ipéliyéica espada machete nacáiri iyú néetápiná nacáíwa espada iyúwa.

⁵³ ¿Càmita píalíawa nuwàwacaalí nusutáca Nùaniri Dios íichawa iyúudàanápíná nùatá, yásí ibànùaca nulí sesenta mil ichàbaniseta àngelnáicatá iyúudéyèipíná nùatá?

⁵⁴ Quéwa nupéliacaalí, nusutácaalí nacáí Dios íicha yàasu àngelnáí, yá càmita nùalimá nùuwichàacawa càide iyúwaté profetanáí itànàanáté tàacáisi nuinàwaná ìwali bàaluité Dios inùmalcuise —íimaca yáí Jesúsca.

⁵⁵ Néese Jesús isutáca yéemlawa níái wenàiwicaca:

—¿Cánacué pìanàa nùatalé cacáapisáiwaca espada, àicu nacáí píibàacaténá nùa presoíri iyúpiná càide iyúwa píicáanà cayéedèerimi? Càmitacué iwàwacutá càì pimànica càmicáinacué nupéliapíná píipunita. Macáí èeri imanùbaca nudéca nùyaca templo irícu, nuéwáidacaalíté wenàiwica, yáté càmitacué píibàa nùa néeni.

⁵⁶ Quéwa píalimácué píibàaca nùa siùcade yéewanápíná macáita ichàbacawa càide iyúwaté profetanáí itànàanà tàacáisi nuinàwaná ìwali bàaluité Dios inùmalcuise —íimaca yáí Jesúsca. Néese macáita wía Jesús yéewáidacaléca wamàacaca Jesús abéerita. Yá wapiacawa náicha.

Jesús ante la Junta Suprema

⁵⁷ Níái íibèyèicaté Jesús natécani Caifás icapèe néré, yáí sacerdote íiwacalináca. Nía nacáí yéewáidéyèica wenàiwica templo irícu, judío íiwacanánái nacáí nàwacáidáyacacatéwa Caifás icapèe iriculé.

⁵⁸ Pedro yàacawa náamiwáise déecuíseta. Yá iwàlùacawa bàacháwa iriculé yáí sacerdote íiwacaliná icapèe íbàacháwalenáca. Yá yáawinacawa úwináí yéewi, níái icuèyèica templo. Pedro iyamàacawa néré íicacaténá càinacaalí ichàbacawa yáí Jesús.

⁵⁹ Sacerdote íiwacanánái, nía nacáí Junta Supremanáí israelita íiwacanánáica nacutáca cachiwéeri wawási Jesús ìwali, namàacàanápíná úwináí nanùaca Jesús.

⁶⁰ Quéwa canáta nàanèeri ìwali wawási nanùanápíná Jesús éwita madécaná nacàlidacàaníta nachìwawa nachàwàacaténá Jesús íinàwaná ìwali. Atata nàanàca pucháiba wenàiwica icàlidéyèipínáté ichìwawa.

⁶¹ Náimaca:

—Yáí asiali íimacaté: ‘Nùalimá numáalàidaca Dios yàasu templo, yásí nubàlùadapínáni àniwa málisiba èeri irícu’, càì íimaca —náimaca.

⁶² Néese yáí sacerdote íiwacaliná imichàa íbàlùacawa. Yá íimaca Jesús irí:

—¿Cáná càmita píitáaní? ¿Càiná píimaca ìwali yáí nacàlidéerica píwali nachàwàanáca píinàwaná ìwali? —íimaca.

⁶³ Quéwa, éwita càmicáaníta cabáyawanáca yáí Jesúsca, càicáaníta masànata náichani mamáalàacata, canáca icàlidáanà íinàwanáwa nalí. Néese sacerdote íiwacaliná íimaca irí àniwa:

—Nuchùulla pía cáuri Dios íipidená ìwali píicàlidáanápíná walí báisíiri iyúni. Píicàlida walíni, ¿píatasica yáí Mesíasca, judío icuèrinápínáca, yáí Dios Íirica? —íimaca.

⁶⁴ Jesús íimaca irí:

—Yáca nùa yáí càide iyúwa píimáaná. Nùumacué nacáí píri áibaalípíná píicápinácuéca nùa, nùa asiali Dios néesèerica. Píicápinácuéca nùa yáawinéerica Dios yéewápuwáise, yáí Dios cachàiníríca náicha canánama nucùacaténá yáapicha macáita. Yá píicápinácuéca nacáí nùanàca àniwa acalèe yéewáise chènuníse —íimaca yáí Jesúsca.

⁶⁵ Néese yáí sacerdote íiwacaliná icacanáidaca ibàlewa càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná yásáidacaténá báawaca yéemiaca yáí Jesús ímáanáca Dios iwali. Yá sacerdote íiwacaliná íimaca nalí:

—¡Yáí asiali itàanáca báawéeri iyú Dios iwali! ¡Càmita iwàwacutá wéemiaca áibanái icàlidáaná iináwaná iwali! Pidécueca péemiaca itàanáca báawéeri iyú Dios iwali, icàlidaca iwaliwa Dios íiricasani.

⁶⁶ ¿Càinásicué wamànica irí? —íimaca. Néese náimaca:

—Cabáyawanácani. Iwàwacutá yéetácawa —náimaca.

⁶⁷ Néese abénaméeyéi nàapsáidaca Jesús ináni. Nacapèedáidacani nacái. Aibanái nanúadáidaca nacái ináni iwali.

⁶⁸ Nabàlía nacái ituí, yá náimaca irí:

—Píasa Mesíasca, yáí wacuèrinása Dios ibànuèrisa walí, ¡piwicùlida, picàlida walíni caw-inácaalí níái inúadáidéeyéica pía! —náimaca naicáanica íquíniná.

Pedro niega conocer a Jesús

⁶⁹ Pedro yáawinacawa iyaca bàacháwáise, yá inanái íbaidéechúa néré úacawa Pedro yàatalé. Yá úumaca irí:

—Pía nacái yèepuníritéwa Jesús yáapicha, yáí Galilea néeséerica —úumaca.

⁷⁰ Quéwa Pedro icàlidaca ichiwawa nèewi macáita níái wenáiwicaca. Yá íimaca:

—Càmita núalíawa iwali yáí pitàaníríca nulí iwali —íimaca yáí Pedroca, cáalucáináni, ípíchaná nanúacani Jesús yáapicha.

⁷¹ Néesecáwa Pedro yàacawa náicha iwáiná inúma néré, yáí iwáiná bàacháwa itéeséerica. Yá áiba uicáca néréni, yá úumaca áibanái irí níái iyéeyéica néré:

—Yáí asialiquéi yèepunítéwa Jesús yáapicha, yáí Nazaret néeséerica —úumaca nalí.

⁷² Yá Pedro icàlidaca ichiwawa àniwa báisi báisícata càmínása yáalía íicáca Jesús. Íimaca:

—¡Càmita núalía nuicácani yáí asialica! —íimaca yáí Pedroca, ípíchaná náibàacani.

⁷³ Achúmáana tàacáwa àniwa, áibanái iyéeyéica néré nàacawa Pedro yàatalé. Yá náimaca irí:

—Báisita píaca néená níái Jesús yéewáidacaléca pitàanicáiná càide iyúwa Galilea yàasu cáli néeséeyéi —náimaca irí.

⁷⁴ Néese Pedro idàbaca icàlidaca ichiwawa báawéeri tàacáisi iyú báawanama báisi báisísíwata Dios yáaliériwa. Pedro íimaca:

—¡Càmita núalía nuicácani yáí asialica! —íimaca yáí Pedroca, cáalucáináni. Yáta cawámai itàaca.

⁷⁵ Yá Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús íméricaté irí: ‘Ípíchawáise cawámai itàaca, yá pimànipiná pichiwawa máisiba yàawíría càmínáca píalíawa núwali’, càité íimaca yáí Jesúsca. Yá Pedro yàacawa náicha. Yá ícháanica cacháinírí iyú.

27

Jesús es entregado a Pilato

¹ Amalácaalíté nawicáu, yá macáita sacerdote íiwacanánái abédanamata náiwitáise náapicha níái judío íiwacanánái béeyéica nanúanápíná Jesús.

² Yá nadacùaca náichawa Jesús. Néese natécani Pilato yàatalé, yáí gobernador romanosàiri icuèricaté Judea yàasu cáli.

La muerte de Judas

³ Néeseté Judas, yáí itéericaté nía Jesús yàatalé náibàacaténáni, yá Judas íicáca natéca Jesús nadacuèrimi, gobernador romanosàiri yàatalé nasutácaténá gobernador ichùulianápiná úwinái inúaca Jesús. Iná Judas, íicácaná nanúanápínaté Jesús, yá achúmaca Judas íináidacawa iwàwawa, báawaca íicáca yáí imàninácaté. Yá Judas iwàluacawa nàatalé níái sacerdote íiwacanánáca, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica. Yá Judas iwàwacaté yèepuadaca nalí yáí plataca nèericaté irí itéénacaté nía Jesús yàatalé náibàacaténáni, níái treinta namanúbaca moneda plata cawènyéi báinúaca quèeri iwènicatáica.

⁴ Judas íimaca nalí:

—Nuèpuadacué píri yáí plataca ípíchaná cabáyawanáca núa iwálíise. Nudéca numànica nubáyawanáwa nutéénacué pía yàatalé píibàacaténáni pinúanápínacuéni, yáara asiali mabáyawanéerica —íimaca yáí Judasca. Quéwa náimaca Judas irí:

—¡Canápináta walíni cabáyawanáanaca pía! ¡Píasu wawásicatéera! —náimaca.

⁵ Iná Judas yúucaca íchawa níái monedaca templo iriculé. Néese yàacawa. Yá idacùaca ícanápi iwálísewa yéenúlusi iyú idacuèricaté chènuníse. Yá ípisiacawa chènuníse, yéewacaténá yéenúlusi isidúa ícanápi, yá yéetácawa.

⁶ Néese sacerdote íiwacanánái iwacáidaca níái monedaca Judasmi yúuquèericaté íchawa templo iriculé. Yá náimaca:

—Idéca yeedáca iríwa yáí plata imàacacaténá nanúaca asiali, iná casacàca Dios iicáca yáí plataca. Canátacué yéewaná wamàacaca Dios iríni ofrenda iyú —náimaca.

⁷ Iná nánáidacawa nawèlianápiná cáli Judasmi yàasu plata iyú, abéeri cáli ípidenéeri Campo del Alfarero (ímáanáca “yàasu cáli, asiali imàníríca mapuwáa”). Néese nadécanámi nawèliacani, yá namàacaca yáí cáli nabàllacatalépiná yéetéeyéimiwa càmfíyéica judío.

⁸ Iná Jerusalén iyacaléná múnáná néemiacáinaté càinácaalí namànica Judas yàasu platami iyú, yá nàaca ípidená yáí cálica Campo de Sangre (ímáanáca “Iráí yàalu”) Judasmi yeedácáinaté iríwa yáí plataca imàacacaténaté nanúaca asiali. Mamáalàacata càì nàimaca ìwali yáí cálica, àta siùca nacáide.

⁹ Càité macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàanaté tàacáisi Dios inùmaliçúise, abéeri néená níái profeta ìyeyéicaté profeta Jeremías yéetacadenáamitéwa. Yáí profeta ímacaté: “Néedáca treinta namanúbaca moneda plata cawèníyeyéi, yáí asiali iwèninámi càide iyúwa israelita íwacanáni ipáyaidáaná nawèliacaténá asiali náasu wenàiwicapínacawa.

¹⁰ Yá nawèliaca cáli platami iyú, yàasu cáli yáí asiali imàníríca mapuwáa, càide iyúwa Wacuéríná Dios ichùllaná núa”, càì ímacaté yáí profetaca Dios inùmaliçúise.

Jesús ante Pilato

¹¹ Néeseté natéca Jesús gobernador romanosàiri yàatalé, yá gobernador isutáca yéemiawa Jesús. Gobernador ímaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinápiná? —ímaca. Néese Jesús ímaca:

—Báisíta, núacani, pídéca càì píimaca —ímaca yáí Jesúsca.

¹² Néese sacerdote íwacanánaica, nía nacái judío íwacanáni béeyéica idècunitàacá nacháawàca Jesús iináwaná ìwali mamáalàacata, yá masànacata náicha Jesús, éwita càmicànitaté imàni íbáyawanáwa iyúwa nacháawàaná iináwaná ìwali.

¹³ Iná yáí Pilato gobernadorca isutáca yéemiawa Jesús. Yá ímaca Jesús irí:

—¿Cáná càmita picàlida nulí piináwanáwa? Péemia nacháawàaná piináwaná ìwali manùba wawàsi ìwalíse —ímaca yáí Pilatoca.

¹⁴ Masànata quéwa yáí Jesúsca, càmita icàlida iináwanáwa gobernador irí, íbatàa abéeri tàacáisi pináta. Iná yáí Pilato gobernadorca íináidacawa manuíswata íicáidaca Jesús irí.

Jesús es sentenciado a muerte

¹⁵ Camuí imanúbaca judionái imànicaalíté Pascua yàasuná culto, yáté gobernador romanosàiri iwasaáca abéeri presoíri judionái irípiná càirinácaalí presoíri nawàwéeri.

¹⁶ Néenialíté ìyaca caináwanéeri presoíri ípidenéericaté Jesús Barrabás.

¹⁷ Néese idécanámi judionái nawacáidáyacacawa Pilato yàatalé, yá Pilato isutáca yéemiawa nía:

—¿Càirinácaalícué náicha piwàwa nuwasàaca pirí, Barrabástasica, càmicaalí nacái, Jesús áibatásica, yáí nàiméerica ìwali Mesíascani, yáí nacuèrinásàirica Dios ibànuèrica nalí? —càì ímaca yáí Pilatoca.

¹⁸ Pilato icàlidaca nalíni, yáaliacáinatéwa báawaca judío íwacanáni iicáca Jesús, máinicáiná cayábaca macái wenàiwica naicáca Jesús, iná judío íwacanáni náibàcaté Jesús nacháawàcaténá iináwaná ìwali gobernador irí.

¹⁹ Néese idècunitàacá Pilato yáawinacawa ìyaca néré yàasu manuiri yàalubáisi íinatawa, yá Pilato yàacawéetúa ibànùca irí tàacáisi. Yá úumaca irí: “Píwasàa caquialéta yàara asiali mabáyawanéerica, núamacanicáiná táiyápi bàwina. Yá núamacani írícúise máini cáaluca núa manuíswata Jesús ìwalíse, ipíchaná pimànica irí báawéeri”, càì ubànùca tàacáisi ùacawéeri Pilato iríwa.

²⁰ Quéwa sacerdote íwacanáni, nía nacái judío íwacanánaica nawènúadaca manùbéeyéi wenàiwicanái íwítáise nasutánápiná Pilato ícha iwasaacaténá nalípiná Barrabás, ichùllaca nacái yàasu úwináwa nanúanápiná Jesús.

²¹ Néese gobernador Pilato isutáca yéemiawa nía àniwa:

—¿Càiriná asiali pucháibéeyéica ícha piwàwacué numàca yèpunícawa pirícué? —ímaca. Néese náimaca:

—¿Píwasàa walí Barrabás! —náimaca.

²² Pilato isutáca yéemiawa nía:

—Néeni, nuwasàacaalícué pirí Barrabás, ¿càinásicué piwàwa numànica Jesús irí, yáí píiméericuéca ìwali, Mesíascani, yáí picuèrinápináca? —ímaca. Néese macáita náimaca:

—¿Pitàtàacuèni cruz ìwali! —náimaca.

²³ Néese Pilato isutáca yéemiawa nía:

—¿Cáná? ¿Càinásiica báawéeri idé imànica? —ímaca yáí Pilatoca. Quéwa nèepua néemianícawa:

—¿Pitàtàacuèni cruz ìwali! —náimaca.

²⁴ Atata Pilato yáaliacawa càmita yáalimá iwènúadaca náiwitáise, iicáca nacái máini calúaca nía cachàiniwanái mamáalàacata nawáwáanápínaté namànica úwicái gobierno ípunita yàcalé írìcu. Iná Pilato ichùullaca yàasu wenàiwicawa itéénápiná írí úni. Yá Pilato íbaca icáapiwa manùbéeyéi wenàiwica naicápiná yáasáidacaténá nalí yáawawa càide iyúwa canáca nacáiri íbáyawaná Jesús íwalíse, quéwa cabáyawanéeri mamáalàacatani yái Pilatoca. Yá Pilato ímaca nalí:

—Canáca nubáyawaná pinúanacué yái asialica. Piasu wawásitacué pinúani —ímaca yái Pilatoca.

²⁵ Macáita wenàiwicanái náimaca írí:

—¡Wía cabáyawanéeyéica íwalíse, wéenibe nacái! —náimaca.

²⁶ Iná Pilato iwásáaca nalí Barrabás. Néese ichùullaca yàasu úwináywa nacapèedáidaca Jesús mabàleta cachàiníri cabèesi iyú. Nadécánámi nacapèedáidaca Jesús báawanama àta ímami ichalàacatalétawa ícha, yá Pilato yèepúadacani úwinái írí natàtànápínáni cruz ìwali.

²⁷ Néese gobernador yàasu úwinái natéca Jesús Pilato icapèe manuiri néré, bàacháwa iriculé. Yá namáidaca macáita néenánáywa úwináica nàwacáidáyacaténáwa Jesús itéese.

²⁸ Needáca Jesús íbàle. Yá náucaca íwalíse cáaléeri ruana nacáiri quíiréeri càiride iyúwa romano icuèriná íbàle, nacuèriná naicácaténásatáni, quéwa naicáanicáita meedá Jesús iquíniná.

²⁹ Néese namànica tuíri culèpi nacáiri icáyuwaniná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyáaca corona Jesús íwita ìwali. Namàacaca sitúa Jesús icáapi yéewápuwáiseeri iriculé càide iyúwaté romano icuèriná idènianá yàasu àicu orofriwa. Néese nabàlùacawa nàulù ipùata iyúwa Jesús írí càide iyúwa nàca nacáicaalí icàaluíniná quéwa naicáanicáita meedá iquíniná. Càmita báisiri iyú nàa icàaluíniná. Yá náimaca írí:

—¡Casimái piwáwa, piyaca manùba èeri, piasa judío icuèrinásàirica! —náimaca, càide iyúwaté romano íwitaíse natàidáaná nacuèrináwa, naicáanicaténá meedá Jesús iquíniná.

³⁰ Nàapsíadacani, yá needáca sitúa icáapi ícha, yá nanúadáidaca íwita ìwali sitúa iyú.

³¹ Idécánámi cài naicáanica Jesús iquíniná, yá needáca ícha yái ruana nacáiri quíiréerica. Néese náiyáaca ìwali íbàle, yá natéca natàtáacaténáni cruz ìwali.

Jesús es crucificado

³² Nàacanámíwa caplí ícha, càmita yéewa Jesús iwáacutaca yàasu cruz, canácáiná quirínama ichàini, úwináicáiná icapèedáidacani báawanama. Iná úwinái íbàaca asiali ípidenéerica Simón, Cirene iyacàlená néeseeri. Yá nachùullaca Simón iwáacutaca cruz Jesús írìpiná.

³³ Natéca Jesús méetáuculé Jerusalén iyacàlená ícha. Nàanàacaté Gólgota néré (ímáanáca “Iiwitási yáapimi iyacatalé”).

³⁴ Yá nawáacaté nàaca Jesús líra uva ituní ipuíri, nèewiadéerica dabé yèewi ípidenéeri hiel wéebacaténá Jesús iiná ipíchaná máini yúuwichàacawa cruz ìwali. Quéwa, idécánámi yáalimáidaca achúmáanata, yá camíirita líra náichani.

³⁵ Idécánámi úwinái natàtáaca Jesús cruz ìwali, yá náibàaca íbàlemi, náucaca náichawa suerte naseríacaténá nalíwáaca Jesús íbàlemi.

³⁶ Néese úwinái iyamáa yáawinacawa néré nacúacaténáni ipíchaná áibanái yàanàaca yàatalé.

³⁷ Nachanàidaca tàacáisi cruz ìwali Jesús íwita iwicábùba. Yái tàacáisi icàlidacaté cáná yéewa nanúacani. Yá tàacáisi ímaca: “Yácata Jesús, yái judío icuèrináca”, ímacaté yái tàacáisica.

³⁸ Natàtáaca nacái pucháiba cayéedéeyéi cruz ìwali mawiénita Jesús írí. Abéeri cruz íbàlùacawa Jesús yéewápuwáise, áiba cruz nacái íbàlùacawa apáuwáise Jesús írí.

³⁹ Níái ichàbéeyéicawa néenibàa àyapulicubàa natàanica Jesús ìwali báawéeri iyú, nacusúadaca náiwitawa írí naicáanicaténá iquíniná.

⁴⁰ Yá náimaca írí:

—¡Píata imáalàidéeripínása templo, imichàidéeripínása nacái àniwani máisiba èeri írìcu, pichàiniada píawawa yéetácáisi ícha ipíchaná péetácawa! ¡Báisícaalí Dios lírica pía, yá pircúawa cruz ícha! —náimaca naicáanica Jesús iquíniná.

⁴¹ Càita nacái naicáanica Jesús iquíniná níái sacerdote íwacanánáica, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, nía nacái judío íwacanánái bèeyéica. Náimaca nalíwáaca:

⁴² —Ichùnìacaté áibanái ipíchanaté néetácawa, quéwa càmita yáalimá ichàniadaca yáawawa yéetácáisi ícha. Báisícaalí Israel itaquénáinámi icuèrinácatáni, ¡yásí yáalimá iricúacawa cruz íchatá, weebáidacaténá itàacái!

⁴³ Ímacaté manuícasa íináidacawa iwàwawa Dios ìwali, íbàacaténása nacái iwàwawa Dios iwéré Dios icúanápínaténi báawéeri ícha. Quéwa báisícaalí cáinináca Dios iicácatáni, ¡yá Dios ichàniadacatáni yéetácáisi ícha ipíchaná yéetácawa! ¡Iná càmita yéewa Dios líricani càide iyúwaté icàlidáaná ichíwawa! —náimaca naicáanica Jesús iquíniná.

⁴⁴ Nía nacái cayéedéeyéica natàtèeyéica cruz ìwali mawiénita Jesús írí, natàanica nacái ìwali báawéeri iyú.

Muerte de Jesús

⁴⁵ Néeseté machacànicaalíté èeri, yá catáca macáita cháí èeri írìcu máisiba horapíná catáca, àta las tresta táicalé.

⁴⁶ Yási horaquéi a las tres Jesús imáidaca cachàiníri iyú itàacái iyúwa. Yá ímaca Dios írì: “Elí, Elí, ¿lema sabactani?”, ímaca yái Jesúsa. (Yái tàacáisi ímáanáca: “Nucuèriná Dios, Nucuèriná Dios, ¿cánásica pimáaca núa abéerita?” còi ímáanáca.)

⁴⁷ Abénaméeyéi néená níái íbàluèyécawa néré néemiacáináni, yá náimaca nalíwáaca:

—Yái asiali imáidaca iyaca profeta Elías —náimaca.

⁴⁸ Yá abéeri náicha yàaca yeedáca esponja wáluma nacáiri ísapiadaténáni uva ituní iyú càaméeri liracaná. Yá idacúaca esponja isábéerica sitúa ipùatalicu. Néese imichàidacani mawiénita Jesús inúma írì, yéewacaténá Jesús íbèrùacani.

⁴⁹ Aibanáita quéwa yáapichéeyéi náimaca írì:

—Tàacáwa, wacùacuècani waicáwa Elías yàanàacaalí yeedácani cruz ícha —náimaca naicáanáca Jesús iquíniná.

⁵⁰ Néese àniwa Jesús imáidaca cachàiníri iyú, yá imàacaca icáucawa yàacawa iiná íchawa.

⁵¹ Jesús yéetácanacáitawa, yáta manuírì yáawàanáca templo írìcuírìca icacanácawa bamuchúamibàa cáli iwérenama, pucháibawaca yéewi, yái yáawàanáca íbàlìerica mabáyawanéeri Dios iyacatáica wenàiwicanái ituí ícha. Yá icacanácawa chènuníise cáli iwérenama, yái yáawàanáca. Cáli icusúaca nacáíwa. Yá íba manuínaméeyéi nacái nasubèriacawa cáli icusúacái iyú.

⁵² Yáta madécaná càliculli inúma nàacúacatéwa, yá nacáucàacawa madécaná yeebáidéeyéicaté Dios itàacái, níái yéetéeyéimicatéwa.

⁵³ Néesetécáwa namusúacawa càliculli írìcuíse idécanámité Jesús imichàacawa yéetácaisi ícha. Yá nawàlùacatéwa Dios yàasu yàcalé írìculé, yái Jerusalén iyacàlenáca, yáté madécaná wenàiwica naicáca nía néré.

⁵⁴ Néese úwi íiwacaliná, nía nacái yáapichéeyéica icuèyécate Jesús, naicácaná cáli icusúacawa, yái áiba wawàsi ichàbáaná nacáíwa, yá cáluca nía báawanama. Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Báisícata yái asálica Dios Iríca! —náimaca.

⁵⁵ Náyaca nacái néré manúba inanái íicáidéeyéica iyaca Jesús írì déecuíseta quéwa. Níái inanáica nayúdàacaté Jesús yèepunícaalítéwa Galilea yàasu cáli ícha Jerusalén iyacàlená nérépiná.

⁵⁶ Úyaca nëewi María Magdalenaca. Aiba María nacái iya néré úái náatúaca, níái Santiago, José nacái. Aiba inanái nacái iya néré úái Zebedeo yéenibe yáatúaca.

Jesús es sepultado

⁵⁷ Néeseté catáca yàacawa, yá abéeri càasuírì yàanàca ípidenèerica José, Arimatea iyacàlená minali. Yái Joséca yeebáidacaté Jesús itàacái.

⁵⁸ Yái José yàaca íicáca Pilato gobernador yàatalé. Yá isutáca Jesús iinámi Pilato ícha. Néese Pilato ichùullaca namàacaca José itéca Jesús iinámi.

⁵⁹ Ináté José yàacawa cruz néré, yeedáca Jesús iinámi, yá yéepúacani masaquèeri wáluma linoírì iyú, càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía judíoca.

⁶⁰ Yái José idéníaca yàasu càliculli wàlisàíwa. Yá írìladaca Jesús iinámi càliculli írìculé. Yái càlicullíca áibanái líquericaté dúli íbàlài írìcu, yéewacaténá càlicullícani, càide iyúwa caplí imádáaná. José, áibanái nacái idécanámi nabàllaca càliculli inúma manuírì íba iyú, yá nàacawa ícha.

⁶¹ Quéwa María Magdalena, áiba María nacái nayamáacawa néré, náawinacáwacawa abéemàawáise càliculli ícha.

La guardia ante el sepulcro de Jesús

⁶² Néeseté mapisáita àniwa, yái sábadu judíonái iyamáidacatáicawa, sacerdote íwacananái, fariseonái nacái nàacawa Pilato gobernador yàatalé, yái romanosàiri icuèricaté nàasu cáli.

⁶³ Yá náimaca írì:

—Wáiwacali, pía icuèrica wía, wadéca wawàwalica yái ímáanácaté yáara cachíwéerica idécunítacá caucani. Iimacaté imichàanápínacatéwa yéetácaisi ícha máisiba èeri írìcu.

⁶⁴ Iná pichùulla úwinái nacúaca cayábanì yái càlicullíca àta imáalàacatáitawéi máisiba èeri ipíchaná yéewáidacalénái yàanàca táiyápi yá nayéedüaca iinámi càliculli írìcuíse, ipíchaná nacái nacàlidaca nachiwawa wenàiwicanái írì idéanáca imichàacawa yéetácaisi ícha. Niacáiná yéewáidacalénái nacàlidacaalí iináwaná idécasa imichàacawa yéetácaisi ícha, yási máiní yáawanáca báawaca íchani yái quéechéeri chwáica yái nacàlidáanácaté nachiwawa íwali Mesíasasani, yái judío icuèrinápínaca —náimaca.

⁶⁵ Néese Pilato ímaca nalí:

—Pidèniacuéa úwinái pichùulièyéipiná icùaca càliculli. Piacué pibàlliacani picùacué pialimánata cayábani, yái càlicullica, ipíchaná áibanái yàanàaca néré —íimaca yái Pilatoca.

⁶⁶ Néese nàacawa càliculli néré. Yá nachanàidaca sello íyanási nacáiri íba ìwali, yái manuiri íba nabàlèrica iyú càliculli inùma. Canáca yéewaná wenàiwica iwàlùacawa càliculli iriculé càmicaaicáwá imàdáida sello quéechacáwá, yái sello íyanási nacáiri nachanàidéerica càliculli inùma ìwali. Yá namàacaca néré nacái úwinái icuèyéipináca càliculli ipíchaná áiba wenàiwica iwàlùacawa néré.

28

La resurrección de Jesús

¹ Néese sábadu ichàbacatéwa judionái iyamáidacatácawá. Yáté amaláca yàacawa domingo, yá María Magdalena, áiba María úapicha nacái nàaca naicáca càliculli nérépiná.

² Yáta cáli icusúacawa cachàiníri iyú, ángel Wáiwacali néeséeri yàanàacáiná chènuniise. Yàanàaca càliculli néré, yá yeedáca manuiri íba càliculli inùma ícha, yá yáawinacawa íba ínata.

³ Yái ángel icánaca càide iyúwa énu icamaláná icánáná. Idèniaca nacái íbàlewa cabalèeri, mèlumèlúri càide iyúwa nieve.

⁴ Uwinái naicácani, yá natatácawa nacalùniwa, yá náuwàa nalíacawa cáli ínatalé càide iyúwa yéetéyéimiwa.

⁵ Néese ángel íimaca inanái irí:

—Picácué cáalu pía núcha. Núalíacawa picutácuéca piacawa Jesús iinámi, yái natàtèericaté cruz ìwali.

⁶ Canáca chání, idéca imichàacawa yéetácáisi ícha càide iyúwaté ímáaná. Aquialécué piacuéwa piicáca aléi càliculli iriculé nalíadacatáimicani.

⁷ Néese piacàatétacuéwa picàlidaca yéewáidacalénái iríni. Càicué píimaca nalí: “Wáiwacali idéca imichàacawa yéetácáisi ícha. Siùcade yàacawa pipíchalécué Galilea yàasu cáli néré. Nérépinácué piicáni”, càicué píimaca yéewáidacalénái iríwa. Yácata tàacáisi iwàwacutèericuéca nucàlidaca píri —íimaca yái ángelca.

⁸ Néese níai inanáica napiacawa càliculli ícha, yá cáaluca nía quéwa casímáica nawàwa manuísíwata. Yá napiacawa nàacaténá nacàlidaca walíni, wía Jesús yéewáidacaléca.

⁹ Yáta Jesús imàacaca yáawawa naicácani, yá itàidaca nía. Yá nàacawa Jesús yàatalé, náuwàa nalíacawa nanùmáawawa cáli iwéres Jesús ípunita, náibàaca yàabàli iwali nàacaténá icàaluíniná, càide iyúwa wáiwitáise íyáaná, wía judíoca.

¹⁰ Yá Jesús íimaca nalí:

—Picácué cáalu pía. Piacué picàlidaca nuénánái iríni nàacaténáwa Galilea yàasu cáli néré, yáisi néréca naicápiná núawa —íimaca yái Jesúsca.

Lo que contaron los soldados

¹¹ Néeseté níai inanáica idècunitàacá nèepùaca nàacawa càliculli ícha, yá abènaméeyéi néená níai úwináica icuèyéicaté càliculli nèepùacawa Jerusalén iyacàléná iriculé. Yá nacàlidaca sacerdote íiwacanánái iríni macáita yái ichàbàanacatéwa.

¹² Néese sacerdote íiwacanánái nàaca natàanica judío íiwacanánái béeyéi yáapicha. Yáté abèdanamacata náiwitáise. Néese nàaca madécaná plata úwinái irí masànacaténá níai úwináica.

¹³ Yáté náimaca úwinái irí:

—Picàlidacué áibanái iríni, táiyápi bàwina idècunitàacá píimácuéca piyaca, yásasí níai Jesús yéewáidacalénáimica nàanàacaté needáca ichéecami, càicué píimaca wenàiwicanái iríwa.

¹⁴ Néese gobernador yéemiacaalícué píináwaná iwali càmlínácué picùca cayába yái càlicullimica, yáisi watàanícuéca yáapicha piwícau ipíchanácué inúaca pía —náimaca nachùulíaca úwinái nacàlidáanápína nachíwawa.

¹⁵ Néeseté úwinái needáca nalíwa yái plataca, yá nàacawa nacàlidaca nachíwawa càide iyúwa sacerdotenái ichùulianáté nía. Càita nacái madécaná judionái nacàlidaca càiri cachíwèeri tàacáisi Jesús iwali àta siuca nacáide.

El encargo de Jesús a los discípulos

¹⁶ Ináté wía Jesús yéewáidacaléca once wamanùbaca, wàacatéwa Galilea yàasu cáli néré, áiba dùli néré Jesús icàlidèericaté walí iwali, wàwacáidáyacacatáipínacawa.

¹⁷ Waicácaté Jesús, yá wàaca icàaluíniná, quéwa abènaméeyéi wéená càmitatécáwá neebáida báisíca Jesús yái naiquèerica.

¹⁸ Néese Jesús yàacawa wàatalé. Yá íimaca walí:

—Dios idéca imàacaca nulí íiwitáisewa nucúanápiná macáita iyéerica chènuniré, cháí èeri irícu nacái.

¹⁹ Piacuéwa macái cáli ínatalé, péewáidacué macái wenàiwicanái neebáidáanápína nutàacái. Pibautizácué nacái cawinácaalí yeebáidéeyéica Wáaniri Dios, núa nacái yái Dios Írica, Espíritu Santo nacái.

²⁰Péewáidacué wenàiwica namànicaténá macáita càide iyúwa nuchùllanácué pía. Núatacué nacái piapicha, nùacawéeridapinácué píawa càiripináta àta yái èriquéi imáalàacatalépinátawa, nùanàpinácaalí àniwa —íimaca yái Jesúsca.

SAN MARCOS

Juan el Bautista en el desierto

¹ Yácata cayábéeri tàacáisi icàlidéerica walí Jesucristo iwali, yái Dios Iirica. Yái tàacáisca idàba càì:

² Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios íméericaté Iiri iríwa. Dios ímacaté:
 “Péemia cayába, nubànùpiná pipíchalé nùasu wenàiwicawa icàlidéerica nutàacáíwa. Yá yàapinácawa pipíchaléwa yàalàacaténá wenàiwica nachùnlanápiná náiwitáisewa yéewanápiná natàidaca pía cayábéeri iyú pìanàacaalípiná nàataléwa.
³ Icàlidapíná nalíwani cachàiníri iyú manacúali yùucubàa càinàwàiri. Càipíná ímaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùnìlacaalí àyapu Náiwacali írìpináwa, càitacué nacái iwàwacutácué pichùnìlaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios írìpiná, pítàidacaténácué cayábéeri iyúni. Pichùnìlacué píiwitáisewa yéewacaténá idàbaca yéewáidacuéca píyaca machacàníri iyú càide iyúwa iwàwáaná’, càipíná ímaca yái nùasu wenàiwicaca”, ímacaté yái Diosca.

⁴ Inaté macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáanaté tàacáisi Dios inùmallícué. Juan el Bautista yàanàacaté manacúali yùuculé càinàwàiri, yá ibautizáca yàacawa wenàiwicanái néenibàa. Yàalàaca nía nawènùadánápiná náiwitáisewa Dios írìpiná, nabautizánápiná nacáíwa, nàasáidacaténá namàacacaté náichawa yái báawéerica namànírira, yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha.

⁵ Néese manùbéeyéi wenàiwica nàacatéwa Juan yàatalé néemiácaténá itàacái, madécaná Judea yàasu cáli néeseéyéi, Jerusalén iyacàlená mìnáná nacái. Néese nacàlidaca náichawa yái báawéerica namànírira, yá Juan ibautizáca nía Jordán inanába yáaculé.

⁶ Yái Juan idèniaca ibàlèwa cáucuri wáluma camello ichùna iwálumalená. Idèniaca nacái ìwallabàawa píraí ímamimi. Iyáa nacái iyáacaléwa wírìchu nacáiyéi, mába ituní nacái Juan yàanèerica manacúali yùucubàa càinàwàiri.

⁷ Càité Juan icàlidaca yèpunícawa nalíni: “Mesúnamáita áiba yàanàaca núamirìcubàa, máiníri cachàinica íiwitáise nuícha. Nuíwacalìcani, yái yàanèeripináca; nuicáca núawawa iyúwa yàasu wenàiwica càimíri cachàini náicha canánama máinícáiná cayábéerica nuíchani.

⁸ Nudéca nubautizácuéca pía ùni yáaculé, yáta quéwa ibànuèripinácué píri Espíritu Santo ibautizácaténácué píiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú”, ímaca nalí yái Juanca.

Jesús es bautizado

⁹ Néenialité Jesús yàanàaca Nazaret iyacàlená néese, iyéerica Galilea yàasu cáli íinata. Jesús yàanàaca Juan yàatalé. Néese Juan ibautizáca Jesús Jordán inanába yáaculé.

¹⁰ Idécanámi Jesús imichàacawa ùni yáaculé, yáta íicáca capirálèeri cáli yàacúacawa. Yá íicáca Espíritu Santo irìctacawa iwali càiride iyúwa unùcu irìctànáwa.

¹¹ Yá néemiaca Dios itàacái chènùnise. Dios ímaca Jesús írì: “Píacata Nuíri nuwàwèeri càininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicáca pía”, ímaca yái Diosca.

Jesús es puesto a prueba

¹² Yáta Espíritu Santo itéca Jesús manacúali yùuculé càinàwàiri.

¹³ Jesús iyaca néré cuarenta èeri manacúali yùucubàa. Néréca Satanás yàalimáida Jesús imànínápiná ibáyawanáwa, quéwa càmita Jesús yeebá. Yá Jesús iyaca cuwéesinái yéewibàa. Angelnáí nacái yàacawéeridaca néréni, nayúudàacani.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴ Néeseté áibanái wenàiwica náucaca Juan el Bautista presoíyéi ibànallícué. Néese Jesús yàacawa Galilea yàasu cáli néré. Yá icàlidaca yèpunícawa yái tàacáisi cayábéerica Dios inùmallícué.

¹⁵ Jesús ímaca: “Idéca yàanàaca yéenáíwaná Dios icúacaténá canánama mesúnamáita. Iná píwènùadacué píiwitáisewa píbayawaná íchawa, peebáidacué nacái yái tàacáisi cayábéerica”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁶ Néese Jesús yèpunícawa Galilea icallsaníná icàinaléná ínatabàa. Yá íicáca pucháiba asianái. Ibèeri ípidená Simón, iméerèeri ípidená Andrés. Yúuquéyéi yàasu tarayawa yèpunícawa callisáacubàa, náibàacáiná cubái needácaténá nalíwa nàasu platawa.

¹⁷ Yá Jesús ímaca nalí:

—Aquiálécué sísaara, píacuéwa núapícha yéewacaténá nuéwáidacalénáicuéca pía. Pídecuéca píibàaca cubái píwacáidacaténácué nía, quéwa siúcáisece nuéwáidapínácué píawa píwacáidánápiná nulí wenàiwica yéewanápiná nuéwáidacaléca nía —ímaca yái Jesúsca.

¹⁸ Yáta namàacaca nàichawa nàasu tarayawa. Yá nàacawa yáapicha.

¹⁹ Néese nèepunicawa nàacawa àniwa calisa idùlepiré, yá Jesús icá nacái Zebedeo yéenibe pucháiba asianái, lípidenéeyéi Santiago, Juan nacái, ichùnièyèi yàasu chinchorrown, nàasu barca irícuwa.

²⁰ Jesús iicácanacáita nía, yá imáidaca nía. Yá caqualéta namàacaca nàaniriwa barca irícu, yàasu wenàiwicanái yáapichawa íbaidéeyéica Zebedeo irí. Yá Santiago, Juan nacái nàacawa Jesús yáapicha.

Un hombre que tenía un espíritu impuro

²¹ Yá nàanàaca Capernaum iyacàlená néré. Néese áiba sábadò judionái iyamáidacatáicawa, yá Jesús iwàlùacawa judionái yéewáidacàalu irículé, yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica.

²² Yá nàinàidacawa néemiaca yéewáidáaná nía, yéewáidacáiná nía càide iyúwa wenàiwica idènièrica Dios íwiwtáise icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalicúise. Càmita yéewáida nía càide iyúwa judionái yéewáidáaná wenàiwica, níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, Dios itàacái iwali, profeta Moisés itànèericaté.

²³ Néese iyaca nàasu néewáidacàalu irícu abéeri asiali idènièrica demonio iwàwalicuwa, abéeri demonio casaquèeri íwiwtáise. Yái demonio idacùaca asiali íwiwtáise.

²⁴ Yáta demonio idàbaca yéemánicawa asiali isàna iyú. Yá demonio íimaca Jesús irí:

—¿Cáná pisàiwica walí wawàsi, pía Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica? ¿Pianàsica pimáalàidacaténá wía? Nùaliacawa nuicáca pía, nùaliacawa píwali, Dios néeséeri mabáyawanéerica pía —íimaca.

²⁵ Quéwa Jesús yàalàaca demonio cachàiniiri iyú. Yá íimaca demonio irí:

—¡Masànata pía! ¡Pimusúawa íicha yái asialica! —íimaca yái Jesúsca.

²⁶ Néese demonio casaquèeri íwiwtáise itatáidaca asiali cachàiniiri iyú, yá demonio yàacawa asiali íicha, yá demonio íicháanica yàacawa cachàiniiri iyú.

²⁷ Néese macáita iyéeyéica néré nacalùadacawa manuísíwata, íná nasutáca néemiawa níawáaca, náimaca nalíwáaca:

—¿Càinàsica yái wàlisài yéewáidáanáca? Yéewáidaca wenàiwica, ichùullaca demonio nacái íwiwtáise cachàiniiri iyúwa. Ichùullaca demonio casaquèeyéica íwiwtáise, yá namànica càide iyúwa ichùullaná nía —náimaca nalíwáaca.

²⁸ Néese ráunamáita macái Galilea yàasu cáli néeséeyéi náaliacawa Jesús iináwaná iwali.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

²⁹ Idécanáamité namusúacawa judionái yéewáidacàalu irícuise, Jesús yàacawa Santiago yáapicha, Juan nacái. Yá nawàlùacawa Simón icapèe irículé, Andrés iyacatalé ibèeri Simón yáapichawa.

³⁰ Néenialité Simón iyéeru uculúacawa mecuní iyú. Jesús iwàlùacadenáamiwa nacapèe irículé, yáta nacàlidaca irí uculúanáwa.

³¹ Néese Jesús yàacawa ùatalé, íbàaca ucáapi, imichàidaca úa, yáta mecuní ichàbacawa uícha. Néese ùaca nayáapiná.

Jesús sana a muchos enfermos

³² Néeseté catáca yàacawa, èeri idénáami iwàlùacawa, yáté yàcalé minaná natéca macái néenánáwa cáuláiquéeyéi Jesús yàatalé, áibanái wenàiwica nacái demonio idacuèyèi íwiwtáise.

³³ Yá macáita nàwacáidáyacacawa capli inùma néeni Jesús iyacatái.

³⁴ Jesús ichùniacaté madécaná cáuláiquéeyéi macái uláicái íwiwtáaná íicha. Jesús yúucaca madécaná demonio wenàiwicanái íicha, càmita quéwa íbatàa demonionái icàlidaca iináwaná iwali, náaliacáiná naicàceni, yái Jesúsca.

Jesús anuncia el mensaje en las sinagogas

³⁵ Néese táiyápicáwa, cáala èeri ípíchawáise èeri imusúacawa, yá Jesús imichàacawa, yàacawa imusúacawa yàcalé irícuise yàacaténáwa canácatalé wenàiwica. Yá néré isutáca yáawawa Dios íicha.

³⁶ Néese Simón yàacawa yàacawéeyéiná yáapichawa nacutáca Jesús.

³⁷ Néese nàanàacani, yá náimaca Jesús irí:

—Macáita nacutáca náyaca pía —náimaca.

³⁸ Yá Jesús íimaca nalí:

—Wàacuéwa áibanái iyacàle néré iyéeyéica mawiénibàa nucàlidacaténá nalíni yái tàacáisi cayábéerica. Nudéca nùanàaca nucàlidacaténá nalíni —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Iná Jesús yàacawa macái yàcalé iyéeyéica Galilea yàasu cáli ímata. Icàlidaca nalíni nàasu néewáidacàalu imanùbaca irícu. Yá yúucaca demonio wenàiwicanái íicha.

Jesús sana a un leproso

⁴⁰ Néeseté áiba asiali, cacháunéeri íimami lepra iyú, yàacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa Jesús irí, yàcatená Jesús icàaluíniná, yéewacaténá catùulécánáca Jesús iicácani. Yá íimaca Jesús irí:

—Núaliacawa píalimá pichùniaca núa, piwàwacaalí quéwa pichùniaca núa —íimaca.

⁴¹ Yá catùulécánáca Jesús iicáca cáuláiquéeri, yá imàacaca icáapiwa ìwali, yá Jesús íimaca irí:

—Nuwàwaca nuchùniaca pía. ¡Cayábaca píawa! —íimaca yáí Jesúsca.

⁴² Yáta icháuná lepra ichàbacawa asiali íicha. Yáta cayábaquéi asialica.

⁴³ Quéwa Jesús ichùuliaca asiali yèepùanápináwa íicha caquialéta. Yá nacáí yàalàaca asiali cachàiníri iyú.

⁴⁴ Jesús íimaca asiali irí:

—Péemia cayába. Picá picàlida áibanáí iríní nuchùniáná pía. Néese, píawa caquialéta píasáida sacerdote iicá píimamiwa, yáaliacaténáwa cayábaca pía picháuná íichawa. Pimàaca nacáí ofrenda Dios irí càide iyúwaté profeta Moisés ichùulláná, cayábacáiná pía, yéewanápiná macáí wenàiwica yáaliacawa pídeca pichùniacawa —íimaca Jesús.

⁴⁵ Quéwa yáí asialica idàbaca icàlidaca macáí wenàiwica irí Jesús iináwaná ichùniáná. Iná càmíta quirínama Jesús yéewa iwàlùacawa asáiwaca áiba yàcalé iriculé madécánácáiná wenàiwica nawàwa naicácani. Iná yèepunicawa náicha manacúali yùucubàa càinàwàiri canácatalé wenàiwicanáí. Quéwa macáí yàcalé mìnánáí nàacawa yàatalé naicácaténáí.

2

Jesús sana a un paralítico

¹ Néeseté cawàwanáta máisiba èeri idénáami, yá Jesús yèepùa iwàlùacawa Capernaum iyacàlená iriculé. Quéwa manubéeyéí yáaliaca iináwaná iyaca capíiricu.

² Yá madécáná wenàiwica iwacáidáyacacawa yàatalé iná napuniadaca capíi, inùma nérénamata. Yá Jesús icàlidaca nalí Dios itàacáí.

³ Néese báinúaca aslanáí yàanáca itéyeyéica asiali máapinéeri iiná macáita, càmírica yáalimá imichànicawa, irièricawa yàalubáí íinatawa, iiméeri iricu.

⁴ Càmíta náalimá nawàlùacawa Jesús nérépiná dàalacáiná máiní wenàiwicanáí néré, iná náiriacawa escalera ìwalibàa capíi íinatalé, sàabadéeri, canéerica ipùata chènuniré. Néréca nawatàaca capíi ibáiná Jesús iwicáu. Yá nalicùadaca néenibàani, yéénulusi ìwali, yáí máapinéerica iiná yàalubáí íinatawa.

⁵ Néese Jesús yáaliacawa náiwitáise manuica náináidacawa nawàwawa Jesús ìwali ichùniánápináni, yá Jesús íimaca cáuláiquéeri irí:

—Pía, nùacawéerináca, nudéca numàacaca nuwàwawa píbáyawaná íicha cayábacaténá píapicha Dios —íimaca yáí Jesúsca.

⁶⁻⁷ Yá abénaméeyéí yéewáidéyeyéica wenàiwica templo iricu nàyaca néré, yáawinéeyéicawa. Yá náináidacawa: “¿Cáná itàani càì yáí asiali Jesúsca? Itàanica iyaca Dios ìwali báawéeri iyú, canácáiná asiali yáaliméeri imàacaca iwàwawa wenàiwicanáí íbáyawaná íicha cayábacaténá náapicha Dios. Abéericata Dios yáaliméeri imànica càiri wawàsi”, náimaca náináidacawa nalíwa nawàwallicùsewa.

⁸ Yáta Jesús yáaliacawa náináidánáwa. Yá íimaca nalí:

—¿Cánacué yéewa píináidacawa càì?

⁹ Máiní màulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Nudéca numàacaca nuwàwawa píbáyawaná íicha cayábacaténá píapicha Dios’, càmícáiná áibanáí yáalimá iicáca asáisi báisicaalí cayábaca yáapicha Dios. Quéwa máiní càulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Pimichàawa, píipina’, áibanáí wenàiwica náalimácáiná naicáca asáisi wadécaalí wachùniacani watàacáí iyúwa, yáí máapinéerica.

¹⁰ Iná núa, asiali Dios néeserica, nuchùniapíná yáí máapinéerica, píaliacaténácuéwa Dios idéca ichùuliaca numàacáanápiná nuwàwawa wenàiwicanáí íbáyawaná íicha chái èeri iricu, cayábacaténá náapicha Dios —íimaca yáí Jesúsca. Néese íimaca máapinéeri irí:

¹¹ —Pía asialica, píimichàawa, peedá píalubáíwa, pèepùawa picapèe néréwa —íimaca yáí Jesúsca.

¹² Néese yáí cáuláiquéerica imichàacawa. Yá itéca yàalubáíwa. Imusúacawa náicha idècunitàacá naicáidaca irí. Iná macáita náináidacawa naicáidaca manuísíwata Jesús irí. Nàaca nacáí Dios irí cayábéeri. Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Canácataté waiquéeri càiri wawàsica! —náimaca nalíwáaca.

Jesús llama a Leví

¹³ Néeseté Jesús yàacawa àniwa Galilea icalisaniná idùlepiré. Yá wenàiwicanáí nàacawa yàatalé. Néese yéewáidaca núa.

¹⁴ Néesecáwa idècunitàacá yèepunicawa àniwa, yá iicáca Leví, yáí Alfeo írìca. Yáí Leví yáawinéericawa aléera yeedácatalécate plata yéenanáí judío íichawa romanonáí yàasu gobièrno irípiná. Yá Jesús íimaca irí:

—Aquialé. Piawa núapicha, yéewacaténá nuéwáidacaléca pia —íimaca yái Jesúsca. Yá Leví imicháa yáacawa Jesús yáapicha.

¹⁵ Néese Jesús iyáaca iyáacaléwa Leví icapèe irícu. Nàyaca néré nacái mesa iwéré manùbéeyéi wenáiwica yeedéeyéica plata néenánái judío íchawa romanonái yáasu gobierno irípiná, manùbéeyéi nacái cabáyawanéeyéica wenáiwica. Macáita nayáaca nayáacaléwa Jesús yáapicha, yéewáidacalénái yáapicha nacái, madécanáciná wenáiwica nèepunicawa Jesús yáapicha.

¹⁶ Néese abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenáiwica templo irícu, naicáca Jesús iyáaca iyáacaléwa náapicha níái macáita cabáyawanéeyéica wenáiwicaca. Néese náimaca Jesús yéewáidacalénái irí:

—Yái yéewáidéericuèca pia, ¿cáná iyáa iyáacaléwa náapicha níái cabáyawanéeyéica wenáiwicaca, náapicha nacái níái yeedéeyéica wáicha plata romanonái yáasu gobierno irípiná? —náimaca.

¹⁷ Quéwa Jesús yéemiacani, yá íimaca fariseonái irí:

—Péemiacué comparación: Máláicacaalí wenáiwica, yá càmita nawàwacutá abéeri ichùnèripiná nía. Quéwa áibanái cáuláiquéeyéi nawàwacutácani, yái ichùnèripináca nía. Càita nacái wenáiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, càmita nacutá abéeri ichùnèripiná náiwitáise nabáyawaná íchawa. Quéwa áibanái wenáiwica yáaliyéicawa cabáyawanáca, níata icutáca abéeri iwènúadéeripiná náiwitáise báawéeri ícha. Càita nacái núa, càmita nùanàa numáidacaténá wenáiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, néese nudéca nùanàca numáidacaténá wenáiwica yáaliyéicawa cabáyawanáca, nawènúadánápiná náiwitáise nábáyawaná íchawa. Iná cayábaca nàwacáidáyacacawa nùatalé níái cabáyawanéeyéica nawènúadacaténá náiwitáise nabáyawaná íchawa —íimaca yái Jesúsca.

La cuestión del ayuno

¹⁸ Aiba èeri càide iyúwaté náiwitáise iyáaná, Juan el Bautista yéewáidacalénái, nía nacái fariseoca namàacacaté náichawa nayáacaléwa nasutácaténá níawawa Dios ícha manuíswata. Néese wenáiwicanái nàcawa Jesús yáatalé. Yá náimaca irí:

—Juan yéewáidacalénái namàacaca náichawa nayáacaléwa càide iyúwa náiwitáise iyáaná nasutácaténá níawawa Dios ícha manuíswata, càita nacái fariseonái namànica càita. Néeni, ¿cáná càmita péewáidacalénái namàaca náichawa nayáacaléwa nasutácaténá níawawa Dios ícha? —náimaca.

¹⁹ Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué comparación: Asialí icásàacaalíwa, yá imáidaca yàacawéeyéináwa asianái naicácaténá icásàacawa casíimáiri iyú. Idècunitàacá iyaca náapicha, yá casíimáica núa, iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa.

²⁰ Quéwa áibaalípiná, áibanái itéca náichawani. Idécanáami natéca náichawani, yásí namàaca náichawa nayáacaléwa, achúmáciná nawáwa. Càita nacái nuéwáidacalénáica, càmita yéewa achúmáca nawáwa idècunitàacá nùyaca náapicha. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa, nùyacáiná náapicha.

²¹ “Péemiacué áiba comparación: Càmita wadé wachanàidaca éwisàimi wabàlewa wàlisài wáluma yéemami iyú. Wachanàidacaalí càì, yásí wàlisài wáluma yéemami imàacacawa, yá icacanàidaca éwisàimi bàlesi, yá quewanáta manuía ícháuná.

²² Péemiacué áiba comparación: Càmita wadé wàucùaca wàlisài uva ituní éwisàimi íimamisi iriculé. Wamànicaalí càì, néese uva ituní isáacawa dàchidàchiwaca inànàcubàa, yásí éwisàimi íimamisi icacanàcawa, càmicáiná yáalimá imulacàcawa yáacawa. Yásí yúucacawa wáicha macáita uva ituníca, íimamisi nacái. Iná iwàwacutá wàucàca wàlisài uva ituní wàlisài íimamisi iriculé. Càita nacái nuéwáidacalénái yeebáidéeyéica nutàacái wàlisài, càmita nàya fariseonái yáasu bàaluisàimi tàacáisi ìwali —íimaca yái Jesúsca.

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

²³ Aiba sábadu judionái iyamáidacatáicawa Jesús yèepunicawa àyapulcubàa yéewáidacalénái yáapichawa bànacaléwa yèewibàa. Néese yéewáidacalénái nadàbaca needáca achúmáanata trigo ituná nayáapináwa, yáacáiná judío íiwitáise imàacaca wenáiwica needáca nayáapináwani achúmáanata iyacaná áibanái ibànacale yéené, máapicaalí nía.

²⁴ Néese abénaméeyéi fariseo naicácani iyúwa íibaidacalési, yái Jesús yéewáidacalénái imàníríca, iná fariseonái íimaca Jesús irí:

—Péemla, ¿cáná péewáidacalénái íibaida siùca sábadu wayamáidacatáicawa? Dios càmita imàaca wáibaida siùca èeri —náimaca.

²⁵ Yá Jesús íimaca fariseonái irí:

—Pidéucéca píimáichaca tàacáisi píléericuèca Dios itàacái iricúise wàawirimi rey David ìwali. Bàaluité David iwàwacutáca yáacási, máapicáináni, áibanái nacái asianái iyéeyéica yáapicha.

²⁶ Abiatar yàasu èerité, yáí sacerdote íwacalináca, néese David iwàlùacatéwa Dios yàasu manúiri capima ímamisíiri mabáyawanéeri írículé, israelitanái isutácatáipiná Dios ícha. Yá David iyáaca pan namáníricaté Dios írí ofrenda piná sacerdotenái iyáapiná. Dios itàacái imàacacaté níawamita sacerdotenái iyáaca yáí panca. Davidta quéwa iyáacani. Yàaca nacái yáapichéeyéi íríwa nayáacatená nacái. Dios càmíta yüuwicháida nía, máapicáiná nía, íná catúlécánáca Dios íicáca nía —íimaca yáí Jesúsca.

²⁷ Jesús íimaca fariseonái írí nacái:

—Dios ídecá imàacaca walí yáí èeri sábadó wayamáidacatáicawa iyúudàacatená wenàiwicanái, catúlécánacáiná Dios íicáca wenàiwica. Dios càmíirítaté idába wenàiwica sábadó írípíná.

²⁸ Iná Dios ídecá ichùullaca núa, asiali Dios néeseérica, numàacáanápiná nùasu wenàiwica namànica càide iyúwa nuwàwáaná èeri imanùbaca, yáí èeri sábadó nacái wayamáidacatáicawa, wía judíoca —íimaca yáí Jesúsca.

3

El hombre de la mano tullida

¹ Néese àniwa Jesús iwàlùacawa judíonái yàasu yéewáidacàalu írículé. Iyaca néeni abéeri asiali ícáapi ituwìericawa ícha.

² Abénaméeyéi fariseo naicáidaca Jesús írí naicácaténá asáísí Jesús ichùnìacaalípináté asiali sábadó írìcu nayamáidacatáicawa, yéewanápiná nacháawàaca Jesús iináwaná íwali, íwalíse yáí imánínáca sábadó írìcu Dios ichùullacáináaté judíonái iyamáidacawa macái sábadó imanùbaca. Néese fariseonái náimacaté íbaidacalésicani yáí Jesús ichùnìanáca wenàiwicanái.

³ Néese Jesús íimaca írí yáí asialica ícáapi ituwìericawa ícha:

—Pimicháawa, píbàlùawa nàacuésèmi —íimaca yáí Jesúsca.

⁴ Idécánáami asiali íbàlùacawa, yá Jesús isutáca yéemíawa fariseonái:

—Siúcata nusutácué nuémíawa pía: ¿Càináca Dios imàaca wamànica siuca èeri sábadó wayamáidacatáicawa? ¿Imàacasica wamànica cayábèeri, càmìcaalí nacái báawéerisica? ¿Imàacasica wacáucáidaca wenàiwica, wamàacasica néetáca? —íimaca yáí Jesúsca. Quéwa masánata nía Jesús ícha.

⁵ Iná Jesús íicáidaca nalí, níái iyéeyéica itéesebàa. Máini maséeca ínáidacawa iwàwawa, yáí Jesúsca, báawacáiná íicáca náiwitáise. Achúmaca iwàwa nacái càmícáiná fariseonái iwàwa iyebáidaca itàacái. Yá Jesús íimaca asiali írí:

—Piducúa picáapiwa —íimaca yáí Jesúsca. Yá asiali iducúaca ícáapiwa, yáta cayábaca ícáapi.

⁶ Quéwa fariseonái namusúacacacáitawa judíonái yéewáidacàalu ícha, yá nàacawa caquialéta nàwacáidáyacawa áibanái judío yáapicha, cayábéeyéi íicáca rey Herodes, yáí romanosàiri icuérica Galilea yàasu cáli. Yá natàanca náapicha càinápinácaalí iyú náalimáaná nanúaca Jesús.

Mucha gente a la orilla del lago

⁷ Néeseté Jesús yàacawa náicha yéewáidacalénái yáapichawa Galilea icalisaniná idùlepiré. Yá manùba wenàiwica Galilea yàasu cáli néeseeyéi nàacawa Jesús yáamiwáise.

⁸ Áibanái néemiácáiná iináwaná imáníná madécáná yáí càmírica wenàiwica idé imànica, yá nàacawa Jesús yàatalé nacái naicácaténáini. Manùbéeyéi Judea yàasu cáli néeseeyéi yàacawa, Jerusalén iyacàlená néeseeyéi nacái, Idumea yàasu cáli néeseeyéi nacái, áiba cáli néeseeyéi nacái iyéerica abéemáise Jordán inanába ícha, Tiro iyacàlená néeseeyéi nacái, Sidón iyacàlená néeseeyéi nacái, nía nacái yàcalé iyéeyéica natéesebàa.

⁹ Manùbacáiná wenàiwica néré, íná Jesús ichùullaca yéewáidacalénáiwica icùanápiná barca yàacatenáwa úni yáacubàa wenàiwicanái ícha déecuúsetatá calisa icàinalená ícha, ipíchaná wenàiwicanái iwesíaca iwéré.

¹⁰ Iwàwacutá càí imànica ichùnìacáináaté manùba wenàiwica, íná madécáná cáuláiquéeyéi nawesíaca Jesús iwéré, namàacacatená nacáapiwa íwali, yéewacatená nachùnìacawa.

¹¹ Demonionái naicácaté Jesús, yá namàacaca wenàiwica demonio idacuèyéica íiwitáise nabàlùacawa nàului ípuata iyúwa Jesús írí nàacatená icàaluíná. Yá demonionái náimaca cachàiníri iyú Jesús írí:

—¡Píacata yáí Dios Írica! —náimaca írí.

¹² Quéwa Jesús yàaláaca demonionái cachàiníri iyú, ipíchaná nacálidaca cawínácaalíni.

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹³ Néeseté Jesús yàacawa dúli ínátalé, yá ímáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwica cayábéeyéi Jesús íicáca íiwitáise. Néese nàanàca yàatalé.

¹⁴ Néese Jesús yeedáca néená doce namanùbaca nàacatenáwa yáapicha, yéewacatená nacái íbànùaca nía nacálidáanápiná Dios itàacái. Yàaca náipidenápiná apóstolnái.

¹⁵ Imàaca nacái nalí íiwitáise nàucacatená demonio wenàiwicanái ícha.

¹⁶ Níái docéeyéica imanùbaca ípídenéeyéica càí: Simón, yáí asiali Jesús yàaca ípídenápiná wàlisài, Pedro.

¹⁷ Nía nacái Zebedeo yéenibe pucháiba, ibèeri lípidená Santiago, iméeréeri nacái lípidená Juan. Jesús yáaca wálisái náipidenápiná Boanerges (ímáanáca “Caluéyéi íiwitáise càide iyúwa énu isána”, càì ímáanáca).

¹⁸⁻¹⁹ Andrés nacái, Felipe nacái, Bartolomé nacái, yá nacái Mateo, Tomás nacái, Santiago nacái, yái Alfeo lírica, Tadeo nacái, yá nacái Simón, áibaalí lípidenéeri nacái celote, yá nacái Judas Iscariote, yái itéeripinácaté Jesús yúuwidenái náibácaténáni, nanúawani.

Ascan a Jesús de recibir su poder del demonio

²⁰ Néese Jesús iwàlùacawa capii írìculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese àniwa madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa néré, yá dàalaca wenàiwica capii írìcu, ínà càmita náalimá nayáaca nayáacaléwa, yái Jesús, nía nacái yéewáidacaléca.

²¹ Néese Jesús yéénánái yéemiaca iináwaná iwali, yá nàcawa Jesús yàatalé needácaténá náichani, náimacáiná iwali máiwitáiseccasani, yái Jesúsca.

²² Nàyaca néré nacái abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, yàanèyéicaté Jerusalén iyacaléná néese. Yá náimaca Jesús iwali: “Beelzebúca, yái demonio íiwacalínaca, yáquéi idacùuca íiwitáise yái asialica Jesús. Iná yéewa Jesús yúucaca demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú”, náimaca Jesús iwali.

²³ Iná Jesús imáidaca yàataléwa nía. Yá icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Íimaca nalí: “Satanás canácatáita iwàwa yúucaca yàasu demonionáiwica wenàiwica íicha.

²⁴ Càide iyúwa wenàiwicanái iyáaná, napéliacaalí náipunitawáaca, yásí nàasu cáli imáalàacawa.

²⁵ Néese àniwa áibanái néenánái napéliacaalí náipunitawáaca, néese càmita náalimá nàyaca abéeri capii írìcu.

²⁶ Càita nacái, Satanás yàasu demonionái napéliacaalí náipunitawáacatá, néese càmita yáalimá cachàini quirínamatáni, yái Satanásca. Yá imáalàacawa ichànicatá. Iná iwàwacutácué píalíacawa càmita núuca demonio wenàiwica íicha Satanás íiwitáise iyú.

²⁷ “Nudé quéwa núucaca demonio wenàiwica íicha nuíwitaíse iyúwa, cachàinicáiná núa Satanás íicha. Péemiacué comparación: Càide iyúwa cayéedéeri imàníiná, càmita cayéedéeri yáalimá iwàlùacawa írìculé áiba cachàiníri asiali icapéca iyéedúacaténá íicha yàasu, càmicaalícáwa cayéedéeri idacùuca íichawa yái cachàiníri asialica quéechacáwa. Iwàwacutá cayéedéeri càì imànica, yéewacaténá iyéedúuca cachàiníri asiali yàasu. Càita nacái núalimá nudacùuca nuíchawa Satanás nuwasàacaténá wenàiwica Satanás íicha. Pidécúuca pitàanica báawéeri iyú Espíritu Santo iwali.

²⁸ “Péemiacué cayába, Dios imàacapiná iwàwawa íichéi macái íiwitáaná báawéerica wenàiwica imàníríca, itàaníríca nacái Dios iwali, nawènúadacaalí náiwitáisewa nabáyawaná íichawa.

²⁹ Quéwa wenàiwica itàanicaalí báawéeri iyú Espíritu Santo iwali, yá canácatáita Dios imàaca iwàwawa íbáyawaná íicha, néese cabáyawanáca càiripínátani éeri càmiiri imáalàawa”, íimaca yái Jesúsca.

³⁰ Càita Jesús íimaca nalí níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, náimacáinaté Jesús iwali demoniosa idacùuca íiwitáise.

La madre y los hermanos de Jesús

³¹ Néeseté Jesús yátúa yàanáca yàatalé, yéénánái nacái. Quéwa nabàlùacawa bàacháwáise capii íicha. Yá nachùuliaca áiba imáidacaténá Jesús.

³² Néese áibanái yáawinéeyéiwa mawiénita Jesús írì náimaca írì:

—Píatúa, péenánái nacái, péenánái inanái nacái nabàlùacawa bàacháwáise. Nawàwacutáca pía —náimaca.

³³ Néese Jesús íimaca nalí iyéeyéica itéesebàa:

—Péemiacué yái númáanáca núatúa iwaliwa, nuénánái iwali nacáiwica —íimaca yái Jesúsca.

³⁴ Néese Jesús íicáidaca nalí níai yéewáidacaléca yáawinéeyéicawa itéese. Yá íimaca:

—Píicácué, níai wenàiwicaca nuicáca nía càiyéide iyúwa núatúanáiwica, nuénánái nacáiwica.

³⁵ Cawinácaalí wenàiwica imàníríca càide iyúwa Dios iwàwáaná, yácata nuíquéri càiride iyúwa nuénásàiriwa, nuénásàatúa nacáiwica, núatúa nacáiwica —íimaca yái Jesúsca.

4

La parábola del sembrador

¹ Jesús idàbaca yéewáidaca wenàiwica àniwa Galilea icalisaniná idùlepiré. Idècunitáca yéewáidaca nía, yá manùbéeyéi wenàiwica nàwacáidáyacacawa Jesús itéese. Iná Jesús iwàlùacawa barca írìculé iyéechúa calisa yáacu. Yá yáawinacawa yéewáidacaténá wenàiwica iyaméeyéicawa calisa icàinalená íinata.

² Néese idàbaca yéewáidaca nía madécaná wawási iwali. Icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Íimaca nalí:

³ “Péemiacué comparación: Abéeri asiali íbànacaté yàacawa ituínási. Yá yàacawa càide iyúwa náiwitáise nabànaná ituínási, yàaca ícasáca yàacawa bànacalé.

⁴ Iná yàaca icasáaca yàacawani, yá abénaméeyéi ituínási yúuwàacawa àyapulicubàa, yá màsibèenái yàanàaca néré, yá nayáaca bànacalé ími.

⁵ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cáli ínata íba yèewiré, canácatáica cayába cáli ibaníiri. Yá bànacalé ími íbacácawa ráunamáita, càmícáiná íbaní néeni cáli.

⁶ Néese quéwa èri yàacáináwa chènuniré mamáalàacata, yá yeemáca púubéeyéi bànacalé, néese chuica nía, canáciná napìchu cayába cáaléeri, íná néetácawa.

⁷ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa tuíri yèewiré. Néese tuíri idàwinàacawa dàalawaca bànacalé yèewibàa, íná yái bànacaléca càmíta idàwinàawa cayába, canáca nacái bànacalé iyacaná.

⁸ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cayábéeri cáli ínata. Yá idàwinàacawa cayába, idèniaca nacái iyacanáwa manùba. Abénaméeyéi yéetaná idèniaca iyacanáwa treinta namanùbaca. Abénaméeyéi yéetaná idèniaca cien namanùbaca iyacaná”, ímaca yái Jesúsca.

⁹ Jesús ímaca nacái: “Càuwíyéicaalícué pía, péemiacué nutàacái”, ímaca yái Jesúsca.

El porqué de la parábola

¹⁰ Néesetécáwa Jesús iyaca abéerita, yá níai yáapichéeyéica, nía nacái doce namanùbaca yéewáidacaléca nasutáca néemiawani càinácaalí ímáaná yái comparaciónca.

¹¹ Yá Jesús ímaca nalí: “Dios imàacacué píaliacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Càmita imàaca áibanái yáaliacawa. Néese áibanái càmíyéica yeebáida Dios itàacái, nucàlidaca nalíni yáawami comparación iyú, ipíchaná náalía néemiaca càinácaalí ímáaná.

¹² Iná éwita naicácaníta yái numànírica, càicáaníta càmíta náalíawa íwali càinácaalí ímáaná. Ewita néemiacaaníta nutàacái, càicáaníta càmíta náalíawa néemiaca càinácaalí ímáaná. Iná càmíta nawènúada náiwitáisewa Dios íripíná yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹³ Jesús ímacaté nalí: “¿Cánásicué càmíta píalía péemiaca càinácaalí ímáaná yái comparaciónca? Càimicaalícué píaliawa péemiacani, yásí càulenápinácuéca píichawa macáita comparación nucàlidéeripínácué píriwa.

¹⁴ Yá ímáanáquéera yái comparaciónca: Yái yèerica icasáaca yàacawa ituínási ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica icàlidacaalí Dios itàacái áibanái íri.

¹⁵ Abénaméeyéi wenàiwica càica níade iyúwa ituínási yúuwèericawa àyapulicubàa: Néemiaca Dios itàacái, quéwa idécanáami néemiacani, yá Satanás yàanàacàatécata imàacaca naimáichaca Dios itàacái íbanacanéerimica nawàwaliculé.

¹⁶ Aibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási yúuwèericawa íba yèewiré: Néemiaca Dios itàacái, yá neebáidaca casímáiri iyúni.

¹⁷ Néese quéwa, càmícáiná neebáida Dios itàacái tàì ímèeri iyú, macái nachàini iyúwa, càide iyúwa canácaalí bànacalé ipìchu cayába, íná neebáidaca Dios itàacái maléena èri meedá, càide iyúwa bànacalé yéetácalíwa ráunamáita. Iná idàbacaalí áibanái yúuwichàidaca nía Dios iwálíise, neebáidacáiná itàacái, Satanás nacái yáalimáidacaalí nía namànínápíná nabáyawanáwa, yásí naméyáacawa neebáidaca Dios itàacái.

¹⁸ Aibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási íbanacanéerimica tuíri yèewiré; néemiaca Dios itàacái.

¹⁹ Quéwa báawaca náináidacawa nawàwawa báawanama abéerita náasu cawèníri íwaliwa, yái èri írìcuírìca wawàsi meedá. Cáinináca naicáca cawèníri, yái ichìwáidéerica wenàiwica. Nawàwa nacái needáca nalíwa macái cawèníri náasupínáwa. Iná náináidacáináwa íwali macáita yái cawènírica, yá naimáichaca Dios itàacái. Càide iyúwa tuíri càmicaalí íbatàa bànacalé idèniaca iyacanáwa, càita nacái níai wenàiwicaca. Náináidacawa nawàwawa báawanama náasu cawèníri íwaliwa, íná càmíta namàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²⁰ Quéwa áibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási íbanacanéerimica cayábéeri cáli írìculé. Néemiaca Dios itàacái, yá neebáidacani, yá namànica cayábéeri manuísíwata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa manùba. Abénaméeyéi namànica cayábéeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa treinta namanùbaca macái yéetaná imanùbaca. Aibanái namànica cayábéeri manuísíwata náicha càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa sesenta namanùbaca macái yéetaná imanùbaca. Aibanái nacái namànica cayábéeri náicha mamáalàacata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa cien namanùbaca macái yéetaná imanùbaca”, ímaca yái Jesúsca.

La parábola de la lámpara

²¹ Jesús ímacaté nalí nacái: “Péemiacué comparación: Càmita watùcunia lámpara watécateñáni capii írìculé wabàacateñáni yáalusí írìculé, càmíta nacái wabàa lámpara wáasu cama yáapírewa yái waiméerica ínata. Càmita càì wamàni. Néese watéca lámpara capii írìculé, yá wamàacaca chènunibàani, icànacaténá capii írìcuíyéi íwali.

²² Yáí lámparama ímáanáca càicanide iyúwacué pìyáaná, píacué nuéwáidacaléca. Dios iwáwacué péewáidaca wenáiwica Dios itàacái iyú, yáí tàacáisi ibàacanéri píaliéricuécawa iwali, càide iyúwa lámpara icànacaalí wenáiwica iwali, naicácáténá cayába. Dios iwàwa náalíacawa iwali macáita yáí tàacáisi càmíricáwa náalíawa iwali.

²³ Càuwíyícaalícué pía, yá péemiacué nutàacái”, ímaca yáí Jesúsca.

²⁴ Jesús ímaca nalí nacái: “Píináidacuéwa cayába iwali yáí nucàlidéericuécawa píri. Cayábacaalícué píináidawa nutàacái iwali, yáí Dios imàacacué píalíacawa cayába iwali, yáí númericuécawa píri. Yá imàacapínacué píalíacawa áiba wawàsi iwali mamáalàacata.

²⁵ Wenáiwicacáiná ínínáidacaalíwa cayába nutàacái iwali, yá nacái yáalíacaalí yéemiaca càinácaalí ímáaná, yáí Dios imàacaca yáalíacawa áiba wawàsi iwali mamáalàacata. Quéwa áibacaalí wenáiwica càmita ínínáidawa cayába nutàacái iwali, yá íimáchapíná nacái càinácaalí achúméri wawàsi yáalíericatéwa iwali”, ímaca yáí Jesúsca.

La parábola de la semilla que crece

²⁶ Néseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú àniwa. Ímaca nalí: “Yáí Dios icùanáca yàasu wenáiwicawa càicanide iyúwa asialí ibànacaalí ituínási cáli yéewiré.

²⁷ Idécánáami ibànaca ibànacalewa, yá yàacawa icapèe néréwa íimácáténá. Eeri imanùbaca icawàacawa. Catá imanùbaca íimáca. Canácata imàníiri ituínási íri, quéwa yáí ituínási ibacácawa, néese bñacalé idàwinàacawa cayába, éwita asialí càmícánita yáalíawa càinácaalí iyú ibànacale idàwinàanáwa.

²⁸ Càita cáli ímànica yàasu wawàsítawa meedá: Quéechacáwa cáli imàacaca ituínási ibacácawa, néese cabáinácani yáí bñacaléca, néese capùtunácani, néese càyacanácani.

²⁹ Néese quéwa músícaalíni, yá asialí yeedáca iyacaná, yácáiná ibànacale iyacaná yàasu èeri idéca yàanáca”, ímaca yáí Jesúsca.

La parábola de la semilla de mostaza

³⁰ Jesús ímacaté nalí nacái: “Siùcade nucàlidacué píri càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenáiwicawa. Nuéwáidacué pía comparación iyú.

³¹ Yáí Dios icùanáca yàasu wenáiwicawa càicanide iyúwa mostaza íimi wenáiwica ibànéerica cáli yéewiré. Yáí mostaza íimica máini achúmériinacani.

³² Éwita achúmériinacànítani yáí mostaza íimica, càicánita idécánáami nabànacani, yáí idàwinàacawa manuúripíná náicha canánama bñacaléca. Idèniaca yàanawa manuúnaméeyéi, yáí másibèe náalímá namànica namùlubèwa catámàacatalé”, ímaca yáí Jesúsca.

El uso que Jesús hacía de las parábolas

³³ Càitè Jesús yéewáidaca wenáiwica Dios iwali manùba comparación iyú càide iyúwa yáí tàacáisca. Yéewáidaca wenáiwica càide iyúwa náalímáná néemiaca.

³⁴ Jesús yéewáidaca wenáiwica comparación yáawami iyúta. Néseta idècunitàacá iyaca abéerita yéewáidacalénái yáapichawa, yá icàlidaca nalí macáita càinácaalí náimáaná níái comparaciónca canánama.

Jesús calma el viento y las olas

³⁵ Yátè èrica catácáiná yàacawa, íná Jesús ímaca yéewáidacalénái íriwa:

—Wachàbacuéwa abéemàalé Galilea icalisaníná íicha —ímaca nalí.

³⁶ Néese yéewáidacalénái nàacawa manùbéeyéi wenáiwica íicha. Nawàlùacawa barca íriculé, natéca Jesús yáawinacawa náapicha barca írìcu. Aibanái wenáiwica nàacawa náamiwáise barca írìcu, másibáwanáita quéwa barcaca. Néesecáwa Jesús íimáca íichawa.

³⁷ Néese manuúri cáuli ipùaca nàwali. Máiniíri cachàinica yáí cáulica. Màladàca nacái yúuwàacawa barca írìculé, yá úni ipuníadaca yàacawa barca.

³⁸ Jesús íimácáita quéwanáta. Abéeri íimáisi írìacawa barca yàapùta néese, Jesús írìèri yàacawa íinata. Néese nacawàdacani, náimaca íri:

—¡Wáiwacalí! ¿Cáná píimáaca wasawíacawa? —náimaca Jesús írì.

³⁹ Yá Jesús imíchàacawa, yàalàaca cáuli cachàiniíri iyú, yá ímaca nacái màladàca írì:

—¡Wíu pía! —ímaca yáí Jesúsca. Yáta wíuca yáí cáulica, màladàca nacái.

⁴⁰ Néese Jesús ímaca yéewáidacalénái íriwa:

—¿Cánácué máini cáaluca pía? ¿Cánácué càmita manuú píináidacawa píwàwawa nùwali? — ímaca yáí Jesúsca.

⁴¹ Máini cáaluca nía. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Cawínásica yáí asialica ichùulèrica cáuli, màladàca nacái, yáí neebáidaca càide iyúwa ichùulianá nía? —náimaca nalíwáaca.

5

El endemoniado de Gerasa

¹ Néseté nàanáca abéemàalé Galilea icalisaníná íicha, Gerasa yàasu cáli néré.

² Néese idècunitàacá Jesús imichàacawa barca iricúise cáli ínatalépiná, yáta asiali yàanàca Jesús yàatalé, abéeri asiali demonio idacuèri íiwitáise. Yái asiali yàacawa yéetánimi icàliculèená néese.

³ Yái asiali iyacaté yéetánimi icàliculèená yèewi. Canácata yáaliméeri idacuàcani, ibatàa cadena iyú piná, càmita náalimá.

⁴ Ewitaté yàcalé mìnáná nadacuàcánitani madécaná yàawiria, yàabàli, icáapi nacái cadena iyú, càicánita macái èerita imàdàidacaté íchawa cadena, yá nacái iwaaléminamata imànica cadena. Iná canácata yáaliméeri idacuàcani, canásiwata.

⁵ Yái asiali yèepunícawa yéemíanícawa táiyápinama, èeríapinama nacái yéetánimi icàliculèená yèewiré, dúli yèewiré nacái. Yá inuadádaca yáawawa íba iyú.

⁶ Quéwa iicácáiná Jesús déecuise, yá ipiacawa Jesús yàatalé. Ibàlúacawa yùlulu ipùata iyúwa Jesús irí yàacatená Jesús icàaluíná.

⁷ Yá demonio yéemíanícawa asiali isàna iyú. Iimaca Jesús irí:

—¡Picá pisàiwica nulí wawási, Jesús Dios Iirica yái Dios chènúnisèeri náicha canánama. Nusutáca pícha wawási Dios ípidená ìwali picá piùwichàida núa! —íimaca yái demonioca.

⁸ Càì demonio íimaca, Jesús íimacáinaté irí:

—Pía, demonio casaquèeri íiwitáiseca, piawa asiali íicha —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Jesús íimaca demonio irí:

—¿Cawiná pípidená? —íimaca yái Jesúsca. Yá demonio íimaca Jesús irí:

—Nuípidená Legión, íimáanáca “Cawàwanáta cinco mil namanùbaca”, máinícáiná madécaná wía —íimaca yái demonioca.

¹⁰ Néese demonionái isutáca Jesús íicha wawási manuísiwata ipíchaná ibànùca núa méetáuculé íicha yái cálica.

¹¹ Mawiénita nalí dúli ìwali madécaná marranonái yèepuníwa. Nayáaca nèepunícawa nayáacaléwa.

¹² Iná demonionái nasutáca Jesús íicha wawási manuísiwata:

—Pichùulacatená wàanápínawa marranonái yàatalé, yá pimáaca wawàlúacawa marranonái idèericulé —náimaca.

¹³ Càita Jesús imàacaca nàacawa. Yá demonionái yàacawa asiali íicha. Yá nawàlúacawa marranonái idèericulé. Níái marranonái dos mil namanùbaca cawàwanáta. Napiacawa máiwitáisewaca demonio íiwitáise iyú, àta nacaláacataléwata quíratáli íinatáise calisa yáaculé, yá nàisicúmacawa macáita, níái píráica càmíyéica Dios imàaca judiónái idèniaca, casacàcáiná nalí marrano íiná.

¹⁴ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi napiacawa, yá nàaca nacàlidaca marrano íinawanámi manuírí yàcalé iricu, yàcalé púubéeyéi iricu nacái iyéyéica mawiénibàa. Iná madécaná wenàiwica nàacawa néré naicacatená càinácaalí iyáaná.

¹⁵ Néese nàanàca Jesús yàatalé. Yá naicáca yái asiali madécanéyèi demonio idacuèricaté íiwitáise. Yáawinéericawa iyaca, ibàle yáapichawa mawiénita Jesús irí, cáiwitáise nacáicani. Yá cáaluca níái wenàiwica.

¹⁶ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi, iiquéyèicaté macáitani, nacàlidaca yàcalé mìnánái íiríní, càinácaalíté iyú Jesús ichùnìacani, yái asialica demonio idacuèricaté íiwitáise. Nacàlidaca nalí nacái marranonáimi íinàwaná ìwali.

¹⁷ Iná nadàbaca nasutáca Jesús íicha wawási manuísiwata yèepùnápínawa nàasu cáli íicha.

¹⁸ Yá Jesús yèepùacawa barca yàatalé, néese yái asiali demonionái idacuèricaté íiwitáise isutáca Jesús íicha wawási manuísiwata imàcáanápíná yàacawa yáapicha.

¹⁹ Quéwa Jesús càmita imàaca asiali yàacawa yáapicha. Néese Jesús íimaca asiali irí:

—Pèepùawa picapèe néréwa, péenánái yàataléwa. Picàlida nalíní macáita yái cayábèerica Wacuèriná Dios imàníríca píri, iicá nacái pipualé manuísiwata —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese yái asiali yàaca icàlidacani diez namanùbaca yàcalé iricu iyéyéica Decápolis yàasu cáli íinata. Icàlidaca Jesús imànicaté irí cayábèeri, yá macáita néemiacaalíténi, yá nánáidacawa manuísiwata néemiacani.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

²¹ Néeseté idécanáami Jesús ichàbacawa àniwa abèemàalé Galilea icalìsaníná íicha barca iricu yéewáidacalénái yáapichawa, yá manùba wenàiwica iwacáidáyacacawa yàatalé. Yá Jesús iyamáacawa calisa icàinalená íinata.

²² Néese áiba asiali yàanàca, abéeri néená níái judiónái yéewáidacàalu íiwacanánái, íipidenéerica Jairo. Yá Jairo iicáca Jesús. Yá yúuwàa íriacawa inumáawawa Jesús irí, yàacatená Jesús icàaluíná, yéewanápiná Jesús iicáca ipualé.

²³ Yá isutáca Jesús íicha wawási manuísiwata. Jairo íimaca Jesús irí:

—Nuídu iculúacawa, uwàwa uetácawa nuícha. Iná nuwàwacutáca pía nucapèe néréwa, pimáaca picáapiwa ùwali, ipíchaná uetácawa —íimaca.

²⁴ Néese Jesús yàacawa Jairo yáapicha yéewáidacalénái yáapichawa. Madécaná wenàiwicanái nacái nàacawa yáamiwáise. Máinicáiná manùbaca wenàiwica, íná nacàbadàayacawa nàacawa Jesús iwéré.

²⁵ Abéechúa inanái ùacawa manùbéeyéi wenàiwica yèewi. Cálúiacatè úa doce camuí, úiraná imusúacawa uícha mamáalàacata.

²⁶ Uuwichàacatèwa báawanama idècunitàacá manùba cadèpiacáiyéi idèpiaca úa. Ewitaté úucacáaníta ùasu platawa macáita upáyaidacaténá cadèpiacáiyéi, càicáaníta càmita cayába úa, mamáalàacata quéwanáta cúlúiacaca yáwanái úa.

²⁷ Uémicacatè Jesús iináwaná ichùnlaná wenàiwica, íná ùaca nacáíwa manùbéeyéi wenàiwica yáapicha. Yá ùacawa Jesús yáamiwáise mawiénita írí manùbéeyéi wenàiwica yèewi, yá udunùaca Jesús ibàle ìwali.

²⁸ Umànica càì uínáidacáináwa ùacawa: “Nudunùacaalí ìwali, éwita ìbàle ìwalicáaníta meedáni, yási báisita cayábapínaca núwa”, càì ùumaca uínáidacawa ulíwa uwàwalicúsewa.

²⁹ Udècanacáita udunùaca ìbàle ìwali, yáta úiraná iyamáacawa uícha, yá úalíacawa uwàwalicúsewa udéca uchùnlicacawa uláicái ícha.

³⁰ Yáta Jesús yáalíacawa iwàwalicúsewa ichùnlicacatè áiba wenàiwica íwitaté iyúwa. Iná iwènùacawa iicáidacaténá manùbéeyéi wenàiwica írí. Néese Jesús isutáca yéemíawa nía. Íimaca nalí:

—¿Cawiná idunù núbale ìwali? —Íimaca yái Jesúsca.

³¹ Néese yéewáidacalénái íimaca írí:

—¿Càmita piicá níái madécanéeyéi wenàiwicaca nacàbadàayacawa nàacawa piwéré? ¿Cánásica yéewa pisutá péemíawa cawinácaalí idunù pìwali? —náimaca Jesús írí.

³² Quéwa Jesús iicáida itéesewa mamáalàacata iicacaténá yái wenàiwica idunuèricatè ìwali.

³³ Iná úái inanáica umusúacawa wenàiwicanái yéewáise. Yá ùanàaca itatéechúawa icalùniwa, úalíacawa uchùnlicatèwa. Yá ubàlùacawa ùlulú ipùata iyúwa Jesús írí ùacaténá icáaluíná. Yá ucálidaca írí macáita uínáwanáwa báisíri iyú.

³⁴ Néese Jesús íimaca ulí:

—Pía, inanáica, pimàacacáiná piwàwawa nùwali, íná yéewa pidéca pichùnlicacawa. Piawa matuibanáita. Pidéca pimusúacawa càiripináta ícha yái uláicáica —íimaca yái Jesúsca.

³⁵ Idècunitàacá Jesús icálidaca ulíni, yá áibanái nàanàaca judíonái yéewáidacáalu íiwacali icapèe néese. Yá náimaca Jairo írí:

—Píidumica yéetáwa. Picá pisàiwica quirínama írí wawàsi, yái yéewáidéerica wenàiwica —náimaca.

³⁶ Jesús yéemíaca natàaníná, quéwa càmita itàaní náapicha. Jesús itàanícáita abéerita Jairo yáapicha, yái judíonái yéewáidacáalu íiwacalica. Jesús íimaca írí:

—Picá cáalu pía. Peebáidacáita nulí mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Néese càmita Jesús imàaca áibanái nàacawa náapicha Jairo icapèe nérépiná. Imàaca nàacawa náapicha níawamicata Pedro, Santiago nacái, Santiago iméeréeri nacái, ípidenéeri Juan.

³⁸ Yá néese nàanàaca judíonái yéewáidacáalu íiwacali icapèe néré, yá Jesús iicáca manùbéeyéi wenàiwica cachàiniyíéi isàna, ícháaniyíéica báawanama, nacántàa canción cachàiniiri iyú yéetáními ìwali, càide iyúwa judío íwitaté iyáaná.

³⁹ Jesús yáalíacawa icáucàidáanápíná úa yéetéechúamicawa. Yá iwàlùacawa nacapèe írìculé, íimaca nalí:

—¿Cánácué pimàni pisànawa báawanama, pícháanicué nacái máini? Uara sùmàuca càmiichúata yéetáwa, uimáicáica ùyaca —íimaca yái Jesúsca, yáalíacáináwa icáucàidáanápínaté úa.

⁴⁰ Néese naicáanica Jesús iquíná, náalíacáináwa báisíri iyúcani uétacatèwa. Quéwa Jesús imusúadaca nía canánama capi ícha. Néese itéca yáapichawa yéetéechúami yáaniri, úatúami nacái, nía nacái yéewáidacaléca iyéeyéica yáapicha. Yá nawàlùacawa sùmàumi írìacataléca.

⁴¹ Néese íbàaca ucáapi ìwali, úái yéetéechúamicawa, yá íimaca ulí:

—Talita, cum (ímáanáca judíonái itàacái iyú: “Pía, mànacàuca, núma pirí, pimichàawa”, càì ímáanáca) —íimaca yái Jesúsca.

⁴² Yáta úái sùmàuca, idènièchúaca doce camuí, umichàacawa, yá uipina nacái. Yá nánáidacawa manušíwata naicáidaca ulí, níái wenàiwicaca iyéeyéica néré.

⁴³ Quéwa Jesús yàaláca nía cachàiniiri iyú ipichaná nacálidaca áibanái írini, icáucàidáanaté úa. Néese ichùullaca nacái nàaca uyáapíná, úái sùmàuca.

6

¹ Néseté Jesús yàacawa Capernaum iyacàlená yàasu cáli ícha, yá yàanàca yàasu cáli néréwa, Nazaret iyacàlená. Yéewáidacaléná nàca nacáíwa yáapícha.

² Yá sábadu írúcu judíonái iyamáidacatáicawa, Jesús idábaca yéewáidaca wenàiwica judíonái yéewáidacàlu írúcu. Manùbéeyéi wenàiwica yéemiácáináni, yá báawaca náináidacawa nawàwallicúsewa. Náimaca nalíwáaca:

—Canáca yéewaná yéewáidaca wía. Icàlidacáita áibanái yàasu tàacáisi meedá, càmicáiná yáalíawa cayába. Càmita báisí imàni yái càmiríca wenàiwica idé imànica.

³ Yácata írúcu meedá yámide yàalubáisi imànírínámica. María írúcu meedáni. Nabèerica meedáni, níai Santiago, José nacái, Judas nacái, Simón nacái. Yéenanái inanái nacái nàyaca wèewibàa meedá —náimaca nalíwáaca. Iná càmita nawàwa neebáidaca Jesús itàacái.

⁴ Quéwa Jesús ímaca nalí:

—Batéwa macái wenàiwica naicáca profeta cáimiétaquéri iyú icàlidéerica tàacáisi Dios inùmallicúse. Quéwa yàasu cáli néeseeyéi, yéenanái nacái, icapèe írúcu yéi nacái, níawamita càmita nawàwa neebáidaca itàacái. Càita nacái nàasu cáli néeseeyéi, nuénánái nacái, nucapèe írúcu yéi nacái, càmita nawàwa neebáidaca nutàacái —ímaca yái Jesúsca.

⁵ Càmita Jesús imàni néré yái càmiríca wenàiwica idé imànica, càmicáiná neebáida itàacái. Quéwa imàcaca icáapiwa abénaméeyéi cáuláiquéeyéi ìwali, cawàwanáta máisiba, yá ichùnìaca nía.

⁶ Yá achúmaca íináidacawa iwàwawa manuísíwata càmicáiná neebáida itàacái.

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

Néseté Jesús yèepuníca yéewáidaca wenàiwica áiba yàcalé írúcubàa iyéeyéica mawiénita Nazaret iyacàlená írú.

⁷ Jesús imáida yàataléwa níai doce namanùbaca yéewáidacalécawa. Néese idábaca ibànùaca nía pucháibanamata nàacaténàwa yàcalé imanùbaca. Ichàiniadaca nía nàucáanápíná demonio wenàiwicanái ícha.

⁸ Càmita imàca natéca wawàsi nàasu àyapu imàluwenáwa. Imàcaca natéca abéerita nàasu àicuwa natéeripíná àyapulcubàa. Càmita imàca natéca saco, yàacàsi nacái, plata nacái.

⁹ Imàcaca nàwalica nàasu costiza nacáiriwa nàabàli ìwaliwa, quéwa càmita imàca nadèniaca pucháiba nabàlepináwa, abéerita meedá.

¹⁰ Yá Jesús ímaca nalí:

—Píwàlucúéwa abéeri capíi írúculé, yá píimácué néréta àta pèepùacatalétacuéwa yàcalé írúcué.

¹¹ Aibalé càmicaalícué namàca píwàlucúéwa, càmicaalí nacái nawàwa néemiaca pícalidacúéca nalí nutàacái, yá iwàwacutácué píacawa náicha. Píchùpíacué cáli ichùmalé píabàli íchawa naicápiná càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía israelitaca, píasáidacaténácué nalí Dios yúuwichàidáanápíná níawa —ímaca yéewáidacalénái írúwa, yái Jesúsca.

¹² Iná yéewáidacalénái nàacawa nàalàcaténá wenàiwica nawènùadánápíná náiwitáisewa Dios írúpiná.

¹³ Yá nàucaca nacái madécáná demonio wenàiwicanái ícha. Nàucùaca olivo iséená manùbéeyéi cáuláiquéeyéica ìwali, yá nachùnìaca nía.

La muerte de Juan el Bautista

¹⁴ Néseté rey Herodes yéemiaca wenàiwica icàlidaca Jesús iináwaná ìwali, manùbacáiná wenàiwica nacàlidaca nàyaca ìwali, yái Jesús imànínáca, cainácaalí iyú yéewáidaca wenàiwica nacái. Yá Herodes ímaca Jesús ìwali:

—Juan el Bautistami idéca icáucúacawa, iná yéewa yáalimá imànica yái càmiríca wenàiwica idé imànica —ímaca yái rey Herodesca, iyúnáidacáiná Juan el Bautistamicani yái Jesúsca.

¹⁵ Aibanái ímaca Jesús ìwali:

—Yácata profeta Elías yàanèerica àniwa —náimaca. Aibanái íima:

—Yácata áiba profeta càiride iyúwaté profetanáimi wapíchaléeyéimi —náimaca.

¹⁶ Quéwa rey Herodes yéemiacaalíté nacàlidaca Jesús iináwaná, yá Herodes ímaca:

—Yácata Juanmi, yái nuchùulíerícaté nawichùaca ícha íiwita. Idéca icáucúacawa —ímaca yái rey Herodesca.

¹⁷ Càica Herodes ímaca ichùullacáináte yàasu úwináíwa náibàanápínáté Juan calúacáiná Herodes yàacawétúa iicáca Juan, úái Herodes yàacawétúa ípidenéechúaca Herodías. Yá úwináí nadacúacaté Juan cadena iyú presoíyéi ibànalicu. Uái Herodíasca, úacata Herodes yéenasàiri Felipe yàacawétúa quéchatécáwa, quéwa Herodes imelùdacaté úa yéenasàiri íchawa.

¹⁸ Iná Juan ímacaté rey Herodes írú: “Báaweriquéi peedáanáca péenasàiri yàacawétúawa”, ímacaté yái Juanmica.

¹⁹⁻²⁰ Iná báawacaté Herodías uicáca Juan, yá uwàwacaté unúacani, quéwa càmita úalimá unúacani, cáalucáiná rey Herodes iicáca Juan, yáaliacáináwa cayábèericani, yái Juanca,

mabáyawanéeri nacái. Iná Herodes icùaca Juan ipíchana Herodes yàacawéetúa Herodías inùacani. Ewita rey Herodes càmicáaníta yáaliawa càinacaalí iwàwacutáaná imànica macái èerita idécanáamité yéemiaca Juan icàlidaca irí Dios itàacái, càicáaníta casímáica rey Herodes yéemiaca Juan itàacái.

²¹ Quéwa áiba èerité Herodías úalimáca umànica Juan irí càide iyúwaté uwàwáaná. Rey Herodes imànica manuiri fiesta iwàwalicaténá yàasu èeriwa asáicatáténi. Yá imáidaca yáapichéeyéiwa iyúudéeyéica Herodes icùaca Galilea yàasu cáli, nía nacái yàasu úwi iwacanánáica, nía nacái yàacawéeyéináca asianáica caináwanéeyéica Galilea yàasu cáli néeséeyéica, nayáacaténá nayáacaléwa yáapicha, namànicaténá yáapicha nacái manuiri fiesta.

²² Yá Herodías úidu iwàluacawa asianái iyáacàalu iriculé. Yá ulabàaca báawéeri iyú abéechúata asianái yàacuésemi naicácaténá úa. Naicácaíná ulabàaca, iná uslíimáidaca nawáwa macáita rey Herodes, nía nacái yáapichéeyéica iyéeyéica iyáacaléwa yáapicha. Iná rey Herodes íimaca mànacàu irí:

—Pisutá núicha càinacaalí piwàwéerica. Yásí nùaca piriwani —íimaca ulí.

²³ Yá Herodes íimaca ulí àniwa pucháiba yàawiríata báisi báisíiwatasa Dios yáaliéricawa Herodes yàanápínaté ulí càinacaalí wawási uwàwéerica íicha, éwitasa uwàwacalíté íicha cáli yéema, yái Galilea yàasu cálica Herodes icuèrica, yásí yàanápínása ulitáni báisíta, íimaca.

²⁴ Yá ùacawa náicha, úumaca úatúa iríwa:

—¿Càirínásica wawási nusutá íicha? —úumaca úatúa iríwa. Yá Herodías úumaca ulí:

—Pisutá íicha Juan el Bautista íiwita —úumaca ulí úái Herodíasca, uwàwacáináté uicáca Juan íiwita utuí iyúwa úaliacaténáwa báisíiri iyúcani Juan yéetácawa.

²⁵ Néese úái mànacàuca uèpua uwàluacàatétawa àniwa rey Herodes yàatalé. Yá úumaca irí:

—Siúcata nuwàwa piaca nulí Juan el Bautista íiwita quirápieli iricu —úumaca irí.

²⁶ Néese, éwita achúmacáaníta manuísíwata rey Herodes iwàwa, yéemiacáiná usutáaná íicha, càicáaníta càmita Herodes idé imáisaníaca uíchani, íimacáináté ulí nàacuésemi níai wenàiwicaca yàanápínása ulí càinacaalí wawási usutéerica íicha.

²⁷ Yá rey Herodes ichùullaca úwisàiri iwichùanápíná Juan íicha íiwita, itécaténáni rey Herodes irí.

²⁸ Néese úwisàiri yàacawa presoíyéi ibàna néré. Yá iwichùaca Juan íicha íiwita. Càité Juan yéetácawa. Yá úwisàiri itéca íiwitami quirápieli iricu. Yá yàaca íiwitami ulí úái mànacàuca. Néese úái mànacàuca utécani úatúa iríwa, uicácaténá báisíiri iyúcani Juan yéetátéwa.

²⁹ Néese Juan yéewáidacalénáimi yéemiaca iinánámi, yá nàacawa presoíyéi ibàna néré needácaténá Juan ichéecami. Yá natéca nabàliawani.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

³⁰ Néeseté apóstolnái yèepua iwacáidáyacacawa Jesús yàatalé, idécanáami nacàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí. Néese nacàlidaca Jesús irí macáita namàniiricaté, néewáidéerica iyú wenàiwicanái nacái.

³¹ Jesús íimaca nalí:

—Wàacuéwa wàanacúewa walínáamitawa áibalé canácatalé wenàiwica, yéewanápiná wayamáidacawa achúmáanacáwa —íimaca nalí, madécanácaíná wenàiwica yàanàaca yàacawa nàatalé, áibanái nacái yèepuacawa yàacawa náicha, iná càmita yéewa nayamáidacawa, íbatàa nayáanápíná nayáacaléwa, càmita nàalimá.

³² Iná Jesús yàacawa barca iricu yàasu apóstolnái yáapichawa abéemàalé Galilea icalisaníná íicha, canácataléca wenàiwica.

³³ Quéwa madécaná wenàiwica íicáca nàanáwa, nàalía nacái naicáca nía. Iná wenàiwicanái imusúacawa macái yàcalé íicha, yá napiacawa néré. Yá manùbéeyéi wenàiwica nàanàaca napíchalé néré.

³⁴ Néese Jesús imichàacawa barca iricúise néré, yá íicáca madécaná wenàiwica. Canáca nalí abéeri yéewáidéeripíná nía Dios iwali, iná catúulécanáca Jesús íicáca nía, càide iyúwa waicácaalí canéeyéi icuèriná ovejaca. Yá idàbaca yéewáidaca nía madécaná wawási iwali.

³⁵ Néese catáca yàacawa nàwali, yá yéewáidacalénái yàacawa Jesús yàatalé, yá náimaca irí:

—Catáca yàacawa wàwali cháí canácatáica yàcalé.

³⁶ Pichùulla nèepuanápináwa nàacawa bñacalé yéewiré, yàcalé iriculé nacái iyéeyéica mawíenita nawènicaténá nayáapínáwa —náimaca.

³⁷ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Piatacué yàa nayáapíná —íimaca nalí. Néese yéewáidacalénái íimaca irí:

—¿Càmita píalíwa canáca walí doscientos namanùbaca denario ocho quéeri iwènicatái? Ewita wadènicaaalí yàara platatá, càicáaníta càmita wáalimá wawèniaca cayába pan wèeripínáca nayáapínátá, níai manùbéeyéi wenàiwicaca —náimaca.

³⁸ Jesús íimaca nalí:

—¿Càisimalénacué pan pidènia? Picutácuécáwani —Íimaca nalí. Néese idécánámi náalíacawa, yá náimaca irí:

—Cinco namanùbaca pan, pucháiba cubái imidecaná nacái —náimaca.

³⁹ Néese ichùulíaca nía manùbéeyéi wenàiwicaca náawinánápináwa nàwacacawa ipulèeri masicái íinata.

⁴⁰ Néese náawinacawa nàwacacawa manùbéeyéi yàalusipiná, cien namanùbaca abénaméeyéi, cincuenta namanùbaca áibanái nacái.

⁴¹ Néese Jesús yeedáca cinco imanùbaca pan icáapi iriculéwa, pucháiba cubái imidecaná nacái. Yá iicáida chènuniré, yáaca Dios irí cayábèeri ìwali yái yàacásica. Néese isubèriadacani, iwacùaca pan yéewáidacalénái iríwa nawacùacaténá wenàiwicanái iríni. Néese iwacùaca cubái imidecaná nacái yéewáidacalénái iríwa macáita.

⁴² Yá macáita wenàiwicanái iyáaca cadénamani.

⁴³ Néese yéewáidacalénái needáca doce mapíiri imanùbaca pan yéenáimi, cubái nacái imàaquéericawa.

⁴⁴ Níái wenàiwica iyéeyéica pan, cinco mil namanùbaca aslanái. Càmita naputàa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái.

Jesús camina sobre el agua

⁴⁵ Yáta Jesús ichùulíaca yéewáidacalénáiwa nawàlúanápináwa caquialéta barca iriculé nachàbacaténáwa ipíchalépiná abéemàalé Galilea icalisaniná íicha nàanàcaténá Betsaida iyacàlená néré. Iwàwa náacawa ipíchalé idècunitàacá imàacaca wenàiwicanái yèepùacawa íicha.

⁴⁶ Néese idécánámi ibànùaca wenàiwicanái yèepùanápináwa íicha canánama, yá Jesús yàacawa dúli íinalaté isutátaténá yáawawa Dios íicha.

⁴⁷ Néese idécánámi catáca nawicáu, Jesús yéewáidacalénái nàyaca barca irícu bamuchúami callsa. Yá Jesús iyaca abèerita cáli íinatáiscáwa.

⁴⁸ Néese iicáca máadání natenáca cachàimíri iyú cáulicáiná ipùaca náipunita, íná càmita náalimá nachàbacawa abéemàalé. Amalácaalí yàacawa nawicáu, yá Jesús yàacawa mawiénita nalí yèepuníriwa ùni inàniacubàa. Iwàwaca ichàbacawa náicha machacáníri iyú.

⁴⁹ Quéwa naicáca lipinánica ùni inàniacubàa, yá nayúnáidaca wenàiwica iwàwanámicani.

⁵⁰ Yá néemánicawa macáicáiná naicácani. Cáaluca nía báawanama, càmicáiná náalía naicácani. Yáta quéwa Jesús íimaca nalí:

—¡Matulbanáicué pía, núaquéi, picácué cáalu pía! —Íimaca yái Jesúsca.

⁵¹ Néese Jesús iwàlùacawa nàatalé barca iriculé. Yáta wíuca cáuli, Jesús iwàlùacáináwa nàatalé barca iriculé. Yá náináidacawa manuísíwata naicáidaca irí.

⁵² Càmitàacáwa nadé náalíacawa cayába Jesús íiwitáise ìwali, éwitaté naicáccánita imàníná pan iyú yái càmiríca wenàiwica idé imànica, càulenáccáiná náicha náalíanápináwa néemiaca càinácaalí íimáaná.

Jesús sana a los enfermos de Genesaret

⁵³ Nachàbacatéwa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha, yá nàanàca Genesaret yáasu cáli néré. Yá nadacùaca barca callsa idùlepiré.

⁵⁴ Namichàacanacáitawa barca irícuíse, yá wenàiwicanái náalía naicáca Jesús.

⁵⁵ Yá wenàiwicanái napiacawa macái yàcalé iriculé iyéeyéica néré nacàlidacaténá nalí Jesús yàanáca. Néese manùbéeyéi wenàiwica nadàbaca natéca cáuláiqueeyéi wenàiwica yàalubái íinatawa náalíacataléca Jesús iyaca.

⁵⁶ Néese àta alénácaalí Jesús yàawa achúmèeri yàcalé iriculé, manuíri yàcalé iriculé nacái, manacùaliré nacái, yá natéca nalladaca cáuláiqueeyéi wenàiwica àyapulicubàa Jesús ichàbacatabàpináwa. Yá cáuláiqueeyéi nasutáca Jesús íicha imàacáanápiná nadunùaca ìwali, càmicaalí nacái, íbàle ipùata ìwalita. Yá macáita idunuéyéica Jesús ìwali, yá cayábaca nía uláicái íicha.

7

Lo que hace impuro al hombre

¹ Abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irícu nàanàcaté Jerusalén iyacàlená néese. Nàwacáidáyacacawa abénaméeyéi fariseo yáapícha. Néese macáita náacawa Jesús yàatalé.

² Naicácaté abénaméeyéi Jesús yéewáidacaléca nayáaca nayáacaléwa càmiyécáwa íiba icáapiwa éerèeri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise íimáaná. Càmita Jesús yéewáidacalénái imàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éerèeri iyú ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa càide iyúwa fariseonái imàníná. Iná fariseonái itàanica Jesús yéewáidacalénái ìwali, náimaca casacàacasa Dios iicáca Jesús yéewáidacalénái.

³ (Níái fariseoca, áibanái judío nacái macáita namànica càide iyúwaté nàawirináimi imàníná. Càmicaalcáwa náiba nacáapiwa éerèeri iyú nayáacalé ipíchawáise, càmitàacá nayáa

nayáacaléwa, canásiwata. Càmita nayáa nayáacaléwa càmicaalícáwa namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise íimáaná.

⁴ Idécánáami nacái nawènlaca yàacási yàcaléricu, yá nèepùacawa nacapèe néréwa namànicaténá culto nacáiri nàapidáanápíná náichawa ipíchawáise nayáa nayáacaléwa. Neebáidaca nacái madécana càide iyúwaté nàawirináimi yéewáidáaná, íná namànica culto nacáiri náibacaténá éeréeri iyú macái íiwitáaná bacàa, catúa nacái, mapuwáa nacái, nàasu cama nacái, naiméerica íinata.)

⁵ Iná fariseonái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu náimaca Jesús irí:

—Níái péewáidacaléca, ¿cáná càmita namàni càide iyúwaté wàawirináimi yéewáidáaná? Càmita namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa wàawirináimi ichùullanaté wía wamàninápiná ipíchawáise wayáaca wayáacaléwa, íná casacàaca Dios iicáca níái péewáidacaléca —náimaca.

⁶ Jesús íimaca nalí:

—Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi machacàniri iyú píwalicué, píacué pucháibéeyéica íiwitáise. Isaías itànàacaté tàacáisi piináwaná ìwalicué Dios inùmalicué. Dios íimacaté: 'Níái israelitaca náimacáita meedá nàacasa nucàaluíná, quéwa càmita cáininá naicáca núa báisíiri iyú nawáwalicúsewa.

⁷ Caná iwèni nuicáca nàasu culto namànírícasá nulí. Càmita néewáida wenàiwica nutàacái iyú, néese néewáidacáita wenàiwica náiwitáise iyúwa', càica íimaca yái Diosca.

⁸ Pidécuéca meedá pimàacaca píchawa Dios itàacái, peebáidacaténácué wenàiwicanái yàasu tàacáisi meedá —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Pidécuéca pimànica máini báawéeri wawási, pimàacacáinácué píchawa Dios itàacái, pimànicaténácué meedá iyúwa píiwitáise íimáaná.

¹⁰ Profeta Moisés íimacaté Dios inùmalicué: 'Pía pianiri íimietacanáwa, píatúa nacáíwa', íimaca yái Diosca. Yaté íimaca nalí àniwa: 'Aibacaalí itànánica báawéeri iyú yáaniri ìwaliwa, càita nacái itànicaalí báawéeri iyú yáatúa ìwaliwa, yá iwàwacutácué pinúacani', íimacaté yái Diosca.

¹¹ Quéwa píacué fariseoca, pidécuéca péewáidaca wenàiwicanái cayábacasa càì náimaca nàaniri iríwa, náatúa irí nacáíwa: 'Càmita núalimá nuyúudàaca pía. Nudéca nucúaca Dios irípiná yái plataca, yái nuèripínáica píri, íná canáca nulí cayába nuyúudèeripiná iyú pía', càì náimaca nasèenái iríwa.

¹² Càita pidécuéca péewáidaca wenàiwica càmitasa iwàwacutá nayúudàaca nàaniriwa, náatúa nacáíwa, náimacaalí càì nasèenái iríwa.

¹³ Iná pidécuéca píasáidaca piúcaca píchawa Dios itàacái, peebáidacáinácué piawirináimi íiwitáisewa, yái péewáidéericuéca iyú wenàiwicanái Dios itàacái íicha. Pimànicuéca mamáalàacata madécana càiyéi wawási —íimaca yái Jesúsca.

¹⁴ Néese Jesús ímáidaca yàataléwa níái wenàiwicaca íbaluèyécawa mawiénita irí. Yá íimaca nalí:

—Péemiacué nutàacái píacué macáita. Píalimáidacué píalíaca péemiacá càinácaalí íimáaná yái tàacáisi nucàlidéeripinácuéca píriwa.

¹⁵⁻¹⁶ Macái yàacási iwàluèriwa wenàiwica idèericulé, canáca yéewaná casacàaca imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha. Abéerita wenàiwica íbáyawaná, yá nacái itàacái báawéerica imusuéricawa iwàwallicué, yácata casaquèerica imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese Jesús yàacawa wenàiwicanái íicha, yá iwàluècawa capli iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese yéewáidacalénái nasutáca néemlawni càinácaalí íimáaná yái tàacásica Jesús icàlidéerica yàacási iwali.

¹⁸ Yá Jesús íimaca nalí:

—¿Néeni, càmitasicué nacái píalí péemiacani yái nucàlidéerica? ¿Càmítacué píalíawa canácata yàacási yáaliméeri casacàaca imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha?

¹⁹ Yái yàacási càmita iwàluècawa wenàiwica iwàwa iriculé. Iwàluècáitawa idèericulé. Néese yàacawa íicha meedá —íimaca nalí yái Jesúsca. Càita Jesús yéewáidaca nía yàacási iwali, Dios ímàacaca wenàiwica iyáaca macái íiwitáaná yàacásica, masacàacáiná macáita nía.

²⁰ Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Yái nabáyawaná namàníríca, yá nacái tàacáisi báawéerica imusuéricawa wenàiwica iwàwa iriculé, yácata casaquèerica imànica wenàiwicanái íiwitáise Dios íicha.

²¹ Macáita íiwitáisesi báawéeri imusúacawa wenàiwica iwàwa iriculé. Càita báawéeri íiwitáisesi: Namànica náalaniwa; namànica nainá iyúwa càide iyúwa càminá Dios imàaca wenàiwica imànica; nayéedúaca áibanái yàasu; nanúaca wenàiwica;

²² naimáca áiba wenàiwica yáapicha càimíchúaca nánusíwa, càmíríca nacái nanírísíwa; máini nawáwa needáca nalíwa manúba wawási; namànica áibanái irí báawéeri; nachiwáidaca áibanái

wenàiwica; mabáiniri iyú namànica báawéeri nainá iyúwa máaléquéeri iyú áibanái wenàiwica yàacuèsemi; báawaca naicáca áibanái wenàiwica iwalíse yái cawenírira áibanái idènièrica; natàanica báawéeri iyú áibanái ìwali; máini cachànica naicáca níawawa; càmita nàalía cayábéeri ìwali báawéeri íchaná.

²³ Macáita yái íwiitáaná báawéerica imusúacawa wenàiwica iwàwa iricúse. Yácata casaquèerica imànica wenàiwicanái íwiitáise Dios ícha —íimaca yái Jesúsca.

Una extranjera que creyó en Jesús

²⁴ Néeseté Jesús yàacawa Galilea yàasu cáli ícha yàanàcaténá Tiro iyacàlená yàasu cáli néré. Yá iwàlùacawa capli iriculé. Idècunitàacá iyaca néré, càmita iwàwa yàcalé minaná nàaliacawa alénacaalí iyaca. Càmita quéwa yáalimá ibàaca iináwanáwa.

²⁵ Ráunamáita abèechúa inaná uèmiaca iináwaná ìwali iyaca capli iricu. Udènia uíduwa demonio idacuèchúa íwiitáise. Uái inanáica ùacàatècatawa Jesús yàatalé. Yá ubàlùacawa ùlulú ipùata iyúwa Jesús ípunita, usutácaténá iicáanápíná upualé.

²⁶ Càmfíchúata israelita úái inanáica. Néese Sirofenicia yàasu cáli néeseechúaca úa. Yá ùanàaca usutácaténá Jesús ícha wawási yúucáanápíná demonio uídu ícha.

²⁷ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Péemia comparación: Càmita wáuca sùmanái iyáacalé áulinái iyáapíná, càita nacái iwàwacutá nuyúudàaca quéechacáwa nuénánácawa, níái israelitaca. Càmita cayába nuyúudàaca piacué càmfíyéica israelita —íima ulí, yáalimáidacaténá iicáwa úa, asáisi uebáidacaalí Dios imànínápiná ulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita úa.

²⁸ Yá úumaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, quéwa càide iyúwa áulinái yáawinacaalíwa mesa yáapíse, sùmanái yúucacaténá nayáapíná yàacási yéenáimi, càita nacái nuwàwaca Dios imànica nulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita núa —úumaca.

²⁹ Néese Jesús íimaca ulí:

—Pidéca píasáidaca nulíni pitàacái iyúwa peebáidaca nulí, íná càmita iwàwacutá pisutáca nuícha quirínama nuyúudàanápíná píawa. Yá numàaca pèepùacawa picapèe néréwa, demoni-ocáiná idéca yàacawa píidu ícha —íimaca ulí yái Jesúsca.

³⁰ Néese uèpùacawa ucapèe néréwa, yá ùanàaca uíduwa irièchúawa matuíbanáita uimáataléca. Quéwa demonio yàacatéwa uícha.

Jesús sana a un sordomudo

³¹ Néeseté Jesús yèepùa yàacawa Tiro iyacàlená yàasu cáli ícha. Yá ichàbacawa Sidón iyacàlená yèewibàa. Yá ichàbaca nacái diez namanùbaca yàcalé Decápolis yàasu cáli ínatéeyéica iyaca. Yá yàanàaca Galilea icalisaniná néré.

³² Néese áibanái natéca asìali Jesús yàatalé, abéeri asìali màuwíri, càmlíri yáalimá itàanica machacàníri iyú. Yá nasutáca Jesús ícha wawási imàacáanápíná icáapiwa màuwíri ìwali ichùnìacaténáni.

³³ Jesús itéca màuwíri méetàucuta wenàiwicanái ícha, yá Jesús iwàlùadaca báipunitácanama icáapi ipùatawa asìali yúuwíapuná iriculé pucháibanama. Néese Jesús yàapísaca icáapi ipùata iwaliwa, yá idunúaca asìali inène ìwali icáapi ipùata iyúwa.

³⁴ Néese Jesús iicáidaca chènuniré, yá yeedáca icalésawa. Yá íimaca asìali irí: “¡Efata!” (íimáanáca hebreo itàacái iyú: “¡Yàacúacawéi piùwica!” íimáanáca.)

³⁵ Yá yáalimá yéemiaca cayába yái asìalica, yá cayábaca nacái inène, yáalimá itàanica machacàníri iyú.

³⁶ Néese Jesús yàalàaca níái wenàiwicaca ipíchaná nacálidaca áibanái irí iináwaná ichùnianáni, quéwa éwita ichùullacáaníta nía manùba yàawíría, càicáaníta nacálidaca iináwaná mamáalàacata.

³⁷ Macái wenàiwica yéemièyéica Jesús iináwaná ìwali nánáidacawa manuísíwata néemiacani. Yá náimaca nalíwáaca: “Imànica macáita cayábéeri iyú. ¡Imàacaca màuwíyeyí yéemiaca! ¡Imàacaca nacái matàacáiyeyí itàanica!” náimaca Jesús ìwali.

8

Jesús da de comer a cuatro mil personas

¹ Aiba èrité madécaná wenàiwica nàwacáidáyacawa àniwa Jesús yàatalé. Néese canáca nayéeripíná néeni. Yá Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáwa. Yá íimaca nalí:

² —Catúulécana núcáca níái wenàiwicaca. Nadéca nàyaca nùapicha máisiba èeri. Siùcade canáca nalí nayáapíná.

³ Nubànùacaalí nía máapíyéica nacapèe nérépináwa, cawàwanáta nawàwachàbacawa àyapulcubàa namápicawa, abènaméeyéi nàanàcáiná déeucíse —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Néese yéewáidacalénái náimaca irí:

—Canácata yáaliméeri yàaca nayáapíná cháí, canácatáica wenàiwicanái ibànacale —náimaca.

⁵ Jesús isutáca yéemiawa yéewáidacalénáwa:

—¿Càisimalénacué pan iya piri? —íimaca yái Jesúsca. Yá náimaca irí:

—Iyaca walí siete namanúbaca pan —náimaca.

⁶ Néese Jesús ichùuliaca wenàiwicanái yáawinacawa cáli íinata. Yá yeedáca níai siete namanúbaca panca icáapi iriculéwa. Yá yáaca Dios irí cayábéeri íwali, yái yàacàsica. Yá isubèriadacani, yáaca yéewáidacalénái iriwani. Néese, yéewáidacalénái iwacùaca pan wenàiwicanái irí.

⁷ Iyaca nacái nalí cawàwanáta máisiba cubái imidecaná púubéeyéi. Jesús yáaca Dios irí cayábéeri íwali, yái cubáica. Yá ichùuliaca nacái yéewáidacalénáwa iwacùanápínani wenàiwicanái irí. Yá nawacùaca nalíni.

⁸ Yá macáita nayáaca cadénamani, yái yàacàsica. Néese Jesús yéewáidacalénái needáca siete mapíri namanúbaca yàacási yéenáimi imàaquéericawa.

⁹ Batéwa báinúaca mil namanúbaca aslanái iyáacaté yái yàacàsica. Càmita naptúta inanáinái, sùmanái nacái. Néese Jesús imàacaca nèepùacawa ícha, níai manúbéeyéi wenàiwicaca.

¹⁰ Yá Jesús iwàluacatétawa barca iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese nàacawa abéemàalé Galilea icalisaniná ícha, yá nàanàca Dalmanuta yàasu cáli néré.

Los fariseos piden una señal milagrosa

¹¹ Néeseté abénaméeyéi fariseo nàanàca Jesús yàatalé. Yá nadábaca natàanica cachàiníri iyú Jesús yáapicha. Nawàwa náalimáidacani imànínápiná áiba wawàsi báawéeri. Yá nasutáca ícha imànínápiná naicáca wawàsi íwitáise iyúwa càmfírca wenàiwica idé imànica, yáasáidacaténá báisíta Dios néeséericatani.

¹² Yá Jesús yeedáca icalésawa cachàiníri iyú máincáiná báawaca ínáidacawa iwàwawa. Yá íimaca nalí:

—¿Cánacué pisutá numànínápiná càì? Pidécuéca piicáca numànica manùba, quéwa càmitacué peebáida nutàacái. Péemiacué cayába, càmitacué núsáida piicáca càiri wawàsi — íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús yèepùacawa náicha, yá iwàlùacawa àniwa barca iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàacawa àniwa abéemàalé Galilea icalisaniná ícha.

La levadura de los fariseos

¹⁴ Jesús yéewáidacalénái naimáichacaté natéca náapichawa nayáapínawa. Nadèniacáita abéeri pan meedá náapichawa barca iricu.

¹⁵ Néese Jesús yàalàaca nía ipíchaná nàyaca càide iyúwa báawéeyéi íwitáise fariseo iyáaná, rey Herodes nacái. Íimaca nalí:

—Péemiacué cayába comparación: Piicácué píchawa fariseonái yàasu levadura, yá nacái rey Herodes yàasu levadura —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Yá yéewáidacalénái càmita náaliawa Jesús yàalàaná nía fariseonái yàasu tàacási ícha, rey Herodes íwitáise ícha nacái. Iná yéewáidacalénái náimaca nalíwáaca:

—Idéca càì íimaca walí canácáiná walí pan —náimaca.

¹⁷ Jesús yáaliacawa náináidáanáwa, iná íimaca nalí:

—¿Cánacué píima canácasa piri pan? Càmita nutàani pan íwali. ¿Cánacué càmita peebáida nulí nùalimáca nùacuéca piyáapíná càinácaalícué pimáapuèrica? ¿Néenicué, máinísica càulenáca píchani?

¹⁸ Pidèniatacué pituúwatatá. ¿Cánacué càmita píalía péemiaca íwali yái piiquérica? Pidèniatacué nacái piúwiwatatá. ¿Cánacué càmita píalía péemiaca càinácaalí ímáaná yái nùuméricuéca piri? Báisíta iwàwacutácué piwàwalica càinácaalíté iyáaná nuwacùacaalíté pan wenàiwicanái irí nayáapíná.

¹⁹ Idécanáamité nuwacùaca nalí cinco namanúbaca pan nayáapíná, níai cinco mil namanúbaca aslanáica, ¿càisimaléná mapíri imanúbaca iyamáatéwa yéenáimi píwacáidéericatécué? —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Doceca mapíri imanúbaca iyamáacatéwa —náimaca.

²⁰ Néese íimaca nalí:

—Néeni, idécanáamité nuwacùaca nalí siete namanúbaca pan nayáapíná, níai cuatro mil namanúbaca aslanáica, ¿càisimaléná mapíri imanúbaca iyamáawa yéenáimi píwacáidéericatécué? —íimaca yái Jesúsca. Yá náimaca irí:

—Sietecaté mapíri imanúbaca yái imàaquéericawa —náimaca.

²¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Néeni, cánacué càmitaacáwa píalíawa nùalimáca nùaca piyáapíná? —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a un ciego en Betsaida

²² Néeseté nàanàca Betsaida iyacàlená néré. Yá Betsaida mìnánái natéca matuíri asiali Jesús yàatalé. Yá nasutáca Jesús ícha wawàsi manuísiwata ichùnianápináni.

²³ Néese Jesús itéca matuíri icáapi ìwali, yá imusúadacani yàcalé iricúise. Jesús yàapísáidaca icáapi iriculéwa, néese ipusúa yáawiruníwa matuíri ituí ímami ìwali. Yá Jesús imàacaca icáapiwa matuíri ìwali. Yá isutáca yéemiawa matuíri asáisi yáalimácaalí iicáidaca.

²⁴ Néese yái matuírica idábaca iicáidaca, yá ímaca Jesús irí:

—Nuiquéeyéitat wenáiwica càide iyúwa waicácaalí àicu, ìipnánányéi quéwa —íimaca.

²⁵ Néese Jesús imàacaca icáapiwa matuíri ituí ìwali. Asáita iicáca cayába yái asialica, idéca ichùnìacawa, íná idé iicáca macáita cayába ituí iyúwa.

²⁶ Néese Jesús ichùuliaca asiali yèepùanápínáwa icapèe néréwa. Yá ímaca asiali irí:

—Picá piwàlúawa yàcalé iriculé —íimaca yái Jesúsca.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

²⁷ Néeseté Jesús yàacawa Betsaida iyacaléná íicha yéewáidacalénái yáapichawa nachàbacaténá naicáca yàcalé iyéeyéica mawiénita Cesarea de Filipo iyacaléná irí. Ipíchawáise nàanàca néré, idécunitàacá nèepunicawa àyapulicubáa, yá Jesús isutáca yéemiawa yéewáidacalénáiwa. Iimaca nalí:

—¿Càiná náimaca nùwali níara wenáiwicaca? ¿Cawinása núa? —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Yá náimaca irí:

—Abenaméeyéi ímaca piwali Juan el Bautistamicasa pía, náimacáiná Juanmi idécase icáucàacawa. Aibanái ímaca profeta Elíascasa pía, yèepuèricasa yàanàca àniwa, yái profeta Dios íméericaté ìwali ibànùanápínaté àniwani. Aibanái àniwa náimaca piwali áiba profetanái yéénacasa pía, níái icàlidéericaté tàacáisi bàaluité Dios inùmalicúise —náimaca.

²⁹ Néese Jesús ímaca nalí:

—Néenicué pía, ¿cawinácué nacái píimaca nùwali? ¿Cawiná núa? —íimaca yái Jesúsca. Néese Pedro ímaca irí:

—Mesíasca pía, yái Dios icàlidéericaté ìwali wàawirináimi israelitanái irí, Dios ibànùanápínaté walí wacuèrinápíná —íimaca yái Pedroca.

³⁰ Quéwa Jesús yàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca iinàwaná áibanái irí, Mesíascani.

Jesús anuncia su muerte

³¹ Néeseté Jesús idábaca yéewáidaca yéewáidacalénáiwa náalíacaténátéwa iwàwacutáanaté yúuwichàacawa manuísíwata, yái Jesúsca, yái asiali Dios néeséerica. Iwàwacutácaté nacái yúuwidenái iicácani iyúwa canéeri iwèni, càmita nacái neebáida itàacái, níái israelita icuèrinánáica, nía nacái sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenáiwica templo irícu. Jesús icàlidaca yéewáidacalénái iríwani náallacaténátéwa iwàwacutáanápínaté yúuwidenái inúacani, quéwa máisiba èeri irícu, yá icáucàanápínatéwa.

³² Càita Jesús icàlidaca nalí amaléeri iyúni. Néese Pedro itéca Jesús méetàucuta náicha. Yá Pedro yàalàaca Jesús cachàiníri iyú, ipíchaná icàlidaca càiri wawàsi.

³³ Quéwa Jesús iwènúa iicáidaca yéewáidacalénái áibanái iríwa. Yá Jesús yàalàaca Pedro cachàiníri iyú. Jesús ímaca Pedro irí:

—¡Píawa núicha, pía nùuwide Satanás nacáiri íiwitáise! Càmita píináidawa iyúwa Dios iwàwáaná. Píináida meedáwa càide iyúwa èeri mñanái íiwitáise iyáaná —íimaca yái Jesúsca.

³⁴ Néese Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwa, áibanái nacái wenáiwica yèepuníyéicawa náapicha. Yá ímaca nalí:

—Abéericaalí péenácúe iwàwa yàacawa núapicha iyúwa nuéwáidacalé, yá càmita yéewa pímanica yái piwàwéerica pímanica. Iwàwacutá matuíbanáiri iyú pímanica áibanái yúuwichàidaca pía, éwita naicáanicaalí nacái piquíniná, éwita nanúacaalí píawa cruz ìwali peebáidacáiná nutàacái. Iwàwacutá nacái pímanica mamáalàacata càide iyúwa nuchùllaná pía.

³⁵ Níacáiná cawinácaalí càmfíyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái ipíchaná nàuwichàacawa nulpíná, canáca nalí nacáuca càmfíri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata, nacàlida nacái nutàacái áibanái irí, éwita áibanái inúacaalí nía, nadèñapíná nacáucawa càmfíri imáalàawa.

³⁶ Ewita wenáiwica yeedácaalí iríwa macáita cháí èeri yàasu cawènírica, quéwa yúuca íchawa icáucawa càmfíri imáalàawa càmicáiná yeebáida nutàacái, yá canéerica iwèni meedá iríni, macáita yái cawènírica yeedéerimica iríwa.

³⁷ Canácáiná áiba wawàsi wenáiwica yáaliméeri yàaca yeedácaténá iríwa icáucawa càmfíri imáalàawa, idécanaami yúucaca íchawani.

³⁸ Cawinácaalí wenáiwica báiyéica icàlidaca cayábéeri nùwali, nutàacái ìwali nacái èeri mñanái irí, níái èeri mñanái iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios íicha, cabáyawanéeyéi nacái, néese càmita núumapíná nàwaliwa nùasonáica nía, núa asiali Dios néeséerica, nùanàpinácaalí Núaniri Dios íiwitáise iyúwa icamaláná mèlumèlúri irícu, mabáyawanéeyéi ángel yáapicha nacáiwá, nuclúacaténá macáita —íimaca yái Jesúsca.

9

¹ Jesús ímacaté nalí nacái:

—Péemiacué cayába, abénaméeyéicué péená iyéeyéica cháí siuca, càmita néetápináwa ipíchawáise naicáca càinácaalipiná iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa íwiitáise iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

La transfiguración de Jesús

²⁻³ Néesetécáwa seis èeri Jesús icàlidacadénami nalíni, yá itéca yáapichawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái. Yá yàacawa náapicha dúli chènuníri ínatalé. Yá néré naicáca Jesús iwènúacawa áibawaca naicápiná. Máiníri mèlumèluwaca ibàleca cabalèeri máini ícha cháí èeriquéi caná idèeri íbaca càí.

⁴ Naicáca nacái pucháiba profetanái iyéeyéicaté bàaluité, yái Elías, Moisés nacái, itàaníyéica iyaca Jesús yáapicha.

⁵ Néese Pedro ímaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¡máini cayábèeriquéi wàyáanáca cháí! Siúcade wamànica máisiba capii yána wawàwalínápinácué pía, abèeri plasupiná, áiba nacái Moisés irípiná, áiba nacái Elías irípiná —íimaca yái Pedroca.

⁶ Càica Pedro ímaca máinícáiná cáaluca níai yéewáidacaléca máisiba, íná Pedro càmita yáalíawa càinácaali iwàwacutáaná ímaca Jesús irí.

⁷ Yáta acalèe iricúacawa, yá ibàllaca nía catámèeri iyú. Néese néemiaca Dios itàacái acalèe yéewáise. Íimaca nali: “Yácata Nuiri nuwàwèeri cáminéerica nuicáca: Péemiacué itàacái”, íimaca yái Diosca.

⁸ Yáta naicáidaca natéesewa, níai yéewáidacaléca. Yá canácata naiquèeri áibanáica. Naicá abèerita Jesús ibàluèerica wéeni.

⁹ Néesetécáwa idècunitàacá nalicùacawa dúli ínatalé, Jesús yàalàaca nía ipíchana nacàlidaca áibanái iríni, yái naiquèericaté dúli ínatalé, àta Jesús imichàacatalétawa yéetácáisi ícha, yái asíali Dios néeséerica.

¹⁰ Iná càmita nacàlida áibanái iríni, quéwa nasutáca néemiawa níawáaca iwali càinácaali ímáaná yái tàacáisi ímèerica icáucáanápínásawa.

¹¹ Néese nasutáca néemiawa Jesús:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu náimaca iwàwacutáanása profeta Elías yèepùa yàanáca quéechacáwa aléi èeri iriculé àniwa ipíchawáise israelita icuèrinápiná yàanáca, yái wacuèrináca Dios ibànuèerica wali. ¿Cána yéewa càí náimaca, níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu? —náimaca.

¹² Néese Jesús icàlidaca nalí Juan el Bautistami iwali:

—Báisíta, iwàwacutáca profeta Elías nacáiri yàanáca quéechacáwa. Yá iwènúadaca wenàiwicanái íwiitáise Dios irípiná àniwa, yéewanápiná néemiaca itàacái yái israelita icuèrinápináca Dios ibànuèerica nalí. Aiba wawàsi nacái israelita icuèrinápiná iwali, iwàwacutácué píináidacawa iwali yái tàacáisi profetanái itànèericaté nuináwaná iwali, núa asíali Dios néeséerica. Natànàcaté tàacáisi nuináwaná iwali píalíacaténácuéwa iwàwacutáanápíná nuuwichàacawa manuísíwata, israelitanái nacái caná nuwèni naicáanápíná núa, bàawapíná nacái naicáca núa.

¹³ Quéwa núumacué piri, abèeri profeta Elías nacáirimi idéca yàanáca, yái Juan el Bautistamíca. Yá namànicaté irí báawèeri iyúwaté nawàwáaná, càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi íináwaná iwali càinácaalitè iyáanápíná —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu impuro

¹⁴ Néeseté Jesús, nía nacái yáapichéeyéica, nèepùacawa Jesús yéewáidacalénái áibanái yàatalé. Yá naicáca manùba wenàiwica Jesús yéewáidacalénái itéese. Náyaca nacái néré abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu. Níai yéewáidéeyéica wenàiwica, nía nacái Jesús yéewáidacaléca natàanáca náyaca nalíwáaca ùulèeri wawàsi iyú.

¹⁵ Néese wenàiwicanái iicáca Jesús, yá macáita napíacawa ípunita natàidacaténáni, máiniyíei íináidacawa iicáidaca Jesús irí.

¹⁶ Néese Jesús isutáca yéemiawa yéewáidacalénaiwa:

—¿Càinácué iwali pítaani píriwáaca chànisíri iyú, píacué nacái nía nacáide? —íimaca nalí.

¹⁷ Yá abèeri néená níai wenàiwica iyéeyéica néré íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nudéca nutéca píatalé nuíriwa demonio idacuèri íwiitáise. Yái demonioca masánaca imànica nuíri.

¹⁸ Ata alénácaali nuíri iyaca, yá demonio yàaca irí tètewácáimi, yá yúucaca nuíri cachàiníri iyú cáli ínatalé, yá cacàlica inùmalicúise yái nuíríca, yá nacái yaamiadaca iyéiwa, yá pumùluca íiná macáita. Nudéca nusutáca péewáidacalénái ícha wawàsi náucáanápíná demonio nuíri ícha, quéwa càmita náalimá náucaca íchani —íimaca yái yáaníríca.

¹⁹ Néese Jesús ímaca:

—¡Píacué cãmíyéica yeebáida Dios! ¿Càinácué èeri iwàwacutá nùyacuéca píapicha quiríta? ¿Càinácué èeri iwàwacutá numànicuéca pirí quiríta? Pianàidacué nùataléni yáí ùucullirica — íimaca yáí Jesúsca.

²⁰ Yá natéca ùuculliri Jesús yàatalé. Quéwa demonio iicacánami Jesús, yá demonio yàaca tètewácáimi ùuculliri irí. Yá ùuculliri yúuwàacawa cáli ínataté. Yá italiánicawa, cacàlica inùmallicuse.

²¹ Néese Jesús isutáca yéemiawa ùuculliri yáaniri:

—¿Càisimaléná èeri idé idèniacani ísacadénáamini? —íimaca yáí Jesúsca. Néese yáaniri íimaca Jesús irí:

—Sùmàicaalítacáwani idàbaca ísacani bàaluité.

²² Manùba yàawiria nacái demonio yúucacani quichái irículé, ùni yáaculé nacái inúacaténáni. Quéwa, pidécaalísica pichùnìacani, néese piicá watúulécaná, yá piyúudàaca wía —íimaca yáí yáanirica.

²³ Jesús íimaca irí:

—¡Picá càí píimaca 'pidécaalísica!' Iwàwacutá manuíca píináidacawa piwàwawa nùwali. Aibacaalí yeebáida nulí, Dios imànìpiná irí macái íiwitáaná cayábéerica —íimaca yáí Jesúsca.

²⁴ Yá ùuculliri yáaniri íimaca cachàiníri iyú Jesús irí:

—Nuebáidaca pirí. ¡Piyúudàa nuebáidacaténá pirí cachàiníri iyú mamáalàacata! —íimaca yáí yáanirica.

²⁵ Néese Jesús iicácáiná madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa yàatalé caqualéta, íná yàalàaca demonio cachàiníri iyú. Jesús íimaca demonio irí:

—Pía demonio, matacáirica màuwírìca nacái imànica wenàiwica, píawa ícha yáí ùucullirica. Picá pèepua piwàlùacawa àniwa iwàwaliculé —íimaca yáí Jesúsca.

²⁶ Yá demonio yéemíanicawa, yàaca tètewácáimi ùuculliri irí àniwa, yá imàacaca ùuculliri itatáca cachàiníri iyú àniwa. Néese yàacawa ùuculliri ícha, yá ùuculliri iriacáitawa cáli ínataté càide iyúwa yéetèerimiwa. Iná madécaná náimaca ùuculliri yéetácasawa.

²⁷ Quéwa Jesús íbàaca ícáapi iwali imichàidacaténáni. Yá ibàlùacawa yáí ùucullirica.

²⁸ Néesetécáwa Jesús iwàlùacawa capli irículé yéewáidacalénái yápichawa méetàucuta áibanái ícha. Yá nasutáca néemiawa Jesús:

—¿Cánácáwa càmìta wadé wáucaca demonio? —náimaca.

²⁹ Yá Jesús íimaca nalí:

—Máinicué càulenáca piúcaca yáí demonio íiwitáanáca. Iwàwacutácué pisutáca píawawa Dios ícha quéechacáwa, píimàacacué píchawa nacái piyáacaléwa, pidéénápinácué piúcacani wenàiwica ícha —íimaca yáí Jesúsca.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

³⁰ Néese Jesús yàacatéwa náicha yéewáidacalénái yápichawa. Yá nèepunicawa Galilea yàasu cáli ínatabàa. Jesús càmìta iwàwa áibanái yáallacawa alénácaalíni.

³¹ Jesús yéewáidacáiná yàacawa yéewáidacaléwa. Yá icàlidaca nalíni:

—Abémameyéi wenàiwica presopináca namànica núawa namàacacaténá áibanái asianái inúaca núa, núa asialí Dios néeséerica. Yá nanúapíná núawa. Quéwa máisiba èeri írìcu, yásí nucáucàacawa àniwa —íimaca yáí Jesúsca.

³² Quéwa níái yéewáidacaléca càmìta náalía néemiaca càinácaalí ímáaná yáí tàacáisi Jesús icàlidéerica nalí. Yá cáaluca nasutáca néemiawani iwali.

¿Quién es el más importante?

³³ Néeseté nàanáca Capernaum iyacàlená néré. Yá nawàlùacanáamiwa capli irículé, yá Jesús isutáca yéemiawa nía:

—¿Cáiná wawási iwalicué pitàaní siùcatàacáwa idècunitàacá pèepunicawa àypulicubàa? — íimaca nalí.

³⁴ Masànata quéwa nía Jesús ícha báicáiná nía náiwitáise báawéeri iwálisewa, natàanicáináaté chánacaalí néená máiníri cachàinica áibanái ícha canánama.

³⁵ Néese Jesús yáawinacawa, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwa. Yá íimaca nalí:

—Aibacaalí iwàwa Dios iicácacani iyúwa cachàinírica áibanái ícha canánama, iwàwacutá yáí wenàiwica iicáca yáawawa iyúwa càmìri cachàini náicha canánama. Iwàwacutá nacái iyúudàaca nía áibanái canánama —íimaca yáí Jesúsca.

³⁶ Néese Jesús yeedáca sùmài ibàlùadacaténáni nèewi. Yá Jesús yeedáca sùmài yàanaliculéwa. Yá íimaca yéewáidacalénái írìwa:

³⁷—Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéerica nutàacái, imànicaalí cayábéeri sùmài irí nuípidená iwali, càiride iyúwa yáí sùmàica, yásí nuicáca yáí cayábéerica imànirica sùmài irí càide iyúwa idéca nacáicaalí imànica nulí cayábéeri. Càmìta imàni abéerita nulí cayábéeri, néese imànica nacái irí cayábéeri yáí Diosca ibànuéerica núa —íimaca yáí Jesúsca.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

³⁸ Néseté Juan íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, wadéca waicáca áiba yúuquéri demonio wenàiwica ícha pípidená ìwali íimacáiná pímacasaca càì imànica, quéwa càmita yéepuniwa wáapicha, Iná wadéca wàalàacani cachàiníri iyú ipíchaná yúucaca demonio wenàiwica ícha —íimaca yái Juanca.

³⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Picácué pialàa wenàiwica càmlínápiná namàni cayábéeri, canácáiná yáaliméeri itàanica báawéeri iyú nùwali idécanáami imànica nuúpidená ìwali yái càmlírira wenàiwica idé imànica, icàlidacaalí nacái íináwanáwa imànínása càì nuúwitáise iyú.

⁴⁰ Macáicáiná càmlíyéita yúuwidaca imànica wía, nayúudàaca wía.

⁴¹ Péemlacué cayába, áibacaalícué iyúudàaca pía peebáidacáiná nutàacái, núa Cristoca, éwita yáalimácaalí yàaca píiraca úni yáawami, càicáaníta Dios imànipiná irí cayábéeriwa —íimaca yái Jesúsca.

El peligro de caer en pecado

⁴² Jesús íimacaté: “Aibacaalí iméeràidaca nùasu wenàiwica namànicaténá nabáyawanáwa, níái púubéeyéica yeebáidéeyéica nutàacái, yásí Dios yúuwichàidapináca manuísíwatani. Cayába cachàini iritáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca sùmanái. Aibanái idacùacaalí manuírí íba icanápi íwalíse náucacaténáni manuírí úni yáaculé isawíacaténáwa, yásí íisicùmacawa. Quéwa iyacaalí mamáalàacata cháí èeri irícu, néese iméeràidacaalí sùmanái namànicaténá nabáyawanáwa, yá máini cachàiniwanái yúuwichàapinácawa áibanái ícha infierno irícu, yái manuírí quicháica. Iná cayába cachàini iritáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca púubéeyéi.

⁴³ Iná piwàwacaalí pímanica píbáyawanáwa picáapi iyúwa, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pímanica píbáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwíchùacaalí icáapiwa ipíchaná imànica íbáyawanáwa icáapi iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pídèniaca picáucawa càmlíri imáalàawa, ipíchaná nacái píacawa infierno iriculé, yái manuírí quicháica càmlírira ichacàwa càiripinéerita iyaca.

⁴⁴ Infierno irícu canácatáita càwi yéetáwa néré, níái càwi iyéeyéica nainá yáséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

⁴⁵ Piwàwacaalí pímanica píbáyawanáwa píabàli iyúwa, pílanápináwa áibalé càmicataléca Dios iwàwa píacawa, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pímanica píbáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwíchùacaalí yàabàliwa ipíchaná imànica íbáyawanáwa yàabàli iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pídèniaca picáucawa càmlíri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno iriculé, yái manuírí quicháica càmlírira ichacàwa càiripinéerita iyaca.

⁴⁶ Infierno irícu canácatáita càwi yéetáwa néré, níái càwi iyéeyéica nainá yáséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

⁴⁷ Piwàwacaalí pímanica píbáyawanáwa pítuí iyúwa, píicáanápiná wawàsi càmlírira Dios iwàwa píicáca, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pímanica píbáyawanáwa, càide iyúwa imusúadacaalí itúwa ipíchaná imànica íbáyawanáwa itúí iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pídèniaca picáucawa càmlíri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno iriculé, yái manuírí quicháica càmlírira ichacàwa càiripinéerita iyaca.

⁴⁸ Infierno irícu canácatáita càwi yéetáwa néré, níái càwi iyéeyéica nainá yáséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

⁴⁹ “Dios ícasáapiná quichái nàwali macáita.

⁵⁰ Péemlacué comparación: Cayábéeri iwíiduma píyáacalé yáapichacué, quéwa càmicaalí quirínama puiwa yái iwíidumaca, yá càmitacué píalimá cayábéerica pímanica àniwani. Càita nacái iwàwacutácué cáinináca píicáyacacawa, càide iyúwa cayábéeri iwíiduma puiwacaalí imànica walí wayáacalé. Cáininácué píicáyacawa yéewanápinácué píyaca matuíbanáiri iyú píapichawáaca”, íimaca yái Jesúsca.

10

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Néseté Jesús yàacawa Capernaum iyacaléná ícha yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàacawa Judea yàasu calí néré, áiba calí néré nacái iyéerica oriente iwéré èeri imusúacatáisewa, abeemalé Jordán inanába ícha. Néré manubéeyéi wenàiwica iwacáidáyacacawa àniwa Jesús yàatalé, yá idàbaca yéewáidaca núa àniwa càide iyúwaté íiwitáise iyáaná.

² Néese abénaméeyéi fariseo nàacawa Jesús yàatalé nàalimáidacaténá naicáwani, icàlidáanápiná áiba wawàsi báawéeri, yéewacaténá nacháawàaca íináwaná ìwali itàacái íwalísewa. Yá nasutáca néemiawani asáisi cayábacaalí asíali imàaca íchawa ínuwa.

³ Jesús íimaca nalí:

—Picàlidacué nulí caináaalíté profeta Moisés ichùullaca plawirináimi imàninápiná bàaluité —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Néese náimaca irí:

—Profeta Moisés imàacacaté asiali yúucaca íchawa ínuwa. Càité iwàwacutá namànica. Quéechacáwa asiali itànàaca cuyàluta irícu càná yéewaná iwàwa yúucaca íchawa úa. Néese yàaca ulí yái cuyàlutaca, yéewacaténá úasáidaca áibanái iríni, náalíacaténáwa manìrica úa. Yá ichùullaca ùanápináwa ícha —náimaca irí.

⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—Bàaluité profeta Moisés imàacacué pimànica càì máinicáinacué báawaca píiwitáise, píacué israelítica, càmiyéica iwàwa imànica cayábéeri càide iyúwa Dios ichùullianacué pía. Imàacacatécué píbanùaca píchawa pínuwa báawacaalícué píicáca úa, ipíchanacué piùwicháidaca úa cachàiníwanái mamáalàacata.

⁶ Quéwa bàaluité Dios càmítaté ibatàa wenàiwicanái imànica càì. Iná báawaca Dios iicáca yái piúcánacuéca pínuwa siùcade. Profeta Moisés itànàacaté caináaalíté iyáaná bàaluité Dios idàbacaalíté wenàiwica. Moisés itànàacaté: 'Dios idàbacadé idàbàanéeri asiali, idàbàanéechúa inanái nacái.

⁷ Iná siùcade, asiali iwàwacaalí icásàacawa, yásí yàacawa yáaniri íchawa, yáatúa ícha nacáíwa, iyacaténá abédanamata ínu yáapichawa.

⁸ Iná idécánámi asiali íimáca úapícha, càmíta quirínama Dios iicáca nía iyúwa pucháiba wenàiwica, néese Dios iicáca nía iyúwa abéeri wenàiwica', càité itànàaca yái profeta Moisésca. Iná càmíta quirínama pucháibaca nía, néese abéericata nía.

⁹ Iná càmíta cayába wenàiwica nèepùadaca náichawáca nía, níái Dios imàaquéyéica iyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica —íimaca nalí yái Jesúsca.

¹⁰ Néeseté náyaca capíi irícu, yá Jesús yéewáidacalénái nasutáca néemìawani ìwali àniwa yái tàacáisica.

¹¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Asiali imàacacaalí íchawa ínuwa, yá yeedácaalí nacái iríwa ínupináwa áibata, yásí imànica ibáyawanáwa ulí, úái idàbàanéechúaca ínucawa, íimácáiná áiba inanái yáapícha càimíchúaca ínusíwa.

¹² Càita nacái inanái umàacacaalí uíchawa unìriwa, yá uedácaalí unìripináwa áibata, yásí umànica nacái ubáyawanáwa irí yái idàbàanéeri unìricawa, uimácáiná áiba asiali yáapícha càimíríca unìrisíwa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús bendice a los niños

¹³ Néese wenàiwica natéca néenibewa Jesús yàatalé imàacacaténá icáapiwa nàwali, isutáca nalí Dios ícha imàninápiná nalí cayábéeri. Quéwa Jesús yéewáidacalénái nadàbaca nacuisaca wenàiwica itéyéica sùmanái, yéewáidacalénái íimaca sùmanái nasàiwicasa Jesús irí wawási.

¹⁴ Jesús iicáca yái yéewáidacalénái imànináca, iná báawaca iicáca náiwitáise. Yá íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pimàacacué sùmanái yàacawa nùatalé. Picácué pimáisanla nàanàaca, Dios icùacáiná wenàiwica neebáidacaalí itàacái càide iyúwa sùmanái yeebáidáaná nàaniri itàacáíwa.

¹⁵ Péemlacué cayába, iwàwacutá wenàiwica neebáidaca Dios itàacái càide iyúwa pùbéeyéi sùmanái yeebáidáaná nàaniri itàacáíwa. Càmiccaalí càì wenàiwica neebáida, yá canácatáita Dios yéenibeca nía —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese Jesús yeedáca níái sùmanáica yàanaliculéwa. Imàacaca icáapiwa nàwali, yá isutáca nalí Dios ícha imàninápiná nalí cayábéeri.

Un hombre rico habla con Jesús

¹⁷ Jesús idàbacadé yèepunicawa àniwa, yá abéeri asiali yàanàaca ipíacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùulul ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàalumíná. Yá isutáca yéemiawa Jesús:

—Pía cayábéeri yéewáidéerica wía, ¿cainásica iwàwacutá numànica nùyacaténá càiripináta Dios yáapícha chènuniré? —íimaca.

¹⁸ Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutá píináidacawa cayába ìwali yái píimáanáca, cainácaalí íimáaná yái tàacáisi íiméerica cayábéericasa núa, canácáiná áiba wenàiwica cayábéeri, abéericata Dios cayábéeri —íimaca irí yái Jesúsca, iwàwacáiná asiali yeebáidaca ìwali, Dioscani yái Jesúsca. Néese Jesús íimaca irí àniwa:

¹⁹ —Pialíacawa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçué. Càité ichùullaca nía: 'Picá pinúa wenàiwica, picá píimá áiba inanái yáapícha càimíchúaca pínusíwa, áiba asiali yáapícha nacái càimíríca pínrísiwa, picá piyéedua, picá picàlida pichíwawa, picá nacái pichíwáida áibanái, néese pía píaniri ímíétacanáwa, píatúa nacáíwa', càì itànàacaté yái Moisésca —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese aslali ímaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wía, nudéca numànica macáita càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica sùmàicátáiseté núa àta siuca nacáide —ímaca.

²¹ Yá Jesús iicáidaca irí, cáinináca nacáí Jesús iicácani, yá Jesús ímaca irí:

—Iyaca abéeri wawási iwàwacutéericawaca pimànica: Pía piwéndaca macáita píasuwa. Néese pia iwènináami catúulécaneeyéi irí. Càita pidènipiná piasu cawèniirwa chènuniré. Néese pèepúawa placaténáwa núpacha iyúwa nuéwáidacalé —ímaca yái Jesúsca.

²² Yái asialica, idécánáami yéemiacani, yá máini achúmaca iwàwa, ínà yàacawa Jesús ícha, máinicáiná càasucani, càmicáinaté nacáí iwàwa yàaca áibanáí irí macáita yàasuwa.

²³ Néese Jesús iicáidaca wenáiwica irí ibàluéyécawa itéese, néese ímaca yéewáidacalénáí iríwa: —¡Máini càulenáca càasuíyéi yeebáidaca Dios itàacáí, Dios yéenibecaténá núa! —ímaca yái Jesúsca.

²⁴ Yá yéewáidacalénáí máini náináidacawa néemiaca Jesús itàacáí, càmicáinatécáwa néemiaca càiri tàacáisi, quéwa Jesús ímaca nalí àniwa:

—Píacué nuénánáca, ¡máini càulenáca neebáidaca Dios itàacáí Dios yéenibecaténá núa, cawinácaalí imàaqueyéica iwàwawa yàasu cawèniiri iwaliwa!

²⁵ Càide iyúwa camello càminá yáalimá iwàlucawa siduwíapi ituí yáapuí iricubàa, càita nacáí máini càulenáca càasuíri yeebáidaca Dios itàacáí, Dios isùmàirecaténáni, máinicáiná cáinináca càasuíri iicáca yàasuwa Dios ícha —ímaca yái Jesúsca.

²⁶ Idécánáami yéewáidacalénáí yéemiacani, yá máini cachàiniwanáí náináidacawa Jesús itàacáí iwali, yá nasutáca néemiawa níawáaca. Yá náimaca nalíwáaca:

—Néeni, ¿cawinápiná yáalimá iwasàaca yàawawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha? —náimaca nalíwáaca.

²⁷ Néese Jesús iicáidaca nalí, yá ímaca nalí:

—Càmita yéewa wenáiwicanáí nawasàaca níawawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha nachàini iyúwa meedá, quéwa Dios yáaliméeri iwasàaca núa, Dios yáalimáicáiná imànica macáita —ímaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Pedro ímaca irí:

—Wadéca wamàacaca macáita wàasuwa, yá wadéca wàacawa piápicha iyúwa péewáidacalénáí —ímaca yái Pedroca.

²⁹⁻³⁰ Jesús ímaca nalí:

—Pémiacué cayába, píacué nuéwáidacaléca yeebáidéeyéica nutàacáí. Numáidacué abénaméeyéi péená nàanápínáwa nacapèe íchawa nacàlidacaténá yái cayábèeri tàacáisica èeri mìnánáí irí. Aibanáí péenácué nacáí nàapínacawa néenánáí íchawa, càmicaalí nacáí nàatúa íchawa, càmicaalí nacáí néenibenáí béeyéi íchawa, càmicaalí nacáí nàaniri íchawa, càmicaalí nacáí nabànacale yàaluná íchawa, neebáidacáiná nutàacáí, nacàlidacaténá nacáí yái tàacáisi cayábéerica. Quéwa Dios yàapínácué pírí cháí èeri irícu cien imanùbaca yàawirípiná àniwa picapèepínácué, manùbéeyéi nacáí wenáiwica iyéeyéipínácué pírí càide iyúwa péenánáí, piátúanáí nacáí, péenibe nacáí, pidènipínácué nacáí piànacale yàaluná nacáí. Ewita áibanáí yúuwichàidacaalícué píawa cháí èeri irícu, peebáidacáinácué nutàacáí, càicáníta áiba èeriwa piyapínácué càiripináta èeri imàalàacanáamiwa.

³¹ Quéwa manùbéeyéi wenáiwica áibanáí iiquéeyéica iyúwa máiniyéica cachàinica siucade, càmita máini cachàini níawa áiba èeriwa. Manùbéeyéi wenáiwica nacáí áibanáí iiquéeyéica iyúwa càmiyéica máini cachàini siucade, áiba èeriwa yásí máini cachàiniwanáí cachàinica níawa áibanáí ícha —ímaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

³² Néeseté nadàbaca nàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá Jesús yàacawa yéewáidacalénáí ipíchaléwa. Jesús yéewáidacalénáí icaluadacawa manuisiwata, yá nacáí áibanáí wenáiwica yéeyécawa náamiwáise, càaluca náináidacawa iwali yái yúuwichàacáisica yàanèeripínacatéwa nàwali Jerusalén iyacàlená irícu. Néese Jesús iwènúacawa, imáidaca yàataléwa náí yéewáidacalécawa doce namanùbaca méetàucuta áibanáí wenáiwica ícha. Yá idàbaca icàlidaca nalíni càinácaalíté yúuwidenáí imàninápináté irí Jerusalén iyacàlená irícu. Yá ímaca nalí:

³³ “Càide iyúwacué piicáná, wàacawa wáyaca Jerusalén iyacàlená nérépiná. Aibanáí pre-sopínaca namànica níawa natécáténá núa sacerdote iwacananáí yàatalé, nàatalé nacáí níai yéewáidéeyéica wenáiwica templo irícu, núa aslali Dios néeséerica. Yá nachùullipiná càmiyéi judío nanúanápiná núa.

³⁴ Néese naicánápiná nuquínináwa, yá nacáí nàapisáidapíná níawa, nacapèedáidapíná núa, yá nanúpináca núa. Quéwa máisiba èeri irícu, yá numichàapínacawa yéetácáisi ícha”, ímaca yái Jesúsca.

Santiago y Juan piden un favor

³⁵ Néeseté Zebedeo yéenibe ípidenéeyéi Santiago, Juan nacái nàacawa Jesús yàatalé. Yá nàimaca írí:

—Wáiwacali, wawàwaca pimànica walí cayábéeri càide iyúwa wasutáanápíná píchawa wawási siúcade —nàimaca.

³⁶ Néese Jesús isutáca yéemíawa nía:

—¿Càinásiucé piwàwa numànicuéca pírí? —íimaca.

³⁷ Nàimaca írí:

—Wawàwaca pimàacaca wáawinacawa píapícha wacùacaténá macái wenàiwica píapícha áiba èeriwa picùacaalípíná macáita píiwitáise cachàiníiri iyúwa. Wawàwaca wáawinacawa píapícha, abéeri yáawinacaténáwá péewápuwáise, abéeri nacái yáawinacawa apáulicuise pírí wacùacaténá píapícha macái èeri mnanái —nàimaca.

³⁸ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmítacué píalíawa càinácaalí iwàwacutáanápíná pimànica Dios imàacacaténacué pírí yái pisutéericuéca nuícha, picùanápínacué núapícha macái wenàiwica. ¿Píalimásicué piùwichàacawa càide iyúwa núuwichàanápínáwá, iyúwa nacái nuétáanápínáwá yéewacaténacué cachàiniyéica pía càide iyúwacué pisutáaná nuícha? —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Yá nàimaca:

—Wáiwacali, wáaliméerica wamànica —nàimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisitacué piùwichàapínacawa càide iyúwa núuwichàanápínáwá, péetápinácuéwa càide iyúwa nuétáanápínáwá.

⁴⁰ Quéwa Dios càmíta íbatàa numàacapínacué píawinacawa núapícha abéericué péená yáawinacaténáwá nuéwápuwáise, áibacué péená nacái yáawinacawa apáulicuise nulí, picùacaténápínacué núapícha macái wenàiwicata, yácáináta Dios imàacapíná nalíni, cawinácaalí wenàiwicanái Dios íináidéeyéicatéwa náawinàanápínáwá núapícha wacùacaténá macái wenàiwica —íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese yéewáidacalénái áibanái diez namanùbaca, néemiacaalíté càinácaalí nasutáaná Jesús ícha wawási, yá calúaca nía puchááa aslanái yáapícha, níái Santiago, Juan nacái.

⁴² Quéwa Jesús imáidaca yàataléwá nía macáita. Yá íimaca nalí:

—Píalíacuécawa naináwaná íwali, níái càmfíyéica judío icuèyéica yàasu cáli néeséeyéiwa, casímái nacúaca wenàiwica cachàiníiri iyú. Píalíacué nacáíwa casímáica náiwacanánái nachùulíaca áibanái wenàiwica.

⁴³ Quéwa iwàwacutácué càmíta píya càide iyúwa nàyáaná. Néese cawinácaalí péenacué iwàwéerica Dios íicácani càiride iyúwa cachàiníríca íiwitáise, iwàwacutá iyúduàacuéca pía macáita.

⁴⁴ Cawinácaalí péenacué iwàwéerica Dios íicácani càiride iyúwa cachàiníríca áibanái ícha, iwàwacutá íbaidacuéca pírí macáita càide iyúwa yàasu wenàiwica íbaidáaná íiwacali íríwa.

⁴⁵ Iwàwacutácué càì pimànica, núacáiná, núa asialí Dios néeséerica, éwitacué Píiwacalícáaníta núa, càicáaníta càmíta nùanàa náibaidacaténá nulí meedá. Néese nudéca nùanàaca nuíbaidacaténá áibanái wenàiwica íripíná, numàacacaténá nacái nucáucawa nuwasàacaténá manùba wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha yàanèeripínacawa nàwali nabáyawaná íwalísewa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a Bartimeo el ciego

⁴⁶ Nàanàacaté Jericó iyacàlená néré. Néesetécáwa Jesús yàacawa yàcalé írlicuise, yá yéewáidacalénái yàacawa yáamíwáise, manùbéeyéi wenàiwica nacái nàacawa náapícha. Matuúri asialí iyaca néeni, ípidenéeri Bartimeo, ímáanáca Timeo líri, yáawinéericaawa àyapu idùlepi isutéerica plata wenàiwicanái ícha ichàbéeyéicawa néenibàa, yéewanápíná iwèniaca iyáapínáwá.

⁴⁷ Bartimeo yéemíaca nàimaca Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica yái càì ichàbawaca chábàì, yá matuúri idàbaca imáidaca Jesús írí:

—Jesús, rey David itaquérínámi, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápíná, piicá nupualé! —íimaca.

⁴⁸ Madécaná wenàiwica icuísacani yái matuúrica masanáanápínáni, quéwa imáidaca quéwanáta mamáalàacata cachàiníiri iyú:

—Píá, rey David itaquérínámica, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápíná, piicá nupualé! —íimaca.

⁴⁹ Iná Jesús iyamáaca ibàlùacawa, yá íimaca wenàiwicanái írí:

—Pimáidacué nùataléni —íimaca yái Jesúsca. Iná namáidaca matuúri, yá nàimaca írí:

—Picá achúma piwàwa, pimichàawa, pianáwa yàatalé; imáidaca iyaca pía —nàimaca.

⁵⁰ Yáta matuúri yúucaca íchawa yàasu ruana nacáíríwa yúuquéeri íwalísewa, yéewacaténá pípacawa, yá ipísiaca ibàlùacawa, yàacawa Jesús yàatalé.

⁵¹ Jesús isutáca yéemíawani:

—¿Càinásica piwàwa numànica piri? —íimaca yái Jesúsca. Yá matuíri íimaca:

—Nuíwacali, nuwàwaca pimàacaca catuíca núa —íimaca.

⁵² Jesús íimaca írí:

—Piawa matuíbanáita, Dios idéca ichùniaca pía peebáidacáiná nuchùniánápiná pía —íimaca yái Jesúsca. Yáta matuírimi íicáidaca àniwa, yá yàacawa Jesús yáapicha àyapulicubàa.

11

Jesús entra en Jerusalén

¹ Jesús yàanàacaté néré yéewáidacalénái yáapichawa mawiénita Jerusalén iyacàlená írí. Náyacaté bamuchúamibàa náicha pucháiba yàcalé ípidenéeyéica Betfagé, Betania nacái, iyéeyéica mawiénita dúli írí ípidenéchúa Olivos, yái olivo inàlimanáca. Jesús ibànùaca ipíchaléwa pucháiba yéewáidacaléwa, idécánámi càí íimaca nalí:

² —Píacuéwa iriculé yái yàcaléca iyéerica wapíchalé. Píwàlùacuéwa néré, yá piànàpinácué burro nadacuèrica néré, canéeritàacáwa wenàiwica yéeriwa íinata. Píwasàacuéni, pítecué nulíwani.

³ Aibacaalícué isutá yéemiawa píawa cánácué yéewa píwasàacani, picàlidacué íriwani nuwàwacutácani, núa Píiwacalícuéca, nubànùanápiná nacái wenàiwica natécaténá burro nàatalé àniwa caquialéta —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Néese níai yéewáidacaléca pucháiba nàacawa yàcalé iriculé, yá nàanàca burro nadacuèrica ibàlùacawa bàacháwalé calle íricubàa, mawiénita capíi inùma írí. Yá nawasàacani.

⁵ Abénaméyeyí wenàiwica iyéeyéica néeni nasutáca néemiawa nía:

—¿Càinácué pimàni cháí? ¿Cánácué píwasàa burro? —námimaca.

⁶ Yá yéewáidacalénái icàlidaca nalíni càide iyúwa Jesús ímáanáté nalí, íná wenàiwica imàacaca natéca burro.

⁷ Naliada nàasu ruana nacáiriwa burro iwaalíricubàa, yéewanápiná Jesús yàalubáicani, yá natéca burro Jesús yàatalé. Néese Jesús imíchàa yáawinacawa burro íinata.

⁸ Idècunitáacá Jesús yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá manùbéeyéi wenàiwica naliada nàasu ruana nacáiriwa Jesús ipíchalé àyapulicubàa nàacaténá Jesús icàaluíná. Aibanái nacái írlada wisíri nacáiri ibáiná àyapulicubàa, yái báiinási nawichuèrica manacúalibàa, burrocáténá íipina ínatabàa càide iyúwaté náiwitáise nàanápiná nacueríná icàaluínáwa.

⁹ Yá macáita wenàiwica yéeyéicawa Jesús ipíchalé, áibanái nacái yéeyéicawa yáamiwáise namáidaca casímáiri iyú:

—¡Wàacué Dios írí cayábéeri! ¡cayábéeriquéi Wacuèrináca, yái wenàiwica Dios ibànùerica walí, icùacaténá wía!

¹⁰ ¡Dios imànica írí cayábéeri yái yàanèrica icùacaténá wía càide iyúwaté wàawirimi rey David icùanáté wàasu cáli! ¡Wàacué írí cayábéeri, yái Dios chènuniséerica! —námimaca namáidaca nàacawa casímáica nía.

¹¹ Jesús iwàlùacawa Jerusalén iyacàlená iriculé, yá yàacawa templo néré. Íicáca macáita yái namánínáca templo íricu. Néese yàacawa Betania iyacàlená néré yéewáidacalénái yáapichawa doce namanùbaca, táicacáinaté yàacawa.

Jesús maldice la higuera sin fruto

¹² Néese mapisáita àniwa, Jesús yàacawa Betania iyacàlená íicha yéewáidacalénái yáapichawa, yá máapicani yái Jesúsca.

¹³ Yá íicáca déecuise higuera yéetaná idènièrica íbáináwa. Yá Jesús yàacawa néré icutácaténá iyacaalí higuera iyacaná nacái. Quéwa canáca iyacaná, idènicáita íbáiná meedáwa, càmicáiná higuera yàasu èeri càyacanánápinátáni.

¹⁴ Néese Jesús íimaca àicu írí:

—¡Cámíta quirínama càyacanáca píawa! —íimaca yái Jesúsca, yáasáidacaténá yéewáidacalénái íriwa Dios yùuwichàidáanápináté israelitanái. Yá yéewáidacalénái yéemàca tàacáisi Jesús icàlidéerica àicu írí.

Jesús purifica el templo

¹⁵ Nàanàacaté Jerusalén iyacàlená iriculé, yá Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená iriculé. Yá idàbaca imusúadaca wenàiwica templo ibàacháwalená iricuise, macáita iwéndéeyéicaté yàasusi, áibanái nacái iwènièyéica yàasusi templo ibàacháwalená iricu. Itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama, níai icambiéyéica plata wenàiwica íicha needácaténá nalíwa plata. Jesús itamàaca yúucawa náicha nàalubáica áibanái iwéndéeyéica unucu sacrificio pinéerica.

¹⁶ Càmita nacái íbatàa wenàiwica yèepunídaca iwéndawa yàasusi templo ibàacháwalená iricubàa.

¹⁷ Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré. Íimaca nalí:

—Píaliacuécawa tàacáisi iwali profeta itànèericaté Dios inùmalicúise. Dios ímacaté yàasu templo iwaliwa: ‘Yái nucapèeca nasutácàalupiná nuícha, macái èeri mīnanáica’, ímacaté yái Diosca. Quéwa, pidécuéca piwēnúadaca cayéedéyéi icapèe iyúni, yái temploca, piyéedúacáinácué plata wenáiwica ícha pichíwa iyúwa —ímaca yái Jesúsca.

¹⁸ Néese sacerdote íwacanánái, nía nacái yéewáidéyéica wenáiwica templo irícu néemiácáiná yái tàacáisi Jesús icàlidéerica nàwali, yá nawáwa nanúacani. Yáté nadábaca nánáidacawa cainápinácaalí iyú náalimáná nanúaca Jesús, cáalucáiná naicácani, máinícáiná cayába macái wenáiwica yéemiaca Jesús yéewáidáanáca nía íwitáise cacháiníri iyúwa.

¹⁹ Quéwa catácináté yàacawa, íná Jesús imusúacawa yàcalé irícuíse yéewáidacalénái yáapichawa.

La higuera sin fruto se seca

²⁰ Néeseté amaláca nawicáu mapisáináami àniwa, yá nàaca nachàbacawa mawiénita higuera yéetanámi irí. Yá naicáca àicumica chuicani báawanama macáita, ipichumi nacái.

²¹ Yá Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús icàlidéericaté higuera yéetanámi irí, yá Pedro ímaca Jesús irí:

—Wáiwacali, piicá higuera yéetanámi piùwichàidéerimica. Idéca chuicani —ímaca yái Pedroca.

²² Néese Jesús ímaca nalí:

—Iwàwacutácué peebáidaca Dios irí imánínápinácué pírí cainácaalícué cayábéeri pisutéericuéca ícha.

²³ Péemiácué cayába, cawinácaalí còi ímaca yái dtúli irí: ‘Pimichàawa, picaláawa manuiri úni yáaculé’, ímacaali, yeebáidacaalí nacái manuísíwata macáita ichàbáanápináwa càide iyúwa isutáaná Dios ícha wawàsi, yásí Dios imànica iríwani.

²⁴ Iná númacué pírí cainácaalí cayábéeri wawàsi pisutéericuéca Dios ícha imánínápinácué pírí, yá peebáidacaalícué manuísíwata càide iyúwa Dios idéca nacáicaalí imànicuéca píríni, yásí Dios imànicuéca píríwani.

²⁵ Pisutácaalícué piacawa Dios ícha, yá áiba wenáiwica imànicaalíté pírí báawéeri, pimàacacué piwàwawa ícha yái báawéerica imáníricaté pírí, yéewanápinácué Píaniri Dios chènuníseeri imàacaca iwàwawa píbayawaná íchacuéwa.

²⁶ Quéwa, càmicaalícué pimàaca piwàwawa ícha yái báawéerica áibanái imáníricuéca pírí, càmitacué nacái Wáaniri Dios chènuníseeri imàaca iwàwawa píbayawaná íchawa —ímaca yái Jesúsca.

La autoridad de Jesús

²⁷ Néeseté nëepúacawa Jerusalén iyacaléná néré. Yá idècunitàacá Jesús ípináanica templo irícu, yá sacerdote íwacanánái, nía nacái yéewáidéyéica wenáiwica templo irícu, nía nacái judío íwacanánái béeyéica nàacawa Jesús yàatalé, yá nasutáca néemiawa Jesús.

²⁸ Yá náimaca irí:

—¿Cawiná ibànua pía pimusúadánápiná wenáiwica templo ibàacháwalená irícuíse, níái iwéndéeyéica yàasusi? ¿Cawiná ichùulla pía pimusúadánápiná nía? —náimaca.

²⁹⁻³⁰ Néese Jesús ímaca nalí:

—Núa nacái nuwàwa nusutácuéca nuémíawa pía: ¿Cawiná ichùulliaté Juan ibautizáanápináté wenáiwica, Diossica? ¿Wenáiwicanáisica? Píimacué nulí càirínácaalí náicha ichùulliaté Juan ibautizáanápiná wenáiwica. Picàlidacué nulíni. Picàlidacaalícué nulíni, yásí nucàlidacué nacái píríwani cawinácaalí ichùullaca núa numusúadánápiná wenáiwica templo ibàacháwalená irícuíse, níái iwéndéeyéica yàasusi —ímaca yái Jesúsca.

³¹ Néese nadábaca natàanica nalíwáaca. Náimaca: “Wáimacaalí irí Dios ichùulìeriquèera Juan, yásí isutáca yéemiawa wíatá: ‘Néeni, ¿cánácué càmita peebáidani?’ càipiná ímaca walí.

³² Càmita nacái wawàwa wáimaca irí wenáiwica ichùulìeriquèera Juan”, còi náimaca nalíwáaca, cáalucáiná nía wenáiwicanái ícha, macáita wenáiwica neebáidacáiná Juan itàanicaté báisíri iyú Dios inùmalicúise.

³³ Iná nacàlidaca Jesús iríni:

—Càmita wáalíawa —náimaca. Néese Jesús ímaca nalí:

—Càita nacái càmitacué nucàlida píríni cawinácaalí ichùullaca núa numusúadánápiná wenáiwica templo ibàacháwalená irícuíse níái iwéndéeyéica yàasusi —ímaca yái Jesúsca.

12

La parábola de los labradores malvados

¹ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Yá ímaca nalí: “Abéeri asiali idèniacaté ibànacale yàalunáwa uva ibànacaléná yàalupiná. Yá ibànaca uva. Néese imànica iwáiná ibànacale iteesebàawa. Yá ícaca íba irículé imànicaténá utàwi nacáichúa uva iyacaná yàalupiná, napisúacatalépiná uva ituní. Néese imànicaté chènuníri capii naicáidacatáisepiná macáita uva

ibànacalená yàalu, ipíchaná cayéedéeri iwàlùacawa néré. Yá imàacaca áibanái icuèyéipiná irí yàasu uva ibànacalená yàalunáca, quéwa iwàwacutá nabànùaca irí yàasu uva iyacaná yéénápiná yàasu èerita, needácatáipináté iyacaná. Idécanáami imànica náapicha càiri wawàsi, néese yàacawa náicha áibalépiná.

² Néseté uva yàasu èeri yàanàaca needácaténá uva iyacaná, yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa néré. Ibànùaca néréni icutácaténá icuèyéí íicha bànacalé íiwacali yàasu uva iyacaná yéénápiná.

³ Quéwa níái icuèyéica bànacalé yàaluná náibàacani, nacapèedáidacani, yá nachùullaca yàacawa náicha, càmita nabànù yáapicha uva iyacanáca.

⁴ Yá bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé àniwa yàasu wenàiwicawa áibata. Yá náibàacani. Yá namànica icháuná íiwita ìwali. Yá namànica irí báawéeri manuúsiwata.

⁵ Yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa áibata àniwa. Yá nanùacani. Nésecáwa íiwacali ibànùaca mamáalàacata yàasu wenàiwicawa áibanái àniwa manùbéeyéi. Yá níái icuèyéica uva ibànacalená nacapèedáidaca abenaméeyéi, nanúacaté nacái áibanái.

⁶ “Néseté yái bànacalé íiwacalica idèniacaté ìriwa abéerita, yáta máini cáininéerica yáaniri íicáca. Atata bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé ìriwa, íimacáiná íináidacawa ìriwa yái bànacalé íiwacalica: ‘Báisisita nàapináca nulri íimíétacanáwa’, íimaca íináidacawa ìriwa.

⁷ Quéwa níái icuèyéica uva ibànacalená náimacaté nalíwáaca: ‘Yáara bànacalé íiwacalica yéetápinácaalíwa, yási yàaca uva ibànacalená ìri ìriwa. Ara, wàacuéwa wanúanáni. Yási wíacata bànacalé íiwacanánái’, náimaca nalíwáaca.

⁸ Càita náibàacani, yá nanúacani. Yá náucacaté ichéecami uva ibànacalená yèewíse.

⁹ “Sìuca nucàlidacué píri càinàcaalí bànacalé íiwacali imànínápiná nalí, níái icuèyéicaté bànacalé. Yàanàpiná nàataléwa, yá inúapiná níawa. Néese imàacapiná áibanái icuaca irí uva ibànacalená.

¹⁰ “Pidécuéca píléeca áiba comparación Dios yàasu profeta itànèericaté Dios inùmalicúise. ¿Cánácué càmita peebáida itàacái? Itànàacaté Dios ibànùanàpináté israelita icuèrinápiná, quéwa íimaca báawánápináté naicàcani. Càité profeta itànàca:

‘Níái imàníyéica íba icapèená, nadéca náucaca abéeri íba méetàuculé náichawa, caná iwènicáiná naicàcani. Quéwa Wacuèriná Dios idéca imàacaca máiníri iwàwacutácawa capíi íripiná yái íba náuquéericaté.

¹¹ Dios imànícáiná càì, íná wàaca Dios irí cayábéeri’, càité profeta íimaca nùwali”, íimaca yái Jesúsca, icàlidaca nalí iináwanáwa, yái càiride iyúwa íba, israelita icuèrinápináca.

¹² Néseté abenaméeyéi néená níái judío íiwacanánáica nawàwa náibàaca Jesús náucacaténáni presoíyéi ibànaliculé, náalíacáináwa icàlidacaté nàwali yái comparaciónca. Càmirita quéwa nadé náibàacani, cáalucáiná naicáca níái manùbéeyéi wenàiwicaca cayábéeyéica íicáca Jesús. Iná nàacawa Jesús íicha.

El asunto de los impuestos

¹³ Néseté judío íiwacanánái ibànùaca abenaméeyéi fariseo nàacaténáwa Jesús yàatalé, áibanái nacái cayábéeyéi íicáca rey Herodes íiwitáise. Nawàwacaté nasutáca néemiawa Jesús càulenéeri wawàsi ìwali, náalimáidacaténá naicàwani icàlidáanápiná báawéeri iyúni yéewanápiná nacháawàaca iináwaná ìwali romanonái yàasu gobierno íiwacanánái irí.

¹⁴ Yá nàacawa Jesús yàatalé, yá náimaca irí cáimiétaquéeri iyúta:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wáalíacawa pitàanica báisíri iyú, càmita nacái cáalu pía wenàiwica íicha càmicáiná pímaaca áiba wenàiwica caináwanéeyéi iwèntúadaca píiwitáise cayábéeri íicha, néese péewáidaca wenàiwica báisíri iyú nàyacaténá càide iyúwa Dios ichùullaná náyaca. Iná picàlida walní báisíri iyú ìwali yái wasutéeripinaca wéemiawa píawa: ¿Cayábasica wapáyaida wáichawa nía plata iyú níara emperador romanosáiri yàasu gobierno íiwacanánái icuèyéica wàasu cáli, càmicaalí nacái báawasicani? ¿Iwàwacutásica wapáyaidaca wáichawa níara romanoca, càmitasica iwàwacutá wapáyaidaca wáichawa nía? —náimaca.

¹⁵ Quéwa Jesús yáalíacawa càmita báisí nawàwa náalíacawa, nawàwacáita nacháawàaca iináwaná ìwali meedá itàacái ìwalíse. Iná íimaca nalí:

—¿Cánácué píalimáida píicáwa núa picháawàacaténá nuináwaná ìwali ìwalíse yái núuméerica? Néeni, pitécué nulí moneda nuicácaténáni —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Yá natéca írini. Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Cawiná yéenáiwaná ichanàawa, cawiná nacái íipidená ichanàawa moneda ìwali? —íimaca yái Jesúsca. Náimaca irí:

—Emperador íipidenáquéi ichanàawa, yéenáiwaná nacái ichanàawa ìwali, yái romano íiwacalínáca, icuèrica macái èeri mìnánái —náimaca.

¹⁷ Iná Jesús íimaca nalí:

—Pipáyaidacué píchawa emperador plata iyú càide iyúwa ichùllanacué pipáyaidaca. Pimànicué nacái càide iyúwa Dios iwàwàanacué pimànica —íimaca yái Jesúsca. Yá máini náináidacawa néemiaca manuísíwata Jesús íimáaná, càmicáiná náalimá nacháawàca iináwaná iwali itàacái ìwalíise.

La pregunta sobre la resurrección

¹⁸ Néeseté abénaméeyéi saduceo nàca naicáca Jesús. Saduceonái náimaca yéetéeyéimiwa càmitasa nacáucàawa áibaalípiná. Saduceonái iwàwacaté wenàiwicanái iicáanica Jesús iquíniná, íná nasutáca néemiaca Jesús, náalimáidacaténá naicáwani. Yá nacàlidaca írí tàacáisi. Náimaca írí:

¹⁹ —Pía yéewáidéerica wenàiwica, profeta Moisés itànàcaté tàacáisi Dios inùmalicúise ímérica wíacué judíoca iwàwacutáca càì wamànica: Asialí yéetácaaliwa méenibeta, yásí iwàwacutá yéenasáiri yeedáca íríwa yéenasáiri ínumiwa yáacawéetúapínáwa yéewacaténá idèniaca úapicha yéenibewa naiquéeyéipíná iyúwa yéetéerimiwa yéenibemi yéewanápiná nàyaca wenàiwica icuèyéipíná yéetéerimiwa yàasu càli.

²⁰ Uwé, áibaalíté nàyaca siete namanúbaca yéenanái. Yá nabèeri yeedáca ínupináwa. Yá yéetácawa uícha méenibeta.

²¹ Yá iméeréerimi yeedáca úa ínupináwa. Yá yéetácawa uícha méenibeta. Càita nacái iméeréerimi àniwa yeedáca íríwa úa, yá yéetácawa uícha méenibeta.

²² Càité níái sietéeyéica imanúbaca needáca úa quéwaté méenibecata néetácawa uícha macáita. Néese uétácawa átata náami.

²³ Uwé, báisícaalí yéetéeyéimiwa icáucàacawa áibaalípinátá càide iyúwa áibanái íináidáanáwa, néese ¿cáinápinásica uníri náicha níái sietéeyéimica? Càmita náalimápiná náalíacawa macáicáináta náinucaté úa —náimaca naicáanica Jesús iquíniná.

²⁴ Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca piméeràacawa báisíiri tàacáisi ícha càmicáinácué píalíawa càinácaalí ímáaná Dios itàacái profetanái itànèericaté Dios inùmalicúise. Càmitacué nacái píalíawa Dios íiwítáise lwali, yá yáalimérica imicháidaca wenàiwica yéetácáisi ícha.

²⁵ Aibaalípiná yéetéeyéimiwa nacáucàapínáca, quéwa càmita nacásàapínáwa, níái asíanica, inanái nacái, nàyapínacáiná càiwade iyúwa chènuníiséeyéi ángel íyáaná càmiíyéica icásàawa.

²⁶ Aiba wawási nacái, piyúunáidacuéca càmita Dios icáucàidapíná wenàiwica áibaalípiná, quéwa pidécuéca píléeca cuyàluta profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise, íná ¿cánacué càmita píalíá péemiaca càinácaalí ímáaná? Moisés íbàlúacatéwa Dios ípunita mawiénita maléenéri àicu írí yéemericawa quichái iyú, yá Dios ímacaté Moisés írí: 'Núacata yái Dios icuèrica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái', càité íimaca yái Diosca.

²⁷ ¡Dios càmita icúa yéetéeyéimiwa íchéeca meedá! ¡Néese Dios icúaca cáuyéi wenàiwica! Íná iwàwacutácué píalíacawa cáuca nía Dios yáapicha, níái Abraham, Isaac, Jacob nacái, éwita néetácanítatéwa madécaná camuí ípichawáiseté Moisés iyaca. Íná yéewa wáallacawa Dios icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa áibaalípiná. Pidécuéca piméeràacawa máini déeculé báisíiri tàacáisi ícha —íimaca yái Jesúsca.

El mandamiento más importante

²⁸ Abéeri néená níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írícu yéemlacaté saduceonái isutáaná yéemiawa Jesús, yá nacái yáallacawa Jesús icàlidacaté nalíni cayábéeri iyú. Néese yàacawa Jesús yàatalé, yá isutáca yéemiawa Jesús:

—Nàyaca madécaná wawási Dios ichùulíerica wamànínápináca. ¿Càiríná náicha máiníiri cachàinica náicha canánama wamànínápiná? —Íimaca.

²⁹ Néese Jesús íimaca írí:

—Yái Dios ichùllanaca máinírica cachàinica náicha canánama wamànínápiná càì íimaca: Péemiacué, piacué israelitaca. Iyaca abéerita Wacuérínásáiri, yái Wacuéríná Dios.

³⁰ Cáininá píicáca Picuèrináwa Dios macái piwàwalicúsewa, macái picáuca iyú nacáwa, macái píiwítáise iyú nacáwa, macái pichàini iyú nacáwa', càì íimaca yái Dios ichùllanaca máinírica cachàinica náicha canánama wamànínápináca.

³¹ Yá pucháibáaná tàacáisi Dios ichùllanaca máiníiri cachàinica náicha canánama wamànínápiná càì íima: 'Cáininá píicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná píicáca píawawa', càì íimaca yái Diosca. Canáca áiba tàacáisi cachàiníiri náicha níái pucháiba tàacáisca —íimaca yái Jesúsca.

³² Néese yái yéewáidéerica wenàiwica templo írícu íimaca Jesús írí àniwa:

—Cayábéeri yái picàlidéerica walí, pía yéewáidéerica wía. Pidéca picàlidaca walí báisíiri iyúni. Iyaca abéerita Dios. Canácata ícha áiba.

³³ Yá nacái cáininácaalí waicáca Dios macái wawàwalicúsewa, macái wáiwítáise iyú nacáwa, macái wachàini iyú nacáwa, yá nacái cáininácaalí waicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa

cáinináaná waicáca wíawawa, yásí máini cawènica Dios iicácani náicha macái píraí íiwitáaná wanuéyica Dios irí iyúwa sacrificio, macái ofrenda íiwitáaná nacái wamáaquérica Dios irí neemácaténá sacrificio altar íinata —íimaca yái yéewáidéerica wenáiwica templo irícu.

³⁴ Cayábaca Jesús yéemiaca icálidáanácani, yái yéewáidéerica wenáiwica icálidacáináténi cáaliacáiri iyú, íná Jesús íimaca irí:

—Yá batéwata pimàaca Dios icúaca pía —íimaca yái Jesúsca. Néese cáaluca macáita níái Jesús yúuwideca. Càmita nawáwa nasutáca néemiawa quirínamani, yái Jesúsca, náalimáidacaténá naicáwani, yéewanápiná nacháawáaca íináwaná iwali itàacái íwalísewa. Cáaluca nasutáca néemiawani, ípichaná báica nía nacái wenáiwicanái yáacuésémi.

¿De quién desciende el Mesías?

³⁵ Idècunitàacá Jesús yéewáidaca wenáiwicanái templo irícu, yá íimaca nalí:

—Níara yéewáidéeyéica wenáiwica templo irícu càmita néewáida nía macái tàacáisi iyú Dios itàacái icálidéerica Mesías iwali, yái Picuèrinápinácuéca Dios íbanuèripinácuéca píri, píacué judíoca. Náimacáita rey David itaquérinámicani. Quéwa rey David íimacaté áiba wawàsi nacái Mesías iwali.

³⁶ Espíritu Santo imàacacaté David itànàaca yái tàacáisica:

‘Nucuèriná Dios íimacaté Nuiwacali irí: Píawinawa nuéwápuwáise picúacaténá núapicha macáita, idècunitàacá numawèniadaca píicha macái píuwidenáíwa, íimaca yái Diosca’, càité íimaca yái Davidca.

³⁷ Yái rey David íimacaté Mesías iwali ‘Nuiwacali’, íná éwita rey David itaquérinámicáanítani, yái Mesíasca, cáicáaníta iwàwacutá náimaca iwali rey David íiwacali nacáicani —íimaca yái Jesúsca, icálidaca nalí íináwanáwa, yái Mesíasca.

Jesús acusa a los maestros de la ley

³⁸ Idècunitàacá Jesús yéewáidaca nía, yá íimacaté nalí: “Píicácué píchawa níái yéewáidéeyéica wenáiwica templo irícu. Píicácué píyaca càide iyúwa nàyaná. Casímáica nèepunicawa nanáawani cáaléeri yáapichawa, náasáidacaténá nadéca néewáidacawa madécaná èeri, nayúunáidacáiná casímáica Dios iicáca nía. Nawáwa wenáiwicanái itáidaca nía cáimiétaquéeri iyú bamuchúamibàa yàcalé manúbéeyéi wenáiwica naicácaténá nía.

³⁹ Máini nawáwa náawinacawa cayábéeri yàalubáisi íinata cáimiétacanéeyéi wenáiwica yáawinacatáicawa macái wenáiwica yáacuésémi judionái yéewáidacáalu irícu. Nacutá nacái cayábanaméeyéi yàalubáisi cáimiétacanéeri yáawinacatáicawa macái wenáiwica yáacuésémi nayáacaténá nayáacaléwa náapicha, yéewacaténá áibanái naicáca nía iyúwa máiniyéica cacháinica.

⁴⁰ Níái yéewáidéeyéica wenáiwica templo irícu nayéedúaca nacái nacapèemi, náasumi nacái, náicha níái catúulécanéeyéi inanái inírimi yéetéeyéimicawa íicha. Néese nasutáca Dios íicha déecuiri iyú, yéewacaténá áibanái iyúunáidaca cayábaca náiwitáise. Níacata Dios yúuwicháidéeyéipiná cacháiníri iyú náicha áibanái cabáyawanéeyéica”, íimaca yái Jesúsca.

La ofrenda de la viuda pobre

⁴¹ Aiba èerité Jesús yáawinacawa templo irícu, abéemáalé ofrenda yàalu íicha wenáiwica iwálúadacataléca plata namàaquérica Dios irí. Yá iicáca wenáiwicanái iriadaca yàasu platawa ofrenda yàalu irículé namàacacaténáni Dios irí. Yá iicáca madécaná cáasuyéi nalladaca néré manùba plata.

⁴² Néese inanái yàanàaca néré, catúulécanéechúca, inírimi yéetéechúamicawa íicha. Yá uliadaca moneda ofrenda yàalu irículé, pucháiba moneda cobréeyéi púubéeyéi, cámiyéica máini cawènica.

⁴³ Néese Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa. Yá íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, úái maníríchúami catúulécanéechúaca udéca umàacaca úasu ofrenda Dios iiquéeri iyúwa manuiri iwèni náicha canánama yúuquéeyéica plata ofrenda yàalu irículé.

⁴⁴ Macáita níái áibanái nàacaté ichabéericawa meedá, máisibáwanáita nàasu cawèniiri íichawa, quéwa úái catúulécanéechúaca, udéca umàacaca ofrenda Dios irí macáita yái udènièrimica uwènanápináca uyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca.

13

Jesús anuncia que el templo será destruido

¹ Jesús imusúacatéwa templo íicha, yá abéeri yéewáidacalé íimaca irí:

—Wáiwacali, píicácáwani níái templo yàasu íba cayábanaméeyéica, nía nacái capíi manuínaméeyéica, cayábanaméeyéi iicácanáwa templo itéeséeyéica! —íimaca.

² Quéwa Jesús íimaca irí:

—Péemla cayába yái núuméeyéica piri iwali, níái capii manuínaméeyéica. Aibaalípiná canácata capii yáasu íba yáawinéeripinácawa áiba íba ímata. Macáita níái capii templo itéseeyéica namáalàapináta nacáíwa —íimaca yái Jesúsca.

Señales antes del fin

³ Néeseté Jesús yàacawa yéewáidacalénái yáapichawa dúli néré ípidenéechúa Olivos, ímáanáca olivo inálimaná. Uái dúli iyéechúaca abéemáise templo ícha. Yá Jesús yáawinacawa. Néese Pedro, Santiago nacái, Juan nacái, Andrés nacái nàacawa yàatalé méetàucuta áibanái ícha.

⁴ Nasutáca néemíawa Jesús càicaalínápinácaalí ichàbawa yái wawàsi Jesús icàlidéericaté nali templo iwali, càinácaalí iyú nacái nadépináté náaliacawa templo imáalànápinácatéwa mesúnamáita.

⁵ Néese Jesús íimaca nali: “Piicácué píchawa cayába ipíchaná áibanái ichiwáidacuéca pía ipíchawáise éeri imáalàapinácawa.

⁶ Manùbacáiná wenàiwica nàanàpiná icàlidéeyéipiná ichiwawa. Náimapiná núacasa níata. Yá nacàlidapiná nachiwawa. Càipiná náimaca: ‘Núacata yái Mesíasca, ípidenéerica Jesucristo, israelita icuèrinápináca’, càipiná náimaca namànica nachiwawa. Yá nachiwáidapiná manùba wenàiwica.

⁷ “Picácué cáalu piwàwa péemiapinácaalícué áibanái itàanica ùwicái iináwaná iwali, namànínása ùwicái mawiénita, déecubàata nacái. Càita iwàwacutá namànica, quéwa càmitàacá imáalàapináwa yái éeriquéi.

⁸ Manùbacáiná áiba calí néseeyéi ipéliapiná áiba calí néseeyéi ípunitawa, áibanái gobierno namànipiná ùwicái áibanái gobierno ípunitawa. Yá canánama calí icusúapinácawa. Yá nacái manùbéeyéi wenàiwica néetápináwa máapicái iyú. Quéwa macáita yái yúuwichàacáisica, yátanica idàbàanéeri yúuwichàacáisica meedá, càide iyúwa inaná idàbacaalí ùuwichàacawa úasu éeri umusúadacaténá iicá éeri.

⁹ “Piicácué píchawa áibanáicáiná judíonái náibàapinácué píawa nacháawàcaténácué piináwaná iwali nàyacàle icuèrinánái iríwa. Aibanái icapèedáidapinácué píawa judíonái yéewáidacáalu írìcu. Yá áibanái náibàapinácué píawa nacháawàcaténá piináwaná iwali càmfíyéi judío icuèrinánái írì, reynái írì nacáíwa peebáidacáinácué nutàacái. Càipiná Dios imàacacué namànica píri, yéewanápiná picàlidaca nali nutàacái.

¹⁰ Ipíchawáise imáalàapinácawa yái éeriquéi, yá iwàwacutápiná macái éeri mìnánái yéemíaca nutàacái cayábéeri.

¹¹ Néenialípiná náibàapinácué píawa nacháawàcaténácué pía náiwacananái írìwa, quéwa picácué achúma píináidacawa piwàwawa iwali càinácaalí iyú píalimá picàlidaca nali nutàacái. Pibàlùapinácué nàipunita, yá picàlidacué nali càinácaalí tàacáisi Dios ichùulìeripinácuéca picàlidaca nali, càmicáinácué picàlidapiná nali píasu tàacáisiwa meedá, néese picàlidapinácué nali nutàacái Espíritu Santo imàaquèeripinácuéca píaliacawa.

¹² Néenialípiná wenàiwicanái nacháawàpiná néenánáisiwawa áibanái írì, néenánái néetánápináwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái nacái nasèenái nacháawàpiná néenibewa néetánápináwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái néenibe nacái nawènúadapiná náiwitáisewa nasèenái íchawa, yá nanúaca nasèenáiwawa.

¹³ Macái éeri mìnánái báawacuéca naicápiná píawa peebáidacáiná nutàacái, quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata áta néetácataléta, níacata nuwasèeyéipiná Dios yáasu yúuwichàacáisi íchawa.

¹⁴ “Aibaalípiná piicápinácué wenàiwica imànica áiba báawéeri casaquèeri wawàsi templo írìcu, aléde càmicataléca Dios imàaca wenàiwica imànica càiri wawàsi, casacàcaténá imànica templo Dios ícha —piacúe iléeyéica yái tàacáisica, péemiacué cayábani—íná piicápinácaalícué yái wenàiwica iyaca néré, yási macáita wenàiwica iyéeyéica cháí Judea yáasu calí iwàwacutá napiacawa dúli inàliméeri nérépiná.

¹⁵ Cawinácaalí wenàiwica iyamáidéeyéicawa iyaca icapèe ipùata sàabadéeri ínatawa néenialípiná, iwàwacutá càmita nèepùa nawàlùacawa nacapèe írìculéwa needácaténá náasuwa ipíchawáise napiacawa Jerusalén iyacàlená ícha.

¹⁶ Cawinácaalí iyéeyéica manacúaliré, iwàwacutá càmita nèepùawa nacapèe néréwa, íbatàa needáanápiná nabàlewata, iwàwacutá càmita nèepùawa ipíchawáise napiacawa Jerusalén iyacàlená ícha.

¹⁷ ¡Nàuwichàapinácawa manúsiwata cawinácaalí inaná idéericuýéica, nía nacái inanáica yéeyéica quírasí líra iinisí!, càmicáiná náalimá napiacawa ráunamáita, naicápiná nacái néenibewa nàuwichàacawa.

¹⁸ Pisutácué Dios ícha ipíchanácué iwàwacutá pípiacawa unlàbépi, máinicáinácué càulenáca píacawa.

¹⁹ Néenialípiná wenàiwicaná yùuwichàapínacawa báawanama. Canácaté áiba yùuwichàacáisi báawéeríwaná ícha, Dios idàbacatáiseté yá èriquéi, àta siuca nacáide. Càmíripináta nacáí áiba yùuwichàacáisi báawéeríwaná ícha càiripináta cháí èri írìcu.

²⁰ Càmicaalí Wacuèriná Dios imàaca maléenéeripinátáni yá yùuwichàacáisca, yásí macáí èri mìnáná yéetápinácatá. Quéwa Dios idéca imàacaca maléenéeripinacani cáininácáiná iicáca yáasu wenàiwicawa, níá wenàiwica Dios yeedéyéica yáasunápináwa.

²¹ “Néese néenialípiná áibanáí ímapinacué píriwa: ‘Aqualécué, piicáca chácata iyaca yáí Mesiasca’, càipiná náimaca; áibanáí nacáí náimapinacué píriwa: ‘Piicacué Mesias iyaca néré, yáí judío icuèrináca’, càipiná náimaca. Quéwa picacué peebáida nalíwani.

²² Manùbacáiná cachìwéeyéi yàanàpináca, icàlidéeyéipiná ichìwawa, náimapiná Mesiascascana, judío icuèrinápiná; áibanáí iwicùlidéeyéi nacáí nàanàpiná icàlidéeyéi ichìwawa. Náimapiná natàanínása Dios inùmalicúse. Namànipiná yáí càmírìca wenàiwica idé imànica. Càipiná náasáidaca nachàiniwa nachìwáidacaténá èri mìnánáí. Nálímáidapiná nachìwáidaca Dios yáasu wenàiwica, Dios yeedéyéica yáasunápináwa. Càmicaalí Dios yáasunáí iicá íchawa cayábani, yásí cachìwéeyéi nálímá nachìwáidaca níá nacáí.

²³ Iná ípicacué píichawa cayábani! Nudéca nucàlidacuéca píriní, macáita yáí iwàwacutéericuéca píalíacawa ipíchanacué nachìwáidaca pía. Nudéca nualàacuéca pía náicha, ipíchawáise ichàbapínacawa”, íimaca yáí Jesúsca.

El regreso del Hijo del hombre

²⁴ Jesús ímacaté nalí àniwa: “Néenialípiná idécanámi ichàbacawa yáí yùuwichàacáisca, yá catápináca èri, quéeri nacáíwa càmita amalá icànaca.

²⁵ Dùlupùta nacáí nacaláapínáwa chènuníse. Yásí cachàiníyéi wawàsi iyéyéica chènuniré nacusúacawa macáíwa.

²⁶ Néese macáí èri mìnánáí iicápiná núa, núa asíali Dios néeséerica, nùanàpiná acalèe yèewíse cachàiníri nuíwitáise iyúwa, nucamaláná mèlumèluíri írìcuwa nucùacaténá macáita.

²⁷ Nubànùapiná nùasu àngelnáíwa, yá nàwacáidapiná nulí nùasunáí nuedéyéica èri mìnánáí yèewíse àta alénácaalí nàyaca macáí calí imanùbaca cháí èri írìcu.

²⁸ “Péemiacué cayába comparación higuera yéetaná iwali: Càisínàcaalí higuera yàana, yá imusúadacaalí íbáináwa, yá píalíacuécawa mawiénica camuí.

²⁹ Càita nacáí píicápinácaalícué ichàbacawa macáita yáí nucàlidéericuéca píri iwali, yásí píalíacuécawa mawiénica núa, nùanàpináwa néese àniwa, núa asíali Dios néeséerica, càide iyúwa wenàiwica íbalùacaalíwa capí inùma írìcu, iwàlùanàpináwa capí írìculé.

³⁰ Péemiacué cayábani, macáita yáí siùquéerica tàacáwa nucàlidacuéca píri iwali, macáita ichàbàanàpinácaawa ipíchawáise néetácawa macáita wenàiwica iyéyéipináca néenialíwa.

³¹ Yáí capíraléeri calí, èriquéi nacáí namáalàapínacawa áiba èriwa, néese nutàcáí càmita imáalàapínáwa. Macáita ichàbapínácawa càiwade iyúwa nucàlidàanacué píriní.

³² “Quéwa canácata yáalíeriwa chácátáinàpinácaalí yáí èerica, chènuníseeyéi àngelnáí nacáí càmita náalíwa, núa nacáí Dios írìca, càmita nualíwa chácátáinàpinácaalí yáí èerica, hora nacáí. Abéericata Nùaniri Dios yáalíeriwa.

³³ “Iná picùacué piyacani, yáí èeripináca, pisutácué nacáí Dios ícha, càmícáinacué píalíawa chácátáinàpinácaalí nuenáíwaná yàanàca.

³⁴ Péemiacué comparación: Nuenáíwanápiná iyaca càide iyúwa asíali yàacaalíwa ipáchíacaténá déeculé. Ipíchawáise imusúacawa ícapèe íchawa, yá imáidaca yáasu wenàiwicanáíwa. Yá ichùullaca nacùanàpiná ícapèe, yáasu nacáí. Macáí icàlida nalí náibaidéeripináca. Yá ichùullaca yáasu wenàiwicawa icuèripiná capí inùma ipíchaná íimáca, ituyàanàpiná mamáalàacata àta náiwacali yàanàacataléta àniwa.

³⁵ Iná núumacué píri, picùacué cayába nùanàca àniwa, càmícáinacué píalíawa nuenáíwaná, núa iyéerica càide iyúwa capí íiwacali, chácátáinàpinácaalí nùanàca àniwa, nùanàpinácaalí táicalé, càmicaalí nacáí catá bamuchúami, càmicaalí nacáí cawámai itàacaalí, càmicaalí nacáí mapisáita.

³⁶ Picùacué cayába nùanàca ipíchanacué nuèpùapínácaalí nùanàca àniwa, yáta nùanàacuéca píameedá càmíyéica íbáida nulí cayába, càide iyúwa wenàiwica íiméyéica meedá.

³⁷ Yáí núméricuéca píri, núma nacáí macáita nùasu wenàiwica írìwa: Picùacué cayába nùanàca àniwa”, íimaca yáí Jesúsca.

14

Conspiración para arrestar a Jesús

¹ Iwàwacutácaté pucháiba èri ipíchawáise judiónáí yáasu culto ípidenéri Pascua, nayáacaalíté pan càmíri idènia levadura. Sacerdote íiwacanánáí, áibanáí nacáí yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu nacutáca càinàpinácaalí iyú yéewanápiná náibàaca Jesús íbàacanéeri iyú nanùanàpináni.

² Abénoméeyéi náimaca:

—Iwàwacutá càmita wàibàani Pascua yàasuná culto yaalí, ipíchaná calúaca wáapicha níái manùbéeyéi wenàiwicaca, ipíchaná namànica ùwicáí yàcalé iricu —náimaca.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

³ Jesús yàacatéwa Betania iyacàlená néré, yá iwàlùacawa Simón icapèe iriculé, yái Simón ichùnièricatéwa cháunási lepra ícha. Néese idècunitàacá Jesús iyaca mesa idaní iyáacaténá iyáacaléwa, yá abéechúa inanái yàanáaca itéechúaca catúa ucáapi iricuwa, abéechúa catúa cawèníri íba alabastro icatùalená, ipuniéchúawa séenási pumèníri isàni iyú, ípidenéeri nardo, máiníri cawènica. Yá ubacáca catúa inúma, yá ùcúaca séenási Jesús íwita íwali, yái séenási pumènírica isàni.

⁴ Néese abénoméeyéi néená níái iyéeyéica néeni, yá calúaca nía íwalíse yái umànínaca. Náimaca nalíwáaca:

—Máiní báawéeriquéi úucáanáca meedá yái pumènírica isàni cawènírimica.

⁵ Yái pumènírica isàni iwèníri trescientos ichàbaníseta denario, cawènyíyí plata abéeri camuí iwènicatái. Iná ¿cánácáwa càmita uwéndani ùcaténá iwènináami catúulécaneeyéi irí? —náimaca nalíwáaca. Yá nacúsaca náichawa úái inanáica.

⁶ Quéwa Jesús ímaca nalí:

—Pimàacacué umànica càide iyúwa uwàwáaná. Picácué pisàiwica ulí wawàsi. Udéca umànica nulí cayábéeri.

⁷ Catúulécaneeyéi wenàiwica nàyacuéca pèewi càiripináta, iná yéewa píalimá piyúudàaca nía càinácaalí èeri piwàwacatáicacacué piyúudàaca nía. Núa quéwa càimírira íyapiná piapichacué càiripináta cháí èeri iricu.

⁸ Uara inanáica udéca umànica nulí yái cayábéerica úaliméerica umànica. Udéca ùcúaca nùwali perfume nusànipiná ipíchawáise nuétácawa, yéewanápiná nabàllaca núa, càide iyúwa judíonái imàníná yéetéeyéimiwa irí.

⁹ Péemiácué cayába, àta alénácaalí wenàiwica nacàlidaca nutàacái cháí èeri iricu, yái tàacáisi íméerica nuwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwicháacáisi ícha, yásí nacái nacàlidaca uináwaná íwali càinácaalí iyú úái inanáica umànínáté nulí cayábéeri. Càipiná nawáwalica úawa —ímaca yái Jesúsca.

Judas traiciona a Jesús

¹⁰ Néeseté Judas Iscariote, abéeri néená níái docéeyéica imanùbaca Jesús yéewáidacaléca, yáaca itàanica sacerdote íwacanánái yáapicha, itéenápiná nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

¹¹ Níái sacerdote íwacanánáica néemiacaalíni, yá máiní casíimáica nawàwa. Yá nacàlidaca Judas irí nàanápináté irí plata itéenápináca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni. Néese Judas idàbaca icutáca wawàsi càicaalínacatáipináta yáalimá itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

La Cena del Señor

¹² Idábáanéeri èeri yàanáacaté judíonái yàasu culto yaalí ípidenéerica Pascua nayáacaalíté pan càimíri idènia lewadura. Yáté èerica nanúacaté oveja wàlisài iyúwa sacrificio càide iyúwaté náiwitáise iyáaná nayáacaténá oveja iiná Pascua yàasuná culto yaalí. Yáté èerica Jesús yéewáidacalénái isutáca yéemiawani. Náimaca irí:

—¿Alénásica piwàwa wàacawa wachùnìacaténá piyáapiná nacáíwa yàacàsi Pascua pinéerica piyáacaténáni wáapicha? —náimaca irí.

¹³ Iná Jesús imáidaca yàataléwa pucháiba yéewáidacaléwa ibànùacaténá nía. Yá ímaca nalí:

—Píacuéwa Jerusalén iyacàlená iriculé. Abéeri asialí ípunitáidapínacué píawa, itéerica úni catúalicu. Píacuéwa yáamiwáise,

¹⁴ àta iwàlùacatalétawa capíiriculé, néese píimacué capíi íwacali irí: ‘Yáara Yéewáidéerica wía iwàwaca isutáca yéemiawa píá alénácaalí capíi imàdáná íya iyáacatáipiná iyáacaléwa Pascua pinéerica yéewáidacalénái yáapichawa’, píimacué irí.

¹⁵ Néese yásáidapínacué píriwani, capíi imàdáná manuírí iyéerica chènunibàa cáli inàni ícha, nachùnìerica cayába. Pichùnìacué walíni néré wayáapiná Pascua piná —ímaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese nàacawa Jesús ícha níái yéewáidacaléca, yá nawàlùacawa Jerusalén iyacàlená iriculé. Yá nàanáaca macáita càide iyúwa Jesús ímáanáté nalí. Néese nachùnìaca yàacàsi Pascua pinéerica.

¹⁷ Néeseté catáca yàacawa, yá Jesús yàanáaca néré doce namanùbaca yéewáidacalé yáapichawa.

¹⁸ Néese idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa mesa iwéré, Jesús ímaca nalí:

—Péemiácué cayába, abéeri péenacué, iyéerica iyáacaléwa nùapicha siùcade, itépiná nùuwidenái náibàacaténá núa —ímaca nalí.

19 Yá idàbaca achúmaca nawàwa, íná nadàbaca nasutáca néemiawani abéerinamata. Náimaca Jesús irí:

—¿Núasica? —náimaca.

20 Jesús íimaca nalí:

—Abéeri péenacué docenacué pimanúbaca pía, yái yáapúadéerica pan núapicha quirápieli iriculé, yácata itéeripináca núuwidenái náibàcatená núa.

21 Báisíta núa, asiali Dios néeseérica, nuétápinácawa càide iyúwaté profetanái itànàanaté tàacáisi núwali Dios inùmalicúise; quéwa ¡máinírípiná yúuwichàacawa yái asalica itéeripináca núuwidenái náibàcatená núa! Cayába cachàinitésica iritáni càmicaalíté imusúa iicáca éeritá —íimaca yái Jesúsca.

22 Néese idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa, Jesús yeedáca pan icáapi iriculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái panca. Néese isubèriadacani, iwacúaca nalíni. Íimaca nalí:

—Peedácué piyáawani, yácata nuíná yái —íimaca nalí.

23 Néese yeedáca copa icáapi iriculéwa, abéechúa copa idènièchúa iricuwa uva ituní. Yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái uva ituníca. Néese ichàbáida nalíni, yá macáita nàiracani.

24 Jesús íimaca nalí:

—Yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuéripinácawa nuíchawa cruz ìwali manùbéeyéi wenàiwica irípináwa, imàaquéeri nacái báisírícani yái wálisài wawási Dios imáníríca wenàiwicanái yáapícha iwasàacatená níawa Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

25 Péemiácué cayába, càmita nuèpùa nuírapináca quirínamani yái uva ituníca àta áiba èeripiná nuíracataléta wálisài uva ituní yácalé iricu Dios icùacataléca macáita chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

26 Néeseté idècanáami nacántàaca salmos, yá nàacatéwa dúli nérépiná ípidenéechúa Olivos, ímáanáca olivo inàlimaná.

27 Jesús íimaca nalí:

—Macáitacué piwènúadapiná nuícha píiwitáisewa, yá pimàacapínacué núa abéerita, càide iyúwaté Dios yàasu profeta itànàaná tàacáisi Dios icalidéericaté núwali. Dios íimacaté: ‘Nunúapiná yái icuèrica nupíra ovejanáíwa, néese nupíra ovejanái napiápiná nacàlálíacawa’, íimacaté yái Diosca.

28 Quéwa idècanáami numichàacawa yéetácáisi íicha, yásí nùacuéwa pipíchalé Galilea yàasu cáli néré, yá nuípunitáidapínacué pía néréwa —íimaca yái Jesúsca.

29 Néese Pedro íimaca irí:

—Ewita macáita áibanái iwènúadacaalí pícha íiwitáisewa, càicáaníta càmita numànipiná càì —íimaca yái Pedroca.

30 Jesús íimaca irí:

—Péemia cayába, yáta catáquéi, ipíchawáise cawámai itàaca pucháibáaná yàawiríapiná, yá pimànipiná pichíwawa máisiba yàawírí, píimapiná càmitasa píalía núwali, ipíchaná nanúaca pía núapicha —íimaca yái Jesúsca.

31 Quéwa Pedro íimaca irí cachàiníri iyú mamáalàacata:

—Ewita iwàwacutácaalí nacái nuétácawa píapichawa, càicáaníta càmita nucàlida nuchíwawa càmlínasa núalía píwali —íimaca yái Pedroca. Yá macáita níái áibanái càì náimaca nacái Jesús irí.

Jesús ora en Getsemaní

32 Néeseté nàanàaca bànacalé inàlima néré ípidenacataléca Getsemaní. Yá Jesús íimaca yéewáidacalénái íríwa:

—Píawinacuéwa chái idècunitàacá nùaca néré nusutáca núawawa Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

33 Yá itéca yáapichawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái. Yá Jesús idàbaca icalúadacawa báawanama, máini achúmaca iwàwa íináidacawa icalúniwa.

34 Yá íimaca nalí:

—Máini achúmaca nuwàwa nuínáidacawa nuwàwalicúisewa càide iyúwa wenàiwica iwàwéeri yéetácawa aquialéta. Chátacué píara. Picácué piimá píyaca —íimaca nalí.

35 Néese Jesús isirúacawa napíchalé achúmáanata. Jesús yúuwàa íríacawa inùmáawawa cáli iwéré. Yá isutáca Dios íicha wawási asásí cayábacaalí iwasàanapiná Jesús yúuwichàacáisi íicha, yái yúuwichàacáisica yàanèeripínacatéwa ìwali mesúnamáitaté.

36 Càité Jesús isutáca yáawawa Dios íicha: “Núaniri, píacata yáalíméerica imànica macái wawási. Iná píwasàaca núa íicha yái núuwichàanapínacawa yàanèeripínacawa núwali siúcade; quéwa, càmicaalí cayábani yái píwasàanaca núa, yá picá pimàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese pimàni càide iyúwa piwàwáaná”, íimaca isutáca Dios íicha yái Jesúsca.

³⁷ Néese yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa. Yá yàanàaca nía iiméeyéicáita. Néese íimaca Pedro irí:

—Simón, ¿cáná piimá? ¿Cáná càmita yéewa picawàacawa ibatàa abéeri horapíná?

³⁸ Picácué piimá piyaca, pisutácué nacái piáwawa Dios ícha yéewacaténácué pimawèniadaca píchawa báawéeri, Satanáscáiná yáalimáidapínácué pía pimàninápiná píbáyawanáwa. Píwàacuéca pimànica càide iyúwa nuwàwáaná, quéwa machawàacáitacué piíná meedá —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese Jesús yèepùa yàacawa náicha àniwa. Yá yèepùa isutáca Dios ícha càide iyúwa idéénaté isutáacáwaca.

⁴⁰ Néese yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa àniwa, yásí yàanàaca nía iiméeyéicáita àniwa, máinicáiná cadapùleca nía báawanama. Idécánáami icawàidaca nía, yá báica naicáca níawawa iwéré.

⁴¹ Yá Jesús yèepùa iwènúacawa náicha àniwa, yá isutáca yáawawa Dios ícha àniwa. Néese yèepùa yàacawa nàatalé àniwa máisiba yáawiríanápiná. Yá Jesús íimaca nalí:

—¿Cánácué piimá piyaca? ¿Cánácué piyamáidacáitacuéwa meedá nacái? Pidécuéca piimáca, íná pimichàacuéwa, nuénáiwánacáiná idéca yàanàaca presocatáipínáca namànica núa namàacacaténá cabáyawanéeyéi wenàiwica inúaca núa, núa asìli Dios néeseérica.

⁴² Pimichàacuéwa, wàanácuéwa; áca néese yái asìlica itéerica núuwidenái náibàacaténá núa —íimaca yái Jesúsca.

Arrestan a Jesús

⁴³ Idècunitàacá Jesús itàanica, yáté Judas yàanàaca, yái abéeri yéewáidacaléca, docenámica nía. Yàanàaca madécaná wenàiwica yáapicha cacáapiséeyéi. Natéca espada machete nacáiri, wacàba nacái áiba. Sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, judío íiwacanánái nacái nabànucaté wenàiwica Judas yáapicha íibéeyéipínáca Jesús.

⁴⁴ Judasca, yái itéeripínacaté Jesús yúuwidenái náibàacaténáténi, icàlidacaté nalíni quéechacáwa cànápinácaalí iyú yáasáida Jesús. Càité Judas íimaca nalí quéechatécáwa: “Yái asìli nutàidèeripínáca, nususuèripínáca nacái inàni ìwali, yácata Jesús. Íná píibàacuéni, pítcuécúe píacawa cachàiníri iyúni”, càité íimaca nalí yái Judasca.

⁴⁵ Inaté Judas yàacawa Jesús yàatalé. Yá íimaca Jesús irí:

—¡Nuíwacalí! —íimaca yái Judasca. Néese Judas isúsúaca Jesús inàni ìwali càide iyúwa judío íiwítáise iyáaná natàidáaná wenàiwica càmínéerica naicáca.

⁴⁶ Néese níai manùbéeyéi wenàiwicaca náibàaca Jesús, nacúcacani presoíri iyú.

⁴⁷ Quéwa abéerita néená níai yéewáidacaléca iyéeyéica néré Jesús yáapicha iwatàaca yàasu espada machete nacáiriwa. Yá yáalimáidaca ipéliacatáta, yá inúacatáta abéeri asìli ìwali espada iyú, quéwa isasàacáita meedá yúuwi abémàa, yái sacerdote íiwacalíná yàasu wenàiwicaca.

⁴⁸ Néese Jesús isutáca yéemiawa níai wenàiwicaca:

—¿Cánácué pianà nùatalé cacáapisáiwaca espada machete nacáiri, wacàba nacái píibàacaténácué núa presoíri iyúpiná càide iyúwa píicáaná cayédéerimi? Càmitacué iwàwacutá còi pimànica, càmícáimácué nupéliapíná píipunita.

⁴⁹ Macái èeri imanùbaca, nùyacatécúe pèewi idècunitàacá nuéwáidaca wenàiwica templo irícu, yá càmitatécúe píibàa núa néenibàa. Quéwa píalimácué píibàaca núa siúcade yéewanápiná macáita ichàbacawa càide iyúwaté profetanái itàanáan táacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmalicúise —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁰ Néese macáita Jesús yéewáidacalénái namàacaca Jesús abéerita néré. Yá napíacawa.

⁵¹ Núa Marcos quéwa, ùculliricaté núa, nùacatéwa Jesús yáamiwáise. Nudèniacaté nùwaliwa manuiri wáluma meedá, nùquéericaté nùwallisewa. Néese níai wenàiwica náibàaca núa.

⁵² Quéwa numusúacátécatawa nùasu wálumami íchawa, yá nupíacawa náicha mabàleta meedá.

Jesús ante la Junta Suprema

⁵³ Néeseté natéca Jesús sacerdote íiwacalíná icapèe néré. Néese nàwacáidáyacacawa macáita sacerdote íiwacanánái, judío íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu.

⁵⁴ Yá Pedro yàacawa Jesús yáamiwáise déecuíseta. Yá iwàlùacawa bàacháwa irículé, yái sacerdote íiwacalíná icapèe ibàacháwalenáca. Yá Pedro yáawinacawa úwinái yèewi, níai icuèyéica templo. Pedro yáawinacawa mawiénita quichái irí yàanabàcaténá néeni.

⁵⁵ Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái macáita Junta Supremanái israelita íiwacanánái nactúta wawási Jesús ìwali namàacáanápiná úwinái inúacani. Quéwa càmitaté nàalimá nàanàaca báisíri wawási ìwali.

⁵⁶ Yácáiná éwita manùbéeyéi wenàiwica nacàlidacáaníta nachìwawa Jesús ìwali, càicáaníta càmita abédanama natàanica.

⁵⁷ Aibanái nabàlùacawa nacàlidacaténá nachìwawa. Yá náimaca:

⁵⁸ —Wadéca wéemiaca càì ìimaca: ‘Numaalàidapíná yáì temploca asianáì imànìrìca, néese máisiba èeri írìcu, yá numichàidapíná áiba templo càmlìrìta asianáì imànì’, càì ìimaca —nàimaca nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali.

⁵⁹ Quéwa éwita nacàlìdacáanìta càiri chìwáì, càicáanìta càmita abédanama natàanìca àniwa.

⁶⁰ Néese sacerdote ìiwacalíná ìmichàacawa ìbàlùacawa nàacuésèmi. Yá isutáca yéemiawa Jesús:

—¿Cáná càmita picàlìda piináwanáwa? ¿Càiná píimaca ìwali yáì nacàlìdéerica píwali nacháawàanaca piináwaná ìwali? —ìimaca Jesús írì.

⁶¹ Quéwa, éwita càmicáanìta cabáyawanáca yáì Jesúsca, càicáanìta masànata náicha mamàalàacatani, canáca icàlìdàaná ìináwanáwa nalí. Néese sacerdote ìiwacalíná isutáca yéemlawa àniwani. Yá ìimaca Jesús írì:

—¿Píatasica yáì Mesíasca, yáì judío icuèrinápináca, yáì cayábèeri Dios ìirica? —ìimaca.

⁶² Jesús ìimaca írì:

—Báisita, yáca núa yáì. Yá áibaalípiná piicápinácué núawa, asialì Dios néeséerica. Piicápinácué núawinacawa nùyaca Dios yéewápuwáise, yáì Dios cachàinìrìca náicha canánama nuclucacaténá yáapìcha macáita. Yá piicápinácué nacáì nùanàaca àniwa acalèe yéewáise chènuníse —ìimaca yáì Jesúsca.

⁶³ Néese sacerdote ìiwacalíná icacanáidaca ìbàlewa càide iyúwaté judío ìiwitáise iyáaná yáasáidacaténá báawaca yéemiaca yáì tàacáisi Jesús ìiméerica Dios ìwali. Yá sacerdote ìiwacalíná ìimaca nalí:

—¿Càmita iwàwacutá wéemiaca áibanáì icàlìdàaná ìináwaná ìwali!

⁶⁴ Pidécuéca péemiaca itàanìca báawèeri iyú Dios ìwali, icàlìdaca ìwaliwa Dios ìiricasani. ¿Càinásicué wamanìca írì? —ìimaca. Yá abédanamata náiwitáise macáita cabáyawanáca naicácani, iwàwacutáanása nacáì yéetácawa, nàimaca.

⁶⁵ Néese abénameyéyèi néená nadàbaca nàapìsáidaca Jesús inàni, nabàlì nacáì ituí, yá nacapèedáidacani, nàimaca írì:

—¿Pìwicùlìda, picàlìda walnì cawinácaalì yáì inúadáida píá! —nàimaca írì, naicáanìca iquíniná. Yá nacáì úwináì icuèyèica templo nanúadáidaca Jesús inàni ìwali.

Pedro niega conocer a Jesús

⁶⁶ Pedro ìyacaté capìi yàapumàalicubàa, bàacháwáise. Néese inanáì yàanàaca néré, sacerdote ìiwacalíná yàasu wenàiwicaca.

⁶⁷ Uicáca Pedro yàanabàca quicháì, yá uicáidaca írì. Néese úumaca írì:

—Pía nacáì yèepuníritéwa Jesús yáapìcha, yáì Nazaret ìyacalèná néeséerica —úumaca.

⁶⁸ Pedro quéwa imànìca ichìwawa, ìimaca càmitasa yáalìca Jesús ìwali. Yá ìimaca ulí:

—Càmìrìta nùalìca ìwali. Càmita nacáì nùalìca càinácaalì ìwali pitàanìca píyaca —ìimaca icàlìdaca ichìwawa yáì Pedroca, càalucáinàni. Yá Pedro yàacawa náicha iwáiná inúma néré, yáì iwáiná bàacháwa itéeséerica. Néese cawámai itàaca.

⁶⁹ Néese úai ìibaidéechúaca uicáca Pedro àniwa. Yá udàbaca ucàlìdaca Pedro iináwaná ìwali wenàiwicanáì írì iyéeyèica néeni. Yá úumaca nalí:

—Yá asialiquéì abèeri néená níai Jesús yáapichéeyèica —úumaca.

⁷⁰ Quéwa Pedro icàlìdaca ichìwawa àniwa càminása yáalìca Jesús ìwali ipíchaná náibàacani nacáì, yáì Pedroca. Néese achúma yáwanáitacáwa àniwa áibanáì iyéeyèica néeni nàimaca Pedro írì àniwa:

—Báisita píaca abèeri néená níai Jesús yáapichéeyèica, Galilea yàasu càlì néeséericáiná nacáì píá —nàimaca.

⁷¹ Néese Pedro idàbaca icàlìdaca ichìwawa cachàinìrì tàacáisi iyú, báawèeri nacáì báawanama báisì báisísíwata Dios yáalìericawa. Yá ìimaca nalí:

—¿Càmita nùalìca ìwalìra asialì pitàanìricuéca ìwali! —ìimaca icàlìdaca ichìwawa yáì Pedroca, ipíchaná náibàacani, càalucáinàni, yáì Pedroca.

⁷² Yáta cawámai itàaca àniwa pucháibáaná yàawiríapíná. Néese Pedro iwàwalìca tàacáisi Jesús ìiméericaté írì: ‘Ipíchawáise cawámai itàaca pucháibáaná yàawiríapíná, yá pimànìpiná pichìwawa máisiba yàawirí, píimapíná càmitasa píalìca nùwali’, càité idéca ìimaca yáì Jesúsca. Yá Pedro ìicháanìca cachàinìrì iyú.

15

Jesús ante Pilato

¹ Néeseté amalácaalì nawicáu, yá nàwacáidáyacacawa, níai sacerdote ìiwacanánáica, judío ìiwacanánáì nacáì, nía nacáì yéewáidéeyèica wenàiwica templo írìcu, nía macáita Junta Supremanáì, israelita ìiwacanánáica, nàináidacaténáwa càinácaalì namànìnàpináté Jesús írì. Yá nadacúaca náichawa Jesús. Yá natécani presoírì iyú Pilato gobernador yàatalé, yáì

romanosàiri icuèricaté Judea yàasu cáli, yéewacaténá Pilato yéemiaca Jesús iináwaná iwali, ichùullanápiná úwináí inúaca Jesús.

² Néese Pilato isutáca yéemiawa Jesús:

—¿Báisisica judío icuèrinásàirica píá? —Íimaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Báísita, núacani. Pidéca càì píimaca —Íimaca yáí Jesúsca.

³ Néese sacerdote íiwacanáí nacháawáaca Jesús iináwaná iwali. Náimaca Jesús imànicaasa madécaná wawási báawéeri.

⁴ Iná Pilato isutáca yéemiawa Jesús àniwa. Yá íimaca Jesús irí:

—¿Cáná càmita picàlida nulí piináwanáwa càinacaalí pidééná pimànica? Péemia nacháawáaná piináwaná iwali manùba wawási iwali —Íimaca yáí Pilatoca.

⁵ Canácata quéwa Jesús íimáaná irí, iná Pilato íináidacawa manuísiwata iicáidaca Jesús irí, càmita Pilato yáaliawa íináidéeripináwa Jesús iwali.

Jesús es sentenciado a muerte

⁶ Camuí imanúbaca judionáí imànicaalíté Pascua yàasuná culto, yá Pilato gobernador romanosàiri iwasàaca abéeri presoíri judionáí irípiná, càirinácaalí presoíri nawawéerica.

⁷ Néenialíté iyaca asiali ípidenéerica Barrabás presoíyéí ibànalicu, náapicha áibanáí wenàiwica inuényéicaté wenàiwica ùwicáí irìcuná, namànicaalíté ùwicáí romanonáí yàasu gobierno íipunita.

⁸ Iná áibanáí wenàiwica yàanàaca, yá nadàbaca nasutáca Pilato íicha wawási iwasàanápiná nalí abéeri presoíri càide iyúwaté íiwitáise iyáaná.

⁹ Yá Pilato íimaca nalí:

—¿Píwàwasicué nuwasàaca píri Jesús, yáí judío icuèrináca? —Íimaca yáí Pilatoca Jesús iwali.

¹⁰ Càica Pilato isutáca yéemiawa nía, Pilato yáaliacáináitéwa báawaca sacerdote íiwacanáí iicáca Jesús, máinicáiná cayábaca macáí wenàiwica naicáca náicha Jesús, iná sacerdote íiwacanáí náibàacaté Jesús nacháawàacaténá iináwaná iwali Pilato irí.

¹¹ Quéwa sacerdote íiwacanáí nawènúadaca wenàiwicanáí íiwitáise Jesús íicha nasutácaténá Pilato íicha wawási iwasàanápiná nalí Barrabás.

¹² Pilato isutáca yéemiawa nía:

—Néeni, nuwasàacaalícué píri Barrabás, ¿càinásicué píwàwa numànica Jesús irí, yáí píiméericuéca iwali judío icuèrinásàirica? —Íimaca yáí Pilatoca.

¹³ Yá náimaca Pilato irí néemianícawa:

—¡Pitàtàacuéni cruz iwali! —náimaca madécaná yàawiríá.

¹⁴ Pilato íimaca nalí:

—¿Cáná? ¿Càináica báawéeri imàni? —Íimaca yáí Pilatoca. Quéwanáta néemianícawa àniwa:

—¡Pitàtàacuéni cruz iwali! —náimaca.

¹⁵ Iná Pilato iwàwacáiná cayábaca nía yáapicha, níái judioca, iná iwasàaca nalí Barrabás. Yá ichùullaca yàasu úwináíwa icapèedáidáanápiná Jesús mabàleta cachàiníri cabèesi iyú. Idécanáami nacapèedáidaca Jesús báawanama àta íimami ichalàacatalétawa íicha, yá Pilato yèepùadacani úwináí irí natàtàacaténáni cruz iwali.

¹⁶ Néese úwináí natéca Jesús bàacháwáise caplí íicha, yáí Pilato icapèe manuírca. Yá namáidaca macáita néenánáíwa úwináí nàwacáidáyacacaténáwa Jesús itéese.

¹⁷ Néese náucaca ruana Jesús íwalíise, abéeri ruana nacáiri cáaléeri, quíiréeri càiride iyúwa romano icuèriná íbàle. Néese namànica tuúri culèpi nacáiri icáyuwániná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íiwita iwali, nacuèrinásàiri naicácaténásatáni, quéwa naicáanicáita meedá Jesús iquíniná.

¹⁸ Yá nadàbaca néemianícawa irí. Náimaca:

—¡Casímáí píwàwa, píyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —náimaca, càide iyúwaté romano íiwitáise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanicaténá meedá Jesús iquíniná.

¹⁹ Néese nanúadáidaca Jesús íiwita iwali àicu iyú. Yá nàapsíadacani. Néese nabàlúacawa nàululí iyúwa Jesús irí càide iyúwa nàacaalí icàaluíniná, quéwa naicáanicáita Jesús iquíniná meedá. Càmita báisíri iyú nà icàaluíniná.

²⁰ Idécanáami càì naicáanica Jesús iquíniná, yá nawatàaca íicha ruana nacáiri cáaléeri quíiréerica. Néese nàwalica Jesús iwali íbàle àniwa. Yá natécani yàcalé íicha, natàtàacaténáni cruz iwali.

Jesús es crucificado

²¹ Néeseté abéeri asiali Cirene iyacàlená néeséeri yàanàaca manacúali néese, ípidenéerica Simón, yáí nàanirica níái Alejandro, Rufo nacáí. Yàacawa àyapulcubàa yáí Simónca, néese úwináí íbàacani, nachùullaca iwáacutaca cruz Jesús irípiná, càmicáináité Jesús yáalimá iwáacutacani, canácáiná quirínama ichàini, úwináicáiná nacapèedáidacaté báawanamani.

²² Natéca Jesús Gólgota néré meétàuculé Jerusalén iyacàlená íicha. (Yáí ípidená Gólgota íimáanáca: “Íiwitási yáapimi iyacatalé”.)

²³ Yá nawàwa nàaca Jesús ìira uva ituní ipuírí, nèewàdèerica dabé yèewi ìpidenéeri mirra wéebacaténá Jesús ìiná ipíchaná máini yúuwichàacawa cruz ìwali. Quéwa càmirita ìira náichani.

²⁴ Néese natàtàaca Jesús cruz ìwali. Yá úwináí ibàlùadaca cruz utàwi ìriculé. Yá úwináí nàucaca náichawa suerte náalífacaténá chánacaalí néená yeedápiná ìrìwa Jesús ibàle yéenamíca, cáiyéinácaalí néená úwináí namanùbaca nawàwacani, yáí ibàlemica.

²⁵ Mapisáí yáwanáí tàacáwa a las nueveta mapisáita, yáté natàtàaca Jesús cruz ìwali.

²⁶ Nachanàidacaté tàacáisi Jesús yàasu cruz ìwali icàlídèerica cáná yéewa nanúacani. Yá tàacáisi ìimaca: “Judío icuèriná”, ìimaca yáí tàacáisica.

²⁷ Natàtàaca nacáí pucháiba cayéedéeyéí mawíenita Jesús ìrì. Abéeri cruz ibàlùacawa Jesús yéewápuwáise, áiba cruz nacáí ibàlùacawa apáulicuíse Jesús ìrì.

²⁸ Càité macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàanáté tàacáisi Dios inùmalicuíse Jesús yéetáanápínátéwa. Càité profeta itànàacaté: “Yá nàuwichàidapínacani báawéeyéí yáapicha”, ìimacaté yáí profetaca.

²⁹⁻³⁰ Aibanáí wenàiwica ichàbèyèycawa néenibàa àyapulicubàa natàaníca Jesús ìwali báawéeri iyú, nacusúadaca náiwitawa ìrì naicáanícáténá iquíníná. Yá náimaca ìrì:

—¿Néeni?, píata imáalàidèeripínása templo, pimichàidèeripínása nacáí àniwani máisiba èeri ìricu, ¿cáná càmita pichàiniada píawawa yéetácáisi ìicha ipíchaná péetácawa, yá pìricùawa cruz ìicha? —náimaca, naicáaníca Jesús iquíníná.

³¹ Càita nacáí naicáaníca iquíníná níái sacerdote ìiwacanánáica, níá nacáí yéewáidèeyéica wenàiwica templo ìricu. Náimaca nalíwáaca:

—Ichùnìacaté áibanáí ipíchanáté néetácawa, quéwa càmirita yáalimá ichàiniadaca yáawawa yéetácáisi ìicha ipíchaná yéetácawa —náimaca naicáaníca Jesús iquíníná.

³² Náimaca nacáí Jesús ìrì:

—¡Pìricùawa cruz ìicha, píasa Mesíasca, yáí Israel itaquénáinámi icuèrinácasa, yéewacaténá waicáca, yáí weebáidaca pítàacáí! —náimaca naicáaníca iquíníná. Níá nacáí pucháiba asianáí natàtèeyéica cruz ìwali mawíenita Jesús ìrì, natàaníca ìwali báawéeri iyú.

Muerte de Jesús

³³ Machacànicaalíté èeri, yáté catáca macáita cháí èeri ìricu máisiba hora, catáca èeri àta las tresta táicalé.

³⁴ Yá horaquéí a las tresta, táicaca yàacawa, yá Jesús imáidaca cachàiníri iyú itàacáí iyúwa. Yá ìimaca Dios ìrì: “Eloi, Eloi, ¿lema sabactani?” ìimaca yáí Jesúsca. (Yáí tàacáisi ìimáanaca: “Nucuèriná Dios, Nucuèriná Dios, ¿cánásica pimàaca núa abéerita?” càí ìimáanaca.)

³⁵ Abénaméeyéí ibàlùèyèiwa néré néemiaca isàna. Yá náimaca nalíwáaca, naicáaníca Jesús iquíníná:

—Péemiacué, imáidaca iyaca profeta Elías —náimaca naicáaníca iquíníná.

³⁶ Iná abéerita néená ìplaca ìisapiadaca esponja wáluma nacáiri uva ituní iyú càaméeri ìiracaná. Yá idacùaca esponja sitùa ipùatalicu, yáí wáluma nacáiri isàbèerica. Néese ìmichàidacani mawíenita Jesús inùma ìrì, yéewacaténá Jesús ìberùacani. Néese yáí asialica ìimaca yáapichèeyéí ìrìwa:

—Wacùacué waicáwa Elíasmi yàanàacaalí yeedácaténáni cruz ìicha —ìimaca, ìicáaníca Jesús iquíníná.

³⁷ Quéwa Jesús imáidaca cachàiníri iyú, yá imàacaca icáucawa yàacawa ìiná ìichawa. Càité yéetácawa.

³⁸ Yáta manuíri yáawàanáca templo ìricuírca icacanáca bamuchúamibàa càli iwérenama pucháibawaca yèewi, yáí yáawàanáca ibàlìèrica mabáyawanéeri Dios iyacatáica wenàiwicanáí ituí ìicha. Yáta icacanáca chènunlìse càli iwérenama, yáí yáawàanámicaca.

³⁹ Néese úwi ìiwacalíca romanosáiri ibàlùèricawa Jesús yàasu cruz ìipunita ìicáicáináté càinácaalí iyú Jesús yéetáanátéwa, ìnáté ìimaca:

—Báisìricata Dios ìiricaténi yáí asialica —ìimaca yáí úwi ìiwacalínaca.

⁴⁰ Nàya nacáí néré abénaméeyéí ìnanáí, ìicáidèeyéica iyaca Jesús ìrì déécúseta quéwa. Nàyaca nèewi níái ìpidenéeyéica María Magdalena, áiba María nacáí, úái náatúaca ùuculliri Santiago, José nacáí. Aiba ìnanáí nacáí ubàlùacawa néeni, ìpidenéechúaca Salomé.

⁴¹ Níái ìnanáica, Jesús yéewáidacaléca nacáí níá, nayúudàacaté Jesús yéepunícaalítéwa Galilea yàasu càli ìinata. Nàyaca nàapicha néré nacáí manùba ìnanáí yàanèeyéicaté Jesús yáapicha Jerusalén iyacàlená néré.

Jesús es sepultado

⁴² Catáca yàacawa yáté èerica iwàwacutácaalíté namáalàidaca náibaidaca ipíchawáise judíonáí yàasu sábadu idàbaca, nayamáidacatáicawa. Yáté iwàwacutá nabàlìaca yéetèyèimiwa sábadu ipíchawáise.

⁴³ Aiba asiali yàanàca ìpidenéerica José, Arimatea iyacàlená mìnali. Yáí Joséca, abéeri néená nacáicani, níái Junta Supremaca, israelita ìiwacanánáica. Máini cáimietaquéeri iyú wenàiwica

iicáca yái Joséca, iwàwéerica nacái Dios icúaca macáita. Yá José yàacawa macàaluínináta Pilato yàatalé. Yá isutáca Pilato ícha Jesús iinámi.

⁴⁴ Yá Pilato yéemiáciná Jesús yéetácatéwa, íná Pilato imáidaca úwi íiwacaliná isutácaténá yéemiawani, asáisi báisicaalíté Jesús yéetáwa.

⁴⁵ Yá úwi íiwacaliná icálidaca írini báisicani Jesús yéetácatéwa, ínaté Pilato imàacaca José yeedáca Jesús iinámi cruz ícha.

⁴⁶ Néese José iwèniaca manuírí wáluma lino yáawamírira. Yá yeedáca Jesús iinámi cruz ícha. Yá yéepucani wáluma linoírí iyú, càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná. Néese írliadaca Jesús iinámi càliculli írículé. Yái càliculica áibanái íicaténi dúli íbéeri ibàlàì írìcu, yéewacaténá càliculicani càide iyúwa capii imàdáná. Yá José ibàllaca càliculli inùma manuírí íba iyú.

⁴⁷ María Magdalena, áiba María nacái, úái José yáatúaca, naicácaté alénácaalí naliada Jesús iinámi.

16

La resurrección de Jesús

¹ Néeseté sábadó idénáami, judiónái iyamáidacatáicawa, catáca yàacawa yáté sábadoca, yá María Magdalena, áiba María nacái, úái Santiago yáatúaca, áiba inanáí nacái íipidenéechúaca Salomé, nawèniaca pumèníri isàni nacàllàllacaténámi Jesús iinámi íwalíse, càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná.

² Yá domingo mapisáisiwa tàacáwa, níái inanáica nàacawa càliculli nérépiná mapisáisiwata idécanámité èeri imusúacawa.

³ Yá náimaca nalíwáca idècunitàacá nàacawa àyapullcubàa:

—¿Cawinásiaca iyúudàpiná wía weedácaténá manuírí íba càliculli inùma ícha? —náimaca nalíwáca.

⁴ Quéwa nàanàaca néré, yá naicáca manuírí íba càimírí ibàlùawa inùma írìcu. Náináidacawa manuísíwata naicáidaca íba írì máinícáiná manuírìcani yái íbaca.

⁵ Yá nawàlùacawa naicáwa càliculli írículé. Naicáca néré ùculliri yáawinéericawa néewápuwáise cabalèeri ináawani cáalèeri. Yá cáaluca naicácani, níái inanáica.

⁶ Quéwa ímaca nalí:

—Picácué cáalu pía nuícha. Núaliacawa picutácuéca piacawa Jesús, Nazaret iyacàlená néeséericaté, yái natàtèericaté cruz iwali. Yáta idéca icáucàacawa. Canáca cháníi. Píicácuéca cháí naliadacatáimicani.

⁷ Piacué picálidaca yéewáidacalénái írini, Pedro írì nacái. Càicué píimaca nalí: 'Jesús yàapínácuéwa píipíchalé Galilea yáasu cáli néré. Yá píicápinácué néréni càide iyúwaté icálidáanacué píriní', càicué píimaca nalí —ímaca yái ángelca.

⁸ Néese níái inanáica namusúacawa napiacawa càliculli ícha, cáalucáiná nía. Yá quéechacáwa càmita nacàlida áibanái írini, cáalucáinaté nía.

Jesús se aparece a María Magdalena

⁹ Jesús imichàacatéwa yéetácaisi ícha domingo írìcu amalácaalíté yàacawa. Yáté èerica, quéechacáwa imàacaca yáawawa María Magdalena iicácani, úái inanáí Jesús yúuquéechúacaté ícha siete namanùbaca demonio idacuèyéicaté úiwitáise.

¹⁰ Néese uicácanámité Jesús, yá ùacawa ucálidaca nalíni níái yéepuníyéicatéwa Jesús yáapícha, achúmèeyéica iwàwa, ícháaníyéica iyaca nacái.

¹¹ Néemiaca ucálidáaná cáuca Jesús, uicácani nacái quéwa càmita neebáida utàacái.

Jesús se aparece a dos de sus discípulos

¹² Néeseté àniwa Jesús imàacaca yáawawa áiba iicácanásita pucháiba yéewáidacalénái iicácani, pucháiba wenàiwica yéepuníyéicatéwa iyaca àyapullcubàa Jerusalén iyacàlená ícha, manacúalibàa.

¹³ Nadécadénámi naicácani, yá nèepucawa Jerusalén iyacàlená írículé, nacàlidaca Jesús yéewáidacalénái írini. Càmita quéwa Jesús yéewáidacalénái yeebáida nàasu tàacáisi.

El encargo de Jesús a los apóstoles

¹⁴ Néeseté àniwa Jesús imàacaca yáawawa naicácani, níái once namanùbaca yéewáidacaléca idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa. Yàalàaca nía cachàiníri iyú càmicáinaté neebáidacáwa icáucàacatéwa, càmicáinaté nacái nawàwa néewáidacawa, càmicáinaté nacái neebáida néenánái itàacáwa, níái iiquéeyéicaté Jesús idécanámité icáucàacawa.

¹⁵ Néese Jesús ímaca nalí: "Piacuéwa macái cáli íinatalé. Picálidacué tàacáisi macái wenàiwica írì, yái tàacáisi ímèerica nuwasàaca wenàiwica Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha.

¹⁶ Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, íbautizéeyéica nacáwa, níacata nuwasèeyéipínaca Dios yáasu yúuwichàacáisi íchawa. Aibanái càmiyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái, Dios yúuwichàidapíná níawa nabáyawaná íwalísewa.

¹⁷ Níái yeebáidéeyéica nutàacái namànipiná yái cà mírica wenàiwica idé imànica, náasáidacaténá báisírìcani, yái tàacáisica nacàlidéerica nalí nùwali. Càipiná namànica nuíwitàise iyúwa nasutácáiná níawawa nuícha: Náucapiná demonio wenàiwica íchawa nuípidená ìwali; natàanípíná áiba tàacáisi iyú, cà míyécáwa náaliawa ìwali.

¹⁸ Yá namàacacaalí nacáapiwa àapi ìwali, nàuwidenáí nàacaalí nàiraca iculále, càmita néetáwa iyú. Namàacapíná nacái nacáapiwa cáuláiquéeyéi ìwali nasutácáténá nalí Dios ícha, yá nachùniapíná cáuláiquéeyéi, nuípidená ìwali”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús sube al cielo

¹⁹ Néeseté Wáiwacali Jesús idécanáamité icàlidaca nalí yái tàacáisica, yá Dios itécani náicha chènuniré. Yá Jesús yáawinacawa Dios yéewápuwáise icùacaténá yáapicha macáita.

²⁰ Néesetécáwa Jesús yéewáidacalénáí nàacatéwa Jerusalén iyacàlená ícha, nacàlidacaténáté Jesús itàacái macái cáli ínata. Yá Wáiwacali iyúudàaca nía, imàacaca namànica yái cà mírica wenàiwica idé imànica, náasáidacaténáté áibanáí irí báisírìcani yái Dios itàacáica.

SAN LUCAS

Prólogo

¹ Manùbéeyéi wenàiwica nadéca natànàca tàacáisi nacàlidacatená cainácaalíté Jesucristo iyáaná wèewi yèepunicaalítéwa cháí èeri iricu.

² Jesús yáapichéeyéi naicácaté natú iyúwani macáita yáí Jesucristo imàníríca. Néese Dios ichùullacaté nía nacàlidáanápíná áibanáí íríní yáí báisiiri tàacáisca Jesucristo ìwali iyúwaté naicáaná macáita. Néeset néewáidaca wía. Iná madécaná wenàiwica nadéca natànàca tàacáisi càide iyúwaté Jesús yáapichéeyéi yéewáidáanáté nía.

³ Núa, Lucas, nubànua pírí cuyàluta, Teófilo, nùacawéeriná máini cáimiétacanéeri. Nudéca nuéwáidacawa Jesucristo iináwaná ìwali macáita cayábéeri iyú. Yá nuináidacawa cawàwanáta cayábaca nutànàcaalí pírí tàacáisi Jesucristo iináwaná ìwali machàcaníri iyú.

⁴ Iná nutànàca pírí yáí cuyàlutaca yéewanápíná pialíacawa cayába yáí báisiiri tàacáisca Jesucristo ìwali càide iyúwaté áibanáí yéewáidáaná pía.

Un ángel anuncia el nacimiento de Juan el Bautista

⁵ Bàaluité rey Herodes icùacaalíté Judea yàasu cáli, néenialí iyacaté sacerdote ipidenéeri Zacarías, abéeri Abías itaquénánámi yéená, Aarón itaquérinámi nacái. Sacerdotenáica níái Abías itaquénánámica íbaidéeyéicaté Dios írípíná templo iricu. Zacarías yàacawéetúa uipidená Elisabet, abéechúa Aarón itaquétúanámica nacái úa.

⁶ Zacarías, Elisabet nacái nàycaté machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, namàni nacái macáita càide iyúwaté Dios ichùullaná israelitanáí imànica, iná canácata yáaliméeri icháawáca naináwaná ìwali.

⁷ Quéwa méenibeca nía càmicáiná yéewa quéenibeca Elisabet. Máini nacái béeyéica nía.

⁸ Yáí sacerdote Zacaríasca íbaidacaté Dios írípíná imanùbaca yáapichawa templo iricu. Aiba èerité iwàwacutá namànica culto Dios írípíná templo iricu nàacatená Dios icàaluíná.

⁹ Càide iyúwaté sacerdote íwitáise iyáaná, náucaca náichawa suerte náalíacatenátéwa chánácaalí néená iwàlèripínáwa templo iriculé. Yá needáca Zacarías iwàlúanápínáwa yeemácaténá pumèníri isàni Dios yàasu templo iricu.

¹⁰ Iná Zacarías iwàlùacawa templo iriculé. Idècunitáacá yeemáca pumèníri isàni, manùba wenàiwica nasutáca Dios ícha templo ibàacháwalená iricu.

¹¹ Néese abéeri ángel Dios ibànueri chènuníse imàacaca yáawawa Zacarías iicácani. Yáí ángel ibàlùacawa altar yéewápuwáise, yáí altar neemácatáica íinata pumèníri isàni.

¹² Iicácaná ángel, yá Zacarías íináidacawa iicáidaca írí manuísiwata, máini cáalu nacáicani, yáí Zacaríasca.

¹³ Quéwa ángel íimaca írí:

—Píca cáalu pía nuícha, Zacarías, Dioscáiná idéca yéemiaca pisutáaná ícha. Piacawéetúa Elisabet quéenibéechupíná píriwa abéeri sùmáíwa; pímàni ípidená Juan.

¹⁴⁻¹⁵ Imusúacaalípiná iicá èeriwa, yá máini casíimáica píwàwa, cayábasíwata píicácani. Casíimáipíná nacái nawàwa áibanáica madécaná, máinicáiná cachàimíríca píiri íwitáise Dios ìwali. Càimírípínáta líra ipuúri, uva ituní nacái, canásíwata. Espíritu Santo icùapíná íwitáise càirípínáta, icùapíná íwitáise nacái ipíchawáise imusúaca iicá èeri.

¹⁶ Néese iwènúadapíná náiwitáise àniwa Nacuèriná Dios írípínáwa, níái manùbéeyéi Israel itaquénánámica, neebáidacatená àniwa Nacuèriná Dios itàacáíwa.

¹⁷ Yáí píirica Juanca icàlidapíná nalíwa Wáiwacali iináwaná ìwali ipíchawáise Wáiwacali yàanáca. Máini cachàimírí íwitáise yáí píirica, càide iyúwaté profeta Elías bàaluité. Iwènúadapíná nasèenái íwitáise cànínácaténá naicáca néenibewa. Iwènúadapíná nacái náiwitáise, níái càmiyíéica yeebáida Dios itàacáí, náalíacatenáwa cainácaalí iwàwacutáaná namànica nàycatená càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càita píiri iwènúadapíná wenàiwicanái íwitáise yéewacatená neebáidaca Wáiwacali itàacáí yàanácaalípiná nàatalé —íimaca yáí ángelca.

¹⁸ Néese Zacarías isutáca yéemiawa ángel:

—¿Cáinásica yéewaná núalíacawa asásí básícaalí yáí tàacáisi picàlidéerica nulí? Máinicáta béerica núa, càita nacái nùacawéetúa béeruta nacái úa —íimaca yáí Zacaríasca.

¹⁹ Yá ángel íimaca írí:

—Núacata Gabriel, nuíbaida nacái Dios írípíná. Dios idéca ibànùaca núa nutàanícatená píapícha nucàlidacatená píri yáí tàacáisi cayábéerica.

²⁰ Quéwa siùcade càmita yéewa pítaaníca àta píiri imusúacatalétawa, yásí yéewa pítaaníca àniwa, càmicáiná peebáida yáí núumáanáca píri. Néese, yáí núumáanáca píiri ìwali pí-iquéerípínácawa yéenáíwaná yàanácaalíwa —íimaca yáí ángelca. Néese ángel yàacawa Zacarías ícha.

²¹ Idècunitàacá Zacarías itàaníca ángel yáapicha, áibanái wenàiwica bàacháwáiséeyéica nacúaca Zacarías imusúacawa. Náináidacawa manuísíwata cáná yéewa càmita imusúacatétawa templo irícuíse.

²² Atata Zacarías imusúacawa, yátè càmita yéewa itàaníca náapicha, íná náalíacawa iicátè yéenáiwánási nacáiri Dios néeseeri templo irícu, itàanícáiná náapicha icáapi iyúwa, càmicáiná yéewa itàaníca. Yá matàacáica mamáalàacatani.

²³ Idécanáamité imáalàidaca imànica íibaidacaléwa Dios irípiná templo irícu, yá Zacarías yèepùacawa icapèe néréwa.

²⁴ Néeseéwá yáacawéetúa Elisabet udéericuca sùmài. Yá cinco quèeri càmicáíwata imusúawa icapèe irícuísewa. Uumaca únáidacawa ulíwa:

²⁵ “Dios idéca iicáca nupualé yéewanápiná càmita quirínama wenàiwicanái iicáaníca nuquíniná méenibéénáca núa”, úumaca.

Un ángel anuncia el nacimiento de Jesús

²⁶ Elisabet udèniacaté seis quèeri udéericúuná, yátè Dios ibànúaca ángel íipidenéeri Gabriel yàanápináwa Nazaret iyacàlèná néré, iyéerica Galílea yàasu cáli íinata.

²⁷ Dios ibànúacaté Gabriel icàlidacatèná tàacáisi abéechúa mànacáu irí, íipidenéechúa María, càmicáíwacáwa iimá asiali yáapicha, quéwa imàníchúacaté matrimonio úyacàle mìnánái yáacuésèmi. Uacawéeripiná íipidená José, abéeri rey David itaquérinámi.

²⁸ Yái ángel yàanàca María yàatalé, yá íimaca ulí:

—Péemia cayába, Dios imànipiná píri cayábéeri manuí. Dios ìyaca píapicha. Dios iyúudàpiná píawa manuísíwata áibanái inanái íicha canánama —íimaca yái ángelca.

²⁹ María iicácaalí ángel, yá ucalúadacawa manuísíwata uémíaca íimáaná ulí. Yá únáidacawa càinácaalísica íimáaná yái tàacáisi ángel itàidéerica iyú úa.

³⁰ Néese ángel íimaca ulí àniwa:

—María, picá cáalu pía nuícha, cayábacáiná Dios iicáca pííwítáise.

³¹ Iná péemia cayábani, mesúnamáita pidéericuca. Pidèniapiná píiriwa. Pimàni íipidená Jesús.

³² Nacuèrinápinácani, cachàiníri íiwítáise, icùapiná níwa. Náimapiná íwali Dios chènuníseeri íiricani. Wacuèriná Dios imàacapiná píiri icùaca Israel itaquénáinámi càide iyúwaté yàawirimí rey David icùanáté nía.

³³ Icùapiná nía càiripináta, níái Israel itaquénáinámica. Càmiripináta iyamáida icùaca nía —íimaca yái ángelca.

³⁴ María íimaca ángel irí:

—¿Càinástica yéewaná quéenibeca núa càmicáíwacáwa ìya asiali yáapicha? —úumaca úái Maríaca.

³⁵ Yá ángel íimaca ulí:

—Espíritu Santo yàanàapiná píataléwa. Dios chènuníseeri íiwítáise iyamáapinacawa píwicáulé iyúwa acalèe. Iná yéewa yái sùmài pímusúadéeripináca iicá èeri íipidená Mabáyawanéeri. Íipidená nacái Dios íiri.

³⁶ Ua nacái péenásàatúná íipidenéechúaca Elisabet udèniapiná uìriwa, éwita máinicáaníta béeruca úa. Úái nacálidéechúacaté íwali càmicáíwasa yáalimá quéenibeca, úata udéca udéericuca sùmài seis quèeri siúcade udécadénáami udéericuca.

³⁷ Dios yáalimáciná imànica macáita, íná canácata máiníri càulènáca Dios íicha —íimaca yái ángelca.

³⁸ Iná María íimaca:

—Núacata yái Wacuèriná Dios yàasu wenàiwicaca. Yá numàacaca Dios imànica nulí càide iyúwa píimáaná nulí —úumaca úái Maríaca. Néese, ángel yèepùacawa uícha.

María visita a Isabel

³⁹ Néenialítè María úacatécatawa áiba yàcalé néré iyéerica Judea yàasu cáli dúlinaméeri íinata. Zacarías, Elisabet nacái nàyacaté néré.

⁴⁰ Yá María uwàlúacawa nacapèe irículé, níái Zacaríasnáica. Yá utàidaca Elisabet.

⁴¹ Elisabet uémíacanácaíta María itàidaca úa, yá mùlimùlicani yái sùmài achúméerínaca Elisabet idéericuírca. Yá Espíritu Santo icùaca Elisabet íiwítáise.

⁴² Néese Elisabet úumaca cachàiníri iyú María irí Espíritu Santo inùmalícuíse:

—¡Dios idéca imànica píri cayábéeri áibanái inanái íicha canánama! ¡Idéca nacái imànica cayábéeri píiri irí!

⁴³ Càmita núalíwá cáná yéewa Dios imànica nulí yái cayábéerica imàacáaná Nuíwacali yáatúa ùanàca nùatalé upáchiaca núa.

⁴⁴ Nuémíacanácaíta píitàidaca núa, yáta nuìri imùlimùliacawa nudéericu casímáicáináni.

⁴⁵ ¡Dios imàacaca casímáica píwàwa peebáidacáinaté imànínápiná píri cayábéeri càide iyúwa íimáaná píri! —úumaca úái Elisabetca.

⁴⁶ Néese María íimaca:

“Nucàlidaca manuísiwata Wacuèriná Dios iináwaná ìwali, máini cayábéericaní;

⁴⁷ Casímáica nuwàwa Dios yáapicha, yái iwasèerica núa yàasu yùuwichàacáisi ìchawa.

⁴⁸ Casímáica nuwàwa Dios yáapicha, Dioscáiná idéca iicáca nupualé, núa yàasu wenàiwica càmíichúa máini cachàini. Yá siucáisede macái wenàiwica nacàlidapiná nuináwaná ìwali Dios idéca imàacaca casímáica núa.

⁴⁹ Casímáica núa, yácáiná yái Dios Cachàinírira náicha canánama idéca iyúudàaca núa manuísiwata. ¡Yácata yái Mabáyawanéerica, yái Diosca!

⁵⁰ Dios iicáca napualé càiripináta cawinácaalí wenàiwica yèeyéica icàaluíná.

⁵¹ Dios imànipiná madécaná ichàini manuíri iyúwa. Imawèniadapiná wenàiwica cachàiníyéica iicáca yáawawa.

⁵² Nái icuèyéica èeri mìnáná, Dios yúucapiná níawa nàalubái ìnatáisewa, yá càmita ibatàa nacùaca wenàiwicanái quirínama. Yá Dios imichàidapiná àibanái càmíiyéi máini cachàini icuèyéipináca wenàiwica námírìcubàami.

⁵³ Dios yáapiná madécaná cayábanaméeri wawàsi máapiyéi wenàiwica irí. Ichùullapiná càasuíyéi wenàiwica nèepùanápínáwa ìcha. Yásí nèepùacawa ìcha canéeyéi irí wawàsi icáapi írìcuwa.

⁵⁴ Dios iyúudàapináca wíawa, wía yàasu wenàiwicaca, Israel itaquénáinámica. Càmíripináta iimáicha iicáca wapualé icùacaalipiná wía.

⁵⁵ Dios icàlidacaté càiri tàacáisi wàawirináimi irí, yá imànipiná càiripináta càide iyúwaté ìmáaná nali, yái Abrahamca, wía nacái itaquénáinámica”,

úmaca úái María.

⁵⁶ María iyamáacawa Elisabet yáapicha máisiba quèeri, nèese máisiba quèeri idénáami, yá María uèpùacawa ucapèe néréwa.

Nacimiento de Juan el Bautista

⁵⁷ Néeseté yàanàca Elisabet yéenáiwana umusúadánápiná iicá èeri, yá umusúadaca uñriwa.

⁵⁸ Néesé uyaquewéeyéi, uenánái nacái néemlacca uináwaná ìwali Dios iicacaté upualé manuísiwata. Iná nàaca napáchiaca úa, nàacawéeridacaténa úa casímáiri iyú.

⁵⁹ Néeseté yái sùmáica idènlacanámité ocho èeri, yá natécani namànicaténaté irí circuncisión. Yá nèese nawàwa namànica ìpidená Zacarías càide iyúwa yáaniri ìpidená.

⁶⁰ Quéwa yáatúa ìmaca nali:

—Càmírira, nèese ìpidenápiná Juan —úmaca nali.

⁶¹ Yá náimaca ulí:

—¿Cáná? Canámita péenánái càiri ìpidená —náimaca.

⁶² Néesé natàanica nacáapi iyúwa sùmái yáaniri irí nasutácaténá néemlawani càinàcaalí iwàwaná yàaca ìpidená.

⁶³ Yá yáaniri isutáca náicha achúmèeri tablero itànàcatáipiná sùmái ìpidená. Yá itànàcani: “Ìpidenápiná Juan”, ìmaca itànàca. Yá macáita nàináidacawa naicáidaca manuísiwata Zacarías irí.

⁶⁴ Yáta yéwa itàanica yái Zacaríasca. Yá idàbaca yàaca Dios irí cayábèeri.

⁶⁵ Néesé càaluca nàináidacawa macáita níái nayaquewéeyéica. Yá macái wenàiwica iyéeyéicaté Judea yàasu cáli dúlinaméeri ìnata nacàlidaca nalíwáca càinàcaalité Zacaríasnái ichàbàanàwa.

⁶⁶ Yá macáita yéemièyéica naináwaná ìwali nàináidacawa nawàwalicúsewa manuísiwata, náimaca naliwa: “¿Càinásica imànipiná bèericaalíni, yái sùmáica?” càni nàináidacawa. Báisícáináta mamàalàacata Dios iyúudàacani manuísiwata ìiwitáise cachàiníri iyúwa.

El canto de Zacarías

⁶⁷ Néeseté Espíritu Santo icùaca Zacarías ìiwitáise, yái sùmái yáanirica. Yá Zacarías icàlidaca tàacáisi Dios inùmalcúse. Yá ìmaca:

⁶⁸ “¡Wàacué irí cayábèeri, yái Wacuèriná Dios, yái icuèrica wía, wía Israel itaquénáinámica, yàanàapinácáiná wàatalé iwasàacaténa wía yàasu yùuwichàacáisi ìchawa, wía yàasu wenàiwicaca!

⁶⁹ Dios ibànùapiná walí abèeri cachàiníri ìiwitáise iwasèeripiná wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ìcha. Yái yàanèeripináca wàatalé, yácata rey David itaquérinámica, yái David Dios yàasu wenàiwicaca bàaluité.

⁷⁰ Dios idéca imànica walí càide iyúwaté yàasu profetanái icàlidáaná tàacáisi Dios inùmalcúse.

⁷¹ Nacàlidacaté Dios iwasàanápínaté wía wàuwidenái ìchawa, náicha nacái macáita wenàiwica bàawéeyéica iicáca wía.

⁷² Profetanái icàlidacaté nacái Dios iicáanápínaté wàawirináimi itùulécaná, yá nacái càmita iimáicha wawàsi mabáyawanéerica imànírìcaté wàawirináimi yáapicha.

⁷³ Yácata tàacáisi Dios icàlidéericaté máini cáimiétacanéeri iyú wàawirimí Abraham irí:

⁷⁴ Iwasàapiná wíawa wàuwidenái ìchawa wáibaidacaténa ìripiná macàaluínáta,

- 75 wàyacaténá nacái Dios iicápiná machacàniri iyú, mabáyawanéeri iyú nacái macái èeri idècunitàacá wàyaca cháí èeri iricu.
- 76 Néese píá, nuíríca, béericaalípiná píá, yásí Dios chènuníseeri, cachàiníri náicha canánama, ímapíná píwali yàasu profetaca píá, picàlidacáiná wenàiwicanái irí Wáiwacali iináwaná íwali ipíchawáise yàanàca, pimíchàidacaténá írípíná wenàiwicanái íwítáise, nacúanápiná Wáiwacali yàanàca nàatalé, neebáidáanápiná Wáiwacali itàacái.
- 77 Péewáidapíná Wáiwacali yàasu wenàiwica nàalífacaténáwá Dios imàacáanápiná iwàwawa nabáyawaná ícha, iwasàanápiná nía nacái yàasu yùuwichàacáisi íchawa.
- 78 Yácáiná Wacuèríná Dios iicáca wapualé manuísíwata, yá nacái ibànùapíná walíni chènuníse yái ichàiniadéeripínáca wawàwa càide iyúwa èeri icamaláná ísímáidacaalí wawàwa èeri imusúacanàamiwa amalácaténá wawicáu àniwa.
- 79 Yácata yàanèeripíná amalácaténá imànica wáiwítáise wía catéeyéica íwítáise, cáaluíyéica iicáca yéetácáisi. Yàanàca yéewáidacaténá wía wàyacaténá machacàniri iyú yéewanápiná matuíbanáica wía”, ímaca yái Zacaríasca.
- 80 Néese yái sùmàica idàwinàcawa, cachàinica nacái íwítáise Dios íwali. Néese béericanáami yái Juanca, yáté iyaca manacúali yùucubàa càinàwàiri canácatalé wenàiwica, àta Dios ichùullacataléta icàlidaca tàacáisi Dios inùmalicúise israelítanái irí.

2

Nacimiento de Jesús

1-2 Néenialíté, Cirenio icùacaalíté Siria yàasu cáli, néese emperador Augusto idàbacaté ichùullaca natànàca nàipidenáwá, macái èeri mìnánái imanùbaca, yéewacaténá romanonái iputàaca nía.

3 Iwàwacutá macáita nèepùacawa nàawirináimi iyacàle néréwa àniwa natànàcaténá nàipidenáwá nëenibàata.

4 Ináté José yàaca nacáwa Nazaret iyacàlená ícha, Galilea yàasu cáli néese, yàacaténáwá Judea yàasu cáli néré, Belén iyacàlená iriculé, rey David imusúacatáicaté iicá èeri. Rey David itaquèrinámica yái Joséca, ináté yèepùacawa néré àniwa.

5 Yá yàacawa Belén iyacàlená néré yái Joséca itànàacaténá ípidenáwá María yáapicha úái yàacawéetúapínáca. Idéericuichúacáwa úái Mariáca.

6 Néese idècunitàacá nàyaca Belén iyacàlená néré, yáté yàanàca María yéenáiwaná umusúadàanápiná iicá èeri.

7 Canáca nalí naimácatáipíná, manùbacáiná wenàiwica yàanàacaté Belén iyacàlená iriculé. Atata nàanàca píraí yàalu, naimácatáipíná. Yá umusúadaca iicá èeri yái idàbàanéerica uíríca. Yá uépùacani wáluma iyú. Néese ulladaca uíríwa píraí iyáacàalu iriculé, canácáiná áiba naimácatáipíná.

Los ángeles y los pastores

8 Mawíenita Belén iyacàlená irí nàyacaté abénaméeyéi asianái icuèyéicaté ipiranáíwa oveja. Nàyaca manacúalibàa táiyápinama, nacúacaténá napiranái ovejawa.

9 Yáta Dios yàasu ángel imàacaca yáawawa naicácani. Yá Dios icamaláná icànaca natéese, yá máini cáaluca nía.

10 Quéwa ángel ímaca nalí:

—Píacácué cáalu píá nuícha, nutécáinacué píri cayábèeri tàacáisi, isímáidéeripíná manuísíwata macái wenàiwica:

11 Siüca èeri idéca imusúaca iicá èeri, yái iwasèeripínácuéca píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Belén iyacàlená iricu rey David imusúacatáicaté iicá èeri, idéca asáica yái Wáiwacalíca, yái Mesíasca, judío icuèrinápináca.

12 Planèeripínácué nèepuèri wáluma iyú, irílacawa píraí iyáacàalu iricu, píalífacaténácuéwa càirínácaalíni yàara quíraslíca —ímaca nalí yái ángelca.

13 Yáta madécaná ángelnái namàacaca níawawa chènuníse asianái ícácaténá nía ángel yáapícha, yèeyéica Dios irí cayábèeri. Námaca:

14 “¡Píacué Dios chènuníseeri irí cayábèeri! ¡Máini matuíbanáiri iyú nàyaca cawínácaalí èeri mìnánái casímáiyéica Dios iicáca íwítáise!”

námíca ángelnáica.

15 Idécanámíté ángelnái nèepùacawa náicha chènunírè, néese níái icuèyéica ovejanái námíca nalíwáaca:

—Wàacuéwa Belén iyacàlená néré waicácaténá càinàcaalí iyáaná, Wacuèríná Dios icàlidéerica walí iináwaná íwali —námíca nalíwáaca níái icuèyéica ovejanái.

16 Yáté nàacàatécatawá néré. Yá nàanàca María, José nacái, quíraslí nacái irièriwa píraí iyáacàalu iricu.

¹⁷ Néese naicácáináni, íná nacàlidaca áibanái írini yái tàacáisi ángel icàlidéericaté nali quírasli iwali.

¹⁸ Yá macáita wenàiwica yéemiyéica quírasli iináwaná, nánáidacawa manuúsíwata càinácaali ímáaná yái tàacáisi nacàlidéerica quírasli iwali, níái icuèyéica ovejanái.

¹⁹ Mariata quéwa, canácatáita uimáicha quírínama càinácaalíté náiimáaná uiri iwali, uináidacawa mamáaláacata náasu tàacáisi iwali.

²⁰ Néese níái icuèyéica ovejanái nêepúacawa náicha napíranái yàatalépináwa. Casímáiri iyú nacàlidaca Dios iináwaná iwali cayábéericani, náaca nacái Dios irí cayábéeri iwali macáita yái naiquéerica, néemiaca nacái, macáicáináta ichàbacatéwa càide iyúwaté ángel ímáaná nali.

El niño Jesús es presentado en el templo

²¹ Ocho èeri imusúacadénáamiwa yái sùmàica, yáté namànica irí circuncisión. Yá náaca ípidená Jesús, càide iyúwaté ángel icàlidáanáté María irí ípidenápiná, ipíchawáiseté udéerícuca sùmái.

²² Néese cuarenta èeri imusúacadénáamiwa, yáté iwàwacutá namànica càide iyúwaté profeta Moisés ichùullianáté israelitanái imànica Dios inùmalicuise, masacácaténá Dios iicáca nía àniwa, nasutáanápíná Dios ícha àniwa templo irícu. Iná natéca sùmái Jerusalén iyacàlená néré, yáasáidacaténái Dios irí.

²³ Càité namànica yácáiná profeta Moisés itànàacaté càiri tàacáisi Dios inùmalicuise: “Asialicaali idàbàanéerica uíríca, yásí Dios yáasu wenàiwicapínacani yái sùmàica”, càì itànàacaté profeta Moisés.

²⁴ Ináté náacawa namànicaténá sacrificio Dios iripíná, nanúanápíná pucháiba unùcu, càide iyúwaté Dios ichùullianá judíonái imànica catúulécanácaali nía. Iwàwacutá náaca pucháiba unùcu púubéyéi, càmicaali nacái, náaca pucháiba unùcu manuínaméyéi yéenibe. Ináté José, María nacái namàacaca pucháiba unùcu Dios iripíná ofrenda iyú catúulécanáicáiná nía.

²⁵ Néenialíté iyaca aslali Jerusalén iyacàlená minali ípidenéeri Simeón. Yái aslali máiníiri cayábaca íwitáise, iyéerica machacàníiri iyú, yèeri nacái Dios icàaluíná, icúa nacái Dios iwasaaca Israel itaquénáinámi náuwichàacái íchawa. Espíritu Santo nacái yàacawéeridaca Simeón.

²⁶ Espíritu Santo imàacacaté Simeón yáalíacawa càmlínápináté yéetáwa àta idécataléta iicáca Mesías, yái aslali Dios ibànueripínacaté israelita icuèrinápináca.

²⁷ Néese Espíritu Santo ichùullaca Simeón yàanápínáwa templo néré. Yáté Simeón iyaca templo irícu nàanàcaalíté néré níái sùmái iséenáica, yái sùmàica ípidenéerica Jesús. Natécaté Jesús templo néré namànicaténá càide iyúwaté profeta Moisés itànáaná Dios itàacái israelitanái imànínápiná néenibe asianái íríwa.

²⁸ Simeón yeedáca Jesús yàanalculéwa, yá Simeón yàaca Dios irí cayábéeri. Néese Simeón ímaca:

²⁹ “Pía, Nucuèriná Dios, siuca pidéca pimànica càide iyúwa píimáanáté nulí; yásí cayábaca píimàacaca nuétácawa matuíbanáiri iyú, núa píasu wenàiwicaca.

³⁰ Nudéca nuicácani nutuí iyúwa, yái iwasaèeripínáca wenàiwicanái Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha,

³¹ càide iyúwa pichùullaná imànica macái èeri múnánái yàacuésemi.

³² Amaláca imànipíná náiwitáise, níara càmiyéica israelitaca, náalícaténáwa càinácaali iwàwacutáaná namànica nàyacaténá càide iyúwa píwàwáaná. Càimiétacanápíná nacái imànica wíawa, wíwa píasu wenàiwicaca, Israel itaquénáinámica”, ímaca yái Simeónca.

³³ Néese José, úa nacái Jesús yáatúaca nánáidacawa néemiaca manuúsíwata yái tàacáisica Simeón icàlidéerica sùmái iwali.

³⁴⁻³⁵ Néese Simeón isutáca nali Dios ícha imànínápiná nali cayábéeri. Yá ímaca María irí àniwa úái Jesús yáatúaca:

—Péemia cayábani Dios idéca ibànúaca yái sùmàica yéewanápiná Israel itaquénáinámi néemiacani. Quéwa néemiacaalípináni, yá manúbéyéi nacaláapínacawa Dios ícha càmicáiná neebáida itàacái, yái sùmàica. Quéwa áibanái manúbéyéi nawenúadapíná náiwitáisewa Dios iripíná, neebáidacáiná itàacái, yái píirica. Dios idéca ibànúacani yáasáidacaténá nali càinácaali Dios iwàwáaná nàyaca íná manúbéyéi wenàiwica náuwídeca namànipínacani. Càita yáasáidapíná càinácaali iwali manúbéyéi wenàiwica nánáidacawa nawáwalkúsewa. Quéwa pía, píicápiná iyúwa macáita ichàbàanáwa, yásí achúmaca píwáwa manuúsíwata càide iyúwa espada machete nacáiri idéca nacáicaali isutáaca pía —ímaca yái Simeónca.

³⁶ Uyaca nacái inanái templo irícu icàlidéechúa tàacáisi Dios inùmalicuise ípidenéechúa Ana. Uanírími ípidenáté Fanuel, abéeri Aser itaquérínámi. Máiní béeruca úái Anaca. Ucáasáacatéwa mánacáucaalíté úa. Yáté uyaca siete camuí uacawéerimi yáapichawa.

³⁷ Néseté yéetácawa uícha ùacawéerimica, yáté ùyaca templo irícu ochenta y cuatro camuí idécanáamité ùacawéerimi yéetácawa uícha. Càmita umusúawa templo ícha, uíbaida quéwanáta èeríapinama, táiyápinama nacái Dios irípiná. Umàacaca uíchawa uyáacaléwa, usutá nacái úawawa Dios ícha, ùacaténá icáaluíná.

³⁸ Yáté Ana yàanàca néré. Uicácanacáita yái sùmài Jesúsca, yá udàbaca ùaca Dios irí cayábéeri ìwali. Yá ucàlidaca áibanái irí Jesús ìináwaná ìwali, cawinácaali wenáiwica icuèyéicaté Dios iwasàanápiná Jerusalén iyacàlená mìnánái nàuwichàacái íchawa.

El regreso a Nazaret

³⁹ Néese isèenái namáalàidacaté namànica macáita càide iyúwaté Dios ichùullaná israeli-tanái imànica, yá nèepùacawa Galilea yàasu cáli néré, nàyacàle nérépináwa, ìpidenacatalé Nazaret.

⁴⁰ Néese yái sùmài idàwinàacawa cachàiníripiná, cáaliacáiri yáwanái nacái. Dios nacái imànica irí cayábéeri.

El niño Jesús en el templo

⁴¹ Càide iyúwaté Jesús isèenái ìiwitáise iyáaná, nàacawa napáchiaca camuí imanùbaca Jerusalén iyacàlená néré naicacaténá néré náapicha judionái yàasu culto ìpidenéri Pascua.

⁴² Jesús idèniacáinaté doce camuí, yá nàacawa macáita Jerusalén iyacàlená néré càide iyúwaté náiwitáise iyáaná Pascua yàasuná culto ìwali.

⁴³ Néese Pascua yàasuná culto idénáami nèepùacawa nàyacàle nérépináwa. Yái sùmài Jesús iyamáacawa Jerusalén iyacàlená iricuta. Isèenái quéwa càmita náaliawa iyamáanátéwa náicha.

⁴⁴ Naytunáidaca Jesús yàacawa imanùbaca yáapichawa, ìná nàacawa èeríapinama. Néese nacutáca Jesús namanùbacanái yèewibàawa, néenánái yèewibàa nacáiwá.

⁴⁵ Néese, càmicáinaté nàanàa Jesús, yá nèepùaca nàacaténá nacutácani Jerusalén iyacàlená néré.

⁴⁶ Néese máisiba èeri irícu, yá nàanàca Jesús áata templo irícu. Yái Jesús yáawinèeriwa nèewi níái yéewáidéyéicaté wenáiwica Dios itàacái iyú templo irícu. Yéemiaca iyaca néewáidáaná wenáiwica. Isutáca yéemlawa nía nacái.

⁴⁷ Néese macáita yéemiyéica Jesús ìmáaná, yá nánáidacawa néemiacani manuísíwata, máinicáiná cáaliacáicani, yáaliacáiná nacái icàlidaca nalíni cáaliacáiri iyú, nasutácaali néemiawani Dios itàacái ìwali.

⁴⁸ Néese, isèenái nàanàacani, yá nánáidacawa manuísíwata naicáidaca irí. Yá María ìimaca Jesús irí:

—Nùiri, ¿cáná pidé càì pimànica walí? Píaniri, núa nacái wadéca wacutáca pía máadání, máini nacái achúmaca wawàwawa wáináidacawa píwali —úumaca.

⁴⁹ Jesús ìimaca nalí:

—¿Cánásicué picutá núa áibalé? ¿Càmitasicué píaliawa iwàwacutáaná nuíbaidaca Núaniri irípináwa icapèe irícu? —ìimaca yái Jesúsca.

⁵⁰ Càmita quéwa náalía néemiaca cànacaali ìmáaná yái tàacáisi Jesús icàlidéerica nalí.

⁵¹ Néese, Jesús yèepùacawa náapicha Nazaret iyacàlená néré. Yá imànica macáita càide iyúwa nachùullanáni. Quéwa yáatúa ìináidacawa mamáalàacata uwàwalicúsewa ìwali, yái wawásica.

⁵² Jesús idàwinàacawa yàacawa, cáaliacáica yáwanái nacáicani. Casímái nacái Dios iicáca ìiwitáise. Yá macáita wenáiwica cayábaca naicáca Jesús.

3

Juan el Bautista en el desierto

¹ Idécanáamité emperador Tiberio icùaca macái cáli catorce camuí, néese yàasu quincéená camuí irícu, yá gobernador Poncio Pilato icùaca iyaca Judea yàasu cáli. Herodes icùaca iyaca Galilea yàasu cáli. Herodes yéenasàiri ìpidenéri Felipe icùaca iyaca Iturea yàasu cáli, Traconite yàasu cáli nacái. Gobernador Lisaniac íicaca iyaca Abilinia yàasu cáli.

² Sacerdote Anás, sacerdote Caifás nacái, níacata sacerdote ìiwacanánáica. Néenialité Dios ichùullaca Juan el Bautista icàlidáanápiná itàacái wenáiwicanái irí. Iyacaté manacúali yùucubàa cànawàiri yái Juanca, Zacarías ìirimica.

³ Inaté Juan yèepunicawa yàacawa mawiénibàa Jordán inanába irí. Yá icàlidaca wenáiwicanái irí iwàwacutáaná nawènuadaca náiwitáisewa Dios irípiná, namáacáanápiná náichawa yái báawéerica namánirica, nabautizáca nacáiwá neebáidacaténá Dios itàacái, yéewanápiná Dios ìmàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha, yái báawéerica namániricaté.

⁴ Bàaluité profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúse Juan el Bautista ìwali. Càité Isaías itànàaca:

“Abèeri asiali icàlidapiná nalíwani cachàiníri iyú manacúali yùucubàa cànawàiri. Càipiná ìimaca nalí: ‘Càide iyúwa wenáiwicanái ichùnìacaali áyapu Náiwacali irípináwa, càita nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná pitáidacaténácué

cayábéeri iyúni. Pichùniacué píiwitáisewa yéewacaténá yéewáidacuéca pìyaca machacàniri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Pichùniacué píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná càide iyúwa wenàiwica nachùnìacaalí àyapu Náiwalali irípináwa yéewacaténá yàanáca nàatalé. Napuniadaca macáí manuínáméeyéi utáwi cáli iyú. Náicaca macáí dúli, sàabadacaténá nía. Machacànica namànica macáí éeruiri àyapu. Cayábaca namànica báawéeri àyapu.

⁶ Yá macáí èeri mìnáná naicápiná yáí wenàiwica Dios ibànuèrica aléi èeri iriculé iwàsàacaténá èeri mìnáná Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha', càipiná ímaca", ímamaté yáí profeta Isaíasca.

⁷ Manùbéeyéi wenàiwica namusúacawa nàyacàle imanùbaca néeseewa, yá nasutáca Juan ícha ibautizáanápíná nía. Quéwa Juan yáaliacawa abénaméeyéi càmita nawènúada náiwitáisewa nabáyawaná íchawa báisiri iyú, Ináté Juan yáalàaca nía cachàiníri iyú. Ímaca nalí: "¡Píacué, càiyéide iyúwa àapi iculé! Manuiri yùuwichàacáisi yàanáca mesúnámáita yùuwichàidacaténá wenàiwicanáí. Piyùnàidacuéca píalmáaná pichùuliacawa ícha, yáí yùuwichàacásica, píbutizácaalícáitawa, éwitacué càmicáaníta piwènúada píiwitáisewa báisiri iyú píbáyawaná íchacuéwa. ¡Càmita nucàlidacué píri càiri chwái!

⁸ Iwàwacutácué pìyaca machacàniri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yéewanápiná macáí wenàiwica náicáca amaléeri iyú piwènúadacuéca píiwitáisewa báisiri iyú Dios irípiná. Picácué càí píima píriwáaca: 'Canátáita Dios yùuwichàida wíawa, ¡Abraham itaquénáinámicáiná wía!' picácué píima. Péemiacué cayába, éwita Dios imáaláida macáitacué pía píbáyawaná iwálisewatá, càicáaníta Dios yáalimá iwènúadaca náí íbaca Abraham itaquénáinámipiná iyútá, Dios yàasu wenàiwicapiná nía píamiricubáacué.

⁹ Máini mawiénica yáí yùuwichàacásica Dios imáaquéeripiná yàanáca báawéeyéi íwali, càide iyúwa mawiénicaalí wenàiwica iwichàaca àicu íwali chipáali iyú, càita nacáí mawiénica yáí Dios yàasu yùuwichàacásica. Péemiacué comparación: Càide iyúwa wàucacaalí macáí àicu canéeri iyacaná cayába weemacaténá nía quicháí iricu, càita nacáí Dios yùuwichàadapiná wenàiwica quicháí iricu, cawinácaalí wenàiwica càmiyéica imáni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná", ímaca yáí Juanca.

¹⁰ Ináté manùbéeyéi wenàiwica yàanèeyéicaté Juan el Bautista yàatalé, nasutáca néemiawa Juan. Náimaca irí:

—¿Càinásica iwàwacutá wamànica? —náimaca irí.

¹¹ Juan ímaca nalí:

—Pidèniacaalícué pucháiba bàlesi, píacué abéeri bàlesi áiba wenàiwica irí canéerica ibàle. Pidèniacaalícué yàacási, píacué nayápiná, canéeyéica irí yàacási —ímaca yáí Juanca.

¹² Nàyaca néeni abénaméeyéi yeedéeyéica plata néenánáí judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná. Nàacatéwa néré nabautizácaténáwa. Nasutáca néemiawa Juan:

—Pía yéewáidéerica wía, ¿càinásica iwàwacutá wamànica? —náimaca.

¹³ Juan ímaca nalí:

—Picácué picobra nía ichàbanamawa. Peedácué náicha càitade iyúwa romanonáí ichùllianá peedáca —ímaca yáí Juanca.

¹⁴ Abénaméeyéi úwináí nacáí nasutáca néemiawa Juan:

—Wía nacáí, ¿càinásica iwàwacutá wamànica? —náimaca. Juan ímaca nalí:

—Picácué píbáulia pinúaca wenàiwica piyéedùacaténá nàasu. Picácué picháawà naináwaná íwali pichiwa iyúwa, peedácaténá píriwa nàasu. Casímáicué nacáí píicáca piwèniwa romanonáí yàasu gobierno yéericuéca píri —ímaca yáí Juanca.

¹⁵ Níái wenàiwica náináidacawa cawàwanáta Dios imánínápináté naicá áiba wawási máiníri cachànica. Náináida nacáíwa nawàwalicúisewa Juan íwali cawàwanáta Mesíascani, yáí judío icuèrinápináca, Dios ibànuèrica nalí.

¹⁶ Quéwa Juan ímaca macáí wenàiwicanáí irí: "Báisíca nubautizácuéca pía úni yáaculé. Quéwa mesúnámáita áiba yàanáca. Yáta ibànùapiná Espiritu Santo abénaméeyéi péenácué irí ibautizácaténá náiwitáise Espiritu Santo ichàini iyú, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica itàacáí, yáí yàanèeripináca. Quéwa áibanáí péenácué càmiyéica yeebáida itàacáí, íbautizápiná níawa quicháí iyú nàuwichàacaténáwa càiripináca. Máini cachàinírica íiwitáise nuícha. Nuíwacalcani, yáí yàanèeripináca; nuicáca núawawa càiride iyúwa yàasu wenàiwica càmirica cachàini náicha canánama, máinícáiná cayábéerica nuíchani.

¹⁷ Càide iyúwa wenàiwicanáí itécaalí yàasu palawa nacáapi írìcuwa, masacàacaténá namànica nàasu trigo ituínáwa, nàaláidacaténá nacáí trigo iwíralèmi, càita nacáí yáí yàanèeripináca núamiricubáa yàanáca iwálisàidacaténá yàasu wenàiwica íiwitáiseewa, íseriacaténá nacáí nía náicha áibanáí càmiyéica yàasu. Càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí ibànacale trigo ituínáwa manuiri capíi iriculé, ituínási yàaluca, càita nacáí yáí yàanèeripináca iwacáidapiná yàataléwa yàasu wenàiwicanáíwa. Càide iyúwa wenàiwica yeemácaalí ituíná iwíralèmi manuiri quicháí iricu, càita nacáí yáí yàanèeripináca yùuwichàidapiná nía quicháí iricu, càmiyéica yàasu

wenàiwica; yùuwichàidapiná nía quichái irìcu càmirica ichacàwa càiripinèerita iyaca”, íimaca yái Juanca.

¹⁸ Càité Juan icàlidaca nalíni. Yàalàaca nía déecuiri iyú icàlidacaténá wenàiwicanái irí cayábèeri tàacáisi Dios ichùulìerica icàlidaca nalí.

¹⁹ Juan yàalàaca gobernador rey Herodes nacái cachàiníri iyú, Herodes imelùdacáináté yéenasàiri Felipe ínuwa, ípidenéechúa Herodías, Herodes imànicáináté nacái manùba báawéeri.

²⁰ Herodes quéwa imànica áiba wawàsi máiníri báawaca náicha canánama: Herodes yúucaca Juan presoíyéi ibànaliculé.

Jesús es bautizado

²¹ Quéwa ipíchawáiseté Herodes yúucaca Juan presoíyéi ibànaliculé, Juan ibautizacaté manùbèeyéi wenàiwica. Juan ibautizá nacái Jesús. Yái Jesúsca, idècunitàacá isutáca yáawawa Dios ícha, yáta capiralèeri cáli yàacùacawa.

²² Yá Espiritu Santo iricùacawa Jesús iwali càiride iyúwa waicáaná unùcu iricùanáwa. Néese néemiaca Dios itàacái chènuníise. Dios íimaca Jesús irí:

—Píacata Nuiri nuwàwèeri cáininèeri nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicáca pía —íimaca yái Diosca.

Los antepasados de Jesucristo

²³ Jesús idèniacaté cawàwanáta treinta camuí idàbacaalíté yéewáidaca wenàiwicanái. Abenaméeyéi wenàiwica nayùunáidaca José ìrimicaténi, yái Jesúsca. José yàacawéetúa yáaniri ípidenáté Elí.

²⁴ Elí yáaniri ípidenáté Matat. Matat yáaniri ípidenáté Leví. Leví yáaniri ípidenáté Melqui. Melqui yáaniri ípidenáté Jana. Jana yáaniri ípidenáté José.

²⁵ José yáaniri ípidenáté Matatías. Matatías yáaniri ípidenáté Amós. Amós yáaniri ípidenáté Nahúm. Nahúm yáaniri ípidenáté Esli. Esli yáaniri ípidenáté Nagai.

²⁶ Nagai yáaniri ípidenáté Maat. Maat yáaniri ípidenáté Matatías. Matatías yáaniri ípidenáté Semei. Semei yáaniri ípidenáté Josec. Josec yáaniri ípidenáté Judá.

²⁷ Judá yáaniri ípidenáté Joanán. Joanán yáaniri ípidenáté Resa. Resa yáaniri ípidenáté Zorobabel. Zorobabel yáaniri ípidenáté Salatiel. Salatiel yáaniri ípidenáté Neri.

²⁸ Neri yáaniri ípidenáté Melqui. Melqui yáaniri ípidenáté Adi. Adi yáaniri ípidenáté Cosam. Cosam yáaniri ípidenáté Elmadam. Elmadam yáaniri ípidenáté Er.

²⁹ Er yáaniri ípidenáté Josué. Josué yáaniri ípidenáté Eliezer. Eliezer yáaniri ípidenáté Jorim. Jorim yáaniri ípidenáté Matat.

³⁰ Matat yáaniri ípidenáté Leví. Leví yáaniri ípidenáté Simeón. Simeón yáaniri ípidenáté Judá. Judá yáaniri ípidenáté José. José yáaniri ípidenáté Jonam. Jonam yáaniri ípidenáté Eliaquim.

³¹ Eliaquim yáaniri ípidenáté Melea. Melea yáaniri ípidenáté Mena. Mena yáaniri ípidenáté Matata. Matata yáaniri ípidenáté Natán.

³² Natán yáaniri ípidenáté rey David. Rey David yáaniri ípidenáté Isaí. Isaí yáaniri ípidenáté Obed. Obed yáaniri ípidenáté Booz. Booz yáaniri ípidenáté Sala. Sala yáaniri ípidenáté Naasón.

³³ Naasón yáaniri ípidenáté Aminadab. Aminadab yáaniri ípidenáté Admin. Admin yáaniri ípidenáté Arní. Arní yáaniri ípidenáté Esrom. Esrom yáaniri ípidenáté Fares. Fares yáaniri ípidenáté Judá.

³⁴ Judá yáaniri ípidenáté Jacob. Jacob yáaniri ípidenáté Isaac. Isaac yáaniri ípidenáté Abraham. Abraham yáaniri ípidenáté Taré. Taré yáaniri ípidenáté Nacor.

³⁵ Nacor yáaniri ípidenáté Serug. Serug yáaniri ípidenáté Ragau. Ragau yáaniri ípidenáté Peleg. Peleg yáaniri ípidenáté Heber. Heber yáaniri ípidenáté Sala.

³⁶ Sala yáaniri ípidenáté Cainán. Cainán yáaniri ípidenáté Arfaxad. Arfaxad yáaniri ípidenáté Sem. Sem yáaniri ípidenáté Noé. Noé yáaniri ípidenáté Lamec.

³⁷ Lamec yáaniri ípidenáté Matusalén. Matusalén yáaniri ípidenáté Enoc. Enoc yáaniri ípidenáté Jared. Jared yáaniri ípidenáté Mahalaleel. Mahalaleel yáaniri ípidenáté Cainán.

³⁸ Cainán yáaniri ípidenáté Enós. Enós yáaniri ípidenáté Set. Set yáaniri ípidenáté Adán, yái asiali Dios idàbèericaté.

4

Jesús es puesto a prueba

¹ Néeseté Espiritu Santo icùaca Jesús íiwitáise. Jesús yèepùacawa Jordán inanába ícha, yá Espiritu Santo itéca Jesús manacùali yùuculé càinawàiri.

² Jesús iyacaté néré cuarenta èeri. Satanás yáalimáidaca Jesús imànínápiná ibáyawanáwa quéwa càmita Jesús imàni càì. Canácata Jesús iyèeri iyáacaléwa cuarenta èeri, yáté màapicani.

³ Néese, Satanás ímaca Jesús irí:

—Dios Íiricáiná píá, piwènúada yái íbaca pan iyú piyáacaténáni —ímaca yái Satanásca.

⁴ Jesús ímaca irí:

—Càmírita. Dios itàacái profeta itànèericaté ímaca walí: 'Picácué wáináidawa yàacási ìwali Dios ícha. Néese iwàwacutá weebáidaca macáita iyúwa Dios ímáaná yéewanápiná wàyaca machacámíri iyú', ímaca yái Dios itàacáica —ímaca yái Jesúsca, càmicáiná iwàwa imànica wawàsi meedá irípináwa Dios íwiwtáise iyú.

⁵ Néese, Satanás itéca Jesús chènuníri dúli ínatalé. Yá Satanás yáasáidaca Jesús íicá acquialénamata macái cáli èeri írìcuírca.

⁶ Yá Satanás ímaca Jesús irí:

—Nùapiná píriwa macáita ìyéerica cháí èeri írìcu cawènírica, yá picùapiná macái cáliwa; núacata yéeri canánama nuwàwéeyéi írìwa núacáináta icuèrica macáitani.

⁷ Iná píbalùacaalíwa nulí piùlùu ipùata iyúwa píacaténá nucàaluíná, yásí píasupiná macáitani —ímaca yái Satanásca.

⁸ Jesús ímaca irí:

—Núa, càmírita yàa picàaluíná, yácáiná Dios itàacái profeta itànèericaté ímaca: 'Iwàwacutá píaca Picuèriná Dios icàaluínáwa. Iwàwacutá nacái píaca abéerita Dios iyéiníná', càité itànàaca yái profetaca —ímaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Satanás itéca Jesús Jerusalén iyacàlená néré. Yá Satanás imichàidaca Jesús templo ipùata ínatalé chènuníri náicha canánama. Néese Satanás ímaca Jesús irí:

—Dios Íiricáiná píá, pípisíawa templo ícha cáli ínatalépiná.

¹⁰ Yácáiná Dios itàacái profeta itànèericaté càí ímaca píwali:

'Dios ichùullapiná yàasu àngelnáíwa nacùanápiná píá.

¹¹ Namichàidapiná nacái píawa nacáapi iyúwa ipíchaná pinúaca píawawa íba iwéré', càité profeta itànàaca Dios itàacái píináwaná ìwali —ímaca yái Satanásca.

¹² Quéwa Jesús ímaca Satanás irí:

—¡Càmíri! Dios itàacái profeta itànèericaté càí ímaca walí: 'Picá píalimáida píicáwa Picuèriná Dios asásí icùacaalípiná píá', càité profeta itànàaca Dios itàacái —ímaca yái Jesúsca.

¹³ Inaté idécánámi Satanás yáalimáidaca Jesús imànínápiná macái íwiwtáaná báawéeri, yaté Satanás yàacawa Jesús ícha àta áiba èeripináta àniwa.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴ Néeseté Jesús yèepùacawa Galilea yàasu cáli néré. Espíritu Santo icùaca Jesús íwiwtáise. Néese macáita Galilea yàasu cáli néeséeyéi néemiaca Jesús íináwaná ìwali.

¹⁵ Jesús yèepunicatéwa yéewáidaca wenáiwica judíonái yéewáidacáalu írìcubàa yacalé imanùbaca. Macáita wenáiwica nacálidaca Jesús íináwaná ìwali cayábéerica íwiwtáise.

Jesús en Nazaret

¹⁶ Jesús yàacatéwa Nazaret iyacàlená néré, yái yacalé isèená idàwinàacatáicaténi. Yá sábadu írìcu judíonái iyamáidacatáicawa, Jesús iwálùacawa judíonái yéewáidacáalu írìculé càide iyúwaté íwiwtáise iyáaná. Néese íbàlùacawa wenáiwicanái yàacuèsemi iléecaténá nalí Dios itàacái.

¹⁷ Nàaca írì cuyàluta yéewacaténá iléeca nalíni, yái cuyàluta idènièricaté itànàawa profeta Isaías yàasu tàacási itànèericaté Dios inùmalicuíse. Jesús yàacùaca cuyàluta iwawanèericawa, yá yàanàaca tàacási Jesús ímáanápinácaté ìwaliwa, yái Dios yàasu wenáiwicaca. Càita ímaca ìwaliwa:

¹⁸ "Espíritu Santo, Dios íbànùerica nulí, yàacawéeridaca núa siùca, ichùuliacáiná nucálidáanápiná cayábéeri tàacási catúulécanéeyéi írì. Idéca íbànùaca núa nucálidacaténá wenáiwicanái írìni Dios iwàwaca iwàsàaca nía nabáyawaná íchawa. Íbànùaca núa catuicatená numànica matuýyéi, nuwasàacaténá wenáiwica nàuwichàacái íchawa nacái,

¹⁹ nucálidacaténá nacái nalíni Dios iwàwaca iyúudàaca nía siùcade", càité profeta Isaías itànàaca tàacási Jesús ìwali.

²⁰ Néese idécánámité Jesús iléeca nalíni, yá iwawanàacani yái cuyàlutaca, yá yèepùadaca cuyàluta asialí írì icuèrica cuyàluta. Néese Jesús yáawinacawa nèewi yéewáidacaténá nía. Macáita iyéeyéica néré naicáidaca írì mamáalàacata.

²¹ Néese Jesús ímaca nalí:

—Siùca idéca yàanàaca pèewiré yái wenáiwicaca Dios itàacái icàlidéericaté íináwaná ìwali profeta Isaías yàasu cuyàluta írìcu —ímaca yái Jesúsca, icálidaca íináwaná ìwaliwa.

²² Macáita níái wenáiwicaca natàanica cayábéeri iyú ìwali. Náináidacawa manuísíwata néemiaca icálidaca nalíni máini cáaliacáiri iyú. Náimaca nalíwáaca:

—¿Cánásica yéewaná càí icálidacani? José íirimi meedá yái —náimaca.

²³ Inaté Jesús ímaca nalí:

—Báisíta piwàwacué picàlidaca nulí yáì tàacáisca: ‘Báisícaalí píalimá pichùniaca cáuláiquéeyéi, néese pichùniá píawawa waicápiná, yásí weebáidaca pitàacái’, còi piwàwacué píimaca nulí, piwàwacáinacué piicáca numànica yáì càmírica wenàiwica idé imànica. Piwàwacué nacái píimaca nulí: ‘Báisícaalí pimànicaté yáì càmírica wenàiwica idé imànica Capernaum iyacàlená néenibàa càide iyúwa wéemianá nacàlidaca piináwaná ìwali, néese pimàni nacái càiri wawási cháì, píasu cáli ìnatawa, yásí weebáidaca pitàacái’, còi piwàwacué píimaca nulí, càmícinacué piwàwa peebáidaca nutàacái báisíiri iyú —íimaca nalí yáì Jesúsca.

²⁴ Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Báisíta, nùaliacawa càmínápinacué peebáida nutàacái, càmíciná wenàiwica nawàwa néemiaca profeta itàacái nàasu cáli néeseéricalíni.

²⁵⁻²⁶ Quéwa, péemlacú cayába, Dios imànipiná cayábéeri áibanái wenàiwica irí báawéyécúeca piicáca, níara càmíyéica judío, neebáidapínacáiná nutàacái, càide iyúwaté Dios imàniná nalí cayábéeri bàaluité profeta Elías yàasu èerité. Càmitaté unía yúuwàawa màisiba camuí y mediopináté, iyacaté nacái manuúri máapicái cháì Israel yàasu cáli imanuúci. Ewitaté nàycáaníta manùbéeyéi inaná inlrimi yéetéeyémicawa ícha cháì Israel yàasu cáli ìnata, cáicáaníta Dios càmítaté ibànùta profeta Elías iyúudàacaténá nía. Néese, Dios ibànùcaté Elías iyúudàacaténá abéechúa inaná inlrimi yéetéechúamiwa ícha, càmíchúa israelita, Sarepta iyacàlená minalu, iyéechúacaté mawiénita Sidón iyacàlená irí, méetáculé Israel yàasu cáli ícha.

²⁷ Càita nacái profeta Eliseo yàasu èerité nàycaté nacái manùbéeyéi cacháunéeyéi íimami lepra iyú cháì Israel yàasu cáli ìnata, quéwa Dios càmítaté ichùniá nía, ibatàa abéeri pináta, càmítaté ichùniá nía. Néese ichùniacaté áiba càmíiri israelita, ípidenéeri Naamán, Siria yàasu cáli néeseéri. Càita nacái Dios imànipiná cayábéeri nalíwa áibanái wenàiwica báawéyécúeca piicáca, càmíyéica judío, neebáidapínacáiná nutàacái —íimaca yáì Jesúsca.

²⁸ Níái israelitaca, néemiaca Jesús ímáaná càmíyéi israelita ìwali, yá calúaca nía báawanama canánama, níái iyéyéica judiónái yéewáidacàalu irícu, báawacáinaté naicáca càmíyéi israelita.

²⁹ Yá namichàacawa náibàaca Jesús, natécani cachàiníiri iyú yàcalé ícha. Nawatàidaca Jesús quìratàli ipùata nérépiná, yáì quìratàli nàycàle iyéerica ìnata, nawàwacáiná náucaca Jesús chènuníiri quìratàli ìnatáise, yéetátaténáwa.

³⁰ Quéwa Jesús iwatàa yáawawa náicha, yá ichàbacawa nèewibàa, yá yàacawa náicha.

Un hombre que tenía un espíritu impuro

³¹ Néeseté, Jesús yàacawa Capernaum iyacàlená néré iyéerica Galilea yàasu cáli ìnata. Aiba sàbado judiónái iyamáidacatáicawa, yá Jesús yéewáidaca wenàiwicanái judiónái yéewáidacàalu irícu.

³² Yá nàináidacawa manuúsiwata néemiaca yéewáidáaná nía, yéewáidacáiná nía iyúwa abéeri cachàiníiri íiwitáise, Dios ibànùerica yéewáidacaténá wenàiwicanái.

³³ Iyacaté áiba asiali néewáidacàalu irícu. Yáì asiali demonio idacuèrica íiwitáise. Yá demonio yéemianícawa asiali isàna iyú. Yá íimaca cachàiníiri iyú Jesús irí:

³⁴ —¡Pèepùta píchawa! ¡Picá pisàiwica walí wawási, pía Jesúsca, Nazaret iyacàlená néeseéri! ¿Pìanàsica pimáaláidacaténá wía? Nùalía nuicáca pía, nùaliacawa píwali, Dios néeseéri mabáyawanéerica pía —íimaca.

³⁵ Quéwa Jesús yàalàaca demonio cachàiníiri iyú. Yá Jesús íimaca demonio irí:

—¡Masànata píal! ¡Pìmusúawa ícha yáì asialica! —íimaca yáì Jesúsca. Yá demonio yúucaca asiali cáli ìnatálé macái wenàiwicanái yàacuésemi, néese yàacawa asiali ícha. Canáta demonio imàniná asiali irí.

³⁶ Macáita wenàiwica iyéyéica néeni, nàináidacawa manuúsiwata naicáidaca Jesús irí. Yá nàimaca nalíwáaca:

—¿Càinàsica yáì yéewáidáanáca? ¡Yáì asiali Jesús yàalàaca demonionái cachàiníiri iyú íiwitáise cachàiníiri iyúwa, yá ichùullacaalí nía nàanápináwa wenàiwica ícha, yáta nàacawa! —nàimaca nalíwáaca.

³⁷ Yá macáita Galilea yàasu cáli néeseéeyéi nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

³⁸ Néeseté Jesús ímusúacawa néewáidacàalu irícuise, yá yàaca iwàlùacawa Simón icapèe irículé. Yá Simón iyéeru iculuéchuáwa cáiwíiri mecuní iyú. Yá nasutáca ulí Jesús ícha ichùnlanápiná úa.

³⁹ Néese Jesús yàacawa ùatalé, yá yáawiaca iicáidaca ulí. Jesús yàalàaca mecuní cachàiníiri iyú. Yá mecuní ichàbacawa uícha. Yáta umichàacawa, yá udàbaca umànica nayáapíná.

Jesús sana a muchos enfermos

⁴⁰ Néese idècunitàacá èeri iwàlùacawa, yá macáita idènièyéica cáuláiquéeyéi néenánaiwa natéca nía Jesús yàatalé. Natéca néenánaiwa idènièyéica macái uláicái íiwitáaná. Jesús imàacaca icáapiwa nàwali macáita, yá ichùniaca nía.

⁴¹ Demonionáí nàcawa nacáí manùbéeyéí cáuláiquéeyéí ícha. Yá demonionáí náimaca néemianicawa cachàini:

—¡Píacata yáí Dios Íirica! —náimaca. Quéwa Jesús yàalàaca nía cachàiníri iyú, níái demonioca, càmita íbatàa natàanica, náaliacáináwa íwali Mesíascani, yáí judío icuèrinápiná Dios íbànùèrica nalí.

Jesús anuncia el mensaje en las sinagogas

⁴² Amalácalité nawícáa nalí, Jesús imusúacatéwa yàcalé iricuise, yá yàcawa canácatalé wenàiwica. Néese madécaná wenàiwica icutácani. Yá nàanàaca yàatalé. Càmita nawàwa namàacaca yàacawa náicha.

⁴³ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Iwàwacutá nucàlidaca nalí cayábéeri tàacáisi áibanáí iyacàle néenibàa nacáí, yáí tàacáisi ímèerica càinacaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáíwa, Dioscáiná íbànùaca núa numànicaténá càí —íimaca yáí Jesúsca.

⁴⁴ Càité Jesús yàaca icàlidaca yáí tàacáisica judíonáí yéewáidacàalu irìcubàa, iyéeyéica Judea yàasu cáli íinata.

5

La pesca milagrosa

¹ Aiba èerité Jesús íbàlùacawa Genesaret icalisaniná yàasu càina ínatale, áibaalí ípidenèeri Galilea icallsaniná. Madécaná wenàiwica nàyaca néré nawàwacáiná néemiaca Jesús icàlidaca nalí Dios itàacáí. Máini manùbaca wenàiwica, yá nacàbadàayacacawa Jesús iwéré.

² Néese Jesús iicáca pucháiba barca mawiénita íríwa càina ínatale. Canáca wenàiwica barca írìcu namusúacáinatéwa barca írìcuise níái asianáí íbèeyéica cubáí, náibacaténá nàasu chinchorrowa.

³ Jesús iwàlùacawa barca írìculé, Simón yàasu barcaca. Néese isutáca Simón ícha wawàsi iwesianápiná barca àanama ícha. Néese Jesús yáawinacawa barca írìcu, yá yéewáidaca wenàiwica barca írìcuise.

⁴ Néese idécanáamité yéewáidaca nía, yá Jesús íimaca Simón írì:

—Piwesía barca depuìwacatalé calla. Piúcacué pìasu chinchorrowa píibàacaténá cubáí — íimaca yáí Jesúsca.

⁵ Néese Simón íimaca Jesús írì:

—Nuìwacali, wadéca wacamáaca táiyápinama, canácata weedéeri, quéwa píalàacáiná núa, íná nuchùuliaca náucaca chinchorro àniwa —íimaca yáí Simónca.

⁶ Néese idécanáami namànica càide iyúwa Jesús íimáaná nalí, yá náibàaca madécaná cubáí. Nàasu chinchorro icacanácawa yàacawa.

⁷ Íná náucaca nacáapiwa namáidacaténá nàacawéeyéináwa iyéeyéica áiba barca írìcu nàacaténá nayúudàaca nía. Néese nàanàaca Simónnáí yàatalé, yá napuñíadaca pucháibanama nàasu barcawa cubáí iyú àta nawàwacataléta napulùnacawa cubáí iyú, níái barcaca.

⁸ Quéwa Simón Pedro iicáciná madécaná cubáí, yá cáaluca íináidacawa íbáyawaná íwalísewa, yá íbàlùacawa yùlulul iyúwa yàacaténá Jesús icàaluíná. Yá íimaca Jesús írì:

—¡Iwàwacutá píacawa nuícha, Nuìwacali, cabáyawanacáná núa! —íimaca yáí Simón Pedroca.

⁹ Càica Simón íimaca Jesús írì cáalucáiná Simón íbáyawaná íwalísewa, yáaliacáináwa Jesús idèniaca Dios íiwtáise. Cáaluca nacáí níái Simón Pedro yáapichéeyéica, naicácáiná madécaná cubáí needéeyéica.

¹⁰ Cáaluca nacáí Simón imanùbacaanáca nabáyawaná íwalísewa níái ípidenèeyéica Santiago, Juan nacáí, níái Zebedeo yéenibeca, náaliacáináwa Jesús idèniaca Dios íiwtáise. Quéwa Jesús íimaca Simón írì:

—Píca cáalu pía nuícha. Pídeca peedáca cubáí. Siúcáise de quéwa píwacáidapíná nulíwa wenàiwicanáí yéewacaténá nuéwáidacaléca nía —íimaca yáí Jesúsca.

¹¹ Íná natéca nàasu barcawa cáli iwéré. Yá namàacaca macáita nàasuwa, yá nàcawa Jesús yáapícha, yéewacaténá yéewáidacaléca nía.

Jesús sana a un leproso

¹² Aiba èerité, Jesús iyacaté áiba yàcalé írìcu, néese aslali yàanàaca néré cacháunèeri íimami lepra iyú. Iicáca Jesús, yá yúuwàa írìlacawa inùmáawawa Jesús írì yàacaténá Jesús icàaluíná, yéewacaténá catúulécanaca Jesús iicácani. Yá isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata:

—Nuìwacali, núaliacawa píalímá pichùnìaca núa, píwàwacaalí quéwa pichùnìaca núa —íimaca yáí asialica.

¹³ Néese Jesús imàacaca icáapiwa íwali. Yá Jesús íimaca írì:

—Nuwàwaca nuchùnìaca pía. ¡cayábaca píawa! —íimaca yáí Jesúsca. Yáta ícháuná lepra yáawacawa ícha.

¹⁴ Néese Jesús ichùuliacani. Íimaca írì:

—Picá picálda áibanái iríni nuchùnianá pía. Néese píawa caquialéta sacerdote yàatalé píasáidacaténá iicá píimamiwa, yáallacaténáwa cayábaca pía picháuná íchawa. Pité nacái ofrenda profeta Moisés ichùlièricaté wenàiwica namáacáanápíná Dios irí ofrenda iyú nachùniacaalíwa lepra ícha, yéewacaténá macái wenàiwica yáallacawa cayábaca pía —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Quéwa éwita Jesús ichùllacáanítani còi, càicáaníta manùbèeyéi wenàiwica nacáldaca Jesús iináwaná ìwali mamáalácata macái wenàiwica irí. Yá madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa néemiacaténá Jesús itáacái, ichùniacaténá nía nacái.

¹⁶ Quéwa áibaalíté Jesús yàacawa méetàuculé wenàiwicanái ícha isutácaténá yáawawa Dios ícha.

Jesús sana a un paralítico

¹⁷ Aiba éerité Jesús yéewáidaca wenàiwicanái. Abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu nàanàacaté néré, madécaná yàcalé mìnánái nacái iyéeyéicaté Galilea yáasu cáli ínata, Judea yáasu cáli ínata nacái. Aibanái nàanàaca Jerusalén iyacàlená néese nacái. Náawinacatéwa néré Jesús yéewáidacatélé wenàiwicanái. Yá Jesús ichùniaca cáuláiquéeyéi wenàiwica Dios íwitáise cachàiníri iyú.

¹⁸ Néese áibanái asianái nàanàaca néré itéeyéica máapinéeri asiali irièricawa yàalubái ínatawa iiméerica ínata. Nawàwa natéca asiali capii irículé, nalladacaténáni Jesús ípunita, Jesús ichùniacaténáni.

¹⁹ Càmita quéwa náalimá nawàlucawa Jesús yàatalépiná dàalacáiná máini wenàiwicanái néré. Iná náriacawa escalera ìwalibàa capii ínatalé, sàabadéeri, canéeri ipùata chènuniré. Néese nawatàaca capii íbáiná Jesús iwicáu. Yá nalicuadaca cáuláiquéeri asiali yàalubái ínatawa yéénulusi ìwali Jesús yàatalé, nàacuésemi macáita wenàiwica iyéeyéica néeni.

²⁰ Jesús yáallacawa náiwitáise manuica nánáidacawa nawàwawa Jesús ìwali ichùlianápináni, yá Jesús íimaca cáuláiquéeri irí:

—Pía, nùacawéerináca, nudéca numàacaca nuwàwawa píbáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios —íimaca yái Jesúsca.

²¹ Néese níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía nacái fariseonái nadàbaca nánáidacawa. Náimaca nánáidacawa nalíwa nawàwalicúsewa: “¿Cáná yéewa itàani còi yái asiali Jesúsca? Itàanica iyaca Dios ìwali báawéeri iyú, canácáináta asiali yáaliméeri imàacaca iwàwawa wenàiwicanái íbáyawaná ícha cayábacaténá náapicha Dios. Abéerita Dios yáaliméeri imànica còi”, còi náimaca nánáidacawa nalíwa.

²² Quéwa Jesús yáallacawa nánáidáanácawa. Yá isutáca yéemiawa nía:

—¿Cánácué píináidawa còi?

²³ Máini màulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Nudéca numàacaca nuwàwawa píbáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios’, càmícáiná áibanái yáalimá iicáca asáisi báisicaali cayábaca yáapicha Dios. Quéwa máini càulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Pimichàawa, pílipina’, áibanái wenàiwica náalimáicáiná naicáca asáisi wadécaali wachùniacani watacáni iyúwa, yái máapinéerica.

²⁴ Iná núa, asiali Dios néeséerica, nuchùniapíná yái máapinéerica píallacaténácuéwa Dios idéca ichùllaca núa numàacáanápíná nuwàwawa wenàiwicanái íbáyawaná ícha cháí èeri irícu cayábacaténá náapicha Dios —íimaca nalí yái Jesúsca. Néeseca Jesús íimaca máapinéeri irí:

—Pía, nùacawéerináca, núuma píri, píimichàawa, peedá píalubáíwa, pèepùawa picapèe néréwa —íimaca yái Jesúsca.

²⁵ Yáta yái asialica imichàacawa nàacuésemi, yá yeedáca yàalubáíwa irièricatéwa ínata, néese yàacawa icapèe nérépináwa, casímáiri iyú, yàaca Dios irí cayábéeri idécunitàacá yèepunicawa.

²⁶ Macáita iyéeyéica néré nánáidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí, nàaca nacái Dios irí cayábéeri. Cáaluca nacái nánáidacawa, yá náimaca:

—Sìuca èeri wadéca waicáca cayábéeri wawási Dios imànírira càmíricáwaca waicá queéchacáwa —náimaca.

Jesús llama a Leví

²⁷ Néesetécáwa Jesús imusúacawa capii irícuise. Yá iicáca asiali ípidenéeri Leví, yeedéericaté plata yéénánái judío íchawa Roma iyacàlená yáasu gobiernu iripíná. Yái Leví yáawinéericawa aléera yeedacatalécate plata wenàiwica ícha. Néese Jesús íimaca irí:

—Aquialé, píawa núapicha yéewacaténá nuéwáidacaléca pía —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Yái Leví imàacaca yáasuwa macáita, yá imichàacawa, yàacawa Jesús yáapicha.

²⁹ Néese Leví ichùllaca yáasu wenàiwicanáíwa nachanàacaténá manùba yàacási icapèe irícu. Imáidaca yàataléwa Jesús iyáacaténá iyáacaléwa Leví yáapicha, Leví iwàwacáiná yàaca Jesús ímiétacaná. Leví imáida nacái manùbèeyéi yeedéeyéi plata yéénánái judío íchawa Roma iyacàlená yáasu gobiernu iripíná. Aibanái nacái nayáaca nayáacaléwa náapicha néré.

³⁰ Néese abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéi wenàiwica templo irícu natàanica báawéeri iyú Jesús yéewáidacalénái ìwali. Yá náimaca Jesús yéewáidacalénái irí:

—¿Cánacué piyáa piyáacaléwa náapicha, níái cabáyawanéeyéica, náapicha nacái níái yeedéeyéica wáicha plata romanonái yáasu gobierno irípiná? —náimaca.

³¹ Quéwa Jesús íimaca fariseonái irí:

—Péemiacué comparación: Málúicacaalí wenàiwica, yá càmita nawàwacutá abéeri ichùnièripiná nía. Quéwa áibanái idènièyéica uláicái nawàwacutáca abéeri ichùnièripiná nía.

³² Càita nacái wenàiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, càmita nacutá abéeri ichùnièripiná náiwitáise nabáyawaná íchawa. Quéwa áibanái wenàiwica yáaliéyéiwa cabáyawanáca, níata icutáca abéeri iwènúadéeripiná náiwitáise báawéeri ícha. Càita nacái núa, càmita nùanàa numáidacaténá wenàiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, néese nudéca nùanàaca numáidacaténá wenàiwica yáaliéyéicawa cabáyawanáca, nawènúadánápiná náiwitáisewa nabáyawaná íchawa. Iná yéewa cayábaca nàwacáidáyacacawa nùatalé níái cabáyawanéeyéica nuwènúadacaténá náiwitáise nabáyawaná íchawa —íimaca yái Jesúsca.

La cuestión del ayuno

³³ Néese fariseonái nasutáca néemíawa Jesús. Yá náimaca irí:

—Juan el Bautista yéewáidacalénái, nía nacái wéewáidacaléca, wía fariseoca, namàacaca náichawa nayáacaléwa manùba yáawiria nasutácaténá Dios ícha manuíswata. ¿Cáná càmita péewáidacalénái namàni càì? Nayáaca nayáacaléwa mamáalàacata —náimaca.

³⁴ Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué comparación: Asiali icásàacaalíwa, yá imáidaca yàacawéeyéináwa aslanái naicácaténá icásàacawa casímáiri iyú. Càmita nawàwa namàacaca náichawa nayáacaléwa idècunitàacá iyaca náapicha, yái nàacawéeriná imàníríca matrimonio, casímáicáiná nawàwa.

³⁵ Quéwa áiba èeriwa, áibanái itépiná náichawani. Néenialípiná namàaca náichawa nayáacaléwa, achúmacáiná nawàwa. Càita nacái nuéwáidacalénái, càmita yéewa achúmaca nawàwa idècunitàacá nùyaca náapicha. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa —íimaca yái Jesúsca.

³⁶ Jesús icàlidaca nalí nacái áiba comparación yéewáidacaténá nía:

—Càmita wadalúa wáluma yéemami wàlisài bàlesi ícha wachanàidacaténá iyú éwisàimi bàlesita. Wamànicaalí càì, yásí báawaca wamànica wàlisài bàlesimi. Yá nacái wàlisài yéemami càmita abédanama éwisàimi bàlesi yáapichani.

³⁷ Péemiacué áiba comparación: Càmita wàucüa wàlisài uva ituní éwisàimi íimamisi írìculé yácáiná wàlisài uva ituní idábaca isáacawa dàchidàchíwaca inànìacubàa, yásí éwisàimi íimamisi icacanácawa, càmicaíná yáalimá imulacàacawa yàacawa. Wamànicaalí càì, yá yúucacawa wáicha macáita uva ituníca, íimamisi nacái.

³⁸ Iná iwàwacutá wàucüaca wàlisài uva ituní wàlisài íimamisi írìculé. Càita nacái níái nuéwáidacaléca yeebáidéeyéica nutàacái wàlisài, càmita nàya pìasu bàaluisàimi tàacáisi ìwali, piacué fariseoca.

³⁹ Aiba wawàsi nacái, péemiacué comparación: Idecanáami wenàiwica ìiraca éwisàimi uva ituní ipuiri, yá càmita iwàwa ìiraca wàlisài uva ituní càmíríca ipuì íimacáiná: ‘Cayábéeri yáwanái yái ipuíríca’, càì íimaca. Càita nacái piacué: Piyacáinácué éwisàimi tàacáisi ìwali, iná piyúunáidacuéca cayábéericani wàlisài tàacáisi ícha. Iná càmítacué piwàwa peebáidaca yái nutàacái wàlisàica —íimaca yái Jesúsca.

6

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

¹ Néeseté áiba sábadu judionái nayamáidacatáicawa, Jesús yèepunicawa àyapulcubàa yéewáidacalénái yáapichawa bànacalé yèewibàa. Yá yéewáidacalénái needáca achúmanamata trigo ituiná nayèeripiná. Yá naquiria trigo ituiná nacáapi írìcuwa needácaténá ícha íimi nayáacaténáni, yácáiná judío íiwitáise imàacaca wenàiwica needáca nayáapináwani achúmanamata iyacaná áibanái íbanacale yéená máapicaalí nía.

² Abénaméeyéi fariseo íicáca Jesús yéewáidacalénái imàníná, yá fariseonái íicacani iyúwa íibaidacalési. Iná fariseonái íimaca Jesús yéewáidacalénái irí:

—¿Cánacué píbaida siüca sábadu wayamáidacatáicawa? Dios càmita imàaca wáibaidaca siüca èeri —náimaca.

³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca píimáichaca tàacáisi píléericuéca Dios itàacái írìcuése wàawirimi rey David ìwali, bàaluité máapicaalíténi, áibanái nacái yáapichéeyéi asianáca.

⁴ David iwàlúacatéwa Dios yáasu íimamísírí caplíma mabáyawanéeri írìculé, yái israelitanái isutácatáipiná Dios ícha. Yá David yeedácaté pan namànírícaté Dios irí ofrenda piná sacerdotenái iyáapináwa. David iyáaca pan, néese yàaca yáapichéeyéi iyáapináwa nacái, éwita

Dios imàacacáaníta níawamita sacerdotenái iyáaca yái panca. Dios càmitaté yùuwicháida Davidnái, máapicáiná nía, ínáté catúlulécánaca Dios iicáca nía —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Néese Jesús íimaca fariseonái irí àniwa:

—Dios idéca ichùlliaca núa, núa asiali Dios néeséerica, numàacáanápiná nùasu wenàiwica namànica càide iyúwa nuwàwáaná èeri imanùbaca, siuca èeri sábadò nacái wayamáidacatáicawa, wía judíoca —íimaca yái Jesúsca.

El hombre de la mano tullida

⁶ Aiba sábadò judíonái iyamáidacatáicawa, Jesús iwàlùucatéwa néewáidacàalu iriculé, yá idàbaca yéewáidaca nía néré. Iyaca néeni abéeri asiali icáapi yéewápuwáiséeri ituwiéricawa fícha.

⁷ Nàyaca nacái néeni abenaméeyéi yéewáidéyeyéica wenàiwica templo iricu, áibanái nacái fariseonái. Naicáidaca Jesús irí mamáalàacata naicácaténá asáisi ichùnliacaalípiná asiali, sábadò iricu, nayamáidacatáicawa, yéewanápiná nacháawáaca Jesús iináwaná iwali, fariseonáicáiná náimacaté íibaidacalésicani yái Jesús ichùnlianáca wenàiwicanái.

⁸ Quéwa Jesús yáaliacawa náináidáanáwa. Yá Jesús íimaca asiali irí icáapi ituwiéricawa fícha:

—Pimichàawa, pibàlùawa nàacuésémi —íimaca yái Jesúsca. Yá asiali imichàa ibàlùucawa.

⁹ Néese Jesús íimaca fariseonái irí:

—Siúcata nusutácué nuémíawa pía: ¿Càinásica Dios ibatàa wamànica siuca èeri sábadò wayamáidacatáicawa? ¿Imàacásica wamànica cayábéeri, càmicaalí nacái, báawéerisica? ¿Imàacásica wacáucáidaca wenàiwica, càmicaalí wéetáidasica wenàiwica? —íimaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese iicáidaca nalí macáita iyéeyéica itéese. Yá néeseica iwènúacawa asiali irí àniwa, yái báawéerica icáapi. Yá Jesús íimaca irí:

—Piducúa picáapiwa —íimaca yái Jesúsca. Yá asiali imànica iyúwa Jesús íimáaná irí. Yáta cayábaca icáapi.

¹¹ Quéwa fariseonái máini calúaca nía. Nadàbaca nasutáca néemíawa níawáaca càinácaalí náalimáanápináté namànica Jesús irí.

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹² Néenialité Jesús yàacawa dúli íinatalé. Iyamáacawa néenibàa isutácaténá Dios fícha táiyápinama abéeri catá.

¹³ Amalácanáami yàacawa, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa canánama. Yeedáca néeséese doce namanùbaca Jesús yéeyéica íipidenápiná apóstolnái.

¹⁴ Níái docéeyéica náipidená càì: Simón, yái asiali Jesús yèerica íipidenápiná nacái Pedro; yá nacái Andrés, yái Simón iméeréerica; Santiago nacái; Juan nacái; Felipe nacái; Bartolomé nacái.

¹⁵ Yá nacái Mateo; Tomás nacái; Santiago nacái, yái Alfeo ìirimica; yá nacái Simón, áibaalí íipidenéeri celote;

¹⁶ Yá nacái Judas, yái Santiago yéenasàirica; yá nacái Judas Iscariote, yái itéeripinacaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáténi, nanúawani.

Jesús enseña a mucha gente

¹⁷ Néeseté Jesús iricúacawa dúli íinatáise yéewáidacalénái yáapichawa. Yá iyamáaca ibàlùucawa néeni manacúalibàa. Idéca nàwacáidáyacacawa néré madécáná Jesús yéewáidacaléca áibanái, madécáná nacái wenàiwica yàanéeyéica macái Judea yàasu cáli néese, Jerusalén iyacàlená néeséeyéi nacái, Tiro iyacàlená néeséeyéi nacái, Sidón iyacàlená néeséeyéi nacái, níái yàcalé iyéeyéica manuiri úni idùlepi. Níái manùbéeyéi wenàiwicaca nàanàacaté néré néemiacaténá Jesús itàacái, yúucacaténá náicha nacái uláicái. Yáté ichùnliaca nía.

¹⁸ Aibanái nacái yùuwichéeyéicawa demonio idacúacáiná náiwitáise, Jesús ichùnliaca nía nacái.

¹⁹ Iná macáita wenàiwica nawàwaca namàacaca nacáapiwa Jesús iwali ichùnliacáiná nía canánama íiwitáise iyúwa, níái cáuláiquéeyéica.

La felicidad y la infelicidad

²⁰ Néese Jesús iicáidaca yéewáidacalénái iríwa. Yá íimaca nalí:

“Casíimáipinacuéca piwàwa, píacué catúlulécaneeyéica, pimàacacáinácué Dios icúaca pía siúcáisede.

²¹ “Casíimáipinacuéca nacái píawa, píacué máapíyeyéica siuca, Dioscáiná yàapinacué piyáapiná cadénama.

“Casíimáipinacuéca nacái píawa, píacué achúméeyéica iwàwa siuca, Dioscáiná imàacapinacué casíimáica píawa.

²² “Casíimáipínacuéca nacái píawa, báawacaallicué wenáiwica iicáca pía, náucacaallicué nacái pía náichawa, nacúisacaallicué pía nacái, natáanicaallicué báawéeri iyú píwali, peebáidacáinacué nutàacái, núa asíali Dios néeseérica.

²³ Casíimáicué piwáwa manuísíwata, piyanídacuéwa casíimáiri iyú namànicaallicué píri còi, yácáiná Dios imàacapínacué píri manuísíwéeri cawèñiri pianàacaalipínacué chènuniré, bàalutécáiná nái wenáiwica yáawirinámica namànicaté báawéeri nacái profetanái irí, níai Dios yáasu wenáiwica profetanái íbaidéeyéicaté Dios irípiná càide iyúwacué píyáaná”, ímaca yái Jesúsca yéewáidacalénái iríwa.

²⁴ Néese Jesús ímaca áibanái wenáiwica irí: “Quéwa, ímáinicué piùwichàapínacawa, píacué cáasuíyéica! Yácáiná Dios yúuwichàidapínacué píawa, néese càmítacué quirínama casíimái piwáwa píasu cawèñirimi íwaliwa, yái píðènièricuéca síuca.

²⁵ “Ímáinicué piùwichàapínacawa, píacué iyéeyéica iyáacaléwa cadénama, mesúnamáicáináta piùwichàapínacué máapicái!

“Ímáinicué piùwichàapínacawa píacué iicáanliyéica síuca. Aiba èeriwa pícháanipínacuéca achúmacáiná piwáwa!

²⁶ “Ímáinicué piùwichàapínacawa pítaníicáináacué méetáuculéeri tàacáisi íwali, càmíiri Dios itàacái, íná yéwa macái èeri mìnánái càmíiyéica iwàwa Dios natáanicuéca píwali cayábéeri iyú. Cáité nacái píawirinámicué itáanicaté cayábéeri iyú áibanái cachiwéeyéi iwicúlidéeyéi íwali itáanliyéicasa Dios inúmálicúse, quéwa nachìwáidacaté wenáiwica meedá!” ímaca yái Jesúsca.

El amor a los enemigos

²⁷ Néese Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Quéwa núumacué nacái píri píacué yéemièyéica nulí: Iwàwacutáacué cáinináca píicáca piùwidenáíwa. Pimàni nacái nalí cayábéeri cawínacaallicué báawéeyéica iicáca pía.

²⁸ Pisutáacué nalí Dios ícha imánínápiná nalí cayábéeri, cawínacaallicué ibànuyéyéica píwali chàwicúli. Pisutáacué nalí Dios ícha cawínacaallicué icúséeyéica pía.

²⁹ Aiba inúacaalí pinàni íwali, pímaca inúaca pinàni íwali abéemàawáise àniwa. Aiba yeedácaalí pícha píasu ruana nacáiri, pímaca yeedáca picamisani nacái.

³⁰ Aiba isutácaalí pícha wawási, pímaca iríni; imelùdacaalí pícha píasu, picá pisutá yèepùadánápiná píri.

³¹ Pimánicué áibanái irí cayábéeri, càide iyúwacué piwáwáaná namànica píri cayábéeri.

³² “Cáininacaallicué píicáca níawamita cáininéeyéicuéca iicáca pía, càmítacué pimàni píyaca cayábéeri wawásica áibanái ícha, macái èeri mìnánái namànicáiná còi, nía nacái báawéeyéica íwítáise namànica còi. Iná càmítacué máini cayábéeyéi náicha pía.

³³ Cáita nacái pimànicaallicué cayábéeri nalí níawamita imáníyeyéicuéca píri cayábéeri, càmítacué pimàni píyaca cayábéeri wawásica áibanái ícha, macái èeri mìnánái namànicáiná còi, nía nacái báawéeyéica íwítáise namànica còi. Iná càmítacué máini cayábéeyéi náicha pía.

³⁴ Píacaallicué nacái áibanái íchàba píasuwa níawamita píináidéeyéicuéca nèepùadánápiná píri cawèñiri àniwa, càmítacué pimàni píyaca cayábéeri wawásica áibanái ícha macái èeri mìnánái namànicáiná còi, nía nacái báawéeyéica íwítáise nàaca áibanái báawéeyéi íchàba wawási needácaténá náicha cawèñiri àniwa. Iná càmítacué máini cayábéeyéi náicha pía.

³⁵ Iwàwacutáacué cáinináca píicáca piùwidenáíwa, pimánicué nacái nalí cayábéeri, píacué nacái nachàba píasuwa, éwita càmicaalí nèepùada píricuèni. Yásí Dios imàacapínacué píri cawèñiri manuísíwata chènuniré, yá nacái Wáaniri Dios yéenibepínacuéca píawa, yái Wáaniri Dios chènuníseérica, imáníríca cayábéeri èeri mìnánái irí, éwita càmíicáinata nàaca irí cayábéeri, níai báawéeyéica íwítáise.

³⁶ Iwàwacutáacué catúulécanáca píicáca áibanái wenáiwica càide iyúwacué Wáaniri Dios catúulécanáaná iicáca pía”, ímaca yái Jesúsca.

No juzgar a otros

³⁷ Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Píacué máini pícháawàaca áibanái iináwaná íwali mamáalàacata, néese Dios càmítacué yúuwichàida píawa. Píacué píinádawa piùwichàidáanápiná áibanái imáníyeyéica píri báawéeri, néese Dios càmítacué yúuwichàida píawa. Pímacacué piwáwawa nabáyawaná ícha, yásí Dios imàacacué iwáwawa píbáyawaná ícha.

³⁸ Píacué áibanái irí cànacaalí wawási namáapuèrica pícha, yásí Dios yàacuéca píriwa cànacaalí wawási pímapuèrica. Péemiácué comparación: Càide iyúwa wenáiwica cayábéeri íwítáise ipuníadacaallicué cayába píasu saco ituínási iyú, icúsúa nacáicani, icàbadàa nacái neréni yéewanápiná ipuníadaca sacco àta ituínási ituadacatalétawa sacco inuma írícúse, càita nacái Dios imànicuéca píriwa cayábéeri manuísíwata. Pimànicaallicué áibanái irí cayábéeri manuísíwata, yásí Dios imànicuéca píriwa cayábéeri àniwa manuísíwata. Quéwa pimànicaallicué áibanái irí cayábéeri achúmeeri meedá, néese Dios imànicuéca nacái píri cayábéeri achúmáana meedá”, ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Jesús yéewáidaca nía áiba comparación iyú. Yá íimaca nali: “Matuíri wenáiwica càmita idé itéca áiba matuíri áyapulicubàa, ipíchaná pucháibanama náuwàacawa utáwi írículé. Càita nacái càmitacué yéewa matuíyéica píiwitáise, iwàwacutácáiná péewáidaca wenáiwica matuíyéi íiwitáise náalíacaténá càinácaalí iyú náalimá nàyaca machacàníri iyú.

⁴⁰ Cawinácaalícué wenáiwica péewáidéeyéica, càmitacué yéewa cáalíacáica píicha nía, néese idécanáamicué péewáidaca nía, yási náalíacawa abéerita yái píalíerícuécawa. Iná iwàwacutácué máiná cáalíacáica pía yéewacaténá piyúudàaca nía cayába.

⁴¹ “Pía, idènièrica íbáyawaná manuúriwa, picá píináidawa máiná cayábaca pía áiba wenáiwica íicha idènièrica íbáyawanáwa achúmèeri meedá. Péemiacué comparación: Píibáyawaná manuúri càicanide iyúwa manuúri áicu idéca nacáicaalí yúuwàacawa píitú írículé. Néese áiba achúmèeríwaná íbáyawaná càicanide iyúwa achúmèeri imulúisi yúuwàacaalíwa íitú írículé.

⁴² Máináicáiná cabáyawanáca pía manuúsiwata, iná canáca yéewaná báawaca píicáca píichawa áiba wenáiwica idènièrica íbáyawanáwa achúmèeri meedá. Péemiacué comparación: Manuúri áicu yúuwàacaalíwa píitú írículétá, yá càmita píde píicáca cayába pímusúadacaténá imulúisi áiba wenáiwica íitú írículsetá. Càita nacái cabáyawanácaalí pía, picá càí píima áiba wenáiwica írí: ‘Nuénásáiri, píimàaca nucàlidaca píri píibáyawaná íwali, nuyúudàacaténá píimàacaca píichawani’, picá càí píimaca írí; pucháibaca píiwitáise piyaca. ¡Píidéca píimáichaca meedá píibáyawanáwa! Iwàwacutá píimàacaca píichawa quéechacáwa yái báawéeri manuúrica píimánírica. Yási píidéca píalàaca áiba wenáiwica imàacáanpíná ííchawa achúmèeri báawéeri imánírica”, íimaca yái Jesúsca.

El árbol se conoce por su fruto

⁴³ Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Íimaca nali: “Canáca cayábèeri áicu yáalimèeri idèniaca iyacanáwa báawèeri. Canáca nacái báawèeri áicu yáalimèeri idèniaca iyacanáwa cayábèeri.

⁴⁴ Càita wáalíacawa macái áicu íwali, waicácaalí iyacaná, cayábèericaalíni, càmicaalí nacái, yá báawèericani. Càmita weedá cayábèeri higuera iyacaná túiri íicha. Càmita nacái weedá cayábèeri uva iyacaná áwa yúuba íicha.

⁴⁵ Càita nacái wáalimá wáalíacawa wenáiwicanái íiwitáise íwali nacái: Cayábacaalí wenáiwica íiwitáise, yási itàaníca cayábèeri tàacáisi iyú, yácáiná íiwitáise cayábèeri iyaca iwàwalícu. Càita nacái báawacaalí wenáiwica íiwitáise, yási itàaníca báawèeri tàacáisi iyú, yácáiná íiwitáise báawèeri iyaca iwàwalícu. Wáalimá wáalíacawa wenáiwicanái íiwitáise íwali wéemiacaalí càinácaalí wawási natàaníca íwali yácáiná nawàwa idéca ipuníacawa iyú, yái cayábèerica, càmicaalí nacái, yá báawèerica meedáni. Iná iwàwacutácué cayábèeri píiwitáise píwàwalícuésewa, yéewanápinácué péewáidaca wenáiwicanái báisíiri tàacáisi iyú”, íimaca yái Jesúsca.

Las dos bases

⁴⁶ Jesús íimaca: “Canéeri iwèni meedá píimáanácuéca nùwali ‘Wáiwacali’, càmicaalíicáwa pímanícué càide iyúwa nùmáaná píri.

⁴⁷ Sìucade nucàlidacué píri comparación píalíacaténáwa càinácaalí wenáiwica iyaca yeebáidéerica nulí, yéemièrica nacái nutàacái, imánírica nacái càide iyúwa nuchùullanáni.

⁴⁸ Yái wenáiwicaca càicanide iyúwa asialí imánírica capíi. Quéechacáwa íicaca depuíwalé. Yá asialí yàanáca manuúri íba iyéerica depuíwalé cáli írícu, íbàlùadacaténá ícapèewa íinata. Idécanáami imànica ícapèewa íba íinata, yá inanába yéesacawa. Yái yéesacái yàacawa cachàiníiri iyú asialí ícapèe íwali. Càmita idé quéwa yéesacái ícusiadaca capíi, asialí imànícáináte dàalawaca ícapèewa. Càide iyúwa capíi íbàlùacaalíwa mamáalàacata, càita nacái cawinácaalí wenáiwica yeebáidéeyéica nutàacái nadèniapíná nacáucawa càimíri imáalàawa.

⁴⁹ Aiba wenáiwica quéwa yéemiacaalí nutàacái, néese càmita imàni càide iyúwa nùmáaná írí. Yái wenáiwicaca càicanide iyúwa wenáiwica imánírica ícapèewa cáli íinata, canéeri írí íba íbàlùeripínáwa íinata, yái capíica. Inanába yéesacawa, yá yéesacái yàacawa cachàiníiri iyú capíi íwali. Yá caquialéta capíi yúuwàacawa, imáalàacawa macáita. Càide iyúwa capíi imáalàanáwa, càita nacái cawinácaalí wenáiwica càimíyéica yeebáida nutàacái, canáca nacáuca càimíri imáalàawa”, íimaca yái Jesúsca.

7

Jesús sana al criado de un oficial romano

¹ Idécanáamité Jesús ícalíidaca wenáiwicanái íríni, yáté yàacawa Capernaum iyacàlená néré.

² Iyaca néré abéeri romanonái yàasu úwi íiwacalíná, idènièrica yàasu wenáiwicawa cáininéerica íicáca. Cálulíicaca úwi íiwacalíná yàasu wenáiwica, iwàwèeri yéetácawa íiwacali ííchawa.

³ Néese úwi íiwacaliná yéemiaca Jesús iináwaná ìwali ichùniáná wenàiwica, yá ibànùaca abénaméeyéi judío íiwacanánáí nasutácaténá Jesús íicha wawàsi manuísíwata yàanàanápíná ichùniaca yàasu wenàiwica.

⁴⁻⁵ Néese judío íiwacanánáí nàacawa Jesús yàatalé. Yá nasutáca íicha wawàsi manuísíwata, náimaca Jesús írì:

—Cayábaca piyúudàacani, yáara úwi íiwacalináca, cáininácáiná íicáca wía judíoca. Ipáyaidacáínaténí namànicaténá walí wàasu wéewáidacáalu —náimaca.

⁶ Néese Jesús yàacawa náapicha, quéwa mawiénicaalíté Jesús iyaca úwi íiwacaliná icapèe írì, yá úwi íiwacaliná ibànùaca yàacawéeyéináwa náimacaténá Jesús írì: “Núiwacali, càmita nuwàwa nusàiwicaca pírì wawàsi, canácáiná yéewaná nuedáca pía nùataléwa máinicáiná cayábéerica nuícha pía, iná báica nuicáca nùawawa píwéré.

⁷ Báica nuicáca nùawawa píwéré, iná càmitaté nùa nucutáca pía, máinicáiná cayábéerica nuícha pía. Pichùulicáita ichùniánápínáwa yáí nùasu wenàiwicaca, yásí ichùniacawa.

⁸ Nùalíacawa píalímá pichùniacani pitáacáí iyúwa, níacáiná núiwacanánáí nachùulla nacáí núa. Núa nacáí nuchùulla nùasu úwináíwa. Nuchùullacaalí abéeri yèepùacawa, yáta yèepùacawa. Numáidacaalí abéeri, yáta yàanàaca. Nuchùullacaalí àniwa nùasu wenàiwicawa imàniánápíná áiba wawàsi, yáta imànicani. Iná yéewa nùalíacawa píalímá pichùniacani nacáí pitáacáí iyúwa yáí nùasu wenàiwicaca”, íimaca yáí úwi íiwacalináca.

⁹ Yá cayábaca Jesús íináidacawa yéemiaca úwi íiwacaliná itàacáí. Néese Jesús iwènùacawa, yá íimaca nalí, níái manùbéeyéi wenàiwicaca yèeyéicawa yáamíse.

—Péemiacué cayába, canácata nùanèeri càirica yeebáidéeri nulí manuísíwata, ibatàa Israel itaquénáinámi yéenápínáta, càmitáacá nùanàa càiri —íimaca yáí Jesúsca.

¹⁰ Néese níái wenàiwicaca úwi íiwacaliná ibànuyéicaté nèepùacawa úwi íiwacaliná icapèe néré, yá nàanàaca yàasu wenàiwica idééná cayábacani.

Jesús resucita al hijo de una viuda

¹¹ Néeseté àniwa, Jesús yàacawa Naín iyacàlená nérépiná. Yàacawa yéewáidacalénáí yáapichawa, madécaná nacáí áibanáí wenàiwica yáapicha.

¹² Jesús iyacaalíté mawiénita yàcalé írì, yá íicáca manùba wenàiwica namusúacawa íipunita yàcalé írìcuise. Nawáacutáida nàacawa yéetéerimiwa. Nàacawa nabàllacaténáni. Yácata abéerita uírìca úái yáatúaca inírìmi yéetéechúamicawa íicha. Madécaná wenàiwica namusúacawa yàcalé írìcuise nacáí nàacawéeridacaténá úa.

¹³ Yá Wáiwacali íicáca uícháníca, yá catúulécanáca íicáca úa. Yá íimaca ulí:

—Píca pícháaní —íimaca ulí yáí Jesúsca.

¹⁴ Néese Jesús yàacawa nàatalé, níái itéeyéica yéetéerimiwa. Yá Jesús imàacaca icáapiwa yáalubáí ìwali, cheécáisi írìériwa íinata. Yá wenàiwicanáí nayamáa nabàllucawa. Yá néese Jesús íimaca yéetéerimi írìwa:

—Pía ùculírìca, núuma píri: ¡Pimichàawa! —íimaca yáí Jesúsca.

¹⁵ Néese yáí ùculírìca ímichàa yáawinacawa, cáuca àniwani. Yá idàbaca itàaníca àniwa. Néese Jesús itéca ùculírìca yáatúca yàataléwa yèepùadacaténá ulí àniwani.

¹⁶ Macáita naicáca cáucani, yá cáaluca nía, náalíacáináwa Jesús idèniaca Dios íiwitáise cachàíníri. Yá nàaca Dios írì cayábéeri. Náimaca nalíwáaca:

—Idéca yàanàaca wàatalé cachàíníri profeta icàlidéerica Dios itàacáí —náimaca Jesús ìwali. Yá náimaca nacáí:

—Dios idéca yàanàaca yàacawéeridacaténá wía —náimaca.

¹⁷ Néese macáita iyéeyéica Judea yàasu cáli íinata, nía nacáí iyéeyéica áiba yàcalé írìcu mawiéniyéica néemiaca Jesús iináwaná ìwali, icáucàidacaté yéetéerimiwa.

Los enviados de Juan el Bautista

¹⁸ Juan el Bautista iyacaté mamáalàacata presoíyéi ibànalicu. Néese yéewáidacalénáí nacàlidaca írì macáita yáí Jesús imànírìca. Yáté Juan imáidaca pucháiba yéewáidacaléwa.

¹⁹ Juan ibànùaca nía Jesús yàatalépiná nasutácaténá néemiawa Jesús asásí báisicaalí Dios néeséerìcani, yáí wenàiwica Dios ibànuyéeripínacaté judío icuèrinápíná, néese càmiccaalí yání, yá iwàwacutá nacùaca áiba yàanàaca.

²⁰ Níái Juan ibànuyéyéica nàacatéwa Jesús yàatalé. Yá náimaca írì:

—Juan el Bautista ibànùaca wía wasutácaténá wéemiawa pía, asásí Dios néeséericaalí pía, yáí iwàwacutéerìcaté yàanàapínáca, quéwa càmiccaalí píani, ¿iwàwacutásica wacùaca áiba yàanàaca? —náimaca.

²¹ Idécanáamité Jesús yéemiaca nataacáí, yáta èerica Jesús ichùniaca madécaná cáuláiquéeyéi nàuwichàacáí íichawa, idècunitáacá Juan yéewáidacalénáí iyaca néré. Jesús yúucaca demonio abénaméeyéi wenàiwica íicha. Imàaca nacáí manùbéeyéi matuíyéi íicáidaca nacáí.

²² Néese Jesús íimaca nalí níái Juan ibànuyéyéica:

—Pèepùacué picàlidaca Juan iríni pidéénacuéca piicáca, péemiaca nacái. Picàlidacué iríni matuíyéimi idéca icáidacaca, éeruyéimi yàabàli nacái nadéca nàipinánica, cacháunéyéimi íimami lepra iyú nacái, idéca cayábaca nía uláicái íicha, màuwíyéimi nacái nadéca néemiaca, yéetéyéimiwa nacái nadéca namichàacawa yéetácaisi íicha, catúulécaneyéi nacái nadéca néemiaca nuwàwaca nuwasàaca nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Picàlidacué Juan iríni yáallacaténáca idéca nùanàaca, núa Dios néeséerica.

²³ ¡Casíimáica cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nulí mamáalàacata! —íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Néese idécanáamité Juan yéewáidacalénái yèepùacawa Jesús íicha, yá Jesús idàbaca icàlidaca Juan el Bautista iinánáca iwali. Jesús íimaca: “Bàaluité piacatécué piicáca wenàiwica iyéericaté manacúali yùucubàa càinàwàiri, yàara Juanca. Càmiíritaté machawàaca íiwitáise yái asiali piiquéricatécué, càide iyúwa masicái cáuli yáawiadáidéerica meedá.

²⁵ ¿Càinásicué piicá néré bàaluité? Càmiíritaté asiali cawènríni ibàle yái piiquéricatécué. Píallacuéwa cawinácaalí cawènríyéica ibàle, iyéeyéica nacái càasuíri iyú, nàyaca cayábéeri caplí irícu càide iyúwa reynái iyáaná, ícuèyéica manùbéeyéi wenàiwica.

²⁶ Bàaluité piacuécawa manacúali yùuculé càinàwàiri piicacaténaté profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmallícuise. Báisíta profetacani, yái Juanca, quéwa máiníri cachànica áibanái profeta íicha canánama.

²⁷ Yái Juanca, yácata yàara nacàlidéericaté iwali tàacáisi Dios inùmallícuise. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios íiméericaté líri iríwa. Dios íimacaté:

‘Nuchúullapíná pípíchalé nùasu wenàiwicawa icàlidéerica nutàacáiwá. Yá yàapínacawa pípíchalé yáallacaténá wenàiwica nachùnlanápiná náiwitáisewa yéewanápiná natáidaca pia cayába pianàacaalíwa nàatalé’, íimacaté yái Diosca.

²⁸ Péemiacué cayába, canácata áiba wenàiwica cachàiníri Juan íicha nèewíise macái wenàiwica imusuyéycawa inaná íicha. Quéwa cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái siúcásede, yéewanápiná Dios icúaca nía, máini cachàinipínaca nía Juan íicha, éwita càmicáaníta máini cachànica nía Dios iyacàle irícu Dios icúcataléca macáita chènuniré.

²⁹ “Manùbéeyéi wenàiwica yéemíeyéicaté Juan itàacái, abénaméeyéi nacái yeedéeyéica plata néenánái judío íichawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná, nawènúadacaté náiwitáisewa nabáyawaná íichawa, yá namàacaca Juan íbautizáca nía. Càité náasáidaca náalíacawa Dios icúaca wenàiwica machacàníri iyú.

³⁰ Quéwa fariseonái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, càmitaté namàaca Juan íbautizáca nía, càmicáinaté nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná. Càité caná iwèni meedá náicáca yái cayábéerica Dios iwàwéericaté imánica nalí.

³¹ “Nucàlidacué píri càina píiwitáise, piacué wenàiwicaca iyéeyéica siuca.

³² Péemiacué comparaciòn: Càicuéca piade iyúwa sùmanái yáawinéeyéicawa àyapulicubàa bamuchúamibàa yàcalé. Néese namáidaca nanacáiyéi iríwa, ‘Wadéca wapùllacuéca píri íwa, quéwa càmitacué pílabàa; néese wadéca wacántàaca píriculé canciòn càide iyúwa nacántàaná yéetéyéimiwa iwali, quéwa càmitacué pícháani’, càì náimaca.

³³ Càita nacái pímanícuéca. Juan el Bautista yàanàacaté, yá imàacacaté íichawa iyáacaléwa isutátacaténá Dios íicha manuúsiwata, càmita nacái líra uva ituní. Quéwa píimacuéca Juan iwali demoniosa iyaca iwàwalícu.

³⁴ Siuca nudéca nùanàaca, núa asiali Dios néeséerica. Nuyáaca nuyáacaléwa, nuíra nacái uva ituní. Néese píimacuéca nùwali camùnírírica núa, càanáirisa iyáaca iyáacaléwa núa, casíimáicaca nacái nucámaca, nùcawéeridáanása nacái cabáyawanéeyéi wenàiwica, nía nacái yeedéeyéica plata néenánái judío íichawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná. Càita píimacuéca nùwali càmicáinacué píwàwa peebáidaca nutàacái.

³⁵ Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica Juan yàasu tàacáisi nutàacái nacái, náasáidaca Dios imàacaca cáallacáica nía báisíiri iyú”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús en casa de Simón el fariseo

³⁶ Abéeri fariseo íipidenéeri Simón imáidaca yàataléwa Jesús iyáanápiná iyáacaléwa yáapícha, íná Jesús yàacawa fariseo íicapéer icurulé, yá yáawinacawa iyáacaténá iyáacaléwa.

³⁷ Néese inaná ànàaca néré, iyéechúa yàcalé irícu, íiméechúacaté nacái asianái yáapícha plata íwalínápiná. Uémímacaté Jesús íinánáca iwali iwàlúnáwa fariseo íicapéer icurulé iyáacaténá iyáacaléwa. Íná ànàaca néré utéca catúa ucáapi irícuwa, abéechúa catúa cawènríhúa alabastro ícatualená, ípuníechúawa perfume pumènríri isàni iyú.

³⁸ Uícháanica àcawa ubáyawaná iwaliwa, yá àcawa Jesús yàatalé. Uawinacawa mawiénita yàabàli írì. Néese udàbaca ubaca Jesús yàabàli utuíyáa iyúwa. Néese uchuidaca yàabàli úwita íbáiná iyúwa, usúsúaca nacái Jesús yàabàli càide iyúwaté judío íiwitáise nàanaté náiwacali ícàalúnínáwa. Néese luuctuaca perfume pumènrírica isàni yàabàli iwali.

³⁹ Néese yáí fariseo imáidéerica yàataléwa Jesús, iicácáiná inanái imàníríca Jesús irí, iná fariseo ímaca ínádácawa íríwa iwàwalícuísewa: “Báísícaalí profetasiwa yáí asialítá, yá yáaliácawa càinácaalí uíwítáísetá úái imàaquéechúaca icáapiwa ìwali, úái imàníhúaca íbáyawanáwa”, ímaca ínádácawa íríwa yáí fariseo Simónca. Quéwa Jesús yáaliácawa Simón ínádáanáwa iwàwalícuísewa.

⁴⁰ Iná Jesús ímaca fariseo irí:

—Simón, nuwàwaca nucálidaca pírí wawási —ímaca yáí Jesúsca. Néese fariseo ímaca:

—Picàlida nulíni, pía yéewáidéerica wenàiwica —ímaca yáí fariseoca.

⁴¹⁻⁴² Néese Jesús ímaca fariseo irí:

—Péemia comparación. Iyacaté asiali yèerica plata áibanái ichàba maléená èeripiná. Néesetécáwa iwàwacutá nèepùadaca írí àniwani. Nàyacaté pucháiba asianái imawènièyèica ícha plata. Abéeri imawèniaca ícha quinientos namanùbaca denario. Aiba imawèniaca ícha cincuenta namanùbaca denario. Càmicáiná nàalimá napáyaidaca náichawa yáí namawèniacálecawa, iná catúlulécanáca iicáca nía, yá imàacaca iwàwawa namawèniacále ícha, yéewacaténá càmita iwàwacutá napáyaidaca náichawani. Picàlida nulíni, Simón, ¿cawiná náicha cáininéeripiná yáwanái iicáca asiali yèerica wenàiwica ichàba plata? —ímaca yáí Jesúsca.

⁴³ Néese Simón ímaca Jesús irí:

—Cawàwanáta yáara asiali imawènièricaté ícha manùba plata ícha áiba asiali imawènièricaté. Yácata cáininéerica yáwanái iicácani, cawàwanáta —ímaca yáí Simónca. Néese Jesús ímaca irí:

—Pidéca picàlidaca cayábani —ímaca yáí Jesúsca.

⁴⁴ Néese Jesús iwènúacawa, iicáca upualé, úái inanáica, yá ímaca Simón irí:

—¿Píicásica úái inanáica? Nudéca nùanàaca píatalé picapèe írículé, quéwa càmita pité nulí úní nuíbacaténá nùabàliwa, néese úái inanáica udéca uíbaca nùabàli utuíyáa iyúwa, yá uchuidacani uíwita íbáiná iyúwa.

⁴⁵ Càmita písùsa nunàni ìwali pitàidacaténá cayába núa càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía judóca; quéwa úái inanáica, nudécanáami nuwàlúacawa capíi írículé, càmita uyamáida usùsúaca nùabàli ùacaténá núcàaluíniná, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná.

⁴⁶ Càmita piùcua mawèníri olivo isééná nuíwita ìwali píasáidacaténá casímáica píicáca núa càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná; quéwa úái inanáica udéca ùucúaca cawèníri perfume pumèníri isàni nùabàli ìwali.

⁴⁷ Iná núma pírí nudéca numàacaca nuwàwawa ubáyawaná ícha, yáí ubáyawanáca manuíríca, máinicáiná cáinináca uicáca núa; quéwa pía iyúunáidéerica càmita máini cabáyawanáca càmita máini cáinináca píicáca núa —ímaca yáí Jesúsca.

⁴⁸ Néese Jesús ímaca ulí úái inanáica:

—Nudéca numàacaca nuwàwawa píbáyawaná ícha cayábacaténá píapícha Dios —ímaca yáí Jesúsca.

⁴⁹ Néese áibanái wenàiwica fariseo imáidéeyéica néré, nadàbaca náimaca nalíwáaca:

—Càmíríta Dios yáí, iná canéerica iwèni meedá imàacáanàcaca iwàwawa ubáyawaná ícha —náimaca nánádácawa nalíwa.

⁵⁰ Quéwa Jesús ímaca ulí, úái inanáica:

—Nudéca nuwasàaca pía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, peebáidacáiná nulí. Píawa matuíbanáita —ímaca yáí Jesúsca.

8

Mujeres que ayudaban a Jesús

¹ Néeseté Jesús yàaca ipáchiaca yèepunicawa yàcalé manùbéeri írículé, manuírí yàcalé, píubéeri nacái. Yá icàlidaca nalí Dios itàacái cayábéeri nàalíacaténátéwa càinácaalí iyú Dios icúaca yàasu wenàiwicawa. Níái doce namanùbaca apóstolca nàacawa Jesús yáapícha.

² Abènaméeyéi inanái nàacawa nàapícha nacái, Jesús yúuquéeyéica ícha demonio, uláicái nacái. Abéechúá néená ípidenéechúá María Magdalena, úái Jesús yúuquéechúacaté ícha siete namanùbaca demonio.

³ Uacawa nàapícha nacái Cuza yàacawéetúa ípidenéechúá Juana. Uacawéeri Cuza ichùulaca rey Herodes yàasu wenàiwica íbaidéeyéica Herodes icapèericu; áiba inanái ípidenéechúá Susana ùacawéeridaca nía nacái; áibanái nacái manùbéeyéi inanái nàacawa nàapícha nayúudàacaténá nía nàasu iyúwa.

La parábola del sembrador

⁴ Néeseté manùbéeyéi wenàiwica nàwacáidáyacacawa naicácaténá Jesús. Namusúacawa mamáalàacata manùba yàcalé néese, yá nàanàaca Jesús yàatalé. Yá Jesús icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Yá ímaca nalí:

⁵ “Péemiacué comparación: Abéeri asiali ibàna yàacawa ituínási. Yá yàacawa càide iyúwa náiwitáise nabànaná ituínási, yàaca icasáaca yàacawa bànacalé. Abénaméeyéi ituínási yúuwàacawa àyapulcubàa, néese áibanái wenàiwica nabawáidaca ituínási. Néese màsibèenái yàanàaca néré, yá nayáaca ími.

⁶ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cáli íinata íba yèewiré. Néese ituínási ibacácaaliwa, yá yéetácawa chuicáiná cáli.

⁷ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa tuíri yèewiré. Yá idàwinàacawa tuíri yáapicha. Quéwa tuíri idàwinàacawa dàalawaca bànacalé yèewibàa, càmita ibatàa bànacalé idàwinàacawa cayába.

⁸ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cayábéeri cáli íinata. Idàwinàacanaamiwa, yá idèniaca iyacanáwa manùba. Madécaná yéetaná nadèniaca natuínáwa cien namanùbaca”, càité Jesús yéewáidaca nía. Néese Jesús íimaca nalí cachàiníri iyú: “¡Càuwiyéicaalícué pía, péemiacué nutàacái!” íimaca yái Jesúsca.

El porqué de las parábolas

⁹ Néese Jesús yéewáidacalénái nasutáca néemiawani càinácaalí ímáaná yái comparaciónca.

¹⁰ Yá Jesús íimaca nalí: “Dios imàacacué píalíacawa càinácaalí iyú icúaca yàasu wenàiwicawa. Càmita imàaca áibanái yáaliacawa. Nucàlida quéwa áibanái irini comparación iyú, yéewanápiná càmita náalimá náalía néemiawani càinácaalí ímáaná. Ewita naicácanita yái numàniirica, càicácanita càmita náalía íwali càinácaalí ímáaná. Ewita néemiacánita nutàacái, càicácanita càmita náalíawa néemiaca càinácaalí ímáaná”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹¹⁻¹² Jesús íimaca nalí: “Yácata ímáanáca yái comparaciónca. Yái ituínásica ímáanáca càicanide iyúwa Dios itàacái. Yái ituínásica yúuwèericawa àyapulcubàa ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica yéemiacaalí Dios itàacái, quéwa Satanás yàanàaca imàacaca naimáichaca Dios itàacái ipíchaná neebáidacani, ipíchaná nacái namusúacawa Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

¹³ Yái ituínásica yúuwèericawa íba yèewiré ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemiacaalí Dios itàacái, yá neebáidaca casímáiri iyúni, quéwa neebáidaca maléená èeri meedáni. Càide iyúwa ituínási ibacácaaliwa, yá idàwinàacawa maléená èeri, néese yéetácawa canácáiná ipíchu cayába cáaléeri, càita nacái abénaméeyéi wenàiwica yéemièyéica Dios itàacái. Neebáidaca Dios itàacái maléená èeri. Néese nadàbacaalí nàuwichàacawa Dios iripiná, neebáidacáiná itàacái, càmicacaalí nacái, Satanás yáalimáidacaalí nía namàniínápiná nabáyawanáwa, yásí nacaláacawa Dios itàacái íicha, yá nawènúadaca náiwitáisewa Dios íicha.

¹⁴ Yái ituínásica yúuwèericawa tuíri yèewiré, yácata ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemiacaalí Dios itàacái, náináidacawa nacái íwali, quéwa càmita máini namàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càide iyúwa càmicacaalí bànacalé idàwinàawa cayába dàalacáiná tuíri iyaca itéesebàa, càita nacái abénaméeyéi wenàiwica. Náináidacawa nawàwawa náasu íwaliwa, yái èeri írícúrica. Náináidacawa nacái plata íwali meedá càasucaténa nía. Náináidacawa nacái nàwali macái wawàsi isíimáidèeripináca níawa cháí èeri írícu. Càide iyúwa bànacalé idàwinàacaaliwa báawata, quéwa canácáitá cayacanáni, càita nacái abénaméeyéi wenàiwica. Neebáca Dios itàacái báawatata, càmiírira quéwa nawàwalicúsewa, íná càmita máini namàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹⁵ Néese yái ituínásica yúuwèericawa cayábéeri cáli íinata ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica cayábéeri íwitáise néemiacaalí Dios itàacái, yá neebáidaca Dios itàacái tàí íiméeri iyú náiwitáise cayábéeri yáapichawa machwéeri nacái. Néese namànica cayábéeri manuúsiwata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí mamáalàacata cayábéeri iyacanáwa manùba”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la lámpara

¹⁶ Néese Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú: “Càmita watúunia lámpara wabàcatenáni yáalusí írículé, càmita nacái wabàa lámpara wàasu cama yáapiréwa, yái waiméerica íinata. Néese wamàacaca lámpara icànaca chènunibàa yéewacaténa icànaca wenàiwica íwali iwàluèyécawa capí írículé.

¹⁷ Yái lámpara ímáanáca càicanide iyúwacué piyáaná, píacué nuéwáidacaléca. Dios iwàwacué péewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yái tàacáisi íbàacanèeri píalíericucawa íwali, càide iyúwa lámpara icànacaalí wenàiwica íwali, naicácaténa cayába. Dios iwàwaca náalíacawa íwali macáita yái tàacáisi càmiírícawaca náalíawa íwali.

¹⁸ “Íná péemiacué cayába nutàacái. Píináidacuéwa cayába íwali yái péemièricuéca nucàlidaca píri. Píináidacaalícuéwa cayábéeri iyú nutàacái íwali, yásí Dios imàacacué píalíacawa mamáalàacata. Quéwa càmicacalícué píináidawa cayába nutàacái íwali, yásí píimáichacuéca nacái àta càinácaalí wawàsi piyúunáidèericuéca píalíacawa íwali”, íimaca yái Jesúsca.

La madre y los hermanos de Jesús

¹⁹ Néeeseté Jesús yáatúa yàanàca yàatalé, Jesús yéénánái yáapicha. Càmita quéwa náalímá nawàlùacawa capii iriculé manùbacáiná wenàiwica néré.

²⁰ Aiba wenàiwica icàlidaca Jesús iríni. Yá íimaca Jesús irí:

—Píatúaca úara ibàlùawa bàacháwáise péénánái yáapicha. Nawàwa naicáca pía —íimaca.

²¹ Quéwa Jesús íimaca:

—Cawinácaalí wenàiwica yéemièyéica Dios itàacái, imàniyéica nacái càide iyúwa Dios íimáná, nuicáca nía càide iyúwa nùatúanáwa, nuénánái nacáíwa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús calma el viento y las olas

²² Aiba èerité Jesús iwàlùacawa barca iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Yá íimaca nalí:

—Wachàbacuéwa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha —íimaca. Iná nàacawa.

²³ Idècunitàacá nachàbacawa calisa iwaliabàa, yá Jesús iimáca íichawa. Yáta manuírí cáuli idàbaca ipùaca nàwali. Yá màladàca idàbaca ipuniadaca barca ipni iyú, yá nasawíaca nàacawa.

²⁴ Iná nacawàidaca Jesús, yá náimaca irí:

—¡Wáiwacalí! ¡Wasawíaca wàacawa! —náimaca Jesús irí. Néese Jesús imichàaca ibàlùacawa, yá ichùullaca cáuli, màladàca nacái wiúnápináni. Yá wiúca macáita màladàca.

²⁵ Néeseacáwa Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—¿Cánacué càmita manuí píináidacawa piwàwawa nùwali? —íimaca. Quéwa cáaluca nía, nánáidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí nacái. Yá nasutáca néemiawa níawáaca:

—¿Cawináscá yái asialica, ichùullèrica cáuli, màladàca nacái, yásí neebáidaca càide iyúwa ichùullaná nía? —náimaca nalíwáaca.

El endemio de Gerasa

²⁶ Atata nàanàcaté abéemàalé Galilea icalisaniná íicha, aléera Gerasa yàasu cáli néré, iyéerica abéemàise Galilea yàasu cáli íicha.

²⁷ Jesús iricùacawa barca iricúise cáli íinatalé, yá asiali imusúacawa yàcalé íicha, demonio idacùerica íiuitáise, yá yàacawa Jesús yàatalé. Madécaná camuí yèepunicawa mabàleta yái asialica. Càmita ìya capíiricu. Néese ìyaca yéetáními icàliculèená yéewibàa.

²⁸ Néese asiali íicáca Jesús, yá ibàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa Jesús irí, yá demonio yéemíanicawa asiali isàna iyú:

—¡Picá pisàiwica nulí wawàsi, pía Jesús, yái Dios chènuníséeri lírica! Nusutáca píicha wawàsi, picá piùwichàida núa —íimaca.

²⁹ Isutáca Jesús íicha càì, yácáiná Jesús ichùullaca ìyaca demonio yàanápínáwa asiali íicha. Demonio idacúacaté asiali íiuitáise manùba yàawírí. Yá éwita áibanái idacúacáaníta asiali cadena iyú, icápi, yàabàli nacái ipíchaná imusúacawa, càicáaníta imàdàbocaté íichawani yái cadenaca. Yá demonio ipiadáidaca asiali manacúali yùuculépiná càináwàiri canácatalé wenàiwica.

³⁰ Néese, Jesús isutáca yéemiawa demonio:

—¿Cáiná píipidená? —íimaca yái Jesúsca. Néese demonio íimaca:

—Nuípidená Legión, íimáanáca “cawàwanáta cinco mil namanùbaca” —íimaca yái demonio. Càité íimaca madécanáciná demonio nawàlùacatéwa iwàwaliculé, yái asialica.

³¹ Néese, demonionái isutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata ipíchaná ichùullaca nàacawa depuúwéeri utàwi iriculé nàuwichàacatalépinácawa.

³² Mawiénita nalí manùbéeyéi marranonái yèepuniwa. Nayáaca nèepunicawa nayáacaléwa dúli iwali. Iná demonionái isutáca Jesús íicha wawàsi imàcáanápíná nawàlùacawa marranonái idèericulé. Yá Jesús imàacaca nàacawa.

³³ Iná demonionái yàacawa asiali íicha. Yá nawàlùacawa marranonái idèericulé. Néese macáita marranonái naplacawa iyúwa máiwitáiseyéeyéi demonio íiuitáise iyú, nacaláacawa quiratáli íinatáise calisa yáaculé. Yá macáita nàisicòmucawa, níái piráica càmiyéica Dios imàaca judónái idènlaca, casacàacáiná nalí marrano íiná.

³⁴ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi nacácaalíté marranonái yéetánáwa, yá naplacawa, nacàlidaca nalíni yàcalé iricu, nalí nacái áibanái wenàiwica iyéeyéica yàcalé itéese.

³⁵ Néese wenàiwicanái namusúacawa yàcalé íicha naicácaténá nàyáaná. Yá nàacawa Jesús yàatalé. Naicáca asiali demonio yéericatéwa íicha. Yáawinéeriwa Jesús yàabàli néenibàa, cabàleta, cáiwitáisewaca. Yá cáaluca níái yàcalé mìnánáca.

³⁶ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi iiquéeyéicaté macáitani, nacàlidaca yàcalé mìnánái irí Jesús ichùniacaté asiali demonionái iyéericaté iwàwalicu.

³⁷ Néese macáita Gerasa yàasu cáli néeseyéeyéi nasutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata yèepúanápínáwa náicha, máinicáiná cáaluca naicácani. Iná Jesús iwàlùacawa barca iriculé, yèepúacaténáwa náicha, yéewáidacalénái yáapichawa.

³⁸ Yái asiali demonio yéericatéwa íicha isutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata imàcáanápíná yàacawa yáapicha. Quéwa Jesús ichùullacani iyamánápínáwa. Yá Jesús íimaca irí:

³⁹ —Pèepùawa picapèe néréwa, picàlida péenánáí iríwa ìwali yáí cayábéerica Dios imànírica pírí —íimaca yáí Jesúsca. Néese, yáí asiali yàaca icàlidaca macáita iyacàle mìnánáí iríwani, Jesús imànírináté irí cayábéeri manúisíwata.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

⁴⁰ Néese Jesús idécánámité ichàbacawa àniwa abéemàalé Galilea icalisniná ícha barca irícu, yá madécaná wenàiwica itàidacani casímáiri iyú, nacùacáinaté Jesús yàanàca néré.

⁴¹ Néese áiba asiali yàanàca Jesús yàatalé, ípidenéeri Jairo. Judíonáí yéewáidacàalu íiwacalicaní, yáí Jairoca. Yá yúuwàa iriacawa inùmáawawa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíná, yéewanápiná Jesús íicáca ipualé. Yá isutáca Jesús ícha wawàsi manúisíwata yàanápináwa icapèe néré.

⁴² Jairo idèniacáiná abéechúata íduwa, idènièchúá doce camuí, iculuéchúawa, iwàwéechúá yéetácawa Jairo ícha. Yá Jesús yàacawa Jaironáí yáapícha madécaná wenàiwica yéewi. Máinicáiná manúbaca wenàiwica, íná nacàbadàayacacawa nàacawa Jesús iwéré.

⁴³ Abéechúá inanáí ùacawa manúbéeyéí wenàiwica yéewi. Cálúacaca úa doce camuí, úíraná yàacawa uícha mamáalàacata. Uucacaté macáita úasu platawa upáyaidacaténá cadèpiacáiyéí quéwa canácata yáaliméerité ichùniaca úa.

⁴⁴ Uái inanáica ùacawa Jesús yáamíse mawíénita irí. Yá udunùaca ibàle ipùata ìwali. Yáta úíraná iyamáacawa uícha.

⁴⁵ Néese Jesús isutáca yéemíawa níái wenàiwicaca:

—¿Cawiná idunùá nùwali? —íimaca nalí. Yá macáita náimaca càmítasa nadunùá ìwali. Iná Pedronáí íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, dàalaca wenàiwica yéeyéicawa wáapícha, nawesíaca nàacawa pía macáí píwalíseta. ¿Cáná pisutáca péemíawa càí? —íimaca yáí Pedroca.

⁴⁶ Quéwanáta Jesús íimaca mamáalàacata:

—Aíbanáica níara idunùá nùwali. Núalíacawa nuchùnianá wenàiwica nuíwítáise iyúwa cawínácaalí idunuèrica nùwali —íimaca yáí Jesúsca.

⁴⁷ Néese úái inanáica uémíacani, yá úalíacawa càmíta udé ubàacawa uínáwanáwa Jesús ícha. Néese ùanàca itatéechúawa icalùniwa, yá ubàlùacawa ùulu ipùata iyúwa Jesús irí ùacaténá icàaluíná. Yá ucàlidacani nàacuéssemi macáí níái iyéeyéica néeni cáná yéewa udunùaca Jesús ìwali. Yá ucàlidaca nacáí uchùnianáwa udécanacáita udunùaca ibàle ìwali.

⁴⁸ Néese Jesús íimaca ulí:

—Pía inanáica, pídéca pichùniacawa pimáacacáiná piwàwawa nùwali. Píawa matuúbanáita — íimaca yáí Jesúsca.

⁴⁹ Idécunitaacáwa Jesús icàlidaca inanáí iríni, yá áiba wenàiwica yàanàca nàatalé, itéerica tàacáisi Jairo irí, yáí judíonáí yéewáidacàalu íiwacalica. Yá asiali íimaca Jairo irí:

—Píidumica yéetáwa. Picá písaíwica quirínama irí wawàsi, yáí yéewáidéerica wenàiwica — íimaca.

⁵⁰ Quéwa, Jesús yéemíacani, yá íimaca Jairo irí:

—Picá cáalu pía. Peebáidacáita nulí mamáalàacata, yásí cayábaca píidu àniwa —íimaca yáí Jesúsca.

⁵¹ Néese nàanàcaté Jairo icapèe néré, yá canácata Jesús imàaquéeri iwàlùacawa yáapícha. Níawamicata iwàlùacawa Jesús yáapícha, yáí Pedro, Santiago nacáí, Juan nacáí, úanirimi nacáí, úatúami nacáí, úái sùmàu yéetéechúamicawa.

⁵² Nàyaca capíi irícu madécaná wenàiwica ícháaníyéica báawanama yéetéechúamiwa íiwítáise, càide iyúwa judío íiwítáise íyáaná. Quéwa Jesús yáalíacawa icáucàidáanápináté úa, íná Jesús íimaca nalí:

—Càmíta iwàwacutácué píicháanica. Uái mànacàuca, càmíchúata yéetáwa. Uimácáita ùyaca —íimaca yáí Jesúsca.

⁵³ Néese naicáanica Jesús íquíná, náalíacáináwa báisícata uétátacéwa.

⁵⁴ Néese Jesús íbàaca ucáapi ìwali úái yéetéechúamicawa. Yá íimaca ulí:

—¡Pía, mànacàuca, pimichàawa! —íimaca ulí.

⁵⁵ Yáta uwàwa cáuri yèepùacawa uíná irículé àniwa. Yáta upisiaca ubàlùacawa. Néese Jesús ichùulíaca nàaca uyáapíná.

⁵⁶ Néese usèenái náináidacawa naicáidaca ulí manúisíwata naicácáiná cáuca úa, quéwa casímáica nawàwa manúisíwata. Jesústa quéwa yàalàaca nía ípíchaná nacàlidaca áibanáí irí icáucàidacaté úa.

¹ Néseté Jesús imáidaca yàataléwa níai doce namanùbaca yéewáidacalécawa. Yá imàaca nalí ichàniwa náucacaténá macái demonio íiwitáaná wenàiwicanáí íicha, náucacaténá nacái náicha macái uláicái.

² Jesús ibànùaca nía nacàlidacaténá wenàiwicanáí irí cànínacaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, nachùnìacaténá nacái cáuláiquéeyéí.

³ Jesús íimaca yéewáidacalénáí iríwa:

—Picácué peedá piríwa wàlisàí àicu, sacco nacái, yàacàsi nacái, iwèni nacái. Picácué pité pucháiba bàlesi.

⁴ Pìacuéwa yàcalé iriculé, néese càirínácaalícué capli piwàlùawa iriculé, piimácué néenibàata, àta pèepùacatalétacuéwa yàcalé iriculé.

⁵ Aibalé càmicaalícué nabatàa piwàlùacawa yàcalé iriculé, néese piacuéwa íicha. Pichùpiacué cáli ichùmalé piabàli íichawa naicápiná càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, píasáidacaténácué nalí Dios yùuwicháidáanápíná nía —íimaca yái Jesúsca.

⁶ Néese nàcawa Jesús íicha. Yá nàaca macái yàcalé. Nacàlidaca nàcawa yái tàacáisica íiméerica Jesús iwàwaca iwásàaca wenàiwicanáí Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Nachùnìaca nàcawa cáuláiquéeyéí wenàiwica nacái.

Incertidumbre de Herodes

⁷ Néseté rey Herodes yéemiaca abénaméeyéí wenàiwica icàlidaca Jesús iináwaná iwali, macáita nacái Jesús imànìirica. Iná càmita Herodes yáallawa íináidéeripínáwa, máini càulenáca íichani; abénaméeyéí wenàiwica náimacáiná Jesús iwali Juan el Bautistamicani, nánáidacawa Juanmi icáucàacatéwa.

⁸ Aibanáí nacái náimaca Jesús iwali profeta Elíascani, yèepuèricasa yàanàca àniwa; áibanáí nacái náimaca Jesús iwali bàaluisáimi profetanáimi yéénacani, imichèericasawa yéetácáisi íicha.

⁹ Quéwa Herodes íimaca:

—Nuchùullacaté nùasu úwináíwa nawichùnápíná Juan íicha íiwita yéetácáténátéwa. ¿Cawináica yáara asialica nuémèrica nacàlidaca iwali madécáná? —íimaca yái Herodesca. Ináté Herodes iwàwa iicáca Jesús.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹⁰ Néseté apóstolnái nèepùacawa Jesús yàatalé àniwa, yá nacàlidaca Jesús irí iwali yái namaníiricaté. Néese Jesús itéca nía méetàuculé áibanáí wenàiwica íicha, Betsaida iyacàlená néré.

¹¹ Quéwa madécáná wenàiwica yáaliacawa Jesús yàanàaná néré, yá nàcawa yàatalé. Jesús itàidaca nía cayába. Icàlidaca nalí cànínacaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáíwa. Ichùnìaca nacái cáuláiquéeyéí wenàiwica.

¹² Néese táicaca yàacawa, iná yéewáidacalénáí doce namanùbaca nàcawa Jesús yàatalé, yá náimaca irí:

—Pichùulla wenàiwicanáí nèepùanápínáwa nacutácáténá naimácátáipíná, nayáacátáipíná nacái yàcalé iriculé, bànacalé iyacatalé nacái iyéeyéica mawiénita. Wàyacáiná cháí canácatái wenàiwicanáí iyáapíná —náimaca.

¹³ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Piatacué yàa nayáapíná —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Canáca walí nayáapíná. Wadèniaca cinco namanùbaca pan meedá, pucháiba cubái imìdecáná nacái. ¡Càmita wáalimá wàaca wawèniaca nayáapíná, níai madécaneéeyéí wenàiwicaca! —náimaca.

¹⁴ Nàyacáiná néeni cawàwanáta cinco mil namanùbaca asianáí. Càmita naputàa inanái, sùmanáí nacái. Quéwa Jesús íimaca yéewáidacalénáí iríwa:

—Pichùullacué náawinacawa cincuantanama nàwacaca náawinacawa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Néese nachùullaca càí nía, yá macáita náawinacawa.

¹⁶ Néese Jesús yeedáca cinco namanùbaca pan icáapi iriculéwa, pucháiba cubái imìdecáná nacái. Yá íicáidaca chènuniré, yàaca Dios irí cayábéeri yàacàsi iwali. Néese isubèriadaca nía, yàaca yéewáidacalénáí iríwani, yéewacaténá nawacùaca yàacàsi wenàiwicanáí irí.

¹⁷ Néese macáita nayáaca cadénamani. Yá needáca doce namanùbaca mapíiri yàacàsi yéénáimi imàaquéericawa.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

¹⁸ Aiba èerité Jesús isutáca yáawawa Dios íicha méetàuculé wenàiwicanáí íicha. Yéewáidacalénáí nàyaca yáapícha. Yá isutáca yéemiawa nía:

—¿Cáiná náimaca nùwali níara áibanáí wenàiwicaca? ¿Cawinása núa? —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese yéewáidacalénáí íimaca irí:

—Abénaméeyéí íimaca piwali Juan el Bautistamicasa pía, náimacáiná Juanmi idécasa icáucàacawa. Aibanáí íimaca profeta Elíascasa pía, yèepuèricasa yàanàca àniwa, yái profeta

Dios ímíericaté ìwali ibànùanápínáté àniwani. Aibanái íimaca nacái pìwali bàaluisàimi profetanái yéénácasa pía, imichéericasawa yéetácáisi íicha, níai profetami itàaniyéicaté Dios inùmalicúise —náimaca.

²⁰ Néese Jesús isutáca yéemlawa nía:

—Néenicué pía, çcàinácúe nacái píimaca nùwali? ¿Cawiná núa? —íimaca yái Jesúsca. Yá Pedro íimaca irí:

—Píacata yái Mesíasca, yái wacuèrinápiná Dios icàlidéericaté iináwaná ìwali wàawirináimi israelitanái irí, ibànùanápínáté walí wacuèrinápiná —íimaca yái Pedroca.

²¹ Quéwa Jesús yàalàaca nía cachàiníri iyú ipíchaná nacàlidaca iináwaná áibanái irí, Mesíascani.

Jesús anuncia su muerte

²² Néese Jesús íimaca nalí:

—Iwàwacutá nùuwichàacawa manuúsiwata, núa asiali Dios néeséerica. Yá wenàiwica íiwacanánái, sacerdote íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, náucapíná náichawa núa iyúwa canéeri iwèni. Yá nanúapíná núa, quéwa máisiba èeri irícu nucáucàapínáwa —íimaca yái Jesúsca.

²³ Néese Jesús íimaca nalí macáita wenàiwica iyéeyéica néré:

—Abéericaalí péenácúe iwàwa yàacawa núpacha iyúwa nuéwáidalalé, càmita yéewa pimànica abéerita yái píwàwéerica pimànica. Macái èeri imanùbaca iwàwacutá matuibanáiri iyú pimàaca áibanái yuuwichàidaca pía, éwita naicáanicaalí nacái píquiníná, éwita nanúacaalí píawa cruz ìwali peebáidacáiná nutàacái. Iwàwacutá nacái pimànica mamáalàacata càide iyúwa nuchùullaná pía.

²⁴ Níacáiná cawinácaalí càmíyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái ipíchaná nàuwichàacawa nulípiná, canáca nalí nacáuca càmíri imáalàawa. Néese cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata éwita áibanái inúacaalí nía, nadèlnápiná nacáucawa càmíri imáalàawa.

²⁵ Éwita wenàiwica yeedácaalí iríwa macáita cháí èeri yáasu cawénírica, quéwa yúca íichawa icáucawa càmíri imáalàawa càmícáiná yeebáida nutàacái, yá canéerica iwèni meedá iríni macáita yái cawénírica yeedéerimica iríwa.

²⁶ Aibacaalí wenàiwica báica icàlidaca cayábéeri nùwali áibanái irí, nutàacái ìwali nacái, càmita nùumapíná ìwali nùasu wenàiwicacani, núa asiali Dios néeséerica, nùanàacaalípiná áiba èeriwa cachàiníri iyú nacamalá irícu, yái Núaniri Dios, nía nacái mabáyawanéeyéi ángel, núcúacaténá macáita èeri mīnanái.

²⁷ Péemíacúe cayába, abenaméeyéi péenácúe iyéeyéica cháí siuca èeri, càmita néetápináwa ipíchawáise naicáca cànacaalí iyú Dios icúuca yáasu wenàiwicawa —íimaca yái Jesúsca.

La transfiguración de Jesús

²⁸ Néeseté abéeri semana natàanicadénámi càì, yáté Jesús yàacawa dúli ínatalé isutácaténá yáawawa Dios íicha. Máisiba aslanái nàacawéeridaca Jesús, yái Pedro, Santiago nacái, Juan nacái.

²⁹ Idècunitàacá Jesús isutáca Dios íicha, yá mèlumèluwaca inàni icànaca áibata iicacánáwa. Ibàle nacái cabalèeri icànaca, icànèeri mèlumèluwaca.

³⁰ Yá pucháiba aslanái namàacaca níawawa apóstolnái iicácaténá nía. Pucháiba nabàlù natàanica Jesús yáapicha, níacata profeta Moisés, profeta Elías nacái.

³¹ Níai pucháiba aslanáica cacamalánáca nía chènuníiséeri camalási iyú. Natàanica nalíwáaca Jesús yáapicha cànacaalí iyú Jesús yluuwichàanápínátéwa, yéetáanápínáté nacáiwá Jerusalén iyacàlená néeni.

³² Éwita cadapulecánita Pedro, nía nacái yàacawéeyéináca, càmitàacá máini naimásiwaca, yá naicáca Jesús icamaláná chènuníiséerica. Naicá nacái níai pucháiba aslanáica ibàluèyicawa yáapicha.

³³ Néese idécanaámite nàacawa Jesús íicha níai pucháiba aslanáica, yá Pedro íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¡cayábéeriquéi wáyáanáca cháí! Siúcata wamànica máisiba capii yána wawàwalínápínácúe pía, abéeri píasupíná, áiba nacái Moisés irípiná, áiba nacái Elías irípiná —íimaca yái Pedroca. Quéwa Pedro càmita íináidawa cayába ipíchawáise itàanica.

³⁴ Yá idècunitàacá Pedro itàanica, yáta acalèe yàanàca nàatalé. Yá acalèe ibàllaca nía. Cálalca nía manuúsiwata acalèe yèewi, níai Pedronáca.

³⁵ Néese néemiaca Dios itàacái acalèe yèewíse, yá íimaca nalí: “Yácata Nuiri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácani. Péemiacúe itàacái”, íimaca yái Diosca.

³⁶ Idécanaámi néemiaca yái itàacáisica, yá naicáca Jesús ibàluèricawa néenibà abéerita. Néese masànacata níai Pedronáca. Néenialíté càmíyéi icàlida áibanái iríni, yái naiquéericaté.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu impuro

³⁷ Néeseté mapisáinámi àniwa idécánámi nalicùacawa dúli ínatáise, yá madécáná wenàiwica yàacawa nàipunitáidacaténá Jesús.

³⁸ Yá áiba asiali iyaca manùbéeyéi wenàiwica yèewi. Íimaca cachàiníri iyú Jesús írí:

—Pía, yéewáidéerica wía, pimàni nulí cayábéeri, pia piicá nuíri, yácáináta abéerita nuírìcani.

³⁹ Demonio idacùaca nuíri íwítáise, yàaca írí tēwacáimi, yá imàaca yéemáníacawa, yá itatáidacani àta cacàlicataléta inùmalícuise. Imàaca nacái nuíri inúadáidaca yáawawa cachàiníri iyú, càmfíri iwàwa iwasàaca nuíri.

⁴⁰ Nudéca nusutáca péewáidacalénái ícha wawàsi náucáanápíná demonio nuíri ícha, quéwa càmita náalimá nachùniacani —íimaca.

⁴¹ Yá Jesús íimaca:

—¡Píacué càmfíyéica yeebáida Dios íwali, báawéeyéi nacái íwítáise meedá! ¿Càinacué èeri iwàwacutá nūyacuéca píapícha quiríta? ¿Càinacué èeri iwàwacutá numànicuéca píri quiríta? —íimaca yái Jesúsca. Yá Jesús íimaca asiali írí:

—Planáida cháni, yái píirica —íimaca yái Jesúsca.

⁴² Yái ùuculíri yàacawa Jesús yàatalé, yá demonio yúucaca ùuculíri cáli ínatalé itatáidacani. Quéwa Jesús yàalàaca demonio cachàiníri iyú, ichùulíaca demonio yàacawa ùuculíri ícha. Càita Jesús ichùniaca yái ùuculírica, yèepùadacani yáaniri íríwa nacái.

⁴³ Yá macáita iyéeyéica néeni nàináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús írí idèniacáiná Dios íwítáise manuíri.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

Macáita iyéeyéica néré nàináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús írí mamáalàacata, natàanica nàyaca nàapichawáaca íwali yái Jesús imánírica, quéwa Jesús itàanicaté yéewáidacalénái yáapichawa méetàucuta wenàiwicanái ícha. Íimaca nalí:

⁴⁴ —Péemiacué cayábani, picacué píimáichani: Abénaméeyéi wenàiwica presopináca namànica núawa namàacacaténá áibanái asianái inúaca núa, núa asiali Dios néeséerica —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁵ Càmita quéwa náalia néemiaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisica Jesús icàlidéerica nalí càmicáiná Dios imàaca náalíaca néemiaca càinácaalí íimáaná. Yá cáaluca nasutáca Jesús ícha wawàsi icàlidáanápíná nalíni càinácaalí íimáaná.

¿Quién es el más importante?

⁴⁶ Néenialité Jesús yéewáidacalénái nadàbaca natàanica nàapichawáaca ùuléri wawàsi iyú, chánácaalí néená máiníri cachàini áibanái ícha canánama.

⁴⁷ Quéwa Jesús yáaliacawa nàináidáanáwa. Yá yeedáca sùmài, yá ibàlùadaca sùmài mawiénita íríwa.

⁴⁸ Yá Jesús íimaca nalí:

—Pimànicaalí cayábéeri nuípidená íwali sùmài írí, càiride iyúwa yái sùmàica peebáidacáiná nutàacái, yásí nuicáca yái cayábéerica pimánírica sùmài írí càide iyúwa pídeca nacáicaalí pimànica nulí cayábéeri. Càmita pimàni abéerita nulí cayábéeri, néese pimànica nacái írí cayábéeri yái Diosca ibànùerica núa. Yái péená píiquéericuéca càiride iyúwa càmfíri cachàini náicha canánama càide iyúwa yái sùmàica, yácata Dios iiquéerica càiride iyúwa máiníri cachàinica náicha canánama níái péenáca. Iná yéewa yái cayábéerica pimáníricuéca sùmài írí càmfíri cachàini náicha canánama, yá nuicápiná càinide iyúwa pídeca nacáicaalí pimànica nulíni, yái cayábéerica —íimaca yái Jesúsca.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

⁴⁹ Néese Juan íimaca Jesús írí:

—Wáiwacali, wadéca waicáca áiba asiali yúuquéeri demonio wenàiwica ícha píipidená íwali íimacáiná pimàacasa càì imànica, quéwa càmita yèepuníwa wáapícha, iná wadéca wàalàacani cachàiníri iyú ipíchaná yúucaca demonio wenàiwica ícha —íimaca yái Juanca.

⁵⁰ Néese Jesús íimaca nalí:

—Picacué pichùulla càmfínápíná imàni cayábéeri, macáicáiná càmfíyéica yúuwide imànica wía, nayúudáca wía —íimaca yái Jesúsca.

Jesús reprende a Santiago y a Juan

⁵¹ Mawiénicaté Jesús yéenáiwaná yàanàca imichàacatáipínátéwa chènuniré, ínáté Jesús íináidacawa iwàwalícuísewa yàanápínáwa Jerusalén iyacàlená nérépiná.

⁵² Yá ibànùaca ipíchaléwa tàacáisi asianái yáapícha. Yá nawàlùacawa yàcalé iriculé Samaria yàasu cáli ínatáca nacutácaténá írí naimácatáipíná.

⁵³ Quéwa, báawaca samaritanonái iicáca judíonái iná níái samaritanoca càmita nabatàa Jesús iwàlùacawa nàyacàle iriculé náalíacáináwa Jesús yàanápínátéwa Jerusalén iyacàlená nérépiná.

⁵⁴ Néese Jesús yéewáidacalénái Santiago, Juan nacái néemiacani, yá náimaca Jesús írí:

—Wáiwacali, ζπιwàwasica wachùuliaca quichái yúuwàanápínáwa chènunfise nàwali imáalàidacaténá nía càide iyúwaté profeta Elías imáidáanaté quichái yúuwàanápínáwa chènunfise imáalàidacaténaté báawéyéi wenàiwica? —náimaca.

⁵⁵ Quéwa Jesús iwèntú iicáidaca nalí, yá yàaláaca nía cachàiníri iyú. Yá ímaca nalí:

—Càmítacué píináidawa càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵⁶ Càmita nuwàwa núuwichàidaca nía, núa asíali Dios néeseérica, càmicáiná nùanàa numáalàidacaténá wenàiwicaná, néese nùanàaca nuwasàacaténá nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha —ímaca yái Jesúsca. Néese nàacawa áiba yàcalé iriculé.

Los que querían seguir a Jesús

⁵⁷ Idècunitàacá nèepunicawa àyapulicubàa, áiba asíali ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nuwàwa nùacawa píapicha àta alénacaalí plawa yéewacaténá péewáidacaléca núa —ímaca.

⁵⁸ Jesús ímaca irí:

—Píináidawa cayába quéechacáwa asáisi píalímacaalí nuéwáidacaléca pía, càulenácáiná wenàiwica nàyaca càide iyúwa nùyáaná. Péemia comparación: Yálidunái idèniaca ibànawa, cuipiranáí nacáí nadèniaca namùlubèwa, nùacata quéwa, yái asíali Dios néeseérica, càmita nudènia nuimàcatáipínáwa —ímaca yái Jesúsca.

⁵⁹ Néese Jesús ímaca áiba irí:

—Piawa núapicha, iyúwa nuéwáidacalé —ímaca yái Jesúsca. Quéwa yái asíali ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, píimàaca nùyaca nuénanáí yáapichawa àta nùaníri yéetacatalépinátawa, néese idécanáami nubállacani, yásí nùacawa píapicha iyúwa péewáidacalé —ímaca irí.

⁶⁰ Néese Jesús ímaca irí:

—Pimàaca nabàliaca níawáacata, cawinácaalí iyéeyéica matuíbanáita Dios íicha. Píata quéwa, píata picàlidaca Dios itàacáí wenàiwicanáí irí náaliacaténáwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa —ímaca yái Jesúsca.

⁶¹ Néese áiba ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nuwàwa nùacawa píapicha iyúwa péewáidacalé. Quéwa pímaní nulí cayábéeri, píimàacaca nuépùacawa quéechacáwa nupapèe néréwa, nucàlidacaténá nùanàwa nuénanáí iríwa. Yásí nùacawa néese nùacaténáwa píapicha —ímaca irí.

⁶² Néese Jesús ímaca irí:

—Péemia comparación: Aibacaalí idàbaca íibaidaca ibànacale yàalunápínáwa, néese íináidacaalíwa imànínápiná áiba wawàsi, yá iwènúacawa íibaidacalé íichawa, yásí canéerica iwèni meedáni yái wenàiwicaca, càmita íibaida machacàiníri iyú. Càita nacáí cawinácaalí wenàiwica iwènuéyécawa nuícha idécanáami nadàbaca náibaidaca nulípiná, canáca yéewanàwa Dios yéenibeca nía, Dios icùacaténá nía —ímaca yái Jesúsca.

10

Jesús envía a los setenta y dos

¹ Néeseté Wáiwacali yeedáca yéewáidacalénáíwa áibanáí setenta y dos namanùbaca. Yá ibànùaca nía ipíchaléwa pucháibanamata. Yá ibànùaca nía nàacaténáwa macáí yàcalé iriculé, wenàiwicanáí iyacatáí nacáí, níái yàcaléca iwàwacutacataléca Jesús ipáchiaca.

² Yá ímaca yéewáidacalénáí iríwa: “Báisita, madécaná wenàiwica nawàwa neebáidaca nutàacáí. Péemiacué comparación. Càica níade iyúwa bànacalé ituiná yàasu èeri yàanàacaalí wenàiwica needácatáipíná nabànacale iyacanàwa, quéwa máisibàanatacué pía, icàlidéeyéipíná nalí nutàacáí. Iná pisutácué Dios íicha, yái càiride iyúwa bànacalé íiwacali, ibànùnápíná yàasu wenàiwicawa íibaidéeyéipíná irí, nacàlidacaténá nalí nuinàwaná íwali, yéewacaténá neebáidaca nutàacáí, yásí wàwacáidaca nía Dios yàasunáipíná, càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná quíiracaalíni.

³ Píacuéwa. Péemiacué cayába áiba comparación: Nubànùacué pía èeri mìnanáí yèewiré cuwèesi lobo nacáiyéí íiwitáise, báawéyéica íicáca Dios. Càicuéca píade nèewi iyúwa ovejanáí yéenibe, càimíyéica yáalimá ipéliaca caluéyéí cuwèesi lobo íipunita iwàwéeyéica iyáaca oveja yéenibe.

⁴ Picácué píté sacco, moneda yàalu nacáí, áiba píasu costizapíná nacáíwa. Píacàatétacuéwa, picácué píyamáa píbàlùacawa déecuíri iyú àyapulicubàa pítàanicaténá áibanáí yáapicha.

⁵ Píwàlùacuéwa nacapèe iriculé, yá pítàidacué nía quéechacáwa. Càicué píimaca nalíwa: ‘jNusutáca Dios íicha imànínápinácué píri cayábéeri, píacué iyéeyéica capíi iricul’ càicué pítàidaca níawa.

⁶ Cayábacaalí náiwitáise níái capíi irícuéyéica, yásí Dios imànica nalíwa cayábéeri càide iyúwacué pisutáaná íicha. Quéwa, càmicaalí cayába náiwitáise, néese Dios càmita imànipíná nalí cayábéeri.

⁷ Piiámácué nacapèe irìcu. Piyáacué nacái piyáacaléwa náapicha àta càirínácaalí yàacàsi nadènièrica nawacúacaténácué plasu, yácaíná cawinácaalí wenàiwica íbaidéerica, iwàwacutá namàacaca yeedáca iríwa íbaidacalé iwèniwa. Picácué pichàbawa áibanái icapèe iriculé, picutácaténácué cayábèeri yáwanái yàacàsi, piyacatáipíná nacái.

⁸ Piacuéwa áiba yàcalé iriculé, needácatalécué nàataléwa pía, yá piyáacué piyáacaléwa náapicha àta càirínácaalícué yàacàsi nèerica piyáapíná.

⁹ Pichùnìacué nacái cáuláiquéeyéi wenàiwica iyéeyéica néenibàa. Càicué píimaca nalíwa: 'Dios icùaca wenàiwica iyéeyéica mawiénita píricué', càicué píimaca nalíwa.

¹⁰ Quéwa, pianàacaalícué áiba yàcalé iriculé, néese càmita nawàwa néemiaca pitàacái, pimusúacuéwa capíi iricuise calle iriculé.

¹¹ Yá píimacué nalí: '¡Càmita wawàwa wàyaca piápichacué, ipíchaná Dios yàasu yùuwichàacáisi yàanàaca wáwali nacái! ¡íná wàacuécawa píicha, wachùpiaca cáli ichùmalé wàabàli íchawa, yái piyacàle yàasu calle ichùmaléca, càide iyúwacué wáiwitáise iyáaná, wía judíoca, wásáidacaténácué píri Dios yùuwichàidáanápínácué píawa! Quéwa péemiaca cayába quirita, Dios icùaca wenàiwica iyéeyéica mawiénita píricué', càicué píimaca nalíwa.

¹² Númacué píri, èeri imáalàacaalipínáwa, Dios yùuwichàidapíná báawéeyéi wenàiwica, yási yùuwichàidapíná níawa càmiyéicué yeedáca yàataléwa pía máini yáwanái Sodoma iyacàlená mìnánáimi ícha", ímaca yái Jesúsca.

Los pueblos desobedientes

¹³ Jesús ímaca: "¡Máinicué piùwichàapínácuwa, piacué israelitaca iyéeyéica Corazín iyacàlená irìcu, Betsaida iyacàlená irìcu nacái! Ewitacué piicácaánita numànica pèewibàa madécaná yái càmirica wenàiwica idé imànica, càicáanítacué càmita piwènúada píiwitáisewa píbáyawaná íchacuéwa. Piyúunáidacuéca máiniyéica cayábaca pía náicha níara càmiyéica israelitami iyéeyéicaté Tiro iyacàlená irìcu, Sidón iyacàlená irìcu nacái, iyéeyéica méetàculé Israel yàasu cáli ícha. Quéwa càmitaté máini báawaca nía píchacué. Càmitaté naicá áiba imànica nèewibàa càide iyúwa numàníná pèewibàa. Quéwa naicácaalíté càiritá, yá nawènúadacaté náiwitáisewatá caqualéta Dios irípínatá, càmicáináté máini báawéeyéica nía iyúwacué pía, càita nacái nàwalica nabàlesíamiwa báawéeri íicácanáwatá, nàawinaca nacáiwa catáli yèewirétá náasáidacaténáté achúmaca nawàwa nabáyawaná íwaliwatá.

¹⁴ Quéwa áiba èeriwa Dios yùuwichàidapíná báawéeyéi wenàiwica, yási piùwichàapínácuéwa máini cachàniwanái náicha níara càmiyéica israelita iyéeyéicaté Tiro iyacàlená irìcu, Sidón iyacàlená irìcu nacái, máinicáinacué báawéeyéica náicha pía.

¹⁵ Piacué nacái Capernaum iyacàlená mìnánáica, piyúunáidacuéca máinipíná cáimiétacanáca pía, càide iyúwa Dios iyáaná chènuniré. ¡Càmiírira! ¡Néese Dios yúucapínácué píawa iriculé yáara utàwi máiniíri depuícawa, máinicatálé depuícawa náicha canánama!" càì yàalàaca nía cachàniíri iyú yái Jesúsca, càmicáináté neebáida itàacái.

¹⁶ Néese Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: "Cawinácaalí yeebéeyéicuéca pitàacái, nuicápiná níawa càide iyúwa nadéca nacáicaalí neebáidaca nutàacái. Quéwa cawinácaalí iiquéeyéicuéca pía iyúwa canèeri iwèni, nuicápiná níawa càide iyúwa nadéca nacáicaalí naicáca núa càiride iyúwa canèeri iwèni nacái. Cawinácaalí iiquéeyéica núa càiride iyúwa canèeri iwèni, Dios íicápiná níawa càide iyúwa nadéca nacáicaalí caná iwèni naicáca Dios, yái Dios ibànuèrica núa", ímaca yái Jesúsca. Néese níái setenta y dos namanùbaca nàaca nacálidaca Jesús íináwaná íwali wenàiwicanái irí.

Regreso de los setenta y dos

¹⁷ Néeseté idécanáami nacálidaca wenàiwicanái iríni, yáté Jesús yéewáidacalénái setenta y dos namanùbaca nèepucáwaca Jesús yàatalé, casímáica nawàwa manuísíwata. Yá náimaca irí:

—¡Wáiwacali, Dios idéca iyúudàaca wía manuísíwata, imàacacaté nacái demonio yàacawa wenàiwicanái ícha, wachùullacáináté demonio píipidená íwali nàanápínáwa wenàiwica ícha! —náimaca.

¹⁸ Jesús ímaca nalí:

—Núalícatéwa pimawèniáadánápínácué Satanás, piúcacaténácué yàasu demonionái wenàiwica ícha, bàalutécáiná nuicáca Satanás ícaláacawa chènuníse càide iyúwa énu ícamaláná ícalánáwa Dios yúucacáináté Satanás chènuníse.

¹⁹ Nudéca nuchàiniadacuéca pía, píalimáanápínácué píipinaca àapi ínatabàa, chália ínatabàa nacái, canátacué pícháuná. Nudéca nuchàiniadacuéca pía pimawèniáadánápíná macáita wàuwidesàiri Satanás íchàini macháunèeri iyú.

²⁰ Quéwa, picácué piyaníwaca íwali yái píalimáanáca piúcaca demonio wenàiwica ícha. Néese, piyaníwacuéwa Dios itànacáináté píipidená yàasu cuyáluta iricuwa yái cuyáluta iyéerica chènuniré —ímaca yái Jesúsca.

Jesús se alegra

²¹ Yáté Espíritu Santo imàacaca casíimáica Jesús iwàwa manuísíwata. Jesús íimaca Dios irí: “Pía, Núaniri Dios, nùaca piri cayábéeri, pía Nacuèrinàsàirica macáita iyéeyéica chènuniré, cháì èeri iricuífeyéica nacái. Nùaca piri cayábéeri pimàacacáiná nali píiwitáise, níái yeebáidéeyéica pitàacái càide iyúwa pùbèeyéi sùmanái neebáidáaná, yéewanápíná áibanái èeri mìnánái iyúnáidéeyéi cáalíacáica, càmita náalimá náalíacawa píiwitáise iwali. Báisíta, Núaniri, pidéca pimànica càide iyúwaté piwàwáaná pimànica”, íimaca yái Jesúsca.

²² Néese Jesús íimaca wenàiwicanái irí: “Núaniri Dios idéca imàacaca nùalíacawa macáita. Abéerita Núaniri yáaliéri báisíri iyú nùwali, yái lírica. Abéerita núa, yái lírica, yáaliéri báisíri iyú Núaniri iwali, níawamita nacái cawinácaali wenàiwicanái numàquéeyéica yáalíaca Núaniri iwali, càide iyúwa nuwàwáaná, yái lírica”, íimaca yái Jesúsca.

²³ Néeseçáwa Jesús iwènúacawa, icàlidaca yéewáidacalénái iríwani, méetàucuta áibanái ícha. Jesús íimaca nali: “Dios idéca imànucéca piri cayábéeri manuísíwata, imàacacáinácué piicáca yái numàníríca.

²⁴ Péemiacúe cayába, bàalutíe madécaná profetanái, madécaná nacái nacuèrinánái nawàwacaté naicáca yái piiquéericuécá, quéwa càmítatè naicáni. Nawàwacaté néemiaca yái péemiéricuécá, quéwa càmítatè néemiani”, íimaca yái Jesúsca.

Parábola del buen samaritano

²⁵ Néese iyacaté abéeri yéewáidéeri wenàiwica templo írìcu. Yá yàacawa Jesús yàatalé itàanacaténá yáapícha, yáalímáidacaténá iicáwa Jesús. Yá íimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, çcáinásica iwàwacutá numànica nùyacaténá càiripínata Dios yáapícha chènuniré? —íimaca.

²⁶ Néese Jesús íimaca irí:

—Pidéca piléca Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise. Picàlidaca nulí cànínacáali íimaca yáara —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Yái yéewáidéerica wenàiwica templo írìcu íimaca:

—Yái tàacáisi Moisés itànèericaté, còi íimaca: “Iwàwacutá cáinináca piicáca Picuèriná Dios macái piwàwalicúse, macái picáca iyú nacáíwa, macái pichàini iyú nacáíwa, macáita píiwitáise iyú nacáíwa. Iwàwacutá nacái cáinináca piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa”, íimaca yái tàacáisi Moisés itànèericaté —íimaca yái yéewáidéerica wenàiwica.

²⁸ Néese Jesús íimaca irí:

—Pidéca picàlidaca cayábani. Pimànicaali mamáalàacata càide iyúwa yái tàacásica íimáaná, yá pidèniapíná picáucawa càmíri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca.

²⁹ Néese quéwa yái yéewáidéerica wenàiwica templo írìcu iwàwacaté cayábaca áibanái iicàceni, níái áibanái wenàiwicaca iyéeyéica néeni. Iná isutáca yéemíawa Jesús:

—¿Néeni, cawináica níara áibanái wenàiwicaca iwàwacutéeyéicaca cáinináca nuicáca? — íimaca.

³⁰ Iná Jesús icàlidaca írini comparación iyú. Jesús íimaca irí: “Abéeri asialí judío yàacatéwa àyapulicubàa Jerusalén iyacaléná ícha yàanàcaténá Jericó iyacaléná néréwa. Néese quéwa abènaméeyéi cayéedéeyéi náibàacani. Yá namelúdaca ícha yàasu macáita, ibàle nacái macáita. Yá nacapèedáidacani báawanama. Yá nàacawa ícha, namàacaca batéwéeri yéetácawa, yái judíoca.

³¹ Néeseçáwa àniwa áiba judíosàiri sacerdote yàanàca írìcu yái àyapuca àniwa. Quéwa idécanacáita iicáca inacáiriwa judíoca, yái asialica máiníríca, yá sacerdote ichàbaca yàacawa ícha déecubàata abèemàbàa àyapu ícha.

³² Càita nacái áiba judíosàiri levíta libaidéerica templo írìcu yàanàca néré, yá iicàceni, yái inacáiricawa judíoca máiníríca, néese levíta ichàbaca yàacawa abèemàbàa àyapu ícha.

³³ Néese áiba asialí Samaria yàasu calí néeséeri, abéeri néená níái wenàiwicaca judíonái iiquéeyéi iyúwa báawéeyéi, yácata càmíri judío yàacawa nacái írìcubàa yái àyapuca. Yái asialica samaritanosàiri iicáca judío máiníríca, yá catúulécanáca iicàceni.

³⁴ Yá yàacawa máiníri yàatalé. Yá idèplaca ícha icháuná olivo iseená iyú, uva ituní iyú nacái, dabé nacáirica. Yá ibàliaca icháuná wáluma iyú. Néese samaritanosàiri imichàidacani ipira ínataléwa. Yá itéceni áiba capii néré, naimácatáipíná. Yá icùacani táiyápinama.

³⁵ Néese mapisáinámi àniwa, yái Samaria yàasu calí néeséerica ipáyaidaca capii íiwacali pucháiba moneda dracma iyú, cawèniyéi yáawami plata quírameníri, pucháiba èeri iwènicatáica. Yá samaritanosàiri íimaca capii íiwacali irí: ‘Picúa cayába yái máiníríca. Piúcacaali plata mamáalàacata ícha yái nuèrica piri picùanápínatani, yásí nupáyaidaca pía àniwa yái piúquéerica nùanàcatáipínata àniwa’, íimaca yái Samaria yàasu calí néeséerica”, íimaca yái Jesúsca.

³⁶ Néese Jesús íimaca irí yái yéewáidéerica wenàiwica:

—Máisiba aslanái iicáca yái máinírica aslialica àyapulicubàa. ¿Chánácaalí néená cáinináca iicáca áiba wenàiwica, yái asiali cayéedéeyéi imànírica iri báawéeri? —íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Néese yái yéewáidéerica wenàiwica íimaca Jesús irí:

—Yáara aslialica iiquéericaté ipualé —íimaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Plawa, pimàni mamáalàacata càita, áibanái iri nacái càmiyéica péenánái —íimaca yái Jesúsca.

Jesús en casa de Marta y María

³⁸ Néeseté Jesús yèepua yèepunicawa àniwa yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàanàca áiba yàcalé iriculé. Inanái iyacaté néré ípidenéechúa Marta. Uedáca nia ucapèe iriculéwa, ùacaténá nayáapíná uénánái yáapichawa.

³⁹ Marta idèniaca yùuchawa ípidenéechúa María. Uái Maríaca úawinacawa mawiénita Jesús yáabali iri uémiacaténá yéewáidáaná yéewáidacalénaiwa.

⁴⁰ Martata quéwa máini càulenáca úa, úbaidacáiná nayáacalé. Máadánín úbaidaca nayáapíná. Néese ùacawa Jesús yàatalé. Yá úumaca irí:

—Nuíwacali, ¿cáná píbatáa nùucha umàaca nuíbaidaca nulínáamitawa macáita wayáapíná? Pichùulia uyúudáanápíná núa —úumaca úái Martaca.

⁴¹ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Marta, péemia cayába, ¿cáná máini maséeca píinádacawa piwàwawa, achúma nacái piwàwa manùba wawási iwálíise?

⁴² Iyaca abéerita wawási iwàwacutéeriwa wenàiwicanái irí, yái nutàacáica. Piùcha María udéca uinádacawa uémanápíná yái nutàacáica, cayábéeri áiba wawási íicha canánama. Canácata yáaliméeri yeedáca úichani —íimaca yái Jesúsca.

11

Jesús y la oración

¹ Aiba èerité Jesús iyaca áibalé, yá isutáca yáawawa Dios íicha. Idécanáami isutáca Dios íicha, néese abéeri yéewáidacalé íimaca irí:

—Wáiwacali, péewáida wía wasutáanápíná Dios íicha càide iyúwaté Juan el Bautista yéewáidáanáté yéewáidacalénaiwa nasutáanápínaté Dios.

² Jesús íimaca nalí:

—Pisutácué Dios íicha, yá càicué píimaca pisutáca:

‘Pía, Wáaniri Dios chènuníseeri, píimàca macái wenàiwica yàaca picàaluíná. Pimàaca péenáiwana yàanàca caquialéta yái èerica píðàbacatáipínáta picúaca macáita. Pimàaca èeri mnanái namànica càide iyúwa piwàwáaná cháì èeri iricu càide iyúwa neebáidáaná píttáacái, níara iyéeyéica chènunírí.

³ Pía wayáapíná wamáapuérica èeri imanùbaca.

⁴ Pimàaca piwàwawa wabáyawaná íicha, wíacáiná nacái wamáacaca wawàwawa nabáyawaná íicha cawinácaalí imàniyéica walí báawéeri. Picá píimàaca áibanái yáalimáidaca wía ípíchaná wamànica wabáyawanáwa, néese píwasàa wía báawéeri Satanás íicha’, càicué píimaca Dios iríwa”, íimaca yái Jesúsca.

⁵⁻⁶ Jesús íima nacái yéewáidacalénái iríwa:

—Péemiacué comparación: Aiba asiali idèniaca yàacawéerináwa, yá yàanàca icapèe néré catá bamuchúami. Yá isutáca íicha mamáalàacata: ‘Pía nùacawéeriná, pia nuchàba máisiba pan yácáiná áiba nùacawéeriná idéca yàanàca nucapèe néré, idéca yàacawa déecuise. Canáca nulí nuèripíná iyáapíná’, íimaca irí.

⁷ Néese yái iyéerica capli iricu càmita íima irí: ‘Picá pisàiwica nulí wawási. Nudéca nubàliaca capli inuma. Nuénibe nadéca nacùacawa, waimácaténá íná càmita nùalimá numichàacawa nùacaténá píri quirinamatani’, íimaca càì íima irí.

⁸ Néese nùumacué píri, éwita càmicáaníta imichàawa yàacaténá iríni yàacawéerináacánítani, càicáaníta yàaca irí macáita yái imáapuérica, isutácaíná íicha mamáalàacata cachàinírí iyú.

⁹ Càita nacái nùumacué píri: Pisutácué mamáalàacata Dios íicha, yásí imànicuéca píriwani. Càide iyúwa comparación íimáaná, picutácué mamáalàacatani, yásí pianáacuécani. Pimáidacué mamáalàacata capli inuma néeni, yásí yàacuécua píriwani.

¹⁰ Yácáiná cawinácaalí isutéerica mamáalàacata, yeedápináca iríwani. Cawinácaalí icutéerica mamáalàacatani, yàanàapínácani. Cawinácaalí imáidéerica mamáalàacata capli inuma néeni, nàactuaca iríni. Càita nacái cawinácaalí isutéerica mamáalàacata Dios íicha, Dios imànica iríwa càide iyúwa isutáaná.

¹¹ ‘Péemiacué comparación: Píðèniacaalícué píiriwa, càmitacué pia irí íba isutácaalí píicha pan iyáapínáwa. Càmitacué pia iyáapíná àpi isutácaalí píicha cubái.

¹² Càmitacué pia iyáapíná chália isutácaalí píicha cawámai yéewé.

¹³ Ewitacué báawéyéicáaníta íiwitáiseca pía, càicáaníta cáininácuéca piicáca péenibewa, píalimácué nacái píaca nalí cayábéeri wawási. Néeni, ¿cámításicué píaliíawa cayábáaná íiwitáise yái Wáaniri Dios chènunfíseerica? ¡Iná iwàwacutácué píaliíacawa Dios ibànùnápíná nalí Espíritu Santo, cawinácaalí isutéeyéica Dios íichani! —íimaca yái Jesúsca.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

¹⁴ Aiba èerité Jesús yúucaca demonio asiali íicha. Yái demonio matáacáica imànicaté asiali. Néese demonio yàacadénámiwa asiali íicha, yáta asiali yáalimá itàanica àniwa. Níái wenàiwica iyéyéica néeni nánáidacawa manuííwata naicáidaca Jesús irí íwalíise yái imànináca.

¹⁵ Quéwa abénaméeyéi náimaca: “Yái asiali Jesúsca idèniaca Beelzebú íiwitáise, yái demonio íiwacalináca. Iná yéewa Jesús yúucaca demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú”, náimaca Jesús iwali.

¹⁶ Aibanái nawàwa náalimáidaca naicáwa Jesús asáisi idèniacaalí Dios íiwitáise, iná nasutáca íicha imàninápiná yái càmlírica wenàiwica íde imànica.

¹⁷ Yá Jesús yáaliíacawa nánáidáanáwa nawàwáaná náalimáidaca naicáwani. Yá íimaca nalí: “Péemiácué comparación: Wenàiwicanái ipéliacaalí íipunitawáaca, yásí nàasu cáli imáalàacawa. Néese àniwa áibanái néenánái napéliacaalí náipunitawáaca, càmita náalimá nàyaca abéeri capli írìcu.

¹⁸ Càita nacái Satanás yàasu demonionái napéliacaalí náipunitawáacatá, néese càmita yáalimá cachàini Satanás quirínamatá. Càicuéca núumaca píri píimacáinácué nùwali núucáanása demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú, yái demonio íiwacalináca.

¹⁹ Quéwa picháawáacaalícué nuináwaná iwali mamáalàacata núucáanása demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú, néese iwàwacutácué picálidaca nulí cawinácaalí íichàini iyú péewáidacalénácué yúucaca demonio wenàiwica íicha. Píaliíacawa càmita náuca demonio Beelzebú íiwitáise iyú. Iná péewáidacalénái nadéca náasáidaca càmitacué picálidaca nuináwaná iwali báisiri iyú.

²⁰ Nudéca núucaca demonio wenàiwica íicha Dios íiwitáise iyú. Iná nudéca nùasáidacuéca píri Dios icùaná abéechúanaméeyéi wenàiwica péewibáa.

²¹⁻²² “Núucaca demonio wenàiwica íicha nuíwítáise iyúwa, cachàinicáiná núa Satanás íicha. Péemiácué comparación: Cachàinicaalí asiali, idèniacaalí cayába icáapisáíwa, yásí icùaca icapèewa cachàiníri iyú, yàasu nacáíwa iyéerica icapèe írìcu, ipíchaná cayéedéeri yàanàca imelùdacaténá íichani. Quéwa cawàwanáta áiba asiali yàanàca cachàinírica capli íiwacali íicha, néese imawèniadaca íichawa capli íiwacali, yásí imelùdaca íicha icáapisáimi, yàasumi nacái yàacaténá yáapichéeyéi írìwani. Càita nacái Satanás idacùaca wenàiwica íiwitáise, cachàiníri iyú ipíchaná namusúacawa íicha. Quéwa núata iwasàca wenàiwica Satanás íicha cachàinicáiná núa Satanás íicha.

²³ “Píacué càmlíyéica abédanama íiwitáise núapícha, piùwídecuéca pímanica núa; càmitacué piyúudáa nùwacáidaca wenàiwica Dios írìpiná, néese piyúudáacuéca Satanás iméeráidacaténá wenàiwica Dios íicha meedá”, íimaca yái Jesúsca.

El espíritu impuro que regresa

²⁴ Jesús íimaca nalí: “Demonio yàacaalíwa wenàiwica íicha, yásí demonio iméeràacawa chùiri cáli ínata, yá icutáca iyamáacatáipínáwa. Càmicaalí demonio yàanàa iyamáacatáipínáwa, néese íimaca ínáidacawa írìwa: ‘Nuèpùacawa àniwa nupapèe néréwa yára wenàiwicaca nùacatáiseocatéwa íicha’, íimaca írìwa yái demonioca.

²⁵ Néese demonio yèepùacawa àniwa, yásí demonio yàanàca wenàiwica cáiwitáiseeri càide iyúwa cayábéeri capli natunuérica, nachùnièrica nacái cayába.

²⁶ Néese demonio yàca iwacáidaca yáapíchawa siete namanùbaca demonio máiníyéi báawaca íicha. Néese macáita nawàlùacawa wenàiwica iwàwaliculé nadacùacaténá íiwitáise. Yásí namànica wenàiwica írì báawéeri máiní íicha yái idàbánéerica demonio imàníricaté írì quéechacáwa”, íimaca yái Jesúsca.

La felicidad verdadera

²⁷ Idècunitàacá Jesús icálidaca nalíni, yá abéechúa inanái úumaca cachàiníri iyú:

—¡Casímáica píwali úara inanáica imàaqueéchuacaté pímusúaca piicá èeri, úara idàwinéechúacaté pía! —úumaca.

²⁸ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—¡Báisíta, quéwa cachàini yáwanái casímáica uícha nía, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéyéica Dios itàacái, namànica nacái càide iyúwa íimáaná! —íimaca yái Jesúsca.

La gente mala pide una señal milagrosa

²⁹ Néeseté manùba wenàiwica nàwacáidáyacawa mamáalàacata Jesús itéese. Yá Jesús idàbaca icálidaca nalíni: “Báawaca náiwitáise níái wenàiwicaca iyéyéica siúcade; nasutáca

nuícha numàninápiná naicá yáì càmírica wenàiwica idé imànica. Càmita quéwa numànipiná nalí cãiri wawási. Numàacacáita naicáca numàninápiná càide iyúwaté profeta Jonás iyáaná.

³⁰ Càide iyúwaté Nínive iyacàlená mìnanáimi náalánáwa Dios ibàntúcaté nàatalé profeta Jonás, càita nacáì numàacapiná wenàiwica náallacawa nùwali, núa asiali Dios néeséerica, numànipináicáiná càide iyúwaté profeta Jonás iyáanáte.

³¹ Aíba éeriwa, Dios yúuwichàidapiná báawéeyéi wenàiwica, yásí níái wenàiwicaca iyéeyéica siúcade nabàlùapináwa Dios ípunita yéewacatená Dios icàlidaca naináwaná iwali, cainácaalí báawéeri namàníricaté. Néese Sur yàasu cãli icuèchúami cãmíchúia israelita umichàapinácawa ucháawàcaténá naináwaná iwali níái israelitaca iyéeyéica siúca. Bàaluitécáiná ùanàca máini dèecuise wàasu cãli ínatalépiná uémíacatenáte rey Salomón itàacáì máini cáalíacáica, úalíacáinatéwa Dios imàacacaté Salomón icàlidaca tàacáisi cáalíacáiri iyú. Quéwa éwita nùyacáaníta nèewibàa, níái israelitaca, núa cachàinírica íiwitáise rey Salomón ichàini íicha, cáicáaníta càmita neebáida nutàacáì. Iná cabáyawanáca Dios íicáca núa.

³² Níá nacáì cãmíyéica israelita iyéeyéicaté Nínive iyacàlená írìcu namichàapinácawa èeri imàalàacaalíwa Dios yúuwichàidapinácaalí báawéeyéi wenàiwica. Néese níái israelitaca iyéeyéica siúca nabàlùapináwa Dios ípunita yéewacatená Dios icàlidaca naináwaná iwali, cainácaalí báawéeri namàníricaté. Yásí Nínive iyacàlená mìnanáimi nacháawàapiná israelitanáì ináwaná iwali, bàaluitécáiná Nínive iyacàlená mìnanáimi nawènúadaca náíiwitáisewa Dios írípíná néemiácáinaté profeta Jonás icàlidaca nalíni Dios inùmalicúise. Néese, éwita nùyacáaníta nèewibàa siúcade, níái israelitaca, núa cachàinírica íiwitáise profeta Jonás ichàini íicha, cáicáaníta càmita neebáida nutàacáì. Iná máini cabáyawanáca Dios íicáca núa”, íimaca yáì Jesúsca.

La lámpara del cuerpo

³³ Jesús íimaca nalí: “Péemiácué comparación: Watùcuniacaalí lámpara, càmita wabàani catácatalé, càmita nacáì yàalusi írìculé. Néese wamàacaca lámpara icànaca chènunibàa amalácaténá wenàiwicanáì írì iwàluyéycawa néré.

³⁴ Pítuì nacáì iyaca píri càide iyúwa lámpara pítuúicáiná imàacaca píicáca. Cayábacaalí pítuí, yásí amalánamaca píicáca. Quéwa, báawacaalí pítuí, néese catáca píicáidaca.

³⁵ Néese, yáì píináidéericawa píwàwalicúisewa iyaca càide iyúwa catuúri íiwitáise. Iná picùca cayába píwàwawa, masaquèeri iyú, picá cáiminá píicáca áiba wawási Dios íicha, ipíchaná catáca píiwitáise.

³⁶ Amalácaalí píiwitáise, canásíwacaalí catá píiwitáise, yásí píalíaca píicáca cayábéeri báawéeri íichaná, càide iyúwa lámpara icànacaalí píwali”, íimaca yáì Jesúsca.

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

³⁷ Idécánámité Jesús icàlidacani wenàiwicanáì írì, yá abéeri fariseo imáidaca Jesús iyáacatená iyáacaléwa. Ináté Jesús iwàlùacawa fariseo icapèe írìculé, yá yáawinacawa mesa iwéré.

³⁸ Yáì fariseo íináidacawa manuúswata íicáidaca Jesús írì íicáicáiná Jesús càmita imàni culto nacáiri íibacatená ícápiwa éeréeri iyú, iyúwa fariseonáì íiwitáise iyáaná ipíchawáise iyáaca iyáacaléwa.

³⁹ Quéwa Wáiwacalí íimaca írì:

–Píacué fariseoca, pímanícuéca madécana wawási éeréeri iyú càide iyúwaté píawirináimi yéewáidáanacué pía, yá macáì wenàiwica nayúunáidaca masacácuéca píiwitáise. Péemiácué comparación: Cáicuéca píade iyúwa bacàa, quírápíeli nacáì wáibéeyéica íinatábàa. Quéwa máini báawaca píiwitáise píwàwalicúisewa càide iyúwa bacàa ipuniéchúacawa casaquèeri iyú, peedáicáinácué píríwa manùba wawási píyède iyúwa, iyú nacáì yáì báawéerica pímaníricuécá.

⁴⁰ Píacué cãmíyéica yáalíawá! Wáìcámitacué píalíawa Dios yáalímá íicáca píwàwaliculéwa càide iyúwa íicáaná nacáì macáì wáisi wenàiwica yáalíméerica íicáca ituí iyúwa?

⁴¹ Quéwa, iwàwacutácué masacàaca pímaníca píiwitáisewa píwàwalicúisewa quéechacáwa yéewanápinácué píaca catúulécaneéeyéi írì cayábéeri ofrenda Dios írípíná. Masacáacaalícué pímaníca píiwitáisewa, yásí masacàaca Dios íicácué macáita yáì pímaníricuécá.

⁴² “Dios yúuwichàidapinácué píawa, píacué fariseoca! Pímacácuéca bãnacalé ofrenda iyú Dios írì abéerinama néená níái díeyéica imanùbaca píbànacaleca pùbéeyéica, níái menta íbáiná, ruda íbáiná nacáì, macáì bãnacalé íiwitáaná nacáì, càide iyúwaté Dios ichùulínanacué pímacáaca írì níá ofrenda iyú sacerdotenáì iyáapíná. Quéwa, cãmítacué pícuà wenàiwicanáì machacàníri iyú, cãmítacué nacáì cáiminá píicáca Dios. Máinicué iwàwacutá càì pímaníca, quéwa píacúcué píyamáida pímacáca píasu cawèníriwa Dios írípíná ofrenda iyú.

⁴³ “Dios yúuwichàidapinácué píawa, píacué fariseocal, iwàwéeyéica máini yáawinacawa macáì wenàiwica yàacuésemi chènunibéeri yàalubáisi íinata néewáidacáalu írìcu pímanícaténácué culto, yéewacatenácué naicáca pía iyúwa máimíyéica cachànica. Casímáicuéca píwàwa

nacái natàidacáinacué pía máini cáimiétaquéri iyú bamuchúamibàa yàcalé áibanái wenàiwica naicácaténacué natàidaca pía.

⁴⁴ “¡Dios yúuwichàidapínacué píawa! Péemiácué comparaciòn: Càicuéca píade iyúwa càliculli càmiyéi wenàiwica yáallawa alénacaalí càliculli iyaca, néese wenàiwica nàipinaca càliculli ínatàbàa, quéwa càmita náallawa nàipinaca casaquéri ínatàbàa. Càita nacái áibanái néemiaca péewáidánacué nía quéwa càmita náallawa casaçacuéca píiwitáise”, ímaca yái Jesúsca.

⁴⁵ Iná abéeri yéewáidéeri wenàiwica templo írìcu ímaca Jesús írì:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, picàlidacáiná càiri tàacáisi fariseonái írì, iná pitàanica piyaca wàwali nacái báawéeri iyú, wía yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu —ímaca.

⁴⁶ Quéwa Jesús ímaca:

—¡Dios yúuwichàidapínacué pía nacái, píacué yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu! Péemiácué comparaciòn: Càicuéca píade iyúwa náiwacanánái ichùulièyéica wenàiwica iwáacutáidaca máini imiéri wawàsi, néese càmita nayúudàa iwáacutáidacani, íbatàa nacápi ipùata achúmèerina iyúpináta, càmita nayúudàa iwáacutáidacani. Càita nacái pichùullacuéca wenàiwica namàninápiná madécaná çàulenéri wawàsi píimacáinacué Dios iwàwacasa càì namànica, néese càmitacué pimàni càide iyúwa pichùullaná áibanái imànica.

⁴⁷ “¡Dios yúuwichàidapínacué píawa!, píacué imànliyéica cayábanaméeyéi iicacánawa capíi profetanáimi yàasu càlicullimi iwicáubàa, piwàwacáinásacué piwàwalica nía, Dios yàasu wenàiwica profetanáimica piawirináimi inuèyèicaté.

⁴⁸ Iná píasáidacuéca abédanama píiwitáise piawirináimi yáapichawa, cayábaca piicácuéca yái namàniricacaté; nanúacáinaté profetanái, néese cayábacuéca pimànica profetanáimi yàasu càlicullimi.

⁴⁹ “Iná Dios ímaca cáaliacáiri iyú: ‘Nubànùapiná profetanái, apóstolnái nacái nacàlidacatená nutàacái israelitanái írì. Néese israelitanái namànipiná báawéeri abénaméeyéi írì, nanùapiná nacái áibanái néená’, càité ímaca yái Diosca.

⁵⁰ Yácáiná Dios yúuwichàidapínacué píawa, píacué israelitaca iyéeyéica siùca ìwalíse yái piawirináimicué inúanacaté Dios yàasu wenàiwica profetanái, Dios idàbacatáiseocaté èeriquéi àta siùca nacáide.

⁵¹ Yáara idábáanéerica nanúacaté ípidenéericaté Abel. Néese nanúacaté áibanái manùbéeyéi. Yáara nanuéricaté namáaláidáná canánama ípidenáté Zacarías, yái profeta nanuéricaté templo íbàacháwalená írìcu, bamuchúamibàa náicha altar, templo nacái. Iná núumacué píri, Dios yúuwichàidapínacué píawa, píacué israelitaca iyéeyéica siùca ìwalíse yái piawirináimicué inúanacaté profetanái, icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalicúise.

⁵² “¡Dios yúuwichàidapínacué píawa, píacué yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu! Péemiácué comparaciòn: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica iyéeduèyéica capíi yàasu llave, néese càmita nawàlùawa capíi írìculé, càmita nacái nabatàa áibanái ìwalùacawa. Càita nacái píacué: Ewítacué píaliacáanitawa càinácaalí Dios itàacái ímáaná, càicáaníta càmitacué piwènúada píiwitáisewa peebáidacatenáni, càmita nacái píbatàa áibanái yeebáidacani”, ímaca yái Jesúsca.

⁵³ Idécanáami càì Jesús ímaca nalí, yá calúaca nía báawanama, níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, nía nacái fariseoca. Néese nadábaca nasutáca néemiawa Jesús manùba wawàsi ìwali nasáiwicacatená írì wawàsi.

⁵⁴ Náalimáidaca naicáwani ímáanápiná áiba wawàsi báawéeri yéewanápiná nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa.

12

Jesús enseña contra la hipocresía

¹ Néenialité madécaná mil namanùbaca wenàiwica nàwacáidáyacacawa Jesús yàatalé naicácaténáni. Máinicáiná dàalaca néré wenàiwica, iná nabawáidáyacacawa. Yá Jesús idábaca icàlidaca quéechacáwa yéewáidacalénái írìwani. Yá ímaca nalí: “Píacué píichawa fariseonái yàasu levadura. Yái levadura ímáanáca càicanide iyúwa náiwitáise pucháibéeri, ipíchanacué nacái pucháibacuéca píiwitáise.

² Càmitacué píalimá píbàaca píbáyawanawa càiripináta. Aibaalípiná macáita náaliacawa ìwali.

³ Iná macáita wawàsi pitàanírìcuéca ìwali catéeri írìcu, áibaalípiná macáita néemiápináca amalánama ìwali. Macáita wawàsi pitàanírìcuéca ìwali íbàacanéri iyú áibanái ícha, picapèe imàdáná írìcuwa, yásí áiba èeriwa náiríacawa capíi ipùataliculé, yá nacàlidapínacani cachàiníri iyú macái yàcalé mìnánái írì”, ímaca yái Jesúsca.

A quién se debe tener miedo

⁴ Jesús ímaca yéewáidacalénái írìwa: “Píacué nùacawéeyéiná, núumacuéca píri, càmita iwàwacutá cáaluéca pía náicha èeri mìnánái yáaliméeyéica inúacuéca pía, quéwa idécanáimicué nanúaca pía, néese càmita quirínama náalimá namànica píri báawéeri.

⁵ Quéwa nuczalidacuéa piri iwali cawinácaali iwawacutá cáaluécua pía lícha: Iwawacutácué cáaluca pía Dios lícha, yái yáaliméerica yeedácuéa picáuca, yúucacaténácué pía infierno iriculé. Báisíta, iwawacutácué cáaluca pía lícha manuísíwata, ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa, piacaténácué nacái icáaluíniná.

⁶ “Péemiácué comparación: Nawénda cinco namanúbaca púubéyeyí másibèe pucháiba moneda iwalinápiná cámicáiná máini cawénica másibèe. Quéwa Dios càmita iimáicha nía íbatáa abéeripiná, càmita Dios iimáichani, yái másibèeca.

⁷ Càita nacái Dios icúacuéa pía. Dios yáaliacuécawa macáita piwáli, àta càisimalénácaalícué piwíta íbáiná, yáalia nacáíwa Dioscáiná idéca iputàca nía abénamata. Iná picácué cáalu piínáidacawa piwáwawa, Dioscáiná íicácuéa pía iyúwa cawéníiri yáwanái náicha macái púubéyeyí másibèe manúbéyeyí”, íimaca nalí yái Jesúsca.

Los que reconocen a Jesucristo delante de los hombres

⁸ Jesús íimaca nalí: “Núumacué piri, cawinácaali wenáiwica icàlidéerica iináwanáwa yeebáidaca nutàacái wenáiwicanái yáacuésemi, yásí núa nacái, asiali Dios néeséerica, nucàlidapiná iináwaná iwali nùasu wenáiwicacani Dios yáasu ángelnái yáacuésemi.

⁹ Aibacaalí quéwa càmita icàlida iináwanáwa yeebáidaca nutàacái wenáiwicanái yáacuésemi, néese nucàlidapiná iináwaná iwali, càmita nùasu wenáiwicani Dios yáasu ángelnái yáacuésemi.

¹⁰ “Aibacaalí itàani báawéeri iyú nùwali, núa asiali Dios néeséerica, néese iwènúadacaalí íwítáisewa báawéeri lícha, yásí Dios imàcapiná iwáwawa íbáyawaná lícha. Quéwa áibacaalí itàani báawéeri iyú Espíritu Santo iwali, néese càmita Dios imàca iwáwawa íbáyawaná lícha.

¹¹ “Náibápinácué píawa nacháawáacaténácué piináwaná iwali judionái yéewáidacáalu írícu, jueznái yàatalé nacái, yàcalé íiwacanánái yàatalé nacái, quéwa picácué achúma piínáidacawa piwáwawa iwali càinácaalí iyú yéewanápiná picàlidaca piináwaná iwaliwa, iwali nacái yái tàacáisi iwáwacutéerícuéa picàlidaca nalí.

¹² Iwáwacutácaalpiná picàlidaca piináwanáwa, yásí Espíritu Santo yéewáidacué píawa, càinácaalícué iwáwacutáanápiná picàlidaca nalí”, íimaca yái Jesúsca.

El peligro de las riquezas

¹³ Néeseté áiba asiali íbàlùericawa wenáiwicanái yèewí íimaca Jesús írí:

—Pía, yéewáidéerica wía, pichùulla nuénásàiri yàaca nulí nùasupiná wáaniri yàasumi yéena —íimaca.

¹⁴ Jesús íimaca írí:

—Pía, nùacawéerináca, càmita nùanà càide iyúwa juez imàniná nuémiacaténá wenáiwicanái nacháawáca áibanái iináwaná iwali, càmita nacái nùanà nuseríacaténá nàaniri yàasumi yèewi —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Néese Jesús íimaca nacái:

—Piicácué píchawa cayába. Picácué piwáwa peedáca piriwa mamáalàacata cawéníiri wawàsi. Wáalimáca wáyaca casíimáiri iyú éwita canácaalí walí manùba cawéníiri. Ewita wenáiwica idèniacaalí yáasuwa madécaná cawéníiri, càicáníta càmita yáalimá yáaliacawa asáisi iyacaalípiná madécaná camuí —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese Jesús yéewáidaca nía. Yá íimaca nalí: “Péemiácué comparación: Iyacaté cásuúri asiali, idènièricaté madécaná íbànacalewa. Néese áiba camuité cásuúri yeedáca manùba iyacanási íbànacale líchawa.

¹⁷ Néese cásuúri íináidacawa, yá íimaca íríwa: ‘¿Càináica iwáwacutá numànica? Canáca nulí cayába capii imanúbaca nùwacáidacatalépiná yàacási yái nuedéerica nubànacale líchawa’, íimaca íríwa.

¹⁸⁻¹⁹ Néese íimaca íríwa àniwa: ‘Siúca núaliacawa càinácaalí numàniinápiná. Nucàlilàipiná nucapèewa nuchùnìacaténá àniwa manuínaméyeyí iyú nabàlùacawa yéewanápiná nucúaca nalícu macáita yái nubànacaleca nuedéerica, macáita nùasu nacáíwa. Néesecáwa, yásí núumaca nulíwa: Pía, nùacawéerináca, siúcade pidèniaca manùba cawéníiri picuèrica piriipináwa piyacaténá iyú madécaná camuípiná. Iná piyamáida píawawa, piyáa piyáacaléwa, piira nacái, casíimái nacái piwáwa’, íimaca íríwa yái cásuúrica.

²⁰ Quéwa Dios íimaca írí: ‘Pía asiali máiwitáiséerica. Yáta catáqueí péetáwa. Néese macáita yái piwacáidéerica piriipináwa, áibanái needápiná nalíwani macáita, áibanái wenáiwica càmiyèica píalía iwali’, íimaca yái Diosca.

²¹ Càita iyaca cawinácaalí wenáiwica iwacáidéericáita íríwa meedá cawéníiri yàasupináwa, càimíri quéwa imàni càide iyúwa Dios iwáwáaná”, íimaca yái Jesúsca.

Dios cuida de sus hijos

²² Néeseté Jesús íimaca yéewáidacalénái íríwa: “Péemiácué cayába: Picácué achúma piínáidánicawa piwáwawa iwali càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca piyáacaléwa,

piyacaténacué, càinacaallicué iyú yéewanápiná nacái peedáca pibàlepináwa, pìwalicaténacué pibàlewa.

²³ Máiníri cawènica wacáuca yàacàsi fícha. Wainá nacái máiníri cawènica bàlesi fícha. Dios idéca yàaca wacáuca cháí èeri írìcu, wainá nacái cawèníri ínà yéewa wáaliacawa yàanápíná walí wawàsi càmírica máini cawènica, yái yàacàsica, yái bàlesica nacái.

²⁴ Pìicáidacué nalí níái cuipiraca. Càmita nabàna nabànacalewa. Càmita nacái needá nabànacalewa. Canáca nacái nacapèe nadèniacatalépiná nabànacale yàacanáwa. Quéwa Diosta yàaca nayáapíná. Néeni, ¡máinicuéca cáinináca Dios iicáca pía náicha níái màsibèeca! Iná iwàwacutácué píalíacawa Dios icùanacué pía nacái.

²⁵ Néese, éwítacué píináidáanicaalíwa píwàwawa báawanama, càicáaníta càmítacué píalimá cáala pímanicuéca picáucawa, ibatàa abéeri hora piná, càmítacué píalimá càì.

²⁶ Càmicáinacué píalimá pímanica càiri achúmèeri wawàsi, ínà canèeri iwèni meedá píináidacaallicuéwa píwàwawa báawanama yàacàsi ìwali, bàlesi nacái.

²⁷ “Pìicáidacué càinacaalí íwinási nadàwinàacawa: Càmita náibaida. Càmita nacái needá sáawáli namánfiripíná nabàlewa. Quéwa núumacué píri nadèniaca náiwínáwa cayábèeri iicacánáwa rey Salomón ibàle fícha, éwítatè máinicáaníta càasuca Salomónca.

²⁸ Dios idéca imàacaca masicái ibàlepiná cayábèeri iicacánáwa, éwita masicái nàycáaníta maléna èeri meedá manacúlibàa, néese táwicha, yá wenàiwica neemàcani quichái iyú. Dios imànica cayábèeri masicái írì waiquéerica càiride iyúwa canèeri iwèni, ínà iwàwacutácué píalíacawa Dios yàanápínacué pibàlepiná nacái. ¿Cánacué càmita manuí píináidacawa píwàwawa Dios ìwali icùanápínacué pía?

²⁹ Picácué píináidáaníwa mamáalàacata càinacaallicué iyú yéewanápiná peedáca piyáacaléwa. Picácué máini achúmaca píináidacawa píwàwawa ìwali mamáalàacata.

³⁰ Níacáiná macái èeri mìnánái càmíyéica Dios yéenibeca nàináidáanicaawa nawàwawa ìwali, yái wawàsica. Quéwa iyacué píri Wáaniri Dios yáaliéricawa càirinácaalí wawàsi pímaapuèricuéca.

³¹ Píalimáidacué pímanica càide iyúwacué Dios ichùlianá pímanica, macái pichàini iyúwa, yásí Dios yàacué píri nacái macáita càinacaallicué pímaapuèrica”, ímaca yái Jesúsca.

Riqueza en el cielo

³² Jesús ímaca yéewáidacalénái írìwa: “Picácué cáalu pía, píacué nùasu ovejanáica; màsibáwanátacué pía, quéwa Wáaniri Dios idéca yeedácuéca pía imàacáanápínacué yàasunáica pía, icúacaténacué pía.

³³ Píwéndacué píasuwa. Píacué iwènináami catúulécanéeyéi írì. Yásí pidèniapínacué cawènisíwèeri càmírica imáalàawa Dios yèeripínacué píri chènuniré, aléera càmicataléca éwisàimipínacué píchani, càmicatalé cayéedèeri yáalimá iwàlùacawa, càmita nacái cuwée imáalàidacuéca píchani.

³⁴ Yásí píasucué cawènírisíwa iyapíná chènuniré, ínà píwàwapínacué piyaca chènuniré”, ímaca yái Jesúsca.

Hay que estar preparados

³⁵ Néeseté Jesús ímaca yéewáidacalénái írìwa: “Pichùniacué píiwitáisewa picúacaténacué nùacawa néese. Péemiacué comparación: Piyacué càide iyúwa wenàiwica idécanámi ìwalica ibàlewa, ipucúadaca nacái yáasu lámparawa.

³⁶ Picúacué nùacawa néese càide iyúwa áibanái íbaidéeyéica nacúacaalí náiwacaliwa yèepùacawa casamiento néese, áibanái imànicatalé fiesta nacásàacadenáamiwa. Nacúaca náiwacaliwa yàacawa néese àta yàanàacataléta casamiento néese, yéewanápiná nàacúaca írì capíi ìnùma ráunamáita yàanàacaalípiná imáidaca.

³⁷ Yái náiwacali yàanàacaalípiná, yá yàanàacaalí nía càmíyéica iimá, yásí casímáica yàasu wenàiwicanái. Péemiacué cayába, yái náiwacali ichùnlapínaca yàasuwa iwacúacaténá nalí nayáapíná.

³⁸ Casímáica níawa, náiwacali yàanàacaalí nía càmíyéi iimá, éwita yàanàacaalí néré catá bamuchúami, càmicaalí nacái, cacámalaléwa nacái.

³⁹ Péemiacué comparación: Capíi íiwacali yáaliacalítéwa càinacaalípiná hora írìcu cayéedèeri yàanàacatá, néese càmita ibatàa nàacúaca capíinùma nayéedùanápíná fícha yàasutá. Càmita quéwa capíi íiwacali yáaliawa càinacaalípiná hora írìcu cayéedèeri yàanàa.

⁴⁰ Càita nacáicué pía. Pichùniacué píiwitáisewa picúacaténacué nùacawa néese, núa asialí Dios néeséerica, nùacáináwa néese càmicatáipínatacué picúca nùanàa”, ímaca yái Jesúsca.

El criado fiel y el criado infiel

⁴¹ Néeseté Pedro isutáca yéemiawa Jesús:

—Wáiwacali, ¿picálidásica yái comparaciónca péewáidacaténá wíawamita wía péewáidacaléca, càmicaalí nacái, péewáidasica canánama wenàiwica? —Ímaca yái Pedroca.

⁴² Néese Wáiwacali íimaca: “Péemiacué comparación: Iwàwacutácué pìyaca càide iyúwa capli íiwacali yàasu wenàiwica. Cáibaidacáiricani, yái yàasu wenàiwicaca, yeebáidéeri nacái íiwacali itàacáíwa machacàníri iyú. Iná yái capli íiwacalica, ipíchawáise yàacawa icapèe ííchawa, yá ichùulaca yàasu wenàiwicawa icùanápíná yàasu wenàiwica áibanái, yàacaténá nacái nayáapíná èeri imanùbaca.

⁴³ Néeseçáwa íiwacali yàanàacaalípiná àniwa, yá casímáica yàasu wenàiwica imànicaalícáwa iyaca càide iyúwa íiwacali íimáanáté írí.

⁴⁴ Péemiacué cayába, yái íiwacali imàacapíná yàasu wenàiwicawa icùaca macáita yàasu, yacáiná yàasu wenàiwica líbaidaca cayába íiwacali íríwa, idècunitàacá canáca yái íiwacalica.

⁴⁵⁻⁴⁶ Quéwa yái íiwacali yàasu wenàiwicaca iyúnáidacaalí íiwacali idècunlacawa mamáalàacata, yá nacái idàbacaalí icapèedáidaca inacáiyéíwa íbaidéeyéica, yá iyamáidaca líbaidaca iyáacaténá manuí iyáacaléwa, líraca nacái, icámáanápíná nacái, yáta íiwacali yàanàapínaca yáta èerica yàasu wenàiwica càmicatáita icùa yàanàca, áiba hora nacái càmíiri yáalíwa iwali íiwacali yàanàapíná. Yásí íiwacali idalúaca yèewi pucháibawaca, yái yàasu wenàiwica báawéerica, càide iyúwa yúuwichàidáaná wenàiwica càmíyéica yeebáida itàacái.

⁴⁷ “Cawinácaalí yàasu wenàiwicanái yáaliyéicawa càinácaalí náiwacali iwàwáaná namànica, quéwa càmíyéica icùa íiwacali yàanàca, càmíyéica yeebáida nacái íiwacali itàacáíwa, yá náiwacali icapèedáidapíná níwa manùba yàawírí cachàiníri cabèesi iyú.

⁴⁸ Néeseta quéwa cawinácaalí yàasu wenàiwica càmírica yáalíwa cayába càinácaalí íiwacali iwàwáaná yàasu wenàiwica imànica, néese imànicaalí íbáyawanáwa, yásí íiwacali icapèedáidaca báawatatàani. Cawinácaalí yáaliyéicawa cayába, iwàwacutá namànica máini machacàníri iyú. Cawinácaalí yàasu wenàiwica íiwacali imàaqueyéica icùaca manùba, iwàwacutá nacùaca núa máini cayábéeri iyú náicha áibanái càmíyéica icùa manùba”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús es causa de división

⁴⁹ Néeseté Jesús íimaca yéwáidacalénái íríwa: “Nudéca nùanàaca aléi èeri írículé, íná càulenéeri wawási yàanàapínaca macái èeri mìnánái iwali càide iyúwa quichái yeemácaalí wenàiwica; yá jmáini nuwáwa quichái idàbaca ipucúacawa ráunamáita!

⁵⁰ ¡Iwàwacutápiná nùuwichàacawa cáiwíiri yúuwichàacáisi iyú, yá máini báawaca nuináidacawa nuwáwawa siúcade àta numáalàidacatalépináta nùuwichàacawa!

⁵¹ Picácué píináidawa wenàiwicanái nàypíná matuíbanáita náapichawáaca nùanàacáaníta aléi èeri írículé. ¡Càmíirita! Néese, càmita abédanama náiwitáise nùwali.

⁵² Siúcáise de nàyacaalí cinco namanùbaca néenánái, yásí máisiba càmita abédanama náiwitáise pucháiba yáapicha, càita nacái, càmita abédanama pucháiba íiwitáise máisiba yáapicha.

⁵³ Asíali yúuwidaca imànipínaca líriwa. Íri nacái yúuwidaca imànipíná yáaníríwa. Inaná úuwidaca umànipínaca úduwa. Úidu nacái úuwidaca umànipíná úatúawa. Ua nacái ucúruca úuwidaca umànipíná uiníruwa. Uiníru nacái úuwidaca umànipíná ucúruwa, níacáiná abènaméeyéi néená neebáidapíná nutàacái, quéwa áibanái càmita neebáidapíná nutàacái”, íimaca yái Jesúsca.

Las señales de los tiempos

⁵⁴ Yá Jesús íimaca wenàiwicanái írí: “Péemiacué comparación: Chái Israel yàasu cáli íinata, píicacaalícué manùba acalèe namichàacawa èeri iwálùacatáisewa, yásí píimacuéca píriwáaca: ‘Aca uníara wàatalé’. Yásí yúuwàacawa.

⁵⁵ Néese cáuli ípuacaalí sur néese, yásí píimacuéca ùuleca cámíná walíwa. Yásí ùulecani.

⁵⁶ ¡Píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Píalíacuécawa càinácaalí íimáaná yái acalèe íicacánáwa, cháí cáli nacái. Iná píalíacuéca nacáíwa càinácaalí íimáaná yái Dios imàníríca siuca, quéwa picàlidacáitacué píchíwawa càmitasacué píalíwa cawinácaalí núa”, íimaca yái Jesúsca.

Procura ponerte en paz con tu enemigo

⁵⁷ Jesús íimaca nalí: “¿Cánacué càmita píináidawa machacàníri iyú pímanínápinácué cayábéeri?

⁵⁸ Pisutá Dios íicha caquialéta imàacáanápíná iwàwawa píbáyawaná íicha, ipíchaná yúuwichàidaca pía. Càmicaalí càí pímaní, yásí Dios iyaca píri càiride iyúwa píúwide. Péemia comparación: Píúwide itécaalí pía ícháawàacaténá píináwaná iwali nacuèrinánái írí, yá iwàwacutá pítaníca yáapicha éeréta àyapulicúbáa. Pisutá íicha wawási caquialéta imàacáanápíná iwàwawa píbáyawaná íicha ipíchaná itéca pía juez yàatalé; càmicaalí písutá íicha càí, yásí juez imàacaca úwinái náibàaca pía, yá úwinái náucapíná píawa presoíyéi íbànaliculé, nacapèedáidacaténá píawa.

⁵⁹ Péemia cayába. Canácatáita namusúawa nàuwichàacái ííchawa presoíyéi íbàna írícíuse àta napáyaidacataléta náichawa namawèniacálewa macáita, àta abéeri centavo pína, yái centavo

namáalàidáná canánama. Càita nacái càmita píalimá pimusúacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha càiripináta”, ímaca yái Jesúsca.

13

Importancia de la conversión

¹ Néenialité abénaméeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yàatalé, yá nacàlidaca Jesús írini, Pilato gobernador imàacacaté yàasu úwináwa inúaca wenàiwica Galilea yàasu cáli néeseéeyéi. Yaté Galilea néeseéeyéi íranámi yéewiáacawa napira íranámi yéewiwa, níai píráimica nanuýéicaté sacrificio piná nàacaténá Dios icáaluíniná. Uwinái inúacáiná nía mawiénita irí yáni nanúacatái napirawa, íná yéewa náiranámi yéewiáacawa napira íranámi yéewiwa.

² Néese Jesús ímaca nalí: “Níara Galilea yàasu cáli néeseéeyéica néetacatéwa máini báawéeri iyú. Iná cawàwanátacué piyúunáidaca cabáyawanacaté nía náicha canánama lyéeyéica nàasu cáli íinata.

³ Núumacué píri, càmítaté cabáyawaná nía áibanái ícha. Néese càmicaalícué piwènúada píwítáisewa Dios íripiná, yásí péetápinácué nacáwa méetàuculé Dios ícha.

⁴ Péemiacatécué nacái naináwaná íwali áibanái dieciocho namanúbaca yéeteéeyéicatéwa Siloé néré chènuníiri capíi yúuwàacáinatéwa náinatabàa. Picácué pínáidawa cabáyawanéeyéica nía náicha macáita Jerusalén iyacaléná mánanáica.

⁵ Núumacué píri, càmítaté cabáyawaná nía áibanái ícha. Néese càmicaalícué piwènúada píwítáisewa Dios íripiná, yásí macáita péetápinácué nacáwa méetàuculé Dios ícha”, ímaca yái Jesúsca.

La parábola de la higuera sin fruto

⁶ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú àniwa, náalíacaténáwa mesúnamáita Dios yùuwichàidánápinaté israelitanái. Yá ímaca nalí: “Aiba asíali idèniacaté higuera yéetaná yàasu uva íbàncaléná yéewiréwa. Yàaca íicacaténá idènièricaalí iyacanáwa yái áicuca, quéwa canáca yàanèeri iyacanáca.

⁷ Iná bñacalé íwacali ímaca yàasu wenàiwica íriwa icuèrica uva íbàncaléná: ‘Píicá yái áicuca. Nudéca nucutáca iyacaná máisiba camuí imanúbaca. Yá canáca iyacaná. Iná píucani. Canápináta meedá wamáaca íbàlúacawa cháí màyacanéeri’, ímaca.

⁸ Quéwa yái icuèrica bñacalé ímaca íwacali íriwa: ‘Nuíwacali, pimàaca íbàlúacawa cháí quirítacáwa abéeri camuípiná. Yá nubásabásáidaca ítésebàa cáli, nùwacáidapiná nacái píraí iyami cayábacaténá irí cáli.

⁹ Yá cawàwanáta càyacanácani. Néese quéwa màyacanácaalí mamáalàacatani, yásí píucacani’, ímaca íwacali íriwa”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús sana en el día de reposo a una mujer jorobada

¹⁰ Aiba sábado judónái iyamáidacatáicawa, Jesús yéewáidacaté nía néewáidacàalu írìcu.

¹¹ Uyaca néeni cáuláiquéchúa inaná. Demonio yùuwichàidacaté úa dieciocho camuí. Càmíta demonio íbatàa ubàlúacawa machacànita, canásiwa, cawaalíca úa mamáalàacata.

¹² Néese Jesús íicáca úa, yá imáidaca yàataléwa úa. Ímaca ulí:

—Pía inaná, nuwasàaca pía uláicái ícha —ímaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús imàacaca ícápiwa úwali úái inanáica. Yáta cayábaca úa. Yá úalímáca ubàlúacawa machacànita. Yá udábaca úaca Dios irí cayábéeri.

¹⁴ Quéwa yái néewáidacàalu íwacali íicáca Jesús ichùnlaná úa càide iyúwa íbaidacalési, íná calúacani Jesús yáapícha Jesús ichùnliacáiná úa sábado írìcu nayamáidacatáicawa. Yá néewáidacàalu íwacali ímaca wenàiwicanái irí:

—Iyaca walí seis èerita wáibaidacatáipiná. Iwàwacutácué pianàaca quéechacáwatá ichùnliacaténácué piatá, càmita siúca èeri sábado wayamáidacatáicawa —ímaca.

¹⁵ Néese Jesús ímaca nalí:

—Píacué pucháibéeyéica íwítáise, péemiacué comparación: Macáitacué piwasàaca pípiranáwa pacá itéeyéica yàasusi, burro nacái pítcáténácué nàiraca úni siúca èeri wayamáidacatáicawa.

¹⁶ Néeni, ¿cánácué càmita píbatàa uèpunicawa cayába siúca èeri wayamáidacatáicawa úái Abraham itaquétúanáimica, úái inaná Satanás idacuèchúa uláicái iyú dieciocho camuí? — ímaca yái Jesúsca.

¹⁷ Idécánáami Jesús icàlidaca nalíni, yá báica yùuwidenái wenàiwicanái yàacuésemi. Quéwa macáita wenàiwica casímáica nawàwa naicácinaté yái Jesús imáníríca íwítáise cachàiníri iyúwa, yái càmíríca áibanái wenàiwica idé imánica.

La parábola de la semilla de mostaza

¹⁸ Jesús ímaca nalí nacái: “Siúcade nucàlidacué píri cànícaalí iyú Dios icúaca yàasu wenàiwicawa. Nuéwáidacué pía comparación iyú.

¹⁹ Yáí Dios icùaná yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa achúméerfina mostaza íimi, asiali ibànérica ibànacale yèewiwa. Máini achúméerfina yáí íimica, quéwa idàwinàcawa manuírìpiná mamáalàacata càiride iyúwa àicusíwa. Máiníri manuícani, íná yéewa màsibèè nàanàca namànica namùlubèwa mostaza yéetaná yàana íinata”, íimaca yáí Jesúsca.

La parábola de la levadura

²⁰ Jesús íimaca nalí nacáí: “Siùcade nuéwáidacué pía comparación iyú píalíacaténácuéwa càinàcaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa.

²¹ Càicanide iyúwa levadura iyáaná. Inaná yèewiadaca levadura màsibèawiríacatáí harina yèewi, yèewanápiná macáita íbesi ínìsàacawa”, íimaca yáí Jesúsca.

La puerta angosta

²² Néeseté idècunitàacáwa Jesús yèepunicawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá ichàbacawa áibanáí iyacàle írìcubàa imanùbaca, manuínaméeri, pùbèeri nacáí yàcaléca. Yá yéewáidaca wenàiwicanáí néenibàa nacáí.

²³ Aíba wenàiwica isutáca yéemlawa Jesús:

—Wáiwacali, ¿máisibáwanáitاسica wenàiwica níara Dios iwásèeyéipínaca yàasu yùuwichàacáisi íichawa? —íimaca.

²⁴ Jesús íimaca írì:

—Píalímáidacué macáí pichàini iyúwa peebáidacaténá nutàacáí. Máini càulenáca wenàiwica neebáidaca nutàacáí, nawàlùacaténáwa Dios iyacàle írìculé, càide iyúwacué càulenáná wawàlùacawa màucúri capí inùma írìcubàa. Nùmacué píri madècaná wenàiwica nawàwapíná nawàlùacawa Dios iyacàle írìculé iyéerica chènuniré Dios icùacataléca macáita, quéwa càmita nàalimápiná, càmicáináté neebáida nutàacáí báisíiri iyú.

²⁵ Numànipíná càide iyúwa capí íiwacali imàníiná. Nudècanáami nubàllaca capí inùma chènuniré, yásí piacué iyéeyéica méetàuculé capí íicha, pianàapínacuéca inùma néré, yá píimáidapínacuéca nulíwa: ‘Wáiwacali, piacúa walíni’, càipínacué píimaca nulí. Quéwa nùmacuéca píriwa: ‘Càmitacué nùalía nuicáca pía síisàanéeyéicaalícué pía’, càì nùmacuéca píri.

²⁶ Néese píimápinacuéca nulí: ‘Wayáacaté wayáacaléwa píapícha. Péewáidacaté wía wàyacàle yàasu calle írìcubàawa’, càipínacué píimaca nulí.

²⁷ Quéwa nùmapínacué píri àniwa: ‘Nudéca nùmacuéca píri, càmitacué nùalía nuicáca pía síisàanéeyéicaalícué pía. Píacuéwa nuícha macáita píacué imàníiyéica íbáyawanáwa’, càipínacué nùmaca píri.

²⁸ Yá pícháanpínacuéca néenibàawa, píamíadapínacuéca píyéiwa píuwichàacáí iyúwa, píicáicáinacué píawirínámi Abraham, Isaac nacáí, Jacob nacáí, macáí profetanáí nacáí náyaca Dios iyacàle írìcu, icùacataléca macáita chènuniré, píacué quéwa píucapínacuéca méetàuculé.

²⁹ Madècanáicáiná wenàiwica nàanàapíná néréwa, macáí cáli néeséeyéica, norte néeséeyéi, sur néeséeyéi nacáí, este néeséeyéi nacáí, oeste néeséeyéi nacáí, nayáacaténá nayáacaléwa Dios iyacàle írìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré.

³⁰ Néese abènaméeyéi càmiyéica máini cachàini siùcade cháí èeri írìcu áiba èeriwa máini cachàimica níata áibanáí íicha. Áibanáí nacáí cachàiniyéica siùcade, áiba èeriwa càmita máiniyéi cachàimica níata èeri imáalàacalípínáwa —íimaca yáí Jesúsca.

Jesús llora por Jerusalén

³¹ Yáté èerica abènaméeyéi fariseonáí nàanàca Jesús yàatalé. Yá náimaca Jesús írì:

—Ara, piacàatétawa, rey Herodes iwàwacáiná inùca pía —náimaca.

³² Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Píacuéwa rey Herodes yàatalé, yàara cachìwéerica. Píimacué írì càì: ‘Péemlaca cayába, maléena èeri quirítàacáwa nùuca demonio wenàiwicanáí íicha, nuchùnna nacáí cáuláiquéeyéi. Néese mesúnamáita numáalàidaca numànica nuibaidacaléwa’, càì píimacué írìwa.

³³ Quéwa iwàwacatú nuèpunicawa maléena èeri quirítàacáwa àta nùanàacataléta Jerusalén iyacàlená írìculé, níacáiná israelítanáí nanúacaté batéwa macáita Dios yàasu profetanáí Jerusalén iyacàlená írìcu. Iná iwàwacatú nùca nacáí nuétàcawa néenibàa.

³⁴ “;Píacué Jerusalén iyacàlená mìnánáca, píacué inuéyéica Dios yàasu profetanáí, inuéyéica nacáí wenàiwica íba iyú, níái wenàiwica Dios íbanuéyéica icàlidacaténácué píri táacáisi inùmalícué! ;Manùba yàawíríla nuwàwacaté nùwacáidacuéca nucúaca pía càide iyúwa cawámái ùwacáidacaalí uénibewa ubáiná yáapísewa! Quéwa càmitacué píwàwa nucúaca pía.

³⁵ Iná péemlacué cayába, màisèeyéipíná picapèemicuéca idècanáami píuwidenáí imànicuéca píipunita ùwicáí; nùmacué nacáí píri, càmitacué píicá nùca quirínama àta píimacatalépinátacué nùwali: ‘;Cayábèericani yáí yàanéerica Wacuèriná Dios ípídená íwali, Dios íbanuèerica walí!’ càipínacué píimaca nùwali —íimaca yáí Jesúsca.

14

Jesús sana a un enfermo de hidropesía

¹ Aiba sábadu judionái iyamáidacatáicawa, Jesús yáacawa iyáacatená iyáacaléwa abéeri fariseo íwacalíná icapèe írìcu. Nàyaca néenibàa áibanái fariseo nacái iicáidéeyéica iyaca Jesús írì, naicácaténá asáisi imànicaalí áiba wawási nacháawèeripíná iinàwaná iwali iwalíise.

² Iyaca abéeri cáuláiquéeri nacái Jesús ípunita. Yái cáuláiquéerica yéenéeriwa macáita iwalísewa.

³ Néese Jesús isutáca yéemiawa níái yéewáidéeyéica wenáiwica templo írìcu, nía nacái fariseonái. Yá íimaca nali:

—¿Càinacué pínáidacawa? ¿Dios imàacásica wachùniaca cáuláiquéeyéi wenáiwica siùca èeri sábadu wayamáidacatáicawa? —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Quéwa masànata íicha nía meedá. Néese Jesús imàacaca icáapiwa iwali yái cáuláiquéerica, yá ichùniacani. Yá Jesús imàacaca asiali yèepuacawa náicha matuíbanári iyú.

⁵ Néese Jesús íimaca fariseonái írì:

—Nucàlidacué píri comparaciòn: Abéericaalícué píiri, càmicaalí nacái, pípira pacá, yúuwàacaalíwa utáwi nacáichúa írìculé namusúadacatáise úni, ¿càmítasicué pímusúada caquialétani, éwita sábadocáaníta, yái èeri wayamáidacatáicawa? Iná ¿cánacué càmita píaliwa Dios imàacaca wachùniaca cáuláiquéeyéi wenáiwica macái èeri imanùbaca, sábadu nacái? — íimaca yái Jesúsca.

⁶ Néese báica nía, càmita náalimá nacàlidaca írìni, Jesús imawèniadacáinaté nía.

Los invitados a la fiesta de bodas

⁷ Níái aslanái fariseo imáidéeyéicaté néré nacutáca náawinacatáipináwa cáimiétacanéeyéi yáasu yàalubáisi íinata, cáimacáicáiná naicáca níawawa, nawàwacáiná nacái áibanái naicáca nía cáimiétaquéeri iyú. Jesús iicáicáiná namáníiná, iná yàalaca nía comparaciòn iyú. íimaca nali:

⁸ —Aiba imáidacaalí pía fiesta casamiento nérépiná, picá píawinawa cáimiétacanéeyéi yáasu yàalubáisi íinata yácáiná cawàwanáta áiba wenáiwica yàanàca, capli íiwacali imáidéerica néré, cachàinírìca pícha.

⁹ Néese capli íiwacali, yái imáidéericuéca pía pucháiba, yàanàpiná platalé, yá ímapináca píriwa: ‘Pimàaca áiba yáawinacawa píatalé’, càipiná íimaca píri. Néese báica pía meedá naicáicáiná píwàwacutáaná píaca píawinacawa yàalubáisi íinata namáalàidáaná canánama, càmiyéi cámiétacaná yáawinacatáíwa, déeculé capli íiwacali íicha.

¹⁰ Iwàwacutá càì pímanica: Namáidacaalí pía, yá píawinawa yàalubáisi íinata namáalàidáaná canánama, càmiyéi cámiétacaná yáawinacatáíwa, yéewanápiná capli íiwacali yàanàca néré, yási íimaca píri: ‘Nùacawéeriná, pichàbawa áibacatalé cámiétacanéeyéi yáawinacatáicawa’, càipiná íimaca píri. Càita áibanái yáawinéeyéicawa píapicha mesa iwéré naicápiná capli íiwacali íicáca pía cáimiétaquéeri iyú.

¹¹ Cawinácaalí wenáiwica cáimacáiyéica iicáca yáawawa, Dios imàacapiná báica nía, càmiyéi nacái cachàini. Néese cawinácaalí wenáiwica càmiyéica cáimacái iicáca yáawawa, Dios imàacapiná cámiétacanáca nía, cachàini nacái —íimaca yái Jesúsca.

¹² Néese Jesús íimaca capli íiwacali írì imáidéericaté Jesús néré:

—Pimáidacaalí áibanái nayáacatená nayáacaléwa píapicha, picá pimáida piacawéeyéináwa, nía nacái péenánáíwa, nía nacái píawiría yéenáca, nía nacái càasuyéica iyéeyéica mawiénita píri; níacáiná áibaalípiná náalíacawa iwàwacutáaná namáidaca nàataléwa pía nacái piyáacatená píyáacaléwa náapicha. Càita napáyaidaca pía yàacási iwalíná pièricaté nali. Quéwa càmita cayába càì pímanica.

¹³ Néese pichùnicaalí manùba yàacási áibanái iyáapiná, yá pimáida catúlécaneéeyéi wenáiwica, báawéeyéi iiná nacái, éeruyéi yàabàli nacái, matuíyéi nacái.

¹⁴ Yási casímáipináca píwàwa càmicáiná náalimá napáyaidaca pía àniwa. Yási Dios imàaca píriwa cayábasíwéeri cawèníri chènuníserica áiba èeriwa namíchàacaalípináwa yéetácáisi íicha macáita wenáiwicanáimi cayábéeyéica íiwitáise —íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la gran cena

¹⁵ Néese idécánami Jesús icàlidaca nalíni, yá áiba yáawinéericawa néenibàa iyáacatená iyáacaléwa náapicha íimaca Jesús írì:

—¿Casímáipinácani cawinácaalí wenáiwica iyéeripináca iyáacaléwa manùbéeyéi yáapicha Dios iyacàle írìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré! —íimaca.

¹⁶ Néese Jesús íimaca írì:

—Péemia comparaciòn: Càasuiri asiali ichùniacaté madécana yàacási icapèe írìcuwa iwacúacatená manùbéeyéi wenáiwica yèewi nayáapináni. Yá imáidaca néré manùba wenáiwica.

¹⁷ Néese yéenáiwana yàanàaca nayáanapíná nayáacaléwa, yá ibànùaca yàasu wenàiwicawa icàlidacaténá nalíni níái wenàiwicaca càasuíri aslái imáidéeyéicaté. Yá íimaca nalí: ‘Aqualéucé macáí, nudéca nuchùniaca macáita’, íimaca nalí.

¹⁸ Néeseta quéwa macáita nacàlidaca càmitasa náalimá nàacawa néré. Yái idàbàanéerica íimaca: ‘Nudéca nuwèniaca cáli bànacalé yàalupiná. Iwàwacutá nùacawa néré nuicácaténá néréni. Pimàni nulí cayábéeri picàlidaca píiwacali írìwani càmita nùalimá nùacawa icapèe néré’, íimaca írì.

¹⁹ Aiba íimaca írì nacái: ‘Nudéca nuwèniaca diez namanùbaca pacá íibaidéeyéipiná. Iwàwacutá nùacawa néré nùalimáidacaténá nía asáisi náibaidacaalí cayába. Pimàni nulí cayábéeri, picàlidaca píiwacali írìwani càmita nùalimá nùacawa icapèe néré’, íimaca írì.

²⁰ Aiba íimaca írì àniwa: ‘Nudéca nuedáca nùacawéetúpináwa, íná càmita nùalimá nùacawa néré’, íimaca írì.

²¹ Néese yái yàasu wenàiwicawa yèepùacawa íiwacali yàataléwa. Yá icàlidaca írì naináwaná. Néese calúaca yái íiwacalica. Yá íimaca yàasu wenàiwica írìwa: ‘Piacàatétawa yàcalé néré. Picutáca wenàiwica carretera manuínaméeyéi írìcubàa, àyapu pùubanaméeyéi írìcubàa nacái. Pimáida catùulécaneeyéi yàanàcaténá nucapèe néré, nía nacái éruuyéi yàabàli, nía nacái yàana ituwèyèicawa íicha, nía nacái macàwéeyéica’, íimaca yái íiwacalica.

²² Néese yàasu wenàiwica imáidaca nía. Yá íimaca íiwacali írìwa: ‘Nuiwacali, nudéca numànica càide iyúwa píimáná nulí, quéwa càmitàacá ipuníawa yái picapèeca’, íimaca írì.

²³ Néese íiwacali íimaca írì: ‘Piawa macáí àyapu imanùbaca chuitaliré yàcalé íicha, ànalimalé nacái àta alénàcaalí nàyaca wenàiwica. Pité néese wenàiwica nawàlúanapínáwa, yéewanápíná ipuniacawa yái nucapèeca’, íimaca yái íiwacalica.

²⁴ Níacáiná idàbàanéeyéica wenàiwicawa numáidéeyéicaté quéecha, núumacuéca pirí, canácata néená iyáapíná iyáacaléwa nuchùnièrica nucapèe írìcuwa”, íimaca yái Jesúsca.

Lo que cuesta seguir a Cristo

²⁵ Madécana wenàiwica yèepunicatéwa Jesús yáapicha, yéewáidacalécateéná nía. Yá Jesús iwènúa iicáidaca nalí. Íimaca nalí:

²⁶ “Píiwàwacaalícué nuéwáidacaléca pía, néese iwàwacutácué cáinináca píicáca núa íicha yái cáinináanáca píicáca píaniricuéwa, píatúa nacáíwa, piacawéetúa nacáíwa, péenibe nacáíwa, péenánái nacáíwa, íichacué nacái yái cáinináanáca píicáca picáucawa. Càmicaalícué cáininá píicáca núa íicha yái cáinináanáca píicáca nía, néese càmitacué yéewa nuéwáidacalécuéca pía.

²⁷ Píiwàwacaalícué píacawa núpicha iyúwa nuéwáidacalé, iwàwacutácué matubánáiri iyú píimáacaca áibanái yúuwicháidaca pía, éwita naicáanícaalícué píquiníná, éwita nanúacaalícué píawa peebáidacáiná nutàacái, càide iyúwa iwàwacutácaalí nawáacutáidaca nàasu cruzwa cawínácaalí yéetéeyéipínacawa cruz iwali. Iwàwacutácué nacái píimànica mamáalàacata càide iyúwa nuchùullanácué pía. Càmicaalícué càì píimànica, néese càmitacué píalimá nuéwáidacalécuéca pía. Íná iwàwacutácué píináidacawa cayába quéechacáwa asáisi píalimácaalícué nuéwáidacaléca pía.

²⁸ Péemiácué comparación: Abéericaalí péenácué iwàwa imànica chènuníri capii, quéechacáwa yáawinacawa iputáaca cayába capii iwènipiná yáaliacateénáwa asáisi idèniacaalí iwènipiná imáalàidacateéná imànica capii.

²⁹ Néese, càmicaalí càì imàni, néese idécanaami dàalaca imànica cáli ibàlùadacateéná capii íba íinata, càmita yáalimá imáalàidaca imànica capii. Yásí macáita wenàiwica iiquéeyéica capii yéenámi, nadàbapíná naicáanica aslái iquíniná.

³⁰ Yá náimapínáca iwali: ‘Yái aslái idàbacaté imànica chènuníri capii, néese càmita yáalimá imáalàidaca imànicaní’, càipíná náimaca, naicáanica iquíniná.

³¹ Péemiácué áiba comparación: Aiba nacuèrinásàiri iwàwacutácaalí imànica ùwicái áiba cáli ípunita, quéechacáwa yáawinacawa íináidacateénáwa cayába asáisi yàasu úwinái diez mil namanùbaca náalimácaalí namawèniadaca náichawa áiba cáli icuèriná yàasu úwinái veinte mil namanùbaca.

³² Néese càmicaalí yáalimá imawèniadaca íichawa nía, yásí ibànùaca yàasu wenàiwicanáíwa áiba cáli icuèriná yàatalé, ipíchawáise yàanàaca mawíénita, nasutácaténá néemlawni càisimalénácaalí iyú iwàwacutá ipáyaidaca íichawani, yéewanápíná imáacaca nàyaca matubánáita.

³³ Càita nacái iwàwacutácué píináidacawa cáalíacáiri iyú asáisi píalimácaalícué píimànica càide iyúwa nuchùullaná pía, yácáiná, càmicaalícué píimáca píiwàwawa íicha macáita píasumica, néeseecué canáca yéewanáwa nuéwáidacaléca pía”, íimaca nalí yái Jesúsca.

Cuando la sal deja de estar salada

³⁴ Jesús íimaca nalí: “Péemiácué comparación: Nuéwáidacalénái nàyaca machacàníri iyú, namàni nacái cayábéeri. Càica níade iyúwa cayábéeri iwíiduma, puiwéerica imànica yáacási

yéewanápiná caséeca wenàiwica nayáacani. Néese càmicaalí quirínama puìwa iwíidùmaca, yá càmita yáalimá puìwaca àniwani.

³⁵ Canéeri iwèni meedáni yá iwíidùmaca. Càmita cayába cáli iríni. Càmita cayába irí nacái yání nàwacáidacataléca píraí iyami. Wáuca meedáni, yá iwíidùmamica. Càita nacái iwàwacutácué piyaca machacàniri iyú, pímanícué cayábéeri nacái, piácué nuéwáidacaléca, yéewanápiná wenàiwica nawáwa neebáidaca yá báisíri tàacáisca. Càuwíiyéicalícué pí, péemiácué nutàacái”, ímaca yá Jesúsca.

15

La parábola del pastor que encuentra su oveja

¹ Néenialité madécaná yeedéeyéicaté plata néenánái judío íchawa Roma iyacàlená yáasu gobierno iripiná, áibanái nacái báawéeyéi íiwitáise, náacawa Jesús yàatalé, néemiácaténá itàacái.

² Néese abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írucu, natàaníca báawéeri iyú Jesús iwali. Náimaca Jesús iwali:

—Yáí asialica itàidaca cayába báawéeyéi íiwitáise, yá iyáaca iyáacaléwa náapicha —náimaca.

³ Iná Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Yá íimaca nalí:

⁴ “Péemiácué comparación: Abéeri péenácué idèniacaalí cien namanúbaca ipira ovejanáywa, yá abéeri oveja iméeràacaalíwa, yásí náiwacali imàacaca ipiranáywa noventa y nueve namanúbaca manacúalibáa yàacaténá icutáca oveja yúuquéricawa ícha áta yàanàacatalétani.

⁵ Néese yàanàacaalíni, yásí casíimáiri iyú imicháidaca oveja iwáacutaléwa.

⁶ Néese yàanàaca ícapèe néréwa, yá iwacáidaca yàacawéeyéináwa, áibanái nacái iyaquewéeyéicawa. Yá íimaca nalí: ‘Casíimáicué piwàwa nùapicha, nudéca nùanàaca yáí nupira ovejawa yúuquéricatéwa nuícha’, càipiná ímaca yáí oveja íiwacalínáca”, ímaca yáí Jesúsca.

⁷ Néese Jesús ímaca nalí: “Péemiácué cayába. Càita nacái abéeri wenàiwica iwènúadacaalí íiwitáisewa báawéeri ícha, yásí ángelnái iyéeyéica chènuniré nayanídacawa abéeri wenàiwica iwali manuísíwata ícha yáí nayanídaanácawa noventa y nueve namanúbaca iwali íináidéeyéicawa mabáyawanáca, íináidéeyéica nacáywa càmita iwàwacutá nawènúadaca náiwitáisewa báawéeri ícha càide iyúwacué píináidánáwa piwaliwa. Iná yéewa cayábacata nàwacáidáyacacawa nùatalé níai yáaliyéeyéicawa cabáyawanáca nawènúadacaténá náiwitáisewa nabáyawaná íchawa”, ímaca yáí Jesúsca.

La parábola de la mujer que encuentra su moneda

⁸ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Inanáí idèniacaalí diez namanúbaca moneda máiniyíéi cawènica yáawamíyíéi plata quírameníri, néese abéechúa monedacaalí yúucawa uícha, yásí upucúadaca lámpara ucutácaténá moneda yúuquéchúacawa uícha. Yá utunúaca ucapèe írícubáawa éeréeri iyú áta ùanàacataléta moneda cawèníchúaca.

⁹ Néese ùanàacanámami úa, yá ùwacáidaca uyaquewéeyéiwanáí, áibanái nacái ùacawéeyéináca inanáica. Yá úumaca nalí: ‘Casíimáicué piwàwa nùapicha, nudéca nùanàaca cawèníchúaca moneda yúuquéchúacatéwa nuícha’, úumaca nalí.

¹⁰ Nùumacué píri, càita nacái casíimáica Dios yáasu ángelnái abéeri wenàiwica iwali, cawínacaalí báawéericaté íiwitáise iwènúadéerica íiwitáisewa báawéeri ícha Dios irípiná”, ímaca yáí Jesúsca.

La parábola del padre que perdona a su hijo

¹¹ Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Cáasuíri asiali idèniacaté yéenibewa pucháiba asianái.

¹² Néese iméeréeri ímaca yáaniri íríwa: ‘Pápa, pía nùasu yéená yáí píasucawa pièripináca nulí péetácaalipináwa’, ímaca yáaniri íríwa. Yá néese nánaniri iwacúaca macáita yáasu yéewiwa nalí.

¹³ Néesezáwa cawàwanáta máisiba èeri idénáami, iméeréeri iwéndaca íchawa yáaniri yáasuwa, yá itéca iwènináami, néese yàacawa déeculé áiba cáli néré. Yá yúucaca macáita yáasu platawa iyacaténá máini máiwitáiseeri iyú.

¹⁴ Néese idécanámami yúucaca macáita, yá idábaca canáca nayáacalé cachàiníri iyú néenibáa. Yá iméeréeri idábaca máapicani.

¹⁵ Yá icutáca íbaidacalépináwa áiba asiali yáapicha yáí cáli néeséeri. Yáí asiali ichúullaca iméeréeri yàacawa yáasu manacúaliré yàacaténá ipira marranonái iyáapiná.

¹⁶ Máini iméeréeri iwàwaca iyáaca marranonái iyáacalé yéenáca anáica, quéwa càmita wenàiwica ibatàa iyáaca nía, ibatàa abéeri pináta, càmita nàa iyáapiná.

¹⁷ Atata úuculliri idábaca ínáidacawa cáaliacáiri iyú àniwa. Yá íimaca íríwa: ‘Núaniri idèniaca yáasu wenàiwicawa manúbéeyéi. Nadèni nayáacaléwa cayábata, imàacaca nacáywa nalí manuí. Quéwa, núa cháí nuétácawa máapicái iyú.

18-19 Siùcade nuèpùacawa núaniri icapèe néréwa àniwa. Yá núumapíná iríwa: Pápa, nudéca numànica Dios irí báawéeri, pírí nacái. Siùcade càmita quirínama cayábaca nuíwítáise, ínà canáca yéewaná quirínama núumáanápíná pírí núanirica píata. Pimàaca nùyaca càide iyúwa piasu wenàiwica, yásí nuíbaidaca pírí, càipíná núumaca núaniri iríwa', ímaca ínàidacawa iríwa yái ímèeréerica.

²⁰ Iná yàacawa, yèepùacawa yáaniri icapèe néréwa.

“Quéwa déecuisecaalí tàacáwani, yá yáaniri íicácani. Yá catúlécánaca íicáca ìiriwa. Yá yáaniri ípiacawa ípunitáidaca ìiriwa. Yá yáanalicuca ìiriwa itáidaca cayábani. Isùsùaca ìiri ináni ìwaliwa càide iyúwa náiwítáise natáidáanà wenàiwica cáininéerica naicáca.

²¹ Néese yái ìiri ímèeréeri ímaca yáaniri iríwa: ‘Pápa, nudéca numànica Dios irí báawéeri, pírí nacái. Siùcade càmita quirínama cayába nuíwítáise, ínà canáca yéewaná quirínama núumáanápíná pírí núanirica píata’, ímaca.

²² Yáanirita quéwa ímaca yáasu wenàiwicanái iríwa: ‘Caquialétacué, peedácué ibàlepiná cayábanaméeri áiba bálesi fícha. Píwalicué ìwalini. Píwalicué anillo ícáapi íiduná ìwali. Píwalicué nacái izapatonipíná yàabàli ìwali.

²³ Peedácué nacái pacá ídu walíibèechúaca. Pinúacué wayáapínáni. Siùcade wamànìcúe fiesta.

²⁴ Yácáiná nuírìca, nuyúunáidéericaté yéetácatéwa nuícha, siùca quéwade idéca yèepùacawa nùatalé àniwa. Yúucacatéwa nuícha, quéwa siùca nudéca nùanàca àniwani’, ímaca nalí yái yáanirica. Néese nadàbaca namànica fiesta.

²⁵ “Idècunitàacá namànica fiesta, yá ìiri béeri íbaidaca yèepunicawa yáaniri yáasu manacúali néenibáawa. Yá yèepùaca yàacawa caplí nérépiná, yásí yéemíaca namànica música, abènaméeyéi nacái nalabàaca casímáiri iyú.

²⁶ Yái ìiri béerica ímáidaca yàataléwa abéeri íbaidéeri. Yá isutáca yéemíawa cáinàcaalí namàníná caplí ìricu.

²⁷ Yá íbaidéeri ímaca irí: ‘Idéca yèepùacawa néese àniwa piméeréerica, ínà píaniri idéca ichùullaca nanúanápíná wayáapíná pacá ídu walíibèechúaca yáwanái, yácáiná piméeréeri idéca yàanàaca cayábata’, ímaca irí.

²⁸ Néese calúacani, yái ìiri béerica. Càmita iwàwa iwàlùacawa caplí ìriculé, ínà iwàwacutá yáaniri imusúacawa isutácaténá fícha iwàlùanápínáwá néré náapícha.

²⁹ Quéwa ìiri béeri càmita yeebá, yá ímaca yáaniri iríwa: ‘Nudéca nuíbaidaca pírí madécaná camuí. Nudéca numànica mamáalàacata càide iyúwa pichùullaná numànica. Canácatáita píà nulí íbatàa abéeri cabra achúméerínapínáta, numànicaténá fiesta nùacawéeyéiná yáapíchawa.

³⁰ Siùca idéca yàanàaca yái píirica, yúuquéericaté macáita piasu platami máaléquéeri iyú nalipíná inanáca ímèeyéica aslanái yáapícha plata íwalínápíná, yá pídéca pinúaca irí iyáapíná pacá ídu walíibèechúaca’, ímaca yái ìiri béerica.

³¹ “Néese yáaniri ímaca irí: ‘Nuírì. Pídéca píyamáacawa núapícha càiripínáta. Piasucata macáita yái nudèniérica.

³² Siùcade quéwa máini cayábaca wamànínáca fiesta, casímáica nacái wía. Piméeréericáiná idéca yàanàaca, yái iyéericaté càide iyúwa yéetéerimiwa, quéwa idéca yèepùacawa wàatalé càide iyúwa idéca nacáicaalí yèepùacawa cáuca àniwani; yúucacatéwa nuícha, yá wadéca wàanàaca àniwani’, ímaca yái yáanirica. Càita nacái Dios itáidaca cayába cawínàcaalí wenàiwica iwènúadéerica íwítáisewa íbáyaná fíchawa”, ímaca yái Jesúsca.

16

La parábola del mayordomo que abusó de la confianza

¹ Néeseté Jesús yéewáidaca yéewáidacalénáíwa comparación iyú. Ímaca nalí: “Yacaté abéeri náiwacali cáasuíri. Idèniaca yáasu wenàiwicawa icuèrica cáasuíri yáasu cawèníri. Yá áibanái nàanàaca nacháawáaca yáasu wenàiwica íinánáca ìwali yái wenàiwicaca icuèrica íiwacali yáasuwa. Náimaca yúucáanása meedá íiwacali yáasu platawa máiwítáiseeri iyú.

² Néese íiwacali ímáidaca yàataléwani. Yá íiwacali ímaca irí: ‘Nudéca nuémíaca píinánáca píucaca nùasu plata. Siùcade pichùnìa nùasuwa picàlidacaténá nulí macáita píibaidacalé ìwaliwa cámicáiná nubatàa picúaca nùasu quirínama’, ímaca yái íiwacali.

³ Néese yái asíali yàacawa íiwacali fíchawa. Yá ímaca iríwa: ‘¿Cáinásica numàni siùcade nuíwacali iwàwacáiná yúucaca núa? Canáca nuchàimi nubànacaténá nubànacalewa. Báica nacái nusutáca plata áibanái fícha nuwènièripíná iyú nuyáapínáwa.

⁴ Uwé, siùca nùaliacawa cáinàcaalí numànínápíná àniwa yéewánápíná áibanái yeedáca yàataléwa núa, idécanáami nuíwacali yúucaca núa’, ímaca iríwa.

⁵ Néese yái asíali ímáidaca wenàiwica imawènièyéica íiwacali fícha plata nàanánápíná abéerinamata namanùbaca iyúwa. Yá ímaca idàbàanéeri irí: ‘¿Cáisimaléná pimawèni nuíwacali fícha?’ ímaca.

⁶ Néese idábáanéri wenàiwica íimaca: ‘Numawènia píiwacali íicha cien namanùbaca yàalu olivo isééná’, íimaca. Néese íiwacali yàasu wenàiwica íimaca írí: ‘Cháta iyaca pimawèniacáleca cuyàluta íbáiná írìcu. Píúca meedáni. Ara, píawinacàtétawa pitànàa àniwa áiba cuyàluta íbáiná írìcu cincuenta namanùbaca pimawènianápiná nuíiwacali íicha meedá. Yásí iwàwacutá pèepùadaca írì cincuenta namanùbaca meedá’, íimaca írì.

⁷ Néese yáí iwàwacali yàasu wenàiwica íimaca áiba írì: ‘¿Néeni píá? ¿Càisimaléná pimawènia?’ íimaca írì. Yáí áiba asiali íimaca írì: ‘Cien namanùbaca yàalu trigo ituíná’, íimaca írì. Néese íiwacali yàasu wenàiwica íimaca írì: ‘Cháta iyaca pimawèniacáleca cuyàluta íbáiná írìcu. Píúca meedáni. Pitànàa áiba cuyàluta íbáiná írìcu àniwa ochenta namanùbaca pimawènianápiná íicha meedá. Yásí iwàwacutá pèepùadaca írì ochenta namanùbaca meedá’, íimaca írì. Càita imànica náapicha macáita wenàiwica imawèniyèyèica íiwacali íicha yàasusi.

⁸ Néese yáí iwàwacali yáallacawa bàsabàsaca yàasu wenàiwica íiwita, yáí báawéerica íiwitáise icuèricaté íiwacali yàasuwa, iwènúadacáiná namawèniacále. Nudéca nucàlidacuéca píri yáí comparacónca píalacaténáwa máiniyéí cáalíacáica èeri mìnanáica càmíiyéica yeebáida Dios itàacái namànicaalí wawàsi nanacáiyéí yáapichawa, cáalíacáica nía píchacué, píacué yeebáidèyèyèica Dios itàacái.

⁹ “Iná nùalàacuéca pía pimàninápinácué cayábèeri áibanái írì plasu plata iyúwa, yéewanápinácué cáinínaca naicáca píawa. Néeseçáwa, plata imáalàacaalípináwa píchacué, yásí needácué nàataléwa pía aléera chènuniré nàyacatalé càmíirica imáalàawa.

¹⁰ “Aiba wenàiwica icùacaalí achúmèeri wawàsi machacàníiri iyú, yá icùapínaca cayába nacái manùba wawàsi. Quéwa imànicaalí íbáyawanáwa idèniacaalí achúmanamata, yá imànipínaca íbáyawanáwa nacái idèniacaalí manùba.

¹¹ Iná càmicaalícué pimàni cayábèeri plasu plata iyúwa cháí báawèeri èeri írìcu, néese càmítacué namàcapíná picùaca báisíiri cawèníirica iyéerica chènuniré.

¹² Néese àniwa càmicaalícué picùca áibanái yàasu machacàníiri iyú, néese càmíta nàacué píri plasu iwápináwa.

¹³ “Péemiacué comparacón: Canácata yàasu wenàiwica yáalimèeri imànica machacàníiri iyú càide iyúwa íiwacanánái pucháiba ichùulianá imànica, báawacáiná íicáca abèeri íiwacaliwa, cáinínata quéwa íicáca íiwacaliwa áiba. Càmicaalí nacái, néese yàapíná íiwacali áiba icàaluínáwa, quéwa caná iwèni meedá íicápiná íiwacali áibawa. Càita nacái càmítacué pidé píibaidaca cayába Píiwacali Dios írìpínáwa càide iyúwa iwàwáaná cáinínacaalícué píicáca plata”, íimaca yáí Jesúsca.

¹⁴ Néese abénaméyèí fariseo cáininéyèyèica íicáca plata, néemiacáiná macáita Jesús íimáaná plata iwali, iná naicáanica Jesús íquíná.

¹⁵ Quéwa Jesús íimaca nalí: “Pidécuéca picàlidaca píináwaná iwaliwa wenàiwicanái írì cayábáanása píiwitáise. Neebáidacué nacái píchíwa. Quéwa Dios yáalíacuécawa píiwitáise iwali, cáinacaalí iyáaná. Casíimáica èeri mìnanáí íicácuéca píiwitáise báawèeri, quéwa Dios íicácuéca píiwitáise iyúwa yáasèrimi isàni meedá”, íimaca yáí Jesúsca.

La ley y el reino de Dios

¹⁶ Jesús íimaca: “Bàaluité iwàwacutá wenàiwica neebáidaca iyúwa profeta Moisés itànàanáté tàacáisi Dios inùmalícué, iyúwa nacái profetanái itànàanáté Dios itàacái. Càité iyaca àta Juan el Bautista yàanàacatalétaté. Néese Juan, núa nacái wadéca wacàlidaca wenàiwicanái írìni yáí cayábèeri tàacáisica náalíacaténáwa cáinacaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Siuca madécaná wenàiwica nawàwa nàuwichàidaca Dios yàasu wenàiwica yeebáidèyèyèica yáí tàacáisica.

¹⁷ “Quéwa máiniíri cayábacani yáí Dios itàacái bàaluisàimica profeta Moisés, áibanái profeta nacái natànèricaté Dios inùmalícué. Macáita ichàbapínacawa càiwade iyúwaté Dios itàacái íimáaná. Aibaalípiná Dios imáalàidapíná capíralèeri cáli, yá nacái èeriquéi. Néese càmíiripínata itàacái bàaluisàimi imáalàapínáwa, íbatàa abèeri letra achúmèerína pináta, canácatáita imáalàawa. Macáita ichàbapínacawa càiwade iyúwaté Dios itàacái íimáaná”, íimaca yáí Jesúsca.

Jesús enseña sobre el divorcio

¹⁸ Jesús íimaca: “Asiali imàcacaalí íichawa ínuwa, néese yeedácaalí írìwa áiba, imànica íbáyawanáwa, íimácáiná áiba inanáí yáapicha càmíichúaca íinusíwa. Aiba asiali yeedácaalí íinupínáwa abéechúwa namàquèchúami, imànica íbáyawaná nacáíwa, íimácáiná úapicha, úara áiba asiali íinuca”, íimaca yáí Jesúsca.

El rico y Lázaro

¹⁹ Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa. Yá íimaca nalí: “Iyacaté cásuúri asiali. Cayábanamèeri íbàle íicácanáwa cawèníiri nacái. Macái èeri imanùbaca imànica fiesta máiniíri cawènica.

²⁰ Iyacaté nacái catúulécanèeri asiali cacháunèeri íwalíse íipidenèeri Lázaro. Yáí Lázaro yáawinacawa cásuúri ícapé inùmalícu.

²¹ Yáí catúulécanéerica iwàwacaté iyáaca àta càinácaalí yàacàsi ituériwa càasuíri yàasu mesa ímatáise. Aulináí nacáí nàanàaca Lázaro yàatalé nabèrùacaténá icháuná ituí yáí catúulécanéerica.

²² Aiba èerité, catúulécanéeri yéetácawa. Yá àngelnáí itècani iyacaténá paraíso írìcu, aláera Abraham yàatalé Dios yáapicha. Yá nacáí càasuíri yéetácawa. Yá nabàlliacani, yáí càasuírìmica.

²³ “Yáí càasuírìmica yùuwichàacawa mamáalàacata néenibàa báawéeyími nàacatalépinácawa néesatàcaalíwa, lípidenàcatalé infierno. Càasuírìmi iicáidaca déeculé, yá íicáca Abraham, Lázaro nacáí, iyéeyéica Dios yáapicha paraíso írìcu.

²⁴ Iná yáí càasuírìmica imáidaca cachàiníri iyú Abraham írì. Yá íimaca Abraham írì: ‘jNùawiri, Abraham, piicá nupualé! Pibànùa síisa Lázaro nùatalé idupíadacaténá úni nunène ìwali icáapi iyúwa, nùuwichàacáináwa báawanama cháí quicháí írìcu’, íimaca.

²⁵ Quéwa Abraham íimaca írì: ‘Pía nutaquérinámica, iwàwacutá piwàwalica piyáanaté máini cayábéeri iyú idècunitàacá cáuca pía, quéwa yáí Lázaro iyacaté máini catúulécanéeri iyú, idècunitàacá cáucani. Sìuca Lázaro iyaca cayába cháí, pía quéwa yùuwichèeriwa iyaca néenibàa.

²⁶ Càmita nùalimá nubàntuaca pialalé Lázaro, iyacáiná manuúri yàawa nacáiri depuúwéeri béecaná cháí bamuchúamicué wáicha, pía, wía nacáí. Iná canáta yéewaná nàalimá nachàbacawa aláera. Píacué nacáí síisaara, càmitacué píalimá píacawa síisa nacáira’, íimaca yáí Abrahamca.

²⁷⁻²⁸ “Néese càasuírìmi íimaca àniwa: ‘Uwé, néese pimàni nulí cayábéeri, pía nùawiri Abraham, pimàaca Lázaro imichàacawa yéetácáisi íicha, yá pibànùa Lázaro nùaniri icapèe nérépiná. Nàyaca néeni cinco namanùbaca nuénánáí. Pichùulia Lázaro yàalàanàpiná nuénánáí ipichaná nàacawa aléi yùuwichàacáisi írìculé’, íimaca yáí càasuírìmica.

²⁹ Quéwa Abraham íimaca írì: ‘Péenanáí nadèniaca Dios itàacáí profeta Moisés itànèericaté bàaluité, profetanáí itànèericaté nacáí Dios inùmalicúise. Iwàwacutá péenanáí yeebáidaca natàacáí’, íimaca yáí Abrahamca.

³⁰ Néese yáí càasuírìmica íimaca: ‘Báisíta, quéwa iwàwacutácawa nalí áiba wawàsi quiríta. Lázaro imichàacaalíwa yéetácáisi íicha imàacaténá yàawawa naicàcani, yásí nawènùadaca náiwitáisewa báawéeri íicha’, íimaca yáí càasuírìmica.

³¹ Quéwa Abraham íimaca írì: ‘Càmicaalí neebáida Dios itàacáí càide iyúwa Moisés, profetanáí nacáí natàanánaté, néese càmita nacáí neebáidapíná Dios itàacáí, éwita yéetèerimiwa imichàacaalíwa yéetácáisi íicha yàalàacaténá nía’, íimaca yáí Abrahamca”, íimaca yáí Jesúsca.

17

El peligro de caer en pecado

¹ Néeseté Jesús íimaca yéewáidacalénáí írìwa: “Macáí èeri imanùbaca iyaca madécana wawàsi imaaquéerica wenàiwica nawàwaca namànica nabáyawanáwa. Quéwa, ímáini Dios yùuwichàidapíná cawinácaalí wenàiwica yéewáidéerica áibanáí namànicaténá nabáyawanáwa!

² Aibacaalí wenàiwica iméeràidaca áibanáí namànicaténá nabáyawanáwa, yásí Dios yùuwichàidapíná manuúswatani. Cayába cachàini írítáni yéetácaaliwatá ipíchawáise iméeràidaca wenàiwica. Aibanáí idacúacaalí manuúri íba icanápi ìwalíise, náucacaténáni manuúri úni yáaculé isawíacaténáwa, yásí lísicùmacawa. Quéwa iyacaalí mamáalàacata cháí èeri írìcu, néese iméeràidacaalí sùmanáí namànicaténá nabáyawanáwa, yá máini cachàiníwanáí yùuwichàapínácawa áibanáí íicha infierno írìcu. Iná cayába cachàini írítáni yéetácaaliwatá ipíchawáise iméeràidaca púubéeyéi.

³ jPíicacué píchawa cayába piméeràidacáichacué púubéeyéi Dios íicha namànicaténá nabáyawanáwa!

“Aibacaalí imàni píri báawéeri, pítaaní yáapicha ìwali. Néese iwènùadacaalí íiwitáisewa báawéeri íicha, pimàaca piwàwawa íicha yáí báawéerica imànírìca píri.

⁴ Éwita imànicaténá píri báawéeri siete imanùbaca yàawírí abé èeri írìcu, yá yàanàacaalí pialalé siete imanùbaca yàawírí nacáí, yá íimacaalí píri: ‘Càmita quirínama numàni píri báawéeri àniwa’, càicaalí íima píri, iwàwacutá pimàacaca piwàwawa íicha yáí báawéerica imànírìca píri’, íimaca yáí Jesúsca.

El poder de la fe

⁵ Néese apóstolnái nasutáca Wáiwacali íicha wawàsi. Náimaca írì:

—Piyúudáa wía manuúcaténá wáináidacawa wawàwawa píwali cachàiníri iyú mamáalàacata —náimaca.

⁶ Néese Wáiwacali íimaca nalí:

—Càmitàacáwacué manuú píináidacawa piwàwawa nùwali, íbatàa achúmèerína iyúpináta. Manuúcaalícué píináidacawa nùwali achúmèerína iyútá, càide iyúwa mostaza íimínaca achúmèerína iyáaná, yásí yéewanápinácué càí píimaca írì yáí manuúri morera yéetanacátá:

'Piwatàa piawawa cáli íicha, néese pibàna piawawa manuíri úni yáaculé', yásí áicu imànica càide iyúwacué píimáaná íritá —íimaca yái Jesúsca.

El deber del que sirve

⁷ Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú, yá íimaca nali: "Abéeri náiwacali idèniacaalí yàasu wenàiwicawa ichùnièrica bànacalé yáapíise, cawàwanáta nacái icùaca íiwacali ipirawa, néese idècanáami íibaidaca, yá yèepùacawa bànacalé néese, yá iwàlùacawa íiwacali icapèe iriculéwa. Néese, íiwacali càmita íima yàasu wenàiwica íriwa: 'Caquialéta, piawinawa, piyáa piyáacaléwa', càmita càí íima.

⁸ Néese íiwacali íimapiná írí meedá: 'Pichùnia nuyáapiná. Píwali cayába pibàlewa pitécáténá nulí nuyáapiná, idècunitàacá nuyáaca nuyáacaléwa. Néeseçáwa idècanáami nuyáaca nuyáacaléwa, yásí numáaca piyáaca piyáacaléwa', càipiná íimaca yái íiwacalica yàasu wenàiwica íriwa.

⁹ Càmita nacái íiwacali yàaca cayábèeri tàacáisi yàasu wenàiwica íriwa idècanáami imànica càide iyúwa íiwacali ichùllianáni, yàasu wenàiwicacáiná meedáni, íná iwàwacutá íibaidaca íiwacali íriwa càide iyúwa ichùllianá imànica.

¹⁰ Càita nacái idècanáamicué píimànica macáita càide iyúwa Dios ichùllianacué pía, picácué cáimacái piicáca piawawa iwálíise, néese píimacué Dios íri: 'Wíacata piasu wenàiwicanái canéyéica iwèni meedá. Wadéca wamànica càide iyúwa iwàwacutáaná wamànica, càide iyúwa pichùllianá wamànica', càicué píima Dios íriwa", íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a diez leprosos

¹¹ Néeseté Jesús idècunitàacá yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá yèepunicawa bamuchúamibàa náicha Samaria yàasu cáli, Galilea yàasu cáli nacái.

¹² Jesús yàanàacaté mawiénita áiba yàcalé írí, yá diez namanùbaca asianái cacháunéeyéi íimami lepra iyú nàanàaca Jesús íipunita. Déecuíseta quéwa nabàlùacawa Jesús íicha, càmicáiná judíonái íbatàa nàanàaca mawiénita áibanái írí.

¹³ Yá namáidaca cacháiníiri iyú Jesús íri:

—¡Pía Jesús, Wáiwacali, catúulècaná piicáca wía! —náimaca Jesús íri.

¹⁴ Jesús íicáca nía, yá íimaca nali:

—Piacué píimàacaca sacerdotenái íicáca píimami náalícaténáwa pidécuéca pichùnìacawa —íimaca nali. Yá idècunitàacá nàacawa, yá ichàbacawa náicha yái uláicáica.

¹⁵ Yá abéeri néená níái cacháunéeyéimica íicácáiná masacàaca íimami lepra íicha, íná yèepùacawa Jesús yàatalé. Idècunitàacá yèepùacawa, yàaca cayábèeri Dios íri cacháiníiri iyú.

¹⁶ Yàanàaca Jesús yàatalé, yá íbàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa Jesús íri. Yáawiada inàniwa cáliaculé yàacáténá Jesús icàaluníná, yàacáténá nacái íri cayábèeri. Yái asiali Samaria yàasu cáli néeséerica, càmirica judío.

¹⁷ Yá néeseça Jesús íimaca yéewáidacalénái íriwa:

—Nudéca nuchùnìacáwa diez namanùbaca cacháunéeyéi. Níara nueve namanùbacaca càmita néepùawa, éwita israelitacáanita nía, nàacáténá cayábèeri Dios íri.

¹⁸ Abéerita yái càmirica judío yèepùacawa nùatalé yàacáténá cayábèeri Dios íri —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese Jesús íimaca Samaria yàasu cáli néeséeri íri:

—Pimichàawa. Piawa. Uláicái idéca ichàbacawa píicha, peebáidacáiná nulí —íimaca yái Jesúsca.

Cómo llegará el reino de Dios

²⁰ Fariseonái nasutáca néemíawa Jesús càicaalínápinácaalí Dios icùa macáita wenàiwicanái. Néese Jesús íimaca nali:

—Càmítacué píalimá piicáca càinácaalí iyú Dios icùaca wenàiwicanái.

²¹ Càmita náimapiná: 'Piicácué, Dios icùaca wenàiwica cháí cáli'; càmita nacái náimapiná: 'Áiba cáli íinata nacái Dios icùaca wenàiwica', càmita náimapiná càmicáiná náalimá naicáca natuí iyúwani càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáíwa, icùacáiná náíwítáise, icùa nacái abéechúanameeyéi wenàiwica pèewibàa —íimaca yái Jesúsca.

²² Néese Jesús icàlidacaté yéewáidacalénái íriwani:

—Máadáinicuéca piwàwa piicáca núa áiba èeriwa, éwitasica píalimácaalí piicáca núa abé èeri piná meedátá, piwàwapinácuéca piicáca núa, núa asiali Dios néeséerica. Máinicué piwàwapiná piicáca nùanàaca nucùacáténá macáita, quéwacué càmitàacá piicápiná núa.

²³ Áibanái nacàlidapiná nachíwawa, náimapiná nudécasa nùanàaca. Náimapináca: 'Mesías idéca yàanàaca cháí'; áibanái náimapinácué píri: 'Mesías idéca yàanàaca néré'. Quéwa picácué piawa néré, picácué nacái piawa náapícha.

²⁴ Péemíacué, nùacaalípináwa néese àniwa, yásí macái èeri mìnánái naicápiná nucànacawa amaláwaca, càide iyúwa énu icànáaná macáita capiralèeri cáli iwali chènuniré èeri

imusúacatáisewa àta èeri iwàlùacataléwa. Càipíná nacái nùacawa néese àniwa nuénáiwana yàanàcatáíwa, núa asiali Dios néeseérica. Càmita nùawa ibàacanéeri iyúwa.

²⁵ Quéwa iwàwacutá nùuwichàacawa manuísíwata quéechacáwa, yá iwàwacutá èeri mìnánái iyéeyéica siüca báawaca naicáca núa càiride iyúwa canéeri iwèni meedá.

²⁶ Mawiéniacaalípiná nuénáiwana nùanàcatáipíná àniwa, núa asiali Dios néeseérica, yásí wenàiwacanái nàypíná càide iyúwaté èeri mìnánái iyáaná Noé yàasu èerité.

²⁷ Matuíbanáicaté nàyaca Dios ícha bàaluité. Nayáacaté nayáacaléwa, néese nàiraca nacái, needácaté nàinupínáwa, àta Noénái iwàlùacatalétawa arca iriculé. Yáté manuiri yéesacái yàanàaca, yá néetácatéwa macáita wenàiwica càmiyéicaté iwàlùawa Noénái yáapicha arca iriculé.

²⁸ Càité nacái Lot yáapichéeyéimi Sodoma iyacàlená mìnánái nàyacaté matuíbanáita Dios ícha. Nayáacaté nayáacaléwa, nàiraca nacái nàiracaléwa. Nawènia nacái nàasupínáwa. Nabànacaté nabànacalewa, nawènda nacái nàasuwa. Namànicaté nacái nacapèewa.

²⁹ Quéwa idécanámité Lotnáí namusúacawa Sodoma iyacàlená ícha, yáté quichái yèewiéricawa azufre yèewi yúuwàacatéwa chènuníise Sodoma mìnánái íwali. Yáté néetácatéwa macáita.

³⁰ Càita nacái yúuwichàacáisi yàanàapínáwa ráunamáita èeri mìnánái íwali áibaalípiná numàacacaalípiná nùawawa naicáca núa, núa asiali Dios néeseérica.

³¹ “Néeniaalípiná áibacaalí iyamáidapínáwa iyaca icapèe ipùata sàabadéeri ínatábàawa, idèniacaalí nacái yàasuwa capli iricu, iwàwacutá càmita yèepüa iwàlùacawa icapèe iriculéwa yeedácaténá yàasuwa ipíchawáise ipiacawa Jerusalén iyacàlená ícha. Áibacaalí nacái yèepunípináwa manacúalibàa, iwàwacutá càmita yèepüawa icapèe néréwa ipíchawáise ipiacawa Jerusalén iyacàlená ícha.

³² Piwàwalicué càinacaalíté Lot ínumi yéetácatéwa, càininéechúacaté iicáca yàasumiwa èeri iricuíríca, úái yéetéechúamicatéwa càmicáináté upiacawa yàcalé ícha càide iyúwaté Dios yàalàaná úa.

³³ Cawinácaalí càmiríca yeebáida nutàacái iwàwacáiná icùaca icáucawa cháí èeri iricu, yúucapíná icáucawa càmiri imáalàawa, quéwa cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái mamáalàacata éwita áibanái inúacaalíni, idèniapíná icáucawa càmiri imáalàawa.

³⁴ “Néese núumacué pirí nùanàacaalí táiyápi, yá pucháiba wenàiwica naimápiná nàyaca cama iricu. Angelnáí itépiná abéeri wenàiwica, áibapíná nacái imàacawa néenita.

³⁵ Yá pucháiba inanái namulúapínáca nàyaca ituínási. Angelnáí itépiná abéechúa inanái, abéechúapíná nacái imàacawa néenita.

³⁶ Pucháiba asianái yèepuníyèepínáca manacúalibàa. Angelnáí itépiná abéeri asiali, abéeripíná nacái imàacawa néenita —ímaca yái Jesúsca.

³⁷ Néese yéewáidacalénái nasutáca néemiáwa Jesús:

—Wáiwacali, ¿chábàanásica nàanàa needácaténá nía? —námímaca. Néese Jesús ímaca nalí:

—Màulenéeri iyú piicápinácué chábàanacaalí nàacawa càide iyúwacué píalánáwa chábàanacaalí yéetéerimiwa íríawa piicácaalí manùbéeyéi wáchuli nàwacáidáyacacawa —ímaca yái Jesúsca.

18

La parábola de la viuda y el juez

¹ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú náalícaténáwa iwàwacutáaná nasutáca Dios ícha mamáalàacata, yàalàacaténá nía nacái ipíchaná naméyáacawa nasutáca Dios ícha.

² Yá Jesús ímaca nalí: “Iyacaté juez áiba yàcalé iricu. Càmita yàa Dios icàaluíná. Càmita nacái yàa wenàiwica ímiétacaná.

³ Uyacaté nacái yàcalé iricu abéechúa inanái inírimi yéetéechúamicatéwa ícha. Áiba wenàiwica iwàwacaté yeedáca uícha úacawéeri yàasumi. Iná usutáca juez ícha wawási manùba yàawíríca iyúudàanápíná úa. Yá úumaca juez írí: ‘Piyúudàa núa. Pichùulla nàuwicháidàanápíná nuícha nùuwidèca yeedéerica nuícha nùacawéeri yàasumi’, úumaca juez írí.

⁴⁻⁵ Manùba èeri càmita juez yeebá usutáaná ícha. Néese maséeca iwàwa idècuni yéemiaca usàna. Yá ímaca íríwa: ‘Éwita càmicáaníta núa Dios icàaluíná, éwita nacái càmicáaníta núa wenàiwicanái ímiétacaná, càicáaníta siücade nuyúudàaca úara inanáica, nùuwicháidaca uícha úuwidè, máinicáiná usáiwicaca nulí wawási, ipíchaná ùanàaca mamáalàacata, yá usáiwica nulí wawási àta nuétácatalétawa’, càica ímaca íríwa yái juez báawéerica íiwitáise”, ímaca nalí yái Jesúsca.

⁶ Yá Wáiwacali ímaca nalí àniwa: “Pidécuéca péemiaca itàacái yái juez báawéerica íiwitáiseca. Éwita báawéericáaníta íiwitáiseni, càicáaníta átata iyúudàaca maníríchúami.

⁷ Néeni, ¿càmítasicué píaláwa cayábéeri Dios íiwitáise? Iná iwàwacutácué píalácawa Dios iyúudàapíná cawinácaalí wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa, cawinácaalí

isutéeyéica yáawawa íicha manuísiwata mamáalàacata èerìapinama, táiyápinama nacái. Yá Dios imawèniadapíná náicha nacái nàuwidenái. Càmita Dios idècunìapínáwá déecuìri iyú iyúudàanápíná nía.

⁸ Núumacué pìrì, Dios iyúudàapíná nàwa caquialéta, imawèniadapíná náicha nàuwidenái. Núa asiali Dios néeséerica, nùanàapíná àniwa aléi èeri iriculé, quéwa càmita nùanàapíná manùbéeyéi yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola del fariseo y el cobrador de impuestos

⁹ Néseté Jesús yéewáidaca abénaméeyéi wenàiwica comparación iyú, níara cachàiniyéica iicáca yáawawa nayúunáidacáiná mabáyawanéeyéica nía, íná báawaca naicáca náichawa áibanái wenàiwica. Jesús íimaca nalí:

¹⁰ “Pucháiba asianái nàacatéwa templo iriculé nasutácaténá níawawa Dios íicha. Abéeri fariseo, áiba asiali nacái yeedéeri plata yéenanái judío íichawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná.

¹¹⁻¹² Yái fariseo ibàlùacawa abéerita méetàucuta áibanái íicha, isutáca yáawawa Dios íicha. Càì íimaca: ‘Pía Dios, nùaca pìrì cayábéeri nùacáiná càmlírica iyúwa áibanái wenàiwica canánama. Núa nacái càmita nuyéedù. Càmita báawa nuíwitáise nacái. Càmita nuimá áiba inanái yáapicha càmlíchúaca nuínusíwa. Càmita numàni nubáyawanáwa càide iyúwa imàníná yái asiali yeedéerica wáicha plata romanonái yàasu gobierno irípiná. Núa nacái numàaca nuíchwawa nuyáacaléwa pucháiba èeri semana iwali nusutácaténá Dios íicha. Macái néená níái diyéeyéica wawási nuedéerica nulíwa, numàaca abéeri néená Dios irípiná ofrenda iyú’, càì íimaca iwaliwa yái fariseoca.

¹³ Néseta quéwa yái asialica yeedéerica plata yéenanái judío íichawa romanonái yàasu gobierno irípiná, yata ibàlùacawa déecuìseta fariseo íicha. Máinícáiná báica iicáca yáawawa Dios iwéeré ibáyawaná iwálísewa, íná càmita iicáida chènuniré. Néese, ibàbàida yúucutawa mamáalàacata ícáapi iyúwa máinícáiná achúmaca iwàwa ibáyawaná iwaliwa. Yá íimaca mamáalàacata Dios irí: ‘Pía Dios, piicá nupualé, cabáyawanéerica nùaquéi’, càì íimaca isutáca Dios íicha”, íimaca yái Jesúsca.

¹⁴ Néese Jesús íimaca nalí àniwa: “Núumacué pìrì, Dios imàacacaté iwàwawa ibáyawaná íicha, yái asiali yeedéerica plata yéenanái íichawa romanonái yàasu gobierno irípiná, néese asiali yéepùacawa matulbanáita icapèe néréwa. Quéwa yái fariseoca, càmita Dios imàaca iwàwawa ibáyawaná íicha, níacáiná cawínacaalí wenàiwica icàlidéeyéica íinàwaná iwaliwa máinínása cayábaca nía áibanái íicha, Dios imàacapíná báica nía. Cawínacaalí quéwa icàlidéeyéica íichawa ibáyawanáwa, Dios imànìpiná irí cayábéeriwa”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús bendice a los niños

¹⁵ Néseté àniwa áibanái natéca néenibewa pùbéeyéi Jesús yàatalé yéewacaténá Jesús imàacaca ícáapiwa nàwali, isutácaténá nalí Dios íicha imànínápiná nalí cayábéeri. Quéwa, Jesús yéewáidacalénái naicáca nía, yá nadàbaca nacúsaca náichawa wenàiwica itéeyéica yéenibewa Jesús yàatalé, yéewáidacalénái náimaca sùmanái nasàiwicaca Jesús irí wawási.

¹⁶ Quéwa Jesús imáidaca sùmanái nàanápínáwa yàatalé. Yá íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pimàacacué sùmanái yàacawa nùatalé, picácué pimáisanía nàanàaca, Dioscáiná icùaca wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái càide iyúwa sùmanái yeebáidàanà nàaniri itàacáíwa.

¹⁷ Péemiàcué cayába, iwàwacutá wenàiwica neebáidaca Dios itàacái càide iyúwa pùbéeyéi sùmanái yeebáidàanà nàaniri itàacáíwa. Càmicaalí wenàiwica neebáida càì, néese canácatáita Dios yéenibeca nía —íimaca yái Jesúsca.

Un hombre rico habla con Jesús

¹⁸ Néseté abéeri judío íiwacalíná isutáca yéemíawawa Jesús. Yá íimaca Jesús irí:

—Pía cayábéeri yéewáidéerica wía, ¿càinásica iwàwacutá numànica nuyacaténá càiripínáta Dios yáapicha chènuniré? —íimaca.

¹⁹ Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutá píináidacawa cayába iwali yái píimáanáca, càinacaalí íimáaná yái tàacáisica íiméerica cayábéericasa núa, canácáiná áiba wenàiwica cayábéeri, abéericata Dios cayábéeri —íimaca yái Jesúsca, iwàwacáiná asiali yeebáidaca Dioscani yái Jesúsca.

²⁰ Néese Jesús íimaca irí àniwa:

—Píalíacawa Dios itàacái ichùullaná wía: ‘Picá píimá áiba inanái yáapicha càmlíchúaca píinúsíwa, áiba asiali yáapicha nacái càmlírica píinúsíwa; picá píinúa wenàiwica; picá píyéedù; picá nacái píchíwáida áibanái; pia náimíetacaná píaniri, píatúa nacái’ —íimaca yái Jesúsca.

²¹ Néese asiali íimaca irí:

—Nudéca numànica macáita càide iyúwa Dios íimáaná sùmàicatáiseté núa àta siùca nacáide —íimaca.

²² Jesús yéemíacani, yá íimaca irí:

—Iyaca abeeri wawasi iwawacutööri pimànica quiríta: Pía piwéndaca macáita piasuwa, pía nacái iwènináami catúulécanéyeyí irí. Càipíná pidèniaca piasu cawènríriwa chènuniré. Néese pèepùawa piacaténáwa nùapicha nuéwáidacalécáténá pía —íimaca yái Jesúsca.

²³ Yái asiali quéwa, yéemiacanáami, yá máiní achúmaca iwáwa máinicáiná càasucani, càmicáiná nacái iwáwa yàaca áibanái irí macáita yàasuwa.

²⁴ Jesús yáalíacáináwa achúmaca iwáwa yái asialica, íná Jesús íimaca yáapichéyeyí iríwa:

—¡Máiní càulenápináca càasuíyí yeebáidaca Dios itàacái, Dios yéenibecaténá nía!

²⁵ Càide iyúwa camello càminá yéewa iwàlùacawa siduwiápi ituí yáapu íricubàa, càita nacái càulenáca càasuíri wenáiwica yeebáidaca Dios itàacái Dios icúacaténáni —íimaca yái Jesúsca.

²⁶ Níai yéemièyéica Jesús íimáaná, nàimaca Jesús irí:

—Néeni, ¿cawinápiná yáalimá iwasáaca yáawawa Dios yáasu yúuwichàacáisi íicha? —nàimaca.

²⁷ Jesús íimaca nalí:

—Canáca yéewaná wenáiwicanái nawasàaca níawawa Dios yáasu yúuwichàacáisi íicha nachàini iyúwa meedá, quéwa Dios yáaliméeri iwasáaca nía, Dios yáalimácáiná imànica macáita —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Pedro íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, wadéca wamàacaca wàasuwa macáita wàacaténáwa piápicha yéewacaténá péewáidacaléca wía —íimaca.

²⁹ Yá Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, piacué nuéwáidacaléca yeebáidéyeyéica nutàacái. Numáidacué abènaméyeyí péená nàanápináwa nacapèe íichawa namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná. Aibanái péenacué nacái nàapináwa maléená èeri nàacawéeri íichawa, càmicaalí nacái néenánái íicha nacáíwa, càmicaalí nacái nasèenái íicha nacáíwa, càmicaalí nacái néenibenái béeyéi íicha nacáíwa, namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

³⁰ Yási Dios yàapinacué pirí madécaná wenáiwica piiqueyeyéipíná càiyéide iyúwa péenánaiwa cháí èeri irícu. Néese, èeri imáalàacaalípináwa, yási Dios yàacué picáuca càmiri imáalàawa chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

³¹ Yáté Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénaiwa doce namanùbaca méetàucuta áibanái íicha. Yá íimaca nalí:

—Siùcade wàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná. Namànipíná nulí macáita càide iyúwaté profetanái itànáná tàacáisi nuináwaná ìwali, núa asiali Dios néeséerica.

³² Yá presopináca namànica núawa namàacacaténá càmiyeyí judío inúaca núa, yá naicáanipíná nuquíná, yá natàanipíná báawéeri iyú nùwali, yá nàapisáidaca núawa.

³³ Nanúadáidapíná nacái núawa, yási nanúaca núa. Quéwa máisiba èeri irícu nucáucàapínáwa —íimaca yái Jesúsca.

³⁴ Quéwa, Jesús yéewáidacalénái càmita nàalía néemiaca càinácaalí íimáaná yái tàacásica, càmita nacái nàalimá nàalíacawa ìwali.

Jesús sana a un ciego de Jericó

³⁵ Néeseté, Jesús iyaca mawiénita Jericó iyacàlená irí, yá matuíri asiali iyaca néeni, yáawinéericawa àyapu idùlepi isutéerica plata wenáiwicanái íicha ichàbéeyéicawa néenibàa. Isutáca náicha plata yéewanápiná iwèniaca iyáapináwa.

³⁶ Yái matuírica yéemiaca manùbéeyéi isàna nachàbáanáwa, yá isutáca yéemíawa nía, caw-inácaalí yàawa náapicha néeni.

³⁷ Nacálidaca iríni Jesús Nazaret iyacàlená néeséericani yái càì ichàbacawa chábàì.

³⁸ Iná yái matuírica imáidaca:

—¡Jesús, rey David itaquérinámi, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, piicá nupualé! —íimaca.

³⁹ Néese áibanái yéeyéicawa Jesús ipíchalé nacúisaca náichawani, yái matuírica, masànanápináni. Imáidaca quéwanáta mamáalàacata cachàiniíri iyú:

—¡Pía, rey David itaquérinámica, Wacuèrinápiná, piicá nupualé! —íimaca.

⁴⁰ Néese Jesús iyamáaca ibàlùacawa. Yá Jesús ichùuliaca natéenápiná matuíri Jesús yàatalé. Néese matuíri yàacawa néré, yá Jesús íimaca irí:

⁴¹ —¿Càinásica piwàwa numànica pirí? —íimaca yái Jesúsca. Néese matuíri íimaca:

—Nuíwacali, pimàaca catuíca núa —íimaca.

⁴² Jesús íimaca irí:

—Catuíca píawa, peebáidacáiná nuchùnlanápiná pía. Iná yéewa cayábaca píawa —íimaca yái Jesúsca.

⁴³ Yáta matuírimi iicáidaca àniwa. Yá yàacawa Jesús yáapicha. Yàaca nacái Dios irí cayábéeri. Néese áibanái iiquéeyéicani, nàaca nacái Dios irí cayábéeri.

19

Jesús y Zaqueo

¹ Néeseté, Jesús iwàlùacawa Jericó iyacàlená iriculé. Ichàbacàitawa néenbàa.

² Abéeri asiali càasuiri iyaca néeni, abéeri Jericó minali, ípidenéeri Zaqueo. Yáí Zaqueo, náiwacalcani, níái yeedéeyéica plata yéenanái judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobiernu irípiná.

³ Yáí Zaqueo iwàwa iicáca Jesústàatá, yáaliacaténá iicáca Jesús. Quéwa, càmita yáalimá iicàcni, manùbacáiná wenàiwica Jesús itéesebàa. Maléenéeri nacáí yáí Zaqueo, iná càmita yáalimá iicáca Jesús.

⁴ Iná yáí Zaqueo ipiácawa Jesús ipíchalépiná. Yá íriacawa sicómoro yéetaná yàana íwalibàa yéewanápiná idéca iicáca Jesús. Yáí àicu íbàlùericawa àyapu idùlepita, Jesús ichàbacatabàpinácawa.

⁵ Quéwa, Jesús ichàbaca yàacawa sicómoro yéetaná yáwibabàa, yá iicáidaca chènuniré. Iicáca Zaqueo yáawinéeriwa àicu yàanalicu. Néese Jesús ímaca Zaqueo irí:

—Zaqueo, piricùawa caquialéta, siucacáináta iwàwacutá nuyamáacawa picapèe néré — ímaca yáí Jesúsca.

⁶ Yá Zaqueo iricùacàatétawa néese. Yá casiimáiri iyú yeedáca Jesús yàataléwa.

⁷ Néese áibanái, naicácáiná Jesús iwàlùacawa néré, yá natàanica báawéeri iyú Jesús íwali. Yá náimaca nalíwaca Jesús iwàlùacasawa icapèericulé asialiquéí báawéerica, cáanáricasa íbáyawaná, yáí Zaqueo.

⁸ Nésecáwa Zaqueo imichàa íbàlùacawa nàacuèsemi. Yá Zaqueo ímaca Jesús irí:

—Péemiacáwa, Nuíwacali, macáita yáí nudènièrica, nùapínaca yéema catùlécaneyéyí iríwa. Níara wenàiwica nucobreéyéica ichàbanamawa nuchiwa iyúwa, nuèpùadapíná nalíwani báinúaca yàawiríricatáí yáwanái ícha yáí platami nuedéericaté náicha ichàbanamawa —ímaca.

⁹ Yá Jesús ímaca irí:

—Siuca èeri Dios idéca iwasaàca pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa —ímaca yáí Jesúsca. Néese, Jesús iwèntacawa ímaca áibanái irí:

—Yácáiná asialica, Abraham itaquérinámiquéí nacáí, éwitaté íméeràacáanitawa Dios ícha.

¹⁰ Núacáiná, núa asiali Dios néseerica, nudéca nùanàca nucutácaténá níái cabáyawanéeyéica, nuwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha —ímaca yáí Jesúsca.

La parábola del dinero

¹¹ Néeseté idécanaami wenàiwicanái yéemiaca Jesús ímáaná, yá Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Icàlidaca nalíni yáí comparaciónca Jesús iyacáinaté mawiénita Jerusalén iyacàlená irí ínaté nayúunáidaca Jesús icuèyèipínaté israelitanái caquialétatá.

¹² Yá ímaca nalí: “Péemiacué comparación: Iyacaté abéeri náiwacali, yèeripínacatéwa áiba cáli néré déeculé, yéewanápiná icuèriná imàacaca náiwacali icùaca yàasu cáli néeseeyéiwa, yáí yèepùanápínatéwa néese icuàcaténá nía.

¹³ Ipíchawáise náiwacali yàacawa, yá imáidaca yàataléwa diez namanùbaca yàasu wenàiwicawa. Yá yàca nachàba manùba plata náalimáwanama. Yá ímaca nalí: ‘Píacué pimànicaténá píasu wawásiwa iyú yáí plataca àta nùanàacataléta àniwa’, ímaca nalí. Néese yàacawa náicha.

¹⁴ Aibanáita quéwa náiwacali yàasu cáli néeseeyéí máini báawaca naicàcni. Yá nabànùaca áibanái wenàiwica náiwacali yáamiwa néré nacàlidacaténá nacuèriná iríwani. Náimaca: ‘Càmita wawàwa wacuèrinápiná yáí asialica’, náimaca.

¹⁵ “Quéwa, idéca nacuèriná imàacaca náiwacali icùaca yàasu cáli néeseeyéiwa, yá náiwacali yàanàca néese àniwa. Yá imáidaca yàataléwa yàasu wenàiwicanániwa, níái yeedéeyéicaté ícha plata, yáaliacaténáwa náicha càisimalénacaalí needá náiwacali irípináwa.

¹⁶ Yáí yàasu wenàiwicaca idàbàanéerica yàanàca íwacali yàataléwa. Yá ímaca íwacali iríwa: ‘Nuíwacali, nudéca numànica nùasu wawásiwa iyú yáí píasu plataca. Nuedácaté pirípiná diez namanùbaca yàawiría ipualé yáí plata pièricaté nuchàba’, ímaca.

¹⁷ Néese náiwacali ímaca irí: ‘Cayábacáni. Cayábéeri nùasu wenàiwicaca pía. Pimànicáiná machacániri iyú achumèerína iyú càide iyúwa nuwàwáaná, iná yéewa siucade numàca picùaca diez namanùbaca yàcalé mìnánái’, ímaca yáí náiwacalica.

¹⁸ Néese yàasu wenàiwica áiba yàanàca yàatalé. Yá ímaca íwacali iríwa: ‘Nuíwacali, nudéca numànica nùasu wawásiwa iyú yáí píasu plataca. Nuedácaté pirípiná cinco namanùbaca yàawiría ipualé yáí plata pièricaté nuchàba’, ímaca.

¹⁹ Néese náiwacali ímaca irí nacáí: ‘Numàca picùaca cinco namanùbaca yàcalé mìnánái’, ímaca yáí náiwacalica.

²⁰⁻²¹ Néeseta quéwa náiwacali yàasu wenàiwica áiba yàanàca yàatalé. Yá ímaca íwacali iríwa: ‘Nuíwacali, yàca píasu platéi. Nuèpùacatèni wáluma iyú núcáapica cayábani, cáalucáiná nuicáca

pía, máinicáiná caluéri píiwitáise, peedáca yái camíricaté píibaida piríwa. Peedáca piríwa nacái áibanái ibànacale camíricaté píbana piríwa', íimaca.

²²⁻²³ Iná náiwacali íimaca írî: 'Pía, nûasu wenàiwica báawéerica íiwitáise, pitàacái iyúwa nucháawáaca piínáwaná iwali nûuwichàidacaténá píawa. Píalíacaalítéwa caluérisa nuiwítáise, píalíacaalíté nacáíwa nuedáaná nuliwa yá camíricaté nuíbaida nuliwa, nuedáaná nacái áibanái íicha nabànacale camíricaté nubànacaleta, néese, ¿cáná càmita píimàaca nûasu plata caja néré inísaacaténátéwa nulípiná quirítatá àta nûanàacatalétaté àniwa?' íimaca yá náiwacalica.

²⁴ Néese náiwacali íimaca áibanái írî iyéeyéica néeni: 'Peedácué íicha yá plataca. Píacué írîni yá asialica idènièrica diez namanùbaca yàawírîa ipualé yá plataca', íimaca nalí yá náiwacalica.

²⁵ Yá náimaca náiwacali írîwa: 'Wáiwacali, ¿cánásica còi píimàni? Yá asiali idéca idèniaca diez namanùbaca yàawírîa ipualé yá plataca', náimaca.

²⁶⁻²⁷ Néese náiwacali íimaca nalí: 'Péemiacué cayába. Cawinácaalí íibaidéeyéica nulí cayába, numàacáanápíná náibaidaca nulí mamáalàacata. Quéwa cawinácaalí camíiyéica íibaida cayába, nuedápiná náicha náibaidacaléica. Níata quéwa, nûuwidenáica camíiyéicaté iwàwa nûa nacuèrinápináwa, píacué píibàaca nía. Peedácué nía nùatalé cháta, yá pinúacué nía', íimaca nalí yá nacuèrináca", íimaca yá Jesúsca.

Jesús entra en Jerusalén

²⁸ Idécanáamité còi Jesús íimaca nalí, yá yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yéewáidacalénái yáapichawa.

²⁹ Yá batéwata nàanàaca iyacátaí pucháiba yàcaléca. Abéeri yàcalé íipidenéeri Betfagé, áiba nacái íipidená Betania. Iyaca nacái néeni abéechúa dúli íipidenéechúa Olivos, yá olivo inàlimanáca. Yá Jesús ibànùaca ipíchaléwa pucháiba yéewáidacaléwa idécanáami còi íimaca nalí:

³⁰ —Píacuéwa iriculé yá yàcaléca iyéerica wapíchalé. Píwàlluacuéwa néré, yá pianàapínacué burro nadacuèrica néeni, canéeritáacáwa wenàiwica yèeriwa íinata. Píwasàacuéni, pitécué nulíwani.

³¹ Aibacaalícué isutá yéemiawa píawa cánácué yéewa píwasàacani, néese picàlidacué írîwani nuwàwacutácani, núa Píiwacalícuéca —íimaca nalí yá Jesúsca.

³² Néese níai pucháiba yéewáidacaléca nàacawa íicha. Yá nàanàaca macáita càide iyúwa Jesús íimáanáté nalí.

³³ Idàbaca nawasàaca burro, yá burro íiwacanánái isutáca yéemiawa nía:

—¿Cánácué píwasàa wapíra? —náimaca.

³⁴ Náimaca nalí:

—Wáiwacalica iwàwacutáni —náimaca.

³⁵ Néese yéewáidacalénái írîadaca yàasu ruana nacáiriwa burro iwaalíricubàa, yéewanápiná Jesús yàalubáicani, yá natéca burro Jesús yàatalé. Néese Jesús íimichàa yáawinacawa burro íinata.

³⁶ Idécunitáacá Jesús yàacawa burro íinata Jerusalén iyacàlená nérépiná, manùbéeyéi naliada nàasu ruana nacáiriwa Jesús ipíchalé àyapulíicubàa burrocaténá íipina íinatabàa càide iyúwaté náiwitáise nàanápíná nacuèrinásàiri ícàaluínináwa.

³⁷ Yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná Olivos yàasu dúli yàasu yàawa iriculé, yá canánama nía Jesús yéewáidacaléca, níai nacái yèepuníyécawa yáapicha, macáita nadàbaca namáidaca casíimáiri iyú. Nàaca nacái Dios írî cayábéeri naicáicáinaté Jesús imànica madécaná íiwitáise iyúwa yá camírica wenàiwica idé imànica.

³⁸ Nacàlidaca nèepunicawa:

—¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, Dios ibànùerica walí icùacaténácué wía! ¡Píacué canánama iyéeyéica chènuniré, casíimáicué píwàwa! ¡Wàaca píri cayábéeri, pía Dios chènuníséerica! —náimaca.

³⁹ Néese abénaméeyéi fariseo yèepuníyécawa náapicha wenàiwicanái yèewi náimaca Jesús írî:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, píalàa nía cachàiníri iyú níai péewáidacaléca, masánáanápíná nía, nacàlidacáiná piínáwaná iwali Dios inacáiricasa pía —náimaca.

⁴⁰ Yá Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, masànacaalí níai nuéwáidacalécata, yáta níai íbaca nacàlidaca nuínáwaná iwali Diosca nùatá —íimaca nalí yá Jesúsca.

⁴¹ Néese Jesús iyamáa ibàlùacawa mawiénita Jerusalén iyacàlená írî, yá iicáca Jerusalén, néese íichánica manuísíwata iwali yá yàcaléca, catúulécánácáiná iicáca yàcalé minaná, yácáiná Jesús yáalíacatéwa manuíri yúuwichàacáisi yàanàanápínaté nàwali.

⁴² Yá íimaca: "¡Máini nuwàwa píalíacuéca siuca èeri cànácaalícué iwàwacutáaná píimànica cayábaténácué píapícha Dios! Cayábacaalícué píapícha Diostá, néese càmítacué yàanàa píwali yàasu yúuwichàacáisitá. Quéwa càmítacué píalíawa cànácaalí iwàwacutáaná píimànica.

⁴³ Yàanàpinácué piri báawéeri èeri. Piùwidenáicué namànipinácué iwáiná piyacàle itéesebàa macáita, ipíchanácué pimusúacawa yàcalé ícha. Macáitacué náawapinácuéca píawa. Yá namànipiná ùwicáí pípunitacué pitéesebàa macáita.

⁴⁴ Yási namàlàidacué piyacàle macáí, nanúpiná macáita wenàiwica iyéeyéica yàcalé írìcu. Nacàllàpinácué picapèe. Càmita namàacpiná capli yàasu íba yáawinacawa áiba íba ínata, yá nacàllàacuéca macáita yáí piyacàlecuécawa. Piicácinácué càiride iyúwa canéeri iwèni piri yáí nuénáiwána siùca èeri Dios ibànùcatáita núa piatalécué, nuwasàcaténácué pía yàasu yùuwichàacáisi ícha”, ímaca yáí Jesúsca.

Jesús purifica el templo

⁴⁵ Néeseté Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená írìculé. Yá idàbaca imusúadaca macáita wenàiwica iwéndéeyéicaté yàasusi templo ibàacháwalená írìcu.

⁴⁶ Yá ímaca nalí:

—Pidécuéca péemiaca tàacáisi profeta itànèericaté Dios inùmalcuise; Dios ímacaté yàasu templo iwaliwa: ‘Yái nucapèeca nasutàcàalupináca nuícha’, ímacaté yáí Diosca. Quéwa, pidécuéca piwèntúadacani cayéedéeyéi icapèe iyú, yáí temploca, piyéedúacáinácué plata wenàiwica ícha pichùwa iyúwa —ímaca yáí Jesúsca.

⁴⁷ Néese èeri imanùbaca Jesús yéewáidaca wenàiwicanáí templo írìcu. Sacerdote íwacanáiná, nía nacáí yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, judío íwacanáiná nacáí, náináidacawa nàyaca càinápinácaalí iyú náalimá nanúaca Jesús.

⁴⁸ Càmitàacá quéwa náalimá náibàacani, níacáiná canánama wenàiwica cayábaca néemiaca Jesús itàacáí.

20

La autoridad de Jesús

¹ Aiba èerité Jesús iyaca templo írìcu. Yá yéewáidaca iyaca wenàiwicanáí, icàlidaca nalí nacáí Dios itàacáí cayábérica, yáí tàacáisi ímèérica Jesús iwàwa iwasaaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Yá sacerdote íwacanáiná, áibanáí nacáí yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, nía nacáí judío íwacanáináí béeyéica nàacawa Jesús yàatalé.

² Yá náimaca írì:

—¿Cawiná ibànùca pía pimusúadánápiná nía templo ibàacháwalená írìcuise, níái iwéndéeyéica yàasusi? ¿Cawiná ichùulla pía pimusúadánápiná nía? —náimaca.

³ Néese Jesús ímaca nalí:

—Nuwàwa nusutácuéca nuémíawa pía nacáí. Picàlidacué nulíni:

⁴ ¿Cawiná ichùullaté Juan ibautizáanápínaté wenàiwica; Diossica, wenàiwicanáísica? Píimacué nulí càirínácaalí náicha ichùullaca Juan ibautizáanápínaté wenàiwica —ímaca yáí Jesúsca.

⁵ Nadàbaca natàanica nalíwáaca. Yá náimaca nalíwáaca: “¿Càinásica wáimaca? Wáimacaalí írì, ‘Dioscaté ichùullacani’, yási isutáca yéemíawa wía, ‘¿Cánácué càmita peebáidani?’ càipíná ímaca walí.

⁶ Néese wáimacaalí írì, ‘Wenàiwicacaté ichùullaca meedáni’, yási wenàiwica macáita nanúaca wía íba iyú, níacáiná macáita neebáidaca tàì ímèeri iyú Juan itàanicaté Dios inùmalcuise”, càì natàanica nalíwáaca.

⁷ Néese nacàlidaca Jesús írìni càmitasa náalíawa cawinácaalí ichùullaté Juan ibautizáanápínaté wenàiwica.

⁸ Néese Jesús ímaca nalí:

—Càita nacáí càmita nucàlidacué piriwani cawinácaalí ichùullaca núa numusúadánápiná nía templo ibàacháwalená írìcuise, níái iwéndéeyéica yàasusi —ímaca yáí Jesúsca.

La parábola de los labradores malvados

⁹ Néeseté Jesús idàbaca yéewáidaca comparación iyú. Yá ímaca nalí: “Abéeri asiali ibànacaté uva ibànacaléná. Yá imàacaca áibanáí icuèyèipíná írì yàasu uva ibànacaléná, quéwa iwàwacutá nabànùaca írì yàasu uva iyacaná yéenápíná, yàasu èeripíná needácatáita iyacaná. Idécánámité imànica náapicha càiri wawàsi, yá yàacawa náicha áibalé madécáná èeri.

¹⁰ Uva yàasu èeri yàanacaté needácaténá iyacaná, yá bànacalé íwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa néré icutácaténá náiwacali yàasu uva iyacaná yéenápínáwa icuèyèi ícha. Quéwa níái icuèyèica bànacalé nacapèedáidacani, yáí náiwacali yàasu wenàiwicaca. Yá nachùullaca yàacawa náicha, càmita nabànùca yáapicha uva iyacanáca.

¹¹ Néese bànacalé íwacali ibànùaca nàatalé yàasu wenàiwicawa áibata. Quéwa àniwa natàanica írì báawéeri iyú, nacapèedáidacani. Yá nachùullaca yàacawa náicha, càmita nabànùca yáapicha uva iyacanáca.

¹² Néese bànacalé íwacali yèepùca ibànùaca áibata àniwa. Yá àniwa níái icuèyèica uva ibànacaléná cacháunáca namànicani. Yá náucacani mèetàuculé bànacalé yàaluná ícha.

¹³ “Néese yái uva ibànacalená íiwacali íimaca íínáidacawa íríwa: ‘¿Càinásica numàni? Siùcade nubànù nùiriwa, yái cáininéerica nuicáca. Cawàwanáta nàaca íimíetacaná’, íimaca íínáidacawa íríwa.

¹⁴ Quéwa níái icuèyéica uva ibànacalená naicácani, yá náimaca nalíwáaca: ‘Yácata yái yeedéeripiná íríwa uva ibànacalená yáaniri yéetacaalípináwa. Ara, wàacuéwa wanúanáni weedácaténá walíwa yàasu bànacalé’, náimaca nalíwáaca.

¹⁵ Iná náibàacani, yá nawatáida náucacani méetàucuta bànacalé yàaluná íicha. Yá nanúacani”, íimaca nalí yái Jesúsca.

Néese Jesús íimaca nalí níái wenàiwicaca: “¿Càinásicué píináidacawa? ¿Càinásica uva ibànacalená íiwacali imànipiná nalí níái icuèyéicaté írípiná bànacalé?

¹⁶ Siùcade nucàlidacué píriní: Yàanàpiná nàatalé, yá inúapiná níawa. Yásí imàaca áibanái icùaca írípiná yàasu uva ibànacalená —íimaca yái Jesúsca. Néese wenàiwicanái idécanámi néemiácani, yá náimaca Jesús írí:

—¿Càmírita, canácatáita Dios imànipiná walí cà! —náimaca.

¹⁷ Quéwa Jesús iicáidaca nalí, yá íimaca:

—Néeni, càmicaalícué piwáwa Dios yúuwichàidacuéca pía, néese iwàwacutácué píináidacawa cayába càinácaalí íimáná yái tàacáisi profeta itànèericaté Dios inùmalícué. Icàlidacaté Dios ibànàupínaté ísraelítanái írí nacuèrinápiná, quéwa báawánápinaté naicácani. Càité íimaca: ‘Níái imàníyéica íba icapèená, nadéca náucaca abéeri íba méetàuculé náichawa, caná iwènicáiná naicácani. Quéwa siùcade máiníiri iwàwacutáca capií írípiná yái íba náuquéericaté’,

cài itànàacaté profetaca”, íimaca nalí yái Jesúsca, yéewacaténá náalíacawa yái íba íimánáca càicanide iyúwa Jesús, yái nacuèrinápiná Dios ibànàuerica judíonái írí.

¹⁸ Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Péemiácué áiba comparacíon íba íwali: Cawinácaalí wenàiwica yúuwèyéicawa iwéré yái íbaca, yásí wenàiwica ísubèriacawa. Néese íba yúuwàcaalíwa áibanái íinatábàa, yásí náalacawa íchùmalési iyú —íimaca yái Jesúsca, náalíacaténáwa Dios yúuwichàidánápinaté manuísíwata cawinácaalí càmíyéica yebáida Jesús itàacái.

¹⁹ Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéyéica wenàiwica templo írícu, nawàwaca náibàaca Jesús yáté éerica náucacaténáni presoíyéi íbànaliculé, náalíacáináwa icàlidacaté nàwali yái comparacíonca. Càimíiri nadé náibàaca quéwani cáalucáiná naicáca wenàiwicanái, manùbacáiná níái yéemiéyéica Jesús itàacái casímáiri iyú.

El asunto de los impuestos

²⁰ Néeseté sacerdote íiwacanánái nachùullaca áibanái aslanái nàacawa Jesús yàatalé, natàanicaténá càmíietaquèeri iyú Jesús yáapícha, iyúwa cayábéyéi íiwitáise iwàwèyéica yéemladaca Dios itàacái. Quéwa cachíwèyéica nía meedá, nàacawa néré náalimáidacaténá Jesús itàanínápiná báawèeri iyú romanonái yàasu gobierno íwali yéewanápináta meedá náibàacani nacháawàacaténá íináwaná íwali gobernador romanosáiri írí.

²¹ Iná nasutáca néemíawa Jesús. Yá náimaca írí:

—Pia, yéewáidéerica wenàiwica, wáalíacawa pítaaníca báisíiri iyú, péewáidaca wenàiwica nacái báisíiri tàacáisi iyú càiripináta. Wáalíaca nacáíwa píicáca macái wenàiwica abédanamata, péewáida nacái wenàiwica náyacaténá càide iyúwa Dios íchùullaná náyaca.

²² Siùcade picàlida walíni: ¿Cayábasica wapáyaidacaalí wáichawa plata iyú níara emperador romanosáiri yàasu gobiernonái icuèyéica wàasu cáli? —náimaca.

²³ Quéwa Jesús yáalíaca náiwitáise báawèeri nawàwáaná nacháawàaca íináwaná íwali itàacái íwallíse. Yá íimaca nalí:

²⁴ —Píasáidacué nuicá abéechúa moneda. ¿Cawiná yéenáíwaná ichanàawa moneda íwali? ¿Cawiná nacái ípidená ichanàawa íwali? —íimaca yái Jesúsca. Yá náimaca Jesús írí:

—Emperador ípidenáquéi ichanàawa íwali, yéenáíwaná nacái ichanàawa íwali, yáara romano íwacalíná, icuèrica macái éeri mlanáná —náimaca.

²⁵ Yá Jesús íimaca nalí:

—Pipáyaidacué píichawa emperador plata iyú càide iyúwa íchùullanácué pípáyaidacani. Pimànicué nacái càide iyúwa Dios iwàwáanácué pimànica —íimaca yái Jesúsca.

²⁶ Iná canácata báawèeri tàacáisi Jesús íiméerica wenàiwicanái yàacuésemi yéewanápiná nacháawàaca íináwaná íwali. Néese nánáidacawa néemíaca manuísíwata Jesús íimáná, yá masànacáicata nía íicha.

La pregunta sobre la resurrección

²⁷ Néeseté abénaméyéi saduceo nàaca naicáca Jesús. Saduceonái náimaca càmitasa yéetéyéimíwa nacáucáwa áibaalípiná. Saduceonái iwàwaca wenàiwicanái íicáaníca Jesús íquíníná, iná nasutáca néemíawa Jesús, náalimáidacaténá naicáwani. Yá nacàlidaca írí tàacáisi. Náimaca írí:

²⁸ —Pía, yéwáidéerica wenàiwica, profeta Moisés itànàacaté tàacáisi ímérica Dios ichùllanacué wía judíoca wamàninápiná cà: Asiali yéetácaaliwa méenibeta, néese iwàwacutá yéénásàiri yeedáca íríwa yéénásàiri ínumiwa yàcawéetúapináwa yéewacaténá idèñlaca úapicha yéénibewa naiduéeyéipiná càiyéide iyúwa yéetéerimiwa yéénibemi, yéewanápiná nàyaca wenàiwica icuèyéipiná yéetéerimiwa yáasu cáli.

²⁹ Uwé, áibaalíté nàyaca siete namanúbaca yéénánái. Nabèeri yeedáca abéechúa ínunápináwa, quéwa yéetácawa uícha méenibeta.

³⁰ Inaté iméeréerimi yeedáca ibèeri ínumicawa. Néese yéetácawa uícha méenibeta.

³¹ Néese iméeréerimi àniwa yeedáca úa, càita nacái yéetácawa uícha méenibeta. Càité níái sietéeyéicaté imanúbaca needáca úa. Yá néetácawa uícha macáita méenibeta.

³² Néese úanama yéetáwa náami nacái.

³³ Uwé, básicaali yéetéeyéimiwa icáucàacawa áibaalípinátá càide iyúwa áibanái ínàidánáwa, ¿càinápinásica unlri náicha níara sietéeyéimica? Càmita náalimápiná náalíacawatá, macáicáináta nánuca úa —náimaca, naicáníca Jesús íquíniná.

³⁴ Néese Jesús ímaca nalí:

—Chái èeri írícu, aslanái, inanái nacái nacásàacawa.

³⁵ Quéwa cawínacaali wenàiwicanái Dios imàaqueeyéipináca icáucàacawa áiba èeriwa nacaténáwa chènuniré, aslanái, inanái nacái, càmita nacásàapináwa.

³⁶ Càmita nacásàapináwa camicáiná náalimá néetácawa quirínama, nàypinácáiná càide iyúwa ángelnái iyáaná. Níacáiná Dios yéénibepináca nía, Dios imichàidacáiná nía yéetácáisi ícha.

³⁷ Profeta Moisés nacái yásáidacaté walí yéetéeyéimiwa nacáucàanápinácaawa áiba èeriwa. Moisés itànàacaté tàacáisi wáalíacaténáwa maléneri áicu lwali yeeméericatéwa iyaca quichái iyú, Dios iyacáináte néré, yáté Moisés yéemíaca tàacáisi ímérica: Yái Wacuèriná Dios, yácata Nacuèrináca, níái wàawirináimica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái.

³⁸ ¡Dios càmita icúa yéetéeyéimi ichéeca meedá! ¡Néese Dios icúaca cáuyéi wenàiwica! Iná iwàwacutácué píalíacawa cáuca nía Dios yáapicha siuca, níara Abraham, Isaac, Jacob nacái, éwita néetácáanítéwa madécáná camuí ípíchawáiseté Moisés iyaca, cáucáiná macáita wenàiwica Dios icuèyéica. Iná yéewa wáalíacawa Dios icáucàidánápiná yéetéeyéimiwa áiba èeriwa —ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese áibanái yéewáidéeyéi wenàiwica templo írícu náimaca Jesús írí:

—Pidéca pícalídaca cayábani, pia yéewáidéerica wenàiwica —náimaca.

⁴⁰ Yá cáaluca níái Jesús yúuwidenáica. Càmita nawàwa nasutáca néemíawani quirínama, ípichaná báica nía wenàiwicanái yàacuèsemi.

¿De quién desciende el Mesías?

⁴¹ Jesús ímaca nalí:

—Càmitacué píalíawa cayába Mesías lwali, yái picuèrinápinácuéca Dios ibànueripinácuéca pírí, píacué judíoca. Pímacáitacué rey David itaquèrinámica meedáni. Quéwa rey David ímacaté nacái áiba wawási Mesías lwali.

⁴² David itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúse, yái tàacáisi waléerica cuyáluta Salmos írícúse. Càité David ímaca:

‘Nucuèriná Dios ímacaté Nuíwacali írí: Píawinawa nuéwápuwáise picúacaténá núapicha macáita,

⁴³ idècunitàacá numawèniadaca pícha macái piùwidenáíwa, ímaca yái Diosca’, càité ímaca yái Davidca.

⁴⁴ Yái rey Davidca ímacaté Mesías lwali ‘Nuíwacali’, iná éwita rey David itaquèrinámicáanítani, yái Mesíasca, càicáaníta iwàwacutá náimaca lwali rey David íiwacali nacáicani —ímaca nalí yái Jesúsca, icàlidaca nalí lwaliwa, yái Mesíasca.

Jesús acusa a los maestros de la ley

⁴⁵ Macái wenàiwicanái iyéeyéica néeni néemíaca nàyaca Jesús itàacái, yá Jesús ímaca yéewáidacalénái íríwa:

⁴⁶ “Píicacué píchawa níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írícu. Picácué píyaca càide iyúwa náyáná. Casímáica nèepunicawa nanáawani cáaléeri yáapichawa, náasáidacaténá nadéca néewáidacawa madécáná èeri, nayúunáidacáiná nasímáidaca Dios. Nawàwa wenàiwicanái itàidaca nía cáimíetaquèeri iyú bamuchúamibáa yàcalé manúbéeyéi wenàiwica naicácaténá nía. Máini nawàwa náawinacawa yàalubáisi ínata náawinacatáicawa níara cáimíetacanéeyéica wenàiwica judíonái yéewáidacáalu írícu. Nacutá nacái yàalubáisi cayábanawéeyéi macái wenàiwica yàacuèsemi nayáacaténá nayáacaléwa náapicha, yéewacaténá áibanái naicáca nía càiyéide iyúwa máiníyéica cachànica.

⁴⁷ Nayéedúa nacái náicha nacapèemi, nàasumi nacái níái catúlécaneeyéi inanáica maníríyémica. Néese nasutáca Dios déecuiri iyú, yéewacaténá áibanái iyúunáidaca

cayábaca náiwitáise. Níacata Dios yúuwichàidéeyéipíná cachàiníri iyú yáwanáí náicha áibanáí cabáyawanéeyéica”, ímaca nalí yáí Jesúsca.

21

La ofrenda de la viuda pobre

¹ Jesús iyacaté templo irícu, yá iicáidaca wenàiwica irí iriadéeyéica yàasu platawa ofrenda yàalu iriculé namàacacatená Dios iríni. Yá iicáca cásuuyéi naliadaca plata.

² Néese Jesús iicáca inanáí yàanàaca néré, máini catúulécanéechúa, inìrimi yéetéechúamicatéwa ícha. Yá uliadaca úasu ofrendawa ofrenda yàalu iriculé, pucháiba moneda cobréeyéi púbéeyéi, càmíyéica máini cawènica.

³ Néese Jesús ímaca yéewáidacalénáí iríwa:

—Péemiacué cayába, úaí catúulécanéechúa manìríchúamica udéca umàacaca plata Dios iripíná ofrenda iyú Dios iiquéeri càiride iyúwa manuírí iwèni náicha canánama, níái yúuquéeyéica plata ofrenda yàalu iriculé.

⁴ Macáita níái áibanáí nàaca ichàbéericawa meedá, máisibáwanáita nàasu cawèníri íchwawá; úata quéwa éwita catúulécanácánita úa, càicánita ùaca macáita yáí udènièrimica uwèniánápináca uyáacaléwa —ímaca yáí Jesúsca.

Jesús anuncia que el templo será destruido

⁵ Aibanáí natàanica nàacawa templo ìwali cayábéeri iicacánawani, yàasu cawèniyéi íba ìwali nacái, áiba cawèníri wawási nacái wenàiwica imàaquéerica Dios iripíná ofrenda iyú. Néese Jesús ímaca nalí:

⁶ —Aibaalípiná imáalàacawa macáitacué piiquéerica yáí templo. Yásí canácata capli yàasu íba yáawinéeripínácawa áiba íba ínata. Namáalàidapíná macáita —ímaca yáí Jesúsca.

Señales antes del fin del mundo

⁷ Néese nasutáca néemiawa Jesús. Yá náimaca irí:

—Wáiwacali, ¿chàcaalínásica ichàbapínáwa yáí picàlidéerica walí templo ìwali? ¿Càinásica iyú wadépiná wáaliacawa mawiénica yéenáwaná, yáí templo imáalàacatáipínácawa? —náimaca.

⁸ Néese Jesús ímaca nalí: “Piicácué píchwawa cayába ipíchaná áibanáí ichìwáidacuéca pía ipíchwáise èeri imáalàacawa. Manùbacáiná wenàiwica nàanàapíná icàlidéeyéi ichìwawa. Náimapíná núacasa níata. Yá nacàlidapíná nachìwawa. Càipíná náimaca: ‘Núacata yáí Mesíasca, ípidenéeri Jesucristo, israelita icuèrinápináca’, càipíná náimaca namànica nachìwawa. Aibanáí nacái náimapíná: ‘Idéca Jesucristo yàanàaca icuàcaténá macáita’, càipíná náimaca. Quéwa picácué peebáida nalíwani.

⁹ Nacàlidapínácué pirí ùwicái iináwaná ìwali, náimapíná nacái namànínása ùwicái nacuèrinánáí ípunitawa, quéwa picácué cáalu píawa. Càita iwàwacutápiná namànica quéechacáwa, quéwa càmitáacá imáalàapínáwa yáí èeriquéi”, ímaca yáí Jesúsca.

¹⁰ Néese Jesús ímaca nalí àniwa: “Aiba cáli néeséeyéi napéliapíná áiba cáli néeséeyéi ípunitawa. Aibanáí gobierno namànipíná ùwicái áibanáí gobierno ípunitawa.

¹¹ Yá cáli icusúapínáwa cachàiníri iyú madécaná yácalé. Manùbéeyéi wenàiwica néetápináwa máapicái iyú, uláicái iyú nacái, madécaná cáli néeséeyéi. Capiraléeri cáli irícuwa naicáwa wawási icalùadéeripíná naicáca, áiba wawási nacái manuínaméeyéi yáasáidéeyéipínáca èeri mìnánáí irí mawiénica yáí èeriquéi imáalàanápinácawa.

¹² “Quéwa ipíchwáise naicáca càiri wawási, yá áibanáí náibàapínácué píawa, namànipínácué pirí báawéeri peebáidacáinácué nutàacái. Nawatàidapínácué píawa judíonáí yéewáidacáalu néréwa nachàawàacatenácué piináwaná ìwali. Yá náucapínácué píawa presoíyéi ibànaliculé. Natépinácué píawa nachàawàacatenácué piináwaná ìwali nacuèrinánáí iríwa, náiwacanáí irí nacáíwa peebáidacáinácué nulí.

¹³ Càita Dios imàacapínácué picàlidaca nalí nuináwaná ìwali, peebáidacuéca nutàacái.

¹⁴ Ipíchwáise náibàacuéca pía, picácué péewáidawa càinácaalípinácué picàlidáaná nalí pináwanáwa.

¹⁵ Néenalicáiná numàacapínácué pitàanica máini cáaliacáiri iyú, yéewanápiná càmitacué piùwidenáí nadé namawèniadacuéca píasu tàacáisi.

¹⁶ Quéwa, pisèenáicué, péenánáisiwacué nacái, piawíríca yéenánáí nacái, piacawéeyéiná nacái, nachàawàapínácué piináwaná ìwali nacuèrinánáí iríwa. Nanúapínácué abènaméeyéi péenáwa.

¹⁷ Yásí macáí èeri mìnánáí báawacuéca naicáca píawa peebáidacáinácué nutàacái.

¹⁸ Quéwa càmitacué yúucapínáwa nuícha abéeri péená, íbatàa achúmèerína pináta, càmita yúucapínáwa nuícha.

¹⁹ ¡Peebáidacué mamáalàacata tàí íméeri iyú, píidenlacué piùwichàanáwa nacái matuìbanáiri iyú, yéewacatenácué peedáca piríwa picácuéca càmíri imáalàawa!

²⁰ “Piicácaalípinácué úwináí ibàlúacawa Jerusalén iyacàlená itéese, yásí píaliacuécawa mesúnamáita namáalàidáanápiná yáí Jerusaléncia.

²¹ Iná iwàwacutápiná cawinácaalí wenàiwica iyéeyéica cháí Judea yàasu cáli ínata napiacawa dúli inàlíméeri nérépiná. Cawinácaalí iyéeyéica Jerusalén iyacàlená írìcu iwàwacutápiná napiacawa yàcalé írìcuíse. Cawinácaalí nacáí iyéeyéica manacúalibàa, iwàwacutápiná càmita nèepùawa Jerusalén iyacàlená írìculé.

²² Néenialícáiná Dios yàasu manuírì yùuwichàacáisi yàanàpiná israelitanáí iwali. Macáita ichàbapinácawa càide iyúwaté profetanáí itànaná tàacáisi Dios inùmalicuise.

²³ Néenialípiná inanáí nàuwichàapináwa manuísíwata, cawinácaalí idéericuíféica, nía nacáí inanáica yéeyéica quíraslí írìca linisil, càmícáiná náalimá napiacawa ráunamáita, naicápiná nacáí néenibewa nàuwichàacawa. Yá nàuwichàapinácawa báawanama níái Israel yàasu cáli néeseyéica, yácáiná Dios yàasu yùuwichàacáisi yàanàpiná nàwali.

²⁴ Abénaméeyéí néetápináwa espada machete nacáíri iyú. Uwináí íbàapiná áibanáí, yá natépiná níawa macáí cáli imanùbaca ínatalépiná. Néese càmíyeyéí judío namáalàidapiná Jerusalén iyacàlená, yá nacùapinácani àta imáalàacatalépinátawa nàasu èeri Dios imáaquéeripiná nalí nacùanàpináni, ipíchawáise yèepùadacani judionáí írì àniwa, yáí Jerusaléna", ímaca yáí Jesúsca.

El regreso del Hijo del hombre

²⁵ Jesús ímaca nalí: "Néese wenàiwica naicápiná wawàsi capíraléeri cáli írìcuwa, manuínaméeyéí wawàsi nacalùadéeripiná naicáca, èeri ituírìcu, quéeri nacáíwa, dùlupùta nacáíwa náalíacaténáwa mawiénica yáí èeriquéí imáalàanàpinácawa. Cháí èeri írìcu nacáí, èeri mìnánáí máináí cáaluca náináidapináwa, càmita náalíawa càinácaalí iwàwacutáanàpiná namànica, manuírì únicáiná imànìpiná isánawa cachàini, manuínaméeyéí màladàca nacáí ipìapinácawa cachàinírì iyú.

²⁶ Néenialípiná achúma wenàiwica néetápináwa nacalùniwa, cáalucáiná náináidapinácawa idècunitàacá nacùca yàanàaca yáí manuírì yùuwichàacáisi yàanèeripinácawa èeri mìnánáí iwali. Níacáiná cachàiníyeyéí wawàsi iyéeyéica chènuniré, nacusúacawa macáíwa.

²⁷ Néese macáí èeri mìnánáí íicápiná núa, núa asíalí Dios néeséerica, nùanàpiná acalèe yèewáise cachàinírì nuiwítáise iyúwa, nucamaláná mèlumèluírì írìcuwa nucùacaténá macáita.

²⁸ Idàbacaalípiná ichàbacawa macáita yáí wawàsica, yásí píchàiniadacué piwàwawa, pimichàidacué píiwítáisewa nuípunita, píicáidacué chènuniré, caquialécáináta nùanàpináca nuwasáacuéca pía", ímaca yáí Jesúsca.

²⁹ Néese Jesús icàlidaca nalí comparación yèewáidacaténá nía. Yá ímaca nalí: "Píicacué higuera yéetaná, áibanáí àicu íiwítáaná nacáí iyéeyéica cháí Israel yàasu cáli ínata.

³⁰ Píicacaalícué àicu imusúadaca íbáináwa, yásí píalíacuécawa mawiénica camuí.

³¹ Càita nacáicué píicacaalípiná ichàbacawa yáí nucàlidéericuécua pírí iwali, yásí píalíacuécawa mawiénica Dios yàasu èeri icùacaténá macáita.

³² "Péemiacué cayába, macáita yáí siùquéerica tàacáwa nucàlidacuécua pírí iwali, macáita ichàbàanàpináwa ipíchawáise néetáacawa macáita wenàiwica iyéeyéica néenialíwa.

³³ Yáí capíraléeri cáli, èeriquéí nacáí namáalàapináwa áibaalípiná, néese nutàacáí càmita imáalàapináwa. Macáita ichàbapinácawa càide iyúwa nucàlidàanàcúe píríni.

³⁴ "Píicacué píichawa cayába ipíchana píwènúadacuécua nuícha píiwítáisewa pímanínàpinácué píbáyawanáwa, pícamàanàpiná nacáí, píináidàanàpiná nacáíwa mamáalàacata èeri írìcuírì wawàsi iwali. Píicacué càí pímanica, néese píicacué nùanàaca àniwa.

³⁵ Yácáiná yùuwichàacáisi yàanàpiná ráunamáita macáí èeri mìnánáí iwali càide iyúwa trampa íbàaná cuwèesi isicúasíwata.

³⁶ Píchùniacué cayába píiwítáisewa. Pisutácué Dios ícha mamáalàacata cachànicaténácué píiwítáise píidenianàpinácué macáita yáí ichàbàanàpinácawa, yèewacaténácué píànàca píbàlùacawa nuípunita, núa asíalí Dios néeséerica", ímaca yáí Jesúsca.

³⁷ Néenialíté Jesús yèewáidaca wenàiwica èeríapinawa templo írìcu. Néese catá imanùbaca yàaca íyamácawa dúli néré ípídenacatalé Olivos, yáí olivo inàlìmanáca.

³⁸ Yá èeri imanùbaca macáita wenàiwica nàanàca templo írìculé mapísasíwata néemiacaténá Jesús itàacáí.

22

Conspiración para arrestar a Jesús

¹ Mawiénicaté judionáí yàasu culto ípídenéeri Pascua nayáacaalíté pan càmírì idènià levadura.

² Sacerdote íwacanánáí, nía nacáí yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu nacutáca càinàpinácaalí iyú yéewanàpiná nanúaca Jesús, íbàacanéeri iyúta quéwa cáalucáiná nía wenàiwicanáí ícha.

³ Néese Satanás iwàlùacawa Judas iwàwaliculé, ichùlliaca Judas imànicaténá càide iyúwa Satanás iwàwáaná, yái ípidenéerica Judas Iscariote, abéeri Jesús yéewáidacaléca docenácáté nía.

⁴ Néese Judas yàacawa itàanica sacerdote íiwacanánái yáapicha, náapicha nacái úwi íiwacanánái templo néeniyéica. Yá Judas itàanica náapicha Jesús íwali yéewánápiná itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

⁵ Yá casímáica nawàwa, náimaca irí nàanápinaté irí plata itéenápiná nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

⁶ Cayábaca Judas yéemiaca náimáaná irí. Yá Judas idábaca icutáca wawási càinácaalcatáipináta yáalimá itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni, càmicataléta máini manùba wenàiwica iyaca Jesús yáapicha.

La Cena del Señor

⁷ Néeseté yéenáiwana yàanàca judiónái imànicatáica yàasu cultowa ípidenéeri Pascua, nayáacátáita pan càmíiri idènia levadura. Yáté èerica iwàwacutá nanúca oveja wàlisài nayáacaténá oveja iná Pascua yàasuná culto yaali. Càita judiónái iwàwalica càinácaalíté iyú Dios iwásàca nàawirináimi Egipto yàasu cáli ícha.

⁸ Néese, Jesús ichùlliaca Pedro, Juan nacái, yá íimaca nalí:

—Piacué pichùnia walípiná yàacási Pascua pinéerica wayáacaténáni —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Yá nasutáca néemiawani:

—¿Alénásica piwàwa wachùniacani? —náimaca.

¹⁰ Jesús íimaca nalí:

—Piwàlùacuéwa Jerusalén iyacàlená iriculé, yá pianàapínacuéca asiali iwàacutéeri úni catùalícu. Piacuéwa asiali yáamíise aléera iwàlùacatalécawa.

¹¹ Píimacué capli íiwacali irí: 'Yáara Yéewáidéerica wía iwàwaca isutáca yéemiawa pía, alénacaali capli imàdàaná iya iyáacatáipiná iyáacaléwa Pascua pinéerica yéewáidacalénái yáapichawa', píimacué irí.

¹² Néese yásáidapínacué píriwani, manuíri capli imàdàaná iyéerica chènunibàa cáli inàni ícha, nachùniéerica cayába. Pichùniacué walí wayáapiná néeni Pascua piná —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Iná nàacawa, yá nàanàca macáita càide iyúwa Jesús ímáanáté nalí. Néese nachùniaca yàacási Pascua pinéerica.

¹⁴ Néesecáwa catácanáami nàwali, iwàwacutácaalíté nayáaca, yá Jesús yàanàca yáawinacawa mesa iwéré apóstolnái yáapicha.

¹⁵ Néese, Jesús íimaca nalí:

—¡Máadáini nuwàwacatécué nuyáaca píapicha yái yàacási Pascua pinéerica ipíchawáise nuétácawa!

¹⁶ Càmicáiná nuyáapiná quirínamani àta ichàbacatalétau macáita càide iyúwa Pascua ímáaná, yási nuyáapiná àniwani píapichacué, Dios iyacàle iricu Dios icùacataléca macáita chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese Jesús yeedáca abéechúa copa icáapi iriculéwa, idènièchúa iricuwa uva ituní. Idécanáami yáaca Dios irí cayábéeri, yá íimaca nalí:

—Peedácuéni, píiracuéni, piwacùacué píwaliwáacawani;

¹⁸ càmicáiná nuirapiná quirínamani yái uva ituníca àta Dios idàbacatalépináta icùaca macáita —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese Jesús yeedáca pan icáapi iriculéwa. Idécanáami yáaca Dios irí cayábéeri, yá isubèriadacani, yá iwacùaca nalíni. Néese íimaca nalí:

—Yácata nuiná yái, yéetéeripínacuécawa píchawalíná ipíchaná Dios yúuwichàidacuéca pía píbáyawaná íwalísewa. Piyáacué yái panca piwàwalicaténacué nuétáanacuéwa píchawalíná —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néesecáwa idécanáami nayáaca yái yàacási Pascuaca, Jesús yeedáca copa icáapi iriculéwa, abéechúa copa idènièchúa iricuwa uva ituní. Yá íimaca nalí:

—Yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuéripínácawa nuíchawa cruz íwali píripínacuéwa, ipíchanacué Dios yúuwichàidacuéca pía píbáyawaná íwalísewa. Yái uva ituníca yásáidacuéca píri báisíricani yái wàlisài wawási Dios imánírica wenàiwicanái yáapicha nuwasàanápiná níawa Dios yàasu yúuwichàacási ícha, nuíranacáiná imusúapínácawa nuíchawa nalípináwa.

²¹ Quéwa, siúcata yái asialica itéeripínáca nuuwidénái náibàacaténá núa, yácata yái yáawinéeríacawaca iyáaca iyáacaléwa núapicha.

²² Núacáiná, núa asiali Dios néeséerica, nuétápinácawa càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacási nuínáwaná íwali. ¡Quéwa máini yúuwichàapínácawa yái asialica itéeripínáca nuuwidénái náibàacaténá núa! —íimaca yái Jesúsca.

²³ Néese Jesús yéewáidacalénái nadábaca nasutáca néemlawa níawáaca chánacaalísica néenái yáí cãi itéeripinácaté Jesús yúuwidenái náibàacaténáni, cãmícáinátcéwá náalíwá cãinácaalí Judas imànínápináté.

Quién es el más importante

²⁴ Néese níái yéewáidacaléca nataánica nalíwáaca ùuléeri wawàsi iyú chánacaalí néenái wenàiwicanái iiquéeripináté càiride iyúwa máiníri cachàini áibanái ícha canánama.

²⁵ Quéwa Jesús íimaca nalí: “Chái èeri iricu, cãmíyeyí judío icuèrinánái nacüaca nàasu cáli néeseeyéiwa cachàiníri iyú, nachùulla nacái nàasu wenàiwicawa nacàlidáanápiná nàwali: ‘Cayábéeriqueí wacuèrinásáirica, imàníríca walí cayábéeri’, cãi nachùullaca nàasu wenàiwicawa nacàlidáanápiná.

²⁶ Quéwa, iwàwacutácué cãmíta píya càide iyúwa nàyáaná. Cawinácaalícué péenái iwàwéerica Díos íicacani càiride iyúwa cachàiníríca náicha canánama, néese iwàwacutá íicáca yáawawa càiride iyúwa máiníri cãmíta cachàini náicha canánama, iyúwa piméeréericué, íibaidáanápiná áibanái írí canánama. Cawinácaalícué péenái nacái iwàwéerica Díos imàacaca íchùullaca áibanái wenàiwica, iwàwacutá íibaidacuéca píri canánama càide iyúwacué píasu wenàiwica imàníná.

²⁷ Chái èeri iricu níara máiníyéica cachàini áibanái ícha náawinacawa mesa iwéré nayáacaténá nayáacaléwa, néese áibanái cãmíyeyí cachàini náibaidaca nalí, natéca nalí nayáapínáwa. Quéwa cãmítacué nuwáwa pímaníca càide iyúwa èeri mnanái icuèrinánái imàníná. Nudéca núsáidacuéca píri cãinácaalí iwàwacutáanacué píyaca. Núa, Píiwacalícuéca, nudéca ntyaca péewibàa càide iyúwa cãmíri cachàini, iyúwa wenàiwica íibaidéerica áibanái írí canánama.

²⁸ “Pídécuéca píyaca núapícha mamáalàacata, píideníacuéca nacái núapícha núuwíhàacái.

²⁹ Iná numàacapínacué píçüaca núapícha wenàiwicanái càide iyúwa Núaniri Díos imàacáanátcé nucúanápiná wenàiwicanái.

³⁰ Yá píyáapínacuéca píyáacaléwa núapícha Díos iyacàle iricu nucüacatalépináca macáita. Néenialpíná píawinacuécawa píasu yàalubáisi íinatawa píçüacaténacué doce namanùbaca Israel itaquénáinámi yàawíríca”, íimaca yáí Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³¹ Néese àniwa Jesús íimaca Pedro írí:

—Simón, péemia cayábani. Satanás idéca isutáca Díos ícha wawàsi imàacáanápiná Satanás yáalimáidacuéca íicáwa píá cachàiníri iyú.

³² Quéwa, nudéca nusutáca píri Díos ícha, imàacáanápiná peebáidaca nulí mamáalàacata. Néese idécanámi píwènúadaca píiwítáisewa nulípiná àniwa, yá píchàiniada nawáwa, níái péenánáicawa neebáidacaténá nulí tãí íiméeri iyú —íimaca yáí Jesúsca.

³³ Néese Simón íimaca Jesús írí:

—Núiwacali, abédanama núiwítáise píapícha nùanápiná presoíyeyí íbanállícué píapícha, éwita iwàwacutácaalí nuétácawa nacái píapíchawa —íimaca yáí Simón Pedroca.

³⁴ Jesús íimaca Pedro írí:

—Pedro, péemia cayába, ípíchawáise cawámai itàaca yáta catáquéí, yá pímanípiná píchíwawa máisiba yàawíríca, píimápiná cãmítasa píalíca nùwali ípíchaná nanúca píá núapícha —íimaca yáí Jesúsca.

Se acerca la hora de la prueba

³⁵ Néese Jesús isutáca yéemia níá:

—Bàaluité nubànucué píá píçàlidacaténá nalí nutàacái, yáté cãmítacué nubatàa pítéca saco, plata yàalu nacái, áiba costíza nacáiripíná nacái. Néeni, çiwàwacutéerísícuéwa píri quirítani néenialíté? —íimaca yáí Jesúsca. Néese náimaca írí:

—Cãmíri —náimaca írí.

³⁶ Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Quéwa, síuca péemíacué comparación: Sìucade cawinácaalí idènièrica saco, iwàwacutá itéca yáapíchawani, itéca nacái plata yàalu. Cawinácaalí canéerica írí espada machete nacáiri, iwàwacutá iwéndaca yàasu ruana nacáiriwa yúuquéeri íwalísewa, iwèniacaténá íríwa espada.

³⁷ Nudéca nucàlidacuéca píri yáí comparaciónca píalíacaténacuéwa càulenápináca píícha yáí íchàbáanápinácawa mesúnamáita iwàwacutáacáiná namànica nulí macáita iyúwaté profetanái itànàanátcé tàacáisi Díos inùmallicúse. Abéeri profeta íimacaté nùwali: ‘Yá nàuwíhàidapínacani báawéeyéí yáapícha’, cãitè itànàaca tàacáisi nuínáwaná íwali. Macáita tàacáisi natànèericaté nùwali Díos inùmallicúse, iwàwacutá íchàbacawa càitade iyúwaté natànàan —íimaca yáí Jesúsca.

³⁸ Néese náimaca Jesús írí:

—Wáiwacali, iyaca walí pucháiba espada machete nacáiri —náimaca. Yá Jesús íimaca nalí:

—Yácata, wadéca watàanica —íimaca yáí Jesúsca, cãmícáinátcé náalí néemiaca cãinácaalíté íimáaná yáí comparación Jesús ícàlidéerica nalí.

Jesús ora en Getsemaní

³⁹ Néeseetéçáwa Jesús imusúacawa Jerusalén iyacálená iricuise. Càide iyúwaté íiwitáise iyáaná néenialité, yáacawa táiyápi dúli néré, ípidenéechúa Olivos, yái olivo inálimanáca. Yéewáidacalénái náacawa yáamiwáise.

⁴⁰ Jesús yàanáaca néré, yá íimaca nalí:

—Pisutácué píawawa Dios íicha, càmínápiná imàaca Satanás yáalimáidacuéca pía ípíchanácué pimànica píbáyawanáwa —íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese Jesús yáacawa náicha càita meedá idècuni iyúwa asiali yúucacatalé íba. Yá íbàlúacawa yүүлу ípúata iyúwa néeni isutácaténá Dios íicha.

⁴² Yá Jesús íimaca Dios íri: “Núaniri, píwàwacaalí, yá píwasàaca núa íicha yái núuwichàanápináacawa. Quéwa, càmicaalí píwàwa píwasàaca núa, yá picá pimàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese pimàni càide iyúwa píwàwáanáwa”, íimaca yái Jesúsca.

⁴³ Yáta abéeri ángel chènúnisèeri imàacaca yáawawa Jesús íicácani. Yá ángel íchàiniadaca Jesús iwàwa.

⁴⁴ Máini Jesús yүүлwíhàacawa manuísíwata idècunitàacá isutáca Dios íicha manuísíwata. Yá ísibàbéca ímusúacawa íicha iyúwa írái ídupíacaalíwa cáli íwéré.

⁴⁵ Idècanáami Jesús isutáca Dios íicha, yá ímichàa íbàlúacawa, yáacawa yéewáidacalénái yáataléwa. Yá yàanáaca nía íiméeyéicáita máinicáiná achúmaca nawàwa, ínaté naimáca náyaca.

⁴⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Cánácué píimá píyaca? Pimicháacuéwa pídapüle íchawa. Pisutácué píawawa Dios íicha, càmínápiná imàaca Satanás yáalimáidaca pía ípíchanácué pimànica píbáyawanáwa —íimaca yái Jesúsca.

Arrestan a Jesús

⁴⁷ Idècunitàacá Jesús itàanica nalí, yá madécaná wenáiwica yàanáaca náatalé. Judas yáacawa náiwitápu, yái abéeri yéewáidacaléca, docenámica nía. Néese Judas yáacawa Jesús yáatalé ísúsúacaténá Jesús ináni íwali càide iyúwaté náiwitáise iyáaná natàidáanáaté wenáiwica cáininéerica naicáca. Cáica Judas imànica yáasáidacaténá nalí cawínácaalíni, yái Jesúsca.

⁴⁸ Néese Jesús íimaca íri:

—Judas, ¿cáná pícháawàa núa núuwidenái íríwa iyú yái písusúanáca nunàni íwali, càide iyúwa cáimináca nacáicaalí píicá núa, núa asiali Dios néeséerica? —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Níái yéewáidacaléca íyeyéica Jesús yáapícha naicáciná cáimácaalí Judas imànínápináté, ínaté náimaca Jesús íri:

—Wáiwacali, ¿píwàwasica wanúaca nía espada iyú? —náimaca.

⁵⁰ Néese abéeri néená níái yéewáidacaléca iwatàaca yáasu espada machete nacáiriwa. Yá yáalimáidaca ípéliacatátá, yá ínucacatátáni espada iyú sacerdote íiwacaliná yáasu wenáiwica. Quéwa ísasáacáita asiali yүүлwí yéewápuwáiseéchúa.

⁵¹ Quéwa Jesús íimaca yéewáidacalénái íríwa:

—Pimáacacuéni, píicácué pípélica —íimaca yái Jesúsca. Yá Jesús imàacaca ícáapiwa yүүлwí íwali yái asialica, yá íchùnlacani.

⁵² Néese Jesús isutáca yéemlawa sacerdote íiwacanáni, nía nacái úwinái ícuèyéica templo, nía nacái judío íiwacanáni béeyéica yàanèyéicaté náibàacaténáni. Jesús íimaca nalí:

—¿Cánácué píanáa núatalé cacáapisáiwaca, espada, wacàba nacái, càide iyúwa píicáaná cayéedéerimi? Càmítacué iwàwacutá càì pímanica càmícáinácué nupéliapíná píipunita.

⁵³ Macái èeri imanùbaca nüyacatècué píapícha templo írìcu, quéwa càmítatècué píibàa núa, íbatàa pídunùanápinácué núwalita, càmítacué píibàa núa. Quéwa, síucade Dios imàacacué píibàaca núa, yácata nacái Satanás yáasu èeri íchùllacatáicuéca pííwítáise catèeri —íimaca yái Jesúsca.

Pedro niega conocer a Jesús

⁵⁴ Néese náibàaca Jesús. Yá natéca Jesús sacerdote íiwacaliná ícapèe néré. Pedro yáacawa náamiwáise déecuseta.

⁵⁵ Ípíchawáiseté nàanáaca néré áibanái napucúadacaté quichái bamuchúami bàacháwalícu. Níái úwinái náawinaca nàanabàca quichái. Néese Pedro yàanáaca néré yáawinaca nacáiriwa yàanabàca náapícha.

⁵⁶ Néese inanái íbaidéechúa néeni uicáca Pedro yáawinacawa iyaca yàanabàca quichái, yá uicáidaca íri. Néese úumaca nalí:

—Yá asialiquéi Jesús yáapíchéeri —úumaca nalí.

⁵⁷ Quéwa, Pedro ícàlidaca íchíwawa, íimaca càmítasa yáalía Jesús íwali. Yá Pedro íimaca ulí:

—Pía, inanái, càmita núalía íwali —íimaca yái Pedroca, cáalucáináni.

⁵⁸ Néese áiba íicácani, yá íimaca Pedro íri:

—Pía nacái néená, níara yáapíchéeyéica —íimaca. Quéwa Pedro íimaca íri:

—Càmírita, asiali, càmíríca néená núaquéi —íimaca yái Pedroca, ípíchaná náibàacani.

⁵⁹ Néese batéwa abéeri hora idénáami àniwa áiba íimaca nalí àniwa cachàiníri iyú:

—Báisiíta, yáapichéericani yái asialica, yácaína Galilea yàasu cáli néeseéri nacáicani —íimaca nalí Pedro íwali.

⁶⁰ Quéwa Pedro íimaca irí:

—Pía, aslali, càmita núaliawa càinácaalí íimáanáca yái píiméerica —íimaca yái Pedroca. Idèunitáacá Pedro itàanica nalí, yáta cawámai itàaca.

⁶¹ Néese Jesús iwèntúa iicáidaca Pedro irí, yáta Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús icàlidéericaté irí: “Ipíchawáise cawámai itàaca yáta catáquéi, yá pímanipiná pichíwawa máisibàawiría, pímapiná càmitasa píalía nùwali”, càité Jesús íimaca Pedro irí.

⁶² Yá Pedro imusúacawa náicha, yá ícháánica cachàiníri iyú.

Se burlan de Jesús

⁶³ Néese níái úwica icuèyéica Jesús, naicáánica iquíniná, nanúadáidaca nacái Jesús.

⁶⁴ Nabàliaca Jesús ituí, yá nanúadáidaca inàni íwali. Néese náimaca Jesús irí:

—Píwicúlida, picàlida walíni, ¿cawináscica níara inúadáidéyéica pía? —náimaca, naicáánica iquíniná.

⁶⁵ Yá natàanica íwali madécaná báawéeri iyú, mamáalàacata naicáánica Jesús iquíniná, nabáiniadacaténáni.

Jesús ante la Junta Suprema

⁶⁶ Néeseeté amaláca yàacawa nawicáu, yá úwinái natéca Jesús Junta Suprema yàatalé iwacáidayaquéyéicawa, judío íiwacanánái, sacerdote íiwacanánái nacái, níaa nacái yéewáidéyéica wenáiwica templo irícu. Yá nasutáca néemlawa Jesús:

⁶⁷ —Picàlida walíni, ¿píatasica yái Mesíasca, judío icuèrináca Dios íbanuèripinacaté walí? —náimaca. Néese Jesús íimaca:

—Nucàlidacaalícué píri núacatáni, néese càmitacué peebáida nulítáni.

⁶⁸ Nusutácaalícué nuémliawa píata, càmitacué picàlida nulítáni.

⁶⁹ Mesúnamáita quéwa núa, asiali Dios néeseerica, núawinapináwa yéewápuwáise yái Dios cachàinírica náicha canánama, nucúacaténá macáita Dios yáapicha chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

⁷⁰ Yá macáita nasutáca néemlwani:

—Néeni, ¿Dios Íirisica pía? —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Yáca núa yái càide iyúwacué píimáaná —íimaca yái Jesúsca.

⁷¹ Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Canácata iwáwacutáaná wéemliaca áiba icháawéeri iináwaná íwali quirínama! ¡Wadéca wéemliaca itàacái báawéeri, icàlidaca íwaliwa Dios Íiricasani! —náimaca nalíwáaca.

23

Jesús ante Pilato

¹ Néese macáita namichàacawa natéca Jesús Pilato gobernador yàatalé, yái romanosàiri icuèricaté Judea yàasu cáli.

² Néese nadàbaca nacháawáaca Jesús iináwaná íwali Pilato irí, yá náimaca Pilato irí:

—Wadéca wàanàca yái asialica báawéerica imànica wàasu cáli néeseéyéi íiwitáise namàniínápiná ùwicái gobierno ípunita. Íimaca càmitasa cayába wapáyaidaca wáichawa emperador plata iyú, yái romano icuèrinásàirica. Íiméerica íwaliwa nacái Mesíascani, yái judío icuèrináscasa —náimaca.

³ Néese Pilato íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinásàirica? —íimaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Báisiíta, núacani, càide iyúwa píimáaná —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Néese Pilato íimaca sacerdote íiwacanánái irí, áibanái nacái iyéyéica néeni:

—Càmita nuicá íwali íbáyawaná, yái asialica —íimaca yái Pilatoca.

⁵ Náimaca quéwa cachàiníri iyú mamáalàacata:

—Báawaca imànica macái wenáiwica íiwitáise nánáidáanápiná namànica ùwicái gobierno ípunita. Idéca yéewáidaca macáita Judea yàasu cáli néeseéyéi. Idàbacaté yéewáidaca wenáiwica Galilea yàasu cáli néré. Siúcade iwáwa yéewáidaca wenáiwica cháí Jerusalén iyacàlená irícu —náimaca.

Jesús ante Herodes

⁶ Néese Pilato yéemliaca nalíni, íná isutáca yéemliawa níaa asáisi Galilea yàasu cáli néeseericaalíni, yái Jesúsca.

⁷ Néese idécanáami Pilato yáaliacawa Galilea néeseericani, yá Pilato ichùuliaca natéca Jesús rey Herodes yàatalépiná, Herodes icuacáináté Galilea yàasu cáli. Néenialíté Herodes iyaca

Jerusalén iyacàlená irìcu iicácáténá náapicha Pascua yàasuná culto. Iná natéca Jesús Herodes yàatalé.

⁸ Néese Herodes iicácáiná Jesús, yá casímáica Herodes iwàwa, madécaná èericáináté Herodes iwàwaca iicáca Jesús. Herodes yéemiacáináté Jesús iináwaná iwali, ínáté iwàwa iicáca Jesús imànica áiba wawási íiwitáise iyúwa, camírica wenáiwica idé imànica.

⁹ Néese Herodes isutáca yéemiawa Jesús madécaná yàawiría. Quéwa Jesús camírira itàani.

¹⁰ Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenáiwica templo irìcu iyéeyéica néeni, nacháawáaca Jesús iináwaná iwali mamáalàacata cacháiníri iyú.

¹¹ Néese Herodes, nía nacái yàasu úwinái yáapichéeyéica namànica Jesús irí báawéeri nabáiniadacáténáni, natàanica nacái iwali báawéeri iyú. Néese náucaca cayábéeri bàlesi Jesús ìwalíise, cawèníri nacái càide iyúwa romano icuèriná ibàle, nacuèrinásàiri naicácáténásatáni, yái Jesúsca. Càité úwinái imànica naicáanícáténá Jesús iquíniná. Néese Herodes ichùuliaca natéca Jesús àniwa Pilato yàatalépiná.

¹² Quééchatécáwa Pilato, Herodes nacái nàuwideca namàniyéicacawa. Yáté èerica Pilato, Herodes imànica yàacawéeriná iyúwani.

Jesús es sentenciado a muerte

¹³ Néeseté Pilato iwacáidaca sacerdote íiwacanánái, judío íiwacanánái nacái, madécanáca áibanái wenáiwica náapicha néeni.

¹⁴ Yá Pilato íimaca nalí:

—Pidécuéca pitéca nùatalé yái asàlica. Pidécuéca picàlidaca nulí iináwaná. Pidécuéca picháawáaca iináwaná iwali píimacáinácué yéewáidacasa wenáiwica namàniínápiná ùwicái gobierno íipunita. Quéwa, nudécata nusutáca nuémíawani piacuèsemicué, yá canácata nuiquéeri iwali ibáyawanáca càide iyúwacué picháawáaná iináwaná iwali.

¹⁵ Herodes nacái canácata iiquéeri iwali ibáyawaná, iná Herodes idéca ibànùacani néese àniwa wàataléta. Pidécuéca piicáca canácata iwali ibáyawaná wanúanápínatáni.

¹⁶ Iná siúcata nuchùuliaca nacapèdádáanápínáni. Idécanáami nacapèdádáacani, yásí numàaca yèepunicáwa —íimaca yái Pilatoca.

¹⁷ Càide iyúwaté náiwitáise Pascua yàasuná culto imanùbacata, iwàwacutá Pilato iwàsàaca nalí abéeri presoíri yèepunicáténáwa casímáicaténá judíonái. Ináté Pilato iwàwaca imàacaca Jesús yàacawa.

¹⁸ Quéwa, macáita néemíanicáwa macáita namanùbaca iyúwa:

—¡Pinúacuéni! Pimàacacué Barrabás yèepunicáwa —náimaca.

¹⁹ Iyacáináté presoíri íipidenéerité Barrabás imàníríicaté ùwicái yàcalé irìcu gobierno íipunita, iná náibáacatèni, inúacáináté nacái wenáiwica.

²⁰ Néese Pilato itàanica judíonái yáapicha àniwa iwàwacáiná imàacaca Jesús yèepunicáwa.

²¹ Néemíanicáwa quéwanáta máini cacháiníri nasàna iyúwa. Càica náimaca:

—¡Pinúacuéni! ¡Pitàtàacuéni cruz iwali! —náimaca.

²² Néese Pilato itàanica náapicha máisiba yàawiríánápiná itàanica náapicha. Íimaca nalí:

—Néeni, çcáinásica ibáyawanácué pirí? Canácata nuiquéeri ibáyawanáca numàacáanápíná nanúacatáni. Siúcata nuchùuliaca nacapèdádáacani. Idécanáami nacapèdádáacani, yásí numàaca yèepunicáwa —íimaca yái Pilatoca.

²³ Néemíanicáwa àniwa lúasi iyú, nasutáca Pilato íicha ichùullanápíná úwinái inúanápíná Jesús. Máinicáiná néemíanicáwa mamáalàacata, iná Pilato imàacaca nalíni átata, càide iyúwa nasutáaná íichani.

²⁴ Càité Pilato iwènúadaca íiwitáiseawa imàacáanápíná nanúaca Jesús càide iyúwa nasutáaná íichani.

²⁵ Iná Pilato imàacaca Barrabás yèepunicáwa, yái presoíri nasutéerica Pilato íicha, iyéericaté presoíyèi ibànalcu imànicáináté ùwicái yàcalé irìcu, inúacáináté nacái wenáiwica. Quéwa, Pilato yèepùadaca nalí Jesús namànicáténá irí càide iyúwa nawáwáaná.

Jesús es crucificado

²⁶ Néese, idècunitàacá úwinái itéca Jesús nanúacáténáni, yá náibáaca asiali Cirene iyacàlená néeséerica, íipidenéerica Simón, yèeriwa manacáli néese. Nachùuliaca Simón iwáacutaca Jesús yàasu cruz yàacáténáwa Jesús yáamiwáise, canácáiná quirínama Jesús ichàini, úwinái icapèdádáicáináté báawanamani.

²⁷ Madécaná wenáiwica, inanái nacái manùbéeyéi, nàacawa Jesús yáamiwáise. Níái inanái náicháanica manúisíwata Jesús iwali, máinicáiná achúmaca nawàwa.

²⁸ Néese, Jesús iwènúa iicáidaca nalí, níái inanáica. Yá íimaca nalí:
—Píacué inanái Jerusalén iyacàlená mìnánái. Píacué pícháani nùwali. Néese pícháanicué píwaliwata, péenibe iwali nacáíwa.

²⁹ Aibaalípiná piùwichàacuéwa báawanama. Yá píimapínacué piríwáaca: ‘Casímáica cawínácaalí inanái camíyéica yáalimá quéenibeca. Casímáica nacái cawínácaalí camíyéicaté

idéericuca. Casíimáica nacái cawinácaalí càmíyíicaté yàaca quíraslí líra línisi', càipiná píimacuéca píriwáaca, náicáiná inanái quéenibéeyéica náicháanipináca néenibemi íwaliwa.

³⁰ Néese áibanái péenacué náimapiná manuínaméeyéi dúli írí: '¡Picaláawa wáinatabàa, yéewacaténá wéetácawa ráunamáita!', càipiná náimaca. Néese ániwa náimaca áiba dúli írí: '¡Pibálliacué wía!' càipiná náimaca.

³¹ Nanúaca núa mabáyawanéerica siúca èeri càmícatái namàni úwi. ¡Cáanáica nàuwichàidapínacué píawa namànicaalípiná ùwicái píipunitacué! —íimaca yái Jesúsca.

³² Níai úwinái natéca pucháiba cabáyawanéeyéi nanúacaténá nía Jesús yáapicha.

³³ Néese nàanàaca aléera lípidenacataléca La Calavera, ímáanáca "Íiwítasi yáapimi iyacatalé". Yá natàtàaca Jesús cruz íwali. Natàtàaca nacái pucháiba báawéeyéi íiwítáise. Néese úwinái nabàlùadaca máisiba cruz nàasu utàwi írículéwa. Abéeri cruz ibàlùacawa Jesús yéewápuwáise. Aiba cruz nacái ibàlùacawa apáullicúise Jesús írí.

³⁴ Idècunitáacá úwinái natàtàaca Jesús, yá Jesús íimaca Dios írí:

—Núaniri, píimáaca píwàwala nabáyawaná ícha càmíicáiná náaliáwa cawinácaalí núa yái nanuéerica —íimaca yái Jesúsca.

Néese úwinái náucaca náichawa suerte naseríacaténá nalíwáaca Jesús ibàlemi.

³⁵ Madécaná wenàiwica nabàlùa naicáidaca Jesús írí. Níata nacái judío íiwacanáni iicáanica Jesús íquíniná. Yá náimaca nalíwáaca:

—Ichàiniadacaté áibanái yéetácáisi ícha ipíchanaté néetácawa. Báisícaalí Mesíascani, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèerica walí, néese ¿cáná càmíta ichàiniada yáawawa ipíchaná yéetácawa? —náimaca nalíwáaca, naicáanica Jesús íquíniná.

³⁶ Nía nacái úwináica naicáani nacái íquíniná, nabàiniadacaténáni. Nàa nabàlùacawa mawiénita írí, namíchàidaca mawéníri uva ituní càméeri líracaná mawiénita inúma írí náimacáiná nàacasa icàaluíniná iyúwa nacuèriná nacáiricasani. Càita namànica naicáanícáténá Jesús íquíniná meedá, bàaluitécáiná romanonái yàaca icuèrináwa lírapiná uva ituní.

³⁷ Náimaca Jesús írí:

—¡Báisícaalí judío icuèrináca pía, yá píchàiniada píawawa yéetácáisi ícha ipíchaná péetácawa! —náimaca Jesús írí, naicáanica íquíniná.

³⁸ Nachanáidaca tàacáisi Jesús íwiwa iwicáubàa. Máisiba tàacáisi íwiwítáaná ichanàawa néeni, griego itàacái iyú, latín itàacái iyú nacái, hebreo itàacái iyú nacái. Yái tàacáisi ímáanáca: "Yái ibàlùèerica cháí, yácata judío icuèrináca", ímáanáca yái tàacáisica.

³⁹ Néese abéeri báawéeri íiwítáise natàtèerica nacái yáasu cruz íwaliwa, mawiénita Jesús yáasu cruz írí, itàanica báawéeri iyú Jesús írí. Íimaca Jesús írí:

—Báisícaalí Mesíasca pía, yái judío icuèrinápináca, néese píchàiniada píawawa yéetácáisi ícha. Píchàiniada nacái wía yéetácáisi ícha ipíchaná wéetácawa —íimaca.

⁴⁰ Néese áiba báawéeri íiwítáise natàtèerica nacái yàalàaca yáapichéeriwa cachàiníri iyú. Íimaca:

—¿Cáná càmíta cáalu píicá Dios?, pía nàuwichàidéerica càide iyúwa nàuwichàidáaná yái asialica.

⁴¹ Wàuwichàacawa wàyaca wabáyawaná ichùlìacawa wamànicáinaté wabáyawanáwa. Quéwa, yái asialiquéi, mabáyawanéerita —íimaca.

⁴² Néese isutáca Jesús ícha wawási:

—Jesús, píwàwali núa nùyacaténá píapicha pidàbacaalípiná pícuaca canánama wenàiwica —íimaca.

⁴³ Néese Jesús íimaca írí:

—Pémia cayába, siúca èeri píyapináca núapicha paraíso írìcuwa —íimaca yái Jesúsca.

Muerte de Jesús

⁴⁴ Néese machacànicaalíté èerica, yá catáca báawanama èeri icamaláná macái cháí èeri írìcu. Máisiba horaca catáca, àta las tresta táicalé.

⁴⁵ Yái èeri icamalánáca càmíta icàna. Yá nacái manuíri yáawàanáca templo írìcuírìca icacanácawa bamuchúamibàa cáli iwérénama pucháibawaca yéewi, yái yáawàanáca ibàlìèerica mabáyawanéeri Dios iyacatáca wenàiwica ituí ícha. Yá icacanácawa chènuníse cáli iwérénama yái manuíri yáawàanáca.

⁴⁶ Néese Jesús íimaca cachàiníri iyú Dios írí:

—¡Núaniri, nubànua nucáucawa píri aléera píicápi írìculé! —íimaca yái Jesúsca. Idécanámi cái íimaca, yá imáacaca icáucawa yáacawa, yá yéetácawa.

⁴⁷ Yái úwi íiwacalínáca romanosàiri iicáanínaté cànicaalí ichàbáanáwa, yá yàaca Dios írí cayábéeri. Néese íimaca:

—Básícata mabáyawanéerica yái asialimica —íimaca.

⁴⁸ Macáita wenàiwica iyéeyéica néeni idécanámi naicáca yéetácawa, yá nèepùacawa néese, máiní achúmaca nawàwa, cáaluca nía nacái.

⁴⁹ Macáita quéwa níái yáaliyéica Jesús ìwali, nía nacái inanáica yèeyéicatéwa yáapicha Galilea yáasu cáli nínali, ná nábàlùaca naicáidaca írì déecuìseta naicácaténá càmíacaalí ichàbàanápínátéwa.

Jesús es sepultado

⁵⁰⁻⁵¹ Iyacaté áiba asiali cayábéeri íiwitáise, yeebáidéerica Dios itàacái, íipidenéri José, Arimatea iyacàlená mìnali, yái yàcalé iyéerica Judea yáasu cáli ínata. Yái José abéeri néenaca, níái judío íiwacanánáica, Junta Supremanáica. José iwàwacaté Dios icùaca macáita. Inaté càmita yéewa abédanama José íiwitáise judío íiwacanánái yáapicha iwàwéeyéicaté inúaca Jesús.

⁵² Iná José yàacawa Pilato gobernador yàatalé. Isutáca Pilato íicha wawàsi yàanápíná írì Jesús iinámi. Yá Pilato imàacaca José írìni.

⁵³ Néese José yàacawa cruz yàatalé. Yá iricùadaca Jesús iinámi cruz ìwalíise, yá yéepùacani linóiri wáluma iyú, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná. Néese iwàlùadaca Jesús iinámi càliculli iriculé. Yái càliculli áibanái náicacaténi dúli ibàlàiricu yéewanápíná càlicullicani, iyúwa capli imàdàaná. Yái càliculli wàlìsàicatàacáwa, canácatái nabàlìerìcáwa.

⁵⁴ Yáté éerica viernesca nachùniacatáipíná yàacási sábadó piná, ipíchawáise sábadó judíonái iyamáidacatáicawa. Catácalicubàa yàacawa, yá idàba sábadó nayamáidacatáipínáwa. Inaté iwàwacutá nawàlùadaca Jesús iinámi caquialéta càliculli iriculé.

⁵⁵ Abénaméeyéi inanái yèeyéicatéwa Jesús yáapicha Galilea yáasu cáli néese, nàca naicáca càliculli, yá naicáca càmíacaalí iyú nawàlùadaca Jesús iinámi càliculli iriculé.

⁵⁶ Néese nèepùacawa nacapèe néréwa, yá nachùniaca pumèniiri isàni, pomada nacáiri nacái napusúadacaténáni Jesús iinámi ìwali, càide iyúwa judíonái imàníiná yéetèrimiwa írì. Néese nayamáidacawa sábadó írìcu càide iyúwaté Dios ichùllaná judíonái.

24

La resurrección de Jesús

¹ Néeseté, domingo írìcu, níái inanáica nàacatéwa càliculli nérépiná mapisáisiwata. Natéca pumèniiri isàni nachùnièricaté. Aibanái inanái nacái nàacawa náapicha.

² Nàanàca càliculli néré, yá naicáca íba ibàlùericawa méetàucuta càliculli inúma íicha, nabàlianáca càliculli inúma.

³ Yá nawàlùacawa néré, yá canáta naiquéri néeni Wáiwacali Jesús iinámica.

⁴ Cálaluca nía, càmita náalíwa càmíacaalí íimáaná. Yáta naicáca pucháiba asianái mèlumelúeyéi íbàle íbàlùeyéicawa mawiénita nalí.

⁵ Máini cáaluca níái inanáica, yá naicáidaca cáliaculé. Quéwa níái asianáica náimaca nalí:

—¿Cánacué picutá yára cáuri wenáiwicaca cháí yéetánimi yéewiré?

⁶ Canáca chání. Idéca icáucàacawa. Piwàwalicué yái tàacási icàlidéericatécué piri idècunitàcá iyaca Galilea yáasu cáli néese.

⁷ Iimacatécué piri iwàwacutáanápínaté presoca namànicani namàacacaténaté cabáyawanéeyéi wenáiwica natàtácacani cruz ìwali yéetacaténátéwa, yái asiali Dios néeseerica. Iimacatécué piri nacái icáucàanápínátéwa másiba èeri írìcu —náimaca.

⁸ Yá inanái nawàwalica yái tàacásica Jesús icàlidéericaté nalí.

⁹ Néese nèepùacawa càliculli íicha. Nacàlidaca nalíni níái oncéeyéica imanùbaca apóstolca, áibanái írì nacái náapichéeyéica.

¹⁰ Níái inanái icàlidéeyéica tàacási Jesús yéewáidacalénái írì náipidená María Magdalena, Juana nacái, Santiago yátúta nacái, íipidenéechúa María, áibanái inanái náapichéeyéi nacái.

¹¹ Quéwa, apóstolnái càmita neebáida nalíni, nayúunáidacáita canéeri iwèni tàacásica meedáni.

¹² Quéwa Pedro ipiacawa càliculli néré. Néese yáawiaca iicáidaca càliculli imàdàaná iriculé, yá iicáca níawamita íbàlemi nèepùanaté Jesús iinámi. Néese Pedro yéepùacawa icapèe néréwa. Íináidacawa iwàwalicúsewa càmíacaalíica ichàbàanátéwa.

En el camino a Emaús

¹³ Yáté èericaté pucháiba Jesús yéewáidacalénái nèepùacawa nàyacàle nérépináwa, íipidenacatálé Emaús. Ponce namanùbaca kilómetro idècumi iyaca Jerusalén iyacàlená íicha.

¹⁴ Natàani nàacawa nalíwáaca ìwali yái Jesús yéetáanácawa.

¹⁵ Idècunitàcá natàanica nàacawa nalíwáaca Jesús iináwaná ìwali, yá Jesús yàacawa mawiénita nalí àyapulicubàa. Yá yàacawa náapicha.

¹⁶ Ewita naicácaánítani, càicáaníta càmita náalía Jesúsanci.

¹⁷ Néese Jesús isutáca yéemíawa nía:

—¿Càiná ìwalicué pitàani piacawa àyapulicubàa? —Íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Yá nayamáa nabàlùacawa, achúmaca nawàwa. Abéeri néená íipidenéri Cleofas íimaca Jesús írì:

—Macáita Jerusalén iyacàlená m̀nanáiná náaliacawa iwali yáí nam̀niricaté Jerusalén iyacàlená írìcu áténama, siuca nacáide. ¿Abéeritasa pía càmirita yáaliawa nèewiise macáita iyéeyéica Jerusalén iyacàlená néeni? —íimaca.

¹⁹ Jesús isutáca yéemlawa nía:

—¿Càináté iyaca néeni? —íimaca yáí Jesúsca. Yá náimaca Jesús írì:

—Wadéca watàanica walíwáaca Jesús iináwaná iwali yáí Nazaret iyacàlená néeséerica, abéeri profeta icàlidéerica Dios itàacáí cáimiétacawaca macáí wenàiwica írì, im̀nirica nacáí nalí yáí càmirica wenàiwica idé im̀nica.

²⁰ Watàanica nacáí sacerdote íiwacanánáí iwali, judío íiwacanánáí iwali nacáí, yáí presonáca nam̀nicani nam̀acacaténá romanonáí inúacani, yéewanápiná nanúacani cruz iwali.

²¹ Quéwa, wíacaté nacáí watuíyàacaté Jesús iwasàanápináté wía, wía Israel itaquénáinámica, wáuwidenáí íichawa. Siuca èeri idéca idèniaca máisiba èeri nanúacadénámini.

²² Quéwa abénaméeyéí inanáí iyéeyéica wèewi siuca èeri nacaalúdaca wía bàwinacáiná mapisáisiwata náaca naicácaténá càliculli néré.

²³ Canáta quéwa nàanèeri Jesús iinámica néeni. Yá nèepùacawa nacapèe néréwa. Néese nacàlidacaté walíni naicácasa àngelnáí yéenáíwanási nacáíri írìcuise. Àngelnáí náimaca inanáí írì cáucasa Jesús.

²⁴ Néese áibanáí aslanáí wáapichéeyéí náacawa càliculli néré, yá nàanàaca néeni càide iyúwa inanáí icàlidáanáté walíni, càmiritacá quéwa naicá Jesús —náimaca Jesús írì.

²⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Càmiyéicué yáaliawa pía, máinicué càulenáca píichani, peebáidáanápinacué macáita tàacáisi profetanáí icàlidéericaté Dios inùmalicuíse!

²⁶ Nacàlidacatécué píriní machacànirí iyú iwàwacutáanápináté Mesías yúuwichàacawa ipíchawáiseté wenàiwica náaca icàaluíná, yáí judío icuèrinápináca —íimaca yáí Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús idábaca icàlidaca nalíni macáita iyúwaté profetanáí itànàaná tàacáisi Dios inùmalicuíse. Quéechacáwa icàlidaca nalí tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Jesús iwali, áibanáí profeta nacáí icàlidéeyéicaté tàacáisi Jesús iwali Dios inùmalicuíse. Yéewáidaca nía náaliacaténá néemiaca càinácaalí íimáaná macáita tàacáisi profetanáí itànèericaté Mesías iwali, yáí judío icuèrinápináca.

²⁸ Néeseté nàanàaca nàyacàle néréwa. Quéwa Jesús iwàwacaté yàacawa áibaléta.

²⁹ Yá nasutáca íicha wawási iyamáanápináwa náapicha nacapèe írìculé. Yá náimaca írì:

—Piyamáawa wáapicha máinicáiná catáca yàacawa —náimaca. Yá Jesús iwàlúacawa nacapèe írìculé náapicha iyamáacaténáwa.

³⁰ Néese náawinacawa mesa iwéré nayáacaténá nayáacaléwa, yá Jesús yeedáca pan icáapi írìculéwa, yá yàaca Dios írì cayábèeri, néese isubèriadacani, yá iwacúaca nalíni, yáí panca.

³¹ Yáta náaliaca naicácani, yá náaliacawa Jesúsca. Yáta ichaliacawa natú íicha.

³² Yá náimaca naliwáaca:

—Báisícata Jesúsca. Yácata Jesús yáí càí icàlidéerica walíni càinácaalí íimáaná Dios itàacáí àyapulcubàa, iná yéewa wawàwa yáalanícatéwa iyaca —náimaca naliwáaca.

³³ Yá càmita nayamáawa nacapèe írìcuwa, néese nèepùacatécatawa Jerusalén iyacàlená néré àniwa. Náacawa once namanúbaca apóstolnáí yáatalé iwacáidáyaquéeyéicawa, áibanáí yáapicha.

³⁴ Néese apóstolnáí náimaca nalí, níai pucháiba yàanèeyéica nàatalé:

—Báisita, Wáiwacali idéca icáucúacawa. Simón Pedro idéca iicácani —náimaca nalí.

³⁵ Néese níai pucháiba Emaús iyacàlená néeséeyéica nacàlidaca nalí càinácaalíté ichàbáanáwa àyapulcubàa. Nacàlidaca nacáí nalíni náaliacatéwa Jesúsca inisubèriadacalíté pan.

Jesús se aparece a los discípulos

³⁶ Idècunitacá natàanica, yáta Jesús yàanàaca iyaca nèewi. Yá íimaca nalí:

—¿Néenicué? Matuíbanáicué pía —íimaca yáí Jesúsca.

³⁷ Cáaluca nía manúsiwata nayúunáidacáiná iwàwanásicani yáí càí naicáca.

³⁸ Yá Jesús íimaca nalí:

—¿Cánacué cáalu pía? ¿Cánacué càmita peebáida núacani?

³⁹ Piiacué yáí núcáapica, nùabàli nacáí, útuwi yáami, núacata yáí. Pimàacacué picáapiwa nùwali piicáwa. Canáca wenàiwica icáucami iiná, yáapi nacáí, quéwa núa, cáapica núa, caináca nacáí núa, ínacué yéewa píalimá píaliacawa cáuca núa —íimaca yáí Jesúsca.

⁴⁰ Idècanáami icàlidaca nalíni, yá yásáidaca naicá icáapiwa, yàabàli nacáíwa, útuwi yáami.

⁴¹ Càmitàacá neebáida Jesúsca máinicáiná nayanáidacawa casíimáicáiná nía. Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Pidènlasicué yàacási? —íimaca yáí Jesúsca.

⁴² Yá náaca írì cubáí imidecaná yéená, mába ituní nacáí náaca írì.

⁴³ Yá yeedáca yàacásica, yá naicáca iyáacani.

⁴⁴ Néese Jesús íimaca nalí:

—Idècunitàacá nùyaca píapichacué, nucàlidacatécué pírí macáitani càinácaalíté nuchàbáanápínátéwa. Iwàwacutáté numànica càitade iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi nuináwaná ìwali. Profeta Moisés itànàacaté tàacáisi nùwali càide iyúwa Dios ichùllianaté itànàaca. Profetanái nacái, áibanái nacái itànèyeyícaté Salmos nacàlidacaté tàacáisi nuináwaná ìwali. Yá macáita idéca ichàbacawa càide iyúwaté natànàaná —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁵ Néese Jesús imàacaca náalíacawa cayába càinácaalí ímáaná yái Dios itàacáica.

⁴⁶ Yá ímaca nalí àniwa:

—Natànàacaté tàacáisi ímérica iwàwacutáanápínaté nuétácawa, núa Mesíasca, judío icuèrinápínaca. Quéwa, náimacaté numichàanápínátéwa yéetácáisi ícha máisiba èeri írìcu. Bàaluité profetanái itànàacaté nacái tàacáisi ímérica iwàwacutáanápínacué picàlidaca nuináwaná ìwali canánama èeri mìnánái írì.

⁴⁷ Quéechacáwa iwàwacutácué picàlidaca nalíni cháí Jerusalén iyacàlená írìcu. Picàlidacué nacái macáita wenàiwicanái írìni neebáidacaténá nutàacái, namàacacaténá náichawa nacái yái báawérica namàníríca yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha.

⁴⁸ Píacué nuéwáidacaléca, pídecuéca píicáca macáita yái numàníríca.

⁴⁹ Aibaalípíná nubànùacuéca Espírítu Santo piwàwa írìculé càide iyúwa Núaniri Dios ímáanátécué pírí, pímanícaténacué càide iyúwa Dios iwàwáaná. Piyamáacuéwa cháta Jerusalén iyacàlená írìcu. Píacué pímusúawa ícha àta Espírítu Santo yàanàacatalépináta iwàlùacawa piwàwalículécué, yèeripínacué píchàini chènuníséerica —ímaca yái Jesúsca.

Jesús sube al cielo

⁵⁰ Néesetécáwa Jesús itéca nía méetàuculé Jerusalén iyacàlená ícha. Yá nàanàca Betania iyacàlená néré. Yá imichàidaca icáapiwa napualé. Yá isutáca nalí Dios ícha imànínápíná nalí cayábéeri.

⁵¹ Idècunitàacá isutáca nalí Dios ícha, yá yàacawa náicha, imichàacawa náicha chènuniré.

⁵² Nàaca icàaluíná, néese nèepùacawa Jerusalén iyacàlená írìculé casímáiri iyú.

⁵³ Yá nàyaca èeri imanùbaca templo írìcu, yèyèica Dios írì cayábéeri.

SAN JUAN

La Palabra de Dios hecha hombre

¹ Jesucristo iyacaté bàaluité ipíchawáise idàbacawa yáí èeriquéi. Yáí Jesucristoca, yácata Tàacáisi imàaquéerica wáaliacawa Dios iwali. Iyacaté abédanaméeri íiwitáise Dios yáapicha, yáí Dios yáapichéerica Jesucristo. Yácata Wacuèriná Dioscani, yáí Jesucristoca, bàaluité èeri, siuca nacáide.

² Yáí Jesucristoca, yáté iyaca Dios yáapicha èeri ipíchawáise.

³ Dios imàacacaté Jesucristo idàbaca macái wawási. Canácata wawási iyéerica càmírité Jesucristo idàba, canásíwa. Yácata imàníricaté macáita.

⁴ Yáí Jesucristoca, yácata yèerica nacáuca, macáita yáí iyéerica. Yáí Jesucristo yèerica macái wawási icáuca, yácata nacái imàaquéerica wenàiwica náaliacawa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníri iyú báisíri tàacáisi iwali càide iyúwa camalási imàacacaalí waicáca amaláwaca.

⁵ Yáí Jesucristoca imàacaca wáaliacawa iyaca càide iyúwa camalási icànéeri catéeri iriculé. Yàanàacaté aléi èeri iriculé amalacáténá imànica wenàiwicanái íiwitáise yéewanápiná càmita quirínama namàni càide iyúwa catéeri íiwitáise Satanás ichùullaná nía. Satanás càmítaté idé imawèniadaca íchawa Jesucristo.

⁶ Néeseté idècunitàacá Jesucristo iyaca cháí èeri iricu, néenialíté iyaca asiali Dios ibànùericaté lípidenéri Juan el Bautista.

⁷ Dios ibànùericaté Juan icàlidacáténá tàacáisi Dios inùmaliçuise, icàlidacáténá nacái wenàiwicanái irí Jesucristo yàanàacaté, yáí amaléerica imànica wenàiwicanái íiwitáise náaliacáténáwa càinácaalí iyú náalimá nàyaca machacàníri iyú. Dios ibànùericaté Juan, yéewacáténá wenàiwicanái neebáidaca Jesucristo itàacái idècanáamité néemíaca Juan icàlidaca Jesucristo iináwaná iwali.

⁸ Yáí Juanca càmítaté amalá imànica wenàiwica íiwitáise. Quéwa Dios ibànùericaté Juan icàlidacáténá Jesucristo iináwaná iwali, yáí imàaquéerica wenàiwica náaliacawa càinácaalí iyú náalimá nàyaca machacàníri iyú.

⁹ Yáí Jesucristoca, yácata abéerita amaléerica imànica macái wenàiwica íiwitáise yeebáidéeyéica itàacái náaliacáténáwa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníri iyú; yácata yàanèericaté aléi èeri iriculé.

¹⁰ Yáí báisíri Tàacáisica lípidenéerica Jesucristo yèepunicátéwa cháí èeri iricu. Ewita Dios imàacacáanítaté Jesucristo idàbaca canánama cháí èeri iricuírca, càicáaníta èeri mìnánái càmítaté náalíwaca cawinácaalíni, càmita nacái cayába naicácani.

¹¹ Jesucristo yàanàacaté aléi èeri iriculé idàbéericaté iripináwa, néese níái wenàiwica Jesucristo imàníyericaté càmítaté nataida cayábani.

¹² Quéwa cawinácaalí wenàiwica iwàwéeyéica Jesucristo, yeebáidéeyéi nacái itàacái, yá Jesucristo imàacaca Dios yéenibeca nía.

¹³ Dios yéenibeca nía, quéwa càmita càide iyúwa wenàiwica imàníná yéenibewa, càmita nacái iyúwa wenàiwica iwàwáaná imànica iiná iyúwa. Dios càmíri imàni càide iyúwa wenàiwica imàníná. Dios yeedácaíta nía yéenibepináwa iyúwata iwàwáaná imànica.

¹⁴ Yáí báisíri Tàacáisica lípidenéerica Jesucristo, yàanàacaté aléi èeri iriculé, yá yèepunicátéwa iyúwa asiali. Yá yèepunicátéwa wáapicha achúma èerínata, idènièri abéerita cayábèeri íiwitáisewa, icàlidéeri nacái abéerita yáí báisíri tàacáisica. Wadéca waicáca máiníri cachàinica íiwitáise, icànéeri icamaláná chènuniésèeri iyúwa, yácáináta abéerita Dios Iirica, yáí Jesucristoca.

¹⁵ Juan el Bautista icàlidacaté cachàiníri iyúni Jesucristo iináwaná iwali. Juan íimaca: “Yácata nuçàlidéericatécué pirí iwali nùumacaalíté áiba máiníri cachàinica nuícha yàanàanápínaté nùamiricubàa. Cachàinírica nuíchani, iyacáináté bàaluitésíwa nupíchawáise, ipíchawáiseté numusúaca nuicá èeri”, íimaca yáí Juanca.

¹⁶ Máini cayábèeri íiwitáise, yáí Jesucristoca, yá imànica walí madécaná cayábèeri quéwanáta mamáalàacata, macáita wía yeebáidéeyéica itàacái.

¹⁷ Dios imàacacaté profeta Moisés yéewáidaca wàawirináimi israelitanái namànicaténaté càide iyúwa Dios ichùullaná nía quéwa Jesucristo idéca yáasáidaca walí càinináca Dios iicáca wenàiwica. Jesucristo yéewáida wía nacái macái Dios itàacái báisíri iyú.

¹⁸ Canácatàacá áiba Jesucristo íicha iiquéeri Dios, quéwa Jesucristo, yáí Dios Iiri abéerita, yácata Wacuèriná Dioscani, yáí Jesucristoca, càininéerica Dios iicáca; yáí Jesucristo yácata abéerita imàaquéerica wáaliaca Wáaniri Dios iwaliwa, càinácaalí Dios íiwitáise iyaca.

Juan el Bautista da testimonio de Jesucristo

¹⁹ Bãaluité Juan el Bautista icàlidacaté Dios itàacái wenàiwicanáí irí. Néese judío íiwacanáí iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irícu nabànùca wenàiwica Juan yàatalé, abénaméeyéi sacerdote, levita nacái íbaidéeyéica templo irícu. Nabànùca nía nasutácaténá néemiàwa Juan caw-inácaalíni.

²⁰ Yá Juan icàlidaca nalí iináwanáwa machacànita báisíri iyú. Íimaca nalí:

—Càmita Mesías núaqueí, yái wacuèrinápináca Dios ibànùèripiná walí, wía israelitaca — íimaca yái Juanca.

²¹ Néese nasutáca néemiàwa àniwani:

—Néeni, ¿cawiná píá? ¿Profeta Eliassica pía yàanèerica àniwa càide iyúwaté áiba profeta ímáaná? —náimaca. Néese Juan íimaca nalí:

—Càmita núa yái —íimaca yái Juanca. Néese náima irí mamáalàacata:

—Néese, ¿píasica profeta Dios ibànùèripináca walí càide iyúwaté profetanáí ímáaná wàawirináimi irí? —náimaca. Néese Juan íimaca:

—Càmíri —íimaca yái Juanca.

²² Néese náimaca irí:

—Néeni, ¿cawiná píá? Iwàwacutá wáaliacawa machacàníri iyú wacàlidacaténá nalíni, níai ibànùéyéica wía. ¿Càiná píimaca píwaliwa? —náimaca irí.

²³ Néese Juan íimaca nalí:

—Núaca yái asialí icàlidéerica nalí cachàiníri iyúni, manacúali yùucubàa càinàwàiri, càide iyúwaté profeta Isaiás itànàaná tàacáisi Dios inùmaliçúise. Yá núumaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanáí ichùnìacaalí machacàníri àyapu Náiwacali írìpináwa, càitacué nacái iwàwacutácué pìchùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios írìpiná, pitàidacaténácué cayábèeri iyúni’, càì núumaca nalí —íimaca yái Juanca.

²⁴ Níai wenàiwica yèeyéicatéwa Juan yàatalé, fariseonáí ibànùacaté nía.

²⁵ Yá nasutáca néemiàwa Juan:

—Néeni, càmicaalí Mesías pía, yái wacuèrinápináca Dios ibànùèripináca walí, wía israelitaca, càmicaalí nacái profeta Elías pía, yàanèerica àniwa, càmicaalí nacái profeta pía Dios ibànùèripinácaté walí càide iyúwaté profeta Moisés ímáaná wàawirináimi irí, néese, ¿càná pibautizá wenàiwica? —náimaca.

²⁶ Juan íimaca nalí:

—Nubautizá wenàiwica úni yáaculé, quéwa iyaca pèewi áiba càmíricuécá píalía ìwali.

²⁷ Yàanáca núamiricubàawa. Máini cachàiníri íiwitáise nuícha. Nuíwacalìcni, yái yàanèeripináca; nuicáca núawawa càiride iyúwa yàasu wenàiwica càmíri cachàini náicha canánama, máinicáiná cayábèerica nuíchani —íimaca yái Juanca.

²⁸ Càité Juan icàlidaca nalíni aléera ípidenacataléca Betania, iyéerica abémàalé Jordán inanába fícha, Juan ibautizácatalé wenàiwica.

Jesús, el Cordero de Dios

²⁹ Néeseté mapisáinámi àniwa Juan iicáca Jesús yàacawa ipualé. Juan íimaca Jesús ìwali: “Ípíicácué Dios yàasu Cordero, yéetéeripináwa càide iyúwa nanúacaalí oveja wàlisàí iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa. Yácata yúuwichèeripináca Dios yàasu yúuwichàacáisi iyú èeri mìnánáí íbáyawaná ìwalíse!

³⁰ Nudéca nucàlidacuécá píri iináwaná ìwali núumacalítécúé píri: ‘Áiba yàanàapinácawa núamiricubàawa, yácata cachàiníri nuícha, iyacáinaté bãaluité nupíchawáise ípíchawáiseté numusúaca nuicá èeri’, càité núumacué píri.

³¹ Núa nacái càmítaté núalía càirínacaalíni, yái Dios ibànùèripinácaté walí, quéwa nudéca nùanáca nubautizácaténá wenàiwica úni yáaculé yéewanápiná Israel itaquénáinami náalía naicácani”, íimaca yái Juanca.

³² Néese Juan el Bautista íimaca àniwa: “Nudéca nuicáca Espíritu Santo iricúcacawa chènuníise càiride iyúwa unùcu iicacánáwa, yá Espíritu Santo iyamáacawa ìwali.

³³ Néese càmítacáwa núaliawa mamáalàacata cawinácaalíni, quéwa Dios, yái ibànùerica núa nubautizáanápiná wenàiwica úni yáaculé íimaca nulí: ‘Píicápiná Espíritu Santo iricúcacawa iyamáacawa abèeri asialí ìwali, yásí píaliacawa yácata yái ibànùèripináca Espíritu Santo wenàiwicanáí irí, yái Espíritu yàacawéeridéeripináca núawa, íbautizácaténá náiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú’, càì íimaca nulí yái Diosca.

³⁴ Nudéca nuicáca càide iyúwa Dios ímáanáaté nulí ìwali, íná nucàlidacué píriini, Dios íiricani”, íimaca yái Juanca.

Los primeros discípulos de Jesús

³⁵ Néeseté mapisáinámi àniwa, Juan el Bautista iyaca néeni àniwa pucháiba yéewáidacalé yáapichawa.

³⁶ Juan iicáca Jesús yéepunicawa néenibàa, yá Juan íimaca yéewáidacalénáí írìwa:

—¡Piicácué Dios yàasu Cordero yéetéeripináwa càide iyúwa nanúacaalí oveja wàlisàì iyúwa sacrificio nabáywaná ìwalísewa! —íimaca yái Juanca.

³⁷ Néese níái pucháiba Juan yéewáidacaléca idécanáami néemíaca Juan ímáaná nali, yá nàacawa Jesús yáamísewa.

³⁸ Néese Jesús iwénúta iicáidaca nali, nàacawa yáamísewa, yá íimaca nali:

—¿Càinásicué piwàwa? —íimaca nali. Néese náimaca irí:

—Pía yéewáidéerica wía, ¿alénásica picapèe? —náimaca irí.

³⁹ Néese Jesús íimaca nali:

—Wàacué waicáca —íimaca nali. Iná nàacawa yáapicha, yá naicáca alénacaalí iya. Yá nayamáacawa yáapicha yáté èrica déecucáiná èeri a las cuatrota táica nàanàacaalíté néré.

⁴⁰ Abèeri néená ípidená Andrés, níái pucháiba yéemièyéica Juan el Bautista ímáaná néese nàacawa Jesús yáamísewa. Yái Andrésca, yácata Simón Pedro iméeréerica.

⁴¹ Néese Andrés yàacawa caquialéta icutáca Ibèeriwa Simón. Yá Andrés íimaca Simón irí:

—Wadéca wàanàaca yái Mesíasca (ímáanáca “Cristo” griego itaacái iyú), yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca —íimaca yái Andrésca.

⁴² Néese Andrés itéca Simón Jesús yàatalé. Yá Jesús iicáidaca Simón irí, yá íimaca irí:

—Píacata Simón, Juan irí. Quéwa siùcade numàaca pípidená Cefas (ímáanáca Pedro griego itaacái iyú) —íimaca yái Jesúsca.

Jesús llama a Felipe y a Natanael

⁴³ Néeseté mapisáináami àniwa Jesús iwàwa yàacawa Galilea yàasu calí néré, yá Jesús yàanàaca Felipe. Yá íimaca Felipe irí:

—Aquialé, piawa núapicha, yéewacaténá nuéwáidacaléca pía —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁴ Yái Felipe Betsaida iyacàlená néeséeri alé nacáide Andrés, Pedronái iyacataléca.

⁴⁵ Néese Felipe yàaca icutáca Natanael, yá Felipe íimaca Natanael irí:

—Wadéca wàanàaca yái asiali profeta Moisés itànèeriaté ináwaná iwali. Yácata Jesús, yái Nazaret iyacàlená néeséerica náiméerica ìwali José ìirimica —íimaca.

⁴⁶ Néese Natanael íimaca:

—Canáca cayábèeri wenàiwica Nazaret iyacàlená irícu —íimaca yái Natanaelca. Quéwa Felipe íimaca irí:

—Aquialé, piaca piicácani —íimaca.

⁴⁷ Néese Jesús iicáca Natanael yàacawa ipualé, yá Jesús íimaca Natanael iwali:

—Aca néese israelitasíwa, iyéerica machacànirí iyú càide iyúwa Dios iwàwàaná, canácatáita ichiwáida áibanái —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁸ Néese Natanael íimaca Jesús irí:

—¿Càinásica pídeéná píalía nùwali? —íimaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Nuicácaté pía ipíchawáise Felipe imáidaca pía piyacaalíté higuera yéetaná yáamibàa — íimaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Néese Natanael íimaca irí:

—Nuíwacali, ¡Dios Íirica pía! ¡Píacata yái icuèripináca wía, wía Israel itaquénáináimica! — íimaca.

⁵⁰ Jesús íimaca irí:

—¿Peebáidasica nutàacái núumacáinácaita pirí nuicácaté pía higuera yéetaná yáamibàa? Mesúnamáita piicápiná áiba wawàsi cachàiníwanái —íimaca yái Jesúsca.

⁵¹ Jesús íimaca nacái:

—Péemlacué cayába, áibaalípiná piicápiná capíraléeri calí yàacùacawa, yásí Dios yàasu ángelnái namichàacawa núcha, nalicùacawa àniwa nùwali, núa asiali Dios néeséerica —íimaca yái Jesúsca.

2

Una boda en Caná de Galilea

¹ Néesetéacáwa máisibáaná èeri irícu, abèeri asiali icásàacawa áiba yàcalé irícu ípidenacatalé Caná, Galilea yàasu calí íinata. Yá namànica irí fiesta. Jesús yáatúa iyaca fiesta néré.

² Néese Jesús iyaca nacái néeni wáapicha, wía yéewáidacaléca, namáidacáiná wía wàacaténá waicáca náapicha fiesta.

³ Néese uva ituní imáalàacawa náicha, yá Jesús yáatúa úumaca irí:

—Idéca imáalàacawa náicha uva ituníca —úumaca.

⁴ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Núatúa, ¿cánásica càì píimaca nulí? Càmitàacá nuenáíwaná yàanàa —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Quéwa Jesús yáatúa íimaca nali níái iwacuèyéica nali yàacàsi:

—Pimànicué macáita iyúwata ichùullanácué pía —úumaca.

⁶ Nàyacaté néré seis namanùbaca catù manuínaméeyéi iba icatùalená, nàucùacaténá nalliculé úni, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, iwàwacutácáiná judioná imànica culto nacáiri náibacaténá nàasuwa, nacáapi nacáíwa ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa masacàacaténá Dios iicáca nía. Abénaméeyéi catù manuínaméeyéi nàalimá napuníacawa cincuenta litro imanùbaca úni iyú, áibanái setenta litro imanùbaca iyú nàalimá nacáí napuníacawa.

⁷ Néese Jesús íimaca nalí níái íibaidéeyéica néré:

—Pipuniádacué níái catù úni iyú —íimaca yái Jesúsca. Yá napuniádacá nía macáita, àta catù inùma nérénama.

⁸ Néese Jesús íimaca nalí:

—Siùca peedacué achúmanamata catù iricúise, yá pitécuéni fiesta íiwacali irí, yáalimáidacaténáni —íimaca yái Jesúsca. Yá namànica iyúwata Jesús íimáaná.

⁹ Yá fiesta íiwacali yáalimáidaca úni iwènuericatéwa uva ituní iyú, quéwa càmita yáalíawa síisáanácalité needá yái uva ituníca. Níawamita íibaidéeyéica néré nàaliacawa iwali napuniádacáinaté catù yáawami úni iyú. Néese fiesta íiwacali íimáidaca yàataléwa yái asíali wálsáiri cánuca imàniricaté matrimonio.

¹⁰ Yá fiesta íiwacali íimaca irí:

—Aibanái namànicaalí fiesta, yá nàaca nàirapíná quéchacáwa cayábéeri yáwanái uva ituní, néese idécanáami nàiraca madécaná, yá yàaca nàirapíná áiba báawatéerita. Quéwa pidéca pidèniaca yái cayábéeri yáwanái àta siùca nacáide —íimaca.

¹¹ Yái cayábéeri wawàsi Jesús imànírira nalí Caná iyacàlená néré Galilea yàasu cáli íinata, yácata idàbàanéeri cayábéeri imànírira càmirica wenàiwica idé imànica. Càita yáasáidaca nalí íiwitáise chènuníseeriwa. Ináté wía yéewáidacaléca weebáidaca itàacái cachàiniwanái.

¹² Néeseçáwa Jesús yáacawa Capernaum iyacàlená néré. Jesús yáatla ùacawa yáapicha, yéenanái nacái, wía nacái yéewáidacaléca wàacawa yáapicha. Yá wàyaca néeni máisiba éeritasica.

Jesús purifica el templo

¹³ Néeenalíté mawiénica judionái yàasu culto íipidenéeri Pascua wawàwalicaténá càinácaalíté iyú Dios iwasaáca wàawirináimi Egipto yàasu cáli íicha. Wàacawa Jesús yáapicha Jerusalén iyacàlená néré.

¹⁴ Néese Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená iriculé, yá iicáca wenàiwicanái iwéndéeyéica pacá, oveja nacái, unùcu nacái. Nawéndaca pirái wenàiwica irí iwàwéeyéica imànica sacrificio Dios irí nabáyawaná iwálisewa, ofrenda piná nacái. Nàyaca nacái áibanái icambiéyéica plata wenàiwica íicha. Yáawinéeyéicawa yàasu mesa iwéréwa nacambiacaténá náicha plata.

¹⁵ Néese Jesús iwacáidaca íyanási, yá imànica cabèesi nacáiri, yá icalùadaca namusúawa macáita wenàiwica templo ibàacháwalená iricúise, nàasu pirái yáapichawa, ovejanái, pacá nacái. Néese níái icambiéyéica plata wenàiwica íicha needácaténá nalíwa plata, yá Jesús yúucaca nàasu moneda canánama cáli íinatalé, yá nacái itamáaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama.

¹⁶ Néese Jesús yàalàaca nía cachàiníri iyú níái iwéndéeyéica unùcu:

—¡Pitécué yái yàasusi templo íicha! ¡Picácué pimàni Núaniri Dios icapèe iyúwa nawéndacàalu! —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese wía yéewáidacaléca wawàwalicaté tàacáisi rey David itànèericaté Dios Iiri inùmalicúise cuyàluta Salmos iricu. Iimacaté: “Máini báawa nuicáca yái namàníníaca báawéeri wawàsi píasu templo iricu, píá Nucuèriná Dios; namànipíná nulí báawéeri máinícáiná cáinínaca nuicáca picapèe”, íimacaté yái Dios Íirica.

¹⁸ Néese abénaméeyéi judío iwacanáiná ibàluèyéicawa néeni nàimaca Jesús irí:

—¡Canáca yéewaná pimusúadaca nía templo ibàacháwalená íicha! Báisícaalí Mesíasca píá, yái wacuèrinápináca Dios ibànùérica walí, wía israelitaca, néese pimàni waiçá áiba wawàsi càmirica wenàiwica idé imànica píasáidacaténá pidèniaca Dios íiwitáise —nàimaca.

¹⁹ Jesús íimaca nalí:

—Ewitanica pimáalàidacáanitacué yái temploca, càicáaníta numichàidapíná ibàlùawa àniwani máisiba èeri iricuwa —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese níái judío íiwacanáiná nàimaca irí:

—Nadéca náibaidaca cuarenta y seis camuí namànicaténá yái temploca. Càmita pidé pimichàidaca ibàlùawa àniwani máisiba èeri iricu —nàimaca irí.

²¹ Quéwa Jesús itàanicaté iyaca iwaliwata iyúwa templo.

²² Iná idécanáamité Jesús imichàacawa yéetácáisi íicha, néese wía yéewáidacaléca wawàwalicaté yái tàacáisi Jesús icàlidèericaté nalí, ináté weebáidaca manuísíwata Dios itàacái profetanái itànèericaté Jesús iwali. Weebáidacaté nacái Jesús itàacái.

Jesús conoce a todos

²³ Idècunitàacá Jesús iyaca Jerusalén iyacàlená néeni iicácáténá náapicha judíoná yàasu culto Pascua, yátè madécaná neebáidaca Mesíascani, yái Jesúsca, israelita icuèrinápiná Dios ibànuèrica nalí, naicácáinátè Jesús imànica yái càmlírica wenàiwica idé imànica.

²⁴ Quéwa Jesús yáaliacawa càmita neebáida itàacái báisíri iyú yáaliacáiná macáita náiwitáise.

²⁵ Càmitatè iwàwacutá áibanái icàlidaca Jesús irí nàwali níái wenàiwicaca, yácáiná Jesús yáaliacawa macáita wenàiwica íiwitáise.

3

Jesús y Nicodemo

¹ Iyacaté fariseo ípidenéri Nicodemo, abéeri judío íiwacanánái yéená máiníri cáimiétacanáca.

² Yái Nicodemo yàacawa ipáchiaca Jesús yàatalé táiyápi itàanicaténá yáapicha. Nicodemo yàacawa néré táiyápicáwa ipíchaná yàacawéeyéiná fariseo náaliacawa ìwali ipáchianá Jesús. Yá Nicodemo íimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wía, wáaliacawa píwali Dios idéca ibànùaca pía péewáidáanápiná wía. Càì wáaliacawa càmicáiná yáalimá áiba imànica yái càmlírica wenàiwica idé imànica, càide iyúwa pímaníiná, càmicaalí Dios yàacawéerida nía —íimaca yái Nicodemoca.

³ Néese Jesús íimaca irí:

—Péemia cayábani, càmicaalí Dios imàaca wenàiwica imusúaca iicá èeri àniwa wàlisài iyú, néese càmita yéewa yáaliacawa càinacaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Néese Nicodemo isutáca yéemiawa Jesús:

—¿Càinásica béeri asiali yáalimá imusúacawa wàlisài iyú àniwa? ¿Yáalimásica iwàlùacawa yátutá idèericuléwa imusúacaténá iicá èeri wàlisài iyú àniwa? —íimaca yái Nicodemoca.

⁵ Jesús íimaca irí:

—Péemia cayábani, macái wenàiwica namusúaca naicá èeri idábáanéri yàawiría úni nacáiri yéewi. Néeseta quéwa iwàwacutá Espíritu Santo imàacaca wàlisài náiwitáise, nadèniacaténá nacáucawa chènuníseeri Espíritu Santo yéerica nalí. Càita yéewa Dios yàasunáica nía, Dios icùanápiná nía.

⁶ Cawinácaalí wenàiwica imusúericawa inanái íicha, idèniaca íináwa cháì èeri irícuírca, quéwa cawinácaalí wenàiwica Espíritu Santo imàaquéerica wàlisài íiwitáise, idèniaca Espíritu Santo.

⁷ Píalimáida péemiaca càinacaalí íimáaná yái tàacáisi nùuméerica píri: 'Iwàwacutá Dios imàacaca wenàiwica imusúaca iicá èeri àniwa wàlisài iyú', càì nùumaca píri.

⁸ Péemia comparación: Càuli ipùaca àta alénacaalí Dios imàacaca càuli yàacawa. Yá péemiaca càuli isàna quéwa càmita píaliáwa síisánacaalí yàawa yái càulca. Càmita nacái píaliá ìwali alénacaalí yàawa. Càita nacái càmita píalimá píaliacawa càinacaalí iyú Espíritu Santo wàlisài imànica wenàiwica íiwitáise, nadèniacaténá nacáucawa chènuníseeri Espíritu Santo yéerica nalí —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Nicodemo isutáca yéemiawa Jesús àniwa:

—Néeni, ¿càinásica yéewaná càicani? —íimaca.

¹⁰ Jesús íimaca irí:

—Píacata caináwanéri yéewáidéerica Israel itaquénáinámi, ¿cáná càmita píaliáwa ìwali yái nùumáanáca?

¹¹ Péemia cayábani, watàanica ìwali yái wáaliéerica ìwali, wacàlidacué nacái píri, yái waiquéerica, quéwa càmitacué peebáida wataacái.

¹² Càmicaalícué peebáida nucàlidacalícué píri ìwali yái Dios imànírca cháì èeri irícu, néese, ¿càinásicué píalimá peebáidaca nucàlidacalícué píri ìwali yái Dios imànírca chènuniré?

¹³ “Canáca áiba nuícha cháì èeri irícu iyéericatè chènuniré icàlidacaténá càinacaalí iyáaná néré, abéerita núa yái irícuèricatéwa chènuníse, núa asiali Dios néeséerica, núa chènuníseerica.

¹⁴ Péemiácawa comparación: Bàaluitè madécaná wàawirináimi iwàwacatè yéetácawa àapi iyú àapinái yaamiacáinátè nía manacualí yuucubáa càináwàiri. Néese profeta Moisés imànicatè àapi yéenáwaná bronze imànicaná. Néesetè Moisés imicháidaca àapi yéenáwaná àicu cáalèeri ìwali yéewanápinátè macáita wenàiwica naicáidaca irí, níái àapi yaamiyéicaté. Naicáidacalíte yéenáwanási irí, yátè cáuca nía iculále íicha. Càita nacái iwàwacutá wenàiwicanái imicháidaca núa chènuniré cruz ìwali, núa asiali Dios néeséerica, yéewanápiná macái wenàiwica naicáidaca nulí.

¹⁵ Càita Dios imàacapiná namànica nulí yéewanápiná macáita cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutáacái càmita núcawa Dios íicha càiripináta, néese nadèniaca nacáucawa càimíri imaaláawa Dios yáapicha —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ “Máini cáinína Dios iicáca macái èeri mìnánáí Iná càì imànica nalí: ibànùca nalí Iiriwa abéerita yéewanápiná macáita cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái càmita náucawa Dios íicha càiripináta, néese nadèniaca nacáucawa càmfíri imáalàawa Dios yáapicha.

¹⁷ Càmicáinaté Dios ibànùca Iiriwa aléi èeri iriculé yùuwichàidacaténá èeri mìnánáí nabáyawaná íwalíse. Néese Dios ibànùcaté Iiriwa iwasaàcaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

¹⁸ “Càmita Dios yùuwichàidapiná càiripináta cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái. Quéwa Dios idéca íináidacawa yùuwichàidáanápiná càiripináta cawinácaalí càmiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái, yáí Dios Iirica abéerita, càmicáiná neebáidani.

¹⁹ Dios idéca íináidacawa yùuwichàidáanápiná nía, cawinácaalí càmiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái. Péemia comparación: Yáí Dios Iiri iyaca càide iyúwa camalási cháí èeri iricu, imáaquéeri waicáca cayába yácáiná Dios Iiri yáasáidaca wenàiwicanáí irí cabáyawanáca nía. Quéwa níái èeri mìnánáica càmiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái casímáica namànica nabáyawanáwa caticáiná náiwitáise, Iná càmita cayába naicá Dios Iiri yáasáidéerica cabáyawanáca nía.

²⁰ Péemia comparación: Cawinácaalí wenàiwica imàniyéica ibáyawanáwa càmita nàawa camalási yàatalé ipíchaná áibanáí naicáca yáí báawéerica namànírira, càita nacái cawinácaalí càmiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái báawaca naicáca Dios Iiri manuúsiwata, náuca nacái náichawani, ipíchaná yáasáidaca áibanáí iicá nabáyawaná.

²¹ Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica báisíiri itàacáisi càmita càì namàni. Néese, namàcaca áibanáí iicáca macáita namànírira yéewacaténá áibanáí náalíacawa namànica càide iyúwa Dios iwàwáaná”, íimaca yáí Jesúsca.

Juan el Bautista vuelve a hablar de Jesús

²² Néeseté Jesús yàacawa wáapicha, wía yéewáidacaléca Judea yàasu cáli íinatalé. Yá wàyaca néeni máisibáwanáí èeri. Yá Jesús imàcaca wabautizáca wenàiwicanáí, náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios irípiná.

²³ Juan el Bautista ibautizacaté yàacawa wenàiwica nacái Enón iyacàlená néré mawiénita Salim iyacàlená irí iyacáiná néeni manùba ùni. Ináté wenàiwica yàanàca néré. Yá Juan ibautizáca nía.

²⁴ Càitè imànica ipíchawáiseté romanonáí icuèyéicaté wàasu cáli náucaca Juan el Bautista presoíyéi ibànaliculé.

²⁵ Néese abénaméeyéi néená Juan yéewáidacalénáí, abéeri judío nacái nadàbaca natàanica nalíwáaca ùlèeri wawàsi iyú, iwali càirínácaalí ibautizá cayábáwanáí, Juan el Bautistasica, càmicaalí nacái Jesús yéewáidacalénáisica.

²⁶ Iná Juan yéewáidacalénáí yàacawa Juan yàatalé. Yá náimaca irí:

—Pia yéewáidéerica wía, yáara asialí iyéericaté piapicha abéemáalé Jordán inanába íicha, yáí picàlidéericaté walí iwali, siuca macáita nàacawa yàatalé nabautizacaténáwa, yá nàacawa yáapicha, yéewáidacalécáténá nía —náimaca.

²⁷ Néese Juan íimaca nalí:

—Dios imàcaca walí íbaidacalési iyúwata iwàwáaná imàcaca wáibaidacalépiná, Iná yéewa wáalíacawa Dios idéca imàcaca cachàinírira nuíchani, yáí Jesúsca.

²⁸ Bàaluité péemiacuéca nucàlidáanáté nalí machacàníri iyúni càmfírira Mesías núa, yáí wacuèrinápináca Dios ibànùerica walí, wía israelitaca. Néese, nùumacatécué pirí nùata yáí wenàiwica Dios ibànùerica Mesías ipíchalé.

²⁹ Péemiacué comparación: Asialí yeedácaalí yàacawéétupináwa, yá natéca úa ùacawéeri yàataléwa, yá casímáica iwàwa, itàanica casímáiri iyú náapicha. Néese yáí asialí yàacawéeriná íbàlùerica néeni, máini casímáica yéemiaca yàacawéeriná itàacáíwa. Yá casímáica íináidacawa yàacawéeriná Iwaliwa mànacáu yàanàcáiná ùyacaténá ùacawéeri yáapichawa. Càita nacái núa. Casímáica nuínáidacawa wenàiwica nàacáináwa Jesús yàatalé, yàasunáicaténá nía.

³⁰ Iwàwacutá macáita nuéwáidacalé manùbéeyéi nàacawa nuícha nàacaténá Jesús icàaluíná cachàimicáiná nuícha càiripínatani —íimaca yáí Juanca.

El que viene de arriba

³¹ Juan el Bautista ímaté nacái: “Yáí Dios Iiri yàanèerica chènuníse, yácata cachàiníri náicha canánama. Quéwa núa, imusuericaté iicá èeri càide iyúwa macái wenàiwica íyáaná, nùyaca cháí èeri iricu càide iyúwa asialí íyáaná meedá, nucàlida nacái iwali yáí wawàsi Dios imáaquéerica nùalíacawa iwali cháí èeri iricu. Quéwa yáí Dios Iiri yàanèerica chènuníse, yácata cachàiníri náicha canánama.

³² Icàlida nacái iwali yáí iiquéerica chènuniré, yá nacái yéemiéerica quéwa máisibáwanáita núa càì yeebáidéeyéica itàacái.

³³ Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, yáí wenàiwicaca yáasáidaca yeebáidaca Dios itàanica báisíiri iyú.

³⁴ Yáí Jesús Dios ibànuèrica itàanica Dios inùmalicuise, Dioscáiná idéca yàca irí Espíritu Santo manuísiwata, càmita Dios imáisanía Espíritu Santo Jesús ícha.

³⁵ Cáinínaca Wáaniri Dios íicáca Iiriwa, idéca nacái Dios imàacaca Iiri icùanápíná macáita.

³⁶ Cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itaacái, idèniaca icáucawa càmiiri imáalàawa Dios yáapicha, quéwa cawinácaalí càmiirica iwàwa yeebáidaca Dios Iiri itaacái, canáca icáuca càmiiri imáalàawa, néese yùuwichàapínacawa manuísiwata Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú”, íimaca yáí Juanca.

4

Jesús y la mujer de Samaria

¹⁻² Néesetè fariseonái náalíacawa Jesús idèniaca yéewáidacalénáíwa manùbéeyéi Juan el Bautista ícha: Náalíacaté nacáíwa Jesús imàacaca wabautizáca manùbéeyéi wenáiwica Juan el Bautista ícha. Jesús càmitatè ibautizá wenáiwica, néese imàacaca wabautizáca nía.

³ Jesús yáalíacawa fariseonái íináidacawa caluéri iyú iwali, iná Jesús yàacawa Judea yàasu cáli ícha. Yá yèepùacawa yàacawa Galilea yàasu cáli nérépíná.

⁴ Jesús iwàwacutácaté ichàbacawa Samaria yàasu cáli ínatalé.

⁵ Iná yàanàca wáapicha, wía yéewáidacaléca, Sicar iyacàlená néré Samaria yàasu cáli ínata. Yáí yàcaléca iyaca mawiénita Jacob yàasu cáli irí, yáí cálica Jacob yèericaté Iiri iriwa ílipidenéericaté José.

⁶ Iyaca néeni utáwi nacáiri nàisèeri iricuise úni ílipidenéri Jacob yàasumi. Jesús yàanàca néré chamàléeri yàacawa àyapu iyú, yá yáawinacawa mawiénita utáwi nacáiri irí, yáí nàisèerica iricuise úni. Wàanàcaté néré batéwacaalítè machacànica èeri.

⁷⁻⁸ Néese wàacawa yàcalé iriculé, wía Jesús yéewáidacaléca, wawèniacaténá wayáapínáwa. Néese inanáí Samaria yàasu cáli néeséechúa ùnanàca uisàcaténá úni. Yá Jesús íimaca ulí:

—Pia nuira úni —íimaca ulí.

⁹ Quéwa càmita cayába judíonái, samaritanonái nacái naicáyacacawa. Càmita nacái nàira náapichawáca bacàa iricuise úni. Iná úái Samaria yàasu cáli néeséechúaca úumaca Jesús irí:

—Píacata judíosàiri, ¿cáná pisutá nuícha úni, núa Samaria yàasu cáli néeséechúaca? —úumaca.

¹⁰ Néese Jesús íimaca ulí:

—Càmita píalíawa iwali yáí cayábéerica Dios iwàwéerica imànica píri. Càmita nacái píalíawa cawinácaalí núa, núa isutéerica pícha úni. Píalíacaalí cawinácaalí núatá, yásí pisutáca nuícha únitá, yá nùaca píri cáuri únitá —íimaca yáí Jesúscá.

¹¹ Néese úumaca irí:

—Néeni, canáca píri úni yàalu peedácaténá úni, máiní depuúwalécani yáí única. ¿Sísísaaná peedápiná cáuri úni?

¹² Wàawirimi Jacob imàacacaté walí yáí utáwica wàisèeripíná iricuise úni. Yeedácatáicaté ìrapínáwa úni. Càita nacái Jacob yéenibe, ipìranái nacái nàiracaté úni cháí. ¿Píásica cachàiníri wàawirimi Jacob ícha? —úumaca.

¹³ Néese Jesús íimaca ulí:

—Cawinácaalí wenáiwica ìiréeyéica yáí única iyéerica cháí, mamáalàacata nèepùaca macàlaca nawàwa àniwa.

¹⁴ Quéwa cawinácaalí ìiréerica úni nuèrica irí càmita quirínama yèepùaca macàlaca iwàwa àniwa. Néese úni nuèrica irí, imichàapínacawa mamáalàacata iwàwalcu yàacaténá irí icáuca càmiiri imáalàawa —íimaca yáí Jesúscá.

¹⁵ Úái inanáica úumaca Jesús irí:

—Uwé, pia nulí única yéewanápiná càmita nuèpùawa macàlaca nuwàwa àniwa, càmita nacái iwàwacutá nuèpùaca nuisàaca úni àniwa —úumaca.

¹⁶ Jesús íimaca ulí:

—Pia pímaidaca placawéeriwa. Pité néeseni —íimaca yáí Jesúscá.

¹⁷ Néese úumaca irí:

—Canácata nunìri —úumaca. Néese Jesús íimaca ulí:

—Pídeca picàlidaca nulí báisíri iyúni canáca pinìri.

¹⁸ Pídeca pídeníca cinco namanúbaca pinírináíwa, yá pídeca píucaca píchawa macáita nía. Asiali píyéerica yáapicha càmiirita pinìri. Iná pídeca picàlidaca nulí báisíri iyúni —íimaca yáí Jesúscá.

¹⁹ Néese úái inanáica idécanáami uémlacani, yá úumaca irí:

—Sìuca nuínáidacawa cawàwanáta profetaca píá, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicuise.

²⁰ Wàawirináimi samaritano nàacaté Dios icàaluíníná cháí manuiri dúli ínata, quéwa píacué judíoca, píimacuéca iwàwacutáanása macái wenáiwica nàaca Dios icàaluíníná Jerusalén iyacàlená néenibàata —úumaca.

²¹ Néese Jesús íimaca ulí:

—Péemia nulí cayába, peebáida nutàacái. Mesúnamáitacué pìapiná Wáaniri Dios icàaluíniná, quéwa càmítacué iwàwacutápiná pianàaca aléi dúli ínatálé, càmítacué nacái iwàwacutá piacawa Jerusalén iyacàlená iriculé.

²² Píacué samaritanoca càmítacué píalá Dios ìwali pièricuéca icàaluíniná. Quéwa wía judíoca wáalíaca Dios ìwali yái wèrica icàaluíniná, yácáiná judíosaìricani yái iwàsèripináca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²³ Quéwa máini mesúnamáita, siuca èeri nacái, cawinácaalí báisiyéica iwàwa yàaca Wáaniri Dios icàaluíniná nàapiná icàaluíniná báisiiri iyú manuísíwata macái nawàwalicuéséwa càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, yácáiná Wáaniri Dios iwàwa càì wenàiwica yàaca icàaluíniná.

²⁴ Canáca Dios iiná càide iyúwa wenàiwica iiná èeri iricuéríca íná càmíta idé wenàiwica iicáca Dios. Càita nacái càmíta wáalimá waicáca watuí iyúwa càinácaalí iyú wenàiwica yàaca Dios icàaluíniná, nàacáiná icàaluíniná nawàwalicuéséwa. Iwàwacutá wenàiwica nàaca Dios icàaluíniná báisiiri iyú macái nawàwalicuéséwa, càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

²⁵ Néese úái inanáica úumaca:

—Núalíacawa Mesías yàanàanápiná (íimáanáca “Cristo” griego itàacái iyú), yái wacuèrinápináca Dios ibànuèripiná walí. Mesías yàanàacaalípiná, yásí icàlidaca walíwa macáita, wáalíacaténá wéemíaca cayába —úumaca.

²⁶ Jesús íimaca ulí:

—Núacata yái, itàaníríca piápícha —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Idécanacáita càì Jesús íimaca, wíacata Jesús yéewáidacaléca wàanàaca néré, yá wáináidacawa waicáidaca Jesús írì itàanicáiná inanái yáapícha. Quéwa cáaluca wasutáca wéemíawani íná canáca wéená isutéeri yéemiawa Jesús cáná yéewaná itàaní úapícha.

²⁸ Néese úái inanáica umàacaca úasu úni yàaluwa, yá uèpüacàatécatawa yàcalé iriculé. Yá úumaca wenàiwicanái írì:

²⁹ —Aqualécué, piicá abéeri asialiquéi icàlidéerica nulí macáita nudéená numànica. ¿Píináidasicué cawàwanáta Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí? —úumaca.

³⁰ Néese namusúacawa yàcalé iricuésé, yá nàacawa Jesús yàatalépiná.

³¹ Quéwa ipíchawáiseté yàcalé mìnaná nàanàaca Jesús yàatalé, yá wía, yéewáidacaléca wasutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata. Yá wáimaca írì:

—Wáiwacali, piyáa piyáacaléwa —wáimaca.

³² Quéwa Jesús íimaca walí:

—Nudènia nuyáapínáwa áibata càmírícuéca píalíawa ìwali —íimaca yái Jesúsca.

³³ Néese wía yéewáidacaléca wáimaca walíwáaca:

—¿Cawàwanáta áibanái idéca yàaca iyáapíná? —wáimaca.

³⁴ Quéwa Jesús íimaca walí:

—Casíimáipínáca núa idécanáami numànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa, idécanáami numáalàidaca numànica yái íibaidacalésica Dios ichùulìericaté numànica, càide iyúwacué casíimáiná píá pídécanáamicué piyáaca piyáacaléwa.

³⁵ Péemíacué comparación: Picácué píima píriwáaca: ‘Iwàwacutéeri báinúaca quéeri àta needácaléta bànacalé iyacaná’, picácué píima. Núumacué píri, piicácué macáita níái wenàiwica yàanéyéica wàatalépiná. Càica níade iyúwa bànacalé iyacaná quíiréeri, mesúnamáicáináta neebáidapíná nutàacái, yásí wàwacáidaca núa nulípiná nùasunáicaténá núa, càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná.

³⁶ Cawinácaalí iwacáidéerica nulí wenàiwica nùasunáipíná, càipíná nùaca iwèniwa: Numàacaca casíimáicani iicáciná wenàiwica neebáidaca nutàacái. Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéyéica nutàacái needápiná nalíwa nacáucawa càmíri ímáaláawa. Péemíacué comparación: Bànacalé íiwacali ichùulíaca yàasu wenàiwicanáíwa náibaidáanápiná bànacalé yuucubàa. Abéeri wenàiwica íbanacaalí ituíná, yásí casíimáipínácani áiba íibaidéeri yáapícha yeedéeripíná iyacanái quíiracaalíni. Càita nacái cawinácaalí icàlidéerica nutàacái idàbàanéeri yàawíríca wenàiwicanái írì, yá nacái áiba wenàiwica iwènúadéerica nulípiná náiwitáise, yá casíimáica nawàwa abédanamata, níái pucháibaca íibaidéyéica nulí.

³⁷ Báisíta iyaca càide iyúwa comparación íimáaná watacái iyú: ‘Abéeri náiwacali yàasu wenàiwica íbana ituíná, néese náiwacali yàasu wenàiwicanái áibanái needáca bànacalé iyacaná quíiracaalíni’, íimaca yái comparaciónca.

³⁸ Càita nacái nudéca nubànúacuéca píá píwènúadáanápiná nulí wenàiwica íiwitáise nùasunáicaténá núa, càide iyúwa náiwacali yàasu wenàiwicanái yeedácaalí bànacalé iyacaná aléera náiwacali yàasu wenàiwica áibanái íbanacatalécaté. Càide iyúwa comparación íimáaná: Náiwacali yàasu wenàiwica idéca íbanaca ituínási, néese náiwacali yàasu wenàiwicanái áibanái needápiná bànacalé iyacaná quíiracaalíni. Càita nacái piacué: Úái inanáica udéca ucàlidaca yàcalé mìnaná írì nuínáwaná ìwali, càide iyúwa udéca nacáicaalí ubànaca ituínási, néeseucé píwènúadapíná nulíwa náiwitáise, níái yàcalé mìnánica. Yásí piwacáidacué nulí níawa

nàusunáipíná càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná quíracaalíni —ímaca yáí Jesúsca.

³⁹ Uái inanáica ucàlidacaté Jesús iináwaná ìwali nalí níái iyéeyéica yàcalé írìcu iyéerica Samaria yàasu cáli ínata. Uumaca nalí: “Idéca icàlidaca nulí macáita nudéená numànica”, úumaca. Iná yéewa madécaná wenàiwica neebáidaca Jesús itàacái Mesíascani, yáí nacuèrinápiná Dios ibànuèripinacaté nalí.

⁴⁰ Ináté níái samaritanoca idécanáami nàanàaca Jesús yàatalé, yá nasutáca ícha wawàsi iyamáanápínáwa náapicha. Jesús iyacaté náapicha pucháiba èeri.

⁴¹ Yá madécaná áibanái yeebáidaca Jesús itàacái néemiácáiná icàlidáaná nalíni.

⁴² Yá náimaca ulí úái inanáica:

—Siúca weebáidaca Jesús itàacái càmlírìta abé pitàacái ìwalìise, néese wadéca wéemiaca itàacái. Yá wáallacawa báisìri iyú Jesús ìwali Mesíascani, yáí wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, yáí iwàseeripínáca èeri mìnánái Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha —náimaca.

Jesús sana al hijo de un oficial del rey

⁴³ Néeseté idécanáami Jesús iyaca náapicha pucháiba èeri, yá yàacawa Samaria yàasu cáli ícha, yá idábaca yàacawa àniwa Galilea yàasu cáli nérépiná.

⁴⁴ Jesús ímacáiná: Profeta yàasu cáli néeséeyéi càmita neebáida profeta itàacái, yáí itàanírìca Dios inùmalicuisse, càmita nacái naicácani cáimiétaquèeri iyú.

⁴⁵ Jesús yàanàacaté Galilea yàasu cáli néré, yá níái iyéeyéica néeni natàidaca Jesús cayábèeri iyú nàyacáináté Jerusalén iyacàlená néeni naicácaténá Pascua yàasuná culto, iná yéewa naicácaté macáita yáí Jesús imànírìcaté néenibàa, yáí càmlírìca áiba wenàiwica idé imànica.

⁴⁶ Néese Jesús yàanàaca áiba yàcalé néré ípidenácatalé Caná, Galilea yàasu cáli ínatalé imàacacataléca úni iwènúcawa uva ituní iyú. Aiba yàcalé ípidenácatalé Capernaum iyaca mawíénita Caná iyacàlená írì. Iyacaté Capernaum iyacàlená mìnali, gobierno yàasu wenàiwica máinírì cachàinica ílbaidéerica rey írì, yáí reyca icuèricaté nàasu cáli. Yá cáuláicaca gobierno yàasu wenàiwica írì.

⁴⁷ Yáí gobierno yàasu wenàiwica yéemiacanacáita Jesús iináwaná ìwali yàanàanáté Galilea yàasu cáli néré Judea yàasu cáli ícha, yá yàaca íicáca Jesús. Isutáca Jesús ícha wawàsi yàanápínáwa icapèe néré ichùnicaténá líri iwàwèeri yéetácawa.

⁴⁸ Néese Jesús íimaca írì:

—Iwàwacutácué peebáidaca nutàacái éwita càmicáaníta piicá numànica yáí càmlírìca wenàiwica idé imànica. Quéwa, càmitacué piwàwa peebáidaca nulí àta piicácaalítacué numànica áiba wawàsi imàaquèericuèca pínáidacawa piicáidaca nulí —ímaca yáí Jesúsca.

⁴⁹ Quéwa gobierno yàasu wenàiwica íimaca Jesús írì:

—Nuíwacali, piacàatétawa nucapèe néré ipíchaná nuírì yéetácawa —ímaca.

⁵⁰ Néese Jesús íimaca írì:

—Pèepùwa picapèe néréwa. Cáuca pìirica. Idéca mecuní ichàbacawa ícha —ímaca yáí Jesúsca. Yá asiáli yeebáidaca Jesús itàacái, iná yèepùcawa icapèe nérépináwa.

⁵¹ Néese mawíénicaalíténi icapèe írìwa, yá yàasu wenàiwicanái namusúacawa icapèe írìcuíse náipunitáidacani. Yá náimaca írì:

—¡Cayábaca pìirica! ¡Cáucaani! —náimaca.

⁵² Néese isutáca yéemiawa nía càinàcaalíté hora írìcu idé mecuní ichàbacawa ícha. Yá náimaca írì:

—Táquicha a la unata táicalé mecuní ichàbacawa ícha —náimaca.

⁵³ Néese yáanírì yáallacawa hora ìwali, yáta horaca Jesús íimacatáicata írì: “Cáuca pìirica. Idéca mecuní ichàbacawa ícha”, càité íimaca yáí Jesúsca. Yá yeebáidaca Jesús itàacái, macái yéénánái yáapichawa.

⁵⁴ Yácata pucháibáaná wawàsi Jesús imànírìca, yáí càmlírìca wenàiwica idé imànica idécanáamité yèepùcawa Judea yàasu cáli ícha Galilea yàasu cáli néré.

5

Jesús sana al paralítico de Betzata

¹ Néeseté àniwa judíonái namànica áiba culto Jerusalén iyacàlená írìcu, iná Jesús yàacawa néré àniwa.

² Jerusalén iyacàlená néeni iyacaté abèeri úni yàalu manuírì náiquéericaté cáli yèewiré mawíénita Jerusalén iwáiná inùma írì, abèeri inùma ípidenèeri Ovejanái yàasu. Yáí úni yàalu manuírìca ípidenèeri Betzata hebreo itàacái iyú idènièri itésewca cinco namanúbaca capìima nacáiyéi manuínaméeyéi.

³ Madécaná cáuláiquéeyéi wenàiwica nàyaca macái capìima írìcu mawíénita úni yàalu manuírì írì. Nàyaca néeni matuíyéi, éeruíyéi yàabàli nacái, máapínéeyéi nacái. Yá nallacawa cáli ínata natuíyàcaténá úni icusúanicawa.

⁴ Yácaíná áibaalíté ángel iricúacawa chènunfise yèewladacaténá úni. Néese cawinácaalí idábáanéeri cáuláiquéeri iricúacawa úni yáaculé, yási cayábacani, yá uláicái ichábacawa ícha cáinacaalí uláicái wenàiwica idènièrica.

⁵ Néese iyaca cáuláiquéeri asiali cáuláiquéeyéi yèewi. Cáuláicacaténi treinta y ocho camuí.

⁶ Néeseeté Jesús yàanàca néré, yá iicáca yái cáuláiquéeri irièricawa néenibàa. Jesús yáaliacáinátéwa iináwaná íwali yái cáuláiquéerica yúuwicháacatéwa madécaná camuí, iná Jesús íimaca írí:

—¿Piwàwasica cayábaca pía àniwa? —íimaca yái Jesúsca.

⁷ Yái cáuláiquéerica íimaca írí:

—Néeni, canáca nulí áibanái itéenápiná núa úni yáaculé icusúacaaliwa yái única. Macái yáawiriata nuwàwacaalí nulicúacawa néré, yá áiba iricúacawa nupichalé —íimaca.

⁸ Néese Jesús íimaca írí:

—Pimichàawa. Pichùnia pialubáíwa, pianáwa —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Yáta cayábaca yái asialica. Néese yeedáca yàalubáíwa, yá idábaca yèepunícawa. Quéwa Jesús ichùniacani sábadu iricu judiónái iyamáidacatáicawa.

¹⁰ Iná abénaméeyéi judío íiwacanánái náimaca írí yái cáuláiquéerimica:

—Siüca sábadu wayamáidacatáicawa, iná càmita wàawirináimi íiwitáise imàaca pèepunídaca pialubáíwa —náimaca.

¹¹ Néese yái asiali íimaca nalí:

—Yáara ichùnièrica núa íimaca nulí: ‘Pichùnia pialubáíwa, pianáwa’, íimaca nulí —íimaca yái cáuláiquéerimica.

¹² Néese nasutáca néemlawni:

—¿Cawiná ichùulla pichùniaca pialubáíwa, pianápináwa? ¿Cawiná càì íimaca pírí? —náimaca.

¹³ Quéwa yái asiali càmita yáaliwa cawinácaalíni yái ichùnièricaténi madécanacáiná wenàiwica iyaca néeni, Jesús nacái yáacatéwa ícha.

¹⁴ Néesezáwa Jesús yàanàca yái asialica templo iricu. Yá Jesús íimaca írí:

—Péemia cayába. Idéca cayábaca pía uláicái ícha. Picá pimàni pibáyawanáwa quirínama ipíchaná áiba yúuwicháacáisi báawéeríwanái yàanàca piwali —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Néese yái asiali yáacawa icàlidaca judío íiwacanánái írí Jesús iináwaná íwali ichùniacaténi.

¹⁶ Iná níái judío íiwacanánáica nàuwideca namànica Jesús, nasáiwicaca írí wawàsi nacái mamáalàacata ichùniacáináté wenàiwica sábadu iricu judiónái iyamáidacatáicawa.

¹⁷ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Núaniri Dios íibaidaca mamáalàacata, càita nacái nuíbaidaca —íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Iná níái judío íiwacanánáica máini cachàiniwanái nawàwaca nanúacani. Yá báawaca naicácani ichùniacáiná wenàiwica sábadu iricu judiónái iyamáidacatáicawa. Icàlidaca nacái iináwaná íwaliwa càide iyúwa abéeri Dios inacáiri, íimacáiná Dios íwali yáaniricani.

La autoridad del Hijo de Dios

¹⁹ Néeseeté Jesús íimaca judío íiwacanánái írí: “Péemiacué cayábani, núaqueí Dios Iiri càmita yéewa numàni wawàsi nulínáamitawa. Numànica abéerita yái nuíquèerica Núaniri Dios imànica. Macáita yái Núaniri Dios imànirica, càita nacái numànica, núa Dios Íirica.

²⁰ Cáininacáiná Núaniri Dios iicáca núa, iná yáasáidaca nulí macáita yái imànirica. Yáasáidapíná nacái nuicá wawàsi cachàiniwanái, imàaqueeripinácué plínáidacawa piicáidaca nulí.

²¹ Càide iyúwa Núaniri Dios imichàidáaná wenàiwica yéetácáisi ícha yáacaténá nacáuca àniwa, càita nacái numànica, núa Dios Íirica: Nùaca nacáuca cawinácaalí nuwàwéeyéica idèniaca icáuca.

²² Canacáita Núaniri icàlida wenàiwica iináwaná íwali yúuwichàidáanápíná núa nabáyawaná íwalísewa, Dioscáiná idéca imàacaca nucàlidáanápíná naináwaná íwali macáita wenàiwica báawéeyéica, nuuwichàidáanápíná núa nabáyawaná íwalísewa, núa Dios Íirica.

²³ Idé càì Núaniri Dios imànica yéewacaténá macái wenàiwica náaca nucàaluíná, núa Dios Íirica, càide iyúwa nàaná Núaniri Dios icàaluíná. Cawinácaalí wenàiwica càmírica yàa nucàaluíná, càmita nacái náaca Núaniri Dios icàaluíná, yái ibànuèrica núa.

²⁴ “Péemiacué cayábani, cawinácaalí yéemièrica nutàacái cayábéeri iyú, yeebáida nacái Dios itàacái, yái ibànuèrica núa, yái wenàiwicaca idèniaca siücáisede icáuca càmíri imáalàawa, yá ìyapíná càiripináta Dios yáapícha. Iná càmita iwàwacutápiná nuèmiaca áibanái icháwàanáca iináwaná íwali cáinacaalíté imàni íbáyawanáwa, iyacáiná càide iyúwa wenàiwica imichèericawa yéetácáisi ícha, idèniacáiná siücáisede icáuca càmíri imáalàawa.

²⁵ Péemiacué cayábani, máini mesúnamáita wenàiwicanái canéeyéi icáuca càmíri imáalàawa néemlanápiná nutàacái. Yá néemiaca nàyaca nutàacái siüca, núa Dios Íirica. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, nadèniapíná nacáuca càmíri imáalàawa Dios yáapíchawa.

²⁶ Càide iyúwa Núniri Dios idènláná ichàiniwa yàacaténá nacáuca càmíri imáaláawa, càita nacái idéca imàacaca nudèniaca nuchàiniwa, núa lírica, nùacaténá nacáuca càmíri imáaláawa.

²⁷ Núniri Dios idéca ichùullaca nucàlidaca èri mìnáná iináwaná nuuwichàidánápiná núa nabáyawaná ìwalisewa, núa Dios lírica, wenàiwicacáiná nacái núa, núa asíali Dios néeséerica.

²⁸ Picácué piinádawa máini càulenéericaní yái tàacáisi nucàlidéericuécá píri, yácáiná áiba èriwa macáita yéeteyéimiwa néemiápiná nutàacái, núa Dios lírica, numáidacaalípiná núa.

²⁹ Néemiacaalípiná numáidáná núa, yási namichàacawa càliculli iricúise. Cawinácaalí imànnyíecaté cayábéeri, namichàapínacawa nàyacaténá càiripináta Dios yáapicha, quéwa caw-inácaalí imànnyíecaté ibáyawanáwa, namichàapínacawa nàuwichàacaténáwa càiripináta”, íimaca yái Jesúsca.

Pruebas de la autoridad de Jesús

³⁰ Jesús íimacaté judío íiwacanáná iri: “Càmita yéewa numànica wawàsi nulínáamitawa. Nucàlidapíná wenàiwicaná iináwaná ìwali nuuwichàidánápiná núa nabáyawaná ìwalisewa càide iyúwa Núniri Dios ichùulláná. Nucàlidapíná nacái naináwaná ìwali machacàníri iyú nuuwichàidánápiná núa, càmicáiná numàni càide iyúwa nuwàwaná. Néese numànica càide iyúwa Núniri Dios iwàwáaná yái ibànuèrica núa aléi èri iriculé.

³¹ Nucàlidacaalí nuináwaná ìwaliwa máiníná cachàinica nútáta, yási yéewaná piyúunáidacuécá canéerica iwèni meedátáni, yái nutàacáica.

³² Quéwa iyacaté áiba icàlidéericaté nuináwaná ìwali cawinácaalí núa, yácata Juan el Bautista. Yá núalíacawa icàlidacaté nùwali báisíri iyú.

³³ Pibànùacatécué wenàiwica nasutàcaténáté néemiawa Juan el Bautista càinácaalíté íimaca nùwali. Yáté icàlidaca nuináwaná ìwali báisíri iyú.

³⁴ Quéwa càmíri máini iwàwacutéeriwa nulí wenàiwicaná itàacái. Nucàlidacáitacué píri ìwali yái tàacáisi Juan icàlidéericaté nùwali yéewánápinácué peebáidaca nutàacái nuwasàacaténácué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha.

³⁵ Péemiácué comparación: Juan iyacaté càide iyúwa lámpara ipucuéerica, icànéri wenàiwicaná ìwali. Càita Juan yéewáidacatécué pía amalàcaténácué piwítáise piyanápinácué machacàníri iyú. Yáté achúma èerita casíimáicatécué piwàwa péemiaca Juan itàacái.

³⁶ Quéwa iyaca áiba wawàsi cawèníri Juan itàacái fícha. Yái numànirica càmírica áiba wenàiwica idé imànica, càide iyúwa Núniri Dios ichùulláná numànica, yácata yásáidaca báisíri iyúcani Dios idéca ibànùaca núa.

³⁷ Núniri Dios, yái ibànuèrica núa, yácata nacái imàaqueericaté profetaná itànàaca tàacáisi nuináwaná ìwali bàaluité Dios imàacacáinaté natànàaca itàacái, éwitacué càmicáaníta píalimá péemiaca Núniri Dios itàanica, càmítacué nacái píalimá piicàceni.

³⁸ Quéwa càmítacué piwàwa peebáidaca Dios itàacái Dios ibànuèricatécué píri, càmicáinácué piwàwa peebáidaca nutàacái, núa asíali Dios ibànuèrica.

³⁹ Pidécuéca péewáidacawa cayábéeri iyú Dios itàacái ìwali profetaná itànèricaté Dios inùmalicúise piyúunáidacáinácué piyápináca càiripináta ìwalíse yái péewáidánácuécawa meedá Dios itàacái ìwali, quéwa Dios itàacái icàlidaca nuináwaná ìwali.

⁴⁰ Quéwa éwita Dios itàacái icàlidacáaníta nùwali, càicáanítacué càmita piwàwa peebáidaca nulí pidèniacaténácué picáacawa càmíri imáaláawa Dios yáapicha.

⁴¹ “Càmita nucaté máaalàacata wenàiwicaná naicáanápiná núa càiride iyúwa máinírira cachàinica cháí èri iricu.

⁴² Núalíacuécá nuicá piwítáise. Yá núalíacawa càmítacué cáinina piicáca Dios.

⁴³ Núniri Dios idéca ibànùacuécá núa píatalé, quéwa càmítacué pitàida núa cayába, càmítacué nacái peebáida nutàacái. Quéwa áibacaalí péenácué yàanà icàlidéeri yàasu tàacáisiwa meedá, yási peebáidacuécá itàacái nutàacái fícha.

⁴⁴ Càmítacué píalimá peebáidaca nutàacái, piwàwacáinácué meedá pímanica iyúwa pinacáiyéi iwàwáaná cayábacaténácué naicáca pía. Càmítacué piwàwa pímanica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái abéerita Diosca, yéewacaténácué casíimáica íicáca pía.

⁴⁵ Picácué piinádawa nucháawáanápinácué piináwaná ìwali Núniri Dios iríwa. Càmita iwàwacutá nucháawàcuécá piináwaná ìwali, iyacáiná áiba icháawèericuécá piináwaná ìwali, yái profeta Moisés itànèricaté tàacáisi pibáyawaná ìwalicúé, éwitacué piyúunáidacáaníta Moisés yàasu tàacáisi iwásàanápinácué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha.

⁴⁶ Profeta Moisés itànàacaté tàacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmalicúise. Quéwa càmítacué peebáida Moisés yàasu tàacáisi báisíri iyú. Báisícaalícué peebáidaca Moisés yàasu tàacáisitá, yá peebáidacuécá nutàacái nacáitá Moisésáiná itànàacaté nuináwaná ìwali.

⁴⁷ Quéwa càmítacué peebáida tàacáisi profeta Moisés itànèricaté nuináwaná ìwali, íná càmita nacáicué peebáidapíná yái tàacáisi nucàlidéeripínácuécá píri”, íimaca yái Jesúsca.

6

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹ Nésetécáwa, Jesús yàacawa abéemàalé Galilea icalisaniná ícha, áibaalí ípidenéeri Tiberias. Wía yéewáidacaléca wàacawa yáapicha.

² Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yáamiwáise àta alénácaalí yàawa, naicácáinaté imànica madécaná yáí càmíirica wenàiwica idé imànica ichùnìacaténá cáuláiqueeyéi.

³ Néese Jesús yàacawa dúli ínatalé, yá yáawinacawa wáapicha wía yéewáidacaléca.

⁴ Mawiénicaté Pascua yàasu èeri judónái imànicatáicaté yàasu cultowa máiníri iwàwacutácawa nalí ípidenéeri Pascua.

⁵ Néese Jesús iicáidaca nalí níái manùbéeyéi wenàiwicaca yèeyéicawa yàatalépiná. Iná Jesús ímaca Felipe irí:

—¿Alénásica yéewa wawèniaca nayáapiná níái manùbéeyéi wenàiwicaca? —Ímaca yáí Jesúsca.

⁶ Jesús isutáca yéemiawani yáalimáidacaténá iicáwa Felipe, yáaliacaténáwa càinácaalí Felipe íináidánáwa, Jesúscaíná yáaliacatéwa càinácaalí imànínápinaté wàacaténá wenàiwica iyáapiná.

⁷ Néese Felipe ímaca:

—Càmita wáalimá wàaca nayáapiná. Ewita wadèniacaalí doscientos denario imanùbacatá, yáí doscientos èeri iwènicatái, càicáaníta caná yéewanáwa wawèniaca pan cayába yáaliméeripiná wàaca nayáatá, íbatàa púubanamáanápinátá —Ímaca.

⁸ Néese abéeri wééná, wía yéewáidacaléca, ípidenéeri Andrés, yáí Simón Pedro iméeréerica, ímaca Jesús irí:

⁹ —Iyaca cháí abéeri sùmài idènièri cinco namanùbaca cebadéeri panca, pucháiba cubái imidecaná nacái, quéwa càmita náalimá níái manùbéeyéi wenàiwicaca —Ímaca yáí Andrésca.

¹⁰ Néese Jesús ímaca walí:

—Pichùullacué náawinacawa canánama —Ímaca yáí Jesúsca. Iyacatái madécaná masicái, yá náawinacawa. Nàyaca cawàwanáta cinco mil namanùbaca asianái. Càmita waputàa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái.

¹¹ Néese Jesús yeedáca níái panca icáapi iriculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri. Néese isubèriadaca nía, yàaca walíni, wía yéewáidacaléca, yéewacaténá wawacàca wenàiwicanái iríni, níái yáawinèyèicawa néeni. Càita nacái Jesús imànica cubái imidecaná yáapicha, yá wawacàca nalíni, càinácaalíté imanuíca nawàwa nayáaca.

¹² Idécanáami nayáaca cadénama, yá Jesús ímaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Piacué peedá yéénáimi imàaquéericawa, ípíchaná yúucacawa —Ímaca yáí Jesúsca.

¹³ Iná wàaca weedáca pan yéénáimi imàaquéericawa, yá wapuniadaca doce namanùbaca mapíri pan yéénáimi iyú, yáí imàaquéericawa cinco namanùbaca cebadéeri pan ícha.

¹⁴ Níái wenàiwicaca naicácáiná Jesús imànica yáí càmíirica áiba wenàiwica idé imànica, íná náimaca nalíwáaca:

—Báísita yácata yáí profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuise, yáí wacuèrinápiná càide iyúwaté profeta Moisés itànàanáté tàacáisi lwali yàanèeripinacaté aléi èeri iriculé —náimaca.

¹⁵ Quéwa Jesús yáaliacawa nawàwáná náibàacani cachàiníri iyú namàacacaténá Jesús iyúwa nàasu rey icúanápiná nía, íná Jesús yàacawa náicha dúli ínatalé iyacaténá abéerita.

Jesús camina sobre el agua

¹⁶ Táicacaalíté yàacawa, néese wía yéewáidacaléca walicúa wàacawa Galilea icalisaniná néré.

¹⁷ Néese wawàlucacawa barca iriculé, yá wadàbaca wachàbaca wàacawa abéemàalé calisa ícha wàanàacaténá Capernaum iyacàlená nérépiná. Idé catáca wàwali quéwa Jesús càmíiritàcá yàanàa wàatalé.

¹⁸ Néese manuíri màladàca imichàacawa cáulicáiná ipùwa wía cachàini.

¹⁹ Néese máadáini watenacaté cawàwanáta cinco kilómetro, seis kilómetro idècuni cawàwanáta, yá waicáca Jesús yèepuníriwa úni inàniacubàa, mawiénita yàacawa wàasu barca irí. Yá cáaluca wía báawanama, càmíicáiná wáalía waicàceni.

²⁰ Quéwa Jesús ímaca walí:

—¡Núaquéi, picácué cáalu píá! —Ímaca walí.

²¹ Néese casíimáiri iyú weedáca Jesús barca iriculé, yáta barca yàanàaca wawàwacataléca wàacawa.

La gente busca a Jesús

²² Mapisáita àniwa níái manùbéeyéi wenàiwicaca wamàaquéeyéicaté abéemàalé Galilea icalisaniná ícha nawàwacaté nacutáca Jesús. Náaliacawa càmitaté Jesús yàawa wáapicha, wía yéewáidacaléca táicalémi watécaalíté yáí abéeri barcaca iyéericaté néeni.

²³ Quéwa abenaméeyéi wenàiwica Tiberias iyacaléná néeseeyéi nàanàca barca iricu mawiénita cáli iri yáí cálica wenàiwica iyáacatáicaté pan idécanáamité Wáiwacali yàca Dios irí cayábéeri.

²⁴ Néese wenàiwicanáí càmícaínáté nàanàa Jesús, càmícaíná nacáí nàanàa wía, wía Jesús yéewáidacaléca, ínáté nawàlùacawa madécaná barca iriculé nachàbocaténá calisa nàanàanápíná Capernaum iyacaléná néré nacutátaténáni, yáí Jesúsca. Yá nachàbaca calisa.

Jesús, el pan de la vida

²⁵ Idécanáamité nàanàca abémàalé calisa lícha, yá nàanàca Jesús. Náimaca irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, ¿càicaalínáté pianàa aléi? —náimaca.

²⁶ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, càmítàacáwa píalíá péemiaca càinàcaalí íimáaná yáí numànírica càmíríta áiba wenàiwica idé imànica. Píalíacáitacuéwa piyáacaté piyáacaléwa cadénama meedá, íná picutácuéca núa yàacàsi ìwalínápíná meedá.

²⁷ Picácué máiní càinináca piicáca piyáacaléwa cháí èeri iricu imáalàapínacáináwa meedá caquialéta yáí yàacàsica. Néese, iwàwacutácué cawènírica piicáca yáí yàacàsica yèerica picáuca càmírí imáalàawa, yáí Dios yúuleca nuèripínácuéca pírí, núa asialí Dios néeséerica. Yácáiná Núaniri Dios idéca imàacaca nudèniaca nuchàiniwa nùacaténácué picáuca càmírí imáalàawa — íimaca yáí Jesúsca.

²⁸ Néese náimaca Jesús irí:

—¿Càinásica iwàwacutá wamànica wamànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná? —náimaca.

²⁹ Jesús íimaca nalí:

—Dios iwàwacué peebáidaca nutàacáí, núa wenàiwica Dios ibànuèrica —íimaca yáí Jesúsca.

³⁰ Néese nasutáca néemiawani:

—¿Càiríná wawàsi áiba wenàiwica càmírí idé imànica pimàníripíná waicá yéewanápíná weebáidaca pitàacáí? ¿Càinásica píalímá pimànica?

³¹ Wàawirináimi nayáacaté pan nacáiri èeri imanùbaca ípidenéericaté maná nèepunícaalítéwa manacúali yúucubàa càinàwáiri, càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacáí Salmos iricu: ‘Imàacacaté pan nacáiri yúuwàacawa chènuníse èeri imanùbaca nayáapíná’, càì profeta itànàacaté Moisés íinàwaná ìwali —náimaca.

³² Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, Moisés càmítaté yàa nayáapíná pan chènuníseeri. Yácata Núaniri Dios yèericaté nalíni, èeri imanùbaca, quéwa siúcáise de yàacué pírí yáí báisíiri yàacàsi chènuníseerica.

³³ Núacata yáí Dios yúule cáurica Dios yèericuéca pírí, núa iricuèricawa chènuníse, yá nùaca nacáuca càmírí imáalàawa níái èeri mnanáica —íimaca yáí Jesúsca.

³⁴ Néese nasutácani:

—Uwé, pía wayáa yáí yàacàsica mamáalàacata —náimaca.

³⁵ Jesús íimaca nalí:

—Núacata yáí yàacàsica yèerica wenàiwicanáí icáuca càmírí imáalàawa. Ewita piyáacáanítacué piyáacaléwa èeri iricuiri yàacàsi, càicáaníta máapitacué pía àniwa, macalacué nacáí piwàwa àniwa. Quéwacué peebáidacaalí nulí, pimànicaalícué nacáí càide iyúwa nuwàwáaná, yásí matuìbanáicuéca piwàwa Dios yáapícha càiripínáta, càide iyúwa casímáiná wenàiwica càmíiyéica máapi, càmíiyéi nacáí macàla iwàwa.

³⁶ Quéwa nudéca núcálidacuéca píriní, éwitacué piicácaáníta yáí numànírica, càicáanítacué càmita peebáida nutàacáí mamáalàacata.

³⁷ Cawinácaalí Núaniri Dios imàaquéeyéica nùasunáipíná, níata yeebáidapíná nutàacáí. Néese macáita yeebáidéeyéica nutàacáí, canácatáita nùuca nuíchawa nía.

³⁸ Càmita nùanàa chènuníse numànicaténá meedá iyúwa nuwàwáaná. Néese nudéca nùanàca numànicaténá càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná, yáí ibànuèrica núa.

³⁹ Núaniri Dios yáí ibànuèrica núa càmita iwàwa yúucacawa nuícha abéeri nùasu wenàiwicanáí yééná, Dios imàaquéeyéica yeebáidaca nutàacáí. Néese Dios iwàwa numíchàidaca nía yéetácáisi lícha èeri imáalàacaalípináwa.

⁴⁰ Yácáiná Núaniri Dios iwàwa nadèniaca nacáucawa càmírí imáalàawa Dios yáapícha macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Dios lírica núa, yeebáidéeyéi nacáí nutàacáí. Néese numíchàidapíná níawa yéetácáisi lícha èeri imáalàacaalípináwa —íimaca yáí Jesúsca.

⁴¹ Néese níái judío íiwacanánáica nadàbaca natàanica báawéeri iyú Jesús ìwali íimacáináté: “Núacata yáí Dios yúuleca chènuníseeri Dios yèericuéca pírí, nùacaténácué picáuca càmírí imáalàawa”, íimaca.

⁴² Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Yácata Jesús meedá, yáí José íirimica! Wáalíaca waicáca isèenáí, yáanirimi, yáatúa nacáí. ¡Chíhwaca meedá yáí icàlidacáiná iricúacasawa chènuníse! —náimaca.

43 Néese Jesús ímaca nalí:

—Picácué càì pitàani piriwáaca.

44 Abéerita Núaniri Dios imàaqueeri wenàiwica neebáidaca nutàacái, yéewanápiná nùasu wenàiwicaca núa. Yá numichàidapiná níawa yéetácáisi ícha èeri imáalàacaalípináwa.

45 Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúise. Càité ímaca: ‘Dios yéewáidapiná macái wenàiwica’, càì itànàaca. Iná yéewa macáita yéemièyéica Núaniri Dios itàacái, yéewáidéeyéi nacáíwa ìwali, neebáidapiná nutàacáíwa.

46 “Canácatàacá áiba nuícha ìiquéeri Núaniri Dios. Abéerita núa, yái Dios ibànuèrica chènuníise, nudéca nuicácani.

47 Péemiacué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái idèniaca siúcáise de icáucawa càimíri imáalàawa.

48 Núcata yái yàacàsica yèerica wenàiwica icáuca càimíri imáalàawa.

49 Piawirináimicué nayáacaté nayáacaléwa èeri imanùbaca, yái pan nacáirica ípidenéericaté maná Dios ibànuèricaté nalí chènuníise idècunitàacá nèepunicawa manacúali yùucubàa càinwáiriri. Nayáacaté maná èeri imanùbaca, quéwa béeyéicalité núa, yaté nëetácawa càide iyúwa macái èeri mìnanaí yéetánaíwa.

50 Quéwa nucàlidacué piri nùwaliwa, núcata yái yàacàsica iricuèricawa chènuníise: Cawinácaalí wenàiwica iyéerica yái yàacàsica, iyapiná càiripináta Dios yáapicha.

51 Núcata yái yàacàsica cáurica iricuèricawa chènuníise: Cawinácaalí iyéerica yái yàacàsica cáurica, idèniapiná icáucawa càimíri imáalàawa Dios yáapicha. Yái yàacàsica nuèripináca nalí, yácata nuiná yái. Yá numàacapiná nuináwa nuétacáténáwa yéewanápiná èeri mìnanaí nadèniaca nacáucawa càimíri imáalàawa Dios yáapicha —ímaca yái Jesúsca yéewáidacáténá núa imàacáanápínaté icáucawa.

52 Néese níái judío íiwacanánáica nadàbaca natàanica nalíwáaca chàinisíri iyú. Yá néemiánicawa, náimaca nalíwáaca:

—¡Canáca yéewaná yàaca wayáa ìináwa yái asialica! —náimaca.

53 Jesús ímaca nalí:

—Péemiacué cayábani, càmicaalícué piyáa nuiná, núa asiali Dios néeséerica, càmicaalícué nacái píira nuíraná, càmitacué pidèniapiná picáucawa càimíri imáalàawa.

54 Cawinácaalí iyéerica nuiná, ìiréeri nacái nuíraná, idèniaca siúcáise de icáucawa càimíri imáalàawa; néese numichàidapínacani yéetácáisi ícha èeri imáalàacaalípináwa.

55 Cayábéeri yàacàsica yái nuináca. Cayábéeri nacái nuíraná wenàiwica ìirapiná.

56 Cawinácaalí iyéeri nuiná, ìiréeri nacái nuíraná, iyaca abédanamata nùapicha, núa nacái nùyaca abédanamata yáapicha.

57 Núaniri Dios yái ibànuèrica núa iyaca càiripináta. Núa nacái nùyaca càiripináta Núaniricáiná yàaca nucáuca. Càita nacái cawinácaalí iyéerica nuiná, yá nùaca nacái icáuca càimíri imáalàawa.

58 Nucàlidacué piri nùwaliwa yái yàacàsica iricuèricawa chènuníise. Yái yàacàsica càimíricata càide iyúwa maná yái pan nacáirica piawirináimi iyéericatécué, quéwaté béeyéicalí núa, yá nëetacátéwa càmicáiná yéewa maná yàaca nacáuca càimíri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí iyéerica yái yàacàsica nuèripináca ìiri, idèniapiná icáucawa càimíri imáalàawa —càì Jesús icàlidaca nalí comparación, yéewáidacáténá núa iwàwacutáanápínaté imàacaca icáucawa yéewacáténá yáasu wenàiwica nadèniaca nacáucawa càimíri imáalàawa.

59 Càité Jesús yéewáidaca judíonái nàwacáidáyacacaalítéwa néewáidacáalu iricuwa Capernaum iyacàlená nèeni.

Palabras de vida eterna

60 Néeseté manùbéeyéi néená níái yèepuníiyéicatéwa Jesús yáapicha quéechatécáwa, idècanáamité néemiaca Jesús itàacái yéewáidéerica iyú núa, yá náimaca nalíwáaca:

—Máini càulenáca weebáidaca yái tàacáisi icàlidéerica walí. ¡Càmita wawàwa weebáidaca itàacái! —náimaca.

61 Quéwa Jesús yáalíacawa natàanica báawéeri iyú itàacái ìwali. Yá ímaca nalí:

—¿Cánacué báawa péemiacani, yái nucàlidéericuéca piri?

62 Néese, ¿càinásicué píináidacawa picácaalícué núa, asiali Dios néeséerica, numichàacawa chènuniré àniwa, aléera nùyacataléca báaluité?

63 Abéerita Espíritu Santo yèeri wenàiwica icáuca càimíri imáalàawa. Canácaalí Espíritu Santotá, yásí canéerica iwèni meedá yái nuinacátá. Yái comparación nucàlidéericuéca piri yàacàsica ìwali ímáanáca Espíritu Santo yàacuéca picáuca càimíri imáalàawa peebáidacaalícué nutàacái báisíri iyú. Càmita ímáaná iwàwacutácué piyáaca nuinásíwa.

64 Quéwa nàyaca abénaméeyéi pèewi càimíyèipiná idèniaca icáucawa càimíri imáalàawa càmicáiná neebáida nutàacái —ímaca yái Jesúsca. Càì Jesús ímaca yácáiná idàbacatáiseté imáidaca yéewáidacalénáíwa quéechatécáwa, yaté yáalíacawa cawinácaalí núa càimíyèipinacaté

yeebáida itàacái, yáalía nacáíwa chánaacái wééná itéeripinacaté Jesús yúuwidenái náibàacaténáni.

⁶⁵ Néese Jesús íimaca nalí nacái:

—Iná nudéca nucàlidacuéca píríni canácata yáaliméeri nùasu wenàiwicapiná càmicacálicáwa Núnirí Dios imáca yeebáidaca nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

⁶⁶ Néese madécana néená níái yèepuníyéicatéwa quéechatécáwa Jesús yáapicha nèepùacawa íicha. Càmita quirínama nàacawa yáapicha.

⁶⁷ Néese Jesús isutáca yéemíawa wía, wía yéewáidacaléca, doce wamanùbaca. Yá íimaca walí:

—¿Néenicué nacái pía yèeyéipináta nacáíwa? —íimaca yái Jesúsca.

⁶⁸ Quéwa Simón Pedro íimaca irí:

—Wáiwacali, canácata áiba yéewáidéeri wía. Abéerita pía icàlidéeri walí càinacáali iwàwacutáana wamànica wadèniacaténá wacáucawa càmiri imáalàawa.

⁶⁹ Weebáidaca pitàacái. Wáalíaca nacái mabáyawanéeri Mesíasca pía, yái wacuèrináca, yái cáuri Dios íirica —íimaca yái Pedroca.

⁷⁰ Jesús íimaca walí:

—Nudéca nuedacuéca pía, píacué docéeyéica imanùbaca. Quéwa abéeri péenacué Satanás yàasu —íimaca yái Jesúsca.

⁷¹ Càité Jesús icàlidaca Judas ìwali, yái Simón Iscariote ìrimi. Ewita abéeri wéénacáanítani, wía yéewáidacaléca doce wamanùbaca, càicáanita Judas itéenápínacaté Jesús yúuwidenái náibàacaténáni.

7

Los hermanos de Jesús no creían en él

¹ Néese Jesús yèepunicatéwa Galilea yàasu cáli ínatabàa. Càmitaté iwàwa iyaca Judea yàasu cáli ínata, níacáiná judío íiwacanánái nawàwacaté nanúacani.

² Quéwa mawiénicaté judíonái yàasu culto abéeri semanéerica íipidenéeri Enramadas, nàyacaténaté capíima írícu.

³ Iná Jesús yéénánái náimaca irí:

—Píca piyamáawa cháí, néese píawa Judea yàasu cáli néré yéewacaténá píasu wenàiwica iyéeyéica néeni naicáca yái pímaníríca càmiríca áiba wenàiwica idé imànica.

⁴ Aíba iwàwacáali manùba wenàiwica nàalía naicácani, néese càmita imàni wawàsi ibàacanéeri iyú. Báisícaali píalímá pímaníca yái càmiríca wenàiwica idé imànica, yá iwàwacutá pímanícani manùba wenàiwica yàacuésemi —náimaca.

⁵ Càica Jesús yéénánái icàlidaca íríni, càmicáiná nacái neebáida irí.

⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmítacá nuénáiwana yàanàa, quéwacué píalímá píibaidaca píasu wawàsiwa macái èeri imanùbaca.

⁷ Aibanái èeri mìnanaí càmiríyéica yeebáida nutàacái càmitacué yéewa báawaca naicáca pía, quéwa báawaca naicáca núa numàacacáiná nàaliacawa nabáyawaná ìwaliwa.

⁸ Píacuéwa culto néré, núa quéwa càmitàacá nùawa siùca, càmicáinátaacá nuénáiwana yàanàa cayába —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese idécanáami càicàlidaca nalíni, yá Jesús iyamáacawa náicha Galilea yàasu cáli néré.

Jesús en la fiesta de las Enramadas

¹⁰ Néeseté idécanáami Jesús yéénánái yàacawa, yá Jesús yàacawa nacái Jerusalén iyacàlená nérépiná. Càmita quéwa yàawa manùba wenàiwica yáapicha; yàacawa batéwa ibàacanéeri iyú.

¹¹ Néese judío íiwacanánái nacutácani culto yaalí, Jerusalén iyacàlená írícu. Yá nasutáidaca néemíawa wenàiwicanái:

—¿Alénásica yàara asialica? —náimaca.

¹² Nía nacái wenàiwicaca natàanica ibàacanéeri iyú nalíwáca Jesús ìwali: “Cayábéeri íiwítáise”, náimaca. Quéwa áibanái náimaca: “Càmíríta cayába, ichíwáidacáiná wenàiwica meedá”, náimaca.

¹³ Quéwa macáita natàanica Jesús ìwali ibàacanéeri iyú cáalucáiná naicáca judío íiwacanánái, níái báawéeyéica iicáca Jesús.

¹⁴ Idécunitàacá namànica culto semana ìwaliabàacatái, yáté Jesús iwàlùacawa templo írículé. Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré.

¹⁵ Níái judío íiwacanánáica nánáidacawa manuísiwata néemíaca Jesús yéewáidáana. Yá náimaca ìwali:

—¡Canéeri iwèni meedá yàasu tàacáisi càmicáináte yéewáidawa wàasu escuela írícu! — náimaca nawènúadacaténá wenàiwica íiwítáise Jesús íicha.

¹⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—Yái nuéwáidéericuéca pía iwali càmlírira nùasu tàacáisi. Nucàlidacué piri yàasu tàacáisi yái Nùaniri Dios, yái ibànuèrica núa.

¹⁷ Aibacaalí iwàwa imànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yáisi yáaliacawa nuéwáidaca núa Dios yàasu tàacáisi iyú; nàalía nacáiwa càmita nuéwáida núa nùasu tàacáisi iyúwa meedá.

¹⁸ Cawinácaalí itàanírira íiwitáise iyúwa meedá iwàwa wenàiwicanái yàaca íimíetacaná, quéwa núa iwàwéeri wenàiwicanái yàaca Nùaniri Dios íimíetacaná, yái ibànuèrica núa. Iná nutàanica báisíri iyú, núacáináta yái báisírira, càmita nacái nuchìwa.

¹⁹ “Profeta Moisés icàlidacaté piawirináimicué írini càinácaalí Dios iwàwáanácué pimànica. Quéwa canácatacué pèewi áiba imànírira càide iyúwa Dios iwàwáaná. ¿Cánacué piwàwa pinúaca núa? —Íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese níái wenàiwicanáica náimaca íri:

—¡Demonio iyaca piwàwalicu idacuèri píiwitáise, iná máiwitáiseca pía meedá! ¡Canácata iwàwéeri inúaca pía! —náimaca.

²¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Macáitacué píináidacawa manuúsiwata piicáidaca yái numàníriraté áiba sábado bàaluité piyamáidacatáicucawa, nuchùnicaalíté cáuláiqueéri asiali, iná báawacuéca piicáca núa numànicáiná yái wawási píiméericuéca iwali càmlírira Dios imàaca wamànica sábado írìcu judionái iyamáidacatáicawa.

²² Quéwa Dios imàacaca wáibaidaca sábado írìcu iwàwacutácaalí wamànica áiba cayábéeri wawási Dios ichùulìerica wamànica. Càita iyaca circuncisiónca. Profeta Moisés yéewáidacaté núa circuncisión iwali, càide iyúwaté wàawirináimi imànínáté circuncisión néenibe asianái írìwa madécaná camui Moisés ipichawáise. Yái Moisés yéewáidacaté núa iwàwacutáanacué pimànica circuncisión sùmái írì abéeri semana idénáami imusúaca iicá èeri éwita iyacáaníta sábado piyamáidacatáicucawa. Iná pimànicucéca circuncisión péenibe asianái írìwa càinácaalí èeri iwàwacutácatáicué pimànicaní, yéewacaténacué pimànica machacàníriri iyú càide iyúwa Dios ichùullaná.

²³ Càita pimànicucéca càide iyúwa profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi Dios inùmalicúise, yá pimànicucéca circuncisión péenibe asianái írìwa éwitaqué iwàwacutáacáaníta pimànicaní sábado írìcu wayamáidacatáicawa, idèniacaalí abéeri semana yái sùmáica. Néese, ¿cánacué báawa piwàwa núapicha iwálise yái nuchùnianáca macái iiná yàara asialica cáuláiqueérimica sábado piyamáidacatáicucawa?

²⁴ Picácué picháawàa wenàiwica iináwaná iwali ipíchawáisecué píalía nàwali cayába càinácaalí namàníná. Iwàwacutácué píináidacawa cáaliacáiri iyú ipíchawáise picàlidacucéca naináwaná iwali. Néese, pitàanicué báisíri iyú —Íimaca yái Jesúsca.

Jesús habla de su origen

²⁵ Idécánáamité néemiaca Jesús íimáaná, néese abènaméeyéi iyéeyéica Jerusalén iyacàlená néeni nadàbaca náimaca nalíwáaca:

—¡Yácata Jesús, yái asiali judío íiwacanánái nacutéerica nanúacaténáni!

²⁶ Piicácué yái, itàanica iyúwa iwàwáaná itàanica macái wenàiwica yàacuésemi, quéwa wáiwacanánái càmita nàalaa cachàiníriri iyúni. Cawàwanáta wáiwacanánái náináidacawa iwali Mesíascani, wacuerinápiná wía judíoca, Dios ibànuèrica walí.

²⁷ Quéwa càmita yéewa Mesíascani, wáaliacáináwa ácatáisericaalí yái asialica, quéwa Mesías yàanàcaalípiná, yá canáca yáaliéripiná iwali síisáanéericaalíni —náimaca.

²⁸ Idécunitàacá Jesús yéewáidaca wenàiwica templo írìcu, yá yéemlaca yái náiméerica iwali. Néese Jesús íimaca cachàiníriri iyú:

—Piyúunáidacucéca píalacawa nùwali. Piyúunáidacucéca nacái píalacawa síisáanéericaalí núa. Quéwa càmita nùanàa numànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná, néese nudéca nùanàca Dios ibànucáiná núa, yái Dios báisírira, càmlírucué píalía iwali.

²⁹ Núalíaca Dios iwali nùanàcáiná yàatanáise. Ibànùu nacái núa néese —Íimaca yái Jesúsca.

³⁰ Néese judío íiwacanánái nawàwa náucaca Jesús presoíyéi ibànaliculé, quéwa càmitaté náibàni càmicáinátaacá Jesús yéenáiwana yàanàa nanúacatáipinácaténi.

³¹ Quéwa madécaná wenàiwica neebáidaca Mesíascani, yái judío icuèrinápináca Dios ibànuèrica nalí. Yá náimaca nalíwáaca:

—Iwàwacutá Mesíascani yái asialica imànicáiná macái íiwitáaná yái càmlírira áiba wenàiwica idé imànica càide iyúwaté profetanái itànanáa tàacáisi Mesías iwali Dios inùmalicúise, yái Mesías yàanèripinácaté icúacaténá wía, wía israelitaca —náimaca.

Los fariseos intentan arrestar a Jesús

³² Néeseté abènaméeyéi fariseo néemiaca wenàiwicanái itàanica ibàacanéeri iyú nalíwáaca Jesús iwali. Iná fariseonái, sacerdote íiwacanánái yáapicha nabànùaca nàasu úwináywa icuèyéica templo náibàacaténá Jesús náucáanápínáni presoíyéi ibànaliculé.

³³ Iná Jesús íimaca:

—Nÿyacué pèewi achùma èerita. Néese nuèpùacawa Dios yàataléwa yáì ibànuèricaté núa.

³⁴ Néese picutápinácué núawa, quéwacué càmita pidé pianàaca núawa càmicáinácué yéewa pianàaca néré nÿyacatalépináca —íimaca yáì Jesúsca.

³⁵ Néese judionáì náimaca nasutáca néemlawa níawáaca:

—¿Alénásica yàawa yáì asialica càmicatalépinácasca wadé wàanàacani? Cawàwanáta yàacawa wéenanáì yàatalé iyéeyéica càmiyéì judío yèewiré yéewáidacatená càmiyéì judío. Quéwa canápináta meedá yàacawa, càmicáiná neebáida itàacái.

³⁶ ¿Càinásica íimáana? 'Picutápinácué núawa quéwacué càmita pidé pianàaca núawa càmicáinácué yéewa pianàaca néré nÿyacatalépináca', còi íimaca —náimaca, naicánica Jesús iquíniná.

Ríos de agua viva

³⁷ Alba èerité namáaláidáanápiná namànica culto, máiníri iwàwacutáca nali yáì èerica. Yá Jesús ibàlùacawa nàacuèsemi, yá íimaca cachàiníri iyú, icàlidaca nali comparación:

—Piwàwacaalícué picáucawa càmiíri imáalàawa càide iyúwa macaléyeyéi iwàwa nawàwacaalí úni, néese peebáidacué nutàacái. Yásì nùacué picáuca càmiíri imáalàawa, càide iyúwa wàacaalí nàiraca úni, cawinácaalí macaléyeyéica iwàwa.

³⁸ Càide iyúwa Dios itàacái íimáana profeta itànèericaté Dios inùmalicuíse, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéerica nutàacái, idènlapiná cáuri úni iwàwalicuwa, yáì úni cáurica yèerica icáuca càmiíri imáalàawa càide iyúwa cayábéeri únibàa depuúwéeri canácatáita chuini —íimaca yáì Jesúsca.

³⁹ Jesús icàlidaca nali yáì comparaciónca yéewáidacatená nía Espíritu Santo iwali, yáì icuèripinácaté náiwitáise cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yáì úni cáurica íimáanáca cáicanide iyúwa Espíritu Santo. Quéwa néenialité càmitàacá Espíritu Santo yàanàaca aléi èeri iriculé càmicáinátécá Jesús yéetáwa, càmicáalítécá nacái imichàawa chènuniré iyacatená cáimiétacanéeri iyú Dios yáapicha. Ináté càmitàacá yéewa Espíritu Santo yàanàaca aléi èeri iriculé.

División entre la gente

⁴⁰ Néeseté abenaméyeyéi néená níai wenàiwicaca idécanáami néemlaca Jesús itàacái, yá náiimaca:

—Báiscata profetacani yáì Jesúsca, càide iyúwa profeta Moisés itànàanáté tàacáisi profeta iwali yàanèeripinácaté yéewáidacatená wía —náimaca.

⁴¹ Aibanáì íimaca:

—Mesíascani, yáì wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, wía judíoca —náimaca. Quéwa áibanáì íima:

—Càmita yéewa wacuèrinápiná Mesías yàanàaca Galilea yàasu cáli néese.

⁴² Iwàwacutá rey David itaquèrinámicaní yáì Mesíasca, càide iyúwaté Dios itàacái íimáana profetanáì itànèericaté. Iwàwacutá nacái imusúca iicá èeri Belén iyacàlená írìcu, yáì yacaléca David imusúacatalécaté iicá èeri. Quéwa yáì asialica Jesús, Nazaret iyacàlená néeséeri meedá. Iná càmita yéewa Mesíascani —náimaca, càmicáináté néemlaca Jesús iináwaná iwali imusúacaté iicá èeri Belén iyacàlená írìcu, rey David itaquèrinámi nacáicani, yáì Jesúsca.

⁴³ Càita náiináidacawa Jesús iwali, iná càmita abédanama náiwitáise nàapichawáca níai wenàiwicaca.

⁴⁴ Aibanáì nawàwa náibàacani quéwa càmitaté náibàani.

Las autoridades no creían en Jesús

⁴⁵ Néeseté úwináì icuèyeyéica templo nèepùacawa fariseonáì yàatalé, sacerdote íiwacanánáì nacái. Yá náiimaca úwináì írì:

—¿Cánácué càmita pité néeseni? —náimaca.

⁴⁶ Néese úwináì íimaca nali:

—¿Canátàacá áiba wenàiwica itàanírìca àta siuca nacáide càide iyúwa itàaníná yàara asialical —náimaca.

⁴⁷ Néese fariseonáì náiimaca nali:

—¿Pimàacasicué ichiwáidaca pia nacái càide iyúwa ichiwáidáana áibanáì?

⁴⁸ Canácata wéena wía náiwacanánáica, wía nacái fariseoca, canácata wéena yeebáidéeri itàacái.

⁴⁹ Quéwa áibanáì wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái, canéeyéica iwèni meedá nía, càmiyéì yáalíawa Dios itàacái iwali, Dios yúuquéeyéipiná íichawa meedá —náimaca.

⁵⁰ Néese Nicodemo yáì fariseo ipáchiéricaté Jesús yàatalé áiba catá iyaca néeni fariseonáì yèewi, judío íiwacanánáì nacái. Yá Nicodemo íimaca nali:

⁵¹ —Dios itàacái càmita ibatàa wanúca wenàiwica àta wéemiacataléta icàlidaca iináwanáwa, wáalíacatenáwa iwali yáì imànínáca —íimaca yáì Nicodemoca.

⁵² Néese náimaca Nicodemo irí:

—¿Píatasica Galilea yàasu cáli néeseéri nacái? Pitàaníca máiwitáiseéri iyú meedá càide iyúwa canéeyéi iwèni Galilea yàasu cáli néeseéyéica. Pia péewáidacawa Dios itàacái ìwali profetanái itànèericaté, yásí píaliacawa canáca profeta imusuéricatéwa Galilea yàasu cáli néese —náimaca naimáchacáináté abénaméeyéi profeta nàanàcaté Galilea yàasu cáli néese.

⁵³ Néese nèepùacawa macáita nacapèe néréwa.

8

La mujer adúltera

¹ Quéwa Jesús yàacatéwa dúli néré ípidenéchúa Olivos, ímáanáca olivo inàlimaná.

² Néese mapisáita àniwa amalácaalí yàacawa nawicáu, yá Jesús yèepùacawa templo néré. Manùbéeyéi wenáiwica nàacawa yàatalé, yá Jesús yáawinacawa yéewáidacaténá nía.

³ Néese abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenáiwica templo írìcu, fariseonái nacái natéca inanáí Jesús yàatalé, abéechúa inanáí canírìchúa. Nàanàcaté úa idècunitàacá uimáca áiba asiali yáapicha càmlírìca unírìsiwa. Yá nabàlùadaca úa nàacuésemi níái iyéeyéica néeni.

⁴ Yá náimaca Jesús irí:

—Pia yéewáidéerica wenáiwica, wadéca wàanàca úái inanáica idècunitàacá uimáca áiba asiali yáapicha càmlírìca unírìsiwa.

⁵ Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise ímaca iwàwacutáanápíná wanúaca úa íba iyú cawinácaalí inanáí íiméechúaca áiba asiali yáapicha càmlírìca unírìsiwa. Néeni pía, ¿càinásica píimaca úwali úái inanáica? —náimaca.

⁶ Nasutáca néemlawa Jesús yéewanápiná náalimáidaca naicáwa Jesús nacháawàacaténá iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Néese Jesús yáawiacawa itànàaca cáli ìwali icáapi ipùata iyúwa.

⁷ Quéwa nasutáca néemlawa Jesús mamáalàacata. Néese Jesús ibàlùacawa machacànita àniwa, yá ímaca nalí:

—Néeni, cawinácaalícué péenáqueí mabáyawanéeri, yásí iwàwacutá idàbaca inúaca úa íba iyú —ímaca yái Jesúsca.

⁸ Néese Jesús yáawiacawa itànàaca cáli ìwali àniwa icáapi ipùata iyúwa.

⁹ Quéwa idècanáami néemlacani, yá nadàbaca nawàwalica macái báawéeri namànírìca, Dios imàacacáiná nawàwalica nabáyawanáwa. Yá nàacawa náicha abéerinamata namanùbaca iyúwa. Níái béeyéica náicha canánama, yá idàbaca nàacawa náicha quéechacáwa, néese ùculliyéi nàacawa náicha. Idècanáamité fariseonái macáita nèepùacawa náicha, yá Jesús ibàlùacawa machacànita àniwa. Yá íicáca úái inanáica ibàlùechúacawa abéechúata.

¹⁰ Néese Jesús isutáca yéemlawa úa:

—¿Néeni níái ícháawéeyéica piináwaná ìwali? ¿Canátasica iwàwéeri inúaca pía pibáyawaná ìwalísewa? —ímaca yái Jesúsca.

¹¹ Néese úumaca Jesús irí:

—Nuíwacali, canácata iwàwéeri yùuwichàidaca núa —úumaca. Néese Jesús ímaca ulí:

—Uwé, núa nacái càmita nùuwichàida pía. Siùcade piawa, picá pimàni pibáyawanáwa àniwa —ímaca yái Jesúsca.

Jesús, la luz del mundo

¹² Néeseeté wenáiwicanái iwacáidáyacacawa Jesús yàatalé àniwa, yá ímaca nalí:

—Péemiacué comparación: Càica núade iyúwa camalásí cháí èeri írìcu nuéwáidacáiná èeri minanáí náalíacaténá Dios ìwali. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái càmita nèepuniwa catéeri náiwitáise yáapichawa iyúwa wenáiwica càmiyéica yáalía Dios ìwali, íná càmita namàni mamáalàacata nabáyawanáwa. Néese, amaláca numànica náiwitáise, náalíacaténá Dios ìwali, nuacáiná nacáuca càmlíri imáalàawa —ímaca yái Jesúsca.

¹³ Néese fariseonái náimaca Jesús irí:

—Canéeri iwèni meedá pitàacái picàlidacáiná piináwaná ìwaliwata, íná caná yéewaná wenáiwica yáaliacawa asásí báisícaalíni —náimaca.

¹⁴ Jesús ímaca nalí:

—Cawèníriqueí yái nucàlidéerica éwita nucàlidacáanita nuináwaná ìwaliwani, núalíacáináwa síisáanácaalí nùanàa, núalía nacáíwa alénácaalípiná nùawa. Quéwa càmitacué píalíawa síisáanácaalí nùanàaca, alénácaalí nacái nùapínáwa.

¹⁵ Pidécuéca píimaca áibanái ìwali iwàwacutáanása Dios yùuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalísewa. Quéwa píináidacuéca meedáwa èeri minanáí íiwitáise iyú. Néese càmita càí nuínáidacawa. Càmita nacái nuémia naináwaná ìwali cháí èeri írìcu nùuwichàidacaténá nía.

¹⁶ Quéwa núumacaalí siùca nàwalitá iwàwacutáaná nùuwichàidaca níatá, yásí nùuwichàidaca nía machacàníri iyútá, càmicáiná nuínáidawa nulínáamitawa nùuwichàidáanápíná níatá, néese nuínáidacawa abédanamata Núaniri Dios yáapichawa càide iyúwa iwàwáaná.

¹⁷ Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté bàaluité ímaca: Abédanamacaalí pucháiba wenàiwica íiwitáise náapichawáaca nacàlidáanápíná áibanái íináwaná ìwali, yásí cawènica natàacái.

¹⁸ Uwé, nàyaca pucháiba icàlidéeyéica nuináwaná ìwali cawinácaalí núa: Núcata icàlidéerica nuináwaná ìwaliwa, yácata nacái Núaniri Dios, yái ibànuerica núa, icàlida nacái nuináwaná ìwali cawinácaalí núa. Yá abédanamacata wáiwitáise wáapichawáaca, íná yéewa cawènírica watàacái pucháibacáiná wía —ímaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese náimaca Jesús irí:

—Wadéca wéemlaca piináwaná ìwali càmita píalíawa cawinácaalíté píanirimica —náimaca. Néese Jesús ímaca nalí:

—Núaliacawa càmitacué píalíawa cawinácaalí núa, càiná nacái nuíwítáise. Núaliacawa nacái càmitacué píalía Núaniri Dios ìwali. Píaliacaalícuéwa cawinácaalí núatá, yá píaliacuécawa nacái Núaniri Dios ìwalítá —ímaca yái Jesúsca.

²⁰ Càité Jesús ímaca idècunitàacá yéewáidaca wenàiwicanái templo irícu, mawiénita ofrenda yàalu irí náucacataléca nàasu platawa namàaquéericaté Dios irípíná ofrenda iyú. Quéwa càmítaté náibàani càmícáinátcéwa Jesús yéenáiwáná yàanà nanúcatáipínaténi.

“A donde yo voy, ustedes no pueden ir”

²¹ Néeseté Jesús ímaca nalí àniwa, níái judío íiwacanánáica:

—Yá núcawa mesúnamáita, néese picutápinácué núawa, nuwasàacaténácué pía yúuwichàacáisi ícha, quéwa càmítacué pidé pianàaca núa, íná péetápinácuécawa méetàuculé Dios ícha píbayawaná yáapichacuéwa. Núcawa aléera canácatalépináca yéewanácué piwàlúacawa —ímaca yái Jesúsca.

²² Néese judío íiwacanánái náimaca nalíwáaca:

—Cawàwanáta inúapínáca yáawawa íná càí ímaca yàanápináwa alénácaalí caná yéewaná wawàlúacawa —náimaca naicáanica Jesús iquíniná.

²³ Néese Jesús ímaca nalí:

—Eri mìnánícuéca pía, quéwa núaquéí chènuniséeri. Piyacuéca cháí èeri irícu quéwa càmita èeri mìnali núa.

Íná nudéca núumacuéca píri péetáanápínáca méeetàuculé Dios ícha píbayawaná yáapichawa. Càmicáalícué peebáida iyúwa núumáanácué píri cawinácaalí núa, yásí péetácuécawa píbayawaná yáapichawa —ímaca yái Jesúsca.

²⁵ Néese náimaca Jesús irí:

—¿Cawíná pía? —náimaca. Néese Jesús ímaca nalí:

—Nudàbacaalíté nuéwáidaca wenàiwica, nucàlidacatécué píriní mamáalàacata nuináwanáwa cawinácaalí núa. Siúcade canápináta meedá nutàanicuéca píapicha càmícáinácué piwàwa peebáidaca nutàacái.

²⁶ Iyaca madécaná wawàsi nucàlidacaténácué píri péemiacaténácué píbayawaná ìwaliwa. Quéwa yái ibànuerica núa itàanica báisíri iyú, yá nacái tàacáisi nucàlidéerica èeri mìnánái irí yácata tàacáisi nuémierica icàlidaca, yái ibànuerica núa —ímaca yái Jesúsca.

²⁷ Quéwa níái judío íiwacanánáica càmita náalíawa Jesús icàlidaca iyaca Yániri Dios ìwaliwa.

²⁸ Íná Jesús ímaca nalí:

—Pimichàidacaalípinácué núa cruz ìwali pinúacaténácué núa, núa aslali Dios néeséerica, yásí píaliacuécawa núwali núcata yái càide iyúwacué núumáaná píri. Píaliápinácué nacáíwa càmita numàni wawàsi nulínáamitawa, néese, nucàlidaca càide iyúwa Núaniri Dios yéewáidáaná núa.

²⁹ Yái Núaniri Dios ibànuerica núa iyaca núapicha. Càmita Núaniri imàaca núa abéerita numànicáiná mamáalàacata càide iyúwa iwàwáaná —ímaca yái Jesúsca.

³⁰ Jesús idécanámi càí ímaca, yá madécaná wenàiwica neebáidaca itàacái.

Los hijos de Dios y los esclavos del pecado

³¹ Néeseté Jesús ímaca nalí abènaméeyéí judío icàlidéeyéica neebáidáanása itàacái:

—Peebáidacaalícué mamáalàacata nutàacái pímanícaténácué càide iyúwa nuchùulianácué pía, yásí nuéwáidacalécueca pía báisíri iyú.

³² Yásí píaliacuécawa ìwali yái nutàacái báisírica. Yá nutàacái báisírica iwasàapínácué píawa —ímaca yái Jesúsca.

³³ Náimaca irí:

—Wíaquéí Abraham itaquénáinámi, canácatáita áibanái yàasu wenàiwica wía. ¡Canáca yéewaná píimaca walí piwasàanápínása wíawa! —náimaca.

³⁴ Jesús ímaca nalí:

—Péemiacué cayába, cawinácaalí imàníyéica íbayawanáwa mamáalàacata, namànica meedá càide iyúwa nabáyawaná ichùulínaná nía, càide iyúwa áibanái wenàiwica íbaidáaná mawèníri iyú náiwacalí íríwa, yàasu wenàiwicacáiná nía.

³⁵ Náiwalica càmita íma yàasu wenàiwica ìwaliwa: ‘Nuénàsàiriqué’, càmita íma. Néese ímaca yéenibe ìwaliwa: ‘Nùlrica yáí’, càì ímaca.

³⁶ Iná núa Dios Ílrica, nuwasàacaallicué pía pibáyawaná íchawa, yásí càmitacué iwàwacutá pimànica càide iyúwa pibáyawaná ichùllanacué pía, Dios yéenibecáinacué pía báisíta.

³⁷ Núalíacawa Abraham itaquénáinámicuéca pía, quéwa piwàwacué pinúaca núa càmicáinacué peebáida nutàacái.

³⁸ Nucàlidacué piri ìwali yáí báisíiri tàacáisica Núaniri Dios yáasáidéerica nulí. Quéwa núalíacawa pimànicuécà càide iyúwa píaniri ímáanacué piri —ímaca yáí Jesúsca.

³⁹ Náimaca Jesús irí:

—Abrahamquéi wàawirimica, canáca áiba wáaniri —náimaca. Quéwa Jesús ímaca nalí:

—Báisícaallicué Abraham itaquénáinámica pía piwàwallicuésawatá, yá pimànicuécà càide iyúwaté Abraham imàninátá.

⁴⁰ Quéwa éwita nucàlidacáanítacué piri báisíiri iyúni càide iyúwa Dios yéewáidáaná núa, càicáanítá piwàwacué pinúaca núa meedá. ¡Càmítaté Abraham iwàwa inúaca wenàiwica Dios ibànuèyéicaté Abraham yàatalé!

⁴¹ Pimànicuécà meedá càide iyúwa píaniri imàniná —ímaca yáí Jesúsca. Néese náimaca Jesús irí:

—Càmíyéica wáatúa yéenibe úalani írícúise wíaquéi. Wadènia abéerita Wáaniriwa wèerica icàaluíniná, yáí Diosca. Càmita wáuca wáichawani wàacaténá ídolo cuwáinái yéenáiwaná icàaluíniná —náimaca.

⁴² Néese Jesús ímaca nalí:

—Báisícaallicué Diosquéi píaniricatá, yásí cáinínacuécà piicáca núatá, Dios néeseéericáiná núa, iyéerica cháí. Càmita nùanàa nùasu wawási ìwaliwa meedá, néese Dioscata yáí ibànuèrica núa numànicaténá càide iyúwa iwàwáaná.

⁴³ ¿Cánacué càmita pialímá pialíaca péemíaca yáí nucàlidéericuécà piri? Núalíacawa càmitacué meedá piwàwa peebáidaca nutàacái, iná càmitacué pialímá pialíaca péemíaca cáinacaalí ímáaná.

⁴⁴ Píaniricué yácata Satanásca. Píacué nacái yàasu wenàiwicaca. Piwàwacué nacái pimànica càide iyúwa iwàwáaná. Satanás idéca iwàwaca inúaca wenàiwica mamáalàacata èeri idàbacatáisewa àta siùca nacáide. Càmita ínáidawa báisíiri tàacáisi ìwali, báawacáiná Satanás íicácani. Itàaníca yáawamita chwáí mamáalàacata càide iyúwa íiwitáise iyáaná, cachíwéericáiná meedáni. Yácata chwáí yáanirica, yáí Satanásca, imàacacáiná wenàiwica itàaníca chwáí.

⁴⁵ Quéwa nucàlidacáinacué piri báisíiri tàacáisi, iná càmitacué peebáida nutàacái.

⁴⁶ Macáitacué pialíacawa nùwali mabáyawanéerica núa. Nucàlidacué piri báisíiri iyúni, iná ¿cánacué càmita peebáida nutàacái?

⁴⁷ Dios yéenibe neebáidaca itàacái quéwa càmitacué Dios yéenibe pía, iná càmitacué piwàwa peebáidaca itàacái —ímaca yáí Jesúsca.

Cristo existe desde antes de Abraham

⁴⁸ Néese judío íiwacanánái náimaca Jesús irí:

—Báisíta wacàlidacaté pìwali machacàníiri iyúni wáimacaalíté pìwali samaritanosàirica pía, càmfíiri judío líri meedá. Iyaca nacái demonio piwàwallicu idacuèrica píiwitáise, iná máiwitáiseca pía meedá —náimaca.

⁴⁹ Jesús ímaca nalí:

—Canáca demonio nuwàwallicu. Yáí numànírica numànicani núasáidacaténá cayábéerica Núaniri Dios yéewanápiná wenàiwicanái yàaca icàaluíniná. Quéwa càmitacué piicá núa cáimíetaquéeri iyú.

⁵⁰ Càmita nucutá wenàiwica nacàlidacaténá cayábéeri nùwali, quéwa Núaniri Dios iwàwaca wenàiwicanái yàaca nulí cayábéeri, yá Dios yáasáidapíná cawinácaalí cabáyawanéyéi.

⁵¹ Péemíacuécà cayábani, cawinácaalí wenàiwica imànírica càide iyúwa nutàacái ímáaná, idèniaca siúcáisede icáucawa càmfíiri imáalàawa —ímaca yáí Jesúsca.

⁵² Néese judío íiwacanánái ímaca irí:

—Siùca wáalíacawa báisíiri iyú demonio iyaca piwàwallicu. Néetácatéwa macáita profetaca icàlidéyéicaté tàacáisi Dios inùmalicúise bàaluité, Abraham nacái yéetácatéwa. Néese, ¿cáná càì píimaca: ‘Cawinácaalí imànírica càide iyúwa nutàacái ímáaná, idèniaca siúcáisede icáucawa càmfíiri imáalàawa’, cáná càì píimaca?

⁵³ ¡Pía càmfíiri cachàini íicha yáí wàawirimi Abrahamca! Abraham yéetácatéwa, núa nacái profetaca néetácatéwa nacái. Càmita yéewa cachàiníiri náicha pía. ¡Càmítá máini cachàinírica pía càide iyúwa piyúnáidáaná! —náimaca.

⁵⁴ Jesús ímaca nalí:

—Nucàlidacaalí nuináwaná ìwaliwa cayábéerica nùatá, yásí canéerica iwèni meedátani, yáí nutàacáica. Quéwa Núaniri Dios icàlidaca nùwali cayábéerica núa, yácata Dios picàlidéericué ìwali Picuèrinásacué Dioscani.

⁵⁵ Quéwa càmítacué pialá Dios ìwali cànácaalí ìwítáise iyaca. Nùacata yáí yáaliéerica Dios ìwali. Nùumacaalí càmítasa nùalía Dios ìwalitá, yásí nucàlidaca nuchìwawatá càide iyúwacué pía. Quéwa nùalíaca Dios ìwali báisíri iyú, nuebáida nacáí càide iyúwa ìmáaná.

⁵⁶ Piawirimicué Abraham casímáica iwàwa bàaluité Dios imàcacáináté Abraham yáaliácawa nuénáiwánápiná ìwali, nùanácatáipináté aléi èeri iriculé. Yáté Abraham yáaliácawa nùanáanápínáté, ìná yéewa casímáicaté Abraham iwàwa manuísíwata —ímaca yáí Jesúsca.

⁵⁷ Néese judío ìwacanánáí náimaca Jesús irí:

—Càmítáacá pidènia cincuenta camuí. Càmita yéewa pidé piicáca wàawirimi Abraham, Abrahamcáiná iyacaté néese siùca dos mìl camuí —náimaca.

⁵⁸ Jesús ìmaca nalí:

—Péemiacué cayábani, nùacata yáí iyéericaté càiripinátá ipíchawáiseté Abraham imusúaca iicá èeri, nùacáiná yáí Diosca —ímaca yáí Jesúsca icàlidacaténá ìináwanáwa Dioscani, yáí càmírira imáalàawa.

⁵⁹ Néese náibàaca ìba nanúacaténá Jesús ìba iyú quéwa Jesús ibàacawa náicha. Yá imusúacawa templo iricúise. Yá yàacawa manùbéeyéi wenàiwica yéewibàa; càité Jesús ichàbacawa náicha.

9

Jesús da la vista a un hombre que nació ciego

¹ Néeseté Jesús idècunitàacá yèepunicawa áibalépiná wáapicha wía yéewáidacaléca, yá iicáca matuíri asiali. Quéwa yáta asáináni matuírita.

² Néese wasutáca wéemiawa Jesús, wía yéewáidacaléca. Wáimaca irí:

—Wáiwacali, ¿cánásica imusúawa matuíri iyú yáí asialica? ¿Isèenáí ibáyawaná ìwalísesica càì matúica yáí asialica, càmicaalí nacáí, ibáyawaná ìwalísetasicawa? —wáimaca.

³ Néese Jesús ìmaca walí:

—Càmita ibáyawaná ìwalísewéera, càmita nacáí isèenáí ibáyawaná ìwalísewéera. Yáí asialica imusúacawa matuíri iyú yéewanápiná macáí wenàiwica yáaliácawa Dios ichùnìacani, naicácaténá Dios cáimiétaquéri iyú.

⁴ Péemiacué comparación: Iwàwacutá wenàiwica náibaidaca èeríapi idècunitàacá amaláca nawicáu. Catácaalí nàwali, yá càmita náalimá náibaidaca. Càita nacáí ìwàwacutácué wamànica cayábéeri siùca èeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, yáí ibànùerica núa. Nuénáiwáná yàanáca mesúnamáita nuétácatáipináwa, néese càmita yéewa nuibaidaca.

⁵ Idècunitàacá nùyaca cháí èeri iricu, yá càica núade iyúwa camalási icànèeri wenàiwica ìwali, amaláciná numànica náiwítáise náalíacaténá Dios ìwali —ímaca yáí Jesúsca.

⁶ Néese Jesús idécanámi càì ìmaca, néese yàapisáidaca cáli yéewiré. Yá yéewiadaca cáli isàbecaténáni. Néese ipusúaca cáli matuíri ituí ìmami ìwali.

⁷ Néese Jesús ìmaca irí:

—Pia píibaca pituíwa ùni yáaculé namusúadacatáiseca ùni ìpidenèeri Siloé náiquéericaté cáli yéewiré —ímaca yáí Jesúsca. (Yáí ìpidenèerica Siloé ìmáanáca: “Ibànùeri”.) Néese matuíri yàaca ìibaca yáawawa néré. Néese idécanámi yèepùacawa icapèe néréwa, yá catuícami.

⁸ Néese áibanáí wenàiwica matuírimi imanùbacanáí naicácani. Aibanáí nacáí náalíaca naicácani naicácináté isutáca plata wenàiwica ìcha iwènicaténáté iyáapínáwa. Néese níái yáaliyéica iicácani nasutáca néemiawa níawáaca:

—¿Càmítasica yáí asialica matuíri yáawinéericatéwa àyapu idùlepi isutácaténá plata wenàiwica ìcha yéewanápiná iwènlaca iyáapínáwa? —náimaca.

⁹ Abénaméeyéi ìma:

—Yácata yáí —náimaca. Aibanáí náima:

—Càmíiri, áibacata yáí, quéwa càiride iyúwa iicácanáwa —náimaca. Quéwa yáí asiali ìmaca:

—Nùacata yáí matuírimica —ímaca.

¹⁰ Néese náimaca irí:

—¿Néeni? ¿Cáná yéewa catuíca píá? —náimaca.

¹¹ Yá ìmaca nalí:

—Yára asiali ìpidenèerica Jesús yéewiadaca cáli yáawiruní yéewiwa. Yá ipusúaca cáli nutuí ìmami ìwali, yá ìmaca nulí: ‘Píawa ùni yàalu néré namusúadacatáiseca ùni ìpidenèeri Siloé, yáí manuiri yáaluca náiquéericaté cáli yéewiré. Píiba pituíwa ùni iyú’, ìmaca nulí. Yá nùacawa néré. Yá idécanámi nuibaca nutuíwa, yá nuicáidaca —ímaca yáí asialica.

¹² Néese nasutáca néemiawani:

—¿Alénásica yára asialica? —náimaca. Yá ìmaca nalí:

—Càmita nùalíawa —ímaca.

Los fariseos interrogan al ciego que fue sanado

¹³⁻¹⁴ Sábado yáté èerica, judiónái iyamáidacatáicawa Jesús yèewiadacaalíté cáli catuúcaténá imànica matuúri. Iná abénaméeyéi wenàiwica natéca matuúrimi fariseonái yàatalé.

¹⁵ Néese fariseonái nasutáca néemlawa matuúrimi cáná yéewaná iicáidaca. Yá ímaca nalí:

—Idéca ipusúaca cáli nutuí ímami iwali. Néese nuíbaca nutuíwa, yá nuicáidaca —ímaca.

¹⁶ Néese abénaméeyéi fariseo náimaca irí:

—Yáara asiali imánírca càì càmita yéewa Dios néeséericani, íbaidacáiná sábadó wayamáidacatáicawa, wía judíoca —náimaca. Quéwa áibanái fariseo náimaca:

—Cabáyawanácaalítáni, néese càmita yéewa imàniquéi càmírca wenàiwica idé imànicatá — náimaca. Iná càmita abédanama náiwitáise Jesús iwali, níái fariseoca.

¹⁷ Yá nasutáca néemlawa matuúrimi àniwa. Yá náimaca irí:

—¿Néeni píá? ¿Càiná píimaca iwali yáara asiali catuúrica imànica píá? —náimaca irí. Néese ímaca nalí:

—Núumacué pirí profetacani, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmallicúse —ímaca.

¹⁸ Quéwa judío íiwacanánái càmita neebáida matuúnáni, néese catuúcani iná namàcaca matuúrimi yáacawa náicha, néese namáidaca matuúrimi isèenái.

¹⁹ Nasutáca néemlawa matuúrimi isèenái:

—¿Pírisica yáara asialica? ¿Idésica imusúacawa matuúwaca? Néeni, ¿cáná yéewa catuú siúcandé? —náimaca.

²⁰ Néese isèenái náimaca nalí:

—Wáalíacawa wáiriquéera. Wáalíaca nacáíwa imusúacatéwa matuúwaca.

²¹ Quéwa càmita wáalíawa càinacaalí iyú yéewaná catuúca siúcandé. Càmita nacáí wáalíawa cawinácaalí ichùniá ituí. Pisutácué péemlawni. Béericáináni iná yáalimá icàlidacuéca piríni —náimaca.

²² Càité isèenái náimaca, cáalucáiná naicáca judío íiwacanánái. Níái judío íiwacanánáica abédanamata náiwitáise náucacaténá wenàiwica judiónái yéewáidacáalu íicha, cawinácaalí icàlidéerica Jesús iwali Mesíascani yái judío icuèrinápináca Dios ibànuerica.

²³ Iná matuúrimi isèenái náimaca: “Pisutácué péemlawni béericáináni”, càì náimaca.

²⁴ Néese judiónái namáidaca matuúrimi àniwa. Náimaca irí:

—Picàlida walí báisíri iyúni Dios iicápiná. Wáalíacawa cabáyawanéerica yáara asialica Jesús —náimaca.

²⁵ Néese ímaca nalí:

—Càmita núalíawa iwali cabáyawanéericasicani mabáyawanéericaalíni. Abéerita núalíawa báisíri iyú matuúricaté núa quéwa siúcandé catuúca núa —ímaca.

²⁶ Néese náimaca irí àniwa:

—¿Càiná imàni pirí? ¿Càiná imàni ichùnicaténá pituí? —náimaca.

²⁷ Yá ímaca nalí:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni, néese càmítacué peebáida. ¿Cánácué piwàwa nucàlidaca pirícué iinàwaná iwali àniwa? Cawàwanáta piwàwacué piacawa yáapícha nacáí yéewáidacalénápiná —ímaca iicáaníca naquíníná.

²⁸ Néese nacúsaca náichawa matuúrimi báawéeri iyú, yá náimaca irí:

—¡Píacata yáara asiali yéewáidacaléca meedá! Wía quéwa, profeta Moisés yéewáidacaléca wía.

²⁹ Wáalíacawa Dios itàaníca Moisés yáapícha bàaluité, quéwa càmita wáalíawa síisáanéericaalí yáara Jesúsca, cawinácaalí íiwitáise iyú nacáí imàni wawási, iná càmita yéewa idé yàanàca Dios néese —náimaca.

³⁰ Néese yái matuúrimi ímaca nalí, iicáaníca naquíníná:

—¡Yéé, canácatàacá nuémieri càiri wawási àta siúca nacáide! Píatacué icàlidéeyéica iinàwanáwa píalínanásacué Dios iwali, siúca píimacuéca càmítasacué píalíawa síisáanéericaalí Jesús, cawinácaalí íiwitáise iyú nacáí imàni wawási, quéwa idéca ichùniaca nutuí, nuicáidacaténá àniwa. ¿Cánácué càmita píalíawa? ¿Dàalasicué píiwita?

³¹ Wáalíacawa cayábéeri iyú Dios càmita yéemia cabáyawanéeyéi isutáaná íicha. Yeebáida abéta nasutáaná íicha cawinácaalí yéeyéica icàaluíníná, imànílyéi nacáí càide iyúwa Dios iwàwáaná.

³² Canácatàacá wéemieri àta siúca nacáide áiba wenàiwica iinàwaná iwali cháì èeri irícu yáaliméeri ichùniaca wenàiwica imusuéricawa matuúri iyú.

³³ Càmicaalí yàanàca Dios yàatanáisetá, néese càmita idé imànica càiri wawàsítá —ímaca.

³⁴ Néese judío íiwacanánái nacúsaca náichawa matuúrimi báawéeri iyú àniwa, yá náimaca irí:

—Píá cànáiri íbáyawaná, imusuériwa cabáyawanéeri, canáca yéewaná péewáidaca wía, wía yáalíeyéica madécáná píícha —náimaca. Yá náucacani néewáidacáalu íichawa.

³⁵ Nééseté Jesús yáaliacawa matuírimi iináwaná ìwali, judío ìiwacanánái náucacani néewáidacàalu íichawa. Iná Jesús yàanàaca yái matuírimica, yá ìimaca irí:

—¿Néeni, peebáidasica Dios ìiri itàacái, yái asìali Dios néeséerica? —ìimaca ìwaliwa yái Jesúsca.

³⁶ Yá asìali ìimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, picàlida nulí cawinácaalíni yáara asìalica Dios néeséerica, nuebáidacaténá itàacái —ìimaca.

³⁷ Jesús ìimaca irí:

—Pidéca piicàcani. Núaca yái Dios néeséerica, yái itàaníríca piápicha —ìimaca yái Jesúsca.

³⁸ Néese asìali ibàlùacawa yùlulu ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíná. Yá ìimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nuebáidaca pitàacái —ìimaca.

³⁹ Néese Jesús ìimaca:

—Nudéca nùanàaca aléi èeri irìculé nùasáidacaténá cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái, cawinácaalí nacái càmíyéica yeebáida. Nùanàaca catuícacaténá numànica náiwitáise cawinácaalí yáaliyéica cabáyawanáca. Néese cawinácaalí iyúunáidéeyéica catuícica ìiwitáise, càica níade iyúwa matuíyéi càmíyéi yáalimá ìicáidaca nayúunáidacáiná mabáyawanáca nía — ìimaca yái Jesúsca.

⁴⁰ Néese abénaméeyéi fariseo ibàlùeyéicawa mawíenita Jesús irí néemiàcani, íná náimaca Jesús irí:

—Wíata quéwa càmíyéi matuí ìiwitáise, wía yéewáidéeyéica wenàiwica Dios ìwali —náimaca.

⁴¹ Néese Jesús ìimaca nalí:

—Básícaalícué càmita piálíawa pibáyawanáwa ìwalítá, yásí càmita máini cabáyawanácuéca piátá, quéwa éwitacué piálíacáanítawa pibáyawaná ìwaliwa, càicáaníta càmitacué peebáida nutàacái, íná cabáyawanácuéca pía —ìimaca yái Jesúsca.

10

El pastor y sus ovejas

¹ Nééseté Jesús ìimaca: “Péemiàcué cayába comparación. Aibanái ìwàwacaalí ìwàlùacawa oveja icorralni irìculé càmírica nàasu, càmita nawàlùawa corral inùma irìcubàa, néese náiriacawa meedá iwáiná ìwali. Yá wáimaca nàwali cayéedéeyéica nía.

² Quéwa áiba ìwàlùeriwa inùma irìcubàa, yá wáimaca ìwali pastor, yái icuèrica ipira ovejanáwa.

³ Aiba wenàiwica icuèrica corral inùma, yàacùaca inùma yéewacaténá oveja icuèriná ìwàlùacawa. Yàasu ovejanái yéemíaca nacuèriná itàacáiwa. Yá imáidaca yàasu ovejanáwa náipidená ìwali. Yá yeedáca nía corral irìcuíse.

⁴ Idécánámi yeedáca macáita yàasu ovejanáwa corral irìcuíse, néese yàacawa napíchalé. Yàasu ovejanái nàacawa yámíise náaliacáiná néemiàca isàna.

⁵ Càmita nàawa yámíise yái càmírica náalía néemiàca itàacái. Napínicawa meedá íicha càmíciná náalía néemiàca itàacái cawinácaalí càmírica náalía naicá”, ìimaca yái Jesúsca.

⁶ Càité Jesús yéewáidaca nía comparación iyú quéwa càmita náalía néemiàca càinácaalí ìimáaná.

Jesús, el buen pastor

⁷ Nééseté Jesús ìimaca nalí àniwa: “Péemiàcué cayába nucàlida píriní càinácaalí ìimáaná yái comparaciónca: Càica núade iyúwa corral inùma ovejanái iyacatáica. Níái ovejaca ìimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái nùsunáipiná.

⁸ Macái cachiwéeyéi yàanèyèicaté nupíchatécáwa icàlidéeyèicaté ichiwawa Dios ibànùacasa nía, càica níade iyúwa cayéedéeyéi meedá, quéwa nùasu wenàiwica càmitaté néemia nalí, càide iyúwa ovejanái càmiccaalí neebáida itàacái càmírica nacuèriná.

⁹ Càica núade iyúwa corral inùma. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái nuwasàapiná níawa Dios yàasu yúuwichàacáisi fícha. Yásí nucùapiná nùasu wenàiwicawa, yá nàypiná matuíbanáita càide iyúwa ovejanái ìmusúcaalíwa èeríapi, yá nàanàaca nayáapináwa cayábèeri, néese nèepla nawàlùacawa táiyápi nayamáidacaténáwa.

¹⁰ “Aibanái cachiwéeyéica càica níade iyúwa cayéedéeyéi, yàanèyéica iyéedùaca, nanúacaténá nacái, namáaláidacaténá nacái ovejanái. Càita nacái cachiwéeyéi nawàwaca namànica báawèeri áibanái irí. Quéwa nudéca nùanàaca nùacaténá èeri mìnánái icáuca càmíri ìmáalàawa yéewanápiná nàyaca casímáiri iyú.

¹¹ Càica núade iyúwa cayábèeri pastor icuèrica yàasu ovejanáwa, nucùacáiná nùasu wenàiwicawa yeebáidéeyéica nutàacái. Yá nacái numàacapiná nucáuacawa nùasu wenàiwicanái fíchawalínáwa.

¹² Quéwa áiba ìibaidèeri icuèrica áibanái irí napira ovejanái yeedácaténá iríwa plata meedá, càmita icùa oveja cayába. Néese ìicácaalí caluéri cuwèesi lobo yàanàaca, yá imàacaca ovejanái,

yá iplacawa náicha icalùniwa càmicáiná oveja icuèrináni, càmita nacái náiwacalini. Néese caluéri cuwèesi lobo líbàaca abéeri oveja, yá áibanái oveja napia nacàlìlìacawa.

¹³ Yáì aslali iplacawa náicha íbaidacáiná meedá plata ìwalínápiná. Càmita nacái cáininá iicáca ovejanái. Càita nacái nàyaca abénaméeyéi icàlidéeyéica ìináwanáwa nawàwáanása nacúaca nùasu wenàiwicawá. Càmita namàaca nacúacawa nùasu wenàiwicanái íchawalíná.

¹⁴⁻¹⁵ “Núacata yáì cayábéeri pastor icuèrica cayába yàasu wenàiwicanáíwa. Càide iyúwa Núnirí Dios yáalaná iicáca núa, càide iyúwa nacái nùalíáná nuicáca Núnirí Dioswa, càita nacái nùalíá nuicáca nùasu wenàiwicanáíwa, náalíá nacái naicáca núa. Yá numàacapíná núcúacawa nùasu wenàiwicanái íchawalínáwa.

¹⁶ Nudènia nacái nùasu wenàiwicawá áibanái càmiyéica israelita, iwàwacutéeyéica nacái nuedáca. Yá neebáidapíná nutàacáíwa, yásí nùwacáidaca níawa abédanamacaténá macáita náiwitáise náapichawáaca níái nùasu wenàiwicawá yéewanápiná abéerita núa icuèripíná níá.

¹⁷ “Cáinináca Núnirí Dios iicáca núa numàacapínacáiná núcúacawa nùasunái íchawalínáwa, yéewanápiná nuedáca nulíwa núcúacawa àniwa, núcúacàcaténáwa.

¹⁸ Canácata yáaliméeri inúaca núa àta numàacacalíta nanúaca núa. Quéwa numàacapíná nanúaca núa. Dios idéca ichùulíaca numàacáanápíná núcúacawa. Nudènia nacái nuchàiniwa nuedáanápíná nulíwa núcúacawa àniwa, núcúacàcaténáwa Núnirí Dioscáiná idéca ichùulíaca numàínápíná càì”, íimaca yáì Jesúsca.

¹⁹ Néese judionái idécanámi néemiaca yàasu tàacáisi, yáté càmita abédanamata náiwitáise náapichawáaca.

²⁰ Madécaná náimaca:

—¡Picácué péemia irí! Demonio idacúaca íiwitáise íná máiwitáisevani —náimaca.

²¹ Quéwa abénaméeyéi íimaca:

—Demonio idacúacaalí íiwitáisetá, néese càmita yéewa itàaní cáalíacáiri iyútá, càmita nacái yáalímá ichùniá matuíyéitá —náimaca.

Los judíos rechazan a Jesús

²² Néeseté àniwa unìabépi, Jerusalén iyacàlená mìnánái namànicaté culto nawàwalicatená áiba èerimíté masacàcatái namànicaté templo Dios irípiná.

²³ Yá Jesús iyaca templo irícu, lípinaca abéeri imàdàaná irícubàa lípidenacatalé Pórtico de Salomón.

²⁴ Néese judío íiwacanánái nàwacáidáyacacawa, nabàlúacawa Jesús itéesebàa. Yá náimaca irí:

—Picá máini pídcùnìacawa picàlidáanápíná walí báisíiri iyúni cawínácaalí píá. Báisícaalí Mesíasca píá, yáì wacuèrinápíná Dios ibànuèrica walí, néese picàlida walí amaléeri iyúni —náimaca irí.

²⁵ Jesús íimaca nalí:

—Nudéca núcàlidacuéca píriní quéwa càmitacué peebáida nutàacái. Yáì numànírica Núnirí Dios íiwitáise iyúwa, yáasáidaca amaléeri iyúni cawínácaalí núa.

²⁶ Quéwa càmitacué peebáida nutàacái càmicáinácué nùasu wenàiwicawá píá.

²⁷ Nùasu wenàiwicanái náalíá néemiaca nutàacái càide iyúwa ovejanái náalíáná néemiaca nacuèriná itàacáíwa. Nùalíá nacái nuicáca níá, yá namànica càide iyúwa nuchùulíáná níá.

²⁸ Yá nùaca nacáuca càmiri imáalàawa, íná càmita namáalàapínáwa. Canácata áiba yáaliméeri yeedáca níá núcáapi irícuíse.

²⁹ Cachàiníri náicha canánama yáì Núnirí Dios, yáì yèerica nulí nùasu wenàiwicanái. Yá canácata yáaliméeri yeedáca níá Núnirí icáapi irícuíse.

³⁰ Càide iyúwa Núnirí Dios iyáaná, càita nacái nùyaca —íimaca yáì Jesúsca.

³¹ Néese judío íiwacanánái náibàaca íba àniwa nanúacaténá Jesús íba iyú.

³² Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Nudéca numànica madécaná wawàsi cayábéeri placuésemicué Núnirí Dios ichàini iyúwa. ¿Càirínácué ìwalíise píwàwa pínúaca núa íba iyú ìwalíise yáì numàíníaca? —íimaca yáì Jesúsca.

³³ Judío íiwacanánái íimaca irí:

—Càmita wanúca píá ìwalíise yáì pímanínáca cayábéeri, néese wawàwa wanúca píá pítaaníicáiná báawéeri iyú Dios iwali. Èeri mìnalicáiná meedá píá quéwa picàlidaca píináwaná ìwaliwa Dioscawá píá —náimaca.

³⁴ Néese Jesús íimaca nalí:

—Pídcúcuéca picàlidaca píináwanáwa píléecasa Dios itàacái. Uwé, yáì cuyàluta profetanái itànèericaté Dios inùmalícuíse íimaca: ‘Núumacatécué píri cáicuéca píade iyúwa Dios iyáaná’, càité íimaca yáì Diosca israelitanái irí, yàacaalíté nalí itàacáíwa.

³⁵ Wáalíacawa canácata yáaliméeri imáalàidaca Dios itàacái, néese báisícatai càiripínáta. Yáté Dios íimaca càica níade iyúwa Dios iyáaná, níái wenàiwicawá Dios yéeyéicaté irí itàacáíwa nacàlidacaténá áibanái iríni.

³⁶ Càita nacáí núa. Dios idéca imàacaca nuíbaidaca írìpiná, yá ibànùaca núa aléi èeri írìculé nuyúudàacaténá èeri mìnáná. Iná, ¿cánacué yéewa càí píimaca nùwali nutàanínása Dios ìwali báawèeri iyú núumacáiná Dios írìrica núa?

³⁷ Càmicaaí numàni càide iyúwa Núaniri Dios imàninátá, néese càmitacué iwàwacutá peebáidaca nutàacáitá.

³⁸ Quéwa numànicáiná càide iyúwa Núaniri Dios imàniná, iná iwàwacutácué peebáidaca nutàacáí ìwalíise yáí numànináca éwitacué càmicáaníta peebáida yáí tàacáisi nucàlidéerica. Néese peebáidacaalícué nutàacáí ìwalíise yáí numànináca, yásí píalíacuécawa amalèeri iyú càica núade iyúwa Núaniri Dios iyáaná, Núaniri Dios nacáí càicanide iyúwa núa —ímaca yáí Jesúsca.

³⁹ Néese Jesús idécanámi icàlidaca nalíni, yá nawàwa náibàacani àniwa, quéwa càmita nadé náibàacani Jesús yàacáináwa náicha.

⁴⁰ Néese Jesús yèepùacawa abémàalé Jordán inanába ícha. Yá iyamáacawa néré Juan el Bautista ibautizacatalécaté wenàiwica.

⁴¹ Madécaná wenàiwica yàacawa néré néemíacaténá Jesús itàacáí. Yá náimaca nalíwáaca: —Ewitaté càmicáaníta Juan imànica yáí càmfírìca wenàiwica idé imànica, càicáaníta báisírìcata macáita tàacáisi Juan icàlidéericaté ìwali yáí asialica —náimaca Jesús ìwali.

⁴² Yá madécaná wenàiwica neebáidaca Jesús itàacáí idècunitàacá yéewáidaca nía néenibàa.

11

Muerte de Lázaro

¹ Néese iyacaté áiba asiali iculúeriwa ípidenèeri Lázaro, abèeri Betania iyacàlená mìnali. Nàyaca néeni nacáí Lázaro yéenanáí inanáí pucháiba. Uucha ípidenéchúa María, ubèeru ípidenéchúa nacáí Marta.

² Uái Mariaca, uacata Lázaro yéenasàatúa, yùucùechúapínacaté pumènìri isàni Wáiwacali yàabàli ìwali. Yá uchuidaca yàabàli úwita íbáiná iyúwa.

³ Níái Lázaro yéenanáí pucháibaca nabànùaca tàacáisi Jesús írì iyéerica abémàalé Jordán inanába ícha. Náimaca:

—Wáiwacali, placawéeríná iculúacawa —náimaca írì.

⁴ Idécanámi Jesús yéemíacani, yá ímaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Yáara mecuní càmita inùapínáni. Néese mecuní yásáidapíná wenàiwicanáí iicá Dios íwítáise cachàiníri, nàcaténá Dios icàaluíná; yásáidapíná nacáí wenàiwicanáí iicá nuíwítáise cachàiníri, núa Dios írìrica —ímaca yáí Jesúsca.

⁵⁻⁶ Ewita Jesús cáininéyeyéicáaníta iicáca Martanáí, Lázaro nacáí, càicáaníta idécanámi yéemíaca ináwaná iculúacawa yáí Lázaro, yá Jesús iyamáacawa néeni pucháiba èeri, abémàalé Jordán inanába ícha.

⁷ Yá néese ímaca walí wía yéewáidacaléca:

—Wàacuéwa Judea yàasu cáli néré àniwa —ímaca walí.

⁸ Néese wáimaca írì:

—Wáiwacali, tàquicha tàacáwa judío íiwacanánáí iyéyeyéica néeni nawàwacaté nanúaca pía íba iyú. ¿Cáná piwàwa piacawa néré àniwa? —wáimaca írì.

⁹ Néese Jesús ímaca walí:

—Péemíacué comparación: Iyaca doce imanùbaca hora camalási èeri imanùbaca; wenàiwica yèepunícaalíwa èeriapi, yá càmita yúuwàawa amalácáiná iicáca cháí èeri írìcu.

¹⁰ Quéwa yèepunícaalíwa táiyápi, yásí yúuwàacawa càmicáiná asáí iicáidaca —ímaca walí yáí Jesús wáalíacaténáwa judío íiwacanánáí càmitaté nàalimápiná nanúacani àta Dios imàacatalépináta nanúacani.

¹¹ Néese Jesús ímaca walí àniwa:

—Yáí wàacawéerínáca Lázaro íimáca iyaca, quéwa nùacawa néré nucawáidacaténáni —ímaca walí yáí Jesúsca, yáalíacáináwa yéetátéwa yáí Lázaro.

¹² Néese wía yéewáidacaléca wáimaca Jesús írì, wayúunáidacáiná Lázaro iimácáita meedá:

—Wáiwacali, iimácaalí iyaca, yásí mecuní ichàbacawa ícha —wáimaca írì.

¹³ Quéwa Jesús iwàwaca wáalíaca wéemíaca Lázaro yéetátéwa, néese wayúunáidaca Jesús itàanica iimácáí ìwali meedá.

¹⁴ Yá Jesús ímaca walí amalèeri iyú:

—Lázaro idéca yéetácawa.

¹⁵ Casímáica nuwàwa, canácáiná néeni núa nuchùnìacaténáni idècunitàacá cáucani, cayábacáiná cachàini píricuèni, yéewanápinácué peebáidaca nulí manuísíwata. Quéwa, wàacué waicácani —ímaca yáí Jesúsca.

¹⁶ Iná Tomás, áibaalí náiméerica ìwali Gemelo, ímaca walí wía Jesús yéewáidacaléca áibanái:

—Wàacué nacáí wéetácawa yáapicha yáí Wáiwacalíca —ímaca yáí Tomásca.

Jesús, la resurrección y la vida

¹⁷ Néeeseté wàacawa Jesús yáapicha Betania iyacàlená néré. Yá wàanàacaté néré, wéemìaca Lázaromi iináwaná irìacawa báinúaca èeri càliculli irìcu.

¹⁸ Yáì Betania iyacàlená iyaca mawíénita Jerusalén iyacàlená fícha, másisiba kilómetro idècuni iyaca íchawáaca.

¹⁹ Madécáná judíonái nàanàacaté nàacawéeridacaténá María, Marta nacáì yéetácáinátéwa náicha néenásàirimica.

²⁰ Yá nacàlidaca Marta irí Jesús yàanàaca. Yá Marta imusúacawa capìiricuíse ùaca uipunitáidaca Jesús. María uyamáacawa capìi irìcuta.

²¹ Yá Marta íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, piyacaalíté wáapichatá, yá càmita yéetáwatéi nuénásàirimica.

²² Quéwa núalíacawa Dios imànínápiná píri siúcade macáita iyúwata pisutáanáca íchawa, éwita nuénásàiri idéca yéetácawa —úmaca.

²³ Jesús íimaca ulí:

—Péenasàiri yèepùapíná cáuca —ímaca yáì Jesúsca.

²⁴ Marta íimaca:

—Báísita, núalíacawa yèepùanápiná cáuca àniwani namichàacaalípináwa macáì yéetéeyéimicawa èeri imáalàacaalíwa canánama —úmaca.

²⁵ Jesús íimaca:

—Núacata yáì imichàidéeripínáca yéetéeyéimiwa. Núacata yáì yèeripínáca nacáucawa èeri imáalàapínácaalíwa. Cawinácaalí yeebáidéerica núa, éwita yéetácaalíwa, càicánita yèepùapínáca cáuca àniwani èeri imáalàapínácaalíwa.

²⁶ Néenialpíná macáita cáuyéicáwaca yeebáidéeyéica núa, èeri imáalàacatáipínáwa, canácatáita néetápináwa. ¿Marta, peebáidasica nutàacáì? —ímaca yáì Jesúsca.

²⁷ Yá úmaca:

—Báísita, Nuíwacali, nuebáidaca pitàacáì. Núalíacawa Mesíasca pía, judío icuèerinápináca, yáì Dios Iirica, wacuèricatè Dios ibànueripínáca walí aléi èeri irìculé —úmaca.

Jesús llora junto al sepulcro de Lázaro

²⁸ Néeeseté utàanicadénnámi Jesús yáapicha, yá Marta yàacawa umáidaca uénásàatúa Maríawa. Yá úmaca ulí ibàacanéeri iyú:

—Wáiwacali iyaca aléde, iwàwacutáca pía —úmaca ulí.

²⁹ Néese María uémíacaalíni, yá ùacawa uipunitáidacani, yáì Jesúsca.

³⁰ Quéwa Jesús càmita iwàlùawa yàcalé irìculé, iyacáwaca alé Marta íipunitáidacatáicani.

³¹ Néese níai judío úapichéeyéica iyéeyéica capìi irìcu, naicácanacáita umusúacawa capìi irìcúise, yá nàaca nacáíwa úamiwáise nayúunáidacáiná ùacawa càliculli nérèpiná uicháanicaténá néenibàa.

³² Néese María ùanàaca Jesús yàatalé, yá ubàlùacawa ùululí ipùata iyúwa irí. Yá María íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, piyacaalíté wáapichatá, yá càmita yéetáwatéi nuénásàirimica —úmaca irí.

³³ Jesús iicácáiná uicháaníca uái Maríaca, nía nacáì judío úapichéeyéica, yá achúmaca íináidacawa iwàwawa manuísíwata, yáì Jesúsca.

³⁴ Yá íimaca nalí:

—¿Aléná nabàllani? —ímaca yáì Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Wáiwacali, aquialé, pía píicáca nérèni —náimaca irí.

³⁵ Néese Jesús ituíyáa imusúaca nacáíwa.

³⁶ Iná judíonái náimaca nalíwáaca:

—Píicacué, cáininácaté iicáca yáara yéetéerimicawa —náimaca.

³⁷ Quéwa áibanái judíonái yéená náimaca:

—Yáì ichùnièricatè matuírí, ¿cáná càmita ichùnla Lázaromi ipichanáté yéetácawa? —náimaca nalíwáaca.

Resurrección de Lázaro

³⁸ Néese, máini báawaca Jesús yéemíaca natàacáì. Yá máini báawaca iwàwa. Yá yàacawa càliculli yàatalé, yáì utáwi nabàlièrica inùma manuírí iba iyú. Yáì càliculli náicacatè dúli ibàlàì irìcu, yéewanápiná càlicullicani, càide iyúwa capìi imádaaná.

³⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Peedácué iba càliculli inùma fícha —ímaca yáì Jesúsca. Uái Martaca, yéetéeriwa yéenasàatúamica, úmaca Jesús irí:

—Wáiwacali, yáaséeriquéera, idèniacáiná báinúaca èeri yéetácadénnámiwa —úmaca.

⁴⁰ Jesús yàalàaca úa:

—Núumacaté píri, peebáidacaalí núa, yásí píicáca Dios íiwitáise cachàiníri —ímaca yáì Jesúsca.

⁴¹ Néese needáca manuírí iba càliculli inùma fícha. Jesús iicáidaca chènuniré, íimaca Dios irí:

—Núaniri, núaca piri cayábéeri peebácáiná nulí iyúwa nusutáaná pícha.

⁴² Núaliacawa báisiri iyú peebáca càiripináta nulí iyúwata nusutáaná pícha. Quéwa càì núnúmaca piri yéewacaténá níái wenàiwicaca neebáidaca pidéca pibànùaca núa —íimaca yái Jesúsca.

⁴³ Néese Jesús idécanáami càì íimaca Dios irí, yá iicáidaca càiculilí iriculé. Yá íimaca cachàiníri iyú:

—¡Lázaro, pimúsúawa sísaara! —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁴ Yá yéetéerimiwa imusúacawa nadacuèri macáita iwalíise wáluma iyú, yàabàli, icápi nacái, néepuèri nacái inàni wáluma iyú, càide iyúwa judionái yéepùaná yéetéerimiwa. Yá Jesús íimaca nalí:

—Pìwasàacué íchani. Pimàacacué yèepunícawa —íimaca yái Jesúsca. Yá nawasàaca ícha yái néepùanàcani.

Conspiración para arrestar a Jesús

⁴⁵ Idécanáamité naicáca Jesús imichàidaca Lázaro yéetácáisi ícha, yá madécaná judío neebáidaca Jesús itaacái, níái judío yàacawéeridéeyéicaté María, naicáca nacái yái Jesús imànírica.

⁴⁶ Quéwa abénaméeyéi nàacawa fariseonái yàatalé, yá nacàlidaca fariseonái irí íwali yái Jesús imànírica.

⁴⁷ Iná fariseonái, sacerdote íiwacanánái nacái nàwacáidáyacacawa Junta Suprema yáapícha, níái israelita íiwacanánáica béyeyéica. Yá náimaca nalíwàaca:

—¿Càináica yéewa wamànica? Yáara asialica imànica iyaca madécaná wawàsi cachàiníri càmíri áiba wenàiwica idé imànica.

⁴⁸ Wamàacacalí imànica càì mamàalàacata, yásí macáita wàasu cáli néeséeyéi neebáidapíná Mesiascani, yái wacuèrinápináca wía judíoca. Néese namànipíná ùwicái wacuèrinánái romanonái íipunitawa, iná romanonái nàanàapíná wáipunita, yásí namàalàidaca wàasu templo, wàasu cáli néeséeyéi nacái —náimaca.

⁴⁹ Quéwa abéeri néená ípidenéri Caifás, yácata sacerdote íiwacalíná yáté camuica, íimaca nalí:

—Píacué càmíiyéita yáaliawa, dàaléyeyéicuéca íiwita pía meedá.

⁵⁰ Càmitacué nacái píaliawa cayábáanápíná cachàni píricuèni wanúacaalí abéeri asiali ípíchaná macái wàasu cáli néeséeyéi imàalàacawa —íimaca yái Caifásca.

⁵¹ Quéwa yái Caifásca càmita icàlida càiri tàacáisi íiwitáise iyúwata, néese iyacáinaté sacerdote íiwacalíná yáté camuica, ináté Dios imàacaca Caifás icàlidaca tàacáisi Dios inùmallicuise íiméerica Jesús yéetáanápínátéwa judionái íichawalíná.

⁵² Càmita yéetáanápínátéwa abéta judionái íichawalíná, néese macái èeri mìnánái íichawalíná yéewanápíná náyaca Dios yéeniibe macái cáli íinatabàa.

⁵³ Iná yáté èerica judío íiwacanánái nàinàidacawa nanúanápínáté Jesús.

⁵⁴ Iná Jesús càmita yèepuniwa judionái yèewibàa, néese yàacawa Judea yàasu cáli ícha wáapícha wía yéewáidacaléca. Yáté wàacawa Efraín iyacàlená néré iyéerica mawiénita manacuali yúucu càinàwàiri, canacatalé máini wenàiwica. Jesús iyamáacawa néeni wáapícha wía yéewáidacaléca.

⁵⁵ Mawiénicaté judionái yàasu culto Pascua, iná madécaná yàcalé mìnánái nàacawa Jerusalén iyacàlená néré namànicaténá quéechacáwa áiba culto nacáiri masacàanápíná Dios íicáca nía, ípíchawáiseté namànica Pascua yàasuná culto.

⁵⁶ Yá macái wenàiwica nacutáca Jesús Jerusalén iyacàlená iricubàa. Nabàlùacawa templo iricu, yá nasutáca néemlawáaca. Yá náimaca:

—¿Càiná píinàidacawa? ¿Yàanàasica aléi iicacaténá culto, càmitasica yàanàa? —náimaca.

⁵⁷ Fariseonái, sacerdote íiwacanánái nacái nachuullacaté macái wenàiwica nacàlidáanápíná nalíni náaliacaalí alénácaalí íya Jesús, náibàacaténáini.

12

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

¹ Seis èeri ípíchawáiseté judionái yàasu culto Pascua, Jesús yàacatéwa Betania iyacàlená néré, yái yàcaléca iyacatáiquéi Lázaro, yái asiali Jesús imichàidéericaté yéetácáisi ícha. Wía Jesús yéewáidacaléca wàacawa yáapícha.

² Aibanái imànica yàacàsi Jesús iyáacalépiná. Uái Martaca uwacúaca nalí nayáapíná. Lázaro abéeri néená níái yáawinéeyéicawa iyáaca iyáacaléwa Jesús yáapícha mesa iwéré.

³ Néese María itéca catúa idènièchúaa trescientos gramos, batéwa medio litro yái séenásica pumènírica isàni yáawamíri ípidenéri nardo, quéwa máiníri cawénica. Yá ùcúaca pumèníri isàni Jesús yàabàli íwali. Néese uchuidaca yàabàli àniwa uíwita íbáiná iyúwa. Yá macáita wenàiwica capí iricuyéi namiaca isàni pumèniwaca.

⁴ Néese Simón ìrimi ìpidenéeri Judas Iscariote, abéeri Jesús yéewáidacalé yéena itéeripinacaté Jesús yúuwidenái, náibàacatenáni, ìmaca Jesús irí:

⁵ —¿Cáná pimàaca úucaca plata meedá máiwitáiséeri iyú? ¿Cánaté càmita pichùulla uwéndacani yái sèenási pumèñirìmica trescientos denario ìwalinápíná, yái abéeri camuí iwénicatóica, yéewanápíná wayúudàaca catùulécaneeyéi? —Ìmaca yái Judas Iscarioteca.

⁶ Yái Judas quéwa càmita catùulécana ìicaca wenàiwica. Cayédeericáita meedáni, iwàwéeri iyéedüaca plata wàasu plata yáalu ìricúise, Judascáiná icúacaté wàasu plata, wía Jesús yéewáidacaléca, yáté áibaalí iyéedüaca yàacawa wàasu plata púubanamataté.

⁷ Néese Jesús ìmaca Judas irí:

—Pimàaca umànica iyúwa uwàwáaná. Picá pisàiwica ulí wawàsi. Udènicaté yái pumèñirìca isàni ùucúacatená nùwalini nusànipíná nabàlacatená nuínami càide iyúwa judío ìiwitáise iyáaná.

⁸ Catùulécaneeyéi wenàiwica nàyacuéca piápicha mamáalàacata càiripináta ìná yéewacué pialimá piyúudàaca nía piwàacatáicacacué piyúudàaca nía. Núa quéwa càmirita iyapíná piapichacué càiripináta cháí èeri ìricu —Ìmaca yái Jesúsca.

Conspiración contra Lázaro

⁹ Madécana judío yáalíacatéwa Jesús iyaca Betania iyacàlená ìricu. Nàacawa néré naicácaténá Jesús, yá nawàwacaté naicáca Lázaro nacái, yái aslali Jesús imichàidèericaté yéetácáisi ìicha.

¹⁰ Ìná sacerdote ìiwacanánái nánáidacawa nanúanápíná Lázaro nacái.

¹¹ Madécancáiná judío nayamáidacaté neebáidaca sacerdote ìiwacanánái itàacái, neebáidáanápíná Jesús itàacái. Càité neebáidaca Jesús itàacái naicáciná cáuca Lázaro.

Jesús entra en Jerusalén

¹² Madécana wenàiwica nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néré naicácaténá Pascua yàasuná culto. Néese mapisáita àniwa néemiaca tàacáisi Jesús ìináwaná ìwali yàanàanápínaté Jerusalén iyacàlená néré.

¹³ Ìná nawichùaca wisìri nacáiri ibáiná, yá natéca bánísi nacáapi ìricuwa náasáidacatená casímáica nía Jesús ìwali. Yá namusúacawa Jerusalén iyacàlená ìricúise náipunitáidáanápíná Jesús natáidacatenáni. Yá namáidaca nàacawa casímáiri iyú:

—¡Wàacué Dios irí cayábèeri! ¡Cayábèeriquéi Wacuèrináca, yái wenàiwica Dios ibànuerica walí, icúacatená wía! ¡Cayábèeriquéi Wacuèrináca, wía Israel itaquénáinámica! —náimaca.

¹⁴ Jesús yàanàaca burro, yá yáawinacawa burro ìinata, iwàlùacatenáwa Jerusalén iyacàlená ìriculé, càide iyúwaté profeta itànanáté tàacáisi Dios inùmalicúise. Dios ìmacaté:

¹⁵ “Picácué cáalu píá, piácué iyéeyéica Jerusalén iyacàlená ìricu, áibaalí ìpidenacatalé Sión. Piicácué, Picuèriná yàanàaca piatalécué, cáimiétacanéeri, matuìbanáiri iyú nacái, yáawinéericawa burro wàlìsà ìinata”,

ìmacaté yái Diosca.

¹⁶ Quéechatécáwa, wía Jesús yéewáidacaléca càmitaté wáalía wéemlaca càinacaalíté ìmáaná yái wenàiwicanái imànirìca Jesús irí. Quéwa néesecáwa idécanaamité Jesús imichàacawa chènuniré iyacatená cáimiétacanéeri iyú Dios yáapicha, átata wawàwalica profetanái itànàacaté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmalicúise càinacaalíté wenàiwica namànipináca Jesús irí.

¹⁷ Néese níái wenàiwica iyéeyéicaté Jesús yáapicha imáidacaalíté Lázaro càliculí ìricúise, imichàidacatenáni yéetácáisi ìicha, yá nacàlidaca áibanái irí Jesús ìináwaná, yái naicáanacaté Jesús icáucàidaca Lázaro.

¹⁸ Ìná manùbéeyéi wenàiwica nàaca náipunitáidaca Jesús néemiacáinaté ìináwaná Jesús imàníná yái càmirica áiba wenàiwica idé imànica.

¹⁹ Quéwa fariseonái náimaca nalíwáaca:

—¿Cánacué pidècuníawa mamáalàacata? Iwàwacutá wamáalàidacani caquialéta. Piicácué, ìmacái èeri mīnanái yàacawa yáapicha! —náimaca.

Unos griegos buscan a Jesús

²⁰ Manùbéeyéi wenàiwica yàanàacaté nàacatená Dios icáaluíná Pascua yàasuná culto yaalí Jerusalén iyacàlená ìricu. Nàyaca nèewi abénaméeyéi Grecia yàasu cáli néeséeyéi, càmiyíéi judío.

²¹ Yá nàacawa nataánica Felipe yáapicha yái Betsaida iyacàlená minalica Galilea yàasu cáli ìnatéerica iyaca. Yá nasutáca Felipe ìicha wawàsi manuìsiwata. Náimaca irí:

—Néeni, pimàni walí cayábèeri, pité wía Jesús yàatalé watàanacatená yáapicha —náimaca.

²² Yá Felipe yàacawa icàlidaca naináwaná Andrés irí. Néese Felipe, Andrés nacái nàaca nacàlidaca Jesús iríni.

²³ Néese Jesús ìmaca nalí:

—Nuénáiwana idéca yàanàaca nuétáanápínáwa yéewacatená Dios imàacaca cáimiétacanéerica núa chènuniré, núa asialica Dios néeséerica.

²⁴ Péemiacué comparación. Càica núade iyúwa trigo ituíná ìimi. Càmicaalí ituíná yúuwàawa cáli yèewiré iyacaténá iyúwa yéetèerimiwa, néese iyaca abéerita càiripináta. Quéwa iwàlùacaalíwa cáli yèewiré iyúwa yéetèerimiwa, yásí idàwinàacawa needácaténá manùba iyacaná quíiracaalíni. Càita nacáí núa, iwàwacutá nuétácawa yéewacaténá madécaná wenàiwica nadèniaca nacáacawa càmiri imáalàawa.

²⁵ Cawinácaalí càmirica iwàwa yeebáidaca nutàacáí cáininácaíná iicáca icáucawa cháí èeri irícu, imáalàidaca íchawa icáucawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica nutàacáí éwita nanúacaalíni cruz iwali càmicáíná cáininá iicáca nuícha icáucawa, idèniapíná icáucawa càmiri imáalàawa Dios yáapícha càiripináta.

²⁶ Aibacaalí iwàwa íbaidaca nulípiná iwàwacutá yeebáidaca nutàacáí imànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná. Cawinácaalí íbaidéerica nulípiná iyapíná núapícha nùyacatalé chènuniré. Cawinácaalí íbaidéerica nulípiná, Núaniri Dios imàcapíná cámiétacanéericaní, yáí wenàiwica íbaidéerica nulípiná —íimaca yáí Jesúsca.

Jesús anuncia su muerte

²⁷ Néeseté Jesús íimaca: “¿Siuca máini cáaluca nuínáidacawa nuwàwawa! ¿Càinásica núumapíná Núaniri Dios iríwa? ¿Núumásica írì: ‘Núaniri, píwasàa núa ícha yáí yúuwichàacáísica’, núumásica irí? ¿Càmírìta! Nudéca nùanàaca nùuwichàacaténáwa”, íimaca yáí Jesúsca.

²⁸ Néese Jesús íimaca Dios irí: “Núaniri, píwàaca wenàiwica náalíacawa máiníri cachàinica píá”, íimaca yáí Jesúsca. Néese níái wenàiwica íbaluèyécawa néenibàa néemiaca tàacáisi chènuníse. Yá tàacáisi íimaca: “Nudéca numàacaca wenàiwica náalíacawa cachàinica núa, yá càí numàacapíná náalíacawa àniwa”, íimaca yáí tàacáísica.

²⁹ Néese áibanáí wenàiwica íbaluèyécawa néenibàa ídècanáami néemiaca tàacáisi, yá náimaca néemiaca énu nacáiri isàna, càide iyúwa tírírìcaalí èeri isàna. Abénaméeyéí quéwa náimaca:

—Angel itàaníca yáapícha —náimaca.

³⁰ Néese Jesús íimaca nalí:

—Dios ídèca itàaníca nulí, éwita núalíacáaníta yeebáca nulí càide iyúwa nusutáaná ícha, quéwa itàaníca nulí píalícaténácuéwa Dios yeebáca nulí càide iyúwa nusutáaná ícha.

³¹ Mesúnámáíta Dios yúuwichàidapíná macáí èeri mìnánáí càmiyeyéí yeebáida nutàacáí, yásí Dios yúucapíná méetàuculé báawéeri Satanás, yáí ichùulìerica èeri mìnánáí íiwitáise siùcade.

³² Yá namíchàidacaalípiná núawa cruz iwali chènunibàa, yásí wenàiwica macáí cáli néeséeyéí neebáidapíná nutàacáí —íimaca yáí Jesúsca.

³³ Càité Jesús icàlidaca walíni wáalíacaténáwa yéetáanápinátéwa cruz iwali.

³⁴ Níái wenàiwicaca náimaca Jesús irí:

—Wadéca waléeca Dios itàacáí profetanáí itànèericaté Mesías iwali Mesías iyáanápiná càiripináta, yáí wacuèrinápináca Dios íbanuèrica walí wía judíoca. Quéwa pídeca picàlidaca píwaliwa, yáí asialí Dios néeséericasa, iwàwacutáanápinásaca nanúaca píá cruz iwali. ¿Cawinánsica yáara asialí Dios néeséerica? —náimaca.

³⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—Achúma èeritacué nuwáidaca píá amalácaténácué píiwitáise. Peebáidacué nutàacáí siùcata. Picácué píchàbáida péenáiwánáwa, ípíchanácué píucacawa méetàuculé Dios ícha càiripináta. Cawinácaalí càmiyeyéica yeebáida nutàacáí, catáca náiwitáise, càmita náalíawa náucáanápináca càiripináta. Càica níade iyúwa wenàiwica yèepuníriwa catéeri irícu, càmiri yáalíawa alénácaalí yàawa.

³⁶ Núata càiride iyúwa camalási íná peebáidacué nutàacáí idècunitàacá nùyaca píapícha, amalácaténácué píiwitáise, pèepuníinápiná Dios yáapícha —íimaca yáí Jesúsca. Jesús ídècanáami icàlidaca nalíni, yá yáacawa náícha. Iyamáacawa náícha íbàacanéeri iyú.

Por qué los judíos no creían en Jesús

³⁷ Éwita Jesús imànicáanítaté madécaná yáí càmirica wenàiwica idé imànica judíonáí yáacuèsemi, càicáaníta manùbéeyéí càmita neebáida itàacáí.

³⁸ Inaté macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta Isaías itànàanáté tàacáisi Dios inùmalícuíse. Isaías íimacaté:

“Píá, Wacuèriná Dios, canácata yeebáidéeri walí wàasu tàacáisi wacàlidéerica nalí pinùmalícuíse. Canácata yáalíeriwa píiwitáise iwali, càmicáíná neebáida píitáacáí”, íimaca yáí Isaíasca.

³⁹ Isaías icàlidacaté cáná yéewa càmita náalímá neebáidaca. Isaías íimacaté:

⁴⁰ “Dios imàacataté matuíca náiwitáise, càmiyeyéí nacáí yáalíawa. Íná càmita náalímá náalíaca néemiaca itàacáí càinácaalí ímáaná, càmita nacáí neebáida báisírìri iyú; càmita náalímá nawènúdada náiwitáisewa Dios irípiná, íná càmita Dios iwàlìsáida nawàwa”, íimacaté yáí Isaíasca.

⁴¹ Càité Isaías icàlidacaté nalíni, iicácaínáté yéenáiwánási nacáiri ímáanáca Jesús iyáanápinaté cámiétacanéeri iyú Dios yáapícha chènuniré. Yáté Isaías icàlidaca tàacáisi Jesús iwali.

⁴² Quéwa madécaná judío neebáidaca Jesús itàacái. Abénaméeyéi judío íiwacanáni neebáida nacái quéwa ibàacanéri iyúta, cáalucáiná naicáca nanacáiyéiwa fariseo ipichaná náucaca nía judiónái yéewáidacáalu ícha.

⁴³ Náimaca nawàwanása cayábaca Dios iicáca náiwitáise, quéwa máini cacháiníwanái nawàwaca cayábaca nanacáiyéi iicáca núa, íná nabàaca naináwanáwa neebáidáaná Jesús itàacái, ipichaná nanacáiyéi báawaca naicáca nía Jesús iwalíise.

Las palabras de Jesús juzgarán a la gente

⁴⁴ Jesús íimacaté cacháiníri iyú: “Cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, càmita yeebáida abéerita nutàacái, néese yeebáida nacái Núaniri Dios itàacái yái ibànuèrica núa aléi.

⁴⁵ Cawinácaalí yáalièrica núwali càinácaalí nuíwítáise iyaca, yáaliaca íwali nacái yái Núaniri Diosca, yái ibànuèrica núa aléi.

⁴⁶ Càica núade iyúwa camalási. Nudéca nùanàaca aléi èeri írículé yéewanápiná amaláca náiwitáise cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, yéewacaténá càmita nàya càide iyúwa wenáiwica càmiyéi yáalia Dios íwali.

⁴⁷ Aibacaalí yéemia nutàacái quéwa càmiéri yeebáida, càmitàacá nuuwicháida siúcánide, càmicáiná nùanàa aléi èeri írículé nuuwicháidacaténá wenáiwica, néese nudéca nùanàaca nuwasàcaténá wenáiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

⁴⁸ Aibacaalí báawa iicáca núa, càmiéri nacái yeebáida nutàacái, iyaca áiba wawàsi yáasáidéeripiná cabáyawanácani: Yái tàacáisi nucálidéerica, yácata yáasáidéeripiná cabáyawanácani, èeri imáalàacaalípináwa.

⁴⁹ Càmicáiná nutàani nùasu wawàsiwa. Núaniri Dios yái ibànuèrica núa aléi, yácata ichùulíerica núa nucálidáanápiná tàacáisi inùmallcuise, nuéwáidáanápiná nacái wenáiwica.

⁵⁰ Yá núaliacawa nadèñianápiná nacáucawa càmiéri imáalàawa macáita wenáiwica yeebáidéeyéica iyúwa Núaniri Dios ichùullaná. Íná yái nucálidéericuèca píri, yá nucálidacuèca píriní càide iyúwa Núaniri Dios ichùullaná núa”, íimaca yái Jesúsca.

13

Jesús lava los pies de sus discípulos

¹ Iwàwacutácaté abé èeri ipichawáise judiónái imànicaté nàasu cultowa ípidenéri Pascua. Jesús yáaliacawa yéenáiwáná yàanàacaté yàanápináwa èeri ícha yèepùacaténáwa Yáaniri Dios yàataléwa. Càininácaté Jesús iicáca wía, mamáalàacata manuísiwata, wía yàasu wenáiwica iyéeyéica cháí èeri írícu, càita nacái càininácaté iicáca wía àta yéetácatalétawa.

²⁻⁴ Satanás imàacaténá Judas ínáidacawa itéénápiná Jesús yúuwidenái náibàacaténáni. Yái Judas, Simón Iscariote írircani.

Jesús nacái yáaliacatéwa yàanàacaté Dios yàatanáise, yáaliacaté nacáíwa yèepúanápinátéwa Dios yàatalé àniwa. Jesús nacái yáaliacatéwa Dios imàacacaté Jesús icúaca macáita Dios íiwitáise iyú. Néese idècunitàacá Jesús iyáaca iyáacaléwa wáapícha, wía yéewáidacaléca, yái yáacawa mesa ícha, imàacaca íchawa yàasu ruana nacáiriwa yúuquéri íwalíisewa. Yá idacúaca wáluma íwaliabàawa.

⁵ Néese Jesús yúucúaca úni ponchera írículé. Yá imànica walí cayábéeri, idábaca íibaca wàabàli, wía yéewáidacaléca, yá ichuidaca wàabàli wáluma iyú, yái wáluma idacuèrica íwaliabàawa càide iyúwa wáiwitáise iyáaná wía judíoca, càmicáináté wamàni walíwáaca yái cayábéerica.

⁶ Yàanàaca Simón Pedro yàatalé íibaténá Pedro yàabàli, quéwa Pedro íimaca Jesús írí:

—Nuíwacali, ¡càmita cayába píiba nùabàli, càmicáiná nùasu wenáiwica pía! —íimaca yái Pedroca.

⁷ Jesús íimaca írí:

—Siúca càmita píalía péemiaca càinácaalí íimáaná yái numànírira píricué quéwa áibaalípiná yási píalía péemiacani —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Quéwa Pedro íimaca írí:

—¡Canácatáita nubatàa píibaca nùabàli! —íimaca yái Pedroca. Jesús íimaca írí:

—Càmicaalí nuíba píabàli, néese càmita nùasu wenáiwica pía —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Simón Pedro íimaca írí:

—Iyá, Nuíwacali, píapidáida núa, píiba nùabàli, nucáapi nacái, nuíwita nacái macáita, numànicáiná nubáyawanáwa nucáapi iyúwa, nuíwítáise iyú nacáíwa —íimaca yái Pedroca.

¹⁰ Quéwa Jesús íimaca írí:

—Péemia comparácion: Aibacaalí yàapldáanica quéechatécáwa, yá masacàacani. Casacàaca meedá yàabàli, íipínacáiná àyapulcubàa, íná íibacáita yàabàliwa. Càita nacái píacué. Nudéca nùapidáidacuèca píiwitáise masacàacaténacué Dios iicáca pía, numàacacáináté nuwàwawa píbayawaná íchacué peebáidacáinacué nutàacái. Néese pímanícaalícué píbayawanáwa áibaalí àniwa, iwàwacutácué pícalídaca píchawani nuíbacaténacué pícha yái báawéerica pímanírira

áibaalipiná cháí èeri írìcu, càide iyúwa wáibacaalí wenàiwica yàabàli. Quéwa abéeri péenácué casaquèeri meedá íiwitáise mamáalàacata —íimaca yáí Jesúsca.

¹¹ Jesús yáalíacatéwa chánacaalí wééná itéeripináté yúuwidenáí náibàacaténáni, ínáté Jesús íimaca: “Abéeri péenácué casaquèeri meedá íiwitáise mamáalàacata”, càì íimaca yáí Jesúsca.

¹² Néese idécánami Jesús íibaca wàabàli, yá yúucaca ìwalísewa yàasu ruana nacáiriwa àniwa. Yá yáawinacawa mesa iwéré àniwa. Íimaca walí:

—Siúcade nugalidacué píri ní cainácaalí íimáaná yáí nuíbaanácuéca piabàli.

¹³ Píimacuéca nùwali yéewáidéeri wía, Wáiwacali nacái. Yá cayábéeriquéí píimáanácuéca càì nùwali, nuácáináta càiri.

¹⁴ Núa, yáí yéewáidéericuéca pía, Píiwacalícuéca nacái, nudéca nuíbaidaca píripínacué càiride iyúwacué plas wenàiwica càmiri cachàini náicha canánama íibaidéericué píripíná, numànicaténacué píri yáí cayábéerica nuíbaanácuéca piabàli. Nudéca nuíbaidacuéca píripíná càide iyúwa plas wenàiwica càmiri cachàini náicha canánama íibaidéericué píri, éwitacué Píiwacalícanáta núa, íná iwàwacutácué píibaidaca píripínáwáca pímanícaténacué píriwáaca cayábéeri.

¹⁵ Nudéca càì núsáidacuéca píri ní pímanícaténacué cayábéeri píriwáaca càide iyúwa numàniníacué píri.

¹⁶ Péemíacué comparación: Canáca yàasu wenàiwica cachàiníri íiwacali íichawa. Iná picácué píináidawa cachàiníyícuéca núucha pía. Càide iyúwa nuíbaídanácuéca píripíná, càita nacái iwàwacutácué píibaidaca píripínáwáca.

¹⁷ Píalíacaalícué péemíaca cainácaalí íimáaná yáí núméricuéca píri, píibaidacaalícué nacái píripínáwáaca càide iyúwa nuchùllanácué pía, yásí casíimáicuéca píwáwawa.

¹⁸ “Càmíta macáicué càì númaca píwaliwa. Núalíacawa nàwali níái nuedéeyéica núsunáipínáwa. Quéwa iwàwacutá macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàaná itàacáisi nùuwide iwali Dios inùmalícuéca bàaluité. David íimacaté: ‘Yáí nuácawéeriná iyéericaté iyácaléwa núapícha, yácata idé yúuwídeca imànica núa, imànicaténá nulí báawéeri’, íimacaté yáí Davidca.

¹⁹ Yá nugalídacuéca píri ní ipíchawáise nùuwíde imànica nulí báawéeri. Néese idécánami càì imànica nulí, yásí peebáidacuéca nutàacái, Diosca núa, yáí càmiríca imáaláawa.

²⁰ Péemíacué cayába, cawínácaalí yeebáidéerica núsasu wenàiwica itàacái, yeebáida nacái nutàacái. Néese nacái, cawínácaalí yeebáidéerica nutàacái, yeebáida nacái Dios itàacái yáí Dios ibànuéerica núa aléi —íimaca walí yáí Jesúsca.

Jesús anuncia que Judas lo traicionará

²¹ Idécánamité Jesús icàlidaca walíni, néese máini achúmaca iwáwa. Yá íimaca walí amaléeri iyú:

—Péemíacué cayába, abéeri péenácué itéeripíná nùuwidenáí náibàacaténá núa —íimaca yáí Jesúsca.

²² Néese wía yéewáidacaléca waicáidáidaca walíwáaca. Càmita wáalíawa càirínácaalí yáí càì Jesús íimaca iwali.

²³⁻²⁴ Núa Juan, yáí yéewáidacalé cainínéerica Jesús íicáca, núawinacawa nùyaca mawíénita Jesús íri. Iná Simón Pedro yúucaca ícáapiwa nulí nusutáanápiná nuémíawa Jesús càirínácaalí yáí càì Jesús íimaca iwali.

²⁵ Iná núawiacawa Jesús ípualé, nusutácaténá nuémíawani. Yá núumaca íri:

—Nuíwacali, ¿càiríná yáí càì píimaca iwali? —núumaca íri.

²⁶ Jesús íimaca nulí:

—Yácata yáí núapúadéerica íripíná pan quírápieli írìculé —íimaca yáí Jesúsca. Iná idécánami yáapúadaca pan, yá yàaca Judas írini, yáí Simón Iscariote íirica.

²⁷ Néese Judas yeedácanacáita íriwa pan yééná isàbéeri, yá Satanás iwàlúacawa Judas iwàwalículé ichùllícaténá Judas íiwitáise. Néese Jesús íimaca Judas íri:

—Yáara wawàsi pímaníripínáca, pía pímaníca ráunamáitani —íimaca yáí Jesúsca.

²⁸ Yáté éerica canáta wéénáquéí yáalíériwa cáná yéewa Jesús icàlidaca Judas írini.

²⁹ Abénaméeyéi wééná nayúnáidaca Jesús ichùllíaca Judas iwènianápináté yàacási wamápuèrica Pascua pína. Aibanái wééná nayúnáida nacái Judas yàacaténá plata catúlécánéeyéi íri. Judascáiná ícuèrité wàasu plata.

³⁰ Iná Judas idécánami iyáaca íriwa pan yééná isàbéerica, yá imusúacawa wáicha machacànita. Yá catáca iwali.

El nuevo mandamiento

³¹ Ináté idécánami Judas yèepúacawa wáicha, yá Jesús íimaca walí:

—Siúcáise de wenàiwica naicápiná núa cáimíetaquèeri iyúwa, núa asialí Dios néeséerica. Núsáidapíná nalíwa nacái cachàiníca Dios íiwitáise.

³² Càide iyúwa núsáidáanápíná nalíwa cachàinica Dios íiwitáise, càita nacái Dios yásáidapíná nalíwa cachàinica nacái nuíwitáise, núa asiali Dios néeseérica. Càicatanica Dios imànipíná mesúnamáisíwata.

³³ Péemiacué nulí pía nuénánáica cáininéeyéica nuicáca, nùyacué piápicha achúma èerita. Yá picutápinácué nùawa quéwa númacué pirí càide iyúwa númáanáaté judío íiwacanánái irí: Càmitacué yéewa piacawa nùapicha siuca aléera nùacatalépinácawa.

³⁴ Nuchùullacué pía pimàninápiná áiba wawàsi wàlisáita: Cáininácué piicáyacacawa. Càide iyúwa cáinináanacué nuicáca pía, càita nacái iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa.

³⁵ Cáininácaalícué piicáyacacawa, yásí macái èeri múnanáí yáaliacuécawa piwali nuéwáidacalécua pía —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³⁶ Néese Simón Pedro isutáca yéemiawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿alénápinásica piawa? —íimaca yái Pedroca. Yá Jesús íimaca irí:

—Aléera nùacatalépinácawa càmita yéewa piacawa nùapicha siuca, quéwa áibaalípiná yásí piacawa nùami néréwa —íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Yá Pedro íimaca irí:

—¡Cámírita, Nuíwacali! Nùalimáca nùacawa piápicha siucasiwata. Ewita iwàwacutáca nuétácawa píchawalíná, yá cayábaca nuétácawa —íimaca yái Pedroca.

³⁸ Néese Jesús íimaca irí:

—¿Báisítasica pimàacaca nanúca pía nuíchawalíná? Càimírita, máinicáiná càulenáca píchani. Péemíla cayába, ipíchawáise cawámai itáaca, yá pimànipíná pichíwawa máisiba yàawiríra, píimapíná càmitasa píalíla nùwali ipíchaná nanúca pía nùapicha —íimaca yái Jesúsca.

14

Jesús, el camino al Padre

¹ Néeseté Jesús íimaca walí wía yéewáidacaléca: “Picácué cáalu pía. Manuicué pináidaca piwáwawa Dios iwali, nùwali nacái.

² Núaniri Dios icapèe iyéerica chènuniré idènlaca imádáanáwa madécaná wenáiwica iyacatáipíná. Canácaalí iyéeri néréta, yá càmitacué nucàlida piritáni. Yá nùacawéera nuchùnìacaténácué piyacatáipíná.

³ Nudécanáamicué nùacawa pícha, yá nuchùnìacuéca nacái piyacatáipíná, yásí nuèpùacawa néese àniwa, yá nutécué pía nùapichawa, yéewacaténácué piyapínáca nùapicha aléera nùyacataléca.

⁴ Píaliacuécawa alénácaalí nùawa. Píaliacué nacáíwa càinácaalí iwàwacutáaná pimànica piacaténácuéwa néré nacái”, íimaca yái Jesúsca.

⁵ Néese Tomás íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, càmita wáaliawa alénácaalí piawa. Iná càmita yéewa wáaliacawa càinácaalí iwàwacutáaná wamànica wàacaténáwa néré —íimaca.

⁶ Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutácué peebáidaca nutàacái piacaténácuéwa Núaniri Dios yàatalé. Nùaliacawa, nuémíaca nacái macáita báisíiri tàacáisi Dios iwali. Nùacata yái yéerica nacáuca càimíri imáaláawa macáita wenáiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Canácata yáaliméeri yàacawa Núaniri Dios yàatalé àta yeebáidacaalíta nutàacái.

⁷ Píaliacáinácué nùwali, iná píaliápinácué nacáíwa Núaniri Dios iwali, yá siucáisede píaliacuécawa Dios iwali. Piicátécué Dios madécaná èeri, iná píaliacuéca iwali —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Néese Felipe íimaca irí:

—Wáiwacali, pimàaca waicáca Píaniri Dios, yásí casímíaca wawàwa. Yácata abéerita wawàsi iwàwacutáwa walí —íimaca.

⁹ Jesús íimaca irí:

—Felipe, nudéca nùyacuéca piápicha madécaná èeri. ¿Cáná càmitàacáwa píaliáwa cawinácaalí núa? Cawinácaalí wenáiwica yáaliéerica nùwali yáalí nacái Núaniri Dios iwali. Iná iwàwacutá càmita pisutá nuícha numàacáanápínácué piicáca Núaniri Dios. Pidécueca piicácani.

¹⁰ Iwàwacutá peebáidaca nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, Núaniri Dios nacái iyaca càide iyúwa nùyáaná. Yái nucàlidéericuécua pirí càmita nutàani nunùmallicúsewa. Néese nutàanica Núaniri Dios inùmallicúsewa. Càmita nacái numàni nùasu wawàsiwa cháí èeri írlicu, néese Núaniri Dios iyaca nuwàwalicu, yácata imàníríca iyúwa iwàwáaná imànica.

¹¹ Peebáidacué nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, Núaniri Dios nacái iyaca càide iyúwa nùyáaná. Càmicaalícué píalimá peebáidaca yái númérica píricué nùyáaná iyúwa Núaniri Dios iyáaná, néese peebáidacué piicácaná yái numàníríca càimírita áiba wenáiwica idé imànica.

¹² Péemlacué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, imànipiná càide iyúwa numànfína. Imànipiná nacái cachàiníri ícha yái numànírica nuacáináwa Núaniri Dios yàataléwa.

¹³ Macáita cayábéeri wawàsi pisutéeripinácué Dios ícha nunumallicúise càide iyúwa nuwàwáaná nuchùulicáinácué pisutáanápina Dios íchani, yá numànipinácuéca piríwani yéewacaténá núa yái Dios írica nuásáidaca macái wenáiwica iri máini cachàinica Núaniri Dios íwiitáise.

¹⁴ Macáita cayábéeri wawàsi pisutéeripinácué nuícha càide iyúwa nuwàwáaná, yá numànipinácuéca piríwani —ímaca yái Jesúsca.

Jesús promete enviar el Espíritu Santo

¹⁵ Néeseté Jesús ímaca walí, wía yéewáidacaléca. Yá ímaca walí: “Báisicallicué cáinináca piicáca núa, yásí pimànicuéca càide iyúwa nuchùullaná pía.

¹⁶ Yá nusutápiná Núaniri Dios íchawa ibànùanápínacué pirí áiba Yàacawéeridéeripinácué píawa, yái Espíritu Santo yéewáidéeripinácuéca pía báisíri tàacáisi iyú Dios íwali, yàalèeripinácué pía nacái. Yásí Espíritu Santo yàacawéeridacué píawa càiripináta. Canácatáitacué imàaca píawa.

¹⁷ Quéwa èeri mìnanaí càmiyéi yeebáida nutàacái, càmita náalimá needá nawàwaliculéwani, yái Espíritu Santoca, càmicáiná náalimá naicácani, càmiíri nacái náalía íwali, quéwa píalíacué íwali iyacáinácué píapícha siúca. Yásí mesúnamáita iyamáacuéwa piwàwalicuwa càiripináta icúacaténacué píiwiitáise.

¹⁸ “Càmita numàacapínacué pía abéerita iyúwa canéeyéi isèenái. Nuèpua nùanàaca nuyacaténacué píapícha àniwa.

¹⁹ Achúma èeri áibanái èeri mìnanaí càmiyéica yeebáida nutàacái, càmitanica naicápiná núawa quirínama, quéwacué piicácata núa àniwa. Yásí cáuca núa àniwa íná yéewa picáucáapínacuéca nacáíwa.

²⁰ Néenialpíná idécánami Espíritu Santo yàanàaca, yásí píalíacuécawa nuyaca càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, piyacué abèdanamata nacái nùapícha, nuya nacái piwàwaliculécúe.

²¹ Cawinácaalí yeebáidéerica iyúwa nuchùullanáni, yá nacái imànírica càide iyúwa númáaná, yácata yáasáidéerica báisíiri iyú cáinináca iicáca núa. Núaniri Dios nacái cáininéeripiná iicáca cawinácaalí wenáiwica cáininéerica iicáca núa. Yá nacái cáinináca nuicápinácani, yá nùanàapínaca yàatalé numàacacaténá yáalíaca nùwali báisíiri iyú”, ímaca walí yái Jesúsca.

²² Néese Judas, (càmírita quéwa Iscariote), ímaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¿cánásica pimàacapiná píawawa waicácaténá pía, quéwa càmita pimàacapiná píawawa èeri mìnanaí naicácaténá pía? —ímaca irí.

²³ Néese Jesús ímaca irí:

—Càmicáiná cáininá naicáca núa. Cawinácaalí cáininéerica iicáca núa, yeebáidaca nutàacái; Núaniri Dios nacái cáininéeripiná nacái iicácani. Yá nacái Núaniri Dios, núa nacái wàanàapínaca wáyacaténá yáapícha.

²⁴ Quéwa, cawinácaalí càmiírca cáininá iicáca núa, càmita nacái yeebáida nutàacái. Yái tàacáisi péemièricuéca nucàlidaca pirí, càmiírca nutàacái, néese Núaniri Dios itàacáicani, yái ibànùérica núa.

²⁵ “Nucàlidacuéca pirí macáita yái tàacásica idècunitàacá nuyaca píapícha.

²⁶ Quéwa nudécánamicué nùacawa píícha, yá nusutápiná Núaniri Dios íchawa, yásí ibànùacué pirí yái Yàacawéeridéeripinácuéca píawa, yái Espíritu Santoca, iyúudàanápínacué pía nulípiná, yàalèeripinácué pía nacái. Yá Espíritu Santo yéewáidapínacuéca píawa píalíacaténáwa macáita wawàsi íwali. Yá imàacapínacuéca piwàwalíca macáita yái nucàlidéericuéca pirí.

²⁷ “Nùacaalipínáwa, yá numàacacué matuúbanáica piwàwa càide iyúwa matuúbanáiná nuwàwa, càmita càide iyúwa áibanái èeri mìnanaí iyáaná càmiyéica yeebáida nutàacái. Picácué achúma píináidacawa piwàwawa, picácué nacái cáalu piwàwa.

²⁸ Nucàlidacué pirí nùanápínacuéca píícha, néese nuèpùapínacué nuyaca píapícha àniwa. Báisicallicué cáinináca piicáca núa manuúiwatátá, yásí casíimáicuéca piwàwatá péemiacáinácué nùanápínáwa Núaniri Dios yàataléwa cachàicáiná nuícha Núaniri Dios.

²⁹ Nucàlidacuéca píriini ipíchawáise nùacawa yéewanápiná idécánami nùacawa, yásí peebáidacuéca yái nucàlidéericuéca pirí.

³⁰ “Siúca canáca nulí èeri nutàanínápínacué déecuúri iyú píapícha, Satanáscáiná yàanàaca mesúnamáisiwata, yái ichùulíerica èeri mìnanaí íwiitáise càmiyéica yeebáida nutàacái. Quéwa Satanás càmita yáalimá imawèniadaca íchawa núa.

³¹ Néese, éwita Satanás càmicáaníta yáalimá imawèniadaca núa, càicáaníta numàacapíná càì imànica, nuásáidacaténá macái èeri mìnanaí irí cáinináca nuicáca Núaniri Dioswa, numàni nacái càide iyúwa ichùullaná núa. Pimíchàacuéwa. Wàanacuéwa —ímaca walí yái Jesúsca.

15

La vid verdadera

¹ Idècunitàacá wàacawa, Jesús ìmacaté walí, wía yéewáidacaléca: “Péemiacué comparación: Càica núade iyúwa abéyèeri uva yéetaná mánìiri cawènica. Núniri Dios iyaca càide iyúwa icuèrica abéyèeri uva yéetaná.

² Cawinácaalí yeebáidéyèica nutàacái càica níade iyúwa abéya yàana. Macái wenàiwica càmíyèica imàni càide iyúwa Núniri Dios iwàwáaná càica níade iyúwa abéya yàana màyananéeri. Néese Núniri Dios yúucaca nía méetàuculé càide iyúwa wawichùacaalí yàana abéya ícha, macái yàana màyananérica. Néese cawinácaalí wenàiwica imàniyèica càide iyúwa Núniri Dios iwàwáaná, càica níade iyúwa abéya yàana càyacanéeri. Níái yeebáidéyèica nutàacái, Dios itéca náicha cainácaalí báawéeri iyaca nali, namànicaténá cayábèeri cachàiníwanái, càide iyúwa wawichùacaalí cáaléeri yàana ipùata cayábèeri yàana ícha masacàacaténá yái yàanaca yéewanápiná idènlaca iyacanáwa cayábèeri manùbèeri nacái.

³ Siúcáise de masacàucéca píiwítáise, Núniri Dioscáiná idéca imàacaca iwàwawa píbáyawaná íchacué, peebáidacáinacué nutàacái.

⁴ Picácué piwènúada píiwítáisewa nuícha yéewanápinacué nùyaca piwàwalicu mamáalàacata. Péemiacué comparación: Abéya yàana càmita yéewa càyacanáni méetàuculé abéya ícha. Càita nacái càmítacué píalimá pimànica cayábèeri càide iyúwa Dios iwàwáaná píináidacaalícuéwa nuícha.

⁵ “Càica núade iyúwa abéyèeri uva yéetaná. Píatacué càiyéide iyúwa abéya yàana. Cawinácaalí yeebáidérica nutàacái mamáalàacata, yá nùyaca iwàwalicu, yásí imànica madécaná cayábèeri. Càmicáinacué píalimá pimànica cayábèeri méetàuculé nuícha.

⁶ Cawinácaalí càmírica yeebáida nutàacái mamáalàacata, Núniri Dios yúucapiná méetàuculéni, càide iyúwa wáucacaalí yàanami méetàuculé, macáita yàana màyananéeri àta mìsicalétani, néese wenàiwica yeedáca yàanami náucacaténá nía quichái iriculé neemacaténáni.

⁷ “Peebáidacaalícué nutàacái mamáalàacata, càmicaalícué nacái píimáicha tàacáisi nuéwáidéeri iyú pía, yá pisutácué nuícha numàinínápinacué píri cainácaalí cayábèeri piwàwéericuéca, yá numànica píriwani.

⁸ Pimànicaalícué madécaná cayábèeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí áibanái naicápiná Núniri Dios cáimétaquèeri iyú. Càita nacái píasáidapínacuéca nuéwáidacalécuéca pía.

⁹ Cáininácuéca nuicáca pía càide iyúwa cáinináaná Núniri Dios iicáca núa, íná peebáidacué mamáalàacata nutàacái píasáidacaténacué cáinináca píicáca núa càide iyúwa cáinináanacué nuicáca pía.

¹⁰ Pimànicaalícué iyúwa nuchùullaná pía, yásí cáininácuéca nuicáca píawa càide iyúwa cáinináaná Núniri iicáca núa numànicáiná iyúwa ichùullaná núa.

¹¹ “Cáicuéca nùumaca píri casímáicaténacué piwàwa nùapicha, yéewanápiná nacái casímáicuéca pía manuúsíwata.

¹² Nuchùullacué càì pimànica: Cáininácué píicáyacawa càide iyúwa cáinináanacuéca nuicáca pía.

¹³ Péemiacué comparación: Aibacaalí imàacaca icáucawa yàacawéeriná íchawalínáwa, yásí wáalíacawa báisíri iyú cáinináca iicáca yàacawéerináwa macái iwàwalícuésewa. Càita nacái numàacapiná nucáucawa píchawalínacué cáininácaínacué nuicáca pía.

¹⁴ Néese, pimànicaalícué mamáalàacata iyúwa nùumáaná, cáininácaténacué píicáyacawawa, yásí nùacawéeyínacuéca pía.

¹⁵ Càmitacué quirínama nùuma píwali nùasu wenàiwicacuéca pía, càmicáiná yàasu wenàiwica yáalíawa íwali yái íwacali imàiníaca. Néese nùumacué píwali nùacawéeyínacuéca pía nucàlidacáinacué píri macáita yái Núniri Dios ímáanáca nulí.

¹⁶ Càmitaté peedácué núa píiwacalipináwa. Néese nuedácatécué pía nùasunáipináwa, yá nudéca nuchùullacuéca pía pimàinínápiná cayábèeri, yéewacaténacué nacái yái cayábèerica pimàiníricuéca iyamáacawa càiripináta. Yásí Núniri Dios imànícucué píriwa cainácaalí cayábèeri wawási pisutéeripínacuéca ícha nunùmalícué, pisutácaalícué càide iyúwa nuwàwáaná.

¹⁷ Iná nuchùullacué càì pimànica: Cáininácué píicáyacawawa”, ìmaca walí yái Jesúsca.

El mundo odia a Jesús y a los suyos

¹⁸ Jesús ìmacaté walí: “Aibanái èeri mìnaná càmíyèi yeebáida nutàacái báawapiná naicácuéca píawa, íná piwàwalícué báawáanáté naicáca núa quéechaté ipíchawáiseté báawaca naicácuéca pía.

¹⁹ Piyacaalícué càide iyúwa èeri mìnaná iyáanátá, yá cáininácuéca èeri mìnaná iicáca píatá, càide iyúwa cáinináaná naicáyacawawa. Quéwa nudéca nuedácuéca pía èeri mìnaná

yéewíise, peebáidacaténácué nutàacái, íná báawaca naicácuéca pía càmicáinácué piya càide iyúwa nàyaná.

²⁰ Piwàwalicué yái nùuméricatécué piri: ‘Canáca yàasu wenàiwica cachàiníri íiwacali íichawa’, càite nùumaca. Càita nacái càmita yéewacué cachàinica nuícha pía. Iwàwacutácué piùwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanáwa. Abénaméeyéi nàuwideca namànica núa, íná nàuwidecuéca nacái namànica píawa. Quéwa áibanái yeebáidaca nutàacái, íná neebáidapíná nacái iyúwa péewáidáanácué nía.

²¹ Quéwa áibanái càmiyíeyí yeebáida nutàacái namànipíná piri báawéeriwa peebáidacáinácué nutàacái càmicáiná náalia Dios íwali, yái íbanuèrica núa aléi.

²² “Càmicaalíté nùanàatá nucàlidacaténá wenàiwicanái íri nutàacáiwatá, yá càmita cabáyawaná nía nùwalísetá. Quéwa siúcáisede canáca yéewaná náimaca càmlínápinása cabáyawaná nía nùwalíise néemiácáináté nùumaca nalí nudéca nùanàca Dios yàatanáise.

²³ Máiniyíeyí cabáyawanáca niara wenàiwicaca càmiyíeyíca yeebáida nutàacái, yácáiná caw-ínacaalí báawéerica íicáca núa, idéca báawaca íicáca núa báawacáináté íicáca Núaniri Dios quéechatécáwa.

²⁴ Càmicaalíté numàni nàacuésemi yái càmirica áiba wenàiwica idé imànicatá, yá càmita cabáyawaná nía nùwalísetá. Quéwa éwita naicácaníta càì numànica, càicàaníta báawaca naicáca núa, báawa nacái naicáca Núaniri Dios.

²⁵ Quéwa iwàwacutá macáita íchàbacawa càide iyúwaté rey David icàlidáaná tàacáisi nunùmalicuése bàaluité. David ímacaté: ‘Máini báawacaté naicáca núa éwita canácaníta íwalíise báawáanápiná naicáca núa’, càì ímacaté nunùmalicuése yái Davidca.

²⁶ “Quéwa nudécanámi nuèpùacawa Núaniri Dios yàataléwa, yásí nubànùacué piriwa Espiritu Santo, yái Espiritu Dios yàatanáiseerica, itàanírira báisiiri iyú, yái Yàacawéeridéericuéca pía. Espiritu Santo yàanàpiná, yásí yéewáidacuéca píawa nùwali yéewanápinácué picàlidaca nuináwaná íwali.

²⁷ Pidécúca piyaca nùapícha mamàalàacata nudàbacatáiseté nuéwáidaca wenàiwica àta siùca nacáide, íná picàlidapínácué nuináwaná íwali èeri mìnánái íriwa”, íimaca walí yái Jesúsca.

16

1 Jesús íimaca walí àniwa: “Nudéca nucàlidacuéca piri ní ipíchaná piwènúadacuéca píwítáisewa nuícha ísicúata, nadàbacaalípiná nàuwideca namànicuéca pía.

2 Yásí náucacué píawa judíonái yéewáidacáalu íicha, càmitacué quirínama nabatàa piwàlùacawa néré àniwa. Aibaalípiná nayúnáida nacái náibaidaca nàyaca Dios íripíná nanúacaalícué píawa.

3 Yá namànipínácué piri báawéeri càmicáiná náalia Núaniri Dios íwali, nùwali nacái.

4 Nucàlidacuéca piri ní siùcata yéewanápinácué nadàbacaalípiná namànicuéca piri báawéeri, yásí piwàwalicuéca nudéca nucàlidacuéca piri ní”, íimaca yái Jesúsca.

Lo que hace el Espíritu Santo

Jesús ímacaté walí àniwa: “Ídàbacaalíté nuéwáidaca wenàiwica, càmitaté nucàlidacué piri ní piùwichàanápinácuéwa nulípiná, nùyacáinátécué píapícha.

5 Quéwa siúcáide yá nùacawa nùyacaténá yáapícha yái Dios íbanuèricaté núa aléi. ¿Cánácué càmita pisutá péemíawa núa siúcade íwali yái nùanápináca Núaniri Dios yàataléwa? Iwàwacutácué casímáica piwàwa nùapícha.

6 Quéwa, máini achúmacuéca piwàwa siùca nucàlidacáinácué piri ní.

7 Quéwa, péemiácué cayába. Cayába cachàiníwanái pírcuèni nuèpùanápináca Núaniri Dios yàataléwa. Càmicaalí nuèpùawa Núaniri Dios yàataléwa, néese càmita yàanàa yái Yàacawéeridéeripínácuéca pía, yái Espiritu Santoca. Quéwa nùacaalípináwa, yá nubànùacuéca piriwani.

8 Espiritu Santo yàanàpiná, yásí imàacaca èeri mìnánái náaliacawa cabáyawanáca nía. Imàacapíná náaliacawa nacái nudéca nùyaca machacàníri iyú Dios íicá. Espiritu Santo imàacapíná náaliacawa nacái càinácaalí iwàwacutáanápiná namànica nàyacaténá machacàníri iyú. Espiritu Santo imàacapíná nacái náaliacawa Dios yùuwichàidáanápiná cabáyawanéeyéi wenàiwica.

9 Espiritu Santo imàacapíná náaliacawa cabáyawanáca nía càmicáiná neebáida nutàacái.

10 Yá Espiritu Santo imàacapíná èeri mìnánái náaliacawa nudéca nùyaca machacàníri iyú Dios íicá íná yéewa nùacawa Núaniri Dios yàataléwa. Espiritu Santo imàacapíná nacái náaliacawa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníri iyú Dios íicá, càmicáinácué piicá núa cháì èeri írìcu.

11 Espiritu Santo imàacapíná èeri mìnánái náaliacawa nacái Dios yùuwichàidáanápiná níawa càiripínáta. Càipíná náaliacawa Dioscáiná idéca íináidacawa yùuwichàidáanápiná Satanás càiripínáta, yái íchùulíerica èeri mìnánái íwítáise.

¹² “Iyaca madécana núcàlìdeeripinacué pirí, quéwacué siuca càmita píalimá píalíaca péemiaca macáita, càinácaalí ímáaná.

¹³ Quéwa Espíritu Santo yàanáapiná, yái itàánírica báisíiri iyú, yásí yéewáidacuéca píawa macái báisíiri tàacáisi iwali, càmicáiná icàlidapiná yáasu wawásiwa, néese icàlidapiná macáita càinácaalí tàacáisi Dios icàlìdeeri írí. Néese Espíritu Santo imàacapinacué píalíacawa càinácaalí ichàbáanáwa áiba èriwa.

¹⁴ Espíritu Santo imàacapiná wenàiwica náalíacawa cachàinica nuíwítáise, icàlidacáinacué pirí nutàacái péemiacaténacué càinácaalí ímáaná.

¹⁵ Macáita yái Núaniri Dios idènièrica nudèniata nacái yáapichani, íná núumacué pirí Espíritu Santo icàlidapinacué píriwa nutàacái, imàacacué nacái píalíaca péemiacani, càinácaalí ímáaná.

¹⁶ “Achúmáanatacá càmitacué piicápiná núa, néese mesúnamáita piicápinacué núa àniwa nùacáináca Núaniri Dios yàataléwa”, ímaca walí yái Jesúsca.

La tristeza se cambiará en alegría

¹⁷ Néeseté abenaméeyéi wéenanái wía yéewáidacaléca, náimaca nalíwáaca:

—¿Càináica ímáaná yái tàacáisica? Idéca ímaca walí achúmáanatacá càminápinása waicáni, néese mesúnamáitasa yèepù waicápináca àniwani, yàacáináscáwa Yáaniri Dios yàataléwa.

¹⁸ ¿Càináica ímáaná yái tàacáisica ‘achúmáanatacá’? Càmita wáaliwa càinácaalí iwali itàaní —náimaca.

¹⁹ Néese Jesús yáalíacawa wawáwaca wasutáca wéemlawa iwali. Yá ímaca walí:

—Nudéca núumacuéca píri achúmáanatacá càmitacué piicápiná núa, néesequé mesúnamáita piicápinacué núa àniwa. ¿Pisutásicué péemlawa píawáaca iwali yái tàacáisica?

²⁰ Péemiacué cayábani. Achúmáanatacá píicháanípinacuéca, yá achúmapinacuéca piwàwa nanúcaalí núa, quéwa áibanái èeri mìnánái càmiyéi yeebáida nutàacái, casímáipináca nawáwa. Quéwa éwita achúmacáanítacué piwàwa malééná èeri nuétácaí iwálise, càicáaníta mesúnamáita casímáicuéca piwàwa nuétácaí iwali.

²¹ Péemiacué comparación: Achúmaca inanái iwàwa úasu èericaalí yàanáca umusúadánápiná iicá èeri. Yá achúmaca uwàwa úuwichàcáináwa cáiwíiri iyú, quéwa idécánáami asáica urí, yásí uimáichaca yái cáiwíirica, máinicáiná casímáica uwàwa umusúadacáiná iicá èeri.

²² Càita nacái siúcade achúmacuéca piwàwa. Quéwa nuèpùpináca nuiacuéca pía àniwa, yásí máinicué casímáica piwàwa, yá canácata yáaliméeripiná achúmaca imànicuéca piwàwa àniwa.

²³ “Néenialípiná càmitacué iwàwacutá pisutáca péemlawa núa, yácáiná Espíritu Santo yéewáidapinacué píawa. Péemiacué cayába, Núaniri Dios imànipinacué píriwa càinácaalí cayábèeri wawási pisutéericuéca imàninápiná píri, pisutácaalícué Dios ícha nunùmálicuíse càide iyúwa nuwàwáaná.

²⁴ Càmitàcá pisutácué Núaniri Dios ícha nunùmálicuíse imàninápinacué píri cayábèeri càide iyúwa nuwàwáaná. Pisutácué Dios ícha nunùmálicuíse imàninápiná píri cayábèeri, yásí imànicuéca píriwani càide iyúwa nuwàwáaná, yéewacaténacué casímáica piwàwa manúsíwata —ímaca walí yái Jesúsca.

Jesucristo, vencedor del mundo

²⁵ Jesús ímacaté walí àniwa: “Nudéca nuéwáidacuéca pía càulenèeri comparación iyú. Quéwa áibaalípináwa càmitacué nutàaní píri comparación iyú. Néese nutàanípinacué píri amalèeri iyú Núaniri Dios iwaliwa, píalíacaténacué péemlaca ráunamáitani, càinácaalí ímáaná.

²⁶ Néenialípiná pisutápinacué Dios ícha nunùmálicuíse imàninápinacué píri cayábèeri càide iyúwa nuwàwáaná, yá càmita iwàwacutá nusutáca Dios ícha manúsíwata píripinacué.

²⁷ Cáininácainá Dios iicácuéca pía, íná càmita iwàwacutá nusutáca Dios ícha manúsíwata píripinacué. Cáininácuéca Dios iicáca pía cáininácainácué piicáca núa, peebáidacuéca nacái nùanácaté Dios yàatanáise.

²⁸ Nudéca nùacawa Núaniri Dios yàatanáisewa nùanácaténá aléi èeri iriculé. Siúcade nuèpùacawa èeri ícha nùacaténáwa àniwa Núaniri Dios yàataléwa”, ímaca walí yái Jesúsca.

²⁹ Néese wía, Jesús yéewáidacaléca wáimaca írí:

—Siuca pítaánica piyaca amalèeri iyú, càmita picàlida piyaca càulenèeri comparación.

³⁰ Siuca wáalíacawa píalíacawa macáita wawási. Càmita iwàwacutá wasutáca wéemlawa pía píalíacáinátawa càinácaalí wáináidánáwa wawáwalícuéca wawáwalícuéca wáiwítáise iwali. Íná weebáidaca píanácaté Dios yàatanáise —wáimaca írí.

³¹ Néese Jesús ímaca nalí:

—Piyúnáidacuéca peebáidaca nutàacái tàì ímèeri iyú macái piwáwalícuéca, quéwa càmitàcáwa cachàinicué piwítáise nùwali.

³² Mesúnamáisiwatacué piplacuéwaca picàlaliacawa nuícha, yá pimàacapinacuéca núa abéeritawa. Quéwa càmita máini abéerisiwa núa, Núaniricáiná iyaca núapicha.

³³ Nucàlidacuéca piri macáita yái tàacásica yéewacaténacué matuíbanáica pía peebáidacáinácué nutàacái. Chái èeri iricu piùwichàapinácawa, quéwa pichàiniadacué piwàwawa. Nudéca numawèniadaca Satanás íiwitáise cachàiníri, yái ichùulièrica èeri mìnánái íiwitáise namàninápiná nabáyawanáwa, íná yéewacué píalimápiná pimawèniadaca píchawa Satanás nacái —íimaca walí yái Jesúsca.

17

Jesús ora por sus discípulos

¹ Néeseté idécánáami Jesús icàlidaca walíni, yá iicáidaca chènuniré, yá íimaca Dios irí: “Núaniri, idéca nuenáwaná yàanáaca. Pimàaca èeri mìnánái náaliacawa cachàinica nuíwítáise, núa Píirica, yéewanápiná numàaca nacái náaliacawa cachàinica píiwítáise.

² Pidéca pimàacaca nulí píiwítáisewaca nucúanápiná èeri mìnánái canánama, nùacaténá nacáuca càmiiri imáaláawa, níái pièyéica nulí nùasunáipiná, núa Píirica.

³ Nadèniapiná nacáucawa càmiiri imáaláawa níái yáaliyéica wàwali, pía abéerita Dios báisiirica, núa nacái Jesucristo yái pibànuèrica aléi èeri iriculé.

⁴ “Nudéca nùasáidaca nalí cachàinica píiwítáise cháí èeri iricu, íná nudéca numáalàidaca numànica macáita càide iyúwaté pichùulianá numànica.

⁵ Íná Núaniri siúcade pimàaca cáimiétacanéerica núa píapicha chènuniré càide iyúwaté nùyáaná píapicha bàaluitésíwa èeri ipíchawáise.

⁶ “Pidéca peedáca níái wenáiwicaca èeri mìnánái yéewíse piacaténá nulí núa nùasunáipiná. Yá nudéca numàacaca náaliaca píwali iyúwa piyáaná. Quééchatécáwa píasunáica núa, yá pidéca piaca nulí núa nùasunáipiná, nadéca nacái namànica càide iyúwa pichùulianá núa.

⁷ Siúca náaliacawa macáita yái numànírica, yá nacái tàacási nuéwáidéerica iyú núa, nudéca numànicaní pichàini iyú, yái pichàini pimàaquéerica nulí.

⁸ Nudéca nucàlidaca nalíni yái tàacásica pièricaté nulí, yá neebáidaca nulíni. Náaliacawa báisiiri iyúcani nùanàacaté platanáise. Neebáida nacái pibànùanaté núa.

⁹ “Nusutáca nalí píicha manuísíwata. Càmita nusutá píicha áibanái èeri mìnánái irípiná càmiyéi yeebáida nutàacái. Néese nusutáca píicha nalí níái pièyéica nulí píasunáicáiná núa.

¹⁰ Macáita níái nùasunáica níacata píasunái nacái. Macáita níái píasunáica níacata nùasunái nacái. Nàyacáiná machacàniri iyú, íná nùasáidaca cachàinica nuíwítáise.

¹¹ “Siúcáade càmita nuyamáawa cháí èeri iricu, quéwa nayamáapinácawa cháí èeri iricu, idècunitàacá nùyaca píapicha. Pía, Núaniri mabáyawanéerica, picúa núa píripínáwa pichàini iyúwa neebáidáanápiná mamáalacata pitàacái, níái pièyéica nulí nùasunáipiná, yéewacaténá abédanamaca náiwítáise náapichawáaca càide iyúwa abédanamáaná nuíwítáise píapicha.

¹² Idècunitàacá nùyaca píapicha cháí èeri iricu, yá nucúacaté núa píripiná pichàini iyú, níái pièyéica nulí nùasunáipiná. Canácata néená yúquéeriwa nuícha, abéerita meedá yáara yúquéricatéwa quééchatécáwa. Íná yéewa macáita ichàbapinácawa iyúwa profetanái itànanáté tàacási iwali pinùmalicúise bàaluité.

¹³ “Siúcáade nùacawa píatalé, Núaniri. Quéwa idècunitàacá nùyaca cháí èeri iricu, yá nusutáca píicha nalí casímáicaténá nawàwa manuísíwata càide iyúwa casímáiná nuwàwa.

¹⁴ Nudéca nucàlidaca nalí pitàacái quéwa báawaca èeri mìnánái iicáca núa càmicáiná nàya càide iyúwa èeri mìnánái iyáaná, càide iyúwa núa nacái càminá nùya càide iyúwa èeri mìnánái iyáaná.

¹⁵ Càmita nusutá píicha pitéenápiná núa èeri íicha, néese nusutáca píicha picúanápiná núa Satanás íicha yái báawéerica.

¹⁶ Càide iyúwa càminá nùya èeri mìnánái íiwitáise iwali, càita nacái níái yeebáidéeyéica nutàacái càmiyéita nacái íya èeri mìnánái íiwitáise iwali.

¹⁷ Masacáaca pimànica náiwítáise pitàacái báisiiri iyúwa náibaidacaténá piri càide iyúwa piwàwáaná. Báisiiri tàacásica yái pitàacáica.

¹⁸ Càide iyúwa pibànùanaté núa èeri mìnánái yéewiré, càita nacái nubànùca níái nùasunácawa èeri mìnánái yéewiré càmiyéica yeebáida nutàacái.

¹⁹ Yá siúcáade numàacapináca nucáucawa náichawalíná numànicaténá càide iyúwa piwàwáaná yéewanápiná masacáaca pimànica náiwítáise pitàacái báisiiri iyúwa náibaidacaténá píripiná càide iyúwa piwàwáaná.

²⁰ “Càmita nusutáca píicha abéta nalí níái yeebáidéeyéica nutàacái, néese nusutáca píicha nacái áibanái irípiná yeebáidéeyéipiná nutàacái áibaalípiná néemiacaalípiná nuéwáidacalénái icàlidaca nalíni.

²¹ Núaniri, nusutáca píicha pimàacáanápiná abédanamaca náiwítáise náapichawáaca macáita manuísíwata, càide iyúwa abédanamáaná wáiwítáise wáapichawáaca. Càide iyúwa

piyáaná núapicha, nùyáaná nacái piápicha, càita nacái pimàacaca abédanamaca náiwitáise náapichawáaca nàyacaténá abédanamata wáapicha, yéewanápiná áibanái èeri mìnánái neebáidaca pidéca pibànùaca núa aléi.

²² Pidéca pimàacaca núsáidaca nalí cháí èeri iricu cachàinica piíwítáise. Núa nacái, nudéca numàacaca náasáidaca áibanái irí cachàinica piíwítáise yéewanápiná abédanamaca náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abédanamáana wáiwítáise wáapichawáaca.

²³ Nùyaca nawàwalicu, pía nacái iyaca nuwàwalicu abédanamacaténá náiwitáise náapichawáaca manúisíwata, yéewanápiná èeri mìnánái càmíiyéi yeebáida nutàacái náaliacawa pidéca pibànùaca núa, yéewanápiná nacái náaliacawa cáinináca piicáca níai nùasunáica càide iyúwa cáinináaná piicáca núa.

²⁴ “Núaniri, pidéca píaca nulí nía nùasunáipiná. Nuwàwaca nàyaca núapicha aléera nùyacatalépiná naicácaténá pimàacáaná macáita naicáca núa cáimiétaquéeri iyú nùyacaalípiná piápicha chènuniré, cáinináccáinaté piicáca núa bàalutésíwa èeri ipíchawáise.

²⁵ Píia, Núaniri mabayawanéeri, áibanái èeri mìnánái càmíiyéi yeebáida nutàacái càmita náalíia píwali, quéwa núalíaca píwali. Níai nacái nùasunáica náaliacawa pibànùacaté núa aléi.

²⁶ Nudéca numàacaca náaliacawa piíwítáise iwali. Yá numàacapiná mamáalàacata náaliaca píwali càiripináta yéewanápiná cáinináca naicáyacacawa càide iyúwa cáinináaná piicáca núa, yéewanápiná nacái nùyaca nawàwalicu”, íimaca yái Jesúsca isutáca walípiná Yáaniri Dios íichawa.

18

Arrestan a Jesús

¹ Jesús idécanáami isutáca walípiná Dios íicha, yá yàacawa wáapicha wía yéewáidacaléca, wáacaténáwa abémáalé únibàa íicha, íipidenéeri Cedrón. Iyaca néeni bñacalé inàlìmaná. Yá Jesús iwàlùacawa néré wáapicha wía yéewáidacaléca.

² Judas, yái yèericatéwa wáicha itécaténá Jesús yúuwidenái náibàacaténáni, yáaliacawa iwali yái bñacaléca, Jesús iyacáinaté néeni wáapicha madécaná yàawiríia, wía yéewáidacaléca.

³ Iná Judas yàanáaca bñacalé inàlìmaná néré, itéeri yáapichawa madécaná romanonái yàasu úwinái, áibanái nacái judíonái yàasu úwinái icuèyéica templo. Sacerdote íiwacanánái, fariseonái nacái nabànùacaté nàasu úwináiwa Judas yáapicha. Nadèniaca nacáapisáiwá. Naté nacái nàasu béeriasiwa, lámpara nacái nacamalápináwa, catácáiná nàwali.

⁴ Quéwa Jesús yáaliacawa cáinacaalí namàninápináté irí, iná imusúacawa náipunita, yá isutáca yéemíawa nía:

—¿Cawinácué picutá? —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Náimaca irí:

—Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica wacutá —náimaca irí. Néese Jesús íimaca nalí:

—Núaquéi —íimaca yái Jesúsca. Judas, yái itéerica Jesús yúuwidenái náibàacaténáni, ibàlùacawa néeni úwinái yáapicha.

⁶ Ideté Jesús íimaca: “Núaquéi”, yáta cáaluca nía Jesús íicha, yá néerúacawa íicha, yá náuwàacawa cáli íinaté nacaalùniwa.

⁷ Néese Jesús isutáca yéemíawa nía àniwa:

—¿Cawinácué picutá? —íimaca. Néese náimaca àniwa:

—Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica wacutá —náimaca irí.

⁸ Iná Jesús íimaca nalí àniwa:

—Nudéca nucàlidacuéa píriní nuináwanáwa núaquéi. Picutáccáinácué núa, néese pimàacacué nèepùacawa níai núapichéeyéica —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Yá macáita ichàbacawa càide iyúwaté Jesús íimáanáté: “Núaniri, níai pièyéica nulí nùasunáipiná canáca néená yúuquériwa nuícha”, càité íimaca yái Jesúsca, iwàwacáinaté icúaca wía yúuwichàacáisi íicha, wía yéewáidacaléca.

¹⁰ Néese Simón Pedro, idènièrica espada machete nacáiri, yá iwatàaca espada yàalu iricúsewa, yáalimáidaca ipélicatátá quéwa isasàacáita meedá asialí yúuwi yéewápuwáiseechúa yái íipidenéerica Malco, sacerdote íiwacalíná yàasu wenàiwicaca.

¹¹ Quéwa Jesús íimaca Pedro irí:

—Píiyáa píasu espadawa yàalu iriculéwa. Iwàwacutá nùuwichàacawa manúisíwata càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

Jesús ante Anás

¹² Néeseté níai úwinái, náiwacalí yáapichawa, nía nacái judíonái yàasu úwinái icuèyéica templo náibàaca Jesús. Yá nadacúaca náichawa icáapi.

¹³ Néese quéechacáwa natéca Jesús Anás icapèe néré. Caifás icuíricani yái Anásca. Néenialíté sacerdote íiwacalínacani yái Caifásca.

¹⁴ Yáí Caifás, yá cata icàlidéericaté judío íiwacanánái írí cayábáanápínáté cachàiníwanái nalíni abéeri asiali yéetacaalípinátéwa macáí wenàiwica íchawalíná, ipíchaná romanonái inúaca macáita judíonái.

Pedro niega conocer a Jesús

¹⁵ Néese Simón Pedro, núa Juan nacáí, wàcawa Jesús yáamiwáise déecuta. Wàanàca sacerdote íiwacalíná icapèe néré, yá namàacaca nuwàlùacawa Jesús yáamiwáise capíi ibàacháwalená iriculé, yá cáiná sacerdote íiwacalíná yáalá iicáca núa.

¹⁶ Pedro ibàlùacawa bàacháwáiseeri inúma ícha. Iná nùacawa bàacháwa ícha nutécaténá Pedro núapichawa bàacháwa iriculé. Yá nusutáca wawàsi inanái ícha icuèchúaca capíi inúma bàacháwáise umàacáanápíná Pedro iwàlùacawa. Yá umàacaca iwàlùacawa.

¹⁷ Néese usutáca uémíawa Pedro:

—¿Píastica nacáí abéeri néená níái Jesús yéewáidacaléca? —úumaca Pedro írí. Néese Pedro íimaca ulí:

—Cámíta núani —íimaca yáí Pedroca, ipíchaná náibàacani.

¹⁸ Néese casalínícaté nàwali níái sacerdote yàasu wenàiwicaca iyéeyéica néeni, úwinái nacáí icuèyéica templo, iná napucúadacaté quichái, yá nàanabàca. Pedro yàanabàca nacáí nàapicha quichái.

El sumo sacerdote interroga a Jesús

¹⁹ Idècunitàacá Pedro iyaca bàacháwáise manuírí capíi ícha, yá capíi iricu sacerdote íiwacalíná idàbacaté isutáca yéemíawa Jesús wàwali macáita wía yéewáidacaléca. Isutáca yéemíawa Jesús nacáí càinácaalí íwali yéewáida wenàiwica.

²⁰ Jesús íimaca írí:

—Cámíta nuéwáida nía ibàacanéeri iyú. Nudéca nucàlidaca tàacáisi macáí wenàiwica yàacuèsemi. Nudéca nuéwáidaca wenàiwica mamáalàacata judíonái yéewáidacaalu iricu, templo iricu nacáí, aléde nàwacáidáyacataléca macáí judíoca.

²¹ ¿Cáná pisutá péemíawa núa? Pía pisutáca péemíawa áibanái yéemièyéicaté nutàacáí càinácaalí íwali nuéwáidaca nía. Nàaliacawa íwali yáí nucàlidéerica nalí —íimaca yáí Jesúsca.

²² Idècanáami Jesús càí íimaca nalí, néese abéeri néená níái úwi icuèyéica templo inúaca Jesús inàni íwali. Yá íimaca Jesús írí:

—Picá càí pitàaníca sacerdote íiwacalíná írí —íimaca.

²³ Jesús íimaca írí:

—Nutàanícaalí báawéeri iyú, picàlida nulíni càinácaalí báawéeri nutàani. Quéwa càmicaaalí nutàani báawéeri iyú, néese canácata yéewaná picapèedáidaca núa —íimaca yáí Jesúsca.

²⁴ Néese Anás ichùulíaca úwinái natéca Jesús nadacuèrimi Caifás yàatalé yáí áiba sacerdote íiwacalíná.

Pedro niega otra vez a Jesús

²⁵ Idècunitàacá Pedro ibàlùaníca yàanabàca iyaca, yá áibanái iyéeyéica néeni nasutáca néemíawani:

—¿Càmítasica pía nacáí abéeri néená níái Jesús yéewáidacaléca? —námíaca. Quéwa Pedro imànica ichìwawa àniwa. Yá íimaca nalí:

—Cámírita núa —íimaca yáí Pedroca, cáalucáináni, ipíchaná náibàacani.

²⁶ Néese sacerdote íiwacalíná yàasu wenàiwica, abéeri yéenasàiriná yáí asiali Pedro isasèericaté yùuwi, yá cata isutáca yéemíawa Pedro nacáí. Yá íimaca Pedro írí:

—¿Càmítasica pía yáí nuiquèericaté Jesús yáapicha bàncalé inàlìmaná néeni? —íimaca.

²⁷ Yá Pedro imànica ichìwawa àniwa, íimaca càmitasa yáalá Jesús íwali, yáta cawámai itàaca.

Jesús ante Pilato

²⁸ Néeseté natéca Jesús Caifás icapèe ícha gobernador romanosàiri icapèe nérépiná. Amaláca yàacawa nawicáu, iná càmíta nawàlùawa gobernador càmíri judío icapèe iriculé, nàimacáiná càmitasa nawàwa casacàca nía Dios ícha íwalíse yáí nawàlùanácawa càmíri judío icapèe iriculé. Càide iyúwaté profeta Moisés ichùulínaná nía, casacàcaalí Dios iicáca nía yáté èerica, yá càmíta nàalimá nayáaca nayáacaléwa Pascua yàasuná culto yaalí.

²⁹ Iná gobernador Pilato imusúacawa icapèe íchawa itàanicaténá nàapicha. Yá íimaca nalí:

—¿Càinácué ibáyawaná pirí yáí asialica? —íimaca.

³⁰ Néese námíaca írí:

—Càmícaalí imàni íbáyawanáwatá, néese càmíta waté platalétáni —námíaca.

³¹ Pilato íimaca nalí àniwa:

—Pitècuéni piùwichàidacuéni càide iyúwa plawirináimi íiwitáise íimáaná —íimaca yáí Pilatoca. Níái judíoca námíaca Pilato írí àniwa:

—Píacué romanonái icuèyéica wàasu cáli càmítacué píbatàa wanúaca wenàiwica cruz íwali, wía judíoca —námíaca írí.

³² Càité namànica càide iyúwaté Jesús icàlidáanaté ìwaliwa nanúanápínáténi cruz ìwali, níái càmiyéica judío.

³³ Pilato yèèpùta iwàlùacawa icapèe manuírì iriculéwa. Yá imáidaca yàataléwa Jesús. Pilato ímaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinápiná? —ímaca.

³⁴ Jesús ímaca irí:

—¿Pisutásica péemíawa núa píináidacáináwa pisutáanápíná péemí núa, càmicaalí nacái, pisutásica péemíawa núa áibanái icàlidacáiná píriní? —ímaca yái Jesúsca.

³⁵ Pilato ímaca irí àniwa:

—¡Núa càmirita judío! Péenánái judíonái, núa nacái sacerdote íwacanánái nadéca natéca pí nùatalé nacháawáacaténá píináwaná ìwali. ¿Càiná báawéeriquéi pímaníca? —ímaca.

³⁶ Néese Jesús ímaca irí:

—Càmíta nucùa wenàiwica càide iyúwa èeri mìnánái icùaná yàasu wenàiwicawa cháí èeri irìcu. Nucùacaalí càí nùasu wenàiwicawatá, yá nudèniaca nùasu úwináiwatá imàniyéipíná úwi ipíchaná nuúwidenái íbàaca núa presoírì iyú natécaténá núa judío íwacanánái yàatalétá. Quéwa càmita nucùa nùasunáíwa èeri mìnánái íiwitáise ìwali —ímaca yái Jesúsca.

³⁷ Néese Pilato isutáca yéemíawa Jesús àniwa:

—¿Néeni, píatasica abéeri nacuèriná? —ímaca. Néese Jesús ímaca.

—Báisita, núaqueí càide iyúwa pímáná. Nacuèrináca núa. Numusúacaté nuicá èeri nucàlidacaténá nalí báisírì tàacáisi. Cawínácaalí wenàiwica iwàwéyéica yáalíacawa báisírì tàacáisi ìwali, néemíaca cayába nucàlidáanáca nalíni —ímaca yái Jesúsca.

³⁸ Néese Pilato ímaca Jesús irí:

—Canácata yáaliméeri yáalíacawa càirínácaalíni, yái píiméerica ìwali báisírìcaca tàacáisica —ímaca yái Pilatoca.

Jesús es sentenciado a muerte

Néese Pilato idécanáamité càí isutáca yéemíawa Jesús, yá Pilato imusúacawa icapèe íchawa àniwa itàanicaténá judíonái yáapícha. Ímaca nalí:

—Càmíta nuicá ìwali íbáyawaná yái asialica.

³⁹ Quéwa, càide iyúwacué píiwitáise iyáaná, nuwasàapínacué píriwa abéeri presoírì Pascua yáasuná culto yaalíwa. ¿Píwàwasicué numàacaca yèepunícawa píri Jesús, yái judío icuèrináca? —ímaca yái Pilatoca.

⁴⁰ Néese macáita néemíanicawa:

—¡Càmírìta! ¡Píwasàa walí Barrabás! —náimaca néemíanicawa. Yái Barrabásca abéeri presoírì imàníricaté iwúicái romanonái yàasu gobiernu ípunita.

19

¹ Néeseté Pilato ichùulíaca yàasu úwináíwa nacapèedáidaca Jesús mabàleta cachàinírì cabèesi iyú. Yá nacapèedáidaca Jesús báawanama àta ímami ichalàacatalétawa ícha.

² Néese úwinái namànica tuírì culèpi nacáiri icàyuwaníná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íwita ìwali nacuèrinásàiri naicácaténásatáni, naicáanicaténá meedá Jesús iquíníná. Néese náucaca ruana nacáiri Jesús ìwalíise, abéeri ruana nacáiri cáalèeri quíréeri nacái càiride iyúwa romano icuèriná íbàle, nacuèrinásàiri naicácaténásatáni.

³ Néese nàacawa yàatalé abéerinamata namanúbaca iyúwa, càide iyúwa nàaca nacáicaalí icàaluíná, quéwa naicáanicáita iquíníná meedá, càmita báisírì iyú nàa icàaluíná. Yá náimaca irí:

—¡Casímíái píwàwa, plyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —náimaca, càide iyúwaté romano íiwitáise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanicaténá meedá Jesús iquíníná. Yá nanúadáidaca Jesús ináni ìwali.

⁴ Néese Pilato imusúacawa àniwa itàanicaténá judíonái irí. Yá ímaca nalí:

—Píicacué yái, nudéca nutécucéca píataléni, yéewacaténacué píalíacawa càmita nuicá ìwali íbáyawaná, canásíwa —ímaca.

⁵ Néese namusúadaca Jesús capíi irícuíse idènièri tuírì culèpi nacáiri icàyuwaníná íiwita ìwaliwa, idènièri ìwalísewa bàlesi quíréeri nacái. Yá Pilato ímaca nalí:

—¡Píicacuéni, yácata yái asialica! —ímaca.

⁶ Néese sacerdote íwacanánái, núa nacái judíonái yàasu úwi icuèyéica templo, naicácanacáita Jesús, yá nadábaca néemíanicawa. Náimaca:

—¡Pínuacuèni! ¡Pítàacuèni cruz ìwali! —náimaca. Néese Pilato ímaca nalí:

—Píatacué ité itàtàawani cruz ìwali, càmicáiná nuicá ìwali íbáyawaná, canásíwa —ímaca.

⁷ Níái judíoca náimaca:

—Wadèniaca wàawirináimi yàasu tàacáisiwa íméerica iwàwacutáaná yéetácawa icàlidacáiná iináwanáwa Dios íiricasani —náimaca.

⁸ Néese idécánáami Pilato yéemiaca natàacái, yá cáaluca manuísíwatani.

⁹ Yèepùa iwàlùacawa icapèe manuírí iriculéwa àniwa, yá Pilato isutáca yéemiawa Jesús:

—¿Súsíseríiná píá? —íimaca. Quéwa Jesús càmíríta itàani.

¹⁰ Néese Pilato íimaca írí:

—¿Cáná càmíta pitàani nulí? Píalíacawa núalimá nuchùlliaca natàtaaca píá cruz ìwali, íná iwàwacutá picàlidaca nulí piináwanáwa numàacáanápíná pèepunicawa càmiccaalí piwàwa péetácawa —íimaca.

¹¹ Néese Jesús íimaca írí:

—Càmicaalí Dios íbatàa pimànica càide iyúwa iwàwáanátá, yá canácata píaliméeri pimànica nulítá, íná yáara wenàiwica íbànuericaté núa presoírí iyú píatalé, máini yáwanái íbáyawaná píicha —íimaca yái Jesúsca.

¹² Yáta Pilato icutáca cainápinácaalí iyú yáalimá imàacaca Jesús yèepunicawa, quéwa judío íiwacanánái néemíanicawa:

—¡Pimàacacaalí yèepunicawa yái asialica, néese càmíta quirínama cayába píapicha emperador romanosàirica, yái píiwacalisíwa icuèrica macái cáli imanùbaca! ¡Cawinácaalí wenàiwica iwàwéerica icùaca wenàiwica iyúwa nacuèriná, yúuwideca imànica píiwacali emperador! —náimaca.

¹³ Néese, idécánáami Pilato yéemiaca natàacái, yá ichùullaca úwinái natéénápiná Jesús caplí iricuíse. Yá Pilato yáawinacawa yàasu yàalubáisi íinatawa yéemiacataléca wenàiwica iináwaná, íipidenacatalé Gabata hebreo itàacái iyú, áibaalí íipidenacatalé íba sàabadanaméeyéi.

¹⁴ Yáté èerica Pascua yàasuná culto ípichawáiseri, yáté judíonái nachùlliaca yàacási nayáacaténá nayáacaléwa Pascua yaalí, càmicáiná yéewaná náibaidaca Pascua yàasuná culto yaalí. Néese mawiénicaalíté machacànica èeri, yá Pilato íimaca judíonái írí:

—¡Píicácué yái picuèrináca! —íimaca.

¹⁵ Quéwa néemíanicawa:

—¡Pinúacuèni! ¡Pinúacuèni! ¡Pitàtaacuèni cruz ìwali! —náimaca. Pilato íimaca nalí:

—Càmíta cayába nutàtaacué picuèriná cruz ìwali —íimaca. Quéwa sacerdote íiwacanánái náimaca:

—¡Canáca áiba wacuèriná emperador romanosàiri íicha! —náimaca.

¹⁶ Ináté Pilato yèepùadaca nalí Jesús natàtaacaténáni cruz ìwali. Yá natécani.

Jesús es crucificado

¹⁷ Néeseté natéca Jesús yàcalé íicha. Jesús itéca yàacawa yàasu cruzwa. Néese nàanàca néré íipidenacatalé La Calavera íimáanáca “íiwitási yáapimi iyacatalé” (áibaalí íipidenacatalé Gólgota hebreo itàacái iyú).

¹⁸ Néese natàtaacani cruz ìwali. Yá natàtaaca nacái áibanái cruz ìwali. Nabàlùadaca abéeri cruz Jesús inanàcubàa, abéeri cruz nacái abéemàawáise. Yá nabàlùadaca Jesús yàasu cruz bamuchúamibàa nalí.

¹⁹ Pilato gobernador ichùuliacaté nahanàidaca tàacási Jesús yàasu cruz ìwali. Yá tàacási íimaca: “Jesús, Nazaret iyacàlená néesèeri, yái judío icuèrináca.”

²⁰ Yá madécáná judío iléeca tàacási úwináicáiná natàtaacaté Jesús cruz ìwali mawiénita Jerusalén iyacàlená írí. Yá náalimá naléeca tàacási natànàacáináté máisisba tàacási iyúni: hebreo itàacái iyú, latín itàacái iyú nacái, griego itàacái iyú nacái.

²¹ Ináté judíonái yàasu sacerdote íiwacanánái nàacawa Pilato yàatalé. Yá náimaca írí:

—Báawéeriquéi meedá yái tàacásica pichùulièrica natànàaca íméerica ‘Judío icuèriná’, íná pichùulla natànàaca áibata àniwa. Pichùulla càì natànàanápíná: ‘Yái íméerica ìwaliwa judío icuèrinácasani’, càì pichùullaca natànàanápínái —náimaca.

²² Quéwa Pilato íimaca nalí:

—Numàacaca càitanide iyúwa natànàanàcani —íimaca.

²³ Néese idécánáami úwinái natàtaaca Jesús cruz ìwali, yá nàwacáidaca íbàlemi, naseriaca báinúacanama nàwaliwàacani, yá macái úwisàiri imanùbaca yeedáca íríwa abéeri yéená. Néese úwinái yeedáca ináwanimi cáalèeri càmírí isucúacaná, yái wáluma ináawaníná iyàacanèeri chènuniise àta cáliaculénama.

²⁴ Iná úwinái náimaca nalíwáaca:

—Píicácué wacacanáidani, waseríanápíná wàwaliwàacani. Cayába wáucaca wáichawa suerte íwalínápiná wáallíacaténáwa càinácaalí wéená yeedéeripíná wáichani —náimaca. Càita namànica càide iyúwaté profeta itànàanáté tàacási Jesús inùmallicuíse bàaluité. Càité íimaca “Naseriaca nàwaliwáaca nubàlemi, yá náucaca náichawa suerte nunáawanimi íwalínápiná nacái, càinácaalí néená yeedéeripíná íríwani”, càì profeta itànàacaté tàacási Jesús inùmallicuíse. Càité namànica níái úwináica.

²⁵ Jesús yáatúa ibàlùacawa mawiénita Jesús yàasu cruz irí, uénásàatúa nacái. Uyaca náapicha nacái María, úái Cleofas yàacawéetúaca. María Magdalena iyaca náapicha nacái.

²⁶ Jesús iicáca yáatúawa ibàlùèchúacawa núapicha mawiénita cruz irí, núa yéewáidacaléca cáiminéerica Jesús iicáca, yá Jesús íimaca yáatúa iríwa:

—Yái nuéwáidacaléca, piicá càinide iyúwa pliiriwa —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús íimaca nulí, núa Juanca:

—Picúa úa càide iyúwa piatúawa —íimaca yái Jesúsca. Yá nucuácaté úa nuénánái yáapichawa nucapèericuwa idécanáamité Jesús yéetáca.

Muerte de Jesús

²⁸ Néeseté Jesús yáalíacawa imáaláidacaté imànica macáita càide iyúwaté Dios ichùullianá imànica, Iná Jesús íimaca:

—Macàlaca nuwàwa —íimaca nalí imànicaténá càide iyúwaté áiba profeta itànàanaté Dios itàacái bàaluité.

²⁹ Uyaca néeni catúa ipuniéchuawa uva ituní iyú càaméeri líracaná. Yá náisapiaca esponja wáluma nacáiri uva ituní iyú. Yá nadacúaca wáluma nacáiri isàbéeri hisopo yéetaná yàana ipùatalicu, yái hisopo sitúa nacáirica. Néese namicháidacani mawiénita Jesús inúma irí, yéewacaténá ibèrúacani.

³⁰ Yá Jesús ibèrúaca achúmanamata ísapiacaténá inúmawa iyú yái uva ituníca càaméeri líracaná, yéewacaténá itànica cachàiniiri iyú. Néese Jesús íimaca:

—Nudéca numáaláidaca numànica macáita càide iyúwaté Dios ichùullianá numànica —íimaca yái Jesúsca. Néese icúadaca íiwtawa, yá imàacaca icáucawa yàacawa iiná íichawa.

Un soldado abre con su lanza el costado de Jesús

³¹ Yáté èerica viernes ipíchawáiseté judiónái iyamáidacawa Pascua yàasuná culto yaalí. Iná judiónái càmitaté nawàwa yéeteeyémiwa ichéecami ichanàacawa cruz iwali nàasu sábadu irícu nayamáidacatáicawa. Yáté èerica nayamáidacatáicawa máinírica iwàwacutáca nali namànicaténá nàasu cultowa ípidenéri Pascua. Iná nasutáca Pilato ícha wawási ichùullianápiná úwinái inúaca imalàawa nacàwa yáapi, níái ichanèeyéicawa cruz iwali néetácaténawa ráunamáita, yéewacaténá áibanái nalicúadaca nachéecami cruz ícha.

³² Iná úwinái yàaca inúaca imalàawa icàwa yáapi yái idàbàanéerica nàanàaca. Namalàata nacái icàwa yáapi yái áiba natàtèerica mawiénita Jesús irí.

³³ Quéwa nàacawa Jesús yàatalé, yá naicáca yéetácatéwa, Iná càmita nanúa namalàawa icàwa yáapi.

³⁴ Quéwa abéeri úwi isutàaca Jesús ibàlái irícu ùlibàna iyú. Yáta líranámi imusúacawa icháuná irícuise úni nacáiri yéewi.

³⁵ Nudéca nucàlidacani iyúwaté nuicáanáténi, núa Juanca, nuicácinaté Jesús yéetácatéwa ipíchawáiseté úwi isutàaca ibàlái irícu ùlibàna iyú. Iná yéewa nucàlidacuéca piri báisíiri iyúni. Núalíacawa nucàlidacuéca piri báisíiri iyúni, peebáidacaténacué nacái Jesús itàacái.

³⁶ Namànicaté macáita Jesús irí càide iyúwaté profetanái itànàanà tàacáisi bàaluité Dios inùmalícuise Mesías iwali, yái judío icuérinápiná Dios ibànueripinacaté nali. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmalícuise. Dios íimacaté: “Picácué pimalàa yáapi, yái oveja wàlisàica pinuéricuèca Pascua yàasuná culto piná”, íimacaté yái Díosca.

³⁷ Aiba profeta nacái itànàacaté tàacáisi Dios inùmalícuise Mesías iwali. Profeta íimacaté: “Naicáidapiná irí, yái aslali nasutèericaté”, càité itànàaca yái profetamica.

Jesús es sepultado

³⁸ Néesetécáwa José, abéeri Arimatea iyacàlená mìnali, yàacawa Pilato gobernador yàatalé, yá isutáca Pilato ícha Jesús iinámi. Yái Joséca yeebáidacaté Jesús itàacái quéwa ibàcanéeri iyúta quéechacáwa cáalucáinaté José judío íiwacanánái ícha. Yá Pilato imàacaca José yeedáca Jesús iinámi, Iná José yàaca yeedáca Jesús iinámi cruz ícha.

³⁹ Nicodemo nacái, yái yéericatéwa áiba catá itàanicaténá Jesús yáapicha, yàanàaca néré itéeri nacái treinta kilo pumèniiri isàni, yéewiadéericaté pucháiba pumèniyéi isàni íiwtáaná iyú, ípidenéeyéi mirra, áloe nacái áiba.

⁴⁰ Càité Nicodemo yeedáca Jesús iinámi José yáapicha. Yá néepúacani cáaléeri wáluma iyú náisapièricaté pumèniiri isàni iyú, Nicodemo itéerica. Namànicaté càide iyúwa judiónái imániná yéeteeyémiwa irí ipíchawáise nabàllaca núa.

⁴¹ Iyacaté bànacalé inàlìmaná mawiénita irí yái nanúacatáica Jesús. Bànacalé inàlìmaná yéewi iyaca wàlisàì càliculli canácáwa nabàlièri yéteerimiwa néré. Yái càlicullica áibanái íicacaté dúli ibàlái irícu yéewanápiná càlicullicani, capli imàdàaná nacáiri.

⁴² Nalladaca Jesús iinámi càliculli irículé mawiénicáiná cruz iríni yái càlicullica, catácáiná nacái yàacawa yáté èerica viernesca, ipíchawáise sábadu judiónái iyamáidacatáicawa.

20

La resurrección de Jesús

¹ Mapisáisiwata domingo iricu, María Magdalena ùacatéwa càliculli néré catácatái tàacáwa. Yá uicáca manuíri íba íbàlùericawa méetàucuta càliculli inùma fícha, yái íba nabàlianáca càliculli inùma. Yái càlicullica áibanái íicacaté dúli íbàlài iricu yéewanápiná càlicullicani, capíi imàdàaná nacáiri.

² Néseté upiacawa wàatalé, yái Simón Pedro, núa Juan nacái yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús íicáca. Yá úumaca walí:

—¡Nadéca needáca Wáiwacali iinámi càliculli írìcuíse, yá càmita wáalíawa alénácaalí náucani! —úumaca.

³ Néese Pedro, núa nacái Juan, wàaca waicacaténa càliculli nérépiná.

⁴ Wía asianái wapiacawa pucháibanamata. Nupiacawa cachàimi Pedro fícha. Yá idàba nùanàca càliculli néré.

⁵ Yá núawia nuicáidaca càliculli írìculé, yái càliculli náiquéericaté dúli íbàlài iricu iyúwa capíi imàdàaná. Nuicáca íbàlemi, yái néepùanacaté Jesús iinámi. Càmita quéwa nuwàlùawa càliculli írìculé.

⁶ Néese, Simón Pedro yàanàa núamiwáise, yá iwàlùacawa càliculli imàdàaná írìculé. Pedro nacái íicáca yái íbàlemica.

⁷ Íicáca nacái wáluma néepuèricaté iyú Jesús íiwitami. Méetàucuta írìawa áiba wáluma fícha ítuwièriwa cayába.

⁸ Néese núa Juan, yái idàbàanéerica yàanàca càliculli néré, nuwàlùacawa nacái nuicacaténa néré. Nuicáca iyúwa iyáaná, yá nuebáidaca Jesús imichàacatéwa yéetácáisi fícha.

⁹ Càmícáinaté wáalía wéemiaca cayába quéechatécáwa cáinaaalíté Dios itàacái íimáaná íméericaté íwali iwàwacutáanápínaté Jesús imichàacawa yéetácáisi fícha.

¹⁰ Néese, wía pucháiba yéewáidacaléca wèepùacatéwa wacapèe néréwa.

Jesús se aparece a María Magdalena

¹¹ Quéwa María Magdalena uyamáacatéwa mawiénita càliculli írì. Idècunitàacá uícháanica, yá úawia uicáidaca càliculli imàdàaná írìculé.

¹² Yá uicáca pucháiba ángel cabalèenaméeyéi íbàle yáawinéeyéicawa Jesús iinámi írìacatáicawa. Abèeri yáawinéeriwa Jesús íiwitami néeni. Aiba nacái yáawinéeriwa yàabàlìmi néeni.

¹³ Níái ángelca náimaca ulí:

—Néeni, ¿cáná pícháani? Càmita iwàwacutá pícháanica —náimaca. Yá úumaca nalí:

—Nadéca natéca Nuíwacali iinámi, yá càmita núalíawa alénácaalí náucani —úumaca úái María Magdalénaca.

¹⁴ Udècanacáita càì úumaca, néese uwènùaca uicáidaca uemaléwa báawata, yá abèeri wenàiwica íbàlùacawa néeni. Càmita quéwa úalíawa Jesúsca.

¹⁵ Néese Jesús íimaca ulí:

—¿Néeni? ¿Cáná pícháani? Càmita iwàwacutá pícháanica. ¿Cawiná picutá? —ímaca yái Jesúsca. Uyúunáidéeri meedá icùaca bñacalé inàlìmaná càliculli iyacatáica. Iná úumaca írì:

—Píatasica ídèca ítécani, néese pimàni nulí cayábèeri, picàlida nulíni alénácaalí piriadani, nutécaténáni —úumaca írì. Yá uwènùacawa fícha àniwa.

¹⁶ Néese Jesús íimaca ulí:

—¡María! —ímaca ulí. Yá uèpùa uwènùaca uicáidaca írì àniwa, yá úumaca írì hebreo itàacái iyú:

—¡Raboni! —úumaca írì (ímáanáca “Nuíwacali”). Yá úuwàa ullacawa unùmáawawa Jesús írì, uibàaca yàabàli íwali ùacaténá icàaluíniná, càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná.

¹⁷ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—¡Picá píibàa nùwali!, iwàwacutáciná numichàacawa Núaniri Dios yàataléwa. Piawa picàlidacaténá nuénánái írìni, níara nuéwáidacaléca, siùcasíwata numichàapínacawa Núaniri Dios yàataléwa. Píaniri Dios yàatalécué nacái —ímaca yái Jesúsca.

¹⁸ Iná María Magdalena ùacawa ucàlidaca walíni, wía Jesús yéewáidacaléca. Yá úumaca walí: —¡Wáiwacaliquéi nudéca nuicáca siùcasíwatáacáwa! —úumaca walí. Ucàlidaca nacái walí yái íimáanáca ulí.

Jesús se aparece a los discípulos

¹⁹ Néseté idècanámi catáca walí yái domingomica, wía Jesús yéewáidacaléca wàwacáidáyacacawa capíi iricu. Yá wabàlìacaté macái capíi inùma llave iyú cáalucáiná wía ípíchána judío íiwacanánái nanúaca wía nacái. Yáta Jesús iyaca wèewi. Yá íimaca walí:

—¿Néenicué? Matuibanáicué pía —ímaca yái Jesúsca.

²⁰ Idècanáami càì íimaca walí, yá yáasáidaca waicá icáapiwa, útuwi yáami, íbàlàiricu nacáiwa ùlibàna yáami. Yá casíimáica wawàwa waicáciná báisícata Wáiwacalìcani.

²¹ Néese Jesús ímaca walí àniwa:
—Matuìbanáicué pía. Càide iyúwa Núaniri Dios ibànùanáté núa, càita nacái nubànùapínacué píawa pimànicaténacué càide iyúwa nuchùulianá —ímaca walí yái Jesúsca.

²² Néese Jesús ipùa icalésawa wapualé yáasáidacaténá wadènianápiná wacáucawa wálisàwa. Yá ímaca walí:

—Peedacué nuícha Espíritu Santo, icuèripínacué píiwitáise.

²³ Aibanái iwènùadacaalí íiwitáisewa Dios irípiná, yá numàacaca pirícué nuíwítáisewa picàlidáanápínacué nalí Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha. Quéwa cawínacaalí càmíyéica iwènùada íiwitáisewa Dios irípiná, yá numàacaca pirícué nuíwítáisewa picàlidáanápínacué nalí Dios càmita imàaca iwàwawa nabáyawaná ícha —ímaca walí yái Jesúsca.

Tomás ve al Señor resucitado

²⁴ Tomás áibaalí ípidenéeri Gemelo, abéeri wéená wía Jesús yéewáidacaléca doce wamanùbaca, càmítaté ìya wáapicha Jesús yàanàacaalíté wèewire.

²⁵ Néese wía Jesús yéewáidacaléca áibanái wáimaca Tomás irí:

—Wadéca waicáca Wáiwacaliwa —wáimaca. Quéwa Tomás ímaca walí:

—Càmicaalícáwa nuicá icáapi icháuná útuwi yámica, yá nacái càmicaalícá numàaca nucáapi ipùatawa néeni útuwi yáami írìcu, yá nacái càmicaalícá numàaca nucáapiwa ibàlàì icháunálicu ùlibàna yáami, yá càmítacá núalimá nuebáidaca cáucani —ímaca.

²⁶ Néeseté abéeri semana idénáami, wía Jesús yéewáidacaléca wàwacáidáyacacawa àniwa capli írìcu. Tomás iyacaté néeni wáapicha. Néese éwita wabàllacáanítaté capli inùma llave iyú, macái capli inùma, càicáaníta Jesús yàanàaca néré, ibàlùacawa wèewi. Yá itàidaca wía. Ímaca walí:

—¿Néenicué? Matuìbanáicué pía —ímaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús ímaca Tomás irí:

—Pimàaca picáapi ipùatawa nucáapi icháuná írìcu útuwi yámica, yá piicáida nucáapi irí. Pimàaca picáapiwa nubàlàì icháuná írìcu, ùlibàna yámica. Picá píináidawa mamáalàacata càide iyúwa wenáiwica càmíri yeebáida, néese ¡peebáida nudéca numichàacawa yéétacáisi ícha! —ímaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Tomás ímaca Jesús irí:

—¡Nuíwacali, píacata Nucuèriná Dios! —ímaca yái Tomásca.

²⁹ Jesús ímaca irí:

—Tomás, siùca peebáidaca átata piicáicáiná núa. Casímáipínaca áibanái yeebáidéeyéipíná nutàacái éwita càmíyécáaníta íicá núa —ímaca yái Jesúsca.

El porqué de este libro

³⁰ Wía Jesús yéewáidacaléca waicacaté Jesús imànica madecaná wawàsi íiwitáise cachàiníri iyúwa. Quéwa càmita nutànàa macáita cháì cuyàluta írìcu.

³¹ Nudéca nutànàaca yái tàacáisica peebáidacaténacué Jesús itàacái Mesíascani, yái judío icuèrinápináca Dios ibànùericaté walí, Dios írìcani, yéewanápinacué pidèniaca picáucawa càmíri imáalàawa chènuniré, píacué yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

21

Jesús se aparece a siete de sus discípulos

¹ Néesetécáwa àniwa Jesús imàacaca yáawawa waicácani, wía yéewáidacaléca Galilea icalisaniná néeni, áibaalí ípidenéeri Tiberias icalisaniná. Càité imànica:

² Siete wamanùbaca wía iyéeyéicaté néeni: Simón Pedro; Tomás nacái, áibaalí ípidenéeri Gemelo; Natanael nacái, Caná iyacàlená minali, Galilea yàasu cáli ínatéeri yàcaléca; wía nacái Zebedeo yéenibe pucháibaca; áibanái nacái Jesús yéewáidacaléca pucháibaca.

³ Yá Simón Pedro ímaca walí:

—Nùacá nuibàaca cubái —ímaca yái Pedroca. Néese wáimaca irí:

—Uwé. Wàata nacáíwa píapicha —wáimaca. Yá wàaca wawàlùacawa barca írìculé. Yá máadàiní wacamáaca wèepunicawa táiyápinama. Quéwa canácata wacaméerica.

⁴ Néeseté amalácaalí yàacawa, yá Jesús imàacaca yáawawa waicácani càina íinata idècunitàacá wáyaca ùni yáacubàa barca írìcu. Quéwa wía yéewáidacaléca càmítaté wáalía waicácani.

⁵ Néese Jesús imáidaca walí calisa icàinalená íinatáise. Ímaca walí:

—¡Néenicué, nùacawéeyéinál! ¿Canátacué picaméeri? —ímaca imáidaca walí. Néese wáimaca irí:

—Canáca wacaméeri —wáimaca irí.

⁶ Néese Jesús ímaca walí:

—Piucacué plasu chinchorrowa yéewápuwáise barca ícha, yásí píibàacuéca nía —ímaca. Néese wamànica càide iyúwa ichùulianá wía, quéwa càmita wáalimá weedáca wàasu chinchorrowa ùni yáacuíse manùbacáiná níái cubáica iyéeyéica írìcu.

⁷ Néeseté núa Juan, yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca, núumaca Pedro irí:

—¡Yácata báisi Wáiwacali! —núumaca. Simón Pedro yéemiacanacáita Wáiwacalici, yá iwálica ibàlewa iwataácáináté lichawani idècunitàacá íbaidaca. Yá Simón Pedro ipisíacawa ùni yáaculé, yá imàlacawa càina ínatalépiná yàanàcaténá Jesús yàatalé ráunamáita wapíchalépiná.

⁸ Wía yéewáidacaléca áibanái wàanàaca càina néré barca iricu. Yá wawatàidaca chinchorro ipuniériwa cubái iyú barca yáamísewa. Càmita máini déeculé wía càina ícha, cawàwanáta wáyaca cien metro idècuni càina ícha weedácaalíté níai cubáica.

⁹ Wamusúacanáamiwa barca iricuise, yá waicáca abéeri cubái iriadéeri quichái imení íinata pan yáapicha.

¹⁰ Jesús íimaca walí:

—Peedácué néená níai cubáica píibèeyéica —íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Yá Simón Pedro iwàlucawa barca iriculé, yá iwatàidaca chinchorro càina ínatalé, yái chinchorro ipuniéricawa manuínaméeyéi cubái iyú. Yá waputàaca núa, ciento cincuenta y tres namanùbaca manuínaméeyéi cubáica. Ewita manùbacaánita núa, càicáanita càmita namadá chinchorro.

¹² Néese Jesús íimaca wali:

—Aqualé, piacué piyáaca piyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca. Yá canácata wéená wía yéewáidacaléca isutéeri yéemíawa cawinácaalíni wáaliacáináwa Wáiwacalici.

¹³ Néese Jesús yàacawa quichái néré, yá yeedáca pan icáapi iriculéwa, yá iwacùaca walíni, wía yéewáidacaléca, yá iwacùaca nacái walí yái cubáica.

¹⁴ Yácata máisibáaná yàawíríca Jesús imàacaca yáawawa waicácani wía yéewáidacaléca, idécanámité imichàacawa yéetácáisi ícha.

Jesús habla con Simón Pedro

¹⁵ Néeseté wadécanáami wayáaca wayáacaléwa, yá Jesús íimaca Simón Pedro irí:

—Simón, Jonás iri, ¿cáininásica piicáca núa náicha? —íimaca yái Jesúsca. Pedro íimaca irí:

—Báisita, Nuíwacali, píaliacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí àniwa:

—Péewáida nùasu wenàiwica siùqueeyéica tàacáwa idàba yeebáidaca nutàacái. Picúa núa càide iyúwa oveja icuèriná icùacaalí oveja cáininéeri iyú, níai oveja píubanaméeyéi yáanaca —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese Jesús isutáca yéemíawa Pedro àniwa. Jesús íimaca irí:

—Simón, Jonás iri, ¿cáininásica piicáca núa? —íimaca yái Jesúsca. Pedro íimaca irí:

—Báisita, Nuíwacali, píaliacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí:

—Picúa nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Picúa núa càide iyúwa oveja icuèriná icùacaalí oveja cayábéeri iyú —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese Jesús isutáca yéemíawa àniwani máisiba yàawíríanápíná. Jesús íimaca Pedro irí:

—Simón, Jonás iri, ¿cayábasica piicáca núa? —íimaca yái Jesúsca. Yá achúmaca Pedro iwàwa, Jesús isutácáiná yéemíawani máisiba yàawíríca cáinináaná iicácani. Yá Pedro íimaca irí:

—Nuíwacali, píaliacawa macáita íwali. Píaliacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí:

—Péewáida nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Péewáida núa nutàacái iyú càide iyúwa oveja icuèriná icutácaalí ipira iyáapínáwa.

¹⁸ Péemíca cayába. Bàaluité ùuculírícaalíté pía, yáté píwalica píbàlewa, yá piacatéwa àta alénacaalíté piwàwa piacawa, quéwa béericaalípiná pía, yásí piducúaca pianawa, yá áibanái nadacùapíná píwalibàba, yá natépiná píawa càmicatalé piwàwa piacawa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Jesús icàlidaca Pedro írini wéemíacaténá Pedro yéetáanápínátéwa cruz íwali, yásáidacaténá éeri mīnanái irí cacháinica Dios íiwitáise Pedro yéetácaalípinátéwa Jesús íwali yeebáidacáiná Jesús itàacái. Néese Jesús íimaca Pedro irí:

—¡Plawa núamiwáise! —íimaca yái Jesúsca.

El discípulo a quien Jesús quería mucho

²⁰ Néeseté Pedro iwènúacawa iicáidaca ínataléwa, yá iicáca nùacawa náamísewa, núa Juanca. Nùacata yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca. Nùacata yái yáawinéericatéwa mawiénita Jesús irí wayácaalíté wayáacaléwa Pascua yaalí Jesús yáapicha; nùacata yái isutéericaté yéemíawa Jesús: “Nuíwacali, ¿cawiná yái itéeripínaca piùwidenái náibàcaténá pía?” núumacaté Jesús irí.

²¹ Néese Pedro iicáca núa, yá isutáca yéemíawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿néeni yái asialica? ¿Cáinacaalí iyáanápíná? —íimaca yái Pedroca.

²² Jesús íimaca Pedro irí:

—Nuwàwacaalí iyaca àta nùanàacatalépináta àniwa, càmita iwàwacutá píaliacawa nuíwítáise. Iwàwacutá peebáidaca nutàacái mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca.

²³ Iná áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúunáidaca càmfínápiná nuétáwa. Quéwa Jesús càmita càì íma. Néese ímacaté: “Nuwàwacaalí iyaca àta nùanàacatalépináta àniwa, càmita iwàwacutá píalíacawa nuíwitáise”, càité ímaca yái Jesúsca.

²⁴ Núacata yái Juanca, Jesús yéewáidacalécaté, yái icàlidéerica Jesús iináwaná iwali. Nudéca nutànàacuéca pírfíni. Macáita wáalíacawa nudéca nucàlidaca báisiiri iyúni.

²⁵ Jesús imànicaté manùba càmfíri nutànàa iwali. Natànàacaalí macáita yái Jesús imàníricatá, yá cuyàluta napuníadaca macái cháì èeritá.

LOS HECHOS

La promesa del Espíritu Santo

¹ Nubànu piri cuyàluta, Teófilo, nùacawéeriná máiniri cáimiétacaná. Bàaluité nutànàca piri yára idàbàanéericaté cuyàlutaca nùcalidacaténá piri macáita Jesús imànináté, yéewáidánáté nacái quéechatécáwa.

² Nùcalidacaté pirini nùasu idàbàanéerité cuyàluta iricu càinacaalíté Jesús imànica yèepunicáalítéwa cháí èeri iricu àta imichàacatalétéwa chènuniré. Ipíchawáiseté yàacawa èeri ícha, yá imáidaca yàataléwa yàasu apóstolnáywa, íbaidéeyéipináté írì yáamiricubàa. Néese Espiritu Santo íwítáise iyú, Jesús yàalàaca nía náalíacaténáwa càinacaalípináté iwàwacutáná namànica.

³ Jesús yéetácadénámitéwa, néese imichàacatéwa yéetácáisi ícha. Yá imàcaca yáawawa apóstolná íicàcani. Cuarenta èeri imàacacaté yàacawa yáawawa naicàcani náalíacaténátéwa báisiri iyú cáucani. Yéewáidaca nía nacái neebáidánápiná Dios itàcái namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁴ Idècunitàcá iyaca yàasu apóstolná yáapichawa, yáté Jesús yàalàaca nía ipíchánáté namusúacawa Jerusalén iyacàlená ícha. Iimacaté nalí:

—Pícuacué Espiritu Santo yàanàca, yái Núniri Dios íméericaté íwali ibànúnápinacué piríwani, càitade iyúwa núumáanacuéca pirí.

⁵ Báisita Juan el Bautista íbautizacaté wenàiwicanái úni yáaculé. Quéwa mesúnamáita Dios ibànùacué piríwa Espiritu Santo, yái yàacawéeridéeripinacuéca píawa, íbautizacaténacué píwítáise Espiritu Santo íchàini iyú —íimaca yái Jesúsca.

Jesús asciende al cielo

⁶ Néeseté idècunitàcá nàwacáidáyacacawa Jesús yáapicha, yá apóstolná náimaca nasutáca néemíawani:

—Wáiwacali, ¿siùcatisaca piwasàa wía romanonái ícha, wía judíoca, yéewacaténá píata icùaca wàasu cáli néeséeyéi? —náimaca.

⁷ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmítacué iwàwacutá píalíacawa càina èeri iricucaalí Núniri Dios imànipinacué pirí wawási. Abéerita Núniri Dios yáaliéricawa. Càmita icàlida áibanái írini càina èeri iricucaalípinái. Càmitacué iwàwacutá píalíacawa.

⁸ Quéwa Espiritu Santo iwàlùpinacué piwàwalicléwa, yái yèeripinacuéca píchàiniwa chènuniiséericawa, yéewanápinacué pí picàlidaca nuináwaná íwali, ipíchánacué cáaluca píicáca wenàiwicanái. Càitacué nacái picàlidapiná nuináwaná íwali Jerusalén iyacàlená iricu, Judea yàasu cáli néenibàa nacáywa, Samaria yàasu cáli néenibàa nacái, nía nacái yacalé déecubàanaméeyéica, cháí èeri iricu —íimaca nalí yái Jesúsca.

⁹ Idècánámité càí íimaca, idècunitàcá naicáidaca írì, yá imichàacatéwa náicha chènuniré. Yá iwàlùacawa acalèe yéewiré, càmita quírinama nadé naicàcani.

¹⁰ Idècunitàcá Jesús imichàacawa, yá naicáidaca yáamísewa chènuniré. Yá pucháiba asianái cabalèenaméeyéi íbàle namàacacaté níawawa apóstolná íicáca nía.

¹¹ Yá náimaca apóstolná írì:

—Píacué Galilea yàasu cáli néeséeyéica, ¿cánacué píbàlùwa píicáidaca chènuniré? Yái Jesús siùquérica tàacáwa imichàacawa chènuniré pèewísecuré, yàanàpiná àniwa acalèe yéewíse càide iyúwa pídeénacué píicáicáwa imichàacawa —náimaca níái ángelca.

Se escoge a Matías para reemplazar a Judas

¹² Néeseté apóstolná yèepùacawa dúli ínatáise, ípidenéechúa Olivos, olivo inàlیمانáca. Yá nàacawa Jerusalén iyacàlená néré. Uái dúli yáawinéechúacawa mawíénita Jerusalén iyacàlená ícha, batéwa abéeri kilómetro idècuni, càiride iyúwaté judíonái íwítáise imàcáaná nèepunicawa sábadu írìcu nayamáidacatáicawa.

¹³ Nàanacaté yacalé néré, yá macáita nayamáacawa abéeri capí imádaná iricu íyérica chènunibàa cáli inái ícha. Once namanùbaca níái asianáica iwàlùyéicawa néré: Pedro, Juan nacái, Santiago nacái, Andrés nacái, Felipe nacái, Tomás nacái, Bartolomé nacái, Mateo nacái, Santiago nacái yái Alfeo írìca, Simón nacái, áibaalí ípidenéri Celote, Judas nacái, yái Santiago yéenasàirica.

¹⁴ Abédanamata náiwítáise náapichawáaca canánama nàwacáidáyacacawa nasutácaténá níawawa Dios ícha mamáalàacata, náapicha nacái abénaméeyéi inanáica, María nacái, Jesús yáatúaca, Jesús yéenánái nacái.

¹⁵ Néenialíté Pedro imichàa íbàlùacawa nàacuèsemi, níái yeebáidéeyéica Jesús itàcái, ciento veinte namanùbaca iwacáidáyacuèyéicawa néré. Yá íimaca nalí:

¹⁶ “Píacué nuénánáica, idéca ichábacawa macáita càide iyúwa rey David itànàanáté Dios itàacái, Espíritu Santo inùmalcuíse. Bàaluitécáiná David itànàaca tàacáisi Judas Iscariotemi iináwaná ìwali, yái yèericatéwa náiwitápu níái úwinái ìbèeyéicaté Jesús presocaténáté namànicani.

¹⁷ Yèepunícáinatéwa wáapicha, yái Judasmica. Ìbaidacaté nacái Dios irí wáapicha”, ìmaca yái Pedroca.

¹⁸ Sacerdote ìwacanánái iwèniacaté abéeri cáli Judas yàasu plata iyú yái nèericaté irí platamica imànlíricaté ìwalíse ibáyawanáwa. Imulacáacatéwa yái Judas ichéecamica, yá yúuwàcawa isubèriacawa ìwallabàawa balánamá, iyapicúami imusúacawa ìcha canánama.

¹⁹ Néese, Jerusalén iyacàlená mìnánái yéemiacaalíté Judasmi iyáaná, yá nàaca ìpidená yái cálica Acéldama, ìmáanáca natàacái iyú: “Íraí yàalu”.

²⁰ Pedro itànáica nalí àniwa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Pedro ìmaca nalí: “Càité rey David itànàacaté tàacáisi Judas Iscariotemi ìwali cuyáluta Salmos iricu. David ìmacaté:

‘Máisapínaca icapèemica, canácata iyèeripíná icapèemi iricu’,

càité David itànàaca. Itànàacaté àniwa:

‘Aiba wenàiwica àniwa ìbaidapíná yáamiricubàami’,

càité David itànàaca Salmos iricu”, ìmaca yái Pedroca.

²¹ Pedro idécanáamité icàlidaca nalíni Judasmi iináwaná ìwali, yá ìmaca nalí àniwa: “Tyéeyéica wèwemi níái asianáica yèepuníyéicatéwa wáapicha èeri imanùbaca idècunitàacá Wáiwacali Jesús iyaca wáapicha.

²² Yèepuníyéicawa wáapicha Juan ibautizacátáiseté Jesús àta Wáiwacali imichàacatalétatéwa wáicha chènuniré. Càide iyúwaté rey David itànàanáté tàacáisi ìmérica: ‘Aiba wenàiwica àniwa ìbaidapíná yáamiricubàami’, càita nacái iwàwacutá abéeri ìbaidaca Dios irípiná wáapicha Judas yáamiricubàami icàlidacaténá Jesús iináwaná ìwali idéca imichàacawa yéetácáisi ìcha”, ìmaca yái Pedroca.

²³ Iná macáita Jesús yéewáidacaléca manùbéeyéi needáca nèewisewa pucháiba asianái. Abéeri ìpidená José, áibaali ìpidená Barsabás, áibaali ìpidená nacái Justo, máisibaca ìpidená. Yá nacái yàacawéerináca ìpidená Matías.

²⁴⁻²⁵ Yá macáita nasutáca níawawa Dios ìcha macáita namanùbaca iyúwa. Náimaca: “Wáiwacali, píacata yái yáaliérica macái wenàiwica ìwítáise. Píasáida walí càirínácaalí néená níái pucháiba asianáica piwàwéeri ìbaidaca píri iyúwa apóstol Judas yáamiricubàami, yái Judas ìbaidacaléca Judas yúuquericaté ìchawa ibáyawaná ìwalísewa, yàacaténátéwa yúuwichàacatalépináca, yái infernoqa”, náimaca nasutáca Dios.

²⁶ Néese, iyúwaté judío ìwítáise iyáaná, náucaca náichawa suerte púubanaméeyéi ìba, náalacaténátéwa càirínácaalí néená Dios yeedéericaté ìbaidéeripináté Dios irí náapicha níái apóstolca. Yá needáca náicha Matías, ìbaidéeripíná Dios irí náapicha. Yácata doce apóstol yéenáca, yái Matíasca.

2

La venida del Espíritu Santo

¹ Néenialité judiónái namànicaté nàasu cultowa ìpidenéerica Pentecostés, yá macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacawa abéeri capli iricu.

² Yátaté néemiaca manuiri sànasi chènuníseeri càide iyúwa wéemlaná cachàiníri cáuli isàna. Macáita yáawinéeyéicawa capli iricu néemlaca yái sànasica.

³ Yá naicáca quichái nacáiri ipèrù manùba càide iyúwa waicáaná quichái. Yá quichái ipèrù iseriacawa náiwita ìwali náalimáwanama, macáita níái wenàiwicaca.

⁴ Yá Espíritu Santo iwàlùacawa nawàwaliculé canánama, icùacaténá náiwítáise. Yá nadàbaca nacàlidaca tàacáisi Dios inùmalcuíse áiba cáli néeséeyéi itàacái iyú, yái tàacáisica càmlíritécáwa nadé náalíaca natàanica iyú, càide iyúwa Espíritu Santo imàacáaná nacàlidacani.

⁵ Néenialité áibanái judío iyaca néeni Jerusalén iyacàlena iricu, yàanèeyéicaté macái cáli néese. Níái judíoca neebáidacaté Dios itàacái cáalíacáiri iyú.

⁶ Judiónái yéemiacanacáita yái sànasi chènuníseerica, yá manùba nàwacáidáyacawa capli néré. Néemlaca apóstolnái, áibanái nacái náapichéeyéica, nacàlidaca nalíni natàacái imanùbaca iyú. Macái wenàiwica yéemiaca itàacáiwá. Náinádacawa manuísiwata néemiaca natàacáiwá, níái manùbéeyéica judíoca yàanèeyéicaté capli néré.

⁷ Yá judiónái nasutáca néemiawa níawáaca:

—¿Cáinásica yéewaná natàanica wataacái imanùbaca iyú? Ewita Galilea yàasu cáli néeséeyéicánita nía canánama, càicánita natàanica wataacái imanùbaca iyú.

⁸ ¿Cáinásica yéewaná náalimá nacàlidacani wataacái iyú?

⁹ Manùba cáli néeseéyéi wía: Partia yàasu cáli, Media yàasu cáli nacái, Elam yàasu cáli nacái, Mesopotamia yàasu cáli nacái, Judea yàasu cáli nacái, Capadocia yàasu cáli nacái, Ponto yàasu cáli nacái, Asia yàasu cáli nacái,

¹⁰ Frigia yàasu cáli nacái, Panfilia yàasu cáli nacái, Egipto yàasu cáli nacái, Libia yàasu cáli néeseéyéi nacái, iyéyéica mawiéniita Cirene yàasu cáli írì, Roma iyacàlená mìnánái nacái ipáchiyéyica iyaca cháí,

¹¹ áibanái nacái judíosiwanái, áibanái nacái càmiyéyica judío iwènúadéyéyicaté íiwitáisewa neebáidacaténá Dios itàacái iyúwa judíosiwanái, Creta yàasu cáli néeseéyéi nacái, Arabia yàasu cáli néeseéyéi nacái. Manùba cáli néeseéyéyica wía, quéwa macáita wáalimáwanama wéemliaca natàanica watàacái iyú nacàlidaca iwali yái Dios imàniínaca cayábèeri íiwitáise cachàiníri iyúwa —náimaca nalíwáaca.

¹² Níái manùbéyéyí wenàiwicaca, càmitaté nàalíawa càinacaalí iyú yéewaná apóstolnái cà natàanica madécaná tàacáisi iyú yéewanápiná manùbéyéyí cáli néeseéyéyí yéemliaca itàacáiwa. Nasutáca néemliawa níawáaca:

—¿Càinásica yéewaná cà natàanica? —náimaca nalíwáaca.

¹³ Abénaméyéyí quéwa naicáanícáita apóstolnái iquíniná meedá. Iná náimaca:

—¡càméyéyica nía meedá! —náimaca naicáanica.

Discurso de Pedro

¹⁴ Néseté Pedronái, níái docéyéyica imanùbaca apóstolca, namusúacawa manùbéyéyí yéewíse, níái ciento veinte namanùbaca yeebáidéyéyica Jesús itàacái nacàlidacaténá manùbéyéyí wenàiwica írini. Yá Pedro icàlidaca nalíni cachàiníri tàacáisi iyú. Íimaca nalí: “Píacué, nuénánái judíoca, macáitacué pía nacái Jerusalén iyacàlená mìnánica, péemiacué cayábani yái nucàlidéeripináuéca píriwa.

¹⁵ Piyúunáidacuéca nacámeca níái wenàiwicaca. ¡Càmírira! Canácata icàméeri mapisái yáawanáitàacáwa a las nueveta.

¹⁶ Néese Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo càide iyúwa profeta Joel icàlidáanáténi bàaluité, itànàanáté tàacáisi Dios inùmalcuíse nacái. Dios íimacaté:

¹⁷ “Mawiénicaaalí yái èeri imàlálacatáipináwa, yá nubànùpiná Espíritu Santo wenàiwicanái írì canánama, yàacawéeridacaténá ní; iná yéewanápináué péenibe nacàlidaca tàacáisi nunùmalcuíse; nubànùpiná tàacáisi ùuculiyéi írì yéenáiwánási nacáiri iyú, béyéyí írì nacái náamacani írìcuísewa.

¹⁸ Néenialípiná nubànù Espíritu Santo nùasu wenàiwicanái iwàwaliculéwa, yàacawéeridacaténá ní, asianái, inánái nacái, yéewanápiná nacàlidaca tàacáisi nunùmalcuíse.

¹⁹ Capiraléeri cáli írìcuwa nùasáidapiná naicá wawási nacallúadéeripiná naicáca, íinata nacái cáliquéi—írái, quichái, acalèe nacáiri íisaca nacái.

²⁰ Yái èeri icamaláná catéeripináwa, quéeri nacáiwa naiquéechúpiná quíirawaca càide iyúwa waicáaná írái, ipíchawáise nùasu èeri máini cayábèeri yàanàaca, caiyéininéeri nacái.

²¹ Quéwa macáita cawinácaalí wenàiwica ísutéyéyica yáawawa nuícha nuicáanápiná napualé, nuwasáapiná níawa nùasu yúuwichàacáisi íichawa’,

íimacaté yái Diosca, càité profeta Joel itànàacaté tàacáisi Dios inùmalcuíse.

²² “Iná péemiacué cayábani yái nucàlidéeripináuéca píriwa, píacué israelitaca: Píaliacuécawa machacàiníri iyú càinacaalíté iyáaná pèewibàa, yái Jesúsca, Nazaret iyacàlená néeseérica. Dios idéca yáasáidacuéca píriini, píaliacaténáwa Jesús iwali, abéeri Dios néeseéricani, yái Jesúsca. Dios imàacacaté Jesús imànica máiníri cayábanaméeri wawási, càmirica wenàiwica idé imànica, yáasáidacaténáué píri Dios ibànùacani.

²³ Ewitacué píaliacáanítatéwa iwali Dios néeseéricani, càicáanítacué píibàacaténi, pinúacaténani. Quéwa bàaluitésíwa Dios íináidacatéwa imàacáanápiná áiba wenàiwica iyúudáacuéca píibàaca Jesús presoíri iyú, yéewanápináué píimàacaca báawanaméyéyí asianái itàtacani cruz iwali.

²⁴ Quéwa Dios iwasaacaté Jesús yéetácáisi íicha, yaté imichàidaca Jesús yéetácáisi íicha càmicáiná yéetácáisi yáalimá imawèniadacani.

²⁵ Yaté rey David icàlidacaté tàacáisi Jesús iwali Dios inùmalcuíse. Jesús íimacaté Dios írì: ‘Nucuèriná Dios, nùalíacawa piyáanápiná nùapicha càiripináta, piacawéeridaca nacái nù. Iná canácata yáaliméeri imàacaca nualáacawa píicha, pía Nucuèriná Diosca.

²⁶ Iná yéewa casímáica nuwàwa, yási nucántàa nacái casímáiri iyú. Yá máini manuica nuínáidapinácawa nuwàwawa píwali,

²⁷ càmicáiná píimàacapiná nù càliculli írìcu. Càmita nacái píimàacapiná ibadácawa yái nuínaca, nùa píasu wenàiwicaca mabáyanéérica.

²⁸ Pidéca píimàacaca cáuca nù, yá nuyanáidapinácawa nùyacaalípináta píapícha’, íimacaté yái Jesúsca, càité David itànàaca Jesús itàacái.

²⁹ “Píacué nuénánáica, macáitacué wáaliacawa wàawirimi rey David yéetácatéwa, yáté nabáaliacani. Siúcade macáita wía judíoca wáaliacawa alénácaalí David yàasu càlicullimi iyaca cháí wèewibàa.

³⁰ Profetacaté yái rey Davidmica, yá yáaliacatéwa nacái Dios imànicaté wawàsi David yáapicha cáimietacánéeri iyú imàacáanápínaté rey David itaquérinámi icùaca israelitanái David yáamiricubàami.

³¹ David icàlidacaté yái tàacáisi Dios inùmaliçuise, càide iyúwa David idéca nacáicaalí iicáca macáita yái ichàbáanápínacawa. Iná yéewa rey David icàlidacaté tàacáisi ímérica Mesías icáucàanápínatéwa, yái israelita icuérinápínaca. David ímacaté nacái Mesías càminápínaté iyamáawa càliculli írìcu, càminápínaté nacái iinámi ibadáwa.

³² Yái Jesúsca, Dios idéca icáucáidacani, yá nacái macái wía, wadéca waicáca cáucani.

³³ Dios idéca imichàidaca Jesús chènuniré, imàca nacái yáawinacawa yéewápuwáise Dios irí, icùacatená macáita Dios yáapicha chènuniré. Yá càide iyúwaté Jesús icàlidáaná walíni, Wáaniri Dios idéca imàacaca Jesús ibànùaca walí Espiritu Santo. Siúca éeri pidéucéca péemiaca, piicáca nacái càinácaalí iyú Espiritu Santo icùaca wenàiwicanái íiwitáise.

³⁴ Wáaliacawa Mesiascani yái Jesúsca, Dios ibànùeripínacaté icùacatená wía, yácáiná rey David icámitaté imichàawa chènuniré icáuca yáapichawa, quéwa David icàlidacaté tàacáisi Mesías iwali Dios inùmaliçuise. David ímacaté:

‘Wacuériná Dios ímacaté Nuíwacali írì: Píawinawa núapicha nuéwápuwáise picùacatená núapicha macáita,

³⁵ idècunitàacá numawènladaca píicha macái piùwidenáíwa, ímaca yái Diosca’,
càité David ímaca.

³⁶ “Píacué macái Israel itaquénáinámica, iwàwacutácué píaliacawa báisírìcani: Yái Jesúsca, pinuéricatécué cruz iwali, yácata Dios imàaqueerica Wáiwacalipiná, Mesías nacái, yái wacuérinápínaca, wía judíoca”, ímaca yái Pedroca.

³⁷ Néese níái wenàiwica iwacáidáyaquéeyéicawa néré, néemiacaíná Pedro yàasu tàacáisi, iná máini achúmaca nawàwa nabáyawaná lwaliwa. Yá nasutáca néemiawa Pedro, apóstolnái nacái. Yá náimaca nalí:

—Píacué wéenanáica, ¿càináica iwàwacutá wamànica? —náimaca.

³⁸ Néese Pedro ímaca nalí:

—Píwènúadacué píiwitáisewa Dios írìpiná. Pibautizácué nacáíwa Jesucristo ípidená iwali píasáidacatenácué peebáidaca itàacái. Yásí Dios imàacacué iwàwawa píbáyawaná ícha. Ibànùapínacué píri Espiritu Santo icùacatenácué píiwitáise.

³⁹ Yái Espiritu Santoca, Dios iwàwéericuécá yàaca píri, péenibe írì nacái, nalí nacái macáita iyéeyéca déeculé, yácáiná Dios ibànùapíná Espiritu Santo nalí canánama, cawínacaalí Wacuériná Dios iwàwéeyéca imáidaca yáasunápínáwa —ímaca yái Pedroca.

⁴⁰ Càita Pedro icàlidaca nalíni déecuírì iyú, yàaláa nacái nía. Ímaca nalí:

—Píwènúadacué píiwitáisewa ípíchaná Dios yúuwichàidacuécá pía náapicha níái cabáyawanéeyéi wenàiwicaca —ímaca yái Pedroca.

⁴¹ Inaté níái yeebáidéeyéicaté Pedro yàasu tàacáisi, nabautizáca. Tres mil namanùbaca níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái yáté èerica.

⁴² Nàwacáidáyacacawa náapicha áibanái yeebáidéeyéica néemiacaíná apóstolnái yéewáidáaná nía. Yá macáita neebáidaca cachàiniwaca. Abédanamata nacái náiwitáise, nàaca nacái nalíwáaca nàasuwa. Nàwacáidáyacacawa nasutácaténá níawawa Dios ícha, nawacùacatená nàwaliwáaca pan, yái Santa Cenaca, nawàwalicaténá Jesús yéetácatéwa náichawalíná.

La vida de los primeros cristianos

⁴³ Néeseté apóstolnái ichùnlaa yàacawa manùbéeyéi cáuláiquéeyéi Dios íiwitáise iyú. Dios imàaca nacái namànica manùba cachàinírì iyú càmfiri wenàiwica idé imànica. Iná Jerusalén iyacàlená mìnánái cáaluca nawàwa náináidacáwacawa canánama.

⁴⁴ Macáita níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, abédanamata náiwitáise, nàaca nacái nalíwáaca nàasuwa.

⁴⁵ Yá nawéndaca nàasuwa càinácaalí nadènièrica nawacùacatená iwènináami catúulécanéeyéi írì yeebáidéeyéica Jesús.

⁴⁶ Eeri imanùbaca nàwacáidáyacacawa templo írìculé nàacatená Dios írì cayábèri. Nàwacáidáyaca nacáíwa nacapèe írìculéwa nawacùacatená nàwaliwáaca pan, yái Santa Cenaca nawàwalicaténá Jesús yéetácatéwa náichawalíná. Yá nayáaca nayáacaléwa náapichawáaca casímáiri iyú nawàwalíçuisewa.

⁴⁷ Jerusalén iyacàlená mìnánái cáimietaquéeri iyú naicáca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Eeri imanùbaca Wáiwacali iwàsàaca áibanái wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha néenánáicaténá nía, níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

3

Un cojo es sanado

¹ Aiba èerité Pedro, Juan nacái nàacawa templo néré a las trescatáica táicalé càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná nasutáca níawawa Dios íicha èeri imanùbaca.

² Macái èeri imanùbaca iyacaté néré abéeri asiali éeruiri yàabàli, quéwa yáta imusúanátawa. Eeri imanùbaca áibanái itécani templo inùma nérépiná, yái templo inùma ípidenacatáica Hermosa. Néré isutáca plata wenàiwicanái íicha, níái iwàluèyéicawa templo iriculé. Isutáca náicha plata iwènìacaténá iyáapínáwa.

³ Íicáca Pedro, Juan nacái iwàluèyéiwa templo iriculépiná, yá isutáca náicha plata.

⁴ Idècunitàacá isutáca náicha plata, yá naicáidaca irí. Pedro íimaca irí:

—Piicáida walí —íimaca yái Pedroca.

⁵ Yái asiali éeruiri yàabàli íicáidaca nalí machacànita, iyúunáidacáiná nàapínaca irí plata.

⁶ Quéwa Pedro íimaca irí:

—Canáca nulí plata, orocáanita canácata nulíni. Numànica piríwa yái nùaliméerica numànica. Nùmaca pirí Jesucristo Nazaret iyacaléná néeseeri inùmalicúise, yái ichàniadéerica nùma, nuchùnìacaténá pía, pimichàawa píipíná —íimaca yái Pedroca.

⁷ Yá Pedro íibàaca asiali ícáapi yéewápuwáiseeri, yá Pedro imichàidaca ibàlùawa yái asialica. Idècunitàacá imichàacawa yái asialica, yáta cachàinica yàabàli.

⁸ Yá ípisia ibàlùacawa. Yá idàbaca íipínaca. Iwàlùacawa Pedronái yáapicha templo iriculé, ípisanica nacái yàacawa, yàaca Dios irí cayábèeri néeniamata.

⁹ Macáita wenàiwica iyéeyéica templo iricu naicáca íipínánica. Néemíia nacái itàacái yàaca Dios irí cayábèeri.

¹⁰ Nàináidacawa manuísíwata naicáidaca irí, cáalu nacái nàináidacawa nawàwawa ìwali, yái asiali ichàbàanácawa, nàaliacáinátéwa Dios íiwitáise iyaca néré, nàaliacáiná naicácani yái asialica, nàaliacáiná nacáíwa ìwali yáawinánírimicawa isutáca náicha plata templo inùma néré ípidenacatáica Hermosa.

Discurso de Pedro en el Pórtico de Salomón

¹¹ Yái asiali éeruiritaté yàabàlimi, ichùnìericatéwa, càmita iwàwa nàacawa íicha yái Pedroca, Juan nacái. Nabàlùacawa abéeri imàdàaná néeni templo iricuiri. Yái imàdàanáca ípidenacaté Pórtico de Salomón. Madécaná wenàiwica nàináidacawa manuísíwata néemíiaca Pedronái iináwaná, íná napiacawa néré naicácaténá nía.

¹² Néese Pedro íicáciná nàwacáidáyacacawa, yá íimaca nalí: “¿Cánásicué máiná píináidacawa manuísíwata píicáidaca walí, píacué israelitaca? Picácué píináidawa wadéca wachùnìaca yái asialica wáiwitáise iyúwa meedáta. ¡Càmíirita! Càmita nacái wadé wamàacaca íipínaca íwalíise yái wamàíníaca culto Dios irí.

¹³ Achùmatàacáwa nùcàlidacué piríwani càinácaalí yéewaná íipínaca. Péemíacué cayába quéechacáwa: Wacuèriná Dios, yái Dios wàawirináimi Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái nèericaté ícàaluíná, yácata imàaquéerica Jesús iyaca cáimíétacanéeri iyú náicha canánama, íibaidéerica Dios íiripíná. Yái Jesúsca presocatécué pimànicaní, píimàacacaténaté càmiyíyí judío inùacani, níái icuèyéica wàasu cáli. Néeseté gobernador Pilato iwàwacaalíté iwàsàaca Jesús, yá píitànícacatécué báawéeri iyú Jesús ìwali, íná càmitatécué píimàaca Pilato iwàsàacani.

¹⁴ Càmitacué písutá Pilato iwàsàanápínáténi, yái Jesús mabáyawanéerica imàníríca càide iyúwa Dios ichùuláná. Néeseté písutácuéca Pilato íicha iwàsàanápínatécué pirí abéeri inuèricaté wenàiwica.

¹⁵ Càita pinúacatécué yái yèerica wacáuca càmfiri imáalàawa. Quéwa Dios imichàidacaténí yéetácáisi íicha. Wía nacái, wadéca waicáca cáucani, yái Jesúsca.

¹⁶ Sìucade yái asiali píiquéericuécá chái, píalíericué nacái píicáca, idéca ichùnìacawa cachànicaténáni Jesús ípidená ìwali, íipínacaténá, yeebáidacáiná Jesús itàacái. Dios idéca imàacaca wachùnìacani cayába, càide iyúwa píicáanacué macáitani, weebáidacáiná Jesús itàacái.

¹⁷ “Píacué nuénáníca, nùaliacuécawa píwali, píiwacanánái nacái pinúacaalítécué Jesús, càmitacué báisíiri iyú píalíacawa cawínacaalí yái pinuèricatécuéca.

¹⁸ Quéwa Dios imàacacatécué pimànica càide iyúwaté yàasu profetanái canánama nacàlidaca tàacáisi Dios inùmalicúise ìwali yái yàasu Mesíasca. Nàimacaté iwàwacutáanápínaté Mesías yéetácawa, yái wacuèrinápínaca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca.

¹⁹ Iná, píwènuacuéwa Dios irí àniwa, píwènuadacué nacái píiwitáisewa Dios íiripíná yéewacaténacué imàacaca iwàwawa píbáyawaná íicha. Píwènuadacaalícué píiwitáisewa píbáyawaná íichawa caquialéta, yá cawàwanáta Wacuèriná Dios imàacapínacué píyaca matúbanáiri iyú.

²⁰ Píwènuadacué píiwitáisewa Dios íiripíná yéewanápínacué Dios ibànùaca píatalé Jesús, yái Mesíasca. Bàaluité Dios íináidacawa imàacáanápínacué pícuèrinápínacani, píacué israelitaca.

²¹ Quéwa iwàwacutá Jesucristo iyamáacawa chènuniré àta Dios ichùniacataléta macái wawási càide iyúwaté profetanái ímáaná Dios inùmalcuíse, níái Dios yáasu profetaca íbaidéeyéicaté Dios írípíná bàaluité èeri.

²² Càité profeta Moisés ímaca wàawirináimi íri: ‘Aibaalípiná Wacuèriná Dios ibànùapínacué pírí profeta péenátacuéwa, nuíwítáise nacáirica. Peebáidacué macáita càide iyúwa ichùlianá pimànica.

²³ Macái cawinácaalí càmíyéica yeebáida iyúwa yái profetaca ichùlianápiná, Dios yúuwichàidapíná níawa càiripínáta’, ímacaté yái Moisésca.

²⁴ “Yá macáita profetanái, yái Samuel, nía nacái profetanái Samuel yámíisàna nacàlidacaté Mesías yéenáíwaná íwalipínaté.

²⁵ Profetanái nacàlidacaté tàacáisi Dios inùmalcuíse íméericaté Dios ibànùanápínacué piatalé picuèrinápiná. Siüca idéca ibànùacuéca piataléni càide iyúwaté ímáaná. Dios imànicaté wawási càmíétacanéeri iyú wàawirináimi yáapicha imànínápínacué pírí cayábéeri, piacué nataquénáináica. Siüdecé idéca imànìcuéca pírí cayábéeri càide iyúwaté ímáaná. Yácáiná Dios ímacaté wàawirimi Abraham íri: ‘Pitaquénáináimi íwalíse numànipíná cayábéeriwa macái èeri mñanáí íri’, càité ímaca yái Diosca.

²⁶ Idécanámíté Dios imichàidaca Íriwa yéetácáisi ícha, yá ibànùaca wía wacàlidacaténacué pírí íináwaná íwali quéechatécáwa, imànicaténacué pírí cayábéeri, piacué israelítaca, yéewanápiná macáitacué piwènúadaca píiwítáisewa píbáyawaná íchawa”, ímaca yái Pedroca.

4

Pedro y Juan ante las autoridades

¹ Idécunitàacá Pedro, Juan nacái nacàlidaca yái tàacáisi wenàiwicanái íri, yá sacerdotenái nàanáca néré, yá nacái úwi íwacalíná, níái úwi icuèyéica templo, abénaméyéi saduceo nàanáca nàapicha nacái.

² Calúaca nía yácáiná Pedro, Juan nacái néewáidaca wenàiwicanái tàacáisi iyú íméerica Dios idéca yáasáidaca báisiiri iyú icáucaídáanápíná yéetéyéimiwa, Dios icáucaídacáinaté Jesús.

³ Yá úwinái náibàaca nía, presoca namànica Pedro, Juan nacái. Namàacaca nía presoíyéi ibànalicu, máinicáiná catáca yáacawa, íná namàacaca nía néré táiyápinama.

⁴ Quéwa manúbéeyéi néená yéemièyéicaté Pedro icàlidáaná nalíni, neebáidaca Jesús itàacái. Macáita níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái batéwa cinco mil namanùbaca níawami asianáita. Càmita naputáa càisimalénacaalí inanái, sùmanái nacái yeebáidéeyéica Jesús.

⁵ Néese mapisáináimi àniwa, judío íwacanáni sacerdotenái, judío icuèrinánái béeyéi nacái, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu nàwacáidáyacacawa Jerusalén íyacàlená néré.

⁶ Iyacaté néré náiwacanáni yèewi Anás, yái sacerdote íwacalínáca. Nàyaca néré áibanái sacerdote nacái: Caifás, Juan nacái, Alejandro nacái, áibanái nacái sacerdote íwacanáni yéenanáisiwa macáita.

⁷ Néese nachùulíaca natéca nàatalé Pedro, Juan nacái. Yá namàacaca Pedronái nabàlùacawa nàacuèsemi. Yá nasutáca néemíawa Pedronái. Náimaca Pedronái íri:

—¿Cawiná íwítáise iyú pídecué càì pimànica? ¿Cawínacué ichùulla pimànica càiri wawási? —náimaca.

⁸ Néese Espíritu Santo icùaca Pedro íwítáise. Yá icàlidaca nalíni:

—Piacué nuénánái judío íwacanánaica, wacuèrinánái béeyéica nacái:

⁹ Pídecuéca pisutáca péemíawa wía íwali yái wamànínáca cayábéeri cáuláiquéeri íri, píalícaténacuéwa càinácaalí yéewaná asialí ichùniacawa.

¹⁰ Uwé, wacàlidacué píriini yéewanápiná macáita Israel itaquénáináimi náalíacawa. Yái asialíca iyéerica cháí macáita wenàiwicanái yáacuèsemi, idéca ichùniacawa Jesucristo Nazaret íyacàlená néeséeri ípidená íwali, Jesús ichùulíacáiná wachùniacani, yái Mesíasca Dios ibànùerica walí wacuèrinápináca, wía judíoca. Pínuacatécué Jesús cruz íwali, quéwa Dios icáucaídacaténi.

¹¹ Piacué nuénánáica israelita íwacanánaica, báawacatécué píicáca Jesús, píyúunáidacáinácué canáca iwèni, quéwa Dios idéca imàacaca máini cachàiníri náicha canánama, yái Jesúsca. Péemíacué comparación: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica imàníyéica íba icapèená. Nayúunáidaca báawaca abéeri íba, íná náucaca náichawani. Néese yái íbaca máini iwàwacutáca capíi írípíná áiba íba ícha canánama. Càita nacái Dios idéca imàacaca máiníri càmíetacanáca náicha canánama yái Jesúsca, éwitacué píyúunáidacáanáita canáca iwèni.

¹² Canácata áiba Jesús ícha yáaliméeri iwásàaca wía Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha, canácáiná áiba Jesús ícha cháí èeri írìcu Dios imàaquéeri iwásàaca wía Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha —ímaca yái Pedroca.

¹³ Idécanáami náiwacanánái yéemiaca Pedro, Juan nacái nacàlìdàaná macàaluínínatani Jesús iináwaná iwali, yá náiwacanánái nánáidacawa manuísíwata néemiaca Pedronái itàanica cáaliacáiri iyú, níacáiná náiwacanánái náalíacawa càmítatè Pedronái yéewáidawa judíonái yàasu escuela iricu, íbaidéeyéica meedá nía nacái. Yá nawàwalica Pedronái nèepunicatéwa Jesús yáapicha.

¹⁴ Yáí èruúricatè yàabàlimi nacái ichùnièricatéwa íbàlùacawa néré náapicha, íná judío íiwacanánái càmítatè náalimá natàanica báawéeri iyú Pedronái iwali.

¹⁵ Néeseté níái iwacáidáyacuéyéicawa nachùuliaca úwínái namusúadaca Pedronái méetàucuta náicha achúmáanata. Yá namusúadaca Pedronái. Néese sacerdotenái natàanica náapichawáaca Pedronái iwali.

¹⁶ Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Càinápínásica wamàni nalí, níara asíanáica? Macáita Jerusalén iyacàlená mìnánái náalíacawa nadéca namànica yáí càmírica wenàiwica idé imànica. Íná càmita yéewa wáimaca càmítasa namàni càiri wawàsi.

¹⁷ Quéwa iwàwacutácué wàalàaca nía cachàiníri iyú ipíchaná nacàlidaca siúcáisee Jesúsmi iináwaná iwali, ipíchaná macái wenàiwica nacàlidaca nalíwáaca mamáalàacata asiali iináwaná iwali, yáí èruúricatè yàabàlimi nachùnièrica —náimaca.

¹⁸ Néese namáidaca Pedronái àniwa. Yá nàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca Jesús iináwaná iwali, ipíchaná nacái néewáidaca wenàiwica Jesús iwali.

¹⁹ Quéwa Pedro, Juan nacái náimaca nalí:

—Wadéca wáináidacawa wamánínápíná càide iyúwa Dios ichùullaná wía. Néese píalíacuécawa càmita wadé weebáidacuéca pitàacái Dios itàacái ícha.

²⁰ Càmita yéewa masànaca wía. Iwàwacutá wacàlidaca iwali yáí waiquérica, wéemièri nacái —náimaca níái Pedronáica.

²¹ Néese náiwacanánái nàalàaca nía cachàiníri iyú, nabáuliaca nàuwichàidàanápíná Pedronái càmicaalí namàni càide iyúwa nachùullaná nía. Néese namàacaca Pedronái namusúacawa náicha. Càmita náalimá nàuwichàidaca Pedronái yácáiná macái wenàiwica yàaca Dios íri cayábèeri iwali yáí asiali ichùnlanáaca.

²² Yáí asiali ichùnièricatéwa Dios íwítáise iyú idèniacatè cuarenta camú ichàbaníise.

Los creyentes piden confianza y valor

²³ Néeseté Pedro, Juan nacái idécanáamité nàacawa náicha, yá nàacawa nàwacáidáyacacawa nàacawéeyéiná yáapichawa. Pedronái icàlidaca nalí macáita yáí sacerdote íiwacanánái íimáanacatè, nía nacái judío icuèrinánái béeyéica.

²⁴ Néemiacanáami, yá macáita nasutáca níawawa Dios ícha abédanamata macáita namanùbaca iyúwa. Náimaca: “Wacuèriná Dios, cachàiníri náicha canánama, píacata yáí imáníricatè capíralèeri cáli, chá nacái èriquéi, manuíri úni nacái, canánama wawàsi nacái iyéerica.

²⁵ Pía Wacuèriná Diosca, bàaluité Espíritu Santo icùaca píasu wenàiwica rey David íwítáise, yáara wàawirimica, yéewacaténátè icàlidaca tàacáisi pinùmalicúise. David ímacatè:

‘Canápináta meedá càmíiyéi israelita namànica ùwicái Dios ípunita. Canápináta meedá israelitanái nánáidacawa namánínápíná ùwicái, càmicáiná náalimá namawèniadaca náichawa Dios.

²⁶ Aibanái èeri mìnánái icuèrinánái, náiwacanánái nacái nàwacáidáyacacawa namànicaténá ùwicái Wacuèriná Dios ípunita, ípunita nacái yáí Dios yàasu Mesíasca, Dios íbànuèripínáca icùacaténá israelitanái’, caitè ímaca yáí Davidca.

²⁷ “Báisita macáita idéca ichàbacawa càide iyúwatè profeta rey David itànàanátè tàacáisi Dios inùmalicúise: rey Herodes, gobernador Poncio Pilato nacái nàwacáidáyacacawa cháí Jerusalén iyacàlená iricu náapicha níái càmíiyéica israelita, israelitanái nacái, nanúacaténá Píiri Jesús, píasu wenàiwica mabáyawanéerica, yáí Mesíasca píbànuèricatè icùacaténá israelitanái.

²⁸ Caitè namànica macáita càide iyúwatè píináidàanáwa iwàwacutáanápínatè ichàbacawa.

²⁹ Siúcade pia Wacuèriná Diosca, péemia natàacái yáí nabáulianáca nàuwichàidàanápíná wía. Pichàiniada wía, wía píasu wenàiwicaca wacàlidacaténá pitàacái mamáalàacata, macàaluínínatani nacái yáí Jesús iináwanáca.

³⁰ Pimàaca wachùniaca cáuláiquéeyéi pichàini iyúwa. Pimàaca nacái wamànica yáí càmírica wenàiwica idé imànica Jesús ípidená iwali weebáidacáiná yáí Píiri Jesús mabáyawanéerica, íbaidéerica nacái píripíná”, còi nasutáca níawawa Dios ícha.

³¹ Néeseté idécanáami nasutáca níawawa Dios ícha, yá icusúacawa yáí capílica nàwacáidacàaluca, yá Espíritu Santo icùaca náiwítáise macáita. Yá cachàinica nawàwa, nacàlidaca Dios itàacái macàaluínínáta.

Todas las cosas eran de todos

³² Abédanamata náiwitáise náapichawáaca níái manüba wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itaacái. Canácata néená imáisiñeri yáasuwa áibanái ícha, áibanái imáapüacaalíte wawási.

³³ Apóstolnái nacái namànicaté madécaná Dios ichàini iyú, mamáalàacata nacàlidaca nacái Wáiwacali Jesús iináwaná iwali icáucàacatéwa. Yá Dios imànica cayábéeri nalí macáita manuíswata.

³⁴⁻³⁵ Canácata nëewi áiba imáapuèri wawási, níacáiná cawinácaalí idènièyecaté bànacalé yàaluná, capii nacái, nawéndaca nía, yá natéca iwènináami apóstolnái yàatalé. Yá apóstolnái nawacüaca iwènináami catüülécanéeyéi irí, àta càisimalénácaalí namáapuèrica.

³⁶ Càité iyaca nëewi abéeri levita ípidenéerica José, íbaidéericaté Dios yáasu templo iricu, abéeri Chipre yáasu iwàwata néeséeri. Apóstolnái nàacaté nacái ípidená Bernabé. (Yái ípidená Bernabé ímáanáca: “Yái asiali ichàiniadéerica wawàwa” ímáanáca).

³⁷ Yái Bernabé idènicaté bànacalé yàaluná, yá iwéndacani. Yá itéca iwènináami apóstolnái yàatalé nayúudàacaténa catüülécanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itaacái.

5

El pecado de Ananías y Safira

¹ Quéwa, iyacaté áiba asiali ípidenéericaté Ananías, yàacawéetúa nacái ípidenéechúa Safira. Nánáidacawa nawéndaanápiná bànacalé yàaluná, yá nawéndacani.

² Yái asiali yeedáca iríwa iwènináami yééná, yá itéca nacái yééná apóstolnái yàatalé, yá imàacaca nalini nawacüacaténáni catüülécanéeyéi irí, icàlidaca nacái nalini idécasa imàacaca macáita iwènináami. Yàacawéetúa nacái úaliacawa iwali úacawéeri yeedáanáca iríwa yééná.

³ Néese Pedro ímaca irí:

—Ananías, ¿cáná pimàaca Satanás ichùullaca píiwitáise pimànicaténá pichìwawa Espíritu Santo irí? Pidéca picàlidaca wali piináwanáwa pitécasa wàatalé macáita iwènináami, quéwa pidéca peedáca piriwa iwènináami yééná yái piwéndéerica piasu cálimicawa.

⁴ Yáara bànacalé yàalunámica piassuwataté, càmitaté iwàwacutá piwéndacani, càmicaalí càì piwàwa. Néese pidécanámité piwéndacani, yaté piassuwata yái iwèninámica. Càmitaté iwàwacutá pimàaca macáitani ofrenda iyú càmicaalí càì piwàwatá. ¿Cáná yéewa píináidacawa pimànica yái báawéerica? Càmitaté pimàni pichìwawa abéta wenàiwicanái iríta, néese pidéca pimànica pichìwawa Dios irí nacái —ímaca yái Pedroca.

⁵ Yéemiacanacáitani, yáta Ananías yéetácawa ibàlucawa, yá ichéecami yúuwàacawa. Macáita yéemiéyéica iináwaná yéetáanáwa, yá cáaluca nía macáita manuíswata.

⁶ Néese abénaméeyéi úculiyéi yàanáca, yá néepüaca ichéecami wáluma iyú. Yá natéca nabàliawani.

⁷ Másiba hora idénámi, yá Ananías yàacawéetúami ùanáca uwàlucawa néré nawacáidacáalu iriculé. Càmfichúaca yáalíawa yái ichàbáanácawa.

⁸ Néese Pedro isutáca yéemiawa úa:

—Picàlida nulíni, ¿piwéndacaalítécué yáara bànacalé yàaluná, peedátésicué yái iwèninámica picàlidéerimicué walíni? —ímaca yái Pedroca. Yá úumaca irí:

—Báisita, wadéca wamàacaca ofrenda iyú macáita yái iwèninámica weedéerica —úumaca.

⁹ Néese Pedro ímaca uli:

—¿Cánacué yéewa abédanamata píiwitáise píapichawáaca píalimáidáanápínacué piicáwa Espíritu Santo, yái Wáiwacali ibànuerica walí? Aca néese níara siúquéeyéica tàacáwa yáaca ibàliaca piacawéerimi. Siuca nacáide natépiná nabàliawa pía —ímaca yái Pedroca.

¹⁰ Yáta uetácawa ubàlucawa, yá uchéecami yúuwàacawa Pedro yàabali idaní. Nawàlucawa néré níái úculiyéica, yá nàanáca uchéecami. Yá natéca nabàliawa úa úacawéerimi idaníbàwa.

¹¹ Néese macáita yeebáidéeyéica Jesús itaacái, macáita nacái áibanái yéemiéyéica yái ichàbáanácawa, yá cáaluca nía manuíswata.

Muchos milagros y señales

¹² Apóstolnái namànicaté nàacawa madécaná cayábéeri wawási wenàiwicanái irí, Dios íiwitáise iyú. Nawacáidáyacacawa abéeri imàdáná iriculé templo iricuírca. Yái imàdánáca ípidenacaté Pórtico de Salomón.

¹³ Abénaméeyéi cáaluca nëepunicawa apóstolnái yáapicha. Aibanái wenàiwica cayábaca naicáca apóstolnái cáimiétaquéeri iyú.

¹⁴ Manúbéeyéi wenàiwica neebáidacaté Wáiwacali itaacái, asianái, inanái nacái manúbéeyéi.

¹⁵ Iná nëepunída nàacawa cáuláiquéeyéi wenàiwica àyapulicubàa. Néese náawináidaca cáuláiquéeyéi yàalubáisi íinata, nalíadaca nacái nía cusíduma nacáiri íinata. Nacüaca Pedro ichàbacawa néeninàa, imàacacaténá icáapiwa nàwali, càmicaalí nacái Pedro itáaná ichàbawa nàwalíse, yéewacaténaté uláicái ichàbacawa náicha.

¹⁶ Manùbéeyéi wenàiwica nàanàaca iyéeyéica mawiénita Jerusalén iyacàlená irí, natéca nacái néenánáiwica cáuláiquéeyéi, nía nacái wenàiwica demonio yúuwichàidéeyéica. Yá macáita cáuláiquéeyéi nachùnìacawa.

Pedro y Juan perseguidos

¹⁷ Néeseté sacerdote íwacaliná, nía nacái saduceo yéenáca iyéeyéica yáapicha, calúaca naicáca apóstolnái, cayábacáiná wenàiwica naicáca apóstolnái sacerdotenái ícha.

¹⁸ Yá sacerdotenái náibàaca apóstolnái, yá náucaca nía presoíyéi ibànalculé.

¹⁹ Táiyápita quéwa Wáiwacali yáasu ángel yàanàaca yàacùaca presoíyéi ibàna inùma. Yá imusúadaca nía néese. Yá ángel ímaca nalí:

²⁰ “Piacuéwa templo iriculé. Picàlidacué wenàiwicanái iríni yái tàacáisica ímérica Wáiwacali iwásàaca wenàiwica Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha”, ímaca nalí yái ángelca.

²¹ Idécánáami néemiàcani, yá nawàlùacawa templo iriculé mapísáita. Yá nadàbaca néewáidaca wenàiwicanái iyéeyéica néeni. Idécunitàacá nàyaca néré, néese sacerdote íwacaliná, nía nacái yáapichéeyéica nàanàaca templo néré, áiba imàdánáa iriculé quéwa. Yá nawacáidaca Junta Suprema, níái israelita íwacanánáica macáita. Yá nachùullaca úwinái yàaca yeedáca apóstolnái presoíyéi ibàna iricuise, natécáténá nía sacerdotenái yàatalépiná.

²² Uwináita quéwa nàanàaca presoíyéi ibàna néré, yá canáca néeni níái apóstolca. Yá úwinái yèepùca icàlidaca náiwacanánái iríwani.

²³ Uwinái ímaca nalí:

—Wàanàaca presoíyéi ibàna ibàlièricawa cayába yái inùmaca. Níái úwi nacùaca cayábani, yái inùmaca. Quéwa, wàacùaca waicáwa presoíyéi ibàna inùmaca, yá canáca iyéeri irícu —náimaca níái úwica.

²⁴ Idécánáami néemiàcani, néese sacerdote íwacaliná, úwi íwacaliná nacái, níái úwi icuèyéica templo, nía nacái sacerdote íwacanánáica, càmita náalimá náaliacawa ìwali càinácaalí ímáaná, yá nasutáca néemiàwica níawáaca càinácaalísica apóstolnái iyáaná.

²⁵ Néese áiba asiali yàanàaca. Yá ímaca nalí:

—Níara asianáica pibàlièyèicatécué presoíyéi ibànalícu, nabàlùacawa áiba imàdánáa irícu, cháí templo irícuírca. Néewáidaca nàyaca wenàiwica templo irícu —ímaca.

²⁶ Néese úwi íwacaliná yàacawa úwinái yáapicha. Yá yeedáca níái apóstolca. Càmita quéwa inúadáida nía, cáalucáiná úwinái iicáca wenàiwica, ipíchaná wenàiwica nanúaca úwinái iba iyú.

²⁷ Natéca apóstolnái Junta Suprema yàatalé. Néese sacerdote íwacaliná ímaca apóstolnái irí:

²⁸ —Wadéca wachùullacuéca pía machacànita cachàiníri iyú càmínápiná quirínama péewáidaca wenàiwicanái ìwali yàara asialimica Jesúsca. Quéwa pidécuéca péewáidaca Jerusalén iyacàlená mìnáná canánama. Piwàwacué nacái picháawáaca waináwaná ìwali cabáyawanáca wía ìwalíse yái yéetánáacawa, yàara asialimica —ímaca nalí.

²⁹ Quéwa Pedro, apóstolnái yáapichéeyéi nacái náimaca sacerdotenái irí:

—Iwàwacutá weebáidaca Dios itàacái, éwita wenàiwicanái ichùullacáaníta càmínápiná càì wamàni.

³⁰ Wàawirináimi yàacaté Dios icàaluíná, yái Dios imichàidéericaté Jesús yéetácáisi ícha, yái Jesús pinuéricatécué cruz ìwali.

³¹ Quéwa Dios idéca imàacaca Jesús wacuèrinápiná, yéewanápiná Jesús icùaca wenàiwicanái canánama. Dios imàacaca Jesús Wáiwacalipiná, wía Israel itaquénáinámica. Dios nacái imàacaca Jesús iwásàaca wía Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha, yéewanápiná wawènúadaca wáiwitáisewa wabáyawaná íchawa, Dios imàacacáténá iwàwawa wabáyawaná ícha.

³² Wáallacawa báisiricani yái tàacáisica, wacàlida nacái wenàiwicanái iríni, waicácáináni watúu iyúwa, yái Jesús, imichèericatéwa yéetácáisi ícha. Wacàlida ìwali yái waiquérica. Espíritu Santo nacái iicáté macáita yái ichàbàanacátéwa, iná yéewa wacàlidacani Espíritu Santo inùmalícuise, yái Espíritu Santoca Dios ibànuèrica walí canánama, wía yeebáidéeyéica Jesús itàacái —ímaca nalí yái Pedroca.

³³ Néese, idécánáami judío íwacanánái néemiàcani, yái Pedro itàacáica, yá calúaca nía. Nawàwa nanúaca Pedronái.

³⁴ Iyacaté quéwa judío íwacanánái yèewi áiba asiali fariseonái yéená, ípidenéericaté Gamaliel. Yéewáidéri wenàiwicanái Dios itàacái iyú, profeta Moisés itànèericaté. Càmietacanéri yái Gamalielca. Yá imichàa ibàlùacawa. Yá ichùullaca úwinái namusúadaca náichawa níái apóstolca achúmáanata. Yá úwinái imusúadaca apóstolnái.

³⁵ Néese, Gamaliel ímaca judío íwacanánái irí:

—Píacué nuénánáica Israel itaquénáinámica. Péemiàcué cayába. Cayábacué, píináidacuéwa cayába ìwali quéechacáwa, yái píináidéricuéca pímanínápiná nalí, níara asianáica.

³⁶ Piwàwalícué yàara asialimica Teudas. Yàacatéwa icàlidaca ìwaliwa máinírira cachàinícani, iná áibanái asianái cuatrocientos namanúbaca nèepunicawa yáapicha. Quéwa, áibanái

nanúacani, yái Teudasmica, yá macáita yáapichéeyéimi naseríacawa. Yáté imáaláacawéi wawásica.

³⁷ Néese àniwa, néenialíté watànàacaalíté wáipidenáwa gobiernu irí, napatúacaténá wía, iyacaté néeni Judasmi, Galilea yáasu cáli néeséeri. Abénaméeyéi nàacatéwa yáapicha. Néese áibanái inúacani. Yá macáita naseríacawa níai yáapichéeyéimica.

³⁸ Iná nùaláacuéca pía, pímaacacué matuíbanáica níara aslanáica apóstolca. Picácué pisáiwica nalí wawási. Wenáiwica íiwitáise iyúcaalí meedáni, yái tàacási néewáidéerica iyú wenáiwicanái, yásínica imáaláacawa.

³⁹ Quéwa Dios íiwitáisecaalíni, yá càmítacué píalimá pímaláaidacani. Iná cayábacué nuénánái, ipíchanacué pímaníca ùwicái Dios íipunita —íimaca nalí yái Gamalielca. Néese judío íiwacanánái neebáca iyúwa Gamaliel yáalaaná nía.

⁴⁰ Yá namáidaca apóstolnái nàatalépináwa àniwa. Yá needáca apóstolnái íbàle, nanúadáidaca nía àicu iyú, treinta y nueve yáawíríca nacapèedáidaca nía àicu iyú. Yá nachùullaca apóstolnái càmínápiná quirínama nacáidaca Jesús iináwaná iwali. Néese namáacaca namusúacawa.

⁴¹ Níai apóstolca nèepùacawa judío íiwacanánái íicha. Casíimáica nawàwa, nàaca nacái Dios irí cayábéeri, Dios iicácáinaté nía cáimiétaquéeri iyú, imáacáanápinaté nàuwichàacawa Jesús irípiná, neebáidacáiná itàacái.

⁴² Apóstolnái càmítaté nayamáida néewáidaca wenáiwica, nacáidaca nacái Jesús iináwaná iwali, yái Mesíasca Dios íbànùericaté icuacaténá israelitanái. Néewáidacaté wenáiwica èeri imanùbaca templo iricu, wenáiwicanái icapèe iricu nacái.

6

Se nombra a siete diáconos

¹ Néenialíté manùbáwanái nàacawa mamáaláacata níai yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái. Madecaná judionái itàaníyéica griego itàacái iyú nàanàacaté áiba cáli néese naicacáténaté judionái yáasu culto Jerusalén iyacálená néré. Nadécanámi neebáidaca Jesús iwali, yá nayamáacawa néré. Nàyaca nèewi abénaméeyéi inanái inírimi yéetéeyéimicawa íicha, iná canáca nalí nayáapíná. Apóstolnái iwacúacaté nayáapíná èeri imanùbaca níai imáapuèyéica yàacási, quéwa nawàwacutácaté quiríta yàacási níai itàaníyéica griego itàacái iyú. Iná níai itàaníyéica griego itàacái iyú natàanica áibanái judionái iwali báawéeri iyú, itàaníyéica hebreo itàacái iyú.

² Néese níai doce namanùbaca apóstol nàwacáidaca macáita wenáiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá apóstolnái íimaca nalí:

—Càmita cayába wayamáida wacáidaca Dios itàacái wenáiwicanái irí wawacúacaténá yàacási catúulécanéeyéi irí.

³ Iná píacué wéenanáica, picutácué siete namanùbaca aslanái pèewiwa. Iwàwacutá cayába náiwitáise, càmíyeyéi áibanái ícháawaa íbáyawaná iwali. Iwàwacutá nacái cáalláicáica nía, iwàwacutá nacái Espiritu Santo icúaca náiwitáise. Yási wachùulla nawacúanápiná yàacási catúulécanéeyéi irí.

⁴ Néese wía apóstolca wasutápiná wíawawa Dios íicha mamáaláacata, wéewáidaca nacái wenáiwica Dios itàacái iyú, Jesús iináwaná iwali —námaca níai apóstolca.

⁵ Yá abédanamata náiwitáise canánama iwali yái apóstolnái icálidéerica nalí iwali. Yá needáca Esteban, abéeri yeebáidéerica Jesús itàacái manúsiwata, Espiritu Santo icuèri nacái Esteban íiwitáise. Needáca nacái Felipe, Prócoro nacái, Nicanor nacái, Timón nacái, Parmenas nacái, Nicolás nacái, yái Antioquia iyacálená minalica, abéeri càmíiri israelita quéwa iwènúadéericaté íiwitáisewa Dios irípiná yeebáidacaténá càide iyúwa judionái yeebáidáana.

⁶ Néese natéca níai siete namanùbaca aslanái apóstolnái yáatalé. Yá apóstolnái isutáca nalí Dios, namáacaca nacáapiwa sietéeyéi iwali náasáidacaténá macái wenáiwica irí náibaidáanápinaté Dios irí, níai sietéeyéica imanùbaca diáconoca.

⁷ Néeseté macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái nacáidaca Dios itàacái Jesús iináwaná iwali manùbéeyéi wenáiwica irí cachàiniwanái mamáaláacata. Yá máini manùbaca nía mamáaláacata Jerusalén iyacálená iricu abénaméeyéi aslanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Manùbéeyéi nacái sacerdotenái judionái neebáidaca Jesús itàacái.

Arrestan a Esteban

⁸ Abéeri diácono, ípidenéericaté Esteban, itàaníri cayába Dios íiwitáise iyú, ichùniaca cáuláicuéeyéi wenáiwica. Imàni nacái yái càmíríca wenáiwica idé imànica, Dios íiwitáise iyú.

⁹ Náyacaté Jerusalén iyacálená iricu abénaméeyéi Esclavos Libertos náasu yéewáidacáalu néená, Cirene yáasu cáli néeséeyéi, Alejandría iyacálená néeséeyéi nacái, Cilicia yáasu cáli néeséeyéi nacái, Asia yáasu cáli néeséeyéi nacái. Macáita natàanica Esteban yáapicha, chàinisíiri iyú wenáiwicanái yàacuèsemi. Nasutáca néemiawa Esteban, náalimáidacaténá naicáwani, nawàwacáinaté náasáidaca càmítasa báisíiritáni, yái Esteban itàacáica.

¹⁰ Quéwa, canácata yéewaná namawèniadaca Esteban yàasu tàacáisi, itàanicáiná cáaliacáiri iyú, Espíritu Santo íiwitáise iyú.

¹¹ Néseté nàaca áibanái irí plata nacalidáanápíná nachìwawa néemiàcasa Esteban itàanica báawéeri iyú profeta Moisés iwali, Dios iwali nacái.

¹² Càité báawaca namànica Jerusalén iyacàlená mìnánái íiwitáise, nía nacái Jerusalén íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica profeta Moisés yàasu tàacáisi iyú. Yá napiacatéwa Esteban yàatalé, náibàacani, yá natécani nacháawàacaténá iináwaná iwali, Junta Suprema yàacuésemi, níái judío íiwacanánái béeyéica.

¹³ Needáca áibanái àniwa natàanicaténá nachìwawa Esteban iwali. Yá náimaca Esteban iwali: —Yái asialica itàanica mamáalàacata báawéeri iyú wàasu templo iwali, yái wàasu templo mabáyawanéerica. Itàanica báawéeri iyú Dios itàacái iwali, profeta Moisés itànèericaté.

¹⁴ Wadéca wéemiaca icàlidáaná Jesús Nazaret iyacàlená néeséerimi imáalàidapínása wàasu templo, iwènuadapínása nacái wáiwitáise profeta Moisés itàacái íicha —náimaca namànica nachìwawa.

¹⁵ Néese macáita náiwacanánáica, nía nacái yáawinéeyéicawa néré naicáidaca Esteban irí. Yá naicáca Esteban inàni icànaca càiride iyúwa àngel inàni icànáná.

7

Defensa de Esteban

¹ Néseté, sacerdote íiwacaliná isutáca yéemlawa Esteban asáisi báisicalíni, yái náimáanaca nacháawàanaca Esteban iináwaná iwali.

² Néese Esteban íimaca nalí: “Píacúe nuénánáica, wacuèrinánái béeyéi nacái, péemiacué nulí: Wacuèriná Dios icànèeri máini mèlumèluíri iyú, yácata imàaquéericaté yáawawa wàawirimi Abraham iicácani Abraham iyacaalíté Mesopotamia yàasu cáli íinata, ipíchawáiseté yàacawa iyacaténá Harán iyacàlená írìcu.

³ Dios íimacaté Abraham irí: ‘Pimàaca píasu cáliwa, péenánái nacáiwá. Píawa áiba cáliiré núsaidéeripíná píri’, íimacaté yái Diosca.

⁴ Néese Abraham yàacatéwa Caldea yàasu cáli íicha, yàacawa iyacaténá Harán iyacàlená írìcu. Néese Abraham yáaniri yéetácadénámiwa, yá Dios itéca Abraham ínatalépiná yái cáliquéi cáicuéca píyacuéca siùcade.

⁵ Quéwa Dios càmitaté imàaca Abraham idèniaca yái cálica, íbatàa íbàlùacatáipínáwa yàabàli iyúwa, càmitaté Dios yàaca cáli Abraham irí. Dios íimacáita Abraham irí yàanápínaté írìni, yéewanápiná Abraham itaquénánámi idèniaca yái cálica, Abraham yéetácadénámitéwa, éwítaté méenibecáanítacáwa yái Abrahamca yáté èerimicaté.

⁶ Dios icàlidacaté Abraham írìni nacái itaquénánámi nàyanápinaté iyúwa canéeyéi yàasu cáli áiba cáli íinata. Dios íimacaté nàyanápinaté néré càulenáwaca, áibanái yàasu wenàiwicapínaté nía, yá nacái yàara cáli néeséeyéica nàuwichàidáanápínaté Abraham itaquénánámi cuatrocientos camuipínaté.

⁷ Quéwa Dios íimacaté Abraham irí: ‘Nùuwichàidapíná níara íyeyéyéica áiba cáli íinata imàníyeyéipínáca yàasu wenàiwicawa pítaquénánámi. Yá pítaquénánámi namusúapínáwa íicha yàara cálica, yáisi nàapíná nucàaluíná cháí Canaan yàasu cáli’, càité íimaca yái Diosca.

⁸ Dios imànicaalíté wawàsi Abraham yáapicha, yáté ichuúliaca Abraham imànínápíná circuncisión yéenibe aslanái írìwa nawàwalicaténá Dios yàasu wenàiwicaca nía, yeyéyéica icàaluíná. Iná idécanaamité Abraham írì Isaac imusúaca iicá èeri, yáté Abraham imànica circuncisión Isaac irí Isaac idèniacaalíté ocho èeri. Càita nacái Isaac imànicaté circuncisión írì írìwa ípidenèericaté Jacob. Jacob imànicaté nacái circuncisión yéenibe aslanái írìwa doce namanùbaca. Néese Jacob yéenibe doceeyéica imanùbaca, níacata wàawirináimica, wía doce wamanùbaca Israel itaquénánámi yàawíríaca.

⁹ “Wàawirináimica níái Jacob yéenibecaté. Néseté báawaca naicáca naméeréeriwa José, cayábacáiná náichani. Yáté nawéndaca José áibanái irí natécaténáni Egipto yàasu cáli néré. Quéwa Dios yàacawéericaté José Egipto yàasu cáli néeni.

¹⁰ Yáté Dios iwásáaca José yúuwichàacáisi íicha. Dios imàacaca cáaliacáicani, yái Joséca, iná faraón, yái icuèricaté Egipto yàasu cáli, cayábacaté iicáca José. Yáté faraón imàacaca José icúaca yáapicha Egipto yàasu cáli. Imàaca nacái José icúaca faraón icapée manuíri.

¹¹ “Néseté máapicái iyacaté Egipto yàasu cáli imanuúca, cháí wàasu cáli íinata nacái, ípidenacatalécaté Canaan. Yá macái wenàiwicanái yúuwichàacatéwa báawanama máapicái iyú. Wàawirináimi nacái càmitaté nàanàa nayáapínáwa cháí nàasu cáli íinatawa.

¹² Quéwa Jacob yéemiacaté Egipto yàasu cáli iináwaná nàwacáidacaté trigo ituíná Egipto yàasu cáli néeni. Iná Jacob íbanùacaté néré yéenibewa, níái wàawirináimica. Néseté nàacawa Egipto néré idàbàanaté nàacawa.

¹³ Néeseté nàacawa néré pucháibáanáté yàawiríapiná, yáté José icàlidaca iináwanáwa yéénánáí iríwa néénàsàiricani. Iná yéewa, yáí faraón icuèricaté Egipto yàasu cáli, yáaliacawa nacáí José ìwali, càinácaalí fiwítáaná wenàiwicacani.

¹⁴ Néeseté José ibànùacaté tàacáisi yáaniri Jacob iríwa itéénápináté yáapichawa yéénánáíwa macáita Egipto yàasu cáli nérépináté. Nàyacaté setenta y cinco namanúbaca aslanáí Jacob yéenibeca, itaquénáí nacáí, manúbéeyéí inanáí nacáí.

¹⁵ Càité Jacob yàacawa ìyacaténá Egipto yàasu cáli ìinata. Jacob yéetácawa néré máinicaalíté bèericani. Wàawirináimi nacáí béeyéicaalíté nía, yá néetáté nacáíwa Egipto yàasu cáli ìinata.

¹⁶ Néeseté Jacob yáapimi natécawa Siquem néréni nabàllicaténáni càliculli írìcu, yáí càliculli Abraham iwènièricaté Hamor yéenibe ìcha níái Siquem mìnánáica.

¹⁷ “Mawiénicaalíté néenáiwaná Dios imànicatáipináté càide iyúwaté ìimáaná Abraham írì, yáté madécánáca nía, níái Israel itaquénánámica Egipto yàasu cáli néré.

¹⁸ Néeseté madécáná camuí idécánáamité José yéetácawa, yá áiba nacuèriná Egipto mìnali idábaca icùaca Egipto yàasu cáli càmiricaté yáaliáwa José iináwanámi ìwali.

¹⁹ Néese nacuèriná ichìwáidacaté wàawirináimi. Yáté imànica nalí báawéeri. Ichùulìaca náuca néenibewa quírasinái néetáténátéwa.

²⁰ Yáté èerica Moisés imusúaca iicá èeri. Yá cayábéeri Dios iicáca yáí quírasuica. Moisés iséenáí icùacani máisiba quéeri nacapèe írìcuwa.

²¹ Néese iwàwacutá namàacaca méeetàuculétani. Quéwa faraón ìidu yàanàaca yáí sùmàica, yá uedácani ùiripináwa, yá udàwinàacani càide iyúwa ùirísiwa.

²² Càité Moisés yéewáidacawa macáí wawási ìwali Egipto yàasu cáli néeseéeyéí yáalíánacawa. Yá Moisés itàanica cáalíacáiri iyú, cachàiniiri nacáí ìwítáise.

²³ “Néese idécánáamité idènlaca cuarenta camuí, yá Moisés iwàwacaté ipáchiaca yéénánáí yáataléwa, níái israelitaca.

²⁴ Néré iicáca Egipto yàasu cáli néeseeri icapèedáidéeri israelitasáiri. Yá Moisés yàacawa iyúudàacaténá catúlécaneeri israelita. Moisés ìnúaca Egipto yàasu cáli néeseerica.

²⁵ Moisés iyúunáidacáiná yéénánáí yáaliacawa Dios imàacáanápináté Moisés iwasàaca nía nàuwidenáí ìchawa, níái Egipto yàasu cáli néeseéeyéica. Càmitaté quéwa càì nánáidacawa, níái israelitaca.

²⁶ Néese mapisáinámi àniwa Moisés yàanàaca pucháiba israelitanáí ipéliayaquéeyéiwa. Yá Moisés iwàwa namàacáyacacawa. Iná ìimaca nalí: ‘Abémisanacuéca pía, ¿cánácué pimàni báawéeri piríwáaca?’ ìimaca yáí Moisésca.

²⁷ Néese yáí asialí imànìricaté báawéeri yéénàsáiri iríwa iwesíaca ìchawa Moisés. Yá ìimaca Moisés írì: ‘¡Pía càmirita icùa wía! ¿Cáná yéewaná pialàa wáichawáaca wía?’

²⁸ ¡Càmìta píalímá pinúaca núa càide iyúwa pinúaná Egipto mìnali táquicha! ìimaca.

²⁹ Néese Moisés yéemiacaalíni, yá ipiacawa Egipto yàasu cáli ìcha. Yá yàacawa Madián yàasu cáli néré. Moisés ìyacaté néré càide iyúwa canéeri yàasu cáli. Néeseté yeedáca yàacawéetúapináwa. Yá idènlaca yéenibewa pucháiba aslanáí.

³⁰ “Néese áiba cuarenta camuí idénáami, yáté Moisés iyaca manacúali yùucubàa càinawàiri mawiénita manuíri dùli írì ìpidenéeri Sinai. Yá Moisés iicáca Dios càiri iicácanáwade iyúwa ángel imàaquéerica yáawawa Moisés iicácani quicháí yéewíse, maléenéeri àicu yéewíse, yeeméerica quicháí iyú.

³¹ Yá Moisés icalùadacawa iicáca yáí yéenáíwanási nacáirica. Néese yàacawa mawiénita iicácaténá cayábani, yá yéemiaca Wacuèriná Dios itàacáí. Dios ìimacaté Moisés írì:

³² ‘Núacata yáí Dios píawirináí yèerica icàaluíniná. Núacata yáí Dios icuèrica Abraham, Isaac nacáí, Jacob nacáí’, ìimacaté yáí Diosca. Yá Moisés itatácawa icalùniwa. Yá cáaluca iicáidaca néré.

³³ Néese Wacuèriná Dios ìimaca írì: ‘Píwatàa píchawa pizapatoníwa piacaténá nucàaluíniná, píbalùacáináwa nuípunita, núa mabáyawanéerica.

³⁴ Básiíta nudéca nuicáca nàuwichàanáwa, níái wenàiwica càininéeyéica nuicáca ìyèeyéica Egipto yàasu cáli néré. Nudéca nuémiaca nasàna náicháanica manuísiwata. Iná nudéca nulicúaca nuwasàacaténá nía nàuwidenáí ìchawa. Iná aquialé, nubànùapiná pía Egipto yàasu cáli néré’, ìimaca yáí Diosca.

³⁵ “Ewitaté canáccáníta iwèni naicáca Moisés náimacaalíté írì: ‘¡Pía càmirita icùa wía, canáca yéewaná pialàa wáichawáaca wía!’ càì náimacaté, càicáaníta Dios ibànùacaté nalí Moisés nacuèrinápináca iwasèeripinacaté nía nàuwidenáí ìchawa. Yáí Dios càiri iicácanáwade iyúwa ángel imàaquéerica yáawawa Moisés iicácani maléenéeri àicu yéewíse yeeméericawa quicháí iyú, yácata yáí Diosca yàacawéeridéericaté Moisés iwasàacaténáté, icùaca nacáí níái israelitaca.

³⁶ Yáté Moisés yàacawa Egipto yàasu cáli néré. Néese Moisés iwasàacaté wàawirináimi Egipto yàasu cáli ìcha. Moisés imànicaté madécáná Dios ichàini iyú càmiri idé áiba wenàiwica imànica, iwasàacaténáté israelitanáí. Càité Moisés imànicaní Egipto yàasu cáli néeni, Mar Rojo

yàasu manuúri úni néré nacái, manacúali yùucubàa càinàwàiri nacái idècunitàacá nèepunicawa chùiri cáli ínatabàa cuarenta camuí.

³⁷ Yácata Moisés icàlidéericaté wàawirináimi irí nacái: ‘Aibaalípiná Wacuèriná Dios ibànùapinacué píríwa profeta péenátacuéwa, nuíwítáise nacáirica’, ímacaté yái Moisésca.

³⁸ Yácata Moisés nacái iyéericaté Israel itaquénánámi yáapicha iwacáidáyaquéeyécawa chùiri cáli néré néemiácaténá Dios itàanica nalí. Moisés itàanicaté Dios yáapicha càiri íicácanáwade iyúwa ángel Sinaí yàasu manuúri dúli ipùataliculé, yá Moisés icàlidaca tàacáisi Dios inùmalicúise wàawirináimi irí. Yácata Moisés nacái yéemièricaté Dios itàacái icàlidéerica càinacaalí iyú Dios yàaca wenàiwica nacáuca càmiri imáaláawa, yéewacaténá Moisés icàlidaca walíni yái tàacáisica.

³⁹ “Wàawirináimi quéwa càmitaté nawàwa neebáidaca Moisés itàacái. Nawàwacaté náucaca náichawa meedáni, nawàwaté nacái nèepuacawa Egipto yàasu cáli néré.

⁴⁰ Ináté idècunitàacá Moisés iyaca Dios yáapicha Sinaí yàasu manuúri dúli ipùataliculé, yá wàawirináimi námácaté Aarón irí, yái Moisés ibèerica: ‘Pimàni walí wàasu cuwáinápiná icuèyèipiná wía, càmicáiná wáallawa càinacaalí iyáan yáara Moisésca yeedéericaté wía Egipto yàasu cáli íicha’, náimaca.

⁴¹ Néeseté namànica ídolo, pacá yéenibe yéenáwaná, nàasu cuwáisàiripináwa. Yá nanúca napirawa iyúwa sacrificio ídolo irí, nàacaténá cuwáisàiri icàaluíná. Yá casímáiri iyú namànicaté manuúri fiesta ídolo íripiná, nàacaténá cayábèeri nàasu cuwáisàiri íríwa, yái ídolo namànicaté nacáapi iyúwa.

⁴² Ináté Dios iwènúadaca íiwítáisewa náicha, yá imàacaca nàaca dùlupùta icàaluíná yéewacaténá nàuwichàacawa nabáyawaná íwalísewa. Càité Dios yàasu profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúise. Dios ímacaté:

‘Píacué israelítaca, bàaluíté càmitacué pla cayába nuçàaluíná sacrificio iyú, ofrenda iyú nacái, idècunitàacá pèepunicawa cuarenta camuí manacúali yùucubàa càinàwàiri:

⁴³ ¡càmíirita! Nùalícatéwa píacuéca mamáalàacata cuwáisàiri Moloc icàaluíná, yá nacái cuwáisàiri Refán yàasu dùlupùta nacái, níara cuwáinái yéenáwaná pimàniyéicatécué picáapi iyúwa, pimànicaténacué nuícha culto nalípiná. Iná núcupinacué píawa píasu cáli íchawa, máini déeculé Babilonia iyacàlená íicha’,

ímacaté yái Diosca.

⁴⁴ “Manacúali yùucubàa càinàwàiri, wàawirináimi nadèniacaté Dios yàasu manuúri capíima mabáyawanéeri ímamisíri, yái nasutácatáipináca Dios íicha. Nacúacaté pucháiba íba sàabadéyèi capíima írícu, níái íbaca Dios itànèyèicaté íwali itàacáíwa. Namànicaté Dios yàasu manuúri capíima ímamisíri càide iyúwa Dios ichùullanaté Moisés. Yáté Moisés ichùullaca namànicani càide iyúwa íicáanaté yéenáwanási nacáiri írícúise Dios imàaquéericaté Moisés íicaca Sinaí yàasu manuúri dúli ipùataliculé.

⁴⁵ Néeseté wàawirináimi yeedáca Dios yàasu capíima nasèenáimi íchawa. Néese wàawirináimi yàanèyèicaté Josué yáapicha, natéca Dios yàasu capíima aléi wàasu cáli ínatalé idècanáamité namawèniadaca áibanái wenáiwica wàasu cáli íicha. Níara áibanái wenáiwicanái íiwítáanaca, Dios yúucacaté nía wàasu cáli íicha yàacaténaté nàasu cáli wàawirináimi irí. Wàawirináimi nadèniacaté yái manuúri capíima ímamisíri áta rey David yàasu èripináté.

⁴⁶ Néeseté Dios imànica cayábèeri rey David írí, cayábacáiná íicáca David íiwítáise, íná David iwàwacaté imànica wálisài capíisiwa Dios iyacatáipiná, yái Dios Jacob itaquénánámi nèericaté icàaluíná, níái wàawirináimica.

⁴⁷ Quéwa Dios imàacacaté rey David írí Salomón imànica Dios yàasu templo.

⁴⁸ Quéwa Dios chènunísèeri càmita íya templo írícu wenáiwicanái imànífrica icáapi iyúwa. Càité Dios yàasu profeta Isaías ímacaté Dios inùmalicúise. Dios ímacaté:

⁴⁹ ‘Núacata yái Dios iyéerica chènuniré, máini nacái achúmèeri nuícha èriquéi. Canácata wenáiwica yáaliméeri imànica nucapèe, nuyamácatáipináwa,

⁵⁰ núacáiná máini manuúri náicha macáita yái wawàsi nudábéericaté’, ímacaté yái Diosca”, íimaca nalí yái Estebanca.

⁵¹ Yá Esteban icàlidaca nalíni àniwa níái judío íiwacanánáica: “Píacué quéwa, mamáalàacatacué càmita píwàwa peebáidaca Dios itàacái. Càmitacué píwàwa péemiaca Dios itàacái. Pínáidacuéwaca píwàwalicúisewa càide iyúwa wenáiwica càmiyèi yáallawa Dios íwali. Píùwidecuéca pímanica Espíritu Santo càiripináta. Pínáidacuéwaca càide iyúwa píawirináimi nàináidánáwa bàaluíté.

⁵² Píawirináimicué namànicaté báawèeri macáita Dios yàasu profetanái irí, níái icàlidéyèicaté tàacáisi Dios inùmalicúise. Píawirináimicué nanúacaté wenáiwica icàlidéyèicaté tàacáisi ímèericaté Jesús yàanàanápinaté yái mabáyawanéerica. Néese siúcade idéca yàanàaca yái mabáyawanéerica Jesucristo, quéwa picháawàacatécué Jesucristo, yáté pinúacuécani.

⁵³ Péemiácatécué Dios itàacái ángelnái icàlidéerica wàawirináimi irí, quéwa càmitacué peebáida yái tàacáisica”, íimaca yái Estebanca.

Muerte de Esteban

⁵⁴ Néeseté idécanáami judío íiwacanánái yéemiaca Esteban icàlidáaná nalíni, yá máini calúaca nía. Yá naamiaca nayéiwa nalúa iyúwa.

⁵⁵ Quéwa Espíritu Santo icúaca Esteban íiwitáise, yá Esteban íicáidaca chènuniré, yá íicáca Dios iyacàle iriculé icanéerica Dios icamalá iyú. Esteban íicáca nacái Jesús ibàluèricawa Dios yéewápuwáise.

⁵⁶ Yá Esteban íimaca:

—Piicacué nacái núapichani. Nuicá capiraléeri cáli yàacuèricawa. Nuicá nacái yái asiali Dios néeséerica ibàluèricawa Dios yéewápuwáise —íimaca yái Estebanca.

⁵⁷ Quéwa judío íiwacanánái nabàllacáita meedá nàuwíwa nacáapi iyúwa Esteban itàacái íicha. Néemiánicawa quéwanáta cachàiníri iyú. Yá napiaca náibáaca Esteban.

⁵⁸ Yá namusúadacani yàcalé íicha. Néese níái ícháawèyeyéica Esteban iináwaná ìwali náucaca náichawa nàasu ruana nacáiriwa. Abéeri asiali ípidenéeri Saulo icúaca nalípiná nàasu ruana nacáiri. Yá nadàbaca nanúaca Esteban íba iyú.

⁵⁹ Idécunitàacá nanúaca Esteban íba iyú, Esteban isutáca yáawawa Jesús íicha mamáalàacata, íimaca Jesús irí: “Nuíwacali Jesús, peedàcàtéta nucáuca”, íimaca yái Estebanca.

⁶⁰ Néese Esteban yúuwàa ibàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa, yá íimaca cachàiníri iyú: “¡Nuíwacali, píimàaca píwàwawa nabáyawaná íicha yái nanúanáca núa!” íimaca yái Estebanca. Idécanáamité càì íimaca, yá yéetácawa Estebanca.

8

Saulo persigue a la iglesia

¹ Yái Saulo abédanamata íiwitáise náapicha, níái inuèyeyéicaté Esteban. Yáté èerica manùbéeyéi nàuwidaca namànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Jerusalén iyacàlená irícu. Nadàbaca namànica ùwicái cachàiníri iyú yeebáidéeyéi íipunita. Iná macáita yeebáidéeyéica Jesús nëepùacawa Jerusalén iyacàlená íicha Judea yàasu cáli nérépiná, Samaria yàasu cáli nérépiná nacái. Niawamita apóstolnái càmiyeyéi yèepluwa Jerusalén íicha.

² Abénaméyeyéi asianái yeebáidéeyéi Dios itàacái cáaliacáiri iyú natéca nabàllawa Estebanmi. Yá náichánica íiwitáise cachàiníri iyú.

³ Quéwa Saulo iwàwacaté imáalàidaca macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá itéca úwinái, iwàlùacawa nacapèe iriculé macáita íbàacaténá asianái, inaná nacái, yá úwinái iwatàidaca nía nacapèe iricúisewa, yá Saulo ibànùaca nía presoíyeyéi ibànaliculépiná.

Anuncio del evangelio en Samaria

⁴ Quéwa áibanái iwàwacutèyeyéicaté iplacawa Jerusalén iyacàlená íicha, nàacatéwa nacàlaliacawa madécaná yàcalé néré, yá àta alénacaalíté nàacawa nacàlidaca yái tàacáisi íiméerica Jesús iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

⁵ Aiba Felipe, abéeri néená níái imusuèyeyéicatéwa Jerusalén iyacàlená íicha, yàacawa manuírí Samaria iyacàlená néré. Yá idàbaca icàlidaca nalí Cristo iináwaná ìwali.

⁶ Madécaná wenàiwica nàwacáidayacacawa néré, yá néemiaca cayábèeri iyú yái tàacáisi Felipe icàlidéerica, naicáciná Felipe imànica madécaná Dios ichàini iyú yái càmiíríca wenàiwica idé imànica.

⁷ Felipe yúucacaté demonio madécaná wenàiwica íicha. Yá demonionái yàacawa yéemíaniyeyéiwa wenàiwicanái íicha. Felipe ichùnliaca nacái madécaná máapínéyeyéi iiná, áibanái nacái èeruyeyéi yàabàli.

⁸ Iná yéewa casíimáica nawàwa manuísíwata níái Samaria iyacàlená mìnánica.

⁹ Quéwa iyacaté néeni abéeri asiali ípidenéerica Simón. Quéechatécáwa imànìcaté imàliyéidewa yàcalé irícu, yácáiná camàliquèericani, yái Simónca. Ichìwáidacaté Samaria iyacàlená mìnánái, íimacáinaté ìwaliwa máinírísa cachànica íiwitáise.

¹⁰ Quéechatécáwa macáita Samaria iyacàlená mìnánái, sùmanái, béeyéi nacái macáita neebáidacaté Simón itàacái. Yá náimacaté nalíwáaca: “Yácata náiméerica iwali idènièricasa Dios íiwitáise manuírí”, náimacaté Simón ìwali.

¹¹ Quéechatécáwa néemiaca irí cayábèeri iyú yái Simónca, ichìwáidacáinaté wenàiwica imàlica iyúwa madécaná camuí.

¹² Quéwa neebáidacaté yái cayábèeri tàacáisi Felipe icàlidéerica nalí, íiméerica Dios icúaca yàasu wenàiwicawa, yái tàacáisi Jesucristo ìwali nacái, inaté nabautizácawa, níái asianáica, inaná nacái, yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái.

¹³ Yái Simónca nacái yeebáidacaté Jesús iináwaná ìwali, yá ibautizácawa. Néese Simón yàacawa Felipe yáapicha, Simón íináidacáináwa manuísíwata íicáidaca Felipe irí Felipe imànìciná manuísíwata madécaná wawàsi càmiírí wenàiwica idé imànica.

¹⁴ Néeseté apóstolnái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená iricu, néemiaca naináwaná Samaria iyacàlená mìnánáica neebáidacaté Dios ícha itàacái Jesús iwali, iná apóstolnái nabàntuaca Pedro, Juan nacái naacaténáwa Samaria iyacàlená néré.

¹⁵ Idécánáami nàanàaca Samaria iyacàlená néré, yá Pedronái nasutáca nalí Dios ibànúanápiná Espíritu Santo nawàwalliculé.

¹⁶ Càité apóstolnái isutáca Dios ícha càmicáinácáwa Espíritu Santo yàanàa Samaria iyacàlená mìnánái iwali, ibatàa abéeri íwalipíná, càmitàacáwa yàanàa nàwali. Nabautizácáitawa Wáiwacali Jesús ípidená iwali, nàasáidacaténá neebáidaca itàacái.

¹⁷ Néese Pedro, Juan nacái namàacaca nacáapiwa nàwali níai Samaria iyacàlená mìnánáica. Càité Espíritu Santo yàanàaca nàwali yàacawéeridacaténá nía.

¹⁸ Simón iicáca cànácaalí iyú Espíritu Santo yàanàaca nàwali apóstolnái namàacacaalíte nacáapiwa nàwali, yá Simón iwàwacaté yàaca plata apóstolnái irí nawéndacaténá irí yái Espíritu Santo ichàinica.

¹⁹ Simón ímaca nalí:

—Piacué nacái nulí yái pichàinacawa yéewanápiná nacái numàacacaalí nucáapiwa cawinàcaalí iwali, yásí yàanàaca nàwali yái Espíritu Santoca —ímaca yái Simónca.

²⁰ Yá Pedro ímaca irí:

—¡Pía imaalèeripinácawa yàasu plata yáapichawa!, càmicaalí piwènúada píiwitáisewa báawéeri ícha, piyúunáidacáiná píalimápiná piwèniaca Espíritu Santo ichàini piasu plata iyúwa, yái Espíritu Santo Dios yèerica wenàiwicanái irí mawènfiri iyú.

²¹ Canáca yéewaná peedápiná piriwani, càmicáiná cayába píiwitáise Dios iicápiná.

²² Piúca píchawa yái píiwitáisecawa báawéerica. Písutá píawawa Dios ícha manuísiwata. Cawàwanáta imàaca iwàwawa píbáyawaná ícha, yái píináidáanácawa báawéeri iyú Espíritu Santo iwali.

²³ Núaliacáináwa ípisíríca piwàwa lúasi iyú càide iyúwa ípisíri culáli, yá nacái píiwitáise báawéeri idacùaca pía —ímaca yái Pedroca.

²⁴ Yá Simón ímaca nalí:

—Pisutácué Dios ícha nulípiná ipíchaná imàacaca yàanàaca nùwali yái píiméerica nulí iwali —ímaca.

²⁵ Néese níai apóstolca, nadécánáamité nacàlidaca naináwanáwa neebáidaca Jesús itàacái, nadécánáami nacái néewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yá nàacawa náicha. Nacàlidaca nacái yái cayábéeri itàacásica Jesús iwali áiba yacalé iricubàa Samaria yàasu cáli ínatéeyéica iyaca. Càité nèepùacawa Jerusalén iyacàlená néré àniwa.

Felipe y el funcionario etiope

²⁶ Néeseté àniwa Wáiwacali yàasu ángel ímaca Felipe irí: “Píawa sur iwéré àyapu iricubàa yèericawa Jerusalén iyacàlená ícha Gaza iyacàlenámi nérépiná”, ímaca yái ángelca. Yàara àyapu yèericawa manacúali yùuculé cànáwàiri, canácatalé wenàiwica.

²⁷ Yá Felipe yàacawa. Néese Felipe yàanàaca asiali àyapulicubàa, Etiopía yàasu cáli néeséeri. Yácata nàasu wenàiwica cachàiníri, gobiernosàiri, íbaidéerica Etiopía yàasu cáli icuèrinásàatúa irí, iclaca ùasu cawènfiri. Quééchatécáwa yàacawa Jerusalén iyacàlená néré yàacaténá Dios icàaluíná.

²⁸ Néeseté yái asiali yèepùacawa yàacawa yàasu cáli nérépináwa àniwa. Yàacawa yàasu carro iricuwa, caballonái iwatàidéerica yèepunícawa yáamiwáisewa. Yáawinéerica yaca yàasu carro iricuwa iléeri néeni Dios itàacái profeta Isaías itànèericaté cuyàluta iricu.

²⁹ Yá Espíritu Santo ímaca Felipe irí àniwa: “Píawa yàatalé yái carroca”, ímaca yái Espíritu Santoca.

³⁰ Iná Felipe ipiacawa néré, yàanàaca carro yàatalé, yá Felipe yéemiaca etiopèsàiri itàacái iléeca Dios itàacái profeta Isaías itànèericaté cuyàluta iricu. Yá Felipe isutáca yéemiawani:

—¿Péemiasica cànácaalí ímáaná yái píléerica? —ímaca yái Felipeca.

³¹ Yá etiopèsàiri ímaca irí:

—Càmita yéewa nuémiaca cànácaalí ímáaná canácáiná yéewáidéeri núa —ímaca. Yá isutáca Felipe ícha wawàsi iwàlúanápiná yáawinacawa yáapicha carro iriculé Felipe yéewáidacaténáni.

³² Yái tàacáisi etiopèsàiri iléericaté ímaca:

“Natéca nanúawani càide iyúwa nanúacaalí napírawa ovejawa iyúwa sacrificio, càide iyúwa cordero íbalùacaaliwa nàacuésemi níai idaluéyíca ichùna. Quéwa càmita itàani nalí báawéeri iyú, níai imáníyíca irí báawéeri, càmita nacái icuúsa íchawa nía.

³³ Yá nawàwaca nabàiniadacani, naicáanica iquíniná. Ewita càmicáanítaté imàni íbáyawanáwa, càicáaníta nàuwichàidacani. Canácata itaquénánápiná nanúacáináni”,

càité itànàaca yái profeta Isaíasca.

³⁴ Néese yái gobierno icuèriná etiopèsàiri ímaca Felipe irí:

—Pimàni nulí cayábèeri, picàlida nulíni cawinácaalí wenàiwica ìwali profeta icàlidaca yáì tàacáisica. ¿Icàlidasica ìwaliwata, áiba ìwalitasica nacáí? —Ímaca.

³⁵ Néese Felipe icàlidaca irí yáì cayábèeri tàacáisi Jesús ìwali. Quéechatécáwa Felipe icàlidaca iríni cànácaalí ímáanà yáì tàacáisi profeta Isaías itànèericaté. Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmallicuise ímèerica Jesús yàanàanápínaté yúuwichàacaténátéwa, yáì tàacáisi etiopesàiri ilèericaté.

³⁶ Néese nachàbaca nàacawa úni néenibàa, yá gobièrno icuèriná ímaca Felipe irí:

—Piicá úni; ¿cayábasica pibautizáca núa? —Ímaca.

³⁷ Néese Felipe ímaca irí:

—Uwé, peebáidacaalí Jesús itàacái macái piwàwallcuisewa —Ímaca yáì Felipeca. Néese asìali ímaca:

—Nuebáidaca Dios Íiricani yáì Jesucristoca —Ímaca.

³⁸ Néese etiopesàiri ichùllaca nayamáidaca carro, yá nalicùacawa úni yáaculé, yá Felipe ibautizácani.

³⁹ Namichàacatéwa úni yáacuíse, yáta Espíritu Santo Wáiwacali ibànuerica, itéca Felipe. Gobièrno icuèriná càmita quirínama íicaca Felipe. Néese etiopesàiri yèepua yàacawa yàasu cáli nérépínàwa àniwa casíimáica iwàwa manuíiwata.

⁴⁰ Yáta Felipe yàanàca Azoto iyacàlená néré, yá icàlidaca nalíni yáì tàacáisi cayábèerica Jesús iinàwaná ìwali. Néese Felipe ipàchiaca yèepunícawa macái yàcalé írìcubàa iyéeyéica àyapu ìwalibàa, yá icàlidaca macái yàcalé írìcuni àta yàanàacatalétaté Cesarea iyacàlená néré.

9

Conversión de Saulo

¹ Quéwa Saulo icutacaté mamáalàacata inúanápiná wenàiwicaná yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Iná Saulo yàacawa sacerdote íiwacaliná yàatalé.

² Saulo isutáca íicha ibànúanápiná tàacáisi Damasco iyacàlená néré, judióná yéewáidacàalu imanùbaca íiwacanánáì irí, namàacacaténá Saulo ìbàaca yeebáidéeyéi, asianáì, inanáì nacáì, iyéeyéica Damasco írìcu, itecaténá nía presoíri iyú Jerusalén iyacàlená néré.

³ Idécanaamité Saulo yeedáca írìwa cuyàluta namanùbaca, yá yàacawa Damasco iyacàlená nérépíná. Iyacaalíté mawíenita Damasco irí àyapulicubàa, yáta camalási chènuníseeri icànacaté Saulo itéese máini mèlumèluiri iyú.

⁴ Yá Saulo yúuwàa írìacawa cáli ífinalé, yéemiaca tàacáisi. Yáì tàacáisi ímaca Saulo irí: “Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa?” ímaca yáì tàacáisica.

⁵ Saulo isutáca yéemiawani: “¿Cawiná pía, Nuíwacali?” ímaca yáì Sauloca. Yáì tàacáisi ímaca Saulo irí: “Núacata yáì Jesús. Núacata yáì piùwidéerica pimànica. Catùlùcanáca pimànica píawawa báawanama, pipélicáciná nuípunita, càide iyúwa pacá ibawàacaalí cáirèeri ipùatalicu”, ímaca yáì Wáiwacalica.

⁶ Yá Saulo itatáca icalùniwa. Néese ímaca: “Nuíwacali, ¿càinásica piwàwa numànica?” ímaca yáì Sauloca. Néese Wáiwacali ímaca irí: “Pimichàawa pianáwa yàcalé írìculé. Nérénica nacàlidaca piríwani cànácaalí iwàwacutá pimànica”, ímaca yáì Wáiwacalica.

⁷ Aibanáì Saulo yáapichéeyéica asianáica cáaluca nía báawanama néemiacáiná sànasi quéwa canéyéita iiquéeri wenàiwicaca.

⁸ Néese Saulo imichàacawa cáli íicha. Yá yàacùaca ituíwa, quéwa càmita yéewa íicáidaca. Iná náibàacáita natéwa Saulo icáapi ìwali Damasco iyacàlená írìculépiná.

⁹ Saulo iyaca Damasco iyacàlená írìcu máisiba èeri, càmita idé íicáidaca. Càmirita iyáa iyáacaléwa, ibatàa únipíná líra.

¹⁰ Iyaca néré Damasco iyacàlená mìnali ípidenéerica Ananías. Néese, Wáiwacali imàacaca yáawawa Ananías íicàcani yéeniáwanási nacáiri írìcuise. Yá ímaca Ananías irí: “¡Ananías!” ímaca yáì Jesúsca. Néese Ananías ímaca: “¿Càiná, Nuíwacali?” ímaca yáì Ananíasca.

¹¹ Yá Wáiwacali ímaca Ananías irí: “Plawa írìcubàa yáì àyapuca ípidenéerica Derecha. Piwàlùawa Judas icapèericulé. Pisutá íichani, pitàanínápiná áiba asialì yáapicha, Tarso iyacàlená néeseeri, ípidenéeri Saulo. Siuca isutáca iyaca yáawawa Dios íicha.

¹² Idéca íicáca áiba asialì yéeniáwanási nacáiri írìcuise ípidenéeri Ananías, iwàluericawa imàacaca icáapiwa ìwali yéewanápiná idé íicáidaca àniwa”, ímaca yáì Jesúsca.

¹³ Quéwa Ananías, idécanaami yéemiacani, yá ímaca: “Nuíwacali, madécana nacàlidaca nulíni iinàwaná ìwali, yàara asialica. Nadéca nacàlidaca nulíni ìwali imànica báawèeri nalí níara yeebáidéeyéica pitàacáì Jerusalén iyacàlená néeni.

¹⁴ Sacerdote íiwacanánáì nadéca nachùllaca yàanàanápíná aléì itecaténá macáita wía presoíri iyú, wia isutéeyéica yáawawa píicha”, ímaca yáì Ananíasca.

¹⁵ Quéwa Wáiwacali íimaca Ananías irí: “Piawa matuíbanáiri iyú; nudéca nuedáca yái asialica icálidacaténá nuínáwaná iwali áibanái wenáiwica irí, nalí nacái áiba cáli néeseyéyica, nacuèrinánái irí nacái, israelitanái irí nacái.

¹⁶ Núasáidapíná írwa nuíwítáisewa cáinaaalí iyú iwáwacutápiná yúuwichàacawa nulípiná, yeebáidacáiná nutàacái”, íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese Ananías yáacawa capi néré, Saulo iyacatalé iyaca. Yá iwàlùacawa néré imàacaca icáapiwa Saulo iwali. Yá Ananías íimaca Saulo irí:

—Nuénásàiri Saulo, Wáiwacali Jesús imàaquéericaté yáawawa piicácani àyapulcubàa, yáqueí ibànùaca núa piatalé yéewanápiná pidé piicáidaca àniwa, yéewanápiná nacái Espíritu Santo icùaca píiwítáise —íimaca yái Ananíasca.

¹⁸ Yáta cubái íimami nacáiri itúacawa Saulo ituírúicúse, yá idé iicáidaca àniwa. Yá imichàacawa ibautizáacawa.

¹⁹ Néese Saulo iyáaca iyáacaléwa, cachàinica àniwani. Iyamáacawa néeni máisibáwanáita èeri náapicha níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, iyéeyéica Damasco iyacàlená írìcu.

Saulo predica en Damasco

²⁰ Néeseté Saulo idàbaca yèepunicawa yéewáidaca wenáiwica judionái yéewáidacàalu írìcu. Icálidaca nalíni Dios íiriquéí Jesúsca.

²¹ Macáita yéemièyéica Saulo icálidáaná, nánáidacawa manuísíwata néemìaca yáasu tàacáisi. Néese náimaca nalíwáaca:

—¿Cánásica yéewa imàni cà? Yái asialica yúuwidecaté imànica wenáiwica yeebáidéeyéica Jesúsmi iináwaná iwali Jerusalén iyacàlená néeni. Yácata yái yàanèericaté aléi nacái itécaténá nía presoíri iyú, yéewanápiná sacerdote íiwacanánái yúuwichàidaca nía. ¿Cánásica iwàwa icálidaca Jesúsmi iináwaná iwali? —náimaca nalíwáaca.

²² Quéwa Saulo icálidaca yáacawa cachàiníwanái. Yéewáidaca wenáiwica náalífacaténáwa Mesíasca yái Jesús, israelita icuèrinápináca Dios ibànùèripinacaté nalí. Itàanica cáalíacáiri iyú yái Sauloca, iná judionái Damasco iyacàlená mīnanái cāmítaté yéewa namawèniadaca Saulo yáasu tàacáisi. Yá cāmíyeyí yáallawa náimèeripinái irí. Iná masànacácata nía íicha meedá.

Saulo escapa de los judíos

²³ Néesetéacawa madécaná èeri idénáami, yá judío íiwacanánái natàanica náapichawáaca ibàacanèeri iyúta quéwa, abédanamacaténá náiwítáise nanúanápináté Saulo.

²⁴ Quéwa Saulo yáalíacatéwa nawàwaca nanúacani. Nachùulíaca nàasu wenáiwicawa nacúanápiná yàcalé inùma imanùbaca, èeríapinama, táiyápinama nacái nanúacaténá Saulo.

²⁵ Iná níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nawàlùadaca Saulo manuichúa mapíiri írìculé. Yá táiyápi nalicuadaca Saulo mapíiri írìcu yéenułusi iwali chènuníseeri ventana írìcubàa yàcalé iwáiná íinatáise, yàanàacaténá cáli iwéré méetàucuta yàcalé íicha. Càita idéca imusúacawa náicha yái Sauloca.

Saulo en Jerusalén

²⁶ Néeseté Saulo, idécanáamité yàanàaca Jerusalén iyacàlená néré, yá iwáwacaté iwacáidáyacacawa náapicha níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Quéwa macáita cáaluca naicácani, cāmícáiná neebáida iwènuadacaté íiwítáisewa básiiri iyú yeebáidáanáca Jesús itàacái.

²⁷ Quéwa Bernabé itéca Saulo yáasáidacaténáni apóstolnái irí. Bernabé icálidaca nalíni Saulo íicácaté Wáiwacali àyapulcubàa, Wáiwacali itàanicaté nacái Saulo yáapicha, Saulo icálidacaté nacái macàaluínátani yái tàacáisica Jesús iináwaná iwali Damasco iyacàlená írìcu. Iná idécanáamité apóstolnái yéemìaca Bernabé icálidaca nalí Saulo iináwaná, yáté needáca nàataléwa Saulo.

²⁸ Néese Saulo iyamáacawa náapicha Jerusalén iyacàlená írìcu, yèepunicawa nacái náapicha. Icálidaca cachàiníri iyúni macàaluínátana Wáiwacali iináwaná iwali.

²⁹ Itàaní nacái náapicha áibanái judío itàaníyeyéica griego itàacái iyú, cāmíyeyéica yeebáida Jesús iwali. Saulo icálidaca nalíni cachàiníri iyú macàaluínátana. Quéwa nawàwacaté nanúaca Saulo.

³⁰ Néese níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, náalífacáináwa áibanái nawàwaca nanúaca néenásàiri Saulo, yá natéca Saulo Cesarea iyacàlená néré. Yá nabànuacani Cesarea íicha yáacaténáwa Tarso iyacàlená nérépiná.

³¹ Ináté yéewa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéica macái Judea yáasu cáli imanúca, Galilea yáasu cáli néeseyéeyí nacái, Samaria yáasu cáli néeseyéeyí nacái, nàyaca matuíbanáiri iyú. Cachàiníwanái náiwítáise Dios iwali, neebáida itàacái tai íimèeri iyú, nadàwináidaca náiwítáisewa Dios íiwítáise iyú. Nàaca Wáiwacali icàaluíná. Espíritu Santo nacái iyúudáca nía nawènuadánápináté áibanái íiwítáise Wáiwacali írìpiná, iná yéewa manúbáwanái nàacawa.

Curación de Eneas

³² Néenialíté Pedro yàaca ipáchiaca wenáiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá yàaca ipáchiaca áibanái iyéeyéica Lida iyacàlená írìcu.

³³ Pedro yàanàca áiba asìali ípidenéeri Eneas. Irìanfiricáitawa yàalubáí íinatawa ocho camuì, màapinácáináni, yáí Eneasca.

³⁴ Néese Pedro ímaca írì:

—Eneas, siùcade Jesucristo ichùniaca píawa. Pimichàawa peedá pialubáíwa —ímaca yáí Pedroca. Yáta Eneas imichàacawa.

³⁵ Macáita Lida iyacàlená minanáí, Sarón iyacàlená minanáí nacáí naicáca Eneas imichàacawa, yá nawènúadaca náiwitáisewa Wáiwacali írìpíná.

Resurrección de Dorcas

³⁶ Uyacaté inanáí Jope iyacàlená írìcu yeebáidéechúa Jesús itàacáí, ípidenéechúa Tabita, (ímáanáca Dorcas griego itàacáí iyú). Uái inanáíca umànicaté cayábéeri mamáalàacata. Uyúudàaca nacáí catúulécaneyéí wenàiwica.

³⁷ Néeseté, idècunitàacá Pedro iyaca Lida iyacàlená néeni, yá cáuláicaca Dorcas, yá uetácawa. Néese abénaméyéí inanáí nàapidáidaca uináni, yá nàwalica úwali ubàlemi, yá naliadaca úa capì imàdàaná írìculé iyéerica chènunibàa cáli inàni ícha.

³⁸ Yáí Jope iyacàlená iyaca mawiénita Lida iyacàlená írì, Pedro iyacataléca. Níái yeebáidéyéica Jesús itàacáí náaliacatéwa Pedro iyaca Lida iyacàlená írìcu, yá nabànùaca pucháiba asianáí yéeyéipíná imáidaca Pedro. Náimaca írì: “Aqualé Jope iyacàlená néré aqualésíwata”, náimaca.

³⁹ Yáté Pedro yàacawa náapicha. Idècanáamité yàanàaca néré, yá natècani néré Dorcasmi írìacataléca. Madècaná inanáí inìrimi yéetéyéimicatéwa ícha nàyaca néré, nabàlùacawa Pedro itéese, ícháanfiyéí, náasáidaca nacáí Pedro iicá bàlesi, ruana nacáí umàniyéicaté nali, uái Dorcasmica idècunitàacá cáuca úa.

⁴⁰ Néese Pedro ichùuliacaté macáita namusúacawa capì imàdàaná írìcuíse. Yá ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa, yá isutáca Dios ícha. Néese iicáidaca yéetéechúamiwa írì. Yá ímaca ulí:

—¡Tabita, pimichàawa! —ímaca yáí Pedroca. Yáta uacùaca utuíwa. Uicáca Pedro, yá umichàaca úawinacawa.

⁴¹ Pedro íbàaca ucápi iwali, yá imichàidaca úa. Imáidaca níái yeebáidéyéica Jesús itàacáí, nía nacáí manìriyéimica, yáasáidacaténá nali úa, cáuca úa àniwa.

⁴² Macáita Jope iyacàlená minanáí néemiaca uinàwaná, yá madècaná wenàiwica iwènùadaca íwitáisewa Wáiwacali írìpíná.

⁴³ Yá Pedro iyamàacawa Jope iyacàlená írìcu madècaná èeri. Pedro iyaca icapèe néeni áiba asìali ípidenéeri Simón ichùnièrica píráí ímamimi iwèndacaténá nía.

10

Pedro y Cornelio

¹ Aiba asìali càmiri judío ípidenéeri Cornelio iyacaté Cesarea iyacàlená írìcu. Yáí Cornelio, náiwacalicaní níái romanonáí yàasu úwináí yéénaca ípidenéeri el Italiano.

² Yáí Cornelio yàaca Dios icàaluíná cáaliacáiri iyú, macáita yéénanáí yáapichawa. Imàaca nacáí manùba plata ofrenda iyú iyúudàacaténá judionáí. Isutéeri yáawawa Dios ícha mamáalàacata.

³ Aiba èeri cawàwanáta a las trescatáita táica, Cornelio iicáca yéénaiwanási nacáiri: Yá iicáca amaléeri iyú Dios yàasu àngel iwàlùacawa Cornelio yàatalé. Yá ímaca Cornelio írì: “¡Cornelio! ímaca yáí àngelca.

⁴ Yá Cornelio iicáidaca àngel írì manuísíwata icalùni iyúwa. Yá ímaca àngel írì: “¿Càinásica piwàwa numànica píripíná?” ímaca yáí Cornelio. Néese àngel ímaca írì: “Dios idéca yéemlaca yáí pisutàanáca ícha, cayába nacáí iicáca yáí piyúudàanáca catúulécaneyéí wenàiwica.

⁵ Siùcade píbànùta wenàiwica Jope iyacàlená néré namáidacaténá néese Simón áibaali ípidenéeri Pedro.

⁶ Yáí Pedroca iyaca áiba asìali icapèe írìcu ípidenéeri Simón ichùnièrica píráí ímamimi iwèndacaténá nía, idènièrica icapèewa manuíri úni idùlepi. Yáí Pedroca icàlidapíná píriwani càinàcaali iwàwacutá pímanica”, ímaca yáí àngelca.

⁷ Idècanáami yàacawa yáí àngel itàanìirica yáapicha, yá Cornelio imáidaca pucháiba yàasu wenàiwicawa. Imáidaca nacáí abéeri úwi íbaidéeri Cornelio írì, yéerica Dios icàaluíná manuísíwata, Cornelio yáalièrica cayábaca íwitáise imàninápiná cayábéeri.

⁸ Cornelio icàlidaca nalíni macáita yáí àngel icàlidéericaté írì. Yá Cornelio ibànùaca nía Jope iyacàlená nérépiná.

⁹ Néese mapisáinámi àniwa, cawàwanáta machacànicaalítè èeri, yá nàyaca mawiénita Jope iyacàlená írì. Yáta hora nacáí Pedro, iyéerica Simón icapèe írìcu, yàacawa capì ipùata sàabadéeri ínatalé, machacànicaalítè èeri. Pedro yàacawa néré isutácaténá yáawawa Dios ícha.

¹⁰ Máini máapicani íná iwàwa iyáaca iyáacaléwa. Quéwa idècunitàacá namànica iyáapiná, Pedro iicáca yéenáwanási nacáiri.

¹¹ Yá iicáca capiraléeri cáli yàacùacawa, yá áiba wawàsi iricùacawa chènunfise cáli ínatalépiná, abéeri wawàsi càiri iyúwa manuiri sávana idacùacanéeri ipùata báinúacanama yéenúlusi iyú.

¹² Chái sávana iricu nàyaca néeni macái cuwèesiná íwitáaná, pírái nacái, àapiná nacái, cùpiranáí nacái, macái íwitáaná iyéeyéica cháí èeri iricu.

¹³ Néese Pedro yéemiaca tàacáisi chènunfise. Yá tàacáisi ímaca: “Pimichàawa, Pedro. Pinúa piyáawa nía”, ímaca.

¹⁴ Néese Pedro ímaca: “Càmíiri, Nuíwacali. Canacátáita nuyáa níai casaquèeyéica waicáca, profeta Moisés ichùullacáináté wía judíoca pinùmalicúise ipíchaná wayáaca nía”, ímaca yái Pedroca.

¹⁵ Néese tàacáisi ímaca irí àniwa: “Masacàacaalí Dios imànica áiba wawàsi, picá píima ìwali casacàacani”, ímaca yái tàacáisica.

¹⁶ Máisiba yáawirité Pedro iicáca sávana nacáiri iricùacawa, yéemia nacái tàacáisi. Néese sávana yèepùa imichàacawa chènuniré àniwa.

¹⁷ Pedro ínáidacawa manuísiwata iwàwalicúisewa càinácaalí ímáaná yái yéenáwanási nacáirica, máinicáiná càulenáca íchani. Idècunitàacá ínáidacawa ìwali, yá Cornelio yáasu wenàiwicanáí nàanàca capli inúma néré. Nèepunicawa nasutáca néemiawa alénácaalí Simón icapèe ìya.

¹⁸ Nàanàca néré, yá namáidaca cachàini nasutácáténá néemiawa asáisi iyacaalí néeni áiba asiali ípidenéeri Simón, ípidenéeri nacái Pedro.

¹⁹ Idècunitàacá Pedro ínáidacawa mamáalàacata ìwali yái yéenáwanási nacáirica, yá Espíritu Santo ímaca irí: “Píicá, máisiba asianáica níara icutá pía.

²⁰ Pimichàawa, piawa nàatalé pèepunínáwa náapicha. Picá achúma píináidacawa piwàwawa, néese manu ípínáidaca piwàwawa; nudéca nubànùaca nía píatalé”, ímaca yái Espíritu Santoca. Iwàwacutacaté Espíritu Santo ichàiniadaca Pedro iwàwa bàaluitécáiná profeta Moisés ichùullacaté judíonái càmíinápiná nèepuníwa càmíiyéi judío yáapicha, íná Espíritu Santo ichàiniadaca Pedro iwàwa.

²¹ Néese Pedro yàacawa nàatalé, yá ímaca nalí:

—Núaquéi picutéericuécá. ¿Cáinásiucé piwàwa numànica píripiná? —ímaca yái Pedroca.

²² Náimaca irí:

—Cornelio ibànùaca wía, abéeri úwi íiwacalíná, iyéerica machacàníiri iyú Dios iicá, yèeri nacái Dios icàaluíná. Macái judíonái naicáca cáimiétaquèeri iyúni, yá nacái cáinináca naicácani. Dios yáasu ángel ichùullacaté Cornelio ibànúnápiná wenàiwica namáidacáténá pía, yéewacáténá piacawa icapèe néré yéewanápiná Cornelio yéemiaca yái picàlidéeripináca irí —náimaca.

²³ Néese Pedro yeedáca yàataléwa nía. Yá nayamáacawa néeni Pedro yáapicha abéeri catá. Mapisáita àniwa yá Pedro yàacawa náapicha. Abénaméeyéi Joepé iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàacawa náapicha.

²⁴ Néese mapisáita àniwa nàanàca Cesarea iyacàlená néré, cháí Cornelio icùacatáica nàanàca. Ipíchawáiseté nàanàca, yáté Cornelio imáidaca néré yéenanáíwa, yàacawéeyéiná nacáíwa cáininéeyéica Cornelio iicáca.

²⁵ Pedro yàanàca icapèe néré, yá Cornelio imusúacawa ípunita yeedacáténá yàataléwani. Cornelio ibàlùacawa yùulul ipùata iyúwa Pedro iri yàacáténá icàaluíná.

²⁶ Quéwa Pedro imichàacani. Yá ímaca irí:

—Pimichàa píbalùacawa. Asialicata nacái núaquéi càide iyúwa pía —ímaca yái Pedroca.

²⁷ Idècunitàacá Pedro itàanica yáapicha, yá iwàlùacawa iicáca madécaná wenàiwica iwacáidáyaquéeyéiwa néré, càmíiyéi judío.

²⁸ Néese Pedro ímaca nalí:

—Píalíacuéacawa judío íwitáise càmita íbatàa wàwacáidáyacawa píapichacué, píacué càmíiyéica judío, íbatàa wawàlúnápinátawa picapèe iriculé, càmitasa cayába càí wamàni. Quéwa Dios idéca yàalàaca núa càmíinápiná quirínama casacàaca nuicáca áibanái, càmita nacái nuicá nía iyúwa canéeri iwèni Dios íripiná nía.

²⁹ Iná namáidacalíté núa, yá nàanàca néese aquialéta, càmita báawa núináidacawa nuwàwawa ìwali. Iná siúcade nuwàwa núalíacawa càiná ìwalicalícué píamáida núa —ímaca yái Pedroca.

³⁰ Yá Cornelio ímaca irí:

—Báinúaca èerica néese siúcáade, chácatáicaté èeri càide iyúwa siúcade, nùycaté cháí nu-capèe iricuwa, imàaquèeri íchawa iyáacaléwa, isutéeri yáawawa Dios ícha táicalénama. Yáté áiba asiali mèlumèlúri íbàle imàacaca yáawawa nuicácani.

³¹ Ímaca nulí: ‘Cornelio, Dios idéca yéemiaca yái pisutáanáca ícha. Cayábaca Dios iicáca yái piyúudàanáca catúulécaneyéi wenàiwica.

³² Pibànùta wenàiwica Jope ìyacàlená néré namáidacaténá néese áiba asìali ìpidenéri Simón, ìpidenéri nacáí Pedro. Yáí Pedro iyaca áiba Simón icapèe ìricu, yáara ichùnièrica piráí ìmamimi iwéndacaténá nía, idènièrica icapèewa manuírí úní idùlepi', càí ìmaca nulí.

³³ Iná nubànùcaté nía ráunamáita nacutáca pía, yá pidéca pimànica nulí cayábèeri pianàcáiná. Siúcade macáita wayaca cháí Dios ìicápiná, yá wawàwaca wéemiaca macáita tàacáisi Wacuèriná Dios ichùulièrica picàlidáanápíná walíni —ìmaca yáí Cornelio.

Discurso de Pedro en casa de Cornelio

³⁴ Néeseté Pedro idàbaca icàlidaca nalíni. Yá ìmaca nalí:

—Siúcade núaliacawa báisíri iyú Dios càmita ìicá abèeri wenàiwica ìiwitáaná iyúwa cayábèeri áibanáí ìicha, néese ìicáca macáí wenàiwica ìiwitáaná abédanamata.

³⁵ Néese, cayábaca Dios ìicáca náiwitáise canánama, macáí wenàiwica ìiwitáaná yèeyéica icàaluíná, imàniyéica nacáí cayábèeri.

³⁶ Dios idéca icàlidaca walí tàacáisi, wía Israel itaquénáináica. Dios icàlidaca walí yáí cayábèeri tàacáisca ìiméerica Jesucristo imàcáanápíná wayaca Dios yáapicha matulbanáí iyú. Yáí Jesucristo, yácata macáí wenàiwicanáí ìiwacali.

³⁷ Píaliacuécawa cayába càinácaalíté ìya judiónáí yàasu cáli imanúca. Quéchatécáwa Juan el Bautista icàlidaca nalíni iwàwacutáaná wenàiwicanáí ibautizácawa, náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios ìrípíná. Néeseté Jesús idàbacaté yéewáidaca wenàiwica Galilea yàasu cáli ìnata.

³⁸ Píaliacué nacáíwa Dios ibànùcaté Espíritu Santo Jesús ìwali icùacaténá Jesús ìiwitáise manuísíwata, ichàiniadacaténáni nacáí, yáí Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica. Píaliacué nacáíwa Jesús yèepunícaté imànica yàacawa cayábèeri wenàiwicanáí ìrì, ichùniacaté nacáí macáita wenàiwica Satanás yúuwichàidéeyéica. Càité Jesús idé imànica Dios yàacawéeridacáináni.

³⁹ Wadéca waicáca macáita yáí Jesús imàniíricaté Judea yàasu cáli ìnata, Jerusalén iyacàlená ìricu nacáí. Néese natàtàacani cruz ìwali, càité nanúacani.

⁴⁰ Néeseté máisiba èeri ìricu idécanámíté nanúacani, yá Dios icáucàidacani. Néese Dios ibànùcaté Jesús imàacaca yáawawa waicácani, wáaliacaténáwa cáucani.

⁴¹ Jesús càmítaté imàaca yáawawa macáí wenàiwica ìicácani. Néeseté imàacaca yáawawa waicácani, wía Dios ìináidéeyéicatéwa ìwali bàaluité imàcáanápínáté ìicáca cáucani, yáí Jesúsca. Yá nacáí wayáacaté wayáacaléwa yáapicha idécanámíté imichàacawa yéetácáisi ìicha.

⁴² Néeseté Jesús ichùullacaté wacàlidáanápíná israelitanáí ìríní, yáí tàacáisi ìiméerica Dios idéca imàacaca Jesús icàlidáanápíná báawéeyéi ìináwaná ìwali, cáuyéica, yéetéeyéimiwa nacáí, yúuwichàidacaténá níawa càiripínáta nabáyawaná ìwalísewa, èeri imáalàacaalípináwa.

⁴³ Ipíchawáiseté Jesús yáanàca aléi èeri ìriculé, yáté macáita profetanáí nacàlidacaté ìináwaná ìwali. Nacàlidacaté nacáí Dios imàcáanápínáté iwàwawa wenàiwicanáí ìbáyawaná ìicha, Jesús yéetácáinatéwa nabáyawaná ìwalíse, cawínácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacáí —ìmaca yáí Pedroca.

Los no judíos reciben el Espíritu Santo

⁴⁴ Néeseté idécunitàcá Pedro icàlidaca nalíni, yá Espíritu Santo ìricùacawa nàwali icùacaténá náiwitáise macáita níái yéemiéyéica Pedro icàlidáaná nalíni, neebáidacáiná yáí tàacáisca.

⁴⁵ Níái judío yeebáidéeyéica Jesús itàacáí yàacawéeridéeyéica Pedro, náináidacawa manuísíwata naicáidaca càmíyéi judío ìrì Dios yàacáinaté Espíritu Santo càmíyéi judío ìrì nacáí.

⁴⁶ Judiónáí yéemiaca nacáí càmíyéi judío itàanica áiba tàacáisi iyú, càmíri èeri mìnánáí itàacáí, nàaca nacáí Dios ìrì cayábèeri.

⁴⁷ Néese Pedro ìmaca:

—Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo nàwali yàacawéeridacaténá níái càmíyéica judío càide iyúwaté ibànùaná Espíritu Santo wàwali, wía judíoca. Wàacué wabautizáca nacáí nía. Canáca yéewaná wamásaníaca náicha nabautizáanáwa —ìmaca yáí Pedroca.

⁴⁸ Yá Pedro ichùuliaca yáapichéeyéiwa ibautizáca níái càmíyéica judío Jesucristo ìpidená ìwali náasáidacaténá neebáidaca Jesús itàacáí. Néese níái càmíyéica judío nasutáca Pedro ìicha iyamáanápínáwa náapicha máisibáwanáí èeri.

11

Informe de Pedro a la iglesia de Jerusalén

¹ Néeseté apóstolnái, nía nacáí yeebáidéeyéica Jesús itàacáí ìyeyéicaté Judea yàasu cáli ìnata néemíaca càmíyéi judío ìináwaná ìwali neebáidacaté Dios itàacáí càide iyúwa judiónáí yeebáidáanáté.

² Quéwa idécanámíté Pedro yèepùacawa Jerusalén iyacàlená néré àniwa, néese abénaméeyéi judío yeebáidéeyéica Jesús itàacáí natàanica ìwali yáí Pedro imàniínáca càmíyéi judío yáapicha.

³ Námaca Pedro irí:

—¿Cánáté pia pipáchiaca nàatalé níara càmiyéica judío? ¿Cána piyáa piyáacaléwa náapicha? —námaca.

⁴ Néese Pedro icàlidaca nalí macáita yáí idàbàanacaté ichàbacawa. Yá íimaca nalí:

⁵ —Nüyacaté Jope iyacàlená irícu. Idècunitàacá nususutáca núawawa Dios íicha, yá nuicácaté yéenáíwanási nacáiri. Nuicácaté áiba wawási càiri iyúwa manuúri sávana irícuacawa chènuníise, idacúacanéri ipùata báinúacanama yéenúlusi iyú. Yáté irícuacawa nùatalé.

⁶ Nuicáidacaté cayába irí nuicácaténá càinácaalí wawási iya sávana irícu, yá nuicáca macái piráí íiwitáaná, cuwéesináí nacái, àapináí nacái, cuipiranáí nacái, macái íiwitáaná iyéeyéica cháí èeri irícu.

⁷ Yáté nuémlaca tàacáisi. Íimaca nulí: 'Pimichàawa, Pedro. Pinúa piyáawa nía', íimaca nulí.

⁸ Quéwa núumacaté irí: 'Càmiiri, Nuíwacali. Canácatáita nuyáa níái casaquèeyéica waicáca, profeta Moisés ichùulicáináté wía judíoca pinùmalicúise ipíchaná wayáaca nía', càí núumaca.

⁹ Néese yáí tàacáisi chènuníiseérica íimacaté nulí àniwa. Íimaca nulí: 'Masacàcaalí Dios imànica áiba wawási, yá picá píima iwali casacàcani', íimaca.

¹⁰ Másiba yàawíría nuicácaté sávana nacáiri irícuacawa, nuémíla nacái tàacáisi. Yáté macáita yèepùa imichàacawa chènuniré àniwa.

¹¹ Yáta másiba aslanáí Cesarea iyacàlená néeseyéí nàanàacaté nucapèe néré wàyacatáica. Náiwacali ibànùacaté nía nacusàanápíná núa.

¹² Yáté Espíritu Santo ichùulíaca nùacawa náapicha, ipíchaná achúmaca nuináidacawa nuwàwawa iwali. Níái seis namanùbaca wéenanáí nacái nàacatéwa núapicha. Macáita wawàlùacatéwa áiba aslali icapèe irículé.

¹³ Yáí asialica icàlidaca walíi íicacaté àngel icapèe irícu. Yá àngel íimacaté irí: 'Pibànùa wenáiwica Jope iyacàlená nérépíná namáidacaténá néese Simón ípidenéeri nacái Pedro.

¹⁴ Yáí Pedroca icàlidapíná piríwani càinácaalí iyú píalimá piwasáaca píawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, pía nacái, péenanáí nacái', íimacaté yáí àngelca.

¹⁵ Néeseté idécanacáita nudábaca nucàlidaca nalíni, yá Espíritu Santo yàanàaca nàwali, yàacawéridacaténá nía, càide iyúwaté Espíritu Santo yàanàanáté wàwali bàaluité.

¹⁶ Néeseté nuwàwalica tàacáisi Wáiwacali icàlidéericaté walí. Íimacaté: 'Báisíta Juan el Bautista ibautizácaté wenáiwicanáí uní yáaculé. Quéwa mesúnamáita Dios ibànùapínacué piríwa Espíritu Santo, yáí yàacawéridéeripínacuéca pía, ibautizácaténacué píiwitáise Espíritu Santo ichàimi iyú', íimaca yáí Wáiwacalica.

¹⁷ Uwé, Dios idéca yàaca Espíritu Santo càmiyéí judío irí càide iyúwaté yàanáté walíni, wía judíoca, weebáidacaalíté Wáiwacali Jesucristo itàacáíwa, iná canáca yéewaná wapéliaca Dios íipunita, canáca yéewaná wamáisaníaca náichani, yáí Espíritu Santoca —íimaca yáí Pedroca.

¹⁸ Néese níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéica Jerusalén iyéeyéica irícu, nadécanáami néemíaca yáí tàacáisica, yá càmita quirínama natàaníca báawéeri iyú Pedro iwali, néese nàaca Dios irí cayábéeri. Yá námaca:

—¡Dios idéca ibatàaca càmiyéí judío nawènùadaca nacái náiwitáisewa irípiná yéewacaténá nacái nadèniaca nacáucawa càmiiri imáalàawa, càide iyúwa wàyáaná, wía judíoca! —námaca.

La iglesia de Antioquia

¹⁹ Nadécanáamité nanúica Esteban Jerusalén iyacàlená néeni, yá nadàbacaté namànica ùwicái yeebáidéeyéí íipunita canánama. Iná napiacatéwa áibalépiná. Abénaméeyéí yàacatéwa Fenicia yàasu cáli nérépíná. Aibanáí yàacatéwa Chipre yàasu iwàwata nérépíná. Aibanáí yàacatéwa Antioquia iyacàlená nérépíná. Nacàlidacaté Jesucristo iináwaná iwali abéta judíonáí irí. Càmita nacàlida càmiyéí judío írini.

²⁰ Aibanáita yeebáidéeyéí Jesús itàacái Chipre yàasu iwàwata néeseyéí, Cirene iyacàlená mìnánáí nacái áibanáí, nàanàacaté Antioquia iyacàlená irículé. Nadàbacaté nacàlidacani càmiyéí judío irí. Nacàlidaca nalí Jesús iináwaná Wáiwacalicaní.

²¹ Wáiwacali íiwitáise cachàimíri iyacaté nalí, ináté yéewa manùbéeyéí wenáiwica namàacaca náichawa náiwitáise bàaluisàimiwa, yá neebáidaca Wáiwacali itàacái.

²² Néese, níái yeebáidéeyéica Jesús, Jerusalén iyacàlená néeniyéica néemíaca Antioquia iyacàlená mìnánáí iináwaná. Yá nabànùaca Bernabé yàacaténáwa Antioquia iyacàlená nérépíná.

²³ Bernabé yàanàacaté néré, yá yáalíacawa Dios imànica nalí cayábéeri. Iná casímáica Bernabé iwàwa, iyanídacawa náapicha. Yàalàaca nía, ichàniadaca nacái nawàwa canánama, cachàimínápiná náiwitáise neebáidáanápíná mamáalàacata Wáiwacali itàacái tàí íiméeri iyú.

²⁴ Cayábéericáináí íiwitáise yáí asialica, yáí Bernabéca, Espíritu Santo icuacáináí íiwitáise. Yeebáida Dios itàacái manuísíwata tàí íiméeri iyú. Càita áibanáí manùbéeyéí àniwa néemíaca Bernabé icàlidáanáí nalíni, yá nawènùadaca náiwitáisewa neebáidacaténá Wáiwacali itàacái.

²⁵ Néeseté Bernabé yàacawa Tarso iyacàlená iriculé icutácaténá Saulo. Idécanáamité yàanàacani, yá itéca Saulo Antioquia iyacàlená néré.

²⁶ Bernabé, Saulo yáapicha nàyacaté néré abéeri camuí náapicha níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Néewáidacaté madécaná wenàiwica. Antioquia iyacàlená néeni áibanái nàacaté yeebáidéeyéi lípidenápiná cristianonái, ímáanáca Cristo yéewáidacalénái, Cristo yáapichéeyéi nacái ímáanáca.

²⁷ Néenialíté abéenaméeyéi profeta itàaniyéica Dios inùmalicúise nàacatéwa Jerusalén iyacàlená ícha, yá nàanàca Antioquia iyacàlená néré.

²⁸ Abéeri néená, lípidenéeri Agabo, ibàlùacawa nàacuésemi, níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá Espíritu Santo icùaca Agabo íiwitáise icàlidacaténá nalí tàacáisi Dios inùmalicúise. Yá icàlidaca nalíni iyáanápináté máapicái cacháiníiri iyú nàasu cáli néré, yái Israel yàasu cálica. Càité ichàbacawa néesetécáwa idècunitàacá emperador romanosàiri Claudio icùaca macái cáli imanùbaca.

²⁹ Iná Antioquia iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàináidacatéwa nabànùnápínáté plata iyúwa ofrenda nayúudàacaténá áibanái yeebáidéeyéica Jesús iyéeyéica Judea yàasu cáli íinata. Macái wenàiwica imanùbaca nabànùaca plata iyúwata náalímáaná namàacaca ofrenda.

³⁰ Càité nàwacáidaca plata, yá nabànùacani iyúwa ofrenda náapicha níái Bernabé, Saulo nacái natècaténáni ancianonái irí icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Judea yàasu cáli íinata, nayúudàacaténá catúlúecanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéi Jesús itàacái.

12

Muerte de Santiago y encarcelamiento de Pedro

¹ Néenialíté rey Herodes idàbaca yúuwidaca imànica abénaméeyéi yeebáidéeyéi Jesús itàacái Jerusalén iyacàlená néeniyéica iyaca. Herodes idàbacaté yúuwichàidaca núa.

² Herodes ichùullaca úwinái iwichùaca Santiago ícha íwita, yéetácaténátéwa, yámi Juan ibèrimica.

³ Néese, yái Herodesca, yáalíacawa casímáica judío íiwacanánái iwali yái yéetáanacawéi Santiagoníca, iná ichùullaca úwinái íbàaca Pedro nacái. Yá náibàacani judionái yàasu culto Pascua yaalí nayáacaalíté pan camíiri idènia levadura.

⁴ Idécanáamité náibàaca Pedro, néese Herodes ichùullaca nacùaca Pedro presoíyéi ibànalícu. Ichùullaca nacùacani, níái úwinái báinúaca náiwitáaná imanùbaca. Nàyaca báinúacanama úwinái macái náiwitáaná imanùbaca. Herodes iwàwacaté ichàbáidaca Pedro judionái irí nanúnápínái Pascua yàasuna culto idénámi.

⁵ Càité Pedro iyaca presoíyéi ibànalícu. Nacùaca cayábani. Quéwa manùbéeyéi yeebáidéeyéica Jesús itàacái nasutáca Dios ícha Pedro irípiná manuísíwata mamáalàacata.

Dios libra de la cárcel a Pedro

⁶ Yáta catáca mapísáipínáta Herodes ichàbáidapínáté Pedro judionái irí, nanúnápínáni, yá Pedro íimáca iyaca bamuchúamibàa náicha pucháiba úwinái. Pedro nadacuèri pucháiba cadena iyú. Aibanái úwi ibàluyéiwa presoíyéi ibàna inùma néeni nacùaca presoíyéi ibàna ipíchaná Pedro imusúacawa.

⁷ Yáta Dios yàasu ángel yàanàca néré, ibàlùacawa mawiénita Pedro irí. Yá camalási ipuníada presoíyéi ibàna iriculé. Néese ángel icapèedaca Pedro ibàlái iwali icawàidacani. Yá íimaca Pedro irí: “¡Caqualéta, pimichàawa!” íimaca yái ángelca. Yáta pucháiba cadena icaláacawa Pedro icáapi ícha.

⁸ Yá ángel íimaca Pedro irí: “Píwali pibàlewa, pizapatoní nacáíwa”, íimaca yái ángelca. Idécanámi Pedro imànica càide iyúwaté ángel ímáaná irí, yá ángel íimaca irí àniwa: “Peedá plasu ruana nacáiriwa, píuca píwalísewani. Piawa núamiwáise”, íimaca irí yái ángelca.

⁹ Yá Pedro imusúacawa ángel yáamiwáise. Càmita yáaliawa asáisi báisícaalíni, ángel imusúadánacani presoíyéi ibàna iricúise. Pedro iyúnáidaca yéenáiwánási nacáiri càí íicáca meedá.

¹⁰ Nachàbacatéwa idàbáanéeyéi úwi ícha, néese nachàbacawa áibanái ícha àniwa icuèyéica presoíyéi ibàna. Nàanàca inùma néré, yái manuiri inùma yáawami hierroírita, namusúacatáipínacawa carretera iriculé yàcaléricu, yá inùma yàacùacawa yàasu wawásitawa meedá. Yá namusúacawa ícha. Néepunicanámiwa abéeri carretera irícubáa, yáta ángel imàacaca Pedro abéerita.

¹¹ Néese átata Pedro yáaliacawa imusúacatéwa náicha. Yá íimaca iríwa: “Siúcade núaliacawa báisíiri iyú, Dios idéca ibànùaca yàasu ángelwa nùatalé imusúadacaténá núa Herodes ícha, náicha nacái níara judíoca iwàwéeyéica inúaca núa”, íimaca iríwa yái Pedroca.

¹² Idécanaami íináidacawa ìwali macáita iyáaná, néese yàacatéwa María icapèe néré, úai Juan yáatúaca. Yái Juanca áibaalí íipidená Marcos. Quéecatécáwa madécana wenáiwica iwacáidáyacawa néré, yá nasutáca náyaca Dios fícha.

¹³ Pedro inúacaté bàacháwáiséerica iwáiná inùmaca, yá abéechúa mànacàu íipidenéechúa Rode umusúacawa capli fícha, ùacatéwa mawíenita iwáiná inùma írí uémiacaténá néré caw-inácaalí càì isàna néese.

¹⁴ Ualíaca uémiaca Pedro itàacái, quéwa càmita ùacàua írí iwáiná inùma, máinícáiná casímáica úa íná upiacawa capli iriculé àniwa ucàlidaca nalíni Pedro ibàlùanáwa bàacháwáiséeri iwáiná inùma néeni.

¹⁵ Yá náimaca ulí:

—¡Máiwitáiseca pía! —náimaca ulí. Quéwa úumaca báisícataani. Néese náimaca:

—Canácani. Iwàwa cáurimica meedá yáara càì péemiaca isàna —náimaca ulí, nayúunáidacáiná úwínáí nanúacaténí.

¹⁶ Idécunitàacá natàanica capli irícu, quéwanáta Pedro inúaca mamáalàacata bàacháwáiséeri iwáiná inùma. Néese nàacúaca bàacháwáiséeri iwáiná inùma, yá naicáca Pedro ibàlùericawa néeni. Yá náináidaca manúisíwata naicáidaca írí.

¹⁷ Néese Pedro yúucaca icáapiwa nalí masànacaténá nía. Yá icàlidaca nalíni càinácaalíté iyú Wáiwacali imusúadacani presoíyéi ibàna iricúise. Yá íimaca nacái nalí:

—Picàlidacué Santiago íríni, yái Wáiwacali iméeréerica. Picàlidacué nacái nalíni, níara yáapichéyéica yeebáidéyéica Jesús itàacái —íimaca yái Pedroca. Néese Pedro yàacawa náicha áibalépiná.

¹⁸ Néeseté mapisáita àniwa, cáanáica úwínáí napianícawa presoíyéi ibàna iricubàa nacutáca Pedro, néemánica nacáíwa nalíwáaca lúasi iyú, càmicáiná nadé nàanàaca Pedro.

¹⁹ Herodes ichùullacaté nacutácani, quéwa càmita náalimá nàanàacani. Iná Herodes isutáca yéemlawa naináwaná, níai úwi icuèyéicaté Pedro presoíyéi ibàna irícu. Yá ichùullaca yàasu wenáiwicawa nanúanápiná níai úwica. Néese Herodes yàacatéwa Judea yàasu cáli fícha iyacaténá Cesarea iyacàlená irícu.

La muerte de Herodes

²⁰ Néeseté calúaca rey Herodes áibanái yáapicha, Tiro iyacàlená mìnanáica, Sidón iyacàlená mìnanáí nacái. Iná níai pucháiba yàcalé mìnanáica natàanica náapichawáaca, yá abédanamata namànica náiwitáisewa nàanápináwa Herodes yàatalé natàanicaténá yáapicha éeréeri iyú, yéewacaténá cayábaca íicáca nía àniwa. Nàaca plata Blasto írí, abéeri Herodes yáapichéeri máiníri cachàini, nawàwacáinaté Blasto itàanica nawicáu Herodes yáapicha, yéewanápiná Herodes ibatáa náyaca matuibanáita. Iwàwacutácaté náyaca cayába Herodes yáapicha nawèniacaténaté yàacási áiba càli néeni Herodes icuèricaté.

²¹ Herodes imàacaca nalí abé èeri nàwacáidáyacáanápináwa yàatalé. Idéca èeri yàanàaca, yá Herodes ìwalica ibàle cawèníriwa. Néese yàacawa wenáiwicanái yàacuésemi, yá yáawinacawa yàasu yàalubáisi chènuníri ínatawa.

²² Yá idábaca icàlidaca nalíni. Néese níai wenáiwica yéemièyéica Herodes írí nadábaca càì namáidáidaca: “¡Yái icàlidéerica walíni càmirita asialí, néese abéeri chènunísericani!” càì namáidáidaca mamáalàacata, Dioscáinásatáni, yái Herodesca, náimaca.

²³ Yáta Wáiwacali yàasu ángel ibànùaca uláicái Herodes ìwali, càmicáiná Herodes yàa Dios icàaluíná, néese imàacacáita wenáiwicanái yàaca írí cayábéeri, Dioscáinásatáni, yái Herodesca, náimaca. Néeseté Herodes yéetácawa cáiwíri iyú, enísi nacáiyéi iyáacáiná íyapicúa iricúise ípíchawáiseté yéetácawa.

²⁴ Quéwa níai wenáiwica yeebáidéyéica Jesús itàacái nacàlidaca nàacawa Dios itàacái mamáalàacata áibanái wenáiwica írí. Yá manúbéeyéi neebáidacani macái yàcalé.

²⁵ Idécanaamité Bernabé, Saulo nacái mamáaláidaca namànica náibaidacaléwa Dios írípiná, yáté nèepùacawa Jerusalén iyacàlená fícha. Yá natéca náapichawa Juan, íipidenéeri nacái Marcos.

13

Bernabé y Saulo comienzan su trabajo misionero

¹ Madécana Antioquía iyacàlená mìnanáí neebáidacaté Jesús itàacái. Abénaméeyéi profeta, áibanái nacái yéewáidéyéica wenáiwica náyacaté yeebáidéyéi yéewi. Càica náipidená: Bernabé; Simón nacái, áibaalí íipidená Negro; Lucio nacái, Cirene yàasu cáli néeséeri; Manaén nacái, idàwinèericatéwa rey Herodes yáapicha, yái Herodes icuèricaté Galilea yàasu cáli; Saulo nacái áiba.

² Aiba èeri namànicaté náyaca culto Wáiwacali írí, namàacaca náichawa nacái nayáacaléwa. Yáté Espíritu Santo ímacaté nalí: “Peedácué pèewisewa nulípiná níai Bernabé, Saulo nacái namànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná namànica”, íimaca yái Espíritu Santoca.

³ Néese nasutáca Dios ícha nalípiná àniwa, namàca náichawa nacái nayáacaléwa mamáalàacata, yá namàcaca nacáapiwa nàwali, níai Bernabé, Saulo nacái. Néese nabànüaca nía, náibaidacatenáté Dios írípíná.

Los apóstoles en Chipre

⁴ Néeseté namànica càide iyúwa Espíritu Santo ibànüaná nía, yá Bernabé, Saulo nacái nàacatéwa Seleucia iyacàlená néré, mawíenlíri iyaca manuíri úni írí. Néenita nawàlùacawa nave írículé, yá nàacawa úni yàasu iwàwata ínatalé ípidenácatalé Chipre.

⁵ Idécanaamité nàanàca néré, yá nawàlùacawa Salamina iyacàlená írículé. Yá nadàbaca nacàlidaca nalí Dios itàacái judíonái yéewáidacàalu írìcu. Juan Marcos yàacawa náapicha nacái iyúdàacatená nía.

⁶ Yá nàacawa iwàwata imanuíca macáita yàcalé imanùbaca iyéerica iwàwata ínata. Yá nàanàcaté Pafos iyacàlená néré. Nàanàca judíosàiri ípidenéerica Barjesús. Yácata camàliquéeri. Itànica ichíwawa. Iimaca iwaliwa itàanícasa Dios inùmalicúseta, quéwa ichíwa meedá.

⁷ Yái camàliquéeri iyaca gobernador yáapicha, yái gobernador ípidenéerica Sergio Paulo, abéeri cáalíacáiri icuèricaté manúbeyéi wenàiwica. Yái gobernadorca imáidaca yàataléwa Bernabé, Saulo nacái, gobernador iwàwacáinaté yéemíaca Dios itàacái.

⁸ Quéwa yái camàliquéerica, ípidenéerica Elimas griego itàacái iyú, yùuwideca imànica apóstolnái. Iwàwa nacái iwènüadaca gobernador íwítáise ipíchaná yeebáidaca Dios itàacái.

⁹ Néese Saulo, ípidenéeri Pablo griego itàacái iyú, Espíritu Santo icuèri íwítáise, yá iicáidaca machacàníri iyú Elimas írí.

¹⁰ Yá ímaca írí:

—Pía cachíwéerica, báawéeri meedá, Satanás nacáiri íwítáise, pía, nàuwideca canánama cayábeyéi íwítáise. ¿Cáná càmita piyamáida píwènüadaca Dios itàacái pichíwa iyúwa?

¹¹ Iná siücade Dios yùuwichàidapíná píawa. Matuúpináca píawa malééná èerita. Càmita píalimá piicáca èeri icamaláwa —íimaca yái Pabloca. Yáta catáca Elimas iicáca. Yá icutáca wenàiwica itecatenáni icáapi iwali, càmicáiná yáalimá iicáca ituú iyúwa.

¹² Yá idécanaami gobernador iicáca cainácaali lyáaná, yá yeebáidaca, ínáidacáináwa manuíswata Wáiwacali itàacái ichàini iwali.

Pablo y Bernabé en Antioquía de Pisidia

¹³ Néeseté Pablo iwàlùacawa nave írículé iyéerica Pafos ídalutalená néeni yàacawéeyéiná yáapichawa. Yá nàacawa manuíri úni yáacubàa Perge ídalutalená néré, iyéerica Panfilia yàasu cáli ínata. Quéwa Juan Marcos yéepuacatéwa náicha Jerusalén iyacàlená nérépíná.

¹⁴ Yá Pablo, Bernabé nacái nachàbacatéwa Perge iyacàlená ícha, nàacawa machacànita Antioquía iyacàlená írículé. Yái yàcalé iyaca Pisidia yàasu cáli ínata. Yá nawàlùacatéwa judíonái yéewáidacàalu írículé, sábadu, judíonái iyamáidacatáicawa. Pablo, Bernabé nacái náawinacawa néré neemíacatená naléeca Dios itàacái.

¹⁵ Néese judíonái yéewáidacàalu íwacananái naléeca nalí Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté, áibanái profeta itànèericaté nacái. Néese nabànüaca tàacáisi Pablonái írí. Yá náimaca Pablonái írí:

—Wéenanái, pidènisicúe tàacáisi plalèeripinacué iyú wenàiwica, ára picàlidacué walíni — náimaca Pablonái írí.

¹⁶ Néese Pablo imicháa ibàlùacawa, yá yúucaca nalí icáapiwa masàanáapíná nía. Yá ímaca nalí: “Péemíacué, píacué israelitaca, píacué nacái camíiyéica judío, yéeyéica Dios icàaluíná.

¹⁷ Yái Dios icuèerica Israel itaquénáinami yeedacaté wàawirináimi yàasunáipínáwa. Dios imàacacaté madécánaca nía idècunitàacá nàyaca Egipto yàasu cáli ínata, camíirica nàasu cáli. Néeseté Dios iwasaaca nía ichàini iyúwa ícha yáara cálica.

¹⁸ Ewítaté nawènüadacáanái náiwítáisewa Dios ícha, càicáaníta icuècaté nía cuarenta camuí idècunitàacá nèepunicawa chuíri manacualí yùucubàa caináwàiri, canácatalé wenàiwica.

¹⁹ Néeseté Dios imáalàidacaté siete namanùbaca wenàiwica íwítáaná íyeyéicaté Canaán yàasu cáli ínata yàacatenáté nàasu cáli wàawirináimi írí.

²⁰ Càité Dios imànica wàawirináimi írí cawàwanáta cuatrocientos cincuenta camuí.

“Néeseté Dios ibànüaca nalí náiwacananáipíná nacùacatenáté nía àta profeta Samuel yàasu èeripinaté.

²¹ Néeseté wàawirináimi nasutáca Dios ícha wawàsi imàacáanápinaté nalí abéeri rey icuèripiná nía. Yá Dios imàacaca nalí rey icuèripinacaté nía cuarenta camuí. Yái idábáanéeri reyca ípidenacaté Saúl, yái Cis írica, Benjamín itaquérinámi.

²² Néeseté Dios càmita quirínama ibatàa Saúl icùaca israelitanái. Yá Dios imàacacaté rey David icuèripinaté israelitanái Saúl yáamircubàami. Dios ímacaté David iwali: ‘Yái Davidca, Isai írica, cayába nuicáca íwítáise. Nùalíacawa iwàwa imànica macáita càide iyúwa nuwàwáaná’, càì ímaca yái Diosca.

²³ Yáí rey Davidca idèniàca itaquérinámiwa, lípidenéri Jesús. Dios ibànùcaté Jesús iwasaàcaténá Israel itaquénánámi Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, càide iyúwaté Dios icàlidáaná bàaluité.

²⁴ Ipíchawáiseté Jesús yàanàca, Juan el Bautista icàlidacaté tàacáisi macáí Israel itaquénánámi írì. Icàlidaca nalíni iwàwacutáanáte nawènùadaca náiwitáisewa Dios írìpiná, nabautizáanápiná nacáíwa, náasáidacaté nawènùadacaté náiwitáisewa báawéeri ícha.

²⁵ Néese mawiénicaté Juan yàasu èri yéetáanápinátéwa, yá ímaca: 'Núa càmíri Mesías, icuèripiná israelitanái càide iyúwacué píináidáanáwa núwali, néese áiba yàanápiná núamírìcubàawa máiníri cachàinica nuícha. Nuíca nùawawa iyúwa yàasu wenáiwica càmíri cachàini náicha canánama, máinicáiná cayábéerica nuíchani', ímacaté yáí Juan el Bautistaca.

²⁶ "Píacué nuénánáica, Abraham itaquénánámi, píacué nacáí càmíyéica judío yèeyéica Dios icàaluíná, Dios idéca ibànùacuéca píri yáí tàacáisica píalíacaténácuéwa Jesús iwàwaca iwasaàcuéca pí Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

²⁷ Siúcade nucàlidacué píri. Niara Jerusalén iyacàlená mìnánáica, nía nacáí náiwacanánáica, càmítaté nàalíawa cawínacaalíni yáí Jesúsca. Siúcade mamáalàacata càmíta nàalía néemiaca càinacaalí ímáaná macáita tàacáisi profetanái itànèricaté Jesús iináwaná íwali, éwita naléecáanítani néewáidacáalu írìcuwa sábadò imanùbaca nayamáidacatáicawa. Iná nachùllacaalíté úwinái inúaca Jesús, yáté judionái namànicaté macáita càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi Jesús iináwaná íwali.

²⁸ Ewítaté càmícaníta nàanàa Jesús íwali ibáyawaná nanuèripiná íwalíseni, càicáaníta natútaca Pilato gobernador ícha wawàsi ichùulianápináté úwinái natàtàca Jesús cruz íwali. Càité yéetáca.

²⁹ Néese nadécanáamité namànica írì macáita càide iyúwaté Dios itàacáí icàlidáanacani Jesús íwali, yáté áibanái nalícùadacani cruz íwalíse. Yá nabàllacani.

³⁰ Quéwa Dios imichàidacaté Jesús yéetáacáisi ícha.

³¹ Yáté manùba èri Jesús imàacacué yàawawa naicácani níai yèepuníyécátéwa yáapícha Jerusalén iyacàlená néré Galilea yàasu cáli ícha. Siúcade nacàlidaca nàacawa Jesús iináwaná íwali wenáiwicanái írì.

³² "Càita wacàlidacuéca píri yáí cayábéeri tàacáisica: Dios idéca imànica macáita càide iyúwa icàlidáanáté càmíetacanéeri iyúni wàawirinámi írì.

³³ Iná siúcade Dios idéca imànica walíni wía nataquénánáimica càide iyúwaté icàlidáaná tàacáisi wàawirinámi írì, íméerica imichàidáanápináté Jesús yéetáacáisi ícha. Yáí rey Davidca nacáí itànàacaté tàacáisi Jesús iináwaná íwali pucháibaná salmo írìcu, David itànàacáináté tàacáisi Dios inùmaliúse. Dios ímacaté Íri írìwa: 'Píacata Nuírìca; siúcade nudéca numàacaca èeri mìnánái nàalíacawa Nuírìca pí', càí ímacaté yáí Diosca.

³⁴ Dios icàlidacaté walíni imichàidáanápináté Jesús yéetáacáisi ícha ipíchaná iinámi íbadáca. Càité Dios ímaca walí profeta Isaías yàasu tàacáisi iyú. Dios ímacaté israelitanái írì: 'Nucàlidacaté rey David írì tàacáisi mabáyawanéeri, càmíetacanéeri iyú machiwéeri nacáí, íméerica numànínápináté írì cayábéeri. Yá numànínápinácué píri macáita yáí cayábéerica nucàlidéericaté íwali David írì', ímacaté yáí Diosca.

³⁵ Báisíta Dios idéca imànica càide iyúwaté ímáaná, càmítaté imàaca Jesús iinámi íbadáca, ínaté rey David itànàca áiba salmo Dios Íri inùmaliúse. Dios Íri ímacaté: 'Càmíta píimàacápiná íbadáca yáí nuínáca, núa píasu wenáiwicaca mabáyawanéerica', ímacaté yáí Dios Írìca.

³⁶ Uwé, siúcade macáita wáalíacawa rey David icùacaté israelitanái càide iyúwaté Dios iwàwáaná. Néeseté béericalíténi, yá yéetáca, yáí Davidmíca, yá nabàllacani yàawirinámi yàasu càliculí írìculéwa. Yáté íchéecami íbadáca.

³⁷ Quéwa yáí Jesús, Dios imichàidéericaté yéetáacáisi ícha, càmítaté iiná íbadáca.

³⁸⁻³⁹ Iná píacué nuénánáica, wacàlidacué píri yáí tàacáisica: Peebáidacaalícué Jesús itàacáí, yásí Dios imàacacué iwàwawa píbáyawaná íchawa. Bàaluité profeta Moisés itànàacaté Dios itàacáí, yáí tàacáisica icàlidéericaté nalíni càinacaalíté Dios iwàwaca wàawirinámi nàyaca, wía nacáí. Quéwa, éwita wamànicaalí macáita càide iyúwa Moisés itàacáí ímáanáta, càicáaníta càmíta Dios íicá wía iyúwa mabáyawanéerítá. Néese, siúcade weebáidacaalí Jesús itàacáí, yásí Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, mabáyawanáca íicáca nacáí wía, éwita càmícaníta mabáyawaná wía.

⁴⁰ Iná cayábacué, nuénánái, ipíchanácué Dios yàasu yúuwichàacáisi yàanàca píwali càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi Dios inùmaliúse. Dios ímacaté:

⁴¹ Péemiácué cayába, píacué báawéeyéica íicáca núa. Picalúadacuéwa, néese péetácuéwa, mesúnamáicáináta nubànùacué píwali manuírì yúuwichàacáisi, càulenéeripiná peebáidaca iináwaná íwali, éwita áibanái icàlidacáaníta píricúé yúuwichàacáisi iináwaná íwali',

càité ímaca yáí Diosca", ímacaté nalí yáí Pablocá.

⁴² Yá Pablo imáalàidaca icàlidaca nalíni. Idècunitàacá namusúacawa judíonái yéewáidacàalu iricuise, yá camíiyéi judío nasutáca Pablo íicha wawási yèepùanápínaté icàlidacaténá nalíni àniwa, yái tàacáisica, áiba sábadopináté nayamáidacatáicawa.

⁴³ Idécanaámíté namáalàidaca namànica culto, yá namusúacawa macáita yéewáidacàalu íicha, yá manùbéeyéi judíonái yàacawa náapícha níái Pablo, Bernabé nacái; áibanái nacái camíiyéi judío, yeebéeyéi quéwa càiyéide iyúwa judíonái yeebáidáaná Dios itàacái, níacata yèeyéicatéwa Pablonái yáapícha. Yá Pablonái yàalàaca nía neebáidáanápíná mamáalàacata Wáiwacali itàacái, yéewacaténá Dios imànica nali cayábéeri.

⁴⁴ Néese áiba sábadó àniwa judíonái iyamáidacatáicawa, batéwa macáita wenàiwica iyéeyéica yàcalé iricu nàwacáidáyacacawa néré néemiàcaténá Pablonái icàlidáaná nali Wáiwacali itàacái.

⁴⁵ Quéwa abénaméeyéi judío íiwacanánái naicácáiná madécaná wenàiwica iwacáidáyacuéeyéicawa, yá calúaca níái judío íiwacanánáica, cayábacáiná wenàiwica íicáca náicha Pablonái, níái apóstolca. Yá judío íiwacanánái nadábaca natàanica casaquèeri iyú Pablo íwali. Natàani nacái báawéeri iyú íwali, yái tàacáisi Pablo icàlidéerica wenàiwicanái irí.

⁴⁶ Iná Pablo, Bernabé nacái nacàlidaca judíonái iríni macàaluínáta. Yá náimaca: —Quéecháwanáimi iwàwacutátaté wacàlidacuéca piríni, piacué judíoca, quéwacué pidéca piwènúadaca piwítáisewa Dios itàacái íicha, càmicáinácué piwàwa picáucawa camíiri imáalàawa. Iná péemiàcué cayába, siúcade wàaca wacàlidaca Dios itàacái camíiyéi judío irí.

⁴⁷ Wáiwacali idéca ichùulíaca wía, càide iyúwaté profeta Isaiás itànàaná Dios itàacái. Wáiwacali íimacaté:

‘Nudéca nuedáca pía péewáidacaténá camíiyéi israelita, càide iyúwa camalási icànacaalí nàwali, náaliàcaténáwa nùwali. Picàlidáanápíná nalíni, nuwàwaca nuwasàaca nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha, macái èeri mìnánái iyéeyéica macái cáli déecuiséeyéi’, íimaca walí yái Wáiwacalica —náimaca níái Pablonáica.

⁴⁸ Néese idécanaámi camíiyéi judío yéemlacani, yá casímáica nawàwa. Yá nàaca Dios irí cayábéeri itàacái íwali. Yá macáita wenàiwica Dios yèeyéica ícauca camíiri imáalàawa, neebáidaca Pablonái yàasu tàacáisi.

⁴⁹ Càité manùbéeyéi wenàiwica iyéeyéica Pisidia yàasu cáli íinata néemlaca Wáiwacali itàacái.

⁵⁰ Quéwa abénaméeyéi judío natàanica báawéeri iyú Pablonái íwali. Judíonái itàanica yàcalé íiwacanánái yáapícha, náapícha nacái abénaméeyéi inánái cáimíetacanéeyéica yeebáidéeyéica càide iyúwa judíonái. Càita judíonái nawènúadaca yàcalé íiwacanánái íiwítáise nàuwidacaténá namànica apóstolnái. Yáté namusúadaca Pablonái nàasu cáli íichawa.

⁵¹ Néese, Pablonái nachùpiaca cáli ichùmalé nàabáli íichawa judíonái íicápiná càide iyúwa judío íiwítáise iyáaná, náasáidacaténá Dios yúuwichàidáanápínaté níái judíoca. Yá Pablonái yàacawa Iconio iyacàlená íicáca.

⁵² Níacata quéwa Antioquia iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, casímáica nawàwa manuísíwata, Espíritu Santo nacái icúaca náiwítáise.

14

Pablo y Bernabé en Iconio

¹ Néeseté Pablo, Bernabé nacái, nàanàaca Iconio iyacàlená iriculé, yá nawàlúacawa judíonái yéewáidacàalu iriculé. Yá nacàlidaca nali Wáiwacali itàacái cáaliàcáiri iyú, iná yéewa manùbéeyéi yeebáidaca nalíni, abénaméeyéi judío, áibanái nacái camíiyéi judío.

² Aibanáita quéwa judío camíiyéi yeebáida, nawènúadaca yàcalé mìnánái íiwítáise, camíiyéica judío, nàuwidacaténá namànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

³ Iná apóstolnái iyamáacatéwa néeni madécaná èerisíwata. Nacàlidaca nalíni cáaliàcáiri iyú Wáiwacali inùmalicuise. Yá Wáiwacali imàacaca nali ichàniwa nachùniacaténá cáuláiquéeyéi wenàiwica. Imàaca nacái namànica yái camíirica wenàiwica idé imànica. Inaté yéewa macáita náaliacawa Pablonái icàlidaca tàacáisi Dios inùmalicuise, báisíiri iyú.

⁴ Níái wenàiwica iyéeyéica yàcalé iricu càmita abédanamata náiwítáise náapichawáaca. Abénaméeyéi yeebáidaca judío íiwacanánái itàacái, áibanái abédanamata náiwítáise apóstolnái yáapícha.

⁵ Néeseté abénaméeyéi judío, áibanái nacái camíiyéi judío natàanica yàcalé íiwacanánái yáapícha. Yá abédanamaca náináidacawa náibàanápíná Pablonái, nanúanápíná nacái nía íba iyú.

⁶ Quéwa Pablo, Bernabé nacái náaliacawa naináwaná íwali, ínáté nàacawa náicha. Yá nàacawa áiba yàcalé néré ípidenéeyéi Listra, Derbe áiba iyéeyéica Licaonia yàasu cáli íinata. Inaté Pablonái nèepunicawa yàcalé imanúbaca iyéeyéica mawíénibàa Listra, Derbe nacái íicha.

⁷ Nacàlidaca yái cayábéeri tàacáisica, íiméerica Jesús iwasaaca wenàiwicanái Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

Apedrean a Pablo en Listra

⁸ Iyacaté áiba Lистра iyacàlená mìnali, éeruiri yàabàli, càmfiri idé ìpìnánáica. Yáawinánáicawa meedá yácáináta imusúanáwa yátúta íchawa. Canácatáita ìpìnánáni.

⁹ Yái asiali yéemiaca tàacáisi Pablo icàlidéerica. Néese Pablo iicáidaca irí. Yá Pablo yáaliacawa éeruiri yàabàli yeebáidaca cayába yéewanápiná ichùnìacawa.

¹⁰ Néese Pablo íimaca irí cachàiníri iyú:

—Pimicháawa pibàlùacawa machacàníri iyú piabàli iyúwa —ímaca yái Pabloc. Yáta éeruiri yàabàli ipisia imichàa ibàlùacawa. Yá idàbaca ìpìnánáica.

¹¹ Níái wenàiwica idécanáami naicáca yái Pablo imàníríca, yá néemánáicawa cachàiníri iyú. Néemánáicawa Licaonia yáasu cáli néeséeyéi itàacái iyú. Námíaca:

—jCuwáináica níái wenàiwicaca! jNadéca nalicúacawa chènuníse wàatàna iyúwa asianái! —cài námíaca Pablonái iwali.

¹² Námíaca Bernabé iwali cuwáisáiricasani ípidenéerica Zeus. Námíaca Pablo iwali cuwáisáiricasani ípidenéerica Hermes, Pablo icàlidacáná tàacáisi wenàiwicanái irí.

¹³ Iyaca néré sacerdoté icuèrica templo iyéerica mawíenita yácalé inúma irí, yái nasutácaaluca náasu cuwáisáiríwa ípidenéeri Zeus. Yái sacerdoteca itéca pacá ideniéyéica ichílanáwa íwinási. Yá itéca pacá Pablonái yàatalé. Yái sacerdoteca, wenàiwicanái nacái canánama nawàwacaté nanúaca pacá iyúwa sacrificio, nàacaténáté Pablonái icàaluíná naicácináté Pablonái iyúwa chènuníseeyéi.

¹⁴ Níái apóstolca, Bernabé, Pablo nacái idécanacáita náaliacawa wenàiwicanái nawàwáaná nàaca nacàaluíná, yá Pablonái icacanáidaca ibàlewa càide iyúwaté judío íwítáise iyáaná máinícaalí achúmaca nawáwa. Yá Pablonái ípiacawa wenàiwicanái yéewiré, namáidáidaca napíacawa. Námíaca wenàiwicanái irí:

¹⁵ —Píacué wenàiwicaca, píacué càì pimàni. Wíacáiná wenàiwicanáita nacái càitade iyúwacué pía. Wadéca wàanàaca wacàlidacaténacué píri tàacáisi cayábéeri íméerica iwàwacutácué píwèntúadaca píwítáisewa ícha, yái canéerica iwèni wawáisica písutácaténacué píawawa cáuri Dios ícha, yái imànírícaté macáita waiquéerica chènuníre, dùlpùta yáasu cáli nacái, yá nacái éeriquéi, manuúri úni nacái, macáita nacái iyéerica cháì éeri írìcu.

¹⁶ Bàaluité Dios imàacaca wenàiwicanái canánama nàyaca iyúwaté nawàwáaná.

¹⁷ Mamáalàacata quéwa imànicatécué píri cayábéeri imàacacaténacué píaliacawa cawinàcaalíni. Ibànuèri unía. Yèeri walí cayábéeri bànacalé yáasu éeri írìcuwa. Yèeri nacái wayáapíná casíimáicaténá wawáwa —námíaca níái Pablonáica.

¹⁸ Ewita Pablonái icàlidacánáita nalíni, níái wenàiwicaca, càicáaníta mamáalàacata máiní wenàiwica nawàwacaté nanúaca pacá iyúwa sacrificio Pablonái irí nàacaténá apóstolnái icàaluíná.

¹⁹ Néese abénaméeyéi judío yàanàaca Antioquía iyacàlená néese, iyéerica Pisidia yáasu cáli íinata. Aibanái judío yàanàaca Iconio iyacàlená néese nacái. Yá natàaníca nawèntúadánápiná yácalé mìnánái íwítáise Pablo ícha nanúanápináni íba iyú. Ináté nanúadáida Pablo íba iyú nanúacaténáni. Nayúunáidaca néetáidacaténí, íná nawatáidacani yácalé írìcuise, yái Pabloc.

²⁰ Níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacacawa Pablo itéesebàa, yá Pablo imichàacawa yèepùta iwàlùacawa yácalé írìculé àniwa. Néeseté mapisáináami àniwa, Pablo yáacatéwa Bernabé yáapícha Derbe iyacàlená nérépiná.

²¹ Nacàlidaca nalíni Derbe iyacàlená írìcu yái tàacáisi íméerica Jesús iwasaàca wenàiwicanái Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha, yá manúbéeyéi yeebáidaca Wáiwacali Jesús itàacái. Idécanáami nacàlidacani Derbe írìcu, yáté nèepùta napáchiaca Lистра iyacàlená néré, Iconio iyacàlená néré nacái, Antioquía iyacàlená néré nacái, iyéerica Pisidia yáasu cáli íinata.

²² Macái yácalé imanùbaca Pablonái ichàiniadaca nawáwa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Pablonái yáaláaca nía cachàinínápiná náiwítáise neebáidánápiná mamáalàacata Wáiwacali itàacái tàì ímèeri iyú. Nacàlidaca nalíni nacái iwàwacutá wàuwichàacawa Wáiwacali írìpináwa manùba yáawíríca ipíchawáise wawàlùacawa Dios iyacàle írìculé, Dios icùacataléca macáita chènuníre.

²³ Yácalé imanùbaca Pablonái ibàlùadaca ancianonái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nacuèrinánápiná, níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái macái yácalé imanùbaca. Apóstolnái namàacacaté náichawa nayáacaléwa, nasutácaténá Wáiwacali ícha nalípiná icúanápiná wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái.

Pablo y Bernabé vuelven a Antioquia de Siria

²⁴ Néeseté Pablo, Bernabé nacái nachàbacawa Pisidia yáasu cáli, yá nàanàacaté Panfilia yáasu cáli néré.

²⁵ Yá nacàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí Perge iyacàlená írìcu. Néeseté Pablonái yáacawa Atalia ídalutalená néré.

²⁶ Atalia néeni nawàlùacatéwa nave írìculé, yá nàacawa manuúri úni yáacubàa àta nàanàacatalétaté Antioquía iyacàlená néré, namáaláidacánáté namànica macáita

náibaidacaléwa Dios irípiná. Antioquía nésecáinaté áibanái ibànùacaté nía, nasutácanáamité Dios ícha Pablonái irípiná, náibaidáanápinaté irí.

²⁷ Pablonái yàanàacaté Antioquía iyacàlená néré, yá nàwacáidaca Antioquía mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàcái. Yá Pablonái icàlidacaté nalíni Dios iyúudàacaté nía manuíswata, Dios imàacáanaté nacái càmiyeyí judío neebáidaca itàcái.

²⁸ Pablo, Bernabé nacái nàyacaté néeni madécaná èeri nàpicha, níái yeebáidéeyéica Jesús itàcái.

15

La reunión en Jerusalén

¹ Néenialité abénaméeyéi aslanái nàacatéwa Judea yàasu cáli ícha. Yáté nàanàaca Antioquía iyacàlená néré. Néese nadábaca néewáidaca Antioquía iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàcái. Náimacaté iwàwacutáanása càmiyeyí judío namànica nalíwa circuncisión càide iyúwaté profeta Moisés ichùullanaté judíonái imànica, néese, càmicaalí namàni nalíwa circuncisión, yá càmitasa Jesús iwasàa nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, náimaca.

² Pablo, Bernabé nacái nàalàaca nía cachàiníiri iyú báawacáiná Pablonái yéemiaca nàasu tàacáisi. Néese macáita náimaca nalíwàaca chànisiiri tàacáisi iyú. Atata níái Antioquía iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàcái nabànùaca Pablo, Bernabé nacái, áibanái nacái nàapicha nàanápináwa Jerusalén iyacàlená néré. Iwàwacutá Pablonái nasutáca néemiawa apóstolnái, ancianonái nacái icuèyéica Jerusalén iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús. Iwàwacutá Pablonái nasutáca néemiawa nía càinàcaalí Pablonái iwàwacutáaná ichùullaca càmiyeyí judío namànica circuncisión íwali.

³ Inaté Antioquía iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàcái nayúudàaca Pablonái nàasu àyapupiná, yá nabànùaca nía. Pablonái nàacatéwa nachàbacawa Fenicia yàasu cáli ínalaté, Samaria yàasu cáli nacái. Yá nacàlidacaté nalíni càmiyeyí judío iinàwaná iwali namàacaté náichawa náiwitáise bàaluisàimiwa neebáidacaténá Dios itàcái. Macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàcái, idécanáami néemiacani, yá casimáica néemiaca yái tàacáisica.

⁴ Néese Pablo, Bernabé nacái nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néré. Yá macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàcái Jerusalén iyacàlená mìnánái, apóstolnái nacái, ancianonái nacái icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàcái, macáita natáidaca Pablonái cayábéeri iyú. Néese Pablo, Bernabé nacái nacàlidaca nalíni Dios iyúudàacaté nía manuíswata.

⁵ Quéwa abénaméeyéi fariseo yeebáidéeyéica Jesús itàcái namichàacawa. Yá náimaca Pablonái irí:

—Iwàwacutácué wamànica circuncisión càmiyeyí judío irí yeebáidéeyéica Jesús itàcái. Iwàwacutácué nacái wachùullaca namàninápiná càide iyúwaté profeta Moisés ichùullanaté wàawirináimi imànica —náimaca níái fariseoca.

⁶ Iná apóstolnái, ancianonái nacái nàwacáidáyacacawa natàanacaténá iwali yái wawàsica.

⁷ Idécanámi natàanica nalíwàaca déecuiri iyú, néese Pedro imichàacawa itàanica nalí. Yá íimaca nalí:

—Píacué nuénánáica, píaliacuécawa bàaluité Dios yeedáca núa pèewísecué nucàlidacaténá tàacáisi càmiyeyí judío irí, yái cayábéeri tàacáisica ímèerica Wáiwacali iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yéewanápiná neebáidaca Jesús itàcái.

⁸ Néese Dios, yái yalíerica wenàiwica íiwitáise, yásáidacaté walí cayábaca iicáca càmiyeyí judío iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios irípiná. Càité Dios yásáidaca walíni yàacáinaté nalí Espíritu Santo yàacawéeridacaténá nía càide iyúwaté yàaná walí Espíritu Santo.

⁹ Dios iicáca macáita wenàiwica abédanama, wía judíoca, nía nacái càmiyeyéica judío. Càica wáaliacawa Dios imàacacáiná iwàwawa nabáyawaná ícha neebáidacáiná Wáiwacali itàcái, iná masacàaca Dios iicáca náiwitáise éwita càmicáaníta namàni macáita iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi imànica.

¹⁰ Cayábaca Dios iicáca nía, iná zcánásicué piwàwa pimànica iyúwa Dios càminá iwàwa? Pichùullacaalícué namànica circuncisión, níara càmiyeyéica judío yeebáidéeyéica Jesús itàcái, pichùullacaalícué nacái namànica macáita càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi, yásí píalimáidacuéca píicáwa Dios, Dios imàacacáinaté iwàwawa nabáyawaná ícha éwita càmicáaníta namàni iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímàaná, yái càulenéeri wawàsica càmirica wàalimá wamànica cayába, wàawirináimi nacái càmitaté náalimá namànica cayábani.

¹¹ Càmitacué cayába càì pimànica, macáicáináta wía judíoca weebáidaca Wáiwacali Jesús idéca imànica walí cayábéeri mawèniri iyú, iwasàanápinaté wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha íwalíse yái weebáidáanáca Jesús, càide iyúwa nacái iwasàaná níara càmiyeyéica judío — íimaca yái Pedroca.

¹² Néese masàncatá nía macáita. Yá néemiàcaté Bernabé, Pablo nacái nacàlidaca nalíni Dios imàacaté nali ichàniwa nàyacaaíté càmíyeyí judío yèewi namànicaténá madécaná wawàsi càmíri áiba wenàiwica idé imànica.

¹³ Idécanáami natàanica, yá Santiago ímaca nali macáita:

—Píacué, nuénánica, péemiacué nulí:

¹⁴ Simón Pedro ídica icàlidaca walíni cainácaalíté iyú Dios imànica cayábeeri càmíyeyí judío irí quéecháwanámi yeedácaténá nèewise nacái yàasunáipináwa, neebáidacáiná Jesús itàacái.

¹⁵ Càita nacái Dios yàasu profetanái náimacaté, nacàlidacaté Dios itàacái. Profeta itànàcaté tàacáisi Dios inùmalicúise. Dios ímacaté:

¹⁶ Néenaliipíná nuèpùwa néese àniwa, yá numàacapíná àniwa rey David itaquénáinami icùuca Israel yàasu cáli,

¹⁷ yéwanápiná israelitanái imàaquéeyéicawa nasutáca níawawa nuícha àniwa, càmíyeyí israelita yáapicha yeebáidéeyéica nutàacái, níai wenàiwicaca numáidéeyéica nulípináwa.

¹⁸ Núa, Picuèrinácué Dios, núumacatécué piríni, yá báisíta numànipíná macáita càide iyúwaté núumáaná bàaluité',

ímacaté yái Diosca.

¹⁹ Iná nuínáidacawa càmita cayába wachùulla namànica circuncisión, yá nacái iyúwa profeta Moisés ichùullanaté, níara càmíyeyica judío imàaquéeyéica íchawa íiwitáise bàaluisàimiwa neebáidacaténá Dios itàacái.

²⁰ Iwàwacutácaíta watànàcuéca nali tàacáisi wàalàcaténácué nía ipíchaná nayáaca iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio ídolo irípiná, yái cuwáinái yéenáiwánaca; càmínápiná nacái naimá áiba yáapicha càmíchúaca náinusíwa, càmíríca nacái nanirísíwa; càmínápiná nacái nayáa iinási càmíríca íraná imusúwa ícha; càmínápiná nacái nayáa irái.

²¹ Néese nawàwacaalí néewáidacawa íwali yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise, yá cayábaca néewáidacawa íwali, yácáiná idábáanátatéwa bàaluitémi áibanái judío nadéca néewáidaca wenàiwica profeta Moisés yàasu tàacáisi iyú, yá siuca nacáide macái yàcalé imanùbaca naléca Moisés yàasu cuyàluta néewáidacàalu irícuwa sábadu imanùbaca judiónái íyamáidacatáicawa —ímaca yái Santiagoa.

La carta a los no judíos

²² Néese apóstolnái, ancianonái nacái, macái nacái iwacáidayaquéeyéicawa néré Jerusalén iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéi Jesús itàacái, macáita náináidacawa needáanápiná nèewísewa abénaméeyéi nabànucaténá nía Antioquía iyacàlená néré náapicha níai Pablo, Bernabé nacái. Yá needáca Judas, áibaalí ípidenéri Barsabás; needáca Silas nacái, pucháiba asianái cáimiétacanéeyéi nèewi níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

²³ Yá nabànucaca náapicha cuyàluta. Yáté ímaca:

“Wía apóstolca, wía nacái ancianoca, péenánáicuéca Jesucristo íwalísená, wawàwalicué pía wéenanái càmíyeyica judío iyéeyéica Antioquía iyacàlená irícu, Siria yàasu cáli íinata nacái, Cilicia yàasu cáli íinata nacái.

²⁴ Wadéca wéemiaca áibanái iináwaná íwali, càmíyeyica wabànucué píatalé, nasáiwicacuéca pirí wawàsi náasu tàacáisi iyúwa. Iná càmítacué píalíawa cainácaalícué iwàwacutáanápiná pímanica, nacàlidacáinácué piríni iwàwacutáanásacué pímanica circuncisión. Náima nacái iwàwacutáanása pímanicuéca càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi imànica, wía judíoca, éwita càmíccáaníta wachùulla néewáidáanápinácué pía càiri tàacáisi iyú.

²⁵ Iná abédanamata wáináidacawa weedáanápiná asianái wèewísewa nàacaténácué naicáca pía, náapicha níai wéenanáica Bernabé, Pablo nacái máiniyeyica cáinináca waicáca.

²⁶ Níai Pablonáica, nadéca nacái nacàlidaca Wáiwacalí Jesucristo itàacái náibaidacaténá irípiná, éwita áibanái iwàwacáaníta inúca nía.

²⁷ Iná wabànucué píatalé Judas, Silas nacái natàanínápinácué píapícha, nacàlidáanápinácué pirí machacàníri iyúni macáita yái watànèericuéca píri cuyàluta irícu.

²⁸ Wíacáiná abédanamata wáiwitáise Espíritu Santo yáapícha càmínápinácué wachùulla pímanica madécaná càulenéri wawàsi méetaculé ícha yái máiníríca iwàwacutácuéca pímanica:

²⁹ Picácué piyáa iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio ídolo irí, yái cuwáinái yéenáiwánaca. Picácué nacái piyáa irái. Picácué nacái piyáa iinási càmíríca íraná imusúwa ícha. Picácué nacái píimá áiba yáapícha càmíchúaca píinusíwa, càmíríca nacái píinirísíwa. Píicácaalícué píchawa yái báawéeríca, yási píyápinácué machacàníri iyú. Yácatá imanùbaca. Wawàwalicuéca pía macáita”, càité ímaca yái cuyàluta.

³⁰ Càité Pablonái, idécanámité natàanica Jerusalén mìnánái yáapícha, yáté nàacawa náicha nèepùcaténáwa Antioquía iyacàlená néré cuyàluta yáapícha. Nàanàca néré, yá nawacáidaca macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái néré. Yá nàaca nali yái cuyàluta.

³¹ Idécanáamité naléecani, yáté casíimáica nawàwa manuísíwata cuyàluta ichàiniadacáináté nawàwa.

³² Yáí Judas, Silas nacái profetaca nía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmalicuíse. Iná yéewa Judas, Silas nacái nachàiniadaca yàcalé mìnaná iwàwa manuísíwata, nàalàa nacái nía cayábéeri iyú, níái Antioquía iyacàlená mìnanáica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

³³ Judas, Silas nacái nayamáacawa néré máisibáwanáita semana. Néeseté níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacacawa namáacacatená nèepùacawa náicha matuìbanáiri iyú Jerusalén iyacàlená nérépiná àniwa, nacàlidacatená nalíni níái ibànuèyécáté nía.

³⁴ Silas quéwa ínáidacatéwa iyamáanápínacawa Antioquía iyacàlená írìcu.

³⁵ Pablo, Bernabé nacái nayamáacawa Antioquía iyacàlená néré. Néese Pablonái, áibanái nacái manùbéeyéi, nèewáidaca wenàiwica, nacàlidaca nacái nalí Wáiwacali iináwaná ìwali.

Pablo comienza su segundo viaje misionero

³⁶ Aiba èerité Pablo íimaca Bernabé írì:

—Wàa wapáchiaca néré àniwa wéenanáywa yeebáidéeyéica Jesús itàacái macái yàcalé imanùbaca wacàlidacatalécáté Wáiwacali iináwanáwa. Wàa waicáca càinácaalí nàyaca —íimaca yáí Pablocá.

³⁷ Néese Bernabé iwàwacaté itéca náapicha Juan áibaalí íipidenéeri Marcos.

³⁸ Quéwa Pablo ínáidacawa càminápiná cayába natécani, Marcos yèepùacáinátéwa náicha Panfilia yàasu cáli néese, yá càmitaté iyamáawa náapicha íbaidacatenáté Dios írìpiná náapicha, nacàlidacalíté nàacawa Dios itàacái.

³⁹ Níái Pablo, Bernabé nacái, canáca yéewaná abédanama náiwitáise, canásíwa, iná nàacawa náichawáaca. Yá Bernabé itéca Marcos. Yáté nawàlùacawa nave írìculé nàacatenáwa manuìri ùni yàacubàa, Chipre yàasu iwàwata nérépiná.

⁴⁰ Pablo nacái itéca Silas. Níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nasutáca nalí Dios iyúudàanápíná nía, yá nabànùaca náichawa Pablonái, náibaidàanápínáté Dios írìpiná.

⁴¹ Yá Pablonái nachàbacawa Siria yàasu cáli ínatalé, Cilicia yàasu cáli nacái. Yá nachàiniadaca nawàwa néré níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, iwacáidáyacquéeyéicawa yàcalé imanùbaca.

16

Timoteo acompaña a Pablo y a Silas

¹ Néeseté Pablo, Silas nacái nàanàacaté pucháiba yàcalé néré íipidenéeyéica Derbe, Listra nacái. Nèreté nàanàaca áiba ùculliri yeebáidéeri Jesús itàacái íipidenéeri Timoteo. Yáatúa judíosatúa, yeebáidéechúa Jesús itàacái. Yáanirimi quéwa griegosàiri, càmiirica judío.

² Listra iyacàlená mìnaná yeebáidéeyéi Jesús itàacái, Iconio iyacàlená mìnanáí nacái nacàlidacaté Timoteo iináwaná ìwali, cayábéerica íiwitáise.

³ Yáté Pablo iwàwaca Timoteo yàacawa náapicha. Yá itéca Timoteo namànicatená írì circuncisión báawacáicha judionái iicáca Timoteo, níái judíoca iyéeyéica yàcalé írìcu Pablo iwàwéeyéica ipáchiaca, macái judíocáiná náalíacatéwa Timoteo yáanirimi ìwali griegosàirimicani, càmiiri judío.

⁴ Néese Pablonái ipáchiaca yèepunicawa yàcalé imanùbaca. Ata alénácaalí nàacawa nacàlidaca cuyàluta írìcuiri tàacáisi nalí níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yáí tàacáisi apóstolnái, ancianonái nacái Jerusalén mìnanáica natànèericaté cuyàluta írìcu, nàalàacatenáté càmiíyíi judío.

⁵ Iná yéewa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái iwacáidáyacquéeyéicawa yàcalé imanùbaca, néemiaca Pablonái yàalàaná nía, yá neebáidaca cachàiniwanái. Yá èeri imanùbaca áibanái mamalàacata nawènùadaca náiwitáisewa neebáidàanápíná Jesús itàacái.

La visión que Pablo tuvo de un hombre de Macedonia

⁶ Néeseté Espíritu Santo càmita ibatàa Pablonái icàlidaca Dios itàacái Asia yàasu cáli néré. Iná nachàbacawa Frigia yàasu cáli ínatalé, Galacia yàasu cáli nacái.

⁷ Néese nàyacaalíté mawiénita Misia yàasu cáli írì, yá náináidacatéwa nawàlùanápínáwa Bitinia yàasu cáli ínatalépiná quéwa Espíritu Santo Jesús ibànuèerica càmitaté imàaca nàacawa néré.

⁸ Néese nachàbacatéwa Misia yàasu cáli ínatalé. Yá nalícùacawa Troas ídalutalená néré.

⁹ Yá táiyápi Pablo iicácaté yéeniáwanási nacáiri, Dios néeséeri. Yá iicáca asialí Macedonia yàasu cáli néeséeri. Yáí asialí ibàlùacawa isutáca Pablo ícha wawàsi manuísíwata. Yá íimaca Pablo írì: “Aquialé Macedonia yàasu cáli ínatalé, piyúudàa wía”, íimaca.

¹⁰ Néese Pablo iicácináté yáí yéeniáwanási nacáirica, ínáté wachùnìlaca wàasuwa àyapu piná caquialéta wàacatenáwa Macedonia yàasu cáli néré, wáalíacáináwa báisiiri iyú Dios imáidacaté wía wacàlidàanápíná nalí cayábéeri tàacáisi Jesús iináwaná ìwali.

Pablo y Silas en Filipos

¹¹ Néeseté Pablo, Silas nacái, núa nacái náapicha, núa Lucas, wawàlùacatéwa nave iriculé, iyéerica Troas ìdalutalená néré. Yá wàacawa machacànita manuírí úni yáacubàa iwàwata néré ípidenéechúa Samotracia. Yá mapisáita àniwa wàacawa wàanàca Neápolis iyacàlená néré iyéerica iwàwata ìnata.

¹² Wàacawa cáli ìnatabàa Neápolis iyacàlená ìcha àta wàanàacataléta Filipos iyacàlená iriculé, nàyacataléca níai manùbéeyéi romanosiwa. Yái yàcaléca máiníri cachàimica Macedonia yàasu cáli yéena ìnata. Wàyaca néeni cawàwanáta máisiba èeri.

¹³ Aiba sábadò judiónái iyamáidacatáicawa, Pablo, Silas nacái, núa nacái náapicha, wamusúacawa yàcalé ìcha. Yá wàacawa inanábale wéemiácínaté judiónái iinàwaná ìwali nasutáca níawawa Dios ìcha néré. Abénaméeyéi inanái nàyaca néré nàwacáidáyacacawa nasutácaténá níawawa Dios ìcha. Yá wáawinacawa néré, wacàlidaca nalí Dios itàcái.

¹⁴ Abéechúa néená ípidenéechúa Lidia, Tiatira iyacàlená minalu. Uái Lidia iwéndéechúa cawenírí wáluma cùlírí capiraléwaca iicacánawa. Uái inanái, yèechúa Dios icàaluíniná, uémica wacàlidáaná nalíni. Yá Wáiwacali imàacaca uebáidaca yái tàacáisi cayábéerica Pablo icàlidéerica nalí.

¹⁵ Yá ubautizáacawa, áibanái nacái ucapèe iricúyéica. Néese úumaca walí:

—Píináidacaalécúwa nuebáidaca Wáiwacali itàcái báisíiri iyú, yásí aqualécúe piyamáacúéwa nuénánái yáapicha —cái úumaca walí mamáalàacata àta wàacatalétatéwa wayamáacawa nacapèericu.

¹⁶ Néesetécáwa áiba èeri àniwa, wàacawa inanába nérépiná wasutácaténá wíawawa Dios ìcha, yá wàanàca áiba mànacàu demonio idacuèchúaca íiwitáise, íná yéewa uwicùlidaca demonio íiwitáise iyú. Wenàiwicanái ipáyaidaca uwicùlidacaténá. Uíwacanánái needácaté nalíwa manùba plata ùwalíse uái iwicùlidéechúaca, nàasu wenàiwicacáiná úa.

¹⁷ Uái mànacàuca udábaca ùcawa wáamiváise, wía Pablonáica. Yá uémianíca ùcawa:

—Níai aslanáica, náibaidaca chènuníiséeri Dios írípina. Nàanàca nacàlidacaténacúe píriní Dios iwàwaca iwasáacúeca pía yáasu yúuwichàacáisi ìchawa —úumaca wàwali, wía Pablocá.

¹⁸ Uémianíicawa ucàlidacani madécaná èeri àta maséecataléta Pablo yéemíaca usàna. Yá Pablo iwènuacawa, yá ìmaca demonio íri idacuèrica uíwitáise:

—Jesucristo inùmaliucíse nuchùulla plàcawa uícha —ìmaca yái Pablocá. Yáta yàacawa uícha caquialéta yái demonioca.

¹⁹ Néese mànacàu ìiwacanánái náalíicawa canácata quirínama needápinaté nalíwa plata ùwalíse, íná náibàaca Pablo, Silas nacái, yá natéca núa yàcalé ìiwacanánái yàatalé, yàcalé mìnánái nàwacáidacàalu.

²⁰ Yá nacháawàaca Pablonái iinàwaná ìwali jueznái íri. Yá náimaca Pablonái ìwali:

—Níai aslanáica judiónái meedá. Calúaca namànica wàyacàle mìnánái.

²¹ Néewáidaca wía wèepuníinápínawa càide iyúwa áiba íiwitáiseis íimáaná méetàuculéerica wáiwitáise ìcha. Càmita cayába weebáidani, romanocáiná wía, íná canáca yéewaná weebáidacani —náimaca.

²² Íná yàcalé mìnánái canánama nadàbaca néemianíicawa báawéeri iyú Pablonái ìwali, yá jueznái nachùullaca needáca Pablonái ibàle. Yá nanúadáidaca Pablonái àicu iyú manùba yàawírí àta náiraná imusúacataléta wàwalíse.

²³ Idécanáami nanúadáidaca nía báawanama, yá náucaca Pablonái presoíyéi ibànalículé. Yá nachùullaca yái icuèricaté presoíyéi ibàna iclúanápiná nía cayába.

²⁴ Yeebáca yái nachùullánacani, íná yái icuèrica presoíyéi ibàna itéca iwàlùadawa Pablo, Silas nacái presoíyéi ibànaná iriculé alé imáalàanácawa. Yá icàbadáaca nacàwa pucháiba tabla imiéyéi iwéré ipíchaná namusúacawa.

²⁵ Quéwa bamuchúami catá Pablo, Silas nacái nasutáca níawawa Dios ìcha, nacántàaca nacái Dios íri, yá áibanái presoíyéi yéemíaca natàacái.

²⁶ Néese yáta cáli icusúacawa cachàiníri iyú, íná yái presoíyéi ibànaca icusúacawa macáita cachàiníri iyú. Yá presoíyéi ibàna inúma imanùbaca nàacúacawa macáita, cadena nacái nadacúanaca nía nacaláicawa náicha macáita níai presoíyéica iyéeyéica presoíyéi ibànalícu.

²⁷ Néeseté, yái aslái icuèrica presoíyéi ibàna icawàacawa. Yá iicáca presoíyéi ibàna inúma canánama yàacúacanéerica, yá imusúadaca yáasu espada machete nacáiriwa, inúacaténá yáawawa, iyúnáidacáiná nachùullacatéwa ìcha, níai presoíyéica.

²⁸ Quéwa Pablo imáidaca íri:

—¡Píicá pínúa píawawa! ¡Wàyaca macáita! —ìmaca yái Pablocá.

²⁹ Néese yái icuèrica presoíyéi ibàna ichùullaca yáasu wenàiwicawa itéenápíná íri quichái lámpara nacáiri, yá ipía iwàlùacawa Pablonái yàatalé itatáacawa yàacawa icalùniwa. Yá ibàlùacawa yùulu ipùata iyúwa Pablonái íri.

³⁰ Yá imusúadaca nía presoíyéi ibàna iricúise, níai Pablonáica. Yá isutáca yéemíawa nía:

—Píacué aslanáica, ¿càinásica iwàwacutá numànica yéewanápiná Dios iwàsàaca núa yàasu yùuwichàacáisi íchawa? —ímaca nalí.

³¹ Yá náimaca irí:

—Peebáidacaalí Wáiwacali Jesús itàacái, yásí Dios iwàsàaca pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, nía nacái picapèe iricuíyéica —náimaca irí.

³² Néese nacálidaca irí Wáiwacali itàacái, nalí nacái iyéeyéica icapèe irícu, yái icuèrica presoíyéi ibàna.

³³ Yá néese, yáté horaca, bamuchúami catá, yái icuèrica presoíyéi ibàna íbaca Pablonái icháuná, nanúadáidacatabàaca nía àicu iyú. Yá ibautizácawa, yéenanái canánama nacái nabautizácawa.

³⁴ Néese yái icuèrica presoíyéi ibàna itéca nía icapèe iriculéwa. Yá yàaca nayáapíná. Yá cayábaca iwàwa, yéenanái nacái, neebáidacáiná Dios itàacái.

³⁵ Amalacaté yàacawa nawicáu, yá jueznái nabànùaca úwinái presoíyéi ibàna néré nachùullacaténá nawasàaca Pablonái.

³⁶ Yái icuèrica presoíyéi ibàna ímaca Pablo irí:

—Níara juezca nachùullaca nuwasàacuéca pía, íná pimúsúacuéwa matuúbanáita —ímaca Pablonái irí.

³⁷ Quéwa Pablo ímaca úwinái irí:

—Nadéca nanúadáidaca wía àicu iyú, wía romanosíwaca wenàiwicanái yàacuésemi. Càmitaté namàaca wacálidaca waináwaná ìwaliwa. Canacaté nacái nàanèeri wàwali wabáyawaná nàuwichàidéeripíná wía ìwalíise. Yá nadéca náucaca wía presoíyéi ibànaliculé. Siúcade nawàwa nawasàaca wía íbàacanèeri iyú. Quéwa càmita wawàwa wamáni cái. Píacué picálidaca nalí níani juezca níacaténáta iwàsàa wía —ímaca yái Pabloca.

³⁸ Néese úwinái nacálidaca jueznái iríni. Iná cáluca jueznái néemiaca naináwaná ìwali romanonáicáiná níai Pablonáica.

³⁹ Néese níai juezca nàacawa presoíyéi ibàna néré. Yá nasutáca Pablonái ícha wawási namàacáanápiná nawàwawa ícha yái báawéerica jueznái imànírícaté nalí. Yá jueznái iwàsàaca nía presoíyéi ibàna ícha. Néese nasutáca Pablonái ícha wawási manuísíwata nèepùanápináwa yàcalé ícha.

⁴⁰ Pablonái namúsúacawa presoíyéi ibàna ícha, yá napáchiaca Lidia néré. Idécanámi nàwacáidaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yá Pablonái nachàiniadaca nawàwa Dios itàacái iyú. Néese Pablonái nèepùacawa náicha.

17

El alboroto en Tesalónica

¹ Pablo, Silas nacái napáchiacaté nèepunicawa, yá nachàbacawa Anfípolis iyacàlená iricubàa, Apolonia iyacàlená nacái. Yáté nàanàaca Tesalónica iyacàlená néré. Iyaca néré judíonái yéewáidacáalu.

² Càide iyúwaté Pablo íiwitáise iyáaná, iwàlùacawa néewáidacáalu iriculé sábadó imanùbaca, máisiba sábadó irícu judíonái iyamáidacatáicawa. Yá itàanica náapicha, icálidaca nacái nalíni cáinacaalí ímáaná yái tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmaliçuíse.

³ Yá Pablo icálidaca nalí tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmaliçuíse Mesías ìwali, yái israelita icuèrinápináca Dios ibànueripinacaté nalí. Pablo icálidaca nalíni Mesías iwàwacutácaté yéetácawa, néese idécanáamité yéetácawa, yá iwàwacutácaté nacái icáucáacawa. Yá Pablo ímaca nalí:

—Yái Jesús nucálidéericuéca píri íináwaná ìwali, yácata yái Mesíasca Dios ibànueripinacaté walí Wacuèrinápiná, wía judíoca —ímaca yái Pabloca.

⁴ Néese abénaméeyéi judío neebáidaca yái tàacáisi Pablo icálidéerica nalí. Yáté nèepunicawa Pablonái yáapicha. Madécaná griegonái yéeyéi Dios icáaluíná, neebáidacaté Jesús itàacái, madécaná nacái inanái cámiétacanéeyéi neebáida nacái.

⁵ Quéwa áibanái judío càmíyeyéi yeebáida Jesús itàacái, yá báawaca naicáca Pablonái, manùbacáiná wenàiwica nawàwa néemiaca Pablo itàacái. Yá judíonái nàwacáidaca áibanái báawéeyéi íiwitáise, níai machawàaquéeyéica iyéeyéica calle iricubàa, nawenúadánápiná yàcalé mìnánái íiwitáise canánama calúacaténá naicáca Pablonái. Yá wenàiwicanái iplacawa, néemíanicawa, yá nawàlùacawa cachàiníri iyú Jasón icapèe iriculé nacutácaténá Pablo, Silas nacái náibàacaténá nía naténápiná nacái nía yàcalé íiwacanánái yàatalé nacháawacaténá Pablonái íináwaná ìwali.

⁶ Quéwa canacaté néré níai Pablonáica, íná níai manùbéeyéi wenàiwicaca náibàaca Jasón, náibàaca nacái áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá nawatáidaca Jasónnái nacháawacaténá naináwaná yàcalé íiwacanánái irí. Yá náimaca néemíanicawa:

—jNíara Pablo, Silas nacái nadéca báawaca namànica macái èeri mìnanaí íiwitáise calúacaténá naicáca wacuèriná emperador! jIná càmita èeri mìnanaí nàyaca matuñbanáiwacal jSiñca Pablonáí nadéca nawàlùacawa wàyacàle írìculé nacái!

⁷ jYáí Jasón idéca yeedáca nía icapèe írìculéwa! Macái namànica máini méetàuculéeri wawàsi emperador itàacái ícha, yái wacuèriná emperador romanosàirica Icuèrica macái cáli imanùbaca, nàimacáiná iyacasa áiba wacuèrinápiná, yáara ípidenèerimica Jesús —námica.

⁸ Idécanámité néemiacani, yá báawaca nánáidacawa nawàwawa, níái wenàiwicaca, nía nacái yàcalé íiwacanánáica.

⁹ Quéwa Jasón, áibanáí nacái iyéeyéica yáapicha, napáyaidaca náichawa plata iyú yàcalé íiwacanánáí càide iyúwa yàcalé íiwacanánáí ichùulianá napáyaidaca nía. Yásí namàacaca Jasónnáí nèepunícawa.

Pablo y Silas en Berea

¹⁰ Néeseté níái Tesalónica iyacàlená mìnanaí yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúudáaca Pablo, Silas nacái namusúacawa caquialéta nàacaténáwa tàiyápi Berea iyacàlená nérépiná. Nàanàaca néré, yá nawàlùacawa judíonáí yéewáidacàalu írìculé.

¹¹ Abénaméeyéí judío iyéeyéica Berea iyacàlená írìcu cáimiétacanéeyéica nía Tesalónica iyacàlená mìnanaí ícha, Iná néemiaca cáaliacáiri iyú yái tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí. Eeri imanùbaca Berea iyacàlená mìnanaí yéewáidacawa tàacáisi ìwali profetanáí itànèericaté Dios inùmalicúise, náaliacaténáwa asáisi báisiiricaalíni, yái tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí.

¹² Iná madécaná nawènúadaca náiwitáisewa neebáidacaténá Jesús itàacái. Aibanáí nacái griegonáí manùbéeyéí neebáida nacái, madécaná wenàiwica cáimiétacanéeyéí, inanáí, asianáí nacái.

¹³ Quéwa abénaméeyéí judío Tesalónica iyacàlená néeséeyéí néemiacaté Pablo iináwaná ìwali icàlidáaná Dios itàacái Berea iyacàlená írìcu nacái, yá nàacawa néré. Yá báawaca namànica yàcalé mìnanaí íiwitáise nawàwacaténá náibàaca Pablonáí nàuwicháidacaténá nía.

¹⁴ Yásí níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nabànùaca Pablo caquialéta áiba yàcalé nérépiná iyéerica manuúri ùni idùlepi. Silas, Timoteo nacái nayamáacatéwa Berea iyacàlená írìcu.

¹⁵ Níái itéyeyicaté Pablo nàacawéeridacani àta nàanàacatalétaté Atenas iyacàlená néré. Néese nèepùacawa ícha. Pablo ibànùaca nàapicha tàacáisi imáidacaténá Silas, Timoteo nacái nàanápinátéwa caquialéta Pablo yàatalépiná.

Pablo en Atenas

¹⁶ Inaté Pablo iyaca Atenas iyacàlená írìcu. Icuàca iyaca nàanàaca néré níái Silas, Timoteo nacái. Yá báawaca Pablo iwàwa iicacáiná manùbéeyéí idolo, yái cuwáináí yéeniáwaná ibàluéyécawa néenibàa, Atenas iyacàlená mìnanaí isutéeyéica yáawawa ícha.

¹⁷ Iná Pablo itàanica judíonáí yáapicha néewáidacàalu írìcu, nàapicha nacái áibanáí yéeyéica Dios icàaluíná. Icàlidaca nalí Jesucristo iináwaná ìwali. Nasutáca néemiawani nacái. Eeri imanùbacata nacái Pablo itàanica áibanáí yáapicha càiyéinàcaalí ibàluéyécawa yàcalé bamuchúamibàa. Pablo iwàwaca iwènúadaca náiwitáise neebáidáanápiná Jesús itàacái.

¹⁸ Nàyaca néeni abénaméeyéí asianáí yéewáidéeyéiwa epicureonáí yàasu tàacáisi ìwali. Aibanáí asianáí nacái yéewáidéeyéiwa estoiconáí yàasu tàacáisi ìwali. Aiba èeri nàanàaca Pablo. Yá nasutáca néemiawa níawáaca:

—¿Càinásica ìwali itàani mamáalàacata yái asialica? —námica nalíwáaca. Quéwa áibanáí ímaca Pablo ìwali:

—Cawàwanáta itàanica áibanáí cuwáináí inùmalicúise áiba íiwitáaná cuwáináí wàasu cuwáináí ícha —námica ìwali, Pablo icàlidacáiná nalí Jesús iináwaná ìwali imichàacatéwa yéetáacáisi ícha.

¹⁹ Iná namáida natéwa Pablo nàwacáidacàalu néréwa ípidenacataléca Areópago, náiwacanánáí iwacáidáyacatalécawa, cáaliacáiyéí nacái. Yá nasutáca néemiawa Pablo:

—¿Cawínásica yái wálisàí tàacáisi picàlidéerica?

²⁰ Picàlidacáiná walí áiba tàacáisi càmiiricáwa wáalíawa ìwali. Iná wawàwa wáalíacawa càinácaalí ímáanáí yái tàacásica —námica Pablo írì.

²¹ Càité námica Pablo írì níacáiná Atenas iyacàlená mìnanaíca, áibanáí nacái iyéeyéica nèewi, casíimáica néemiaca natàanica èeríapinama macái wálisàí tàacáisi ìwali.

²² Iná Pablo yàa ibàlùacawa nàacuésemi níái iwacáidáyacuéyécawa Areópago néeni. Yá ímaca nalí:

“Píacué, Atenas iyacàlená mìnanaíca, núaliacuécawa piináwaná ìwali pianácué cuwáináí icàaluíná manuúsiwata.

²³ Nuchàbacáináité nuicáca níara manùbéeyéí pisutácatáicuéca, yá nàanàaca áiba altar tàacáisi ichanèericawa ìwali. Yá tàacáisi ímaca: ‘Dios írìpiná, yáara càmiirica wáalíawa ìwali’, íméeri. Quéwa péemiacué cayábani. Yái Dios pièricuéca írì cayábéeri càmiiricué píalí ìwali, yáca Dios yái nucàlidéericuéca píri iináwaná ìwali.

²⁴ “Dios idábacaté cháí cáli. Idábaté nacái macáita wawási iyéerica. Náiwacalica nacái macái cáli chènuníséeyéica, yá nacái cáliquéi. Càmita Dios iya templo iricu wamàníríca wacáapi iyúwa.

²⁵ Canáca imáapuèri wáicha wamànírípíná irí. Abéerita Dios yái yèerica wacáuca, yèeri wacalésa nacái, yèeri nacái macáita wáasu.

²⁶⁻²⁷ “Dios idábacaté abéeri asiali, abéchúa inanái nacái. Wáawirínáimicaté nía, wía èeri mìnánáica canánama, iyéeyéica macái cáli. Dios ichùulicaté wàwali macáita càinápínacaalí wáasu èeri, càinápínacaalí nacái wáasu cáli, wacutácaténá wáaliacawa Dios iwali, éwita càmicáaníta wáalimá waicácani watuí iyúwa. Quéwa càmita càulená wáaliacawa iwali.

²⁸ Dios yèericáiná wacáuca, wachàini nacái, càide iyúwa nacái náimáaná níara abénaméeyéi pèewi itànèeyéica tàacáisi ímíerica: ‘Wíacata nacái Dios yéenibe’, càì natànàaca.

²⁹ Dios yéenibecáiná wía, iná càmita cayába wáináida Dios yéenáwanáca yái ídoloca, yái yéenáwanáisi wenáiwica imàníríca oro ícha ídolopiná, yá nacái platéechúa ídoloca, íbéechúa ídoloca nacái iyúwa nayúunáidáaná Dios yéenáwanácani.

³⁰ Bàaluité èeri, càmitaté wáawirínáimi yáaliáwa, iná Dios iideníicaté yái namànínáca. Quéwa siúcade ichùulaca wawénúadánápiná wáiwitáisewa wabáyawaná íchawa, wamàacacaténá wáichawa yái wabáyawaná wamàníríca.

³¹ Dios idéca ichùulaca wawénúadánápiná wáiwitáisewa; idéca imàacaca abé èeripíná icàlidánápiná báisiiri iyú èeri mìnánái íbáyawaná iwali, yémíacaténá naináwaná iwali cáaliacáiri iyú. Dios idéca imàacaca abéeri asiali icàlidánápiná naináwaná iwali yúuwicháidacaténá nía. Idéca yáasáidaca walí canánama càirínácaalíni, yái Jesúsca, Dios ímicháidacáinaté Jesús yéetácaisi ícha”, ímaca nalí yái Pablocá.

³² Néese Atenas mìnánái idécanáami néemíaca íináwaná ímicháanáwa yéetácaisi ícha, yá abénaméeyéi nèewi naicáanica Pablo íquíniná. Quéwa áibanái ímaca Pablo irí:

—Wawáwaca picàlidaca walí ániwani, áibaalípiná —náimaca Pablo irí.

³³ Iná Pablo yèepúacawa náicha.

³⁴ Quéwa abénaméeyéi nèewi náacawa Pablo yáapícha, yá neebáidaca iríni. Abéeri ípidená Dionísio, abéeri néenáca, níái Areópogoca. Aiba yeebáidéechúa, uípidená Dámaris. Aibanái náapícha nacái neebáidacaté Jesús itaacái.

18

Pablo en Corinto

¹ Néeseté Pablo yáacawa Atenas iyacàlená ícha Corinto iyacàlená nérépiná.

² Corinto iyacàlená irícu Pablo yàanáca abéeri judío ípidenéeri Aquila, abéeri Ponto yáasu cáli néeseeri. Achúma èerité ípichawáiseté Pablo yàanáca néré, Aquila yàanácaté Italia yáasu cáli néese, yáacawéetúa Priscila yáapíchawa. Iwàwacutácaté namusúacawa Italia yáasu cáli ícha, yáacáiná emperador romanosáiri Claudio, ícuèricaté macái cáli imanúbaca, ichùulicaté macái judíonái ímusúacawa Roma iyacàlená ícha. Ináté níái Aquilanáica náacatéwa Italia yáasu cáli ícha, néese náanáacaté Corinto iyacàlená néré. Yá Pablo ípáchiaca níái Aquilanáica.

³ Pablo iyamáacatéwa íbaidacaténá náapícha náibaidacáiná yái wawási Pablo yáaliérica íbaidaca, caplíma ímamisíríca.

⁴ Néese sábado imanúbaca judíonái iyamáidacatáicawa, Pablo iwàlúacawa néewáidacáalu írículé. Yá icàlidaca nalí Jesús íináwaná iwali. Iwàwacaté nacái iwénúadaca náiwitáise neebáidánápiná Jesús itaacái, níái judíoca, nía nacái càmiyéica judío.

⁵ Silas, Timoteo nacái nàanácaalíté Pablo yáatalé Macedonia yáasu cáli néese, yáté Pablo imàacaca íchawa yáasu íbaidacalésíwa caplíma ímamisíríca icàlidacaténá mamáaláacata Jesús itaacái, iwénúadacaténá nacái judíonái íiwitáise neebáidánápiná Jesús itaacái, náasu Mesíascani, yái nacuerínápináca Dios íbànuerícaté judíonái irí.

⁶ Quéwa abénaméeyéi judío nàuwídeca namánica Pablo, yá nadábaca natánáica iwali báawéeri iyú. Néese Pablo ícusúaca napualé yáasu ruana nacáiriwa càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, yáasáidacaténá Dios yúuwicháidánápináté nía. Yá ímaca nalí:

—Píacué judíoca, píuwicháapínáwa píbáyawaná íwalísecuéwa. Canácata nubáyawaná íwalíse yái píuwicháanápinácuéca, nùaláacáinacué pía yúuwicháacáisi íchaná. Siúcade núacawa núcàlidacaténá yái tàacáisca càmiyéi judío irí —ímaca yái Pablocá.

⁷ Yá Pablo ímusúacawa judíonái yéewáidacáalu írículé. Yá iwàlúacatéwa áiba asiali ícapèe írículé càmiri judío, ípidenéerica Ticio Justo. Yái asiali yèericaté Dios icàluíná. Idéníaca ícapèewa judíonái yéewáidacáalu ídaníba.

⁸ Iyacaté áiba judío ípidenéeri Crispo, yácata abéeri néewáidacáalu íiwacali. Yái Crispo yeebáidacaté Wáiwacali itaacái, macái yéenáiná yáapíchawa. Madécaná Corinto iyacàlená mìnánái nacái néemíaca Jesús íináwaná iwali, yá neebáidaca Jesús itaacái, yá nabautízá nacáíwa, náasáidacaténá neebáidaca Jesús.

⁹ Néese áiba catá Wáiwacali íimaca Pablo irí yéenáiwánasi nacáiri iricúise: “Picá cáalu pía. Picálda nalí nutáacái mamáalàacata, picá masàna pía.

¹⁰ Núacáináta píapicha ínà canácata yáaliméeri imànica pírí báawéeri, nudèniacáiná madécaná nùasu wenàiwicawa judiónái yeebáidéeyéipiná nutáacái yá yàcaléquéi”, íimaca yái Wáiwacalica.

¹¹ Càité Pablo iyamáacawa abéeri camuí y medio Corinto iyacàlená iricu. Yá yéewáidaca wenàiwicanái Dios itàacái iyú.

¹² Quéwa néenialité Galión gobernador icúacaté Acaya yàasu cáli. Néese madécaná judío nàwacáidáyacacawa, yáté náibàaca Pablo. Yá nawatáidaca Pablo nacháawàacaténá iináwaná ìwali Galión gobernador irí.

¹³ Yá náimaca gobernador irí:

—Yái asialica icàlidaca yèepunicawa iwènúadaca wenàiwicanái íiwitáise nàacaténá Dios icàaluíniná iyúwa càmlína romanonái ibatàa wamànica —náimaca.

¹⁴ Néese Pablo batéwa idàbaca itàanica, quéwa yái Galión íimaca judiónái irí:

—Isàiwicacaalí áiba wenàiwica irí wawàsità, càmicaalí nacái, imànicaalí ibáyawanáwa manuísíwatatú, yásí báisita nuèniaca quiríta nuèmiacaténácué cayába pisàna picháawàanàcué iináwaná ìwali, píacué judíoca.

¹⁵ Quéwa piasu wawàsicué meedáni, pitàanicaténácué piriwáaca chàinisíri iyú, canéeri iwèni tàacáisi ìwali, náipidená ìwali nacái, ìwali nacái yái pichùullánácuéca. Pichùnàicué píawamítani yái wawàsica càmicáiná nuwàwa nuèmiacuéca piasu wawási iináwaná ìwali — íimaca yái gobernadorca.

¹⁶ Yá yúucaca íichawa nía capíi iricúise, yái capíi imàdàanáca gobernador yéemiacataléca wenàiwica iináwaná ìwali.

¹⁷ Néese macáita náibàaca Sòstenes, áiba judiónái yéewáidacàalu íiwacali. Yá nacapèedáidacani gobernador íipunita. Quéwa matuíbanái meedá Galión iicáca yái namànírica.

Pablo vuelve a Antioquia y comienza su tercer viaje misionero

¹⁸ Néeseté Pablo iyamáacatéwa Corinto iyacàlená iricu madécaná èeri mamáalàacata. Néese itàanica náapicha níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái icàlidacaténá nalí iináwanáwa yàanápínáwa náicha, yá namàacaca yàacawa matuíbanáita. Néeseté Pablo iwàlùacawa nave iriculé náapicha níái Priscila, Aquila nacái yàacaténáwa manuírí ùni yàacubàa Siria yàasu cáli nérépiná. Quéchatécáwa nàanàca Cencrea íidalutalená néré. Yá nayamáidacawa néré maléena èerita. Ipíchawáiseté nawàlùacawa nave iriculé àniwa, Pablo idalùaca íiwita ibáináwa imàalàidacáináté imànica áiba íbaidacalésí càide iyúwa icàlidàanáté Dios iríni, iyúwaté judío íiwitáise iyáaná.

¹⁹ Néeseté nàacawa àniwa manuírí ùni yàacubàa àta nàanàcataléta Efeso íidalutalená néré. Yá Pablo yàacawa náicha, níái Priscila, Aquila nacái iwàlùacaténáwa judiónái yéewáidacàalu iriculé. Yá itàanica judiónái yáapicha iwacáidáyacuéyécawá néré.

²⁰ Yá nasutáca Pablo íicha wawási manuísíwata iyamáanápínáwa náapicha quiríta yéewáidacaténá nía, quéwa càmitaté iwàwa iyamáacawa néré.

²¹ Ipíchawáiseté Pablo yàacawa náicha, yá íimaca nalí: “Iwàwacutá nùyaca Jerusalén iyacàlená iricu áiba èeriwa nuicácaténá náapicha mesúnamáita áiba culto namàníripínáca. Quéwa Dios iwàwacaalí nuèpùacawa néese àniwa, yásí nuèpùacué nupáchiaca pía àniwa”, íimaca yái Pabloca. Néeseté Pablo iwàlùacawa nave iriculé, yàacaténáwa manuírí ùni yàacubàa. Yá yàacawa Efeso iyacàlená íicha.

²² Idécanáami Pablo yàanàca Cesarea íidalutalená néré, yáté yàacawa cáli íinatabàa Jerusalén iyacàlená néré itàidacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Idécanáamité itàidaca nía néré, yáté yàacawa Antioquia iyacàlená néré.

²³ Néese ipáchiaca nía néré achumáanata, yá yàacatéwa náicha àniwa, yèepunicaténáwa yàcalé imanùbaca Galacia yàasu cáli íinatabàa, Frigia yàasu cáli íinatabàa nacái. Càité yèepuní ichàiniadaca nawàwa macáita níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

Apolos predica en Efeso

²⁴ Néenialité áiba judío íipidenéeri Apolos, Alejandría iyacàlená néeseeri yàanàcaté Efeso iyacàlená néré. Yái Apolos yáaliaca icàlidaca Dios itàacái cáaliacáiri iyú, yéewáidacaté nacáywa cayábéeri iyú tàacáisi ìwali profetanái, áibanái nacái itànèericaté Dios inùmalicúise, ínà yéewa yáaliacawa ìwali cayába.

²⁵ Apolos yéewáidacatéwa tàacáisi ìwali icàlidéerica càinácaalí Wáiwacali iwàwáaná wàyaca. Yá icàlidaca Wáiwacali iináwaná ìwali manuísíwata macái iwàwalicúisewa. Yéewáida wenàiwicanái amaláwaca Jesús ìwali, éwita yáaliacáanítawa abéerita ìwali yái Juan el Bautista íbautizáanáté wenàiwica iwènúadéeyéicaté íiwitáisewa Dios irípiná.

²⁶ Yá Apolos idàbaca icàlidaca macàaluínátani judiónái yéewáidacàalu iricu. Quéwa Priscila, Aquila nacái idécanáamité néemíaca Apolos, yá natécani méetàucuta nàataléwa nacàlidacaténá amaláwaca iríni macáita yái Wáiwacali iináwanáca.

²⁷ Néese Apolos iwàwacaté yàaca icàlidaca Wáiwacali itàacái Acaya yàasu cáli néré. Níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nawàwacaté nayúudàacani yàasu àyapu piná. Yá nabànùaca yáapicha cuyàluta wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica Jesús itàacái Acaya yàasu cáli néeni, nataidàanápínani cayábéeri iyú, yái Apolosca. Yàanàacaté Acaya yàasu cáli néré, yá Apolos iyúudàaca nía manuúiwata, níái Dios imànìyéica irí cayábéeri mawènfiri iyú imàacàanápíná neebáidaca Jesús itàacái.

²⁸ Yácáiná Apolos icàlidacani macái wenàiwica yàacuésemi, cachàiníri iyú nacái imawèniadaca nàasu tàacáisi níái judíoca. Icàlidacaté nalí machacàníri iyúni cànàcaalí fimáaná tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmalicúise, yáasáidacaténá Mesíascani yái Jesúsca, judío icuèrinápíná Dios ibànùericaté nalí.

19

Pablo en Efeso

¹ Idècunitàacá Apolos iyaca Corinto iyacàlená irícu, yá Pablo yàacawa ichàbacawa dúlinaméeri cáli néenibàa. Yá yàanàaca Efeso iyacàlená iriculé. Néré Pablo yàanàaca abènaméeyéi yeebáidéeyéi.

² Yá ímaca nalí:

—¿Dios ibànùasicué pirí Espíritu Santo, peebáidacaalítécué? —ímaca yái Pabloca. Yá náimaca irí:

—Càmíri. Canáata wéemièricáwa Espíritu Santo iináwaná iwali yàanàaná —náimaca.

³ Néese Pablo isutáca yéemiawa nía àniwa:

—¿Càirínàcaalícué tàacáisi peebáidaté iwali, nabautizácaténacué pía? —ímaca yái Pabloca. Néese náimaca irí:

—Weebáidacaté yái tàacáisi Juan el Bautista yéewáidéericaté iyú wenàiwica wawènúadàanápínaté wáiwitáisewa Dios irípiná —náimaca.

⁴ Pablo ímaca nalí:

—Juan ibautizácaté wenàiwica náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios irípiná. Juan icàlidacaté nalí nacái iwàwacutáanápínaté neebáidaca áiba itàacái, yái yàanèripinacaté Juan yáamirícubàa, yái Jesúsca —ímaca yái Pabloca.

⁵ Idècánami néemiacani, yá nabautizáca Wáiwacali Jesús íipidená iwali, neebáidacáiná itàacái.

⁶ Néese Pablo imàacaca icáapiwa nàwali, yá Espíritu Santo yàanàaca yàacawéericaténá nía, yá nataánica áiba tàacáisi iyú, càmíri èeri múnaná itàacái. Nacàlidaca tàacáisi Dios inùmalicúise.

⁷ Cawàwanáta doce namanùbaca asianáica níái yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái.

⁸ Néese Pablo iyamáacatéwa nëewi Efeso iyacàlená néré máisiba quéeri. Eeri imanùbaca icàlidaca nalíni judíonái yéewáidacàalu irícu. Icàlidaca nalíni macàaluínináta, itàaní nacái nàapicha, iwènúadaca náiwitáise nàaliacaténáwa cànàcaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáywa.

⁹ Quéwa abènaméeyéi judío báawaca néemiaca Pablo yàasu tàacáisi, yá càmíta nawàwa neebáidacani. Natàanica wenàiwicanái irí báawéeri iyú tàacáisi iwali, yái cayábéeri tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí. Iná Pablo yàacawa náicha, càmíta quirínama icàlida nalíni judíonái yéewáidacàalu irícu. Itécaté nacái yáapichawa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá nàacawa Tirano yàasu yéewáidacàalu iriculé. Yaté Pablo icàlidaca nalí Dios itàacái èeri imanùbaca.

¹⁰ Pablo icàlidacaté nalíni pucháiba camuí. Inaté yéewa macáita Asia yàasu cáli néeséeyéi néemiaca Wáiwacali iináwaná iwali. Judíonái, nía nacái càmíyéica judío néemiata nacái.

¹¹ Yá Dios imàacaca Pablo ichùnìaca manùbéeyéi máiníyíi cáuláicaca.

¹² Abènaméeyéi nalladaca Pablo yàasu panuelo, ibàle yéna nacái cáuláiquéeyéi iwali, yá nachùnìacawa níái cáuláiquéeyéica. Pablo yúucaca demonio wenàiwicanái íicha nacái.

¹³ Quéwa áibanái judío yàanàacaté ipáchíaca néré náucacaténá demonio wenàiwicanái íicha. Nawàwacaté náucaca demonio wenàiwica íicha Wáiwacali Jesús íipidená iyú. Yá náimaca demonionái irí: “Jesús inùmalicúise wachùullacuéca piacawa, yái Jesúsca Pablo icàlidéerica iináwaná iwali”, náimaca.

¹⁴ Càité siete asianái judíonái imànica. Nániri íipidenaté Esceva, abéeri sacerdote íiwacalínaca.

¹⁵ Quéwa áiba èeri náalimáidacaté náucaca demonio asiali íicha, yá demonio íimaca nalí: “Núaliaca nuicáca Jesús. Núaliaca nuicáca Pablo iwali. Càmítacué núaliá nuicáca pía”, íimaca nalí yái demoniaca.

¹⁶ Yáta yái asiali demonio idacuèri íiwitáise, ipisíacawa nàwali, níái sietéeyéica imanùbaca asianáica. Yá inúadáidaca nía cachàiníri iyú báawanama macáita, yá inúadáidaca nía canánama cáiwíri iyú, àta nèepùacatalétawa napiacawa capí irícuíse, mabàleta, cachàunéeyéi báawanama.

¹⁷ Néese macáita Efeso iyacàlená mìnánái, judíonái canánama, càmiyéi judío nacái, néemiakaté naináwaná iwali, níái sietéeyéi aslanáica, íná yéewa cáluca macáita wenáiwica manuísíwata, yá náináidacawa cáimiétaquéeri iyú Wáiwacali Jesús iwali.

¹⁸ Madécaná wenáiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nabàlùacawa wenáiwicanái yàacuésemi, yá nacàlidaca náichawa nabáyawanáwa namàniiricaté.

¹⁹ Madécaná nacái camàliqueeyéi natéca nàasu cuyàlutawa manùbawaca, yái cuyàluta icàlidéerica sapii iwali, namàlica iwali nacái. Yá neemáca nàasu cuyàlutawa macáita Efeso iyacàlená mìnánái iicápiná nàasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa namàlica íichawa. Aibanái naputàacaté nawèni níái cuyàlutamica, yá nawèni cincuenta mil namanùbaca drama, yái cincuenta mil èeri iwènicatái.

²⁰ Càité manùbéeyéi wenáiwica yéemiaca Wáiwacali itàacái, yá neebáidacani, madécanéeyéi wenáiwicaca.

²¹ Idécanáamité ichàbacawa yái wawàsica, yá Pablo íináidacatéwa ipáchianápiná Macedonia yàasu cáli néré, Acaya yàasu cáli néré nacái yàacaténáwa àniwa Jerusalén iyacàlená nérépiná. Iimacaté nacái idécanáamité ipáchica Jerusalén iyacàlená néré, yá nacái iwàwacutápinaté yàacawa Roma iyacàlená néré, íimaca.

²² Iná yéewa Pablo ibànùacaté pucháiba wenáiwica iyúudéeyéicani nàacaténáwa ipáchalépiná Macedonia yàasu cáli néré. Níái yàacawéeyéiná náipidená Timoteo, Erasto nacái. Idècunitàacá nèepunicawa nérépiná, yá Pablo iyamáacawa Asia yàasu cáli néré achúma èerita.

El alboroto en Efeso

²³ Néenialité áibanái nadàbaca natàanica báawéeri iyú nàwali níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Iná abénaméeyéi Efeso iyacàlená mìnánái báawaca naicáca Dios itàacái, calúaca nacái náináidacawa.

²⁴ Abéeri asiali íipidenéeri Demetrio báawacaté imànica Efeso mìnánái íiwitáise nàuwidecaténá namànica wenáiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Demetrioacáná imàníirité platéeri yéenáwanái cawèniiri. Imànicaté achúmèeri capli platéeri, templo nacáiyéi íicacánáwa nasutácaalu níawawa nàasu cuwáisàatúa íichawa íipidenéechúa Artemisa. Aibanái imàníiyéi achúmanaméeyéi capli platéeri, càasuca máini nía Demetrio yáapicha.

²⁵ Iná Demetrio iwacáidaca nía, áibanái yáapicha imàníiyéica platéeri wawàsi, yá íimaca nalí canánama: “Píacué aslanáica, píalíacuécawa wáyaca càasuiri iyú iwálise yái wáibaidacaléca.

²⁶ Pidécuéca píicáca, péemiaca nacái yára Pablo icàlidéerica yèepunicawa tàacáisi. Itàanírira wáibaidacalé iwali, níái ídolo cuwáinái yéenáwaná wamàníiyéica, Pablo íimaca càmitasa báisi Díosca nía. Càita Pablo idéca iwènúadaca manùbéeyéi wenáiwica íiwitáise cuwáinái íicha cháí Efeso iyacàlená írucu, macái Asia yàasu cáli néenibàa nacái.

²⁷ Máiniiri báawaca, cawàwanáta imáalàacawa wáicha yái wáibaidacaléca, càmicáiná quirínama wenáiwica iwèniápiná yái ídoloca wamànírira. Ua nacái wasutácaalu iináwaná imáalápináacawa wáicha, úara manuichúa temploca wasutácaalu wíawawa wàasu cuwáisàatúa íicha íipidenéechúa Artemisa, wenáiwica iyamáidacaalí nàaca ucàaluíná, úái macái wenáiwica yèechúaca icàaluíná, wía wenáiwicanái canánama Asia yàasu cáli íinatéeyéica iyaca, macái èeri mìnánái nacái”, íimaca yái Demetrio.

²⁸ Néese Demetrio yáapichéeyéi idécanáami néemiaca Pablo iináwaná, yá máini báawaca nawàwa iwálise. Yá nadàbaca néemíanicawa cachàiniiri iyú, néemíanicawa mamáalàacata: “¡Cayábéechúaca wàasu cuwáisàatúa Artemisaca, wía Efeso iyacàlená mìnánáica!” càí néemíanicawa mamáalàacata.

²⁹ Yá manùbéeyéi wenáiwica napiacawa néemiaca nasàna àta máiwitáiseacataléta madécaná Efeso iyacàlená mìnánái. Yá náibàaca Gayo, Aristarco nacái, níái Pablo yàacawéeyéináca, Macedonia yàasu cáli néeseeyéica. Yá napiacawa nawatàidaca nía manuiri nàwacáidacàalu írículéwa, iyéerica Efeso iyacàlená írucu.

³⁰ Néese Pablo iwàwacaté iwàlùacawa néré icàlidacaténáni manùbéeyéi wenáiwica irí. Quéwa áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái càmita nabatàa Pablo iwàlùacawa néré.

³¹ Aibanái nacái, Asia yàasu cáli icuèrinánáica, Pablo yàacawéeyéináca nía, nabànùca tàacáisi Pablo irí isutácaténá íicha wawàsi manuísíwata ipichanaté iwàlùacawa néré.

³² Yá nàwacáidacàalu írucu abénaméeyéi néemíanicawa nàyaca abéeri wawàsi. Aibanái nacái néemíanicawa nàyaca áiba wawàsi nacái máiwitáiseacáná nía canánama meedá. Manùbéeyéi nëewi càmita náalíawa càinápinácaalí wawàsi iwali nàwacáidáyacacatéwa.

³³ Néese abénaméeyéi judío iyéeyéica néeni náibàaca nawesiaca asiali íipidenéeri Alejandro, ibàlùacaténáwa macái wenáiwica yàacuésemi. Yá áibanái wenáiwica nacàlidacani Alejandro irí. Néese yái Alejandro yúucaca icáapiwa manùbéeyéi wenáiwica irí masànacaténá nía, Alejandro iwàwacáinaté icàlidaca judíonái iináwaná iwali manùbéeyéi wenáiwica irí náalíacaténáwa canácasa judíonái imàníiri íbáyawanáwa.

³⁴ Quéwa idécanacáita manùbéeyéi wenàiwica náaliacawa judíocani, yái Alejandroca, yá nadàbaca néemianícawa. Pucháiba hora néemianícawa mamáalàacata macáita namanùbaca iyúwa abéeri isàna iyú. Náimaca: “¡Cayábéechúaca wàasu cuwáisàatúa Artemisaca, wía Efeso iyacàlená mìnánáica!”, càì nàimaca néemianícawa mamáalàacata.

³⁵ Néeseté áiba Efeso iyacàlená mìnáná icuèriná iwàwaca icàlidaca nalíni. Idécanáami masànaca imànica nía, yá íimaca nalí: “Píacué Efeso mìnánáica. Macáì èeri mìnáná náaliacawa wàyacàle Efeso iinàwaná, wía icuèyèica cayába templo wasutàcàalu wíawawa wàasu cuwáisàatúa Artemisa íchawa, náalia nacáíwa wacúaca Artemisa uenáíwanámi, yáara náiméerica íwali yúwèericasawa chènuníise bàaluité cuwáinái yàasu cáli ícha.

³⁶ Macáì èeri mìnáná náaliacawa báisicani, íná matuíbanáicué pía. Picácué máiwitáiseeri píawa, pimánicáichacué wawási máiwitáiseeri iyú.

³⁷ Níacáiná asianáica pitéeyéicuéca aléi, càmita nayéedúa wawási írìcuíse, yáara wasutàcàalu wíawawa Artemisa ícha, càmita nacáì natàani báawéeri iyú úwali.

³⁸ Yái Demetrioca, áibanái nacáì íbaidéeyéica yáapicha nawàwacaalí nacháawàaca nainàwaná íwali jueznái írì, yá iyaca jueznái yéemíeripiná natàacái. Macáita náalimá nacháawàayacacawa machàcaníiri iyú yàcalé íiwacanánái írì.

³⁹ Píwàwacaalícué áiba wawási, yá iwàwacutácué písutáca náicha wawási níara yàcalé íiwacanánáica, nàwacáidáyacapínácaalíwa, càide iyúwa wacuèrinánái romanonái ichùullaná wamànica.

⁴⁰ Máiníiri báawaca yái pimáníricuécá cháí. Cawàwanáta romanonái icháawàaca waináwaná íwali, wía Efeso iyacàlená mìnánáica, náimapiná wamànica úwicái wacuèrinánái romanonái íipunitawa. Náiwacanánái yéemíacaalí càinácaalícué pimáníiná cháí bàwina, yásí nasutá néemíaca núawa cànácué yéewáná pimáni máiní máiwitáiseeri iyú. Càmita núalimápiná nucàlidaca nalíwani”, íimaca yái yàcalé icuèrináca.

⁴¹ Néese yái yàcalé icuèriná idécanáami icàlidaca nalíni, yá ichùullaca nèepùacawa. Néese macáita namusúacawa nàwacáidacàalu írìcuísewa, yá nàaca náichawàaca, nèepùacawa nacapèe néréwa.

20

Viaje de Pablo a Macedonia y Grecia

¹ Idécanáamité imáalàacawa yái Efeso iyacàlená mìnáná imànínáca máiwitáiseeri iyú, yá Pablo imáidaca yàataléwa níai wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yàalàacaténá nía. Néese idécanáami ichàiniadaca nawàwa, yá yàacawa náicha Macedonia yàasu cáli nérépiná.

² Pablo ipáchiaca macáì yàcalé imanùbaca iyéeyéica Macedonia yàasu cáli íinata. Yá ichàiniadaca nawàwa manuísíwata, yàalàaca nía déecuírì iyú níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Néese Pablo yàanàaca Grecia yàasu cáli néré.

³ Yá iyamáacawa néré máisiba quéeri. Néeseté mawiénica yéenáíwaná iwàlúanápinátéwa nave írìculé yàacaténáwa manuírì únì yáacubàa Siria yàasu cáli nérépiná. Yá yéemíaca judionái iinàwaná nàináidáanáwa namànínápiná írì báawéeri. Íná iwènúadaca íiwitáiseewa, yá íináidacawa yèepúanápinátéwa cáli íinatabàa, ichàbacaténáwa àniwa Macedonia yàasu cáli íinatalé.

⁴ Nàa nacáíwa yáapicha áibanái íipidenéeyéi: Sópater, yái Pirro írìrica, Berea iyacàlená mìnali; Aristarco nacáì, Segundo nacáì, níai pucháiba asianáica Tesalónica iyacàlená mìnánáica; Gayo nacáì, Derbe iyacàlená mìnalica; Timoteo nacáì; Tíquico nacáì, Trófimo nacáì, níai pucháiba asianáica Asia yàasu cáli néeseeyéica.

⁵ Níai asianáica nàacatéwa wapíchalépiná, wía Pablo, núa Lucas nacáì, nacùacaténá wàanàaca Troas ídalutalená néré.

⁶ Néese idécanáamité ichàbacawa Pascua yàasuná culto, judionái iyáacaalíté pan càmiri idènia levadura, yáté wàacawa Filipo ídalutalená ícha manuírì únì yáacubàa nave írìcu. Néese báinúaca èeri idénáami, mapisáináami àniwa, yá wàanàaca níai wáapichéeyéicawa Troas ídalutalená néré. Yá wayamáacawa néré siete èeri.

Visita de Pablo a Troas

⁷ Néeseté domingo írìcu, wàwacáidáyacacawa náapicha níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái wawacùacaténá wàwaliwàaca pan, yái Santa Cenaca. Yá Pablo icàlidaca nalí. Iwàwacutápináté Pablo yàacawa náicha mapisáita, íná icàlidaca nalí àta bamuchúamicataléta catá.

⁸ Wàwacáidáyacacatéwa abéeri imàdáná írìculé iyéerica chènunibàa cáli inàni ícha. Nàyaca néré madécaná lámpara ipucuèyéicawa nacamalá piná.

⁹ Néese abéeri úcullirì íipidenéeri Eutico yáawinéeriwa iyaca ventana írìcu. Pablo itàanicáiná mamáalàacata, yá cadapùleca báawanama yái úcullirica. Yá íimáca íchawa yáawinacawa. Néese icalàacawa ventana írìcuíse, máisiba písoírì ichènunica. Yá yéetáacawa.

¹⁰ Pablo iricùacawa ùculliriri yàatalé. Néese Pablo yáawia iicáidaca ùcullirimi irí, yá Pablo yeedácani yùcutaléwa. Yá ímaca nalí níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái:

—Picácué cáalu pía. Cáucani —íimaca yái Pabloca.

¹¹ Néeseéé Pablo yèepùa iwàlùacawa nàwacáidacáalu iriculé chènuniréerica. Yá iwacùaca nalí pan, yái Santa Cenaca, iyáaca iyáacaléwa náapicha nacái, yá Pablo icàlidacaté nalí mamáalàacata, àta amalácalaéta wawicáu. Néese yàacawa náicha.

¹² Néese yái ùcullirica, yèepùacawa yéenanái yáapichawa, icàucàacáinatéwa, ína yéewa casímáica nawàwa manuísiwata.

Viaje desde Troas a Mileto

¹³ Néeseéé wàacawa Pablo ipíchalépiná. Wàacawa nave iricu manuiri úni yáacubàa àta wàanàacatalétaté Aso ídalutalená néré wáipunitáidacaténá Pablo néré càide iyúwaté iwàwáana, iwàwacáinaté yàacawa néré cáli ínatábàa.

¹⁴ Wàanàaca Pablo Aso ídalutalená néré, yá iwàlùacawa wàatalé nave iriculé. Yá wàacawa manuiri úni yáacubàa Mitilene ídalutalená néré.

¹⁵ Néeseéé wàacawa Mitilene ícha. Wàacawa abé èeri manuiri úni yáacubàa. Néese wàacawa mawiénita Quo yàasu iwàwata irí. Néese mapisáita àniwa wàanàaca Samos ídalutalená néré, idécanaamité wayamáidacawa Troguilio ídalutalená néré. Néese mapisáita àniwa wèepùa wàacawa. Yá wàanàaca Mileto ídalutalená néré.

¹⁶ Càité wèepunicawa càmicáinaté Pablo iwàwa idècuniacawa manùba èeri Asia yàasu cáli ínata. Càmitaté nacái iwàwa yàacawa Efeso iyacàlená néré. Néese, iwàwacaté yàanàaca caquialéta Jerusalén iyacàlená néré iwàwacáinaté iicáca náapicha judiónái yàasu culto ípídenéerica Pentecostés.

Discurso de Pablo a los ancianos de Efeso

¹⁷ Idècunitàacá Pablo iyaca Mileto ídalutalená néré, yaté ibànùaca tàacáisi Efeso iyacàlená néré imáidacaténá ancianonái icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Efeso iyacàlená mìnanaí.

¹⁸ Idécanaamité ancianonái nàanàaca yàatalé, yá Pablo ímaca nalí: “Píaliacuécawa nuináwaná iwali, càinácaalíté nùyacuéca pèewi èeri imanùbaca nùnanàacatáiseté Asia yàasu cáli ínatale àta siuca nacáide.

¹⁹ Macái èerité nùyaca pèewi íbaidéeri Wáiwacali irípiná. Càmitaté cachàini nuicáca núawawa. Máini achúmacaté nuwàwa nàwali níara càmiyíecaté yeebáida Wáiwacali itàacái. Nùuwicháacaté nacáíwa cáiwíiri iyú judiónái nawàwacáinaté imànica nulí báawéeri.

²⁰ Ewitaté nùuwicháacáanitawa manuísiwata, càicánita càmitaté numáisana píchacué tàacáisi iyúudèeripinácucaté pía, íbatàa abéeri tàacáispináta idècunitàacá nucàlidacuéca píriní nàwacáidacáalu néré, nacapèe iricu nacái.

²¹ Nùalàacaté níara judíoca, càmiyéi judío nacái. Nùumacaté nalí iwàwacutáana nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná neebáidáanápíná nacái Wáiwacali Jesús itàacái.

²² Ína siúcade nùacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná. Espíritu Santo idéca ichùuliaca nùanápináwa néré, càmita quéwa nùaliawa càinápinácaali namànica nulí néré.

²³ Nùalíacáitawa abéeri wawàsi. Yàcalé imanùbaca Espíritu Santo icàlidaca nulíni náucáanápíná nùa presoyéi ibànaliculé, nùuwicháanápíná nacáíwa madécana yàawiría.

²⁴ Quéwa càmita nuicá nucáucawa iyúwa máiniíri cawènica nulí. Abéerita nuwàwacáita numáalàidaca numànica nuibaidacaléwa casímáiri iyú, yái nuibaidacalécawa Wáiwacali Jesús ichùulíerica numànica, nucàlidáanápíná tàacáisi wenàiwicanái irí, yái cayábéeri tàacáisi ímèerica càinináca Dios iicáca wenàiwica.

²⁵ “Siúcade nùalíacawa báisiiri iyú càmitacué píicá nùa quirínama, píacué nucàlidéeyéicaté irí yái tàacáisca icàlidéerica càinácaali iyú Dios icuaca yàasu wenàiwicawa.

²⁶ Ína siúcade nuwàwacué nucàlidaca píriní, canáca nubáyawanacué píwalíse, pèetácaalcuéwa píbayawaná yáapichawa, nùalàacáinatécué pía.

²⁷ Nucàlidacatécué píri macái tàacáisi Dios iwàwéericuéca píaliacawa iwali; càmitacué nubàa pícha tàacáisi, íbatàa abèeripináta, càmitacué nubàa píchani.

²⁸ Ína píicacué píchawa cayába, píucacué píiwitáisewa báawéeri ícha. Picùacué nacái macáita níara yeebáidéeyéica Jesús itàacái iwacáidayaquèyèyèicawa piyacàle nérécué, yácáina Espíritu Santo imàaacuè picùaca Dios yàasu wenàiwica Dios iwènièyèicaté Iiri íiraná iyúwa.

²⁹ Nùalíaca nacáíwa nùacanamiwa píchacué, yási áibanái nàanàaca píatalécué iwàwéeyéica iwènúadacué píiwitáise Wáiwacali íchawa càide iyúwa caluèyéi cuwèesi lobo namáalàidacaali ovejanái.

³⁰ Abènaméeyéi péenacué, áiba èeriwa néewáidaca wenàiwicanái nachíwa báawéeri iyúwa, nachíwáidacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàacaténáwa cachíwéeyéi yáapicha.

³¹ Ína píicacué píchawa cayába. Piwàwalicué cayába nùalàacatécué pía máisiba camuú èeripapi, táiyápi nacái. Nùalàacatécué pía macáita manuísiwata, nuicháanicaté nacái píwalicué.

³² “Siùcade nuénánái numàacacué Dios icùaca pía, péewáidáanápínacué nacáíwa tàacáisi ìwali, yáí nùcàlidéericatécué píri ímérica cáinináca Dios íicáca èeri mìnánái. Dios itàacái yáalimácué ichàiniadaca píiwitáise Dios ìwali, yáalimácué nacáí imàacaca píaliacawa cayába ìwali yáí cawènírica Dios yèeripínacuéca píriwa áiba èeriwa, náapicha macáita yàasu wenàiwicaca Dios yeedéyéica yàasunáipínawa.

³³ Càmitaté nuwàwa nùasupínawa áibanái yàasu plata, nabàle nacáí.

³⁴ Píaliácuécawa nuìbaidacaté cachàiníri iyú núcápi iyúwa nuwenìacaténaté càinacaalí wawási wamápuericaté, núa nacáí, núpichéeyéi nacáí.

³⁵ Nucàlidacatécué píri càiripínata iwàwacutáanacué wáibaidaca, wayúudàacué nacáí catúulécanéeyéi wenàiwica. Píwàwalicué Wáiwacali Jesús itàacái. Yá ímacaté walí: ‘Casíimái cachàini wía wàacaalí áibanái íri yáí namáapuèrica, ícha yáí nàanáca walí cawèníri’, càité ímaca yáí Wáiwacalica”, ímaca yáí Pabloca.

³⁶ Idécanáami Pablo icàlidaca nalíni, yá íbàlùacawa yùului ipùata iyúwa. Yá ísutáca Dios ícha náapicha.

³⁷ Néese macáita náicháanica achúmaca nawàwa Pablo yàacáinatéwa náicha. Yá asianái nàanalìuca Pablo nasúsua nacáí inàni ìwali, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, namàacacaalí yèepùacawa náicha wenàiwica cáininéeri naicáca.

³⁸ Yá máini achúmaca nawàwa Pablo ímacáinaté nalí càminápinaté yèepùa íicáca nía quirinama. Néese nàaca nàacawèridaca Pablo àta nàanàacataléta nave néré.

21

Viaje de Pablo a Jerusalén

¹ Wàacanáamitéwa náicha níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yá wawàlùacawa nave iriculé. Néese wàacawa manuiri ùni yáacubàa machacànita Cos yàasu iwàwata nérépiná. Néese mapisáita àniwa wàacawa Rodas yàasu iwàwata néré. Néese wàacawa Pátara ídalutalená néré.

² Néese idécunitàacá wàyaca Pátara ídalutalená néré, yáté wàanáca nave yèericawa Fenicia yàasu cáli nérépiná. Yá wawàlùacawa iriculé. Yá wàacawa náapicha.

³ Wàacawa manuiri ùni yáacubàa, yá waicáca Chipre yàasu iwàwata. Yá wàacatéwa yéewápuwáise ícha àta wàanàcalétaté Siria yàasu cáli néré. Yá wawàlùacatéwa Tiro ídalutalená néré iwàwacutácinaté nave imàacaca yàasusi néré.

⁴ Néese Tiro iyacàlená néré wacutáca áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yá wayamáacawa náapicha néré siete èeri. Espíritu Santo icàlidacaté nalí Pablo yùuwichàanápínatéwa Jerusalén iyacàlená néré, ína nasutáca Pablo ícha wawási manuísíwata ípíchaná yàacawa néré.

⁵ Quéwa idécanáami wayamáacawa néré siete èeri, yáté wàacawa náicha. Macáí níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nàacawéetúanái nacáí, néenibe nacáí, nàacawèridacaté wía yacalé ícha. Néese wabàlùacawa wàului ipùata iyúwa càina ínatale wasutácaténá wíawawa Dios ícha néré.

⁶ Néese wacàlidacaté nalí wàanápínawa náicha. Yá wawàlùacawa nave iriculé. Nèepùacawa nacáí nacapèe néréwa.

⁷ Yá wàacatéwa Tiro ídalutalená ícha manuiri ùni yáacubàa àta wàanàacataléta Tolemaida ídalutalená néré. Yáté wadéca wamáalàidaca wèepunínawa manuiri ùni yáacubàa. Wàanàacaté Tolemaida iyacàlená néré, yá watàidaca abènaméeyéi yeebáidéeyéi Jesús itàacái. Yá wayamáacawa náapicha abé èeri.

⁸ Néeseté mapisáita àniwa Pablo, wía nacáí yèepuníyécawa yáapicha, wàacawa náicha cáli ínatabàa. Néese wàanáca Cesarea iyacàlená néré. Yá wawàlùacawa Felipe icapèe iriculé, yáí icàlidéerica Wáiwacali itàacái áibanái íri. Yáí Felipe abéeri néená níai sietéeyéica imanùbaca diáconoca, iyúdeyécaté apóstolnái quèecháwanámi Jerusalén iyacàlená írìcu. Yá wayamáacawa Felipe yáapicha.

⁹ Yáí Felipe idèniacaté báinùaca yéenibe inanáíwa maníríyéi. Níai inanáca, profetaca nía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçuise.

¹⁰ Wayamáacatéwa néré máisibáwanái èerita, yá áiba profeta yàanáca néré, Judea yàasu cáli néeséeri ípidenéeri Agabo, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuise.

¹¹ Idécanáami Agabo yàanáca wàatalé, yá yeedáca Pablo yàasu cinturón. Néese yáí profeta Agabo idacùaca yábàliwa, icáapi nacáíwa Pablo yàasu cinturón iyú. Yá Agabo ímaca walí:

—Espíritu Santo ímaca: Níara judío Jerusalén iyacàlená mìnánáca idacùapíná yáí cinturón íwacalica presocaténá namànìcani, namàacacaténá càmiyèi judío yùuwichàidacani —ímaca yáí profetaca.

¹² Wéemlacáináni, níai nacáí Cesarea iyacàlená mìnánáca, ína wasutáca Pablo ícha wawási manuísíwata ípíchaná yàacawa Jerusalén iyacàlená néré.

¹³ Néese Pablo ímaca walí:

—¿Cánacué pícháani? ¿Cánacué piwàwa cáaluca pimànica núa? Nudéca nuináidacawa numàacáanápina nadacùlaca núa, nanúacaténá nacái núa Jerusalén iyacàlená néré Wáiwacali Jesús iwálfise, Dios iwàwacaalí còi namànica —íimaca yái Pabloca.

¹⁴ Yá càmita wáalimá wawènúadaca Pablo íwítáise, íná masànaca wía. Wáimacáita walíwáaca:

—Wasutácué irí Wáiwacali íchawa imànínápiná irí càide iyúwa Dios iwàwáaná —wáimaca.

¹⁵ Néese wachùnliaca wáasuwa wàacaténáwa. Yá wàacawa Jerusalén iyacàlená néré.

¹⁶ Nàa nacáíwa wáapicha abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesús itàacái Cesarea iyacàlená néeseeyéi. Wàanàcaté Jerusalén iyacàlená néré, yá natéca wía Mnasón icapèe néré, abéeri asiali béerína yeebáidéericaté Jesús itàacái madécaná camuí. Yá wayamáacawa yáapicha néré.

Pablo visita a Santiago

¹⁷ Idécanáamité wàanàca Jerusalén iyacàlená néré, néese níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái natáidaca wía casímáiri iyú.

¹⁸ Néese mapisáita àniwa Pablo yàacawa wáapicha wapáchiacaténá Santiago. Nàyaca nacái néré macáita ancianonái, icuèyéica Jerusalén iyacàlená mnanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

¹⁹ Yá Pablo itáidaca nía. Néese icàlidaca nalíni éeréeri iyú macáita yái Dios imànírícaté càmíyeyi judíocwa càide íyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi imànica, éwita weebáidacáaníta Jesús itàacái.

²⁰ Níái ancianocwa idécanáami néemiacani, yá nàaca Dios irí cayábéeri. Néese náimaca Pablo irí:

—Uwé, wéenasàiri, péemia cayábani, píaliacawa madécaná mil namanùbaca judíonái neebáidaca Jesús itàacái. Yá macáita náimaca mamáalàacata iwàwacutáanása wía judíocwa wamànica càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi imànica, éwita weebáidacáaníta Jesús itàacái.

²¹ Níái judíocwa yeebáidéeyéica Jesús itàacái nadéca néemíaca áibanái cachíwéeyéi icàlidaca piináwaná lwali pèewáidacasa macái judíonái iyéeyéica áiba cáli nayamáidáanápina namànica càide iyúwa profeta Moisés ichùullanaté. Náimaca píalàacasa judíonái ipíchaná namànica circuncisión néenibe asianái iríwa, ipíchaná nacái namànica càide iyúwa wáiwítáise iyáaná, wía judíocwa, náimaca.

²² ¿Càinásica wamàni? Báisita néemiapíná piináwaná lwali pianàaná aléi Jerusalén iyacàlená iriculé.

²³ Cawáwanáta cayábaca pimànicaalí càide iyúwa wàalàaná píá. Nàyaca wèewi cháí báinúaca asianái iwàwacutéeyéica líbaidaca Dios irípiná càide iyúwaté nacàlidáaná irí.

²⁴ Pité nía píapichawa pimànicaténá náapicha culto càide iyúwa judío íwítáise iyáaná, masacáanápínacué judíonái íicáca píá, piwálúanápínacuéwa templo iriculé. Piwènia nacái nalípiná pírái nawàwacutéerica namàacaca ofrenda iyú sacrificio piná templo néré. Yásí náalimá nadalúaca náiwita íbáináwa, náasáidacaténá nadéca namáalàidaca namànica náibaidacaléwa Dios irípiná. Càita macái judíonái náaliapínacawa càmínápiná báisíiri yái néemiéricaté piináwaná lwali pimànicáiná machacàníiri iyú càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wamànica, wía judíocwa.

²⁵ Quéwa watànàcaté cuyáluta càmíyeyi judío irí yeebáidéeyéica Jesús itàacái, náaliacaténáwa càmita iwàwacutá namànica càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wamànica wía judíocwa. Abéerita iwàwacutá càmita nayáa iinási áibanái imàaquéerica ídolo irí iyúwa sacrificio, yái cuwáinái yéenáiwánaca. Iwàwacutá nacái càmita nayáa irái. Iwàwacutá nacái càmita nayáa iinási càmíirica líraná ímusúwa lícha. Iwàwacutá nacái càmita naimá áiba wenáiwica yáapicha càmíchúaca náinusíwa, càmíirica nacái nanírísíwa —íimaca yái Santiagocwa.

Arrestan a Pablo en el templo

²⁶ Néeseté mapisáita àniwa Pablo itéca níái báinúaca asianáica. Imànica náapicha culto nacáiri, náapída náichawa nacái càide iyúwa judío íwítáise iyáaná masacáanápíná judíonái íicáca nía. Néese iwálúacawa templo iriculé icàlidacaténá sacerdotenái irí cainá èeri iricucalípinaté namáalàidaca namànica náibaidacaléwa Dios irípiná, natécatáipínacaté nàasu ofrendawa namàacacaténá Dios írini sacrificio piná.

²⁷ Iwàwacutácaté nacúaca siete èeri. Batéwacaalíté namáalàacawa níái sieteca èeri, namàacacatáipínaté pírái ofrenda iyú, yá Pablo iyaca templo iricu. Abénaméeyéi judío Asia yàasu cáli néeseeyéi naicáca Pablo templo iricu. Yá natàanica báawéeri iyú Pablo lwali báawacaténá namànica áibanái wenáiwica íwítáise calúanápíná naicáca Pablo, níái wenáiwica iyéeyéica templo iricu.

²⁸ Càité judíonái néemíanicawa wenáiwicanái irí: “¡Píacué israelitaca, piyúudáacué wía! Yái asialiquéi yèepuníriwa macái cálita, yéewáida yèepunícawa macái wenáiwica báawacaténá naicáca wía, wía judíocwa. Yéewáidaca nía nacái náináidacaténáwa báawéeri iyú Dios itàacái lwali, profeta Moisés itànèericaté. Yéewáidaca nacái báawáanápíná naicáca templo. Idéca nacái

itêca cãmíiyéi judío aléi templo iriculé casacàacaténá imànica templo Dios ícha, yáí Dios yàasu templo masaquèerica”, náimaca Pablo íwali.

²⁹ Càité nacháawàaca Pablo iináwaná íwali, naicácáináté Pablo Jerusalén iyacàlená iricu, Trófimo yáapicha, Efeso iyacàlená mìnali, cãmírica judío. Iná nayúunáidaca Pablo itécaté yáapichawa Trófimo templo iriculé.

³⁰ Iná madécana wenàiwica nàanàaca napiacawa, néemíanicawa, máiwitáiséeri iyú, níái Jerusalén iyacàlená mìnánái manùbéeyéica. Yá náibàaca Pablo nawatàidacani templo iricúise. Idécanaçáita namusúadacani, yá áibanái nabàliaca ícha templo inúma imanùbaca.

³¹ Idécunitàacá nanúacani, yá romanonái yàasu úwi íiwacaliná yéemíaca naináwaná namànica máiwitáiséeri iyú, níái Jerusalén iyacàlená mìnánái macáita.

³² Yá ráunamáita itêca yàasu úwináíwa, náiwacanánái yáapichawa, yá nalicúa napiacawa wenàiwicanái yéewiré. Níái manùbéeyéi wenàiwicaca, naicácanacáita úwi íiwacaliná, yàasu úwinái yáapichawa, yá nayamáidaca nanúadáidaca Pablo.

³³ Néese úwi íiwacaliná yàacawa nàatalé, yá íibàaca Pablo. Yá ichùullaca úwinái nadacùaca Pablo pucháiba cadena iyú. Néese úwi íiwacaliná isutáca yéemíawa nía cawinácaalíni, cainácaalí báawéeri nacái imànica yáí Pablocá.

³⁴ Quéwa níái wenàiwicaca abénaméeyéi néemíanicawa nacàlidaca abéeri wawàsi. Aibanái yéemíanicawa nacàlidaca nàasu wawàsita nacáíwa áibalé áiba ícha. Yáí úwi íiwacalináca càmíta asáí yéemíacani, namànicaná madécana nasánawa. Yá ichùullaca yàasu úwináíwa natéénápiná Pablo nacapèe iriculéwa.

³⁵ Nàanàaca escalera néré, úwinái icapèe yàasu yàawa iriculé, yá iwàwacutáca úwinái iwàacutáidaca Pablo nacùacaténá náichani, níái manùbéeyéi caluéyéi wenàiwicaca, iwàwéeyéica inúacani.

³⁶ Nàacáináwa Pablo yáamiwáise néemíanicawa mamáalàacata: “¡Pinúacuéni!” náimaca néemíanicawa.

Pablo se defiende delante de la gente

³⁷ Batéwa úwinái iwàlùadaca Pablo nacapèe iriculéwa, quéwa Pablo itàanica griego itàacái iyú úwi íiwacaliná irí. Pablo íimaca irí:

—¿Càmítasica pimàaca nutàanica piapicha abéeri wawàsi? —íimaca yáí Pablocá. Néese úwi íiwacaliná íimaca Pablo irí:

—Càmíta nùalía píalía pitàanica griego itàacái iyú.

³⁸ Nuyúunáidacáita píaca Egipto yàasu cáli néeséeri, yáí itéericaté báiinúaca mil namanùbaca asíanái inuéyéica wenàiwica manacùali yúuculé caináwàiri imànicaténá úwi romanonái yàasu gobierno íipunita —íimaca.

³⁹ Néese Pablo íimaca irí:

—Judíocata núa. Numusúacatéwa Tarso iyacàlená iricu, yáí yàcalé máiníri cachàinica Cilicia yàasu cáli íinatéerica iyaca. Pimàni nulí cayábéeri, pimàaca nucàlidaca nalíni, níái wenàiwicaca —íimaca yáí Pablocá.

⁴⁰ Néese úwi íiwacaliná imàacaca Pablo itàanica. Iná Pablo ibàlùacawa escalera íinata. Yá yúucaca icáapiwa nalí, masànacaténá nía, níái manùbéeyéi judíoca. Néese idéca masànaca nía, yá icàlidaca nalíni natàacái iyú, hebreo iyú.

22

¹ Pablo íimacaté nalí: “Péemíacué, nuénánái, siúcade nucàlidacué pirí nuináwanáwa”, íimaca nalí yáí Pablocá.

² Idécanaçáita néemíaca itàanica natàacái iyú, hebreo iyú, yá masànata cachàiniwanái nabàlùacawa néemíaca irí.

³ Íimaca nalí ániwa yáí Pablocá: “Judíoca núaquéi. Numusúacatéwa Tarso iyacàlená iricu, Cilicia yàasu cáli íinata. Quéwa nudàwinàacatéwa cháí Jerusalén iyacàlená néeni. Gamaliel yéewáidacaté núa. Nuéwáidacatéwa macái tàacáisi íwali Dios ichùulliericaté iyú wàawirináimi. Máiní nuwàwaca numànica iyúwa Dios iwàwáaná càide iyúwa píacué siúcade.

⁴ Bàaluté numànica úwicái náipunita, níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái. Nubànùacaté nía yéewacaténá úwinái inúaca nía. Nudacùacaté nía, asíanái, inanáí nacái yéewacaténá úwinái itêca nía presoíyéi ibànaliculé.

⁵ Sacerdote íiwacaliná, nía nacái Jerusalén iyacàlená íiwacanánái macáita náalimá nacàlidaca nuináwaná íwali nuedácaté náicha cuyàluta judionái yéewáidacàalu íiwacanánái írípíná, iyéeyéicaté Damasco iyacàlená iricu. Nùacatéwa néré nuíbàacaténá nía presoíri iyú nutécaténá nía Jerusalén iyacàlená nérépiná nàuwichàacaténátéwa, níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái”, íimaca yáí Pablocá.

Pablo cuenta su conversión

⁶ Pablo ímaca nalí àniwa: “Nùcatéwa àyapulcubàa Damasco iyacàlená nérépiná, yá machacànicaalítè èeri nùyaca mawiénita Damasco írì, yáta camalási chènunífèeri icànaca núa cachàiníri iyú.

⁷ Inátè nùuwàacawa nullacawa nucalùniwa cáli ínatalé. Néese nuémiaca tàacáisi chènunífè. Yá ímaca nulí: ‘Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa?’, ímaca nulí.

⁸ Néese nusutáca nuémíawani: ‘¿Cawiná píá, Nuíwacali?’ nùumaca írì. Yá tàacáisi ímaca nulí: ‘Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica núaquéí, yá piùwidéerica pimànica’, ímaca nulí.

⁹ Aibanái núpichéeyéica naicáca camalási, íná cáaluca nía. Càmita quéwa neebá tàacáisi itàaníríca núpícha.

¹⁰ Néese nùumaca írì: ‘Nuíwacali, ¿càiná iwàwacutá numànica?’, nùumaca írì. Yá Wáiwacali ímaca nulí: ‘Pimichàawa, píanáwa Damasco iyacàlená írìculé; néréerica nacàlidaca píriwani macáita iwàwacutéeripiná pimànica’, ímaca nulí.

¹¹ Yáí camalásica matuícaté imànica núa, íná núpichéeyéica natéca núa nucáapi íwaliwa, yá wàanàcaté Damasco iyacàlená írìculé.

¹² “Iyacaté néré áiba asiali ípidenéeri Ananías. Níara judíoca iyéeyéica Damasco iyacàlená írìcu, natàanicaté cáimíetaquéeri iyú Ananías íwali, cáaliacáiri iyúcáiná yeebáidaca Dios itàacái, yáí tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmallicuíse.

¹³ Yá Ananías yàanàcaté nùatalé íicacáténá núa. Yàanàcaté itàidaca núa cayábèeri iyú. Yá ímaca nulí: ‘Nuénásàiri Saulo, catuíca píawa’, ímaca nulí. Yáta catuíca núa. Yátè nùalimá nuicàcani, yáí Ananíasca.

¹⁴ Néese ímaca nulí: ‘Yáí Diosca, wàawirináimi yeebáidéericaté itàacái, idéca yeedáca píá píaliacáténáwa càinacaalí iwàwàaná pimànica. Idéca imàacaca píicáca Jesús, yáí mabáyawanéerica. Idéca imàaca nacái péemiaca Jesús itàaníca píapícha.

¹⁵ Íná picàlida macáita èeri minaná íriwani, yáí píiquéerica, yáí péemièrica nacái.

¹⁶ Siúcade picá pídecuniawa. Pimichàawa, píbautizàanáwa, písutá píawawa Wáiwacali ícha imàacàanápíná iwàwawa píbáyawaná ícha’, càité Ananías ímaca nulí”, ímaca yáí Pabloca.

Pablo cuenta cómo fue enviado a los no judíos

¹⁷ Néeseté Pablo ímaca nalí àniwa: “Nuèpùacanámítéwa Jerusalén iyacàlená írìculé, yá nùcatéwa templo írìculé nusutácaténá nùawawa Dios ícha.

¹⁸ Idècunitáca nusutáca Dios ícha, yá nuicáca Wáiwacali yéenáiwánási nacáiri írìcuíse. Yá ímaca nulí: ‘Pèepùawa Jerusalén iyacàlená ícha caquialéta, càmicáiná neebáidapíná píriwani, yáí picàlidéerica nunùmallicuíse’, ímaca yáí Wáiwacali.

¹⁹ Néese nùumaca írì: ‘Nuíwacali, náaliacawa nuináwaná íwali nùanátéwa néewáidacáalu imanùbaca írìculé, yátè nuibàaca nutéwa wenàiwica presoíyéí ibànaliculé, níái yeebáidéeyéica píttàacái. Nuchùllacaté nacái úwinái icapèedáidaca nía.

²⁰ Nanúacaalítè Esteban íba iyú, yáí icàlidéericaté tàacáisi pinùmallicuíse, yá nubàlùacatéwa néeni abédanamata nacái nuíwitáise náapícha, nucúacaté nacái nàasu ruana nacáiri, níara inuèyéicaté Esteban’, càité nùumaca Wáiwacali írì.

²¹ Quéwa Wáiwacali ímaca nulí: ‘Píawa, nubànùacáiná píacawa déeculé picàlidacaténá nacái nuináwaná íwali càmiyéí judío írì’, càité ímaca nulí yáí Wáiwacalica”, ímaca yáí Pabloca.

Pablo en manos del comandante

²² Néemiacanacáita yáí Pablo icàlidéerica càmiyéí judío íwali, yá càmita quirínama judiónái yéemiaca Pablo írìni. Néese nadàbaca néemiánicawa cachàiníri iyú Pablo íwali. Náimaca néemiánicawa: “¡Pinúacuéni, yáí asialica! ¡Cayábéerica yéétacawéi!” náimaca néemiánicawa.

²³ Idècunitáacá néemiánicawa, yá nacúsua nàasu ruana nacáiriwa, náucaca nacái cáli ichùmalé chènunírè, máinicáiná calúaca nía.

²⁴ Íná úwi íiwacalíná ichùullaca úwinái itéca Pablo nacapèe írìculéwa. Yá ichùullaca nacapèedáidaca Pablo cabèesi iyú, icàlidacaténá nalí íináwanáwa, báisíri iyúta, náaliacaténáwa cáná yéewa wenàiwicanái néemiánicawa Pablo íwali. Uwi íiwacalíná càmitaté yáaliíwa càmicáiná yéemia hebreo itàacái, yáí tàacáisi Pablo icàlidéericaté iyúni wenàiwicanái írì.

²⁵ Quéwa, idècanáami úwinái nadacùaca náichawa Pablo nacapèedáidacaténáni, yá Pablo ímaca áiba capitán írì íbàlùericawa néeni. Pablo ímaca capitán írì:

—Báawéeriquéí picapèedáidàanacuéca núa, romanosàiricáiná núa, càmiírícawaca juez yéemia icàlidáaná íináwanáwa —ímaca yáí Pabloca.

²⁶ Íná capitán yàacawa úwi íiwacalíná yàatalé. Ímaca írì:

—Cayába, picá pimàni írì báawéeri, yáí asialica. Romanosàiriquéí —ímaca.

²⁷ Néese, úwi íiwacalíná yàacawa Pablo yàatalé, ísutácaténá yéemiawa Pablo. Yá ímaca Pablo írì:

—¿Báisi romanosàirica píá? —ímaca. Néese Pablo ímaca írì:

—Báisita, núaquéí —ímaca yáí Pabloca.

²⁸ Néese úwi íiwacalíná ímaca Pablo írì àniwa:

—Iwàwacutácaté nupáyaidaca madécaná plata iyú, namàacacaténáté romanosàirica núa — ímaca. Quéwa Pablo ímaca irí:

—Emperador imànicaté cayábéeri nusèenáimi judiónái irí, imàacacaté romanonáica núa. Càicata romanonái liricata núaquéi, Iná yéewa romanosàirisíwacata núa —ímaca yái Pablocá.

²⁹ Níái úwinái idacuyéicaté Pablo nacapèédáidacaténáni, néemiácáiná iináwaná romanosàiricani, yá nēpūacasiwa Pablo ícha. Yá nacái cáaluca úwi íiwacalináca, ichūulliacáináté úwinái idacūacani, yái Pablocá, romanosàirica.

Pablo ante la Junta Suprema de los judíos

³⁰ Néese mapisáinámi àniwa, úwi íiwacaliná iwàwacaté yéemiaca machacàniri iyú ìwali cáná yéewa judiónái icháawàaca Pablo iináwaná ìwali. Yá iwasàaca cadena Pablo ícha. Néese ichūullaca nàwacáidáyacacawa macái sacerdote íiwacanánái, Junta Suprema nacái, níái judío icuèrinánái bèyeyéica. Néese itéca Pablo nàatalé, yá imàacaca Pablo ibàlūacawa nàacuèsemi.

23

¹ Néeseté Pablo iicáidaca machacàniri iyú nalí níái Junta Supremaca. Yá ímaca nalí:

—Píacué nuénánái, Dios yáaliacawa nudéca nūyaca machacàniri iyú Dios iicá sùmàicaalíté núa àta siuca nacáide —ímaca yái Pablocá.

² Néeseté Ananías yái sacerdote íiwacalináca ichūullaca áiba ibàlūeriwa mawíenita Pablo irí icapèédánápiná Pablo inūma.

³ Néese Pablo ímaca irí:

—¡Dios yūuwichàidapiná píawa, pía pucháibéeri íiwitáiseca! Báisícaalí píawinawa néré péemiácaténá nuináwaná ìwali càide iyúwaté profeta Moisés ichūullianá, néese, ¿cáná pichūulla namànica, yái nacapèédánáca núa? —ímaca yái Pablocá.

⁴ Néese níái iyéeyéica néré náimaca Pablo irí:

—¡Picá picúisa píchawa Dios yàasu sacerdote íiwacaliná! —náimaca.

⁵ Néese Pablo ímaca àniwa:

—Píacué nuénánáica, càmítaté nùalíawa sacerdote íiwacalinácani, nùaliácáináwa Dios itàcái ímaca: 'Píacué pitàani báawéeri iyú picuèriná ìwaliwa', ímaca yái Dios itàcáica.

⁶ Néese Pablo yáaliaca iicáca nía, níái Juntaca. Yáaliacawa saduceonái yéénaca abénaméeyéi nèewi, fariseonái yéénaca áibanái nèewi. Iná Pablo ímaca nalí cachàiníri iyú:

—Píacué nuénánáica, fariseoca núaquéi. Fariseonáicaté nacái nùawirináimica. Nūyaca cháí presoíri iyú áibanáicáiná icháawàaca nuináwaná ìwali nuebáidacáiná Dios icáucáidánápiná yéetéeyéimiwa wenáiwica áiba èeriwa —ímaca yái Pablocá.

⁷ Néese idécanacáita icálidaca nalíni, yá níái fariseoca, saduceonái nacái nadábaca néemianícawa nalíwáaca ùléri táacáisi iyú.

⁸ Níacáiná saduceoca náimaca càmítasa yéetéeyéimiwa nacáucàapináwa, canása nacái ángelnái, canása nacái wenáiwica iwàwa cáuri. Quéwa fariseonái neebáidaca macáita.

⁹ Yá macáita néemianícawa nalíwáaca lúasi iyú. Néese abénaméeyéi fariseo yéewáidéeyéi wenáiwica templo iricu namichàacawa, yá náimaca:

—Yái aslali càmíta imàni báawéeri. Cawàwanáta ángel idéca itàanáica yáapicha, càmicaalí nacái cawàwanáta wenáiwica iwàwa cáuri idéca icálidaca irí táacáisi —náimaca.

¹⁰ Néese, nadábaca napéliyacacawa, yá icalúadacawa yái úwi íiwacalináca íináidacawa namádáidánápiná náichawáaca yéewi yái Pablocá. Iná úwi íiwacaliná ichūullaca yàasu úwináwa nawasàanápiná Pablo judiónái ícha cachàiníri iyú. Yá úwinái itéca Pablo úwinái icapèe néré.

¹¹ Néeseté táiyápi Wáiwacali imàacaca yáawawa Pablo iicácani. Yá ímaca Pablo irí: "Picá cáalu pía, iwàwacutáicáiná picálidaca nuináwaná ìwali wenáiwicanái irí Roma iyacàlená iricu, càide iyúwa picálidánácáwa nalíni cháí Jerusalén iyacàlená iricu", ímaca yái Wáiwacalica.

Planes para matar a Pablo

¹² Mapisáita àniwa abénaméeyéi judío abédanama namànica náiwitáisewa náapichawáaca nanúanápiná Pablo. Néese náimaca nalíwáaca Dios ípidená ìwali càmínápináté nayáa nayáacaléwa, ibatàa únipiná nàira àta nanúacataléta Pablo. Náimaca Dios inúanápináté nía càmicaalí namàni càide iyúwa náimáanáté, náimacáinása cài Dios ípidená ìwali, náimaca.

¹³ Càité náimaca cuarenta ichàbaníse asianáica.

¹⁴ Iná nàacawa sacerdote íiwacanánái yàatalé, yàcalé íiwacanánái néré nacái. Yá náimaca:

—Wadéca wamànica wawàsi wáapichawáaca Dios ípidená ìwali, Dios inúanápiná nía wayáacaalí wayáacaléwa ipíchawáise wanúaca Pablo.

¹⁵ Iná píacué, nía nacái Junta Suprema, pisutácué úwi íiwacaliná ícha wawàsi yeedánápiná píatalé Pablo táwicha. Píimacué úwi íiwacaliná irí piwàwáanacué péemiaca Pablo iináwaná ìwali quiríta cayábéeri iyú. Yásí wacūacani wanúacaténáni ipíchawáise yàanáca píatalécué — náimaca.

¹⁶ Quéwa Pablo yéenasátúa líri yéemiácaté nawàwáanaté nanúaca Pablo. Yá yàacawa úwinái icapèe néré icàlidacaténá Pablo iríni.

¹⁷ Néese Pablo imáidaca capitán. Yá Pablo ímaca capitán irí:

—Pité yái ùcullirica píiwacali yàataléwa, yáara úwi íiwacalináca, iwàwacutácáiná ùcullirica icàlidaca irí wawási —ímaca yái Pabloca.

¹⁸ Yá capitán itéca ùcullirica úwi íiwacaliná yàatalé. Yá ímaca úwi íiwacaliná irí:

—Yái Pablo presoírca idéca imáidaca núa. Yá isutáca nuícha wawási nutéénápiná piatalé yái ùcullirica. Iwàwacutása icàlidaca píri wawási —ímaca.

¹⁹ Néese úwi íiwacaliná itéca ùcullirica icáapi íwaliwa, yá itécani méetàucuta áibanái ícha. Yá ímaca ùcullirica irí:

—¿Càinásica piwàwa picàlidaca nulí? —ímaca.

²⁰ Néese ùcullirica ímaca irí:

—Abénaméeyéi judío nadéca abédanama namànica náiwitáisewa náapichawáaca nasutáanápiná pícha wawási pitéénápiná Pablo táwicha Junta Suprema yàatalé nawàwacáinása néemlaca Pablo íináwaná íwali cayábéeri iyú.

²¹ Picánica quéwa peebá, nadèniacáiná cuarenta ichàbanáise asianáica icuèyèi íbàacanéeri iyú nanúacaténáni. Yá nadéca namànica wawási náapichawáaca Dios ípidená íwali, Dios ínúanápiná núa, nayáacaalí nayáacaléwa ípíchawáise nanúaca Pablo. Siúcade nadéca nachúnlaca macáita. Abéta iwàwacutá nasutá pícha wawási —ímaca.

²² Néese úwi íiwacaliná imàacaca ùcullirica yàacawa ícha. Ichùullaca ùcullirica càminápiná icàlida áibanái iríni.

Envían a Pablo ante Félix el gobernador

²³ Néeseté úwi íiwacaliná imáidaca pucháiba yàasu capitánwa. Yá ichùullaca nàwacáidáanápiná doscientos namanúbaca úwi, yèeyéiwa yàabàli iyúwa, setenta namanúbaca úwi nacái yèeyéiwa caballo ínata, áiba doscientos namanúbaca úwi itéeyéica yàasu ùlibánawa. Ichùullaca namusúacawa Jerusalén iyacàlená ícha nàacaténáwa Cesarea iyacàlená nérépiná a las nueve catái catá.

²⁴ Ichùulla nacái nachúnianápiná caballonái yéewacaténá Pablo yàacawa caballo ínata. Ichùullaca macáita nacúanápiná cayábani yái Pabloca, natéénápináni gobernador Félix yàatalé.

²⁵ Yá íbànùca náapicha cuyàluta. Yá cuyàluta ímaca:

²⁶ “Núa, Claudio Lisias, nuwàwalica pía manuísiwata, pía máiníri cáimiétacanáca Félix gobernador.

²⁷ Níai judíoca náibàacaté yái asialica, yá nawàwacaté nanúacani, quéwa nuémliacanáca itá ináwaná íwali romanosáiricani, yá nùacawa nàatalé nùasu úwinái yáapichawa nuwasáacaténáni judíonái ícha, yái asialica.

²⁸ Néese nuwàwacaté nualíacawa càiná íwalísecaalí nacháawáaca íináwaná íwali, íná nutécani judíonái yàasu Junta yàatalé, níai judío íiwacanáináca.

²⁹ Càì meedá nacháawáaca íináwaná íwali nàawirináimi íiwitáise íwaliwa, quéwa càmita nàanàa íwali íbáyawaná nanuéripiná íwalíseni, càmita nacái wáquéeripináni presoíyèi íbànaliculé.

³⁰ Quéwa nuémliacáinaté judíonái íináwaná íwali nàináidacatéwa nanúanápináni, íná nubànucani piatalé. Nudéca nacái nusutáca náicha, níara ícháawèyèica íináwaná íwali nàanápiná piatalé nacàlidacaténá píri ní càinácaalí báawéeri wawási nadèniaca yáapicha. Yácata imanúbaca, núa Claudio Lisias”, ímocaté yái cuyàlutaca.

³¹ Néeseté úwinái namànicaté càide iyúwa náiwacali ichùullanaté núa. Yá needáca natéwa Pablo táiyápícawa Jerusalén iyacàlená ícha àta nàanàacaléta Antípatri íyacàlená néré.

³² Néese mapisáita àniwa, níai úwi yèepuníyèicawa yàabàli iyúwa nèpùacawa úwinái icapèe néré Jerusalén iyacàlená íriculé. Aibanái úwi yèeyéicawa caballo ínata nàaca natéca Pablo mamáalacata.

³³ Nàanàacaté Cesarea iyacàlená néré, yá úwinái yàaca cuyàluta gobernador irí. Nachàbáida nacái irí Pablo.

³⁴ Gobernador ílécanaami cuyàluta, yá isutáca yéemlawa síisáanéericaalí yái Pabloca. Néese gobernador yéemiáciná Cilicia yàasu cáli néeséericaní, yá gobernador ímaca Pablo irí:

³⁵ —Nàanàacaalípiná níara ícháawèyèica píináwaná íwali, yásí nuémli píináwanáwa —ímaca. Néese gobernador ichùullaca úwinái icúaca Pablo cayába Herodes icapèe manuíri ricu.

24

Defensa de Pablo ante Félix

¹ Néeseté cinco èeri idénáami, yaté Ananías, yái sacerdote íiwacaliná, yàanàaca Cesarea íyacàlená néré. Abénaméeyéi Jerusalén iyacàlená íiwacanáiná yàanàaca Ananías yáapicha,

abogado nacái ípidenéri Tértulo. Yá nàacawa Félix gobernador yàatalé nacháawàcaténá Pablo iináwaná ìwali.

²Néese úwinái natéca Pablo néré, yá Tértulo idábaca icháawàca Pablo iináwaná ìwali. Tértulo íimaca Félix gobernador irí:

—Cayábéeri píiwitáise, pía gobernador, pidéca picùaca wía cayába. Siúcade wàyaca matubanáiri iyú picùacáiná wia cayába, pidéca nacái pimànica madécaná cayábéeri wawàsi piyudàacaténá wàasu cáli néeseéyéi.

³Iná macái wía àta alénacaalí wàyaca, wàaca pirí cayábéeri càiripináta, pía máiníri cáimiétacanáca Félix.

⁴Quéwa càmita wawàwa wasàiwicaca pirí wawàsi mamáalàacata, abéerita wasutáca píicha wawàsi pimàinínápiná walí cayábéeri péemianápiná wasàna quiríta.

⁵Wadéca wáalíacawa máini báawéerica íiwitáise yái asialica. Macái cáli íinata báawaca imànica macái judío íiwitáise nàpichawàaca. Yácata náiwitápu níara nazarenoca, yeebáidéyéica áiba tàacáisi méetáuculéerica wàawirináimi íiwitáise ícha.

⁶Iwàwacaté nacái casacàaca imànica wàasu templo Dios ícha. Iná wáibàacani wàuwichàidacaténáni càide iyúwa wàawirináimi yàasu tàacáisi ichùulianá wamànica.

⁷Quéwa yáara úwi íiwacalíná Lisias iwàlucacatéwa wéewiré, yá itéca wáichani cachàiníri iyú.

⁸Néese Lisias icàlidacaté walí iwàwacutáanása nàanàaca platalé, níai iwàwéyéica icháawàca iináwaná ìwali. Quéwa píalimá pisutáca péemlawani, yái úwi íiwacalínáca iyéerica Jerusalén iyacàlená írìcu, píalífacaténáwa machacàníri iyú ìwali yái wacháawàanáca iináwaná ìwali, yái asialica —íimaca yái abogadoca.

⁹Càita nacái áibanái judío íbaluèyéicawa néré náimaca Félix irí abédanamatasa náiwitáise nacháawàca Pablo iináwaná ìwali.

¹⁰Néese gobernador yúucaca icáapiwa Pablo irí yáasáidacaténá imàacaca Pablo icàlidaca iináwanáwa. Yá Pablo íimaca:

—Casímáica nuwàwa nucàlidáanápiná pirí nuináwaná ìwaliwa, càinácaalí ìwalíise nacháwàaca núa. Pidéca picùaca wàasu cáli madécaná camuí, pidéca nacái péemíaca waináwaná, iná yéewa píalíacawa cayába càinácaalí wàyaca càide iyúwa wàawirináimi íiwitáise iyáaná, wía judíoca.

¹¹Piwàwacaalí pisutáca péemlawa áibanái, yásí píalíacawa nùwali nùanàacaté Jerusalén iyacàlená néré doce èeri néese siúcáade, nùacaténáté Dios icàaluíná.

¹²Càmita nàanàa núa itàaníríca chàinisíri tàacáisi iyú wenàiwicanái yáapicha templo írìcuta. Càmita nacái nuwènùada wenàiwicanái íiwitáise calúacaténá nía namàinínápiná máiwitáiseeri iyú. Càmita nacái numàni càì judíonái yéewáidacàalu írìcu, áibacatalé Jerusalén iyacàlená írìcubàa nacái.

¹³Níai wenàiwica iyéyéica cháì càmita náalimá náasáidaca pirí báisicani yái nacháawèerica nuináwaná ìwali ìwalíise.

¹⁴Quéwa nucàlida piríni nuibaidaca Dios írìpiná, yái Dios wàawirináimi nèericaté icàaluíná. Yá nuebáidaca càide iyúwa íimánái yái tàacáisi ípidenéerica Walísài Ayapu, yái tàacáisica níai wenàiwicaca ímèerica ìwali càmírísa báisíta, quéwa nuebáidaca mamáalàacata macáita tàacáisi profeta Moisés icàlidéericaté, profetanái nacái natànèericaté Dios inùmalícuise.

¹⁵Nuebáida nacái Dios icàucàidáanápiná macái yéetéeyéimiwa, cayábéeyéi, báawéeyéi nacái, càide iyúwa níai judíoca yeebáidáaná nacái.

¹⁶Iná núalimáidaca numànica macáita machacàníri iyú càiripináta amalácaténá nuíwítáise wenàiwicanái íicápiná, Dios íicápiná nacái.

¹⁷“Táquicha tàacáwa, nuèpunicánamiwa áiba cálré máisibáwanáita camuí, yá nuèpúacawa aléi nùasu cáli ínataléwa nutécaténá plata nuénánái catúulécanéeyéi írìwa, numàacaténá nacái plata ofrenda iyú Jerusalén iyacàlená néeni.

¹⁸⁻¹⁹Néese ntyacaté templo írìcu, numàacacaténáté ofrenda, idécanámité namànica culto nacáiri, nùapida nuíchawa nacái càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná masacàacaténá naicáca núa, càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá wàawirináimi imànica, ípichawáise nawàlúacawa templo írìculé. Canáca máini wenàiwica nùapicha, càmita nacái wawènùada wenàiwicanái íiwitáise namànicaténá máiwitáiseeri iyú. Néeseté abénaméeyéi judío Asia yàasu cáli néeseéyéi nàanàaca núa néré. Níaté báawaca imànica wenàiwicanái íiwitáise calúacaténáté naicáca núa. Iná iwàwacutá níata yàanàaca aléi platalé nacháawàcaténá nuináwaná ìwali báisicaalíté naicáca numànica nubáyawanáwa.

²⁰Càmicaalí níara Asia yàasu cáli néeseéyéica nàanàaca, yá pimàaca níai judío iyéyéica cháì nacàlidaca piríni càirínácaalí nubáyawaná nàanàaca nùwali nubàlúacaalítéwa judíonái yàasu Junta Suprema yàacuèsemi, níai judío icuèrinánái béeyéica.

²¹Abéerita wawàsi ìwalíise cawàwanáta náalimá nacháawàaca nuináwaná ìwali: Nubàlúacaalítéwa Junta Suprema yàacuèsemi, yá nucàlidacaté nalíni cachàiníri iyú:

'Pidécuéca picháawàaca nuináwaná ìwali nuebáidacáiná Dios icáucàidáanápiná yéetéyèimiwa', càité nùumaca", ìmaca yáí Pablocá.

²² Néese Félix idécanaámíté yéemiàcani, yá ichùuliaca íchawa níái judíoca, yéemiàcaténása nacháawàaná Pablo ìináwaná ìwali quiríta áiba èeripinása, yácáiná Félix yáaliàcatéwa càinácaalíté nàyaca níái yeebáidéyèica Jesús itàacái, yá itàacáisi áibanái yàaca ìpídená Wàlisàì Ayapu. Yá Félix ìmaca nalí:

—Nucùaca yàanàaca yàara úwi ìiwacaliná Lisiasca, yásí nuémiàcué quiríta ìwali, yáí plasu wawàsica —ìmaca yáí Félixca.

²³ Néese Félix ichùuliaca úwisàiri capitán icùanápiná Pablo presoíri iyú, quéwa imàacáanápiná Pablo yèepunicawa matuìbanáita capí iricubàata, imàaca nacái Pablo yàacawéyèiná napáchiacani, nayúudàcaténáni, càinácaalí wawàsi Pablo imáapuèri.

²⁴ Néeseté másiba èeríwanái idénáami, yá Félix yàanàaca àniwa yàacawéetúa Drusila yáapichawa, abéechúa judiosàatúa. Yá Félix ichùuliaca needáca yàatalé Pablo. Yá yémiàca Pablo icàlidaca nalí Jesucristo ìináwaná ìwali, yáí itàacáisi ìiméerica iwàwacutáaná wenàiwica yeebáidaca Jesucristo itàacái.

²⁵ Néese Pablo icàlidaca nalíni iwàwacutá wàyaca machacàníri iyú, iwàwacutá wacùaca wáiwitáisewa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, yá nacái Dios yùuwichàidáanápináca báawéyèí wenàiwica imáalàpinácaalíwa yáí èeriquéí, ìnaté cáaluca Félix. Yá ìmaca Pablo ìrí:

—Siucade pèepùawa wáicha. Aibaalípiná numáidaca pia àniwa nudèniacaalita èeri —ìmaca yáí Félixca.

²⁶ Félix iwàwacaté nacái Pablo yàaca ìrí plata iwasàcaténáni, ìná Félix imáidaca yàataléwa Pablo manùba yàawíríá itàanicaténá yáapicha.

²⁷ Néeseté pucháiba camuú idénáami, Félix càmita quirínama icùa yàara cálica. Yá Porcio Festo icùaca cáli Félix yáamiricubàa. Félix iwàwacaté cayábaca judíonái ìicàceni, ìnaté imàacaca Pablo presoíyèi ibànalicu.

25

Pablo delante de Festo

¹ Néeseté Festo yàanàaca Cesarea ìyacàlená néré icùacaténá cáli. Yá másiba èeri idénáami àniwa, Festo yàacatéwa Cesarea ìyacàlená ícha Jerusalén ìyacàlená nérépiná.

² Idécanaámi Festo yàanàaca Jerusalén néré, yá sacerdote ìiwacanánái, níá nacái judío máiníyèí cachàinica icháawàaca Pablo ìináwaná ìwali Festo ìrí.

³ Nasutáca Festo ícha wawàsi imànínápiná nalí cayábèeri ichùuliaca úwinái natéénápiná Pablo Jerusalén ìyacàlená néré, nìacáiná judíoca nadèniaca nàasu wenàiwicawa icuèyèica Pablo yàanàaca àyapulicubàa nanúacaténáni.

⁴ Quéwa Festo icàlidaca nalíni iwàwacutáanáaté romanonái icùaca Pablo Cesarea ìyacàlená néeni, yá nacái Festo yèeripináté néréwa mesúnamáita, ìmaca.

⁵ Yá Festo ìmaca judíonái ìrí:

—Íná iwàwacutácué píiwacanánái nàacawa núapicha Cesarea ìyacàlená néré. Néese báisicaalíté Pablo imànica ìbáyawanáwa, yásí yéewacué picháawàaca ìináwaná ìwali —ìmaca yáí Festoca.

⁶ Festo iyamáacawa Jerusalén ìyacàlená ìricu ocho èeri, cawàwanáta diez èeri. Yaté yèepùacawa Cesarea ìyacàlená néré. Néese mapisáináami àniwa yáawinacawa yàalubái ìinatawa yéemiàcaténá wenàiwicanái ìináwaná. Yá Festo ichùuliaca úwinái itéca yàatalé Pablo.

⁷ Pablo iwàlùacawa néré, néese níái judío yàanèyèicaté Jerusalén ìyacàlená ícha nàacawa Pablo yàatalé. Yá nacháawàaca Pablo ìináwaná ìwali; náimaca Pablo imànica madécana wawàsi báawèeri, èwita càmicánita nàalimá nàasáidaca báisicatani, yáí náiméerica ìwali.

⁸ Néese Pablo ìmaca Festo ìrí icàlidacaténá ìináwaná ìwaliwa:

—Càmítatè numàni áiba wawàsi mèetáuculéeri judío yáawirináimi ìiwitáise ícha, càmita nacái numàni áiba báawèeri wawàsi judíonái yàasu templo ìrí, càmitatè numàni ùwicái emperador romanosàiri ìpunita, yáí icuèrica macái cáli imanùbaca —ìmaca yáí Pablocá.

⁹ Quéwa Festo iwàwacaté casímáica judíonái ìicàceni yáí Festoca, ìná isutáca yéemiàca Pablo:

—¿Píwawàsica piacawa Jerusalén ìyacàlená néré nuémiàcaténá piináwaná ìwali néré judío ìiwacanánái yàacuèsemi wáaliàcaténáwa asásí iwàwacutácaalí wàuwichàidaca pia ìwalíse yáí wawàsi nacháawèerica pia ìwalíse? —ìmaca yáí Festoca.

¹⁰ Néese Pablo ìmaca ìrí:

—Nùyaca cháì emperador romanosàiri yàasu gobierno ichùuliacataléca péemiàca nuináwaná ìwali, wenàiwica icháawàacaalí nuináwaná ìwali, càide iyúwa iwàwacutáaná péemiàca nulí, romanosàiricáiná núa. Canáca yéewaná judíonái néemiàca nuináwaná ìwali nàuwichàidacaténá núa. Píaliacawa cayábèeri iyú canáca nubáyawaná judíonái ìrí.

¹¹ Báisicaalí numànicaté nubáyawanáwa manuéripiná ìwalíse núatá, yá càmita nusutá nawasàanápíná núa yéetácáisi íchatá. Càmita quéwa báisi yáí nacháawèerica nuináwaná ìwalíse, íná iwàwacutá càmita pèepùda nalí núa. Nuwàwaca emperador romanosàiri yéemiaca nuináwaná ìwali —ímaca yáí Pablocá.

¹² Néeseté Festo itàanica áibanái asianái yáapicha, níái yáapichéeyéica yàalèyèicani. Festo itàanica náapicha, néese ímaca Pablo irí:

—Pidéca pisutáca nuícha wawàsi nubànùanápíná pía emperador yàatalé yéemiacaaténa piináwaná ìwali, íná nubànùapíná pía néréwa —ímaca yáí Festoca.

Pablo ante el rey Agripa

¹³ Néeseté máisibáwanáita èeri idénáami, rey Agripa yàanàaca Cesarea iyacàlená néré, Berenice yáapicha. Nàanàacaté natàidacaténa Festo, yáí gobernadorca.

¹⁴ Yá nayamáacawa máisibáwanáita èeri, íná Festo icàlidaca rey Agripa irí Pablo iináwaná ìwali. Yá Festo ímaca rey Agripa irí:

—Iyaca cháí abéeri asialí Félix ímàaquéericaté presoíyí ibànalicu, ípidenéerica Pablo.

¹⁵ Nupáchiacaalíté Jerusalén iyacàlená néré, níara sacerdote íiwacanánáica, nía nacái Jerusalén iyacàlená íiwacanánáica, nacháawàca nulí iináwaná ìwali. Nawàwacaté numàacaca nanúacani.

¹⁶ Yáté nucàlidaca nalíni càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía romanoca, càmita wachùulla nanúaca wenáiwica àta iicácataléta cawínacaalí icháawèyèica iináwaná ìwali, yéewacaténa icàlidaca iináwaná ìwaliwa nacái, yáí wawàsi nacháawèerica iináwaná ìwalíse.

¹⁷ Íná idécanaamité nàanàaca aléi, yáté càmita núuca èeri. Néeseté mapisáita àniwa núawinacatéwa núasu yàalubáisi ínatawa nuémiacataléca nacháawàaná wenáiwica iináwaná ìwali. Yá nuchùullaca úwinái needáca nùataléwa yáí asialica.

¹⁸ Néese níái icháawèyèicaté iináwaná ìwali càmita nacàlida ìwali báawèeri wawàsi càide iyúwa nuínáidáanátéwa nacháawàanápínaté iináwaná ìwali.

¹⁹ Nacháawàacáitaté iináwaná ìwali meedá ìwalíse yáí nàawirinámi íiwitáiseca. Nacháawàa nacái iináwaná ìwali icàlidacáinása tàacáisi áiba asialimi ìwali ípidenéerimicaté Jesús, yéetèericatéwa quéwa náimaca Pablo icàlidacasa mamáalàacataní cáunásani, yáí Jesúsca.

²⁰ Càmicáiná núalíawa càinápínacaalí numàníripíná ìwali yáí wawàsica, yá nusutacaté nuémiawa Pablo asásí iwàwacaalí yàacawa Jerusalén iyacàlená néré nuémiacaaténa néré yàasu wawàsi.

²¹ Quéwa isutáca nuícha wawàsi nubànùanápínáni emperador yàatalé, yáí emperador romanosàiri wèericuèca ímiétacaná, icuèrica macái cáli imanùbaca, yéewacaténa emperador yéemiaca nacháawàca yáí asialí iináwaná ìwali. Íná nuchùullaca úwinái icúaca Pablo presoíyí ibànalicu àta núalimácataléta nubànùacani emperador yàatalé —ímaca yáí Festoca.

²² Néese rey Agripa ímaca Festo irí:

—Núacáanítani nuwàwa nuémiaca yàara asialí icàlidáaná iináwaná ìwaliwa —ímaca yáí Agripaca. Yá Festo ímaca irí:

—Táwicha péemiawani —ímaca yáí Festoca.

²³ Néese mapisáináami àniwa Agripa, Berenice nacái nàanàaca máini cáimiétaquéeri iyú, nabàle cawèníiri yáapichawa, namanùbaca yáapichawa nacái manùbéeyéi. Yá nawàlùacawa caplí imádáaná manuírí írìculé, nàwacáidacàalu néemiacaataléca wenáiwica iináwaná ìwali. Uwi íiwacanánái nawàlùacawa náapicha, nía nacái Cesarea iyacàlená íiwacanánái máiniyèica cachàini. Néese Festo ichùullaca úwinái yeedáca Pablo. Yá natéca Pablo.

²⁴ Néese Festo ímaca nalí, níái manùbéeyéi wenáiwicaca:

—Rey Agripa, piacué nacái iwacáidáyaquéeyéicawa wáapicha. Yácata asialí. Madécaná judío nadéca nacháawàca nulí iináwaná ìwali Jerusalén iyacàlená néeni, cháí Cesarea iyacàlená nacái. Mamáalàacata néemíanicawa nulí, nasutáca numàacáanápíná nanúacani.

²⁵ Quéwa càmita nùanàa ìwali ibáyawaná nuchùulèripíná nanúacani ìwalíse. Táquicha tàacáwa isutáca nuícha wawàsi nubànùanápínáni emperador yàatalé, yáí emperador wèerica ímiétacaná, yéewacaténa emperador yéemiaca yàasu wawàsi, asásí iwàwacutácaalí nàuwichàidacani. Íná nudéca nuínáidacawa nubànùanápíná Pablo yàacaténa emperador yàatalé.

²⁶ Quéwa càmita núalíawa càinácaalí iwàwacutáanápíná nutànàaca nuíwacali emperador íríwa, càmicáiná nùanàa ìwali ibáyawaná, yáí Pablocá. Íná nudéca nùwacáidaca macáitacué pía, pía nacái rey Agripa wasutacaténa wéemiawa cayábani piacuésemi, píalàacaténa núa, yéewanápíná nutànàaca cuyàluta emperador irí, wacàlidacaténa irí càinácaalí ibáyawaná, yáí asialica.

²⁷ Canápínáta meedá nubànùaná presoíri càmicaalí nutànàa càiná ìwalísecaalí nacháawàca iináwaná ìwali —ímaca yáí Festoca.

26

Pablo presenta su caso ante el rey Agripa

¹ Néeseté rey Agripa ímaca Pablo irí:

—Yá numàacaca picàlida piináwaná ìwaliwa —ímaca yáí Agripaca. Néese Pablo imichàidaca icáapiwa napualé. Yá idábaca icàlidaca nalíni:

² “Casímáica nuwàwa nucàlidáanápiná piríni siùcade, pía rey Agripa, máiníri cáimiétacanáca, nucàlidáanápiná pirí nuináwaná ìwaliwa machacàníri iyú, nucàlidacaténá ìwali yáí wawàsi judíonái nacháawèerica núa ìwalíise.

³ Casímáica nuwàwa nucàlidáanápiná piríni, píalíacáináwa ìwali macáita yáí wáiwitáiseca, wía judíoca; píalía nacáíwa ìwali yáí wawásica càmírica abédanamata wáiwitáise ìwali. Iná nusutáca pimàninápiná nulí cayábèeri péemiácaténácáwa cayába nuináwaná ìwali”, ímaca yáí Pabloca.

La vida de Pablo antes de su conversión

⁴ Pablo ímacaté nalí: “Macáí judíonái náalíacawa nùwali càinácaalíté nùyaca sùmàicaalíté núa àta siùca nacáide àniwa nùasu cáli néese, Jerusalén iyacàlená irícu nacáí.

⁵ Càmita nawàwa nacàlidaca piríni, quéwa náalía nacáíwa fariseonái yéenaca núa ùculliricatáiseté núa àta siùca nacáide, yá nudéca nùyaca càide iyúwa fariseo íwitáise iyáaná madécaná camuí. Càide iyúwa píalíanáwa, wía fariseoca weebáidaca machacàníri iyú macáita càide iyúwa wàawirináimi íwitáise ímáaná wàanápiná Dios icàaluíná. Píalía nacáíwa canáca áibanái judío yeebáidéeyéi macáita cáalíacáiri iyú cachàináwanái wáicha, wía fariseoca.

⁶ Siùcade nadéca nacháawàaca nuináwaná ìwali nuebáidacáiná Dios imàninápiná walí cayábèeri càide iyúwaté icàlidáanáté cáimiétacanéeri iyúni wàawirináimi irí, icáucàidáanápiná yéetéeyéimiwa áiba èripiná.

⁷ Macáí wía Israel itaquénáinámi doce wàawiría wamanùbaca wacùaca Dios imàninápiná càide iyúwaté icàlidáaná walíni, icáucàidáanápiná wía áiba èriwa. Iná wàaca Dios icàaluíná, wáibaida nacáí irípiná èeríapinama, táiyápinama nacáí. Yácata wawàsúra ìwalíise yáí judíonái icháawàaca nuináwaná ìwali siùcade, pía rey Agripa, nuebáidacáiná càide iyúwa náimáaná neebáidacasa nacáí, yáí tàacáisi ímèerica Dios icáucàidáanápiná yéetéeyéimiwa.

⁸ “Cánásicué càmita peebáida Dios icáucàidáaná yéetéeyéimiwa?” ímaca yáí Pabloca.

Pablo cuenta cómo perseguía a los cristianos

⁹ Pablo ímacaté nacáí: “Bàaluité, éwita nuebáidacáaníta Dios icáucàidáanápináté yéetéeyéimiwa, càicáaníta nuyúunáidaca iwàwacutáaná nùuwichàidaca wenàiwicanái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái, yáí Nazaret iyacàlená néeseerica, càmícináté nuebáida icáucàacatéwa.

¹⁰ Càité numànica Jerusalén iyacàlená irícu. Yáté sacerdote íwacananái nabànùca núa, núcacaténá nía presoíyéi ibànaliculé, madécaná yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Néese úwinái ínùacaalíté nía, yá abédanamata nuíwitáise náapicha, níai inuèyécáté nía.

¹¹ Manùba yàawiría nùuwichàidaca nía núalimáidacaténá nuicáwa nía, nawènúadánápiná náiwitáisewa Jesús ícha. Càité numànica macáí judíonái yéewáidacáalu irícu namanùbaca. Máinicáiná calúaca báawanama nuíwitáise náapicha, ínáté càmita nuyamáawa cháí wàasu cáli ínata, néese nùaca nacáí nucutáca nía àta áiba yàcalé iyéeyéica méetàuculé wàasu cáli ícha, nùuwichàidacaténáté nía”, ímaca yáí Pabloca.

Pablo cuenta otra vez su conversión

¹² Pablo ímacaté nalí nacáí: “Nùacatéwa nùuwichàidacaténá nía Damasco iyacàlená néré, idécanáamité sacerdote íwacananái nabànùca núa nuíbàanápináté wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

¹³ Péemia cayába, pía rey, nuèpunicatéwa àyapulicubàa machacànicaalíté èeri, yáté nuicáca camalási chènuníise icànèericaté cachàiníri iyú èeri ícha. Yá icànaca núa mèlumèluwaca, nía nacáí nùapichéeyéica.

¹⁴ Néese macáita wáuwàacawa waliacawa wacalùniwa cáli ínatalé, yá nuémiaca tàacáisi. Yá ímaca nulí hebreo itàacái iyú: ‘Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa? Catúlécánaca pimànica píawawa báawanama, pipélicáiná nuípunita, càide iyúwa pacá ibawàacaalí cáirèeri ipuatalicu’, ímaca nulí.

¹⁵ Néese núuma irí: ‘¿Cawiná pía, Nuíwacalí?’ núumaca irí. Néese Wáiwacalí ímaca nulí: ‘Núacata yáí Jesús, yáí piùwidéerica pimànica.

¹⁶ Siùcade pimichàa píbalùacawa, nudéca numàaca núawawa píicáca núa píibaidacaténá nulípiná, picàlidáanápiná nacáí wenàiwicanái irí yáí siùquéerica tàacáwa píicáca, yá nacáí nùasáidéeripináca pirí.

¹⁷ Yá nuwasàpináca píawa judíonái íchawa, càmíyéi judío ícha nacáí. Siùcade nubànua pía picàlidacaténá nutàacái càmíyéi judío irí.

¹⁸ Nubàñupinà píawa nàatalé picàlidacaténá nalí nutàacái, amalácaténá náiwitáise, nàyacaténá Dios icamaláná írìcu, ipichaná nàyaca mamáalàacata càide iyúwa Satanás ichùullaná nía, néese nèepunicaténáwa Dios yáapicha; yéewanápiná nacái neebáidaca nutàacái, Dios imàacacaténá iwàwawa nabáyawaná ícha, numàacacaténá nacái Dios yàasu wenàiwicaca nía, Dios yeedéyéica yàasunáipináwa, neebáidacáiná nutàacái', càité ímaca nulí yái Wáiwacalica", ímaca yái Pablocá.

Pablo obedece a la visión

¹⁹ Pablo ímacaté àniwa: "Iná, píá rey Agripa, nudéca numànica càide iyúwa Wáiwacali ichùullaná numànica írìcuise yái yéenáiwanási nacáiri chènuníiséerica.

²⁰ Quéechatécáwa nucàlidaca itàacái Damasco iyacàlená mìnanáí írì. Néese nucàlidacani Jerusalén iyacàlená mìnanáí írì, macái Judea yàasu cáli imanuíca nacái. Nucàlidaca nacái càimíyèi judío írìni nawènuadacaténá náiwitáisewa Dios írìpiná, namàñínápiná cayábèeri náasáidacaténá nawènuadaca náiwitáisewa Dios írìpiná.

²¹ Càiri wawási ivalité judíonái náibàacaté núa templo írìcu nanúacaténá núa.

²² Quéwa Dios idéca iyúudáaca núa àta siuca nacáide. Yá nucàlidaca nuèpunícawa Dios itàacái mamáalàacata macái írì, píubéyéi írì, béyéi írì nacái. Nucàlidaca nalí abéerita yái tàacáisi profetanái itànèericaté, yá nacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalícuise, ímèerica càinácaali Mesías imàñínápináté, yái wacuèrinápináca Dios ibànueripinacaté walí.

²³ Níacáiná profetanái itànàacaté tàacáisi Dios inùmalícuise ímèerica iwàwacutáanápínaté Mesías yéetácawa, yái wacuèrinápináca Dios ibànueripinacaté walí, wía judíoca. Profetanái ímacaté nacái idécanaámité Mesías yéetácawa, yáté Mesías iyáanápínaté idàbàanéeri wenàiwica Dios icàucáidèeripinacaté iyacaténá càiripináta, icàlidèeripináté tàacáisi judíonái írì, càimíyèi judío írì nacái, yái tàacáisi ímèerica Dios iwàwa iwasáaca nía yàasu yúuwichàacáisi íchawa", ímaca yái Pablocá.

Pablo trata de convencer a Agripa de que se haga cristiano

²⁴ Idècunitàacá Pablo icàlidaca nalí iináwanáwa, yá Festo ímaca Pablo írì cachàiníiri iyú:

—¡Máiwitáiseca píá meedá, Pablo! Pidéca péewáidacawa báawanama madécana wawási lwali íná máiwitáiseca píá —ímaca yái Festoca.

²⁵ Quéwa Pablo ímaca írì:

—Càmírìca máiwitáise núaquéi, píá Festo máiníiri càimíétacanáca. Néese nucàlidaca báisíiri tàacáisi cáiwitáiséeri iyú.

²⁶ Iyaca cháí rey Agripa, yáaliéricawa cayába lwali yái wawási nutàanírìca lwali, íná yéewa manuica nuínáidacawa nuwàwawa nucàlidáanápíná írìni, núalíacáináwa báisícata rey Agripa yáaliacawa cayába lwali yái wawásica, càmicáiná nutàaní wawási lwali wenàiwicanái imàñírìca ibàacanèeri iyú —ímaca yái Pablocá.

²⁷ Néese Pablo icàlidaca àniwa rey Agripa írìni. Pablo ímaca írì:

—Rey Agripa, máiníiri càimíétacanáca, ¿peebáidasica tàacáisi profetanái icàlidèericaté Dios inùmalícuise? Núalíacawa peebáidacani —ímaca yái Pablocá.

²⁸ Néese Agripa ímaca Pablo írì:

—¿Cánásica píwàwa píwènuadaca nuíwitáise ráunamáita meedá yéewanápiná cristianoca núa nuebáidáanápíná Jesús itàacái? —ímaca yái rey Agripaca.

²⁹ Néese Pablo ímaca írì:

—Núalímácaali nuwènuadaca píiwitáise Jesús írìpiná ráunamáita, càmicaali nacái éerèeri iyú, yási casimáipíná nuwàwa, nusutácáinácué píri Dios, píá rey Agripa, macái nacái yéemiéyéica nutàacái siuca, macáitacué peebáidacaténá Jesús itàacái càide iyúwa nuebáidáaná, abéerita càimínápinácué nadacúa píá cadena iyú càide iyúwa nuyáaná —ímaca yái Pablocá.

³⁰ Idécanaámi càí Pablo ímaca, yá rey Agripa imíchàa ibàlùacawa, gobernador nacái, Berenice nacái, macáita náapicha níái yáawinéyéicawa néré.

³¹ Yá nàacawa méetàucuta natàánicaténá lwali yái wawásica. Yá náimaca nalíwáaca:

—Yáara asíali càmita imàni ibáyawanáwa manueripiná lwalíiseni, càmírìpiná nacái náucacani presoíyéi ibànaliculé —náimaca.

³² Néese rey Agripa ímaca Festo írì:

—Càmicalíté isutá pícha wawásitá píbànúanápínaté emperador yàataléni, emperador yéemíanápiná iináwaná, yá píalímacaté pímacacaca yèepunícawa matuibanáiri iyútá —ímaca yái rey Agripaca.

27

Pablo enviado a Roma

¹ Néeseté náináidacawa nabànúanápíná wía abeemáalé manuíri úní ícha, Roma iyacàlená nérépiná, iyéerica Italia yàasu cáli ínata. Iná nachàbáidaca presoíyéi áiba capítán írì, níái

presoiyéi Pablo, áibanái nacái presoiyéi yáapicha. Yái capitán ípidená Julio, abéeri náiwacali náí úwi ípidenéeyéica Emperador yáasu úwinái.

² Núa nacái Lucas nùacawa náapicha. Yá wawàlùacawa nave iriculé, Adramitio ídalutalená néré. Yái nave yèeripinatéwa madécaná ídalutale nérépiná, iyéeyéica Asia yáasu cáli ínata. Iya nacái wáapicha yái Aristarco, Tesalónica iyacálená minali, yái yacalé iyéerica Macedonia yáasu cáli ínata. Yá wadábaca wáacawa manuiri úni yáacubáa.

³ Mapisáináami àniwa wàanàaca Sidón ídalutalená iriculé. Yá capitán Julio imànicaté cayábéeri Pablo irí, imàacaca Pablo yáaca ipáchiaca yáacawéeyéiná néréwa nàacaténá irí cainácaali wawási Pablo imáapuèri.

⁴ Wamusúacatéwa Sidón ídalutalená néese, yá wachàbacawa mawiénita Chipre yáasu iwàwata irí, úyaca apáuwáise wáicha úai iwàwataca. Càité wáacawa cáulicáiná ipùa wáipunita.

⁵ Yá wáacatéwa manuiri úni yáacubáa náaliméerica machacànita náí cáli Cilicia, Panflia nacái. Yá wàanàaca Mira ídalutalená iriculé Licia yáasu cáli ínatéeri iyaca.

⁶ Mira néeni capitán Julio yàanàacaté áiba nave Alejandría iyacálená néeseeri, yèeripinatéwa Italia yáasu cáli nérépiná. Yá capitán ichùulaca wawàlùacawa nave iriculé, wáacaténáwa nave iricu yáapicha.

⁷ Yaté wáacawa máisibáwanái èerita éerénamata, manuiri úni yáacubáa. Máini càulenáca wáacawa mawiénita Gnido ídalutalená ícha. Néese cáulicáiná ipùa wáipunita mamáalàacata, yá wáacawa mawiénita Salmón irí. Uyaca wéewápuwáise úai iwàwataca ípidenéchúa Creta.

⁸ Máini càulenáca wáacawa mawiénibàata cáli irí, yái Creta yáasu iwàwataca, àta wàanàacataléta ídalutale néré ípidenácataléca Buenos Puertos. Iyaca mawiénita Lasea iyacálená irí.

⁹ Wadéca wáucaca madécaná èeri. Càulenápinacaté wàanápinatéwa manuiri úni yáacubáa, mawiénicáinaté uniabé. Iná Pablo yàalàaca nave íwacananái.

¹⁰ Pablo ímaca nalí:

—Píacué, asianáica, núaliacawa yái àyapuca máini yáwanáiripiná càulenáca. Iná imáalápináca wáicha yái naveca, nave ísanái nacáíwa macáita. Yá cawàwanáta nacái wéetápináca —ímaca yái Pabloca.

¹¹ Quéwa capitán yeebáidaca nave íwacananái irí Pablo itàacái ícha.

¹² Báawaca yái ídalutaca uniabépi iná càmitaté yéewa wayamáacawa néenibàa. Yá manúbéeyéi néená nayúunáidaca cayábapináca wèepùacawa néeseté, yéewanápiná wàanàaca Fenice ídalutalená néré, Creta yáasu cáli ínatéeri iyaca. Yái Fenice ídalutalená iyaca sísiámàade èeri iwàlùacataléca iná càmita cachàini cáuli ipùaca néeni uniabépi. Iná nawàwacaté nayamáacawa Fenice ídalutalená néré uniabépi.

La tempestad en el mar

¹³ Néeseté cáuli idábaca ipùaca síside cuculíawa èeri iwali, iná nayúunáidaca cawàwanáta wáalimáná wáacawa àniwa manuiri úni yáacubáatá. Yá wáacawa ídalutale ícha, yá wáacawa mawiénita Creta yáasu iwàwata irí.

¹⁴ Quéwa achúmáanata àniwa cáuli ipùaca nave ípunita àniwa. Yái cáuli máiniri cachàinica ípidenéeri Noreste. Yá cáuli iwesiáca nave déeculé cáli ícha.

¹⁵ Néese cáuli iwesiácáiná yái naveca, yá càmitaté wáalimá wáacawa alénácaali wawàwa wáacawa. Iná iwàwacutácaté wamàacaca nave yáacawa. Yá úni yàalaca iwatáidaca wía.

¹⁶ Yá wachàbacatéwa úamiséwa, úai iwàwata achúméchúaca ípidenéchúaca Cauda. Càmita máini cachàini cáuli ipùaca néré, iná yéewa wamicháidaca barca achúméchúaca nave iriculé càulenéeri iyú, úai barca achúméchúaca nave itéchúacaté yáamiwáisewa.

¹⁷ Nadécanáami namicháidaca barca nave iriculé, yá nadacúaca nave iwaliabàa ipíchaná nave isubériacawa. Néese cáluca nía nánáidacawa wàabáca caina ínatalé, yái caina ípidenéerica Sirte, iyéerica úni yáaculé mawiénita Libia yáasu cáli irí. Iná nalicúadaca macáita vela nave ícha ipíchaná cáuli itéca wía Sirte yáasu caina ínatalé. Yá namàacaca cáuli itéca nave éeréta.

¹⁸ Mapisáináami àniwa cáuli ipùaca mamáalàacata cachàiniri iyú. Yá nadábaca náucaca macái wawási iyéerica nave iricu úni yáaculé, misáacaténá quiríta yái naveca.

¹⁹ Mapisáináami àniwa, yá wáucaca nave yáasunái úni yáaculé. Càité cáuli ipùaca wía máisiba èeri.

²⁰ Madécaná èerita càmitaté wadé waicáca èeri, dùlupùta nacái catácáiná máini iná wayúunáidaca wéetápinácatá cachàinicáiná ipùaca wàwali yái cáulica.

²¹ Canáca wayéeri madécaná èeri, iná Pablo ibàlùacawa wèewi icàlidacaténá walíni. Yá ímaca walí:

—Píacué asianáica, cayába cachàitésicué pirítáni peebáidacaalícucá nutàacáitá, ipíchanaté wèepùacawa Creta yáasu iwàwata íchatá, yá càmita yúuwàawa wàwali yái báawéericatá, càmita nacái wáuca wáaswatá.

²² Quéwa siücade, picácué achúma piwàwa. Nave imáalàapinácawa, quéwa canáta yéetériwa wéénaca.

²³ Táiyápicáiná bàwina Dios, yái nuíbaidéerica írípíná, nuèrica nacái icàaluíniná ibànùaca ángel imàacáanápíná yáawawa nuicácani.

²⁴ Yá ángel ímaca nulí: 'Picá cáalu píawa, Pablo, iwàwacutácáiná picálidaca piináwaná iwaliwa emperador romanosàiri írí, yái icuèrica macái cáli imanùbaca. Dios idéca yéemiaca pisutáaná ícha, íná icùapíná canánama yéetácáisi ícha níái píapichéyéica iyéyéica nave írìcu', ímaca nulí yái ángelca.

²⁵ Iná piácué asianáica, manuícué piínáidacawa piwàwawa, nuebáidacáiná Dios itàacái, núaliacawa nacái báisíiri iyú macáita ichàbàanápínácawa càiwade iyúwa ángel ímáaná nulí.

²⁶ Abéerita nave ibacápináwa áiba iwàwata iwéréwa —ímaca nalí yái Pablocá.

²⁷ Càitè wachàbaca pucháiba semana wèepuníináwa manuírí úni yáacubàa, yá wàyaca manuírí úni yáacubàa ípidenéri Adriático. Abéeri catá úni yàalaca iwatàidaca wía éeréta abéemáalé manuírí úni ícha. Bamuchúamibàa catá níái íbaidéyéica nave írìcu nánáidacawa mawiénica wía cáli írì.

²⁸ Nálímáidaca idepuíwaca yái única. Idepuíwaca iyaca treinta y seis metros. Néese achúmáanata àniwa nálímáidaca idepuíwaca àniwa. Idepuíwaca àniwa veintisiete metros meedá.

²⁹ Ináté cáaluca nía nánáidacawa nave inúanápíná yáawawa íba iwéré iyéerica úni yáacubàa. Natúadaca báinúaca imiéyéi ancla nave yàapúa néese cáaléyéi cadena ìwali ipíchaná nave yàacawa máiní. Yá nasutáca níawawa Dios ícha manuísíwata amaláanápíná nawicáu.

³⁰ Néese níái íbaidéyéica nave írìcu nawàwaca nachúuliacawa nave ícha ibàacanéri iyú ipíchaná néetácawa. Iná nadàbaca nalicuadaca achúméchúa barca úni yáaculé, càide iyúwa natúadaca nacáicaalí áiba ancla nave íidacua néeni.

³¹ Quéwa Pablo icàlidacani úwinái írì, capitán írì nacái. Yá Pablo ímaca nalí:

—Nachúuliacaalíwa wáicha níái íbaidéyéica nave írìcu, yásí pèetácuécawa macáita —ímaca yái Pablocá.

³² Iná úwinái nadalúaca barca íyaná, yá ucalácawa úni yáaculé, úái barcamica.

³³ Amalátaté yàacawa wawicáu, yá Pablo yàalàaca wía wayáanápínaté wayáacaléwa. Yá ímaca walí:

—Pucháiba semana canátacué piyéeri, canátacué nacái piimáaná cayába.

³⁴ Iná nusutácué píicha wawási manuísíwata piyáanápínácué piyáacaléwa achúmáanata, pichàinipínácuéwa. Canácata yéetéeripínáwa. Canátacué nacái picháunáwa —ímaca yái Pablocá.

³⁵ Idécánáami càì ímaca, yá Pablo yeedáca pan icáapi írìculéwa. Yá yàaca Dios írì cayábéeri wàacuéssemi wía iyéyéica nave írìcu. Yá isubèriadaca írìwani, yá idàbaca iyáacani.

³⁶ Iná yéewa manuíca wáináidacawa wawàwawa macáita, yá wayáaca wayáacaléwa nacái.

³⁷ Wamanùbaca wía nave írìcuíyéica, doscientas setenta y seis wamanùbaca wía wenàiwicaca.

³⁸ Néese idécánámité macáita wayáaca wayáacaléwa càide iyúwaté wawàwáaná, yá wáucaca trigo ituíná imàaquéerimiwa macáita úni yáaculé, misàacaténá quiríta yái naveca.

Se hunde el barco

³⁹ Néeseté amaláca wawicáu, yá níái íbaidéyéica nave írìcu, càmitaté náláia naicáca yái iwàwataca. Yá naicáca úni iwènuériwa wíucataléca úni quéwa càina iyacatalé. Yá nawàwaca nawàlùadaca nave néré càina ínalatépíná.

⁴⁰ Iná nadalúaca ancla íyaná, yá namàacaca nacaláacawa úni yáaculé níái anclamica. Yá nawasàaca manuírí téna nacáiri namachacàniacaténá nave. Néese namichàidaca vela ibàlùawa nave íidacualé, cáuli itécaténá wía àniwa. Yá nave idàbaca yàacawa càina nérépíná.

⁴¹ Naveta quéwa yàabácawa dàalanama cáli iwéré, iyéerica úni yáacu cálica. Dàalanamaca yàanàaca càina iwéré yái nave íidacuaca, canásiwa yéewaná imusúacawa càina ícha. Nave yàapùami ibacácawa màladàca ichàini iyú.

⁴² Ináté úwinái nawàwa nanúaca macáita presoíyéi, ipíchaná nachúuliacawa namàlacawa náicha cáli nérépíná.

⁴³ Capitánta quéwa iwàwa icùaca Pablo náicha, íná càmita íbatàa úwinái inúaca nía. Néese capitán ichuulíaca cawinácaalí yáaliyéica imàlacawa napisianápínáwa nave ícha quèechacáwa namàlacaténátéwa cáli iwérépíná.

⁴⁴ Néese capitán ichuulíaca áibanái nawatácawa àicu ínata, níái àicu nave yéemamica, cawinácaalí càmiyéica yáalía imàlacawa. Càitè macáita wadéca wàanàaca cáli iwéré. Canáta wéená yéetáanáwa.

28

Pablo en la isla de Malta

¹ Idécanáamité macáita wàanàca cáli iwéré, yá nacàlidaca walí iwàwata lípidenéechúaca Malta.

² Abénaméeyéi Malta néeséeyéi namànicaté walí cayábéeri, yá napucúadaca walí manuiri quichái, máinicáiná casalínica wàwali yúuwàcáiná wía uníaca. Yá namáidaca wía macáita wàanabàcaténá.

³ Yá Pablo yàanàidaca abéeri ibàpi quichái. Quéwa idécanacáita iriadicani quichái iriculé, yáta àapi ipísia ipiacawa quichái yéewíse. Néese yaamía ichanàacawa Pablo icáapi iwali, yái àapica.

⁴ Níái Malta mìnanaíca naicácáiná àapi yaamíaca Pablo icáapi iwali ichanàacawa, yá náimaca nalíwàaca: “Yá asialiquéi cawàwacanéeri inúaca wenáiwica. Ewita cáucáanítani manuiri úni fícha, cáicáaníta wàasu cuwáisàatúa càmita imàacapíná cáucani”, náimaca nalíwàaca.

⁵ Quéwa Pablo yúucaca àapi quichái iriculé icáapi iwálísewa. Yá canácata iyáaná yái Pablocá.

⁶ Macáita nacúaca yéencacawa yái Pablocá àapi iyú. Nacúa nacái yúuwàanápíná yéetácawa aquialéta. Idécanáami nacúaca mamáalàacata yéetácáténáwa, yá canácata naicá iyáaná. Néese nadàbaca náinàidacawa áiba wawàsi iwali àniwa, cuwáisàirica cámináni, yái Pablocá, náimaca.

⁷ Iyacaté asialí lípidenéeri Publio, yácata iwàwata icuèrináca, idèniaca ibànacalewa mawiénita néré. Yá Publio yeedáca wía yàataléwa, imànica walí cayábéeri, icúaca wía, yàaca nacái wayáapíná máisiba èeri.

⁸ Iyaca nacái néré Publio yáaniri. Irièricáitawa meedá yàasu cama ínatawa, iculuériwa, ísuadéeri nacái. Yá Pablo yàaca iicáca néréni. Idécanáami Pablo isutáca irí Dios, yá Pablo imàacaca icáapiwa Publio yáaniri iwali, yái ichùniacani.

⁹ Iná áibanái Malta yàasu iwàwata néeséeyéi cáuláiquéeyéi nàanàca wàatalé, yá nachùnàcawa.

¹⁰ Iná nàaca walí manùba wàasupíná mawèníri iyú. Néese, máisiba quéri idénáami, wawàlùacawa áiba nave iriculé àniwa, yá nàaca walí macáita wawàsi wamáapuèrica wàacáténáwa àniwa.

Pablo llega a Roma

¹¹ Wàyacaté máisiba quéri Malta yàasu iwàwata ínata. Néeseté wawàlùacawa nave iriculé iyéericaté uníabépinama Malta yàasu iwàwata néeni. Alejandría iyacàlená néeséericani, yái naveca, lípidenéeri Cástor, Pólux yáapícha, níara romanonái yàasu cuwáináca. Yá wàacatéwa Malta yàasu iwàwata fícha.

¹² Yá wàacatéwa manuiri úni yáacubàa àta wàanàacataléta Siracusa ídalutalená iriculé. Yá wáyaca yácalé irícu máisiba èeri.

¹³ Néeseté wawàlùacawa nave iriculé àniwa, yá wàacawa àniwa mawiénibàata cáli irí. Yá wàanàca Regio ídalutalená néré. Mapisáináami àniwa cáuli ipùaca cuculíawa èeri iwali, yá iwesiaca nave wàacáténáwa manuiri úni yáacubàa àniwa. Yá pucháiba èeri idénáami, wàanàacaté áata Puteoli ídalutalená néré. Yá wamàacaca nave, wàacáténáwa cáli ínatabàa.

¹⁴ Abénaméeyéi wenáiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéica néré nasutáca wáicha wawàsi wayamáanápínáwa náapícha abéeri semana. Iná wayamáacatéwa náapícha. Néese, abéeri semana idénáami, yá wàacawa náicha, cáli ínatabàa, Roma iyacàlená nérépiná.

¹⁵ Abénaméeyéi Roma iyacàlená mìnanaí, yeebáidéeyéi Jesús itàacái, néemiácaté waináwaná iwali. Iná namusúacawa yácalé fícha náipunitáidacáténá wía áyapulicubàa. Yá wàanàca nía Foro de Apio iyacàlená irícu. Macáita wàacawa àniwa, yá wàanàca áibanái yeebáidéeyéi Jesús itàacái Tres Tabernas iyacàlená irícu. Pablo iicácáiná nía, iná yàaca Dios irí cayábéeri, yá manuíca íináidacawa iwàwawa.

¹⁶ Wàanàacaté Roma iyacàlená iriculé, néese capitán ichàbáida presoíyéi áiba asialí irí, yái icuèrica presoíyéi ibàna. Quéwa capitán imàacaca Pablo iyaca méetáuculé presoíyéi ibàna fícha áiba capíi irícuta. Iyaca nacái Pablo yáapícha abéeri úwi icuèripínái.

Pablo en Roma

¹⁷ Idécanáami wáyaca néeni máisiba èeri, yá Pablo imáidaca yàataléwa judío íiwacanánái iyéeyéica Roma iyacàlená irícu. Néese nàwacáidáyacacawa néré, yá Pablo íimaca nalí:

—Nuénánái, canáca nubáyawaná judíonái irí. Canáca nacái numàníri áiba wawàsi càmíiri wàawirináimi íiwitáise imàaca wamànica. Ewita canácáaníta numàníri nubáyawanácawa, cáicáaníta abénaméeyéi judío Jerusalén iyacàlená mìnanaí nachàbáidacaté núa presoíri iyú romanonái irí.

¹⁸ Néese romano íiwacanánái nasutáca néemiawa nuináwaná iwali, yá nawàwacaté nawasàca núa, cámicáináaté nàanàa nùwali nubáyawaná nanuèripíná núa iwálíse.

¹⁹ Quéwa càmitatè judíonái iwàwa numusúacawa, ínátè iwàwacutacaté nusutáca romanonái lícha wawàsi nabànùanápínátè tàacáisi emperador írí emperadorcaténá yéemíaca nucàlidaca írí nuináwaná iwaliwa. Càmita quéwa nuwàwa nucháawàaca nuénánái judío iináwaná iwaliwa. Canáca nudènièri náapicha báawèeri wawàsi.

²⁰ Iná nudéca numáidacuéca nùataléwa pía nucàlidacaténacué pírí nuináwaná iwaliwa, nùalíacaténacué nacáisi píwali. Presocaté namànica núa, idacuèriwa cadena iyú, nucàlidacáinaté nalí Mesías iwali, yái wacuèricaté Dios ibànùanápínátè walí wacuèrinápiná, wá israelitaca —ímaca nalí yái Pabloca.

²¹ Néese níái judío íiwacanánáica náimaca Pablo írí:

—Canácatáacá wéemièri piináwaná iwali, canácáiná nabànùèri walí cuyàluta Judea yàasu cáli néese. Aibanái wéénánái judíoca nadéca nàanàaca aléi, quéwa canáta nacháawèeri walí piináwaná iwali.

²² Wawàwaca wéemiaca càinácaalí píináidacawa, wáalíacáináwa macái cáli imanùbaca abénaméeyéi judío natàanica báawèeri iyú nàwali, níara yeebáidéeyéica áiba tàacáisi wàawirináimi líiwitáise lícha —náimaca Pablo írí.

²³ Yá namàacaca abé èeri nàwacáidáyacacatáipínáwa néemíacaténá Pablo icàlidaca iináwaná iwaliwa. Néeseté madécaná wenáiwica iwacáidáyacacawa Pablo iyacatáica. Yá Pablo icàlidaca nalíni èeríapinama, yái tàacáisi ímèerica Dios iwàwaca wenáiwicanái nawènùadaca náiwitáisewa neebáidánápiná Jesús iináwaná Mesíascani, yái nacuèrinápináca Dios ibànùèripínacaté nalí, cáide iyúwaté Dios ichùulíanátè profeta Moisés itànàaca tàacáisi Jesús iwali, iyúwa nacái profetanái itànàanátè tàacáisi Jesús iwali Dios inùmalícuíse.

²⁴ Néeseté abénaméeyéi judío neebáidaca yái tàacáisi Pablo icàlidéerica Jesús iwali. Aibanái càmiyéita yeebáida íríni.

²⁵ Càmita abédanamata náiwitáise náapichawáaca íná nadàbaca nèepùacawa Pablo lícha. Iná Pablo ímaca nalí:

—Báisiíri iyúta profeta Isaías icàlidacaté tàacáisi Espíritu Santo inùmalícuíse píawirináimi írícué. Isaías ímacaté:

²⁶ 'Dios ichùulíaca nucàlidacuéca píríni, yái tàacáisica: Ewítacué péemíacáaníta mamáalàacata píüwi iyúwa, càicáanítacué canácatáita píalíapínacuéwa càinácaalí ímáaná. Ewítacué píicáicáaníta madécaná wawàsi pítuí iyúwa, càicáanítacué canácatáita píalíapíná píicácani. Càì ibànùacuéca pírí tàacáisi yái Diosca. Yá ímaca nulí àniwa yái Diosca:

²⁷ Níái wenáiwicaca, Israel itaquénánámica, cadapùleca náiwitáise, cadapùleca neebáca nutàacái. Càica níade iyúwa màuwíyéi, càmita nawàwa néemíaca nutàacái. Nadéca naimáidaca natúíwa, càmiyéi iwàwa yáalíacawa càinácaalí ímáaná yái nutàacáica, ipíchaná nawènùadaca náiwitáisewa báawèeri lícha, nuwasàacaténá nía nùasu yúuwichàacáisi líchawa. Càité ímaca nulí yái Diosca',

ímacaté yái profeta Isaíasca.

²⁸ Péemíacué cayábani, siùcade Dios iwàwaca iwasàaca áibanái wenáiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi lícha, níái càmiyéica judío. Níata yeebáidapínácani yái Dios itàacáica —ímaca nalí yái Pabloca.

²⁹ Idécanáami càì Pablo ímaca, yá judíonái yèepùacawa lícha, namusúacawa itàaníyéica íríwáaca cachàimíri iyú, náimaca nalíwáaca chàinisíri iyú náapichawáaca.

³⁰ Néese pucháiba camuí macáinamèeri Pablo iyacaté capíi írícu. Pablo ípáyaidaca capíi íiwacali. Yá Pablo itàidaca cayába macáita cawínácaalí yèeyéica ípáchiacani.

³¹ Matuibanáiri iyú icàlida nalíni yái cayábèeri tàacáisica, ímèerica càinácaalí iyú Dios icúaca yàasu wenáiwicanáíwa. Yéewáida nacái nía Wáiwacali Jesucristo iwali. Canáca isáiwiquèeri Pablo írí wawàsi néré, néese namàacaca itàanica matuibanáita.

ROMANOS

Saludo

¹ Núa Pablo, Jesucristo yàasu wenàiwicaca núa, nutànàacué piri cuyàluta. Dios imáidacaté núa, yàasu apóstolcaténá núa, ibànùacaténá núa nułbaidáanápiná abéerita Dios irípiná. Dios imáidaca núa nucàlidacaténá itàacái cayábéeri áibanái irí, yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasaaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

² Bàaluité Dios icàlidacaté wenàiwicanái iríni, yái tàacáisi cayábéerica. Yaté Dios imàacaca yàasu profetanái itànàaca inùmalicuise, yái tàacáisica.

³⁻⁴ Yácata tàacáisi icàlidéerica walí Dios Iri İwali, ípidenéri Jesucristo, yái Wáiwacalica. Abéeri rey David itaquérinámicani, yái Wáiwacalica, imusuéricaté iicá èeri càide iyúwa wenàiwica. Quéwa éwita wenàiwicacánítani, càicánita idèniaca íiwitáisewa mabáyawanéeri càide iyúwa Dios iyáaná. Idècanáamité Wáiwacali yéetácawa, néese imichàacatéwa yéetacáisi íicha. Càité Dios yásáidaca Dios Iricani, yái Wáiwacali Jesucristo cachàinírira íiwitáise.

⁵ Jesucristo yéetacatéwa nuıchawalíná, íná Dios idéca imànica nulí cayábéeri manuísíwata mawèníri iyú ibànùanápiná núa iyúwa yàasu apóstol nucàlidacaténá tàacáisi inùmalicuise. Càité Dios imànica yéewanápiná iyaca wenàiwicanái macái cáli imanùbaca yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, imànıyéica nacái càide iyúwa ichùullaná núa.

⁶⁻⁷ Píatacué nacái, peebáidacuéca Jesucristo itàacái, píacué iyéeyéica Roma iyacàlená irıcu. Iná nutànàacué piri cuyàluta. Cáininácué Dios iicáca pía, idéca nacái imáidacuéca pía yéewacaténácué Jesucristo yàasu wenàiwicaca pía. Nusutácué Wáaniri Dios íicha pırípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namánınápinácué piri cayábéeri manuísíwata, mawèníri iyú, namàcáanápinácué nacái pıyaca matuıbanáita.

Pablo quiere visitar Roma

⁸ Quéechacáwa nuwàwa nùaca Dios irí cayábéeri pıwalicué Jesucristo ípidená İwali, peebáidacáınácué Wáiwacali itàacái. Nùaca Dios irí cayábéeri pıwalicué canánama nuémıacáıná wenàiwica nacàlidacué piınáwaná İwali macái cáli imanùbaca, náimaca peebáidacuéca Jesucristo itàacái.

⁹ Nuıbaida Dios irípiná macái nuchàini iyúwa nucàlidáanápiná yái cayábéeri tàacáisica Dios Iri İınáwaná İwali. Dios yáalıacawa nusutáca íicha pırípinácué mamáalàacata.

¹⁰ Nusutáca Dios íicha mamáalàacata imàcáanápinácué nupáchiaca pía átata bàaluitécáıná nuwàwacaté nupáchiacuéca pía àta sıuca nacáide.

¹¹ Nuwàwacáıná nuıcácuéca pía nuéwáidacaténácué pía iyúwa Espıritu Santo yéewáıdáná núa peebáidacaténácué mamáalàacata tái íiméeri iyú cachàinıwanái.

¹² Yá nuchàiniadapınácué pıwàwa Dios itàacái iyú, càita nacáıcué pıchàiniadapıná nuwàwa Dios itàacái iyú, yái peebáidéericuéca, nuebáidéerica nacái.

¹³ Pıacué nuénánáica, nuwàwacué pıalıacawa abéeri wawàsi: Madécaná yàawırıa nuwàwacaté nùaca nuıcácuéca pía, quéwaté càmıtàacá nudé nùalımá. Nuwàwatécué nùacawa pıatalé nuéwáidacaténácué pía Dios itàacái iyú yéewanápiná mamáalàacata áibanái wálısàna nuebáıdaca pèewi càide iyúwaté áibanái yeebáıdáná áıba cáli ínata nucàlidacaalıté nalı Dios itàacái.

¹⁴ Nudèniaca manuıri numawèniacálewa Dios yáapıcha, Dios imànicáıná nulí cayábéeri manuısíwata. İwàwacutá nuéwáıdaca càmıétacanéeyéi wenàiwica, nıa nacái càmııyéica càmıétacaná, nıa nacái cáalıacáıyéica, nıa nacái càmııyéica cáalıacái.

¹⁵ Iná máıııcué nuwàwaca nuéwáıdaca pía nacái İwali yái tàacáisi cayábéerica, píacué iyéeyéica Roma iyacàlená irıcu.

El poder del evangelio

¹⁶ Càmita báı nucàlıdaca yái tàacáisi cayábéerica, Dios ichàini manuıricáınáni, yáalıméerica iwasaaca wenàiwica Dios yàasu yùuwıchàacáisi íicha, macáita cawınácaalı yeebáidéeyéica itàacái. Wáalıacawa judıonái irıpinéerıcani yái tàacáisica, Dios yàasu wenàiwıcacáınaté nıa quéechatécáwa. Quéwa sıuca càmııyéı judıo nacái neebáıdaca Dios itàacái.

¹⁷ Yái tàacáisi yásáıdaca walí cànácaalı iyú mabáyawanáca Dios iicáca wıa. Ewita cabáyawanácanıta wıa, càicánıta mabáyawanáca Dios iicáca wıa weebáıdacaalı Dios. Càité nacái áıba profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicuise. Yaté íimaca: “Cawınácaalı wenàiwica Dios iıquéerica mabáyawanéeri iyú İwalıse yái yeebáıdánáca Dios, yácata iyéerıpiná càıııpináta càmııri imáalàawa Dios yáapıcha”, íımacaté yái profetaca.

La culpa de la humanidad

¹⁸ Quéwa wáaliacawa Dios, yá iyéerica chènuniré, yùuwichàidapiná manuúsiwata macáita wenàiwica càmiyéica yà icàaluíná, imàniyéica nacáí báawéeri áibanáí irí. Níái wenàiwica imàniyéica íbáyawanáwa, nadéca nawènúadaca náiwitáisewa báisíri tàacáisi ícha, càmicáiná nawàwa neebáidacani.

¹⁹ Nadéca náaliacawa cayába Dios íiwitáise ìwali Dios yáasáidacáinaté nalíni, càinácaalí íiwitáise iyaca.

²⁰ Ewita càmicáanáta yéewa wenàiwica íicáca Dios, càicáanáta yéewa náaliacawa Dios íiwitáise ìwali, ìwalíse macáita yáí Dios imànicaléca cháí èeri írìcu. Bàaluité èeri Dios idàbacatáiseté macáita àta siuca nacáide, èeri mìnanaí idéca íicáca amaléeri iyúni yáí Dios imànicaléca, íná canáca yéewaná báawéeyéi wenàiwica íimaca càmitasa náaliwa cachàiníríca Dios càiripináta.

²¹ Ewitaté náaliacáanáta Dios íiwitáise ìwali, càicáanáta càmitaté nàa icàaluíná, yáí Dios cachàiníríca. Càmitaté nacáí nàa írì cayábéeri. Néeseté nadàbacaté náináidacawa máiwitáiseeri iyú meedá, báawéeri nacáí, namàcacáiná nawàwawa canéeri iwèni wawàsi ìwali, yá càteyéica íiwitáise níá, càmiyéica yéewa yáaliacawa Dios ìwali.

²² Náimacaté cáaliacáiyéicasa níá, quéwa máiwitáiseyéica níá meedá.

²³ Càmitaté nawàwa nàaca Dios icàaluíná, yáí cachàiníríca íiwitáise, icànéeri mèlumèluírí iyú icamaláná írìcuwa, càmiríca yéetáwa. Nàacáita meedá nàasu cuwáináí yéenáiwana ícàaluínáwa, wenàiwica yéetéeripináwa yéenáiwana, cuipranáí nacáí, cuwèesináí nacáí, áapináí nacáí. Càité nàaca cuwáináí icàaluíná Dios ícha.

²⁴ Iná Dios idéca iwènúacawa náicha, yá imàacaca nàyaca càì nabáyawaná yáapichawa máinicáiná nawàwa namànica wawàsi càmiríca Dios íbatàa wenàiwica imànica. Yá nadéca namànica náapichawáca máini báawéeri iyú.

²⁵ Dios idéca iwènúacawa náicha càmicáiná nawàwa náaliacawa báisíri Dios ìwali. Nadéca nàaca nacàaluíná, níara wawàsi Dios idàbéyéicaté. Càmita nàa Dios icàaluíná, yáí báisíri Cadàbacáiríca, éwita iwàwacutácaníta wàaca írì cayábéeri càiripináta. Báisíta, amén.

²⁶ Iná Dios idéca iwènúacawa náicha, yá imàacaca nàyaca nabáyawaná yáapichawa máinicáiná nawàwa namànica wawàsi nainá iyúwa, yáí wawàsi càmiríca Dios íbatàa wenàiwica imànica. Inanáí càmita quirínama naimá aslanáí yáapicha, néese naimáca inanáí yáapicha meedá.

²⁷ Càité nacáí aslanáí càmita quirínama naimáca inanáí yáapicha. Yáté máini nawàwaca naimáca aslanáí yáapicha meedá. Yá aslanáí naimáca nanacáiri yáapichawa, namànica máini báawéeri iyú náapichawáca. Nadéca naméeràacawa namànicaténá càiri báawéeri, iná Dios yùuwichàidaca nainá manuúsiwata.

²⁸ Càmicáinaté nawàwa naicáca Dios cáimíetaquéeri iyú, iná Dios idéca iwènúacawa náicha, yá imàacaca nàyaca nabáyawaná yáapichawa máinicáiná nawàwa náináidacawa casaquéeri iyú, canéeri iwèni wawàsi ìwali nacáí. Càita namànica wawàsi càmiríca cayába wenàiwica imàniná.

²⁹ Máini namànica macáí báawéeri íiwitáaná. Máini namànica báawéeri áibanáí írì. Máini nawàwa needáca naliwa madécaná cawèníri. Máini náináidacawa mamáalàacata càinápinácaalí náalimá namànica báawéeri áibanáí írì. Báawaca naicáca áiba wenàiwica idèniérica cawèníri wawàsi náicha. Nanúaca wenàiwica. Nacuúsáyacaca nacáícha. Nachìwáidaca nacáí áibanáí. Nacàlidaca báawéeri tàacáisi áibanáí ìwali íbàacanéeri iyú náicha.

³⁰ Natàanica báawéeri iyú áibanáí ìwali. Nàuwideca namànica Dios. Càmita nàa áibanáí íimíetacaná. Cachàiníyéi íicáca yáawawa áibanáí ícha. Canùmaséca nacáí níá. Náináidacawa mamáalàacata namànicaténá áiba íiwitáaná báawéerica wàlisáí. Càmita neebáida nasèenáí itàacáíwa.

³¹ Càmita náaliwa Dios ìwali, canásiwata. Càmita namàni càide iyúwa náimáaná. Càmita cáiníná naicáca nèenánáíwa. Càmita nawàwa namàacaca nawàwawa áibanáí íbáyawaná ícha. Càmita catúulécaná naicáca áibanáí.

³² Níái báawéyéica náaliacawa amaléeri iyú Dios idéca íimaca iwàwacutáaná néetácawa nabáyawaná ichùullacawa, cawínácaalí wenàiwica imàniyéica càiri báawéeri. Quéwa namànica nabáyawanáwa mamáalàacata. Casímáica nacáí naicáca áibanáí imànica càiri báawéeri iyúwa namàniná.

2

Dios juzga conforme a la verdad

¹ Iná cabáyawanáca píá nacáí, judíocaalí píá, càmicaalí nacáí, càmirícaalí judío píá. Pidéca cabáyawanáca píicáca áibanáí íiwitáise. Pidéca picàlidaca nacáí iwàwacutáanása Dios yùuwichàidaca níá nabáyawaná ìwalísewa. Pidéca càì píimaca áibanáí ìwali, iná pidéca càì píimaca píwaliwata nacáí pímanicáiná píbáyawanáwa càide iyúwata nacáí namàniná. Iná cabáyawanáca píá nacáí.

² Quéwa wáaliacawa Dios icàlidaca wenàiwica iináwaná iwali machacàniri iyú, báisíri iyú nacái. Iná Dios imacaalí cabáyawanáca wenàiwicanái, iwàwacutáaná nacái nàuwichàacawa nabáyawaná ichùuliacawa, yá wáaliacawa Dios idéca icàlidacani báisíri iyú.

³ Néese pía, pidéca cabáyawanáca piicáca áibanái, quéwa pidéca pimànica càide iyúwa namàniná, iná càmita píalimá piwasàaca píawawa Dios yàasu yúuwichàacáisi fícha.

⁴ Máini cayábéeri Dios íwitáise, iwàwéeri imànica cayábéeri wenàiwicanái irí mamáalàacata. Càmliri yúuwichàida wenàiwica caqualéta namànicaalí nabáyawanáwa néese icúaca nawènúadacaténá náiwitáisewa nabáyawaná fíchawa. Cài Dios iicáca pipualé iwàwacáiná iwènúadaca píiwitáise báawéeri fícha. Quéwa caná iwèni piicáca yá cayábéerica Dios imànírira píri.

⁵ Càmita piwàwa Dios imànica píri cayábéeri, càmita nacái piwàwa piwènúadaca píiwitáisewa Dios iripiná, pimàacacaténá píchawa yá báawéerica pimànírira. Iná piwacáida piyaca píriwa piúwichàanápínawa áibaalípína Dios yúuwichàidacaalípína báawéeyéi wenàiwica éeri imáalàacaalípína. Néenalípína Dios yéemíaca macái wenàiwica imanùbaca iináwaná iwali icàlidacaténá càinacaalípína iwàwacutáaná nàuwichàacawa nabáyawaná ichùuliacawa.

⁶ Yási Dios yàaca macái wenàiwica imanùbaca iwèni, ìwalíse yá namànírira cháí éeri írúcu.

⁷ Abénaméeyéi nadéca namànica cayábéeri mamáalàacata máinicáiná nawàwa nàyaca càiripináta, cáimétacanéeri iyú chènuniré Dios yáapícha, nàyacaténá Dios icamaláná mèlumèluiri írúcu. Dios imàacapína nadènlaca yáapícha nacáuacawa càmliri imáalàawa.

⁸ Quéwa áibanái càmita nawàwa Dios icúaca nía, càmlíyéi nacái yeebáida báisíri tàacáisi, néese neebáida meedá iyúwa náiwitáise báawéeri ichùulianá nía. Dios yúuwichàidapína nía manuísíwata báawacáiná iicáca náiwitáise.

⁹ Nàuwichàapínacawa manuísíwata, máinípína achúmaca nawàwa nacái, macáita níai wenàiwicaca imàníyéica ibáyawanáwa. Macáita wáaliacawa Dios yúuwichàidáanápína judíonái, quéwa càmita yúuwichàida abéta nía, néese yúuwichàidapína càmlíyéi judío nacái.

¹⁰ Quéwa macáita cawínacaalí wenàiwica imàníyéica cayábéeri, Dios imàacapína nàyaca yáapícha chènuniré icamaláná mèlumèluiri írúcu, cáimétaqueéri iyú, matuúbanáiri iyú nacái càiripináta. Macáita wáaliacawa càipína Dios imànica judíonái irí, quéwa càmita abéta judíonái irí, néese càmlíyéi judío irí nacái.

¹¹ Dios yàapína macái wenàiwicanái iwèni machacàniri iyú càmicáiná Dios iicá áiba wenàiwica íwitáaná iyúwa cayábéeri áibanái fícha.

¹² Iná macáita imàníyéica ibáyawanáwa càmlíyéica yáaliawa Dios itàacái iwali profeta Moisés itànèericaté, néetápínacawa méetàuculé Dios fícha càiripináta nabáyawaná ichùuliacawa, namànírira méetàuculé Dios itàacái fícha. Nía nacái imàníyéica ibáyawanáwa éwita náalíacáaníta Dios itàacái iwali profeta Moisés itànèericaté, Dios yúuwichàidapína nía càide iyúwa itàacái íimáaná.

¹³ Càmita mabáyawaná Dios iicá wenàiwica néemlacaalícáita meedá itàacái. Néese mabáyawanáca Dios iicáca cawínacaalí imàníyéica càide iyúwa itàacái ichùullaná nía.

¹⁴ Quéwa áibaalí abénaméeyéi càmlíyéi judío, éwita càmicáaníta náalíawa Dios itàacái iwali profeta Moisés itànèericaté, càicáaníta áibaalí namànica cayábéeri wawási càide iyúwa Dios itàacái ichùullaná wía, áibaalícáiná nawàwa namànica cà. Namànicaalí cayábéeri, yá náiwitáise iyaca nalí càiride iyúwa tàacáisi ichùulíerica namànica cayábéeri.

¹⁵ Namànicaalí cayábéeri, yá náasáidaca náalíacawa nawàwalícuísewa Dios iwàwaca wamànica cayábéeri. Náalíacáiná cayábéeri iwali báawéeri fíchaná, iná náasáidaca náalíacawa càinacaalí Dios iwàwáaná wamànica. Náalíapínacawa nawàwalícuísewa nadéca namànica cayábéeri, càmicaalí nacái nadéca namànica nabáyawanáwa.

¹⁶ Càipína náalíacawa éeri imáalàacaalípína, càide iyúwa nuçàlidáanácué píri Dios itàacái cayábéeri; Dios imàacapína Jesucristo yéemíaca macái báawéeyéi iináwaná iwali yúuwichàidacaténá nía nabáyawaná ìwalíse, yá báawéerica namànírira ibàacanéeri iyú.

Los judíos y la ley de Moisés

¹⁷ Picàlidaca piacawa piináwanáwa judíoca pía. Píimaca nacái cayábacasa Dios iicáca pía pidèncáiná Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté. Càimacáca piicáca píawawa áibanái fícha nacái píalíacáináwa báisíri Dios iwali, piacáiná nacái icàaluíná.

¹⁸ Picàlidaca piacawa píalíanásawa càinácaalí Dios iwàwáaná pimànica. Picàlidaca nacái piináwanáwa, Dios itàacái idéca yéewáidaca pía, píalíacaténáwa cayábéeri iwali báawéeri fíchaná.

¹⁹⁻²⁰ Pidéca manuíca píináidaca piwàwawa piwáliwa píalímáicáinása péewáidaca wenàiwica càmlíyéica yáaliawa Dios iwali, càide iyúwa watécaalí matuúri icáapi iwali. Càita nacái píináidacawa píalímanáa amaláca pimànica áibanái íwitáise, iyéeyéica càide iyúwa náiwitáise catéeri ichùulianá nía namànícáiná nabáyawanáwa. Càita píináidacawa pidèncáiná Dios

itàacái profeta Moisés itànèericaté, yái báisíri itàacáisi imàaquéerica cáalfacáica nía cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéicani.

²¹ Pía, yéewáidéerica áibanái, ¿cáná càmita péewáida píawawa? Pidéca píalàaca áibanái ipíchaná nayéedù. Néeni pía, ¿cáná piyéedù?

²² Pidéca píalàaca áibanái ipíchaná naimáca áiba yáapicha càmicáhuaca náinusíwa, càmiríca nacái nanrísíwa. Néeni pía, ¿cáná pimàni còi? Pidéca picàlidaca báawacasa piicáca idolonái, níara cuwáiná yéenáiwana, néese, ¿cáná piwàlùawa ídolo yàasu templo írículé, wenàiwica isutácáalu nàasu cuwáiná íchawa? Báawéeriquéi piwàlùanácawa néré piyéedúcatená nàasu cawèníri.

²³ Máini cáimacáica piicáca píawawa áibanái ícha pidèniacáiná Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté, quéwa pidéca píasáidaca caná iwèni piicáca Dios càmicáiná pimàni càide iyúwa itàacái ímáaná.

²⁴ Càité nacái áiba profeta icàlidacaté Dios itàacái machacàníri iyú israelitanái írí. Iimacaté nalí: “Níara càmíyéica israelita naicácáinácué pimànica píabáawanáwa, íná máini natànica báawéeri iyú Picuèrinácué Dios íwali píabáawaná íwalíise, píacué israelitaca”, íimacaté yái profetaca.

²⁵ Báisíta, áibacaalí judío yeebáida cayába Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté, yá cayábaca Dios íicáca íwitáise náicha níara càmíyéica judío cabáyananéeyéica. Quéwa càmicaalí judío imàni càide iyúwa Dios itàacái ímáaná, néese éwita judíocáanítani, càicáaníta báawaca Dios íicáca íwitáise càide iyúwa cabáyananéeri càmíri judíocaalítani.

²⁶ Néese, áibacaalí càmíri judío imàni càide iyúwa Dios itàacái ímáaná, yá cayábaca Dios íicáca íwitáise càide iyúwa judíocaalítani, éwita càmicáaníta judíoni.

²⁷ Cawinácaalí càmírica judío yeebáida Dios itàacái, profeta Moisés itànèericaté, yá éwita càmicáaníta judíoni, càicáaníta cayábaca Dios íicáca íwitáise judíonái ícha càmíyéica imàni càide iyúwa Dios itàacái ímáaná, éwita nadèniacáaníta Dios itàacái.

²⁸ Càmita Dios íicáca wenàiwica càide iyúwa yàasunáíwa íwalíise meedá yái nadèniána nasèenáíwa judíonái, nadèniána nacái judíonái íicácanáwa ínatàbáawa meedá.

²⁹ Néese Dios íicáca iyúwa yàasunáíwa cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái báisíri iyú. Canéeri iwèni meedáni judíonái namànicaalí circuncisión càide iyúwa Dios itàacái íchùullaná judíonái imànica, càmicaalí nawènúada náíwitáisewa Dios írípíná báisíri iyú. Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái báisíri iyú, yásí Dios íicáca nía iyúwa yàasunáíwa, éwita càmicáaníta judío nía.

3

¹ Iná cawàwanáta áiba iwàwa isutáca yéemíawa núa: “¿Càinásica cayábéeri wawàsi judíonái idènia áibanái wenàiwica ícha? ¿Dios imànicatésica cayábéeri cachàiníwanái judíonái írí imàníyéica circuncisión càide iyúwa Dios íchùullaná judíonái imànica?” còi áibanái iwàwa isutáca yéemíawa núa cawàwanáta.

² Báisíta, Dios idéca imànica madécaná cayábanaméeri wawàsi judíonái írí. Yái wawàsi cayábéeri náicha canánama, yácata Dios itàacái Dios imàaquéericaté quéchatécáwa judíonái írí.

³ Wáalfacawa abènaméeyéi judío nadéca nawènúadaca náíwitáisewa Dios ícha. Quéwaté Dios càmíri imáaláida yái wawàsica imànírícaté nàawirináimi yáapicha bàaluité.

⁴ ¡Càmíríta! Dios càmíri itàani chíwái iyúwa. Ewitasica cachíwacaalí macái wenàiwicatá, càicáaníta Dios imàníná càirínáta báisíri iyútani, càide iyúwa ímáaná. Càité nacái áiba profeta itànàaca itàacáisi Dios. Càipíná wayúudàaca Dios, íná càmita Dios ícua wenàiwica machacàníri iyú yúuwichàidacaalí wía, wayúudàacáináni”, còi abènaméeyéi judío náimaca.

“Pía Dios, áibanái náimaca càmítasa báisí pitàacái, quéwa píasáidapíná macái wenàiwicanái írí báisírícani yái pitàacáica pimànicaalípiná macáita machacàníri iyú càide iyúwaté píimáaná”,

íimacaté yái profetaca.

⁵ Wía èeri mìnánica wamànica wabáyananáwa cháí èeri írícu, quéwa canáca Dios íbáyananá, canásíwa. Iná cawàwanáta abènaméeyéi judío báawéeyéi íwitáise nawàwa náimaca: “Cayábaca wamànicaalí wabáyananáwa manuúsíwata yéewacaténá macái èeri mìnánái náalíacawa máini cayábéeri wáichani, yái Diosca. Càipíná wayúudàaca Dios, íná càmita Dios ícua wenàiwica machacàníri iyú yúuwichàidacaalí wía, wayúudàacáináni”, còi abènaméeyéi judío náimaca. Núumacáita meedá càide iyúwa abènaméeyéi ínídàanápínáwa cawàwanáta.

⁶ ¡Càmíríta! Báisícaalí càmita Dios imàni wenàiwica írí machacàníri iyútá, yá canáca yéewaná Dios yúuwichàidaca nía nabáyananá íwalísetá.

⁷ Áibanái báawéeyéi nacái nawàwa náimaca: “Cayábaca wamànicaalí wachíwawa áibanáicaténá yáalfacawa máini machíwéerica Dios, cayábéeri nacái èeri mìnánái íchani, yái Diosca. Iná canáca yéewaná Dios yúuwichàidaca wía, wayúudàacáináni”, còi áibanái báawéeyéi náimaca.

⁸ Néese náima àniwa: “Wàacué wamànica báawéeri manuísiwata wayúudàacaténá Dios manuísiwata”, càì áibanáí báawéeyéi náimaca. Áibanáí iwàwéeyéica imànica nulí báawéeri, nadéca nacàlidaca nachìwawa nùwali, náimaca nuéwáidacasa wenàiwica càiri cachìwéeri tàacáisi iyú. Quéwa cawinácaalí càyéica ímaca, Dios yúuwichàidapíná níawa nabáyawaná íwalísewa.

Todos somos culpables

⁹ Iná báisíta wía judíoca, càmita cayába wía áibanáí ícha. Nudéca núsáidaca cabáyawanáca wía judíoca càide iyúwa macáí èeri mìnánáí cabáyawanáná nía. Macáita nacáí wabáyawaná idéca idacùca wía iyúwa presoíyéi.

¹⁰ Càité profetanáí natànàacaté Dios itàacái. Náimaca:

“¡Canácata wenàiwica imàníríca cayábéeri! ¡Canásiwata, íbatàa abéeri piná!

¹¹ Canásiwata nacáí yáalíeriwa Dios íwitáise iwali, canácata icutéeri yáalíacaténáwa Dios iwali.

¹² Macáita nacáí náucacawa nèepunicawa déeculé Dios ícha. Macáita nadéca nawènúadaca náíwitáisewa cayábéeri ícha, namànicaténá nabáyawanáwa meedá. Canácata imàníríca cayábéeri, canásiwata.

¹³ Càica nacanápide iyúwa càliculí yàacuèricawa, nacàlidacáiná casaquèeri tàacáisi càiride iyúwa yáaséeri chéecáimi isàni. Cànáica nachíwa. Namànica áibanáí írì báawéeri natàacái iyúwa càide iyúwa àpi yúuwichàidacaalí wía iculále iyúwa.

¹⁴ Cànáica nalú, nacuísaca náichawa áibanáí báawéeri tàacáisi iyú.

¹⁵ Caqualéta nàca nanúca wenàiwica canéerica íbáyawaná.

¹⁶ Ata alénácaalí nàya nàuwichàidaca wenàiwica.

¹⁷ Càmita náalímá nayúudàaca áibanáí lyáanápíná matuíbanáiri iyú náapichawáaca.

¹⁸ Canásiwacatáita náalíawa iwàwacutá cáaluca naicáca Dios”,

càité náimaca níái profetaca itànèeyéicaté tàacáisi Dios inùmaliçuise.

¹⁹ Wáalíacawa Dios imàacacaté profetanáí itànàaca càiri tàacáisi judíonáí írì, wía idènièyéica Dios itàacái wáalíacaténáwa canáca yéewaná wáimaca mabáyawanáca wía, yácáiná Dios itàacái bàaluisáimi yáasáidaca walí cabáyawanáca macáita, wía èeri mìnánáica, iwàwacutá nacáí Dios yúuwichàidaca wía canánama wabáyawaná íwalísewa.

²⁰ Iwàwacutá Dios yúuwichàidaca wía canánama canácáiná wenàiwica Dios iiquéeripíná mabáyawanéeri iyú, canácáiná wenàiwica yáaliméerica imànica macáita càide iyúwa tàacáisi ímáaná profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise. Yái tàacáisi bàaluisàimica yáasáidacáita walí cabáyawanáca wía, wía imàníyéica íbáyawanáwa.

La salvación es por medio de la fe

²¹⁻²² Quéwa Dios idéca yáasáidaca walí áiba wawàsi wàlisàì, càinaacáalí yéewanápíná mabáyawanáca Dios iicáca wía, éwita càmicáaníta wáalímá wamànica macáita càide iyúwa itàacái bàaluisáimi ímáaná. Wáalíacawa báisicani, yái wawàsi wàlisàica, Dios itàacái bàaluisáimi icàlidacáiná walíni, yái Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise, áibanáí profeta nacáí. Mabáyawanáca Dios iicáca wía cawinácaalí wééná yeebáidéerica Jesucristo. Càita Dios imànica abédanamata macáí wenàiwica írì cawinácaalí yeebáidéerica, cáininácáiná Dios iicáca macáí wenàiwica íwitáiná abédanamata.

²³ Dios imànica abédanamata macáita írì, níacáiná macáita namànica nabáyawanáwa, yá canácata imàníríca càide iyúwa Dios iwàwáaná cayábáanápíná Dios iicáca nía.

²⁴ Quéwa Dios idéca imànica walí yái cayábéerica mawèníri iyú nacáí: Mabáyawanáca iicáca wía. Càita Dios idéca íwasàca wía yàasu yúuwichàacáisi íchawa, cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo Jesús.

²⁵ Dios imàacacaté Cristo yéetácawa wáichawalíiná. Cristo yéetácáináitéwa, íná Dios imàacaca iwàwawa wenàiwicanáí íbáyawaná ícha, cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo yéetácátéwa nabáyawaná íwalíse. Càita Dios imáalídacaté wáicha wáuwichàanápínátéwa méetáculé Dios ícha càiripínáta. Dios imànicaté càì yáasáidacaténáté imànica macáita machacànírì iyú, éwítaté lidenlácáaníta wáawirináimi namàníná nabáyawanáwa bàaluité.

²⁶ Dios imàacacaté Cristo yéetácawa wabáyawaná íwalíse yáasáidacaténá siúcade Dios imànica íyaca macáita machacànírì iyú, iwàwacutácáináité mabáyawanéeri wenàiwica yúuwichàacawa Dios yàasu yúuwichàacáisi iyú èeri mìnánáí íbáyawaná íwalíse. Mamáalàacata nacáí Dios imànica macáita machacànírì iyú mabáyawanácaalí iicáca wenàiwica cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesús yéetácátéwa nabáyawaná íwalíse.

²⁷ Càì Dios imànica walí mabáyawanácaténá iicáca wía. Iná canáca yéewaná wáimaca wadéca wamànica cayábéeri yéewanápínáca mabáyawanáca Dios iicáca wía. ¡Canásíwa! Canáca yéewaná cáimacáí waicáca wíawawa áibanáí ícha. Càmita wamàni macáita càide iyúwa Dios itàacái ichùllínaná wía, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise. Néese mabáyawanáca Dios iicáca cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo.

²⁸ Iná yéewa wadéca wáaliacawa cayábani: Mabáyawanáca Dios iicáca wenáiwicanái neebáidacaalí Jesucristo. Càmita mabáyawaná Dios iicá nía iwalíise yái namànináca càide iyúwa Dios itàacái bàaluisàimi ímáaná.

²⁹ Dios càmiirita abéta judionái icuèrináca. Nacuèrináta nacái níái càmiíyéica judío.

³⁰ Yácaíná abéerita yái Diosca. Canácata ícha áiba, yái Diosca iiquéerica mabáyawanéeri iyú macái wenáiwica yeebáidéerica Jesucristo. Càì Dios imànica judionái irí, càmiíyéi judío irí nacái.

³¹ Quéwa, éwita wáaliacáanítawa mabáyawanáca Dios iicáca wenáiwicanái neebáidacaalí Jesucristo, càicáaníta càmita caná iwèni waicáca yái tàacáisi bàaluisàimica Dios imàaquéericaté wàawirináimi irí. Néese wawàwa wáasáidaca máiníri cawènicani.

4

El ejemplo de Abraham

¹⁻² Néese, cawàwanáta abenaméeyéi judío nawàwa náimaca nulí: “Wàawirimi Abraham imànícaté cayábéeri ináté yéewa cayábaca Dios iicácani”, càì nawàwa náimaca. Quéwa càmitaté Dios iicá Abraham mabáyawanéeri iyú iwalíise yái cayábéerica Abraham imàníricaté. Mabáyawanácaalíté Dios iicáca Abraham iwalíise yái cayábéerica Abraham imàníricatá, yáté yéewa Abraham cáimacáica iicáca yáawawa áibanái íchatá. Quéwa, canácaté yéewaná Abraham cachànica iicáca yáawawa Dios iicá.

³ Canácaté yéewaná Abraham cáimacáica iicáca yáawawa yácaíná Dios itàacái profeta itànèericaté ímaca: “Abraham yeebáidacaté Dios, ináté mabáyawanáca Dios iicáca Abraham”, càì ímaca Dios itàacái profeta itànèericaté.

⁴⁻⁵ Uwé, macáita wáaliacawa wenáiwica íbaidacaalí cháì èeri iricu, yásí nàaca iwèni. Càmita nàa iríni mawèníri iyú, néese iwàwacutá íbaidaca yeedácaténá iríwa plata. Quéwa càmita càì Dios yàaca yàasu wenáiwica iwèniwa. Dios imànica nalí cayábéeri mawèníri iyú. Cawinácaalí yeebáidéerica Dios, yái Diosca iwàwéerica mabáyawanáca iicáca wenáiwica cabáyawanéeyéi, yásí mabáyawanáca Dios iicáca cawinácaalí yeebáidéerica Dios, éwita càmicáanítacá imàni wawàsi cayábéeri Dios iicáca.

⁶ Càité nacái rey David itànàaca Dios itàacái bàaluité. David ímacaté casímáica cawinácaalí wenáiwica Dios iiquéerica mabáyawanéeri iyú éwita càmicáanítacá imàni macáita càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁷ Càité David itànàaca:

“¡Casímáica wenáiwicanái Dios imàaquéeyéica iwàwawa íbayawaná ícha, càinácaalí báawéeri namàníricaté!

⁸ ¡Casímáica wenáiwica càmiirica Wacuèriná Dios iicá cabáyawanéeri iyú!”
càité ímaca David.

⁹ David càmitaté icàlida wàwali abéta wía judíoca casímáiná wía. Néese icàlidacaté nàwalini nacái níái càmiíyéica judío, cawinácaalí yeebáidéeyéipinaté Jesucristo. Wadéca wacàlidaca mabáyawanácaté Dios iicáca Abraham yeebáidacaalíté Dios.

¹⁰ Mabáyawanácaté Dios iicáca Abraham ipíchawáiseté namànica Abraham irí circuncisión.

¹¹ Quéchatécáwa mabáyawanáca Dios iicáca Abraham bàaluité Abraham yeebáidacaalíté Dios. Néeseté namànica circuncisión Abraham irí. Càité circuncisión iyú Dios yáasáidaca mabáyawanácaté iicáca Abraham yeebáidacaalíté Dios. Cayábaté Dios iicáca Abraham íwitáise Abraham yeebáidacaalíté Dios ipíchawáiseté judíocani yái Abrahamca. Iná yéewa yái Abrahamca, càicanide iyúwa nàawirimi macái càmiíyéi judío yeebáidéeyéica Dios. Càita mabáyawanáca Dios iicáca càmiíyéi judío nacái, neebáidacaalí Dios, éwita càmicáaníta namànica circuncisión.

¹² Yácata judionái yàawirimi nacái, yái Abrahamca, cawinácaalí judionái yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná ipíchawáiseté judíocani.

La promesa se cumple por medio de la fe

¹³ Píaliacuéwa Abraham iyacaté cawàwanáta quinientos camuí ipíchawáiseté Moisés yàasu èerité. Bàaluité Dios icàlidaca Abraham irí cáimiétacanéeri iyúni yàanápínaté Abraham irí macái cáli iyéerica cháì èeri iricu, itaquénánámi irí nacái Abraham yáapicha. Quéwaté Dios càmiirita icàlida Abraham irí càiri tàacáisi cáimiétacanéeri iyú iwalíise yái Abraham imànínáca càide iyúwa Dios itàacái ímáaná profeta Moisés itànèericaté, bàaluitécáiná canátáacáwa Moisés yàasu cuyàluta Abraham yàasu èerité. Néese Dios icàlidacaté Abraham iríni Abraham yeebáidacaalíté Dios imànínápínaté Abraham irí cayábéeri. Yáté mabáyawanáca Dios iicáca Abraham.

¹⁴ Abenaméeyéi judío náimaca iwàwacutáanása wamànica càide iyúwa profeta Moisés yàasu cuyàluta ímáaná yéewanápinása Dios imànica walí cayábéeri, yái cayábéerica Dios icàlidéericaté iwali Abraham irí cáimiétacanéeri iyú. Quéwa càmita báisi natàacái.

Báisicaalítáni, yá canéerica iwèni meedátáni, yá weebáidáanáca Dios, canéerica iwèni nacái yái tãacáisi Dios icãlidéericaté Abraham irítá, canácáináta wenáiwica yáaliméeri imànica macáita càide iyúwa profeta Moisés yàasu cuyàluta ímáaná.

¹⁵ Cãmíta yéewa cayába wáapicha Dios profeta Moisés yàasu tãacáisi iyú, yácáiná Dios itãacái yásásídaca cabáyawanáca wía, iwàwacutá nacái Dios yúuwicháidaca wía wabáyawaná íwalísewa. Dios itãacái iyaca cháí èeri írìcu, íná yéewa wáaliacawa cabáyawanáca wía macáita, wía èeri mñanáica.

¹⁶ Wáaliacawa canácata wéená yáaliméerica imànica macáita machacàniri iyú càide iyúwa Dios itãacái ímáaná. Íná iwàwacutá Dios imànica walí cayábéeri mawèníri iyú, wía yeebáidéeyéica Dios, yéewacaténá macáita wía Abraham itaquénáinámica, weedáca waliwa yái cayábéerica Dios icãlidéericaté iwali cáimiétacanéeri iyú wàawirimi Abraham irí, wía judioca, piacué nacái cãmíiyéica judío. Yái cayábéerica, cãmíiricata abéta walipiná, wía judioca yeebáidéeyéica Dios itãacái profeta Moisés itànèericaté. Néese Dios imànipiná cayábéeri cãmíiyéi judío irí canánama nacái, cawínácaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná. Càita Dios iicáca Abraham iyúwa wàawirimi, macáita wía yeebáidéeyéica Dios.

¹⁷ Dios icãlidacaté càiri tãacáisca Abraham irí bàaluité. Dios ímacaté: “Nudéca numáacaca pía madécaná wenáiwica íiwitáaná yàawiripiná pía”, ímacaté yái Diosca. Íná mabáyawanáca Dios iicáca madécaná íiwitáaná cawínácaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná. Yácata Wacuèriná Dios wàawirimi Abraham yeebáidéericaté, yái Diosca icáucáidéerica yéetéeyéimiwa, yáaliméeri nacái idábaca wawási cãmíricáwa iya siúca.

¹⁸ Éwitaté máinicáaníta béericani yái Abrahamca, càicáaníta Abraham yeebáidacaté Dios itãacái yéewanápinaté idèniaca líriwa. Ínaté “Madécaná wenáiwica íiwitáaná yàawiricani”, yái Abrahamca, càide iyúwaté Dios icãlidáaná írini: “Manùbéeyéipiná pitaquénáinámica”, ímacaté yái Diosca.

¹⁹ Abraham idèniacaalíté batéwa cien camuí, yaté yeebáidacaté Dios mamáalàacata, éwitaté Abraham yáaliacáanítawa néetáanápinátéwa mesúnamáita, yái Abrahamca, úa nacái yàacawéetúa Saraca. Càité Abraham yeebáidaca Dios, éwita máinicáaníta béeyéica nía nadèlianápinaté néenibewa.

²⁰ Abraham yeebáidacaté Dios mamáalàacata. Càmitate Abraham iwènúada íiwitáisewa tãacáisi íicha Dios icãlidéericaté irí cáimiétacanéeri iyú imàacáanápinaté quéenibeca Abraham. Yeebáidacaté Dios manuísiwata cachàiniwanái mamáalàacata. Yàacaté nacái Dios irí cayábéeri.

²¹ Yaté Abraham yeebáidaca macái ichàini iyúwa cachàinica Dios, yáaliméericaté imànica macáita càide iyúwaté ímáaná Abraham irí cáimiétacanéeri iyú.

²² Càmitate yeebáidacaalíté Dios tàì íiméeri iyú, yá mabáyawanácaté Dios iicácani.

²³ Càmitaté natànãa abéerita Abraham iwali mabáyawanácaté Dios iicácani.

²⁴ Néese natànãacaté càiri tãacáisi wàwali nacái, mabáyawanáciná Dios iicáca wía weebáidacaalí Dios, yái Dios imicháidéericaté Wáiwacali Jesús yéetácáisi íicha.

²⁵ Dios imàacacaté Jesús yéetácawa wabáyawaná íwalíse iwásáacaténá wía Dios yàasu yúuwicháacáisi íicha. Néseté Dios imicháidaca Jesús yéetácáisi íicha yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía.

5

Libres de culpa

¹ Íná siúcáise de mabáyawanáca Dios iicáca wía, wía yeebáidéeyéica Wáiwacali Jesucristo itãacáwa. Mabáyawanáca Dios iicáca wía, íná cayábaca wáapicha Dios matuíbanári iyú Wáiwacali Jesucristo íwalíse, Wáiwacali yéetácáinatéwa wabáyawaná íwalíse.

² Cristo yéetácatéwa wáichawaliná, íná cayábaca Dios iicáca wía, imànica walí cayábéeri, wía yeebáidéeyéica Cristo itãacái. Yá manuíca wáináidaca wawàwawa Dios iwali, casíimái nacái wawàwa idècunitaacá wacúaca wáyáanápiná chènuniré Dios yáapicha icamaláná mèlumélufiri írìcu, cáimiétaquéeri iyú nacái, càide iyúwa Dios iyáaná.

³ Càita nacái casíimáica wawàwa siúcáise de iwàwacutácaalí wàuwichàacawa. Wáaliacáináwa yúuwichàacáisi yéewáidaca wía yéewacaténá màulenáca wía, cachàini nacái wáiwitáise Wáiwacali iwaliwa wáidenlianápiná wàuwichàanáwa mamáalàacata.

⁴ Màulenácaalí wía, yásí wásásídaca weebáidaca Wáiwacali itãacáwa tàì íiméeri iyú. Idécanámi càì wásásídaca cachàinica wáiwitáise, yásí máini cachàiniwanái manuíca wáináidaca wawàwawa Wáiwacali iwaliwa wáalimáanápiná wáidenliaca wàuwichàanáwa mamáalàacata àta wàanàacataléta chènuniré.

⁵ Néese manuícaalí wáináidaca wawàwawa, yá cãmíta báì wía, yácáiná Dios imànipiná walí cayábéeriwa chènuniré càide iyúwaté ímáaná walí. Wáaliacawa Dios imáninápiná càì ibànucáinaté Espíritu Santo wawàwaliculé, yái Espíritu imàaqueerica wáaliacawa macái wawàwalicúsewa cáinínaca Dios iicáca wía manuísiwata.

⁶ Wáallacawa cáinináca Dios iicáca wía, bàaluitécáiná càmiccaalíté wáalimá wawasàaca wíawawa Dios yáasu yúuwichàacáisi íicha, yáté Cristo yàanàaca alái èeri írìculé yáasu èerité, yáté yéetácawa wáichawalíná, wía báawéeyéica.

⁷ Máini cáulenáca wéetácawa áiba wenàiwica íchawalíná wayúudàcaténáni, éwita cayábéericáaníta íiwitáiseni. Quéwa cayábasíwéericaalí íiwitáise, yá cawàwanáta abénaméeyéi yéetápináca íchawalíná nayúudàcaténáni.

⁸ Quéwa Dios ibànùcaté Cristo yéetáanápínátéwa wáichawalíná éwitaté cabáyawanácaaníta wía. Càité Dios yáasáidaca walí cáinináca iicáca wía.

⁹ Siúcáise de mabáyawanáca Dios iicáca wía Cristo yéetácáináttéwa wáichawalíná, íná yéewa wáallacawa báisíiri iyúcani Cristo iwasàanápíná wíawa Dios yáasu yúuwichàacáisi íicha, èeri imáalápínácaalíwa.

¹⁰ Wáallacawa Dios iwasàanápíná wíawa, bàaluitécáiná idècunitàacá wàuwideca wamànica Dios, yáté cáinináca Dios iicáca wía, iwàwacaté nacái imànica walí cayábéeri, Dios líri yéetácáináttéwa wabáyawaná íwalíse. Íná yéewa cayábaca wáapicha Dios siúcáise de matuíbanáiri iyú. Néeseté Cristo imíchàacatéwa yéetácáisi íicha, íná yéewa wáallacawa báisíiri iyúcani Cristo iwasàanápíná wíawa Dios yáasu yúuwichàacáisi íicha, íiwitáise cáuri iyúwa, cachàiníiri nacái, cayábacáiná wáapicha Dios siúcáise de matuíbanáiri iyú.

¹¹ Yá nacái casímáica wawáwa Dios yáapicha Wáiwacali Jesucristo íwalíse, cayábacáiná wáapicha Dios matuíbanáiri iyú Cristo yéetácáináttéwa wáichawalíná.

Adány Cristo

¹² Bàaluité, yái idàbánéericaté asialica imànicaté íbáyawanáwa; càité idàbaca wenàiwicanái imànica íbáyawanáwa cháí èeri írìcu. Càité nacái idàbaca néetácawa méetàuculé Dios ícha nabáyawaná ichùullacawa. Càité nacái yéetácáisi yàanàaca macái wenàiwicanái íwali macáicáináta namànicaté nabáyawanáwa.

¹³ Ípíchawáiseté Dios imàacaca itàacáíwa profeta Moisés íri israelitanái írípíná, yáté macái èeri mìnánái yàawirínáimi namànicaté nabáyawanáwa. Ináté néetácawa nabáyawaná ichùullacawa. Càmiccaalíté wenàiwica yáalláwa Dios iwàwáaná náyaca machacàníiri iyútá, yá càmitaté cabáyawaná ínatá. Quéwa náalíacatéwa.

¹⁴ Yáté wenàiwicanái yéetácawa Adán yáasu èericatáiseté àta profeta Moisés yáasu èerité nacái namànicáinátté nabáyawanáwa éwita càmicáanáttaté nayáa àicu iyacaná càide iyúwaté Adán iyáaná abéeri àicu iyacaná íiwitáaná càmlíricaté Dios íbatáa wenàiwica iyáaca. Siúcade wéewáidacuéwa Adán íwali, Cristo íwali nacái, yái yàanèeripínacaté madécaná camuí Adán idénáami.

¹⁵ Quéwa yái Adán íbáyawanámícaté, máini áiba íiwitáanáde ícha yái cayábéerica Dios imàníríca walí mawèníiri iyú. Madécaná wenàiwica néetácawa abéeri asiali íbáyawaná íwalíse, yái Adánca, quéwa Dios idéca imànica walí cayábéeri manuísíwata mawèníiri iyú wía madécaná wenàiwicaca. Dios idéca imànica walí cayábéeri abéeri asiali íwalísená, yái Jesucristoca.

¹⁶ Abéeri asiali íbáyawaná, yái Adánca, máini áiba íiwitáanáde ícha yái cayábéerica Dios imàníríca walí mawèníiri iyú. Cabáyawanáca macáita wenàiwica Adán íbáyawaná íwalíse quéwa Dios idéca imànica cayábéeri mawèníiri iyú wenàiwicanái íri abéeri asiali íwalísená, yái Jesucristoca, mabáyawanácaalíté Dios iicáca wenàiwica imàníyéicaté íbáyawanáwa manuísíwata.

¹⁷ Báisíta wenàiwicanái néetácatéwa abéeri asiali íbáyawaná íwalíse, yái Adánca. Quéwa Dios imànica walí cayábéeri manuísíwata mawèníiri iyú, íná yéewa wáallacawa báisíiri iyúcani, wía Dios íiquéeyéica mabáyawanéeri iyú, wáyapíná cáimiétaquéeri iyú, casímáiri iyú nacái wacáuca wálisáí yáapichawa abéeri asiali íwalísená, yái Jesucristoca.

¹⁸ Càité Adán íbáyawaná cabáyawanacaté imànica macái wía èeri mìnánaica Dios yúuwichàidánápínáté wía. Quéwa Jesucristo imànicaté cayábéeri càide iyúwaté Dios iwàwáaná yéetáanápínátéwa wabáyawaná íwalíse yéewacaténa mabáyawanáca Dios iicáca macáita wía.

¹⁹ Íimánáca cabáyawanáca wía madécaná wenàiwicaca abéeri asiali íbáyawaná íwalíse yái báawéerica abéeri asiali imànírícaté, yái Adánca, càmlíricaté imàni càide iyúwaté Dios ímáaná. Càita nacái mabáyawanáca Dios iicápiná wía madécaná wenàiwicaca íwalíse yái cayábéerica abéeri asiali imànírícaté, yái Jesucristoca, yái yeebáidéericaté iyúwa Dios ichùullaná imànica.

²⁰ Dios imàacacaté itàacáíwa profeta Moisés íri yéewacaténa wenàiwicanái yáallacawa máini cabáyawanáca nía. Quéwa éwita wamànicáanáttaté wabáyawanáwa manuísíwata, càicáaníta Dios imànicaté walí cayábéeri mawèníiri iyú manuísíwata cachàiníwanái wabáyawaná manuírí ícha.

²¹ Quéechatécáwa wenàiwica néetácatéwa méetàuculé Dios ícha càiripínáta nabáyawaná ichùullacawa. Quéwa siúcáise de Dios, yái cayábéeri íiwitáiseca, icúaca wía imànicaténa walí

cayábéeri mawèníri iyú, yá mabáyawanáca Dios iicáca wía, yàaca nacái wacáuca càmlíri imáaláawa Wáiwacali Jesucristo yéetácaí iwalíise.

6

Muertos respecto al pecado pero vivos en Cristo

¹ Cawáwanáta áibanái iyúunáidaca nùasu tàacáisi ímáanáca cayábaca càicaalí wáimaca: “Wamànicué wabáyawanáwa mamáalàacata manuísíwata yéewanápiná macái èeri múnaná náalíacawa máiníri cayábaca Dios íiwítáise néemiácáiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná manuírí ícha”, càì áibanái íináidacawa.

² ¡Càmírita! Wía yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái càmita iwàwacutá wamànica wabáyawanáwa quirínama. Péemiácué comparación: Wenàiwica yéetèerimiwa càmita yáalimá imànica quirínama íbáyawanáwa cháí èeri írìcu. Càita nacái wía. Càica wíade iyúwa wenàiwica yéetèeyéicatéwa íbáyawaná íchawa, íná iwàwacutá càmita quirínama wamànica wabáyawanáwa. Wamànicaalí wabáyawanáwa mamáalàacata, càmita wáalimá wàyaca abédanamata Dios yáapicha.

³ ¿Càmítasicué píaliawa wadàbocaté wàyaca càide iyúwa wenàiwica yéetèeyéicatéwa íbáyawaná íchawa? Càité wadàbaca wàyaca weebáidacaalíté Cristo Jesús itàacái wabautizáanápínátéwa wáasáidacaténá weebáidaca. Siúcade wáyacáiná abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yái yéetèericatéwa wáichawalíná, íná iwàwacutá wàyaca càide iyúwa wenàiwica yéetèeyéicatéwa íbáyawaná íchawa, càmlínápiná quirínama wamàni wabáyawanáwa.

⁴ Yái wabautizáanácawa, yácata yéetácaísi yéenáíwaná nacáiri. Càide iyúwa nabàllicaaalí yéetèerimiwa càliculli írìculé, càita nacái walicúacatéwa úni yáaculé càide iyúwa wéetáca nacáicaaliwa Cristo yáapicha wabautizácaalítéwa wáasáidacaténá weebáidaca Cristo itàacái. Wabautizácaalítéwa, yáté wáasáidaca wadàbocaté wàyaca iyúwa wenàiwica yéetèeyéicatéwa íbáyawaná íchawa. Wabautizácaalítéwa, yáté wáasáidaca Dios yàacaté wacáuca wálisài yéewanápiná wàyaca wálisài wáiwítáise yáapichawa càide iyúwaté Wáaniri Dios cachàiníri íiwítáise imíchàidánaté Cristo yéetácaísi ícha.

⁵ Wáyacáiná abédanamata Cristo yáapicha, íná wadéca wadàbaca wàyaca iyúwa wenàiwica yéetèeyéicatéwa, càide iyúwaté Cristo yéetáanáwa. Càita nacái báisíri iyú wadèniaca siúcáise de wacáuca wálisàwa Cristo yáapicha.

⁶ Wáalíacawa Dios idéca ichuidaca wáicha wabáyawaná, yái wáiwítáise bàaluisàimi ichànica, Cristo yéetácaí iwalíise, yái natàtèericaté cruz iwali, yéewanápiná chuica wáicha wabáyawaná, yéewanápiná nacái càmita wamàni mamáalàacata wabáyawanáwa, iyúwa áibanái yàasu wenàiwicánái iwàwacutáaná íibaidaca mawèníri iyú náiwacali íríwa.

⁷ Càide iyúwa yéetèerimiwa càmlíná imàni íbáyawanáwa quirínama cháí èeri írìcu, càita nacái wàyaca iyúwa wenàiwica yéetèeyéicatéwa íbáyawaná íchawa, íná iwàwacutá càmita quirínama wamàni wabáyawanáwa.

⁸ Wáyacáiná abédanamata Cristo yáapicha, íná wadéca wadàbaca wàyaca iyúwa wenàiwica yéetèeyéicatéwa, càide iyúwaté Cristo yéetáanáwa. Íná yéewa wáalíacawa báisíri iyúcani wàyaca abédanamata Cristo yáapicha.

⁹ Cristo idéca imíchàacawa yéetácaísi ícha, íná yéewa wáalíacawa càmita quirínama yéetáwa àniwa. Càmita quirínama yéetácaísi yáalimá imawèniadacani.

¹⁰ Cristo yéetácatéwa abé yáawíríata ichuidacaténá wáicha wabáyawaná càiripináta, yái wabáyawaná ichànica, quéwa siúcáise de Cristo iyaca càiripináta Dios yáapicha imànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹¹ Càitacué nacái pia. Cristo Jesús yéetácatéwa píchawalínacué, néeseté icáuacawa, íná iwàwacutácué píicáca píawawa iyúwa wenàiwica yéetèeyéicatéwa íbáyawaná íchawa, píyacáinácué abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Íná picácué pimàni píbáyawanáwa. Néese píyacué iyúwa cáuyéi wenàiwica Dios írípíná, iyúwa wenàiwica imíchèeyéicatéwa yéetácaísi ícha, píyacáinácué abédanamata Cristo Jesús yáapicha píibaidacaténácué Dios írípíná cámiétaquèeri iyú.

¹² Íná picácué pimàaca píiwítáise cabáyawanéeri ichùullaca pía pimànínapíná píbáyawanáwa iyúwa píiwítáise cabáyawanéeri iwàwáaná.

¹³ Picácué pimàaca píiwítáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaca pía iyúwa píiwacali pimànínapínacué mamáalàacata píbáyawanáwa píiná iyúwa, píiwítáise iyú nacáíwa. Néese pimàaacué píawawa Dios írì pimànicaténácué cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná. Bàaluitéciná píyacatécué déeculé Dios ícha iyúwa yéetèeyéimiwa píbáyawanácué yáapichawa, quéwa siúcade iwàwacutácué pimàacaca píawawa Dios írì píyacaténácué càide iyúwa píiwítáise wálisài ímáaná picáuca wálisài yáapichawa, pimànicaténácué cayábéeri macái píiwítáise iyúwa càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹⁴ Bàaluité p̄iwiitáise bàaluisáimi cabáyawanéeri ichùullacatécué p̄ía. Yá Dios ímacaté cabáyawanácuéca p̄ía, iwáwacutáanácúé nacái piùwichàacawa pibáyawaná ichùullacawa. Quéwa Dios idéca imànicuéca p̄irí cayábéeri mawèníri iyú imàacáanáp̄inaté iwàwawa pibáyawaná íchacué, ínà siùcade iwáwacutácúé càmita pimàni càide iyúwa p̄iwiitáise bàaluisáimi cabáyawanéeri ichùullánácúé p̄ía, néese Dios ichàiniadapinácúé p̄iawa pimànicaténácúé càide iyúwa iwàwáaná.

Un ejemplo tomado de la esclavitud

¹⁵ Wáaliacawa Dios idéca imànica walí cayábéeri càì mawèníri iyú: Mabáyawanáca iicáca wía éwita càmicáaníta wamàni macáita càide iyúwa iwàwáaná. Néese siùcade cawàwanáta áibanái nayúunáidaca nùasu tàacáisi ímáanáca cayábaca wamànicaalí wabáyawanáwa Dios imàacacáiná iwàwawa wabáyawaná ícha éwita càmicáaníta wamàni macáita iyúwaté profeta Moisés ichùulláná. ¡Càmíirita!

¹⁶ Péemiácúé comparación: Píaliácúéwa pimàacacaalícúé p̄iawawa áiba wenàiwica irí pimànicaténá càide iyúwa ichùullánácúé p̄ía, yásí yàasu wenàiwicaca imànicuéca p̄ía íbaidéeripiná irí mawèníri iyú. Iwáwacutácúé nacái pimànica càide iyúwa ichùulláná p̄ía. Càita nacái piácúé: Pimàacacaalícúé pibáyawaná ichùullaca p̄ía, yásí pibáyawaná yàasu wenàiwica imànipinácúéca p̄iawa, yá p̄eetápinácúéca m̄eetáculé Dios ícha pibáyawaná yáapichawa. Quéwa pimànicaalícúé càide iyúwa Dios ichùulláná p̄ía, yásí Dios yàasu wenàiwica imànipinácúéca p̄iawa, yá piyapinácúéca machacàniri iyú.

¹⁷ Quéwa nùaca Dios irí cayábéeri píwalicúé. Bàaluité pimànicatécúé càide iyúwaté pibáyawaná ichùullánácúé p̄ía, quéwa siùcade p̄eetáidacúéca t̄ai ím̄eeri iyúni yáì tàacáisi cayábéerica Dios íbànuericaté wenàiwica irí néewáidacaténácúé iyú p̄ía.

¹⁸ Dios idéca iwasaácuéca p̄ía píiwacalí bàaluisáimi íchawa, yáì pibáyawaná ichànica ichùulìericatécúé p̄ía. Yá pidécúéca pidábaca piyaca machacàniri iyú càide iyúwacúé Píiwacalí wálisáì ichùullánácúé p̄ía, yáì Wáiwacalí Jesucristoca.

¹⁹ (Nucàlidacúéca nùyaca píirini càide iyúwa wenàiwica itàaníná aliséeri tàacáisi iyú càmicáinácúé píalía p̄eemiacá cayábani càinácaalí ímáaná, càulenácáinácúé píichani.) Quéecatécáwa pimàacacatécúé pibáyawaná ichùullaca p̄ía pimànicaténáté pibáyawanáwa casaquèeri manuísíwata. Quéwa siùcade iwáwacutácúé pimàacaca p̄iawawa Dios irí piyacaténácúé machacàniri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, píibaidacaténácúé Dios irípiná mabáyawanáwaca macái pichàini iyúcuéwa.

²⁰ Pimànicaalítécúé càide iyúwa pibáyawaná ichùullánácúé p̄ía, yáté càmitacúé píibaida Dios irípiná, ínáté càmitacúé pimàni cayábéeri piyacaténácúé machacàniri iyú.

²¹ Píaliácúéwa cayába càmitaté piya casíimáiri iyú, néese pibáyawanácúé itécaté yàacawa p̄ía iriculé yáì yéetácáisica càmlírca imáalàawa. Báicuéca p̄ía siùca íwalisè yáì pimànírícatécúé, ínà canéerica iwèni píirini yáì iyúwaté piyáaná bàaluité.

²² Quéwa Dios idéca ichùudacúéca píicha pibáyawaná, yáì píiwiitáise bàaluisáimi ichànica. Yá pidécúéca pidábaca píibaidacúéca Dios irípiná iyúwa yàasu wenàiwica. Yá pidécúéca p̄eedáca píriwa yáì cayábéeri iwènica: Dios imàacacúé píibaidaca irípiná mabáyawanéeri iyú cháì èeri írìcu, yá nacái imàacapinácúé piyaca yáapicha chènuniré càiripináta.

²³ Abéericata nawèni needáca nalíwa cawinácaalí imàniyéica íbáyawanáwa. Needáca nalíwa meedá yéetácáisi. Quéwa Dios imànica walí cayábéeri mawèníri iyú, yàaca wacáuca càmlíri imáalàawa Wáiwacalí Cristo Jesús yáapicha, wía yeebáidéeyéica itàacái.

7

Un ejemplo tomado del matrimonio

¹ Piácúé nuénánái judíoca, yáaliyéicawa tàacáisi íwali profeta Moisés itànèericaté Dios inùmallcúise. Píaliácúéwa yáì tàacáisi ichùullaca wenàiwica abéta idècunitàacá cáucani yáì wenàiwicaca.

² Péemiácúé comparación: Dios itàacái ímaca walí, canríichúua inanái càmita udé uèp̄uacawa unìri íchawa àta yéetácatelétawa uícha, ímacáiná càì yáì tàacáisica Dios imàaquericaté profeta Moisés irí. Quéwa unìri yéetácaalíwa uícha, yá imáalàacawa yáì matrimioca, yásí canáca ubáyawaná éwita uedácaalí ulíwa áiba àniwa.

³ Ínà uimácaalí áiba asialí yáapicha càmlírca unìrisíwa idècunitàacá cáuca yáì unìrica, yá umànica ubáyawanáwa. Quéwa unìri yéetácaalíwa uícha, yá imáalàacawa yáì matrimioca. Yásí úalimá ucásàacawa áiba asialí yáapicha mabáyawanéeri iyú.

⁴ Càita nacái piácúé nuénánáica. Bàaluité máimí cabáyawanácuéca p̄ía, ínáté càmitacúé píalimá pimànica càide iyúwaté Dios itàacái ímáaná, yáì tàacáisi profeta Moisés itànèericaté. Quéwa Cristo yéetácatéwa píchawalínácúé, ínà yéewa càicuéca píade iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa profeta Moisés yàasu tàacáisi ícha. Càmitacúé quirínama yáalimá ichùullaca

pía. Siùcáisede Cristo yàasu wenàiwicacuéca pía, yái imichèericatéwa yéetácáisi ícha. Càita wáalimá wamànica cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Bàaluité wàyaca wabáyawaná yáapichawa, yáté wéemiaca Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté ímèerica càinacaalí Dios iwàwaca wàyaca machacàniri iyú. Wáallícatéwa càirínacaalí wawàsi Dios imáisaniericaté wamànica, ínáté máini wawàcaté wamànica càiri wawàsi. Iná yái wabáyawanáca itécaté yàacawa wía yéetácáisi iriculé méetàuculé Dios ícha càiripináta.

⁶ Quéwa idéca chuica wáicha wabáyawaná, yái wáiwitáise bàaluisáimi ichànica, ichùulèericaté wamànica wabáyawanáwa méetàuculé Dios itàacái ícha. Iná Dios idéca iwasàaca wía wáibaidacaténá irípiná wacáuca wálisá yáapichawa Espíritu Santo yéerica walí. Càmita quirínama iwàwacutá wamànica càide iyúwa wabáyawaná ichùulianá wía, yái wáiwitáise bàaluisáimica càmiri iwàwa wamànica càide iyúwa Dios itàacái ímáaná, yái bàaluisáimi tàacásica profeta Moisés itànèericaté.

El pecado que está en mí

⁷ Cawàwanáta áibanái wenàiwica iyúunáidaca nàasu tàacáisi ímáanáca báawaca meedáni yái tàacáisi Dios imàaqueericaté profeta Moisés irí. ¡Càmírita! Néese, máini cayábéericani yái tàacásica, quéwa núallacáinátéwa Dios imáisanlata Espíritu Santo numànica nubáyawanáwa, iná máini nuwàwacaté numànica nubáyawanáwa. Càmicallíté tàacáisi imáisanlata nuwàwaca numànica nubáyawanáwatá, yá càmítaté máini nuwàwa numànica nubáyawanáwatá.

⁸ Quéwa máini cachànicaté mamáalàacata yàacatéwa nubáyawaná ìwalíse yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmallcuíse, yái tàacáisi imáisaniericaté nuwàwaca numànica nubáyawanáwa. Yá nubáyawaná yáalimáidacaté núa ìwalíse yái Dios itàacáica, imàacáanápíná nuínáidacawa numàninápíná nubáyawanáwa macáí íwítáaná, macáí wawàsi Dios imáisanierica wamànica. Càmicallí wáallíawa Dios imáisanlata wamànica áiba wawàsi báawéeri, néese càmita máini wawàwa wamànica yái wawàsi báawéerica.

⁹ Bàaluité càmita núallá Dios imáisanlata wawàwaca wamànica wabáyawanáwa, ínáté nùycana matulbanáita, càmita achúma nuínáidacawa nuwàwaca nubáyawaná ìwaliwa. Quéwa idécanáamité núallacawa Dios càmita iwàwa wáináidacawa wamàninápíná wabáyawanáwa, yá máini cachànicaté mamáalàacata yàacatéwa nubáyawaná ichàini nuwàwáanápínaté numànica nubáyawanáwa. Yá núallícatéwa cabáyawanáca núa, iwàwacutáanápínaté nacáí nuétácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta nubáyawaná ichùuliacawa.

¹⁰ Dios imàacaté itàacái cayábéeriwa profeta Moisés irí yáasáidacaténá walí càinacaalí iwàwacutáaná wamànica wàyacaténá casímáiri iyú, mabáyawanéeri iyú nacáí Dios yáapicha. Quéwa nubáyawaná ichiwáidaca núa numàninápíná nubáyawanáwa, iná yái tàacásica imàacaté núallacawa cabáyawanéerica núa, iwàwacutáanápínaté nacáí nuétácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta.

¹¹ Yáté nubáyawaná yáalimáidaca núa Dios itàacái cayábéeri ìwalíse, yáté nubáyawaná ichiwáidacaté núa. Yá nubáyawaná cabáyawanáca imànicaté núa Dios itàacái iyú, nuétáanápínatéwa méetàuculé Dios ícha càiripináta nubáyawaná ichùuliacawa.

¹² Máini cayábéericani, yái tàacásica Dios imàaqueericaté profeta Moisés irí, imáisanlacáiná wamànica wabáyawanáwa. Máini cayábéerica nacáí yái tàacáisi imáisanierica wawàwaca wamànica wabáyawanáwa. Yái tàacásica yéewáidaca wía wàyacaténá machacàniri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Cayábéericani yái tàacásica iyúudáacáiná wía wàyacaténá casímáiri iyú.

¹³ Yái cayábéeri tàacásica profeta Moisés itànèericaté, canáca yéewaná wayúunáidaca báawéericani ìwalíse yái ímáanáca iwàwacutáca wéetácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta wabáyawaná ichùuliacawa. ¡Càmírita! Néese máinicáiná cabáyawanáca núa, iná núallacáinátéwa Dios itàacái cayábéeri imáisanlata numànica nubáyawanáwa, ínáté máini nuwàwaca numànica nubáyawanáwa, yá iwàwacutácaté nuétáanápínáwa méetàuculé Dios ícha càiripináta. Iná yéewa núallacawa amaléeri iyúni, máini báawacani yái nubáyawanáca, nubáyawanácáiná ichùuliacawa numànica nubáyawanáwa éwita núallacáaníta Dios itàacái cayábéeri imáisanlata numànica càiri.

¹⁴ Wáallacawa báisiri iyú cayábéericani yái tàacásica profeta Moisés itànèericaté yácáiná Espíritu Santo imàacaté Moisés itànàacani. Quéwa báawéeri meedá nuíwítáise càide iyúwa macáí éeri mìnáná íwítáise iyáaná: Nubáyawaná ichùuliacawa núa cachàiniri iyú numàninápíná nubáyawanáwa, càide iyúwa áiba náiwacalí báawéeri íwítáise ichùulianá cachàiniri iyú yàasu wenàiwicawa ìbaidéerica irí mawèñiri iyú càiripináta.

¹⁵ Càmita núalla cáná yéewa nuíwítáise càica iyaca; càmita numàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese, numànicáita meedá báawéeri wawàsi càmirica nuwàwa numànica, yái máinírira báawaca nuicáca.

¹⁶ Báawaca nuicáca yái numànrira, càita nudéca núasáidaca núallacawa cayábéerica Dios itàacái, báisírira nacáí.

¹⁷ Iná núa, idènièrica wàlisài íiwitáise, càmita nuwàwa numànica nubáyawanáwa. Quéwa éwita càmicáaníta nuwàwa numànica nubáyawanáwa, càicáaníta nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaca numànínápiná nubáyawanáwa.

¹⁸ Núalíacawa canáca irí cayábéeri, yái nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéerica. Ewita nuwàwacáaníta numànica cayábéeri, càicáaníta càmita núalimá càì numànica nuchàini iyúwa.

¹⁹ Càmita numàni cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná, néese numàni mamáalàacata nubáyawanáwa, yái càmirica nuwàwa numànica.

²⁰ Iná numànicaalí yái càmirica nuwàwa numànica, yá càmita núa yái iwàwéerica imànica ibáyawanáwa, néese nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéeri, yácata ichùulièrica numànínápiná nubáyawanáwa.

²¹ Càì ichàbaca núa, macái èerita nuwàwacatáita numànica cayábéeri, càmita yéewa numànicani, néese numànicáita yáawami nubáyawanáwa.

²² Máini cáinináca nuicáca Dios itàacái.

²³ Quéwa iyaca nuwàwallicu áiba chànisi càmirica imàaca nuínáidacawa machacàniri iyú, ipélièri nacái nuíwítáise wàlisài íipunita. Yácata nuíwítáise, yái cachàini, yái nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéerica, idacuèrica núa iyúwa presoi.

²⁴ ¡Máini achúmaca nuwàwa! ¿Cawiná iwásáapiná núa íicha yái nubáyawaná ichàinica iwàwéerica itéca núa yéetácáisi iriculé, nuétácáténáwa méetàuculé Dios íicha càiripináta nubáyawaná ichùuliacawa?

²⁵ Abéericata Dios yáaliméeri ichuidaca nuícha nubáyawaná íwalíise yái cayábéerica Wáiwacali Jesucristo imàniricaté nulípiná, iná nùaca Dios irí cayábéeri. Càita nùyaca cháì èeri írìcu: Nuwàwaca numànica càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica, quéwa nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaca núa mamáalàacata numànínápiná nubáyawanáwa. Quéwa Dios idéca ichuidaca nuícha nubáyawaná.

8

La vida conforme al Espíritu de Dios

¹ Iná yéewa wáalíacawa Dios càmita yúuwichàidapiná wíawa wabáyawaná íwalíisewa infierno írìcu, yái manuíri quicháica, wía iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

² Yácáiná Espíritu Santo yàaca wacáuca càmiri imáalàawa, wía iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Yá Espíritu Santo ichàini ichuidaca wáicha wabáyawaná, yéewanápiná càmita iwàwacutá wamànica mamáalàacata càide iyúwa wabáyawaná ichùullaná wía, yái wáiwítáise bàaluisàimica iwàwéerica itéca wía yéetácáisi iriculé, wéetácáténáwa méetàuculé Dios íicha càiripináta.

³ Dios imàacacaté itàacáywa profeta Moisés irí, quéwa wáalimáidacaalíté wamànica càide iyúwa yái tàacáisi íimáaná, yáté càmita wáalimá wachuídaca wáichawa wabáyawanáwa máinicáinaté wawàwa wamànica wabáyawanáwa, wía èeri mìnánáca. Quéwa Dios idéca imànica walí yái cayábéerica càmiricaté wáalimá wamànica: Dios ibànùacaté líriwa càiride iyúwa waicácanáwa, wía èeri mìnánái imàniiyéica ibáyawanáwa. Dios ibànùaca líriwa yéetáanápináwa iyúwa sacrificio wabáyawaná íwalíise. Càité Dios yúuwichàidaca líriwa wabáyawaná íwalíise ichuidacáténá wáicha wabáyawaná.

⁴ Dios imànicaté càì yéewanápiná wáalimá wàyaca machacàniri iyú càide iyúwa ichùullaná wía írìcuise yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. Iwàwacutácáiná càmita wamànica càide iyúwa wáiwítáise bàaluisàimi cabáyawanéeri iwàwáaná, néese iwàwacutá wamànica càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná wamànica.

⁵ Cawinácaalí wenàiwica imànírica càide iyúwa íiwítáise cabáyawanéeri iwàwáaná, ínáidacawa meedá wawàsi íwali ísimáidéeripínacani báawéeri iyú. Quéwa cawinácaalí imànírica càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, ínáidacawa imànicaténá wawàsi casímáiripináca Dios íicá.

⁶ Cawinácaalí wenàiwica imàaquéeyéica yáawawa namànicaténá càide iyúwa náiwítáise cabáyawanéeri iwàwáaná, yá náiwítáise itépiná níawa yéetácáisi iriculé méetàuculé Dios íicha càiripináta nabáyawaná íwalíise. Quéwa cawinácaalí imàaquéeyéica yáawawa namànicaténá càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, nadèniaca nacáuca càmiri imáalàawa, nàya nacái matuíbanáiri iyú, cayábacáiná náapicha Dios.

⁷ Cawinácaalí wenàiwica imàaquéeyéica yáawawa namànicaténá càide iyúwa náiwítáise cabáyawanéeri iwàwáaná, nàuwidaca namànica Dios, càmicáiná náalimá namànica càide iyúwa Dios itàacái íimáaná, càmita nacái nawàwa namànica càì.

⁸ Iná cawinácaalí iyéeyéica càide iyúwa náiwítáise cabáyawanéeri ichùullaná nía, càmita náalimá namànica yái casímáirica Dios íicá.

⁹ Píacué quéwa, càmitacué píya càide iyúwa bàaluisàimi íiwítáisesi iyáaná, néese núalíacué píyaca càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, yácáiná Espíritu Santo iyacué piwàwallicu

yàacawéridacaténácué pía. Cawinácaalí wenàiwica canéerica írì Espíritu Santo Cristo ibànuèrica walí, càmlírica Cristo yàasu wenàiwicacani.

¹⁰ Cristo iyacaalícué piwàwalicu, yá cáuca Espíritu Santo imànica píiwitáise càiripináta, éwitacué yáí piináca pidènièricuèca cháí èeri írìcu yéetácánítawa áibaalíwa, machawàacacáiná wainá macáita iwalíise yáí wàwirimi Adán ibáyawanáca. Cáuca Espíritu Santo imànicuèca píiwitáise, mabáyawanácáinácué Dios íicáca pía.

¹¹ Wániri Dios icáucàidacaté Jesús yéetácáisi fícha. Néeseté Dios ibànùca Espíritu Santo iyacaténá wawàwalicu. Espíritu Santo iyacaalícué piwàwalicu, yáí Dios icáucàidapínacué píawa wálsàisi iyú yéetácáisi fícha áibaalípiná càide iyúwaté Dios icáucàidáanaté Cristo yéetácáisi fícha. Yá Dios icáucàidapínacué píawa Espíritu Santo ichàini iyú, yáí Espíritu iyéericuèca piwàwalicu.

¹² Iná nuénánái, wáalíacáináwa Dios icáucàidapíná wíawa, iná iwàwacutá wamànica càide iyúwa Espíritu Santo ichùullaná wía. Picácué wamàni iyúwa wáiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaná wía.

¹³ Pimànicaalícué píacawa càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaná, yá péetápinácuècawa méetàuculé Dios fícha càiripináta. Quéwa pimàacaalícué Espíritu Santo iyúudácuèca pichuidaca píichawa píbáyawanáwa, yáí píiwitáise bàaluisàimi ichànica, yá píyapínacuèca càiripináta.

¹⁴ Macái imàníyéica càide iyúwa Espíritu Santo yàaláaná nía, níacata Dios yéenibe.

¹⁵ Yáí Espíritu Santo Dios ibànuèrica walí càmita máini ichùulia wía cachàiníri iyú, càmita nacái cáalu imànica wía, càide iyúwa áiba náiwacali ichùullaná yàasu wenàiwicawa cachàiníri iyú. Néese Espíritu Santo imàacaca Dios yéenibeca wía, iná yéewa wamáidaca Dios írì: "¡Pía Wániri!" cãí wáimaca Dios írì.

¹⁶ Yáí Espíritu Santoca, yácata icàlidéerica walíni wawàwalícué, Dios isùmanáireca wía.

¹⁷ Dios yéenibecáiná wía, iná Dios yàapíná walí cawèníri càide iyúwaté ímáaná cáimiétacanéeri iyú. Yá weedápiná yáí cawènírica Cristo yáapichawa, wàuwichàacáináwa Cristo írìpiná weebáidacáiná itàacái, wàyacaténá cáimiétaquéeri iyú yáapicha chènuniré icamaláná mèlumèlúri írìcu.

La gloria que ha de venir

¹⁸ Nuicáca iyúwa achúméerína meedá yáí wàuwichàanácawa cháí èeri írìcu nuináidacáináwa íwali yáí wàyáanápínaca cáimiétaquéeri iyú Wáiwacali yáapichawa chènuniré icamaláná mèlumèlúri írìcu wacúacaténá yáapicha macáita.

¹⁹ Macáita wawási Dios idàbèericaté cháí èeri írìcu, capíraléeri cáli íinata nacái, macáita máini natuíyáaca wéenáiwáná yàanáca caquialéta, Dios yáasáidacatáipínacata yéenibeca wía.

²⁰ Dios yúuwichàidacaté macáita wawási idàbèericaté, iná càmita máini cayábaca náyaca siúcade, Dios íináidacáináweta yúuwichàidáanápínaté nía. Quéwa Dios iwàwacaté iwasàaca macáita wawási yúuwichàacáisi fícha áibaalípiná.

²¹ Macái wawási Dios idàbèericaté, áibaalípiná Dios iwasàapíná níawa báawéeri fícha, càmita quirínama nacái nabadácawa, néese náyapíná cayábéeri iyú wáapicha, wía Dios yéenibeca, wáyapínacáiná mabáyawanáwaca, cáimiétaquéeri iyú nacái Dios icamaláná mèlumèlúri írìcu.

²² Wáaliacawa macái wawási Dios idàbèericaté cháí èeri írìcu, capíraléeri cáli íinata nacái, macáita yáí iyéerica idéca yúuwichàacawa déecuúri iyú Dios idàbocatáiseté yúuwichàidaca nía àta siuca nacáide, èeri mìnánái ibáyawaná iwalíise. Yá macáita nàuwichàacawa, càide iyúwa inánái úuwichàacaalíwa umusúadacaténá íicá èeri.

²³ Càmita abéta yúuwichàacawa yáí macáita wawási Dios idàbèerica, wíacáaníta nacái wàuwichàacawa, wía Dios yéeyéicaté írì Espíritu Santo wáalíacaténáwa Dios imànínápiná walí cayábéeri càide iyúwaté ímáaná walí. Wàuwichàacawa wáináidacawa wawàwalícuècawa idècunitáaca watuíyáaca wéenáiwáná yàanáca, Dios yáasáidacatáipínáta yéenibeca wía imchàidacaalípiná wíawa yéetácáisi fícha.

²⁴ Dios idéca iwasàaca wía yàasu yúuwichàacáisi fíchawa, imànicaténá walí cayábéeri áibaalípiná wapíchalécawa. Imáalàidacaalíté imànica walí yáí cayábéeritá, yá càmita iwàwacutá watuíyàacatáni.

²⁵ Quéwa càmitáacá yéewa waicáca yáí cayábéeri watuíyèerica siúcade, iná iwàwacutá watuíyáaca mamáalàacatani, matuíbanáiri iyú, càmita nacái waméyáawa watuíyáacani.

²⁶ Càita nacái Espíritu Santo iyúudáca wía, ichàníadaca wáiwitáise, càmicáiná wáaliawa cayába càinácaalí iwàwacutáaná wasutáca Dios fícha càide iyúwa iwàwacutáaná wáaliacawa. Quéwa Espíritu Santo isutáca walípiná Dios fícha manuúsiwata. Isutáca walí Dios fícha tãacáisi iyú càmlírica yéewa èeri mìnánái yáalímá icàlidaca nataacái iyúwa.

²⁷ Diosca, yáí yáalíerica wawàwa, yáalá nacái yéemíaca càinácaalí ímáaná yáí tãacáisi Espíritu Santo icàlidéerica, yacáiná Espíritu Santo isutáca walí Dios fícha càide iyúwa Dios iwàwáaná, wía Dios yéenibeca.

Más que victoriosos

²⁸ Wáaliacawa macáita yái wachàbàanacawa, wía Dios yàasunáica, Dios idéca imàacaca ichàbacawa, iyùdàacaténá wía, yéewanápiná wàyaca càide iyúwa iwàwáaná, wía cáininéeyéica iicáca Dios, Dios imáidéeyéica càide iyúwaté ínáidáanáwa imáidáanápinaté wía yàasunáipináwa.

²⁹ Dios yáaliacatéwa wàwali bàaluitésíwa, yáté ínáidacawa imàacáanápinaté wadèniaca waicáanáwawa Dios Iiri iicácanáwa nacáiri, wadèniacaténá nacái wáiwitáisewa càide iyúwa Dios Iiri íiwitáise íyáaná yéewanápiná wabèericani, yái Iirica, icuèrica wía manùbéeyéica.

³⁰ Wía Dios ínáidéeyéicatéwa ìwali quèecharatécáwa imàacáanápinaté wàyaca càide iyúwa Iiri íyáaná, wíacata Dios imáidéeyéicaté yàasunáipináwa. Wía Dios imáidéeyéicaté yàasunáipináwa, wíacata nacái mabáyawanéeyéicaté Dios iicá. Wía Dios iiquéeyéicaté mabáyawanéeri iyú, wíacata nacái Dios ínáidéeyéicatéwa ìwali imàacáanápiná wàyaca cáimiétacanéeri iyú yáapicha chènuniré icànéeyéipiná Dios icamaláná mèlumèlúiri iyú.

³¹ ¡Iná péemiacué cayábani, nuénáná! ¡Dios yàacawéridacáiná wía, íná canácata yáaliméerica imáaláidaca wía!

³² Dios càmitaté imáisanlaca wáicha Iiriwa, càmitaté nacái icúa Iiriwa yùuwichàacáisi ícha, néese Dios ibànucaté Iiriwa yéetáanápinatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíise. Dios imànicáinaté walí yái cayáberri manuíswéerica, íná yéewa wáaliacawa báisíiri iyúcani Dios yáanápiná walíni Iiri yáapichawa, macáita yái wamáapuèrica.

³³ ¡Canácata yáaliméeripiná icháawáaca wabáyawanámi iináwaná ìwali Dios irí, wía Dios yeedéeyéicaté yàasunáipináwa! Yácáiná idéca mabáyawanáca Dios iicáca wía.

³⁴ ¡Canácata yáaliméeripiná yúucaca wía infierno iriculé wabáyawanámi ìwalíise!, yácáiná Cristo Jesús yéetácatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíise, imicháacaté nacáiwa yéetáacáisi ícha. Yáté yàacawa chènuniré yáawinacaténáwa Dios yéewápuwáise icúacaténá macáita Dios yáapicha. Jesucristo isutáca iyaca Dios ícha walípiná mamáalàacata, itàanáca wawicáú Dios yáapicha.

³⁵ ¡Canácata yáaliméeripiná yeedáca wía Cristo ícha, yái cáininéerica iicáca wía! Ewita wáuwichàacaalíwa, éwita nacái máinícaalí achúmaca wáináidaca wawáwawa, éwita nacái nàuwichàidacaalí wíawa Wáiwacali ìwalíise weebáidacáiná itàacái, éwita máapicaalí wía manuíswata, éwita catúulécanácaalí wía, éwita máinícaalí nawàwa namànica walí báawéeri, éwita nanúacaalí wíawa, càicáaníta canácata yáaliméeri yeedáca wía Cristo ícha, yái cáininéerica iicáca wía.

³⁶ Aiba profeta icálidacaté Dios itàacái bàaluité ímíerica càinácaalí Dios yàasu wenáiwicanái yùuwichàanápinatéwa. Íimacaté:

“Mamáalàacata nawàwa nanúaca wía weebáidacáiná pitàacái. Càide iyúwa wenáiwica itécaalí ipírawa oveja alé yàatalé inuérica píraí, càita nacái nawàwa nanúaca wía”, íimacaté yái profetaca.

³⁷ Quéwa éwita wáuwichàacáanítawa càiri wawási ìwalíise, càicáaníta wamawèniadaca wàacawa macái báawéeri íiwitáaná, cachàiniwanái mamáalàacata nacái wáiwitáise Wáiwacali Jesucristo ìwaliwa, ichàini iyú nacái, iyùdàacáiná wía, yái Wáiwacali cáininéericaté iicáca wía, yéetáanápinatéwa wáichawalíná.

³⁸ Nùaliacáináwa báisíiri iyúcani canácata yáaliméeri yeedáca wía Dios ícha yái cáininéerica iicáca wía. Ewita wéetácaalíwa, éwita wàyacaalí quirita nacái, càicáaníta canácata yáaliméeri yeedáca wía Dios ícha. Angelnáí nacái, demonio íiwacanánái nacái càmita nàalimá needáca wía Dios ícha. Canácata báawéeriqueí yáaliméeri yeedáca wía Dios ícha, yái báawéerica iyéerica siúcade, càita nacái báawéeri iyéeripiná wapíchalécáwa, canácata yáaliméeripiná yeedáca wía Dios ícha.

³⁹ Ewita wàacaalíwa dùlupùta yàasu cáli néré, càita nacái walicùacaalíwa depuúwalé cáli iriculé, càicáaníta canácata yáaliméeri yeedáca wía Dios ícha. ¡Yá canáca áiba wawási Dios idábéericaté yáaliméeripiná yeedáca wía Dios ícha, yái wáaliéricawa cáinináca iicáca wía ibànucáinaté Wáiwacali Cristo Jesús yéetáanápinatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíise!

9

Dios ha escogido a Israel

¹ Núa, yeebáidéerica Cristo itàacái, nùumacué píri báisíiri iyú, càmitacué nacái nuchíwáida pía. Espíritu Santo imàacacáiná matuíbanáica nuwàwa, íná yéewa nùaliacawa nucálidacani báisíiri iyú.

² Máini catúulécanáca numànica nuwàwawa nuénánái israelitanái ìwaliwa, achúma nacái nuwàwa mamáalàacata nàwali.

³ Máini cáinináca nuicáca nuénánáisiwawa, nùawiría yéénánái, ínaté batéwa nuwàwacaté càmita Cristo yàasu wenáiwica núa Dios yùuwichàidáanápinaté núa càiripináta nùulimácaalí nuétácawa nuénánái israelita íchawalínáwa, nuwasàacaténá núa Dios yàasu yùuwichàacáisi

lícha. Quéwa càmita yéewa nuétácawa náichawalíná nabáyawaná ìwalíse, éwita cáininácaníta nuicáca nía manuísíwata.

⁴ Israel itaquénáinámica nía. Dios yeedácaté nía yàsunáipináwa iicácaténá nía iyúwa yéenibewa. Bàaluité Dios iyacaté nàacuésemi icamaláná mèlumèluíri írìcuwa. Imànicaté nacái nàapícha wawàsi icùtanápináté nía. Imàacacaté nacái itàacáíwa profeta Moisés írì, yéewacaténá israelitanái yáalíacawa càinácaalitè Dios iwàwáaná nàyaca. Dios yéwáidacaté nía nacái namànicaténá culto nàacaténá Dios icàaluíná. Icàlidacaté nacái nalí cáimiétacanéeri iyúni imàninápináté nalí cayábéeri manuísíwata.

⁵ Níái israelitaca, níacata wàawirinámi itaquénáinámica. Néeseté Wáiwacali, yácata israelitanái yàasu Mesías, yái nacuèrinápináca Dios ibànucericaté nalí. Wáiwacali yàanàacaté aléi èeri írìculé, yáté imusúaca iicá èeri iyúwa israelitasàiri. Yái Wáiwacali, yácata Wacuèriná Diosca cachàinírìca náicha canánama, icuèrica nacái macáita, iná wàacuè Wáiwacali írìwa cayábéeri càiripináta. Báisíta, amén.

⁶ Quéwa éwita càmicáníta macáita Israel itaquénáinámi neebáida Dios itàacái, càicáaníta Dios càmita yúuca líchawa itàacáíwa icàlidéericaté nalí cáimiétacanéeri iyú, íméerica imàninápiná nalí cayábéeri. Quéwa càmita Dios iicá macáita Israel itaquénáinámi iyúwa yàasunáíwa, báisi israelitanáisiwaca, níacáiná abénaméeyéi néená càmita neebáida Jesucristo itàacái.

⁷ Dios càmita iicá iyúwa yàasunáíwa macáita Abraham itaquénáinámi, yácáiná Dios càì ímacaté Abraham írì: “Nuicápiná iyúwa nùasunáíwa píiri Isaac itaquénáinámi”, càì ímacaté yái Diosca, éwita Abraham idèniàcanítatè yéenibewa áibanái.

⁸ Iná yéewa wáalíacawa Dios càmita iicá iyúwa yéenibewa macáita Abraham itaquénáinámi, néese níawamita cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios itàacái Dios icàlidéericaté Abraham írì cáimiétacanéeri iyú, íméerica Dios imàninápináté cayábéeri Abraham itaquénáinámi írì.

⁹ Dios icàlidacáinatè Abraham írìni cáimiétacanéeri iyú imàcáanápináté quéenibeca Abraham. Yátè càì Dios ímaca: “Aiba camuipíná numàacapíná quéenibeca píri úara piacawéétúaca Saraca, yá udènlápináca uúriwa”, ímacaté yái Diosca.

¹⁰ Iyaca áiba wawàsi nacái: Wàawirimi Abraham líri ípidenéericaté Isaac idèniacaté yéenibewa yáacawéetúaca Rebecca yáapichawa. Pucháiba aslanáica níara Isaac yéenibeca. Ibèeri ípidenátè Esau, iméeréeri nacái ípidenátè Jacob.

¹¹⁻¹³ Quéwa ipíchawáiseté namusúaca náicá èeri, ipíchawáiseté nacái namànica cayábéeri, báawéeri nacái, yátè Dios ímaca Rebeca írì: “Ibèeri íbaidapíná iméeréeri írìwa”, càitè ímaca yái Diosca. Càitè nacái profeta itànàacaté tàacáisi nàwali Dios inùmallicúse. Dios ímacaté: “Cáininácaté nuicáca Jacob, quéwa càmitatè nuedá Esau nùasu wenáiwicápináwa”, càitè ímaca yái Diosca. Càita wáalíacawa Dios yeedáca nía yàasu wenáiwicáanápináwa càide iyúwatè ínáidáanáwa. Yási ímáidaca wenáiwica yàasunáipináwa quéwa càmita ìwalíse yái namànírìca.

¹⁴ Iná cawàwanáta áibanái ímaca báawacasa Dios íwítáise càmicáiná ímáida wenáiwica yàasunáipináwa ìwalíse yái namànírìca. ¡Càmírita!

¹⁵ Dios ímacáinatè profeta Moisés írì: “Nuicápiná napualé cawinácaalí nuwàwéeyéica nuicáca ipualé. Càita nacái catúulècanápiná nuicáca cawinácaalí nuwàwéeyéica nuicáca itúulècaná”, càitè Dios ímaca.

¹⁶ Iná yéewa wáalíacawa Dios càmita iicá wenáiwica ipualé ìwalíse yái nawàwéerica, ìwalíse nacái yái namànírìca macái nachàini iyúwa. Néese iicáca napualé ínáidacáinatè imàninápiná nalí cayábéeri.

¹⁷ Càitè nacái bàaluité Dios ímacaté faraón írì, yái icuèricaté Egipto yàasu cáli. Dios ímacaté: “Nudéca numàacaca picúaca piasu cáliwa nùasáidacaténá nuchàiniwa macái èeri mìnánái írì numànicaalípiná píri wawàsi caiyéininéeri. Iná yéewa macái èeri mìnánái yéemlápíná nuínáwaná ìwali”, ímacaté yái Diosca.

¹⁸ Càita wáalíacawa catúulècanáca Dios iicáca cawinácaalí Dios iwàwéeyéica iicáca itúulècaná. Dàalaca nacái imàacaca áibanái íwítáise dàalacaténá nánáidacawa nawàwallicúsewa.

¹⁹ Cawàwanáta píimaca píináidacawa píriwa: “Dios imànicáiná càì, iná canáca yéewaná Dios yúuwicháidaca báawéeyéi wenáiwica Dios imàcacáiná namànica nabáyawanáwa”, càì píináidacawa cawàwanáta.

²⁰ Picá càì píimaca. Wenáiwicáiná pía meedá, canáca yéewaná pisutáca péemliawa Dios cáná yéewa imàni wawàsi. Péemli comparaciòn: Canácatáita càì catúa ímaca írì yái imànírìca úa: “¿Cáná càì píimànica núa?”, càmita yéewa úuma úái catúaca.

²¹ Yái imànírìca catúa yáalímá imànica íbái iyúwata iwàwáaná imànìcani. Iná imànica íbái yéená úasiwaná, yéenáta nacái imàni áiba iwàsape iyú.

²² Càita nacái báisíiri iyú Dios yéewa imànica càide iyúwa iwàwáaná. Dios yéewa yúuwicháidaca manuísíwata ichàini manuírì iyúwa macáita wenáiwica Dios ínáidéeyéicatéwa yúuwicháidáanápiná nía, cawinácaalí imàníyéica íbáyawanáwa. Dios idéca ìdeníaca yái namànínáca nabáyawanáwa déecuiri iyú.

²³ Càita nacái Dios imànica yeedácatená wía yàasunáipináwa. Dios íináidacatéwa cattúlécanáanápínaté iicáca wía, imànínápínaté nacái walí cayábéeri manuísíwata. Íináidacaté nacáiwa imàacáanápíná wàyaca cáimiétacanéeri iyú yáapicha chènuniré icamaláná mèlumèluri írìcu. Càì imànica walí yàasáidacaténá íwítáise cachàiníriwa macái wenàiwica írì.

²⁴ Iná Dios idéca imáidaca wía yàasunáipináwa, abénaméeyéi wéenanái wía judíoca, abénaméeyéi nacái càmíyéi judío.

²⁵ Càité nacái profeta Oseas itànàacaté tàacáisi bàaluité Dios inùmalicúise. Dios íimacaté: “Aibanái càmíyéité nuçua bàaluité, nuçupíná níawa áibaalípiná. Nía nacái càmíyéica áibanái iwáwa bàaluité, cáinínápínáca nuicáca níawa.

²⁶ Alé núumacatalécaté nalí: ‘Càmíyéicué pía nùasu wenàiwica’, alé núumapínáca nàwaliwa nuénibeca nía, núa cáuri Diosca”, íimacaté yái Diosca.

²⁷ Bàaluité profeta Isaías íimacaté israelitanái íwali: “Ewita manúbéeyéicáaníta níai Israel itaquénáinámica càide iyúwa càina imulúí, càicáaníta càmíyéipíná manúba nía Dios iwáséeyéipíná yàasu yúuwichàacáisi íichawa.

²⁸ Yácáiná Wacuèriná Dios imànipíná mesúnamáita macáita càide iyúwaté íimáaná imànínápínaté cháì éeri írìcu”, càité íimaca yái Isaíasca.

²⁹ Càité nacái profeta Isaías íimaca bàaluité: “Wacuèriná Dios, cachàiníri náicha canánama, càmicaalíté ichàiniada wéenibe yéetácáisi íichatá, wía israelítaca, yáté càica wíatáde iyúwa pucháiba yàcalémi Sodoma, Gomorra nacái, Dios imáalàidéeyéicaté nabáyawaná íwalísewa”, càité íimaca yái profetaca Isaías.

Los judíos y el evangelio

³⁰ Píemíacué cayábani. Abénaméeyéi càmíyéi judío, càmíyéicaté nacái icutá Dios cayábáanápíná iicáca nía, mabáyawanáca Dios iicáca nía, cawínácaalí yeebáidéeyéica Jesucristo.

³¹ Quéwa, israelitanái càmítaté càì namànica. Nadènlacaté tàacáisi profeta Moisés itànèricaté Dios inùmalicúise icàlidéerica càinácaalíté israelitanái iwàwacutáaná nàyaca machacàníri iyú Dios iicápiná. Néese máiníté náalimáidaca namànica macáita cayábéeri iyú càide iyúwa yái tàacáisi íimáaná, náimacáináté mabáyawanáca Dios iicáca nía íwalíse yái cayábéerica namàniricaté. Quéwa càmítaté mabáyawaná Dios iicáca nía.

³² Nucálidacué píriní siùcade cáná yéewa càmita mabáyawaná Dios iicáca nía: Nawàwacáiná cayábaca Dios iicáca nía íwalíse yái namànínáca cayábéeri iyú càide iyúwa profeta Moisés ichùullanáté nàawirináimi. Càmita nawàwa cayábaca Dios iicáca nía íwalísecáita yái neebáidáanáca Dios. Iná yéewa nacaláacawa Dios íicha Jesucristo íwalíse, báawacáiná naicáca Cristo yéetáanáwa cruz íwali. Càita Jesucristo iyaca nalí siùcade iyúwa manuiri íba wenàiwica yúuwéeriwa iwéré cáiwíri iyú.

³³ Càité nacái áiba profeta itànàacaté tàacáisi bàaluité Dios inùmalicúise Jesucristo íwali. Yái Jesucristoca càicanide iyúwa manuiri íba. Dios íimacaté:

“Càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí cayábéeri íba manuiri idàbacaténá imànica capíi dàalanama, càita nacái nubànùapíná abéeri wenàiwica israelitanái írìwa nacuèrinápíná máiníri cayábaca, níara iyéeyéica Jerusalén iyacaléná írìcu, áibaalí ípidenacatalé Sión. Quéwa abénaméeyéi néená càmítapíná neebáida itàacái, calúa nacái naicápinácani. Quéwa abénaméeyéi néená neebáidapíná itàacái, íná càmita achúma nawàwa neebáidáaná íwalísewa, yácáiná Dios imànipíná naliwa macáita càide iyúwaté íimáaná nalí”, íimacaté yái Diosca.

10

¹ Píacué nuénánáica, máini nuwàwaca Jesucristo iwásáca israelitanái Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Iná nusutáca Dios íicha nalípiná mamáalàacata neebáidáanápíná.

² Núalimá nucálidaca nàwali yái cayábéerica: Níai israelítaca máini nawàwaca náaca abéerita Dios icáaluíná, quéwa càmita náalíwa cayába càinácaalí Dios iwàwáaná.

³ Càmita nawàwa neebáidaca Cristo yéetácatéwa yéewanápíná mabáyawanáca Dios iicáca nía. Nawàwaca meedá namànica nachàini iyúwani, cayábáanápínáca Dios iicáca nía íwalíse yái cayábéerica namànirica. Càmita nawàwa neebáidaca Cristo càide iyúwa Dios iwàwáaná, yéewanápíná mabáyawanáca Dios iicáca nía.

⁴ Abéeritaca Cristo yái yáaliméerica imànica macáita càide iyúwa Dios itàacái íimáaná profeta Moisés itànèricaté. Iná yéewa macáita cawínácaalí yeebáidéeyéica Cristo itàacái, mabáyawanáca Dios iicáca nía.

⁵ Bàaluité profeta Moisés itànàacaté càinácaalí wenàiwica náalimáaná nàyaca machacàníri iyú namànicaalí macáita càide iyúwa Dios itàacái íimáaná Moisés itànèricaté. Moisés íimacaté:

“Cawinácaalí wenàiwica imànírica macáita càide iyúwa Dios ichùllaná, yácata iyéeripiná casímáiri iyú”, càité ímaca.

⁶ Quéwa mabáyawanáca Dios iicáca wenàiwica cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo. Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté ímaca: “Picá càì pínáidacawa: ‘Canácata yáaliméeripiná írírica chènuniré’”, càité ímaca Moisés. Yáí tàacáisi ímáanáca càmita iwàwacutá weedáca Cristo chènuníse iyúudàcaténá wía.

⁷ Moisés ímocaté nacái: “Picá nacái pínáidawa: ‘Canácata yáaliméeripiná iricúacawa yéetéeyéimiwa yéewiré’”, càité ímaca Moisés. Yáí tàacáisi ímáanáca càmita iwàwacutá weedáca Cristo yéetácáisi ícha iyúudàcaténá wía. Càmita iwàwacutá wamànica càiri càulenáca wawàsi yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía.

⁸ Péemia Dios itàacái íméerica: “Yáí tàacáisi iyaca mawíenita pírí pinùmalicu, piwàwalicu nacái”, càì ímaca Dios itàacái. Yácata tàacáisi wacàlidéerica íméerica iwàwacutáaná weebáidaca Jesucristo, yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía.

⁹ Picàlidacaalí áibanái írí Jesús iináwaná íwali Wacuèriná Dioscani, peebáidacaalí nacái piwàwalicuísewa Dios imichàidacaté Jesús yéetácáisi ícha, yásí Jesucristo iwasàaca píawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

¹⁰ Weebáidacaalí wawàwalicuísewa, yásí mabáyawanáca Dios iicáca wía. Càita nacái wacàlidacaalí áibanái írí waináwanáwa weebáidaca Jesucristo itàacái Wacuèriná Dioscani, yásí iwasàaca wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

¹¹ Aiba profeta itànàcaté Dios itàacái icàlidéerica tàacáisi Wáiwacali Cristo íwali: “Cawinácaalí yeebáidéeyéica itàacái, càmita achúma nawàwa neebáidáaná íwalísewa, yácáiná Dios imànipiná nálí macáita càide iyúwaté ímáaná nálí”, càì ímaca Dios itàacái.

¹² Cáinináca Dios iicáca wía abédanamata, judíocaalí wía, càmicaalí judío wía nacái wadèniacáiná abéerita Wáiwacaliwa, macáita wía yeebáidéeyéica Wáiwacali Cristo itàacáiwá. Wáiwacali imàni nacái cayábèeri manuísíwata nálí macáita yéeyéica icàaluíná.

¹³ Càicáináaté áiba profeta itànàcaté Dios itàacái Wáiwacali Cristo íwali: “Macáita cawinácaalí isutéeyéica Wáiwacali ícha iicáanápiná napualé, yá Wáiwacali iwasàapináca níawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha”, ímocaté yáí profetaca.

¹⁴ Iná yéewa wáalíacawa iwàwacutáaná wàaca wacàlidaca Wáiwacali iináwaná íwali áibanái wenàiwica írí, càmicáiná náalimá nasutáca ícha iicáanápiná napualé, yá càmirícáwaca neebáida itàacái. Càmita nacái náalimá neebáidaca íwali yáí càmirícáwaca néemia iináwaná íwali. Càmita nacái náalimá néemíaca iináwaná íwali canácaalí áibanái icàlidéeyéipiná nálí itàacái.

¹⁵ Càmita nacái wenàiwicanái yàa icàlidaca nálí itàacái càmicaalí áibanái íbànà nía. Càité profeta itànàca Dios itàacái bàaluité: “¡Máini casímáica waicáca nàanànáca wàatalé, níái itéeyéica walí cayábèeri tàacáisi!” càité ímaca.

¹⁶ Quéwa càmita neebáida Jesucristo itàacái iwasàacaténá nía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Càité profeta Isaías itànàcaté Dios itàacái bàaluité. Ímocaté: “Wáiwacali, canácata yeebáidéerica walí wàasu tàacáisi, yáí wacàlidéerica nálí pinùmalicuíse”, càité ímaca yáí Isaíasca.

¹⁷ Iná yéewa wáalíacawa iwàwacutá wenàiwicanái yéemíaca áiba icàlidaca nálí Cristo itàacái yéewacaténá neebáidaca Cristo.

¹⁸ Quéwa nusutáca nuémíawa: ¿Cawàwanáta càmitaté néemia Dios itàacái, yáí tàacáisi icàlidéerica Dios iináwaná íwali? ¡Báisíta, nadéerica néemiaquéera! Yácáiná Dios itàacái áiba profeta itànèericaté ímaca:

“Macái èeri mínanáí àta alénácaalí nàyaca cháí èeri írìcu náalíacawa iyaca abéeri Dios, naicáicáiná macáita wawàsi Dios idàbèericaté cháí èeri írìcu, capíralèeri cáli ínata nacái”,

càité ímaca yáí profetaca.

¹⁹ Yá nuèpua nusutáca nuémíawa àniwa: ¿Càmíticsa israelitanái yáalíatéwa Dios yeedáanápinaté càmiyéi israelita yàasunáipináwa? Báisíta, nadéerica néemiaquéera, yácáiná profeta Moisés itànàcaté tàacáisi Dios inùmalicuíse. Dios ímocaté:

“Píacué israelitaca, piicápinácué numànica cayábèeri càmiyéi israelita írí, yásí máinicué báawaca píináidacawa, calúacuéca nacái piicáca nía, níái piyúunáidéeyéicuéca càmiyéica yáalimá yáalíacawa Dios íwali”,

ímacaté yáí Moisésca.

²⁰ Néese càmitaté cáalu profeta Isaías, yá itànàcaté càiri tàacáisca àniwa Dios inùmalicuíse. Dios ímocaté:

“Nudéca numàacaca náalíacawa nùwali, níara càmiyéica israelitaca, càmiyéicaté iwàwa yáalíacawa nùwali. Nudéca nacái núsáidaca nuíwítáise cachàíníriwa nálí, níara càmiyéicaté isutá yéemíawa nuináwaná íwali”,

càité ímaca yáí Diosca, càmiyéi israelita íwali.

21 Isaías itànàacaté Dios itàacái nacái israelitanái ìwali. Dios ìimacaté: “Mamáalàacata nùalimáidacaté nuwènuadaca náiwitáise báawéeri ícha, níai israelitaca càmíiyéica yeebáida nutàacái, càmíiyéi nacái iwàwa nucùaca nía”, ìimacaté yái Diosca.

11

El Israel escogido

¹ Iná cawàwanáta áibanái iyúunáidaca Dios idéca yúucaca íchawa yàasu wenàiwicawa cáininéeyéica Dios iicáca, níai israelitaca. ¡Càmíirita!, núacáiná nacái israelitaca núa, Abraham itaquérinámi, Benjamín yàawiria yéénaca núa.

² Bàalutésíwa Dios yeedáca israelitanái yàasu wenàiwicanáipináwa, yá siúcade càmita yúuca íchawa nía. Píalíacuéwa cànácaalí Dios itàacái icálidáaná profeta Elías ìwalitè. Elías isutàcaté Dios ícha, yátè Elías ícháawàca israelitanái ìinàwaná ìwali Dios ìri. Elías ìimacaté Dios ìri:

³ “Nuíwacali, israelitanái nadéca nanúaca píasu profetanái, nadéca namáalàidaca píasu altar canánama, nàawirináimi nàacatalécaté picàaluíniná. Abéericata núa iyaca quiríta. Nawàwata nacái quéwa nanúaca núa”, ìimacaté yái Elíasca.

⁴ Quéwa Dios ìimacaté Elías ìri: “Nudéca nucùaca nía báawéeri ícha, nùasu wenàiwicawa israelitanái siete mìl namanúbaca asianái càmíiyéica yàa cuwáisàiri Baal yéénáiwana icàaluíniná”, ìimacaté yái Diosca.

⁵ Càita nacái siúcade nàyaca mamáalàacata máisibáwanáita israelitanái Dios yeedéeyéica yàasunáipináwa ìináidacáinátéwa imànínápiná nali cayábéeri mawèníri iyú.

⁶ Dios càmita yeedá nía yàasunáipináwa ìwalíse yái cayábéerica namáníríca ìrípíná nachàini iyúwa. Néese Dios yeedáca nía yàasu wenàiwicapináwa iwàwacáiná imànica nali cayábéeri mawèníri iyú. Dios imànicaté nali cayábéeri mawèníri iyú yeedácaalítè nía yàasunáipináwa, éwita càmíicánítatè namáni cayábéeri.

⁷ Iná càica nàyaca: Madécaná israelitanái nawàwacaté Dios iicáca nía mabáyawanéeri iyú, quéwa Dios càmítatè càì imàni. Néese abénaméeyéi israelitanái Dios ìináidéeyéicatéwa yeedánápinátè nía yàasunáipináwa, mabáyawanáca Dios iicáca nía. Quéwa áibanáica, dàalacaté Dios imàacaca náiwitáise dàalacaténá nánáidacawa, càulenacaténátè neebáidacani, níai càmíiyéica iwàwa yeebáidaca Dios itàacái.

⁸ Càitè nacái profetanái itànàaca Dios itàacái israelitanái ìwali. Náimacaté: “Dios imàacacaté dàalaca náiwitáise, dàalacaténá nánáidacawa, càmíiyéipíná yáalía yéemiaca cànácaalí báisíiri tàacáisi ìimáaná. Càita nacái nía siúcade. Péemiacué comparacón: Càica níade iyúwa wenàiwica idènièyéica ituíwa càmíiri náalimá naicáidaca iyú, idènièyéica nacái yúuwíwa càmíiri náalimá néemiaca iyú”, càitè náimaca níai profetaca.

⁹ Rey David itànàacaté nacái Dios itàacái israelitanái ìwali. Ìimacaté: “Nàasu cayábéeri yàacàsi, cawèníri wawàsi nacái ichiwáidapíná nía, nayúunáidacaténá cayábaca náapicha Dios. Néese, ráunamáita Dios yúuwichàidapíná nía nabáyawaná ìwalísewa.

¹⁰ Càipínáca níade iyúwa matuíyéi, càmíicáiná náalíawa Dios yúuwichàidáanápíná níawa. Dios imàacapíná báawéeri yúuwàcawa nàwali, yá nàuwichàapínácawa mamáalàacata”, càitè ìimaca yái Dios itàacáica.

La salvación de los no judíos

¹¹ Iná cawàwanáta áibanái iyúunáidaca Dios idéca yúucaca íchawa judíonái càiripínáta nabáyawaná ìwalíse, yái càmínáca neebáida Jesús itàacái. ¡Càmíirita! Dios càmítatè imàca naméeràacawa yúucacaténá íchawa nía meedá càiripínáta. Néese Dios iwàwacaté càmíiyéi judío yeebáidaca Jesús itàacái yéewanápiná judíonái iicáca cànácaalí càmíiyéi judío nàyáaná casímáiri iyú Dios yáapicha, yéewacaténá judíonái iwènúadaca ìiwitáisewa neebáidacaténá nacái Jesucristo itàacái.

¹² Càmítatè judíonái yeebáida Cristo itàacái, ìnà Dios idéca imàacaca càmíiyéi judío yeebáidaca. Càita càmíiyéi judío nadéca nàanàaca cayábéeri wawàsi càmíicáiná judíonái yeebáida Cristo itàacái. Iná yéewa wáalíacawa Dios imànínápiná máini cayábéeri cachàiniwanái macái éeri mìnánái ìri judíonái iwènúadapínácaalí ìiwitáisewa Dios ìrípíná àniwa yéewacaténá manùbéeyéi neebáidaca Cristo itàacái.

¹³ Quéwa siúcade nuwàwacué nucáidaca píri wawàsi, píacué càmíiyéica judío. Dios idéca ìbànàca núa nucálidacaténá itàacái càmíiyéi judío ìri, ìnà máini cawènica nuicáca yái nuíbaidacalécawa, nuwàwaca nacái nuíbaidaca Dios ìrípíná cachàiníri iyú.

¹⁴ Nuwàwaca nuénánái judíonái iicáca cànácaalícué píyáaná casímáiri iyú Dios yáapicha, yéewacaténá nawàwaca neebáidaca Cristo itàacái càide iyúwacué peebáidáaná. Càita cawàwanáta nùalimá nuwènuadaca náiwitáise Cristo ìrípíná iwàsàacaténá nía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

¹⁵ Dios idéca iwènùacawa judíonái fícha càmícáináté nawàwa neebáidaca Cristo itàacái, íná siúcade yáalimá cayábaca Dios macái èeri m̀nanaí yáapícha. Iná yéewa wáaliacawa Dios im̀nánínápiná máiní cayábéeri cachàiníwanáí mamáalàacata macái èeri m̀nanaí írì judíonái nawènùadacaalípiná náiwitáisewa Dios írìpiná àniwa. ¡Yásí máinípiná cayábaca walíni càide iyú wenáiwica ícáucàacaalíwa yéetácáisi fícha!

¹⁶ Péemiacué comparación: Judíonái im̀nicaalí idàbáanéeri pan ofrenda piná namàacacaténáni Dios írì sacerdotenái iyáapíná, yásí Dios yàasucani, yáí idàbáanéeri panca nam̀níríca íbesi fícha panpiná. Dios yàasucáináni, yáí idàbáanéerica panca, íná Dios yàasuca yáí íbesica macáíríta. Càita nacái wamàacacaalí àicu ipíchu ofrenda iyú Dios írì, yásí Dios yàasuca nacái àicu yàanaca canánama. Yáí comparacióna íimáanáca càicanide iyúwa judíonái yàawirináimi. Dios yàasu wenáiwicacaté nía idàbáanéeyéicaté, íná yéewa wáaliacawa áibaalípiná Dios yàasu wenáiwicapínáca nacái nataquénáními, níái judíoca.

¹⁷ Péemiacué áiba comparación: Dios íicáca yàasu wenáiwicawa càide iyúwa olivo yéetaná. Quéechatécáwa yàasu wenáiwicaca níái judíoca. Néseté abénaméeyéí néená nawènùadaca náiwitáisewa Dios fícha. Ináté càmíta quirínama Dios yàasu wenáiwica nía, càide iyúwa wawichùacaalí báawéeri yàanami olivo yéetaná fícha. Néese Dios imáidacaté pía, pía càmíríca judío yàasu wenáiwicacaténá pía judíonái yámírícbùaa, càide iyúwa wachanàidacaalí áiba íiwitáaná olivo yàanata ànalímáiséerica idàbáanéeri wachanàidéerica yámírículé càyacanacaténáni olivo yéetaná ìwali. Yáí yàanaca ànalímáiséeri wachanàidéerica olivo yéetaná ìwali íimáanáca càicanide iyúwa pía, pía càmíríca judío yeebáidéerica Cristo itàacái, yéewacaténá Dios yàasu wenáiwicaca pía, càide iyúwaté judíonái iyáaná quéechatécáwa.

¹⁸ Picá cáimáca píicáca píawawa náicha níái Dios yàasu wenáiwica idàbáanéeyémica, níái judíoca. Píyùnàidacaalí cayábaca pía judíonái fícha, néese píwàwali càmíta yéewa cachàinica pía Dios yàasu wenáiwica idàbáanéeyéí fícha, níara judíonái yàawirináimi yeebáidéeyéicaté Dios itàacái bàaluité, càide iyúwa àicu yàana càmíná yéewa càiyacanacani ichàini iyúwa méetàuculé àicu ipíchu fícha.

¹⁹ Cavàwanáta càì píimaca: “Quéwa Dios iwichùacaté idàbáanéeri yàanami ichanàidacaténá núa olivo yéetaná ìwali. Càita Dios imàacaca yàasu wenáiwicaca núa, íná cayábéerica núa judíonái fícha”, càì píwàwa píimaca cavàwanáta.

²⁰ Cayába, nuénásàiri, picá càì píinàidacawa. Píwàwali Dios yúucacaté fíchawa nía càmíyéicaté yeebáida itàacái, idéca nacái imàacaca yàasu wenáiwicaca pía peebáidacáiná Jesucristo, càide iyúwa wawichùacaalí báawéeri yàanami olivo yéetaná fícha wachanàidacaténá áiba íiwitáaná olivo yàana àicu ìwali. Càité Dios imànica píri cayábéeri, íná picá cachàini píicáca píawawa judíonái fícha, néese píaca Dios icàaluíná, picá píchawa cayába nacái, ipíchaná pímanica píbáyawanáwa.

²¹ Càmícáináté Dios imàaca iwàwawa nabáyawaná fícha níái idàbáanéeyémica yàanaca, níái judíoca càmíyéica yeebáida Cristo itàacái. Iná yéewa wáaliacawa càmíta imàacapíná iwàwawa píbáyawaná fícha pímanicaalí píbáyawanáwa mamáalàacata càide iyúwaté judíonái im̀nání.

²² Iná píinàidawa cayába Dios ìwali máiníri cayábaca íiwitáise, quéwa máiníri cachàinica íiwitáise nacái. Dios imànicaté cachàini nalí icaléeyéicatéwa Dios fícha nabáyawaná ìwalísewa, néese imànicaté píri cayábéeri. Quéwa iwàwacutá peebáidaca itàacái mamáalàacata, píwènùadacaténá píiwitáisewa píbáyawaná fíchawa. Càmicaalí càì pímaní, yásí yúuca fíchawa pía càide iyúwa wawichùacaalí báawéeri yàanami olivo yéetaná fícha.

²³ Quéwa judíonái nawènùadacaalí náiwitáisewa neebáidacaténá Cristo itàacái, yásí Dios yàasu wenáiwicaca nía àniwa, càide iyúwa wachanàidacaalí olivo yàanami àniwa olivo yéetaná ìwali wálísai iyú, cachàiníríciná Dios imànicaténá càì.

²⁴ Péemla comparación: Wáalimá wamànica càulenéeri wawàsi wachanàidáaná ànalímáiséeri àicu yàana cayábéeri olivo yéetaná ìwali idàwinàacaténáwa, íná yéewa wáaliacawa càmíríca máiní càulenáca wachanàidaca olivo yàanamísiwa olivo yéetaná ìwali, yáí yàanamica wawichuèricaté olivo yéetaná fícha. Càita nacái Dios imànica: Dios imàacacaté yàasu wenáiwicaca pía, éwita càmícaníta judío pía, íná yéewa wáaliacawa imàcáanápiná yàasu wenáiwicapíná nía àniwa níái judíoca, neebáidacaalí Cristo itàacái, idàbáanéeyéicáináté Dios yàasu wenáiwicaca nía bàaluité.

La salvación final de los de Israel

²⁵ Píacué nuénánáica, nuwàwacué píaliacawa wawàsi íbàacanéeri ìwali ipíchanácué máiní cáimacáica píicáca píawawa israelitanái fícha. Dios idéca imàacaca dàalaca náiwitáise achúma èerita, níái israelítaca. Cápíná israelitanái iyaca àta macáita càmíyéí judío néená neebáidacataléta Jesucristo itàacái, macáita càmíyéí judío Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa.

²⁶ Idécanámi càì ichàbacawa, yásí Dios íwasàapíná Israel itaquénáními canánama Dios yàasu yúuwichàacáisi fícha. Càica wáaliacawa bàaluitécáiná profetanái itànàacaté tàacáisi Dios ínùmalcíuse. Càité Dios íimaca:

“Yái iwàsèeripináca israelitanái yàanàpiná Sión iyacàlená néeseewa. Yá iwènúadapiná náiwitáise nabáyawaná íchawa, níái Jacob itaquénáinámicá.

²⁷ Càipiná numànica naliwa machacànìiri iyúni càide iyúwaté numànináté wawàsi nàawirináimi yáapicha, numàccáanápínaté nuwàwawa nabáyawaná ícha”, ímacté yái Diosca.

²⁸ Siúcade manùbéeyéi judío yéená càmitàacáwa neebáida yái tàacáisi icàlidéerica Jesucristo iwàwaca iwàsàaca wenàiwicanái Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, íná Dios iicáca judíonái iyúwa yúuwidenáíwa. Nàuwidecaté namànica Dios, néeseté piacué càmíyéica judío pidàbatacécué pèemlaca Dios itàacái peebáidacaténacué nàamiricubàa. Quéwa cáinináca Dios iicáca judíonái mamàalàacata imànicáináté wawàsi nàawirináimi yáapicha yeedáanápínaté nía yàasunáipínáwa.

²⁹ Cáinináca Dios iicáca judíonái mamàalàacata càmicáiná Dios yèepùadapiná náichawa yái cayábèeri wawàsica imàniricaté nàawirináimi yáapicha, càmita nacái Dios yúucapiná íchawa nía, níái wenáiwica Dios imáidéeyéicaté yàasunáipínáwa.

³⁰ Bàalutíe càmitacúe pimàni càide iyúwaté Dios iwàwáaná. Quéwa siúcade càmicáiná judíonái imàni càide iyúwa Dios iwàwáaná, íná catúlécánaca Dios iicácuéca pía, piacué càmíyéica judío.

³¹ Càide iyúwacué càmínáté pimàni càide iyúwa Dios iwàwáaná, càita nacái siúcade judíonái càmita namàni càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càide iyúwa Dios iicáanacué pipualé càmicáináté judíonái yeebáida, càita nacái Dios iicápiná judíonái ipualé àniwa.

³² Dios iicápiná judíonái ipualé Dioscáiná idéca cabáyawanáca iicáca macái wenáiwica íwitáaná, yéewanápiná Dios iicáca macái wenáiwicanái ipualé abédanamata.

³³ ¡Máini manuúsiwata! ¡Máini cáalíacáicani áibanái ícha canánama yái Diosca! ¡Máini nacái yáalíacawa macái wawàsi iwali! Canácata yáaliméerica yáalíacawa macáita wawàsi Dios ínáidéericawa iwali; càita nacái canácata yáalíericawa cayába Dios íwitáise iwali macáisiwata.

³⁴ Càité áiba profeta itànàaca Dios itàacái ímèerica: “Canácata yáaliméerica yáalíacawa cayába cáinácaalí Wacuèriná Dios ínáidáanáwa. Canácata nacái yáaliméerica yáalàaca Dios.

³⁵ Macáita yái Dios idènièrica, càmitatè áibanái yàaca írini, íná Dios càmita imawènia áibanái ícha wawàsi, càmita nacái iwàwacutá ipáyaidaca íchawa imawèniacálewa”, ímacté yái profetaca.

³⁶ Canácata cachàinírira Dios ícha, Dios idàbacáináté macáita wawàsi, yá nacái Dios icúaca macáitani, yá nacái macáita yái iyéerica, iyaca Dios írripiná. ¡Iná wàacué Dios írri cayábèeri càirripináta! Báisíta, amén.

12

La vida consagrada a Dios

¹ Piacué nuénánaica, Dios idéca iicáca wapualé manuúsiwata imànicaténá walí cayábèeri, íná nùalàacué pía manuúsiwata pimàccáanápínacué píawawa Dios írri iyúwa cáuri ofrenda, mabáyawanéeri nacái, casímáiri nacái Dios iicáca. Yácata báisíiri culto Dios iwàwèericuéca pimànica írri, placaténacué Dios icàaluíná cáiwitáiseeri iyú.

² Picácué quirínama piyaca càide iyúwa èeri mìnánái iyáaná siúcade, níái càmíyéica yáalíawa Dios iwali. Néese piwènúadacué yái píináidáanáca yéewacaténacué piyaca píiwitáise wàlisàí yáapichawa, yéewanápinacué nacái píalíacawa Dios íwitáise iwali, cáinácaalí Dios iwàwáanáacué pimànica cayábèeri, mabáyawanéeri iyú, casímáirica Dios iicáca.

³ Dios idéca imànica nulí cayábèeri mawèníiri iyú imàccáanápíná nuíbaidaca írripiná. Ichúullaca núa nùalàanápínacué pía. Iná núumacué píri: Picácué máini cachàini píicáca píawawa càmicálicué máini cachàini pía. Néese, iwàwacutacué píináidacawa píwaliwa cáiwitáiseeri iyú. Picácué píalimáida pimànica áiba píibaidacaléwa Dios írripiná càmicáalí Dios imàaca píri càiri chàinisi píibaidacaténá càì. Néese pimànicué píibaidacaléwa Dios írripiná, yái íbaidacalési Dios imàaquèericuéca píri càiri chàinisi pimànicaténáni, yái chàinisi Dios imàaquèericatécué píri idàbacaalítécué peebáidaca itàacái.

⁴ Péemiacué comparación: Abéericata yái waináca, quéwa wadèniaca wàwalíseeriwa madécaná. Iya nacái wáiwita, wacáapi nacái, wàbàli nacái, wàuwí nacái, watuí nacái. Macái wàwalíseeri imanùbaca nadèniaca náibaidacaléwa méetàuncunamata náichawáaca.

⁵ Càita nacái wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Ewita manùbéeyéicánita wía, càicánita wáyaca càide iyúwa abèeri wenáiwica Cristo íchàini iyú. Yá waicáyacacawa càide iyúwa abémisana, càide iyúwa wainá idènianá íwalíseeriwa madécaná quéwa abéericata yái waináca.

⁶ Dios imàacacaté walí chàinisi wáalimáwanama méetàuncunamata wáichawáaca càide iyúwa iwàwáaná imàacaca walíni. Iná iwàwacutá wamànica cayábèeri walíwáaca wayúudàayacacaténáwa, wáibaidáanápíná Dios írri càide iyúwa Dios imàccáanáté walí chàinisi.

Wadèniacaalí chàinisi Dios néeséeri wacàlidacaténá tàacáisi inùmallicuise, yásí iwàwacutá wacàlidaca tàacáisi inùmallicuise càide iyúwa Dios imàacáaná wáaliacani.

⁷ Wadèniacaalí chàinisi Dios néeséeri wayúudàacaténá áibanái, yásí iwàwacutá wayúudàaca nía cayábéeri iyú. Cawinácaalí wéenáca Dios imàaquericaté írì chàinisi yéewáidacaténá áibanái wenàiwica Dios itàacái iyú, iwàwacutá yéewáidaca nía cachàiníri iyú.

⁸ Cawinácaalí wéenáca Dios imàaquericaté írì chàinisi yàalàanápíná áibanái ichàiniadacaténá nawàwa, iwàwacutá imichàidaca áibanái íiwitáise mamáalàacata. Cawinácaalí wéenáca yèerica cawèníri iyúudàacaténá áibanái, iwàwacutá càmíirica canúmasée yàasu ofrenda íwaliwa. Cawinácaalí wéenáca icuèrica wía icùacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutá icùaca wía cáaliacáiri iyú. Cawinácaalí wéenáca Dios imàaquericaté írì chàinisi íicacaténá catúulécaneéeyéi ipualé iyúudàanápíná nía, iwàwacutá iyúudàaca nía casímáiri iyú.

Deberes de la vida cristiana

⁹ Cáininácué piicáyacawa báisíri iyú. Pimàacacué píichawa píiwitáise báawéeriwa. Pimànicué mamáalàacata abéerita yái cayábéerica.

¹⁰ Iwàwacutácué cáinináca piicáyacawa iyúwa abémisana. Iwàwacutácué piicáyacawa iyúwa cachàiniyéi íichawáaca, cáimiétaquéri iyú nacái.

¹¹ Cachànicué píiwitáise, picácué ínu pía. Píibaidacué Wáiwacali írípíná cachàiníri iyú macái picàini iyúwa.

¹² Píyanídacuéwa casímáiri iyú wacùacáinácué wàyáanápíná càiripínáta Dios yáapicha. Píidenácué píuwichàanáwa matuíbanáiri iyúni píuwichàacaallicuéwa Wáiwacali írípíná peebáidacáinácué itàacái. Picácué píiméyáawa písutáca píawawa Dios íicha mamáalàacata.

¹³ Píyúudáacué wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái. Pimàacacué nalí yái namáapuèrica. Pítáidacué cayába cawinácaallicué ipáchiéyéica pía, níai yeebáidéeyéica Jesucristo, peedácaténácué píataléwa nía.

¹⁴ Áibanáicaalí imànicué píri báawéeri, písutácué nalí Dios imànnínápíná nalí cayábéeri. Picácué písutá Dios íicha yúuwichàidàanápíná nía.

¹⁵ Casímáicué píwàwa nàapicha cawinácaalí casíméeyéica iwàwa. Píacawéeridacué nacái cawinácaalí achúméeyéica iwàwa.

¹⁶ Abédanamacué píiwitáise píapichawáaca. Picácué cachàini píicáca píawawa áibanái íicha, néese píacawéeridacué wenàiwica càmíiyéica cachàini áibanái íicha canánama. Picácué píináidawa máiní cáaliacáica pía áibanái íicha.

¹⁷ Áibanáicaalí imànicué píri báawéeri, picácué píimàni nalí báawéeri píipuináwa. Píyácué machacàníri iyú macái wenàiwica íicápiná.

¹⁸ Pimànicué píalimáanáta píyacaténá matuíbanáiri iyú áibanái yáapicha macáita.

¹⁹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, áibanáicaalí imànicué píri báawéeri, picácué píimàni nalí báawéeri píipuináwa, néese, pimàacacué Dios yúuwichàidaca nía. Càité áiba profeta itànàca tàacáisi bàaluité Dios inùmallicuise. Dios íimacaté: “Núacata yái yúuwichàidéeripínáca wenàiwica nabáyawaná íwalísewa, yásí nùaca nawèniwa, macáita imànníyéica báawéeri áibanái írì”, íimacaté yái Diosca.

²⁰ Càité nacái Dios íimaca: “Máapicaalí píùwide, pía iyáapíná. Macàlaacaalí iwàwa, pía líra úni. Pimànicaalí írì cái cayábéeri, yásí báicani íbáyawaná íwaliwa, yái yúuwidéenáca imànica pía”, íimacaté yái Diosca.

²¹ Picácué píwàwali yái báawéerica imànníricatécué píri, ípichaná imawèniadacuéca píiwitáise cayábéeri. Picácué píimàni írì báawéeri àniwa píipuináwa. Néese pimànicué írì cayábéeri píimawèniadacaténá íiwitáise báawéeri, píacawéeridacaténácué píimànicani.

13

¹ Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutácué macái peebáidaca nataacái níai icuèyécuéca píasu cáli, Dioscáiná idéca yàaca nachàini nacùanápínácué píasu cáli, idéca nacái Dios imàacaca nacùaca wenàiwica.

² Iná cawinácaalí càmíiyéica yeebáida yàasu cáli icuèrinánái itàacáiwa, nàuwidéca namànica Dios yái imàaquérica nàasu cáli icuèrinánái icùaca wenàiwica. Néese cawinácaalí càmíiyéica cái yeebáida, nàuwichàapínácawa.

³ Níai icuèyéica wàasu cáli càmita nàya nacalùadacaténá wenàiwica imànníyéica cayábéeri, néese nàyaca nacalùadacaténá wenàiwica imànníyéica báawéeri áibanái írì. Píwàwacaalí píyaca macàaluínináta náicha níai icuèyéica píasu cáli, néese píya machacàníri iyú, yásí cayábaca naicáca píawa, níai icuèyéica píasu cáli.

⁴ Níai icuèyéica píasu cáli, idéca Dios imàacaca nacùaca wenàiwicanái, imànicaténá píri cayábéeri. Quéwa píimànicaalí báawéeri, yásí iwàwacutá cáaluca pía náicha, Dioscáiná imàacaca

nàuwichàidaca wenàiwicanáí báawéeyéí íiwitáise. Dios imàacaca nacùaca wenàiwicanáí nàuwichàidacaténá machacànìiri iyú cawinácaalí imànìirica báawéeri áibanáí írí.

⁵ Iná iwàwacutá wamànica càide iyúwa nachùullianá wía, níái icuèyèica wàasu cáli. Càmita meedá weebáidaca nía ipichaná wàuwichàacawa, néese weebáidaca nía wáaliácáináwa wawàwalicúsewa Dios iwàwa wamànica càide iyúwa nachùullianá wía.

⁶ Dios imàacacué nacùaca piasu cáli, iná iwàwacutácué pipáyaidaca nía càide iyúwa gobierno ichùullianácué pipáyaidaca pìchawa nía, náibaidacáiná iyúwa Dios imàacáaná náibaidaca.

⁷ Pimànicué macáí picuèrinánáí íríwa càide iyúwa nachùullianá pía, níái icuèyèicuéca piasu cáli. Pipáyaidacué pìchawa níái yeedéeyéica plata gobierno iripiná. Pipáyaidacué nacáí níái yeedéeyéica plata piasu cawenìiyéí ìwalìsecuéwa gobierno iripiná. Càita nacáí piacué nacàaluíná níái iwàwacutéeyéica piaca icàaluíná. Càita nacáí piaca náimiétacaná níái iwàwacutéeyéica piaca ímiétacaná.

⁸ Picácué pimawèña áibanáí ìicha wawàsì mamàlàacata, plata nacáí, idécanámicué pimawèniacále yàasu èeri yàanàca pipáyaidáanápínicué pìchawani. Iyacáinacué píri abéeri wawàsì cayábéeri iwàwacutéericuéwa pimànica, yáí cáininánácuéca piicáyacacawa. Canácatáita wáaliméeripiná wamàalàidaca wapáyaidaca wáichawa macáita yáí wamawèniacálecawa cáininánápiná waicáca áibanáí wenàiwica càiripináta càide iyúwa Dios itàacáí ichùullianá wía, yáí tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúse.

⁹ Càité ìimaca yáí tàacáisica: “Picá píimá áiba wenàiwica yáapicha càmìchùaca pínusiwa, càmìirica pínirisiwa nacáí, picá pínuá wenàiwica, picá piyèedua, picá picàlida pìchìwawa áibanáí ìwali, picá piwàwa piásupináwa áibanáí yàasu”, càì ìimaca yáí Dios itàacáica. Nàyaca nacáí áiba wawàsì Dios ichùulliyèica wamànica, quéwa macáita yáí ichùullianásica ìmàanáca abéeri wawàsì, càide iyúwa yáí ichùullianási maléneri ìmàaná: “Cáininá piicáca áibanáí wenàiwica càide iyúwa cáinináná piicáca piawawa pimànicaténá nalí abéerita cayábéeri”, càì ìimaca yáí Dios itàacáica.

¹⁰ Cáininácaalí waicá áibanáí wenàiwica, càmita wamàni nalí báawéeri, iná cáininácaalí waicáca áibanáí wenàiwica, yásì wamànica wàacawa macáita càide iyúwa Dios itàacáí ìmàaná.

¹¹ Aiba wawàsì nacáí, iwàwacutácué piwàwálica máini báawéerica yáí èerica wàyáanáca siùcade, iwàwacutá nacáí wacawàacawa wadapùle ìichawa wáibaidacaténá cachàinìiri iyú Dios iripiná, yácáiná mawèniwanáica wéenáiwáná Wáiwacali iwasàcatáipiná wíawa. Mawèniwanáica walíni ìicha yára èerimicaté wadàbacatáicaté weebáidaca itàacáí.

¹² Mesúnamáita imàaláapínáca wáicha yáí èeriquéí, siùcade amaláca yàacawa wawicáu yára wéenáiwánápináca Wáiwacali iwasàcatáipínáca wíawa, iná iwàwacutá wamàacaca wáichawa wáiwitáise catèeriwa ipichaná wamànica càide iyúwa èeri mìnánáí catéyèí íiwitáise imàníná. Yá wamànicué cayábéeri màulenácaténá wía Dios icamaláná írìcu wamànicaténácué cayábéeri macáí wenàiwica ìicápiná. Càipiná wamànica ùwicáí Satanás ìipunita, càide iyúwa úwináí ìwalicaalí quíramenìiri bàlesi dàaléeri nabàlùacaténáwa tàì ìiméeri iyú nàuwidenáí ìipunitawa.

¹³ Yá wamànicué machacànìiri iyú macáí wenàiwica ìicápiná càide iyúwa wenàiwica iyéeyéica Dios icamaláná írìcu. Picácué wacàma wàyaca. Picácué nacáí wamàni báawéeri fiesta málaléqueri iyú. Picácué nacáí waimáca náapicha níara ìiméeyéica asianáí yáapicha plata ìwalínápiná; càita nacáí picácué wamàni wàalaniwa. Picácué nacáí wacuíásyacawa chàinisìiri iyú. Picácué nacáí báawa waicáca áibanáí náasu cawenìiri ìwalìsewa.

¹⁴ Néese piyacué càide iyúwa Wáiwacali Jesucristo iyáanaté, yásì Wáiwacali icùacué píawa wàuwide Satanás ìicha, càide iyúwa úwináí ìbàle dàaléeri icùacaalí úwináí nàuwidenáí ìichawa. Yá picácué picutá písiímáidacaténá píwiwítáise bàaluisàimiwa ipichanácué pimànica píbáyawanáwa.

14

No critiques a tu hermano

¹ Nàyaca abénaméeyéí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, quéwa càmìyèí cachàini ìiwitáise Wáiwacali ìwali càmìcáiná náalíawa cáinácaalí iwàwacutáaná nàyaca, càmita nacáí náalíawa cayába ìwali yáí cayábéerica Dios imànìirica walí mawenìiri iyú mabáyawanácaténá ìicáca wía. Quéwa picácué báawa piicáca nía càmìyèica cachàini ìiwitáise, néese piacawéeridacué nía. Picácué pítaani náapicha chàinisìiri iyú piwènuadacaténá náiwitáise náináidáanápínáwa càide iyúwacué píináidáanáwa.

² Niacáiná abénaméeyéí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí náináidacawa cayábacani nayácaalí macáí yàacàsì ìiwitáaná, ìinási nacáí, quéwa áibanáí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí nayáca yáawami bànacalé, àicu iyacaná nacáí, ipichaná nayáca ìinási áibanáí inuèrimica nàacaténá ìdolo icàaluíná, níái cuwáináí yéenáiwánáca. Cálucu nayáca ìinási càmìcáiná cachàini náiwitáise Wáiwacali ìwali. Càmitàacá manuí náináidacawa nawàwawa Wáiwacali ìwali.

³ Uwé, cawinácaali iyéerica macái yàacàsi íiwitáaná, iwàwacutá càmita cachàini iicáca yáawawa yéenasàiri íichawa, yáí càmírica cachàini íiwitáise Wáiwacali iwali. Yáí iyéerica macái yàacàsi íiwitáaná iwàwacutá càmita iicáani yéenasàiri iquínináwa, càmita nacái caná iwèni iicàceni, iyúwa càmíri yáalíawa nacái. Càita nacái yáí càmírica iyáa macái yàacàsi íiwitáaná iwàwacutá càmita itàani báawéeri iyú iwali yáí wenàiwica iyéerica macái íiwitáaná, cayábacáiná Dios iicáca íiwitáise.

⁴ Péemia comparación: Canáca yéewaná pitàanica báawéeri iyú áiba asiali yàasu wenàiwica iwali. Cayábacaali íiwacali iicáca yáí íibaidacalési yàasu wenàiwica imànírira írí, càita nacái báawacaali iicáca yáí wawàsi yàasu wenàiwica imànírira, yácata íiwacali yàasu wawàsica, càmírica piasu wawàsi. Càita nacái canáca yéewaná pitàanica báawéeri iyú áiba wenàiwica iwali yeebáidéerica Wáiwacali itàacái, Wáiwacali yàasu wenàiwicacáináni, càmírica piasu. Quéwa Wáiwacali yáalimá iyúudàaca yàasu wenàiwicawa imànínápiná càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná.

⁵ Abenaméyeyí nacái nánáidacawa máiníri cayábaca abé èeri macái semana imanùbaca áiba èeri íicha canánama. Quéwa áibanái wenàiwica naicáca macái èeri imanùbaca abédanamata. Iwàwacutá náalimáwanama náalíacawa machacàníri iyú cànínacaali Dios iwàwáaná namànica.

⁶ Cawinácaali íináidéerica máiníri cayábaca abé èeri macái semana imanùbaca, càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíná. Càita nacái cawinácaali iiquéerica macái èeri imanùbaca abédanamata, càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíná. Cawinácaali iyéerica macái yàacàsi íiwitáaná, càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíná, yàaca nacái Dios írí cayábéeri iyáacalé iwaliwa. Áiba wenàiwica càmita iyáa macái yàacàsi íiwitáaná ípíchaná iyáaca iinási áibanái inuérimica nàacaténá ídolo icàaluíná, níái cuwáináí yéenanáwaná. Càmicáali iwàwa iyáaca iinási, yá càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíná, yàaca nacái Dios írí cayábéeri iyáacalé iwaliwa.

⁷ Wía yeebáidéeyéica Wáiwacaliwa, càmita wàya walípináwa, càmita nacái wéetáwa walípináwa.

⁸ Néese wía yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacáwa, idècunitàacá wàyaca cháí èeri írìcu, yá wàyaca wáibaidacaténá Wáiwacali írìpináwa. Càita nacái wéetácaalípináwa, yási wéetácawa càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná. Iná idècunitàacá wàyaca cháí èeri írìcu, càita nacái wéetápinacaaliwa, yá Wáiwacali yàasunáca wía mamáalàacata.

⁹ Wáiwacali yàasunáca wía, yácáiná Cristo yéetátéwa, yáté nacái yèepùaca cáuca àniwa Náiwacalicaténáni nìara yéetéyémicawa, nía nacái cáuyéica cháí èeri írìcu.

¹⁰ Iná picá pitàani báawéeri iyú áiba wenàiwica iwali yeebáidéerica Jesucristo itàacái. Picá nacái caná iwèni piicàceni. Iwàwacutáiná macáita wàacawa áibaalípiná wabàlùacaténáwa Dios ípunita yéewanápiná Dios icàlidaca waináwaná iwali, cànínacalíté wamàníná, wáináidaca nacáwa cháí èeri írìcu.

¹¹ Wáalíacawa báisíricatani, áiba profetacáiná itànàcaté yáí tàacáisi Dios inùmallicúise. Dios íimacaté:

“Péemiacué cayábani, núumacáiná cáimétacanéeri iyúni, núa Picuèrinácuéca Dios, macái wenàiwicanái íbàlùapínacawa yùlulú iyúwa nuípunita, yá nàapínaca nulí cayábéeriwa”, íimacaté yáí Diosca.

¹² Iwàwacutápiná macáita wía wacàlidaca waináwaná iwaliwa Dios írí, cànínacalíté wamàníná, wáináidaca nacáwa cháí èeri írìcu.

No hagas tropezar a tu hermano

¹³ Iná picácué watañica báawéeri iyú áibanái iwali yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néese píalimáidacué càmínápiná pímaní áiba wawàsi imàaquéeripíná áibanái imànica íbáyawanáwa.

¹⁴ Núa, yeebáidéerica Wáiwacali Jesús itàacái, núalíacawa báisíri iyúcani càmita yáalimá casacàaca yàacàsi írináamitawa, iná càmita báawa wayáacani. Quéwa áibacaali wenàiwica casacàacaali iicáca yáí yàacàsica ídolo cuwáináí yéenanáwaná íwalíise, yá casacàaca írini, yáí yàacàsica, iná báawaca iyáacani.

¹⁵ Quéwa áibanái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadácaali piyáaca yàacàsi casaquéerica naicáca ídolo íwalíise, níái cuwáináí yéenanáwaná, nadábacaali nacái nayáacani càide iyúwa piyáaná piyáacaléwa, yá namànica nabáyawanáwa, achúma nacái nawàwa íwalíise, nayúunáidacáiná Dios càmita iwàwa nayáaca iinási áibanái inuérimica nàacaténá cuwáináí icàaluíná. Yá càmita pímaní cayábéeri, càmita nacái càníná píicáca áibanái. ¡Picá pímaní càiri wawàsi imàaquéerica áiba wenàiwica ícaláacawa Dios itàacái íicha, píwàwacáiná piyáaca meedá áiba yàacàsi íiwitáaná! Picá píimáicha Cristo yéetátéwa íchawalíná nacái.

¹⁶ Ewita càmicáaníta báawa píriní yáí wawàsica, càicáaníta càmita cayába pímanicani áibanácaali itànica báawéeri iyú Dios itàacái iwali íwalíise yáí pímanírira.

¹⁷ Dios càmitaté ímáida wía icúacaténá wía iyúwa yàasu wenàiwicanái yéewanápiná meedá wayáaca yàacàsi, wàira nacái càide iyúwa wawàwáaná. Néese Dios icúaca wía wàyacaténá

machacàniri iyú, matuñbanáiri iyú nacái wáapichawáaca, casímáiri iyú nacái Espíritu Santo ìwalíse.

¹⁸ Cawinácaalí còi ìbaidéerica Cristo irípiná, cayábaca Dios ìicácani. Yá nacái áibanái wenàiwicanái ìicáca cámiétaquéeri iyúni.

¹⁹ Dios iwàwacáiná còi wàyaca, ìná wamànicué wáalimáanáta macái wachàini iyúwa wáyáanápíná matuñbanáiri iyú wáapichawáaca yéewanápíná wachàiniadaca wawàwawáaca, yéewacaténá cachàiniwanái mamáalàacata wáiwitáise canánama Wáiwacalí ìwaliwa.

²⁰ Dios imàacaca yàacawa cayábéeri wawási péenásàiri iwàwalliculé, yái càmírica cachàini ìiwitáise Wáiwacalí ìwali. Ìná picá pimàaca piyáacalé imáalàidaca yái cayábéerica Dios imàaquéerica péenásàiri iwàwalliculé. Báisíta masacàaca macái yàacási, quéwa abéericaalí wéená ìcalàacawa Dios ìicha wayáacalé ìwalíse, yá wamànica wàacawa irí báawéeri.

²¹ Aiba wenàiwica imànicaalí ìbáyawanáwa ìicáciná piyáaca ìinási, piira nacái ìiracalési ipuúri, pimàni nacái áiba wawási, yá cayába cachàiniwanái pimàacacalí piíchawa macáita yái wawásica, ipichaná áiba wenàiwica imànica ìbáyawanáwa, ìcalàacáichawa Dios ìicha ìwalíse yái pimànírira.

²² Píalíacaalíwa càmita pimàni píbáyawanáwa piyáacaalí ìinási áibanái ìnuérimica yàacaténá ìdolo ìcàaluíná, yá cayábaca còi píinàidacawa abéerita Dios ìicápiná, quéwa picá canùmasée pia ìwali áibanái yàacuéseni. Casímáica iwàwa cawinácaalí yáalíericawa càmita imàni wawási Dios ìiquéerica báawéeri iyú.

²³ Quéwa áiba wenàiwica càmita yáalíawa cayába asásí Dios imàacacaalí iyáaca áiba yàacási, ìira nacái. Néese iyáacaalí yái yàacàsica, yási cabáyawanácani, càmícáiná yáalíawa cayába iwàwallicúsewa asásí Dios imàacacaalí iyáacani. Wamànicaalí wawási càmírira wáalíawa cayába wawàwallicúsewa Dios imàacacáná wamànicaní, yá wamànica wàacawa wabáyawanáwa.

15

Agrada a tu prójimo, no a ti mismo

¹ Abénaméeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmitàacá nàalíawa cayába, ìná càmita máini cachàini nàiwitáise Wáiwacalí ìwali. Uwe, wía yeebáidéeyéica tàì ìiméeri iyú, iwàwacutá wàidenlacani matuñbanáiri iyú càmicaalítàacá abénaméeyéi wenàiwica nàalíawa macáita, wayúudàacaténá nía, níai càmíyéica cachàini ìiwitáise Wáiwacalí ìwali. Iwàwacutá nacái càmita wamàni càide iyúwa wawàwáanáwa meedá, wasímáidáanápíná meedá wíawawa.

² Macáita wía iwàwacutá wayúudàaca áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái yéewanápíná cachàinica nàiwitáise Wáiwacalí ìwali cachàiniwanái mamáalàacata.

³ Cristocáiná càmitaté imàni càide iyúwaté iwàwáaná isímáidáanápíná meedá yáawawa, néese imànicaté càide iyúwa áiba profeta itànàanaté tàacási Cristo ìnùmalicúse. Cristo ìimacaté Dios irí: “Níai ìicúiseyéica ìichawa pia báawéeri iyú, nadéca nacúisaca nàichawa núa nacái”, ìimacaté yái Cristoca.

⁴ Macái yái tàacási profetanái itànèericaté bàaluité Dios ìnùmalicúse Dios imàacacaté natànàacani yéewáidacaténá wía. Yái tàacási yéewáidaca wía, ìchàiniada nacái wawàwa wàidenlacaténá wàuwichàanáwa matuñbanáiri iyú cachàiniwanái, àta wàanàacatalépináta chènuniré.

⁵⁻⁶ Yá nusutáca Dios ìicha pirípinácué, yái iyúudéerica wàidenlaca wàuwichàanáwa matuñbanáiri iyú, ìchàiniadéerica nacái wawàwa. Nusutácué Dios ìicha pirípiná iyúudàanápínácué piyaca matuñbanáiwaca píapichawáaca, càide iyúwaté Cristo Jesús iyáaná, yéewanápínácué piaca Dios irí cayábéeri abédanamata càide iyúwa wenàiwicanái ìcántàacaalí abédanamata macáita namanùbaca iyúwa, piacaténácué Dios irí cayábéeri, yái Wáiwacalí Jesucristo Yáanirica.

El evangelio es anunciado a los no judíos

⁷ Ìná iwàwacutácué piicáyaccawa iyúwa abémisana éwita abénaméeyéi càmícáanítàacá nàalíawa macáita, Cristocáiná yeedácatécué pia yàasunápináwa, macáitacué pia, yéewacaténá macáita nàalíacawa máini cachàinica Dios, nàanápíná irí cayábéeri.

⁸ Nuwàwacué nucàlidaca piríni Cristo yàanàacaté chènuniise iyúudàacaténá judionái. Càité Cristo imànica càide iyúwaté Dios ìcalídáná wàawirináimi ìrini cámiétacanéeri iyú. Càité Cristo imànica yáasáidacaténá Dios imànica machacàniri iyúni càide iyúwa ìcalídáná wenàiwicanái ìrini cámiétacanéeri iyú.

⁹ Cristo yàanàacaté yéewacaténá càmíyéi judío nacái nàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái Dios ìicáanáca wenàiwicanái ipualé. Càité profetanái itànàaca tàacási Cristo ìiméericaté Dios irí. Cristo ìimacaté:

“Ìná nùapíná pirí cayábéeriwa càmíyéica israelita yàacuéseni, nucántàapíná nacái pípidená ìwaliwa nucàlidacaténá piináwaná ìwali cámiétaquéeri iyú”, ìimacaté yái Cristoca.

¹⁰ Càita nacáí profeta Moisés itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicuise. Moisés íimacaté:

“¡Píacué càmíyéica israelita, casímáicué piwàwa israelitanáí yáapicha, Dios yàasu wenàiwicanáica!”

íimacaté yáí Moisésca.

¹¹ Aíba profeta nacáí itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicuise. Yáté íimaca:

“¡Píacué Wacuèrini Dios irí cayábèeri, macáitacué pía càmíyéica israelita!”

íimacaté yáí profetaca.

¹² Profeta Isaías itànàacaté nacáí tàacáisi Dios inùmalicuise. Isaías íimacaté:

“Isaí iri rey David itaquénáinami nàyaca siucade iyúwa àicumi yúuquèeriwa, càmicáiná cachàini nà. Quéwa càide iyúwa wàlisàí àicu achúmèeri íbacácalíwa àicu ipichu yéewíse, idàwinàacaténàwa wàlisàí iyú àniwa, càita nacáí abèeri rey David itaquèrinámi imichàapinácawa icùacaténá càmíyéi israelita, yásí neebáidapiná itàacáíwa”,

íimacaté yáí Isaíasca, icálidacaténaté Cristo icúanápinaté càmíyéi israelita.

¹³ Nusutáacué Dios ícha píripínacué yáí imàaqueérica manuica wáináidaca wawàwawa ìwali. Nusutáca Dios ícha imàacáanápinacué casímáica piwàwa manuísíwata, matubanáicaténacué píiwitáise, píacué yeebáidéeyéica itàacáí. Nusutáca Dios ícha imàacáanápinacué manuica píináidaca piwàwawa ìwali manuísíwata, Espíritu Santo ichàini iyú.

¹⁴ Píacué nuénánáica, núalíacawa máini cayábacuéca píiwitáise, máini cáalíacáiyéicuéca nacáí pía, píalíacué nacáí cainácaalí iwàwacutáanacué píalàayacawa éerèeri iyú.

¹⁵ Quéwa nudéca nutànàacuéca píri yáí cuyàlutaca nucálidacaténacué píri abénaméyèyi wawási ìwali machacàniiri iyú, macáaluínáta, ipíchanacué píimáichaca nà. Nudéca càì numànicani Dios imànicáinaté nulí cayábèeri mawèniiri iyú imàacáanápiná nuíbaidaca Jesucristo irípiná.

¹⁶ Dios idéca ichùulíaca nuíbaidáanápiná Jesucristo irí nuyúudáacaténá càmíyéi judío. Nuíbaidaca Dios irípiná càide iyúwa sacerdote imàacacaalí ofrenda Dios irí. Nucálidaca càmíyéi judío iríni, yáí Dios itàacáica íiméerica Jesucristo iwàwaca iwasàaca nà Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Cawinácaalí yeebáidéeyéica yáí tàacáisi nucálidéerica nalí, càica níade iyúwa nàasu ofrenda numàaqueérica Dios irí. Casímáica Dios iicáca nà Espíritu Santocáiná idéca masacàaca imànica náiwitáise, íná Dios iicáca nà iyúwa cayábèeri ofrenda, mabáyawanèeri nacáí.

¹⁷ Cristo Jesús idéca iyúudáaca núa, yáí Cristo Jesús nuebáidéerica itàacáí. Cristo iyúudáacáiná núa, íná càmíyéi judío nadéca neebáidaca itàacáí; yá máini casímáica nuwàwa siucade ìwalíse yáí nuíbaidacaléca Dios irípiná.

¹⁸ Canácatáita nuwàwa nucálidaca nuínáwanáwa canúmasèeri iyú, néese nuwàwacáita nucálidaca Cristo iináwaná ìwali, cainácaalí cayábèeri wawási Cristo imàníríca nuíbaidacalé ìwalíse, nàasu tàacáisi ìwalíse nacáí, iwènúadacaténá càmíyéi judío íiwitáise neebáidacaténá Dios itàacáí.

¹⁹ Neebáidaca Cristo itàacáí naicácáinaté numànica Dios ichàini iyú yáí càmíríca wenàiwica idé imànica. Càité Cristo imáidaca nà Espíritu Santo ichàini iyú, yáí Espíritu Dios yàatanáséerica. Càita nudéca numáalàidaca nucálidaca nalíni yáí tàacáisica íiméerica Cristo iwàwaca iwasàaca wenàiwicanáí Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Nudéca nucálidacani Jerusalén iyacàlená mìnánáí irí, nalí nacáí iyéeyéica áiba cáli íinata canánama, àta nùnàacatalétaté Íliria yàasu cáli néré.

²⁰ Càité núalimáidaca macáí nuchàini iyúwa nucálidáanápinaté nalíni alé càmicatalécaté néemiatécáwa Cristo iináwaná ìwali náalíacaténàwa Cristo iwàwaca iwasàaca nà Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Càmitaté nuwàwa nuéwáidaca wenàiwica alé áibanáí yéewáidacatalécaté nà Cristo ìwali, nuwàwacáinaté nucálidaca abéta nalíni, cawinácaalí càmíyéicaté yéemíacáwa Cristo iináwaná ìwali.

²¹ Càita nucálidaca nalíni numànicaténá càide iyúwaté áiba profeta itànàaca tàacáisi Dios inùmalicuise. Profeta itànàacaté wenàiwicanáí néemíanápinaté Cristo iináwaná ìwali:

“Níái càmíyéicaté yéemíacáwa iináwaná ìwali, náalípináca ìwali; yá néemípináca iináwaná ìwali, yáí càmírícaté néemíacáwa”,

íimacaté yáí profetaca.

Pablo piensa ir a Roma

²² Manùba yàawíríca máadáini nuwàwacaté nupáchiacuéca pía, quéwa càmitaté núalimá máinicáinaté càulenáca núa nuèpunicáinatéwa nucálidaca Cristo iináwaná ìwali.

²³ Quéwa nudéca numáalàidaca numànica nuíbaidacaléca Dios irípiná cháí áiba cáli íinata, íná yéewa nupáchiapínacuéca píawa càide iyúwaté nuwàwáaná numànica madécaná camuí.

²⁴ Nuínáidacawa núalimáanápiná nupáchiacuéca pía nùapínacaalíwa España yàasu cáli nérépináwa. Néese idécanámi nupáchiacuéca pía casímáiri iyú maléna éerípiná, yá nusutáacué pícha wawási piyúudáanápinacué núa nùacaténàwa España yàasu cáli nérépináwa.

²⁵ Quéwa siücade nùacáwacawa Jerusalén iyacàlená nérépináwa nutécaténá nalí plata, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁶ Nutépiná nalí plata néré áibanáicáiná wéenanái càmiyéi judío, Macedonia yàasu cáli néeséeyéi, Acaya yàasu cáli néeséeyéi nacái, nadéca namàacaca plata ofrenda iyú nabànùacaténá nalíni níara wéenanái judío catúulécanéeyéica iyéeyéica Jerusalén iyacàlená néré.

²⁷ Nadéca nàwacáidaca plata casímáicáiná nawàwa nayúudàanápíná judiónái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Canácata ichùulìericaté nàwacáidàanápíná plata. Néese nadéca namànica cayábéeri, níacáiná càmiyéi judío imawèniaca judiónái ícha cayábéeri. Quéchàwanáimi judiónái neebáidacaté Jesucristo itàacái, néese nàacatéwa nacàlidàanápíná càmiyéi judiónái írìni. Càitè judiónái iwacùacaté yái cayábéeri wawàsica càmiyéi judío írì, nayúudàacaténá càmiyéi judío íwitáise. Iná càmiyéi judío imawèniaca judiónái ícha cayábéeri, iná siücade iwàwacutá càmiyéi judío iyúudàaca judiónái nàasu wawàsi iyúwa èeri írìcúrica, níara judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càipiná càmiyéi judío iwacùaca cayábéeri wawàsi judiónái írìwa, yái plataca iyúudèeripínáca judiónái.

²⁸ Iná nudécanámi numàalàidaca numànica yái wawàsica nùanápíná nalí yái ofrendaca, yásí nùacawa España yàasu cáli nérépináwa, yá nupáchiapínacué píawa nùwaliwa ipíchawáise nùacawa España yàasu cáli nérépiná.

²⁹ Nùalíacawa cayába nùapínacaalícuéwa pìatalé, yá Cristo imànipíná nulí cayábéeri manuísíwata.

³⁰ Píacué nuénánáca, nùalíacawa cáininácuéca piicáca Wáiwacali Jesucristo, nùalíaca nacáíwa Espíritu Santo idéca imàacaca cáinináca waicáyacacawa. Iná nusutácué pícha wawàsi manuísíwata pisutáanápínacué nulí Dios piyúudàacaténacué numànica ùwicái Satanás ípunita.

³¹ Pisutácué Dios ícha nulípiná icùanápíná nù náicha abénaméeyéica càmiyéi yeebáida Jesucristo itàacái iyéeyéica Judea yàasu cáli ínata. Pisutácué nacái Dios ícha yéewanápíná casímáiri iyúca wéenanái judiónái Jerusalén iyacàlená mìnanaí needáca nalíwa yái ofrendaca nutéeripínáca nalí.

³² Pisutácué Dios ícha nulípiná imàcàanápínacué nùacawa pìatalé casímáiri iyú, Dios iwàwacaalí càì numànica, nuicácaténacué pí, wachàniadacaténá wawàwawáca.

³³ Nusutácué Dios ícha píripínacué imàcàanápínacué macáita piyaca matuñbanáiri iyú. Báisíta, amén.

16

Saludos personales

¹ Siücade nucàlidacué píri wéenasàatúa Febe iinàwaná ìwali, cayábéechúa íwitáise, yeebáidéechúa Jesucristo itàacái. Udéca úbaidaca Dios írìpiná nèewiré níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iyéeyéica Cencrea iyacàlená írìcu.

² Pitàidacué úa cayába Wáiwacali ípidená ìwali iyúwa péenasàatúacué, peedácaténacué pìataléwa úa, càide iyúwa iwàwacutáaná wamànica wéenanái írìwa, cawínacaalí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Piyúudácué nacái úa càirínácaalí wawàsi umápuèri, uyúudàacáiná madécaná wéenanáíwa, núcáaníta nacái.

³ Nuwàwali nacái úara Prisca, ùacawéeri Aquila nacái, níara yàacawéeridéeyéicaté nù wáibaidacaalíté Cristo Jesús írìpiná.

⁴ Achúmacaté néetáca nawasàacaténá nù áibanái ícha iwàwéeyéicaté inúaca nù. Iná nùaca nalí cayábéeri, càita nacái macáita wéenanái càmiyéi judío nàaca nalí cayábéeri, níara wéenanái iyéeyéica yàcalé imanùbaca, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Càita nacái nuwàwali wéenanái alé iwacáidáyaquéeyéicawa namànicaténá culto nacapèe írìcu, yái nacapèeca Prisca, Aquila nacái. Nuwàwali nùacawéerináwa cáininéerica nuicáca ípidenéeri Epenetoca. Yái Epenetoca, yácata idábánéeri wenáiwica yeebáidéericaté Cristo itàacái Asia yàasu cáli néeni.

⁶ Nuwàwali nacái María, íbaidéechúaca cacháiníri iyú Dios írìpiná pèewi.

⁷ Nuwàwali Andrónico, Junias nacái, nùasu cáli néeséeyéica. Nàyacaté nùapícha presoíyéi ìbànalicu. Apóstolca nía, caináwanéeyéica, namànicáiná cayábéeri manuísíwata. Neebáidacaté Cristo itàacái nupíchawáise.

⁸ Nuwàwali Ampliato, nùacawéeriná cáininéerica nuicáca yeebáidéerica Wáiwacali itàacái.

⁹ Nuwàwali nacái Urbano, wàacawéeriná íbaidéerica wáapícha Cristo írìpiná. Nuwàwali nacái yáara cáininéerica nuicáca Estaquis.

¹⁰ Nuwàwali nacái Apeles yáasáidéericaté manùbawíríca yeebáidaca Cristo itàacái tàì íiméeri iyú yúuwichàacaalítéwa Cristo írìpiná. Nuwàwali nacái Aristóbulo yéenanái.

¹¹ Nuwàwali nacái nùasu cáli néeséeri ípidenéerica Herodión, Narciso yéenanái nacái yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái.

¹² Nuwàwali nacái úara Trifena, úa nacái Trifosa, níara inanái íbaidéeyéica Wáiwacali irípiná. Nuwàwali nacái níara cãinínéechúaca waicáca wéenasàatúa Pérsidaca, íbaidéechúaca cachàiníri iyú Wáiwacali irípiná.

¹³ Nuwàwali Rufo yeebáidéerica Wáiwacali itàacái cayábéeri iyú. Nuwàwali nacái yáatúa imàníhúacaté nulí cayábéeri càide iyúwa nùatúasiwa.

¹⁴ Nuwàwali nacái níara asianáica Asíncrito, Flegonte nacái, Hermes nacái, Patrobas nacái, Hermas nacái, nía nacái wéenanái íyéeyéica náapicha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁵ Nuwàwali nacái yára Filólogo, úara Julia nacái, yái Nereo nacái, yéenasàatúa nacái, Olimpas nacái, macáita nacái íyéeyéica náapicha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁶ Pitáidáyacacuéwa cayábéeri iyú. Macáita yeebáidéeyéica Cristo itàacái iwacáidáyacuéeyéicawa imànica culto yácalé imanùbaca, nawàwalicuéca pía.

¹⁷ Piacué nuénánáica, piicacué píchawa cayába cawinácaalí icàlidéeyéicuéca pirí áiba tàacáisi cãmíricuéca imàaca abédanamata píiwitáise píapichawáaca, imàaquericué nacái píseríacawa píchawáaca. Nawàwacué náalimáidaca pía, pimànínápinácué píbáyawanáwa, pitàanicaténácué píwaliwáaca báwéeri iyú. Piicacué píchawa nía, cãmícáiná namàni càide iyúwa ímáaná yái tàacáisca péewáidéericatécuéwa iwali. Piacuéwa náicha.

¹⁸ Iwàwacutácué piacawa náicha cãmícáiná náibaida Wáiwacali Jesucristo irípiná. Néese náibaidacáita nasimáidacaténá níawawa meedá. Náaca wenáiwica icàaluíná, natàanica éeréeri iyú, cayábéeri tàacáisi iyúca nacái casímáiri wenáiwica yéemíaca. Càita natàanica nachíwáidacaténá wenáiwica bàsabàséeyéica íwita, cãmíyéica yáaliwa cayába báisíri tàacáisi iwali.

¹⁹ Ata alénácaalí nùacawa, yá macáita náaliacuéca piináwaná iwali peebáidacuéca Jesucristo itàacái, íná casimáica nuwàwa. Nuwàwacué cáallácaica pía pimànínápiná cayábéeri mamáalàacata, ipichanácué pimànica píbáyawanáwa.

²⁰ Pimànicaalícué cayábéeri mamáalàacata, cãmicaalícué nacái peebáida cachìwéeyéi itàacái, yásí yái Dios imàaquérica wáyaca matuñbanáiri iyú iyúudápinácué pimawèniadaca píchawa Satanás, machawàacacaténácué píchani, càide iyúwa àapimi píabàli yáapiré. Nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha píripínácué imànínápinácué pirí cayábéeri.

²¹ Timoteoca, yái nùacawéerináca cháí íbaidéerica nùapicha Dios irípiná, iwàwalicuéca pía. Níái nùasu cáli néeséeyéi Lucio, Jasón nacái, Sosípater nacái íyéeyéica cháí nùapicha, nawàwalicuéca pía.

²² Núa, Tercio, nutànàaca yái cuyálutaca Pablo irípiná, nuwàwalicué pía Wáiwacali ípidená iwali, weebáidacáiná itàacái.

²³ Gayo nacái iwàwalicué pía, yái nùyéerica icapèe írìcu, núa Pablocá. Yái Gayoca imàaquérica nacái icapèewa nàwacáidáyacacaténáwa namànica culto macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Erasto iwàwalicué nacái pía, yái icuèrica gobierno yàasu plata cháí yácalé írìcu. Wéenasàiri Cuarto iwàwalicué nacái pía.

²⁴ Nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha píripínácué imànínápinácué pirí cayábéeri canánama. Báisíta, amén.

Alabanza final

²⁵ Wàacué Dios írì cayábéeri, yái yáaliméericuéca dàalanamaca imànica pía, pimànicaalícué càide iyúwa tàacáisi ímáaná, yái tàacáisi nucàlidéerica wenáiwicanái írì, yái tàacáisi íméerica Jesucristo iwásàaca wenáiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Dàalanama Dios imànínápinácué píawa pimànicaalícué càide iyúwa tàacáisi ímáaná nuéwáidéerica iyú wenáiwica Jesucristo íináwaná iwali. Yá nucàlidaca nalíni cãmícaalíté Dios ínáiídánáwa iwàwacutáanápínaté wamànica. Dios idéca yásáidaca walíni yái tàacáisi Dios íbèericaté wenáiwicanái ícha bàalutésíwa ípichawáiseté idàbaca éeri.

²⁶ Quéwa siúcáside Dios imàacaca wáaliacawa, waléecaalí tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmalcuíse. Càita nacái wacálidaca yái tàacáisi càide iyúwa Dios ichuulianá wía, yái Dios cãmírica ímáaláwa. Yái tàacáisi Dios íbèericaté wenáiwicanái ícha icàlidaca cãmícaalíté Dios ínáiídánáwa imànínápináté. Siúcade Dios imàacaca wenáiwica macái cáli néeséeyéi yéemíaca yái tàacáisi Dios íbèericaté náicha. Siúcade Dios imàacaca wenáiwica yeebáidacani.

²⁷ ¡Yyaca abéerita Dios, canáca ícha áiba cáaliacáiri, íná wàacué írì cayábéeri càiripínáta Jesucristo íwalíse! Báisíta, amén.

1 CORINTIOS

Saludo

¹ Núa Pablo, nutànàacué piri cuyàluta. Dios idéca imáidaca núa nuíbaidacatená Jesucristo iripiná iyúwa apóstol, Jesucristo ibànùacatená núa càide iyúwa Dios iwàwáaná nucàlidacatená Jesucristo iináwaná iwali wenàiwicanái irí. Yái wéenasàiri Sóstenes yeebáidéerica Jesucristo itàacái iyaca nacái núapicha cháí. Yá Sóstenes itànàacuéca piri núapichani, yái cuyàlutaca.

² Nutànàacué piri cuyàluta piacué Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iyéeyéica Corinto iyacàlená írúcu. Peebáidacáinuéca Cristo Jesús itàacái, iná piyacuéca abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá nacái Dios idéca masacáaca imànicuéca piíwitáise yàasunáicaténacué pia, íbaidéeyéipiná abéerita Dios iripiná. Dios idéca imáidacuéca pia yàasunáipináwa, náapicha macáita wenàiwica isutéeyéica yáawawa Wáiwacali Jesucristo ícha macái cáli ínata, yái Wáiwacali, Náiwacali nacái.

³ Nusutácué Wáaniri Dios ícha piripiná, Wáiwacali Jesucristo nacái namàinínápinacué piri cayábéeri mawèníiri iyú manuíswata, namàacáanápinacué piyaca matuibanáiri iyú.

Bendiciones por medio de Cristo

⁴ Núa cayábéeri Dios irí piwalicué mamáalàacata Dioscáiná idéca imànicuéca piri cayábéeri mawèníiri iyú Cristo Jesús iwálise, yái piyéericuéca abédanamata yáapicha.

⁵ Piyacáinuéca abédanamata Cristo Jesús yáapicha, iná Dios idéca càasuca imànicuéca pia madécaná chàinisi chènunisiéeri iyú. Iná yéewa píalimácué picàlidaca Cristo iináwaná iwali cayábéeri iyú. Píalíacué nacáíwa cayába iwali yái tàacáisi báisíríca.

⁶ Càita peebáidacuéca tàí ímèeri iyú yái tàacáisi icàlidéerica Cristo iináwaná iwali. Peebáidacuéca Cristo itàacái, iná yéewa piyacuéca siúcade machacàniri iyú Dios íicápiná. Càita píasáidacuéca báisírícani, yái tàacáisica.

⁷ Iná canáta pimáapuèricuéca chàinísica quiríta Dios néeséeri idècunitàacá picuacuéca Wáiwacali Jesucristo yàanàaca àniwa.

⁸ Yá Dios ichàiniadapínacué piwàwawa peebáidacatenácué itàacái àta èeri imáalàacatalépinátawa yéewanápiná canáta yéewanácué nacháawàaca pia Wáiwacali Jesucristo yàanàacaalí àniwa.

⁹ Dios imàni càiripináta càide iyúwa icàlidáaná. Yá idéca imáidacuéca pia yàasu wenàiwicapináwa piyacatenácué abédanamata Dios Iri yáapicha, yái Wáiwacali Jesucristoca.

Divisiones en la iglesia

¹⁰ Píacué nuénánaca, nusutácué pícha manuíswata Wáiwacali Jesucristo ípidená iwali yàasu wenàiwicáinuéca pia, abédanamacué pimànica piíwitáisewa; picácué quirínama píseríaca píchawáaca. Abédanamacué piíwitáise canánama píapichawáaca, abéeri íwitáisesi iyúta.

¹¹ Cáicuéca núumaca piri, piacué nuénánaca, níacáiná Cloé uénánái nacàlidaca nulíni picuísáyacáanásacuéwa piyaca.

¹² Nuémíacuéca piináwaná iwali abenaméeyéi péená ímaca: “Núacata Pablo yéewáidacalé píchacué”; áibanái nacái íma: “Núacata Apolos yéewáidacalé píchacué”; càita nacái áibanái náimaca: “Núacata Pedro yéewáidacalé píchacué”; áibanái nacái íma: “Núacata Cristo yéewáidacalé píchacué”, càí náimaca.

¹³ Quéwa abéericata yái Cristoca, càimíríta wáalímá waseríacani, wíacáiná yeebáidéeyéica Cristo itàacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná íyéerica cháí èeri írúcu. Canáca yéewaná waseríaca Cristo iiná. Iná báawéeriquéi píserianácuéca píchawáaca. Núa nacái, Pablo, càmitaté nuétáwa píchawalínacué píbáyawaná iwálise. Càmitatécué nacái píbautizáwa nuípídená iwali. Iná báawéeriquéi picàlidáanacuéca píwalíwáaca nuéwáidacalécuéca pia áibanái ícha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁴ ¡Núa Dios irí cayábéeri canácáinaté nubautizéerica péenacuéca, ípíchanacué píimaca píwaliwa nuéwáidacalécuéca pia áibanái ícha! Níawamita Crispo, Gayo, níái nubautizéeyéicaté nüyacaalítécué píapicha.

¹⁵ Iná caná yéewaná náimaca nabautizáanásawa nuípídená iwali.

¹⁶ Quéwa nubautizácaté nacái Estéfanas yéenanái, quéwa càmita núalímá nuwàwalica asáisi nubautizácalíté áibanái.

¹⁷ Càmicáinaté Cristo ibànùacué núa piyacàle néré nubautizáanápiná madécaná wenàiwica. Néese Cristo idéca ibànùaca núa nucàlidacatená wenàiwicanái íríni Cristo iwàwa iwasaaca núa Dios yàasu yúuwicháacáisi ícha. Quéwa càmita nucàlida cayábanamèeri tàacáisi iyúni càide iyúwa casímáiná èeri mìnánái yéemíaca càimíyéica yeebáida Dios itàacái. Càmita nuwàwa nucàlidacani èeri mìnánái yáallacái iyú, ípíchanacué wenàiwicanái íimáichaca abéerita yái

Cristo yéetáanácawa iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yái Cristo yéetéericatéwa cruz ìwali wáichawalíná.

Cristo, poder y sabiduría de Dios

¹⁸ Wacàlidaca wèpunicawa yái tàacáisica: Cristo yéetátatéwa wáichawalíná cruz ìwali, íná yéewa yáalímá iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Aibanái yèeyéipínácawa infierno iriculé néemiacaalí yái tàacáisica, yá naicácani iyúwa máiwitáiséeyéi itàacái, náimaca càmítasa yéewa cáiwitáiséeyéi yeebáidacani. Quéwa wía Cristo iwasèeyéipíná Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, wéemlaca cáaliacáiri iyúni, yái tàacáisica, wáaliacáináwa weebáidacaalí yái tàacáisi Cristo ìwali, yásí Dios iwàlisàidaca wáiwitáise cayábéeri iyú ìiwitáise cachàiníri iyúwa.

¹⁹ Càité nacái profeta itànàaca Dios itàacái. Dios ìmacaté:

“Yá numáalàidapíná náicha náaliacái, níai ìnàidèyeyéicawa cáaliacáica nuícha nía, cayábéeyéi nacái iicáca èeri mìnanaí yáaliacái. Càipíná nacái nùasáidaca càmíta báisí náaliacawa”, ìimaca yái Diosca.

²⁰ Iná canáca iwèni meedá yái náaliacáica, níai èeri mìnanaí càmíyeyéi yeebáida Dios, éwita nánáidacáanítawa cáaliacáica nía, néewáida nacái áibanái, náalia nacái natànica èeri yàasu wawási ìwali. ¡Dios idéca yásáidaca canáca iwèni meedá yái èeri mìnanaí yáaliacáica càmíyeyéi yeebáida Dios!

²¹ Máini cáaliacáica Dios áibanái ícha canánama. Dios ìnàidacatéwa càmíinápínaté ìmàaca èeri mìnanaí yáaliacawa ìwali náaliacái iyúwa. Néese Dios ìnàidacatéwa iwasáanápínaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, ìwalíse yái weebáidáanaca tàacáisi ìiméerica Cristo yéetátatéwa wáichawalíná cruz ìwali. Aibanái èeri mìnanaí càmíyeyéi yeebáida Cristo, caná iwèni naicáca yái tàacáisica.

²² Abènaméeyéi judío náimaca neebáidáanápínása Cristo itàacái naicácaalí wamànica áiba wawási càmíirica wenàiwica idé ìmànica wáasáidacaténá wadèniaca Dios ichàini chènuníiseri. Nía nacái càmíyeyéi judío, caná iwèni naicáca yái tàacáisica càmíicáiná iya abèdanamata náaliacái yáapícha, yái èeri mìnanaí yáaliacáica.

²³ Quéwa wacàlidaca yái tàacáisica: Yái Jesucristoca, yácata Mesías, Dios ibànùericaté icùacaténaté judíonái. Néese yái Mesíasca yéetátatéwa wáichawalíná cruz ìwali. Judíonái yéemlacaalí yái tàacáisica, càmíta nawàwa neebáidacani. Nía nacái càmíyeyéi judío néemlacaalí yái tàacáisica, yá caná iwèni naicácani iyúwa máiwitáiséeyéi itàacái.

²⁴ Quéwa wía Dios imáidèyeyéi yáasunáipínáwa, judíocaalí wía, càita nacái càmícaalí judío wía, weebáidaca yái Mesíasca, ìpidenéerica Cristo, yéetéericatéwa cruz ìwali, wáaliacáináwa Cristo idèniaca Dios ichàini manuñri, idèniaca nacái Dios yáaliacái iwasáacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²⁵ Dios ibànùacaalíté Cristo yéetátaténáwa wáichawalíná, yáté caná iwèni èeri mìnanaí iicáca yái Dios imànírira, quéwa Dios imànicaté máini cáaliacáiri iyú macái èeri mìnanaí yáaliacái ícha. Naicácaté Cristo iyúwa machawàaquéeri wenàiwica, yéetácáinátéwa máini báawéeri iyú cruz ìwali, quéwa wáaliacawa Cristo yásáidacaté iyaca walí Dios ichàini máiniñri manuñca macái èeri mìnanaí ichàini ícha.

²⁶ Píacué nuénánáica, iwàwacutácué piwàwalica Dios imáidacatécué pía yáasunáipínáwa nàyacaalítécué pèewi máisibáwanáta cáaliacáiri èeri mìnanaí ìiwitáise iyú, máisibáwanái péenácué nacái ichùuliyéeyéicaté áibanái wenàiwica, càitacué nacái pisèenáimi càmítaté máini cásuca nía, càmíta nacái máini cachàinica nía cháí èeri írìcu.

²⁷ Aibanái èeri mìnanaí càmíyeyéi yeebáida Dios naicácuéca pía iyúwa máiwitáiséeyéi, quéwa Dios yeedátatécué pía yáasunáipínáwa ìbáiniadacaténá wenàiwica ìnàidèyeyéicawa cáaliacáica nía áibanái ícha canánama. Càita nacái èeri mìnanaí iicácuéca pía iyúwa machawàaquéeyéi, quéwa Dios yeedátatécué pía yáasunáipínáwa ìbáiniadacaténá wenàiwica cachàiniyeyéi iicáca yáawawa.

²⁸ Dios yeedátatécué pía yáasunáipínáwa, píacué áibanái iiquéeyéi iyúwa báawéeyéi meedá, iyúwa canéeyéi iwèni nacái, iyúwa càmíyeyéi máini cachàini cháí èeri írìcu, iyúwa wawási càmírira iya. Càita Dios yeedátatécué pía yásáidacaténá caná iwèni iicáca èeri mìnanaí ichàini, cawínacaalí cáimacáiyeyéi iicáca yáawawa áibanái ícha canánama.

²⁹ Iná canáca yéewaná cachàinica wenàiwica iicáca yáawawa Dios yàacuèsemi, ìbatàa abéeripíná.

³⁰ Quéwa Dios idéca imàacacué piyaca abèdanamata Cristo Jesús yáapícha. Dios imàaca nacái Cristo yásáidaca walí Dios ìiwitáise cáaliacáiri. Dios nacái mabáyawanáca iicáca wía ìwalíse yái Cristo yéetáanácawa wáichawalíná. Cristo nacái masacàaca imànica wáiwitáise wabáyawaná ícha yéewacaténá wáibaidaca abéerita Dios írìpíná, iwasàaca nacái wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

³¹ Iná canáca yéewaná cachàinica waicáca wíawawa. Càité profeta itànàaca Dios itàacái ìiméerica: “Píca picàlida piináwaná ìwaliwa máinicasa cayábéerica pía áibanái iicácaténá pía

cáimiétaquéri iyú; néese picálida Wáiwacali iináwaná ìwali, macáita yái cayábéerica Wáiwacali imànírica pirí, yéewacaténá áibanái iicáca Wáiwacali cáimiétaquéri iyú”, ímaca yái Dios itàacáica.

2

El mensaje de Cristo crucificado

¹ Quéwacué nuénánái bàaluité nùanàacaalítécué pìatalé, nucàlidacatécué pirí yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái íicha; siùcáisede Dios imàacaca wacàlidacuéca piríni, ímèerica Jesucristo iwàsàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Càmitaté nucàlidacué piríni càulenéri tàacáisi iyú, càmita iyú nacái yái èeri mìnánái yáallácáica càmiyéica yeebáida Dios.

² Néeseté nuyacaalítécué píapicha, yáté nuínáidacawa nucàlidáanápínacué pirí abéerita Jesucristo iináwaná ìwali, abéerita yái tàacáisi ímèerica Jesucristo yéetátetéwa cruz ìwali wáichawalíná, iwàsàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

³ Càmitaté nucàlidacué piríni nuchàini iyúwa nùalíacáinátéwa nuwàwacutáca Dios iyúudáaca núa. Nutatátetéwa nucalùniwa Dios iicá máníacáináté nuwàwaca numànica macáita càide iyúwaté Dios ichùllaná núa.

⁴ Nutàanicaalíté píapichacué, nucàlidacaalíté nacái pirí yái tàacáisica, càmitaté nuwàwa nuchìwáidacuéca pía èeri mìnánái yàasu tàacáisi iyú, nuwènúadacaténáté píiwitáise. Néese, Espíritu Santoquái iwènúadéericatécué píiwitáise Dios ichàini iyú peebáidacaténáté Jesucristo itàacái.

⁵ Càité Dios imàacaca nucàlidacuéca piríni yéewacaténá macáita náalíacawa càmitacué yáalimá èeri mìnánái yáallácái iwènúadaca píiwitáise Dios írípíná, néese abéericata Dios ichàini idéca imàacacué peebáidaca Jesucristo.

Dios se da a conocer por medio de su Espíritu

⁶ Quéwa wacàlidaca tàacáisi yásáidéerica Dios yáallácái wenàiwicanái írì wàyacaalí wenàiwicanái yáapicha yeebáidéeyéica Jesucristo tàì ímèeri iyú. Quéwa yái yáallácáisi wacàlidéerica iyú nalíni, càmirícatá èeri mìnánái yáallácái, níái càmiyéica yeebáida Dios, càmirícatá nacái náalíacái níái icuèyéica yái èeriquéi, imáalèeripínacawa mesúnamáita.

⁷ Néese wacàlidaca nalí tàacáisi yásáidéerica nalí Dios yáallácái, yái tàacáisi Dios ibèericaté èeri mìnánái íicha. Bàaluité ipíchawáiseté Dios idábaca èeriquéi, néenialité Dios íináidacawa imàcáanápínáté wàyaca yáapicha chènuniré cáimiétacanèeri iyú, icànéeyéipínaca mèlumèluíri iyú nacái, wacùacaténá yáapicha macáita. Quéwa, quéechatécáwa càmitaté Dios icàlida wenàiwicanái írìni.

⁸ Níara èeri mìnánái icuèrinánáica inuèyéicaté Wáiwacali cruz ìwali, càmitaté náalíawa Dios íináidacatéwa imàninápináté walí cayábèeri. Náalíacaalítéwa ìwalitá, yá càmitaté nanúa Wáiwacalitá, yái mánírica cáimiétacanáca, cachàinírica nacái íiwitáise, icànéerica mèlumèluíri iyú chènuniré, icuèrica macáita Dios yáapicha.

⁹ Quéwa Dios idéca imàacaca wáalíacawa ìwali yái cayábéerica imànírípínaca walí. Càité profeta itànáca Dios itàacái ímèerica:

“Dios idéca ichùniaca nalípiná cayábèeri wawàsi, níái cáininéeyéica iicáca Dios, yái cayábèeri wawàsi càmiríacáwaca wenàiwica iicá, càmiríacáwaca nacái néemia iináwaná ìwali, yá nacái càmiríacáwaca nánáidawa ìwali”, ímaca yái Dios itàacáica.

¹⁰ Yácata wawàsi Dios imàaquéerica Espíritu Santo yéewáidaca wía ìwali, yácáiná Espíritu Santo yáalláca Dios íiwitáise ìwali macáita, àta càinácaalí Dios íináidáanáwa iwàwalicúsewa nacái, yái càmiríca áiba yáalíá yéemiaca càinácaalí íimáaná.

¹¹ Canáca áiba wenàiwica yáaliériwa càinácaalí áiba wenàiwica íináidáanáwa iwàwalicúsewa. Abéericaatá yái wenàiwica yáaliéricawa càinácaalí íináidáanáwa iwàwalicúsewa. Càita nacái abéericata Espíritu Santo yái yáaliéricawa càinácaalí Dios íináidáanáwa iwàwalicúsewa.

¹² Dios càmitaté ibànua wawàwaliculé áiba wenàiwica íiwitáise, néese ibànucaté walí Espíritu Santo yéewacaténá Dios íiwitáise iyaca wawàwalicu, yéewanápiná wáalíacawa ìwali yái wawási cayábanamèerica Dios yéerica walí.

¹³ Wéewáidacué pía píalíacaténacué ìwali yái cayábéerica Dios imànírica walí, yá wacàlidacuéca piríni càide iyúwa Espíritu Santo yéewáidáaná wía, yái Espíritu Dios néeséerica. Càmitacué wacàlida piríni èeri mìnánái yáallácái iyú yái néewáidéerica ìwali cháì èeri írìcu. Néese wacàlidacué piríni píalíacaténacuéwa Dios íiwitáise ìwali càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáanacué ímaca pirí, píacué idènièyéica iwàwalicuwa yái Espíritu Santo.

¹⁴ Áibanái càmiyéica idèniá Espíritu Santo nawàwalicuwa, càmita neebáida iyúwa Espíritu Santo Dios néesèeri yéewáidáaná wía, caná iwènicáiná naicáca Espíritu Santo yàasu tàacáisi. Càmita nacái náalíá néemiaca càinácaalí íimáaná, níacáiná níawamita cawinácaalí idènièyéica

Espíritu Santo iwàwalicuwa, nàta yáalía yéemiaca càinacaalí ímáaná yái Espíritu Santo yàasu tàacáisica.

¹⁵ Quéwa wía idèniyèyèica Espíritu Santo iwàwalicuwa wáalíaca cayábèeri ìwali báawèeri ílìchaná. Canáca yéewaná èeri mìnanaí nayúunáidaca wáináidacawa máiwitáísèeri iyú wawáwàllicúsewa.

¹⁶ Càulenáca nàichani, yái iyúwa wáináidáanáwa càmicáiná nadènia Cristo íiwitáise càide iyúwa wadènianá. Càité nacái profeta itànàca Dios itàacái ímèerica: “Canáca wenàiwica yáalíeriwa càinacaalí Wáiwacali íináidáanáwa iwàwallicúsewa. Eeri mìnanaí nacái càmita nàalimá nàalàaca Wáiwacali nacàlidacaténá írini càinacaalí iwàwacutáanápíná imànica”, càì íimaca. Quéwa wía yeebáidèyèyèica Cristo itàacái, wíata yáalíawa ìwali yái Cristo íináidáanáca iwàwallicúsewa wadèniacáiná Cristo íiwitáise.

3

Compañeros de trabajo al servicio de Dios

¹ Néeni, piacué nuénánaica, ¿cánacué càmitàacá pibatàa Espíritu Santo yéewáidaca pía? ¿Cánacué píináidawa mamáalàacata iyúwa èeri mìnanaí canéyèyèica írì Espíritu Santo? Iná càmitaté nùalimá nuéwáidacuéca pía càulenèeri tàacáisi iyú Cristo ìwali, néeseté iwàwacutácué nuéwáidaca pía màulenèeri tàacáisi iyú càide iyúwa sùmanáicaallicué pía, càmiyèyèica yáalía yéemiaca càinacaalí ímáaná, yái càulenèeri tàacáisica.

² Nuéwáidacatécué pía éerèeri iyú càide iyúwa nàacaalí quírasli líraca íinisi càmicáiná yáalimá iyáaca íinási. Nuéwáidacatécué pía màulenèeri tàacáisi iyú, càmicáinácué píalía péemíaca càinacaalí ímáaná yái càulenèeri tàacáisica. ¡Siúca nacáide mamáalàacata càmitacué píalía péemíacani!

³ ¡Càmítacué píalía péemiaca càinacaalí càulenèeri tàacáisi ímáaná pidèniacáinácué èeri mìnanaí íiwitáise mamáalàacata! Nùalíacawa báawacuéca píicáyacacawa píasu cawèníiri íwalísewáaca, báawacué nacái píicáyacacawa macáicáiná péenácué iwàwaca áibanái íicacani iyúwa cachàiníri áibanái lícha canánama ichùulíacaténácué pía macáita. Iná pícuíáyacacuécawa píyaca nacái, píseríacuéca píchawáaca nacái. Iná pidèniacuéca mamáalàacata èeri mìnanaí íiwitáise, mamáalàacata nacái píimànicuéca piacawa càide iyúwa èeri mìnanaí imàníiná càmiyèyèica yeebáida Cristo itàacái.

⁴ Abénaméyèyèi péenácué íimaca: “Núacata Pablo yéewáidacalé píichacué”, càì nàimaca; áibanái nacái íimaca: “Núacata Apolos yéewáidacalé píichacué”, càicaallicué píimaca, yá pèepunicuécawa càide iyúwa èeri mìnanaí íináidáanáwa báawèeri iyú.

⁵ Càmitacué cayába càì píináidacawa, càmiyèyèicáiná cachàini wía áibanái lícha, núa Pablo, yá nacái Apolos. Dios yàasu wenàiwicawa wía, íibaidèyèyèica írípíná. Wacàlidacatécué píri Wáiwacali íináwaná peebáidacaténácué itàacái. Wadéca wamànica yái wáibaidacalécawa Wáiwacali imàaquèericaté walí.

⁶ Péemiacué comparación: Abèeri náiwacali idèniaca íbànacale yàalunáwa. Yá íbànùaca yàasu wenàiwicawa íbànacaténá néré. Néese íbànùaca yàasu wenàiwicawa áiba yùucúacaténá néré úni, ípíchaná chuica cáli. Yá Dios imáacaca bñacalé idáwináacawa cayába. Càita nacái Wáiwacali íbànùacaté núa píatalécué nuíbadáanápinaté írì pèewibàa nuéwáidáanápinácué pía itàacái iyú quèecháwanáimi; néeseté Wáiwacali íbànùacaté Apolos íbànùacaté írípíná nùamírlicubàa yéewáidacaténácué pía mamáalàacata Cristo ìwali cachànicaténácué píiwitáise Cristo ìwali. Quéwa abèericata Dios yái imichàidèericuéca píiwitáise.

⁷ Iná núa íbànèericaté Dios itàacái píwàwallicu, Apolos nacái yái icuèricatécué pía nùamírlicubàa, càmiyèyèi cachàini wía áibanái lícha, yáicáiná Diosca yái abèericata imichàidèericatécué píiwitáise.

⁸ Apolos, núa nacái wáibaidaca Dios írípíná wáapichawáaca, Dios yàasu wenàiwicacáiná wía. Càmita cachàini abèeri wéená áiba wéená lícha, néese Dios idéca imàacaca walí wáibaidacalépiná méetàucunamata wáichawáaca. Quéwa Dios yáapíná nawèni cawínacaalí íibaidèyèyèica írípíná. Yáapíná nawèni íwalíse yái namàníináca náibaidacaléwa Dios imàaquèerica nalí.

⁹ Wíata íibaidèyèyèi Dios írípíná wáapichawáaca, quéwa píacué, càicuéca píade iyúwa Dios íbànacale, cáininèerica Dios íicáca, iyúwa nacái cayábèeri capíi Dios imàníirica iyaca. Iná Dios íbànùaca wía wáibaidacaténá írípíná wayúudáanápinácué pía.

¹⁰ Péemiacué comparación: Áiba wenàiwica iwàwacaalí imànica cayábèeri capíi íba ícapèená, yásí quèechacáwa íbànùaca yàasu wenàiwicawa írìadacaténá néré cachàiníri íba íbàlùadacatáipínáca íinata capíi iwáiná. Néese capíi íiwacali íbànùaca yàasu wenàiwicawa áibanái náawínáidacaténá cayábanaméyèyèi íba capíi iwáinápiná. Nabàlùadaca capíi iwáiná cachàiníri íba íinata, yái íba idàbáanéeri wenàiwica írìadèerica. Yái Dios, càicanide iyúwa náiwacali ichùulíerica namànica capíi. Quèechatécáwa Dios íbànùacaté núa yàasu wenàiwica núcàlidacaténá wenàiwicanái írì Jesucristo íináwaná ìwali. Siúcade Dios íbànùaca áibanái

yéewáidacaténá wenàiwica mamáalàacata. Quéwa cawinácaalí Dios ibànuèrica yéewáidacaténá wenàiwica, iwàwacutá iicáca íchawa cayába imànicaténá machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹¹ Yáí Jesucristoca, càicanide iyúwa idàbàanéeri íba cachàiníiri nalladéerica cayábéeri iyú nabàlùadacatáipináca ínata caplí iwáiná. Yáí nuéwáidáanáca wenàiwica Jesucristo íwali, càicanide iyúwa nalladacaalí cayábéeri iyú idàbàanéeri íba cachàiníiri. Canáca yéewána áibanáí yéewáidaca wenàiwica méetàuculé ícha yáí tàacáisica, canácáiná áiba Jesucristo ícha weebáidéeripiná itàacáí iwasaacaténá wía Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha.

¹² Wéewáidacaalí wenàiwica cáallácáiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, nàyacaténá machacàníiri iyú, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, yásí càica wíade iyúwa wenàiwica ichanàidéeyéica cawèníiri wawási caplí iwáinápiná, yáí oroca, quírameníiri plata nacáí, cawèníiri íba nacáí, yáí cayábanaméeri wawási càmlírica yéewa quicháí imáalàidaca. Quéwa wéewáidacaalí nía canéeri iwèni tàacáisi iyú, càmlírica iyúudàa nàyaca machacàníiri iyú Dios iicápiná, yásí càica wíade iyúwa wenàiwica ichanàidéeyéica púba caplí iwáinápiná, masicáí nacáí, sítua íbáiná nacáí, yáí wawási quicháí imáalàidéeripináca.

¹³ Aiba èeriwa, èeri imáalàacatáipínátawa, Dios yáasáidapiná amaláwacani yáí wáibaidéerica irípiná, quicháí yéenáíwaná yàanàapínacaalí. Néeseque quicháí yáalimáidapiná iicáwa wáibadacalé wamánírica Dios irípiná cawiná íwitáanacaalíni. Càipiná Dios yáasáidaca asáisi cayábacaalíni, càmicaalí nacáí caná iwèni, yáí wéewáidáanáca wenàiwica.

¹⁴ Wéewáidacaalí wenàiwica cayába nàyacaténá machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí yáí wáibaidéerica Dios irípiná ídenápíná quicháí, càide iyúwa cawèníiri íba ícapèná càmlírica yeemáí, yásí Dios yáapínaca wawèniwa, wía yáasu wenàiwicawa.

¹⁵ Quéwa càmicaalí wéewáida wenàiwica cayába nàyacaténá machacàníiri iyú Dios iicápiná, yásí quicháí imáalàidapiná yáí wáibaidéerica, càide iyúwa quicháí yeemácaalí caplí ídenèrica iwáináwa masicáí meedá, yásí yáí wáibaidéerica imáalàapínacawa wáicha, càmita nacáí Dios yáapíná wawèni. Quéwa éwita yáí wáibaidéerica imáalacaalíwa wáicha, càicáníta cáupiná wíawa quicháí ícha iyúwa wenàiwica íplacaalíwa quicháí ipèrta yèewíise, yá càmita wamáalàapínáwa.

¹⁶ Abénaméeyéi wenàiwica namànica manuíri caplí ípidenéeri templo, yá nawàlùacawa nàacaténá Dios icàaluíná. ¿Càmitasicué píalíawa Dios yáasu templocá pía Espíritu Santo iyacáinácué píwàwalícu?

¹⁷ Abéerita Dios irípinácué pía, càide iyúwa Dios ícapè. Píacatacué yáí Dios yáasu templocá. Iná áibacaalí báawa imànicuéca píiwitáise cachíwéeri tàacáisi iyú, yásí Dios yúuwichàidapiná manuísíwatani.

¹⁸ Picácué píináidawa máiníná cáalíacáica pía. Aibacaalí péenácué ínáidawa máiníná cáalíacáicani èeri mìnánáí yáalíacáí iyú, iwàwacutá iwènúadaca íwitáisewa ícha yáí ínáidáanácawa iicácaténi yáawawa iyúwa càmlírica cáalíacáí áibanáí ícha. Càita yáalimá cáalíacáicani báisíiri yáalíacáisi iyú, yáí yáalíacáisi yàanéerica Dios néese.

¹⁹ Caná iwèni Dios iicáca èeri mìnánáí yáalíacáí càide iyúwaté profeta itànaná Dios itàacáí íméerica: “Dios yúuwichàidapiná nía cawinácaalí cáimacáiyéica iicá yáawawa, níái icàlidéeyéica náalíánásawa manúba wawási íwali cháí èeri mìnánáí íwitáise iyú. Yáí báawéerica nawàwéerica namànica áibanáí írí, Dios imàacapíná yàanàca nàwali idècunitáacá nachíwáidaca áibanáí náalíacáí iyúwa”, ímaca.

²⁰ Càité nacáí áiba profeta itànáca Dios itàacáí íméerica: “Wacuèriná Dios yáalíacawa canáca iwèni meedá yáí nánáidáanáca cawinácaalí ínáidéeyéica cáalíacáica èeri mìnánáí yáalíacáí iyú”, ímaca.

²¹ Iná picácué cachàini píicáca píawawa íwalíise yáí áiba wenàiwica yéewáidáanáca pía, náiméerica íwali cayábéericasani áibanáí ícha yéewáidéeyéi wenàiwica. Iwàwacutácué cayábaca píicáca nía canánama abédanamata Dios imàacacáinácué píri macáita.

²² Dios imàacacué píri núa Pablocá, yá nacáí Apolosca, yá nacáí Pedro wéewáidacaténácué pía. Dios imàacacué píri yáí èeriquéí píyacaténácué cháí èeri írlicu. Imàacacué píripíná nacáí yéetácáisi. Imàacacué píri nacáí síuca èeride, macáí èerita wapíchalépinácáwa nacáí. Càicué Dios imàacaca píri macáita.

²³ Yá Cristo yáasu wenàiwicacuéca nacáí pía, Cristocáiná nacáí Dios yáasu wenàiwicaca.

4

El trabajo de los apóstoles

¹ Càita iwàwacutácué píináidacawa wàwali, wía apóstolca, íbaidéeyéica Cristo irípiná, Cristo íbànucáiná wía wéewáidacaténácué pía iyú yáí cayábéeri tàacáisica Dios íbèericatè áibanáí ícha. Sìucáisede Dios imàacaca wáalíacawa cayábéeri tàacáisi íwali.

² Wenàiwica íbaidacaalí áiba írí, iwàwacutá imànica càide iyúwa íwacali ímáaná írí.

³ Iná càmita nuínáidawa ìwali yáí píimáanácúéca nùwali, píimacaalícúé nùwali càmítasa nuíbaida cayába. Càita nacáí càmita nuínáidawa ìwali yáí áibanáí ímáanáca nùwali. Núa nacáí canáca yéewaná núumaca nuíbaidacasa cayába Dios irípiná càmicáiná nùalimá nùalíaca nuíwítáisewa càide iyúwa Dios yáalianáwa.

⁴ Càmita nuwàwali asásí numànicaalíté áiba wawàsi báawéeri, quéwa cawàwanáta nudéca numànica áiba wawàsi càmíríca nùalíawa ìwali. Abéericata Wáiwacali yáí yáaliéricawa, yácata yáí icàlidéeripináca nuináwaná ìwali asásí nuíbaidacaalíté irípiná cayába, càita nacáí canéerica iwènicaalí meedáni, yáí numànírícaté.

⁵ Iná picácué picàlida áibanáí iináwaná ìwali càmítasa náibaida cayába Dios irípiná. Picúacué Wáiwacali yàanàanápiná, yásí yásáidapíná amaléeri iyú yáí wamàníríca íbàacanéeri iyú. Yásáidapíná nacáí càinácaalíté wáináidáanáwa wawàwalicúisewa wèpunícaalíté wáibaidaca Dios irípiná. Néese cayábacaalí Dios iicá yáí wamàníríca, yásí Dios icàlidapíná wamànícáté cayábéeri.

⁶ Piacué nuénánáica, nùalàacuéca pía càiri tàacáisi iyú nuyúudàcaténácué pía, yéewanápinácué nacáí piyaca càide iyúwa Apolos iyáaná, núa nacáí, ipíchanácué picutáca áiba tàacáisi Dios itàacáí ícha, yéewanápinácué nacáí cayábaca piicáca abédanamata macáita wenáiwica íbaidéeyéica Dios irípiná, núa nacáí yéewáidéeyéicuéca pía. Báawéeriquéi cachàiníinácuéca piicáca píawawa ìwalíse yáí pidèniánácuéca áiba yéewáidéericuéca pía píiméericuéca ìwali cayábéericasani áibanáí ícha canánama.

⁷ Néeni, ¿cánácué yéewa cáimacáí piicáca píawawa áibanáí ícha canánama? ¿Càmítasicué píalíawa Dioscata yáí yèerica píri macáita pidènièricuéca? Dios yàacáinácué píriní, néese ¿cánácué yéewa cachàinica piicáca píawawa càide iyúwa pídéca nacáicaalícúé peedáca píriwani pichàini iyúwa?

⁸ Piyúunáidacuéca píalíacawa macáita wawàsi Dios ìwali. Piyúunáidacuéca piyaca càide iyúwa càasuíyéi idènièyéica manùba cawèníri, càmíiyéica iwàwacutáí áibanáí iyúudàca. Piyúunáidacuéca píalíacawa macáita yáí iwàwacutéericuéca píalíacawa, iná càmítacué píwàwa wéewáidaca pía quirínama. Piicácuéca píawawa iyúwa èeri mìnánáí icuèrinánáí càmíiyéica iwàwacutáí wayúudàca. Dios imàcacaalícúé picúaca macáí wenáiwica cachàiníri iyútá, yá nuucúacuéca núa píapichatá. Quéwa càmita nacuèriná núa cháí èeri írìcu, canásíwata.

⁹ Wía apóstolca, càmita yéewa wàya iyúwa èeri mìnánáí icuèrinánáí, nuínáidacáináwa cawàwanáta Dios idéca imàcaca wàuwichàacawa manuísíwata, wía apóstolca. Báawaca èeri mìnánáí iicáca wía iyúwa presoíyéi imàníiyéica íbáyawanáwa manuísíwata, yéetéeyéipínácawa máini báawéeri iyú nabáyawaná ìwalísewa. Èeri mìnánáí, ángelnáí nacáí nánáidacawa manuísíwata naicáidaca walí idècunitàacá wàuwichàacawa.

¹⁰ Madécaná wenáiwica naicáca wía iyúwa máiwítáiseyéyi wàuwichàacáináwa Cristo irípiná. Quéwa piicácuéca píawawa iyúwa cáiwítáiseyéyi Cristo itàacáí ìwalíse. Píimacuéca càmítasa pímaní iyúwa máiwítáiseyéyi ipíchanácué piùwichàacawa iyúwa wía. Èeri mìnánáí iicáca wía iyúwa machawàaquéyéyi càmicáiná wéewáida wenáiwica èeri mìnánáí yáaliacáí iyú. Néese piicácuéca píawawa iyúwa cachàiníiyéica íiwítáise, cáimiétacanéeyéica nacáí, quéwa èeri mìnánáí iicáca wía iyúwa canéeyéi iwèni, wía apóstolca.

¹¹ Mamáalàacata àta siuca nacáide wàuwichàaca máapicáí, macàlaca nacáí wawàwa, canáca nacáí wabàle cayába. Aibaalí nacapèedáidaca wía. Canáca nacáí wacapèesiwa.

¹² Wáibaida nacáí wacáapi iyúwa cachàiníri iyú àta chamàlecataléta wía wawènicaténá wayáawa. Aibanáí icuúsaca íchawa wía, quéwa wasutáca nalí Dios imànínápiná nalí cayábéeri. Nàuwidaca namànica wía quéwa wàideníaca yáí báawéerica namàníríca walí.

¹³ Natàanica báawéeri iyú wàwali, quéwa càicáaníta watàanica nalí éeréeri iyú quéwanáta. Mamáalàacata àta siuca nacáide namànica walí càide iyúwa náucacaalí náichawa báawéeri yáséerimi, casaquèeri wawàsi natunuérica bàacháwalicúise.

¹⁴ Càmita núumacué píri càí nubáiniadánápinácué pía, néese nuwàwacáita nùalàacuéca pía càide iyúwa nuénibewa, cáinínacáinácué nuicáca pía.

¹⁵ Yácáiná éwitasica diez mil namanùbaca yàanàacaalí néewáidacaténácué pía Cristo ìwali, càicáaníta càmítacué pidèni madécaná píseenáwa. Núacata càide iyúwacué píaniri, bàaluitécáiná nucalídacué píri Cristo Jesús iináwaná, yáté peebáidacuéca itàacáí, íwasàwinápinácué pía Dios yáasu yùuwichàacáisi ícha.

¹⁶ Iná nusutácué pícha wawàsi manuísíwata pímanícaténácué càide iyúwa numàníná, càide iyúwacué píanírícaalícúé núa.

¹⁷ Nudéca nubànùacuéca píalalé Timoteo, yáí nuiquérica iyúwa nuìriwa cáiníerica nuicáca Wáiwacali ìwalíse. Nùalíacawa Timoteo ìwali imànínápiná cayábéeri mamáalàacata càide iyúwa nusutáná ícha. Nubànùacaté Timoteo iwàwalícaténácué pía càinácaalí nùyaca mamáalàacata càide iyúwa iwàwacutáaná wenáiwica iyaca yeebáidéerica Cristo Jesús itàacáí. Càita nuéwáidaca wenáiwica nàyacaténá càí macáí níái yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacáí macáí cáli íinata, àta alénácaalí nuèpuníwa.

¹⁸ Abénaméyéi péenacué cachàinica naicáca níawawa nayúunáidacáiná cáaluca nùaca nupáchiacuéca pía.

¹⁹ Quéwa nuwàwacué nùacawa nuicáca pía mesúnamáita Wáiwacali imàcacaalí numànica cà. Yási nùacawa nuicácaténá yáí nàimérica nàalimáanása namànica nábaidacaténása Dios irípiná, nàimaca, níara cachàiníyéica iicáca yáawawa. Càmita nùawa néré nuémìacaténácáita nasána meedá, nàimaca cachàiníná nía.

²⁰ Càmita nuwàwa nuémìaca nacàlidacáicata naináwanáwa, yácáiná cawinácaalí wenàiwica Dios icuèyéica nàasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca nía idèniyéica Dios ichàini nábaidacaténá Dios irípiná cachàiníri iyú, nàyacaténá nacái machacàníri iyú. Càmita nacàlidacáita meedá naináwaná iwalíwa nadènanása Dios ichàini.

²¹ Néeni, ¿càinásicué píwàwa numànica? ¿Píwàwasicué nùanàca píatalé nùuwichàidacaténacué pía píbáyawaná iwalísewa, yáí cachàinínacuéca píicáca píawawa? Càmicaalícué píwàwa nùacawa píatalé nùuwichàidacaténacué pía, néese píwènúadacué píiwitáisewa píinàidacaténáwa machacàníri iyú, píicácaténáca píawawa iyúwa càmiyéica cachàini, yéewacaténacué nùalàca pía éeréeri iyú càinináacáinacué nuicáca pía.

5

Juicio sobre un caso de inmoralidad

¹ Macáita nacàlidacué nalíwàaca píináwaná iwalí báawéeri iyú iyacáiná abéeri péenacué yeedéericaté iríwa yáatúanáwa, úara yániri yàacawéetúaca. ¡Máini báawéerica yáí namàníríca péewi! Ewita éeri mnanái càmicáaníta neebáida Jesucristo itàacái, càicáaníta càmita máini namàni càiri báawasíwéeri wawàsi, càide iyúwacué péená imàníná.

² ¿Cánacué cachàini píicáca píawawa mamáalàacata? ¡Wàwacutácué máini achúmaca píwàwa manuísíwata píbáyawaná iwalíwa! Yáí asiala imàníríca càiri báawéeri, iwàwacutácué píucaca péewísewani yáí asialica.

³ Ewita càmicáaníta nùyaca píapíachacué néré, càicáaníta nuicáca núawawa iyúwacué abéeri péená. Nudéca nuínáidacawa nùuwichàidàanápiná yáí asialica càide iyúwa nùyaca nacáicaalícué píapícha néré. Yáí Wáiwacali Jesucristo idéca ichùliaca nùa nucàlidàanápiná càinàcaalí iwàwacutáanápiná yùuwichàacawa yáí imàníríca càiri báawasíwéerica.

⁴ Píwacáidáyacacuéwa, yá píináidacuéwa nùwali càide iyúwa nùyaca nacáicaalícué píapícha, nùalàacaténacué pía. Yási Wáiwacali Jesús cachàiníri íiwitáise iyapínacué píapíchawa.

⁵ Iná iwàwacutácué péepúadaca yáí asialica Satanás irí yéewanápiná Satanás imàalàidaca iiná uláicái iyú àta yéetácatalépinátawa ípíchaná yùuwichàacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú càiripinátawa Wáiwacali Jesús yàanàcaalípiná àniwa.

⁶ Píacué pícàlida píináwanáwa canùmaséeri iyú cayábàanásacué pía idècunitàacá píimàacacué abéeri péená imànica càiri báawéeri. Píalíacuéwa comparación íiméerica: “Nèewiacacaalí achúmanamata levadura íbesi yèwí, yá levadura imàacaca macáita íbesi inísàapínáacawa”, càì íimaca yáí comparaciónca wabáyawaná iwalí. Yáí levadura ímàanáca càicanide iyúwa wenàiwica íbáyawaná. Iná píimàacacaalícué abéeri péená imànica íbáyawanáwa mamáalàacata, yási mesúnamáita macáitacué pía pímanípiná píacawa píbáyawanáwa.

⁷ Iná píucacué péewísewama yàara levadura nacáirica íiwitáise, yáí péenacuéca imàníríca báawéeri, ípíchanacué báawaca imànica píiwitáise canánama. Yási píalimácué píyaca wàlisàì iyú, mabáyawanéeri iyú nacái. Càicuéca píade iyúwa wàlisàì pan, càimíri idènia levadura, Dioscáiná idéca yúacacué pícha yáí báawéerica pímanírícaté. Càide iyúwa judíonái nanúacaalí oveja wàlisàì nàasu culto Pascua yaalíwa nawàwalicatená iyúwaté Dios íwasáaná nía, càita nacái wàasu Cordero ípidenéerica Cristo yéetácatéwa iwásàacaténá wía, wàyacaténá wàlisàì iyú.

⁸ Judíonái namànica nàasu Pascuawa, yá náucaca náichawa macáita levadura. Càita nacái, wàucacué wáichawa yáí levadura nacáirica wáiwitáiseca bàaluisàimica. Píacué wàya quírínama wabáyawaná yáapíchawa. Càide iyúwa pan càmicaalí idènia levadura, càita nacái iwàwacutá wàyaca masaquèeri wáiwitáise yáapíchawa, watàanicué nacái báisíri iyú.

⁹ Bàaluité nutànàacatécué píri áiba cuyàluta nùalàacaténacué pía ípíchaná píacawéeridaca wenàiwica íiméyéica áiba yáapícha càimíchúaca nàinusíwa, càmíríca nacái nanírísíwa.

¹⁰ Quéwa càmitacué píalía péemíaca cayábani càinàcaalíté ímàaná yáí nùuméericatécué píri. Càmita nuchùuliacué píanápináwa déculé náicha macái éeri mnanái càimíyéica yeebáida Jesucristo itàacái, níái íiméyéica áiba yáapícha càimíchúaca nàinusíwa, càmíríca nacái nanírísíwa, nía nacái iwàwéyéica yeedáca iríwa macái wawàsi cawèníri, nía nacái cayéedéyéica, nía nacái yèyéica ídolo icàaluíníná, yáí cuwáinái yéenáiwanáca. Càmitàacá píalimácué píacawa náicha àta péetácatalétacuéwa píacaténáwa éeri íicha.

¹¹ Càmitaté càì nuchùuliacuéca pía, néese nùalàacatécué pía ípíchaná píacawéeridaca wenàiwica icàlidéyéica iináwaná iwalíwa neebáidàanása Jesucristo itàacái quéwa namàni

nàacawa càiri báawéeri: Naimáca áiba yáapicha, càmlíchúaca náinusíwa, càmlírca nacái nanrísíwa; nawáwaca needáca naliwa macái wawási cawèníri; nàca idolo icàaluíná yái cuwáiná yéenáiwánáca; natàanica báawéeri iyú áibanái ìwali, áibaalí nacái nacámaca; áibaalí nacái nayéedúca, quéwa mamáalàacata nacàlidaca naináwanáwa neebáidánása Jesucristo itàacái. Picácué piacawéerida nía; picácué piyáa piyáacaléwa náapicha.

¹²⁻¹³ Dios càmitacué ichùulla wàuwicháidaca èri mìnáná càmlíyéica yeebáida Jesucristo itàacái. Néese Diosta yùuwicháidapíná níawa. Quéwa cawínácaalí iyéeyéica pèewibàa, nacàlidacaalí naináwanáwa neebáidánása Jesucristo itàacái, quéwa namànica nabáyawanáwa, néese iwàwacutácué picháawáaca naináwaná ìwali, piálàacaténácué nía cachàiníri iyú. Iná piúcacué pèewisewa yái imànírca ibáyawanáwa.

6

Pleitós ante jueces no creyentes

¹ Aiba yeebáidéeri Jesucristo itàacái imànicaalícué pírí báawéeri, ¿cánácué picháawàa iináwaná ìwali jueznái irí càmlíyéica yeebáida Jesucristo itàacái? Báawéeriquéi pimànínácuéca càiri pináta nábáyawaná ìwali Dios yàasu wenáiwica, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa, nachùnìacaténácué pírí yái wawásica.

² Piacué Dios yàasu wenáiwica, piálíacuéwa Dios imàacáanápínácué péemlaca èri mìnáná iináwaná ìwali èri imáalàacaalípínáwa picàlidacaténácué iwàwacutáaná nàuwicháacawa càiripínáta nábáyawaná ìwalisewa. Iná yéewa piálimácué péemlaca piináwanáwáaca achúméerína wawási ìwali cháí èri írca pichùnìacaténácué wawási píríwáaca, piácué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

³ Piálíacuéwa nacái wéemlanápiná nacái ángelnái iináwaná ìwali wacàlidacaténá cayábacaalíni, báawacaalí nacái, èri imáalàacaalípínáwa. Iná màulenáca meedá péemlacuéca piináwanáwáaca cháí èri írca, pichùnìacaténácué píríwáacani, yái achúméeri wawásica.

⁴ Iná abéeri péenácué yeebáidéerica Jesucristo itàacái cháí èri írca imànicaalícué pírí báawéeri, ¿cánácué picháawàa iináwaná ìwali jueznái irí picàlidéeyéica iináwaná canápinéeyéicasa nía, niara càmlíyéica yeebáida Jesucristo itàacái?

⁵ Núumacué pírí càí báicaténácué pía, piwènúadacaténácué piíwítáisewa. ¿Càmítasícué ìya abéeri péená yaaliméeri yéemiacuéca piináwaná, ichùnìacaténácué picháawáaca yái wawásica?

⁶ ¡Báawéeriquéi pipélianácuéca, picháawáayaca nacáwa jueznái irí, quéwa báawéeriquéi cachàiníwanái picháawàanácuéca piináwaná ìwaliwáaca jueznái irí càmlíyéica yeebáida Jesucristo itàacái!

⁷ Picháawáacaalícué piináwaná ìwaliwáaca, yá pidécuéca pimáacaca báawéeri icàbadáacuéca pía, càmitacué nacái pimàni càide iyúwa Dios iwáwáaná. Aiba yeebáidéeri Jesucristo itàacái, imànicaalícué pírí báawéeri, iyéedúacaalícué pícha píasu nacái, yá cayába cachàiníwanái píidenacaalícué piùwichàanáwa masánatató, ipíchaná èri mìnáná càmlíyéica yeebáida Jesucristo itàacái naicácuéca pipéliayacawá.

⁸ ¡Quéwacué càmita píidenani, néese pimànicuéca càí píbáyawanáwa cachàiníwanái: Pimànicuéca áibanái irí báawéeri, piyéedúacuéca náasu, éwita pimànúbacáaníta nía!

⁹⁻¹⁰ Piálíacuéwa báawéeyéi íwítáise càmita nawàlùupínáwa Dios iyacàle írculé, yái icùacataléca chènuníséerica. Picácué píbatàa áibanái ichíwáidaca pía cachíwéeri táacáisi iyú. Càmlíyéipíná iwàlùawa Dios iyacàle írculé cawínácaalí imàníyéica yáalaniwa; nía nacái yéeyéica idolo cuwáináni yéenáiwáná icàaluíná; nía nacái íiméeyéica inanái yáapicha càmlíchúaca náinusíwa, nía nacái íiméeyéica asíali yáapicha càmlírca nanrísíwa; nía nacái aslanái imáaquéeyéica áiba aslali idulca, áibanái nacái aslanái íiméeyéica inacáiri yáapichawa; nía nacái iyéeduéyéica; nía nacái iwàwéeyéica yeedáca írwa macái wawási cawèníri, nía nacái ícáméeyéica; nía nacái itàaníyéica báawéeri iyú áibanái ìwali, nía nacái ípéliyéica áibanái nayéedúacaténá náasu. Nía càmlíyéipínáta iwàlùawa Dios iyacàle írculé chènuniré.

¹¹ Càitécué abénaméeyéi péená iyacaté ípichawáiseté piwènúadacuéca piíwítáisewa Dios írípíná yeebáidacaténácué Jesucristo itàacái. Quéwa Dios idéca imàacacué iwàwawa píbáyawaná ícha càide iyúwa idéca nacáicaalícué íibaca píchani. Idéca nacái yeedácuéca pía yàasu wenáiwicapínáwa mabáyawanácaténá íicácuéca pía. Càita Dios idéca imànicuéca pírí yáayéeri Wáiwacali Jesucristo ípidená ìwali, yéétacáinatéwa wáichawalíná. Dios idéca imàacacué yàasu wenáiwicaca pía Espírítu Santo íchàini iyú, yái Espírítu Dios íbanuèricuéca piwàwallícué.

La santidad del cuerpo

¹² Abénaméeyéi nacàlidaca: “Càmicaalí Dios imáisanla numànica áiba wawási, yásí cayábaca numànica macái wawási nuwàwéerica numànica”, càí náimaca. Quéwa, núumacué pírí, éwita Dios càmicáaníta imáisanla wamànica áiba wawási, càicáaníta càmita macái wawási iyúudàa wía, áibanái nacái. Báisíta Dios imàacaca wamànica càide iyúwa wawáwaná càmicaaalí

báawa yáí wawáwéerica wamànica, quéwa iwàwacutá wacùaca wíawawa ipíchaná yáí wawàsi wawáwéerica wamànica idacùaca wía cachàiníri iyú àta càmicataléta wáalimá wamàacaca wáichawani. Báawaca wamàacacaalí áiba wawàsi idacùaca wáiwitáise.

¹³ Nacàlidaca báisiri iyúni náimacaalí yàacàsi iwali watùra irípinéerica, watùra nacáí wayáacalé irípiná. Báisita, Dios imàacaca wayáaca macáí yàacàsi wawáwéerica. Quéwa áibaalípiná Dios imàalàidapíná yàacàsi, watùra nacáí càmicáiná iwàwacutá wayáaca wayáacaléwa quirínama. Quéwa wainá càmita ìya càide iyúwa yàacàsi; namànicáita nachiwawa meedá náimacaalí cayábacasa waimáca áibanáí yáapicha cawinácaalí wawáwéeri, càmicáaníta wáinusíwani, càita nacáí càmicáaníta wanírísíwani. Càmita báisí natàacáí, néese, yáí waináca, yácata Wáiwacali yàasu weebáidacaténá itàacáí. Wáiwacali nacáí wainá irípinéeri, íchàiniadacaténá wainá, yéewanápiná wáibaidaca irípiná.

¹⁴ Càide iyúwaté Dios imichàidáaná Wáiwacali yéetácáisi ícha, càita nacáí imichàidapíná wíawa yéetácáisi ícha íiwitáise cachàiníri iyúwa, yáí chàinisi imichàidéericaté iyú Wáiwacali.

¹⁵ ¿Càmitasicué píalíawa piíná íwaliwa Cristo iiná íwalíiséericani? Yácáiná wía yeebáidéeyéica Cristo itàacáí, cáica wiade iyúwa Cristo iiná íyéerica cháí èeri írìcu. ¡Iná máiní báawaca abéericaalí wéená imànica íbáyawanáwa inanáí yáapicha iiméechúaca aslanáí yáapicha plata íwalínápiná! ¡Picácué wamàni càiri báawéeri!

¹⁶ ¿Càmitasicué píalíawa aslali iimácaalí inanáí yáapicha iiméechúaca aslanáí yáapicha plata íwalínápiná, yásí níái pucháibaca abéericata nainá? Càité profeta itànàaca Dios itàacáí nàwali cawinácaalí iiméeyéica yáapichawáaca: “Dios íicáca níái pucháibaca iyúwa abéeri wenàiwica”, càí íimaca.

¹⁷ Quéwa wenàiwica yeebáidacaalí Wáiwacali itàacáí, yásí ìyaca abédanamata Wáiwacali yáapicha.

¹⁸ Iná píacuéwa náicha caquialéta cawinácaalí iimáidéeyéicuéca pía píimáanápíná áiba yáapicha càmirica pinírísíwa, càmicíhúaca nacáí píinusíwa. Macáí áiba nabáyawaná íwítáaná càmita imàni báawéeri nainá írìwa, quéwa cawinácaalí iiméeyéica áiba yáapicha càmirica nanírísíwa, càmicíhúaca nacáí náinusíwa, namànica nabáyawanáwa nainá írìwa.

¹⁹ ¿Càmitasicué píalíawa piíná íwalicuéwa Espíritu Santo yàasu templocani, yáí Espíritu Santo Dios imàaquéericatécué píri, yá nacáí Espíritu Santo ìyacuéca piwàwalicu? Càmitacué píiwacali píawawa.

²⁰ Yáí Diosca, yácatacué Pfiwacali, Dioscáiná iwèniacatécué pía cawèníri wawàsi iyú, yáí írì íranáca. Iná picácué píimàni píbáyawanáwa piíná iyúwa, néese píyacué mabáyawanéeri iyú yéewanápiná áibanáí nàalíacawa máiní cayábéerica íiwitáise yáí Diosca.

7

Consejos sobre el matrimonio

¹ Siúcade nucàlidacué píriní yáí písutéericuéca péemiawa núa íwali píbànúacalítécué nulí cuyàluta. Báisita cayábaca càmicáalí aslanáí idunúwa inanáí íwali.

² Quéwa madécaná wenàiwica nawáwaca naimáca áiba yáapicha, càmicíhúaca náinusíwa, càmirica nacáí nanírísíwa, íná cayábacata macáí aslanáí yeedáca ínuwa, macáí inanáí nacáí uedáca unírìwa.

³ Iwàwacutá aslali iimáca íinusíwa yáapichawa càide iyúwa iwàwacutáaná imànica. Càita nacáí iwàwacutá inanáí uimáca unírísíwa yáapichawa.

⁴ Uái inanáica càmita uiná íiwacalu úa, néese unírì yàasucani. Càita nacáí aslali, càmita iiná íiwacalini, néese ínu yàasucani.

⁵ Picácué píimásanía piínáwa píinu íchawa, pinírì ícha nacáíwa, càmicáalícué abédanama píiwitáise píapichawáaca quéechacáwa càimínápiná píimá píapichawáaca maléená èerita písutáanápinácué Dios ícha manuísíwata. Pidécanáamicué píimáalàidaca píimànica càí, néese iwàwacutácué pèepúa píimá píapichawáaca àniwa ipíchanácué càmita píalimá pícuaca píawawa, yá Satanás yáalimáidacuéca pía píimàínápiná píbáyawanáwa áiba yáapicha.

⁶ Càmitacué nuchùulla pía peedáanápíná píriwa píacawéeripínáwa, quéwa piwàwacaalícué picásàacawa, yá cayábacani.

⁷ Macáí wenàiwica nàalimácaalí nàyaca abéeritatá càide iyúwa nùyaná canéeri ínutá, yá cayábacatáni, quéwa càmita macáí nàalimá nàyaca abéerita. Néese Dios imàacaca walí wáalimáwanama madécaná chàinisi íwítáaná wáibaidacaténá irípiná, wadènianápiná wáalimáwanama wáibaidacaléwa méetàucunamata wáichawáaca. Dios imàaca abènaméeyéi wéená nàyaca abéerita casímáiri iyú. Imàaca áibanáí wéená nàyaca nàacawéeri yáapichawa casímáiri iyú.

⁸ Númacué píri píacué máinuíyéica, maníríyéi nacáí, píacué nacáí inírìmi yéetéeyéimicawa ícha, cayábaca píyamácaalícuéwa abéerita càide iyúwa nùyaná abéerita.

⁹ Quéwa càmicaalícué pialimá picùaca piawawa ipíchaná pimànica pibáyanáwa, yásí iwàwacutácué peedáca piníriwa, pínu nacáíwa, cayábacáiná cachàiniwanáí picásàacaalícuéwa máinicáichacué pínáidáanicawa piimáanápiná áiba yáapicha.

¹⁰⁻¹¹ Quéwa nuchùuliacué pía, piácué cáinuíyéica, piácué nacáí caníríiyéica càide iyúwaté Wáiwacali ímáaná walí, càmlínápiná inanáí imàaca iníriwa, càita nacáí càmlínápiná asiali imàaca ínuwa. Càmlírícata núa meedá yáí ichùulìericuécá pía, néese Wáiwacalícata yáí ichùulìericuécá càmlínápiná pimàni càì. Quéwa inanáí uèpùacaalíwa uníri íchawa, iwàwacutá uyamáacawa abéechúata, canáca yéewaná uedá ulíwa áiba àniwa. Néese càmicaalí quirínata uwàwa úyaca abéechúata, yá iwàwacutá uníri, úa nacáí nawènúadaca náiwitáisewa nalíwáaca nàyacaténá abédanamata náapichawáaca àniwa.

¹² Siúcade nuwàwacué nùalàaca pía quiríta càide iyúwa nuináidáanáwa, piácué áibanáí yeebáidéyéica Wáiwacali itàacáí. Càmita Wáiwacali ichùulla núa nùalàanápinácué pía tàacáisi iyú númèeripinácuéca píri, quéwa nuináidacawa cayábacani. Péemiácué: Abéeri asiali yeebáidéeri Jesucristo itàacáí ínucaalí càmlíchúa yeebáida, quéwa uwàwacaalí úyaca yáapicha, iwàwacutá asiali yeebáidéerica Jesucristo càmita imàaca íchawa úa.

¹³ Càita nacáí inanáí yeebáidéechúa Jesucristo itàacáí uníricaalí càmlíri yeebáida, quéwa iwàwacaalí iyaca úapicha, iwàwacutá inanáí yeebáidéechúa Jesucristo càmita umàaca úichawani.

¹⁴ Cayábaca nayamáacawa náapichawáaca, yácáiná Dios iicáca iyúwa yàasu wenáiwicapináwa yáí asialica úwalíse úái ínuca yeebáidéechúaca Jesucristo. Càita nacáí Dios iicáca iyúwa yàasu wenáiwicapináwa úái inanáica íwalíse yáí unírica yeebáidéerica Jesucristo. Piácué yeebáidéyéica Jesucristo, càmicaalícué piyamáawa piacawéeri yáapichawa càmlíríca yeebáida, yá cawàwanátacué péenibe càmita neebáida Jesucristo itàacáí; néese piyamáacaalícuéwa piacawéeri yáapichawa, péenibe yáapichawa nacáí, yásí Dios iicácuéca péenibe iyúwa yàasu wenáiwicapináwa.

¹⁵ Quéwa yáí unírica, úa nacáí ínuca, càmlíyéica yeebáida Jesucristo itàacáí máinicáalí nawàwaca nèepùacawa nàacawéeri íchawa yeebáidéerica, pimàacacué nèepùacawa náicha. Piácué yeebáidéyéica Jesucristo itàacáí, càmitacué iwàwacutá piyamáacawa piacawéeri yáapichawa càmlíríca yeebáida nawàwacaalí nèepùacawa píchacué càmicáiná Dios iwàwa wapéliyacacawa, néese Dios idéca imáidaca wía wáyáanápiná matuúbanáiri iyú.

¹⁶ Nawàwacaalícué nèepùacawa píicha, pimàacacué nèepùacawa ipíchanácué pipéliyacacawa, càmicáinácué píalíwa, piácué inanáica, asáisi píalimácaalí piwènúadaca piníri íiwitáisewa Dios írípíná. Càita nacáí piácué asianáica, càmitacué píalíwa asáisi píalimácaalí nacáí piwènúadaca pínu íiwitáisewa Dios írípíná.

¹⁷ Píalimáwanama macátacué iwàwacutáca piyaca càide iyúwaté Wáiwacali imàacáanátcué píri chàinisi píibaidaténácué írì. Càmicaalícué báawa yáí píibaidacaléca, néese piyacué càide iyúwaté piyáaná Dios imáidacaalítécué pía. Càita nùalàaca macáita wenáiwica yeebáidéyéica Jesucristo itàacáí, iwacáidáyaquéyéicawa yàcalé imanúbaca.

¹⁸ Dios imáidacaalí asiali namàníricaté írì circuncisión, càmita iwàwacutá iwènúadaca yàasu circuncisiónwa. Càita nacáí Dios imáidacaalí asiali càmlírícate namàni írì circuncisión, càmita iwàwacutá imàacaca namànica írìni siúcade.

¹⁹ Picácué achúma píináidáanicawa piwàwawa circuncisión íwali, cáininácainá Dios iicáca macáí wenáiwica íwitáaná abédanamata. Abéerita píináidacuéwa pimàníinápiná machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²⁰ Càmicaalícué báawa píibaidacalé, néese iwàwacutácué macáita piyaca càide iyúwa piyáanátcué queécha Dios imáidacaalítécué pía.

²¹ Aibanáí yàasu wenáiwicaalíté pía íbaidéericaté mawèníri iyú Dios imáidacaalíté pía, picá achúma piwàwa íwali. Quéwa namàacacaalí pèepunícawa matuúbanáita, yá cayábaca pèepunícawa máiwacalináwaca.

²² Cáinináca Dios iicáca macáí wenáiwica íwitáaná abédanamata, íná áibanáí yàasu wenáiwicaalíté pía íbaidéerica mawèníri iyú Dios imáidacaalíté pía pèebáidáanápináté Wáiwacali itàacáí, néese siúcade ewita áibanáí yàasu wenáiwicaanáita pía mamáalàacata, càicáanáita iwàwacutá piwàwalica Wáiwacali idéca iwásàaca pía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha píibaidacaténá Wáiwacali írípíná; càita nacáí pía yèepunírícatewa máiwacalináwaca cháí èeri írìcu Dios imáidacaalíté pía, siúcáisede Cristo yàasu wenáiwicaca pía íbaidéeripíná Cristo írì càiripínáta.

²³ Dios iwènicatécué pía cawèníri wawási iyú, yáí líri íranáca. Iná picácué píináidáanicawa íwali yáí èeri mìnánáí ímáanáca píwali. Picácué nacáí cáimacáí píicáca piawawa iyúwa èeri mìnánáí.

²⁴ Iná piácué nuénánáica, càmicaalícué báawa píibaidacalé, néese iwàwacutácué piyaca mamáalàacata càide iyúwa piyáanátcué Dios imáidacaalítécué pía.

²⁵ Siücade nùalàacué pía nàwali níara càmíyíécáwaca icásàawa. Wáiwacali càmíta imàaca nulí tàacáisi nuchùulanápiná nía quéwa nùalimá nùalàaca nía Dios iyúudàacáiná núa manuísíwata, iicácáiná nupualé, yéewanápiná nùalàaca wenáiwica cáalíacáiri iyú.

²⁶ Nuínáidacawa cayábaca macáita wenáiwica nayamáacaalíwa càide iyúwa nùyáaná máinuta, manírta nacái macáicáinácué càulenápiná wàasu èeri siücade, nàuwichàidapinácaalí wía Cristo iwalíse, weebáidacáiná itàacái.

²⁷ Quéwa cáinucaalí pía, picá pimàaca píchawa úa. Máinucaalí pía, cayábaca càmicaalí peedá pínuwa.

²⁸ Quéwa peedácaalí píinupináwa, càmíta pimàni pibáyawanáwa. Càita nacái mànacàu uedácaalí uníríwa, càmíta cabáyawaná úa. Quéwa níai cáinuyéica, nía nacái caníríyéica nàypiná càulenéeri iyú cháí èeri írìcu, iwàwacutáacáiná nàuwichàacawa Cristo írípíná. Iná nùalàacuéca pía ipíchanácué máiná píyaca càulenéeri iyú.

²⁹ Píacué nuénánáica cáicué nuwàwaca nùalàaca pía: Iyaca wapíchalé achúma èerínata meedá, iná siücade cawinácaalí idènièyéica yàacawéeriwa, iwàwacutá náibaidaca Wáiwacali írípíná càide iyúwa nàalimáanáta cachàinírí iyú.

³⁰ Càita nacái cawinácaalí achúmèyéica iwàwa yéenanái yéetèyèimiwa ìwaliwa iwàwacutá náibaidaca Wáiwacali írípíná càide iyúwa càmíyíéi achúma iwàwa. Cawinácaalí nacái imaníyéica fiesta iwàwacutá nàyaca cáimiétaquéri iyú càide iyúwa càmíyíéi máiná casímái iwàwa náibaidacaténá cáalíacáiri iyú Wáiwacali írípíná. Cawinácaalí nacái iwènièyéica wawàsi iwàwacutá càmíta máiná cáinínáca naicáca nàasuwa, néese iwàwacutá nàináidacawa càide iyúwa canéyéica yàasu, náibaidacaténá cachàinírí iyú Wáiwacali írípíná.

³¹ Cawinácaalí nacái imaníyéica yàasu wawàsiwa cháí èeri írìcu needácaténá nalíwa plata, iwàwacutá càmíta máiná báawaca nawàwa nàináidáanícawa nàasu cawèníri ìwaliwa cháí èeri írìcuírìca, yácáiná mesúnamáita imàalàapínácawa macáita yái waiquéerica cháí èeri írìcu.

³² Càmítacué nuwàwa píináidáanícawa báawanama cháí èeri yàasu wawàsi ìwali. Máinucaalí asíali, yásí íináidacawa Wáiwacali yàasu wawàsi ìwali imànicaténá càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná casímáicaténá imànica Wáiwacali iwàwa.

³³ Quéwa cáinucaalí asíali, yá iwàwacutá íináidacawa cháí èeri yàasu wawàsi ìwali casímáicaténá imànica ìnu iwàwawa. Yái asíali càmíta yáalimá íibaidaca macái ichàini iyúwa ìnu írípínáwa, Wáiwacali írípíná nacái.

³⁴ Càita nacái maníríchúwa, áiba inanái nacái càmíchúwaca icásàawa, nàináidacawa Wáiwacali yàasu wawàsi ìwali, casímáicaténá namànica Wáiwacali iwàwa, namàacacaténá naináwa, náiwitáise nacáiwa Dios írì, náibaidacaténá cachàinírí iyú írípíná. Quéwa áiba inanái caníríchúwaca iwàwacutá íináidacawa cháí èeri yàasu wawàsi ìwali usímáidacaténá uníríwa.

³⁵ Càita nùalàacuéca pía nuyúudàacaténácué pía. Càmíta numáisaníacué picásàacawa, néese núumacué pírí còi píyacaténácué cáimiétaquéri iyú, píibaidáanápinácué nacái Wáiwacali írípíná macái píchàini iyúwa.

³⁶ Quéwa áibacaalí asíali íináidawa càmíta cayába imáisaníacaalí mamáalàacata ìduwa ucásàacawa béerucáiná úa, uwàwacaalí ucásàacawa nacái, yásí cayábaca úanírí imàacacaalí ucásàacawa. Càmíta namàni nàyaca nabáyawanáwa, níai icásèyèicawa.

³⁷ Quéwa áibacaalí idènia ìduwa, càmicaalí iwàwacutá ìdu icásàacawa asíali yáapicha, càmicaalí nacái uwàwa ucásàacawa, úanírí nacái íináidacaalíwa càmílinápiná imàaca ucásàacawa yáapicha yái asíalica, yá úanírí imànica iyaca cayábèeri wawàsi.

³⁸ Iná cawinácaalí imàaquéerica ìduwa icásàacawa imànica cayábèeri wawàsi. Quéwa cawinácaalí càmírìca imàaca ucásàacawa imànita nacái cayábèeri yáwanái.

³⁹ Uái caníríchúwaca canáca yéewaná umàaca úchawa uníríwa. Iwàwacutá uyamáacawa yáapicha idècunitàcá cáucani. Quéwa yéetácaalíwa uícha, yásí úalimáca udéca ucásàacawa àniwa yáapicha cawinácaalí asíali máinuírìca uwàwéerica, quéwa iwàwacutá ucásàacawa abèeri yáapicha yeebáidèerica Jesucristo itàacái.

⁴⁰ Quéwa nuínáidacawa casímáinápiná cachàiníwanái uwàwa càmicaalí uedá unírípínáwa àniwa. Càita nuínáidacawa, nuebáida nacái Espíritu Santo Dios néesèeri idéca iyúudàaca nuínáidáanáwa càì.

8

Los alimentos consagrados a los ídolos

¹ Siücade nuclídadacué píriní ìwali yái písutèericuécaca péemíawa núa ìwali plasu cuyàluta írìcuwa: yái ìnási áibanái inuérica iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo cuwáiná yéenáíwaná icáaluíná, càide iyúwa náiwitáise iyáaná, níara áibanáica càmíyíéica yeebáida Jesucristo itàacái. Pídecuécaca píimaca cáalíacáicasacué pía macáita. Cayábacué nuénánái, ipíchanácué cáimacáica píicáca píawawa píalíacái iwalísewa. Cayába cachàiníwanái cáinínácaalícué píicáyacacawa, yéewanápinácué píiwitáise idàwinàacawa Dios íiwitáise iyú peebáidacaténácué itàacái tàì íimèeri iyú.

² Cawinácaalí iyúunáidéerica yáaliacawa madécaná wawàsi ìwali, càmitàacá yáaliawa cayába càide iyúwa iwàwacutáaná yáaliacawa.

³ Quéwa cawinácaalí cáinináca iicáca Dios, yásí Dios yáalía iicáca yái wenàiwicaca, cayábaca Dios iicáca íiwitáise nacái.

⁴ Pisutácatécué péemíawa núa asásí cayábacaalícué piyáaca iinási nanuérica iyúwa sacrificio náacaténá ídolo icàaluíná, níací cuwáináí yéenáíwanáca. Càitacué núumaca píri ìwali: Báisíta canéerica iwéni meedáni, canáca nacái ichàini yái ídoloca, cuwáisàiri yéenáíwanáca meedáni cháí èeri írícu, canácáiná áiba báisíiri Dios ícha, abéerita yái Diosca.

⁵ Báisíta náyaca madécaná demonio íiwacanánái cachàiníyíei báawéeyéi íiwitáise icuèyéica yáasu cáliwa chènuníseeri cáuli írícubàa, cháí èeri írícu nacái èeri mìnánái yèeyéica ípídená cuwáináí (íimáanáca díosnáí). Madécaná wenàiwica náaca demonio icàaluíná, wenàiwica icàlidéyéica ìwali cuwáináicasa núa.

⁶ Quéwacué canáca walí áiba wéeripiná icàaluíná ícha yái abéerita Wáaniri Diosca. Wáaniri Dios imànicaté macáita, íná wawàwa wáyaca càide iyúwa iwèwáaná. Iya nacái abéerita Wacuériná, yái Wáiwacali Jesucristoca, yái idàbéericaté macáita, àta wía nacái, Wáaniri Dios írípíná.

⁷ Quéwa càmitacué macái wéená náalía néemíaca cayába càinácaalí íimáaná yái tàacáisca. Càmita cachàini náiwitáise Dios ìwali càmicáináca náalía cayába. Níací wéenánái yéewánéeyéita yáaca ídolo cuwáisàiri yéenáíwaná icàaluíná ípíchawáiseté nawènúadaca náiwitáisewa neebáidacaténá Jesucristo itàacái. Nayáacaalí nayáacaléwa áibanái yáapícha, nawèniacaalí iinási nacái yácalé írícu, yá náaliacawa áibanái nadéca nanúaca yái píráimica iyúwa sacrificio náacaténá ídolo icàaluíná. Abénaméeyéi wéená iyáacaalí yái iináca, yá nayúunáidaca càmita báisi Dios imàaca nayáacani. Quéwa nayáacani quéwanáta. Íná nadàbaca nánáidacawa méetáuculé Dios ícha, yá báawaca náiwitáise íwalíse yái namánínáca wawàsi nánáidéerica Dios imáisanlaca namànica.

⁸ Báisíta càmita cayába Dios iicáca wía íwalíse meedá yái wayéerica, íná càmita cayábawanái Dios iicáca wía áiba wawàsi íwalíse wayáacaalíni. Càita nacái càmita báawa Dios iicáca wía íwalíse yái càmlíríca wayáa.

⁹ Quéwacué éwita Dios imàacacáaníta piyáaca iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio ídolo cuwáisàiri yéenáíwaná írí, càicáaníta iwàwacutácué píicá píchawa cayába ípíchanácué abéeri wéenásàiri càmlíríca yeebáida tàí ímèeri iyú imànica íbáyawanáta iicácinácué piyáacani, yái iináca.

¹⁰ Píacáiná yáaliéricawa Dios imàacaca piyáaca yái iináca, néese píawinacaalíwa piyáacaténá piyáacaléwa ídolo yáasu templo néré, nawacuacataléca iinási nanuérímicca iyúwa sacrificio ídolo írí, yá cawàwanáta abéeri wéená càmlíri yeebáida tàí ímèeri iyú iicáca píá néré, néese iwàlúacawa néré nacái iyáacaténá yái iináca, éwita íináidacáanítawa càmita Dios iwàwa imànica càí.

¹¹ Pídeca píimaca píwaliwa píalíánásawa madécaná, quéwa yái píalíacáica càmita iyúudàa péenásàiri yái càmlíríca yeebáida tàí ímèeri iyú, néese pídeca píimànica írí máníi báawéeri píalíacái iyúwa, yá cawàwanáta yéetápináca méetáuculé Dios ícha íbáyawaná yáapíchawa, yái péenásàiríca, éwitaté Cristo yéetáacáanítawa nacái íchawalíná.

¹² Íná péewáidacaalícué péenánáíwa càmlíyéica yeebáida tàí ímèeri iyú namánínápiná áiba wawàsi nánáidéerica ìwali càmlíríca Dios iwàwa namànica, yá píimànícuéca píacawa píbáyawanáwa péenánái íríwa, Cristo írí nacái.

¹³ Íná yái nuyáanáca iinási imàacacaalí nuénásàiri imànica íbáyawanáwa nuyáacalé íwalíse, yásí cayába cachàiníwanái càmlínápiná quirínama nuyáaca iinási, ípíchaná núalimáidaca nuicáwa nuénásàiriwa àta imànicaaléta íbáyawanáwa.

9

Los derechos de un apóstol

¹ Ewita apóstolcáaníta núa, yái Dios íbànuèrica, càicáaníta càmita nuèpuníwa càide iyúwa ísímáidáaná núa meedá, néese nuwàwaca nuyúudàaca áibanái. Báisíta Dios imàacacaté núa apóstolpíná, íná canáca ichùulíeri núa cháí èeri írícu. Nudéca nuicáca Wáiwacali Jesús. Píacué nacái yáasáidéyéica apóstolca núa bàaluitécáiná píwènúadacuéca píiwitáisewa Dios írípíná nuíbaidacaalíté Wáiwacali írípíná péewibàa, nucàlidáanápinácué píri iináwaná ìwali.

² Cawàwanáta áibanái càmita naicá núa càide iyúwa apóstol, yái Dios íbànuèrica, quéwa píalíacuéwa báisíiri iyú apóstolca núa, bàaluitécáiná píwènúadacuéca píiwitáisewa peebáidacaténá Wáiwacali itàacái, nucàlidacaalítécué píri iináwaná ìwali. Càita Dios yáasáidacuéca píri apóstolca núa.

³ Natàanícaalí báawéeri iyú núwali, náimacaalí nacái càmitasa apóstolca núa, yásí càí núuma nalíwa:

⁴ Dios ibànùacaté núa iyúwa apóstol nucàlidacaténá Wáiwacali iináwaná, íná Dios imàacaca nusutáca nuyáapínáwa wenàiwicanáí fícha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Dios imàaca nacái macái apóstol idèniaca ínuwa yeebáidéechúa Jesucristo itàacái, imàaca nacái apóstol itéca yáapichawa úa idècunitàacá yèepunicawa icàlidacaténá Dios itàacái, càide iyúwa áibanáí apóstol namàniná, núa nacái Wáiwacali yéenanáí iméeréerináica, Pedro nacái. Íná nudèniacaalí nuínuwatá, yá cayábaca nutéca núapichawa úatá.

⁶ Dios imàaca nacái Bernabé, núa nacái wayamáidaca wáibaidaca wacáapi iyúwa, wasutátacaténacué pícha wayáapínáwa idècunitàacá wacàlidaca píricué Dios itàacái. Quéwa éwita Dios ibatàacáaníta wamànica càì, càicáaníta càmítatè wasutácué pícha wayáapínáwa, néese wíata ipáyaidatèni.

⁷ Péemiácué comparaciòn: Píaliácuéwa úwináí càmíta nawènla nayáapínáwa. Càita nacái wenàiwica ibànacaalí ibànacalewa abéyéeri uva yéetaná, càmíta iwàwacutá ipáyaidaca iyáacatèni yáasu uva iyacanáwa. Càita nacái abéeri icúacaalí áibanáí ipíra ovejanáí, canáca imáisanéri iraca leche yeedéerica ovejanáí fícha. Càita nacái Dios imàacaca apóstolnái isutáca iyáapínáwa wenàiwicanáí fícha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái Dios ibànùacáiná apóstolnái nàatalé.

⁸ Picácué píináidawa númáanáca càiri tàacáisi nuíwítáise iyúwa meedá, bàalutécáiná Dios càì ímaca imàacacaalítè itàacáiwa profeta Moisés irí, Moisés icàlidacaténaté israelitanáí iríni.

⁹ Càité Moisés itànàaca tàacáisi bàalutè Dios inùmallicuise: “Picácué pidacua pacá inùma ituínási fícha idècunitàacá uíbaidaca píri ubawàidaca ituínási, ùlùacaténá ituínási iwíralè, néese píimàacacué uyáacani idècunitàacá uíbaidaca uèpunicawa”, ímaca. Dios ímacatè càì walí wáaliacaténáwa catùlécánaca iicáca pacá, quéwa iwàwacutácué wáaliacawa áiba wawási quiríta.

¹⁰ Dios ímacatè càì icàlidacaténá walí iwàwacutáanáca wayúudáaca wenàiwica iyúudéeyéica wía. Dios ichùuliacatè Moisés itànàanápínaté yáí tàacáisi wamànícacaténá cayábéeri nalí cawinácaalí yéewáidéeyéica wía Dios itàacái iyú. Péemiácué comparaciòn: Asialí ichùniacaalí calí nabànacatáipíná, yá iwàwacutá namàacaca yeedáca yáasupínáwa quiríacaalí yáí iyacanásica. Càita nacái cawinácaalí yùluèrica ituínási iwíralè, iwàwacutá namàacaca yeedáca yáasupínáwa. Càita nacái wía yéewáidéeyéicuéca pía, Dios imàacaca wasutácuéca pícha wayáapínáwa.

¹¹ Wabànacatècué Dios itàacái piwàwalicu, íná cayábaca wasutácué pícha weedácaténá wáasupínáwa, yáí wayáapíná, wabàlepiná nacái, wayamáacatáipíná nacái cháí èeri iricu.

¹² Dios imàacacáiná áibanáí yéewáidéeyéicuéca pía isutácuéca píchani, yá máini cachàinwanáí Dios imàaca wasutácuéca píchani, wíacáinaté idàbàanéeyéicatè icàlidacuéca píri Jesucristo iináwaná. Quéwa, éwita Dios imàacacáaníta wasutácuéca pícha wayáapínáwa, càicáaníta càmíta càì wamànica. Néese wàideniacatè wàuwichàanáwa wáibaidaca wawènianápiná wayáawa ipíchanacué báawaca péemíaca Cristo itàacái iwalíise yáí wasutáanacuéca wayáapínáwa pícha.

¹³ Píaliácuéwa naináwaná íwali, cawinácaalí íbaidéeyéica templo iricu. Needáca nayáawa templo iricuise. Ímáanáca, cawinácaalí inuéyéica píráí iyúwa sacrificio, needáca nalíwa iinási yéenanáimi, macái píráí yéena nanuérica neemácaténáni altar ínata.

¹⁴ Càita nacái Wáiwacali idéca ichùullaca cayábàanápíná nàyaca náibaidacalé iwaliwa namànirica Dios irípiná, cawinácaalí icàlidéeyéica yáí tàacáisi cayábéerica, íná cayábaca nasutáca nayáapínáwa wenàiwicanáí fícha yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái. Yácata nawèni, níái icàlidéeyéica Dios itàacái.

¹⁵ Quéwa canácatáita càì numànitè nùyacaalítècué píapícha, càmíta nacái nutànàacué píri cuyálua siuca píacaténacué nulí wawási. ¡Máini casímáica nuwàwa nucàlidacué píri Dios itàacái mawèníri iyú! ¡Cayába cachàinwanáí nulítáni nuètácaalíwatá ipíchaná nuyamáidaca nucàlidaca Dios itàacái mawèníri iyú!

¹⁶ Càmita cachàini nuicá núawawa iwalíise yáí nucàlidáanáca Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yáasu yúuwichàacáisi fícha. Néese nucàlidacani Cristo ichùullacáiná núa. ¡Máini báawéeri yúuwichàacáisi yàanèeripínáca núwali càmícaalí nucàlida yáí tàacásica wenàiwicanáí irí!

¹⁷ Íná nucàlidacalítè yáí tàacásica nuíwítáise iyúwa meedátá, yá nuedácatè wenàiwicanáí fícha nuwènipínáwatá. Quéwa càmíta nucàlidani nuíwítáise iyúwa, néese Dioscata yáí ichùullèrica nucàlidacani.

¹⁸ Yácata nuwèni yáí: Casímáica nuwàwa nucàlidacáiná mawèníri iyúni yáí tàacásica ímèerica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yáasu yúuwichàacáisi fícha. Càita nucàlidaca mawèníri iyúni: Ewita Dios imàacacáaníta nusutácué pícha nuyáapínáwa nucàlidacáinácué píri itàacái, càicáaníta càmíta càì nusutácuéca píchani.

¹⁹ Ewita càmícaaníta áibanáí yáasu wenàiwica núa íbaidéerica mawèníri iyú, càicáaníta numàacaca núawawa càide iyúwa macái wenàiwicanáí yáasu wenàiwica íbaidéerica mawèníri

iyú nuyúudàanápíná áibanái wenàiwica manùbéeyéi nawènúadàanápíná náiwitáisewa Cristo irípiná.

²⁰ Nùyaacali judíonái yáapicha, yá nùyaca càide iyúwa náiwitáise iyáaná nuyúudàacaténá nawènúadaca náiwitáisewa Cristo irípiná. Càita nacái numànica nùyaacali náapicha níai càmíyéica judío yeebáidéeyéica tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí bàaluité; yá nùaca Dios icàaluíná náapicha càide iyúwa náiwitáise iyáaná, yéewacaténá néemiaca nuçàlidaca nalí Cristo iinàwaná ìwali, éwitacué càmicáaníta iwàwacutá wamànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ìmáaná wàacaténá Dios icàaluíná, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái.

²¹ Càita nacái nùyaacali náapicha níai càmíyéica judío, càmíyéica ìya Moisés yàasu tàacáisi ìwali, yá càmíta numàni iyúwa wenàiwica imàníríca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ìmáaná, nuwàwacáiná nuwènúadaca náiwitáise Cristo irípiná. Quéwa éwita càmicáaníta numàni càide iyúwa wenàiwica iyéerica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ìmáaná, càicáaníta nuebáidaca mamáalàacata Dios itàacái càide iyúwa Cristo ichùullaná núa.

²² Nùyaacali áibanái yáapicha càmíyéica yeebáida tàì ìméeri iyú, yá nuèpua nùyaca càide iyúwa abéeri néená, nuicá nacái cáimiétaquéri iyú yái náináidàanacawa, càmíta nuicáani naquíniná. Càita nùyaca náapicha nuyúudàacaténá neebáidaca Jesucristo itàacái cachàiníwanái. Iná núalimáidaca nùyaca abédanamata náapicha macái wenàiwica ìwiitáaná numànicaténá àta càinacaalí núalimáanáta numànica nuyúudàacaténá abenaméeyéi nawènúadaca náiwitáisewa Cristo irípiná yéewacaténá iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ìficha.

²³ Càita numànica yéewacaténá madécaná wenàiwica yéemiaca yái tàacáisi cayábéerica ìméerica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ìficha, nuwàwacáiná nacái Dios imànica nulí cayábéeri náapicha níai yeebáidéeyéica Cristo.

²⁴ Péemiacué comparaciòn: Píaliacuéwa ìwali yái napaníinácawa carrera ìwali, yá macáita napaníacawa, quéwa abéerita yái imawèniadéerica áibanái yeedáca íríwa cawèníri. Càide iyúwa níai ipianíyéicawa cachàiníri iyú carrera ìwali, càita nacái iwàwacutácué píibaidaca Dios irípiná cachàiníri iyú, píalimáidacué macái pichàini iyúwa pímicaténá càide iyúwa ichùullanacué pía. Càicué pímaní peedácaténácué píriwa yái cawènírica Wáiwacali yèeripináca yàasu wenàiwicanái íríwa chènuniré.

²⁵ Chái èeri írìcu macáita iwàwéeyéica isàiwicaca deporte needácaténá nalíwa cawèníri, néewáidacawa cachàiníri iyú yéewacaténá cachànica nainá; namàacaca náichawa macái wawàsi imàníríca báawéeri nainá irí. Yá néewáidacawa cachàiníri iyú needácaténá nalíwa abéeri corona, laurel ibáiná icáyuaniná. Quéwa báinásiiri corona yèeplaca chuica ráunamáita, yá imáalàacawa, néese wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái wáibaidaca cachàiníri iyú Wáiwacali irípináwa weedácaténá waliwa áiba cawèníri càmíríca imáalàawa iyéerica chènuniré.

²⁶ Nùacata càmíri iyúwa matuíri ipianícaaliwa éeruwaca, càmíta nacái iyúwa áiba inúadáidéeri cáuli meedá. Néese núalíacawa càinacaalí Wáiwacali iwàwáaná numànica, yá nuíbaidaca cachàiníri iyú Wáiwacali irípiná.

²⁷ Nucúaca núawawa, nuiná nacáiwá cachàiníri iyú ipíchaná numànica nubáyawanáwa, ipíchaná nacái numànica áiba wawàsi càmíríca iyúudàa áibanái, càmicáiná nuwàwa Wáiwacali imáisaníaca nuíbaidàanápíná irí quirínama idécanáami nuéwáidaca áibanái.

10

Consejos contra la idolatría

¹ Píacué nuénánáca, picácué píimáicha macái wàawirináimi israelitanái namusúacatéwa profeta Moisés yáapicha Egipto yàasu cáli ìficha. Néeseté idècunitáacá nèepunicawa náacawa manacúali yùucubàa càinawáiri, yáté Dios imàacaca manúiri acalée yàacawa napichalépiná yásáidacaténáté alénácaalí iwàwacutá nàacawa. Macáita nèepunicatéwa acalée yáapíse, catámèeri írìcu ùlèleri ìficha. Macáitaté nàacawa Moisés yáapicha, yá nachàbacatéwa chuiri cáli ìnatabàa Mar Rojo yàasu manúiri ùni ìwallabàa.

² Càité macáita abédanama namànicaté náiwitáisewa Moisés yáapicha namànicaténáté iyúwa Moisés ichùullaná nía càide iyúwaté nadéca nacáicaalí nabautizáacawa nèepunicáinatéwa Moisés yáapicha acalée yáapíse, ùni ìwallabàa nacái.

³ Càité nacái macáita nayáacaté chènuníseeri yàacàsi Dios yèericaté nalí, yái pan nacáirica ìpidenéericaté maná.

⁴ Macáita nacái nàiracaté ùni Dios imàaquéericaté imusúacawa ìba yéewáise. Yái Cristo yàacawéridéericaté yèepunicawa nía, càicanide iyúwa cachàiníri ìba Cristo yàacáinaté nacáuca.

⁵ Quéwaté báawaca Dios iicáca náiwitáise batéwa macáita, ináté Dios inúaca nía, yá nachéecamí icàlálacatéwa manacúali yùucubàa càinawáiri.

⁶ Càité nachàbacawa. Dios yùuwichàidacaté nía yéewáidacaténá wía ipíchaná wawàwaca bàawéeri càide iyúwaté nawàwáaná bàawéeri.

⁷ Iná picácué pia ídolo cuwáiná yéenáíwaná icàaluíniná càide iyúwaté abénaméeyéi nanúnaté piráí, nayáaca nacáí iinási nàacaténá ídolo icàaluíniná. Càité profeta itànàca Dios itàcáí ímíerica: “Níara wenáiwicaca náawinacatéwa nayáacaténá iinási, yáté nàiraca nacáí, néese namichàacatéwa nasáiwicacaténá náapichawáaca, yá naimáca náapichawáaca”, ímáca.

⁸ Píacué nuénánáí, picácué waimá áiba yáapicha càimíhúaca wáinusíwa, càimíríca nacáí wanírísíwa, càide iyúwaté abénaméeyéi imànínaté. Yáté veintitres mil namanùbaca néetácawa Dios inúacáinaté nía nabáyawaná iwálíse.

⁹ Picácué nacáí wáalímáida waicáwa Cristo càide iyúwaté abénaméeyéi namànínaté nabáyawanáwa mamáalàacata néese Dios yùuwichàidacaté nía. Yáté néetácawa àpi iyú Dios ibànueyéica nëwiré.

¹⁰ Picácué picúísa píchawa Dios càide iyúwaté abénaméeyéi nacúisáidacaté Dios, yáté Dios ibànùaca yàasu àngelwa inuéríca wenáiwica, yá inúacaté nía.

¹¹ Càité ichàbacawa. Dios yùuwichàidacaté wàawirináími yéewáidacaténá wía ipíchaná wamànica càide iyúwa namànínaté. Néeseté áibanáí profeta natànàacaté Dios itàcáí nàalàacaténá wía ipíchaná wamànica wabayawanáwa, wía íyeyéica síucade ipíchawáise èeri imáalàacawa.

¹² Iná píináidacaalícuéwa cachàiníca pííwítáise, cáalíacáiri nacáí, iwàwacutácué píicá píchawa cayába ipíchaná picaláacawa Dios ícha pímánicáichacué píbayawanáwa.

¹³ Pidàbacaalícué píwàwaca pímánica píbayawanáwa, néese píwàwalicúe macáí èeri mìnánáí nachàbaca càiri wawási yáalímáidéerica nía namànínápíná nabáyawanáwa. Quéwa cayábéeri Dios ííwítáise, imàníríca nacáí machacànírí iyú càide iyúwa ímáaná, yá iyúdàapínacué pia ipíchaná pímánica píbayawanáwa. Iná yéewa píalímácué manuíca píináidacawa píwàwawa Dios íwali càminápinácué imàaca càulenéeri wawási yáalímáidaca pia cachàiniwanáí ícha yáí píalíméerícuéca píideníca. Néese càulenéeri wawási yáalímáidacaalí pia pímánínápíná píbayawanáwa, yásí Dios iyúdàacué píawa yéewacaténá píideníca mamáalàacatani ipíchanácué pímánica píbayawanáwa. Càipíná Dios iyúdàapínacué píawa, iná càmitacué iwàwacutá pímánica píbayawanáwa.

¹⁴ Iná píacué nuénánáí nuwàwéeyéica, picácué píacawéerida wenáiwica yéeyéica ídolo cuwáináí yéenáíwaná icàaluíniná. Piyacué déeculé náicha cawínácaalí imàníiyéica càí.

¹⁵ Núalíacawa cáiwítáisecuéca pia, iná nutàanicué píri nuwàwacáinacué píináidacawa cáalíacáiri iyú íwali yáí númerícuéca píri. Yásí píalíacuéwa bàisícatani.

¹⁶ Macáí imanùbaca wamànicaalí Santa Cena, yá wasutáca Dios ícha cayàbacaténá imànica walí uva ituní, wàa nacáí Dios írí íwali cayábéeri, yácáiná uva ituní ímáanáca càicanide iyúwa Cristo íraná ímusuérícatéwa ícha cruz íwali wáichawalíná. Macáí imanùbaca wàiracaalí yáí uva ituníca, yá wásáidaca wáyaca abédanamata Cristo yáapicha, yéetacáinatéwa cruz íwali wáichawalíná. Macáí imanùbaca wayáacaalí wáalímáwanama pan yéetá wasubériadéerica, yá wásáidaca wáyaca abédanamata Cristo yáapicha, Cristo íiná yùuwichàacáinatéwa cruz íwali wáichawalíná.

¹⁷ Éwita manùbéeyéicáníta wía, càicáaníta macáita wayáaca abéeri pan yéená macáita wamanùbaca iyúwa. Càita wásáidaca abédanamata wáiwítáise wáapichawáaca wáyacáiná abédanamata Cristo yáapicha, éwita manùbéeyéicáníta wía.

¹⁸ Píwàwalicúe Dios ichùullacaté Israel itaquénánámi bàaluité. Abédanamata namànica náiwítáisewa náapichawáaca nayáacaalíté iinási macáita namanùbaca iyúwa, yáí píráimi nanuérícaté iyúwa sacrificio cáuri Dios írí.

¹⁹ Càmita núuma nàaca Dios icàaluíniná cawínácaalí inuényéica píráí iyúwa sacrificio ídolo írí. Càmita bàisí cáurica yáí ídolo cuwáísáiri yéenáíwanáca, iná canáca iwèni meedá. Yá nacáí píráí íinámi neeméerica ídolo írí, càimíríta cachàini áiba iinási íwítáaná ícha.

²⁰ Néese nuwàwacué píalíacawa náwali níara áibanáí yéeyéica ídolo icàaluíniná. Namàaca iinási iyúwa sacrificio ídolo írí, quéwa càmita nàa Dios icàaluíniná, néese nàaca demonio icàaluíniná. Iná càmitacué nuwàwa píyáca náapichani idècunitàcá nàaca ídolo ímíétacaná fiesta írìcu, ipíchanácué píyaca abédanamata demonio yáapicha, náapicha nacáí níara yéeyéica demonio icàaluíniná.

²¹ Càmitacué Dios imàaca píiraca uva ituní Santa Cena yaalí Wáiwacali yàasu copa írìcuíse, píiracaalícué nacáí demonio yàasu copa írìcuíse. Càita nacáí càmitacué Dios íbatàa píyáaca píyáacaléwa Santa Cenaca Wáiwacali yàasu mesa iwéré, píyáacaalícué píyáacaléwa nacáí demonio yàasu mesa iwéré, aléera namànicataléca fiesta nadécanámi nanùaca píráí iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo cuwáináí yéenáíwaná icàaluíniná.

²² ¡Picácué wamàni càí ipíchanácué máini báawaca Wáiwacali íicáca wáiwítáise! ¡Picácué wayúunáida cachàiniwanáca wía Wáiwacali íichawa! Canáca yéewaná wamànica írí càiri bàawéeri wawási.

La libertad y el amor cristiano

²³ Abénaméeyéi nacálidaca: “Càmicaalí Dios imáisanía wamànica áiba wawàsi, yásí cayábaca wamànica càinacaalí wawàsi wawàwéerica wamànica”, càì nàimaca. Quéwa núumacué pírí, éwita Dios càmicánita imáisanía wamànica áiba wawàsi, càicánita càmita macáí wawàsi iyúudàa wía, áibanáí nacáí. Báisíta Dios imàacaca wamànica càide iyúwa wawàwáaná, càmicaalí báawa yáí wawàwéerica wamànica, quéwa càmita macáí wawàsi imàaca wáiwitáise idàwinàacaca Dios íiwitáise iyú weebáidacatená itàacáí tàì íiméeri iyú, wayúudàacatená nacáí áibanáí neebáidáanápínáí.

²⁴ Picácué wacutácaíta wasíimáidáanápíná wíawawa meedá, néese wacutácué wayúudàacatená áibanáí nadàwinàidaca náiwitáisewa Dios íiwitáise iyú àta neebáidacataléta itàacáí tàì íiméeri iyú.

²⁵ Piyáacué macáíta cawinácaalí iinásica piwènièricuéca nawéndacataléca iinási; picácué pisutá péemlawa nía iwéndéeyéicani píaliacatenácuéwa asásí áibanáí inúacaalíté yáí píráimica nàacatená ídolo cuwáinái yéenáíwaná icàaluíná, achúmácáchacué piwàwa iwali. Dios imàacaacué piyáacani iná piwèniacué matuúbanáiri iyúni.

²⁶ Càmitacué iwàwacutá achúmaca piwàwa yàacási iwali Wáiwacali yàasucáiná macáí wawàsi èeri írícúrica.

²⁷ Néese áibacaalí càmfiri yeebáida Jesucristo itàacáí, imáidacaalícué piyáaca piyáacaléwa yáapicha, piwàwacaalícué nacáí piyáaca yáapicha, néese piyáacué macáíta yàacási yèericuéca piyáa. Picácué nacáí pisutá péemlawa nía iinási iwali píaliacatenácuéwa asásí áibanáí inúacaalíté yáí píráimica iyúwa sacrificio nàacatená ídolo cuwáinái yéenáíwaná icàaluíná, achúmácáchacué piwàwa.

²⁸ Quéwa áibacaalícué càì yàlàaca pía: “Yáí iinásica, nadéca nanúacani iyúwa sacrificio nàacatená ídolo cuwáinái yéenáíwaná icàaluíná”, càicaalícué íima píri, néese picácué piyáani píimàicáchacué báawéeri írì yáí yàalèricuéca pía ipíchaná iwènúadaca íiwitáisewa Dios íicha, càmicáiná yeebáida tàì íiméeri iyú néese iyúnáidaca Dios imáisanierica wayáaca yáí iinásica.

²⁹⁻³⁰ Abénaméeyéi càmitáacué neebáida tàì íiméeri iyú, iná machawàacaca náináidacawa. Cálucu namànica wawàsi càmfiricué cáalu pímanica, càmicáiná náaliwa cayába càide iyúwacué píaliánawa. Nayúnáidaca báawáanápíná Dios íicáca nía yàacási iwali. Quéwa cawàwanátacué piwàwa càì píimaca nulí: “Dios íidéca imàacaca numànica càide iyúwa nuwàwáaná càmicaalí báawa yáí nuwàwéerica numànica, iná canáca yéewaná áiba imáisanica numànicani achúmácáchaca meedá iwàwa. Nudéca nùaca Dios írì cayábéeri yàacási iwali, iná canáca yéewaná áiba itàanica báawéeri iyú nùwali nuyáacalé iwaliísewa”, càicué piwàwaca píimaca cawàwanáta.

³¹ Báisíta, quéwa péemiacué nulí, nuénánái. Càinacaalícué wawàsi piyáaca, càinacaalícué wawàsi nacáí pímanica, pímanícué abéerita yáí imàaqueerica áibanáí íicáca Dios cáimiétaquéri iyú.

³² Picácué pímaní wawàsi càì áibanáicaalícué íicá pímanicani yá nacaláacawa Dios íicha, yá namànica nabáyawanáwa, macáíta cawinácaalí nía, judíocaalí nía, càmfiyéicaalí judío nía, nía nacáí Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí.

³³ Núa nacáí, àta càinacaalí numànica, núalimáidaca nuyúudàaca macáí wenàiwica íiwitáaná. Càmita nucutá numànicatená abéerita yáí ísimáidéeripínaca núa, néese nucutáca numànicatená yáí iyúudèeripínaca manùbéeyéi wenàiwica, yéewanápiná nawènúadaca náiwitáisewa Cristo írípíná iwasaacatená nía Dios yàasu yúuwichàacási íicha.

11

Las mujeres en el culto

¹ Piyácué nacáí càide iyúwa nùyaná càide iyúwa nacáí Cristo íyanáté.

² Piacué nuénánáca, iyéeyéica Corinto iyacaléná írìcu, nadéca nacálidacuéca nulí píináwaná iwali. Cayábéeriquéí piwàwalínácuéca núa mamáalàacata, pímanícuéca nacáí mamáalàacata càide iyúwa nucálidáanátécué píri tàacási.

³ Quéwa nuwàwacué píaliacawa áiba wawàsi: Càide iyúwa Dios ichùulianá Cristo, yá Cristo yeebáidaca Dios itàacáí, càita nacáí Cristo ichùuliacaca macáí asianáí yeebáidéeyéica itàacáí; néese càide iyúwa Cristo ichùulianá macáí asianáí yeebáidéeyéica itàacáí, yá neebáidaca itàacáí, càita nacáí macáí asianáí idènièyéica ínuwa iwàwacutá nachùuliacaca náinuwa, yá iwàwacutá nacáí inanáí neebáidaca nàacawéeri itàacáíwa.

⁴ Asialí íbàliacaalí íiwitawa idècunitàacá ísutáca yáawawa Dios íicha, icàlida nacáí tàacási Dios inùmalícué, càmita yàa Cristo íimíetacaná.

⁵ Quéwa càmicaalí inanáí íbàliá uúwitawa idècunitàacá usutáca Dios íicha, ucàlida nacáí tàacási Dios inùmalícué, càmita ùa unñri íimíetacanáwa, néese càica úade iyúwa inanáí nàuwisèechúaca íchita íbáiná macáíta.

⁶ Càmicaali inaná ibàlla úiwitawa, iwàwacutá udalúaca úichawa úiwita ibáináwa. Quéwa báicaali udalúaca úiwita ibáináwa macáita, iwàwacutá ubàllaca úiwitawa.

⁷ Iwàwacutá asiali càmita ibàlla íiwitawa. Dios idàbacaté idàbáanéeri asiali quéechatécáwa iyúwa Dios iicácanáwa, íná iwàwacutá aslaná yáasáidaca cachàimírira Dios íiwitáise. Quéwa iwàwacutá inaná yáasáidaca cámiéetacanáca uníri.

⁸ Bàalutécáiná Dios idàbacaalíté idàbáanéeri asialica, càmitaté Dios iwènúada inaná ibàlài yáapi asiali iyú ùacawéeripiná, néese Dios yeedácaté asiali ibàlài yáapi, yá iwènúadacaté yáapi inaná iyú asiali yàacawéetúapiná.

⁹ Càmitaté Dios imàni asiali inaná irípiná. Néese Dios imànicaté inaná asiali irípiná. Íná iwàwacutá inaná uebáidaca uníri itàacáwa.

¹⁰ Dios imànicaté inaná asiali irípiná, íná iwàwacutá inaná ubàllaca úiwitawa, ángelná iicácáiná úa.

¹¹ Quéwa wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, cáinináca Dios iicáca wía abédanamata: Aslaná càmita nàya isicúa canácaali inaná, càita nacái inaná càmita nàya isicúa canácaali asiali.

¹² Ewitaté Dios iwènúadacáaníta asiali ibàlài yáapi idàbáanéechúa inaná iyú, asiali yàacawéetúapiná, càicáaníta siúcade aslaná imusúaca iicá èeri inaná ícha. Quéwa Dios idàbacaté macáita, wía èeri mīnanáca.

¹³ ¿Cáinásicué pīnáidacawa? ¿Cayábasica inaná usutácaali Dios ícha càmicaalícáwa ubàlla úiwitawa?

¹⁴ ¿Càmitasica macáita wáalíacawa cáalacaali asiali íiwita ibáiná idàwinàcawa, yási báawaca áibaná iicácáni?

¹⁵ Quéwa cáalacaali inaná íiwita ibáiná idàwinàcawa, yá casímáica uicácani, úalíacáináwa Dios imàacaca ulí úiwita ibáiná uepúacaténá úiwitawa iyú.

¹⁶ Quéwa abénaméeyéi péenacué iwàwacaali itàanica chàinisíiri iyú iwali yái tàacásica, càmicáiná nawàwa namànica càide iyúwa nūmáanacué pírí, yá nùalàaca nía cachàiníiri iyú namánínápiná iyúwa nūmáaná. Wía apóstolca, macáita nacái Dios yáasu wenáiwicaca yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmita wamàni càiri méetáuculéeri wawási, iyúwacué pimáníná.

Abusos en la Cena del Señor

¹⁷ Siúcade nutànacué pírí áiba wawási iwali, quéwacué càmita nùalimá nūmaca cayábéeri píwali càmicáinacué pimàni cayába. Macái imanúbaca píwacáidáyacacalícuéwa, yá pimánicuéca báawéeri píriwáaca, càmitacué piyúudáyacawa.

¹⁸ Quéechacáwa nuwàwacué nutànàca píriná iyúwa áibaná icàlídáanacué piináwaná iwali. Càì námaca: Píwacáidáyacacuéca pimànicaténá culto, quéwa càmitacué abédanama píiwitáise, íná píwènúadacuéca píiwitáisewa píchawáaca. Batéwa nuínáidacawa báisicani yái námáanacuéca píwali.

¹⁹ ¡Píwènúadacuéca píiwitáisewa píchawáaca cachàinicáinacué píicáca píawawa píchawáaca píwàwacáinacué áibaná nánáidacawa abéericatacué pía níai yeebáidéeyéica Cristo itàacái báisíiri iyú!

²⁰ Piseriacuécawa píchawáaca, íná éwitaté píwacáidáyacacáanítawa, càicáaníta càmitacué pimàni Santa Cena machacàníiri iyú càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná.

²¹ Yàanàcáiná yáasu èericatái piyáacaténá piyáacaléwa píapichawáaca ipíchawáise pimánicuéca Santa Cena, yá ráunamáita piyáacuéca piyáacaléwa méetáucunamata píchawáaca, yái yàacási píitéericuéca píapichawa. Néese áibaná catúulécaneeyéica yàanéeyéicué píamísewa canéeyéica íri yàacási natéeripiná, yá máapica nía, quéwa áibaná càasuíyéi nacàmaca nàiracáiná manuí uva ituní.

²² Píacué càasuíyéica, ¿cánacué càmita piyáa piyáacaléwa picapèericutawa ipíchawáisecuéca pianàaca? ¿Cánacué báawa píicáca Dios yáasu wenáiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái? ¿Cánacué píbáiniada catúulécaneeyéi wenáiwica canéeyéica íri yàacási natéeripiná? Piyúunáidacuéca nucàlídáanápiná píri pimánicuéca cayábéeri. ¡Càmírita! ¡Càmítacué pimàni cayábéeri!

La Cena del Señor

²³ Bàaluté Wáiwacali yéwáidacaté núa càinácaali iwàwacutáaná wamànica yái Santa Cenaca. Càita nacái nuéwáidacatécué pía: Yátaté catáca, ipíchawáiseté Judas itéca úwiná Wáiwacali Jesús yáatalé náibaacaténáni, yá Wáiwacali yeedáca pan icáapi iriculéwa.

²⁴ Néese idécanaámite yáaca Dios íri cayábéeri pan iwali, yá isubèriadacani. Yá ímaca: “Yácata nuíná yái, yeéteripínacuécawa píchawalíná ipichanacué Dios yúuwichàidacuéca pía píbáyawaná íwalísewa. Piyáacuéni yái panca píwàwalíripínacué càinácaali nuétácawa píchawalíná”, ímaca yái Wáiwacalica.

²⁵ Càitè nacáí idécanáamité nayáaca nayáacaléwa, yá Jesús yeedáca copa icáapi iriculéwa, abéechúa copa idènièchúa iricuwa uva ituní. Yá ímaca: “Yáí uva ituníca, yácata nuíraná imusuérípináacawa nuíchawa cruz ìwali píripínacué, ipíchaná Dios yúuwicháidacuéca pía píbáyawaná ìwalísewa. Yáí uva ituníca yáasáidacuéca píri báisírìcani yáí wàlísàí wawàsi Dios imànírìca wenàiwicanáí yáapícha iwasàacaténá nía Dios yáasu yúuwicháacáisi ícha. Macáí imanùbaca píiracaalícuéni, píwàwalicué càinàcaalí nuètácawa píchawalíná”, ímacaté yáí Wáiwacalica.

²⁶ Iná nuénánáí, píyáacáinacué yáí panca, píracáinacué nacáí yáí uva ituníca, íná píasáidacuéca píacawa áibanáí írí càinàcaalítè iyú Wáiwacali yéetácawa wáichawalíná cruz ìwali. Pimànicué càí àta Wáiwacali yàanàacataléta àniwa.

Cómo se debe tomar la Cena del Señor

²⁷ Iná macáí imanùbaca pímanícaalícué Santa Cena, iwàwacutácué píwàwalica yáí pan ímáanáca càicanide iyúwa Wáiwacali íiná, yá nacáí uva ituní copa iriculíca ímáanáca càicanide iyúwa Wáiwacali íiraná. Néese abéericaalí péenacué càmita iyáa yáí panca cáimíetaquéeri iyú, líra nacáí yáí uva ituníca, yá imànica íbáyawanáwa Wáiwacali írí, càmicáiná íicá cáimíetaquéeri iyú Wáiwacali íiná, íiraná nacáí.

²⁸ Iná ípíchawáise wayáaca pan, wàira nacáí uva ituní copa iriculíse, iwàwacutá wáináidacawa wáalimáwanama wawàwalicúsewa Dios íicápiná asáisi iyacaalí áiba báawéeri wawàsi wamánírìca iwàwacutéerica wacàlidaca wáichawa quéechacáwa Dios írí ípíchawáise wayáaca, wàiraca nacáí yáí Santa Cenaca.

²⁹ Macáí imanùbaca wayáacaalí yáí panca, wàiracaalí nacáí yáí uva ituníca, iwàwacutá wawàwalica ímáanáca càicanide iyúwa Wáiwacali íiná, íiraná nacáí, yéetácáinátéwa wáichawalíná cruz ìwali. Càmicaaalí càí wáináidacawa, néese wáalimáidaca Dios yúuwicháidáanápíná wíawa.

³⁰ Manùbéeyéí péenacué nadéca namànica càí, íná cáuláicaca nía, machawàacaca nacáí nía. Abénaméeyéí nadéca néesácawa.

³¹ Quéwa wáináidacaalíwa wáalimáwanama wawàwalicúsewa cayába Dios íicápiná asáisi iyacaalí áiba wawàsi báawéeri wamánírìca iwàwacutéerica wacàlidaca wáichawa Dios írí, néese càmita iwàwacutá Wáiwacali yúuwicháidaca wía.

³² Quéwa Wáiwacali yúuwicháidacaalí wía, yá imànica càí yéewáidacaténá wía, wawènúadánápíná wáiwítáisewa báawéeri ícha, ípíchaná Dios yúucaca wía infierno iriculé náapícha áibanáí éeri múnanáí càmlíyéica yeebáida itàacáí.

³³ Iná nuénánáí, macáí imanùbaca píwacáidáyacaalícuéwa píyáacaténá píyáacaléwa píapíchawáaca, iwàwacutácué pícuaca macáita pímanùbacaanáí yàanàaca.

³⁴ Mánícaalí màpíca abéeri péenacué, néese iwàwacutá iyáca iyáacaléwa ícapèe néenitawa, ípíchaná Dios yúuwicháidacuéca pía ìwalíse yáí càmlínacuéca píyáaca píyáacaléwa machacáníri iyú macáita pímanùbaca iyúwa, ípíchaná Dios yúuwicháidaca wenàiwica idènièyéica cayába yáacási nayáacáiná nayáacaléwa cadénama ípíchawáise catúulécanéeyéí yàanàaca. Néeni, nùanàapínácaalícué nupáchiaca pía, yá nuchùniaca áiba wawàsi, yáí písutéerícuéca péemiawa núa ìwali píasu cuyàluta iricuwa.

12

Los dones espirituales

¹ Píacué nuénánáica, nuwàwacué nucàlidaca píri áiba wawàsi píalíacaténácuéwa ìwali yáí chàinisica Espíritu Santo imàaquéerica walí wáalimáwanama, wáibaidacaténá Wáiwacali írípínáwa.

² Píalíacuéwa cayába bàalutè càmitacué peebáida Jesucristo itàacáí, íná demonionáí iméeráidacatécué pía iyúwa máiwítáiseeyéí píacaténátè madecaná ídolo icàaluíná, níra cuwáináí yéenáíwanáca, càmlíyéica yáalímá itàaníca.

³ Bàalutè càmitacué ídolo iyúudàa pía, íná siúcade nuwàwacué nucàlidaca píriní càinácaalícué píalímá píalíacawa asáisi wenàiwica itàanícaalí Espíritu Santo inùmalcúse: Cawínácaalí itàaníyéica báawéeri iyú Jesús ìwali, náimacaalí nacáí càmitasa Dios yáí Jesúsca, yásí píalíacuéca càmita natàaní Espíritu Santo íchàini iyú. Néese áibanáicaalí íma: “Yáí Wáiwacali Jesús, yácata Wacuéríná Dios”, càicaalí náima, yásí píalíacuéwa náimaca càiri tàacáisi Espíritu Santo íchàini iyú.

⁴ Càmita abédanama Espíritu Santo imàaca wáalimáwanama wachàini wáibaidacaténá Wáiwacali írípínáwa. Quéwa abéerita yáí Espíritu Santo imàaquéerica walí íchàiniwa, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí.

⁵ Càmita abédanama macáita yáí wáibaidacaléca Wáiwacali írípíná, néese wadèniaca wáalimáwanama wáibaidacaléwa méetàucunamata wáichawáaca. Quéwa abéerita yáí Wáiwacali íchùulíerica wáibaidánápíná írí.

⁶ Wadèniaca chàinisi wáalimáwanama Dios imàaquéerica walí méetàucunamata wáichawáaca, wáibaidacaténá Wáiwacali irípináwa, quéwa abéerita yáí Diosca ichàiniadéerica wía canánama, wamànicaténá macáita yáí iwàwéerica wamànica.

⁷ Dios idéca imàacaca macáí wáalimáwanama chàinisi yáasáidéerica wadèniaca Espíritu Santo, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí yéewanápiná wayúduáyacacawa.

⁸ Espíritu Santo ichàiniadaca abénaméeyéí wééná yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí natàanicaténá cáalíacáiri iyú nàalàacaténá áibanáí. Néese Espíritu Santo ichàiniadaca áibanáí wééná néewáidacaténáwa cachàiníri iyú nacàlidáanápíná Dios itàacáí cayábéeri iyú áibanáí irí.

⁹ Espíritu Santo ichàiniadaca nacáí abénaméeyéí wééná manuícáténá náináidaca nawàwawa Dios iwali neebáidacaténá tàì íméeri iyú. Ichàiniadaca nacáí abénaméeyéí nachùniapíná cáuláiqueeyéí.

¹⁰ Espíritu Santo ichàiniadaca nacáí áibanáí wééná namánínápíná wawási càmlíri wenàiwica idé imànica. Aibanáí wééná nacáí Espíritu Santo ichàiniadaca nía nacàlidacaténá tàacáisi Dios inùmaliçuise. Espíritu Santo nacáí imàacaca áibanáí wééná yáalíacawa càiríníacaalí wenàiwica icàlidaca iyaca tàacáisi báisíri iyú Espíritu Santo inùmaliçuise, yá nacáí càiríníacaalí icàlidaca iyaca cachìwéeri tàacáisi demonio inùmaliçuise. Aibaalí nacáí Espíritu Santo imàaca abénaméeyéí wééná itàanica áiba tàacáisi iyú càmlírica èeri mnanáí itàacáí. Espíritu Santo ichàiniadaca nacáí áibanáí wééná yéewanápiná nacàlidaca walíni watàacáí iyú càiníacaalí ímáaná yáí tàacásica áibanáí icàlidéerica càmlírica èeri mnanáí itàacáí iyú.

¹¹ Abéerita Espíritu Santo imàaquéerica walí chàinisi wáibaidacaténá Wáiwacali irípináwa. Yá Espíritu Santo iwacuaca walí chàinisi wáalimáwanama càide iyúwa iwàwáaná.

Todos pertenecemos a un solo cuerpo

¹² Péemiacué comparación: Wainá idèniaca íwalíséeriwa madécaná: níáí wacáapica, wacàwa nacáí, wàabàli nacáí, watuí nacáí, wàuwu nacáí, madécaná áiba íwalíséeri nacáí. Quéwa éwita wainá idèniacáaníta íwalíséeriwa madécaná, càicáaníta abéericatani, yáí waináca. Càica ímaca yáí comparaciónca. Uwé, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacáí, càica wíade iyúwa Cristo iiná iyéerica cháí èeri írìcu. Càide iyúwa abéeri wenàiwica iiná idèniáná íwalíséeriwa madécaná, càita nacáí iyaca madécaná wééná, madécaná wenàiwica íwiitáaná nacáí.

¹³ Càica wíade iyúwa abéeri wenàiwica iiná, yácáiná Espíritu Santo abédanamata imànica wáiwitáise wáapichawáaca, macáí wía judíocaalí wía, càita nacáí càmlíyéica judíocaalí wía, càita nacáí áibanáí yàasu wenàiwicaalí wía, càita nacáí yèepuníyéicaaliwa máiwacalináwaca wía. Càica wíade iyúwa abéeri wenàiwica iiná. Wabautizáanáwa iyú wáasáidaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca càide iyúwa abéeri wenàiwica iiná, iyacáiná abéerita Espíritu Santo iwàluèricatéwa wawàwalculé macáita, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí.

¹⁴ Péemiacué comparación: Abéeri wenàiwica iiná càmita idèniá íwalíséeriwa abéerita, néese idèniaca íwalíséeriwa madécaná.

¹⁵ Cawàwanáta yàabàli íma: “Càmíricata núa icáapi, íná canéerica iwèni núa meedá, càmlíricata iiná íwalíséeri”, càì ímaca cawàwanáta. Quéwa éwita càì ímaca, càicáaníta mamáalàacata iiná íwalíséericani.

¹⁶ Càita nacáí yùuwicaalí càì ímaca: “Càmíricata núa ituí, íná canéerica iwèni núa meedá, càmlíricata iiná íwalíséeri”, càì ímaca cawàwanáta. Quéwa éwita càì ímaca, càicáaníta mamáalàacata iiná íwalíséericani.

¹⁷ Iná ituícaalí macáita yáí wainácatá, ¿càinásica wáalimá wéemiaca? Càita nacáí yùuwicaalí macáita yáí wainácatá, ¿càinásica wáalimá wamíaca pumèníri isàni?

¹⁸ Quéwa Dios idéca imàacaca macáí wainá íwalíséeyéí alénacaalí iwàwa imàacaca nía.

¹⁹ Abéeri íwalíséericaalí yáí waináca macáitatá, yá canáca wainá macáiritá.

²⁰ Báisíta, éwita wainá idèniacáaníta íwalíséeriwa madécaná, càicáaníta abéerita yáí waináca.

²¹ Canáca yéewaná watuí ímaca wacáapi írì càì: “Càmita nuwàwacutá píá”; càita nacáí canáca yéewaná wáiwita ímaca wàabàli írì: “Càmita nuwàwacutá píá”.

²² Néese yáí wainá íwalíséeri waiquéerica iyúwa machawáaquéeri náicha canánama, yácata máiníri wawàwacutáca.

²³ Yá wainá íwalíséeri càmlírica máiní cayábaca íicácanáwa, yáta wamánírica írì cayábéeri wáiyàanápíná iwali cayába, cawèníri nacáí. Yá nacáí wainá íwalíséeri báirica wamàacaca áibanáí íicá, yáta iwàwacutéerica wamànica írì cáimíetaquéeri iyú cachàiníwanáí, wáiyàanápíná íwali íbàlepiná càiripínáta.

²⁴ Quéwa wainá íwalíséeri cayábéerica íicácanáwa, càmita máiní iwàwacutá wàaca ímíétacaná, íná càmita wáiyàa íbàle. Càita Dios idéca ichùnliaca wainá wamànicaténá cáimíetaquéeri iyú cachàiníwanáí írì yáí wainá íwalíséerica waiquéerica iyúwa càmlíri cachàini náicha canánama. Càita ímaca walí yáí comparaciónca, wáalíacaténáwa càica wíade iyúwa Cristo iiná iyéerica cháí èeri írìcu.

²⁵ Dios imàcaca wàyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica iiná yéewanápiná abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca, yéewanápiná nacái waicáyacacawa catúulécanéeri iyú, yéewacaténá nacái wamànica cayábéeri walíwáaca abédanamata, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁶ Abéericaalí wéená yúuwichàacawa, yá achúmaca wawàwa macáita. Càita nacái namànicaalí cáimíetaquéeri iyú abéeri wéená irí, yásí casímáica wía macáita.

²⁷ Iná macáitacué pía, càicuéca píade iyúwa Cristo iiná iyéerica cháí èri iricu, yá píacué canánama píalímáwanama abéeri Cristo iiná ìwalíséerica pía, yái Cristo iináca iyéerica cháí èri iricu.

²⁸ Iná Dios iwàwaca wáibaidaca wáapichawáaca Wáiwacali irípináwa, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Quéechacáwa Wáiwacali ibànùaca abénáméeyéi wéená iyúwa apóstolnái, nèepunicaténáwa áibalé nacáidacaténá Wáiwacali iináwaná ìwali, yéewanápiná áibanái iwènúadaca íiwitáisewa Jesucristo irípiná; abénáméeyéi wéená yàanàca apóstolnái yámírìcubàa, níai profetaca icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmálicuíse. Néese Dios imàcaca áibanái wéená yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Dios imàca nacái áibanái imànica yái càmirica wenàiwica idé imànica; imàca nacái abénáméeyéi ichùnìaca cúláiquéeyéi wenàiwica; imàca nacái abénáméeyéi iyúudàca áibanái; imàca nacái abénáméeyéi wéená icùaca wenàiwica; imàca nacái áibanái itàanica áiba tàacáisi iyú càmirica èri mìnánái itàacái.

²⁹ Càmita apóstol macái wía, Wáiwacali ibànùeyéica wacàlidacaténá iináwaná ìwali. Càmita nacái profeta macái wía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmálicuíse. Càmita nacái macái wéewáida wenàiwica. Càmita nacái macái wamànica yái càmirica wenàiwica idé imànica.

³⁰ Càita nacái càmita macái wadèna Dios ichàini wachùnìanápíná cúláiquéeyéi. Càmita nacái macái watàani áiba tàacáisi iyú càmirica èri mìnánái itàacái. Càmita nacái macái wáalíaca wacàlidaca cainácaalí íimáaná yái tàacáisi càmirica èri mìnánái itàacái.

³¹ Pisutácué Dios ícha manuísíwata imàcáanápínacué píri chàinisi máiníri wamáapùaca náicha canánama, píyúudàcaténacué wía macáita, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Quéwa iyaca áiba wawási máiníri cayábaca cachàiníwanái náicha canánama. Siùcade nuéwáidapínacué pía ìwali.

13

El amor

¹ Iyaca áiba wawási cayábéeri náicha canánama chàinisi. Yácata cáinináanaca waicáca áibanái wenàiwica. Nutàanícaalí áiba èri mìnánái itàacái iyú càmiricawaca nuéwáidawa ìwali, nutàanícaalí nacái ángelnái itàacái iyú, quéwa càmicaalí cáininá nuicáca wenàiwica, yá canéerica iwèni meedá nutàacái càide iyúwa báawéeri sànasi nanúadádacaalí lata nacáiri, quirápieli nacái.

² Ewita nucálidacaalí tàacáisi Dios inùmálicuíse, éwita nacái núalíacaalí macái wawási ìwali Dios ibèericaté áibanái ícha; éwita nacái nuémíacaalí cainácaalí íimáaná macái íiwitáaná Dios yáallacáica; éwita nacái manuísícaalí nuínáidaca nuwàwawa Dios ìwali tái íiméeri iyú nuédacaténá manuírì dúli yàalu íchawa áibacatalépiná, càicáaníta canéerica iwèni núa meedá, càmicaalí cáininá nuicáca wenàiwica.

³ Ewita nuwacùacaalí macáita nùasuwa catúulécanéeyéi irí, éwita nacái numàacacaalí neemáca núa Dios ìwalíse càmicáiná numéyáawa nuebáidaca itàacái, càicáaníta canéerica iwèni núa meedá, càmicaalí cáininá nuicáca wenàiwica.

⁴ Cawínácaalí cáininéerica iicáca wenàiwica, yácata yáaliméerica ìidenlaca yúuwichàanàwa matuíbanáiri iyú áibanái imànicaalí irí báawéeri, càmiricata nacái calúa ráunamáita áibanái yáapícha. Iicáca áibanái ipualé iyúudàanápíná nía. Càmiricata nacái báawa iicáca íchawa áibanái náasu cawèníri ìwalíse. Càmiricata nacái canúmasée, càmicáiná cachàini iicáca yáawawa.

⁵ Cawínácaalí cáininéerica iicáca wenàiwica, càmiricata cáimacái iicáca yáawawa, càmirica nacái imàni áibanái irí báawéeri; càmirica nacái ichùulla áibanái cachàiníri iyú namánínápíná abéerita càide iyúwa iwàwáaná namànica. Ewita áibanái yáalímáidacáaníta iicáwani, càicáaníta càmita calúani, càmita nacái iwàwali mamáalàacata yái báawéerica áibanái imánírica irí, néese imàcaca iwàwawa ícha.

⁶ Càmita casímái iicáca wenàiwica namànica nabáyawanáwa nàuwichàidacaténá áibanái, néese casímáica iwàwa iicáca wenàiwicanái iyaca machacàníri iyú.

⁷ Cawínácaalí cáininéerica iicáca áibanái wenàiwica, càmiricata icháawàa naináwaná ìwali ráunamáita namànicaalí báawéeri, néese imàcaca iwàwawa nabáyawaná ícha; iicáca nacái macáita wenàiwica iyúwa cayábéeyéipíná íiwitáise; ituíyàa nacái nawènúadàanápíná náiwitáisewa namànicaténá cayábéeri; yá ìidenlaca macáita càiripínata matuíbanáiri iyú, éwita cúlénacáaníta íchani.

⁸ Dios iwàwaca cáinináca waicáca áibanái càiripináta cháí èeri írìcu, áibaalípiná nacái idécanámi èeri imáalacawa. Yá áibaalípiná càmiripináta iwàwacutá wenàiwica nacàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise. Càmiripináta nacái natàaníca áiba tàacáisi iyú càmiríca èeri mìnánái itàacái. Càmiripináta nacái iwàwacutá néewáidaca wenàiwica Dios yáaliacái iwali.

⁹ Aibaalípiná Dios imàacapiná nachàbacawa wáicha macáita yái wawàsica, yácaíná éwita Dios imàacacáníta wáaliacawa siucade, càicáníta wáalía yéénata meedá. Dios imàacaca abénaméeyéi wééná nacàlidaca tàacáisi inùmaliçuise, quéwa náalimá nacàlidaca yéénata meedá nacái.

¹⁰ Quéwa Cristo yàanàpinácaalí cachàiníri íiwitáise yáapichawa, icamalá írìcu nacáiwa icuacatená macáita, yási wáaliacawa macáita, yá nacái imáalàpinácawa yái càmináca wáaliacawa cayába siucade.

¹¹ Péemiacué comparaciòn: Sùmàicaalíté núa, yáté nutàaníca sùmài íiwitáise iyú, càité nacái núnnàidacawa iyúwa sùmài, quéwa idécanáamité béerica núa, yáté numàacaca nuúchawéi sùmàiníca nuúwítáise.

¹² Càita nacái wía, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái cháí èeri írìcu. Siucade càmita wáaliacawa Dios iwali cayába, quéwa áiba èeriwa, yási wáaliacawa cayába. Siucade wáalía wéemíaca yéénata meedá càinacaalí íimáaná yái Dios yáaliacáica, càide iyúwa waicácaalí wíawawa samànéechúa inàni chapúaca írìculé, quéwa áiba èeriwa waicápiná Dios inàni amaláwaca. Siucade wáaliacawa yéénata meedá Dios iwali, quéwa áiba èeriwa wapichalépinácawa, yási wáaliacawa amaláwaca Dios íiwitáise iwali càide iyúwa Dios yáalífanáwa wáiwítáise iwali.

¹³ Càide iyúwa númáaná, macáita yái chàinisi Dios imàaquéerica walí wáibaidacatená írìpiná, áiba èeriwa Dios imàacapiná nachàbacawa wáicha. Quéwa càmiyéipináta nachàbawa wáicha níái máisiba wawàsica: yái weebáidáanáca Jesucristo, yá nacái wáalíánacawa idéca iwasaaca wía Dios yáasu yúuwichàacáisi íicha, yá nacái càinináanáca waicáca áibanái. Níái máisiba wawàsica canacátáita nachàbawa wáicha, quéwa cachàiníca náicha canánama yái càinináanáca waicáca áibanái.

14

El hablar en lenguas

¹ Píalimáidacué manuísiwata càinináanápiná piicáca áibanái. Néese pituíyacué nacái Dios imàacáanápinacué píri chàinisi píibaidacatená Wáiwacalí írìpiná. Cayába cachàiníwanái pituíyacué Dios imàacáanápiná píri chàinisi pícalíidáanápinacué tàacáisi Dios inùmaliçuise pímanùbacaná itàacái iyúwa, piyúudàacatenácué nía.

² Càì númacuéca píri yácaíná áibacaalí itàaní áiba tàacáisi iyú càmiríca èeri mìnánái itàacái, càmita iyúudàa nía yáasu tàacáisi iyúwa, néese itàanícáita Dios yáapicha, canacáiná áibanái yáalíaná yéemíacani càinacaalí íimáaná, éwita néemiacaanáta isána. Espiritu Santo íchàiniadacani icàlidacatená càiri tàacáisi íbàacanéeri wawàsi iwali càmiríca èeri mìnánái itàacái iyú, quéwa itàaníca tàacáisi càmiríca yáalía càinacaalí íimáaná. Iná yái tàacáisi càmita iyúudàa áibanái.

³ Quéwa cawinácaalí icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyúcué, yata iyúudàacué píá yéewáidacáinácué píá pidàwinàidacatená píiwitáisewa Dios íiwitáise iyú cachàinínápinacué píiwitáise Dios iwali. Yái icàlidéerícuéca píri tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyú, yata imíchàidacuéca píiwitáise, íchàiniadacué nacái píwàwa peebáidacatenácué Dios tàì íiméeri iyú.

⁴ Cawinácaalí itàanírica Dios yáapicha áiba tàacáisi iyú càmiríca èeri mìnánái itàacái, yata íchàiniadéerica íiwitáisewa Dios iwali. Quéwa cawinácaalí icàlidéerícuéca píri tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyú, yata iyúudàacué píá pidàwinàidacatená píiwitáisewa Dios íiwitáise iyú cachàinícaténácué píiwitáise Dios iwali, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Macáita péenácué idèniacaalí chàinisi itàanícáiténá áiba tàacáisi iyú càmiríca èeri mìnánái itàacái, yá cayába casímíacáiná nuicáca yái pímanínácuéca càì. Quéwa cayába cachàiníwanái nuwàwa pícalídacaalícué tàacáisi Dios inùmaliçuise péenánái itàacái iyúwa. Cayába cachàiníwanái yái pícalíidáanácuéca tàacáisi Dios inùmaliçuise péenánái itàacái iyúwa, íicha yái pitàanínácuéca áiba tàacáisi iyú, càmicàalíacáwa nacái pícalíidacué nalí càinacaalí íimáaná yái tàacáisi pícalíidéerícuéca. Iwàwacutácué pícalídaca nalíni natàacái iyú, piyúudàacatenácué nadàwinàidaca náiwitáisewa Dios íiwitáise iyú, cachàinícaténá náiwitáise Dios iwali.

⁶ Iná nuénánái nupáchiacaalícué píá, yá nutàanícaalícué píri áiba tàacáisi iyú càmiríca èeri mìnánái itàacái, yá càmitacué píalía péemíaca càinacaalí íimáaná nùasu tàacáisi. Numànicaalí càì, néese nùasu tàacáisi càmita iyúudàacué píá. Iná canéerica iwèni meedá píricuèni, yái nùasu tàacásica. Quéwa nucàlidacaalícué píri níni machacaníiri iyú pitàacái iyú, yái tàacáisi Dios imàaquéerica núalíaca iwali, nucàlidacaalícué nacái píri pitàacái iyúni càinacaalí íimáaná yái báisíiri tàacásica, nucàlidacaalícué nacái píri tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyú,

nuéwáidacaallicué pía nacái Dios ìwali, yásí nùasu tàacáisi iyúudàacuéca pía, yéewanápinácué peebáidaca Dios itàacái tàì ìmèeri iyú.

⁷ Péemiácué comparación: Napùllacaalí flauta íwa nacáiri namànicaténá música, nanúacaalí arpa nacái, càmicaalí namàni música machacànìiri iyú, néese áibanái càmita náalíá néemiaca cawinácaalí música ìwítàanáquèi càì namànica.

⁸ Néeni, núcàlidacué pirí áiba comparación ùwicái ìwali: Aibacaalí ipùllia trompeta imáidacaténá úwinái, càmicaalí ipùllia amaláwaca, néese càmita náalíawa iwàwacutáaná nachùnìaca nacáapisàíwa namànicaténá ùwicái.

⁹ Càitacué nacái pía: Càmicaallicué pitàani pitàacái iyúwa péewáidacaténá wenàiwica amalèeri tàacáisi iyú náalíerica néemiaca càinácaalí ìmáaná, néese càmitacué náalíá néemiaca piasu tàacáisi. ¡Yái tàacáisi picàlidèericuéca nalí càmita iyúudàapíná nía!

¹⁰ Báisìiri iyúcata iyaca madécaná ìwítàaná èeri mìnanaí itàacái cháì èeri írìcu. Nía nacái itàaniyéica càì náalíaca néemiacani, natàacáicáináni.

¹¹ Quéwa càmicaalí nùalíá nuémiaca càinácaalí tàacáisi ìmáaná áiba wenàiwica icàlidèerica nulí, yásí nuínáidacawa ìwali áiba càli néesèericani nùasu càli ícha. Càita nacái ìnàidacawa nùwali càmicáiná nùalíá nuémiaca càinácaalí itàacái ìmáaná.

¹² Càita nacái pitànícaallicué áiba tàacáisi iyú, càmirica èeri mìnanaí itàacái, yásí áibanái càmita náalimá néemiaca càinácaalí piasu tàacáisi ìmáaná, yá càmitacué piyúudàa nía. Iná piwàwacáinácué Dios imàacaca pirí chàinisi píibaidacaténácué írìpiná cachàinìiri iyú, yá pituyáacué Dios imàacáanápínácué pirí chàinisi yéewacaténácué piyúudàaca wenàiwica manuísíwata yeebáidèeyéica Jesucristo itàacái nadàwináidacaténá náiwítáísewa Dios ìwali, neebáidacaténá itàacái tàì ìmèeri iyú.

¹³ Iná cawinácaalí wenàiwica Dios imàaquéerica írì chàinisi itàanicaténá áiba tàacáisi iyú càmirica èeri mìnanaí itàacái, iwàwacutá isutáca Dios ícha imàacáanápíná írì chàinisi icàlidacaténáni áibanái írì natàacái iyúwa càinácaalí ìmáaná yái tàacáisca.

¹⁴ Càita nacái nùa: Espíritu Santo imàacacaalí nusutáca Dios ícha áiba tàacáisi iyú càmirica èeri mìnanaí itàacái, yá nusutáca Dios ícha manuísíwata, quéwa càmita nùalíawa càinácaalí nùasu tàacáisi ìmáaná. Nutàanícaalí càì, yá càmita nudé nuyúudàaca wenàiwica nùasu tàacáisi iyúwa.

¹⁵ Iná núcàlida pirí càinácaalí numànínapínaca: Nusutápiná Dios ícha áiba tàacáisi iyú càmirica èeri mìnanaí itàacái, núcántàa nacái Dios írì tàacáisi iyú càmirica èeri mìnanaí itàacái. Quéwa nusutápiná Dios ícha nacái wenàiwica itàacái iyú, núcántàa nacái Dios írì wenàiwica itàacái iyú.

¹⁶ Càita numànica yácáiná, wàacaalí cayábèeri Dios írì manuísíwata áiba tàacáisi iyú càmirica èeri mìnanaí itàacái, néese níái áibanái yéemièyéica wasàna càmicaalí náalíawa néemiacani yái tàacáisca, yá càmita yáalimá abédanama náiwítáise wáapicha iyúwa wàaná Dios írì cayábèeri, càmicáiná náalíá néemiacani, càinácaalí ìmáaná yái wasutéerica.

¹⁷ Cawàwanáta wàaca cayábèeri Dios írì cayábèeri iyú, quéwa áibanái wenàiwica ìwítáise càmita idé idàwinàacawa Dios ìwítáise iyú, neebáidacaténá itàacái tàì ìmèeri iyú, càmicáiná náalíá néemiaca càinácaalí wàasu tàacáisi ìmáaná.

¹⁸ Nùaca Dios írì cayábèeri nutàanícáiná Dios yáapicha cachàiníwanái píchacué canánama áiba tàacáisi iyú càmirica èeri mìnanaí itàacái, idècunitàacá nùyaca nulíináamitawa méetàucuta áibanái ícha nusutácaténá nùawawa Dios ícha.

¹⁹ Quéwa culto írìcu, nùyacaalí áibanái yèewi yeebáidèeyéica Jesucristo itàacái, yásí cayába cachàiníwanái nùumacaalí cinco namanùbaca palabra natàacái iyú náalíerica néemiaca càinácaalí ìmáaná nuéwáidacaténá nía ícha yái nùumáanáca diez mul namanùbaca palabra áiba tàacáisi iyú càmirica náalíá néemiaca càinácaalí ìmáaná.

²⁰ Píacué nuénánáica, picácué pínáidawa càide iyúwa sùmài ìnàidáanáwa càmiyéi yáalíawa cayába. Piyacué càide iyúwa sùmanái càmiyéica yáalíawa madécaná báawèeri ìwali. Quéwa píináidacuéwa cáalíacáiri iyú càide iyúwa béeyéi, píalíacaténácué péemiaca yái nùumèericuéca pirí ìwali yái tàacáisi càmirica èeri mìnanaí itàacáica.

²¹ Bàalutè profeta itànàca tàacáisi Dios inùmallicuise. Dios ìmacatè: “Nutàanípíná israelitanái yáapicha quéwa áiba càli néesèeyéi itàacái iyú. Nubànùapíná càmiyéi israelitanái nacàlidacaténá tàacáisi nunùmallicuise israelitanái írì, quéwa éwita numànícáaníta càì, càicáaníta níái israelitaca càmita neebáidapíná nutàacáíwa”, ìmaca Wacuèriná Dios.

²² Iná watànícaalí áiba tàacáisi iyú, càmirica èeri mìnanaí itàacái, yá càmita wásáida Dios ichàini wenàiwicanái írì yeebáidèeyéica Jesucristo itàacái, néese wásáidaca Dios ichàini áibanái írì càmiyéica yeebáida Jesucristo ìwali. Quéwa wacàlidacaalí tàacáisi Dios inùmallicuise watàacái iyúwa, yá càmita wásáida Dios ichàini áibanái írì càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái, néese wásáidaca Dios ichàini wenàiwicanái írì yeebáidèeyéica Jesucristo itàacái.

²³ Néese culto írìcu, píacué yeebáidèeyéica Jesucristo itàacái, macáicaallicué pitàanica áiba tàacáisi iyú càmirica èeri mìnanaí itàacái iyú, yá cawàwanáta áiba wenàiwica iwàltaucawa

càmírica yáallawa ìwali yáí pimànínàcuéca, áiba nacáí càmíri yeebáida Jesucristo itàacáí. Yásí néemiacuéca písàna, yá nàináidacawa máiwitáiséeyéicuéca pía macáita.

²⁴ Quéwa macáicaallicué picàlida tàacáisi Dios imàaqueérica pírí pitàacáí iyúwa, yá nacáí áibacaalí wenàiwica iwàlluwa càmírica yáallawa ìwali yáí pimànínàcuéca, áiba nacáí càmírica yeebáida Jesucristo itàacáí, yásí nawàwalica nadéca namànica nabáyawanáwa, náaliacáiná néemiaca macáita yáí picàlidéericuéca, nataacáí iyúcaínani.

²⁵ Iná néemiacaínani, yá náaliacawa Dios iicáca náiwitáise, iyúwa nàináidánáwa nawàwalicúsewa íbàacanéeri iyú áibanáí íicha. Yásí nabàlluacawa nàulul ipùata iyúwa nàacaténá Dios icàaluíná, nàacaténá nacáí írì cayábéeri. Yá nacàlidapínacué piináwaná ìwali nacáí Dios iyáanacué píapicha báisíri iyú.

Háganlo todo decentemente y con orden

²⁶ Uwé, piacué nuénánáica, macáí imanúbaca pimànicaallicué culto, abenaméeyéí péenacué icántàapíná salmos nàacaténá Dios írì cayábéeri, abenaméeyéí péenacué nacáí yéewáida wenàiwica Dios itàacáí iyú, áibanáí péenacué nacáí icàlidaca tàacáisi Dios imàaqueérica náaliacawa, áibanáí péenacué itàanica áiba tàacáisi iyú, càmírica èeri mìnánáí itàacáí, áibanáí péenacué nacáí icàlidaca càinàcaalí ímáaná yáí tàacáisica. Quéwa, piicacué píichawa cayába yéewanápiná macáita yáí pimàníricuéca culto írìcu iyúudáaca wenàiwica nadàwinàidacaténá náiwitáisewa Dios íiwitáise iyú neebáidánápiná Dios tàí íiméeri iyú, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí.

²⁷ Natàanicaalí culto írìcu áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnánáí itàacáí, pimàacacué pucháiba itàanica, áibacaalí iya, néese pimàacacué máisiba wenàiwica itàanica abéerinamata. Iwàwacutá nacáí áiba iyaca néré píapichacué icàlidacaténacué pírí càinàcaalí ímáaná, yáí tàacáisi nacàlidéerica.

²⁸ Quéwa canácaalí áiba icàlidéeripínacué pitàacáí iyúni, càinàcaalí ímáaná yáí tàacáisi áibanáí iwàwéerica icàlidaca, iwàwacutá masànaca nía culto írìcu, ipíchaná natàanica áiba tàacáisi iyú. Iwàwacutá natàanica Dios yáipicha nàyacaalí nalínáamitawa méetàucuta áibanáí íicha.

²⁹ Càita nacáí nàyacaalí abenaméeyéí péenacué icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliicúse, pimàacacué pucháibata itàanica, áibacaalí iya, néese pimàacacué máisiba wenàiwica itàanica abéerinamata. Iwàwacutá áibanáí yéemiacani yáí nacàlidéerica, nàináidacaténáwa cáaliacáiri iyú ìwali, yéewanápiná náaliacawa asáisi báisicaalí natàanica Dios inùmaliicúse.

³⁰ Quéwa Dios imàacacaalí tàacáisi áiba wenàiwica írì yáawinéerica néré, yásí yáí idàbàanéeri wenàiwica iwàwacutá yáawinacawa imàacacaténá áiba icàlidaca nacáí nalini.

³¹ Càita piacué macáita icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliicúse, píalimacué picàlidacani abéerinamata yéewanápiná macáita néemiaca càinàcaalí tàacáisi Dios imàaqueérica píaliacawa, nachàiniadacaténá nawàwawa.

³² Cawínacaalí icàlidaca tàacáisi Dios inùmaliicúse náalimá masànaca namànica níawawa iyacaalí áiba iwàwéerica icàlidaca tàacáisi Dios imàaqueérica írì.

³³ Càita iwàwacutácué pimànica culto càmícaíná Dios íbatàa macáita nacàlidaca tàacáisi macáita namanúbaca iyúwa, néese imàaca natàanica abéerinamata. Càmita iwàwa wamànica culto canéerica iwèni iyúwa máiwitáiséeyéí. Iwàwacutácué pimànica nacáí càide iyúwa macáita Dios yàasu wenàiwica imànínà, níara áibanáí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, iwàcáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanúbaca.

³⁴ Iná iwàwacutá masànaca inanáí itàanica culto írìcu. Canáca yéewaná inanáí itàanica culto írìcu. Néese iwàwacutá nàaca nàacawéeri ímíetacanáwa, neebáida nacáí itàacáí, càide iyúwa Dios itàacáí ímáaná profeta Moisés itànèericaté.

³⁵ Néeni, inanáí nawàwacaalí náaliacawa wawàsi ìwali, iwàwacutá nasutáca néemiawa nàacawéeriwa nacapèe néenitawa, báawacáiná inanáí itàanica culto írìcu.

³⁶ Píwàwalicué Dios itàacáí càmírica píapicha idàbatéwa. Càmitacué nacáí pía abéita yeebáidani. Iná iwàwacutácué peebáidaca càide iyúwa Dios itàacáí ímáaná.

³⁷ Báisicaallicué píalimá picàlidaca Dios itàacáí wenàiwicanáí írì, càita nacáí báisicaallicué Espíritu Santo imàacaté pírí chàinisi cáaliacáicaténacué pía, yásí píaliacuéwa Wáiwacali ichúullacaté nutànanápinacué pírí yáí tàacáisica. Iná iwàwacutácué peebáidacani.

³⁸ Quéwa nàyacaalí abenaméeyéí càmíyéica iicá nùasu tàacáisi iyúwa Wáiwacali itàacáí, picácué péemia nalí, càmícaíná natàani báisíri iyú Dios inùmaliicúse.

³⁹ Iná nuénánáí, pituyáacué Dios imàacáanápinacué pírí chàinisi picàlidacaténá tàacáisi inùmaliicúse. Picácué píimáisanía áibanáí itàanica áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnánáí itàacáí.

⁴⁰ Quéwa iwàwacutácué pimànica macáita machacàníri iyú culto írìcu, pimàacacué wenàiwica icàlidaca tàacáisi abéerinamata, áiba itàani áiba yáamíse.

¹ Siùcade piacué nuénánáica, nuwàwacué nucàlidacuéca piri àniwa piwàwalicaténáni yáì tàacáisica nucàlidéericatécué piri, yáì tàacáisi íméeerica Cristo iwasàacuéca pia Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha. Yácata tàacáisi peebáidéericatécué, siùca nacáide peebáidacuéca piyacani tàì íméeeri iyú.

² Yási Cristo iwasàacué piawa Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha peebáidacaalícúe mamáalàacata yáì tàacáisi nucàlidéericatécué piri, báisicaalícúe peebáidacaté Cristo itàacái.

³ Quéchaté nucàlidacuéca piri yáì tàacáisi cachàiníri náicha canánama càide iyúwaté Cristo yéewáidáná núa. Nucàlidacaté piri Cristo yéetacatéwa wáichawalíná ipíchaná Dios yùuwichàidaca wía wabáyawaná iwálisewa càide iyúwa Dios itàacái ímáaná profetanái itànéericaté.

⁴ Nucàlidacaté piri nacái nabàllicaté Cristo càliculi iriculé, quéwa imichàacatéwa yéetacáisi fícha máisiba èeri iricu càide iyúwaté ímáaná nacái Dios itàacái profetanái itànéericaté.

⁵ Nucàlidacaté piri nacái Cristo imàacacaté yáawawa Pedro iicácani, néese imàacacaté yáawawa naicácani, níái doce namanùbaca apóstolca, Cristo ibànuéyéicaté nacàlidacaténá itàacái.

⁶ Néeseté Cristo imàacaca yáawawa naicácani, áibanái quinientos ichàbaníséeyéica yeebáidéeyéica itàacái. Yá batéwa macáita néená iyaca siùcade nutànáacaalícáwa yáì cuyálutaca, quéwa abénaméeyéi néená nadéca néetácawa.

⁷ Néeseté Cristo imàacaca yáawawa iméeréeri iicácani, yáì Santiagoca, néeseté macáita apóstolnái naicacaté Cristo nacái.

⁸ Néeseté idécanámi imàacaca yáawawa macái áibanái iicácani, yaté átata imàacaca nacái yáawawa nuicácani. Iná nuicáca núawawa càiride iyúwa sùmài càimírícáwa imusúawa yàasu èeri iricúwa, máinicáináté náamíséca Wáiwacali imáidaca núa ibànùacaténá núa iyúwa apóstol.

⁹ Núacata càimíri cachàini náicha canánama níái apóstolca, Wáiwacali ibànuéyéica nacàlidacaténá ináwaná. Canacaté yéewaná nùumaca nùwaliwa apóstolca núa nuipiadáidacáinaté Dios yàasu wenáiwica, nùuwichàidacaténáté núa, níái yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái.

¹⁰ Quéwa Dios idéca imànica nulí cayábéeri mawèníri iyú imáidáanápínaté núa yéewanápinaté apóstolca núa, éwita nùuwichàidacáinaté yàasu wenáiwica manuísiwata. Yá càmita caná iwèni yáì imáidáanaca núa, nuibaidacáiná iripiná cachàiniwanái macái áibanái apóstol fícha. Quéwa càmita càì numànica nuchàini iyúwa, néese Dios yáì imàníríca nulí cayábéeri mawèníri iyú, yácata iyúudéerica núa.

¹¹ Quéwa éwita wáibaidacáaníta Dios iripiná, níái áibanái apóstol, núa nacái, càicáaníta iyaca áiba wawási cachàiníri wáicha canánama, yácata yáì tàacáisi wacàlidéericuéca piri, yáì tàacáisi peebáidéericatécué nacái.

La resurrección de los muertos

¹² Wadéca wacàlidacuéca piri Cristo imichàacatéwa yéetacáisi fícha, quéwa abénaméeyéi péenácué náimaca càmitas wenáiwicanái imichàawa yéetacáisi fícha. Báawéeriquéi nacàlidáanaca càiri cachìwéeri tàacáisi.

¹³ Càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetacáisi fíchatá, néese iwàwacutá nacái wáimaca càmitaté báisí Cristo imichàacawatá.

¹⁴ Néese, càmicaalíté báisí Cristo imichàawatá, yá canéerica iwènitáni yáì tàacáisica wacàlidéerica. Yá nacái canéerica iwèni meedáni yáì peebáidáanaca Jesucristo itàacáita.

¹⁵ Quéwa iyaca áiba wawási báawéeri yáwanái: Càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetacáisi fíchatá, néese àta wía apóstolca wadéca wacàlidaca wachiwawa Dios iwalítá, wacàlidacáiná Dios imichàidacaté Cristo yéetacáisi fícha. Quéwa càmicaalípiná Dios imichàida yéetéeyéimiwatá, néese iwàwacutá wacàlidaca càmitaté Dios imichàida Cristotá.

¹⁶ Yácáiná càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawatá, néese càmitaté báisí nacái Cristo imichàawatá.

¹⁷ Càmicaalí Cristo imichàacatéwa yéetacáisi fíchatá, néese iwàwacutá canéerica iwèni meedatáni yáì peebáidáanacuéca Cristo itàacái, yá piyacuéca mamáalàacata piáyawaná yáapichawatá.

¹⁸ Càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetacáisi fíchatá, néese áibanái yeebáidéeyéimicaté Cristo itàacái ipíchawáiseté néetácawa nadéca náucacawa Dios fíchatá.

¹⁹ Wadéca wawènúadaca wáiwitáisewa fícha macáita yáì èeri iricúirica, weebáidáanápíná Cristo itàacái wacúanápíná cayábéeri èerica yàanèeripínaca, wáallacáináwa wamichàanápínáwa yéetacáisi fícha. Iná càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetacáisi fíchatá, yá wadéca weebáidaca cachìwéeri tàacáisitá, iwàwacutá nacái áibanái iicáca wía càiyéide iyúwa yùuwichéeyéiwa catúulécanéeri iyú cachàini áibanái fícha canánama.

²⁰ ¿Quéwa Cristo idéca imichàacawa yéetácáisi lícha báisíri iyú! Yácata yái idàbáanéericaté imichàacawa yéetácáisi lícha càmiripiná quirínama yéetácawa àniwa. Càita nacái yácata Cristo idàbáanéerica wamanùbacanáí yéenáca, wía manùbéeyéica imichèeyéipinácawa yéetácáisi lícha càide iyúwa bànacalé imusúacaaliwa cáli iricúise wenàiwica yeedátaténá iyacaná manùba.

²¹ Bàaluité wàawirimi Adán, yái idàbáanéericaté wenàiwica, imànicaté ibáyawanáwa, ínáté yéetácáisi iwàlùcatéwa iriculé èeriquéi. Néese Cristo imànicaté cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, íná yéewa idéca iwàlùacawa aléi èeri iriculé yái wamichàanápínácawa yéetácáisi lícha.

²² Macáita wía Adán itaquénáinámi wéetápinácawa wadèniacáiná wàawirimi Adán íiwitáise cabáyawanéeriwa. Càide iyúwa macáita wía wadènianá abéeri wàawirimi, yái Adánca, càita nacái wía iyéeyéica abédanamata Cristo yáapicha wamichàapínácawa yéetácáisi lícha wadèniacáiná wacáuca wàlisáiwica càimíri imáalàawa.

²³ Quéwa Dios idéca línáidacawa imàacáanápíná wamichàacawa yéetácáisi lícha Cristo yámúise: Quéchatécáwa Cristo imichàacatéwa càide iyúwa idàbáanéeri needáca iyacanásica nabànacale líchawa. Néese Cristo yàanàpiná àniwa, yásí macáita wamichàapínácawa, wía yàasu wenàiwicaca.

²⁴ Néese èeri imáalàacaalínáwa, yásí Cristo imáalàida nachàini, macái èeri múnanáí icuèrinánáica, demonio líwacanáináí nacái. Néese idécánámi Cristo imànica macáita càide iyúwa Dios ichùullanáni, yásí Cristo yèepùadapíná macáita Yáaniri Dios írliwa àniwa, Dios icùacaténá macáita.

²⁵ Iwàwacutácáináí Cristo icùaca macáita siucáise de idècunitàacá Dios imawèniadaca macáita Cristo yúuwidenái.

²⁶ Yái wàuwide namáalàidáanáca canánama, yácata yái yéetácáisica; yá Dios imawèniadéeripiná, imáalàidapíná nacái yéetácáisi, iwasàapínacaalí wía yéetácáisi lícha.

²⁷ Dios idéca imàacaca Cristo icùaca macáita, íná yéewa wáaliaca iyaca abéerita càimírica Cristo ichùulla, yái Yáaniricawa yái Diosca.

²⁸ Aibaalíná idécanámi Dios imawèniadaca macáita Cristo yúuwidenái, néese Cristo, yái Dios írlica, imàacapíná yáawawa Dios írli, imànicaténá càiripináta càide iyúwa Dios ichùullaná, yái imàaquéericaté Cristo icùaca macáita. Yásí Dios icùaca macáita càiripináta, macáita yái iyéerica.

²⁹ Néese abéenaméeyéi péenacué nadéca neebáidaca Jesucristo itàacái, nawàwacáiná nadèniaca nacáucawa càimíri imáalàawa áiba èeriwa néenánáimi yáapichawa, níara yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Yá nadéca nabautizácawa nàasáidacaténá náyáanápíná àniwa néenánáimi yáapichawa áiba èeriwa. Quéwa càmicaalíná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi líchatá, néese canéerica iwèni meedátáni, yái wenàiwicanái ibautizáanáca nàwaliná.

³⁰ Néeni càmicaalíná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi líchatá, néese canéerica iwènitáni wèepunicaaliwa wacálidacaténá Jesucristo íináwaná íwali áibalé nawàwacataléca nanúaca wía macái èeri imanùbaca.

³¹ Báisíta nuénánái, áibanái iwàwaca inúaca núa macái èeri imanùbaca; càita nacái báisíta máini casímáica nuicáucéca pía peebáidacáinácué Wáiwacali Jesucristo itàacái.

³² Chá nacái Efeso iyacaléná iricu nawàwacaté nanúaca núa, níái áibanái càimíyéica yeebáida, caluéyíi cuwèesi nacáiyéi íiwitáise, iwàwéeyéicaté imàdàidaca nuéwi. Quéwa càmicaalíná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi líchatá, yá canéerica iwèni meedátáni yái nùuwichàanácawa Wáiwacali írpiná. Píicacué píchawa cawinácaalí càimíyéica yeebáida yéetéeyéimiwa imichàanápínáwa, náimacáiná càiri cachiwéeri tàacáisi: “Wàacué wayáaca wayáacaléwa cadénama, wàira nacái manuú, táwichacáiná wéetápinácawa, néese canáca wía, canáca nacái yúuwichàidéeripiná wíawa wabáyawaná íwalíise”, náimaca.

³³ Píicacué píimàaca nachíwáidaca pía, néese píacuéwa náicha, càide iyúwa áiba tàacáisi íimáaná cáaliacáiri iyú: “Wamàacacaalí báawéeyéi íiwitáise yàacawéeridaca wía, yásí namáalàidaca wáicha wáiwitáise cayábéeri”, íimaca.

³⁴ Píiwènúadacué píiwitáisewa báawéeri lícha píináidacaténácuéwa cáiwitáiseeri iyú càide iyúwacué iwàwacutáaná píyaca machacàníri iyú; yá píicacué píimàni quirínama píbáyawanáwa. Càí núumacué píri báicaténácué pía, nùaliacáináwa abénaméeyéicué píewi càmitàacáwa náalí Dios íwali báisíri iyú.

Cómo resucitarán los muertos

³⁵ Abénaméeyéi péenacué càmita neebáida yéetéeyéimiwa imichàanápínáwa yéetácáisi lícha, íná namànica naquúniwa íwali, yá náimaca: “Càmita náalimá nacáucacawa, níái yéetéeyéimicawa. ¿Càirínásica chéecáisi íiwitáaná iyú namusúapínáwa càliculli iricúise?” càí náimaca naicáanáca.

³⁶ ¡Natàanícáita máiwitáiséeri iyú meedá! Péemiacué comparaciòn: Wabànacaalí bànacalé ìimi cáli iriculé, néese bànacalé ìimi iwàwacutá iyaca càiride iyúwa yéetèrimiwa yéewanápiná iyaca yáí bànacaléca.

³⁷ Yáí ìimi wabànéerica, càmlírta ìimi yáí imusuéricawa cáli iricuise. Wabànacáita bànacalé ìimi, cawàwanáta trigo ituiná ìimi, càmicaalí áiba bànacalé ìimi nacáí.

³⁸ Yáí ibaquéericawa Dios yàa iicacánáwa càide iyúwa Dios iwàwáaná. Macáí bànacalé ìimi íwítáaná, Díos idéca imàcaca idèniaca bànacalé iicacánáwa càide iyúwa Dios iwàwáaná.

³⁹ Càita nacáí iinási càmita abédanamani. Wía èeri mìnánáica wadèniaca waináwa áiba íwítáanáta. Cuwèesináí nadènia nacáí naináwa áibata. Cuùpíra iiná, áiba íwítáanáta nacáí. Cubáí iiná, áiba íwítáanáta nacáí.

⁴⁰ Càita nacáí niara iyéeyéica chènuniré nadèniaca naináwa áibata ícha yáí naináca macáita níái iyéeyéica cháí èeri iricu. Quéwa chènuniséeyéí áibata nadènia cayábéeri naicacánáwa èeri iricuyéí ícha, yácáiná chènuniséeyéí iináca icánaca mèlumèluírì iyú.

⁴¹ Càita nacáí níái iyéeyéica capíraléeri cáli ínata. Nadèniaca nacamaláwa áibata. Néese èeri udèniaca ucamaláwa áibata. Néese quèeri udèniaca ucamaláwa áibata. Néese dùlupùta nadèniaca nacamaláwa áibata. Nía nacáí dùlupùtaca nadèniaca nacamaláwa méetàucunamata náichawáaca. Càita ímaca comparaciònca.

⁴² Càipiná nacáí namichàacawa níái yéetéyémicawa. Idécanáami nabàllaca wainámi cáli iriculé, yá wainámi ibadápinácawa, quéwa wainá imichèeripinácawa yéetácáisi ícha, càmlírta yéewa ibadácawa.

⁴³ Yá nabàllaca wainámi càliculli iriculé, chéecáisi báawèeri iicacánáwa, néese wainá icáuquèeripinácawa icànapiná mèlumèluírì iyú, cayábéeri iicacánáwa. Nabàllaca wainámi machawáaquèeri néese cachàinipinácani yáí waináca imichèeripinácawa càliculli ícha.

⁴⁴ Nabàllaca wainámi, cháí èeri iricuírca, néese wainá chènuniséeri imichàapinácawa, iyacáiná wainá èeri iricuírca, càita nacáí iyaca wainá chènuniséeri.

⁴⁵ Càité profeta itàacáca Dios itàacáí bàaluité: “Idécanáamité Dios imànica wàawirimi Adán iiná, yáí idàbàanéericaté wenáiwicawa, yáté Dios cáucaté imànica Adán iyacaténaté cháí èeri iricu iyúwa èeri minalí”, ímaca yáí Dios itàacáca. Quéwa máini cachànica Cristo íwítáise Adán ícha, yácáiná idécanáamité Cristo yéetácawa, yáté imichàacatéwa yéetácáisi ícha yàacaténá wacáuca càmlíri imàalàawa.

⁴⁶ Siuca càmita wadènia chènuniséeri iicacánáwa idècunitàacá wàyaca cháí èeri iricu. Wadèniaca èeri iricuírca iicacánáwa quèechacáwa, néesepiná wadèniaca chènuniséeri iicacánáwa.

⁴⁷ Dios imànicaté cáli ichùmalé wàawirimi Adán iyú, yáí asiali idàbàanéerimica. Yáté èeri minalicani, yáí Adánca. Néeseté Cristo yàanáca, yáté chènuniséericani.

⁴⁸ Wía iyéeyéica cháí èeri iricu, wadèniaca waináwa cháí èeri iricuírca càide iyúwaté yáí asiali iiná Dios idàbéericaté cáli ichùmalé ícha asialipiná, yáí wàawirimi Adánca. Néese, weebáidacaalí Cristo itàacáí wàyacaténá chènuniré, yásí wadèniapiná waináwa chènuniséeri càide iyúwa Cristo iyáaná, yáí chènuniséerica.

⁴⁹ Càide iyúwacué wadèniáná iicacánáwa yáí wàawirimi Adán Dios idàbéericaté cáli ichùmalé ícha asialipiná, càita nacáí wadèniapiná iicacánáwa yáí Cristo yàanèericaté chènunise.

⁵⁰ Píacué nuénánáca, nuwàwacué nucàlidaca píri áiba wawàsi: Yáí wainá idènièrica íranáwa cháí èeri iricu càmlíripiná yéewa iwàlùacawa Dios iyacàle iriculé Dios icùacataléca macáita, wainá imàalàacáináwa áiba èeriwa. Iná càmita yáalimá iwàlùacawa néré càmicatalépináca imàalàawa.

⁵¹ Quéwacué nuwàwa píalíacawa áiba wawàsi Dios ibèericaté wenáiwicanáí ícha, quéwa siùcade imàcaca wáalíacawa. Wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, càmita wéetápináwa canánama, quéwa Dios iwènùadapiná wíawa macáita wàlisanácaténá waicacánáwa.

⁵² Wéemiapiná trompeta isàna, yáí trompeta namàalàidáanáca canánama, yásí abéericuíseta Dios iwàlìsàidapiná waináwa rúnamáita càide iyúwa bàli ímacaalí watuf. Yácáiná wéemiapiná trompeta isàna, yásí namichàacawa càliculli iricuise macáí yéetéyémicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacáí. Namichàapinácawa yéetácáisi ícha nainá wàlìsàí yáapichawa, càmlíyèipiná yèepùa yéetácawa quirínama. Yásí wíaca nacáí cáuyéica Dios iwènùadapiná wíawa wàlisanácaténá waicacánáwa.

⁵³ Yácáiná wainá èeri iricuírca càmita yéewa iyaca càiripináta, íná iwàwacutá Dios iwàlìsàidaca wainá wadèniacaténá waináwa wàlìsàí càmlíri imàalàawa.

⁵⁴ Néese idécanámi Dios iwàlìsàidaca wainá, wadèniacaténá waináwa wàlìsàí càmlíri imàalàawa, yásí wàyapiná càiwade iyúwaté profetanáí itànanáté Dios itàacáí bàaluité. Náimaca: “Yáí yéetácáisi idéca imàalàacawa. Dios idéca imàalàidaca wáichani, yáí wàuwidaca yéetácáisiica.

⁵⁵ Pía yéetácáisi, càmita quirínama yéewa pimawèniadaca wía. Pía càliculli, càmita quirínama yéewa piùwichàidaca wía, canacáiná quirínama píwi”, càipiná wáimaca.

⁵⁶ Yáí wabáyawanáca iyaca càide iyúwa yéetácáisi íiwica, yácáiná wabáyawaná íwalíise, iwàwacutácaté wéetáanápínáca méeetàuculé Dios ícha càiripináta. Yá nacáí yáí tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí càicanide iyúwa idéca nacáicaalí yàaca wabáyawaná ichàini, wíacáiná wáaliacaalítéwa càinácaalí wawási Dios imáisanieri wamànica, néese máiníté cachàiniwanáí wawàaca wamànica wabáyawanáwa.

⁵⁷ Quéwa Wáiwacali Jesucristo yéetácátéwa wáichawalíná, iná idéca iwasaaca wía ícha yáí wéetáanápínáca méeetàuculé Dios ícha càiripináta; càita nacáí Wáiwacali Jesucristo yéetáaná íwalíise, Dios iyúudáaca wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. ¡Iná wàacué Dios irí cayábéeri!

⁵⁸ Iná piácué nuénánáica cáininéeyéica nuicáca, cachàinicué píiwitáise, píibaidacué mamáalàacata Wáiwacali irípiná cachàiniwanáí, píaliacáinácuéwa cawèñiricani, yáí píibaidéericuéca Wáiwacali ichàini iyú.

16

La colecta para los hermanos

¹ Siúcade nucàlidacué pirí iwali yáí ofrenda píwacáidéeripínacuéca píbanúcaténacué plata iyúwa ofrenda catúulécanéeyéi irí, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí. Píwacáidacué ofrenda càide iyúwa nucàlidáanaté nali áibanáí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí iwacáidáyacuéeyéicawa yàcalé imanúbaca Galacia yàasu cáli ínatéeyéica iyaca.

² Domingo imanúbaca semana iwali, macáitacué pía canánama iwàwacutacué píwacáidaca yééná yáí plata peedéericuéca piríwa. Yá picúacué méetàucutani. Iná nùanàpinácaalí néré, càmitacué iwàwacutá píimichàidaca plata picúacaalícué méetàucutani semana imanúbaca.

³ Néese nùanàpinácaalí néré, yásí nubànùca wenàiwica natécaténá plata Jerusalén iyacàlená nérépiná, cawinácaalí wenàiwica peedéeyéicuéca pèewísewa natécaténá píasu ofrenda néré. Yá nubànùpiná náapicha cuyàluta nali níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irícu, natàidacaténá nía cayába níái péenacuéca píbanuèyèipínacuéca néré.

⁴ Nuínáidacaalíwa cayábaca nùacaalíwa nacáí, yásí nàacawa nùapicha.

Planes de viaje de Pablo

⁵ Nùapínacuéwa píatalé, yá iwàwacutá nuchàbaca Macedonia yàasu cáli néenibàa. Nudécanámi nuchàbacawa néenibàa, yá nùanàpinacué píyacàle néréwa Corinto iyacàlená néré.

⁶ Cawàwanátacué nupáchiaca píawa achúma èerita, càmicáalí càí, yá nùyapínacué píapíchawa uníabépinama. Néese píalimápinacué píyúudáaca nùa nùwacáidacaténá wawási numàluwepínáwa alenácaalí iwàwacutápiná nùacawa.

⁷ Càmitacué nuwàwa nupáchiaca pía malééná èeri meedá, néese nuwàwacuéca nùyaca píapícha madécaná èeri Wáiwacali imàacacaalícué nùyaca píapícha.

⁸ Quéwa nuyamáapínacawa cháí Efeso iyacàlená irícu àta judiónáí imànicatalépináta nàasu cultowa ípidenérica Pentecostés.

⁹ Nuwàwa nuyamáacawa quirítacáwa cháí, nàyacáiná madécaná wenàiwica iwàwéeyéica yéemiaca Jesucristo iináwaná iwali, iná nuíbaidacáwaca cháí Wáiwacali irípiná, èwita nàyacáaníta nacáí madécaná wàuwideca, càmiyéica iwàwa nuéwáidaca wenàiwica Dios itàacáí iyú.

¹⁰ Timoteo yàanàacaalícué píatalé, pítàidacué cayábani casíimáicatená iwàwa píapíchacuéwa. Pimànicué irí cayábéeri íbaidacáiná Wáiwacali irípiná càide iyúwa nùa.

¹¹ Iná píicácué píichawa cayába ipíchaná abéeri péenacué caná iwèni íicáca Timoteo. Néese píyúudáacué Timoteo yàasu àyapu iwali yàanápínáwa matuíbanáiri iyú nùatalé, nucúacáiná yàanàaca náapicha níara áibanáí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí.

¹² Néeni, nudéca nusutáca wawási manuísíwata wéénásàiri Apolos ícha yàanápínacué ipáchiaca pía áibanáí wéénánáí yáapícha. Quéwa siúca càmitàacáwa iwàwa yàacawa. Néeseçáwa ipáchiapínacué píawa idèñicatáita wawási.

Saludos finales

¹³ Píicácué píichawa cayába. Peebáidacué Jesucristo itàacáí tàí ímèeri iyú mamáalàacata. Píicácué cáalu pía, néese píináidacuéwa cáiwitáiseeri iyú càide iyúwa béeyéi asianáí.

¹⁴ Macáita yáí píimàñirícuéca, píimànicué cáininéeri iyúni, píyúudáacaténacué áibanáí.

¹⁵ Siúcade piácué nuénánáica, píaliacué naináwaná iwali níara Estéfanáca yéénánáica iyéeyéicuéca píapícha. Níacata idábáanéeyéicaté yeebáidaca Jesucristo itàacáí Acaya yàasu cáli íinata. Yá nadéca namàacaca níawawa Dios irí nayúudáacaténacué pía, piácué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí.

¹⁶ Nuwàwacué píimànica càide iyúwa nàalàanacué pía, níái Estéfanáca yéénánáica, cawinácaalí nacáí inacáiyéica iyúudéeyéica wenàiwica, íbaidéeyéica nacáí Wáiwacali irípiná.

¹⁷ Casíimáica nuwàwa níacáiná áibanái péenácué nadéca nàanàaca nùatalé, níái Estéfanas, Fortunato nacái, Acaico nacái. Nadéca namànica nulí cayábéeri càmiricué pialimá pimànica canácáinácué pía núapicha.

¹⁸ Nadéca nachàiniadacuéca piwàwa, nuwàwa nacái. Iwàwacutácué piicáca cáimiétaquéri iyú macái wenàiwica ìyéeyéica càide iyúwa nàyaná.

¹⁹ Nawàwalicué pía níái iwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca cháí Asia yàasu cáli ínata, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Yái Aquila, úái nacái yàacawéetúaca Prisca nawàwalicué pía manuísíwata Wáiwacali ípidená ìwali, náapicha macáita iwacáidáyaquéeyéicawa nacapèe írìcu namànicaténá culto.

²⁰ Macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái cháí nawàwalicué pía. Pitàidáyacacuéwa cayábéeri iyú.

²¹ Núa Pablo nutànàacué piri yái achúméerína tàacásica nucáapi iyúwa nuwàwalicáinácué pía.

²² Albanáicaalí càmita cáininá iicáca Wáiwacali Jesucristo, Dios yùuwichàidapiná níawa. ¡Pía, Wáiwacali, pìawa sísaara caquialéta!

²³ Nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha pirípinácué imàníinápinácué piri cayábéeri mawènrìri iyú.

²⁴ Nuwàwalicué pía manuísíwata cáinináciná nuicácuéca pía Cristo Jesús ìwalíse.

2 CORINTIOS

Saludo

¹ Núa Pablo, Jesucristo imáidéericaté yàasu apóstolcaténá núa ibànùcaténá núa càide iyúwa Dios iwàwáaná. Núa Pablo, Timoteo yáapicha, yái wéenàsàiri yeebáidéerica Jesucristo itàacái, wawàwalicué pía. Nubànùacué piri cuyàluta, píacué Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidayaquéeyéicawa Corinto iyacàlená iricu, píacué nacái Dios yàasu wenàiwica iyéeyéica macái Acaya yàasu cáli íinata.

² Nusutacué Wáaniri Dios íicha piri pinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namàninápinácué piri cayábéeri mawèníri iyú, namàacáanápinácué nacái piyaca matuíbanáiri iyú.

Sufrimientos de Pablo

³ Wàacué cayábéeri Dios irí, yái Wáiwacali Jesucristo Icuèriná Diosca, Yáaniri nacái, yácáiná yái Diosca, yácata Wáaniri iiquéerica watúulécaná, ichàiniadéerica nacái wáiwitáise macái èerita achúmacaalí wawàwa.

⁴ Macái imanùbaca wàuwichàacaalíwa, yásí Dios ichàiniadaca wawàwa yéewacaténá wáalimá wachàiniadaca áibanái iwàwa, cawinácaalí yùuwichèeyéicawa. Yá wachàiniadaca nawàwa càide iyúwa Dios ichàiniadáná wawàwa.

⁵ Wáalimá wachàiniadaca áibanái iwàwa yácáiná éwita iwàwacutáccáaníta wàuwichàacawa manuísiwata Cristo iripiná weebáidacáiná itàacái, càicáaníta Cristo ichàiniadaca wawàwa manuísiwata nacái yéewacaténá wàideniaca wàuwichàanáwa.

⁶ Siúcade wía apóstolca wàuwichàacawa wacálidacáinácué piri Jesucristo iináwaná ìwali yéewacaténácué ichàiniadaca piwàwa, iwasàcaténácué pía nacái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Quéwa Dios idéca ichàiniadaca wawàwa, wía apóstolca, yéewacaténá wachàiniadacuéca piwàwa, píalíacaténácué nacáíwa Dios iyúudáanápinácué piideniaca piùwichàanáwa piùwichàanápinaalíwa càide iyúwa wàuwichàanáwa Cristo iripiná weebáidacáiná itàacái.

⁷ Manuica wáináidacawa wawàwawa piwalicué píalimáanápinácué piideniaca piùwichàanáwa Cristo iripiná, wáalíacáináwa càide iyúwa piùwichàanácuéwa wáapicha Cristo iripiná, càita nacái Dios ichàiniadacué piwàwa siúcade càide iyúwa ichàiniadáná wawàwa.

⁸ Píacué wéenánaca, wawàwacuéca piwàwalica wàuwichàacatéwa manuísiwata Asia yàasu cáli íinata. Máinicáináte càulenéerica yái wàuwichàanácawa, yáté càmita wáalimá wàideniaca quirínamani wachàini iyúwa. Yáté wayúunáidaca wéetáanápinácatéwa néré.

⁹ Wía apóstolca waicácaté wíawawa càide iyúwa nacháawéeyéi nanuýéyipináca. Quéwa cayábacaté walíni yái wàuwichàanácawa, wéewáidacáinátéwa càminápiná wáibàa wawàwawa wachàini iwéréwa, néese Dios iwérépiná wáibàaca wawàwawa yái Dios icáucáidéerica wenàiwica yéetácáisi íicha.

¹⁰ Dios iwasàcaté wía íicha yái wéetáanápinácatéwa máini báawéeri iyú, wía apóstolca. Iwasàca nacái wía mamáaláacata siúcade. Manuica wáináidacawa wawàwawa Dios ìwali iwasàanápiná wíawa madécáná yáawiría.

¹¹ Quéwa iwàwacutácué piyúudáaca wía pisutácué Dios íicha walípiná. Manùbéeyéicaalí isutá Dios íicha walípiná, yásí manùbéeyéi nàpiná nacái Dios irí cayábéeri icuacáiná wía cayábéeri iyú.

Por qué no fue Pablo a Corinto

¹² Iyaca áiba wawási isimáidéerica wawàwa, wía apóstolca, yái wáalianácawa wawàwalicúsewa wadéca wáyaca masaquèeri wáiwitáise yáapichawa cháí èeri iricu machiwéeri iyú nacái Dios íica, yái máini càì wáyacaté wáyacaalítécué píapicha. Càmitaté càì wáyaca wáalíacái iyúwa, néese Dios imànicaté walí cayábéeri mawèníri iyú iyúudáacaté wía wáyáanápináte càì pèewibàa.

¹³⁻¹⁴ Macái wàasu cuyàluta iricu watànèericuéca piri, wacálidacué piríni machacàniri iyú, machiwéeri iyú nacái, píléecaténácué péemlawani máulenéeri iyú càinácaalí íimáaná. Nuwàwacué macáita manuica píináidaca piwàwawa nùwali, càide iyúwa batéwa macáitacué píináidáanáwa nùwali siúcade. Càitacué nuwàwa píináidacawa yéewanápiná casimáica wawàwa macáita. Yáalimápinácué casimáica piwàwa wàwali, wía apóstolca, íwalíse yái wéewáidáanacatécué pía, càide iyúwa yáalimáanápiná casimáica wawàwa piwalicué néenialpíná Wáiwacali Jesús yàanàcaalí àniwa.

¹⁵ Manuicaté nuináidacawa nuwàwawa piwalicué, casimáinácué pía núapicha, íná quéechatécáwa nuináidacatéwa nupáchianápinácué pía pucháibàawiría nuyúudáacaténácué pía.

¹⁶ Quééchatécáwa nuwàwacatécué nupáchiaca pía nuèpunícaalítéwa Macedonia yàasu cáli nérépiná. Nuwàwacaté nacái nupáchiacuéca pía àniwa nuèpùcaalítéwa Macedonia yàasu cáli néese. Càité nuwàwacatécué piyúudàaca núa nùanápínátéwa Judea yàasu cáli nérépiná.

¹⁷ Néese càmitaté núa piatalécué càide iyúwaté nucàlidáanácué piríni. Quéwa picácué píináidawa càmitaté nuínáidawa cáimiétacanéeri iyú. Picácué píináidawa nutàaníca càide iyúwa èeri minali pucháibéeri íiwitáise, íiméerica “báisíta” inüma iyúwa quéwa íináidacáitawa iwàwalícuésewa “càmíta”.

¹⁸ ¡Càmíirita pucháiba íiwitáise núaqué! Dios yáaliacawa watàanínácuéca pirí báisíri iyú, càita nacái càmitacué wáima pirí “báisíta” wáináidacaalíwa wawàwalícuésewa “càmíta”.

¹⁹ Núa Pablo, yá nacái Silvano, áibaali ípidenéeri Silas, yá nacái Timoteo, wadéca wacàlidacuéca pirí Cristo Jesús íináwaná iwali, yá Dios íirica. Càmita pucháibéeri íiwitáise yáí Cristo Jesúsca. Cristo càmita íima “báisíta” íináidacaalíwa iwàwalícuésewa “càmíta”, néese yáí Cristo càicanide iyúwa Dios yàasu tàacáisi íiméerica “báisíta”, Cristo icàlidacáiná macáita báisíri iyú, imàni nacái càide iyúwa íimáaná.

²⁰ Cristo idéca imànica macáita càide iyúwaté Dios icàlidáanáté iwali. Iná macái imanùbaca wàacaalí Dios íri cayábéeri, yá wáimaca “Amén”, Cristo Jesús iwálise, íimáanáca “báisíta”, weebáidacáiná Cristo Jesús itàacái.

²¹ Yáí Diosca, yácata íchàiniadéerica wía apóstolca, piácué nacái ipíchaná wawènúadaca wáiwitáisewa Cristo íícha. Dios idéca íbàlùadaca wía yàasunáipínáwa, wáibaidáanápíná íri.

²² Dios idéca íbànùca Espiritu Santo wawàwallícué, íná yéewa wáaliacawa báisíri iyúcani Dios yàasunáica wía, wáallaca nacáíwa Dios imànínápiná walí macáita yáí cayábéerica ícàlidéericaté walí iwali.

²³ Quéwa éwitaté nucàlidacáanítacué pirí nùanàanápínáté piyacàle Corinto néré nupáchiacáténácué pía, càicáaníta càmitaté nùawa néré. Siúcade nuwàwaca nucàlidacuéca piríni cáná yéewaná càmitaté nùawa néré. Nucàlidacué piríni Dios yéemlapíná: Càmitaté nuwàwa nùuwichàidacuéca pía cachàiníri iyú píbáyawaná iwálisewa ipíchanáí máini achúmaca piwàwa nùwalíse. Ináté nuínáidacawa cawàwanáta cayábáwanái píricuéni càmicaaalípináté nùawa piatalé ráunamáita.

²⁴ Wía apóstolca, wáaliacawa peebáidacuéca Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú, íná càmita wawàwa wachùuliacuéca pía cachàiníri iyú peebáidáanápínácué càide iyúwa iwàwacutáanácué peebáidaca. Néese wawàwacáitacué wayúudàaca pía casímáicaténácué piwàwa.

2

¹ Ináté nuínáidacawa càminápinátécué nupáchiaca pía caquialéta àniwa ipíchanácué máini achúmaca piwàwa báawanama. Nùucaalítéwa piatalécué ipíchawáiseté piwènúadaca píiwitáisewa píbáyawaná íchawatá, yá iwàwacutácaté nùuwichàidacuéca pía cachàiníri iyúta.

² Máinícaalícué achúmaca numànica piwàwa, néese càmitacué yéewa wasímáidáyacacawa.

³ Ináté càmitacué nupáchiaca pía, néeseté nubànùacuéca pirí cuyàluta, píchùniacáténácué wawàsi ipíchawáise nùanàca piatalécué, càmicáináté nuwàwa nùacawa néré achúmacaténá nuwàwa píwalícué, yáciná nuwàwacué casímáica pímaníca nuwàwa. Manuícaté nuínáidacawa nuwàwawa nacái píwalícué casímáinápínáté píicáca nùacawa piatalé casímáiri iyú.

⁴ Bàaluité nutànàacuéca pirí yáara quééchéeri cuyàlutaca nùalàacáténácué pía cachàiníri iyú, néeseté máini achúmaca nuínáidáanícawa nuwàwawa. Catùulécanáca numànicaté nuwàwawa manuísíwata àta nuícháanícataléta. Quéwa càmitaté nutànàacué pirí cuyàluta achúmáanápínácué piwàwa, néese nutànàacátécué pirí yáara cuyàluta píalíacáténácuéwa máini cáinináca nuicácuéca pía manuísíwata.

Perdón para el que había ofendido a Pablo

⁵ Yáí imàníricaté íbáyawanáwa piatalécué, achúmacaté imànícuéca piwàwa canánama. Càita nacái achúmacaté imànica nuwàwa. Quéwa siúcade càmita nuwàwa nucháawàca íináwaná iwali mamáalàacata cachàiníri iyú, néese nuwàwaca numàacaca nuwàwawa íbáyawaná íícha, yùuwichàacáinátéwa manuísíwata.

⁶ Batéwa macáitacué pídéca piúcaca píchawani, íná idéca yùuwichàacawa íbáyawaná íchùuliacawa. Càmitacué iwàwacutá piùwichàidaca mamáalàacatani.

⁷ Iná siúcade iwàwacutácué pímaníca piwàwawa íbáyawaná íícha. Píchàiniadacué iwàwa nacái ipíchaná máini achúmaca iwàwa àta yúucacataléwawa pííhacué càiripínáta.

⁸ Iná nusutácué píícha manuísíwata píásáidáanápínácué cáinináca píicácani, peedácué píewiréwa àniwani.

⁹ Nutànàacátécué pirí iwali yáí wawàsica nùalímáidacáténácué nuicáwa pía nùalíacáténátéwa asásí pímanícaalícué càide iyúwa nuéwáidáanácué pía.

¹⁰ Iná siùcade pimàacacaallicué piwàwawa áiba wenàiwica ibáyawaná fícha, yásí nacái numàacaca nuwàwawa fícha. Yá nudéca numàacaca nuwàwawa Cristo iicápiná péenásàiricué ibáyawaná fícha, yái báawéerica imànfiricaté nulí, nuwàwacáinacué casíimáica piwàwa macáita.

¹¹ Wamàacacué wawàwawa ibáyawaná fícha ipíchanacué Satanás imawèniadaca wía. Wáalíacáináwa báisíiri iyú Satanás yáalimáidaca wenàiwica namànfínápiná nabáyawanáwa.

Intranquilidad de Pablo en Troas

¹² Nùanàacaté Troas iyacàlená néré nucàlidacaténá nalí Cristo itàacái, yá Dios imàacacaté numànica cachàiníri iyú nuibaidacaténá Wáiwacali irípiná, nucàlidáanápiná iináwaná madécaná wenàiwica irí.

¹³ Quéwa achúmacaté nuwáwa nuínáidacawa càmicáiná nùanàa nùacawéerináwa Tito yái nuíquéerica iyúwa nuénásàiriwa, yeebáidacáiná Jesucristo itàacái. Néese càmicáinaté nùanàa Tito néré, ínáté nucàlidaca nuínáwanáwa Troas iyacàlená mìnánái irí nùacaténáwa náicha, yá nùacatéwa Macedonia yáasu cáli nérépiná.

Victoriosos en Cristo

¹⁴ Quéwa nùaca Dios irí cayábéeri imawèniadacáiná wáicha wàuwidenái càiripináta, níara càmiyéica iwáwa wacàlidaca Cristo Jesús iináwaná, yái wàyéerica abédanamata yáapícha. Nùaca Dios irí cayábéeri nacái imàacacáiná wacàlidaca itàacái madécaná wenàiwica irí. Yá Wáiwacali iináwaná icàlállacawa macái cáli ínata càide iyúwa pumèníri isàni icàlállanáwa.

¹⁵ Yá cayábaca Dios iicáica wacàlidáaná Cristo iináwaná. Càica wíade iyúwa pumèníri incienso isàni Cristo yéerica Dios irí iyúwa ofrenda, Cristo iyacáiná wawálicu. Yá Cristo iináwaná icàlállacawa macái wenàiwica íiwitáaná irí. Icàlállacawa wenàiwicanái irí Cristo iwasèyéipínaca Dios yáasu yúuwichàacáisi fícha neebáidacáiná Cristo itàacái. Càita nacái Cristo iináwaná icàlállacawa wenàiwicanái irí yúuquéyéipínacawa Dios fícha càmicáiná neebáida Cristo itàacái.

¹⁶ Yái Wáiwacali itàacáica càicanide abénaméeyéi iríni iyúwa chéecásimi isàni inuérica wenàiwica, cawínacaalí yúuquéyéipínacawa Dios fícha nàuwichàapínacáináwa càiripináta. Néese yái Wáiwacali itàacáica càicanide áibanái iríni iyúwa pumèníri isàni yéerica wenàiwica icáuca càimíri imáaláwa, cawínacaalí wenàiwica Cristo iwasèyéipínaca Dios yáasu yúuwichàacáisi fícha nàypínacáiná Dios yáapícha càiripináta. Quéwa, canácata wenàiwica yáaliméeri icàlidaca Wáiwacali itàacái ichàini iyúwa meedá.

¹⁷ Wacàlida wèepunicawa Dios itàacái quéwa càmita càì wamàni weedácaténá waliwa plata càide iyúwa madécaná áibanái imànfíná. Néese wacàlidaca Dios itàacái machiwéeri iyú Dios iicápiná càide iyúwa wenàiwica Dios ibànüeyéica báisícáinatá wawàwa wamànica càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica, wàyacáiná nacái abédanamata Cristo yáapícha.

3

El mensaje del nuevo pacto

¹ Wadéca càì wacàlidaca waináwanáwa, wía apóstolca, íná cawàwanáta abénaméeyéi péenacué iyúunáidaca wadábaca watàanica wàwaliwa canùmaséeri iyú càide iyúwacué abénaméeyéi péená icháawàanáté wía quéechatécáwa. Quéwa càmita càì wamànica. Càita nacái càmita iwàwacutá wásáidacuéca píri cuyàluta áibanái itànèerica waináwaná iwali píalíacaténácuéwa Dios ibànüeyéica wía. Càmitacué nacái iwàwacutá wasutáca pícha cuyàluta picàlidáanacué waináwaná iwali áibanái irí needácaténá nàataléwa wía. Madécaná áibanái yéewáidéeyéicué pía nadéca nasutáca pícha càiri cuyàluta, quéwa càmita càì wamànica.

² Canáca iwàwacutacué walí pícha cuyàlutaca píacáinacué càicuéca píade iyúwa cuyàluta icàlidéeripiná waináwaná iwali áibanáicaalí iwàwa yáalíacawa wàwali asásíi Dios ibànüacaalí wía, bàalutécáiná peebáidacatécué Jesucristo itàacái wacàlidacaalítécué píri iináwaná. Càicuéca píade iyúwa cuyàluta Dios itànèerica wawàwalicu wáalíacaténáwa Dios ibànüacaté wía, wía apóstolca. Macái wenàiwica náalíacawa peebáidacatécué Jesucristo itàacái wacàlidacaalítécué píri iináwaná.

³ Macáita náalíacawa amaléeri iyú càicuéca píade iyúwa cuyàluta Cristo itànèerica wáibaidacalé iyú peebáidacáinacué Cristo itàacái wacàlidéericuéca píri. Càmitacué càì píade iyúwa cuyàluta wenàiwica itànèerica tinta iyú. Càmitacué càì píade iyúwa tàacáisi natànèerica íba iwali càide iyúwaté Dios itànàanáté itàacáiwa íba iwali profeta Moisés irípiná. Néese càuri Dios idéca ibànüacuéca Espíritu Santo piwàwa càuri iriculé yásáidacaténá Cristo yáasunáicuéca pía. Iná yéewa macáita náalíacawa Dios ibànüacaté núa nucàlidacaténacué píri itàacái.

⁴ Cristo idéca imàacaca manuíca wáináidacawa wawàwawa Dios iwali, wía apóstolca, yá wáalíacawa báisíiri iyú Dios ibànüacaté wía wacàlidacaténacué píri itàacái.

⁵ Càmita wáalimá wacàlidaca Dios itàacái wachàini iyúwa meedá, néese macáita yái wamànfírca Dios idéca ichàiniadaca wía wamànicaténáni.

⁶ Dios idéca ichàiniadaca wía wáibaidacaténá irípiná, wacálidáanápíná yái tàacáisica icàlidéerica wàlisài wawàsi iwali, yái wawàsi Dios imànírira wenàiwicaná yáapicha icúanápiná nía iyúwa yáasunáywa. Yái wawàsi wàlisài càmírira càide iyúwa wawàsi bàaluisàimica profeta Moisés itànèricaté ináwaná iwali, yái tàacáisi ímèericaté Dios icúanápinaté israelitanái namànicaalí càide iyúwa ichùullaná nía. Yái bàaluisàimi tàacáisica Moisés itànèricaté icháawáaca wía wéetáanápínáwa càmícáiná wáalimá wamànica macáita càide iyúwa ímáaná. Quéwa siúcade Dios ichàiniadaca wía wéewáidacaténacué pía wàlisài wawàsi iwali Dios imànírira wáapicha wawàwalcuíse, yàaca walí Espíritu Santo, yái Espíritu yèerica wacáuca càmíri imáaláawa.

⁷ Bàaluité Dios itànàacaté itàacáywa íba sàabadéeyéi iwali, profeta Moisés yéewáidacaténá wáawirináimi israelitanái. Máinicáiná Dios icànaca mèlumèlúri iyú, iná yéewa idécanáamité Moisés iyaca Dios yáapicha yeedácaténá Dios ícha yái bàaluisàimi tàacáisica, yáté Moisés ináni icànaca nacái máini mèlumèlúri iyú. Israelitanái càmítate nàalimá naicáidaca Moisés ináni irí máincáiná ináni icànaca. Quéwaté yái camalásica ichacáca wáacawa Moisés ináni ícha. Ewita yái bàaluisàimi tàacáisica yáasáidacáaníta iwàwacutáaná wéetáca wabáyawaná ichùullacawa, càicáanítaté yàanàca aléi èeri iriculé máini mèlumèlúri iyú yàanàcáinaté Dios néese.

⁸ ¡Iná yéewa wáalíacawa Dios imànínápiná walí cayábèeri cachàiniwanái, wía Dios imàníyíeca yáapicha wàlisài wawàsi imàacáanápíná Espíritu Santo iwàlùacawa wawàwalculé!

⁹ Númacué píri àniwa; éwita yái bàaluisàimi tàacáisica icháawàcáaníta wía wéetáanápínatéwa wabáyawaná ichùullacawa, càicáanítaté Dios yáasáidaca wenàiwicanái irí ichàini manúriwa icànèerica mèlumèlúri iyú imàacacaalé itàacáywa profeta Moisés irí. ¡Iná yéewa wáalíacawa máini cayábèericani cachàiniwanái yái wàlisài wawàsica Dios imànírira wáapicha iicácaténá wía iyúwa mabáyawanéeyéi, cayábacaténá nacái imànica wáiwitáise!

¹⁰ Báisita yái tàacáisi bàaluisàimica yàanàacaté mèlumèlúri iyú. Quéwa siúcade waicácani iyúwa càmírira máini cawènica yácáiná wàlisài wawàsi idéca yàanàca, máiníri cayába cachàiniwanái quéechéerimi ícha.

¹¹ Càide iyúwaté tàacáisi bàaluisàimi yàanàanaté mèlumèlúri iyú éwitaté imáalàapínatéwa, càita nacái cayábèeri cachàiniwanái yái wàlisài wawàsica iyamáacáináwa càiripináta wáapicha.

¹² Wáalíacawa wàlisài wawàsi iyamáanápínáwa càiripináta, iná wacálidaca Dios itàacái macàaluínináta, càmíta nacái wamásanía Dios itàacái wenàiwica ícha.

¹³ Càmíta iwàwacutá wamànica càide iyúwa profeta Moisés imànínaté. Idécanáamité Moisés icàlidaca Dios itàacái israelitanái irí, yá íbàllacaté inàniwa wáluma iyú ípíchaná israelitanái iicáca camalási ichacáca yáacawa ináni ícha, yái camalásica càmírira icàna càiripináta.

¹⁴ Quéwa càmítaté nàalía néemiaca càinácaalí ímáaná yái Dios itàacáica, matuícáinaté náiwitáise. Siúca nacáide naléecaalí yái tàacáisica bàaluisàimica Dios imàaquéericaté profetanái irí, yá mamáalàacata càmíta nàalía néemiacani càinácaalí ímáaná matuícáiná náiwitáise càide iyúwa cáucúri wáluma idéca nacáicaalí íbàllaca náiwita. Càmíta idé catuúca náiwitáise yácáiná abèerita Cristo yáalimá imàacaca nàalía néemiacani, quéwa càmíta neebáida itàacái.

¹⁵ Ata siúca nacáide naléecaalí macáita yái cuyálutaca profeta Moisés itànèricaté, yá mamáalàacata càmíta nàalía néemiaca càinácaalí ímáaná, càide iyúwa cáucúri wáluma idéca nacáicaalí íbàllaca náiwita.

¹⁶ Quéwa áibacaalí israelita iwènúada íiwitáisewa Wáiwacali irípiná, yásí Wáiwacali imàacaca yáalíaca yéemiaca Dios itàacái, càide iyúwa Wáiwacali idéca nacáicaalí yeedáca cáucúri wáluma wenàiwica íiwita ícha, yéemiacaténá Dios itàacái.

¹⁷ Wáiwacali iyaca abédanamata Espíritu Santo yáapicha, iná wadèniacáiná Espíritu Santo, yásí Espíritu Santo iwàsàca wía wacálidacaténá Dios itàacái macàaluínináta, wáalíacaténá wéemiaca nacái càinácaalí ímáaná.

¹⁸ Péemiacué comparación: Càmíta wabàllia wanàniwa cáucúri wáluma iyú. Càita nacái macáita wía yeebáideyéica Jesucristo itàacái, càmíta wabàllia Wáiwacali íiwitáisewa áibanái wenàiwica ícha. Càide iyúwa chapúa íbàacaalí èeri icamaláná quírameníwaca, icànacaténá èeri icamaláná iyú, càita nacái Espíritu Santo imàacaca wásáidaca áibanái irí máini cayábèerica Wáiwacali íiwitáise. Càide iyúwa waicáidaca nacáicaalí Wáiwacali yéenáiwáná íriva icànèerica mèlumèlúri iyú chapúa iricuise, càita nacái wamàacaca wawàwawa Wáiwacali iwaliwa, weebáida nacái itàacái, iná yéewa Espíritu Santo imàacaca wáiwitáise iwènúaca yáacawa Wáiwacali íiwitáise iyúwa, wàyacaténá càide iyúwa Wáiwacali iyáaná. Macái yàawiría imanúbaca wadèniaca Wáiwacali íiwitáisewa cachàiniwanái. Càita Wacuèrinàsàiri imànica wawàwalicu, yái Espíritu Santoca.

4

¹ Iná wía apóstolca, càmíta cáalu wacálidaca Jesucristo iináwaná iwali. Càmíta nacái waméyáawa, Dios iicáicáiná wapualé, imáidaca wía wáibaidacaténá irípiná.

² Càmita wamàni wawàsi báawéeri ibàacanéeri iyú iwàwacutéerica báica wía iwálise. Càmita wéewáida wenàiwica cachiwéeri tàacáisi iyú. Càmita nacái wawènúada Dios itàacái wachìwáidacaténá áibanái. Néese wacàlidaca Dios itàacái abéerita, machacàniri iyú, yái báisíri tàacáisca. Càita wamàna macáita báisíri iyú yéewacaténá macái wenàiwica náalia watàanica báisíri iyú Dios iicápiná.

³ Wacàlidaca amaléeri iyúni yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Abénaméeyéi wenàiwica càmita náalia néemiaca cayábani càinacaalí ímáaná, quéwa níawamita yúuquéeyéipinácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta.

⁴ Càmicáiná neebáida íná yéewa Satanás idéca matuica imànica náiwitáise, yái Satanás, nàasu cuwáisàiricani ichùulíerica èri mìnáná íiwitáise. Càide iyúwa matuyéimi càmlíná náalimá naicáca camalási icànèeri mèlumèlúri iyú, càita nacái Satanás matuica imànica náiwitáise, níai càmlíyéica yeebáida Jesucristo itàacái, ipichaná náalíacawa máini cayábéericani yái tàacáisi wacàlidéerica Cristo iináwaná ìwali, yái Cristo cachànírica íiwitáise icànèerica mèlumèlúri iyú, càimiétacanéeri náicha canánama, yáasáidèerica walí càinácaalí Dios íiwitáise iyaca, Dioscáináni yái Cristoca.

⁵ Wía apóstolca, càmita wacàlida tàacáisi wàwaliwa yéewacaténá cayábaca wenàiwica iicáca wía, néese wacàlidaca Jesucristo ìwali Wacuèriná Dioscani. Wáimacáita nacái wàwaliwa píasu wenàiwicuéca wía wáibaidacaténacué píri càininácáiná waicáca Jesús.

⁶ Wacàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali, yácáiná Dios idéca imàacaca wáalíacawa ìwali. Bàaluitésíwa canácaté camalási cháí èri írìcu. Néeseté Dios ichùullacaté camalási icànánápináté catèeri írìcuise. Càita nacái Dios idéca imàacaca icamaláwa icànaca wawáwàllicúe amalacáténá wáiwitáise yéewanápiná wáalíacawa Dios íiwitáise ìwali máini cayábéericani. Jesucristo yáasáidaca walí amaléeri iyú càinácaalí Dios íiwitáise iyaca, Dioscáináni yái Jesucristoca.

El vivir por la fe

⁷ Yá wadèniaca Dios icamaláná wawàwalicuwa, íná wáalíacawa Dios ìwali. Wadèni nacái ichàini wàyacáiná abédanamata Jesucristo yáapicha. Yái camalásica, chàinisi nacái càicanide iyúwa wawàsi máiníri cawènica, cayábèeri nacái iicacánáwa, iwàwacutéeri wacàlidaca ìwali áibanái írì. Quéwa wadèniaca yái cawènírica wawàsica wainá machawáaquéeri írìcuwa càiride iyúwa catú mawèníchúu, bàcabáquèchúuca meedá, íbái icatùalenáca. Càita wáasáidaca Dios néeséericani yái chàinisi manúrica iyéerica wawàwalícu. Càmita wáibaida wachàini iyúwa.

⁸ Íná éwita máinicáaníta càulenáca namànica walí macái watéesebàa, càicáaníta wáalimá wáibaidaca Dios írìpiná. Ewita nacái achúmacáaníta wáináidáanícawa wawàwawa iwálise yái wáuwichàanácawa, càicáaníta càmita wawènúada wáiwitáisewa Dios ícha.

⁹ Napiadádaca nàuwichàidáanápiná wía, quéwa Dios càmlírta imàaca wía abéerita. Náucaca wía cáli ínatalé, quéwa càmitàacá namáaláida wía.

¹⁰ Ata alénacaalí wàacawa, yá abénaméeyéi iwàwaca inúaca wía, íná wàyaca càiripináta càide iyúwa Jesús iyánáté, yái yáalíericatéwa yéetáanápinátéwa cáiwíri iyú. Càita wáuwichàacawa cháí èri írìcu wáasáidacaténá macái wenàiwica írì cáuca Jesús, yái icuèrica wía báawéeri ícha.

¹¹ Idècunitàacá wàyaca cháí èri írìcu, yá macái èeri imanùbaca abénaméeyéi iwàwaca inúaca wía weebáidacáiná Jesús itàacái, wacàlidacáiná nacái iináwaná. Càita wáasáidaca áibanái írì wadèniáná Jesús icáuca càmlíri imáaláawa éwita wainá yéetácanítawa áibaalípiná.

¹² Wacàlidacatécué píri Jesucristo iináwaná, íná áibanái iwàwaca inúaca wía, quéwa pídecúeca peedáca píriwa pícaucawa càmlíri imáaláawa peebáidacáinácué Jesucristo itàacái.

¹³ Bàaluité profetanái itànáaca tàacáisi Dios inùmalícuise ímérica: “Nuebáidaca Dios íná nucàlidaca wenàiwicanái írì manuica nuínáidacawa nuwàwawa Dios ìwali”, càí ímaca yái tàacáisca. Càita nacái wía, wadéca weebáidaca Dios càide iyúwaté profetanái yeebáidáaná, íná wacàlidaca nacái áibanái írì Dios iináwaná.

¹⁴ Wacàlidaca Dios iináwaná wáalíacáináwa Dios imichàidacaté Wáiwacali Jesús yéetácaisi ícha. Càita nacái wáalíacawa Dios imichàidáanápiná wía yéetácaisi ícha wàyacáiná abédanamata Jesús yáapicha. Yá Dios itépiná wía yáataléwa, píacáanítacué nacái.

¹⁵ Wía apóstolca, wáuwichàacawa wayúudàacaténacué pía. Yá manùbéeyéicalícué péená nawènúada náiwitáisewa Dios írìpiná, yásí manùbéeyéi nàapiná Dios írì cayábèeri ìwali yái cayábéerica imànírica nalí, yéewacaténá manùbéeyéi yáwanái náalimá náalíacawa máini cayábéerica Dios íiwitáise.

¹⁶ Íná càmita waméyáawa wacàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali. Ewita wainá máinicáaníta béeri yàacawa, càicáaníta Dios iwàlísáida yàacawa wáiwitáise èeri imanùbaca.

¹⁷ Ewita wáuwichàacáanítawa manuísíwata Cristo írìpiná madécaná èeri, càicáaníta waicáca wáuwichàanáwa cháí èri írìcu iyúwa achúméeri wawàsi ichàbéeripinácawa wáicha ráunamáita máinicáiná manuísíwéerica yái cawènírica wadènièripináca càiripináta chènuniré iwálise yái

wàuwichàanácawa Cristo irípiná, yácaíná wàypiná máini cáimiétaquéri iyú Dios yáapicha chènuniré, icànèyéi mèlùmèlúri iyú càiripináta.

¹⁸ Iná càmita máini wáináidáanicawa ìwali yáì wàuwichàanácawa, càmicáiná cawèni waicá yáì wawàsi iyéerica cháì èeri iricu, yácaíná macáita yáì iyéerica cháì èeri iricu imáaláapinácawa mesúnamáita. Néese wamàacaca wawàwawa ìwali yáì cawèniiri chènuniséerica càmirícawaca waicá, iyéerica néré wàyacatalépináca càiripináta, wáalíacáináwa yáì chènuniséerica càmirícawaca wadé waicáca siùcade iyéeripiná càiripináta èeri càmiri imáalàawa.

5

¹ Wáaliacawa wainá ìyaca càide iyúwa capli wadènièrica cháì èeri iricu, càide iyúwa nacáì capliima càmirica ìya càiripináta. Néese wéetácaaliwa càide iyúwa capli imáaláacaaliwa, yá wadènlapiná waináwa chènuniséeri, Dioscáiná idéca ichùniaca walipináni, càiride iyúwa wacapèepiná chènuniséerica càmirica imáalàawa, càmirica wenàiwica imànalé icáapi iyúwa.

² Iná yéewa idècunitàacá wàyaca cháì èeri iricu wainá èeri iricuwa yáapichawa, yá máini wawàwaca wàwalica wainá wàlìsàíwa chènuniséerica.

³ Yá wàwalipiná wainá wàlìsàíwa néré càide iyúwa wàwalicaali wabàlewa.

⁴ Idècunitàacá wàyaca cháì èeri iricu wainá iricuwa, yá achúmaca wawàwa wáináidacawa wainá ìwaliwa, wawàwacáiná wàwalica wainá wàlìsàíwa, yéewanápiná wainá èeri iricuiri iwènúacawa wàlìsàì iyú ìwalìse yáì wacáuca càmirica imáalàawa Dios yèeripináca walí.

⁵ Dios idéca màulenáca imànica wía wàwalicaténá wacáuca wàlìsàíwa. Dios idéca nacáì imàacaca walí Espíritu Santo yàacawéeridacaténá wía yéewanápiná wáaliacawa báisiri iyúcani Dios yàanápiná walí wacáuca wàlìsàì càide iyúwa ìmáanáté walí.

⁶ Iná yéewa manuúca wáináidacawa wawàwawa Dios ìwali mamáalàacata. Wáaliacawa idècunitàacá wàyaca cháì èeri iricu wainá iricuwa, wàyaca càide iyúwa canéeyéi yàasu cáli, càmicáináca wàya Wáiwacali yáapichawa.

⁷ Càmitàacá wáalimá waicáca Wáiwacaliwa, quéwa weebáidacani wáiwitáise iyúwa idècunitàacá wàyaca cháì èeri iricu.

⁸ Manuúca nacáì wáináidacawa wawàwawa Wáiwacali ìwaliwa. Wáaliaca nacáíwa cayábáanápiná cachàiniwanáì walíni wéetácaaliwa wamusúacaténáwa wainá ìchawa wàacaténá wàyaca chènuniré Wáiwacali yáapichawa. Càita máini wawàwa wàyaca yáapicha.

⁹ Iná wáalimáida wamànica càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná càiripináta idècunitàacá wàyaca wainá iricuwa cháì èeri iricu, càita nacáì wéetácaaliwa wàacaténá wàyaca Wáiwacali yáapichawa.

¹⁰ Yácaíná wía yeebáidèyèerica Cristo itàacáì, iwàwacutápiná macáita wabàlúacawa Cristo ìpunita áibaalípiná chènuniré, Cristo icàlidacaténá waináwaná ìwali, càinácaalítè wamànica wàyacaalítè cháì èeri iricu wainá iricuwa. Wáibaidacaalí cayábèeri iyú Cristo iripiná, yásì yàaca wawèni. Quéwa càmicaalí wáibaida cayába iripiná, càita nacáì canácaalí iwèni yáì wáibaidacaléca, yá canáca wàasu cawèniiri.

El mensaje de la paz

¹¹ Iná wáaliacáináwa iwàwacutáca wàaca Wáiwacali iyéinináwa, wía apóstolca, ìná wáalimáidaca cachàiniiri iyú wáasáidacaténá áibanáì irí watàanica báisiri iyú, Dios idéca nacáì ìbanúaca wía. Dios yáaliacawa wàwali cayábèeri iyú, ìwali nacáì yáì wamàniirica. Yá nuwàwacué píaliacawa nacáì Dios idéca ìbanúaca wía.

¹² Picácué píináidawa watàanicáita wàwaliwa cayábèeri iyú meedá càide iyúwaté abènaméeyéi pèenacué icháawáaná waináwaná ìwali quèechatécáwa. Càmita cáimacáì waicá wíawawa áibanáì ìcha, néese wawàwacáita píaliacuécawa càinácaalí wamànica, càinácaalí watàanica nacáì wawènúadacaténá wenàiwica ìwítáise Dios irípiná. Càita wacàlidacuéca píriini casímáicaténacué píicáca wía, wía yéewáidèyèeicatécué pía. Iná áibanáì ìmacaalícué pírii càmitasa Dios yàasu apóstol núa, ìbaidèerica Dios iripiná, yásì píalimácué píimawèniadaca nàasu tàacáisi, níara cachàiniyèica iicáca yáawawa iyúwa cayábèerica iicacánáwa, icàlidèyèeyéi nacáì máini cayábèeri iyúni, quéwa càmita báisìi nawàwa náibaidaca Dios iripiná náiwítáise cayábèeri yáapichawa.

¹³ Abènaméeyéi pèenacué nadéca náimaca wàwali máiwítáiseccasa wía máinicáiná wáibaidaca Dios irípiná cachàiniiri iyú, wacàlidacáiná nacáì itàacáì macáì wachàini iyúwa. Quéwa wadéca wamànica càì càininácaíná waicáca Dios, wawàwa nacáì áibanáì yàaca irí cayábèeri. Néese macáitacué píaliacawa wadéca wéewáidaca pía éerèeri iyú, cáimiétaquéri iyú nacáì càide iyúwa cáiwítáiseyèeyéi. Wadéca càì wamànica wayúudàacaténacué pía.

¹⁴ Wáaliacawa càinináca Cristo iicáca wía manuúswata, ìná yéewa máini wawàwaca wáibaidaca iripiná macáì wacáuca iyúwa wáaliacáináwa báisiri iyúcani abèeri wenàiwica, yáì Cristoca, idéca yéetácawa macáì wenàiwica ìchawalíná. Iná yéewa Dios iicáca macáì wenàiwica càide iyúwa nadéca nacáicaalí nèetácawa nabáyawaná ichùllacawa.

¹⁵ Cristo idéca yéetácawa macái wenàiwica fíchawalíná, yéewanápiná cawinácaalí iyéeyéica cháí èeri írúca yeebáidéeyéica Cristo itàacái càmita nàya càide iyúwa nawàwáanáta meedá, néese iwàwacutá nàyaca càide iyúwa Cristo iwàwáaná, yái yéetéericatéwa wáichawalíná, imíchéericaté nacáíwa yéetácáisi fícha wàwalínápiná.

¹⁶ Iná siúcáise de càmita waicá áibanái càide iyúwa èeri m̀nánái iicáaná wenàiwica. Ewita baalutí canácáaníta iwèni waicáca Cristo, càide iyúwa èeri m̀nani meedá, càicáaníta siúcade càmita quirínama wáináidacawa ìwali càì.

¹⁷ Iná cawinácaalí wenàiwicaca iyéerica abédanamata Cristo yáapicha, Dios idéca iwàlìsàidaca fiwitáise. Yái iyúwaté iyáaná quéechatécáwa idéca ichàbacawa fícha, yá idéca idàbaca iyaca wàlìsàì iyú.

¹⁸ Dioscata yái imànrírica càiri cayábéeri wenàiwicanái írì. Cristo yéetácátéwa wáichawalíná, iná Dios idéca iwènúadaca wáiwitáise írìpiná, yá siúcáise de cayábaca wáapicha Dios, idéca nacái Dios imáidaca wía wáibaidacaténá írìpiná, wacàlidacaténá itàacái macái wenàiwica írì yéewanápiná neebáidacani, cayábacaténá náapicha Dios nacái.

¹⁹ Yái tàacáisi fímáanáca, Cristo yéetácátéwa èeri m̀nánái fíchawalíná nabáyawaná ìwalìise, yéewanápiná cayábaca náapicha Dios, yá Dios imàcaca iwàwawa nabáyawaná fícha, cawínácaalí yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Dios idéca ich̀ullaca wacàlidáanápiná yái tàacáisi wenàiwicanái írì.

²⁰ Iná Cristo ibànuéyéica wía wacàlidacaténá itàacái wenàiwicanái írì. Wacàlidacuéca pírì Cristo itàacái Dios imáidacáinacué pia wàasu tàacáisi iyú. Yá wasutacué pícha wawàsi manuísíwata Cristo iǹmalicúise piwènúadánápinacué píiwitáisewa Dios írìpiná yéewanápinacué cayábaca píapicha Dios.

²¹ Cristo càmitaté imàni ibáyawanáwa; quéwa Dios ỳuwichàidacatèni wáichawalíná càide iyúwa cabáyawaná nacáiricani, yái Cristoca. Dios ỳuwichàidacaté Cristo càide iyúwa idéca nacáicaalí macái èeri m̀nánái ibáyawaná iyaca ìwali, yái Cristo mabáyawanéerica. Càité Dios imànica yéewanápiná mabáyawaná iicáca wía, wía iyéeyéica abédanamata Cristo yáapicha, Cristo ỳuwichàacáinatéwa ỳuwichàacáisi iyú yàanèripinacatéwa wàwali wabayawaná ìwalìsewa.

6

¹ Iná siúcade wáibaidacáinacué Dios írìpiná píapicha, yá wasutacué pícha wawàsi càimínápinacué píuca píchawa yái cayábéeri Dios imànríricuécaca pírì mawèníiri iyú iwasàacaténacué pia yàasu ỳuwichàacáisi fíchawa.

² Bàalutécáiná profeta itànàacaté Dios itàacái. Dios ímacaté: “Nuémíacaté pisutáaná nuícha nuwàwacaalíté nuicáca pipualé; yáté nuwasàaca pia ǹusu ỳuwichàacáisi fíchawa nuyúudàacaténá pia”,

cài ímaca yái Diosca. Siúcade wéenanái, idéca wéenaníwaná yàanáca cayábéeri iyú Dios iicacaténá wapualé siúcade, iná iwàwacutá wenàiwica isutáca Dios fícha siuca. ¡Siuca Cristo iwàwaca iwasàaca wenàiwica Dios yàasu ỳuwichàacáisi fícha!

³ Wáalimáidaca macái wachàini iyúwa wàyacaténá machacàniri iyú càiripináta ipíchaná áibanái báawaca naicáca Dios itàacái wacàlidéerica nalí, néese càmita nawàwa nawènúadaca náiwitáisewa Dios írìpiná. Wàyaca machacàniri iyú càmicáiná wawàwa áibanái itàanica báawéeri iyú ìwali yái wáibaidáanáca Dios írìpiná.

⁴ Néese càinácaalí wawàsi wamàni, yá wáalimáidaca wáasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéica írìpiná. Càita wáasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca wía: Wàideniaca wàuwichàanáwa máini matuìbanáiri iyú, éwita canácaalí walí wawàsi wamáapuèrica, càita nacái áibanáicaalí càulenaca namànica walíni.

⁵ Càita nacái wàideniaca wàuwichàanáwa matuìbanáiri iyú éwita nacapèedáidacaalí wía, càita nacái náucacaalí wía presoíyèi ibànaliculé, càita nacái báawacaalí namànica yacalé m̀nánái fiwitáise àta naplacalétawa nàwacáidáyacacawa nanúacaténá wía. Càita nacái wàideniaca wàuwichàanáwa matuìbanáiri iyú éwita iwàwacutácaalí wáibaidaca cachàiniri iyú àta máincaléta chamàleca wía, càita nacái càmicaalí waimá cayába táiyápinama wáibaidacaténá Dios írìpiná, wasutacaténá fícha nacái, càita nacái máapicaalí wía canácáiná wayáapiná.

⁶ Càita wamànica wáasáidacaténá Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéica írìpiná. Wàyaca masaquèeri iyú; wáaliaca báisíri tàacáisi; càmita calúa wía ráunamáita áibanái yáapicha, wamàni nacái nalí cayábéeri; Espírítu Santo iyaca wawàwalícu; cáinináca waicáca wenàiwica báisíri iyú yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càita wáasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéica írìpiná.

⁷ Càita nacái wacàlidaca yái tàacáisi báisíríca, wamànica nacái Dios ichàini iyú yái càimíríca wenàiwica idé imànica. Yái wàyáanáca machacàniri iyú, càicanide iyúwa wacáapisàì chènuníséerica wapéliérìpiná iyú Dios írìpiná. Càita wamànica ùwicái Dios írìpiná: Wamànica

ùwicái Satanás ìpunita wawènúadacaalí wenàiwica íiwitáise Dios irípiná. Wàyacaalí nacái machacànìrì iyú, yásí wacùca wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa.

⁸ Abénaméeyéí wenàiwica nàca wáimíétacaná. Aibanái nacái caná wawèni naicáca wía. Abénaméeyéí natàanica wàwali cayábèeri iyú; áibanái nacái natàanica wàwali báawèeri iyú. Naicáca wía càide iyúwa cachiwéeyéí éwita wacàlidacáaníta yáí báisíiri tàacáisca.

⁹ Namànica walí báawèeri càide iyúwa càmicáalí nàalá naicáca wía, éwita nàalíacáaníta naicáca wía cayába. Naicáca wía iyúwa yéetéeyéipínáwa, quéwa cáuca wía. Nàuwichàidaca wía manuísíwata quéwacá càmita nanúa wía.

¹⁰ Naicáca wía iyúwa achúméeyéí iwàwa, yá báisícata áibaalí achúmaca wawàwa, quéwa wayanídacawa mamáalàacata wawàwalicúsewa. Ewita catúulécánacáaníta wía, càicáaníta wadéca wawacùca yáí báisíiri cawènírica madécaná wenàiwica irí, yáí tàacáisi íiméerica Jesucristo iwásàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Wàyaca càide iyúwa canásíwéeyéí yàasu, quéwa Dios yáapicha wadèniaca macáita.

¹¹ Píacué wéenanáica Corinto iyacàlená mnanáica, wadéca wacàlidacuéca pírì macáita iyúwa wáináidáanáwa. Càmitacué wabáa pícha wáiwitáisewa.

¹² Càmita wawènúada pícha wáiwitáisewa, nèese cáinináca waicácuéca pía mamáalàacata. Quéwa càmitacué máiní cáininá píicáca wía.

¹³ Iná nusutácué pícha wawàsi càide iyúwa abèeri nánirì isutáaná yéenibe íichawa wawàsi: Cáininácué píicáca wía báisíiri iyú càide iyúwa cáinináanacué waicáca pía.

Somos templo del Dios viviente

¹⁴ Picácué picásáawa náapicha níara càimíyéica yeebáida Jesucristo itàacái, càita nacái picácué pímaní wawàsi náapicha, càmicáiná yéewa abédanamacué píiwitáise náapicha; yácáiná cawínácaalí iwàwéerica iyaca machacànìrì iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná càmita yéewa abédanama íiwitáise áiba wenàiwica yáapicha càmlírica iwàwa iyaca machacànìrì iyú. Càide iyúwa càmlíná yéewa camalási yáacawéeridaca catéeri, càita nacái càmita yéewa abédanama amaléeri íiwitáise catéeri íiwitáise yáapicha.

¹⁵ Càide iyúwa càmlíná yéewa abédanamata Cristo íiwitáise Satanás yáapicha, càita nacái cawínácaalí yeebáidéerica Jesucristo itàacái càmita nacái yéewa abédanamata íiwitáise yáapicha abèeri càmlírica yeebáida Jesucristo itàacái.

¹⁶ Péemlacué comparación: Canáca yéewaná wenàiwica itéca ídolonái, níaii cuwáiná yéenáiwánáca, Dios yàasu templo iriculé, yáí capíi wenàiwica isutácaaluca Dios íicha, càmicáinácué yéewa wàaca cuwáináí icàaluíná wàacaalí Dios icàaluíná. Píacué, càicuéca píade iyúwa cáuri Dios yàasu templo, cáuri Dios iyacáinácué piwàwalku. Dios iyacáinácué píapicha, íná canáca yéewaná píyaca abédanamata áibanái yáapicha càimíyéica yeebáida Dios. Dios idéca càí íimaca wàwali, wía yàasu wenàiwicaca:

“Nùyapíná nèewibáa, nuèpunipíná nacáíwa náapicha; núatapíná Nacuèriná Dios, níatapíná nacái nùasu wenàiwica”,

càí íimaca yáí Diosca.

¹⁷ Iná Wáiwacalí íimaca walí nacái:

“Pímusúacuéwa nèewíse, píacué nacáíwa náicha; picácué pímaní pibáyawanáwa náapicha, níara casaquèyéica íiwitáise. Nèese nuedápinácué píawa nùasu wenàiwicapínáwa.

¹⁸ Núatapíná Píaniricué, píatapínácué nacái nuénibewa”,

íimaca yáí Wáiwacalíca, yáí cachànìrìrica náicha canánama.

7

¹ Iná péemlacué cayába, píacué wéenanái cáininéyéica waicáca, nudéca nucàlidacuéca píriní càide iyúwa Dios íimáanaté cáimíétacanéeri iyú imánínápiná walí. Iná iwàwacutá wacùca wíawawa masaquèeri iyú mètáuculé báawèeri íicha ipíchaná wamànica wabáyawanáwa wáiná iyúwa, wáiwitáise iyú nacáíwa. Iwàwacutácué wàaca Dios iyéininá, wamàaca irí nacái wíawawa wáalimáidacaténá wàyaca mabáyawanéeri iyú.

La conversión de los corintios

² Píacué wéenanáica, wasutácué pícha wawàsi cáinináanápinácué píicáca wía àniwa. Canácatacué báawèeri wamániríté píri. Càmitaté nacái wawènúadacué píiwitáise cayábèeri íicha. Canátaté wachìwáidáanacué pía.

³ Càmita càí nùuma nucháawàcaténácué pía. Càide iyúwaté nùumáanacué píri quéechatécáwa: Cáininácuéca nuicáca pía manuísíwata, idècunitàacá nùyaca cháí èeri irícu, càita nacái wéetácaalíwa.

⁴ Manuíca nuínáidacawa nuwàwawa píwalicué pímaníinápinácué machacànìrì iyú càide iyúwa nùumáaná. Máiní casímáica nuicácuéca pía nacái pímanícáinácué cayábèeri. Ewita wàuwichàacáanítawa manuísíwata, wía apóstolca, càicáaníta nuchàiniadaca nuwàwawa casímáiri iyú manuísíwata nuémíacáinácué píináwaná íwali.

⁵ Wàanàcatáiseté aléi Macedonia yàasu cáli ínatalé, càmita wadé wayamáidacawa matúbanáiri iyú, néese namànica walí máini càulenéri iyú àta alénácaalí wàacawa. Abénaméeyéi nawàwaca napéliaca wía. Yá nacái achúmaca wáináidacawa wawàwawa wacalùniwa wawàwalliúsewa.

⁶ Quéwa Dios, yái ichàiniadéerica nawàwa, cawinácaalí achúméeyéica iwàwa, ichàiniadacaté wawàwa nacái Tito yàanàacaalíté wàatalé.

⁷ Càmirítaté abéta Tito ìwali casímáica wawàwa yàanàanáca, néese casímáicaté wawàwa pichàiniadacáinacué Tito iwàwa iyacaalítécué piápicha. Tito icàlidacaté walí máinícué piwàwa piicáca wía. Icàlidacaté nacái walí achúmáanacué piwàwa nùwaliná, máinícué nacái piwàwaca pimànica càide iyúwa nùlànacué pía. Ináté nuémíacáinaté càiri tàacáisi, íná casímáicaté nuwàwa máini cachàiniwanái.

⁸ Ewítaté nùasu quéechéeri cuyàluta nutànèericatécué piri achúmacaté imànicuéca piwàwa, càicáaníta siúca càmita achúma nuwàwa ìwali. Quéechatécáwa achúmaca nuwàwa nùaliacáinatéwa achúmaca nùasu quéechéeri cuyàluta imànicuéca piwàwa achúma èeripínataté.

⁹ Siúca quéwa casímáica nuwàwa. Càmita casímái nuwàwa ìwali yái achúmáanacuéca piwàwa, néese casímáica nuwàwa piwènúadacáinatécué píiwitáisewa Dios irípiná àniwa achúmáinacué piwàwa ìwalíse yái báawéerica pimànìiricatécué. Achúmacatécué piwàwa càide iyúwa Dios iwàwáaná, íná yéewa yàara quéechéeri cuyàlutaca nutànèericatécué piri idéca iyúudácuéca pía.

¹⁰ Achúmacaalí wawàwa wabáyawaná ìwaliwa càide iyúwa Dios iwàwáaná, yási wawènúadaca wáiwitáisewa báawéeri ícha Jesucristo iwasàacaténá wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Néese càmita quirínama iwàwacutá achúmaca wawàwa ìwalíse. Quéwa áibanái èeri mlanái càmfíyéica yeebáida Jesucristo itàacái, achúmacaalí nawàwa iwàwacutáciná nàuwichàacawa nabáyawaná ichùlliacawa cháì èeri iricu, càmita nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná. Iná néesápínacawa nabáyawaná yáapichawa méetáuculé Dios ícha càiripínáta.

¹¹ Idéca achúmacuéca piwàwa pibáyawaná ìwalicuéwa càide iyúwa Dios iwàwáaná, jíná Dios idéca imànicuéca piri cayábéeri manuísíwata! Dios idéca imàacacué piináidacawa cáaliacáiri iyú ìwali yái báawéeri wawàsica, ínaté pidécuéca pichùnliacani ipíchanacué cabáyawanáca pía ìwalíse mamáalàacata. Yá máini calúacatécué piicáca yái báawéeri wawàsica namànìiricaté pèewi. Cáalucatécué nacái pía càmicáinacué piwàwa Dios yúuwichàidacuéca pía. Néeseté piwàwacuéca piicáca núa. Piwàwacatécué nacái piùwichàidaca péenásàiri imànìiricaté ibáyawanáwa. Iná pidécuéca píasáidaca càmita quirínama cabáyawanáca pía ìwalíse yái wawási báawéerica.

¹² Iná nutànàacaalícué piri yàara quéechéeri cuyàlutaca, báisícata nuináidacatéwa nùyaca ìwali yái wenàiwica imànìiricaté ibáyawanáwa, nuyúudàacaténá nacái yái yúuwichèericawa báawéeri ìwalíse. Quéwa máini cachàiniwanái nuináidacatéwa nùyaca piwalicué canánama yéewanápinaté píasáidacuéca Dios iicápiná cáinináanacuéca piicáca wía.

¹³ Càita Dios idéca ichàiniadaca wawàwa yéewacaténá casímáica wía àniwa.

Quéwa máini casímáica cachàiniwanái wawàwa waicáca casimáiná Tito iwàwa, yácáiná macáitacué pidéca pichàiniadaca iwàwa manuísíwata.

¹⁴ Ipíchawáiseté Tito yàaca ipáchiacuéca pía, yaté nucàlidaca iríni cayábaca nuicácuéca píiwitáise, càmitaté nacái báí núa piwalísecué. Néese càide iyúwa wacàlidáanacué piri abéerita yái báisíiri tàacáisica, càita nacái báisíirica macáita yái wáimáanacaté Tito irí wáimacaalíté irí casímáicué waicáca píiwitáise.

¹⁵ Yá cáinináca Tito iicácuéca pía cachàiniwanái mamáalàacata iwàwalicáiná peebáidacatécué itàacái, pitáidacatécué nacái cayábéeri iyúni, cáimiétaquéeri iyú nacái.

¹⁶ Jyá casímáica nuwàwa nùalimáciná manuíca nuináidacawa nuwàwawa piwalicué nùaliacáináwa báisíiri iyúcani casimáináca waicáyacacawa àniwa!

8

Generosidad en las ofrendas

¹ Píacué wéenanáca wawàwacué wacàlidaca píriní siúcade càinácaalí iyú Dios idéca imànica cayábéeri nalí níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwacáidáyaquéeeyéicawa cháì Macedonia yàasu cáli ínata.

² Ewita nàuwichàacáanítawa manuísíwata Jesucristo irípiná neebáidacáiná itàacái, càicáaníta máini casímáica nawàwa. Máini catúulécanáca nía quéwa nadéca namàacaca manùba plata Dios irípiná manuiri ofrenda iyú càide iyúwa càasufyéi.

³ Nudéca nuicáca nutuí iyúwani namàacaca plata Dios irípiná iyúwata nadènianá. Nùaliacawa nacái nadéca namàacaca ofrenda casímáiri iyú manuísíwata cachàiniwanái ícha yái náalimáanáca namàacaca plata Dios irí ofrenda iyú, càide iyúwaté nawàwáaná nawàwallicúsewa.

⁴ Nasutácaté wáicha wawási manuísiwata wamàacáanápínaté namàacaca plata Dios irí ofrenda iyú càide iyúwaté áibanái imàacáanaté ofrenda nayúudàacaténá wéenanái catúulécaneéyeyí, yeebáidéeyeyí Jesucristo itàacái.

⁵ Níái Macedonia yàasu cáli néeseéyeyéica nadéca namàacaca manùba plata manuíri ofrenda iyú cachàiniwanái ícha yái watuúyèericaté. Quéechatécáwa namàacaca níawawa Wáiwacali irí namànicaténá càide iyúwa iwàwáaná, neebáidacaté nacái walí namànicaténaté càide iyúwa wàalàaná nía Dios inùmalicuíse, néese namàacacaté plata ofrenda iyú Dios irípiná.

⁶ Iná wadéca wasutáca Tito ícha wawási yàanápínacawa platalécué àniwa yeedàcaténacué pícha yái manuíri ofrenda pidàbéericuécáwaca píaca irí bàaluité.

⁷ Pidécuéca pimànica cayabéeri iyú manuísiwata. Pidécuéca peebáidaca Jesucristo itàacái tàí ímèeri iyú. Pidécuéca nacái picàlidaca Dios itàacái cayabéeri iyú. Pidécuéca píaliacawa Dios itàacái iwali, pidécuéca píibaidaca cayába Dios irípiná. Pidécuéca nacái cáinináca píicáca áibanái manuísiwata càide iyúwa wéewáidàanacué pía, iná iwàwacutácué pimàacaca manuísiwéeri ofrenda nacái Dios irípiná casímáiri iyú, piyúudàacaténacué catúulécaneéyeyí wenáiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁸ Càmitacué càì nùumaca pírì nuchùulacaténacué pía cachàiníri iyú pimàacáanápínacué plata ofrenda iyú Dios irípiná. Néese nuwàwacáitacué píaliacawa áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadéca namàacaca ofrenda casímáiri iyú, nuwàwacáinacué numicháidaca píiwítáise píasáidacaténacué cáinináca píicáca áibanái báisíri iyú.

⁹ Yácáiná píaliacuéwa Wáiwacali Jesucristo imànicaté walí cayabéeri mawèníri iyú. Ewitaté máinicáaníta cásucani Dios yáapícha icuacáinaté macáita chènuníse, cáicáaníta imàacaca íchawa yàasu cawèníriwa macáita, yá iyacaté cháí èri irícu iyúwa canéeri yàasu cáinináciná íicácuéca pía. Iná yéewa cásucuéca pía siúcáise cawèníri chènuníseeri iyú Wáiwacali itúulécana íwalíse.

¹⁰ Nuwàwaca nuyúudàacuéca pía, iná nucàlidacué pírì siúcade càinácaalí nuináidacawa píasu ofrendapíná iwali: Aiba camuúmité pidàbacatécué píwacáidaca píasu ofrendawa, pimàacacatécué plata Dios irípiná casímáiri iyú.

¹¹ Siúca nùalàacué pía píwacáidàanápíná mamàalàacatani càide iyúwacué píalimáanata àta pimàalàidacatalétacué píwacáidaca yái plata picàlidèericatécué nulí iwali. Pimànicué nacái casímáiri iyúni càide iyúwaté pidàbàanaté pimànicani.

¹² Báisícaalí wenáiwica iwàwa imàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú, yásí cayábaca Dios íicáca yàasu ofrenda. Dios càmita isutá wáicha wawási càmírica wadènia.

¹³ Càmita nuchùulla pía pianápínacué píasuwa macáita piyúudàacaténacué áibanái àta canáacatalétacué pírì yái pimáapuèrica.

¹⁴ Néese nùumacué pírì cayábaca piyúudàacaalícué nía nàyacaténá càide iyúwacué píyáaná, càmíyeyéica máini càasu pícha, càita nacái càmíyeyéicué máini catúulécana pícha. Siúcade pidèiacué píasuwa cayába piyúudàacaténacué catúulécaneéyeyí wenáiwica. Néese áibalípiná nadèniaca nàasuwa cayába, yásí nàalimá nayúudàacuéca pía, càmicaalícué pidènia yái pimáapuèrica. Càitacué píalimápiná píyaca abédanamata.

¹⁵ Cayábaca iyacaalí càide iyúwaté Dios imàniná israelitanái irí bàaluité. Dios imàacacaté pan nacáiri yúuwàacawa chènuníse israelitanái nàwacáidacaténáni nayáapínáwa. Yá Dios yàasu profeta itànacaté Dios itàacái ímèerica: “Abénaméyeyí iwacáidacaté manùba maná quéwa càmitaté nadènia manùba ícha yái namáapuèrica. Càita nacái abénaméyeyí iwacáidacaté achúmáanata maná quéwa nadèniacaté macáita namáapuèrica”, càì íimaca. Iná iwàwacutá wayúudàaca áibanái yeebáidéeyeyí Jesucristo itàacái.

Tito y sus compañeros

¹⁶ Nùca Dios irí cayabéeri imàacacáinaté Tito cáininácuéca íicáca pía càide iyúwa cáinináanacué nuicáca pía nacái. Iná yéewa Tito iwàwaca iyúudàacuéca pía.

¹⁷ Iná nusutácaalíté Tito yàanápínacué platalé, yáté yeebáca nulí casímáiri iyú. Iwàwacáinacué nacái iyúudàaca pía, iná idéca íináidacawa yàanápínacué íicáca pía siúcade.

¹⁸ Iyaca cháí áiba wéenasáiri cayabéeri íináwaná, yeebáidéerica Jesucristo itàacái, yánica wabànucani Tito yáapícha. Macái wenáiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidayaquéeyéicawa yàcalé imanúbaca nacàlidaca íináwaná iwali cayabéeri iyú yái wéenasàirica, íibaidacáiná cayába Dios irípiná icàlidacaténá yái tàacáisi ímèerica Jesucristo iwásáca wenáiwica Dios yàasu yúuwicháacáisi ícha.

¹⁹ Yá nacái níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadéca needácani yái wéenasàirica yàacawéeridacaténá wía, iyúudàaca nacái watéca ofrenda, yéewacaténá wàaca Wáiwacali íimíetacanáwa, wáasáidacaténá nacái wawàwaca wayúudàaca wenáiwica catúulécaneéyeyí, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁰ Wawàwa watéca wáapichawani yái wéénásàirica cayábéeri iináwaná ipíchaná áibanái itàanica báawéeri iyú wáwali ofrenda ìwallise, yái wàwacáidéerica wàyaca, manuícáináni, yái ofrendaca.

²¹ Wawàwa càì wamànica wáalimáidacáiná wamànica machacànìiri iyú macáitani, càmfiricata abéta Wáiwacali iicápiná, néese macái wenàiwica iicápiná nacái.

²² Wabànùca nacái náapicha áiba yeebáidéeri Jesucristo itàacái, yái yáasáidéerica walí madecaná yàawiría ìbaidáaná Dios irípiná cachàinìiri iyú. Siùca nacái máini cachàiníwanái iwàwaca iyúudàacuéca pía manuícáiná ìnàidacawa iwàwawa píwalicué manuísiwata, yéemiácáinacué piináwaná piwàwáanacué piyúudàaca áibanái.

²³ Aibacaalícué isutá yéemiawa pía Tito ìwali, yá picàlidacuéni nalí nùacawéerinácani, ìbaidéerica nacái nùapicha Dios irípiná wayúudàacaténacué pía. Nasutácaalícué nacái néemiawa pía nàwali níái áibanái wéénánáica Tito yáapichéeyéica, yá picàlidacué nalí càì, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái níaca ìbànùca nía, náibaida nacái Cristo irípiná yéewacaténá áibanái yàaca Cristo icàaluíná.

²⁴ Iná nàanàpinácaalícué pìatalé, yá píasáidacué nalí cáininácuéca piicáca nía báisìiri iyú, yéewanápiná macáita wenàiwica áiba cáli néeseeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái náaliacawa pímanícuéca cayábéeri, náaliacaténá nacáíwa wacàlidacatécúé piináwaná ìwali machacànìiri iyú, watàanicaalíté cayábéeri iyú píwalicué.

9

La colecta para los hermanos

¹ Càmita iwàwacutá nutànáacuéca píri àniwa ìwali yái píasu ofrendapínaca, píwacáidéeripínacuéca piyúudàacaténacué catúulécanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

² Nùaliácáináwa cayábuéca píiwitáise, nùalíaca nacáíwa piwàwacué píwacáidaca plata pímacacaténáni Dios irípiná ofrenda iyú. Càita nucàlidacué casímáiri iyú piináwaná ìwali càiripináta nalí níái Macedonia yàasu cáli néeseeyéica. Nudéca nucàlidacuéca nalí piináwaná ìwali, píacué ìyéeyéica Acaya yàasu cáli ìnata, píináidáanátécúé píwacáidaca ofrenda idé abéeri camúica néese. Iná yéewa batéwa macáita ìyéeyéica cháì Macedonia yàasu cáli ìnata nadéca namicháidaca náiwitáisewa néemiácáinacué piináwaná ìwali pímacáanápínacué plata Dios irí ofrenda iyú, ìná nawàwaca namàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú nacái.

³ Quéwa nubànùacuéca píatalé níái wéénánáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ipíchanácué càmitàacáwa pímaní càide iyúwa nucàlidáanátécúé piináwaná ìwali cayábéeri iyú píasu ofrenda ìwalipíná. Nuwàwaca báisíta pímaláidacuéca píwacáidacani ipíchawáise nùanàacuéca píatalé càide iyúwaté nucàlidáaná áibanái irí piináwaná ìwalicué.

⁴ Aibanái Macedonia yàasu cáli néeseeyéi nàanàacaalí nùapicha píatalécúé, càmita nuwàwa nàanàacuéca pía càmlínácáwa píwacáida ofrenda, ipíchaná báica wía ìwallise yái wacàlidáanáca manuica wáináidacawa wawàwawa píwalicué píwacáidáanápínacué ofrenda. Yá nacái báipínacué píawa canácaalícué píasu ofrenda piyúudàacaténacué áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Iná nudéca nuínáidacawa nusutáanápíná náicha wawàsi níái wéénánáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nàanápínacué napáchíaca pía quéecha nupíchalécáwa, nayúudàacaténacué pímaláidaca píwacáidaca píasu ofrendawa càide iyúwaté picàlidáaná bàaluité. Iná pímaláidacanaamicué píwacáidaca píasu ofrendawa cayába, yásí náaliacawa pímacacué plata Dios irípiná casímáiri iyú píwacáinácué piyúudàaca áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néeni càmicaalícuécáwa pímaláida píwacáidaca ofrenda, yásí áibanái náináidacawa càmitacué báisí piwàwa pímacacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú, nayúunáidapíná nacái weedácuéca píichani cachàinìiri iyú.

⁶ Péemiacué cayába comparación: Aibacaalí wenàiwica ìbàna achúmáana, yásí yeedáca yàacási achúmanamata; quéwa ìbànacaalí manuí, yásí yeedáca manùba yàacási. Càita nacái pímacacaalícué achúméeri ofrenda, yásí Dios imànícuéca píri achúméerína cayábéeri; quéwa pímacacaalícué manuiri ofrenda, yásí Dios imànícuéca píri cayábéeri àniwa manuísiwata.

⁷ Iwàwacutá macái wenàiwica imanùbaca imàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú càide iyúwa ìnàidáanáwa iwàwalícuésewa. Cáinináca Dios iicáca wenàiwica imàaqueeyéica ofrenda casímáiri iyú. Càmita Dios iwàwa wamàacaca plata ofrenda iyú báawacaalí wawàwa ìwallise, càide iyúwa áibanái idéca nacáicaalí ichúullíaca wía cachàinìiri iyú.

⁸ Dios yáalimá imànícuéca píri macái cayábéeri ìiwitáaná manuísiwata càiripináta pídeníacaténacué macáita pímapuèricuéca, pídeníacaténacué nacái píasuwa cayába piyúudàacaténacué macái ìbaidacalésí ìiwitáaná cayábéeri.

⁹ Càité profeta itànàacaté Dios itàacái bàaluité:

“Yái wenàiwica cayábéerica íiwitáise idéca yàaca catúulécanéeyéi yàasupiná manuísiwata. Imànipiná áibanái íríwa machacànírí iyú càiripináta”,
cài íimaca.

¹⁰ Dios yàacuéca walí bñacalé íimi wabñacaténácué wabñacalewa. Yàacué nacái walí yàacàsi wayáapiná. Càita nacái Dios yàapinácué píri macáita yái pimáapuèrica. Dios imàacapinácué pidèniaca piasuwa cayába piacaténácué catúulécanéeyéi yàasupiná. Néese Dios imàacapinácué piasu ofrenda iyúudáaca nía manuísiwata. Yási Dios imànicuéca píriwa cayábéeri manuísiwata, yéewanápinácué piyúudáaca áibanái àniwa.

¹¹ Càipinácué pidènapinácué macái cawèníri íiwitáana yéewanápinácué piaca catúulécanéeyéi yàasupiná manùba. Pibànùcaalicué piasu ofrendawa núapicha catúulécanéeyéi írípiná, yási níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nàapiná Dios írí cayábéeri piasu manuírí ofrenda ìwalíise.

¹² Yácáiná watépinácué piasu ofrenda catúulécanéeyéi írí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, quéwa càmiricata abéta wàa nalí yái wawàsica namáapuèrica, néese wachàiniadapiná nawàwawa nacái nàacaténá Dios írí cayábéeri manuísiwata.

¹³ Nàapiná Dios írí cayábéeri, yácáinácué piasu ofrenda yáasáidapiná nalíwa yeebáidacuéca Cristo itàacái cayábéeri pimànicaténá càide iyúwa Cristo ichùullánácué pía. Nàapiná nacái Dios icàaluíná ìwalíise yái manuírí ofrenda pimàaqueericuéca piyúudáacaténá nía, áibanái nacái.

¹⁴ Yái nacái nasutápinácué Dios íicha píripinácué manuísiwata, máini càininéeri iyú, Dios imànicáinácué píri cayábéeri mawèníri iyú.

¹⁵ ¡Wàacué Dios írí cayábéeri imànicáiná walí cayábéeri mawèníri iyú manuísiwata, quéwa máini manuí cachàiniwanái íicha yái wáaliméeripináca wacàlidaca èeri mñnanái itàacái iyú!

10

La autoridad de Pablo como apóstol

¹ Núa Pablo, nùalàacué pía manuísiwata, quéwa éeréeri iyúta nacái càide iyúwa Cristo yàalàaná wenàiwica éeréeri iyú, imàni nacái cayábéeri wenàiwica írí. Abénaméeyéi péenácué náimaca nùwali cáalucasa nuicácuéca pía, náimaca nacái nùalàacasa wenàiwica éeréeri iyú idècunitáacá nùyaca píapicha, quéwa náimaca nùyacaalicué déeculé píicha, yá nùalàacuéca pía cachàinírí iyú, náimaca.

² Uwé, nusutácué píicha wawàsi manuísiwata, picácué píalimáida piicáwa núa nùacaalípiná nupáchiacuéca pía, ípichaná iwàwacutáca nùalàaca nía cachàinírí iyú níara péenácuéca icháawéeyéica nuínáwaná ìwali náimacáiná numànicasa càide iyúwa èeri mñnanái imàniná càmiyéica yeebáida Dios. Nudéca nuínáidacawa nùalàanápiná nía cachàinírí iyú nùyacaalípinácué píapicha càmicaalíca wawènúada náiwitáisewa báawéeri íicha.

³ Báisicata iwàwacutá wáyaca cháí èeri írícu càide iyúwa macái èeri mñnanái, quéwa càmita wamàni ùwicái Dios írípiná càide iyúwa èeri mñnanái imàniná ùwicái nàuwènenái íipunitawa nacáapisài iyúwa èeri írículrica.

⁴ Yái wacáapisài càmirica càide iyúwa èeri mñnanái icáapisài, néese yái Dios ichànica, yácata wacáapisài yáaliméerica imáalàidaca Satanás imànicalé cachàiníríca, yái Satanás idacúanaca wenàiwica íiwitáise.

⁵ Iná yéewa Dios ichàini iyú wáasáidaca cachiwéerica nàasu tàacáisi cawínacaalí ichiwáidéeyéica áibanái ípichaná neebáidaca Jesucristo itàacái. Wáasáidaca nacái cachiwéeyéica nía, cawínacaalí cáimacáiyéica íicáca yáawawa, icàlidéeyéica cachiwéeri tàacáisi ípichaná wenàiwica yeebáidaca Dios. Wadèncáiná yái wacáapisáicawa, yái Dios ichànica, íná yéewa wáalimá wawènúadaca wenàiwica íiwitáise Cristo írípiná neebáidacaténá itàacái.

⁶ Càita nacái Dios ichàini iyú wáalimá wàuwichàidaca níara abénaméeyéi péenácuéca càmiyéica iwàwa imànica càide iyúwa wàalàaná nía, pidécanáamicué pimànica machacànírí iyú càide iyúwa wáimáaná.

⁷ Càmitacué píalimá píináidacawa machacànírí iyú piicácinácué wenàiwica íicacánawa meedá, ínacué piicáca núa càide iyúwa machawáaqueeri. Aibanáicaalí pèewi icàlida íináwanáwa Cristo yàasunáicasa nía, iwàwacutá nawàwalica Cristo yàasunáica nacái wía, wía apóstolca.

⁸ Cawàwanáta piyúunáidacuéca canùmaséeca núa nucàlidacáiná madécaná ìwali yái wachùullánápinácuéca pía, quéwa càmita báipiná núa nutàacái ìwalísewa yácáiná nùasáidapinácué píriwa amaléeri iyú Wáiwacali idéca imàacaca wàalàacuéca pía wayúudáacaténácué pidáwináidaca píiwitáisewa Dios íiwitáise iyú cachàinacaténácué píiwitáise Dios ìwali. Càmitaté imàaca walí ichàiniwa wamáalàidacaténácué pía.

⁹ Càmitacué nuwàwa piyúunáidaca nuwàwaca nucalúadaca pía nùasu cuyàluta iyúwa.

¹⁰ Aibanái íimaca nutànaacasa cachàiníri tàacáisi cuyàluta írìcu, nùlàacaténá wenàiwica cachàiníri iyú, quéwa náimaca càmitasa nùalimápiná nutàanica cayába nùyacaalípinácué píapicha, náimaca nacái càmitasa cachàini nuíwítáise nuchùullianápiná wenàiwica, náimaca.

¹¹ Quéwa níara icàlidéeyéica càì iwàwacutá náalíacawa cachàinípiná wáiwítáise wamànícacaténá cachàiníri iyú wàyacaalípinácué píapicha càide iyúwa wabànùnácuéca píri cachàiníri tàacáisi cuyàluta iyú.

¹² Nàyaca abénaméeyéi pèwi icàlidéeyéica ìwaliwa máiníyéicasa cayábaca nía. Quéwa péemiácué cayábani, càmita báisi cáaliacáica nía. Náimaca cawinácaalí wenàiwica iyéerica càide iyúwa náyáaná, máiníca cayábaca íwítáise, náimaca. Iná cáimacáica naicáca níawawa áibanái ícha máinícaínasa cayábéerica náiwítáise, náimaca. Càmita numàni càì, báawacáinani.

¹³ Càmita watàani wàwaliwa canùmaséeri iyú. Wacàlidacáita wáibaidacalé iináwanáwa, yáí fibaidacalési Dios imàaqueerica walí wamànínápiná írí. Dioscata yáí yáasáidéerica walí alénácaalí iwàwa wáibaidaca írípíná. Imàacacaté wàanàca piatalécué Corinto iyacàlená néré.

¹⁴ Ináté càmita wachàbawa ícha yáí Dios imàacacataléca wáibaidaca írípíná wàlàacaténácué pía, wàyacaalítécué píapicha. Wíaté idàbàanéeyéi yàanàca piatalécué icàlidéeyéica yáí cayábéeri tàacásica Cristo iináwaná iwali.

¹⁵ Aibacaalí fibaidaté Dios írípíná pèwi icàlidacaténácué píri Jesucristo itàacái, yá cayábaca. Càmita watàani áibanái fibaidacalé iwali càide iyúwa wadéca nacáicaalí wamànicaní. Càmita nacái wamàni áiba wawási ícha yáí wáibaidacaléca Dios imàaqueerica wamànica írípíná. Néese wawàwacué wáibaidaca ániwa Dios írípíná pèwi wayúudacaténácué peebáidaca Jesucristo itàacái cachàiníwanái. Yási píalimácué piyúudàca wàanápináwa áibalé wáibaidacaténá Dios írípíná càide iyúwa imàacáaná walí wáibaidacalépiná.

¹⁶ Wawàwa nacái wàacawa déeculé yáwanái píasu calí íchacué wacàlidacaténá Jesucristo iináwaná iwali iwasaáca wenàiwica Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha. Càmita quéwa wawàwa wéewáidaca wenàiwica áiba yàcalé írìcu áibanái yéewáidacatalécaté nía Jesucristo iwali, càmícaíná wawàwa watàanica canùmaséeri iyú càide iyúwa wadéca nacáicaalí wéewáidaca wenàiwica néré ipíchawáiseté áibanái yàanàca néré néewáidacaténá nía.

¹⁷ Picácué canùmasé piá píwaliwa, néese pítàanicué cayábéeri iyú Wáiwacali iwali. Picàlidacué Wáiwacali idéca imànícucéca píri cayábéeri. Iwàwacutácué cawènica piicáca yáí Wáiwacali icàlidáanaca piináwaná iwali pídicúéca pímaníca cayábéeri.

¹⁸ Wawàwacaalí áibanái íicáca wía càmíietaquéeri iyú, iwàwacutá càmita wáima wàwaliwa máiníca cayábaca wía. Néese iwàwacutácué wamànica càide iyúwa Wáiwacali ichùullianá yéewacaténá Wáiwacali icàlidaca waináwaná iwali cayábéeri iyú.

11

Pablo y los falsos apóstoles

¹ Cawàwanátacué píalimá píideníaca nutàanínáca nùwaliwa achúmàana iyúwa máiwítáiséeri, càide iyúwa canùmaséeri. Píideníacué achúmàanata. Càmita báisi nuwàwa nutàanica càì quéwa iwàwacutá nucàlidacuéca píri, máinícaínácué ráunamáita piwènúadaca píiwítáisewa báisíri tàacáisi ícha.

² Máinícué cáinínáca nuicáca pía càide iyúwa cáinínáaná Dios íicácuéca pía. Dios, núa nacái càmita wawàwa piwènúadacué píiwítáisewa Cristo ícha. Péemiácué comparaciòn: Cayábacaalí mànacàu íwítáise, càmita uimá úuculliri yáapicha. Néese uclaca úawawa masaquèeri iyú aslanái ícha àta uedácataléta ulíwa uníriwa cáininácaténá uicáca abéerita yáí unírísíwaca. Càitacué nacái pía: Nuwàwacué pícúca píawawa masaquèeri iyú cachíwéeri tàacáisi ícha yéewanápinácué cáinínáca piicáca abéerita Cristo.

³ Quéwa achúmaca nuwàwa nuínáidacawa píwalicué cawàwanáta pímacáanápinácué Satanás ichíwáidaca pía. Bàaluité Satanás ichacamàanicawa cáaliacáiri àapi iyú. Satanás icàlidacaté cachíwéeri tàacáisi Eva íri, úái idàbàanéechúaté inanáica. Yáté Satanás yáalimáidacaté úa uyáanápináté abéeri íwítáaná àicu iyacaná, yáí íwítáaná càmíiricaté Dios íbatàa wenàiwica iyáaca. Achúmaca nuwàwa nuínáidacawa píwalicué cawàwanáta Satanás yáasu wenàiwica ichíwáidacuéca pía piwènúadánápinácué píiwítáisewa Cristo ícha, pímeyáacaténácué cáinínáca piicáca abéerita Cristo mabáyawanéeri iyú.

⁴ Achúmaca nuwàwa nuínáidacawa píwalicué, casímáicáinácué péemíaca nataacái cachíwéeri níara yépuníyéicawa icàlidaca áiba tàacáisi Jesús iwali áibalé ícha yáí tàacásica wacàlidéerica. Píwàwacuéca peebáidaca áiba tàacáisi ícha yáí tàacáisi wacàlidéerica Espíritu Santo iwali càide iyúwacué peebáidaca nacáicaalí áiba yàacawéeridéerícuéca pía Espíritu Santo ícha. Casímáica nacái peebáidacuéca áiba tàacáisi méetáuculéeri ícha yáí peebáidéericatécué Jesucristo iwali iwasaánaca wenàiwica Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha.

⁵ Uwé, nuínáidacawa càmita caná nuwèni náicha níara cachìwéeyéica icàlidéeyéica ìwaliwa apóstolcasi nía, níara peebáidéeyéicuéca írì, piiquéeyéicuéca iyúwa máiniyéi cayábaca íiwitáise yéewáidaca.

⁶ Báisícata càmita nucàlida tàacáisi èeri mìnáná yáalíacáí iyú iná plínáidacuécawa càmita núalimá nutàanica ibaníeri tàacáisi iyú. Quéwa núalíacawa cayábéeri iyú ìwali yáí tàacáisi nucàlidéericuéca píri. Madécaná yáawiriaté wáasáidacuéca píri Dios idéca imàacaca wáalíacawa cayába, piicácaalítécué cainácaalí wamàni pèewibàa.

⁷ Bàaluité nucàlidacatécué píri yáí tàacáisi ímèerica Jesucristo iwasaaca wenàiwica Dios yáasu yúuwichàacáisi íicha, yáté càmita nuchùulla pipáyaidáanápínacué núa. Néese nuíbaidacaté nucáapi iyúwa nuwèniacaténaté nuyáapínáwa. Quéwa siúcade pímacuécá canácasa iwèni yáí tàacáisi nucàlidéericatécué píri càmícinaté nucobracué pía, nuyacáinaté nacáí iyúwa càmírira cachàini píchacué. Iná calúacuéca pía núapicha siúcade càide iyúwa nudéca nacáicaalí numànicuéca píri báawéeri manuíswata. Quéwa càmitaté nucobracué pía nuwàwacáinaté numúudàacuéca pía yéewanápinacué píyaca càmíetaquéeri iyú Dios yáapicha.

⁸ Áibanáí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí nàacaté nulí plata iyúwa ofrenda nuwèniacaténaté nuyáawa iyú idècunitàacá nuéwáidacatécué pía.

⁹ Néeseté imáalàacatéwa nuícha yáí plata idècunitàacá nuyaca píapichacué, quéwa càmitaté nusutácué pícha plata ewitaté canácánita nulí yáí numáapuèrica, yá canácaté wenàiwica nusáiwiquéeri írì wawási yàanápínaté nuyáapíná, íbatàa abéeri piná. Néeseté áibanáí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí nàanàcaté Macedonia yáasu calí néese, yá nàacaté nulí plata iyúwa ofrenda, ináté yéewa nudèniaca yáí numáapuèrica. Càité nuwàwaca numànica píchanaté nusáiwicacué píri wawási píacaténacué nuyáapíná, ípíchanaté càulenacuéca píchani. Siúca nacáide nuwàwa numànica càí mamáalàacata.

¹⁰ Càide iyúwa núalíánáwa báisíiri tàacáisi ìwali, yáí icàlidéerica Cristo iináwaná ìwali, càita nacáí nudéca nuínáidacawa nucàlidáanápíná mamáalàacata Cristo iináwaná ìwali mawèníiri iyú aléera píasu cálicué imanuíca, yáí Acaya yáasu cálica, yéewanápiná casímáica nuwàwa ìwalíise càiripínáta yáí càmínáca nusáiwicacué píri wawási nuedáanápínacué pícha plata nulípináwa.

¹¹ Néeni, ¿cánásica nutàani càí? ¿Càmícinásica cáininá nuicácuéca pía? Càmírira. ¡Dios yáalíacawa cáinináca nuicácuéca pía manuíswata!

¹² Quéwa nuwàwa nucàlidaca nuèpunícawa mamáalàacata Cristo iináwaná ìwali mawèníiri iyú numawèniacaténá níara cachìwéeyéica icàlidéeyéica ìwaliwa náibaidacasa Dios írìpiná càide iyúwa núa. Quéwa nasutácué pícha nawènipínáwa, iná càmita báisí náibaida Dios írìpiná càide iyúwa núa.

¹³ Niacáináta meedá cachìwéeyéi icàlidéeyéica iináwaná ìwaliwa Cristo yáasu apóstolcasi núa, quéwa nachìwáidacáita wenàiwica meedá.

¹⁴ Núalíacatéwa namánínápínaté càí, numànicáiná càide iyúwa náiwacali Satanás imàníná. Satanás yáalimácáiná imàacaca yáawawa cacamalánéeri iyú wenàiwica iicáténáni càide iyúwa mèlumèluíri ángel Dios néeséeri ichìwáidacaténá wenàiwica namánínápíná nabáyawanáwa.

¹⁵ Iná yéewa wáalíacawa Satanás yáasu wenàiwica íbaidéeyéica írì namànica càide iyúwa Satanás imàníná. Yá náimaca nàwaliwa cayábanaméeyéicasa íiwitáise núa, íbaidéeyéicasa Dios írìpiná, quéwa nachìwáidacáita wenàiwica meedá. ¡Iná nàuwichàapínáca Dios yáasu yúuwichàacáisi iyú càiripínáta namànicáiná nabáyawanáwa!

Sufrimientos de Pablo como apóstol

¹⁶ Nusutácué pícha wawási àniwa, picácué plínáidawa máiwitáiseca núa. Càmita báisí nuwàwa nutàanica càí nucàlidacaténá máini núwaliwa, quéwa iwàwacutá nutàanicuéca píri iyúwa máiwitáiseeri máinicáinácué piwàwaca piwènuadaca píiwitáisewa Jesucristo íicha. Iná iwàwacutá canùmaséca núa nacáí achúmáanata, càide iyúwa níara áibanáí cáimacáiyéica iicá yáawawa. Quéwa càmita báisí nuwàwa nutàanica iyúwa núa.

¹⁷ Wáiwacali càmita iwàwa wacàlidaca wàwaliwa máinícasca cayábaca wía. Quéwa iwàwacutá canùmaséca núa achúmáanata càide iyúwa máiwitáiseeri piwàwacáinácué péemiaca máiwitáiseeyéi itàacáí meedá, níara canùmaséeyéica iicáca yáawawa.

¹⁸ ¡Iwàwacutá canùmaséca núa nacáí, nucàlidacaténá nuínáwanáwa máiwitáiseeri iyú càide iyúwa wenàiwica cachàiníiri iicáca yáawawa áibanáí íicha! Càita iwàwacutá nutàanicuéca píri nuyúudacaténacué pía, máinicáinácué piwàwaca péemiaca yáawamita máiwitáiseeyéi itàacáí.

¹⁹ Càmitacué máini cáalíacáicuéca pía càide iyúwa plínáidáanáwa, quéwa piicácuéca píawawa iyúwa máiniyéica cáalíacáica áibanáí íicha, iná yéewa píidenacuéca núa casímáiri iyú níara máiwitáiseeyéica.

²⁰ Iná yéewa casíimáica piicáca níara cachìwéeyéica yéewáidéeyéicuéca pía, éwita nachùullacáanítacué píibaidaca nali, éwita nacái nayáacáanítacué macáita píasu yàacási, éwita nacái nachìwáidacáanítacué pía, éwita nacái nanúacáanítacué pinàni íwali.

²¹ Càmita wamànicué pírì càiri wawási, iná piicácuéca wía iyúwa machawáaquéeyéi càmicáináté wamànicué pírì báawéeri. Yá nacái piwàwacuéca píbáiniadaca wía íwalíise yái càminácuéca wamàni pírì cachàiníri iyú.

Quéwa càmicáiná cáalu níara cachìwéeyéica nacàlidáanápíná nàwaliwa máini canúmaséeri iyú, iná iwàwacutá canúmaséeca núa macáaluínináta nacái iyúwa máiwitáiséeri éwita càmicáaníta nuwàwa nutàanica càì báawacáináni. Quéwa iwàwacutá núasáidacuéca pírì apóstolca núa, Dios ibànùerica yéewáidéeripinácué pía.

²² Níara cachìwéeyéica nacàlidaca hebreoca núa. Núa nacái hebreosàirita, itàanírira hebreo itàacái iyú. Nacàlidaca nacái israelítaca núa. Núacáanítani israelítasàirita, Israel itaquérinámícáiná núa. Nacàlida nacái Abraham itaquénáinámica núa. Núacáanítani Abraham itaquérinámita nacái.

²³ Náimaca náibaidáanása Cristo iripíná. Núacáaníta nacái máini cachàiniwanái náicha, quéwa càmita báisi nuwàwa nucàlidaca càiri wawásica nùwaliwa, níacáiná abéta máiwitáiséeyéi natàanica càì canúmaséeri iyú nàwaliwa. Quéwa iwàwacutá nucàlidacuéca pírì càì píalíacaténácuéwa báisicata apóstolca núa, Dios ibànùerica. Yá nudéca nuúwichàacawa cachàiniwanái náicha. Nuúwidenái yúucaca núa presoíyéi ibànaliculé manùba yàawíría náicha. Aibanái máini nacapèedáidacaté núa cachàiniwanái náicha. Manùba yàawíría áibanái iwàwacaté inúaca núa.

²⁴ Cinco yàawiriaté judíonái nàuwichàidaca núa. Cinco yàawiriaté nacapèedáidaca núa cabèsi iyú treinta y nueve yàawíría.

²⁵ Máisibàawíría nacapèedáidacaté núa àicu iyú. Abé yàawiriaté nanúadáida núa íba iyú nanúacaténáté núa. Máisibàawiriaté núcawawa manuírì ùni yáacubàa nave írìcu, yáté nave nasawíacawa wáicha. Abé yàawiriaté batéwa nuúwicúmacawa nuyaté táiyápinama, abé èeri nacái manuírì ùni yáaculé, nuwatácuwa àicu íinata.

²⁶ Nudéca nuèpunicawawa madécaná yàawíría, déeculé nacái nucàlidacaténá Dios itàacái. Nudéca nuchàbacawa caiyéiminéeri inanába yáacubàa; iwàwacutácaté nuèpunicawawa cayéedéeyéi yéewibàa nacái. Nuicácaté nacái cáalunáiri núasu cáli néeséeyéi yéewiwa, càimíyéi nacái núasu cáli néeséeyéi yéewi. Nuicácaté nacái cayéiminéeri yàcalé írìcu, nawàwacataléca nanúaca núa, càita nacái manacúaliré, manuírì ùni yáacubàa nacái. Nudéca nuicáca cáalunáiri nèewi nacái abénaméeyéi cachìwéeyéi icàlidéeyéica íináwaná íwaliwa neebáidacasa Jesucristo itàacái.

²⁷ Nudéca nuúbaidaco cachàiníri iyú. Nudéca nacái nuúwichàacawa càulenéeri wawási iyú, nuúbaidacaténá Dios iripíná, iná madécaná yàawíría càmita nùalimá nuúimáca cayába. Nudéca nuúwichàacawa máapicái iyú macàláaná nacái nuwàwa. Madécaná yàawíría càmita nudé nuyáaca nuyáacaléwa. Nudéca nacái nuúwichàacawa casalíníri iyú, canácaté nacái nubàle cayába.

²⁸ Nàyaca nacái manùba áiba wawási càulenéeri nuúcha. Càita nacái macái èeri imanùbaca catúulécanáca numànica nuwàwawa nàwali macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidáyaquéeyéicawawa macái cáli imanùbaca.

²⁹ Aibacaalí càimíri yeebáida Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú, yá achúmaca nuwàwa máinicáiná nuwàwawa nuyúudáaca núa. Aibacaalí icaláawa Dios ícha imànicaténá íbáyawanáwa íwalíise yái nachìwáidáanácáni, yá achúmaca nuwàwa báawanama, báawa nacái nuúnáidacawa.

³⁰ Iwàwacutácaalí canúmaséeca núa péemíacaténácué nulí, yá cayába cachàiniwanái canúmaséecaalí núa íwali yái wawási yáasáidéerica machawàacaca núatá, yéewacaténá macáita náaliacawawa abéericata Diosca yái ichàiniadéerica núa.

³¹ Wáiwacalí Jesucristo Yáaniri, yái Icuériná Diosca, yái wèeripináca írì cayábéeri càiripináta, yáaliacawa nucàlidáaná nuúnáwanáwa báisíri iyú.

³² Nùyacaalíté Damasco iyacàlená írìcu, yái gobernador íbaidéericaté rey Aretas írì ichùullacaté yáasu úwináíwa nacúanápináté macái iwáiná inùmaca, yái yàcalé itéeséerica iwáináca, náibàanápináté núa.

³³ Quéwa áibanái nayúudáacaté núa, yá nalicúadacaté núa manuírì mapírì írìcu yéenúlusi íwali chènuníiséeri ventana írìcubàa yàcalé iwáiná ínatáise nùanàacaténá cáli iwéré méetàucuta yàcalé ícha. Càité numusúacawa náicha.

12

Visiones y revelaciones

¹ Canápináta meedáni wacàlidacaalícué waináwaná íwaliwa canúmaséeri iyú, quéwa níara cachìwéeyéica nacàlidaca canúmaséeri iyú nàwaliwa, náimaca nadécasa naicáca yéenáwanási

nacáiri Dios néeseeri, iná iwàwacutá nacái nucàlidaca Wáiwacali idéca imàacaca nuicáca yéenéiwanási nacáiri yáasáidacatená nulí wawási ibàacanéeri iyú.

² Catorce camuí néese siúcade, núa, yái yeebáidéerica Cristo itàacái, nùacatéwa chènuniré Dios itécáinaté núa aquialénamata àta nùanàacataléta máisibáaná cáli chènunifiséeri néré, yái Dios iyacàle chènunifiséerica. Càmita nùalíawa asáisi nùacaalítéwa néré nuiná yáapichawa, càmicaaalí nuwàwa cáuri iyú. Diosta yáalíawa.

³ Nùalíacawa Dios itécaté núa aquialénamata paraíso néré, quéwa càmita nùalíawa asáisi nùacaalítéwa nuiná yáapichawa, càmicaaalí nuwàwa cáuri iyú nùawa. Abéerita Dios yáalíawa.

⁴ Nùacatéwa paraíso néré, yá nuémiacaté tàacáisi máinírira ibàacanáca iná Dios càmita ibatàa wenàiwica icàlidaca áibanái iríni.

⁵ Ewita máinicáaníta cayábéericani yái nuchàbáanácawa paraíso néré, càicáaníta càmita nuwàwa nutàanica nùwaliwa canùmaséeri iyú, néese nucàlidacáita machawàacáanaca núa cháí éeriquéi.

⁶ Nuínáidacaalíwa nucàlidáanápíná cayába nuináwaná iwalíwatá, yá càmita nutàani máiwitáiséeri iyútá, néese nucàlida cáimiétaquéeri iyútáni, báisicáinátáni, yái núuméeripínacatá. Quéwa càmita numànipíná càì ipíchaná áibanái iyúunáidaca máini yáwanáica cachàini núa ícha yái naicáanaca núa, ícha nacái yái néemianaca nucàlidaca Dios itàacái.

⁷ Yáara yéenéiwanási nacáiri nuíquericaté, máini yáwanáiri ichùnica, máini nacái Dios yáasáidaca nulí wawási ibàacanéeri iyú, iná ipíchaná máini cachàinica nuicáca nùawawa áibanái ícha, yáté Dios imàacaca nulí uláicái. Yái uláicáica cáiwica nulíni càide iyúwa manuiri tuíri iyacaalí wainálicu cáiwíiri iyú. Siúcade Satanás yùuwichàidaca núa mamáalàacata iyú yái uláicáica. Càita Dios imàacaca nùuwichàacawa ipíchaná máini cáimacáica nuicáca nùawawa càide iyúwa wenàiwica cachàinírira iicáca yáawawa áibanái ícha.

⁸ Máisiba yàawiriaté nusutáca Wáiwacali ícha yeedáanápínaté nuícha yái uláicáica.

⁹ Quéwa Wáiwacali ímaca nulí: “Càmíiri. Quéwa nùata píapícha. Càmita pimáapúa áiba wawási ícha yái cáinináanaca nuicáca pía. Machawàacaaalí pía, yási wenàiwica naicáipíná nuchàini amaléeri iyú cachàiniwanái. Naicácaalí pimànica cachàiníri iyú éwita machawàacáaníta pía, yási náalíacawa pimànicani nuchàini iyú”, càì ímaca nulí yái Wáiwacalica. Iná casímáica núa machawàacáanaca núa, yéewanápiná Cristo ichàini iyamáacawa nùwali, nùasáidacatená áibanái irí cachàinírira Cristo íiwitáise.

¹⁰ Iná yéewa cayába nuwàwa machawàacáanaca núa, namàniná nacái nulí báawéeri nabáiniadacatená núa; cayába nacái nuwàwa éwita catúulécanaaalí núa, nàuwichàidacaalí nacái núa Cristo iwálíise nuebáidacáiná Cristo itàacái, càulenácaalí nacái namànica nulíni. Máinícaalí machawàacaca núa, yási máini cachàiniwanái Cristo ichàini iyamáacawa nùwali.

Preocupación de Pablo por la iglesia de Corinto

¹¹ Nudéca nucàlidaca nuináwaná iwalíwa canùmaséeri iyú càide iyúwa máiwitáiséeri. Càmita báisi nuwàwa nutàanica càì, quéwa iwàwacutá numànicani càmicáinacué picàlida nuináwaná iwalí cayábéeri iyú. Cayába cachàinitéscatáni picàlidacaalítécué nuináwaná cayábéeri iyútá, càmicáiná caná nuwèni náicha niara cachíwéeyéica peebáidéeyéicuéca irí icàlidéeyéica iwalíwa apóstolacasa núa Dios ibànuéyéicasa máiniyéicasa cayába áibanái apóstol ícha. Ewita canéeri iwènicáaníta núa, càicáaníta Dios imàacaca cachàinica núa náicha.

¹² Bàaluité nùyacaalícué píapícha, yá numànicaté mamáalàacata báisíiri apóstol íbaidacalé, yái càmirica wenàiwica idé imànica, ináté yéewa píalíacuéwa báisíiri iyúcani Dios ibànuérica núa.

¹³ Iyacaté abéeri wawási càmiricaté numànicué píri numàmiricaté áibanái irí canánama, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái macái áiba cáli imanùbaca: Yái nusutáanaca náicha nuyáapínáwa, nuimácatáipíná nacái. Inácué cawàwanáta báawacuéca píicáca núa meedá càide iyúwa nudéca nacáicaalí numànicuéca píri báawéeri càmicáinaté nusàiwicacué píri wawási ipíchanacué nuínataléca píri. Báawacaalícué píicáca núa, nusutácué pícha wawási pimàacáanápínacué píwàwawa ícha.

¹⁴ Siúcade màulenaca núa nupáchiacatenácué pía àniwa máisibàawiríanápiná. Yá mamáalàacata càmitacué nusutápiná nuyáapínáwa pícha, ipíchanacué nusàiwicaca píri wawási. Yácáiná càmita cáininá nuicácuéca píasu plata, néese cáinináca nuicácuéca pía. Càmitacué nucutá píwacáidáanápíná plata nulípiná, yácáiná nuicácuéca pía càide iyúwa nuénibewa, yá píalíacuéwa súmanái càmita nàwacáida plata nasèenái irípináwa.

¹⁵ Càita nacái núucapíná macáita nùasuwa casímáiri iyú, nuyúudàacatenácué pía. Yá nacái iwàwacutácaalí numàacaca nucáucawa numànicaténacué píri cayábéeri, yá cayábaca. Càita nuwàwacué nuyúudáca pía éwitaacué pimànicáaníta nulí càide iyúwa càmiyéi máini cáinináca iicáca núa, éwita máinicáanítacué cáinináca nuicáca pía.

¹⁶ Báisíta, càmitatécué nusutá pícha nuyáapináwa, quéwa abénaméeyéi péenácué nacàlidaca nùwali nudéca nuchiwáidacuéca pía nuchiwa iyúwa, náimaca nacái nudéca nuedécuéca pícha plata máalíacanéeri iyú.

¹⁷ Quéwa, píaliacuéwa cayába càmitaté nachiwáidacué pía needátacéná pícha plata nulípiná níi nubànüeyéicatécué píatalé.

¹⁸ Nusutatécé wawáisi Tito ícha ipáchianápinátécué pía. Nubànüacaté nacái áiba yeebáidéeri Jesucristo itaacái yáacáténátéwa Tito yáapícha. Píaliacuéwa Tito càmitaté ichiwáidacué pía yeedátacénácué pícha plata nulípiná. Píaliacuéwa báisíri iyúcani wía pucháibaca, núa Pabloca, Tito nacái wadéca wamànicuéca píri abédanamata abédanamacáiná wáiwitáise wáapichawáaca.

¹⁹ Cawàwanátacué píináidacawa wacàlidacáitacué píri waináwanáwa càide iyúwa wawàwaca nacáicalí wásáidacuéca píri mabáyawanáca wía. Quéwa càmita wawàwa wamànica cài, néese watàaníca Dios iicápiná Cristo yáasu wenáiwicacáiná wía. Yá macáita yái wacàlidéericuéca píri cháí cuyàluta írìcu, wadéca wacàlidacuéca píri níi yéewanápinácué pídwánáidaca píiwitáisewa Dios íiwitáise iyú peebáidacáténácué itaacái tàì íiméeri iyú, píacué wéenanái cáininéeyéica waicáca.

²⁰ Achúmaca nuwàwa nuínáidacawa cawàwanáta càmita nùanàapinácué píyaca càide iyúwa nuwàwáaná nùanàacalípinácué nuicáca pía. Càita nacái achúmaca nuwàwa nuínáidacawa cawàwanátacué càmita pínanápiná núa casímáiri núa píapichacuéwa. Nuínáidacawa cawàwanáta nàyacué abénaméeyéi péená icuísáyaquéeyéiwa, abénaméeyéi nacái báawéeyéica iicáca áibanái wenáiwica náasu cawèníiri íwalíse, abénaméeyéi nacái caluéyéica, abénaméeyéi nacái cachàiniyéica iicáca yáawawa, abénaméeyéi nacái itàaniyéica báawéeri iyú áibanái ìwali, abénaméeyéi nacái icuíséeyéica íchawa áibanái, abénaméeyéi nacái cáimacáiyéica iicáca yáawawa áibanái ícha, abénaméeyéi nacái càmiyéica iwàwa abédanaméeri íiwitáise áibanái yáapícha.

²¹ Achúmaca nuwàwa nuínáida nacáiwa cawàwanáta Nucuèriná Dios imàacapiná báica núa píwalíseucé, nùanàacalípinácué píatalé àniwa, yá nacái cawàwanáta iwàwacutápiná nuíchánicuéca píwali, manùbéeyéicalí péenácué nadéca nèepùaca namànica nabáyawanáwa àniwa bàaluitéericuise àta siuca nacáide, càmiyéicáwa nacái iyamáida íimáca áiba yáapícha càmiíchúca náinusíwa, càmiríca nacái nanírisíwa.

13

Advertencias y saludos finales

¹ Yácata máisibéeri yáawírínaná nupáchianápinácué pía. Profeta Moisés itànàacaté Dios itaacái íiméerica: Aibanáicalí iwàwa ícháawáaca wenáiwica íbáyawaná nàuwicháidacáténáni, iwàwacutá natéca náapichawa pucháiba wenáiwica nacàlidacáténá íináwaná càmicacalí máisiba nacái. Uwé, nùapinácuéwa píataléwa máisibáawírínanápiná nùalàacáténácué pía báawéeri íchaná. Càmicacalícué peebáida, yásí nàuwicháidacué píawa.

² Píacué imàniyéicaté íbáyawanáwa manuíswata bàaluité, canánamacué nacái pía. Nùalàacué pía macáita àniwa idècunitaacá nùyaca déeculécué pícha càide iyúwaté nùalàanácué pía bàaluité nùyacaalítécué píapícha yái pucháibáaná yáawírínanáca. Néeni nupáchiacalícué píatalé àniwa, yá càmita quirínama numàni nalí cayábéeri iyú, nára imàniyéica yáacawa íbáyawanáwa mamáalàacata.

³ Cachàinipiná numànicuéca píriwa pícalídacáinácué píwàwacasa píaliacawa asáisi nutàanicalí Cristo inùmalícuise. Cristo càmita yùuwicháidapinácué píawa machawàaquéeri iyú, néese cachàiníri iyúpinácué yùuwicháida píawa.

⁴ Báisíta natàtàacaté Cristo cruz íwali idècunitaacá iyaca cháí èeri írìcu iyúwa machawàaquéeri. Quéwa siúcáise de iyaca Dios yáapícha, idèniaca nacái macáita Dios íiwitáise cachàiníri. Càita nacái machawàacaca wía cháí èeri írìcu càide iyúwaté Cristo iyáanáté quéwa wàyaca abédanamata Cristo yáapícha, íná yéewanápiná wàyaca Dios ichàini iyú, wayúudacáténácué pía.

⁵ Píacué píalímáida píicáwa wía, néese píináidacuéwa píwàwalícuisewa asáisi báisicalícué peebáidacaté Cristo itaacái. Nuínáidacawa píaliacuéwa Cristo iyacué píwàwalícu. Quéwa, canáicalíni, jnésecué càmitaacá peebáida Cristo báisíri iyú!

⁶ Nutuíyáca píalímáanápinácué píaliacawa báisíri iyúcani wadéca weebáidaca Cristo báisíri iyú. Cristo idéca íbantuaca wía nacái wáibaidacáténá írípíná iyúwa yáasu apóstolná.

⁷ Wasutáca Dios ícha píripínácué nacái ipáchanácué pímaníca píbáyawanáwa. Càmita wasutá Dios càì píasáidacáténácué wadéca wéewáidacuéca pía cayába, néese wawàwacáitacué pímaníca cayábéeri, éwitasica áibanái íináidacawa càmita apóstol wía, càmicáiná wàuwicháidacué pía wásáidacáténá báisíríca apóstolca wía idèniéeyéica Dios ichàini wàuwicháidacáténá báawéeyéi.

⁸ Yá cáiná iwàwacutá wamichàidaca wenàiwica íiwitáise namàníinápiná cayábéeri, càide iyúwa Dios itàacái báisíiri íimáná. Canáca yéewaná watuíyàaca namànica nabáyawanáwa yéewanápiná wàuwichàidaca nía.

⁹ Iná wàanàacaalípinácué piatalé, yá wàanàacaalícué pía yeebáidéeyéi iyaca tàì íiméeri iyú, càmicaalí nacái iwàwacutá wàuwichàidacuéca pía píbáyawaná ìwalísewa, yásí cayábaca wawáwa éwitasica áibanái iicáca wía iyúwa machawàaquéeyéi càmicáiná wáasáida Dios ichàini wàuwichàidacatenácué pía. Wawàwacáita peebáidacuéca Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú, cachàinacatenácué píiwitáise iwali. Yá wasutácué Dios íicha píripínácué mamáalàacata ichùnianápinácué píiwitáise cayábéeri iyú.

¹⁰ Nudéca nutànàacuéca píri yáì cuyàlutaca ipíchawáise nùacué nuicáca pía. Nùanàacaalícué pía imàníiyéi yàacawa íbáyawanáwa nùanàacaalípinácué piatalé, yásí iwàwacutá numànicuéca píri cachàiníiri iyú, nudèniacáiná Wáiwacali ichàini nucùacatenácué pía. Iná nutànàacué píri yáì cuyàlutaca quéechacáwa piwènúadacatenácué píiwitáisewa báawéeri íicha. Wáiwacali càmita imàaca nulí ichàiniwa nuwènúadánápinácué píiwitáise Dios íicha, néese imàacaca nulí ichàiniwa nuyúudàacatenácué pía yéewanápinácué cachàinica píiwitáise Dios iwali.

¹¹ Yáta imanúbaca, piacué nuénánáica. Nuwàwacué piyaca casímáiri iyú. Picutácué piyacaténá machacàníiri iyú Dios iicápiná. Pimichàidacué píiwitáisewa peebáidacatenácué iyúwa nùalàaná pía. Abédanamacué pimàni píiwitáisewa piapichawáaca. Piyacué nacái matuíbanáiri iyú piápichawáaca. Yásí yéewapínácué Dios iyaca piápicha, yáì Dios imàaquéerica wáyaca matuíbanáiri iyú, imàaquéerica nacái cáinináca waicáyacacawa.

¹² Pitàidáyacacuéwa cayábéeri iyú.

¹³ Macáita níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iyéeyéica cháì nawàwalícué pía.

¹⁴ Nusutácué Wáiwacali Jesucristo íicha imàníinápinácué píri cayábéeri mawèníiri iyú; càita nacái nusutáca Dios íicha imàacáanápinácué píalíacawa piwàwalícuéca cáininácuéca Dios iicáca pía; càitacué nacái abédanamáanápiná píiwitáise Espíritu Santo yáapicha càiripínáta.

GÁLATAS

Saludo

¹ Núa Pablo nubànüacué piri cuyàluta. Apóstolca núa, Dios ibànüèrica nucàlidacaténá itàacái wenàiwicanái irí. Càmitaté wenàiwica níái càì imàaca núa apóstolpiná càmitaté nacái wenàiwica níái càì ibànüa núa nucàlidacaténá Dios itàacái. Néese yái Jesucristoca yácata ibànüèrica núa. Idéca nacái Dios ibànüaca núa, yái Wáaniri Dios imichàidéericaté Jesucristo yéetácáisi ícha.

² Macáita níái wéenanáica núpichéeyéica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nawàwalicuéca pía. Nubànüacué piri cuyàluta píacué macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanübaca Galacia yàasu cáli ínatéeyéica iyaca.

³ Nusutácué Wáaniri Dios ícha pírípínacué, Wáiwacali Jesucristo nacái namàninápinacué piri cayábèeri mawèníri iyú namàacáanápinacué nacái piyaca matuìbanáiri iyú.

⁴ Yái Jesucristo imàacacaté icáucawa yéetácáténáwa wáichawalíná, ipíchaná Dios yúuwichàidaca wía wabáyawaná iwalísewa. Càité Jesucristo imànica iwasàacaténá wía ícha yái báawèeri èerica càide iyúwaté Wáaniri Dios iwàwáaná imànica walí, yái Wacuèrina Diosca.

⁵ ¡Iná wàacué Dios irí cayábèeri càiripináta, yái cachàiníri íiwitáiseca iyéerica chènuniré cáimíetaquèeri iyú, icànéeri nacái icamaláná mèlumèluíri iricuwa! Báisita, amén.

No hay otro mensaje de salvación

⁶ Máinicué achúmaca nuwàwa nuínáidacawa nuémíaca piináwaná ìwali, càulenáca nacái nuebáidaca yái nàimánáca píwalicué píwènúadacasacué píiwitáisewa caquialéta Dios ícha. Dios idéca imáidacuéca pía yéewanápinacué Cristo imànica piri cayábèeri mawèníri iyú quéwa pidéuécaca píwènúadaca píiwitáisewa peebedacaténácué cachiwèeri tàacáisi áibanái íiméerica ìwali iwasàanápinásacué pía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

⁷ Quéwa canáca áiba tàacáisi báisíri iwasèeripináca wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Néese nàyaca meedá áibanái píatalécué imèniadéeyéicuéca pía cachiwèeri tàacáisi iyú íná báawaca píiwitáise píapichawáaca. Nawàwa nacái nawènúadaca Dios itàacái báawacaténá namànicani, yái tàacáisi icàlidéerica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

⁸ Quéwa, péemiacué cayába, áibanáicalí icàlidacué piri áiba tàacáisi méetàuculéeri ícha yái wacàlidéericatécué piri, yásí Dios yúuwichàidacani càiripináta. Càita nacái nucàlidacaalícué piri áiba tàacáisi, yásí Dios yúuwichàidaca núa càiripináta. Càita nacái chènuníseeri àngel icàlidacaalícué piri áiba tàacáisi, yásí Dios yúuwichàidacani càiripináta.

⁹ Nudéca nucàlidacué piríni quéwa siúcade nucàlidacué piri àniwani: Albacaalí icàlidacué piri áiba tàacáisi méetàuculéeri ícha yái wacàlidéericatécué piri, yá Dios yúuwichàidéeripiná càiripináta.

¹⁰ Càmita quirínama nucutá cayábacaténá meedá wenàiwicanái iicáca núa, néese nucutáca cayábacaténá Dios iicáca yái numànírica. ¡Núalimáidacaalí mamáalàacata numànica meedá càide iyúwa casíimáiná wenàiwicanái iicacátá, néese càmita Cristo yàasu wenàiwica nùatá!

Cómo llegó Pablo a ser apóstol

¹¹ Píacué nuénánáica, nuwàwacué píalíacawa ìwali yái tàacáisi nucàlidéericuécaca piri Jesucristo ìwali, yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Càmitaté èeri mìnánái níái càì ichùnüaca yái tàacáisi nàalíacái iyüwa.

¹² Càmitaté wenàiwicanái níái càì imàaca nulí yái tàacáisica. Càmita nacái néewáida núa càì. Néese Jesucristocata yái imàaquéerica núalíacawa nucàlidacaténá wenàiwicanái írini.

¹³ Pidéuécaca péemiaca nuínáwaná ìwali càinácaalíté numànica bàaluité nuèpunícaalítéwa càide iyúwa judíonái yéewáidáná. Píalíacuéwa nuuwichàidacaté Dios yàasu wenàiwica mamáalàacata, máini báawèeri iyú, níara yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Nunúacaté manübéeyéi numáalàidacaténá nía.

¹⁴ Nuèpunícaalítéwa càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, yáté máini numànica cachàiníri iyú náicha madecáná nuenacáiyéicawa nuénánái judíoca máinicáinaté cachàiniwanái náicha numànicaté macáita machacàníri iyú càide iyúwa wàawirínáimi judío íiwitáise íimáaná.

¹⁵ Quéwa ipíchawáiseté numusúaca nuicáca èeri, Dios yeedácaté núa nuibaidacaténá írípíná. Yá càinináciná Dios iicáca núa, íná imànica nulí cayábèeri mawèníri iyú imáidáanápináté núa nuibaidacaténá írípíná. Néese Dios íináidacatéwa imàacáanápináté nuicáca Jesucristo. Yáté nuicácani.

¹⁶ Dios imàacacaté núalíacawa Dios írircani yái Jesucristoca, yéewanápiná nucàlidaca yái tàacáisi Jesucristo ìwali càimíyèi judío irí. Idécanaamité Dios imàacaca nuicáca líri, yá càmitaté nuwàwacutá áibanái wenàiwica yéewáidáanápináté núa.

¹⁷ Càmitaté nacái nùawa Jerusalén iyacàlená néré nuicácaténá níara apóstolca, Dios imáidéeyéicaté nupíchawáise. Càmitaté nusutá nuémiawa nía nùasu tàacáisi ìwali Dios imàaquéericaté nulí. Néseté nùacatéwa machacànita Arabia yàasu cáli néré. Nésetécáwa nuèpùacawa Damasco iyacàlená néré.

¹⁸ Néseté másiba camuí idénáami, yá nùacatéwa átata Jerusalén iyacàlená néré, nupáchiacaténaté Pedro néré, idábáanaté nùacawá yéewanápiná nùalía nuicáca Pedro. Yáté nuyamáacawa Pedro yáapicha quince èeri.

¹⁹ Quéwa canácata nuiquéeri áibanái apóstol, abéerita Santiagoquéi nuicá, yái Wáiwacali iméeréerica.

²⁰ Nuumacué piri báisiiri iyú, abéerita Jesucristo yái càì imàaquéericaté nùaliacawa itàacái. Dios yáaliacawa nucàlidacuéca piri báisiiri iyúni.

²¹ Néese idécanaámíté nupáchiaca néré, yáté nùacawa Siria yàasu cáli néré, Cilicia yàasu cáli néré nacái.

²² Níara wéenanái yeebáidéeyéicaté Cristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicatéwa yàcalé imanùbaca Judea yàasu cáli ìnata, càmiyéicáwaté yáalía ìicáca nù.

²³ Néemiacáitaté nuináwaná ìwali. Càì náimacaté nùwali: “Yáta yùuwichàidéericaté wía bàaluité, yái iwàwéericaté imáalàidaca wía ìwalíise yái weebáidáanáca Jesucristo itàacái, siúcade yàaca yàalàaca wenàiwica neebáidáanápiná Jesucristo itàacái”, càì náimacaté nùwali.

²⁴ Yá nàacaté Dios iri cayábèeri nùwali Dios iwènùadacáinaté ìripínáwa nuíwitáise.

2

Los otros apóstoles aceptan a Pablo

¹ Néseté catorce camuí idénáami, yáté nuèpù nùacawa Jerusalén iyacàlená néré àniwa Bernabé yáapicha, yá nutécaté Tito nùapichawa.

² Nùacatéwa néré Dios ichùullacáinaté nùanápináwa néré. Néseté Jerusalén iyacàlená néenibá nùacawa nàatalé níara nacuèrinánái cáimiétacanéeyéica, watàanicaténá wáapichawáaca méetaucuta áibanái ìcha. Yá nucàlidacaté nacuèrinánái iri yái tàacáisica nucàlidéerica càmiyéi judío iri, ìméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ìcha. Nuwàwacaté cayábaca néemilaca nùasu tàacáisi ipìchanaté canáca iwèni yái ìbaidacalésica numàníricaté Dios ìripíná, càita nacái yái ìbaidacalési numànírica siúcade.

³ Néenialité abéenaméeyéi cachiwéeyéica nacàlidacaté iwàwacutáanása namànica circuncisión Tito iri, yái nùapichéerica griegosáiri, càmirica judío. Quéwa níái nacuèrinánáica càmitaté nachùulia Tito namànírinápiná iri circuncisión.

⁴ Níara ichùuliyéicaté namànírinápiná circuncisión Tito iri, cachiwéeyéica nía meedá icàlidéeyéicaté ìnánáwaná neebáidáanása Jesucristo itàacái. Nawàlucacatéwa wéewiré ìbàacanèeri iyú. Yá nawàwacaté nacháawàca waináwaná ìwali càmicáinaté wamàni macái càulenèeri wawàsi profeta Moisés ichùuliyéicaté israelitanái imànica nàacaténaté Dios icàaluíná. Quéwa Cristo Jesús iwasàacaté wía Moisés yàasu tàacáisi ìcha. Càité cachiwéeyéi namànica nawàwacáinaté nadacuàca wía wamànírinápinaté àniwa càide iyúwa Moisés ichùulianá israelitanái bàaluité.

⁵ Quéwa càmitaté weebá natacái ìbatàa abéeri momentopináta, wawàwacáinaté wacuàcuéca piriápinái yái tàacáisi báisiirica ìméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ìcha mawèníri iyú.

⁶ Níái nacuèrinánái áibanái ìiquéeyéica cáimiétaquéeri iyú, càmitaté nachùulia nucàlidáanápiná áiba wawàsi wàlisài càmiyéi judío iri, néese cayábacaté naicáca nucàlidáanaté Jesucristo ìnánáwaná. Quéwa càmitaté nucutá cayááanápiná naicáca nùá éwita cáimiétacanéeyéicáaníta nacuèrinánáica nía, càmicáiná Dios ìicá abéeri wenàiwica iyúwa cayábèeri áibanái ìcha.

⁷ Càmitaté nachùulia nucàlidáanápinaté áiba wawàsi wàlisài, néese náimacaté nùwali báisicata Dios ichùullacaté nucàlidáanápiná itàacái càmiyéi judío iri, yái tàacáisi ìméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ìcha; càité nacái Dios ichùullacaté Pedro icàlidáanápiná yái tàacáisi judionái iri.

⁸ Dios ibànùacáinaté Pedro iyúwa apóstol icàlidacaténá Jesucristo ìnánáwaná ìwali judionái iri. Càita nacái Dios ibànùaca nùá iyúwa apóstol nucàlidacaténáni càmiyéi judío iri.

⁹ Inaté Santiago, Pedro nacái, Juan nacái, níái áibanái ìiquéeyéicaté iyúwa nacuèrinánáwa, níata yáaliacatéwa Dios imànicaté nulí yái cayábèerica mawèníri iyú, imàacacaténaté nucàlidaca itàacái càmiyéi judío iri. Néseté náibàaca nacáapiwáaca wáapicha, nùá, Bernabé nacái nàasáidacaténá casímáica naicáca wía iyúwa nàacawéeyéináwa iyúdeeyéica nía. Yáté abédanamata náiwitáise nacái wáapicha wacàlidáanápinaté Jesucristo ìnánáwaná ìwali càmiyéi judío iri idécunitàacá áibanái apóstol ìbaidaca Dios ìripíná nucàlidacaténá itàacái judionái iri.

¹⁰ Nasutácaté wáicha abéeri wawàsi meedá wayúudàanápínáté catúulécaneéyèi wenàiwica, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càita nùalimáidaca numànica cáalíacáiri iyú càiripínáta.

Pablo reprende a Pedro en Antioquía

¹¹ Quéwa Pedro idécanaámíté yàanàca Antioquía iyacàlená néré, néese nùalàacani cachàiníri iyú imàncáináté yàacawa áiba wawàsi báawéeri. Càité imànica:

¹² Quééchatécáwa Pedro imàncaté cayábéeri, yáté iyáca iyáacaléwa wéenanái yáapicha, níara càmíyèica judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néeseté abénameéyèi judío yàanàca néré nacái, níái judío Santiago ibànuèyèicaté néré, Jerusalén iyacàlená néeseéyèi. Idécanaámíté nàanàca, yá báawacaté naicáca Pedro, yàacawéeridacáináté càmíyèi judío. Ináté Pedro iwènúacawa càmíyèi judío ícha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmítaté iyáa iyáacaléwa náapicha càì quirínama cáalucáináté Pedro iicáca níái judío yàanèyèicaté Jerusalén néese, casacàacáiná judíonái iicáca càmíyèi judío.

¹³ Néeseté áibanái judío iyéeyèicaté yàcalé iricu yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, abédanamata namànica náiwitáisewa Pedro yáapicha, namànicaténá càide iyúwa pucháibéeyèi íiwitáise. Yáté càmita quirínama Bernabé yàacawéeridaca wéenanái càmíyèi judío.

¹⁴ Nuicácaté càmita namàniná càide iyúwa báisíri tàacáisi yéewáidáaná wía, yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasaaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha mawèníri iyú, cawínácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo. Ináté nùalàca Pedro cachàiníri iyú nàacuésemi macáita níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidáyaquéeyèicatéwa néré. Nùumacaté Pedro iri: “Pía judíosaírca, quééchatécáwa piacawéeridacaté wéenanái càmíyèica judío càide iyúwa càmíri judío, píalíacáinátéwa cáinináca Dios iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata, íná çcaná pichùulla càì nàyaca càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, níái wéenanái càmíyèica judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái?” càité nùumaca Pedro iri.

Los judíos y los no judíos alcanzan la salvación por la fe

¹⁵ Néeseté nùumaca Pedro iri: “Pía, núa nacái, wíata asáyèi iyúwa judíonái, càmítaté wamàni iyúwa càmíyèi judío imàniná, càmíyèica yeebáida Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté.

¹⁶ Quéwa éwita judíocáaníta wía, càicáaníta wáalíacawa càmita mabáyawaná Dios iicáca wía íwalíse yái wamànináca càide iyúwa Dios itàacái íimáaná profeta Moisés itànèericaté. Néese mabáyawanáca Dios iicáca wía abéerita íwalíse yái weebáidáanáca Jesucristo. Iná wía nacái judíoca wadéca weebáidaca Jesucristo yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía íwalíse yái weebáidáanáca Jesucristo, càmita íwalíse yái wamànináca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná. Canácáiná wenàiwica Dios íiquéri mabáyawanéeri iyú íwalíse yái imànináca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná”, nùumacaté Pedro iri.

¹⁷ Uwé, càita weebáidaca: Mabáyawanáca Dios iicáca wía wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha. Iná áibanái judío càmíyèi yeebáida Cristo náimaca wàwali càicasa wíade iyúwa càmíyèi judío cabáyawanéeyéica, càmícáiná wachùulla wenàiwica namànica macáita càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná. Iná náimaca Cristo idéca casa cabáyawanáca imànica wía. ¡Càmírita!

¹⁸ Néese cabáyawanáca wía báisíri iyú wèepùacaalí wéewáidaca wenàiwica iwàwacutáanápínáca namànica càide iyúwa profeta Moisés yàasu tàacáisi ichùullaná yéewacaténáca cayábaca Dios iicáca wía. Wadéca wáasáidaca càmita Dios iicáca wía mabáyawanéeri iyú íwalíse yái cayábéerica wamànírica.

¹⁹ Yái tàacáisi Dios imàaqueericaté profeta Moisés iri yáasáidacaté nulí iwàwacutáanáté nuétáca wá núbáyawaná ichùullacawa càmícáináté nudé numànica macáita machacàiníri iyú càide iyúwa Dios itàacái ichùullaná wía. Quéwa Cristo yéetácatéwa cruz íwali nuíchawalíná ipíchaná Dios yúuwicháidaca núa núbáyawaná íwalísewa. Siúcade nùyaca abédanamata Cristo yáapicha. Iná yái tàacáisi Dios imàaqueericaté Moisés iri càmita quirínama ícháawáca núbáyawaná. Càmita nacái nucutá Dios iwasaaca núa yàasu yúuwichàacáisi íchawa íwalíse yái numànináca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná. Càité Dios imànica nulí nùycaténá machacàiníri iyú siúcade càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²⁰ Siúcáise de càmita nùya nucáuca iyúwa, néese Cristo ícauca iyúcata càì nùyaca. Iná yéewa idécunitáacá nùyaca cháì èeri iricu, yá nuebáidaca Dios íri itàacái, yái cáininéericaté iicáca núa, imàaqueericaté nacái ícaucawa yéetácaténáca nuíchawalíná.

²¹ Càmita caná iwèni nuicáca yái Dios imànináca walí cayábéeri mawèníri iyú, néese nùalíacawa Cristo yéetácatéwa wáichawalíná wabáyawaná íwalíse yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía. Néeni, mabáyawanácaalíté Dios iicáca wía íwalíse yái wamànináca càide iyúwa itàacái bàaluisáimi ichùullaná wamànica, yá canáca iwèni meedá yái Cristo yéetáanácawatá.

3

¹ ¡Píacué Galacia yàasu cáli néeseéyéica, càmitacué pínáidawa cáaliacáiri iyú! Aiba wenàiwica idéca ichiwáidacuéca pía, iná pínáidacuécawa máiwitáiseéri iyú, yá pidécuéca peebáidaca cachiwéeri tàacáisi. Nucàlidacatécué pírí Jesucristo iináwaná iwali máini machacàniri iyú. Nucàlidacatécué pírí Cristo yéetánátéwa cruz iwali wáichawalíná. Yaté píaliacuéwa cayába amaléeri iyúni cáná yéewaná Jesucristo yéetacatéwa, càide iyúwa nudéca nacáicalicué numàacaca piicàceni pitúu yáwa.

² Péemiacué cayábani: Píaliacuéwa Espíritu Santo càmitaté iwàlùawa piwàwaliculé iwalíse yáí pimàninácuéca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná, yáí tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. ¡Càmírira! Néese Espíritu Santo iwàlùacatécué piwàwaliculé peebáidacáinaté yáí tàacáisi péemièricatécué, yáí Jesucristo iináwanáca, iwasáa wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha. Iná píaliacatécué amaléeri iyúni Espíritu Santo càmitacué iwàlùawa piwàwaliculé iwalíse yáí pimànináca iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná.

³ ¿Cánásicué yéewaná máini máiwitáiseca pía? Pidàbacatécué pèepunicawa Cristo yáapicha Espíritu Santo ichàini iyú, iná siúcade, ¿cánacué piwàwa píalimáidaca piyaca machacàniri iyú pichàini iyúcuéwa meedá?

⁴ Yáí Espíritu Santo idéca imànicuéca pírí madécaná cayáberi. ¿Cánacué piwàwa piúcaca píchawa siúcade meedá macáita yáí cayábéerica? ¡Nutuíyàaca càmínápinácué pimàni càil!

⁵ Dios idéca imàacacuéca pírí Espíritu Santo, yá siúcade Dios imànica iyaca pèewi yáí canáca áiba yáaliméeri imànica. Dios càmitacué imàni pírí càiri cayábéeri iwalíse yáí pimàninácuéca càide iyúwa itàacáí bàaluisàimi ímáaná, yáí tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. Néese Dios imànicuéca pírí yáí cayábéerica iwalíse yáí peebáidáanacuéca tàacáisi péemièricatécué Cristo iwali.

⁶ Abraham yeebáidacaté Dios, yaté mabáyawanáca Dios iicàceni.

⁷ Iná iwàwacutácué píaliacawa cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná, Dios iicáca nía iyúwa báisiyíé Abraham itaquénáinámi.

⁸ Dios itàacáí yásáidaca walí Dios ínáidacatéwa bàaluité iwasánápinaté càmíyíé judío nabáyawaná fíchawa, yéewacaténa mabáyawanáca iicáca nía, cawinácaalí yeebáidéeyéipínacaté Dios. Càité Dios icàlidaca Abraham iríni bàaluité, yáí tàacáisi cayábéerica. Dios ímacaté Abraham irí: “Numàpiná cayábéeríwa macáí èeri mnanáí irí yeebáidéeyéica núa càide iyúwa peebáidáaná”, ímacaté yáí Diosca.

⁹ Iná yéewa macáita wenàiwica cawinácaalí yeebáidéeyéica, Dios imànica nalí cayábéeri càide iyúwaté imàniná Abraham iríni, yáí yeebáidéericaté Dios nacáí.

¹⁰ Abénaméeyéi wenàiwica iwàwaca mabáyawanáca Dios iicáca nía iwalíse yáí namànináca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Quéwa càmita náalimá namànica machacàniri iyú macáita càide iyúwa yáí tàacáisi ichùullaná namànica. Iná cábáyawanáca nía, iwàwacutá nacáí néetácawa nabáyawaná ichùuliacawa, yácáiná áiba profeta itànàacaté Dios itàacáí íméerica: “Iwàwacutá yéetácawa ibáyawaná ichùuliacawa cawinácaalí càmírira imàni mamàalàacata macáita càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ichùullaná”, ímaca.

¹¹ Iná wáaliacawa amaléeri iyúni canácata wenàiwica mabáyawanéeripiná Dios iicáca iwalíse yáí imànináca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Yácáiná áiba profeta itànàacaté Dios itàacáí íméerica: “Mabáyawanáca Dios iicáca níawamita yeebáidéeyéica Dios. Nàypiná Dios yáapicha càiripiná”, ímaca yáí Dios itàacáica.

¹² Quéwa yáí tàacáisi Moisés itànèericaté càmírira ichùulla wenàiwica yeebáidáanápiná Dios, néese yáí tàacáisi ímacáita meedá: “Cawinácaalí imànírica càide iyúwa yáí tàacáisi ímáaná, yáta mabáyawanéeripiná Dios iicáca”, ímaca. Quéwa canácata èeri minalí yáaliméeri imànica càide iyúwa yáí tàacáisi ímáaná, inaté iwàwacutá macáita wéetácawa wabáyawaná ichùuliacawa.

¹³ Cristo idéca iwasáaca wía fícha yáí yùuwichàacáisi yàanèeripináca wàwali iwalíse yáí càmínáca wamàni càide iyúwa Dios itàacáí ímáaná, yáí tàacáisi Moisés itànèericaté. Dios imàacacaté yàasu yùuwichàacáisi yàanàca Cristo iwali yéetacaténatéwa wáichawalíná. Wáaliacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi yàanàacaté Cristo iwali yácáinaté áiba profeta itànàacaté Dios itàacáí íméerica: “Cawinácaalí nachanàidéerica àicu iwali yéetacaténáwa, náimápiná iwali Dios idéca yùuwichàidacani manuísíwata”, ímaca.

¹⁴ Càité Cristo Jesús yéetacatéwa píchawalínácué yéewanápiná Dios imànicuéca nacáí pírí yáí cayábéerica icàlidèericaté iwali Abraham irí, píacué càmíyíéica judío yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacáí, yéewanápiná nacáí macáita wía weedáca Espíritu Santo wawàwaliculéwa càide iyúwa Dios ímáaná weebáidacaalí Jesucristo itàacáí.

La ley y la promesa

¹⁵ Píacué nuénánáca, siúcade nucàlidacué pírí comparación nàwali níái cháí èeri iricuíyéica: Asiali imànicaalí wawàsi áiba wenàiwica yáapicha, yá natànàaca nàasu wawàsi iináwaná iwaliwa cuyàluta irícu. Néese natànàaca nàpidenáwa cuyàluta irícu nàasáidacaténa cawéníricani, yáí

wawàsi namànírica náapichawáaca. Yá canáca yéewaná áiba wenàiwica yúucaca yáí wawàsica, càmita nacáí yéewa áiba wenàiwica itùculladaca tàacáisi quiríta.

¹⁶ Càité nacáí Dios icàlidaca Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú imàninápinaté Abraham irí cayábéeri, itaquérinámi irí nacáí. Yáí tàacáisi càmita íima “itaquénáinámi”, íimáanáca manùbéeyéí, néese íima “itaquérinámi”, íimáanáca abéeri wenàiwica. Yáí Abraham itaquérinámi yácata yáí Cristoca.

¹⁷ Yácata nuwàwéericuéca níumaca pirí: Dios imànicaté wawàsi Abraham yáapicha, néese cawènírica Dios imànica yáí wawàsi ípidená iwaliwa máini cáimiétacanéeri iyú. Néeseté cuatrocientos treinta camuí Abraham yáasu èeri idenáamité àniwa, yá Dios imàacacaté itàacáíwa profeta Moisés irí, nalípiná níara israelitaca. Moisés yáasu tàacáisi càmita yéewa canéerica iwèni imànica yáí idàbàanéeri wawàsica Dios imàníricaté Abraham yáapicha. Càmita nacáí yéewa Moisés yáasu tàacáisi canéerica iwèni imànica Dios itàacáí bàaluitéeri cachàiniwanáí Moisés yáasu tàacáisi íicha, Dios icàlidacáinaté Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú madécana camuí Moisés yáasu tàacáisi ipíchawáiseté.

¹⁸ Càmita Dios imàni walí cayábéeri iwálíse yáí wamànináca càide iyúwa Moisés yáasu tàacáisi íimáaná. Néese Dios icàlidacaté Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú imàninápinaté nalí cayábéeri mawèníri iyú, cawínacaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná. Iná wáallacawa càmita yéewa weedáca walíwa yáí cayábéerica iwálíse yáí wamànináca càide iyúwa Moisés yáasu tàacáisi íimáaná.

¹⁹ Siúcade cawàwanáta áibanáí iwàwa isutáca yéemíawa núa cánaté yéewaná Dios imàacaca itàacáíwa profeta Moisés irí ichùulacaténaté israelitanáí. Uwé, Dios imàacacaté nalí itàacáíwa yéewanápiná wáallacawa cabáyawanáca macáí èeri mìnanaí, càmita nacáí wamàni càide iyúwa Dios íimáaná. Iwàwacutácaté namànica càide iyúwa Moisés yáasu tàacáisi íimáaná àta Abraham itaquérinámi yàanàacatalétaté aléi èeri iriculé, yáí Cristoca, Dios icàlidéericaté irí cáimiétacanéeri iyú imàcáanápinaté Cristo imànica cayábéeri èeri mìnanaí irí. Dios imàacacaté tàacáisi yáasu àngelnáí iríwa nacàlidacaténaté itàacáí Moisés irí, néese Moisés ichùulacaté israelitanáí namàninápinaté càide iyúwa Dios íimáaná.

²⁰ Quéwa abéerita yáí Dios itàanírícaté Abraham irí, càmitaté Dios ibànua àngelnáí nacàlidacaténaté Abraham irí Dios imàninápinaté irí cayábéeri mawèníri iyú. Iná yáí wawàsi Dios imàníricaté cáimiétacanéeri iyú Abraham yáapicha, cachàinírícani Moisés yáasu tàacáisi íicha.

El propósito de la ley

²¹ Yáí tàacáisi nuclàidéericuéca pirí càmita íimáaná profeta Moisés yáasu tàacáisi yúuwide imànica Dios itàacáí, yáara wawàsi Dios imàníricaté cáimiétacanéeri iyú Abraham yáapicha. ¡càmírira! Néese Dios càmita mabáyawaná íicáca wía iwálíse yáí wamànináca càide iyúwa Moisés yáasu tàacáisi ichùullaná wía. Iná Moisés yáasu tàacáisi càmita yáalimá yáaca wacáuca camíri imáaláawa.

²² Càita nacáí Dios itàacáí icàlidaca walíni: Wabáyawaná ichàini idacùuca wía iyúwa presoíyéí, macáita wía èeri mìnanaíca. Càica Dios itàacáí íimaca yéewanápiná cawínacaalí yeebáidéeyéica Jesucristo náalimáanápiná needáca nalíwa yáí cayábéerica Dios íiméericaté cáimiétacanéeri iyú imàninápinaté nalí.

²³ Ipíchawáiseté Jesucristo yàanàca aléi èeri iriculé, wía judíoca càmitaté yéewa weebáidacani iwàsàacaténá wía Dios yáasu yúuwichàacáisi íicha. Yáí tàacáisi profeta Moisés itànéericaté Dios inùmalcuíse ichùulacaté wía cachàiníri iyú, idacùucaté wía nacáí iyúwa presoíyéí, cabáyawanácináté wía. Càité wáyaca, wía judíoca, àta Dios imàacacatalétaté wáallacawa iwàwacutáanáté weebáidaca Jesucristo.

²⁴ Péemíacué comparación: Càasuiri aslali idènlaca yáasu wenàiwicawa icuèrica íiwacali yéenibewa. Càita nacáí yáí Moisés yáasu tàacáisica, càicaténide iyúwa Dios yáasu wenàiwica icuèricaté wía judíoca àta Cristo yàanàacatalétaté yéewanápiná mabáyawanáca Dios íicáca wía iwálíse yáí weebáidáanáca Cristo.

²⁵ Quéwa Cristo idéca yàanàca, iná weebáidaca itàacáí. Càmita quirínama profeta Moisés yáasu tàacáisi icùuca wía, càide iyúwa càasuiri yáasu wenàiwica càmita icua íiwacali yéenibewa, béeyéicalí nía. Néese Cristo icùuca wía siúcáisede.

²⁶ Yá nacáí Dios yéenibecuéca pía macáita, píacué camíyéica judío peebáidacáinacué Cristo Jesús itàacáí. Yá piyacuéca abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

²⁷ Bàaluité píbautizácuécawa píasáidacaténacué peebáidaca Cristo Jesús, yá píðabacatécué píyaca abédanamata Cristo yáapicha, píyacuéca nacáí siúcade càide iyúwa Cristo íiwítáise iyáaná.

²⁸ Cáinináca Dios íicáca wía macáita abédanamata. Canácata wenàiwica Dios íiquéerica iyúwa áiba íiwítáaná judíonáí íicha, judíocaalí wía, càita nacáí camíyéicalí judío wía, càita nacáí áibanáí yáasu wenàiwicacalí wía, càita nacáí yèepunícaalíwa máiwacalináwaca wía, càita nacáí

aslanácaalí wía, càita nacái inanácaalí wía, néese wàyacaalí abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá cayábaca Dios iicáca wía macáita abédanamata.

²⁹ Yá nacái Cristo yàsunácaalícué pía, yásí Dios iicácuéca pía iyúwa Abraham itaquénáinámi nacái. Càipiná nacái Dios imánicuéca piriwa yái cayábéerica càide iyúwaté icálidáanaté Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú.

4

¹⁻² Siúcade nucàlidacué piri comparación pialíacaténacuéwa profeta Moisés yàasu tàacáisi ìwali, yái áiba íiwitáanaca tàacáisi Jesucristo itàacái ìcha. Cawinácaalí wenàiwica imàniyéica mamáalaacata càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná nawàwacáiná cayábaca Dios iicáca nía, cáica níade iyúwa càasuíri liri idècunitàacá sùmàicani. Càmitàacá yéewa idèniaca yáaniri yàasu cawèñiriwa. Iwàwacutá imànica càide iyúwa icuèrinánái ímáaná. Iná càicanide iyúwa nàasu wenàiwica libaidéerica mawèñiri iyú càiripináta. Quéwa yái sùmái yáanirica idéca imaacaca abé èeripiná, bèericatalépináta yái ìrica. Iná yéewa yàanàcaalí uuculliri yàasu èeri, yásí namàacaca idèniaca yáaniri yàasu cawèñiriwa. Yái uucullirica, càicanide iyúwa wía iyéyéica abédanamata Jesucristo yáapicha. Wáaniri Dios idéca yàaca walí yái cawèñirica: Idéca iwasàaca wía yàasu yúuwichàacáisi ìchawa ìwalíse yái weebáidáanaca Jesucristo.

³ Bàaluité càicuéca wíade iyúwa yái sùmái nachùulièricaté. Wàyacaté càide iyúwa nàasu wenàiwica libaidéeyéica mawèñiri iyú càiripináta, demonionái idacùacáinaté wáiwitáise bàaluité, níara báawéeyéica ángelca icuèyéica yàasu cáli chènuníseeyéiwa, ichùulièyéica nacái èeri mnanái íiwitáise càmíyeyéica yáalía Dios ìwali.

⁴ Quéwa Dios ínádacatéwa íbànánápinaté ìriwa aléi èeri ìriculé, iná yéeníwaná yàanàcaalíté, yaté Dios íbànúaca ìriwa imusúacaténáwa abéechúa inaná ìcha. Judíosàiricaténi, iná imànicaté càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, iyúwa nacái Dios itàacái ímáaná, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté ichùullacaténá judiónái.

⁵ Dios íbànúacaté ìriwa iwasàacaténá wía ìcha yái càulenéri tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicué, wía judíoca. Càité Dios ìri iwasàaca wía, iwasàacué nacái pía, Dios yeedácaténá wía macáita yéenibepináwa. Iná càmita iwàwacutá wamànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná cayábáanápiná Dios iicáca wíatá.

⁶ Néese yásáidacaténá Dios yéenibeca wía, yá Dios íbànúaca walí Espíritu Santo wawàwaliculé, yái Espíritu Dios ìri íbànuerica. Iná yéewa wáimaca Dios ìri Espíritu Santo íiwitáise iyú: “¡Pía, Wáaniri, cáininéerica waicáca!” iná yéewa wáimaca.

⁷ Càita Dios isùmàireca pía, càmita quirínama demonio idacùca píiwitáise càmíciná nàasu wenàiwica pía quirínama, néese Dios ìri idéca iwasàaca pía náicha. Siúcáise Dios isùmàireca pía, iná Dios idéca nacái iwasàaca pía yàasu yúuwichàacáisi ìchawa.

Pablo se preocupa por los creyentes

⁸ Píacué càmíyeyéica judío, bàaluité càmítacué pialíawa Dios ìwali, yaté càicuéca píade iyúwa demonio yàasu wenàiwica, demonionái idacùacáinacué píiwitáise, píacaténaté nacáaluíná, níara cuwáináca, ípidenéeyéica dionáí, bàaluitéciná piyúunáidacuéca báisíri Diosca nía.

⁹ Quéwacué siúcade pialíacuéwaca Dios ìwali. Cayába cachàini nùumaca Dios idéca iicácuéca pipualé quéchatécáwa imànicaténacué piri cayábéeri. Iná ¿cánacué piwàwa pèepùacawa Dios ìcha peebáidacaténá demonio itàacái àniwa, níái canápinéeyéica càmíyeyéica yáalimá iyúudáaca pía? ¿Cánacué piwàwa pimàacaca nadacùaca píiwitáise àniwa? Pidàbacaalícué pimànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná cayábáanápiná Dios iicácuéca pía, yásí càicuéca píade iyúwa wenàiwica iwàwéeyéica demonio nadacùaca íiwitáise.

¹⁰ Aibanái idéca ichíwáidacuéca pía, iná pidécuéca pidàbaca pimànica macái culto íiwitáaná càide iyúwa judionái imáníiná sábado ìricu, áiba èeri nacái, quèeri imanùbaca nacái, camuí imanùbaca nacái. Càitacué pimànica madécaná culto cayábáanápinácué máadání Dios iicáca pía, piyúunáidacáinacué piwasàanápiná piawawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ìcha ìwalíse yái pimáníináca culto.

¹¹ Iná máini achúmaca nuwàwa nuúnáidacawa píwalicué cawàwanáta canáca iwèni yái nuéwáidáanátécuéca pía. Peebáidacaalícué cachíwéeyéi yàasu tàacáisi, yásí canáca iwèni meedá yái nuéwáidáanátécuéca pía.

¹² Píacué nuénánáca, nusutácué pícha wawási manuísíwata. Piyacué càide iyúwa nùyáaná. Càmita numàni mamáalaacata càulenéri wawási judionái imánirica cayábáanápiná náapicha Dios. Néese nuibàaca nuwàwawa abéerita Jesucristo iwéré iwasàacaténá núa Dios yàasu yúuwichàacáisi ìcha càide iyúwacué píibáanaté piwàwawa Jesucristo iwéré peebáidacaalítécué itàacái quéchatécáwa. Bàaluité nùyacaalítécué piapicha, càmítaté pimàni nulí báawéeri.

¹³ Pialíacuéwa nùuwichàacatéwa uláicái iyú quéchatécáwa nucàlidacaalítécué piri yái tàacáisi ímèerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ìcha.

¹⁴ Yáí nùuwichàanácawa uláicái iyú yáalimáidacatécué iicáwa pía báawáanápínaté piicáca núa, nùasu tàacáisi nacái, máinicáiná báawaca yáí uláicáica. Quéwacué càmítaté báawa píicáca núa uláicái íwalíise. Càmitaté nacái píuca píchawa núa, néese pitàidacatécué núa cayábéeri iyú, peedácatécué núa píataléwa càide iyúwa idéca nacáicaalí Dios yàasu ángel yàanàca píatalécué; ipimànicatécué nulí cayábéeri càide iyúwa idéca nacáicaalí Jesucristo yàanàca píatalécué!

¹⁵ ¿Cánacué càmíta cásímái piwàwa nùapicha càide iyúwaté quéchatécáwa? Nùalimácué nucàlidaca piinàwaná íwali cayábéeri iyú máinicuéca piwàwacaté piyúudàca núa, ínáté píalimácaalícué pimusúadaca pitúíwa pímaacacaténácué nutuúpinátáni, yá pímanícatécué càiritá.

¹⁶ Quéwa siúcade nuináidacawa cawàwanátacué piicáca núa càide iyúwa piúwidewa, íwalíise yáí nucàlidàanacatécué píri báisíiri tàacáisi.

¹⁷ Níara cachíwéeyéica nàacué picàaluíniná, namànicuéca píri máini cayábéeri iyú nacái càmínacaténácué piicáca núa, quéwa càmítacué nawàwa píri cayábéeri. Nawàwacué báawaca piicáca wía píicacaténácué níata càmíiétaquéeri iyú.

¹⁸ Cayábaca nuémlaca áibanái ínnàwaná íwali namànicaalícué píri cayábéeri nawàwacáiná nayúudàacuéca pía. Cayábaca nacái namànicaalícué píri cayábéeri càiripináta, càmíirita abéta nùycatáitacué píapicha.

¹⁹ Píacué càmíneeyéica nuicáca càide iyúwa nuénibewa, máinicué achúmaca nuináidacawa nuwàwaca píwalícué àniwa càide iyúwa achúmáaná inaná iwàwa úuwichàacaalíwa cáiwíiri iyú umusúadacaténá iicá èeri. Yá nùuwichàapínáwa nuwàwalícuéwewa mamáalàacata àta peebáidacataléta Cristo itàacái tàì ímèeri iyú pídeníacaténácué Cristo íwítáise manuúswata.

²⁰ ¡Máinicué nuwàwaca nùyaca píapicha siúcade nutàanícaténácué píapicha éeréeri iyúta, càmícáiná nùalía cayába càinácaalícué iwàwacutáaná nùumaca píri!

El ejemplo de Agar y Sara

²¹ Picàlidacué nulí abéeri wawási, píacué càmíiyéica judío iwàwéeyéica idacuéca íwítáisewewa pímanícaténácué càide iyúwa càulenéeri tàacáisi ímáaná, yáí tàacáisi profeta Moisés itànèericaté ichùullacaténáté judionái. Báiscaalícué piwàwa pímaníca càide iyúwa yáí tàacáisi ímáaná Dios íwasàanápínacué pía yàasu yúuwichàacáisi íchawa, néese ¿cánacué càmítacué péewáidawa íwali cayábéeri iyú píallacaténácuéwewa càinácaalí ímáaná?

²² Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté ímaca: Abraham idèniacaté ínuwa idábáanéechúa ípidenéechúa Sara, càmíichúaca yàasu wenáiwica. Idèniacaté nacái ínuwa ípidenéechúa Agar, úái Sara yàasu wenáiwica íbaidéechúaca nalí mawèníiri iyú càiripináta. Abraham idèniacaté íriwa Ismael Agar yáapicha. Idèniacaté nacái íriwa Isaac Sara yáapicha.

²³ Úái Agarca, nàasu wenáiwica íbaidéechúaca nalí, udéericucaté, néese umusúadaca iicá èeri càide iyúwa macái èeri mnanái imáníiná. Quéwa úái Saraca, càmíichúataté nàasu wenáiwica, umusúadacaté iicá èeri Dios imànicáinaté yáí càmíirica wenáiwica idé imànica, càmícáinaté yáalimá Sara udéericu, quéwa Dios ichàiniadacaté úa udèniacaténá uíriwa Abraham yáapicha càide iyúwaté Dios icàlidàaná Abraham írini quéchatécáwa, càmíiétacanéeri iyú.

²⁴ Yáí tàacáisi pucháiba inaná íwalírica yáasáidaca walí comparación. Níái pucháiba inanáca ímáanáca càicanide iyúwa pucháiba wawási Dios imàníiricaté wenáiwicanái yáapicha yàasu wenáiwicacaténáté nía. Abéeri wawási yácata yáí Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté ichùullacaténá israelitanái nàyamáacaalítéwewa mawiénita manuúri dúli íri ípidenéeri Sinaí, Dios imànicatáicaté nàapicha wawási icúanaté nía. Yáí Moisés yàasu tàacáisca, càicanide iyúwa Agar, úái nàasu wenáiwica íbaidéechúacaté mawèníiri iyú càiripináta. Péemiacué comparación: Macái sùmài imusuéricatéwewa nàasu wenáiwica ícha iwàwacutácaté íbaidaca yáatúa íwacalí íriwa mawèníiri iyú càiripináta. Càita nacái cawínácaalí wenáiwica iwàwéeyéica ísimáidaca Dios íwalíise yáí namáníináca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná, càica níade iyúwa áibanái yàasu wenáiwica íbaidéeyéica mawèníiri iyú càiripináta.

²⁵ Iná Agar ímáanáca càicanide iyúwa Sinaí yàasu manuúri dúli, iyéerica Arabia yàasu cáli ínata. Siúcade Jerusalén iyacaléná mnanái càmíiyéi yeebáida Jesucristo itàacái càica níade iyúwa Agar yéenibe, úái nàasu wenáiwica íbaidéechúacaté mawèníiri iyú càiripináta, níacáiná judionái namànica mamáalàacata càide iyúwa bàalusáimi tàacáisi ímáaná Moisés itànèericaté ichùullacaténá israelitanái, quéwa canácatáita nàalimá càì nawasàaca níawawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

²⁶ Quéwa úái Saraca, càmíichúataté nàasu wenáiwica, ímáanáca càicanide iyúwa wàyacàlepiná chènuníseeri ípidenácataléca wàlisài Jerusalén, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Canácata idacuèri wía iyúwa nàasu wenáiwica íbaidéeyéica mawèníiri iyú càiripináta, Jesucristocáiná idéca íwasàaca wía ícha yáí càulenéeri tàacáisca Moisés ichùuliéricaté iyú israelitanái.

²⁷ Wáallacawa wadèniaca wàyacàlepináwa yái Jerusalén iyacàlená chènuníseérica, yácáiná áiba profeta itànàacaté comparción Jerusalén iwali Dios inùmalicuise. Càica ímáanáca yái comparcióna: Píacué Jerusalén iyacàlená chènuníseéri mìnánáica. Aibanái iicácuéca pía iyúwa máisibáanata meedá càide iyúwa abéechúa inanái càmíchúa yáalímá idèniaca yéeniabewa. Quéwa, siùcade casíimáicué piwàwa manuísíwata, pimáidacué casíimáiri iyú nacái. Manùbapinacué pía náicha níara imàníiyéica mamáalàacata càide iyúwa profeta Moisés yáasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná cayábáanápíná Dios iicáca nía, càica ímáanáca yái comparcióna.

²⁸ Píacué nuénánáica, càicuéca piade iyúwa Abraham líri ípidenéericaté Isaac. Piatacué Dios iiquéeyéica iyúwa Abraham itaquénánáimi. Piatacué Dios icàlidéeyéicaté iwali Abraham íri itaquénánápinaté nía, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁹ Quéwa siùcade áibanái judío càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái namànica walí báawéeri càide iyúwa Agar líri Ismael imànínáté báawéeri Sara líri íri, ípidenéericaté Isaac. Yái Ismael imusúacaté iicá èeri càide iyúwa macái èeri mìnánái iyáaná, quéwa Espíritu Santo imánicaté yái càmíríca wenáiwica idé imànica yéewacaténaté Isaac imusúwa iicá èeri. Càita nacái Espíritu Santo idéca imàacaca Dios yéeniabewa. Yá nacái judíonái imàníiyéica mamáalàacata càide iyúwa Moisés yáasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná nàuwichàidaca wía.

³⁰ Dios ímacaté Abraham íri bàaluité: “Píchùulia píchawa úái Agarca, plasu wenáiwica íbaidéechúaca píri mawèníri iyú; píbànúa úapícha úiri nacái, nàacaténáwa déeculé pícha; canácáiná yéewanápiná íbaidéechúa píri úiri yeedáca písumi yáapícha yái píri Isaac, pídenérieca pínu Sara yáapíchawa, úái càmíchúaca íbaida mawèníri iyú càiripínáta”, càité ímaca.

³¹ Iná píacué nuénánáica, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmíta càí wíade iyúwa Agar yéeniabe, íbaidéeyéipínaté mawèníri iyú càiripínáta càide iyúwa áibanái yáasu wenáiwica meedá. Càmíta iwàwacutá wamànica mamáalàacata càide iyúwa Moisés yáasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná. Néese càica wíade iyúwa Sara yéeniabe, úái càmíchúacaté áibanái yáasu wenáiwica, Jesucristocáiná idéca iwasàaca wía, yéewacaténá Dios yéeniabewa wía.

5

Firmes en la libertad

¹ Cristo idéca iwasàaca wía ícha yái càulenéeri tàacásica profeta Moisés ichùulíericaté iyú israelitanái. Iná càmíta iwàwacutá wamànica càide iyúwa Moisés yáasu tàacáisi ímáaná cayábáanápíná wáapícha Dios Cristo yéetácáinátéwa wáichawalíná wabáyawaná iwálíse iwasàacaténá wía Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha. Iná cachànicué píwítáise pèepunicaténácuéwa macáaluínáwaca. Aibanái iwàwa idacúacuéca píwítáise àniwa iyúwa náasu wenáiwica iwàwacutéeyéica íbaidaca cachàini mawèníri iyú càiripínáta. Náimaca iwàwacutáanáscué pimànica càide iyúwa Moisés yáasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná cayábáanápíná Dios iicácuéca pía. Píacué peebá nachíwa.

² Péemiacué nulí cayába. Núa Pablo núumacué píri, píacué càmíiyéica judío, pimàacacaalícué cachíwéeyéi namànicuéca píri circuncisión píwasàanápínacué píawawa Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha, néese càmítanica Cristo iwasàacué píawa.

³ Nuwàwa nucàlidacuéca píri àniwani: áibacaalí asialí imàacacaalí namànica íri circuncisión cayábáanápíná Dios iicácaní, yásí iwàwacutáca imànica macáita machacàníri iyú càide iyúwa Moisés ichùulíanáté israelitanái.

⁴ Píacué iwàwéeyéica mabáyawanáca Dios iicáca pía iwálíse yái pimànínácuéca càide iyúwa Moisés yáasu tàacáisi ímáaná. Péemiacué cayába: Pídecúca píwèndadaca píwítáisewa Cristo ícha, píucacáinácué píchawani, yái cayábéerica Dios iwàwéericuéca imànica píri.

⁵ Quéwa wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, Espíritu Santo imàacaca wáallacawa, imàaca nacái weebáidaca mabáyawanáanáca Dios iicáca wía.

⁶ Wía iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapícha, canáta iwèni Dios íri áibanái imànicaalí walí circuncisión, càita nacái càmícaalí namàni walí circuncisión. Abéerita iwàwacutá weebáidaca Jesucristo itàacái. Báisícaalí weebáidaca, yásí wamànipíná áibanái íri cayábéeri cànínéeri iyú.

⁷ Quéechatécáwa peebáidacatécué cayába. ¿Cánacué pimàaca áibanái cachíwéeyéi iwèndadaca píwítáise ícha yái báisíri tàacásica?

⁸ Càmíríta Dios yái imènadéericuéca pía; néese Dios idéca imáidacuéca pía iwasàacaténácué pía ícha yái càulenéeri wawásica.

⁹ Aiba comparción ímaca: “Nèewíadacaalí achúmanamata levadura íbesi yéewi, yásí levadura imàacaca macáita íbesi iníisàacawa”, càí ímaca. Càita nacái pimàacacaalícué áiba wenáiwica yéewáidacuéca pía cachíwéeri tàacáisi iyú, yásí mesúnamáita macáita piméeràapínácuéca wáisíri tàacáisi ícha.

¹⁰ Quéwa manuica nuínáidacawa nuwàwawa Wáiwacali ìwali càmlínápinácué pínáidawa áibalé ìcha yáí nuínáidáanácawa. Nùalía nacáíwa Dios yúuwichàidáanápiná abédanama macáita cawinácaalí imèniadéericuécua pía cachìwéeri tàacáisi iyú.

¹¹ Píacué nuénánáica píaliacuécua cayába càmita nuchùulia wenàiwica namànnínápiná nalíwa circuncisión cayábáanápiná Dios iicáca nía. Nucálidacaalí mamáalàacata nalítáni, yásí judionáí càmita nàuwichàida mamáalàacata nùatá nùasu tàacáisi ìwalísewa, níacáiná judioca nuwàwaca macáita namànica circuncisión, náimacáiná càmitasa cayába Dios iicáca wenàiwica càmiyéica imàni circuncisión. Quéwa báawaca meedá judionáí iicáca nucálidáaná Cristo ìwali yéetáanátéwa cruz ìwali wáichawalíná iwàsàcaténá wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ìcha.

¹² Quéwa níara imèniadéeyéicuécua pía cachìwéeri tàacáisi iyú pímacacaténácué namànica pírì circuncisión cayábáanápiná Dios iicáca pía, néese çcáná càmita nèepùawa pílichacué náiriadacaténá naináwatá? Báawacáiná Dios iicáca yáí nachùullanácuécua pímanica circuncisión, píacué càmiyéica judío.

¹³ Néeni píacué nuénánáica, Dios idéca imáidacuécua pía iwàsàcaténácué pía yéewanápinácué pèpuníacawa matuibanáiri iyú. Càmitacué iwàwacutá pímanica càide iyúwa càulenféeri tàacáisi ímáaná Moisés itànèericaté, quéwa picácué pímaní máiwitáiseéri iyú meedá càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi iwàwáaná imànica mamáalàacata. Néese piyúudáayacuécua píasáidacaténácué cáinináca píicáyacacawa.

¹⁴ Macáita tàacáisi Moisés itànèericaté Dios inùmalicuise ímáanáca abéerita wawàsi. Càì ímaca yáí abéerita ichùullacanásica máiniiri iwàwacutáca weebáidaca: “Cáininá píicáca áibanáí wenàiwica, càide iyúwa cáinináaná píicáca píawawa”, càì ímaca.

¹⁵ Picácué picuísáyacawa, càita nacáí picácué pitàaní báawéeri iyú píriwáaca càide iyúwa cuwèesínáí yaamiayacacalíwa, nayáayacaca nacáíwa. Pímanícaallicuè càiri báawéeri, néese càmitacué quirínama cáinináca píicáyacacawa, yá nacáí càmitacué quirínama pèebáida Cristo itàacáí.

Los deseos humanos y la vida por el Espíritu

¹⁶ Iná núumacué píri: Píyacué càide iyúwa Espíritu Santo ichùullanácué pía. Picácué pímaní càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi iwàwáanácué pímanica píbáyawanáwa.

¹⁷ Yácáiná wáiwitáise bàaluisàimi yúuwidaca imànica Espíritu Santo. Càita nacáí Espíritu Santo yúuwidaca imànica wáiwitáise bàaluisàimi iwàwéerica wamànica wabáyawanáwa. Yá máini nàuwidéyacacawa náipunitawáaca iná càulenácuécua pímanica cayábéeri càide iyúwa píwàwáaná.

¹⁸ Quéwa Espíritu Santo icùacaallicué píiwitáise, néese càmita yéewa Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi icháawáacuécua píbáyawaná, pímaníacáinácué cayábéeri càide iyúwa Dios ichùullaná.

¹⁹ Macáita wáaliacawa càinácaalí iyú namànica níara yéepuníyéicawa càide iyúwa náiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaná nía: Naimáca áiba yáapicha càmiíchúaca náinusíwa, càmiíríca nacáí nanlrisíwa; namàni nacáí nainá iyúwa casaquèeri wawàsi càmiíríca Dios íbatàa wenàiwica imànica; namànica macáí báawéeri íwitáaná máaléqueeri iyú, mabáiniiri iyú áibanáí yàacúesemi.

²⁰ Nàaca cuwáináí yéenáíwaná icàaluíná, níái ídoloca; namàni nacáí namàliyéidewa namáidacaténá demonionáí iyúudáanápiná nía; nàuwidéyacacawa náipunitawáaca. Nacuísáyacacawa; báawaca naicáyacacawa náasu cawèniiri ìwalísewáaca. Ráunamáita calúaca nía. Namànica macáí wawási nalípináwa meedá; càmita nawàwa abédanaméeri náiwitáise áibanáí yáapicha; naseríaca náichawáaca.

²¹ Nawàwa needáca nàasupináwa áibanáí wenàiwica yàasu; nanúaca wenàiwica; icáméeyéi nacáí; camúnica nía, iyéyéica máini manuí iyáacaléwa; yá namànica macáí báawéeri íwitáaná. Càita nùaláacuécua pía siúca àniwade càide iyúwaté nucálidáanácué píri bàaluité: Macáí wenàiwica imàniyéica ìyaca íbáyawanáwa càì mamáalàacata, canáca yéewanápiná nawàlúacawa Dios iyacále iriculé Dios icùacataléca macáita chènuniré.

²² Quéwa Espíritu Santo icùacaalí wáiwitáise, yásí cáinináca waicáca áibanáí; cayábaca nacáí wawàwa; matuibanáica nacáí wáiwitáise; wàideníaca nacáí wàuwichàanáwa matuibanáiri iyú áibanáí imànicalí walí báawéeri; cayábaca nacáí wáiwitáise; wamàni nacáí áibanáí írí cayábéeri; wamànica macáita machacàniiri iyú yéewanápiná manuica áibanáí íináidacawa iwàwawa wàwali.

²³ Espíritu Santo icùacaalí wáiwitáise, yá càmita cáimacáí waicá wíawawa áibanáí ìcha; wacùca nacáí wíawawa ípíchaná wamànica wabáyawanáwa. Iná wamàcacaalí Espíritu Santo icùaca wáiwitáise, yásí wamànica wàyaca càide iyúwa Dios itàacáí ichùullaná wía.

²⁴ Càide iyúwaté natàtáaná Jesucristo cruz ìwali, càita nacáí wía Jesucristo yàasunáica, wadéca wawènúacawa wáiwitáise bàaluisàimi ìchawa, càide iyúwa wadéca nacáicaalí watàtáaca wáiwitáise bàaluisàimiwa cruz ìwali yéetácaténáwa, macáita yáí wabáyawanáca wawàwéerica

wamànica. Càita iwàwacutá waicáca wíawawa iyúwa yéetéeyéimiwa càmíyéica yáalimá imànica ibáyawanáwa, ipíchaná wamànica wabáyawanáwa.

²⁵ Espíritu Santo idéca yàaca wacáuca wàlisài càmírira imáaláawa, íná iwàwacutá wamàcaca Espíritu Santo icùaca wáiwitáise wamànicaténá càide iyúwa ichùullaná wía.

²⁶ Picácué cáimacái waicáca wíawawa áibanái ícha. Picácué nacái wáalimáidaca waicá wíawáaca calúanápiná wamànyacacawa. Picácué nacái báawa waicáyacacawa wàasu cawèníri iwálisewáaca.

6

Ayúdense unos a otros

¹ Píacué nuénánáica, píalíacaalíwa abéeri péená idéca imànica isicúata ibáyawanáwa, néese abénameyéeyí pèewi Espíritu Santo icuèyéica íiwitáise níata iwàwacutá iyúudàacani iwènúadacaténá íiwitáisewa Dios irípiná àniwa, nàalàacani nacái imàacáanápiná íchawa ibáyawanáwa. Quéwa iwàwacutácué píalàacani éeréeri iyú. Píicácué píchawa cayába nacái ipíchaná Satanás yáalimáidacuéca píá nacái pímanínápinácuéca píbáyawanáwa.

² Piyúudàayacacuéwa píwènúadánápiná píiwitáisewa Dios irípiná àniwa píbáyawaná íchacuéwa. Càipínacué pímaníca càide iyúwaté Cristo ichùullaná wía, wía yeebáidéyéica itàcái.

³ Picácué cachàini waicáca wíawawa áibanái ícha, wíacáiná èeri mìnanaí, càmita báisi cachàinica wía. Cáimacáicaalí waicáca wíawawa áibanái ícha, yásí wachíwáidacáita wíawawa meedá.

⁴ Macáitacué iwàwacutá píináidacawa píwàwallcuésewa iwali yái pímanírícuéca asáisi cayábacaalíni. Néese cayábacaalíni, yásí yáalimácué casímáica píá píwàwallcuésewa iwali yái pímaníríca. Iwàwacutácué càmita cáimacái píicáca píawawa áibanái ícha.

⁵ Macáicáináta wía èeri mìnanaíca áibaalí wawàwaca wamànica wabáyawanáwa, canácáiná mabáyawanéeri cháí èeri irícu.

⁶ Cawinácaalícué yéewáida píá iyú yái Dios itàcái íméerica Jesucristo iwasàaca wenáiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, píacué yàasupíná macái píasu yéenáwa cayábéeri íiwitáaná imanúbaca píacaténácué iwèni.

⁷ Abénameyéeyí cachíwéeyí náimaca càmitasa yéewa Dios íicáca yái pímanírícuéca, càmitasa nacái yúuwichàidapínacué píawa píbáyawaná iwaliwa. Quéwa nachíwa meedá. Picácué peebá nalí. Càmítacué yéewa píchíwáidaca Dios, píicáanicaténácaíta iquíniná meedá. Péemíacué comparación: Aiba íbànacaalí bânacalé íimi, yásí yeedáca yái bânacalé íiwitáaná iyacanáca yàasu èeri irícu. Càita nacái, càinácaalícué pímaníca, yásí Dios yàapínacué píwèni.

⁸ Cawinácaalí imàníríca íbáyawanáwa càide iyúwa íiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná, yéetápinácaawa yúuwichàacaténáwa càiripináta. Quéwa cawinácaalí imàníríca càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, yeedápináca íríwa ícáucawa càmíri imáaláawa Espíritu Santo yèeripináca írí.

⁹ Iná iwàwacutá càmita waméyáawa wamànica cayábéeri, yácáiná càmicaalí waméyáawa wamànica cayábéeri, yásí Dios yàapíná walí wàasu cawèníriwa áibaalípiná yéenáwaná yàanáacatalépináca.

¹⁰ Iná chácatáinápinácaalí wáalimáca wamànica cayábéeri, iwàwacutá wamànica cayábéeri macái íríta, cachàiníwanái nacái nalí waiquéyéica iyúwa wéénánáisiwawa neebáidacáiná Jesucristo itàcái.

Advertencias y saludos finales

¹¹ ¡Píicácué yái manuírí letra nutànèericuéca pírí síucade nutànàcaténácué pírí yái achúmèerína tàacáisica núcáapi iyúwa!

¹² Níara ichùuliyéica pímanínápinácué píriwa circuncisión nacálidaca càiri cachíwéeri tàacáisi cayábacaténácaíta áibanái judíonái íicáca nía meedá. Càmita nawàwa judíonái yúuwichàidaca nía iwálise yái nacálidáanáca tàacáisi íméerica Jesucristo yéetáanátéwa cruz iwali wáichawalíná iwasàacaténá wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

¹³ Níara judíoca càmita namàni macáita càide iyúwa profeta Moisés yàasu tàacáisi ichùullaná judíonái imànica. Canácata yáaliméerica imànica macáita machacàníri iyú càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Nawàwacáita nacálidaca naináwanáwa píwalícué canúmaséeri iyú meedá; nawàwa nacálidaca nachùullacuéca píá pímanícaténácué circuncisión áibanáicaténá yáalíacawa néewáidacalécuéca píá, níái cachíwéyéica.

¹⁴ Quéwa càmita nuwàwa nucálidaca nuináwanáwa canúmaséeri iyú. Néese nuwàwa nucálidaca abéerita Wáiwacali Jesucristo íináwaná iwali, yéetácatéwa cruz iwali iwasàacaténá wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Cristo yéetácatéwa cruz iwali nuíchawalíná, íná nuicáca núawawa nacái càide iyúwa wenáiwica yéetéericatéwa ícha macái wawàsi báawéerica èeri

mìnanáí iwàwéerica numànica. Canéeri nulí iwèni macáita yáí báawéerica, càmita quirínama nuwàwa numàni càì.

¹⁵ Néese, wàyacaalí abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá canéeri walí iwèni wasèenái imànicaalí walí circuncisión, càita nacáí càmicaalí namànité walí circuncisión. Abéerita cawènírica walí yáí Dios iwàlisàidáanáca wáiwitáise, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁶ Nusutácué Dios ícha pirípinácué imàcáanápíná piyaca matúbanáiri iyú, iicáanápínácué pipualé nacáí, macáitacué pía yeebáidéeyéica càide iyúwa nucàlidáanácué piríni, macáitacué pía nacáí Dios yáasu wenàiwicaca báisiri iyú.

¹⁷ Siúcáise de càmita nuwàwa áibanáí íimaca càmitasa Jesús ibànùu núa, nasàiwicacaténá nulí wawási. Yáí cabèesi yáaminá nùwalíserica yáasáidaca amaléeri iyú nudéca nùuwichàacawa Jesús irípiná yáasu wenàiwicacáiná núa.

¹⁸ Piacué nuénánáica, nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha pirípinácué imànínápíná pirí cayábéeri mawèníiri iyú, macáitacué pía. Báisíta, amén.

EFESIOS

Saludo

¹ Núa Pablo, nubànüacué piri cuyàluta, núa abéeri Jesucristo yàasu apóstol. Jesucristo ibànüaca núa nucàlidacaténá wenàiwicanái irí tàacáisi càide iyüwa Dios iwàwáaná, Dios imáidacáiná núa. Nubànüacué piri cuyàluta, piacué Dios yàasu wenàiwicaca yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái iyéeyéica Efeso iyacàlená írìcu.

² Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namàninápinácué piri cayábéeri mawèñiri iyü, namàcáanápinácué nacái piyaca matuìbanáita.

Bendiciones espirituales en Cristo

³ Wáacué Dios irí cayábéeri, yái Wáiwacali Jesucristo Yáanirica, Dioscáiná idéca imànica walí cayábéeri Cristo iwalíse, yái wáyéerica abédanamata yáapicha, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Dios idéca imànica walí macái cayábéeri íiwitáaná chènuniiséeri iyüüdeeripiná wáiwitáise, wáyacáiná abédanamata Cristo yáapicha.

⁴ Dios yeedácaté wía yàasu wenàiwicacaténá wía, ipíchawáiseté idàbaca èeri yáaliacáinátéwa Cristo yéetáanápinátéwa wáichawalíná. Dios yeedácaté wía imàacacaténá wáyaca yáapicha chènuniré, wáibaidacaténá nacái abéerita Dios írìpiná mabáyawanéeri iyü Dios iicápiná.

⁵ Cáininácináté Dios iicáca wía èeri ipíchawáiseté, ináté íináidawa yeedáanápináté wía iicacaténá wía iyüwa yéenibewa. Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná càide iyúwaté Dios íináidáanátéwa. Iná Dios iicáca wía iyüwa yéenibewa.

⁶ Iná wàca Dios irí cayábéeri mamáalàacata imànicáiná walí cayábéeri manuísüwata mawèñiri iyü. Càité Dios imànica walí cayábéeri, imàacacaté Iiri yéetácawa wáichawalíná, yái Iirica cáininéerica Dios iicáca.

⁷ Cáinináciná Dios iicáca wía, iná ibànüacaté Iiriwa yéetácaténátéwa wáichawalíná. Dios Iiri íraná imusúacatéwa ícha cruz ìwali yéetácalítéwa wáichawalíná, iná Dios idéca iwasàca wía yàasu yüuwichàacáisi íchawa, imàaca nacái iwàwawa wabáyawaná ícha, bàaluitécáiná Dios iwàwacaté imànica walí cayábéeri mawèñiri iyü. Dios imànicáiná wenàiwicanái irí cayábéeri manuísüwata càmíri imáalàawa.

⁸ Dios idéca yásáidaca walí cáinináca iicáca wía. Wáaliacawa cáinináca iicáca wía imàacacáiná cáaliacáica wía wáaliacaténá macái wawási ìwali, yái iwàwacutéerica wáaliacawa ìwali wáyacaténá machacàniri iyü càide iyüwa Dios iwàwáaná.

⁹ Dios imàaca nacái wáaliacawa yàasu cayábéeri ìwali, yái cayábéerica Dios iwàwéericaté imànica walí, càmírité wenàiwicanái yáaliawa ìwali quéchatécáwa. Dios íináidacáináté ibànüanápináté Cristo aléi èeri írìculé imànicaténá càide iyüwa Dios iwàwáaná.

¹⁰ Aibaalípiná Dios imànipiná càide iyúwaté íináidáanáwa imàninápiná alétade yéenáiwaná yàanàacatalépináta. Càipiná Dios imànica: Imàacapiná Cristo icüaca macáita iyéerica chènuniré, chá nacái èeri írìcu.

¹¹ Dios yeedácaté wía èeri ipíchawáiseté imàacacaténá wáyaca abédanamata Cristo yáapicha, wía yeebáidéeyéica itàacái, yéewanápiná weedáca walíwa yái cawèñirica càide iyúwaté Dios íináidáanáwa imàcáanápináté walíni, yái Dios imànirica macái wawási machacàniri iyü, cayábéeri iyü nacái càide iyüwa iwàwáaná imànicani.

¹² Dios idéca càì imànica walí, wía judíoca, níái idàbánéeyécáwaca yeebáidaca Cristo ìwali yéewanápiná wáyaca machacàniri iyü cháì èeri írìcu, yéewacaténá áibanái canánama yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái manuíri cayábéerica Dios imànirica mawèñiri iyü wenàiwicanái irí.

¹³ Piacué nacái càmíyéica judío, bàaluité péemiacuéca yái báisiliri tàacáisi icàlidéerica Cristo iwàwaca iwasàca pía Dios yàasu yüuwichàacáisi ícha, yá peebáidacatécué Cristo itàacái. Ináté Dios imàacacué piyaca abédanamata Cristo yáapicha, Dios imàacacué nacái Espíritu Santo iwàlucawa piwàwaliculé càide iyúwaté Dios ímáaná, píalífacaténácuéwa Dios yàasunáica pía.

¹⁴ Espíritu Santo iyacáiná wawáwalicu íná yéewa wáaliacawa báisiliri iyü Dios imàcáanápiná walí macáita yái cawèñirica càide iyüwa icàlidáaná walíni, áiba èeriwa idécánámi imáalàidaca iwasàca wía, wía yàasunáica, yéewacaténá áibanái canánama yáapináca Dios irí cayábéeri ìwali yái cayábéeri manuírica Dios imànirica mawèñiri iyü wenàiwicanái irí.

Pablo pide a Dios que dé sabiduría a los creyentes

¹⁵ Nudéca nuémíacuéca piináwana ìwali íná yéewa núaliacawa peebáidacuéca Wáiwacali Jesús itàacái. Nudéca nuémíaca nacái cáininácuéca piicáca macái Dios yàasu wenàiwicanái.

¹⁶ Iná nùaca Dios irí cayábéeri mamáalàacata piwalicué. Yá nusutácué Dios ícha pirípinácué.

¹⁷ Nusutácué Dios ícha pirípinácué, yái Wáiwacali Jesucristo Icuèrináca, yái Wáaniri Dios cachàinirica íiwitáise, icànéerica mèlumèluiri iyü. Nusutácué Dios ícha pirípinácué

imàacáanápiná cáaliácáica pía Espíritu Santo yáaliácái iyú, píaliácáténácué péemiaca cayába cáinácaalí ímáaná yái tàacáisica, píaliácáténácué nacái Dios íwali cayábéeri iyú cachàiniwanái mamáalàacata.

¹⁸ Nusutácué Dios ícha pirípinácué amalácáténá imànica píiwitáise píaliácáténácuéwa íwali yái cawènírica Dios imàaqueeripínácuéca pirí. Dios idéca imáidacuéca pía picúanápinácué imàacaca piríni, cawèníricáinái yái cayábéerica, manuísíwata nacái, áibaalcáiná Dios imàacapínácué píyaca yáapícha chènuniré cáimiétacanéeri iyú manuísíwata, máini mèlumèluíri iyú nacái, piácué Dios yáasu wenáiwicaca.

¹⁹ Nusutácué nacái Dios ícha pirípinácué píaliácáténácuéwa Dios ichàini íwali máini manuírí camíri imáalàawa nacái, camíri nacái yéewa wáalimáidacani, cáinácaalí imanuíca, yái ichàini manuíríca iyéerica wawáwalícu, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Yái ichàinica iyéerica wawáwalícu, yácata Dios ichàini manuíríca Dios yáasáidéericaté cachàiníri iyú, manuísíwata nacái imichàidacaalíté Cristo yéetácáisi ícha.

²⁰ Dios imichàidacaté Cristo yéetácáisi ícha cachàiníri íwiwáise iyúwa, néeseté Dios imàacaca ichàini iyúwa Cristo yáawinacáténátéwa Dios yéewápuwáise chènuniré icúacáténá macáita Dios yáapícha. Yácata Dios ichàini manuíríca iyéerica wawáwalícu.

²¹ Dios imichàidacaté Cristo chènuniré, yá imàacacaté Cristo icúaca macái chàinisi íwiwáaná, macái íwiwáisesi íwiwáaná nacái, macái nacuèrinánái íwiwáaná nacái, macái náiwacanánái íwiwáaná nacái, macái wawási iyéerica nacái. Siúcáisede Cristo icúaca macáita, icúapíná macáita nacái áibaalí iwáalisáidacaalípiná macáita.

²² Dios idéca imàacaca Cristo írí macái íwiwáise, Cristo icúacáténá macáita. Dios idéca nacái íbalúadaca Cristo wáiwitáupíná icúacáténá wía macáita, wía yeebáidéeyéica itàacái.

²³ Wíacáiná yeebáidéeyéica Cristo itàacái, cáica wíade iyúwa Cristo iiná cháí èeri írícu, wáiwitáupúcináni yái Cristoca, yái icuèrica macáita, iyaca macáita nacái, yáaliméeri nacái imànica macáita càide iyúwa iwáwáaná.

2

Salvos por el amor de Dios

¹ Bàaluité píyacatécué iyúwa yéetéeyéimiwa píbáyawaná íwalísewa píucacáinácuéwa Dios ícha.

² Pèepunicatécuéwa píbáyawaná yáapíchawa, pímanícáinátécué càide iyúwa èeri mánanái imáníni, iyúwa nacái Satanás iwáwáaná, yái ichùulíerica demonionái iyéeyéica cáuli írícu, ichùulíerica nacái èeri mánanái íwiwáise camíiyéica yeebáida Dios itàacái.

³ Càité wáyaca nacái macáita bàaluité, wía judíoca. Yá wamánicaté macáita càide iyúwaté wawáwáaná wamànica meedá macáita wawási Dios imáisaníerica wamànica. Wamánicaté wabáyawanáwa càide iyúwaté wáiwitáise cabáyawanéeri iwáwáaná, iyúwaté nacái wáináidáaná wamáníinápiná. Báawacáináté wáiwitáise, ínáté iwáwacutáca Dios yúuwichàidaca wía manuísíwata, iyúwa áibanái èeri mánanái canánama camíiyéica judío.

⁴ Quéwa Dios íicáté wapuálé manuísíwata, yáté máini cáinínaca íicáca wía.

⁵ Ewitaté wáyacáaníta càide iyúwa yéetéeyéimiwa, wáucacáinácuéwa Dios ícha wabáyawaná íwalísewa, cáicáaníta cáinínacaté Dios íicáca wía. Ináté imàacacué wáyaca abédanamata Cristo yáapícha. Càité Dios yáaca wacáuca camíri imáalàawa. Pídecúeca pímusúacawa Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha Dioscáiná imànicatécué pirí yái cayábéerica mawèníri iyú.

⁶ Wáyacáiná abédanamata Cristo Jesús yáapícha, yái imichèericatéwa yéetácáisi ícha, íná Dios íicáca wía càide iyúwa idéca nacáicaalí Dios imichàidaca wía yéetácáisi ícha, Dioscáiná idéca yáaca wacáuca wálisái wáyacáténá machacáiníri iyú càide iyúwa Dios iwáwáaná. Dios íicáca wía nacái càide iyúwa wadéca nacáicaalí wáawinacawa Cristo Jesús yáapícha chènuniré wacúacáténá macáita Cristo yáapícha, yái yáawinéericatéwa néré icúacáténá macáita.

⁷ Càita Dios idéca imànica walí yéewacáténá yáasáidaca càiripínáta cáinínaca íicáca wía manuísíwata èeri camíri imáalàawa, yáasáidacáténá nacái imáníinaca walí cayábéeri mawèníri iyú Cristo Jesús yéetácáinátéwa wáichawalíná, yái wáyéerica abédanamata yáapícha.

⁸ Dios idéca iwásáacuéca pía yáasu yúuwichàacáisi ícha, Dioscáiná imànicatécué pirí yái cayábéerica mawèníri iyú peebáidacáinátécué Cristo Jesús. Càmitacué píalímá píibaidaca ìwalínápiná peedacáténácué piríwani yái iwásàanácuéca pía. Néese Dioscata yái yéericuéca piríni mawèníri iyú.

⁹ Canáca wáaliméeri wamànica Dios iwásàacáténá wía yáasu yúuwichàacáisi íchawa, íná camíta yéewa canúmaséeca wía íwali, cachàinacáténá waicáca wíawawa áibanái ícha.

¹⁰ Yácáiná Dioscata yái idábéerica wía wálisái iyú wáyacáténá abédanamata Cristo Jesús yáapícha yéewanápiná wamànica cayábéeri càide iyúwaté Dios íináidáanáwa bàaluité wáwali wamáníinápináté cayábéeri.

La paz que tenemos por medio de Cristo

¹¹ Iná piwàwalicué càinácaalíté piyáaná bàaluité. Càmitacué judío pía iná judiónái náimacuéca piwali “càmíiyéi imàni circuncisión”, nácáiná Dios imànité piápicha circuncisión asianái ìimami ìwali. Yá náimaca nalíwáaca “wía imàníiyéica circuncisión”, náimaca. Iná báawaca judiónái iicaca càmíiyéi judío iyúwa casaquèyeyéi Dios ícha.

¹² Piwàwalicué càinácaalíté piyáaná: Bàaluité càmitacué píaliawa Cristo ìwali. Càmitacué Israel itaquénánámi yéená pía. Càmitacué Dios imànité piápicha wawàsi imànicaténaté pírí cayábéeri càide iyúwaté imàníná wawàsi israelitanái yáapicha. Piyacatécué cháí èeri írìcu canéeyéitaté icuèriná Dios, càmitaté nacái píaliawa Dios ìwali. Canátatécué pírí abéeri iyúudèeripínacué pía.

¹³ Quéwa Cristo Jesús íraná imusúacatéwa ícha cruz ìwali, yáté yéetácawa wáichawalíná. Inacué siúcáisede piyaca abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Píacué càmíiyéica judío, iyéeyéicaté iyúwa yúquèyeyéiwa Dios ícha, Dios idéca imawiéndacuéca írìwa pía, Cristo Jesús yéetácáinatéwa píchawalínacué.

¹⁴ Cristo imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca, wía yeebáidéeyéica itàacái. Abéerita wenáiwica íwiitáná imànica wía, wía judioca, píacué nacái càmíiyéica judío. Cristo imáalàidacaté wáicha nacái canánamani yái wàuwidéyacáanácawa càide iyúwa idéca nacáicaalí imáalàidaca manuírì iwáiná iyéericaté bamuchúamibáa wáicha.

¹⁵ Cristo imáalàidacaté iiná iyúwani, yái wàuwidéyacáanácawa yéetácáinatéwa cruz ìwali. Bàaluitécáiná Dios ichúullaca israelitanái imànínápiná madécaná càulenéeri wawàsi masacàacaténaté Dios iicaca náiwitáise. Quéwa Cristo yéetácatéwa imáalàidacaténá ichàini, yái tàacáisi bàaluisáimica, iná Cristo idéca iwasáaca macái wenáiwicanái. Yá imàacaca wáyaca càide iyúwa abéerita wenáiwica íwiitáná wálisàna, wía judioca, píacué nacái càmíiyéica judío, wáyacaténá abédanamata Cristo yáapicha. Càite imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca.

¹⁶ Cristo yéetácáinatéwa cruz ìwali, yá imáalàidacaté wàuwidéyacáanáwa, wía pucháiba íwiitáná wenáiwicaca. Yá Cristo imàacaca cayábaca wáapicha Dios, yá idéca imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca càide iyúwa abéeri wenáiwica.

¹⁷ Cristo yàanàacaté chènuníise icàlidacaténá walí macáita yái cayábéeri tàacáisica wáalíacaténáwa càinácaalí yéewa cayábaca wáapicha Dios, píacué càmíiyéica judío iyéeyéicaté iyúwa yúquèyeyéiwa Dios ícha, wía nacái judioca, yáaliyéyíicatéwa Dios ínánáiná ìwali.

¹⁸ Cristo yéetácatéwa wáichawalíná, iná cayábaca wáapicha Wáaniri Dios, macáita wía, píacué nacái, Espíritu Santo iyúudáacáiná wía macáita.

¹⁹ Iná càmitacué piya iyúwa canéeyéi yàasu cáli, iyúwa nacái càmíiyéi wéenanái, píacué càmíiyéica judío, néese piyacuéca wáapicha iyúwa wàasu cáli néeseeyéi, wía Dios yàasu wenáiwicaca, yá Dios yéenibecuéca pía wáapicha.

²⁰ Càicué pía wáapicha iyúwa capíi ibàluèricawa cachàinírì ìba ínata. Níara apóstolca, profetanái nacái, càica níade iyúwa cachàinírì ìba capíi ibàluèricawa ínata, nacàlidacáinaté tàacáisi Dios inumalicuise queéchatécáwa, yéewacaténá wenáiwicanái yeebáidaca Jesucristo itàacái. Yái Jesucristoca, càicanide iyúwa capíi yàasu ìba cachàinírì náicha canánama, màinírì iwàwacutáaca capíi írìpiná, Wáiwacalícáináni, yái Jesucristo wáyéerica abédanamata yáapicha.

²¹ Càide iyúwa wenáiwicanái ibàlùadacaalí ìba icapèená, càita nacái macáita wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái iwàwacutá abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca macáita càide iyúwa wamànica nacáicaalí templo abéta Wáiwacali írìpináwa, wáyacáiná abédanamata Cristo yáapicha.

²² Iná píacué iyéeyéica abédanamata Cristo yáapicha, abédanamacué píiwitáise piápichawáaca yéewanápinacué piyaca càide iyúwa templo Dios iyéerica írìcu, Espíritu Santo iyacáinácué piwàwalicú.

3

Pablo encargado de llevar el evangelio a los no judíos

¹ Dios idéca imànacuéca pírí cayábéeri mawènírì iyú, píacué càmíiyéica judío, iná yéewa presoca núa, núa Pablo, nucàlidacáiná Cristo Jesús itàacái càmíiyéi judío írì.

² Núaliacawa pídecuéca péemiaca nuináná ìwali Dios imànínaté nulí cayábéeri mawènírì iyú ichúullanaté nucàlidáanápinacué pírí itàacái, píacué càmíiyéica judío.

³ Dios idéca imàacaca núaliacawa càinácaalíté ínàidacawa imànínápiná, càmíiríté imàaca áibanái yáalía ìwali. Dios idéca imàacaca núaliacawa, yá nudéca nucàlidacuéca píriní maléenéeri cuyàluta írìcu.

⁴ Píleecaalícúeni, yásí píaliacuéwa núaliacawa ìwali yái tàacáisi Dios ibèericaté áibanái ícha, Cristo yáasáidéerica nulí.

⁵ Bàaluité Dios càmita imàaca wenàiwicaná yáaliacawa yá tàacáisi ìwali, quéwa Dios idéca imàacaca Espíritu Santo yáasáidaca nalíni, níái Dios yáasu apóstolca, profetanáí nacáí, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçuése siùcade.

⁶ Yácata tàacáisi ibàacanéri: Níái càmlíyéica judío, neebáidacaalí yáí tàacáisi cayábéeri ímérica Cristo Jesús iwasaaca wenàiwicanáí Dios yáasu yúuwichàacáisi fícha, yá Dios imànipínaca nalíwa cayábéeri manuísíwata abédanamata càide iyúwa imàníníná cayábéeri judíonáí írí, cawínacaalí yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacáí, nàyacáiná iyúwa abéeri wenàiwica iíná, yáí Cristo iínaca, judíonáí yáapícha, Dioscáiná idéca imànica wawàsi nacáí càmlíyeyí judío yáapícha imàníníná nálí cayábéeri nàyacaalí abédanamata Cristo Jesús yáapícha, càide iyúwa Dios imàníníná cayábéeri judíonáí írí.

⁷ Dios idéca imànica nulí càiri cayábéeri mawèníri iyú: Imàacaca nuíbaidaca írípiná nucàlidacaténá yáí tàacáisica. Càité Dios imànica nulí cayábéeri mawèníri iyú, ichàiniadaca nacáí núa íiwitáise cachàníri iyúwa.

⁸ Núcata yáí càmirica cachàini náicha canánama Dios yáasu wenàiwica, quéwa Dios idéca imànica nulí càiri cayábéeri mawèníri iyú: Imàacaca nucàlidaca cayábéeri tàacáisi càmlíyeyí judío írí, yáí tàacáisi icàlidéerica walí máini cayábéerica Cristo íiwitáise, imàni nacáí wenàiwica írí cayábéeri manuísíwata. Canácata wenàiwica yáaliméeri íputáaca yáí cawènírica Cristo idèniérica, yá nacáí cayábéeri manuírca Cristo imànírica nucàlidáanápíná macáí wenàiwica írí.

⁹ Yácata Dios, yáí idàbéericaté macáita, idéca ichùullaca nucàlidáanápíná macáí wenàiwica írí càinàaalíté Dios ínàidacawa ibàacanéri iyú bàaluitésíwa, yáí tàacáisi Dios ibèericaté bàaluitésíwa.

¹⁰ Càité Dios imànica yéewanápiná macáí ángel íwacanánáí iyéeyéica chènuniré, demonio íwacanánáí nacáí icuèyéica yáasu cáliwa cáuli írìcu, náaliacawa átata cayábéeri iyú máini cáaliacáica Dios áibanáí fícha canánama imànicaténá macáí íiwitáanata càulenéri wawàsi. Càí nadéca náaliacawa naicácáiná Dios imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca, macáita wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí iwasaacaténá wía Dios yáasu yúuwichàacáisi fícha.

¹¹ Dios idéca imànica càide iyúwaté ínàidáanáwa bàaluitésíwa èeri ípíchawáiseté. Yá Wáiwacali Jesucristo idéca imànica macáita cayábéeri iyú càide iyúwaté Dios iwàwáaná Wáiwacali imànica.

¹² Néese wàycáiná abédanamata Cristo yáapícha, yá macàaluínínata wasutáca wíawawa Dios fícha wamawéniadacaténáni. Yá manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali wasutácaténá fícha weebáidacáiná Cristo itàacáí.

¹³ Iná nusutácué pícha wawàsi manuísíwata càmlínápinácué píináidáaníwa ìwalíise yáí nùuwichàanácucawa píwalíise nucàlidacáinaté píricué Dios itàacáí. Néese píchàiniadacué píwàwawa, yácáiná yáí nùuwichàanácawa imàacaca áibanáí íicácuéca pía càimiétaquéeri iyú.

El amor de Cristo

¹⁴ Iná nubàlùacawa nùulu ipùata iyúwa Wáaniri Dios írí nùacaténá icàaluíná.

¹⁵ Macáita Dios yáasunáí iyéeyéica cháí èeri írìcu, nía nacáí iyéeyéica chènuniré, Dios idéca idábaca nía.

¹⁶ Yáí Wáaniri Dios, máini cachànica íiwitáise náicha canánama, icànéri nacáí mèlùmèluíri iyú mamàalàacata, imàníri nacáí walí cayábéeri mawèníri iyú càiripínata càmlíri imàalàawa. Nusutácué Wáaniri Dios fícha píripínácué ichàiniadáanápíná píiwitáise manuísíwata Espíritu Santo ichàini manuírca iyú.

¹⁷ Nusutácué Dios fícha píripínácué imàacáanápíná peebáidaca Cristo itàacáí yéewanápinácué Cristo iyaca píwàwalícu. Càipínácué cachànica píiwitáise Cristo ìwali càide iyúwa manuírca àicu idèniacaalí ipíchuwa depuúwalé cáli írìculé, cáininácaténácué píicáca Dios, áibanáí nacáí.

¹⁸ Yásí píalimácué píaliacawa náapícha macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Cristo itàacáí cáinináca Cristo íicáca wía manuísíwata, bàaluitésíwa èeri ípíchawáiseté, àta siùca nacáide, càiripínátawa, càmlíri imàalàawa, yácáiná àta alénacaalí wàacawa, néréta nacáí cáinináca Cristo íicáca wía.

¹⁹ Iná nusutácué Dios fícha píripíná píaliacaténáwa cáinináca Cristo íicáca wía manuísíwata, máini manuírca fícha yáí wáaliméerica wáaliacawa càinacaalí imanuíca. Càicué nusutáca píri Dios iyáanápínácué píwàwalícu manuísíwata icùacaténácué píiwitáise macáita, yáí Dios máinírca cayábaca náicha canánama.

²⁰ Siùcade, wàacué Dios írí cayábéeri, yáí cachàinírca íiwitáise náicha canánama, yáaliméerica imànica walí cayábéeri máinisíwata manuírca cachàiniwanáí fícha yáí wasutéerica, manuísíwata fícha nacáí yáí wáináidéericawa, yáí Dios ichàiniadéerica wía ichàini iyúwa iyéerica wawàwalícu.

²¹ ¡Wàacué Dios írí cayábéeri wía yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacáí, iyéeyéica abédanamata yáapícha! ¡Wàacué írí cayábéeri càiripínata èeri càmlíri imàalàawa! Báisita, amén.

4

Unidos por el Espíritu

¹ Iná núaquéi presoiiri nucàlidacáiná Wáiwacali itàacái, nusutacué pìcha wawàsi manuísiwata pìyáanápínacué machacànìiri iyú càide iyúwa iwàwacutàaná nàyaca cawinácaalí Dios imáidéeyéica yáasunáipínáwa, Dioscáiná idéca imáidacuéca pía.

² Picácué cáimacái piicáca píawawa áibanái ícha. Picácué calúa píiwitáise, néese iwàwacutácué casímáica píiwitáise áibanái yáapícha. Cáininácué piicáyacawa píideníacaténácué piùwichàanáwa matuìbanáiri iyú áibanái imànicaalícué píri báawéeri.

³ Píalimáidacué macái píchàini iyúwa yéewanápínacué abédanamata píiwitáise píapichawáaca, càide iyúwacué Espíritu Santo iyúudàaná pía, yéewanápínacué píyaca matuìbanáiri iyú píapichawáaca iyúwa abéeri wenáiwica.

⁴ Weebáidacáiná Cristo Jesús itàacái, iná càica wíade iyúwa Cristo iiná, yá abéerita iináca iyéerica cháí èeri iricu. Abéericata nacái yá Espíritu Santoca. Càita nacái Dios idéca imáidaca wía abédanamacaténá wáiwitáise wacùanápíná abéerita yá iwasàanápínáca wíawa yáasu yúuwichàacáisi íchawa.

⁵ Iyaca walí abéerita Wáiwacali. Weebáidaca abéerita tàacáisi. Iyaca abéerita wabautizàanáwa.

⁶ Iyaca abéerita Dios, yá Wáanirica macáita, yá icuèrica wía macáita, iyúudèrica nacái wía macáita, iyéerica nacái wawàwalcu macáita.

⁷ Quéwa Cristo idéca imàacaca walí wáalimáwanama cayábéeri chàinisi wamanùbaca nacáitawa, càide iyúwa iwàwàaná imàacaca walíni, wáibaidacaténá iripíná, wamánicaténá irí wáibaidacaléwa wáalimáwanama.

⁸ Iná càì íimaca yá Dios itàacáica áiba profeta itànèericaté Cristo íwali:

“Imichàacatéwa chènuniré, itéeri

yáamiwáisewa yúuwidenáíwa,

manùbéeyéi presoiyéica idacuèyéicawa.

Idéca yáaca cayábéeri chàinisi wenáiwicanái irí náibaidacaténá iripíná”,

íimaca yáì tàacáisca.

⁹ Néeni, ¿píalíasicué càinácaalí ímáanáquéi tàacáisi íméerica “Cristo imichàacatéwa”? Yá ímáanáca Cristo iwàlùacatéwa quéechatécáwa càliculí iriculé, infierno iriculé nacái.

¹⁰ Yáì Cristo iricuèricatéwa, yácata imichèericaté nacáíwa chènuniré Dios yàatalé, yáì càli chènuníseerica náicha canánama, icuacaténá macáita Dios yáapícha, cáimíetacanéeri iyú, mèlumèluíri iyú nacái. Càitè Cristo imànica ipuniadacaténáté macáita íiwitáise iyúwa. Iná yéewa iyaca macáita, icùaca nacái macáita depuìwalé náicha canánama àta chènuníse náicha canánama nacái, yáacáiná Dioscani yáì Cristoca.

¹¹ Cristo imàacacaté walí cayábéeri chàinisi wáalimáwanama wáibaidacaténá iripíná. Idéca imàacaca abénaméeyéi wéená apóstolnápíná nía, ibànùacaténá nía madécaná yàcalé néré nacàlidacaténá íinàwaná íwali. Idéca imàacaca abénaméeyéi wéená profetanáipíná nía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmalícuise; Cristo imàacaca abénaméeyéi wéená icàlidaca yáì cayábéeri tàacáisca íméerica Cristo iwasàaca wenáiwicanái Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha; Cristo idéca imàacaca abénaméeyéi wéená pastornápíná nía nacùacaténá wenáiwica yeebáidéeyéica Cristo itàacái abéeri yàcalé mìnanáì. Imàaca abénaméeyéi yéewáidaca wenáiwica Dios itàacái iyú.

¹² Càita Cristo idéca ichàiniadaca wía, wía yáasu wenáiwicaca wáibaidacaténá iripíná, wayúudàacaténá áibanái, wamichàidacaténá nacái náiwitáise níái yeebáidéeyéica Cristo itàacái, càiyéide iyúwa Cristo iiná cháí èeri iricu.

¹³ Iwàwacutácué càì wamichàidaca wáiwitáisewáaca àta weebáidacataléta abédanama Dios Iri itàacái tàì íméeri iyú, àta nacái wáalíacatalétawa Dios Iri íwali báisíri iyú càide iyúwa íiwitáise iyáaná. Càipíná cachàini yàacawa wáiwitáise Cristo íiwitáise iyú iyúwa béeyéi wenáiwica àta wáalimàacataléta wáyaca machacànìiri iyú, cáalíacáiri iyú nacái càide iyúwa Cristo iwàwàaná wáyaca.

¹⁴ Càicaalí wáyaca, néese càmita wèepunípináwa càide iyúwa sùmanái iwènùadéeyéica ráunamáita íiwitáisewa madécaná yàawíría, càiyéide iyúwa ída cachàinìiri càuli, màladàca nacái iwatèeyéica. Càmita wamàacapíná macái wàlisàì tàacáisi iméeràidaca wía Dios ícha càide iyúwa càuli itécaalí càli ichùmalé déeculé. Càmita wabatàapíná nachìwáidaca wía níara cachìwéeyéica imáníyéica càide iyúwa cachìwéeri tàacáisi ímáaná.

¹⁵ Néese iwàwacutá cáinináca waicáca áibanái watàanicaténá nalí éeréeri iyú wacàlidàanápíná nalí yáì báisíri tàacáisca yéewanápíná wadàwinàidaca wáiwitáisewaca Cristo íiwitáise iyú càide iyúwa béeyéi wamánicaténá càide iyúwa Cristo iwàwàaná, wáiwitápucáináni, wía yeebáidéeyéica itàacái, càiyéide iyúwa Cristo iiná iyéerica cháí èeri iricu.

¹⁶ Iná macáita wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái càiyéide iyúwa Cristo iiná, wàycá abédanamata Cristo yáapicha, wáiwitápucáináni. Abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca càide iyúwa abéeri wenàiwica iiná. Yá nacái cachànicaalí macái wéená íiwitáise Cristo íwali, wáibaidacaalí cayába Cristo írípíná nacái, yásí cachànica wáiwitáise yáacawa macáita, wamichàida nacái wáiwitáisewáaca cáininácaténá waicáyacacawa.

La nueva vida en Cristo

¹⁷ Yácata tàacáisi núméricuéca píri, nuchùulièricuéca iyú pía nacái Wáiwacali ílipidená íwali Wáiwacali ichùullacáináté nucàlidáanápínacué píri: Picácué piya quirínama càide iyúwa áibanái iyáaná càmiyéica yeebáida Dios itàacái, imàniyéi nacái càide iyúwa ímáaná áiba íiwitáisesi canéerica iwèni.

¹⁸ Catáca meedá náiwitáise nabáyawaná íwalísewa. Canáca nacáuca wàlisài càmiiri ímáaláwa Dios yéerica wenàiwica írí, càmicáiná náalía Dios íwali. Càmita náalía Dios íwali matuícáiná náiwitáise.

¹⁹ Dàalaca náiwitáise ichàbanamawa, càmita quirínama báica nía nabáyawaná íwalísewa, càmita nacái achúma nawáwa íwali. Càmita quirínama nánáidacawa napíchaléwa nabáyawaná íwaliwa, nadéca namàacaca níawawa namànicaténá nàapichawáaca máini báawéeri wawási nainá iyúwa áibanái yàacuèsemi, yá namànica casaquèeri wawási macái íiwitáanáta máiwitáiseeri iyú nasímáidáanápíná níawawa.

²⁰ Quéwa càmitatécué píalía Cristo íwali piyáanápínacué meedá iyúwa nàyaná, níai càmiyéica yáalíawa.

²¹ Nùalíacawa pidécuéca péemíaca Cristo iináwaná íwali, idéca nacái Cristo yéewáidacuéca pía píalíacaténacuéwa càirínacaalí yái báisíiri tàacáisica.

²² Piúcué píchawa píiwitáise bàaluisàimiwa yái iyúwaté piyáaná bàaluité, yái píiwitáise yáaséerimica. Bàaluité piwàwacatécué pímanica yái càmirica Dios íbatàa wenàiwica imànica, ínaté píiwitáise bàaluisàimi ichìwáidacatécué pía.

²³ Pimàacacué Dios iwàlisàidaca píiwitáise piwàwalicu.

²⁴ Piyacué píiwitáise wàlisài yáapichawa, yái píiwitáiseecuéca Dios idàbéericaté, Dios íiwitáise ínacáiripíná piyacaténacué machacàníiri iyú, mabáyawanéeri iyú nacái càide iyúwa báisíiri tàacáisi ímáaná.

²⁵ Iná picácué pitàani píchìwawa áibanái írí. Néese pitàanicué báisíiri iyúta píriwáaca iwàwacutáiná abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca wíacáiná canánama wáalimáwanama, abéeri Cristo iiná imànica nali cayábéeri mawèníiri iyú iwálíse yái picàlidéericuéca nali.

²⁶ Calúacaalícué pía, picácué pímaní píbáyawanáwa, néese piúcué píchawa píluáwa ípíchawáise èeri iwàlùacawa; pímaacacué caquialéta nacái piwàwawa ícha càirínacaalí báawéeri áibanái imàníiri píri.

²⁷ Calúacaalícué pía décuúri iyú, yásí màulenaca Satanás yáalimáidacuéca pía, pímanínápínacué píbáyawanáwa.

²⁸ Cawínacaalí péenacué cayédeeri, iwàwacutá íyamáidaca iyéedüaca íibaidacaténá machacàníiri iyú ícápi iyúwa yéewanápíná idènlaca yáasuwa cayába iyúdadacaténá catúulécanéyéi wenàiwica.

²⁹ Picácué pitàani báawéeri wawási íwali, néese pitàanicué cayábéeri wawási íwali, càirínacaalí wawási iwàwacutéerica wenàiwicanái yéemíaca, abéerita yái wawási iyúdeeripínaca wenàiwica yéemièyéicuéca picàlidáaná, pímicàidacaténacué náiwitáise, yéewanápíná Dios imànica nali cayábéeri mawèníiri iyú iwálíse yái picàlidéericuéca nali.

³⁰ Picácué pitàani báawéeri wawási íwali ípíchanacué achúmaca pímanica Espíritu Santo iwàwa, yái Dios mabáyawanéerica. Yái Espíritu Santoca idéca iwàlùacuécawa piwàwalículé yáasáidacaténacué Dios yáasuwa pía. Càipíná Espíritu Santo imànica èeri ímáalàacaalípináwa, Dios íwasàacaalípinacué píawa macái yúuwichàacáisi ícha.

³¹ Piúcué píchawa yái báawáanáca píicáyacacucawa. Piúcué píchawa píluáwa. Picácué pícuísáyacacawa, càita nacái picácué pitàani áibanái íwali báawéeri iyú; càita nacái piúcué píchawa macáita píiwitáise báawéeriwa.

³² Néese cayábacué píiwitáise píapichawáaca, càita nacái catúulécanacué píicáyacacawa, pímaacacué piwàwawa ícha càirínacaalí báawéeri péenásàiri imàníirica píri, càide iyúwa Dios imàacanáte iwàwawa wabáyawaná ícha Cristo yéetácáináte wáichawalína.

5

Como deben vivir los hijos de Dios

¹ Píacué Dios yéenibeca, cáininéeyéica Dios íicáca, piyacué càide iyúwa Dios iyáaná.

² Cáininacué píicáyacawa, càita nacái cáininacué píicáca Dios, áibanái nacái, càide iyúwaté cáinináaná Cristo íicáca wía, yá imàacacaté ícáucawa yéetácáténáté wáichawalína iyúwa sacrificio. Yá casímáicaté Dios íicáca Cristo cáinináacáinaté Cristo íicáca wía imàacáanápínaté

icáucawa wáichawalíná. Dios iicáca Cristo yéetáanáwa iyúwa cayábéeri ofrenda, sacrificio nacái neemérica pumèníri isàni yáapicha.

³ Píacué nuénánáica, Dios yáasunáicáinacué pía, íná iwàwacutácué canácatáita piimá áiba wenáiwica yáapicha càmírica pinírísiwa, càmíchúaca nacái pínuusiwa. Càita nacái iwàwacutácué canácatáita pimàni casaquèeri wawàsi piiná iyúwa, càita nacái picácué piwàwa piásupináwa áibanái yàasu.

⁴ Picácué picálida casaquèeri tàacáisi. Càita nacái picácué picálida tàacáisi canéeri iwèni càide iyúwa máiwitáiséeyéi. Càita nacái picácué piicáani casaquèeri tàacáisi iwali. Macái tàacáisi casaquèeri, càmita iyúudàa wenáiwica. Néese, cayába cacháiníwanái piacaalícué Dios írí cayábéeri.

⁵ Dios imàacapíná walí cayábéeri cawènírica, wía Dios yéenibeca áiba èriwa wawàlúacaalípináwa chènuniré, yáí yàcalé Cristo icùacataléca macáita Dios yáapicha. Quéwa píalíacuéwa canácata néená iwàluèripinácawa néré, íbatàa abéeri néená piná, cawínacaalí càmíyéica yeebáida Cristo itàacái, nía nacái iiméeyéica áiba yáapicha càmírica nanírísiwa, càmíchúaca nacái náinusíwa, nía nacái imàníyéica casaquèeri wawàsi iiná iyúwa, nía nacái iwàwéeyéica yáasupináwa áibanái yàasu, Dios iicáciná nía iyúwa wenáiwica yéeyéica ídolo cuwáinái yéenáíwaná icàaluíná cáinináciná naicáca cawèníri wawàsi Dios ícha.

⁶ Picácué píbatàa áibanái ichiwáidaca pía cachwéeri tàacáisi iyú pimànicáichacué càiri báawéeri máinicáiná báawaca Dios iicáca yáí namànírica, yásí yúuwichàida níawa manuísíwata, cawínacaalí càmíyéica imàni càide iyúwa Dios ichùullaná.

⁷ Íná picácué piacawéerida wenáiwica imàníyéica càiri báawéeri.

⁸ Bàaluité piyacatécué catéeri piíwítáise yáapichawa, pimànicáinátécué píbáyawanáwa, quéwa siúcáise de piyacuéca amaléeri pííwítáise yáapichawa, piyacuéca nacái iyúwa camalási cháí èeri írícu, piyacáinacué abédanamata Wáiwacalí yáapicha, píasáicáinacué nacái áibanái írí cainácaalí Dios ííwítáise iyaca. Iwàwacutácué piyaca càide iyúwa wenáiwica amaléeyéi ííwítáise, iyéeyéica mabáyawanéeri iyú càide iyúwa báisíri tàacáisi ímáaná.

⁹ Wèepunícaalíwa amaléeri wáiwítáise yáapichawa càide iyúwa Dios iwàwáaná wàyaca mabáyawanéeri iyú, yásí cayábéeri wáiwítáise, wàyaca nacái machacàníri iyú, wèepuní nacáíwa càide iyúwa báisíri tàacáisi ímáaná.

¹⁰ Píalimáidacué pimànica yáí casímáirica Wáiwacalí iicáca.

¹¹ Picácué pimàni píbáyawanáwa canéerica iwèni náapicha níara áibanái yèepuníyécawa catéeri ííwítáise yáapichawa, càmíyéica yáalláwa Dios iwali, néese píalàacué nía náalícaténáwa báawaca Dios iicáca yáí namànírica.

¹² Iwàwacutácué píalàaca nía namàcáanápíná náichawa yáí báawéerica namànírica, máinicáiná báawacani yáí namànírica nainá iyúwa íbàacanéeri iyú áibanái ícha, íná báica natàanica iwali.

¹³ Quéwa píalàacaalícué nía Dios itàacái iyú, yásí náalíacawa namànica nàacawa nabáyawanáwa.

¹⁴ Íná càì íimaca áiba tàacáisi:

“Pía yèepuníricawa ííwítáise catéeri yáapichawa, pimànicáiná píbáyawanáwa matuíbanáiri iyú Dios ícha, càica píade iyúwa wenáiwica iiméerica iyaca, iyúwa nacái yéetéerimiwa; íná iwàwacutá piwènúadaca pííwítáisewa píbáyawaná íchawa càide iyúwa wenáiwica icawàacaalíwa ídapùle íchawa, iyúwa nacái yéetéerimiwa ímíchàacaalíwa yéetáicáisi ícha, yásí amaláca Cristo imànica pííwítáise piyacaténá machacàníri iyú Cristo icamalaná írícu”,

íimaca yáí tàacáisica.

¹⁵ Íná píicácué píchawa cayába, picúacué píawawa piyacaténácué machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Picácué píya càide iyúwa máiwitáiséeyéi wenáiwica, néese piyacué cáalíacáiri iyú.

¹⁶ Picácué píuca èeri máiwitáiséeri iyú, néese píalimáidacué pimànica cayábéeri èeri imanùbaca, idècunitàacá wàyaca cháí èeri írícu ípíchawáise èeri ímáalàacawa, máinicáiná èeri mìnánái imànica íbáyawanáwa siúcade.

¹⁷ Picácué máiwítáise pía, néese péewáidacuéwa píalícaténácuéwa cainácaalí Dios iwàwáanacué pimànica.

¹⁸ Picácué picàma ípíchanácué pímaláidaca píawawa máiwitáiséeri iyú, néese pímaláacué Espíritu Santo icùaca pííwítáise manuísíwata pimànicaténácué càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹⁹ Pítàanícué piacawa píríwáaca Wáiwacalí iináwaná iwali. Pímícháidacué pííwítáisewáaca salmos iyú, himnos iyú nacái, cantos iyú nacái íchàiniadéeyéica wáiwítáise Espíritu Santo íchàini iyú. Picántàacué manuísíwata casímáiri iyú Wáiwacalí írí, piacué nacái írí cayábéeri.

²⁰ Píacué mamáalàacata Wáaniri Dios írí cayábéeri iwali yáí macáita imàaquéerícuéca pírí. Píacué Dios írí cayábéeri Wáiwacalí Jesucristo ípidená iwali, piyacáinacué abédanamata Jesucristo yáapicha.

La vida familiar del cristiano

²¹ Cámiétaquéri iyúcué piicáyacawa, péemiacué piriwáaca nacái piacaténacué Cristo icàaluíniná.

²² Piacué inaná caniriyéica, pimànicué càide iyúwa piniri ichùullaná pía, pimànicaténacué càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná.

²³ Iwàwacutácué peebáidaca piniri itàacáwa Dioscáiná idéca imàacaca píiwitápupináni, yái pinirica, càide iyúwa Dios imàacáaná wáiwitápupiná yái Cristoca, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Cristo idéca nacái iwásáaca wía Dios yáasu yúuwichàacáisi íicha, wía càiyéide iyúwa Cristo iiná cháí èeri iricu. Càica wíade iyúwa Cristo iiná wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha.

²⁴ Néese càide iyúwa iwàwacutáaná wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái wamànica càide iyúwa Cristo ichùullaná wía, càita nacái piacué inaná caniriyéica iwàwacutácué pimànica macáita càide iyúwa piniri ichùullaná pía.

²⁵ Piacué aslanái cáinuuyéica, iwàwacutácué cáinináca piicáca pínuwa, càide iyúwaté cáinináaná Cristo iicáca wía, wía yeebáidéeyéica itàacái. Yá Cristo imàacacaté icáucawa yéetáanápínátéwa wáichawalína.

²⁶ Cristo imànicaté còi yeedácaténá wía yáasunáipináwa idecanáamité masacàaca imànica wáiwitáise báawéeri íicha itàacái iyúwa wabautizácaalítéwa wásáidacaténáté weebáidaca itàacái.

²⁷ Cristo imànicaté còi yéewanápiná imàacaca wabàlùacawa íipunita chènuniré icànéeyéipiná mèlumèlúiri iyú, cayábéeyéi iicacánáwa, canéeyéi ibáyawaná ibatàa achúmèerína piná, néese mabáyawanéeyéi Cristo irípiná, wía yeebáidéeyéica itàacái.

²⁸ Asiali idèniacaalí ínuwa, yá iwàwacutá cáinináca iicáca úa càide iyúwa cáinináaná iicáca yáawawa. Cawinácaalí cáininéerica iicáca ínuwa, imànica iyaca iríwa cayábéeri, Dios iicácáiná níai pucháibaca iyúwa abéeri wenáiwica.

²⁹ Canáca asiali báawéeri iicáca iináwa, néese icúaca iináwa yàacási iyú, bàlesi iyú nacái. Càita nacái iwàwacutá asiali iicáca ínuwa càide iyúwa iicáaná iináwa, icuacaténá úa cáininéeri iyú, càide iyúwa Cristo icúná wía cáininéeri iyú, wía yeebáidéeyéica itàacái.

³⁰ Cristo icúaca wía wàyacáiná iyúwa iiná cháí èeri iricu. Wía nacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná íwalíséeyéi, wía yeebáidéeyéica itàacái wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha càide iyúwa inaná úyáaná abédanamata uniri yáapichawa.

³¹ Dios itàacái icàlidacaté walíni, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalcúise. Íimaca: “Iná asiali yàacawa yániri íchawa, yátúa íicha nacáíwa, iyacaténá abédanamata ínu yáapichawa. Néese idecanáami asiali íimáca úapicha, yásí Dios iicáca níai pucháibaca iyúwa abéeri wenáiwica”, còi íimaca.

³² Máini iwàwacutá wawáwicala yái cayábéeri tàacásica Dios yásáidéerica walí asiali íwali ínu yáapichawa, quéwa nuwàwa nuéwáidacuéca pía comparación iyú, Cristo íwali, yáasu wenáiwicanái yáapichawa nacái, wía yeebáidéeyéica itàacái.

³³ Iná nucálidacué píri àniwani, iwàwacutácué macáita péená cáinináca iicáca ínuwa càide iyúwa cáinináaná iicáca yáawawa. Càita nacái piacué caniriyéica, iwàwacutácué piicáca piniriwa cámiétaquéri iyú, pimànicué nacái càide iyúwa ichùullaná pía.

6

¹ Piacué sùmanái, peebáidacué càide iyúwa píseená ichùullanacué pía píásáidacaténacué cáinináca piicáca Wáiwacali, cayábacáiná pimànicaalícué còi.

²⁻³ Iyaca abéeri ichùullacanási máiniricué iwàwacutá piwáwicala, icàlidéericuéca píri cáinácaalí Dios ichùullaná pimànica. Dios íimacaté cámiétacanéeri iyú imànínápiná cayábéeri nalí cawinácaalí yeebáidéeyéica yái tàacásica ímèerica: “Piacué nacái pianiri ímiétacanáwa, píatúa ímiétacaná nacáíwa, casíimáicatenácué piwàwa, píyacaténacué nacái madécana èeri cháí èeri iricu”, còi íimaca yái Diosca.

⁴ Néenicué pía quèenibéeyéica, picácué pichùulla péenibewa lúasi iyú mamáalàacata ipíchanacué píalimáidaca piicáwa nía àta calúacataléta náiwitáise. Néese píðawínà nía neebácaténá pítaacái. Péewáidacué nía nacái, píaláacué nía, pimicháidacué nacái náiwitáise neebáidacaténá Wáiwacali itàacái, cáininácaténá nacái naicáca Wáiwacali.

⁵ Piacué áibanái yáasu wenáiwicaca íbaidéeyéica mawéniri iyú, peebáidacué píiwacanáni itàacáíwa ichùuliyéicuéca pía cháí èeri iricu. Piacué náimíetacaná, nacáaluíniná nacái, báisíiri iyú. Píibaidacué nalí cacháiníiri iyú càide iyúwa píibaidaca nacáicaalí Cristo irípiná.

⁶ Píibaidacué nalí cayábéeri iyú càiripináta, camíirica abéta naicáidacaalícué píri cayábacaténácaita naicácué pía meedá, néese píibaidacué iyúwa Cristo yáasu wenáiwica íbaidéeyéica irípiná, pimànicaténacué càide iyúwa Dios iwàwáaná macái pichàini iyúwa báisíiri iyú.

⁷ Pimànicué píibaidacaléwa casimáiri iyú càide iyúwa píibaidaca nacáicaalí Wáiwacali írípíná, càmíríca èeri mìnáná írí meedá.

⁸ Càicué píibaida píalíacáinácúéwa Wáiwacali yàanápíná walí cawèniyéi wamanùbaca nacáitawa íwalíse yáí cayábéerica wamáníríca, áibanáí yáasu wenáiwicacaalí wía íbaidéeyéica mawèníri iyú, càita nacáí wèpúnícaalíwa máiwacalináwaca.

⁹ Píacué wenáiwica íwacanáica, pimànicué cayábéeri píasu wenáiwicanáí íríwa càide iyúwa nuchùulláná nía náibaidánápínacué píri cayába. Picácué píbáulia picapèedáidánápíná nía náibaidacatenácué píri cachàiníri iyú. Píwàwalícué Wáiwacali chènuníseeri ichùullacuéca pía, càita nacáí ichùullacué píasu wenáiwica, cáininácáiná Wáiwacali íicáca macáí wenáiwica íwítáaná abédanamata, càmíta nacáí íicá abéeri wenáiwica iyúwa cayábéeri áibanáí íícha.

Las armas espirituales del cristiano

¹⁰ Néese nuénáná, cachànicué píiwítáise Wáiwacali íwali, íiwítáise manuírí iyú.

¹¹ Càide iyúwa úwisàiri íwalícaalí íbàlewa dàaléeri hierro nacáiri ipíchaná yúuwidenáí isutàacani, càita nacáí picúacué píawawa Dios ichàini iyú macáita. Peedácué píriwa Dios íícha píiwítáise íbàllánápínáwa hierro nacáiri cachànicatenácué píiwítáise macàaluínínáta Satanás ípunita, càide iyúwa úwisàiri íbàllúacaalíwa tàí íméeri iyú yúuwidenáí ípunitawa. Íwàwacutácué cachànica píiwítáise Dios ichàini iyú ipíchaná yáí ícháawáidéerica wía ípidenéeri Satanás imawèniadacuéca pía, yáí cachíwéerica yáalímáidéerica wenáiwica namánínápíná nabáyawanáwa.

¹² Càmicáiná wamàni úwi èeri mìnánáí ípunita, néese wamànica wàacawa úwi náipunita níara canéyéica íiná, canéyéica yáapi, demonio íwacanáica cáuli írícuyéica, níái báawéeyéica ángel ichùuliyéica èeri mìnánáí catéeyéi íiwítáise.

¹³ Iná peedácué píriwa píiwítáise íbàllánápínáwa hierro nacáiri, Dios imàaquéerícuéca píri cachànicatenácué píiwítáise càinacaalí báawéeri èeri náalímáidacatáitacué pía. Màulenacaalícué píimànica píiwítáisewa ùwicáí pína, yásí píalímácué píbàllúacawa tàí íméeri iyú Satanásnáí ípunita yéewanápinácué càmíta píimàni píbáyawanáwa.

¹⁴ Càide iyúwa úwisàiri íbàllúacaalíwa tàí íméeri iyú yúuwidenáí ípunitawa, càita nacáí cachànica píiwítáise Wáiwacali íwali mamáalàacata ipíchanácué Satanás imawèniadaca pía. Càide iyúwa úwisàiri ídacúacaalí íwallabàawa yáasu cinturónwa ipíchaná íbàle hierro nacáiri ícaláacawa íícha, càita nacáí picúacué cayába píawawa báisíri tàacáisi iyú. Yáí úwisàiri íwalica íwallabàawa dàaléeri íbàlewa yúucutalícubàawa ipíchaná yúuwidenáí isutàacani. Càita nacáí íwàwacutácué píyaca machacàníri iyú mabáyawanéeri iyú nacáí picúacatenácué píawawa ipíchanácué Satanás imawèniadaca pía.

¹⁵ Néese àniwa càide iyúwa úwisàiri íwalícaalí ízapatoníwa yéewanápiná ímusúacawa caquialéta imànicaténá ùwicáí, càita nacáí péewáidacuéca cayába picàlidacatenácué áibanáí írí yáí tàacáisi cayábéerica íméerica Cristo imàacaca wenáiwica náyaca matuíbanáiri iyú Dios yáapícha.

¹⁶ Máini íwàwacutá úwisàiri ícáapíca yáasu manuírí escudowa, yáí wawási dàaléerica, cáucuíri nacáí úwisàiri ítéerica ícáapi írícúwa íhacàidacatená ííchawa ípíerica ípualé chucùlu yeeméerica ipíacawa ípualé. Càita nacáí peebáidacué Cristo itàacáí tàí íméeri iyú picúacatenácué píawawa Satanás íícha, yáí báawéerica yáalímáidéerica wía cachàiníri iyú càide iyúwacué ícháwidáaca nacáicaalí wía chucùlu yeeméeri iyúwa, wamànicaténá wabáyawanáwa, waméyáacatenáwa weebáidaca Cristo itàacáí.

¹⁷ Néese àniwa càide iyúwa úwisàiri íbàllícaalí íwítawa dàaléeri càyúwa nacáiri iyú ipíchaná naniaca íwita, càita nacáí íwàwacutácué píwàwalica Cristo ídèca íwasàacuéca pía Dios yáasu yúuwichàacáisi íícha, íná éwítacué Satanás ícháawàcáaníta píináwaná íwali Dios írí, càicáaníta càmítacué íwàwacutá píimànica píbáyawanáwa. Néese càide iyúwa úwisàiri yeedácalí espada machete nacáiri ípéliacatená yúuwidenáíwa, càita nacáí íwàwacutácué peedáca píriwa Dios itàacáí, yáí wacáapísáí Espiritu Santo imàaquéerica walí, péewáidacué nacáíwa Dios itàacáí íwali, píalíacatenácuéwa íwali píwàwalícuéca, yéewanápinácué picàlidaca áibanáí íríni. Càita píalímácué píimànica ùwicáí Satanás ípunita.

¹⁸ Píacué píimànica ùwicáí Satanás ípunita èeri imanùbaca: Picácué píiméyáawa písutáca píawawa Dios íícha. Písutácué Dios íícha manuísíwata càirípínáta, càide iyúwa Espiritu Santo iyúudánácué písutáca Dios íícha. Píicácué pííchawa cayába, píchàniadacué píiwítáisewa, píicácué pííca píwàwawa, néese písutácué Dios íícha nalípiná, macáita Dios yáasu wenáiwicaca.

¹⁹ Písutácué nacáí Dios íícha nulípiná imàacáanápíná núalíacawa càinacaalí íwàwacutáaná núnacaca núcàlidacatená cayába yáí tàacáisi cayábéerica íméerica Cristo íwasàca wenáiwica Dios yáasu yúuwichàacáisi íícha, núcàlidacatenáni macàaluínínáta áibanáí írí, yáí tàacáisi Dios íbèericaté wenáiwicanáí íícha bàaluíté quéwa yáí imàaquéerica wáalíacawa íwali síucade.

²⁰ Dios idéca ibànùaca núa nucàlidacaténá inùmalicuise yáí tàacáisi cayábéerica. Siùcade nùyaca presoíri iyú nucàlidacáiná áibanái iríni càide iyúwa Dios ibànùaná núa nucàlidáanápináni. Iná pisutácué Dios ícha nulípiná nucàlidáanápiná itàacái macàaluínináta.

Saludos finales

²¹ Yá nubànùacué piatalé yáí Tíquicoca, wéenasàiri cáininéerica waicáca iyúudèeri cayába nacái wáibaidacaténá Wáiwacali irípináwa. Yá Tíquico icàlidapínácué pírí nuináwaná ìwali, ìwali nacái yáí numànírica.

²² Iná nubànùacué piataléni icàlidacaténácué pírí waináwaná ìwali. Càipiná ichàiniadacué piwàwawa.

²³ Nusutácué Wáaniri Dios ícha pírípinácué Wáiwacali Jesucristo nacái namàacáanápinácué piyaca matuibanáiri iyú, piácué macáita wéenanáica, cáininácaténácué piicáyacacawa nacái, peebáidacáinácué Jesucristo itàacái.

²⁴ Nusutácué Dios ícha nacái pírípiná imànínápínácué pírí cayábéeri mawèníri iyú macáitacué pía cáininéeyéica Wáiwacali Jesucristo mamáalàacata báisíiri iyú càiripináta.

FILIPENSES

Saludo

¹ Núa Pablo, Timoteo yáapicha, Jesucristo yàasu wenàiwicaca wía, íbaidéeyéica íripiná. Watànàacué pírí cuyàluta píacué Filipos iyacàlená m̀nanáica, píacué Dios yàasu wenàiwicaca iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, macáitacué pía yeebáidéeyéica itàacái, píacué nacái ancianonáica, diácononái nacái canánama.

² Nusutácué Wáaniri Dios ícha pírípínacué, Wáiwacali Jesucristo nacái nam̀nínápinacué pírí cayábéeri mawènfiri iyú, nam̀aacánápinacué piyaca matuibanáiri iyú.

Oración de Pablo por los creyentes

³ Núa Nucuèriná Dios íriwa cayábéeri macái imanùbaca nusutácaalí ícha pírípínacué.

⁴ Nusutáca Dios ícha pírípínacué, yá macái yáawiriata mamáalàacata nusutácué Dios ícha pírípíná canánama casímáiri iyú.

⁵ Casímáicué nuwàwa piwali piyúudàacáinacué núa nucàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali áibanái írí nàaliacaténáwa iwàwa iwasàaca núa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Piyúudàacatécúé núa bàaluité idàbacatáisetacué péemiaca Jesucristo iináwaná ìwali àta siuca nacáide.

⁶ Bàaluité peebáidacuéca Jesucristo itàacái, yáté Dios idàbacatécúé imànica íbaidacalé cayábéeriwa piwàwalicué, yáté imàacué pírí píiwitáise wàlisài pimànicaténacué cayábéeri. Càita nacái nùaliacawa bàisíiri iyú Dios imànipínacué yái íbaidacalé cayábéeriwa piwàwalicué mamáalàacata àta imáalàidacataléta ich̀ǹnacuéca píiwitáise cayábéeri iyú néenialípiná Jesucristo yàanàapínacaalí àniwa.

⁷ Cayábéeriquéi nuínáidáanácawa càì p̀walicué casímáiri iyú cáininácáinacué nuicáca pía, Dios imànicáinacué pírí cayábéeri nacái càide iyúwa imàniná nuli cayábéeri siuca idècunitàacá nùyaca cháì presoiyéi ibànalicu, càita nacái macái yáawiriata nubàlùacaalíwa náipunita nacái níai nacùèrinánáica nucàlidacaténá nali nuínáwanáwa nuebáidáaná Jesucristo itàacái, núsáidacaténá nacái bàisíiricani yái tàacáisi ímèerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

⁸ Dios yáaliacawa máini cáinináca nuicácuéca pía macáita Jesucristo imàacacáiná cáinináca nuicácuéca pía manuisíwata.

⁹ Nusutácué Dios ícha pírípínacué iyúudàanápinacué pía cáininácáténá piicáyacacawa cachàiníwanái mamáalàacata, imàacáanápinacué nacái cáaliacáica pía manuisíwata píaliacaténacuéwa càinacaalí Dios iwàwáaná pimànica, píaliacaténacué piicáca cayábéeri báawéeri íchaná.

¹⁰ Càita nusutácué Dios ícha pírípínacué píaliacaténacuéwa piicáca cayábéeri báawéeri íchaná, pimànicaténacué nacái cayábéeri cachàiníwanái mamáalàacata. Càicaalicué pimànica, yási píalimácué piyaca masaquèeri iyú, canácata yáalimèeripiná ich̀awàacuéca piináwaná ìwali Cristo yàanàapínacaalí àniwa.

¹¹ Pimànicué cayábéeri manuisíwata Jesucristo ich̀aini iyú yéewacaténá áibanái wenàiwica nàináidacawa cayába Dios ìwali, natàanicaténá nalíwáaca cayábéeri iyú Dios ìwali nacái.

Para mi la vida es Cristo

¹² Píacué nuénánáica, nadéca náucaca núa presoiyéi ibànaliculé báawacáiná naicáca yái nucàlidáanáca Jesucristo iináwaná ìwali. Quéwa nuwàwacué píaliacawa macáita yái nuchàbáanácawa iyúudàaca áibanái wenàiwica nacàlidacaténá yái tàacáisi ímèerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

¹³ Iná yéewa macáita wenàiwica, núa nacái úwi iyéeyéica nacuèriná icapèe manuíri írìcuwa, càita nacái macáita áibanái wenàiwica iyéeyéica cháì yàcalé, nàaliacawa nuináwaná ìwali presoca núa nuebáidacáiná Cristo itàacái.

¹⁴ Núa nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iyéeyéica cháì yàcalé, batéwa macáita nachàiniadaca náiwitáisewa idècanámi naicáca núa presoiyéi ibànalicu. Naicáicáiná nuideniaca nùuwichàanáwa matuibanáiri iyú, iná cachàimica náiwitáise manuisíwata cachàiníwanái. Càmita cáalu nacàlidaca Dios itàacái, néese náibàaca nawàwawa Wáiwacali iwéré iyúudàanápiná núa nacái.

¹⁵ Bàisíta abénameyéeyéi nèewi nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali báawacáiná naicáca caináwanáca náicha núa. Nawàwaca namawèniadaca núa meedá. Quéwa áibanái nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali cayábéeri náiwitáise yáapichawa.

¹⁶ Nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali cáininácáiná naicáca núa, nàaliacáináwa Dios idéca imàacaca presoca núa nucàlidacaténá madècaná wenàiwica írí càinacaalí ímáaná yái tàacáisi ímèerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

¹⁷ Quéwa nâra bâawéeyéica iicâca nûa nacâlidaca Cristo iinâwanâ ìwali cainâwanâcaténâ nuîcha nûa. Càmîta bâísî nawâwa nacâlidaca Cristo iinâwanâ ìwali, néese nawâwa meedâ càulenâca cachâiniwanâi namànica nulîni presocâinâ nûa.

¹⁸ Quéwa éwita nacâlidacânîta Cristo iinâwanâ ìwali bâawacâinâ naicâca nûa, càicâanîta càmîta achûma nuwâwa ìwali. Néese casîmâica nuwâwa, càide iyûwa casîmâinâ nuwâwa nacâlidacaalî Cristo iinâwanâ ìwali câininâcâinâ naicâca nûa.

¹⁹ Yâ mesûnamâita casîmâica cachâiniwanâi nuwâwa nûalîacâinâwa macâita yâi namànîrica iyûudâanâpinâ numusûacawa cayâba, pisutâcâinâcué Dios ícha nulîpinâ, Espîritu Santo nacâi iyûudâaca nûa, yâi Espîritu Jesucristo ìbânûerica yâacawéeridacaténâ wîa.

²⁰ Nûalîacâinâwa bâísîiri iyû nuwâwalîcûsewa Dios càmîinâpinâ ìbâiniada nûa ìwalîse yâi nuebâidâanâca itâcâi nûa nûacaténâ iyûudâaca nutâanâca nalî; néese nûalîacawa iyûudâanâpinâ nûa nutâanicaténâ macâaluînînâta nâacuêsemi macâita. Manuîca nuînâidaca nuwâwawa Dios ìwali iyûudâanâpinâ nûa càide iyûwa iyûudâanâ nûa càirîpinâta nûasâidacaténâ cayâbéeri iyû cachâiniwanâi mâini cayâbéericani, yâi Cristoca, cachâinîri nacâi ìwiitâise. Câipinâ Dios iyûudâaca nûasâidaca càmîétacanéericani yâi Cristoca, idêcunitâacâ nûyaca cháî èeri írîcu, câita nacâi nuétâcaalîwa.

²¹ Nuwâwa nûasâidaca cachâinîrica ìwiitâise yâi Cristoca, nûacâinâ nudêca numâacaca nûawawa Cristo írî numânicaténâ abéerita càide iyûwa iwâwâanâ idêcunitâacâ nûyaca cháî èeri írîcu; néese nanûacaalî nûa Cristo ìwali nuebâidacâinâ itâcâi; yâ cayâba cachâini nulîni íchêi nûyâanâca cháî èeri írîcu nûacâinâ madêcanâ yâwanâi wenâiwica néemîapînâ Cristo iinâwanâ ìwali nuétâanâ ìwalîse, yâ nacâi nûyapînâca yâapîcha chênunîrê.

²² Quéwa nûalîacawa nûalîmâ nuîbaidaca mamâalâacata Cristo írîpinâ nuyamâacaalîcâwa cháî èeri írîcu. Inâ càmîta nûalîwa càirîinâcaalî nuwâwéeri nâicha, yâi nucâuca cháî èeri írîcûrica, càmîcaalî nucâuca chênunîsêeri.

²³ Mâini càulenâca nûalîacaténâwa càirîinâcaalî nâicha nuwâwéeri numànica. Nuînâidacaalîwa abéerita nûwaliwa, yâ nuwâwa nuétâcawa yéewanâpinâ nûyaca Cristo yâapîcha chênunîrê cayâbacâinâ cachâinâca nulîni nûyâanâca néeni ícha èeriquéi.

²⁴ Quéwa, nuwâwalîcaalîcûé pía, yâ nûalîacawa iwâwacutâcué nûyaca píapîcha cháî èeri írîcu, nuyûudâacaténâcué pía.

²⁵ Nûalîacâinâwa iwâwacutâanâcué nuyûudâaca pía quirîta, inâ yéewa nuebâidaca nuwâwalîcûsewa nûyâanâpinâcué mamâalâacata píapîcha cháî èeri írîcu nuchâiniadacaténâcué píiwitâise peebâidacaténâcué Jesucristo itâcâi manuísîwata cachâiniwanâi mamâalâacata, casîmâiri iyû nacâi.

²⁶ Inâ nûyapînâcaalîcûé píapîcha àniwa, yâsî càmîétaquêeri iyûpinâ piicâca Cristo Jesús nuwâlîsênâ, icûacâinâ nûa cayâba.

²⁷ Péemiâcué abéeri wawâsi: Mâinîcûé iwâwacutâca píyaca machacànîri iyû càide iyûwa Cristo iyâanâté, yéewanâpinâ âibanâi iwâwaca yéemîaca Cristo iinâwanâ ìwali. Câita nûacaalî nupâchiacûeca pía, càmîcaalîcûé nacâi nûawa píatalé, yâ nuwâwacûé nuémîaca piînâwanâ ìwali peebâidacûeca Jesucristo itâcâi tâi ímêeri iyû, abêdanamacacûé nacâi píiwitâise píapîchawâca Espîritu Santo íchâini iyû. Câita iwâwacutâcué pímanîca ùwicâi Dios írîpinâ: Pîibaidacûé Dios írîpinâ cachâinîri iyû píapîchawâca picâlidacaténâcué macâaluînînâta yâi tâacâisica, yéewanâpinâ âibanâi yeebâidaca Jesucristo itâcâi, yéewacaténâ iwasaâca nûa Dios yâasu yûuwichâacâisi ícha.

²⁸ Picâcué mâiwitâise pía picalûniwa piûwidenâi ìwalîsewa, îbatâa abé yâawirîapînâ. Piûwidenâi iicâcaalîcûé piidenîca piûwîchâanâwa Cristo írîpinâ matuîbanâiri iyû, yâsî nâalîacawa amalêeri iyû nâuwîchâanâpinâcawa càirîpinâta nabâyawanâ ìwalîsewa. Câipinâ nacâi Dios imâacacûé píalîacawa Jesucristo idêca iwasaâcûeca pía Dios yâasu yûuwichâacâisi ícha.

²⁹ Dios idêca imânicûeca píri yâi cayâbéerica Cristo ìwalîsênâ: Dios imâacacûé peebâidaca Cristo itâcâi, câita nacâi Dios imâacacûé piûwîchâacawa Cristo írîpinâ cháî èeri írîcu, peebâidacâinâcué itâcâi.

³⁰ Pîacûé, nûa nacâi abêdanamata wamànica wâcawa ùwicâi Dios írîpinâ. Câita wamànica ùwicâi: Wâuwîchâacawa Cristo írîpinâ weebâidacâinâ itâcâi. Bâaluité piicâcûeca namànica nulî bâawéeri nûyacaalîtêcûé píapîcha. Pidêcûeca péemîaca nuînâwanâ ìwali àniwa namànica nulî bâawéeri mamâalâacata cháî. Câita numànica nûacawa ùwicâi Dios írîpinâ.

2

La humillación y la grandeza de Cristo

¹ Pîacûé nuénânâica, nûalîacawa Cristo idêca imichâidacûeca píiwitâise, pidêcûeca píchâiniadaca píwâwawa nacâi câininâcâinâcué Cristo iicâca pía. Nûalîacawa nacâi Espîritu

Santo yàacawéeridacuéca pía. Càita nacái núaliácawa piicáanacué áibanái ipualé, cáinináca piicácuéca nía nacái.

² Iná yéewa píalimácué casíimáica pimànica nuwàwa pimànicaalícué cà: Abédanamacué píiwitáise píapichawáaca, píacué macáita. Cáininácué piicáyacawa. Abédanamacué piwàwa píináidacawa, píibaidacué cachàiníri iyú Dios irípiná macáita pimanúbaca iyúwa.

³ Picácué pimàni píriwata cayábéeri yéewanápiná meedá caináwanácuéca pía áibanái íicha; càita nacái picácué cáimacái piicáca píawawa. Néese iwàwacutácué piicáca píawawa iyúwa càimíri cachàini áibanái íicha. Picácué picutá cachàinacaténá pimànica píawawa áibanái íicha, néese piicá áibanái iyúwa cayábéeyéi íiwitáise píicha.

⁴ Picácué pimàni abéerita píriwata cayábéeri, néese picutácué piyúudàcaténá áibanái, pimànicaténácué nalí cayábéeri.

⁵ Píináidacuéwa càide iyúwaté Cristo Jesús ínáiáanáwa.

⁶ Càité Cristo Jesús imànica: Ewitaté Dioscáanítani, yái Cristo Jesúsca, càicáaníta càmitaté cachàini imànica yáawawa áibanái íicha macáicaténáté yàaca icàaluíná càiride iyúwa abéeri Dios inacáiri.

⁷ Néese iwàwacáinaté imànica càide iyúwaté Dios iwàwáaná, ínáté Cristo Jesús imàacaca íichawa íchàini manuírwa, yá nacái icamalánáwa icanéerica mèlumèluiri iyú chènuniré Dios yáapícha. Yáté Cristo Jesús imànica yáawawa iyúwa Dios yàasu wenàiwica íibaidacaténá Dios irí, yá imusúacaté íicá èeri iyúwa wenàiwica.

⁸ Yéepunicatéwa iiná èeri írícúiri yáapíchawa, yá iyacaté càide iyúwa càimíri cachàini náicha canánama. Dios ichùullacaté Cristo Jesús yéetáanápinátéwa, yá Cristo Jesús imànicaté càide iyúwaté Dios ichùullánani. Càmitaté yéetáwa càide iyúwa macái èeri mnanái yéetáanáwa, néese yúuwichàacaté yéetáicási imáníiri báawaca, báiri nacái wenàiwica íicáca nanúacáinaténi cruz ìwali càide iyúwa nanúaná wenàiwica imánírira íbáyawanáwa manuísíwata.

⁹ Ináté idécanáamité Jesús imichàacawa yéetáicási íicha, yá Dios imàacacaté Jesús iyaca cáimiétacanéeri iyú áibanái íicha canánama, yéewacaténá macáita yàaca Jesús iyéininá iyúwa Dios.

¹⁰ Càité Dios imànica Jesús irí yéewanápiná macáita nàaca Jesús icàaluíná, macáita níara iyéeyéica chènuniré, nía nacái èeri írícúiyéica, nía nacái yéetéeyéimicawa. Càipiná nàaca Jesús iyéininá Dioscáiná idéca imàacaca cachàinicaní náicha canánama.

¹¹ Yá macáita nacálidapiná Jesucristo ìwali Wáiwacalicaní, cachàinírira náicha canánama icuèrica macáita. Càipiná nàaca Wáaniri Dios irí cayábéeri Jesucristo ìwali.

Los cristianos son como luces en el mundo

¹² Iná píacué nuenánáica cáininéeyéica nuicáca, càide iyúwacué peebáidáanáté nutàacái nüyacaalícué píapícha bàaluité, càita nacái nuwàwacué peebáidaca nutàacái tàì íiméeri iyú cachàiníwanái mamáalàacata idécunitáacá nüyaca déeculé píichacué. Jesucristo idéca iwasaácuéca pía Dios yàasu yúuwichàacási íicha, íná píalimáidacué macái píchàini iyúwa pimánínápinácué càide iyúwa Dios iwàwáaná piacaténácué iyéininá cáimiétaquéeri iyú, ipíchanácué pimànica píbáyawanáwa.

¹³ Píalimápinácué càì pimànica Dioscáiná idéca imàacacué píri píiwitáise cayábéeri yéewacaténácué piwàwaca pimànica cayábéeri, Dios nacái iyúudàacuéca pía pimànicaténácué càide iyúwa iwàwáaná.

¹⁴ Picácué pitàani lúasi iyú, picácué nacái pitàani píriwáaca chàinisíri iyú, ìwalíse yái iwàwacutéericuéca pimànica, néese píibaidacué Dios irípiná píapichawáaca.

¹⁵ Pimànicaué càì, yéewanápinácué canácata áibanái yáaliméeri ícháawáaca píbáyawaná, càmitacué nacái pucháiba píiwitáise. Dios yéenibecáinácué pia, íná piyacué mabáyawanéeri iyú nèewi níái èeri mnanái báawéeyéica íiwitáise, iméeréeyéicawa. Càicuéca piade cháì èeri írícú iyúwa dítupúta ipucuuyéicawa catéeri írícú, píalíacáinácué Dios ìwali.

¹⁶ Picálidacué nalí yái báisíri tàacásica yéewanápiná nadèniaca nacáucawa càimíri imáaláawa. Iná pimànicaalícué càide iyúwa nuéwáidáanácué pia, yá casíimáipínaca nuwàwa píwalíisecúe Cristo yàanàacaalípiná núaliácáináwa cawèníricaní yái nuéwáidáanácuéca pía. Cawènírica nacái yái nuibaidacaléca Dios irípiná.

¹⁷ Péemíacué comparación: Judionái imàacacaalí píraí ofrenda iyú Dios irípiná nàacaténá irí cayábéeri, yá nàucúaca quiréeri uva ituní cáli íinatabàa iyúwa sacrificio yéewacaténá cawèníri cachàiníwanái namànica nàasu ofrendawa Dios irípiná. Càita nacái peebáidacuéca Jesucristo itàacái, piúwichàacuéca irípiná nacái. Yácatacué piasu ofrenda Dios irípiná. Uwé, cawàwanáta Dios iwàwaca nuétáca Cristo ìwali càide iyúwa sacrificio íiranámi imusúacaalíwa íicha cáli íinatabàa. Càita núalimácué cawènica cachàiníwanái numànica piasu ofrendawa Dios irípiná, yái peebáidáanácuéca Jesucristo itàacái, piúwichàanácuéwa irípiná nacái. Quéwa éwita nanúacaalí núa, càicáaníta casíimáica núa, nuyanídacawa píapíchacué nacái.

¹⁸ Casímáicué piwàwa, piyanídacuéwa nacái núapicha.

Timoteo y Epafrodito

¹⁹ Wáiwacali Jesús iwàwacaalí còi, yá nuwàwaca nubànùacuéca platalé Timoteo mesúnamáita ipáchiacaténacué pía, nuwàwacáinacué icálidaca nulí piínáwaná ìwali casímáicaténá nuwàwa.

²⁰ Yá nubànùacué platalé Timoteo canácáiná núapicha áiba wenáiwica íináidéeriwa abédanamata núapicha, iyúudácaténacué pía càide iyúwa nuwàwáaná.

²¹ Macáita niara áibanáica náináidacáitawa nàasu wawàsi ìwaliwa. Càmita máini nawàwa namànica càide iyúwa Jesucristo iwàwáaná.

²² Quéwa píaliacuécawa Timoteo íináwaná ìwali ìyaca machacàniri iyú, ìbaida nacái Dios irípiná núapicha, wacálidacaténá Dios itàacái, yá Timoteo iyúudáaca núa càide iyúwa asiali iyúudáacaalí yáaniriwa.

²³ Iná nuwàwaca nubànùacani iicácaténacué pía, idécanacáita núalíacawa càinácaalí namànínápiná nulí cháí presonái ibànaná írìcu.

²⁴ Quéwa manuíca nuínáidaca nuwàwawa Wáiwacali ìwali nùanápiná nuicácuéca pía caquialéta, Wáiwacali iwàwacaalí numànica còi.

²⁵ Càita nacái nuínáidacawa iwàwacutáaná nubànùacuéca platalé wéenasàiri Epafrodito, yái yeebáidéerica Jesucristo itàacái, ìbaidéerica núapicha Dios irípiná, wamànicaténá ùwicái Satanás íipunita Jesucristo irípiná. Bàaluité píbànùacatécué nùatalé yái Epafroditoca iyúudáanápináté núa.

²⁶ Máini Epafrodito iwàwaca iicácuéca pía macáita. Achúmaca iwàwa manuísíwata píwalicué péemiácáinaté íináwaná ìwali iculúanátéwa.

²⁷ Báisíta iculúacatéwa, batéwa nacái yéetácawa, quéwa Dios iicácaté ipualé. Dios iicácaté nacái nupualé, iná càmitaté imáaca Epafrodito yéetácawa máinicáicha achúmaca nuwàwa cachàiniwanái náicha macáita yái wawásica imáaquéerica achúmaca nuwàwa.

²⁸ Iná máini cachàiniwanái nuwàwaca nubànùacuéca plataléni caquialéta casímáicaténacué piwàwa píicáca àniwani. Píicácalípinácué Epafrodito ìyaca cayába siùca, yásí matuíbanáica nuwàwa.

²⁹ Pitáidacué Epafrodito casímáiri iyú càiride iyúwa péenasàiri yeebáidacáiná Wáiwacali itàacái; piacué nacái námiétacaná càiripináta, cawinácaalí cayábéeyéica íiwitáise càide iyúwa Epafrodito iyáaná.

³⁰ Batéwaté yéetácawa ìbaidacáinaté cachàiniri iyú Cristo irípiná. Yúuwichàcatéwa cáalunáiri iyú iyúudácaténáté núa, imànicaténáté nulí cayábéeri píchawalínacué, yái cayábéerica càmiricuéca píalimá pímanáica nulí déculécáinacué pía nuícha.

3

Lo verdaderamente valioso

¹ Siúcade nuénánái casímáicué piwàwa Wáiwacali ìwali, yàasu wenáiwicacáinacué pía. Yá casímáica nuwàwa nutànàacuéca píri àniwani càide iyúwa nudéenacué nutànàacáwa píriní iwàwacutáinacué píalíacawa péemiaca cayábani.

² Iná péemiácué cayábani: Píicácué píchawa cayába niara báawéeyéica íiwitáise, yéepuníyéicawa càide iyúwa ìbaidacanacáiyéi Dios irí, quéwa namànicáita nabáyawanáwa meedá. Nachùuliaca càmiyéi judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadalúanápiná naináwa circuncisión iyú càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná.

³ Píicácué péemia nalí, wíacáiná Dios yàasunáisiwaca wía, wía yéeyéica Dios icáaluíná báisíiri iyú càide iyúwa Espíritu Santo imicháidáaná wáiwitáise. Yá casímáica wáyaca abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Càmita nacái cáimacái waicáca wíawawa ìwalíise yái wáaliméerica wamànica wachàini iyúwa.

⁴ Idécaalí Dios yàasu wenáiwicaca wía ìwalíise yái wamànírìcatá, yáté Dios yàasu wenáiwicaca núa ráunamáita áibanái fícha canánamatá, máinicáiná judíosiwaca núa.

⁵ Namànicaté nulí circuncisión nudèniacaalíté ocho èri, càide iyúwaté Dios ichùulaná judíonái imànica nawàwalicaténaté Dios yàasu wenáiwicaca núa. Israelítaca núa, Israel itaquérinámicáiná núa, Benjamín itaquénáinámi yéenaca núa, yái Israel ìrimicaté íipidenéericaté Benjamín. Núacata hebreosiwa, hebreosiwacáiná macáita nùawirinámica, càmiyéité icásàawa càmiyéi israelita yáapicha. Nutànica nacái hebreo itàacái iyú, càmitaté nacái núa nuíchawa israelita íiwitáise nùyacaténáté iyúwa càmiri israelita. Yá nuéwáidacatéwa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté, yá fariseocaté núa yeebáidéericaté manuísíwata càide iyúwa fariseonái yéewáidáaná, níái yeebáidéeyéica cachàiniri iyúni náicha canánama.

⁶ Máinicáinaté nuebáidacaté cachàiniri iyú fariseonái yàasu tàacáisi, ínáté nuuwicháidaca nùacawa niara yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Nùyacaté machacàniri iyú càide iyúwa

profeta Moisés ichùlianaté wàawirináimi, ínáté canácata yáaliméeri icháawàca núa Moisés yàasu tàacáisi ìwalíse.

⁷ Bàaluité cawèníricaté nulí nuicáca macáita yái wawàsica quéwa siúcáise de caná iwèni nulí nuicácani, núaliácáináwa càmíta yéewa iwasaáca núa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, néese nuwàwaca Cristo icùaca núa.

⁸ Càita nacái nuicáca macái wawàsi càiride iyúwa canéeri iwèni ícha yái Nuíwacali Cristo Jesúsca, máinicáiná cawènica nuicácani, nuwàwa nacái núaliaca ìwali manuísiwata. Nuebáidacáináté Cristo, yáté yúucacawa nuícha macáita yái wawàsi judío íwítáise ìwalíríca. Siúcáise de nuicáca yái wawàsica iyúwa náuquéerimi wawàsi báawéeri nuwàwacáiná nudèniaca cachàiníwanái mamáalàacata àta nùanàacataléta yàatalé chènuniré.

⁹ Nuwàwa nacái nùyaca abédanamata Cristo yáapicha càiripináta. Núaliacawa càmíripiná mabáyawaná Dios iicáca núa ìwalíse yái numàinínaca càide iyúwa itàacái ímáaná, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios ìnumalciúse; néese manúca nuínáidaca nuwàwawa Dios ìwali mabáyawanáanápíná iicáca núa ìwalíse yái nuebáidáanáca Cristo.

¹⁰ Máini nuwàwaca núaliaca Cristo ìwali, nudèniacaténá ichàini nuwàwalicu, yái chàinisi Cristo idèniérica ìmichàacáinátéwa yéetácáisi ícha, nùuwichàacaténáwa írípíná nacái nuebáidacáináni, àta nuíwítáise iyacataléta càide iyúwaté Cristo íwítáise iyáanáté yéetácaalítéwa.

¹¹ Càita nuwàwaca nùyaca càide iyúwa Cristo iyáanáté numichàacaténáwa yéetácáisi ícha càide iyúwaté Cristo icáucáanátéwa.

La lucha por llegar a la meta

¹² Càmitàacá macáita nuíwítáise ìya càide iyúwa Cristo Jesús íwítáise iyáaná. Càmitàacá nacái mabáyawaná núa càide iyúwa Cristo iyáaná. Quéwa núalimáida nùacawa mamáalàacata nùyacaténá càide iyúwa Cristo iyáaná, yácáiná Cristo Jesús idéca yeedáca núa yàasu wenàiwicapínáwa.

¹³ Píacué nuénánáica, núumacué pírí àniwa, càmitàacá núalimá nùyaca càide iyúwa Cristo iyáaná. Néese còi numànica: Numàacaca nuwàwawa ícha macáita yái numàníricaté bàaluité. Yá càmíta quirínama nuínáidacawa ìwali, néese nuchàiniadaca nuíwítáisewa numànicaténá yái iyéerica nupíchalé núalimáidáanápíná macái nuchàini iyúwa nùyacaténá càide iyúwa Cristo iyáaná.

¹⁴ Nuchàiniadaca nuíwítáisewa, yá núalimáidaca nùacawa mamáalàacata macái nuchàini iyúwa nùyacaténá iyúwa Cristo iyáaná càide iyúwa wenàiwica ipianíríca carrera ìwali ipiacaalíwa cachàiníri iyú àta yàanàacataléta carrera yàasu imáalàacaléwa néré yeedácaténá íríwa cawèníri premio. Càita nacái nùapínácaalíwa chènuniré, yá Dios imàacapíná nulí yái cawènírica Dios imáidéerica wía weedáanápíná walíwa Cristo Jesús ìwalíse, weebáidacáiná itàacái.

¹⁵ Báisicaalícué cachànica píiwítáise Jesucristo ìwali peebáidacaténácué itàacái tàì íméeri iyú, néese iwàwacutácué píináidacawa càide iyúwa númáanácué pírí. Iyacaalí abéeri wawàsi píináidéericuécawa ìwali méetáuculé nuícha, yásí Dios imàacacué píalíacawa nacái càide iyúwa iwàwacutáanácué píalíacawa.

¹⁶ Quéwa iwàwacutá wàyaca machacàníri iyú báisíri tàacáisi ìwali càide iyúwa Dios imàacáaná wáaliacawa.

¹⁷ Píacué nuénánáica, pímanícué càide iyúwa nùyáaná. Píicáidacué nalí níara wenàiwicaca iyéeyéica càide iyúwaté wàyáanácué pèewibàa, wía apóstolca, píalíacaténácuéwa cainácaalí iwàwacutáaná plyaca.

¹⁸ Nudéca núcáidacuéca píriní madécaná yàawírí, quéwa siúca núcáidacué píri àniwani nu-tuýáa yáapichawa: Madécaná wenàiwica nacáidaca naináwanáwa neebáidáanása Cristo itàacái báisíri iyú, quéwa nàuwídeca namànica Cristo, canácáiná iwèni naicáca Cristo yéetáanácawa cruz ìwali wáchawalíná.

¹⁹ Quéwa èeri imáalàacaalípináwa, yásí nàuwichàacawa càiripináta, níara báawéeyéica íwítáise. Camúnica nía, nayáaca nayáacaléwa máini cadénama, namànicaténá càide iyúwa natúra iwàwáaná meedá. Yá cáimacáica naicáca níawawa nabáyawaná ìwaliwa, yái báawéerica namànírica, yái wawàsi iwàwacutéericuécawa báica wamànica. Naináidacawa mamáalàacata èeri írícúri wawàsi ìwali.

²⁰ Wía quéwa wadèniaca wàasu cáliwa chènuniré. Wacùaca nacái Wáiwacali Jesucristo yàanáca chènuníse, yái iwàsèerica wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

²¹ Néese Wáiwacali Jesucristo ìwalísáidapíná wainá machawàaquéerica cayábéeri iyú iyacaténá càide iyúwa ìiná chènuníséeri iyáaná, icànèerica mèlumélúri iyú. Càipíná imànica ichàini iyúwa, idèniacáiná ichàiniwa icùacaténá macáita.

4

Alégrese siempre en el Señor

¹ Iná peebáidacué Wáiwacali tàì ìmèeri iyú, piacué nuénánáica cáminéeyéica nuicáca. Máini nuwáwaca nuicácuéca pía àniwa. Piacué cáminéeyéica nuicáca, piatacué isímáidéeyéica nuwáwa. Càicuéca piade iyúwa yáì cawèñirica Dios yèeripináca nulí písáídacáinacué cawènica Dios iicáca yáì nuibaidacaléca iripiná.

² Nusutáca wawási uícha úara Evodiaca, uícha nacáì úara Síntiqueca abédanamáanápíná náiwitáise náapichawáca càide iyúwa abémisana neebáidacáiná Wáiwacali itàacái.

³ Pía nacáì líbaidéerica Dios iripiná núapicha cayábèeri iyú, nusutáca pícha wawási piwènúadánápíná náiwitáise nalíwáca, níara pucháiba inanáica abédanamacaténá náiwitáise, nayúudacáináté wamànica úwi Dios iripiná wacàlidacaténáté yáì tàacáisi ìmèerica Jesucristo iwasàca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, wáibaidacaalíté Dios iripiná Clemente yáapicha, áibanáì yáapicha nacáì idènièyéica ípidenáwa cuyàluta írìcu chènuniré, yáì cuyàluta idènièrica náipidená canánama wenàiwica Dios yèeyéica icáuca càmfiri imáaláawa.

⁴ Casímáicué piwáwa càiripináta Wáiwacali ìwali. Yá núumacué pirí àniwani: ¡Casímáicué piwáwa!

⁵ Pimànicué áibanáì irí éerèeri iyú yéewacaténacué macáì wenàiwica náalíacawa cayábèericuéca píiwitáise. Mawiénica Wáiwacali yéenáiwana yàanacaténá àniwa.

⁶ Picácué achúma píináidáníacawa piwáwawa áiba wawási ìwali càinácaalícué pichábáanáwa, néese picàlidacué Dios irí macáita, macáì imanúbaca písutácaalícué píawawa Dios ícha. Písutácué nacáì ícha wawási. Piacué nacáì irí cayábèeri.

⁷ Yásì Dios imàacuwé matuìbanáica píiwitáise manuíswata, manuíswèeri cachàiniwanáì mamáalàacata ícha yáì èeri mìnanaì yáalimèerica yáalíacawa ìwali. Yá nacáì Dios icùapínacué piwáwa, píiwitáise nacáì, plyacáinacué abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

Piensen en todo lo que es bueno

⁸ Néese, iyaca abèeri wawási quirita nucàlidèeripínacué pirí nuénánáì: Píináidacuéwa macáì báisiri tàacáisi ìwali. Píináidacué nacáìwa macáì cámiétacanèeri wawási ìwali, píináidacuéwa ìwali nacáì macáita yáì iwàwacutèerica wamànica wáyacaténá machacàníri iyú. Píináidacué nacáìwa macáì wawási ìwali càmfirica yáalimáida wenàiwica imànínápíná ibáyawanáwa, càita nacáì macáì wawási cayábèeri iicacánáwa, càita nacáì macáì wawási cayábèeri iináwaná. Píináidacué nacáìwa ìwali macáì cayábèeri íiwitáana, ìwali nacáì macáita wacàlidèerica iináwaná cayábèericani.

⁹ Pimànicué càide iyúwaté nuéwáidáanacué pía, càide iyúwa nacáì nùalàanacué pía. Pimànicué nacáì càide iyúwaté nucàlidáanacué pirí, càide iyúwaté nacáì piicáanacué numànica. Pimànicué càì, yásì Dios yàacawèeridacuéca píawa, yáì imàaquèerica matuìbanáica wáiwitáise.

Ofrendas de los filipenses para Pablo

¹⁰ Casímáica nuwáwa manuíswata Wáiwacali ìwali piwàwalicáinacué nùa àniwa. Nùalíacawa càmitacué píimáichaté nùa, néese càmitaté píalimáicué piyúudáaca nùa.

¹¹ Nudèniaca siúcade yáì numáapuèrica, iná càmita nutànàa pirí cuyàluta pibànùnánápínacué nulí ofrenda àniwa, nùacáiná nudéca nuéwáidacawa casímáinápíná nùyaca iyú càinácaalí nudènièrica.

¹² Aibaalí nùyaca catúulècanèeri iyú. Aibaalí nacáì nùyaca càasuiri iyú. Nudéca nuéwáidacawa matuìbanáicaténá nùyaca cháì èeri írìcu càinácaalí nùyáana, éwita máapicaalí nùa, càita nacáì nudèniacaalí cayába nuyáacaléwa, càita nacáì nudèniacaalí madécaná nùasuwa, càita nacáì canácaalí nulí yáì numáapuèrica.

¹³ Càinácaalí iyú iwàwacutá nùyaca, nùalimá nuideniaca macáita yácáiná Cristo ichàiniadaca nùa.

¹⁴ Quéwa, pidéuèca pimànica nulí cayábèeri manuíswata pibànùacaalíté nulí plata, áiba wawási nacáì numáapuèricaté.

¹⁵ Bàaluté nucàlidacatécué pirí yáì tàacásica ìmèerica Jesucristo iwasàca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Néeseté nuèpùacawa píasu càli íchacué, yáara Macedonia yàasu cálica, nùacaténáté nucàlidaca yáì tàacásica áibanáì irí. Píalíacuéwa nuèpùacaalítéwa píchacué, piacué Filipo yacàlená mìnanaì yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yáté abétacué pia ibànuericaté nulí plata, áiba yàasusi nacáì iyúwa ofrenda piyúudáacaténacué nùa, piwàwacáinacué piaca Dios irí cayábèeri ìwali yáì nucàlidáanacuéca pirí itàacái.

¹⁶ Càita nacáì ipichawáiseté nùacawa Macedonia yàasu càli ícha, idècunitàacá nùyaca Tesalónica iyacàlená néré, yáté pibànùacatécué nulí plata, áiba yàasusi nacáì iyúwa ofrenda máisibáwanáì yàawiría nudènicaténáté yáì numáapuèrica.

¹⁷ Càmita nuínáidawa nùasu ìwaliwa meedá nuedácaténá nulíwa nùasupínáwa, néese nuwàwaca Dios imànicuéca pírí cayábéeri manuísíwata piyúudàacáinácué núa.

¹⁸ Nudéca nuedáca macáita yái pibànuèricatécué nulí, yá nudèniaca cayábáwanái ícha yái numáapuèrica. Pibànùacatécué nulí plata, áiba yàasusi nacái Epafrodito yáapicha, íná yéewa nudèniaca cayábáwanái ícha yái numáapuèrica. Yái piasu ofrenda pibànuèricuéca nulí, càicanide iyúwa pumèníri isàni neeméerica nàacaténá Dios írì cayábéeri, yá casímáica Dios iicácuéca yái pimàníríca piyúudàacaténácué núa.

¹⁹ Iná Nucuèriná Dios imàacapínácué pírí manuísíwata macáita pimáapuèricuéca cháí èeri írìcu, píacué iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, Dios idènlacáiná máini manuísíwata cawèníri chènuniré.

²⁰ ¡Wàacué Wáaniri Dios íríwa cayábéeri càiripináta! Báisíta, amén.

Saludos finales

²¹ Nuwàwali macáita níara Dios yàasu wenàiwicaca iyéeyéica néeni yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Níái wéenanái iyéeyéica cháí núapicha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nawàwalicué píá nacái.

²² Macáita níái Dios yàasu wenàiwicaca iyéeyéica cháí yàcalé, nía nacái íibaidéeyéica emperador romanosàiri ícapèericu nawàwalicué píá nacái.

²³ Yá nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha pírípinácué imànínápinácué pírí cayábéeri mawèníri iyú macáita.

COLOSENSES

Saludo

¹ Núa Pablo, abéeri Jesucristo yáasu apóstol, Jesucristo ibànùèrica nucàlidacaténá Jesucristo iináwaná iwali wenàiwicanáí iri càide iyúwa Dios iwàwáaná. Nubànùacué piri cuyàluta. Yáí wéenásàiri Timoteo yeebáidéerica Jesucristo itàacáí iyaca nùapicha, iwàwalicuéca pia nacáí.

² Nutànàacué piri cuyàluta piacué wéenánáica, Dios yáasu wenàiwicaca iyéeyéica Colosas iyacalèna iricu yeebáidéeyéica Cristo itàacáí tòi íiméeri iyú. Nusutácué Wáaniri Dios lícha pirípinácué imànínápinácué piri cayábéeri mawèníri iyú, imàacáanápinácué piyaca matuúbanáiri iyú nacáí.

La oración de Pablo por los creyentes

³ Macáí imanùbaca wasutácaalí Wáaniri Dios lícha pirípinácué, yáí Wáiwacali Jesucristo Yáanirica, yá wàaca iri cayábéeri piwalicué.

⁴ Wadéca wéemlacuéca piináwaná iwali peebáidacuéca Cristo Jesús itàacáí, cáininácué nacáí piicáca macáita Dios yáasu wenàiwica yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacáí.

⁵ Píalimácuéca cáinináca piicáca nía píalíacáinácuéwa piyáanápiná chènuniré Dios yáapicha casímáiri iyú. Pidécuéca pidábaca picúaca piyáanápinácué néré péemiacáinaté yáí báisiiri tàacáisi cayábéerica icàlidéerica Jesucristo iwàwaca iwasàacuéca pia Dios yáasu yúuwichàacáisi lícha. Yáté peebáidacuécani.

⁶ Yáí báisiiri tàacáisica áibanáí icàlidéericatécué piri, idéca manùbéeyéi yéemlacani, yá neebáidacani macáí cáli íinata. Yá macáí wenàiwica íiwitáaná nèwi náyaca abenaméeyéi yeebáidéeyéica yáí tàacáisi càide iyúwacué peebáidáaná, bàaluitécáiná péemiacuéca cáinináca Dios íicácuéca pia báisiiri iyú.

⁷ Wéenásàiri cáininéerica waicáca íipidenéerica Epafras, yéewáidacatécué pia báisiiri tàacáisi iyú. Yáí Epafras íibaidaca Dios írípíná wáapicha. Yá siúcade Epafras íibaidaca mamáalàacata Cristo írípíná cachàiniiri iyú.

⁸ Epafras idéca icàlidacuéca walí piináwaná iwali. Icàlidaca walí Espíritu Santo idéca ichàiniadacuéca pia cáininácaténácué piicáca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí.

⁹ Ináté wéemlacanacáitacué piináwaná iwali, yá càmita wayamáida wasutáca Dios lícha pirípinácué imàacáanápinácué píalíacawa càinácaalícué iwàwáaná pímanáca, imàacáanápiná nacáí cáilíacáicuéca pia, cáiwitáisecaténá nacáí píalíacaténácuéca cayábéeri iwali báawéeri líchaná.

¹⁰ Dios imànicaalícué piri càí, yásí píalimácué piyaca càide iyúwa iwàwacutáaná Wáiwacali yáasu wenàiwica imànica, pímanícaténácué mamáalàacata cayábéeri càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná wamànica, pímanícaténácué píibaidacaléwa macáí cayábéeri íiwitáaná Dios írípíná idécunítacá píalíacúécawa Dios iwali cayábéeri iyú cachàiniiríwáí mamáalàacata.

¹¹ Wasutácué Dios lícha nacáí pirípinácué ichàiniadánápinácué pia íiwitáise chènuníseeri iyúwa, yáí icànéerica mèlumèluíri iyú. Càitacué píalimá píideníaca macáí wawási matuúbanáita, tòi íiméeri iyú nacáí.

¹² Càita nacáí píalimácué piaca Wáaniri Dios iri cayábéeri casímáiri iyú, yáí màulenéericuéca imànica pia cayábéeri iyú, piacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, peedácaténácué píriwa yáí cawènírica Dios yèeripínáca yáasu wenàiwicanáí íriwa Dios iyacàle cacamaléeri iricu.

¹³ Dios idéca iwasàaca wía Satanás íiwitáise catéeri lícha, íná càmita quirínama Satanás idacua wáiwitáise; Dios idéca imàacaca líriwa icùanápiná wía, yáí lírica cáininéerica Dios íicáca.

¹⁴ Yáí Dios lírica yéetátetéwa wáichawalíná, ípíchaná Dios yúuwicháidaca wía wabáyawaná íwalísewa. Càita Dios líri idéca iwasàaca wía íiraná iyúwa Dios yáasu yúuwichàacáisi lícha. Íná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná lícha, wía yeebáidéeyéica Dios líri itàacáí.

La paz con Dios por medio de la muerte de Cristo

¹⁵ Càmita wáalimá waicáca Dios watuí iyúwa, quéwa yáí Cristo, yácata Dios yéenáiwaná wáaliméerica waicáca. Yácata Dios lírica, iyéericaté ípíchawáiseté idàbacawa macáita yáí iyéerica.

¹⁶ Dios imàacacaté líri idàbaca macáita yáí iyéerica, macáita iyéerica capíraléeri cáli íinata, cháí èeri iricu nacáí. Idàbacaté macáita yáí waiquéerica, yá nacáí càmiricáwa wáalimá waicáca. Dios líri idàbacaté macáita ángelnáí icuèyéica yáasu cáliwa chènuníseeyéi. Dios líri idàbacaté írípínáwa macáita yáí iyéerica.

¹⁷ Cristo iyacaté macáí wawási ípíchawáise, yá siúca Cristo icúaca macáita namànicaténá càide iyúwa iwàwacutáaná namànica.

¹⁸ Cristo nacái icùaca wía, ichùullaca wía nacái, wía yeebáidéeyéica itàacái. Càide iyúwa wenàiwica fiwítáise ichùullaná iináwa, càita nacái wáiwitaca yái Cristoca, wíacáiná càica wíade iyúwa Cristo iiná cháí èeri írìcu. Cristoca yái yèerica macái wawàsi icáuca, imàacacaté nacái weebáidaca itàacái. Yácata yái idábáanéericaté imichàacawa yéetácáisi fícha. Iná Cristo icùaca macái wawàsi, cachàinícáiná fiwítáise, manuúri fiwítáise nacái náicha macáita yái wawàsica Cristo imànífiricaté.

¹⁹ Dios ínáidacatéwa iwàwáaná fiwítáise manuúri iyaca Cristo iwàwalicu máini manuúsiwata.

²⁰ Dios iwàwacaté nacái Cristo yéetácawa wáichawalíná cruz iwali, ipichaná wàuwichàacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú wabáyawaná iwálisewa. Yáté Cristo íraná imusúacatéwa fícha cruz iwali. Càité Dios iwàwaca imànica yéewacaténá cayábaca iicáca macái wawàsi, níái macáita iyéeyéica cháí èeri írìcu, nía nacái iyéeyéica chènunfíseeri cáli ínata.

²¹ Quéechatécáwa càmitacué Dios yàasu wenàiwica pía, iyúwa canéeyéi yàasu cáli. Bàaluité Dios yùuwidécuéca pía manuúsiwata, pimànícáinátcué pibáyawanáwa.

²² Quéwacué Dios idéca cayábaca iicácuéca píwítáise imàacacáinátcé iwàwawa pibáyawaná fícha, Cristo yùuwichàacáinátcé yéetácáisi iiná yáapichawa, yái iiná èeri írìcuírìca. Dios idéca càì imànícucéca píri ítcáténátcué pía ibàlùadánápinátcué pía ípunitawa, masaquèeyéipíná fiwítáise, mabáyawanéeri iyú nacái.

²³ Quéwa piwàwacaalícué piyaca Dios yáapicha, iwàwacutátcué peebáidaca Jesucristo itàacái tái fiméeri iyú mamáalàacata. Picácué piméyáa picúaca Jesucristo iwasáanápiná píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha, néese peebáidacué mamáalàacata càide iyúwa nacàlidáanátécué píri cayábéeri tàacáisi. Yácata tàacáisi madécaná wenàiwica fiwítáaná yéemiérica macái cáli ínata. Núa nacái Pablo, nudéca nucàlidaca wenàiwicanái írìni.

Pablo encargado de servir a la iglesia

²⁴ Siuca casímáica nuwàwa nùuwichàacawa cháí presoíyéi ibànalicu iwálise yái nucàlidáanátécuéca píri Jesucristo iináwaná, madécaná áibanái wenàiwica írì nacái, nuwàwacáiná núsáidaca áibanái írì càinácaalíte Cristo yùuwichàanáwa náichawalíná imàacacaténá yàasu wenàiwicaca nía, cawinácaalí yeebáidéeyéica itàacái, iyéeyéipíná càiwade iyúwa Cristo iiná iyéerica cháí èeri írìcu.

²⁵ Dios idéca ichùullaca nuibaidáanápinátcué píri, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nuyúudáacaténátcué pía. Dios ichùullacaté núa nucàlidáanápiná itàacái wenàiwicanái írì, quéwa iwàwacutáca nucàlidaca itàacái macáita, àta yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái fícha.

²⁶ Bàaluitésiwa, èeri ipíchawáiseté, néenialíte Dios ibàacaté yái tàacáisi macái ángelnái fícha. Néseté idécanámi idábaca wenàiwicanái, yáté ibàaca náichani nacái, yái tàacásica. Iná madécaná mil camuí Dios idábacatáiseté èeri àta siuca nacáide, idéca ibàaca yái tàacásica wenàiwicanái fícha. Quéwa siuca Dios imàacaca yàasu wenàiwicanái yáaliacawa iwali.

²⁷ Píacué càmiyéica judío, Dios iwàwacatécué imàacaca píaliacawa iwali yái tàacáisi máiniiri cayábaca, máiniiri nacái cawénica, Dios ibèericaté áibanái fícha. Yácata yái tàacásica: Dios idéca imàacacué Cristo iyaca piwàwalicu, píaliacaténátcuéwa plyáanápiná chènuniré Dios yáapicha, cámiétacanéeri iyú, mèlumèluírìpiná picamalá yáapichawa.

²⁸ Wía apóstolca, wacàlidaca Cristo itàacái wenàiwicanái írì. Wàalàca nía éeréeri iyú macái wenàiwica fiwítáaná. Wéewáida nacái macái wenàiwicanái macáita Dios yáaliacái iyú nàaliacaténá néemlaca cayábani, càinácaalí ímáaná wawàwacáiná wabàlùadaca nía Dios ípunita cachàiniyéi fiwítáise Cristo iwali.

²⁹ Iná nuibaidaca Dios írìpiná cachàiniiri iyú macái nuchàini iyúwa, yái chàinisi Cristo imàaquérica nulí.

2

¹ Nuwàwacué píaliacawa nusutátcué Dios fícha píriipíná manuúsiwata, píacué Colosas iyacàlená mìnánica. Càita nacái nusutáca Dios fícha nalípiná níara Laodicea iyacàlená mìnánica, macáita nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmiyéicáwa iicá núa.

² Nusutátcué Dios fícha píriipíná canánama Dios ichàiniadánápinátcué piwàwa, yéewanápiná nacái càinináca piicáyacacawa abédanamata. Nusutátcué Dios fícha nacái imàacáanápinátcué píaliacawa manuúsiwata Cristo iwali. Yái Jesucristoca, yácata tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái fícha, quéwa siuca Dios imàacaca wáaliacawa Jesucristo iwali.

³ Dios iwàwa wáaliacawa Cristo iwali, yácáiná Cristo idèniaca macáisiwata Dios yáaliacái, máini cayábéerica. Iná wáaliacaalíwa Cristo iwali, yási imàaca wáaliacawa macái wawàsi iwali Dios iwàwéerica wáaliacawa iwali.

⁴ Númacué píri càì ipíchánátcué nachùwáidaca pía cachùwéeri tàacáisi iyú casímáirica wenàiwicanái yéemlaca, níái càmiyéica yáalíwa Dios iwali.

⁵ Ewitacué canácánita núa píapicha siùca, càicáanítacué nuwàwali pía mamáalàacata càide iyúwa nùyaca nacáicaalícué píapicha. Yá casímáica nuwàwa nuémíacué piínáwaná ìwali abédanamacué píiwitáise píapichawáca pìyacaténácué machacànìiri iyú Dios iicápiná, peebáidáanácué nacái Cristo itàacái tàì ìmèeri iyú.

La nueva vida en Cristo

⁶ Pidécúeéca peebáidaca Wáiwacali Jesucristo iwasàanápinácué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ìcha, ìná iwàwacutácué píyaca abédanamata Wáiwacali yáapicha.

⁷ Càide iyúwa manuírì áicu ipichu ìbàlùacaaliwa depuìwalé cáli ìricu, yá canácata yáalimèeri iwataàcani, càita nacái iwàwacutácué peebáidaca Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì ìmèeri iyú càide iyúwatécúé néewáidáaná pía. Píacué nacái cayábèeri Dios ìrì mamáalàacata.

⁸ Píicácué píchawa cayába ipíchanácué áibanái iwènùadacuéca píiwitáise báisìiri tàacáisi ìcha nawàwacáiná nachìwáidacuéca pía náasu cachìwèeri tàacáisi iyúwa. Càmita nacáida Cristo itàacái, càmita nacái Cristo iyúudàa nía. Néese nacáidacáita meedá càide iyúwa èeri mìnánái ìiwitáise ìimáaná, yá nacái nàawìrináimi yàasu tàacáisica. Nacáida nacái demonionái yàasu tàacáisi, níara demonio ichùulièyèica èeri mìnánái ìiwitáise namànicaténá nabáyawanáwa.

⁹ Píicácué péemia cachìwèeyèi ìrì yáacína yái Cristoca, yácata abèerita wenàiwica idènièrica macáita Dios ìiwitáise cachàinìiri manuísíwata.

¹⁰ Dios ìiwitáise cachàinìiri idéca ipuniadacuéca píwàwa píyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha, yái Cristo ichùulièrica macái ángelnái ìiwitáaná, demonionái nacái, macáita icuèyèica yàasu cáliwa chènùnìsèyèyèi, cháì èeri ìricu nacái. Ìná cachàinìirica náicha canánama yái Cristoca.

¹¹ Péemiácué comparaciòn: Dios ichùullacaté judionái namàninápináté circuncisiòn néenibe asianái ìrìwa nawàwalicaténaté Dios yàasunáica nía. Yái circuncisiòn ìimáanaca càicanide iyúwa Dios idéca nacáicaalí ìdalúaca náicha náiwitáise cabáyawanèeri. Càité Dios iwàwaca judionái imànica àta Cristo yàanàacatalétaté. Siùca píyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha, ìná Cristo idéca ichuidacuéca pícha píiwitáise cabáyawanèeri càide iyúwa idéca nacáicaalí ìdalúacuéca pícha báawèeri. Càitacué Cristo yáasáidaca yàasu wenàiwicaca pía.

¹² Càita nacái ìimáaná yái pibautizáanácuéca: Quéechatécúé pìricuacaalítèwa ùni yáaculé, yá píasáidacatécúé Cristo idéca ichuidacuéca pibáyawaná machawàacacaténácué pibáyawaná iyúwa yéetèerimiwa. Ìná càicatécúé píade iyúwa yéetèeyèimiwa Cristo yáapicha càliculli ìricu, pìricuacaalítècuéwa ùni yáaculé. Néese pimichàacaalítècuéwa ùni yáacúise, yáté píasáidacuéca píðabacaté píyaca pícáuca wàlisài yáapichawa càide iyúwa píðéca nacáicaalícué pimichàacawa yéetácáisi ìcha Cristo yáapicha, peebáidacáináté cachàinìirica Dios ìiwitáise, yái imichàidèericaté Cristo yéetácáisi ìcha.

¹³ Bàaluité càicuéca píiwitáise iyúwa yéetèeyèimiwa, pimànicáinátècué pibáyawanáwa. Inaté càmitacué píalimá pimànica cayábèeri càide iyúwa yéetèerimiwa càmlíná yáalimá imànica cayábèeri, píiwitáise cabáyawanèeri idacuacáinátècué pía. Quéwa Dios idéca cáuca imànicuéca píiwitáise píyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha. Dios idéca imàacaca iwàwawa macáita wabáyawaná ìcha, ìwalíse yái Cristo yéetáanácawa wáichawáliná.

¹⁴ Bàaluité càmita wamàni càide iyúwaté Dios ichuulianá wamànica imàacacaalíté itàacáiwa profeta Moisés ìrì. Inaté yái tàacáisi icháawàcaté waináwaná ìwali. Dios itàacái ìimacaté iwàwacutáanáté wàuwichàacawa wabáyawaná ichùullacawa. Yái yùuwichàacáisica càicanide iyúwa wamawèniacále manuírì iwàwacutèerica wapáyaidaca wáichawa càiripináta càmicáináté wáalimá wamànica macáita machacànìiri iyú càide iyúwa Dios itàacái ìimáaná. Quéwa Dios idéca imáaláidaca wáicha yái wamawèniacáleca imàacacáináté iwàwawa wabáyawaná ìcha Cristo yéetácáinátèwa cruz ìwali wáichawáliná. Ìná càmita iwàwacutá wàuwichàacawa càiripináta wabáyawaná ichùullacawa. Dios idéca iwasàaca wía ìcha.

¹⁵ Cristo yéetácáinátèwa cruz ìwali wáichawáliná, yáté Dios imawènàdaca demonionái ichàini, níara demonio ìiwacanánáica ichùulièyèica èeri mìnánái ìiwitáise. Yá Dios ìbàiniadaca nía macáaluinínata macái chènùnìsèyèyèi iicápiná. Yá nacái Dios imàacaca Cristo itéca yáamísewa demonio ìiwacanánái presorìi iyú, càide iyúwa cachàinìiri ùwi ìwacalíná itécaalí yáamísewa yùuwidenáwa idécanámi ùwi ìwacalíná imawènàdaca nía.

Busquen las cosas que son del cielo

¹⁶ Ìná càmitacué iwàwacutá péemia nálì níara áibanái icháawèyèyèica piínáwaná ìwali píyáacalé ìwalísewa, ìwalíse nacái yái càmlínácuéca pimàni judionái yàasu manuírì culto macái camuì imanùbaca, macái quèeri imanùbaca nacái, macái semana imanùbaca nacái, sábado ìricu, judionái iyamáidacatáicawa.

¹⁷ Bàaluité Dios ichùullacaté israelitanái namàninápináté macáita yái wawàsica nàináidacaténátèwa ìwali nacuerínápináca Dios ìbànuèripináté nálì, yái Cristoca. Quéwa Cristo yàanàacaté aléi èeri ìriculé, ìná càmita iwàwacutá wamànica wàacawa quirínama yái wawàsica iyúwa áibanái cachìwèeyèi nàimáanácué píri siùca.

¹⁸ Péemlacaalícué cachiwéeyéi irí, yásí nachíwáidacué píawa; picácué péemia nacháawáaná piináwaná ìwali. Càita nacàlidaca nèepunicawa nàasu tàacáisi cachiwéeriwa: Náimaca iwàwacutáanása wàyaca máini catúulécaneéri iyú, wamàacáanása nacái wáichawa wayáacaléwa cayábáanápínása Dios iicáca wía. Náimaca nacái iwàwacutáanása wàaca ángelná icàaluíná, wasutáanása náicha wawási natáanínápíná wawicáú Dios yáapicha, cachiwéeyéi ímacáiná càmítasa Dios iwàwa yéemlaca wasutáaná ícha. Nacàlidaca nachiwawa nacái naicáasa yéenáwanási nacáiri Dios néeséeri. Yá nacái máini cáimacáica naicáca níawawa manuísíwata náiwitáise èeri iricuiri ìwalísewa.

¹⁹ Càmita nàya abédanamata Cristo yáapicha, yái icuèrica wía, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Cristo ichùulica wía càide iyúwa wenáiwica íwítáise ichùullaná ìnáwa, wíacáiná càica wíade iyúwa Cristo ìná iyéerica cháí èeri irícu. Cristo ichàiniadaca wawàwa, imàacacué nacái abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca wamànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²⁰ Piyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha, yái yéetéricatéwa píchawalínacué, ìná yéewa càicuéca píade iyúwa wenáiwica yéetéricatéwa Cristo yáapicha demoniáná ícha, níara demonio ichùuliyéyica èeri mìnáná íwítáise. Ìná càmítacué quirínama iwàwacutá piyaca càide iyúwa èeri mìnáná íwítáise iyáaná. Càmitacué iwàwacutá peebáidaca iyúwa cachiwéeyéi ichùullanácué pí.

²¹ Càita nacàlidaca nachiwawa cayábáanápínásacué Dios iicáca pí. Náimaca: “Picácué pidunúta yái wawási ìwali; picácué piyáa yái yàacásica; picácué peedáni picáapi iriculéwa”, náimaca.

²² Macáita yái tàacásica nacàlidacáita wawási ìwali imáalèeripínacawa, ìná càmita iwàwacutá wéemlaca nàasu tàacáisi irí, Dios imànicáinaté yàacási wayáapíná. Níara cachiwéeyéica nachùullaca wenáiwica, néewáidaca nacái nía èeri mìnáná yáasu tàacáisi iyú.

²³ Báisita madécaná wenáiwica iyúunáidaca cáalíacáica nía cawinácaalí yeebáidéeyéica cachiwéeyéi itàacái, áibanáicáiná nayúunáidaca náalímáná nàaca Dios icàaluíná cayábèeri iyú cacháiníwaná náicha canánama namànicaalícáita càulenèeri wawási, nàyacaalí nacái máini catúulécaneéri iyú, namàacacaalí náichawa nayáacaléwa, nàuwicháidacaalí nacái naináwa báawanama. Quéwa macáita yái canèeri iwèni wawásica càmita iyúudáa wía wadacúcaténá wáichawa wáiwitáise báawéerica, yái ichùulíerica wamàinínápíná wabayawanáwa.

3

¹ Ìná piyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha, yái imichèericatéwa yéetácáisi ícha, ìná siúca piyacuéca picáuca wálisài yáapichawa, càide iyúwa pídecá nacáicaalícué pimicháacawa Cristo yáapicha yéetácáisi ícha. Ìná iwàwacutácué pimànica càide iyúwa Cristo ichùullaná pía peedácaténácué píriwa yái cayábèeri cawènírica iyéerica chènuniré, Cristo iyacataléca yáawinacawa Dios yéewápuwáise icúacaténá macáita Dios yáapicha.

² Píináidacuéwa ìwali yái cawèníri iyéerica chènuniré peedéeripínacuéca píriwa áibaalípiná. Picácué píináidawa mamáalàacata ìwali yái èeri iriculírica.

³ Càicuéca píade iyúwa wenáiwica yéetéeyéicátéwa Cristo yáapicha. Càide iyúwa yéetèerimiwa càmíná ìnáiáidawa quirínama èeri iricuiri ìwali, càita nacái picácué píináidawa mamáalàacata èeri yáasu wawási ìwali. Cristo, yái iyéerica abédanamata Dios yáapicha, icúaca iyaca picáuca càmíri imáaláawa Dios iripíná ìbaacanèeri iyú áibanáí èeri mìnáná ícha.

⁴ Piyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha, ìná abèericata Cristo yái yèericuéca picáuca càmíri imáaláawa. Aibaalípiná Cristo yàanápíná àniwa, yásí piyapínácué icamaláná mèlumèluri irícu Cristo yáapicha, picúapíná macáita Cristo yáapicha, yái iyéerica chènuniré máiníri cáimíetaquèeri iyú naicáca, icúacáiná macáita.

La vida antigua y la vida nueva

⁵ Aibaalípiná piyapínacué Cristo yáapicha chènuniré, ìná siúca cháí èeri irícu pimànicué ùwicái cacháiníri iyú ípunita yái píwítáise bàaluisáimica, yái ichùulíerícuéca pimànica píbáyawanáwa mamáalàacata: Picácué píimá áiba yáapicha càmírica pínrísiwa, càmíchúaca nacái píinúsiwa. Picácué píimá báawèeri píiná iyúwa, yái wawási càmírica Dios íbatáa wenáiwica imànica. Picácué nacái píimá càide iyúwa píwítáise báawèeri iwàwáaná pimànica. Picácué píwàwa peedáca píriwa mamáalàacata macái wawási cawèníri. Cáinínacaalícué píicáca cawèníri wawási, yá píacuéca èeri iricuiri wawási icàaluíná Dios ícha, ìná pimànicuéca càide iyúwa wenáiwica yéeyéica ídolo cuwáiná yéenáwaná icàaluíná Dios ícha.

⁶ Cawinácaalí imàniyéyica càí nàuwicháapínacawa manuísíwata áibaalípiná Dios yáasu yúuwicháacáisi caiyéinèeri yàanápínacaalí nàwali, càmíciná neebáida Dios itàacái.

⁷ Càitècué pimànica bàaluité píináidacáinatécuéwa ìwali yái èeri iriculírica.

⁸ Quéwa siúca pímacacué píchawa macáita yái báawéerica. Picácué calúa píwítáise, càita nacái picácué calúa pía ráunamáita. Picácué báawa píicáca áibanáí. Picácué pícuísa píchawa

áibanái, càita nacái picácué pitàani nàwali báawéeri iyú. Picácué pitàani casaquèeri tàacáisi iyú.

⁹ Piwènúacatécúéwa píiwitáise bàaluisàimi íchawa, ícha nacái yái báawéerica pimàníricatécúé ipichawáiseté peebáidaca Jesucristo itàacái, íná picácué picàlida pichíwawa pírwáaca.

¹⁰ Siúcade pidèniacúéca wàlisài píiwitáisewa iyéerica càide iyúwa wàlisài wenàiwica. Yá píiwitáiseucé wàlisài idàwinàacawa yàacawa Díos íiwitáise inacáiripiná, yéewanápinácué píaliacawa cayába Díos íwali, yái Díos idàbéericatécúé pía.

¹¹ Weebáidacaalí Cristo itàacái, yá cayábaca Díos íicáca wía macáita abédanamata, Cristo íwalíise, judíocaalí wía, càmíiyéicaalí judío wía nacái, imàníiyéicaalí circuncisión wía nacái, càmíiyéicaalí imàni circuncisión nacái wía, yàanèeyéicaalí áiba cáli néese wía nacái, càmíiyéicaalí yáalía wía nacái, áibanái yàasu wenàiwicacaalí wía nacái, íbaidéeyéica mawèníiri iyú, náiwacanánáicaalí wía nacái. Iyaca abéerita wawàsi iwàwacutéeri macáita wamànica: Iwàwacutá wadèniaca Wáiwacaliwa abéerita macáita, yái Cristoca. Yá nacái Cristo iyaca wawàwalicu macáita.

¹² Cáinináca Díos íicácuéca pía. Díos ídeca yeedáca pía yàasu wenàiwicacaténácué pía. Íná píyacué machacàniri iyú. Píicácué áibanái itúulécaná báisiiri iyú. Pimànicué áibanái íri cayábéeri. Picácué cachàini píicá píawawa áibanái ícha, néese iwàwacutácué píicáca áibanái iyúwa cachàiníyéica píicha. Píideniácué píuwichàanáwa matuíbanáiri iyú áibanái imànicaalícué píri báawéeri.

¹³ Aibacaalí péenácué imàni píri báawéeri, yá píideniacuèni, néese pimàacacué píwàwawa ícha, yái báawéerica imànírícuéca píri. Càide iyúwa Wáiwacali imàcàanátécúé iwàwawa píbáyawaná ícha, càita nacái pimàacacué píwàwawa ícha yái báawéerica áiba péená imànírícuéca píri.

¹⁴ Iyaca abéeri wawàsi cachàiniri náicha canánama, yái cáinináanaca waicáyacacawa. Cáininácaalí waicáyacacawa, yási abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca manuíswata.

¹⁵ Pimàacacué Cristo iyúudàaca pía píyacaténácué matuíbanáiri iyú píapichawáaca yácáiná Díos imáidacatécúé pía abédanamacaténácué píiwitáise píapichawáaca càide iyúwa Cristo íiná iyéerica cháí èeri írìcu. Píacué Díos íri cayábéeri íwali macáita yái cayábéerica Díos imànírícuéca píri.

¹⁶ Píináidacúéwa mamáalàacata Cristo itàacái íwali píwàwalícuéca píaliacaténácué péemíaca manuíswatani. Péewáidáyacacúéwa Díos yáalíacái iyú. Pichàiniadacué píwàwawáaca nacái cáaliacáiri iyú. Picántàacué cachàiníiri iyú píacaténácué Díos íri cayábéeri. Picántàacué Díos íri salmos iyú, himnos iyú nacái, canciones iyú nacái, iyúwa Espíritu Santo iyúudàanácué pícántàaca.

¹⁷ Càinácaalícué wawàsi pimàni, cànácaalícué nacái picàlida, pimànicué macáita Wáiwacali Jesús ípídená íwali, píasáidacaténácué íiwitáise áibanái íri. Píacué Wàaniri Díos íri cayábéeri nacái Wáiwacali Jesús ípídená íwali.

Deberes sociales del cristiano

¹⁸ Píacué inaná caníríiyéica, peebáidacué piníri itàacáíwa, yácáiná cawinácaalí inaná yeebáidéechúaca Wáiwacali itàacái iwàwacutá umànica càide iyúwa úacawéeri ichúullaná úa.

¹⁹ Píacué aslanái cáinuíyéica, cáininácué píicáca pínuwa, pimànicué ulí cayábéeri. Picácué píuwicháida úa. Picácué nacái pitàani ulí ípisiiri tàacáisi iyú.

²⁰ Píacué sùmanáica, peebáidacué píseená itàacáíwa macáita casímáicáiná Wáiwacali íicácué pimàni càí.

²¹ Píacué aslanái quèenibéeyéica, picácué píalimáida píicáwa péenibenáíwa àta calúacataléta náiwitáise, ípíchaná achúmaca nawàwa manuíswata, yá càmíta quirínama neebáidacué pitàacái.

²² Píacué áibanái yàasu wenàiwicaca, íbaidéeyéica mawèníiri iyú píiwacali íríwa, pimànicué macáita càide iyúwa píiwacali ichúullaná pía cháí èeri írìcu. Pimànicué cayábani yái píibaidacalécawa, càmíríca abéta píiwacali íicáidacaalícué píri, cayábacaténácaita íicácué pía meedá, néese píibaidacué cayába càiripináta píiwitáise cayábéeri yáapichawa báisiiri iyú, píasáidacaténácué píaca Díos ícàaluíná.

²³ Cawinácaalícué pimàni, pimànicué cayábani casímáiri iyú càide iyúwacué píibaidaca nacáicaalí Wáiwacali íri, càmíríca wenàiwica íri meedá.

²⁴ Càicué pimàni píaliacáinácuéwa Wáiwacali yàanápinácué píri yàasu cawèníiri yéenáwa yáacaténácué píwèni áibaalípiná píanàcaalícué chènuniré, píibaidacáinácué Cristo írípiná, yái Píiwacalisíwacué abéerita.

²⁵ Quéwa cawinácaalí imàníríca íbáyawanáwa, Díos ípáyaidapínani yúuwichàacáisi iyú, íwalíise yái báawéerica imàníríca, càmícáiná Díos íicá áiba wenàiwica íiwitáaná iyúwa cayábéeri áibanái ícha, néese íicáca macái wenàiwica abédanamata.

4

¹ Píacué náiwacanáná iwàwacutácué picùaca píasu wenàiwicawa machacàniri iyú. Picácué piùwichàida núa máiwitáiseeri iyú, néese pimànicué nali cáaliacáiri iyú. Piwàwalicué pidèniaca Piíwacaliwa chènuníiseeri. Yá áibaalipiná iwàwacutácué picàlidaca piináwanáwa irí cainácaalicué cayábéeri, báawéeri nacái pimànirica cháí èeri iricu.

² Píacué wéenanáica, picácué piméyáawa pisutáca píawawa Dios ícha. Néese pisutácué píawawa Dios ícha manuíswata. Yá piácué Dios irí cayábéeri.

³ Pisutácué nacái Wáiwacali ícha walípiná imàacáanápiná wacàlidaca yái cayábéeri tàacáisica áibanái irí mamáalàacata, wacàlidacaténá nacái nali yái tàacáisi càmíricaté wenàiwica yáalia íwali, yái tàacáisi ímérica Cristo iwàsáaca càmíyeyí judío Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná pisutácué Dios ícha nulípiná ipíchaná cáaluca núa, nùyacáiná siuca cháí presoíyeyí ibànalicu nucàlidacáiná yái tàacáisica wenàiwicanái irí.

⁴ Pisutácué nulí Dios amalácaténá numànica nali yái tàacáisica yéewanápiná náalíaca néemiacani, cainácaali ímáaná.

⁵ Piicácué píchawa cayába, pimànicué cáaliacáiri iyú, iwàwacutácaalicué pimànica wawàsi nèewi níara áibanái càmíyeyíca yeebáida Jesucristo itàacái. Càicaalínácaalicué píalimá picàlidaca nali Wáiwacali iináwaná íwali, yá picàlidacué nalíni.

⁶ Iwàwacutácué pitànica éereeri iyú càiripináta, cáiwitáiseeri iyú nacái. Iwàwacutácué píalíaca picàlidaca machacàniri iyú nalíni, macáita cawinácaali wenàiwica isutéeyeyíca yéemíawa píá.

Saludos finales

⁷ Wéenasáiri cáininéerica waicáca ípidenéerica Tíquico icàlidapínacué piríwa macáita nuináwaná. Tíquico yàacawéeridaca wía cayába, íbaidaca nacái Wáiwacali irípiná núapicha.

⁸ Iná nubànucué píataléni icàlidacaténacué pirí waináwaná ichàiniadacaténacué píiwitáise Wáiwacali íwali.

⁹ Onésimo yái wéenasáiri cáininéerica waicáca, piyacàle néeseericué nacái, yàapínacawa Tíquico yáapicha. Yási nacàlidacué piríwa macáita íwali cainácaali iyáaná cháí.

¹⁰ Aristarco yái iyéerica presoíri iyú núapicha presoíyeyí ibànalicu, iwàwalicuéca píá. Càita nacái Marcos, yái Bernabé yéenasáirináca, iwàwalicuéca píá nacái. Nudéca nucàlidacuéca píri Marcos íwali, ipáchiaacalicué píá, yá pitáidacué cayábéeri iyúni.

¹¹ Alba wenàiwica ípidenéeri Jesús, áibaali ípidenéeri Justo, iwàwalicuéca píá nacái. Níacata abéta judío yeebáidéeyeyíca Jesucristo itàacái íbaidéeyeyíca núapicha, wacàlidacaténá cainácaali iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Càita nachàiniadaca nuwàwa.

¹² Epafras abéericué piyacàle néeseeri íbaidéerica Cristo irípiná iwàwalicuéca nacái píá. Yá mamáalàacata isutácuéca Dios ícha pirípinacué manuíswata cachànicaténacué píiwitáise Jesucristo íwali, pimàacáanápinacué píawawa nacái Dios irí pimànicaténacué càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹³ Núalíacawa Epafras isutácué Dios ícha pirípinacué manuíswata, càita nacái Epafras isutáca Dios ícha nalípiná níara Laodicea iyacàlená mìnanáica, Hierápolis iyacàlená mìnanáica nacái.

¹⁴ Lucas nacái yái cadeplacáirica cáininéerica waicáca, iwàwalicuéca píá nacái. Càita nacái Demas iwàwalicuéca píá.

¹⁵ Nuwàwali níara wéenanáica yeebáidéeyeyíca Jesucristo itàacái Laodicea iyacàlená mìnanáica. Nuwàwali nacái Ninfa, núa nacái iwacáidáyaquéeyeyíca ucapèericulé namànicaténá culto.

¹⁶ Pidécánamicué piléeca yái cuyáluta piríwáaca, yá píbanúacuéni naléecaténáni, níara yeebáidéeyeyíca Jesucristo itàacái, Laodicea iyacàlená mìnanáica. Píacué nacái, piléecué nacái yáara cuyálutaca nubànèerica nali Laodicea néré.

¹⁷ Píimacué càí Arquipo irí: “Píibaida cayába pimànicaténá píibaidacaléwa càide iyúwa Wáiwacali ichùullaná pimànica irípináni”, càí núumaca Arquipo irí.

¹⁸ Núa Pablo nutànacué pirí yái tàacáisi achúmèerínaca nucáapi iyúwa nuwàwalicáinacué píá. Pisutácué Dios ícha nulípiná presocáiná núa. Nusutácué nacái Dios ícha pirípinacué imànínápinacué pirí cayábéeri mawènriri iyú.

1 TESALONICENSES

Saludo

¹ Núa Pablo, Silvano yáapicha, áibaali ípidenéeri Silas, Timoteo yáapicha nacái nutànàacué piri cuyàluta, piacué wéenanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái Tesalónica iyacàlená mīnanái, piacué iyéeyéica abédanamata Wáaniri Dios yáapicha, Wáiwacali Jesucristo yáapicha nacái. Wawàwalicué pía. Wía apóstolca, wasutáca Dios ícha piri pináacué imānīnāpináacué piri cayábéeri mawēnīri iyú, imācāanāpináacué piyaca matuibanāiri iyú nacái.

El ejemplo de fe que daban los de Tesalónica

² Macái imanúbaca wasutácaali Dios ícha piri pináacué, wàaca iri cayábéeri piwalicué macáita. ³ Wàaca Wáaniri Dios iriwa cayábéeri mamāalāacata píibaidacáináacué Dios iri piná cachāinīri iyú peebáidacáináacué Jesucristo itàacái. Wáalia nacáiwa piyúudáacuéca áibanái manuísiwata cáinācāináacué piicāca Dios. Wáalia nacáiwa picūacuéca manuísiwata Wáiwacali Jesucristo yānānāpiná ániwa, iná yéewa piideniācuéca piūwichānāwa matuibanāiri iyú idēcunitācā namānicuēca piri báawéeri iwalise yái peebáidāanācuéca Jesucristo itàacái.

⁴ Piacué wéenanāica, cáinācuéca Dios iicāca pía. Wáalia nacáiwa Dios idēca yeedácuéca pía yāasu wenāiwicacaténácué pía.

⁵ Wacáidacaalítécué piri Jesucristo iwasāca wenāiwica Dios yāasu yūuwichācāisi ícha, cāmitatē wacálidacāitacué pirīni yāawami tāacāisi iyú meedá, néese wacálidacatēcué pirīni Espiritu Santo ichāimi iyú, wáaliacatē nacáiwa báisīri iyú báisīcāni yái tāacāisi wacálidéerica. Píaliacué nacáiwa amaléeri iyú wāyacatē machacānīri iyú pēewibāa, wayúudāacaténácué pía, iná píaliacuéwa wacálidacatē piri Dios itàacái báisīri iyú.

⁶ Wía apóstolca, wáaliacawa Dios yāasunāica piacué, bàaluitécāiná pidābacué piyaca machacānīri iyú cāide iyúwa wāasāidāanātécué piri, cāide iyúwatē nacái Wáiwacali iyānā. Yá peebáidacatēcué Jesucristo itàacái casīmāiri iyú, cāide iyúwatē Espiritu Santo imācāanācué casīmāica pía, éwitatē áibanái cāmīyēi yeebáida nāuwichāidacānitacué pía báawanama peebáidacáináacué Jesucristo itàacái.

⁷ Cāita píasāidacuéca áibanái iri cāinācaali iwāwacutānā neebáidaca, macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iyéeyéica Macedonia yāasu cāli ínata, Acaya yāasu cāli ínata nacái.

⁸ Wáaliacawa píamāacué madécānā áibanái nāaliacawa Wáiwacali itàacái iwali, cāmīrica abēta níara iyéeyéica Macedonia yāasu cāli ínata, nía nacái iyéeyéica Acaya yāasu cāli ínata, néese macái cāli imanúbaca manūbéeyēi wenāiwica nāaliacué piināwanā iwali. Nāaliacawa peebáidāanācué Dios itàacái, iná cāmita iwāwacutā wacálidacuéca nalí piināwanā iwali.

⁹ Néese, níata icālidaca iyaca walí piināwanācué iwali, iná nāaliacawa wapāchianācué pía bàaluitē, pitāidacatēcué wía cayāba, péemiācatēcué nacái wāasu tāacāisi. Piyamāidacatēcué piaca ídolo icāaluínā, níara cuwāinái yēenāiwanāca, yá píamāacacatēcué píawawa cāuri Dios iri, yái báisīrica, peebáidacatēcué itàacái, píibaidacatēcué iri piná nacái.

¹⁰ Nacáidaca nacái walí picūacuéca Jesús yānāca chēnunīse ániwa, yái Dios írica, Dios imichāidéericatē yēetācāisi ícha. Yácata Jesús iwasēerica wía Dios yāasu manuiri yūuwichācāisi ícha, yái yūuwichācāisi yānēeripināca ēeri imāalācaalīpināwa.

2

El trabajo de Pablo en Tesalónica

¹ Iná piacué wéenanāica píaliacuéwa Dios imānicatēcué piri cayábéeri wapāchiacaalícué pía bàaluitē.

² Péemiācatēcué waināwanā iwali, wía apóstolca, ipíchawāisetē wānāacué platalé, yátē Filipos iyacālená mīnanái namānicatē walí māmī báawéeri, nataānicatē nacái wāwali báawéeri iyú idēcunitācā nāuwichāidaca wía iwalise yái wacálidāanāca Jesucristo itàacái. Quéwa Dios iyúudāacatē wía wānāacatēnatē piyacāle nérēcué wacálidāanāpinácué pirīni macāaluínāta, yái tāacāisica ímēerica Jesucristo iwasāca wenāiwica Dios yāasu yūuwichācāisi ícha, éwitatē áibanái nāuwidēcānīta namānica wía manuísiwata.

³ Cāmitatē wacálidacué piri cachīwéeri tāacāisi, cāmita nacái watāanicué piri wachīwāidacatēcué pía meedá, weedācatēcué pícha plata.

⁴ Néese Dios yāalimāidacatē iicāwa wía asāsī wāibaidacaalí iri piná machacānīri iyú, wía apóstolca. Néese idēcānāmītē cayābaca Dios iicāca iyúwatē wāibaidāanā iri, yá ibānūcatē wía wacálidāanāpinātē yái tāacāisi ímēerica Jesucristo iwasāca wenāiwica Dios yāasu yūuwichācāisi ícha. Iná yéewa wacálidaca wenāiwicānái irīni. Cāmita wāalimāida wasīmāidacāita wenāiwica meedá wāasu tāacāisi iyúwa, néese wacálidaca Dios itàacái cāide iyúwa Dios iwāwānā, yái Dios yāalíerica wawāwa.

⁵ Píaliacué nacáíwa càmitaté wachìwáidacué pía cachìwéeri tàacáisi iyú càide iyúwa èeri mìnáná iwàwáaná yéemlaca. Càmitaté wamàni càì weedáanápínacué pícha cawèníri. Càmitaté nacáí wamàni wawàsi íbàacanéeri iyú weedácaténácué pícha plata. Càité wàyacué pèewibàa machacàníri iyú Dios iicá.

⁶ Càmitaté wawàwa wenàiwica naicáca wía iyúwa máiníyéica cayába áibanáí fícha. Càmitacué wacutá pícha càiri, áibanáí fícha nacáí, íbatàa abéeri piná, éwita Dios imàacacánita walí cáimiétacanéeri íbaidacalési, wía apóstolca. Càité nacáí, éwita Dios imàacacánita walí íwítáisewa wachùullacaténácué pía cachàiníri iyú, càicáaníta càmitaté wamàni càì.

⁷ Càmitaté wachùullacué pía cachàiníri iyú, éwita Cristo yàasu apóstolcáaníta wía. Néese watàanicatécué píri éeréeri iyú. Wamànicatécué píri càide iyúwa inanáí udàwinàacaalí uèinbewa, uctá nacáí nía cáininéeri iyú.

⁸ Càité nacáí cáinináca waicácuéca pía íná wawàwacaté wacàlidacuéca píri Dios itàacáí cayábéeri, yá wáibaidacaté macáí wachàini iyúwa wayúudàacaténácué pía. ¡Yá wacàlidacatécué píri Dios itàacáí mamáalàacata cáininácáiná waicácuéca pía!

⁹ Píacué wéénánáca, píaliacuéwa wáibaidacaté wacápi iyúwa mamáalàacata cachàiníri iyú wawèniacaténaté wayáapínáwa, wàyacaalíté pèewibàa. Càmitaté wawàwa wáinataléca píricuéni, íná wáibaidacaté èerapinama, táiyápinama nacáí ípíchanácué wacutáca pícha wayáapínáwa idècunitàacá wacàlidacatécué píri Dios itàacáí.

¹⁰ Píaliacuéwa amaléeri iyúni wàyacatécué pèewibàa machacàníri iyú píicápinácué, mabáyawanéeri iyú nacáí Dios iicá.

¹¹ Píaliacué nacáíwa wàalàacatécué pía, wamichàidacatécué píiwítáise, wachàiniadacatécué píwàwa, píacué abéechúanaméeyéica càide iyúwa nàaniri cayábéeri íwítáise imàníná yéenibe íriwa.

¹² Wàalàacatécué pía pímanínápínacué càide iyúwa iwàwacutáaná Dios yàasu wenàiwica imànica, yáí Dios imáidéericuéca pía icùacaténácué pía iyúwa Picuèriná, píyacaténácué nacáí Dios ícamaláná mèlumèluíri írìcu chènuniré.

¹³ Iyaca áiba wawàsi nacáí wèerica Dios írí cayábéeri íwalíse mamáalàacata: Bàaluité péemlacanáamicué wacàlidaca píri Dios itàacáí, yáté pèebáidacuécáni píaliacáinátéwa Dios itàacáicani báisíri iyú, càmita càide iyúwa wenàiwica itàacáí meedá. Báisíta Dios itàacáicani, íwalísaidéericuéca píiwítáise píwàwalícúsewa, píacué yeebáidéeyéicani.

¹⁴ Íná píacué wéénánáca, pèebáidacáinácué Jesucristo itàacáí, ínaté íwalíse píasu cáli néeséeyéi nàuwichàidacatécué pía, níái càimíyéica yeebáida. Yá píuwichàcatécuéwa càide iyúwa Dios yàasu wenàiwica nàuwichàanátéwa, níara yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacáí Judea yàasu cáli ínata, bàaluitécáiná néenánáí nacáí judíonáí nàuwichàidacaté nía íwalíse yái neebáidáanáca Jesucristo itàacáí.

¹⁵ Níara judíoca nanúacaté Wáiwacalí Jesús, càide iyúwaté nàawirináimi inúanáté Dios yàasu wenàiwica profetanáí icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalicúse. Judíonáí yùuwichàidacaté wía nacáí, náucaca wía nacáí nàasu cáli íchawa. Càmita namàni càide iyúwa casímáiná Dios iicáca. Nàuwideca namànica macáí wenàiwica.

¹⁶ Macáí imanúbaca wawàwacaalí wacàlidaca Dios itàacáí càimíyéi judío írí, yéewacaténá Jesucristo iwasàaca nía nacáí Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha, judíonáí càmita namàaca wacàlidaca Dios itàacáí càimíyéi judío írí. Càita máini namànica nabáyawanáwa, níái judíoca. Quéwa átata Dios yàasu yùuwichàacáisi máiníri manuíca idéca yàanáaca mawíeniré nalí, yàanáacaténá nàwali mesúnamáita.

Pablo desea visitar otra vez a los de Tesalónica

¹⁷ Píacué wéénánáca, achúmacaté wawàwa iwàwacutáicáinaté wàacawa píichacué, achúma èeripínaté, yáté éwita càmicáaníta waicácué pía, càicáaníta wawàwalicué pía mamáalàacata wawàwalícúsewa. Íná wawàwacaté wàacawa píatalécué máinicáinaté wawàwaca wapáchiacuéca pía.

¹⁸ Yáté wáináidacawa wapáchiánápinaté píacué. Núa, Pablo nuwàwacaté nupáchiacuéca pía madécaná yàawíríra quéwa càulenacaté Satanás imànica nuíchani, íná càmitaté núalímá núnàaca néré.

¹⁹ Wía apóstolca, máinité wawàwaca waicácuéca pía casímáicáinácué pímaníca wawàwa wacùacáinácué wabàlùanápínáwa píapícha Wáiwacalí Jesucristo ípunita áiba èeriwa Wáiwacalí yàanáacaalípíná ániwa. Néenialípíná, jmáini casímáipínáca wawàwa píwalicué pèebáidacáinácué Jesucristo itàacáí tàì ímèeri iyú!

²⁰ Báisíta, wacàlidapínácué píináwaná íwali casímáiri iyú, pímaníicáinácué máini cayábéeri.

3

¹ Néseté máini nuwàwacaté nuémiaca piináwaná iwalicué, quéwa càmitaté nùalimá nùaca nupáchiacuéca pía. Càmicáinaté nùalimá nuideniaca mamáalàacata yáì càmináca nùaliíwa, ínáté nuínáidacawa nuyamáanápínátéwa abéerita Atenas iyacàlená néré.

² Yáté nubànùaca wéénàsiri Timoteo yeebáidéerica Jesucristo itàacái, ipáchiacaténacué pía. Yáì Timoteo abéeri wééná wía libaidéeyéica Dios iripiná, wía icálidéeyéica yáì cayábéeri tàacáica Cristo iináwaná iwali. Yáté nubànùacué piatalé Timoteo imichàidacaténacué piíwítáise, ichàiniadacaténacué piwàwa nacái, yéewanápinacué peebáidaca Jesucristo itàacái mamáalàacata tòi ímèeri iyú.

³ Nubànùacaté Timoteo piatalécué yàlàacaténacué pía, báawacáichacué piwàwa piùwichàacái iwálisewa, ipíchanacué piwènúadaca piíwítáisewa Jesucristo ícha. Píaliacuéwa iwàwacutáaná wàuwichàacawa càì, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁴ Càita nacái bàaluité wàyacaalítécué píapícha, yáté wacálidacué píri áibanái nàuwichàidáanápíná wía, weebáidacáiná Jesucristo itàacái. Siuca píaliacuéwa wadéca wadàbaca wàuwichàacawa càide iyúwáté wacálidáanacué píriní.

⁵ Iná càmicáinaté nùalimá nuideniaca quirínamani, yáì càminácuéca nùaliá piináwaná iwali, yáté nubànùaca Timoteo isutácaténacué yéemíawa pía yéewanápiná nùaliacuéca piináwaná iwali asáisi peebáidacalícué Jesucristo itàacái mamáalàacata tòi ímèeri iyú. Nubànùacatécué piataléni achúmácináté nuwàwa nuínáidacawa piwalicué cawàwanáta Satanás yáalimáidacatécué pía piwènúadáanápínacué piíwítáisewa Jesucristo ícha. Càita Satanás iwàwa imànica yéewanápiná canáca iwèni, yáì wacálidéericuéca píri Dios itàacái bàaluité.

⁶ Quéwa siúcade Timoteo idéca yèepùacawa piyacàle néesecue, yára Tesalónica iyacàlenáca. Yá idéca icálidaca walí cayábáanacué piináwaná peebáidacáinacué Jesucristo itàacái mamáalàacata tòi ímèeri iyú, cáininácinacué nacái piicáyacacawa. Idéca icálidaca walí piwàwalínacué wía cáininéeri iyú mamáalàacata, máini nacái piwàwacué piicáca wía càide iyúwa wawàwanacué waicáca pía.

⁷ Iná píacué wéénánáica, éwita wàuwichàacáanitawa manuísíwata, càicáaníta wadéca wachàiniadaca wawàwawa, wía apóstolca, wéemiacáinacué piináwaná iwali peebáidacuéca Jesucristo itàacái mamáalàacata tòi ímèeri iyú.

⁸ Yá wáalimá wáideniaca yúuwichàacáisi wéemiacáinacué piináwaná iwali càminácué píméyáawa peebáidaca Wáiwacali itàacái tòi ímèeri iyú.

⁹ Càmiripináta wayamáida wàaca Dios irí cayábéeri piináwaná iwálisecué, yá nacái pímanínacuéca cayábéeri. Iná yéewa casímáica wía Dios íicápiná piwalínacué.

¹⁰ Eeríapinama, táiyápinama nacái wasutáca Dios ícha manuísíwata imàacáanápíná waicácuéca pía watuí iyúwa wéewáidacaténacué pía mamáalàacata iwàwacutácinacué píaliacawa áiba wawási iwali peebáidacaténacué Jesucristo itàacái tòi ímèeri iyú.

¹¹ Wía apóstolca, wawàwaca Wáaniri Dios, Wáiwacali Jesucristo nacái nayúudàaca wía yéewanápiná wáalimáca wapáchiacuéca pía mesúnamáita.

¹² Wasutá Wáiwacali ícha píripínacué, imàacáanápínacué cáinináca piicáyacacawa cachàiniwanái mamáalàacata, càita nacái cáinináanápínacué piicáca áibanái wenáiwica canánama, càide iyúwa cáinináaná waicácuéca pía.

¹³ Càita nusutáca Wáiwacali ícha píripínacué ichàiniadáanápínacué piíwítáise, yéewanápinacué mabáyawanáca Dios íicáca pía Wáiwacali Jesús yàanàacaalípiná macáita yáasunái mabáyawanéeyéi yáapichawa èeri imáalàapínacaalíwa. Báisita, amén.

4

La vida que agrada a Dios

¹ Siúcade píacué wéénánáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, wasutácué pícha wawási manuísíwata, wáaláacué pía nacái Wáiwacali Jesús inùmálicuise. Piyacué machacáiníri iyú cachàiniwanái mamáalàacata casímáicaténacué Dios íicáca piíwítáise càide iyúwacué pidábáanáté piyaca péemiacanacáitacué wéewáidaca pía.

² Péemiacatécué cayába yáì tàacáisi wacálidéericatécué píri Wáiwacali Jesús inùmálicuise.

³ Dios iwàwacué piyaca mabáyawanéeri iyú píibaidacaténacué abéerita iripiná. Càmita iwàwacué píimáca áiba yáapícha càmiríca pínrísíwa, càmicáicúa nacái píinúsiwa.

⁴ Càita Dios iwàwacué piyaca, yéewanápiná cawínácaalí asiali iwàwéerica icásàacawa yáalimá yeedáca íríwa íinupínáwa mabáyawanáwaca, iyacaténá úapícha cáimiétaquéri iyú.

⁵ Áibanái wenáiwica càmfíyéica yáalíwa Dios iwali needáca inanáí máinicáiná nawàwacáita naimáca náapícha meedá. Càmita báisi naicáyacacawa cáimiétaquéri iyú. Picácué pímaní càì.

⁶ Picácué nacái píimá áiba asiali íinu yáapícha, càita nacái áiba inanáí íniri yáapícha. Pímanícaalícué càiri báawéeri áiba wenáiwica irí, yásí Wáiwacali yúuwichàidacué píawa manuísíwata, càide iyúwacué wáalàanáté pía cáimiétaquéri iyú.

⁷ Dios càmita imáida wía wamàninápiná wabáyawanáwà casaquèeri iyú, néese imáidaca wía wáyacaténá mabáyawanéeri iyú, yéewanápiná wáibaidaca abéerita irípiná.

⁸ Yáì tàacáisi nùlàericuécà iyú píà, càmiírta meedá wenàiwica yàasu tàacáisi, néese Dios itàacáicani, Iná cawinàcaalí càmiírta yeebáida yáì tàacáisi, idéca yúucaca íchawa Dios, yáì Dios ibànuericuécà Espíritu Santo piwàwaliculé. Yáì Espíritu Santo ípidená íimáanáquéi “Yáì Mabáyawanéerica” íimáanáca, Espíritu yàanàacáinaté mabáyawanácaténá imànica wía.

⁹ Quéwa càmita iwàwacutá nùlàacuécà píà cáinináanápinácué piicáyacacawa Dioscáiná idéca yéewáidacuécà píà càì, Iná nùlálacawa cáininácuécà piicáca áibanáì yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáì.

¹⁰ Wáalíacawa cáininácuécà piicáca macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáì iyéeyéica Macedonia yàasu cáli íinata. Quéwa wasutácué píicha wawási manuúsiwata, piacué wéenanáica, cáinináanápinácué cachàiníwanáì mamáalàacata piicáca macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáì.

¹¹ Píalimáidacué piyacaténá matuúbanáiri iyú áibanáì yáapicha. Picácué máini písutáida péemiawa áibanáì yàasu tàacáisi iwali, néese píibaidacué picáapi iyúwa càide iyúwaté wàlànáacué píà.

¹² Píibaidacué cachàiníri iyú yéewanápiná áibanáì càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacáì naicácuécà píà cáimiétaquéri iyú, pidèncaténácué nacáì yáì pímapuèrica, ipíchanácué picutáca piyáapínáwà áibanáì íicha.

El regreso del Señor

¹³ Píacué wéenanáica, wawàwacué píalíacawa càinacaalí nàyanápiná níara yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacáì achúmacáichacué piwàwa manuúsiwata càide iyúwa achúmáná èeri mìnánáì iwàwa càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacáì. Achúmaca nawàwa manuúsiwata càmicáiná nactuá néenanáimi imíchàacawa yéetácaisi íicha.

¹⁴ Wadéca weebáidaca Jesús íináwaná iwali yéetácatéwa, néese imíchàacaté nacáìwa yéetácaisi íicha. Càita nacáì weebáidaca Dios imíchàidáanápiná yéetéeyéimiwa yéetácaisi íicha, níai yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesús itàacáì. Nacáucami yàanàpiná Jesús yáapicha namíchàacaténáwà yéetácaisi íicha Jesús yàanàpinácaalí àniwa.

¹⁵ Iná wacálidacué píri yáì tàacáisi càide iyúwa Wáiwacali yéewáidáaná wía: Wía cáuyéicáwaca mamáalàacata cháì èeri írlicu Wáiwacali yàanàacalipiná, càmita wàawa napichalé chènuniré níai yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacáì.

¹⁶ Wéemiápiná chènunísiéeri tàacáisi imáidéerica wía cachàiníri iyú, yá àngel íiwacaliná imáidápiná nacáì wíawa, yá nacáì Dios yàasu trompeta casànapíná wéemiáwa napulíacalíni. Yásì Wáiwacali írlicuápináwà chènunibàata. Néese níai yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Cristo itàacáì, níata idàbápiná ícáucáacawa quéechacáwa.

¹⁷ Néese wía cáuyéicáwaca wamíchàapínácawà náapichawa cáuli írliculé, wawàlúacaténáwà acalèe yéewiré wáipunitáidacaténá Wáiwacaliwa capíraléeri cáli íinatalé. Càipiná wáyaca Wáiwacali yáapichawa càiripináta.

¹⁸ Iná píchàiniadacué piwàwáacawa iyú yáì tàacáisi cayábéerica ipíchanácué máini achúmaca piwàwa péenanáì yéetácaalíwa píicha.

5

¹ Píacué nuénánáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáì, càmitacué iwàwacutá nutànàca píri tàacáisi iwali yáì Wáiwacali yéenáiwánáca yàanàacatáipínáta, càisimalénácaalí camuí iya wapíchalé.

² Píalíacuéwa cayába canáca èeri mìnánáì yáaliériwa càcaalínápinácaalí Wáiwacali yàanàca àniwa. Càide iyúwa cayéedéeri yàanàcaalí táiyápi càmicatáita wenàiwicanáì íináidawa iwali, càita nacáì Wáiwacali yáapínáwà néese àniwa càmicatáita èeri mìnánáì ícua yàanàca.

³ Néenialípiná wenàiwica nacálidápiná càì: “Cayába macáita. Canáca úwicáì. Wáyaca matuúbanáita”, càipiná náimaca. Néese ráunamáita yúuwichàacáisi yàanàapínácawà nàwali cáiwíri iyú imáaláidacaténá níà, càide iyúwa inanáì idàbacaalí yúuwichàacawa ísicúsiwata umustúadacaténá íicá èeri. Yásì càmita náalimá napíacawa Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

⁴ Quéwa píacué wéenanáica càmitacué catá píiwitáise, píalíacáinácuéwa Dios iwali. Iná càmitacué Wáiwacali yéenáiwáná icalúada píawa, yàanàpinácaalí càide iyúwa cayéedéeri ícalúadacaalí wenàiwica.

⁵ Amalácáinácué píiwitáise macáita, píalíacáinácuéwa Dios iwali, pícuácinácué nacáì Wáiwacali yàanàca. Càmita wàya càide iyúwa catéeyéi íiwitáise íyáaná, càmiyéica yáalía Dios iwali.

⁶ Iná iwàwacutá wamíchàidaca wáiwitáisewà wacúanápiná Wáiwacali yàanàca. Picácué wàya iyúwa íiméeyéi meedá, càmiyéica ícua Jesús yàanàanápiná. Yá waicáidacué Wáiwacali

ñipunitawa cáallácáiri iyú, wacùcaténá wíawawa ipíchaná wawènúadaca wáiwitáisewa Wáiwacali íchawa.

⁷ Aibanái catéeyéica íiwitáise càmita náalíawa Dios ìwali. Càica níade iyúwa wenàiwica íiméeyéica meedá táiyápinama, iyúwa nacái wenàiwica icàméeyéica catéeri írúcu.

⁸ Quéwa wía amaléeyéica íiwitáise, icuèyéica nacái Wáiwacali yàanàanápíná, iwàwacutá wacùaca wíawawa cayába ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. Iwàwacutá weebáidaca Jesucristo itàacái, càita nacái cáininácué waicáyacacawa, càita nacái manuícué wáináida wawàwawa Jesucristo ìwali iwasaanápíná wíawa Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Wamànicaalí càì, yásí wacùapíná wíawawa cayába Satanás íicha ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, càide iyúwa úwisàiri ìwalicaalí icáyuwaniwa, ìbàle nacáíwa dàaléeri hierro nacáiri icùacaténá yáawawa yúuwidenái íchawa.

⁹ Dioscáiná càmítatè yeedá wía yàasunáipínáwa imàcàanápíná yàasu manuiri yúuwichàacáisi yàanàaca wàwali, néese idéca yeedáca wía iwasaacaténá wía yàasu yúuwichàacáisi íchawa ìwalise yáí Wáiwacali Jesucristo yéetáanàcawa wáichawalíná.

¹⁰ Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná wàyacaténá yáapícha càiripínáta, éwita nacái wéetacaalíwa, càita nacái cáucaalícáwa wía áiba èeriwa Jesucristo yàapínacaalíwa néese àniwa.

¹¹ Iná pimichàidacué píiwitáisewáaca mamáalàacata, pichàiniadacué nacái piwàwawáaca càide iyúwa pimàninácué piacawa sícude.

Pablo aconseja a los hermanos

¹² Píacué wéenanáica wasutácué píícha wawàsi manuísíwata, piacué ancianonái íimíetacaná, níai íibaidéeyéica Dios írípíná pèewibàa, nacùacaténácué pía, nàalàacaténácué pía Wáiwacali itàacái iyú, piacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹³ Iwàwacutácué piaca ancianonái íimíetacaná, cáininácué nacái piicáca nía manuísíwata ìwalíse yáí íibaidacalésica namàníríca Dios írípíná, yáí nacùanácuéca pía. Píyacué matuíbanáita piapichawáaca.

¹⁴ Wachùullacué pía, piacué wéenanáica, piàlàacué cachàiníri iyú níara péená càimíyéica iwàwa íibaidaca. Pichàiniadacué nawàwa nacái cawinácaalí achúméeyéica íináida iwàwawa, nàuwichàacái ìwalísewa. Piyúudàacué nacái níara machawàaquéeyéica íiwitáise, càimíyéicáwaca yeebáida tàì íiméeri iyú. Pimànicué macáita írì éeréeri iyú mamáalàacata.

¹⁵ Aibanáicaalí imànicué píri báawéeri, picácué pimàni írì báawéeri nacái píipuináwa, néese píalimáidacué pimànica cayábéeri píriwáaca càiripínáta, macái wenàiwica írì nacái.

¹⁶ Cayábacué piwàwa càiripínáta.

¹⁷ Pisutácué piawawa Dios íicha mamáalàacata.

¹⁸ Píacué Dios írì cayábéeri càinacaalícué piyáaná, càicáinácué Dios iwàwa pimànica, piacué yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái.

¹⁹ Càide iyúwa càmicaalí wachacàida cayábéeri quichái iyúudèerica wía, càita nacái picácué pímalàida píchawa yáí cayábéerica Espíritu Santo imànírícuéca piwàwalícuíse.

²⁰ Picácué caná iwèni piicáca nataacái níai wenàiwica Espíritu Santo ichàiniadéeyéica nacàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalícuíse.

²¹ Quéwa píináidacuéwa cáallácáiri iyú ìwali macái tàacáisi péemièricuéca píalíacaténácuéwa asáisi báisícaalí Dios itàacáicani, néese peebáidacué abéerita yáí cayábéeri tàacáisica.

²² Piwènúacuéwa macái báawéeri íiwitáaná íicha.

²³ Wasutáca Dios íicha píripínácué, yáí Dios matuíbanáirica imànica wáiwitáise, masacàanápínácué imànica píiwitáise píibaidacaténácué abéerita Dios írípíná, icùanápínácué nacái píiwitáise manuísíwata, piwàwa nacái, píiná nacái mabáyawanéeri iyú àta Wáiwacali Jesucristo yàanàacataléta àniwa.

²⁴ Càipíná Dios imànicuéca píri. Yáí Dios imáidéericatécué pía yàasunáicacaténácué pía, imànipínácué píri macáita càide iyúwa icàlidáanácué píri.

Saludos y bendición final

²⁵ Píacué wéenanáica, písutácué Dios íicha walípiná nacái.

²⁶ Pitàidacué cayábéeri iyú macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁷ Nuchùullacué pía Wáiwacali inùmalícuíse, píléecué yáí nùasu cuyàlutaca nalí macáita níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁸ Yá wasutáca Wáiwacali Jesucristo íicha píripínácué, imànínápínácué píri cayábéeri mawèníri iyú.

2 TESALONICENSES

Salúdo

¹ Núa Pablo, Silvano yáapicha, áibaali ípidenéeri Silas, Timoteo yáapicha nacái, nutànacué pirí cuyáluta, piacué wéenánái yeebáidéeyéica Jesucristo itaacái Tesalónica iyacàlená iricu, piacué iyéeyéica abédanamata Wáaniri Dios yáapicha, Wáiwacali Jesucristo yáapicha nacái. Wawáwalicué pía.

² Wasutáca Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namàninápinácué pirí cayábéeri mawèníiri iyú, namàacáanápinácué nacái piyaca matuìbanáiri iyú.

Dios juzgará a los pecadores cuando Cristo vuelva

³ Piacué wéenánáica, casíimáica wàaca Dios irí cayábéeri càiripináta pìwalicué. Yá cayábaca càì wamànica peebáidacáinácué piacawa Jesucristo itaacái manuísíwata cachàiniwanái, yá nacái wáaliacawa cáinináanácué yáwanái piicáyacacawa mamáalàacata.

⁴ Iná wacàlidacuéca piináwaná iwali casíimáiri iyú áibanái irí Dios yàasu wenàiwicaca yeebáidéeyéica Jesucristo itaacái macái yàcalé wapáchiacatabàa. Wacàlidaca nalíni pìdenianácuéca piùwichàanáwa mamáalàacata matuìbanáiri iyú, peebáidáanácué nacái mamáalàacata Jesucristo itaacái éwitacué áibanái nàuwichàidacáanítacué pía madécaná yàawírí, éwitacué nacái piùwichàacáanítawa madécaná càulenéeri wawàsi iyú.

⁵ Iná yéewa wáaliacawa amaléeri iyú Dios yàanápiná macái wenàiwica iwèni machacàníiri iyú, namànicaalí cayábéeri, càita nacái namànicaalí nabáyawanáwa. Siùcade piùwichàacuécawa piyaca iwalíise yái peebáidáanácuéca iyúwa Dios ichùulianácué pía, quéwa càmitacué piméyáawa peebáidaca. Iná Dios icàlidápinácué piináwaná iwali pimàninácuéca cayábéeri, yá imàacápinácué piwàlùacawa Dios iyacàle iriculé Dios icùacataléca yàasu wenàiwicanáíwa càiripináta chènuniré.

⁶ Dios yàapiná macái wenàiwica iwèni machacàníiri iyú, yùuwichàidápiná nacái níara wenàiwica nabáyawaná iwalísewa, níai yùuwichàidéeyéicuéca pía siùcade.

⁷ Dios yàapiná macái wenàiwica iwèni machacàníiri iyú, imàacápinácué nacái piyamáidacawa piùwichàacái íchawa càide iyúwa imàacáanápiná wayamáidaca nacáíwa. Càipiná Dios imànica walí macáita néenialípiná Wáiwacali Jesús yàanàacaalípiná chènuníise mèlumèlúiri iyú, quichái ipèrta yéewíise yàasu cachàiniyèi àngel yáapichawa.

⁸ Yá Wáiwacali Jesús yàanápiná yùuwichàidacaténá wenàiwica nabáyawaná iwalísewa, níai càmiyéica iwàwa yáaliaca Dios iwali, macáita nacái càmiyéica yeebáida yái tàacáisi ìiméerica Wáiwacali Jesucristo iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁹ Yá Wáiwacali yúucapiná íchawa nía déeculé, nàuwichàacaténáwa nabáyawaná iwalísewa càiripináta, èeri càmlíiri imáalàawa, yá càmita quirínama naicáca Wáiwacali, yái mèlumèlúirica íicacánáwa, icuèrica macáita càmiéetacanéeri iyú, mánicáiná cachànica íiwtáise manuiri.

¹⁰ Càipiná Wáiwacali imànica nalíwa néenialípiná yàanàacaalípiná àniwa. Yàapinácawa néese àniwa yéewacaténá macáita yàasunái, wía yeebáidéeyéica itaacái, wàaca irí cayábéeri manuísíwata càmiéetaquéeri iyú casíimáiwaca. Núalía nacáíwa piicáanápinácué Wáiwacali yàanàaca, plápinácué nacái irí cayábéeri, peebáidacáinácué iyúwaté wacàlidáaná pirí Wáiwacali iináwaná.

¹¹ Wáaliacawa piánápinácué Wáiwacali irí cayábéeri néenialípiná, iná wasutáca Wacuèriná Dios ícha pirípinácué mamáalàacata. Wasutáca Dios ícha iyúudáanápinácué pía piyacatánácué càide iyúwa wenàiwica Dios imáidéeyéica náyacaténá machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càita nacái wasutáca Dios ícha pirípinácué ichàniadáanápinácué pía íiwtáise cachàiniiri iyúwa, pimànicaténácué macái cayábéeri wawàsi piwàwéericuécawa pimànica, yá nacái píibaidacalécuéca pimàníríca peebáidacáinácué Jesucristo itaacái.

¹² Càita wasutáca Dios ícha pirípinácué yéewanápiná áibanái nacái nàapináca Wáiwacali Jesús irí cayábéeri naicácaalípiná ichàniadacuéca pía pimànicaténá cayábéeri, yéewanápiná nacái piacué iyéeyéica abédanamata Wáiwacali Jesús yáapicha piásáidacuéca áibanái irí cayábéeri íiwtáisevani, yái Wáiwacalica. Píalimápinácué pimànica càì yácáiná Wacuèriná Dios, Wáiwacali Jesucristo nacái nayúudacuéca pía mawèníiri iyú.

2

Aclaraciones sobre el regreso del Señor

¹ Siùcade piacué wéenánáica, píaliacuéwa Wáiwacali Jesucristo yàanàanápiná àniwa. Píaliacué nacáíwa Dios iwacáidáanápiná wíawa Wáiwacali Jesucristo yàatalé. Siùcade wawáwaca wéewáidacuéca pía iwali quiríta.

² Cawàwanáta abénaméeyéi cachìwéeyéi nacàlidapínacué piríni idécasa ichàbacawéi Wáiwacali yéenáwaná yáacaténáwa néese ániwa. Wasutacué pícha wawási manuísiwata ipíchaná piúcáida piwàwawa picalùniwa caquialéta iyúwa sícusícuíyéi iwàwa. Picácué cáalu píá áibanáí cachìwéeyéi náimacaalícué pirí nacàlidacasa tàacáisi Dios inùmalícuíse íiméerica idécasa ichàbacawéi Wáiwacali yéenáwaná, càita nacáí néewáidacaalícué píá iyú càiri cachìwéeri tàacáisica. Cawàwanáta náasáidapínacué pirí cuyàluta náiméerica íwali nutànàacasacué piríni, quéwa picácué peebáida nachíwa, picácué nacáí cáalu píá.

³ Picácué pímaaca áibanáí ichìwáidacuéca píá áiba tàacáisi cachìwéeri iyú, íbatàa abéeri tàacáisi iyúpináta. Ipíchawáise Wáiwacali yéenáwaná yàanàaca yáacaténáwa néese, yá madécana wənàiwica nawənúadapíná náiwitáisewa Dios ícha manuísiwata, yá càmita nawàwapíná Dios icùaca nía. Abéeri asialí nacáí yàanàpiná, máiníri cabáyawanáca, Satanás ínacáiri íiwitáise, yáalímáidéeripíná èeri m̀nanáí namáníinápíná nabáyawanáwa. Máinípiná báawacani, yáí asialica, íná Dios idéca íináidacawa ímáaláidáanápínáí báisíri iyú.

⁴ Yáí asialí yàanèeripínáca, yácata Dios yúuwidesíwaca báawéerica náicha canánama. Yá máinípiná cáimacáica íicáca yáawawa. Icàlidapíná íwaliwa cachàinicasani Dios ícha, cachàinisa nacáicani macáí cuwáinái ícha áibanáí yèeyéica icàaluíníná, íná ichùullapíná èeri m̀nanáí yàaca icàaluíníná Dios ícha. Néese imànipíná càiri báawasíwéeri: Ibàlùadapíná yàasu manuírí yàalubáisiwa Dios yàasu templo írìcu, yá yáawinacawa néré icúacaténá macáita, Dioscáinásani, cáipíná íimaca yéewacaténá èeri m̀nanáí yàaca icàaluíníná. Yá icàlidapínáca íináwanáwa Dioscani.

⁵ Nùalíacawa piwàwalícuéca cayábani yáí tàacáisi nucàlidéericatécué pirí. Bàaluité nùyacaalítécué píapícha, yáté nucàlidacuéca pirí íináwaná íwali yáara máiníri cabáyawanáca yàanèeripínáca áibaalípiná.

⁶ Siúcade píalíacuéwa càirinácaalí chàinisí càmíirítacá íbatàa yáasáidacawa yáara máiníri cabáyawanáca, àta idécatalépináta yéenáwaná yàanàaca, Dios imàaquéerica írì yàanàacatáipíná.

⁷ Dios imàacaca wáalíacawa Satanás idéca idàbaca iwènúadaca wənàiwicanáí íiwitáise Dios ícha. Quéwa càmítacá idé Satanás yáalímá imànica macáita yáí báawéerica iwàwéerica imànica, iyacáiná siúcade abéeri imáisaníerica Satanás imànica macáita càide iyúwa iwàwáaná imànica. Aibaalípiná yáapínacawa èeri ícha yáí càmíricáwaca íbatàa Satanás imànica macáita yáí iwàwéerica imànica. Idécanaami yáacawa èeri ícha, yásí Satanás yáalímápiná imànica macáita càide iyúwa iwàwáaná cháí èeri írìcu.

⁸ Néese yáara máiníri cabáyawanáca wənàiwica yáasáidapínacawa cháí èeri írìcu, yáí asialí Wáiwacali Jesús inuèeripínáca caquialéta itaacáí iyúwa. Wáiwacali yàanàapíná cachàiníri íiwitáise yáapichawa, ícamalá mèlumèluírì írìcu nacáíwa, yá Wáiwacali ímáaláidapínacani yáara máiníri cabáyawanáca.

⁹ Quéwa néenialípiná, idécunitaacá iyaca cháí èeri írìcu, yáara máiníri cabáyawanáca, yásí Satanás ichàniadapínacani manuísiwata idèniacaténá ichàini manuiriwa. Yásí yáara máiníri cabáyawanáca imànipíná madécana wawási cachàiníri iyú càmíri wənàiwica idé imànica ichìwáidacaténá wənàiwica.

¹⁰ Imànipíná nacáí macáí báawéeri íiwitáaná ichìwáidacaténá wənàiwica Dios yúuwichàidéeyéipíná nabáyawaná íwalíse càiripínáta càmícáiná cáiníná naicáca báisíri tàacáisi neebáidacaténáni. Dios yúuwichàidapíná nía càmícáiná neebáida báisíri tàacáisi yéewanápiná Jesucristo iwàsàaca nía Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha.

¹¹ Càmícáiná nawáwa neebáidaca báisíri tàacáisi, íná Dios imàacapíná cachìwéeri tàacáisi ichìwáidaca nía, neebáidacaténáni cachàiníri iyú.

¹² Càipíná Dios imànica yáasáidacaténá yúuwichàidáanápíná càiripínáta macáita wənàiwica càmíyéica iwàwa yeebáidaca yáí báisíri tàacáisica, néese casíimáca meedá namànica nabáyawanáwa.

Escogidos para ser salvados

¹³ Quéwa wía apóstolca, iwàwacutá wàaca Dios írì cayábéeri càiripínáta píwalícué, píacué wéenanáica cáininéeyéica Wáiwacali íicáca. Wàaca Dios írì cayábéeri bàaluitécáiná Dios yeedácuéca píá èeri ipíchawáise iwàsàacaténacué píá yàasu yúuwichàacáisi íchawa, Espírítu Santo imàacacáinacué Dios yàasu wənàiwicaca píá, peebáidacáinacué nacáí yáí báisíri tàacáisica.

¹⁴ Dios iwàwacáináté iwàsàacuéca píá, íná Dios íbanúacaté wía wacàlidacaténacué pirí yáí tàacáisi íiméerica Jesucristo iwàsàaca wənàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Càita Dios imáidacatécué píá yáasunácaténacué píá, yéewanápinacué píyaca Wáiwacali Jesucristo yáapícha càmíetacanéeri iyú, ícamaláná mèlumèluírì írìcu nacáí càide iyúwa Wáiwacali íyáaná.

¹⁵ Íná píacué wéenanáica, cachàinícué píiwitáise Jesucristo íwali, peebáidacué itaacáí mamáalàacata tàí íiméeri iyú. Picácué píimáicha yáí wacàlidéericatécué pirí wáyacaalícué

píapicha bàaluité. Picácué nacái piimáicha yái taacáisi wacàlidéericuéca pírí cuyàluta írìcu watànèericuéca pírí.

¹⁶ Yá wasutáca Wáiwacali Jesucristo ícha pírípínacué, Wáaniri Dios ícha nacái, yái cáininéerica íicáca wía, imáníríca nacái walí cayábéeri mawèníri iyú. Càita idéca íchàiniadaca wawàwa càiripináta, imàaca nacái manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali imánínápiná walí cayábéeri càide iyúwa icàlidáanáté walíni.

¹⁷ Yá wasutáca Dios ícha pírípínacué íchàiniadánápinacué piwàwa, imàacáanápinacué nacái pimànica cayábéeri mamáalàacata macái íiwítáanáta, pítàanicaténacué nacái yáawamita cayábéeri wawàsi ìwali.

3

Oren por nosotros

¹ Píacué wéénánáica, ìyaca nacái áiba wawàsi quiríta wawàwéericuéca wacàlidaca pírí: Pisutácué Dios ícha walípiná imàacáanápiná wacàlidaca Wáiwacali itàacáíwa áibanái írì caquialéta macái calí imanúbaca. Pisutácué Dios ícha imàacáanápiná madécaná wenàiwica neebáidaca Wáiwacali itàacái cáimiétaquéeri iyú càide iyúwacué peebáidáaná.

² Pisutácué Dios ícha nacái icùanápiná wía báawéeri ícha, nàyacáiná abénaméeyéi wenàiwica máiníyéica báawaca íiwítáise, iwàwéeyéica imànica walí báawéeri càmicáiná macái wenàiwica yeebáida Wáiwacali itàacái.

³ Quéwa Wáiwacali imànica macáita càiripináta càide iyúwa ímáaná, íná yéewa wáalíacawa íchàiniadánápinacué píiwítáise peebáidacaténacué itàacái mamáalàacata, tàì íiméeri iyú, icùanápinacué pia nacái Satanás ícha, ipíchanacué pimànica píbáyawanáwa.

⁴ Manuíca wáináidaca wawàwawa Wáiwacali ìwaliwa iyúudáanápinacué pia pimànicaténacué píacawa mamáalàacata càide iyúwa wachùullíacué pia.

⁵ Wasutáca Wáiwacali ícha pírípínacué iyúudáanápinacué cáinináca piicáca Dios càide iyúwa cáinináanacué Dios íicáca pia. Càita nacái wasutáca Wáiwacali ícha íchàiniadánápinacué píiwítáise píidenlacaténacué piùwichàanáwa matuìbanáiri iyú càide iyúwaté Cristo ìideníaná yúuwíchàanáwa.

El deber de trabajar

⁶ Píacué wéénánáica, wachùullíacué pia Wáiwacali Jesucristo íiwítáise iyúwa, picácué píacawéerida cawínacaalí péenacué càmiríca iwàwa íibaidaca, càmiríca nacái ìya càide iyúwa wéewáidáanacué pia.

⁷ Píalíacuéwa cáinacaalí iwàwacutáanacué píyaca pimànicaténacué càide iyúwaté wásáidáanacué pírí wáyacaalítécué píapicha. Néenialí wáyacaalítécué píapicha, wía apóstolca, wáibaidacaté wawèniacaténá wayáapínáwa.

⁸ Càmitaté nacái wayáacué píícha yàacàsi mawèníri iyú. Néese wía apóstolca wáibaidacaté cachàiníri iyú éeríapi, táiyápi nacái wapáyaidacaténá wayáapínáwa, ipíchanacué piùwichàacawa wàwalíise, càmicáináté wawàwa wáinatálécuéca píriní, íbatàa abéeri péená írì.

⁹ Ewita Dios imàacacáaníta wasutácuéca píícha wayáapínáwa mawèníri iyú wéewáidacáinacué pia, càicáaníta càmitaté wamàni càì. Néese wáibaidacaté cachàiníri iyú wásáidacaténacué pírí càinácaalí iwàwacutáanacué píibaidaca cachàiníri iyú.

¹⁰ Wáyacaalítécué píapicha, yáté wachùullíacuéca pia càiri taacáisi iyú íiméerica: Aibacaalí péenacué càmita iwàwa íibaidaca, picácué pia iyáapíná.

¹¹ Quéwa wadéca wéemíacuéca píináwaná ìwali ínucué pèewibàa abénaméeyéi péená, càmiyéica íibaida íbatàa achúméerína íibaidacalésí piná. Càmita nabatàa áibanái íibaidaca, néese nasáiwicaca nalí wawàsi meedá.

¹² Níara ínuíyéica, càmiyéica íibaida, wachùulla nía, wasutáca náicha wawàsi manuísíwata nacái Wáiwacali Jesucristo íiwítáise iyúwa, náibaidánápiná matuìbanáiri iyú needácaténá nayáapínáwa.

¹³ Píacué wéénánáica, picácué chamàle pimànica cayábéeri ipíchaná piméyáacawa, néese pimànicué píacawa cayábéeri mamáalàacata.

¹⁴ Aibacaalí péenacué càmita imàni càide iyúwa wachùullíanáni cháì cuyàluta írìcu, pícalídacué íináwaná ìwali macái wenàiwicanái yáacuésemi, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Picácué píacawéeridani, yéewacaténá báicani íbáyawaná ìwaliwa.

¹⁵ Quéwa picácué piùwide pimànica yái wenàiwicaca, néese píalàacué éeréeri iyútani, càide iyúwacué píalàaca nacáicaalí péenásáiriwa.

Bendición final

¹⁶ Wasutáca Wáiwacali ícha pírípínacué, yái imàaqueerica matuìbanáica yàasu wenàiwica iwàwa, imàacáanápiná matuìbanáicuéca piwàwa càiripináta cáinacaalícué píyáaná. Wasutáca Wáiwacali ícha pírípínacué yàacawéeridánápinacué pia manuísíwata.

¹⁷ Núa Pablo nutà̀nàacué pírí yáí achúméerína tàacáísica nucáapi iyúwa nuwàwalicáinácúé pía. Càita nutà̀nàacani macái nùasu cuyàluta irìcuwa. Càì nutà̀nàacani píaíacaténácúéwa càinàcaalí iicácanáwa, ipíchanácúé áibanáí ichìwáidaca pía.

¹⁸ Nusutácúé Wáiwacali Jesucristo ícha pírípínácúé, imàníínápinácúé pírí cayábéeri mawèníiri iyú, píacúé canánama.

1 TIMOTEO

Saludo

¹ Núa Pablo nubànùaca piri cuyàluta. Núa Pablo Jesucristo yàasu apóstol, Dioscáiná ibànùaca núa nuibaidánápiná irí. Yái Diosca, yácata iwàsèerica wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Wáiwacali Jesucristo nacái ibànùaca núa, yái Jesucristo imàaquéerica manuica wáináidaca wawàwawa ìwali imànínápiná walí macáita càide iyúwaté ímáaná walí.

² Nutànàaca piri cuyàluta Timoteo, piacata nuiquéerica càiride iyúwa nuiriwa báisíta peebáidacáiná Jesucristo itàacái, càide iyúwa nuebáidáaná nacái. Yá nusutáca Wáaniri Dios ícha piriipíná, Wáiwacali Cristo Jesús nacái, namànínápiná piri cayábéeri mawènrí iyú, naicáanápiná nacái pipualé namàacáanápiná nacái matuibanáca piwàwa.

Advertencia contra enseñanzas falsas

³ Pimàni càide iyúwaté nùaláaná pía ipíchawáiseté nùacawa pícha Macedonia yàasu cáli nérépiná. Nuwàwaca piyamàacawa aléera Efeso iyacàlená iricu pialàacaténá cachàiníri iyú áibanái wenàiwica néeniyéica iyaca nayamáidáanápiná néewáidaca wenàiwica cachiwéeri tãcáisi iyú.

⁴ Pialàa nía nacái cachàiníri iyú ipíchaná neebáidaca nàawirináimi yàasu cachiwéeri tãcáisiwa, ipíchaná nacái néewáidacawa mamálalàacata áiba tãcáisi cachiwéeri ìwali náimeerica ìwali icàlidacasa càinácaalí nàawirináimi imàníná bàaluité, ipíchaná nacái nacàlidaca mamálalàacata macáita nàawirináimi ípidenáwa madécaná. Wenàiwicanái yéewáidacaaliwa nàwali, yá nasutáca néemiawa níawáaca mamálalàacata, natàanica náapichawáaca chàinisíri iyú nacái. Yái tãcáisi cachiwéerica càmita iyúudaa wenàiwica neebáidáanápiná Dios itàacái nàyacaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Dios idéca ichùullaca wía càinináanápiná waicáyacacawa. Wáalimá càì wamànica masacàcaalí wáiwitáise macái báawéeri ícha, wawènúdacaalí nacái wáiwitáisewa Dios irípiná imàacacaténá iwàwawa wabáyawaná ícha, weebáidacaalí nacái Jesucristo itàacái báisíri iyú.

⁶ Abénaméeyéi càmita càì nàyaca nawènúacáináitéwa Dios itàacái ícha, yá naméeraacawa déeculé báisíri tãcáisi ícha. Siúcade natàanica náapichawáaca chàinisíri iyú canéeri iwèni wawáisi ìwalíse meedá.

⁷ Náimaca nawàwacasa néewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yái tãcáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicuise, quéwa càmita náalía néemiaca càinácaalí ímáaná Moisés yàasu tãcáisi. Nayúunáidaca náalía néemiaca yái tãcáisica, íná manuica náináidaca nawàwawa nàwaliwa néewáidáanápiná wenàiwica, quéwa càmita náalía néemiaca tãcáisi néewáidéerica iyú wenàiwica.

⁸ Wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, wáalíacawa cayábéericani, yái profeta Moisés yàasu tãcáisica, cayábaca nacái wéewáidacaalí iyú wenàiwica yái tãcáisica, quéwa iwàwacutá wéewáidaca nía càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁹ Iwàwacutá wawáwalica Dios itàacái càmita imáisanía wamànica cayábéeri, néese icháawàaca naináwaná ìwali cawinácaalí imàniyéica ibáyawanáwa, càmiyéica nacái iwàwa yeebáidaca Dios itàacái. Càì namànica: Nàuwidaca namànica Dios, namànica nabáyawanáwa; càmita nàa Dios iyéininá, caná iwèni naicáca áibanái yáanáca Dios icàaluíná; nanúaca nàaniriwa, náatúa nacáíwa, nanúaca nacái áibanái wenàiwica.

¹⁰ Naimáca áiba yáapícha càmiíchúaca náinusíwa, càmirica nanírísíwa nacái, asianái naimáca nanacáiri yáapíchawa, inanái naimáca nanacáichúwa yáapíchawa nacái; náibáaca wenàiwica plata ìwalínápiná; nacàlidaca nachíwawa, nachíwáida nacái áibanái, nacháawàaca áibanái ìnánáwalí ìwali nachíwa iyúwa. Càita áibanái wenàiwica nàyaca imàniyéica macái báawéeri íwitáaná méetàuculé ícha yái yéewáidacalésica machacànírira. Íná Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté icháawàaca naináwaná ìwali, ímaca iwàwacutáanápiná nàuwichàacawa nabáyawaná ìwalísewa.

¹¹ Moisés yàasu tãcáisi báisírica iyaca abédanamata yáapícha yái tãcáisi Dios imàaquéerica nulí, nucàlidacaténá áibanái iríni yéewanápiná náalíacawa Jesucristo iwàsàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yái Dios mèlumèluírira íicacánáwa; iwàwacutá wàaca Dios icàaluíná.

Gratitud por la misericordia de Dios

¹² Yá nùaca Wáiwacali Jesucristo irí cayábéeri, yái ichàimáidéerica núa. Nùaca irí cayábéeri bàaluitécáiná íicáca núa càiride iyúwa abéeri imànírípináté càide iyúwa ichùullaná núa, yaté imàacaca nuibaidaca irípiná.

¹³ Càita idéca imànica nulí yái cayábéerica éwitaté nutàanicáanita báawéeri iyú Jesús ìwali quéchatécáwa, nuuwicháidacaté nacái wenàiwica yeebáidéeyéicaté itàacái, numànicaté nacái

nalí báawéeri manuísiwata iyúwa wenàiwica cáimacáiri iicáca yáawawa áibanái fícha. Quéwa Dios iicácaté nupualé cámicáináté núaliáwa núuwicháidáanáté núacawa yáasu wenáiwicanái ipíchawáiseté nuebáidaca Jesucristo itàacái.

¹⁴ Yá Wáiwacali idéca imánica nulí cayábéeri mawèñiri iyú manuísiwata. Yá imàacaca nuebáidaca itàacái, cáinináca nacái iicáca núa. Càita wàyaca, wía iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yeebáidéeyéica itàacái.

¹⁵ Nucálidacué piri báisísíwéeri tàacáisi. Iwàwacutá macáita yeebáidacani: Cristo Jesús yàanàacaté aléi èeri iriculé iwasaacaténá cabáyawanéeyéi wenáiwica Dios yáasu yúuwicháacáisi fícha. Núacata yái cabáyawanéerica náicha canánama èeri iricuýéica cabáyawanéeyéica.

¹⁶ Dios iicácaté nupualé, núa cabáyawanéerica náicha canánama èeri iricuýéica cabáyawanéeyéica Jesucristo yáasáidaca macáita wenáiwica irí máini cayábéerica íwítáise, náaliacaténáwa nacái càmita yúuwicháida wenáiwica ráunamáita, néese icúaca déecuiri iyú yéewanápiná wenáiwica nawènuadaca irípiná náiwítáisewa. Càipiná náaliacawa néemiapinácaali nuináwaná iwali, náaliacaténáwa Dios icáanápiná napualé nacái neebáidacaali Jesucristo itàacái needácaténá nalíwa nacáucapínáwa càmiri imáaláawa.

¹⁷ Iwàwacué Dios irí cayábéeri manuísiwata càiripináta, wàacué iyéininá nacái cáimiétaquéeri iyú, yái Wacuèriná Dios càmírica imáaláawa, càmíri nacái yéetáwa, càmíri nacái yéewa èeri mñanái iicáca, yái abéerica Dios! Báisita, amén.

¹⁸⁻¹⁹ Néeni, Timoteo, nuíquéeri càiride iyúwa nuiriwa, nuchùullacaté pia pialàanápiná cachàiníri iyú níara yéewáidéeyéica wenáiwica cachíwéeri tàacáisi iyú. Cài nuchùullaca pia pimánicaténá cayábéeri úwicái cachíwéeyéi ípunita, pimawènladacaténá núa báisíri tàacáisi iyú. Píalimápiná pimawèniadaca núa peebáidacaali mamáalàacata yái tàacáisi báisírica, píwènuadacaali nacái píiwítáisewa càiripináta píbayawaná fíchawa. Iwàwacutá pimánica càide iyúwaté abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nacálidáanáté tàacáisi píwali Dios inùmalicuise. Náimacaté píbaidáanápináté Dios irí cáaliacáiri iyú. Áibanái càmítaté nawènuada náiwítáisewa nabáyawaná fíchawa báisíri iyú, iná nadéca naméyàaca neebáidaca yái báisíri tàacáisica.

²⁰ Càita nadéca namànica níara Himeneo, Alejandro nacái. Iná nudéca numàacaca núa yéewanápiná Satanás yúuwicháidaca núa namàacaténá náichawa yái natàanínáca báawéeri iyú Dios iwali.

2

Instrucciones sobre la oración

¹ Quéechacáwa nuwàwa pialàaca níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nasutáanápiná Dios fícha macái èeri mñanái irípiná. Iwàwacutá wasutáca Dios fícha nalípiná, wàaca nacái Dios irí cayábéeri nàwali macáita.

² Iwàwacutá wasutáca Dios fícha nalípiná níai icuèyéica cáli, nalí nacái macáita icuèyéica wenáiwicanái, yéewacaténá wàyaca matuíbanáita, yéewanápiná nacái wàaca Dios icàaluíná matuíbanáiri iyú, yéewanápiná nacái wàyaca cáimiétaquéeri iyú macái wenáiwicanái iicápiná.

³ Cayábéeriquéi wasutáanaca Dios fícha nalípiná, casímái nacái Dios yeemiaca yái wasutáanaca fícha nalípiná, yái Dios iwasaerica wía yáasu yúuwicháacáisi fíchawa.

⁴ Cayábaca Dios yeemiaca wasutáaná fícha nalípiná Dioscáiná iwàwaca Jesucristo iwasaaca macái wenáiwicanái Dios yáasu yúuwicháacáisi fícha; Dios iwàwa nacái náaliacawa iwali yái báisíri tàacáisica.

⁵ Iyacáiná abéerita Dios. Iyaca nacái abéerita wenáiwica yáaliméerica itàanica Dios yáapicha èeri mñanái iwícau, yái wenáiwica lípidenéerica Jesucristo. Canácata áiba Jesucristo fícha yáaliméerica imàacaca wàyaca abédanamata Dios yáapicha.

⁶ Jesucristo imàacacaté icáucawa macái èeri mñanái fíchawalíná iwasaacaténá núa Dios yáasu yúuwicháacáisi fícha, càide iyúwaté Dios yáasáidáaná wali iwàwacáináté wáaliacawa.

⁷ Dios imàacacaté apóstolca núa ibànúacaténá núa nucálidáanápiná càiri tàacáisi inùmalicuise Jesucristo ináwaná iwali. Númaca piri báisíri iyú, càmita nuchiwa: Dios ibànúaca núa nuéwáidacaténá càmíyéi judío báisíri tàacáisi iyú, neebáidacaténá Jesucristo itàacái.

⁸ Iná áta alénácaali nàwacáidáyacacawa, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nuwàwaca asianái isutáca Dios fícha. Namícháidacaali nacáapiwa nasutácaténá Dios fícha, iwàwacutá masacáca nawàwa mabayawanéeri iyú càide iyúwa cayábáaná Dios iicáca. Iwàwacutá càmita calúa núa, càmita nacái natàani náapichawáaca chàinisíri iyú.

⁹ Cayábaca nacái inaná nadèñicáali nabàlewa iyúwa cáimiétacanéeyéi inaná, ipíchana asianái naicáidaca nalí, néese nánáidacawa inaná iwali báawanama. Cayábaca càmicaali nachùnia náiwita íbáináwa máini cawèñiri iyú, oro yáapicha, cawèñiyéi túliquichi yáapicha nacái, cawèñichúa íba perla yáapicha nacái. Cayábaca nacái càmicaali nàwalica máiníri cawènica bàlesica.

¹⁰ Càmita cayába inanáí náasáidaca meedá nadèniaca madécaná cawèníri, néese cayábaca inanáí náasáidacaalí nadéca namáacaca níawawa Dios irí nàacaténá iyéininá báisíri iyú. Càí náalimá náasáidaca náiwitáise: Iwàwacutá namànica cayábéeri áibanáí irí.

¹¹ Iwàwacutá masánaca inanáí culto irícu, néemlacaténá aslanáí yéwáidaca wenàiwica Dios itàacáí iyú. Iwàwacutá nacáí inanáí nàaca náimiétacaná, cawinácaalí aslanáí yéwáidéeyéica wenàiwicanáí.

¹² Càmita numàaca inanáí yéwáidaca aslanáí Dios itàacáí iyú culto irícu macáí wenàiwica yàacuéseme yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí. Càmita nacáí numàaca inanáí ichùullaca aslanáí, néese iwàwacutá masánaca inanáí néemlacaténá aslanáí yéwáidaca wenàiwica Dios itàacáí iyú.

¹³ Canáca yéewaná yéewaná ichùullaca aslanáí, Dios idàbacáinaté Adán quéecha, néeseté idàbaca Eva, níara idàbáanéeyéicaté wenàiwicaca, wàawirináimica níá, wía èeri m̀nanáica canánama.

¹⁴ Yáí Adán càmitaté Satanás ichìwáidani, néese Satanás icàlidacaté ichìwawa inanáí irí, yá uebáidacani, uyáacaté abéeri áicu iyacaná càmirícaté Dios ibatàa nayáaca. Càité umànica ubáyawanáwa quéechaté. Iná yéewa wáaliacawa canáca yéewaná inanáí ichùullaca aslanáí.

¹⁵ Quéwa níái inanáica namusúapínacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha namànicaalí càide iyúwa iwàwacutáaná namànica néenibe iríwa, neebáidacaalí nacáí mamáalàacata Jesucristo itàacáí cáallacáiri iyú càide iyúwa cáimiétacanéeyéi, cáininácaalí nacáí naicáca áibanáí. Iwàwacutá nacáí masacàaca náiwitáise macáí báawéeri ícha, náibaidacaténá Dios irí mabáyawanéeri iyú.

3

Cómo deben ser los dirigentes

¹ Báisíta cayábaca máinícaalí abéeri iwàwaca íbaidaca Dios irípiná iyúwa anciano icùacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí. Báisíta máiní cayábéeri, cáimiétacanéerica nacáí yáí anciano íbaidacaléca Dios irípiná.

² Iná cawinácaalí íbaidéerica Dios irípiná iyúwa anciano icùacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, iwàwacutá iyaca machacàniri iyú yéewanápiná càmita áibanáí yáalimá icháawàca iináwaná ìwali, ipíchaná náimaca anciano imànica íbáyawanáwa. Iwàwacutá anciano idèniaca abéechùata ínuwa. Iwàwacutá nacáí icùaca yáawawa cáimiétaquéri iyú ipíchaná imànica íbáyawanáwa. Iwàwacutá nacáí casíimáca yeedáca yáataléwa áibanáí nayamáacaténáwa icapèe irícu, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí yèepuníyéicawa déeculé icapèe íchawa. Iwàwacutá nacáí anciano yáalimá yéwáidaca wenàiwica cayába.

³ Càmita nacáí anciano icàma. Càmita nacáí ipélica, néese càmiri calúa iwàwa, càmita nacáí iwàwa itàanica chànísíri tàacáisi iyú. Càmita icutá mamáalàacata yeedacaténá iríwa manùba plata.

⁴ Iwàwacutá anciano icùaca icapèericuýéiwa cayába. Iwàwacutá yéenibe neebáidaca itàacáí, náa nacáí ímiétacaná manuúiwata.

⁵ Iwàwacutá càí anciano icùaca icapèericuýéiwa, yácáiná càmicaalí yáalimá icùaca cayába icapèericuýéiwa, néese càmita nacáí yáalimá icùaca Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí.

⁶ Iná iwàwacutá anciano càmirica wàlisài yeebáidaca Jesucristo itàacáí, ipíchaná cachànica iicaca yáawawa áibanáí ícha, yá imànica íbáyawanáwa, néese Dios yùuwichàidacani càide iyúwaté Satanás cachàinináté iicaca yáawawa Dios ícha, yáté imànica íbáyawanáwa, iná Dios yùuwichàidapínacani báawanama càiripináta.

⁷ Iwàwacutá nacáí anciano iyaca machacàniri iyú yéewanápiná áibanáí càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacáí, naicáca cáimiétaquéri iyúni, yáí ancianoca. Càmicaalí càí anciano iyaca, yá cawàwanáta áibanáí itàanica ìwali báawéeri iyú, néese Satanás yáalimáidacani imànínápiná íbáyawanáwa.

Cómo deben ser los diáconos

⁸ Càita nacáí diácononáí: Iwàwacutá nàyaca cáimiétaquéri iyú, càmiyéita cachìwa, néese namànica càide iyúwa náimáaná; càmiyéita nacáí icàma, càmiyéita nacáí iwàwa imànica yàasu wawàsi báawéeriwa needacaténá nalíwa plata.

⁹ Iwàwacutá diácononáí yeebáidaca tàí ímèeri iyú yáí tàacáisi báisírira weebáidéerica, Dios imàaqueerica wáaliacawa ìwali. Iwàwacutá nacáí masacàaca diácononáí íiwitáise.

¹⁰ Yá iwàwacutá piicáca náiwitáise quéecha asáisi náibaidacaalí cayába Dios irípiná, nàyacaalí nacáí machacàniri iyú. Néese càmicaalí namàni nabáyawanáwa, yásí náalimáca náibaidaca Dios irípiná iyúwa diácono.

¹¹ Càita nacáí inanáí íbaidéeyéica Dios irípiná iyúwa diácono. Iwàwacutá nàyaca cáimiétaquéri iyú, càmiyéita itàaní áibanáí ìwali báawéeri iyú, càmiyéita nacáí icàma,

namànica nacái macáita náibaidacaléwa machacàniri iyú càide iyúwa iwàwacutáaná namànicaní.

¹² Iwàwacutá diácono idènlaca abéechúata ínuwa. Iwàwacutá nacái icùaca yéenibewa cayába, icapèericuíyí nacáíwa.

¹³ Iwàwacutá càì nàyaca níai diáconoca, níacáiná, náibaidacaalí cayába Dios irí, yásí áibanái iicáca nía cáimiétaquéeri iyú, yá nacái manuípináca diácononái íináidaca iwàwawa, cachàiníri yáwanái náiwitáise nacàlidacaténá naináwanáwa macàaluínináta neebáidáaná Cristo Jesús itàacái.

La verdad revelada de nuestra religión

¹⁴ Nutuíyáaca núalimáanápíná nùaca nupáchiaca pía mesúnamáita, quéwa siùcade nutànàca piri cuyàluta.

¹⁵ Iná càmiccaalí núalimá nùacawa píatalé mesúnamáita, càicáaníta píalápinácawa càinácaalí iwàwacutáaná wáyaca, wía Dios yéenibeca, cáuri Dios yáasunáica, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Iwàwacutá wéewáidaca wenàiwica càiripínáta báisíri tàacáisi iyú.

¹⁶ Macáita wáalíacawa báisíri iyú, máini cachàiníríca yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwica ícha bàaluité quéwa siùca Dios idéca imàacaca wáalíacawa íwali. Yácata tàacáisi icàlidéerica walí càinácaalí iwàwacutáaná weebáidaca:

Cristo yàanàacaté aléi èri iriculé càide iyúwa wenàiwica. Néese Espíritu Santo icàlidacaté Cristo íwali mabáyawanéericaní, ángelnái nacái naicácaní. Aibanái nadéca nacàlidaca íináwaná wenàiwicanái irí; abénaméeyéi èri mnanái neebáidaca itàacái; néeseté Cristo imíchàacawa chènuniré àniwa, iyacaténá cáimiétacanéeri iyú, icamaláná mèlumèluíri írìcu nacáíwa.

4

Los que se apartarán de la fe

¹ Quéwa Espíritu Santo icàlidaca yái tàacáisi amaléeri iyú: Aibaalípiná maléená èri ipíchawáise èri imáalàacawa, yásí abénaméeyéi nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo ícha, càmita quirínama neebáidapíná itàacái. Néese neebáidapíná demonionái itàacái cachìwéeri, demonionái yáasu yéewáidacalési cachìwéeri nacái.

² Néenialípiná wenàiwica néemlapíná pucháibéeyéi íiwitáise irí, cachìwéeyéi nacái. Níara cachìwéeyéica náalápinácawa cabáyawanáca nía, quéwa càmita quirínama báipíná nía nabáyawaná íwaliwa, càmita nacái achúma nawáwa íwali, néese namànipíná mamáalàacata nabáyawanáwa.

³ Níara cachìwéeyéica càmita nabatàa wenàiwica nacàsàacawa. Namáisanlaca wenàiwica iyáaca abénaméeyéi yàacàsi íiwitáaná, quéwa Dios idéca imàacaca wenàiwicanái icàsàacawa; Dios iwàwaca nacái nàaca irí cayábéeri náinu íwaliwa, naníri íwali nacáíwa. Dios idéca nacái idàbaca macái yàacàsi íiwitáaná wayáapíná idécanáami wàaca irí cayábéeri íwali, yái yàacàsi, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yáalíeyéicawa báisíri tàacáisi íwali nacái.

⁴ Cayábaca wayáacaalí macái yàacàsi íiwitáaná, cayábacáiná macáita yái Dios idàbacaléca íná càmita iwàwacutá wáucaca wáichawa áiba yàacàsi, néese weedácani casímáiri iyú idécanáami wàaca Dios irí cayábéeri íwali.

⁵ Cayábaca wayáacaalíni Dios itàacái íimacáiná walí cayábacani, yá nacái wasutáaná Dios ícha masacàaca imànica walí macáita yàacàsi.

Un buen siervo de Jesucristo

⁶ Iwàwacutá péewáidaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Péewáida nía iyú yái tàacáisi yàacàsi íwalíríca, píaláa nía nacái ipíchaná neebáidaca cachìwéeyéi yáasu tàacáisi. Péewáidawa mamáalàacata nacái íwali yái tàacáisi icàlidéerica walí càinácaalí iwàwacutáaná weebáidaca Jesucristo itàacái. Peebáida nacái mamáalàacata yái cayábéeri yéewáidacalésica càide iyúwa píðabáanáté peebáidacani àta siùca nacáide. Càicaalí pímanica, yásí píibaidapíná píacawa Jesucristo írípíná cayábéeri iyú.

⁷ Eri mnanái càmiyéi yáalía Dios íwali nacàlidaca nàasu tàacáisiwa canéerica iwèni, máiwitáiseerica, cachìwéerica nacái, càide iyúwa abénaméeyéi béeyéi inanái icàlidáaná wenàiwica irí. Píuca píichawa macáita càiri tàacáisi. Picá péemia nalí. Néese péewáidawa cachàiníri iyú píyacaténá machacàniri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁸ Cayábaca walíni cachàinicaalí wainá cháí èri írìcu idècunitàacá wáyaca cháí maléená èeri. Quéwa cayába cachàini walíni càiripínáta wáyacaalí machacàniri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yácáiná càicaalí wáyaca, yá cayábaca Dios iicáca wáiwitáise siùcade. Néese áiba èeriwa wáyapínáca yáapicha càiripínáta.

⁹ Báisícata yái tàacáisi. Iwàwacutá macái wenàiwica yeebáidacani.

¹⁰ Iná wáibaidaca cachàinìri iyú, weebáidacáiná cáuri Dios, manuícáténá wáináidaca wawáwawa iwali càiripináta, yáí iwásèrica macáí wenàiwicanáí Dios yáasu yúuwichàacáisi fícha, cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí.

¹¹ Càita iwàwacutá pichùullaca nàyaca, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, péewáida nacáí nía, iyú yáí tàacáisica nucàlidéerica pírí.

¹² Timoteo, picá pimàca caná piwèni naicáca pía, éwita ùuculliricáanáta pía. Néese píásáida nalí cainácaalí iwàwacutáaná nàyaca machacànìri iyú níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí. Pitàani abéerita cayábéeri wawási iwali. Píya machacànìri iyú wenàiwicanáí iicápiná. Cáiníná piicáca áibanáí, piyúudàanápiná nía. Peebáida Dios. Iwàwacutá masacàca píiwitáise macáí báawéeri fícha.

¹³ Pilé nali Dios itàacáí macáí imanùbaca nàwacáidáyacacaalíwa, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí: Pimichàida náiwitáise mamáalàacata neebáidàanápiná cachàiniwanáí; péewáida nía nacáí Dios itàacáí iyú àta nùanàacataléta píatalé.

¹⁴ Picá pibatàa imàalàacawa pícha yáí chàinisi Dios imàaquéericaté pírí píibaidàanápiná irí, bàaluité ancianonáí imàacacalíté icáapiwa píwali, nacàlidacaté nacáí tàacáisi píwali Dios inùmalicuise íiméerica píibaidàanápinaté Dios irípiná.

¹⁵ Pimàni mamáalàacatani macáí pichàini iyúwa càide iyúwa nùumáaná pírí, yéewacaténá macáita wenàiwica náalimá naicáca pimànica píacawa cayábéeri cachàiniwanáí mamáalàacata.

¹⁶ Picúa píawawa wenàiwica íbáyawaná fícha. Péewáidawa mamáalàacata Dios itàacáí iwali, néese péewáida wenàiwica cáalíacáiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Pimànicaalí cãí, yásí píwasàaca píawawa cachiwéeyéi yáasu tàacáisi fícha. Càita nacáí píwasàapíná nía cachiwéeri tàacáisi fícha, níara yéemiéyéica pírí.

5

Cómo portarse con los creyentes

¹ Picá píalàa nía cachàinìri iyú, níara béeyéica asianáica, néese píalàa nía éeréeri iyú càide iyúwa píalàaca nacáicaalí planiriwa éeréta. Píalàa nacáí ùuculliyéi càide iyúwa píalàaca nacáicaalí péenásáiriwa.

² Píalàa béeyéi inanáí càide iyúwa píalàaca nacáicaalí píatúawa éeréta. Píá ùucullirica, péewáidacaalí mànacanáí, piicá nía cáiyéide iyúwa péenásàatúanáí, picúa nacáí píawawa càiripináta ipichaná pimànica píbáyawanáwa.

³ Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, nàyacuéca péewi abénaméeyéi inanáí inìrimi yéetéeyéimicawa fícha. Piyúudacué níara maníríyéimica canéeyéica yéenibe, canéeyéica nacáí yéenanáí iyúudéeyéipíná nía.

⁴ Quéwa maníríchúami idèniacaalí yéenibewa, càita nacáí udèniacaalí utaquénáíwa, yásí iwàwacutá nayúudàaca úa quéecha nàacaténá uiméetacaná càide iyúwa Dios ichùullaná. Iwàwacutá nayúudàaca úa nèepùadacaténá yáí cayábéerica nasèenáimi imàniricaté nalí, casímáicáiná Dios iicáca namànica ulí cayábéeri.

⁵ Nàyaca abénaméeyéi inanáí maníríyéimi catúulécánásiwéeyéi, canácáiná néenanáí iyúudéeyéipíná nía. Níara maníríyéimica náibàaca nawàwawa Dios iwéré iyúudàanápiná nía, yá nasutáca níawawa Dios fícha éeríapinama, táiyápinama. Iná iwàwacutácué piyúudàaca nía, píacué Dios yáasu wenàiwicaca.

⁶ Quéwa càmítacué iwàwacutá piyúudàaca áiba maníríchúami ùyacaalí meedá càasuírí iyú usímáidacaténá úawawa. Càmita uínáidawa Dios iwali, iná ùyaca càide iyúwa yéetéechúamiwa.

⁷ Càita iwàwacutá pichùullaca níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí nàyanápiná machacànìri iyú ipichaná áibanáí nacháawaaca naináwaná iwali.

⁸ Aiba icàlidacaalí ináwanáwa yeebáidacasa Jesucristo itàacáí, quéwa càmita iyúudàa yéenanáíwa, icapèericuýéi nacáíwa, idéca iyamáidaca yeebáidaca Jesucristo itàacáí. Báawéerica íiwitáise áibanáí fícha cãmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacáí.

⁹ Aiba maníríchúami iwàwacaalí íibaidaca abéerita Dios irípiná mamáalàacata uyúudàacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, yá iwàwacutá udèniaca sesenta camú. Iwàwacutá nacáí abéeríchúamica inìri.

¹⁰ Iwàwacutá nacáí caináwanáca úa íwalíse yáí umànínáca áibanáí irí cayábéeri; idàwinèechúa yéenibewa cayába nàyacaténá machacànìri iyú; yeedéechúa wenàiwica ucapèericuléwa casímáiri iyú, ùacaténá nayáapíná; iyúudèechúa cayába áibanáí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí ubáidàanápiná nalí càide iyúwa nàasu wenàiwica íibéerica wenàiwicanáí yáabàli; iyúudèechúa nacáí cawinácaalí yúuwichéeyéicawa; ímáanáca uwàwacaalí umànica macáí cayábéeri íiwitáaná áibanáí irí.

¹¹ Pítànàacaalí inanáí ípídená cuyáluta Irícu, náibaidacaténá abéerita Dios irípiná càiripináta, picá pítànàa náipídená cawinácaalí maníríyéimica cãmíyétàacáwa idèni sesenta camú; níacáiná abénaméeyéi maníríyéimi nawènúadapíná náiwitáisewa náibaidacalé fíchawa

náiméericaté ìwali namànlínápinása Cristo irípiná nawàwacáiná needáca nalíwa nanrípináwa àniwa.

¹² Néese namànicaalí càì, yá cabáyawanáca nía càmicáiná namàni càide iyúwaté nacàlìdàaná quéecha náibaidáanápinása abéerita Dios irípiná mamáalàacata nayúudàacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹³ Abénaméeyéi inanái nacái napáchiaca nàacawa meedá capji imanùbaca, yá ìnuca náibaidaca meedá; càmita ìnucáita nía meedá, néese nadàbaca natàanica áibanái ìwali báawéeri iyú; máini nawàwaca nàalíacawa áibanái yàasu itàacáisi ìwali; néese nacàlìdaca áibanái iri itàacáisi càmfíraca cayába nacàlìdaca nalí.

¹⁴ Iná nuwàwaca nacásàacawa àniwa níara manríiyéimica, inìrimi yéetéeyéimicawa ícha, cawinácaalí inanái càmiyíeyitàacáwa idènia sesenta camuí, nadàwinàacaténá nacái néenibewa, nacúa nacái nacapèewa àniwa, ipíchaná wàuwidenái itàanica báawéeri iyú wàwali, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁵ Níacáiná abénaméeyéi manríiyéimi nadéca nawènùadaca náiwitáisewa Jesucristo ícha namànicaténá càide iyúwa Satanás iwàwáaná.

¹⁶ Abéechúa inanácaalí yeebáidéechúa Jesucristo itàacái, udèniacaalí uénánáwa inanáwa inìrimi yéetéeyéimicawa ícha, yá iwàwacutá uyúudàaca nía, ipíchaná níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwàwacutá nayúudàaca nía. Yási níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nàalimá nayúudàaca inanái manríiyéimi canéeyéica yéenanái iyúudéeyéipíná nía.

¹⁷ Iwàwacutá níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái namàacaca nàasu platawa ofrenda iyú napáyaidacaténá ancianoái ìbaidéeyéica mamáalàacata Dios irípiná, icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica. Anciano icùacaalí nía cayába, ìbaidacaalí cachàiníri iyú Dios irípiná mamáalàacata icàlìdacadaténá nalí Dios itàacái, yéewáidacaténá nía mamáalàacata nacái, yá iwàwacutá namàacaca nàasu platawa ofrenda iyú pucháiba yàawiríricatái ícha yái ofrenda namàaquéerica áiba anciano iri, nàacaténá iwèni yéewanápiná anciano idèniaca cayába iyáapínáwa, yéenibe yáapíhawa.

¹⁸ Cayába Dios iicáca namànica càì bàaluitécáiná profeta itànàaca tàacáisi Dios inùmalcuise. Dios ìmacaté: “Picácué pidacúa pacá inùma ituúnási ícha, idècunitàacá uibaidaca piri ubawáidaca ituúnási ùlùacaténá iwíralè, néese pimàacacué uyáacani idècunitàacá uibaidaca uèpunicawa”, ìmacaté yái Diosca. Càité nacái Wáiwacali ìmaca: “Iwàwacutácué piaca iwèni yái ìbaidéericuécá piri”, ìmaca.

¹⁹ Picá péemia iri cawinácaalí ícháawàaca anciano iináwaná ìwali canácaalí pucháiba, càmicaalí nacái máisiba ícháawèyéica anciano iináwaná ìwali.

²⁰ Quéwa cawinácaalí imàniyéica ibáyawanáwa mamáalàacata, iwàwacutá pialàaca nía cachàiníri iyú macái wenàiwica yàacuèsemi càalucaténá áibanái namànica nabáyawanáwa, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²¹ Nuchùullaca pía Dios iicápiná, Jesucristo iicápiná nacái, mabáyawanéeyéi àngel iicápiná nacái, pimànlínápiná macáita càide iyúwa nùumáaná piri siúcataacáwa. Cawinácaalí imàniyéica ibáyawanáwa, pialàa nía cachàiníri iyú, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Pialàa nía, iwàwacutá nacái càmita cayába piicáca abéeri wenàiwica áibanái ícha, néese pialàa nía macáita abédanamata, cawinácaalí imàniyéica ibáyawanáwa.

²² Picá pimàaca picáapiwa mesùnamáita asiali ìwali pibàlùadacaténáni iyúwa anciano icuèrinápiná wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Picúa piicáwani asáisi yèepunicaalíwa machacàiníri iyú, isicúacáicha cabáyawanéericani yái asialica idècanámi pibàlùadacani iyúwa anciano. Pibàlùadacaalí càiri anciano, néese imànicaalí ibáyawanáwa, yási cabáyawanáca pía nacái, càide iyúwa pidéca nacáicaalí piyúudàaca imànica ibáyawanáwa. Picúa piawawa masacàawaca macái báawéeri ícha.

²³ Nùalíacawa pidéca piyamáidaca piiraca uva ituní píasáidacaténá càmita piwàwa picàmaca iyúwa áibanái báawéeyéi. Quéwa cáuláicaca pidéericubàa madècaná yàawiría, iná nùalàaca pía ipíchaná piiraca yáawami únita, néese pèewiada achúmanamata uva ituní úni yèewi piiracaténáni iyúwa dabé.

²⁴ Píináidawa cáalíacáiri iyú ipíchawáise pibàlùadaca áiba anciano nacuèrinápiná. Abénaméeyéi namànica nabáyawanáwa amalánama wenàiwicanái yáalíericawa ìwali ipíchawáise áibanái ícháawàaca naináwaná ìwali, quéwa áibanái namànica nabáyawanáwa ibàacanéeri iyú, càmita nacái wáalláwa ìwali madècaná èeripíná.

²⁵ Càita nacái waicáca amalánamata yái cayábéerica abénaméeyéi imàníraca. Áibanái nacái namànica cayábéeri ibàacanéeri iyú quéwa càmita yéewa ibàacawa càiripínáta, yái cayábéerica namàníraca.

6

¹ Níara áibanái yàasu wenàiwicaca yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutá nàaca náiwacali icàalulúnáwa cáimiétaquéri iyú náibaidacáiná iri, ipíchaná áibanái càmiyéica

yeebáida Jesucristo itàacái natàaníca báawéeri iyú Dios iwali, iwali nacái yái tàacáisi wéewáidéerica iyú wenáiwica.

² Náiwacalicaalí yeebáida Jesucristo itàacái, iwàwacutá càmita nayamáida nàaca icàaluíniná cáimíetaquéeri iyú mamáalàacata, éwita néenásàiricáanítani Jesucristo iwalíisená. Néese iwàwacutá náibaidaca irí cachàiniwanái mamáalàacata nayúudàacaténáni, náiwacalícáiná yeebáidaca Jesucristo itàacái, iwàwacutá nacái cáinináca naicàcani, néenásàiricáináni, Jesucristo iwalíisená.

La verdadera riqueza

³ Aibacaalí yéewáidaca wenáiwica cachíwéeri tàacáisi iyú, càmicaalí nacái abédanama íiwitáise yeebáidacaténá yái báisiiri tàacáisi Wáiwacali Jesucristo yéewáidéericaté iyú wenáiwica, càmicaalí nacái yeebáida yái tàacáisi icàlidéerica càinácaalí iwàwacutáaná wáyaca, yá cáimacáica iicácawa.

⁴ Máini cachàinica iicáca yáawawa meedá áibanái íicha, quéwa càmita báisi yáaliíawa, íbatàa abéeri wawásipiná, càmita yáaliíawa. Cúláicaca íiwitáise máinicáiná iwàwa icuúsaca íchawa áibanái canéeri iwèni tàacáisi iwalíise; yá idécánami natàaníca náapichawáaca chàinisíri iyú, yá báawaca áibanái iicáca nía náimacáiná náalíacasa nacálidaca máini cáaliacáiri iyúni. Néese càmita yáalimá abédanamata náiwitáise náapichawáaca, yá nadàbaca nacuíáyacacawa máini báawéeri iyú. Néese nadàbaca nayúunáidaca báawaca áibanái íiwitáise canánama. Càmita náalimá manuía náináidaca nawàwawa áibanái iwali.

⁵ Néese napéliyacacawa mamáalàacata níai báawéeyéica íiwitáise, càmiyéica yáaliá báisiiri tàacáisi iwali. Nacálidaca naináwanáwa meedá neebáidánása Jesucristo itàacái, quéwa càmita neebáida báisiiri iyúni. Nacálidacáita naináwanáwa cài needácaténá nalíwa plata.

⁶ Báisíta weedáca waliwa cawèníri wáyacaalí càide iyúwa Dios iwàwáaná, quéwa yái cawènírica iyaca wawáwalicu Dios imàacacáiná casíimáica wía cayábacaalí waicáca wáasuwa Dios imàaquéerica wali, matuíbanácalí nacái wía cawèníri nacái wía casíimáica.

⁷ Canápináta meedá cáinináaná waicáca cawèníri wawási, bàaluitécáiná canáca watéeri wáapichawa wamusúacaalíté waicá èeri; càita nacái canácata watéeripiná wáapichawa wáacaalíwa èeri íicha.

⁸ Néese wadèniacaalí wayáapináwa, wabàlepiná nacáíwa, yásí yéewa casíimáica wawáwa.

⁹ Quéwa cawinácaalí iwàwéeyéica càasuca, neebáidaca Satanás itàacái, yáalimáidacáiná nía namàninápiná nabáyawanáwa, yá nacaláacawa Dios íicha, yá nabáyawaná íibáaca nía càide iyúwa trampa íibáacaalí cuwèsi ráunamáita. Néese máini nawáwa namànica madécáná báawéeri wawási máiwitáiseeri iyú, yái báawéerica càimírca iyúudáa wenáiwica, néese iwataidéerica nía yéetáacáisi iriculé, càide iyúwa wenáiwica isicúmacaalíwa depuíwéeri úni yáaculé.

¹⁰ Cawinácaalí wenáiwica cáininéerica iicáca plata, imànica macái báawéeri íiwitáaná yeedácaténá iríwa mamáalàacata plata. Abénaméeyéi nacái cáininéeyéica iicáca plata nadéca nawènúadaca náiwitáiseewa Jesucristo íicha nacutácaténá mamáalàacata plata, néese nadéca needáca nalíwa manuísíwéeri yúuwicháacáisi, íná achúmaca nawàwa siúca nàuwicháacáináwa.

La buena lucha de la fe

¹¹ Quéwa pía, Timoteo, píacata Dios yàasu wenáiwicaca íibaidéerica Dios iripiná, íná piúca píchawa macáita yái báawéerica namánírca. Píalimáida macái píchàini iyúwa píyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Pía Dios icàaluíniná, yeebáida itàacái, cáininá nacái píicàcani, píidenia piúwicháanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú.

¹² Píalimáida macái píchàini iyúwa pímanícaténá cayábéeri ùwicái Dios iripiná. Yácata cayábéeri ùwicáica: yái pícalíidánáca báisiiri tàacáisi íiméerica iwàwacutá wenáiwica yeebáidaca Jesucristo itàacái. Cài iwàwacutá pímaníca, yásí peedápiná píriwa pícaucawa càimíri imáaláawa. Dioscáiná imáidacaté pía pímanícaténá cà. Dios imáidacáinaté pía, íná yéewa pícalíidacaté cayába píináwanáwa madécáná wenáiwicanái yàacuésemi yeebáidáná Jesucristo itàacái.

¹³ Siúcade Dios, yái yéerica nacáuca, macáita yái iyéerica, yéemlaca yái nuchùllanáca pía. Jesucristo nacái yéemlaca yái nuchùllanáca pía, yái Jesucristo icàlidéericaté cayábéeri tàacáisi, icàlidacaté nacái íináwanáwa machacàníri iyú Poncio Pilato irí.

¹⁴ Íná nuchùllá pía Dios íicápiná, Jesucristo íicápiná nacái, pímaní macáita càide iyúwa nuchùllanáca pía. Picá píwènúada yái tàacásica, íbatàa abéeri tàacáisi piná, ípichaná iwàwacutá nùaláaca pía cachàiníri iyú. Pímaní mamáalàacata càiripináta càide iyúwa nuchùllanáca pía àta Wáiwacali Jesucristo yàanàacataléta àniwa.

¹⁵ Dios imàacapiná Wáiwacali Jesucristo yàacawa néese àniwa yéenáwaná yàanàacaalíwa càide iyúwa abéerita Dios yáalínanáwa, chácaalínápiná èeri írìcucaalí. Càipiná Dios imànica abéericáináta Dios máiníri cayábaca, cachàinírca nacái náicha canánama; yácata Wacuérina

nacái cachàinírica áibanái nacuèrinánái ícha canánama; yácata Wáiwacali nacái cachàinírica áibanái íwacanánái ícha canánama.

¹⁶ Yái Diosca, yácata abéerita càmírica imáalàawa, iyéerica icamaláná irícuwa canácatalé áiba yáaliméeri yàanàca mawiéniré irí, máinicáiná mèlumèluírìcani. Canácata èeri mìnali iiquéericaté Dios. Canácata nacái èeri mìnali yáaliméeri iicácani. ¡Macáita nàapíná abéerita Dios iyéininá càiripínáta, yái Dios cachàinírica náicha canánama èeri càmíri imáalàawa! Báisíta, amén.

¹⁷ Píalàa níara càasuíyéica idènièyéica cháí èeri yàasu cawèníri. Píalàa nía ipíchaná cáimacái naicáca níawawa áibanái ícha. Iwàwacutá nacái càmíta manuí náináidaca nawàwawa nàasu cawèníri íwaliwa, càmícáiná yéewa nàasu cawèníri icùaca nía báawéeri ícha, yá nacái nàasu cawèníri imáalàapínácawa áibaalípiná. Néese iwàwacutá manuíca náináidaca nawàwawa Dios íwali icùanápíná nía, yái Dios imàaquéerica walí madécaná wawàsi casímáicaténá wawàwa.

¹⁸ Pichùulla càasuíyéi namànica cayábéeri áibanái irí nayúudàacaténá nía. Cayába namànicaalí áibanái irí cayábéeri manuísíwata nadèniacáiná manùba cawèníri. Iwàwacutá casímáica nàaca catúulécaneyéyí irí càinácaalí wawàsi catúulécaneyéyí imáapuèrica.

¹⁹ Càasuíyéi imànicaalí càí, yási nadènlapínáca cawènisíwéeri nàasuwa áiba èeriwa, yái nacáuca báisírica càmírica imáalàawa.

Encargo final a Timoteo

²⁰ Timoteo, pímaní cayába píbaidacaléwa Dios imàaquéericaté píri picàlidáanápíná yái báisíri tàacáisica. Píca peebá èeri mìnánái yàasu tàacáisi canéeri iwèni, casaquèeri nacái. Áibanái nacái nawàwa natàanica náapichawáaca chàinisíri wawàsi iyú nàasu tàacáisi cachìwéeri íwaliwa. Náimaca cáalíacáicasa nía quéwa càmíta báisí nálíacawa. Píca peebá nalí.

²¹ Abénaméyéi nadéca neebáidaca nàasu yéewáidacalési cachìwéeri, yá nadéca nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo ícha.

Nusutácué Dios ícha píripínácué imànínápinácué píri cayábéeri mawèníri iyú.

2 TIMOTEO

Saludo

¹ Núa Pablo nubànua piri cuyàluta. Núcata abéeri apóstol Jesucristo ibànùera càide iyúwa Dios iwàwáná. Jesucristo ibànùca núa Dios ímacáináte imàcáanápíná wenàiwica nadèniaca nacáucawa càmíri imáalàawa cawínácalí iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

² Nubànua piri cuyàluta, Timoteo cáininéerica nuicáca càiride iyúwa nuíriwa. Nusutáca Wáaniri Dios ícha pírípíná, Wáiwacali Jesucristo nacái namánínápíná piri cayábéeri mawèníri iyú, naicáanápíná nacái pipualé, namàcáanápíná nacái piyaca matuibanáiri iyú.

Dar testimonio de Cristo

³ Nusutáca Dios ícha pírípíná èeríapi, táiyápi nacái, yá nùca Dios irí cayábéeri píwali, yái Dios nuibaidéerica írípíná, nuèrica nacái icàaluíná matuibanáiri iyú nuyacáiná machacáníri iyú càide iyúwaté nùawirináimi yáaná Dios icàaluíná.

⁴ Macái yáawiria nusutácatáita Dios ícha pírípíná, máini nuwàwa nùca nuicáca pí, nuwàwalicáiná achúmacaté piwàwa manuísíwata nuèpúacacalítéwa pícha. Iná nuwàwa nuicáca pí àniwa casímáicaténá nuwàwa manuísíwata.

⁵ Yá nùca Dios irí cayábéeri píwali nùaliacáináwa peebáidaca Jesucristo itàacái báisiiri iyú macái piwàwalicúsewa. Quééchatécáwa pírumi Loida uípidená, píatúami nacái Eunice uípidená, neebáidacaté Jesucristo itàacái, yá nùaliacawa báisiiri iyú peebáidáaná nacái.

⁶ Iná càì nùlàaca pí: Càide iyúwa wapucúadacaalí quichái capèrúacaténáni, càita nacái iwàwacutá picáucáidaca chàinisi Dios imàaquéericaté piri numàcacaalíté nucáapiwa píwali; yá pímaní píbaidacaléwa cachàiníri iyú, yái íbaidacalésica Dios imàaquéericaté piri, ichùulíerica nacái pímaníca.

⁷ Píalímá pímaníca píbaidacaléwa cachàiníri iyú yái íbaidacalésica Dios imàaquéericaté piri, Dioscáiná idéca yàaca walí Espíritu Santo. Yái Espíritu Santo càmírira cáalu imànica wía, néese ichàiniadaca wía wáibaidacaténá Dios írípíná, imàaca nacái cáinináca waicáca Dios, áibanái wenàiwica nacái, iyúudàaca nacái wacúca wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, yéewacaténá nacái wamànica macáita cáaliacáiri iyú.

⁸ Picá báì picàlidaca áibanái irí Wáiwacali iináwaná. Picá nacái báì pí nùwalíse, yái nùuwichàanácawa presoíri iyú Wáiwacali írípíná nucàlidacáiná iináwaná. Néese pídenia yúuwichàacáisi núpícha wacàlidacáiná tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha. Píalímá pídeniaca piúwichàanápínáwa yáacáiná Dios yàaca píchàini.

⁹ Dios idéca iwasàaca wía yáasu yúuwichàacáisi íchawa. Ichùullaca wáyaca mabáyawanéeri iyú nacái. Càmitaté iwasàa wía, imáida wía nacái íwalíse yái wamàníríca wachàini iyúwa. Néese iwasàacaté wía yáasu yúuwichàacáisi íchawa, imáida wía nacái ínàidacáinátéwa imànínápínáté walí cayábéeri mawèníri iyú, cáinináacáináte nacái íicáca wía íwalíse yái cayábéerica Cristo Jesús imànírípínacaté walí. Bàalutécáiná èeri ipíchawáiseté, néenialíté cáinináca Dios íicáca wía.

¹⁰ Siúcade Dios imàacaca wáaliacawa cáinináca íicáca wía, iwàwa nacái imànica walí cayábéeri mawèníri iyú. Càì yásáidaca walíni: Ibànùacaté Jesucristo, yái iwasèerica wía Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha. Jesucristo idéca imáalàidaca wáicha yái yéetácáisica imàaquéeripíná wéetácawa méetaculé Dios ícha càiripínáta, iná càmita quirínama iwàwacutá cáaluca waicáca wéetáanápínáwa. Wéetácalíwa, yá wéetápínácawa Dios ícápirícuta, iná càmita cáalu wía. Jesucristo idéca nacái imàacaca wáaliacawa wáyáanápínácué càiripínáta wacáuca càmíri imáalàawa yáapichawa weebáidacaalí Jesucristo itàacái.

¹¹ Dios idéca ichùullaca nucàlidáanápíná yái tàacáisica. Yá ibànùca nua iyúwa apóstol nuéwáidacaténá wenàiwicanái iyú yái tàacáisica.

¹² Iná siúcade nùuwichàacawa presoíri iyú. Quéwa càmita báì nua íwalíse yái nùuwichàanácawa Jesucristo írípíná, nùaliacáiná íwali yái nuebáidéerica, yái Jesucristoca, nùalíca nacáíwa báisiiri iyú cachàinírícani icúacaténá nua yéewanápíná nuebáidaca itàacái mamáalàacata àta yáanáacataléta àniwa.

¹³ Píà picàlidaca machacáníri iyúni yái tàacáisi càide iyúwaté péemianá nucàlidaca píriní. Peebáida mamáalàacata Cristo Jesús itàacái, cáininá píicáca Dios, wenàiwicanái nacái càide iyúwa Cristo Jesús ichàiniadáaná píà.

¹⁴ Picúa cayába yái tàacáisi cayábéerica Dios imàaquéericaté piri, ipíchaná áibanái iwènúadacani. Picúa cayábani Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu íyéerica wawáwalicu, ichàiniadéerica nacái wía.

¹⁵ Píalácawa macáita Asia yàasu cáli néeséeyéi nadéca namàacaca núa abéerita. Càita nacái nawènuacatéwa nuúcha níara Figelo, Hermógenes nacái, yáté càmita nayúudàa núa quirínama idécanaamité romanonái yúucaca núa presoíyéi ibànaliculé.

¹⁶ Quéwa Onesíforo idéca iyúudàaca núa, iná nusutáca Dios ícha iicáanápíná napualé, níái Onesíforo icapèericúiséeyéica, yácaíná Onesíforo idéca iyúudàaca núa madécaná yàawíríá, yá ichàiniadacaté nuwàwa. Càmitaté báí ipáchíaca núa éwita presocáaníta núa presoíyéi ibànaliculé.

¹⁷ Néese idécanaamité Onesíforo yàanàaca aléi Roma iyacàlená iriculé, yáté icutáca núa mamáalàacata àta yàanàacataléta núa cháí presoíyéi ibànaliculé.

¹⁸ Yá nusutáca Dios ícha iicáanápíná Onesíforo ípualé, imàni nacái irí cayábéeri néenialípiná Jesucristo yàanàacaalípiná àniwa. Píaláca nacáíwa Onesíforo iyúudàacaté wía nacái wàyacaalíté néeni Efeso iyacàlená írìcu.

2

Un buen soldado de Jesucristo

¹ Iná Timoteo, nuíquéerica càiride iyúwa nuúriwa, pimàaca Dios ichàiniadaca píiwitáise Cristo Jesús ichàini iyú, yái imàníríca píri cayábéeri mawèníri iyú píyacáiná abédanamata yáapícha.

² Báluité péemiaca nucàlidaca yái tàacáisica madécaná wenàiwica yáacúsemi. Siúcade iwàwacutá péewáidaca áiba aslanái, píchùulia nacái nacàlidaca Jesucristo itàacái. Iwàwacutá cayábéeyéica íiwitáise, yeebáidéeyéica tàí ímèeri iyú, imàníyéica nacái machacàníri iyú càide iyúwa náimáaná. Iwàwacutá nacái náaláca néewáidaca áibanái wenàiwica iyú yái tàacáisica.

³ Píidenia píuwichàanáwa Jesucristo írìpiná wáapícha wía yéewáidéeyéica wenàiwica Jesucristo itàacái iyú càide iyúwa cayábéeri úwisàiri íidenlaná yúuwichàanáwa imànicaténá càide iyúwa íwacalí iwàwáaná.

⁴ Péemia comparación: Uwisàiri càmita iya càide iyúwa càmfíyéi úwi, néese yeebáidaca íwacalí íríwa iwàwacáiná isíimáidaca íwacalíwa, yái imáidéericani. Càita nacái iwàwacutá pimàacaca píawawa Cristo Jesús irí píibaidacaténá irí cachàiníri iyú.

⁵ Iwàwacutá pimànica càide iyúwa wenàiwica isáiwicacaalí deporte imawèniadacaténá áibanái. Canáca yéewaná yeedáca íríwa cawèníri premio yái coronaca, càmicaalí isáiwica machacàníri iyú càide iyúwa nachùníaná deporte. Càita nacái iwàwacutá péewáidacawa cachàiníri iyú, píibaida nacái machacàníri iyú pimànicaténá macáita càide iyúwa Jesucristo iwàwáaná; yási yàaca píriwa cawèníri píapínacaalíwa chènunírè.

⁶ Iwàwacutá pimànica càide iyúwa wenàiwica íbaidacaalí íbanacalewa cachàiníri iyú, yá yáalimá yáaca idábàanéeri íbanacale iyacanáwa. Càita nacái iwàwacutá píibaidaca cachàiníri iyú Jesucristo irí, néese yàapínaca píriwa cawèníri chènuníséerica.

⁷ Píináidacawa cayába íwali yái tàacáisi siúquéerica tàacáwa nucàlidaca píri, yási Wáiwacalí imàacaca píalácawa macáita píwàwacutéerica píalácawa íwali.

⁸ Píalímápiná píideníaca píuwichàanáwa píwàwalícaalí Jesucristo, yái wenàiwica Dios imíchàidéericaté yéetácáisi ícha. Yácata rey David itaquérínámi nacái, yái Jesucristoca. Càí nucàlidaca yái tàacáisica ímèerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

⁹ Yá nàuwichàidaca núa nucàlidacáiná yái tàacáisica. Yá nadéca nadacúaca núa cadena iyú cháí presoíyéi ibànaliculé, càide iyúwa cabáyawanéeri. Quéwa yái Dios itàacáica, càmita náalimá nadacúacani, néese áibanái icàlidaca yàacawa mamáalàacatani.

¹⁰ Iná nuúdenia macái yúuwichàacáisi nalípiná níái wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa. Càí nùuwichàacawa yéewanápiná neebáidaca Cristo Jesús itàacái iwasàacaténá nía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, yéewanápiná nàyaca yáapícha cáimiétacanéeri iyú, nacamaláná mèlumèluíri írìcu nacáíwa càiripínáta.

¹¹ Báisííríca yái tàacáisica ímèerica: Weebáidaca Jesucristo itàacái, yái yéetéericatéwa wáichawalíná, iná càica wíade iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa íbáyawanámi íchawa. Yá wáyapíná nacái Jesucristo yáapícha càiripínáta;

¹² wàideníacaalí yúuwichàacáisi Jesucristo írìpiná, yá wacùapínaca macáita yáapícha áiba éeriwa; quéwa wáimacaalí càmitasa yàasunái wía, càita nacái ímapínaca càmita yàasunái wía;

¹³ cawàwanáta wawènúadapíná wáiwitáisewa ícha, quéwa Jesucristo imànipíná macáita càide iyúwa ímáaná càmicáiná yéewa iwènúadaca íiwitáisewa áiba íiwitáisesi íwali.

Un trabajador aprobado

¹⁴ Píicàlida nalí àniwani, yái tàacáisi nucàlidéericaté píri íwali, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Píalàa nía Dios iicápiná ípíchaná natàaníca náapíchawáca chàinisíri iyú canéeri iwèni wawási íwali. Canéerica iwèni yá tàacáisi natàaníríca íwali. Natàanícaalí càiri canéeri iwèni

wawási iwali, càmita nayúudàa wenàiwica, néese báawaca namànica wenàiwicanái íiwitáise cawinácaalí yéemiyéica náasu tàacáisi, íná càmita neebáida Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú.

¹⁵ Píalimáida macái pichàini iyúwa píibaidacaténá cayábéeri iyú Dios irípiná, casíimáicaténá Dios íicáca yái pimànirica, càide iyúwa abéeri yàasu wenàiwica íibaidacaalí cayába, yá càmita iwàwacutá báicani íwalífise yái imànirica. Yá picálidaca machacànirí iyú nalíni, yái tàacáisi báisíríca Dios itàacáica.

¹⁶ Picá pitàani wenàiwica yáapicha natàanicaalí máiwitáiseeri iyú cháì èeriquéi yàasu tàacáisi cachiwéeri iwali, méetàuculéeri tàacáisi nacái, níacáiná itàaniyéica máiwitáiseeri iyú càiri wawási iwali naméeráidaca wenàiwica déeculé Dios íicha, nàyacaténá iyúwa càmlíná Dios iwàwa.

¹⁷ Yái nàasu tàacáisi néewáidéerica iyú wenàiwica máini báawaca imànica wenàiwicanái íiwitáise. Náasu tàacáisi idàwinàacawa wenàiwicanái iwàwalicu càide iyúwa cháunási íbadéericawa iyáacaalí yáacawa wainá máuláiquéerica. Càita néewáidaca wenàiwica níara Himeneo, Fileto nacái.

¹⁸ Nadéca naméeráacawa báisíríca tàacáisi íicha. Nadéca nawènúadacani. Nacáidaca nachiwawa meedá càì: Náimaca idécasa ichàbacawa wáicha yái namichàanácawa yéetácáisi íicha. Càita nadéca báawaca namànica abénaméeyéi íiwitáise íná càmita neebáida Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú.

¹⁹ Quéwa cachàiníríca càiripinátani, yái Dios itàacái báisíríca, càide iyúwa manuírí íba wabàlúadéeripináca íinata manuísíwéeri capíi. Iyaca nacái tàacáisi íba iwali, yái tàacáisi íiméerica: “Wáiwacalí yáalíacawa cawinácaalí níai yàasu wenàiwicaca”, càì íimaca. Yá íimaca àniwa: “Cawinácaalí icàlidéeyéica íinàwanáwa Wáiwacalí yàasu wenàiwicaca nía, neebáidaca nacái itàacái, iwàwacutáca namàacaca náichawa macái nabáyawanáwa namànirica”, íimaca.

²⁰ Péeemia comparación: Càasuírí icapée manuírí irícu nàyaca madécana quíràpieli íiwitáana. Nadèniaca abénaméeyéi cawèniyéi quíràpieli oro imànicana, quíramenírí plata imànicana nacái. Iyaca nacái abénaméeyéi quíràpieli càmiyéica cawèni, càli imànicana, àicu imànicana nacái. Yá capíi íiwacalí icùaca càiripináta níai cawèniyéica quíràpíelica, quéwa áibaalípiná yúucaca meedá íichawa quíràpieli canéeyéica iwèni. Càita nacái àta alénacaalí nàyaca Wáiwacalí yàasunái, yá iyaca nèewi abénaméeyéi càmiyéica yàasu.

²¹ Íná abéeri Wáiwacalí yàasu wenàiwica icùacaalí cayába yáawawa masaquèeri iyú ipíchaná imànica íbáyawanáwa, yásí yáalimá íbaidaca cayába Wáiwacalí irípiná, imànicaténá àta càinacaalí cayábéeri íibaidacalési Wáiwacalí ichùulíerica imànica, càide iyúwa nacùacaalí cawèníri quíràpieli abéerica capíi íiwacalí irípiná.

²² Íná picá pimàni càide iyúwa abénaméeyéi ùuculiyéi iwàwáana imànica meedá, néese pimàni cayábéeri macái pichàini iyúwa. Peebáida Jesucristo itàacái. Cáininá piicáca Dios, áibanái wenàiwica nacái. Piya matuibanáiri iyú náapicha cawinácaalí masaquèeyéica íiwitáise isutéeyéica yáawawa Wáiwacalí Jesucristo íicha.

²³ Picá pitàani náapicha cawinácaalí iwàwéeyéica itàanica canéeri iwèni wawási iwali càide iyúwa máiwitáiseeyéi càmiyéica yáalíawa. Píalíacawa natàanicaalí càiri wawási iwali, yá nadàbaca natàanica náapichawáca chàinisírí iyú, tàacáisi ùuléeri iyú nacái.

²⁴ Pía íibaidéerica Wáiwacalí irípiná iwàwacutá càmita pípelíca piacawa, néese iwàwacutá càmiríca calúa píiwitáise macái wenàiwica yáapicha. Iwàwacutá nacái píalíaca péewáidaca wenàiwica cayába. Iwàwacutá nacái píideníaca píuwichàanáwa matuibanáiri iyú áibanái imànicaalí píri báawéeri, càmicaalí nacái nawàwa néewáidacawa.

²⁵ Abénaméeyéi nàuwéica namànica báisíríca tàacáisi. Píaláa nía éeréeri iyú. Iwàwacutá càmita cáimacái píicáca píawawa náicha. Càì iwàwacutá píimànica yéewacaténá cawàwanáta Dios imàacaca nawènúadaca náiwitáiseewa neebáidacaténá yái báisíríca tàacáisca,

²⁶ yéewacaténá nacái Dios iwàsàaca nía Satanás ichàini íicha. Satanás idéca íbàaca nía càide iyúwa trampa íbàacaalí cuwèsi. Dios iwàsàacaalí nía, yásí nàalimá namànica càide iyúwa Dios iwàwáana.

3

Cómo será la gente en los tiempos últimos

¹ Iwàwacutá píalíacawa abéeri wawási: Aibaalípiná maléena èeri ipíchawáise èeri imàalàacawa, yá máinípiná càulenáca wenàiwica nàyaca cháì èeri irícu.

² Máinípiná càinináca wenàiwica naicáca níawawa áibanái íicha, càininápiná nacái naicáca plata, máini cáimacáca naicápiná níawawa áibanái íicha. Cachàinípiná nacái naicáca níawawa. Natàanípiná báawéeri iyú Dios iwali. Càmita neebápiná nasèenái ichùulíacawa. Càmita náapíná cayábéeri tàacáisi quírínama áibanái írí, Dios írí nacái. Caná iwèni naicápiná áibanái yàanáca Dios icàaluíná.

³ Càmita cáininá naicápiná néenanáíwa. Càmita abédanamata náiwitáise áibanái yáapicha matuibanáiri iyú. Nacálidapíná nachiwawa báawéeri iyú áibanái iwali. Càmita nacùapíná

níawawa cayába íná namànipíná macáí íwítáaná báawéeri namàlìlawalé iyúwa. Caluéyípiná íwítáise iyúwa cuwéesínáí. Nàuwípiná namànica macáí íwítáaná cayábéeri.

⁴ Yá nacháawàpiná nanacáiyéiwa nàuwídenáí íríwa. Ráunamáita namàni nàacawa nabáyawanáwa máiwítáiseeri iyú ípíchawáise nàínáidacawa íwali yáí namànírìpináca. Yá máíní cayábapíná naicáca níawawa áibanáí ílìcha. Nawàwapíná namànica meedá càinácaalí wawàsi ísímáidèerìpiná nawàwa. Càmita nacutápiná náalícaténá Dios íwali namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Pucháibéeyéipíná íwítáise, namànipíná càide iyúwa wenàiwica yèeyéica Dios icàaluíná báisíri iyú, quéwa nachíwa iyúwa meedá. Càmita namàcapíná Dios icúca náiwítáise nàyacaténá machacànìri iyú. Plawa náicha cawínácaalí imàníyéica càì.

⁶ Picá piacawéerida wenàiwica imàníyéica càì nàyacáiná nèewi abénaméeyéi aslanáí ichiwáidéeyéica wenàiwica namàcáanápíná nawàlucawa nacapèe iriculé. Néese nachiwáidaca máalíawáiseeyéi inanáí, bàsabáséeyéi íwiwa, máíníyéi cabáyawanáca, imàníyéica madécaná báawéeri namàlìlawalé iyúwa càide iyúwa máíníiná nawàwa namànica.

⁷ Ewita níara inanáica néewáidacáanítawa mamáalàacata áiba tàacáisi wàlìsàí íwali, càicáaníta canácatáita náalimá náalíca néemiaca càinácaalí ímáaná yáí tàacáisi báisírìca.

⁸ Níái cachìwéeyéica nàuwídeca namànica báisíri tàacáisi, càide iyúwaté pucháiba camàlìquèeyéi ípidenéyèicaté Janes, Jambres nacáí. Bàaluíté nàuwídeca namànicaté profeta Moisés, icàlidèericaté Dios itàacáí. Sìuca nacáide, níái báawéeyéica máíní éruca náiwítáise, nàínáidacawa abéerita báawéeri íwali. Caná nawèni Dios íicáca nía càmicáiná neebáida Jesucristo itàacáí báisíri iyú.

⁹ Quéwa càmita náalimápiná nawènúadaca wenàiwicanáí íwítáise mamáalàacata macáicáiná wenàiwica náalimápiná náalíacawa máiwítáiseca nía. Néese nachàbapínacawa càide iyúwaté nachàbáanáwa, níara pucháiba yúuwídeyèicaté imànica profeta Moisés.

El último encargo de Pablo a Timoteo

¹⁰ Quéwa Timoteo, pídeca peebáidaca cayába càide iyúwaté nuéwáidáaná wenàiwica báisíri tàacáisi iyú. Píalía nacáíwa càinácaalí nùyaca, càinácaalí nacáí nuínáidaca numànica. Píalíacawa càinácaalí nuebáidaca Dios, càinácaalí nacáí nùalimáidaca mamáalàacata nuéwáidacaténá wenàiwica éeréeri iyú. Píalíacawa càínínáca nacáí nuicáca Dios, áibanáí wenàiwica nacáí. Píalíacawa càinácaalí nuídeníca nùuwichàanácawa Wáiwacalì írìpiná.

¹¹ Píalía nacáíwa càinácaalí nùuwicháidaca núa, yá nùuwichàacawa Wáiwacalì írìpiná nuibaidacáiná írí. Píalíacawa macáita íwali yáí nuchàbáanácátéwa nàuwicháidacaalíté núa Antioquía iyacàlená írìcu, Iconio iyacàlená írìcu nacáí, Lístra iyacàlená írìcu nacáí. Píalíacawa íwali yáí nùuwichàanácátéwa quéwa Wáiwacalì iwásàacaté núa náicha canánama.

¹² Báisíta macáita cawínácaalí iwàwéeyéica iyaca machacànìri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná nàyacáiná abédanamata Cristo Jesús yáapícha, yá áibanáí yúuwicháidapíná níawa Cristo Jesús íwali.

¹³ Quéwa níái báawéeyéica, nía nacáí ichiwáidéeyéica wenàiwica namànipíná nàacawa mamáalàacata nabáyawanáwa cachàimíwanáí, yá nachiwáidapíná wenàiwica mamáalàacata, nachiwáidaca nacáí níawawa.

¹⁴ Quéwa pía Timoteo, iwàwacutá peebáidaca yáí tàacásica mamáalàacata, pímaní nacáí càide iyúwa péewáidáanátéwa, iyúwa nacáí píalíánáwa báisírìcata yáí tàacáisi péewáidèericawa íwali, píalíacáináwa néewáidacaté pía báisíri tàacáisi iyú, níara yéewáidéeyèicaté pía.

¹⁵ Píwàwali píalíacatéwa Dios itàacáí íwali sùmàicatáisetá pía àta sìuca nacáide, yáí tàacáisi profetanáí itànèericaté Dios inùmalícuise. Píalíacawa Dios itàacáí íwali íná yéewa cáalíacáica pía. Píalía nacáíwa peebáidacaalí Cristo Jesús itàacáí, yá iwásàapíná píawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ílìcha.

¹⁶ Macáita yáí Dios itàacáica Dios imàacacaté wenàiwica náalíacawa càinácaalíté iwàwacutáaná natànàca itàacáí inùmalícuise. Íná cayábaca wéewáidaca wenàiwicanáí Dios itàacáí iyú, wàalàca nía nacáí cachàiníri iyú namànicaalí nabáyawanáwa. Yá cayábéerica Dios itàacáí wéewáidacaténá iyú wenàiwica, wawènúadacaténá náiwítáise Dios írìpiná, wásáidacaténá nacáí càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacànìri iyú Dios íicá.

¹⁷ Íná iwàwacutá wía Dios yàasu wenàiwicaca wéewáidacawa Dios itàacáí íwali yéewacaténá wàalíacawa, yéewacaténá nacáí wàalimá wamànica càinácaalí cayábéeri wawàsi Dios ichùulìerica wamànica.

4

¹ Nuchùulíca pía manuísíwata Dios íicápiná, Cristo Jesús íicápiná nacáí, yáí yàanèerìpináca icàlidacaténá macáí èeri múnanáí íináwaná íwali, càinácaalí báawéerica namànica, yúuwicháidacaténá nía nabáyawaná íwalísewa, níái cáuyéica, nía nacáí yéetèeyéimicawa. Nuchùulíca pía manuísíwata Cristo Jesús yàacáináwa néese àniwa icúacaténá macáita.

² Nuchùuliaca pía manuísíwata picàlidáanápíná báisíri tàacáisi wenàiwicanáí irí. Picàlida nalíni mamáalàacata éwita càmicaalí nawàwa néemiaca píriini. Píalàa nía cachàiníri iyú cawínácaalí imàníyíéica íbáyawanáwa, piwènúadacaténá náiwitáise nabáyawaná íchawa. Pimichàida náiwitáise namàninápíná cayábéeri. Picá piméyáa péewáidaca nía càmicaalí neebáida caquialéta, néese péewáida nía éeréeri iyú mamáalàacata.

³ Picàlida nalíni siúcade, mesúnamáicáináta càmita wenàiwica nawàwa néemiaca irí yáí tàacáisi báisírica. Néese nacutápiná nalíwa meedá máini madécaná yéewáidéeyéipínáca níawa, icàlidéeyéipínáca nalí abéerita tàacáisi nawàwéerica néemiaca, cànácaalí wálisàì tàacáisi itiquiládáidéeripíná nàui. Nàwacáidapíná nalíwa càiyéi yéewáidéeyéica wenàiwica nawàwacáiná namànica nabáyawanáwa nasfímáidacaténá níawawa.

⁴ Nawènúapínácaawa báisíri tàacáisi ícha, yá càmita quirínama nawàwapíná néemiacani, néese naméeráacawa meedá neebáidaca èeri mìnáná yáasu tàacáisi cachíwéeri càide iyúwa abénaméeyéi béeyéi inanái icàlidáaná.

⁵ Quéwa pía Timoteo, píánáidawa mamáalàacata machacàníri iyú. Píidená yáí piúwichàanácawa. Picàlida mamáalàacata yáí tàacáisi íméerica Cristo Jesús iwásàaca wenàiwica Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha. Pimàni cayába macáita píibaidacalécawa càide iyúwa Dios ichùllaná pimànica.

⁶ Iwàwacutá píibaidaca cachàiníri iyú Dios iripíná núamiricubàami, yácáiná nuénáiwáná idéca yàanáaca nuétácatáipínáwa Wáiwacali íwali, íná nuétápináwa càide iyúwa sacrificio Wáiwacali íwali.

⁷ Nudéca nuibaidaca Jesucristo iripíná cachàiníri iyú càide iyúwa úwisàiri imànicaalí cayábéeri úwicáí. Nudéca numáaláidaca numànica nuibaidacaléwa Jesucristo iripíná càide iyúwa wenàiwica imáaláidacaalí ípianícawa carrera íwali. Càmitaté nuwènúawa Dios ícha, néese nuebáidaca yáí tàacáisi báisírica mamáalàacata.

⁸ Càide iyúwa nàacaalí corona wenàiwica irí, yáí wenàiwica ípianíricatéwa carrera íwali imawènadaca nacáí áibanáí, càita nacáí siúcade iyaca nulí nùasu cawèníri chènuniré, Wáiwacali yéeripínáca nulí yàacaalíwa néese àniwa, numànícáiná cayábéeri machacàníri iyú càide iyúwa iwàwáaná. Yáí Wáiwacali, cayábéerica íwítáise, icúaca wenàiwica machacàníri iyú, yúuwichàidapíná nacáí báawéeyéi. Càmita nulípiná abéerita yàacani, yáí cawènírica, néese yàapíná cawèníri macáí wenàiwica irí cawínácaalí máini iwàwéeyéica íicáca Wáiwacali yàacawa néese àniwa cáininácáiná naicácani.

Instrucciones personales

⁹ Pimàni macáita càide iyúwa iwàwacutáaná pimànica piacaténáwa nùatalé mesúnamáita.

¹⁰ Nuwàwacutáca pía, Demascáiná idéca imàacaca núa abéerita cáininácáiná íicáca èeri mìnánáí íwítáise. Idéca yàacawa Tesalónica iyacaléná néré. Crescente idéca yàacawa Galacia yáasu cáli néré. Tito nacáí idéca yàacawa Dalmacia yáasu cáli néré.

¹¹ Abéerita Lucasquéi iya núapicha. Pla picutáca Marcos pitécáténáni píapichawa iyúudáacáiná núa cayábéeri iyú nuibaidacaténá Dios iripíná.

¹² Nuwàwacutáca Marcos iyúudáaca núa nubànucáiná Tíquico yàacaténáwa Efeso iyacaléná néré.

¹³ Idécunitàacá pianàaca nùatalépiná, peedá nulí nùasu ruana nacáiri núuquéri nùwalísewa, numàaquéericaté Carpo icapèe iricu, Troas iyacaléná néeni. Peedá nacáí nùasu cuyàluta imanùbaca iwawanèericawa. Máini nuwàwacutáca nacáí nùasu cuyàluta iwawanèericawa canánama, níái píraí ímamimica namànírica cuyàluta piná.

¹⁴ Alejandro yáí íbaidéerica hierro idéca imànica nulí báawéeri manuísíwata. Wáiwacali yúuwichàidapínácani íwalíse yáí báawéerica imànírica.

¹⁵ Píicá píchawa cayábani yáí asialica ípichaná imànica píri báawéeri nacáí máinicáina yúuwideca imànica yáí tàacáisi wacálidéerica.

¹⁶ Quéchatécáwa nubàluacalítéwa náacuésemi níái yàcalé íiwacanánáica, yá nucálidacaté nalí nuínáwaná íwaliwa yáí núuwidenáí icháawáanáca nuínáwaná íwali. Yáté canáca áibaquéi yàacawéridéeripínácaté núa. Macáicata namàacacaté núa abéerita. Nusutáca Dios ícha nalípiná, ípichaná yúuwichàidaca nía íwalíse yáí namàacáanacaté núa abéerita.

¹⁷ Quéwa Wáiwacali idéca yàacawéeridaca núa, icháaniadaca nacáí nuíwítáise, íná yéewa nudéca numáaláidaca nucálidaca yáí tàacáisi íméerica Jesucristo iwásàaca wenàiwica Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha, yéewacaténaté macáita càmíyíéi judío néemiaca Jesucristo íináwaná íwali. Wáiwacali iwásàacaté núa cáalunáiri ícha càide iyúwa idéca nacáicaalí iwásàaca núa león inúma ícha, cháwi quíiréeri nacáirica.

¹⁸ Yá núalíacawa Wáiwacali iwásàanápíná nùawa macáí báawéeri íwítáaná ícha, yá itépiná nùawa cayábacatalé chènuniré Wáiwacali icuacataléca macáita. ¡Néese macáita nàapíná irí cayábéeri càiripínáta, yáí icuèripínáca macáita cáimíétacanéeri iyú, icamaláná mèlumèluiri iricuwa càiripínáta! Báisíta, amén.

Saludos y bendición final

¹⁹ Nuwàwali niara Prisca, Aquila nacái, nía nacái Onesíforonáica.

²⁰ Erasto iyamáacatéwa Corinto ìyacàlená írìcu. Numàacacaté Trófimo iculuéricawa Mileto ìyacàlená írìcu.

²¹ Pimàni macáita iyúwata píalimáanáta, pìacaténáwa mesúnamáita nùatalé ipíchawáise uníabéca. Nawàwali pía macáita níai iyéeyéica cháí yàcalé, níai Eúbulo, Pudente nacái, Lino nacái, úa nacái Claudia, macáita nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²² Pía Timoteo, nusutáca Wáiwacali Jesucristo ícha píripíná ichàiniadáanápíná píiwitáise. Píacué canánama, nusutácué Dios ícha nacái píripínácué imàninápinácué píri cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

TITO

Saludo

¹ Núa, Pablo, nubànua pirí cuyàluta, pía Tito. Núa íbaidéerica Dios irípiná. Nucàlida tàacáisi nacái Jesucristo inùmalicuise. Numàni còi yéewanápiná macáita wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicapináwa neebáidaca Dios itàacái tòi ímèeri iyú, yéewanápiná nacái nàalíacawa macáita yái tàacáisi yéewáidéerica wía wáalíacaténáwa càinácaalí Dios iwàwa wàyaca cháì èeri írìcu.

² Nuíbaida Dios irípiná, nutàani nacái Jesucristo inùmalicuise nùalíacáináwa báisiri iyúcani Dios yáalimá imàacaca wàyaca yáapicha càiripináta. Yái Diosca, yái càmirica cachùwa, icàlidacaté tàacáisi bàaluitésiwa èeri ipíchawáise. Dios icàlidacaté cáimiétacanèeri iyúni, yàanápíná wacáuca càmiiri imáalàawa. Wáalía nacáíwa imànínápiná còi.

³ Siúcáisede Dios imàacaca wáalíacawa tàacáisi iwali Dios icàlidéericaté. Yá wáalíacawa iwali yái tàacásica, Dios ibànùacáinaté wenàiwica néewáidacaténá wía. Yácata yái tàacásica Dios ichùulìerica nucàlidaca wenàiwicanái írì, yái Dios iwàsèericaté wía yàasu yúuwichàacáisi íchawa.

⁴ Nubànua pirí cuyàluta, Tito. Báisita, nuicáca pía càiride iyúwa nùiriwa weebáidacáiná Jesucristo itàacái. Nusutáca Wáaniri Dios ícha pirípiná, Jesucristo nacái, yái iwàsèericaté wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, namànínápiná pirí cayábèeri, namàcáanápíná nacái piyaca matúbanáiri iyú.

El trabajo de Tito en Creta

⁵ Numàacacaté pía Creta yàasu iwàwata ínata pimànicaténá yái íbaidacalési càmirícawaca numáalàida numànica nèewi níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Nuwàwa nacái pibàlùadaca ancianonápiná macái yàcalé imanùbaca nacüerínánápináca níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Iwàwacutá nacái ancianonái nàyaca càide iyúwaté nùumáaná pirí.

⁶ Càita iwàwacutá ancianonái nàyaca: Iwàwacutá anciano iyaca mabáyawanèeri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàaca íináwaná iwali, ipíchaná nàimaca imànicaa ibáyawanáwa. Iwàwacutá anciano idèniaca abéechúata ínuwa. Yéenibe nacái iwàwacutá neebáidaca Jesucristo itàacái. Iwàwacutá anciano yéenibe nàyaca machacàníiri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàaca naináwaná iwali, ipíchaná áibanái nàimaca anciano yéenibe nawàwáanása namànica meedá macái báawèeri íiwítáaná, càmitasa nacái neebáida nàaniri itàacáíwa.

⁷ Yácáiná anciano íbaidaca Dios irípiná, icùacaténá Dios irípiná yàasu wenàiwica, íná iwàwacutá anciano iyaca mabáyawanèeri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàaca íináwaná iwali. Iwàwacutá càmirírita canùmasée yái ancianoca, càmiiri cachàini íicáca yáawawa. Càmita nacái calúa. Càmita nacái icàma. Càmita nacái icuúsa íchawa wenàiwica. Càmita íináidawa mamáalàacata yeedácaténá írìwa plata.

⁸ Néese, iwàwacutá anciano itàidaca wenàiwica cayába, cawinácaalí yèepuníyécawaca déeculé icapèe íchawa, anciano yeedáanápíná yàataléwa nía, nayamáacaténáwa icapèericu. Iwàwacutá casíimáica nacái anciano imànica yáawamita cayábèeri áibanái írì. Iwàwacutá cáimiétacanèeri, cáalíacáiri nacái, yái ancianoca. Iwàwacutá iyaca machacàníiri iyú. Iwàwacutá anciano yàaca Dios icàaluíná. Iwàwacutá anciano icùaca yáawawa ipíchaná imànica ibáyawanáwa.

⁹ Iwàwacutá nacái anciano yeebáidaca tòi ímèeri iyúni yái tàacáisi báisíríca wéewáidéerica iyú wenàiwica yéewanápiná anciano yáalimá yáalàaca wenàiwica báisírí tàacáisi iyú, yéewanápiná nacái anciano yáalimá imawèniadaca cachíwéeyéi wenàiwica báisírí tàacáisi iyú cawinácaalí cachíwéeyéica yéewáidéeyéica wenàiwica cachíwèeri tàacáisi iyú.

¹⁰ Pibàlùada ancianonápiná càide iyúwa nùumáaná pirí, manùbacáiná wenàiwica càmita neebáida nacüerínánái itàacáíwa. Manùba wenàiwica natàanica máiwítáiséeri iyú meedá. Nachíwáidaca nacái áibanái wenàiwica. Abènameyeyéi judío yéewáidéeyéica wenàiwica, máini cachíwéeyéica nía cachàiniwanái áibanái ícha, nàimacáiná iwàwacutáanása càmiyeyéi judío imànica circuncisión idècanámi neebáidaca Jesucristo itàacái. Nachíwacáita meedá, níai judío icàlidéeyéica càiri tàacásica.

¹¹ Cawinácaalí ancianonái pibàlùadéeyéica iwàwacutá nachùulíaca masànanápiná níara icàlidéeyéica càiri cachíwèeri tàacásica, níacáiná cachíwéeyéica nadéca nawàlucawa abènameyeyéi icapèericulé, néese cachíwéeyéi iméeráidaca wenàiwica báisírí tàacáisi ícha, canánama níai capíiricuýéica. Naméeráidaca áibanái néewáidacáiná nía meedá chiwái iyú, càmiríca báisí tàacásica, yéewanápiná needáca nalíwa plata nachíwa iyúwa meedá.

¹² Iwàwacutá ancianonái ichùuliaca masànanápiná níara cachìwéeyéica, bàaluitécáiná iyacaté áiba cáalláacíri Creta yàasu cáli néeséeri. Yá ímacaté yàasu cáli néeséeyéi Iwaliwa: “Níái Creta yàasu cáli néeséeyéi nachìwáidaca áibanái wenàiwica mamáalàacata. Càica níade iyúwa caluéyéi cuwéesi. Inuca nacái nía, càita nacái camùnica nía. Nawàwaca nayáaca nayáacaléwa cadénama meedá, napuníadacaténá natúrawa”, ímacaté yái cáalláacírica.

¹³ Yái cáalláacírica Creta yàasu cáli néeséeri itàanicaté báisíri iyú yàasu cáli néeséeyéi Iwaliwa. Iná pialàa nía cachàiníri iyú, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái neebáidáanápiná tàì íméri iyú abéericata yái tàacáisi báisírica.

¹⁴ Pialàa nía nacái ipíchaná neebáidaca cachìwéeri tàacáisi áibanái icàlidéerica ichìwa iyúwa, judíonái yàawirináimi yàasu tàacáisimica. Pialàa nacái nía ipíchaná neebáidaca iyúwa cachìwéeyéi ichùullaná namànica, níái camíyeyéica yeebáida báisíri tàacáisi.

¹⁵ Pialàa nacái nía cachàiníri iyú. Cayábacaalí wenàiwicanái íiwitáise, yásí cayábacani macáita yái namánirica. Néese, báawacaalí wenàiwicanái íiwitáise, yá càmicaalí neebáida Dios itàacái, yásí báawacani macáita yái namánirica. Càita nàyaca: Náináidacawa báawéeri Iwali, càmita báí nía nabáyawaná Iwaliwa.

¹⁶ Pialàa nía cachàiníri iyú, níara cachìwéeyéica. Ewita nacàlidacáaníta naináwaná Iwaliwa Dios yàasu wenàiwicacasa nía, càicáníta náasáidaca càmita Dios yàasu wenàiwica nía. Náasáidaca càmita Dios yàasunáica nía, namànicáiná wawási báawéerica Dios íicá, càmicáiná nacái neebáida càide iyúwa Dios iwàwáaná namànica. Canácatáita namáni cayábéeri.

2

La sana enseñanza

¹ Tito, iwàwacutá péewáidaca wenàiwica nàyanápiná machacàníri iyú càide iyúwa báisíri tàacáisi ímáaná.

² Péewáida béeyéi aslanái ipíchaná nacàmaca, iwàwacutá cáimiétacanáca nía, iwàwacutá nacái nacüaca níawawa ipíchaná namànica nabáyawanáwa. Iwàwacutá neebáidaca Dios itàacái tàì íméeri iyú. Iwàwacutá cáinináca naicáca Dios báisíri iyú. Iwàwacutá nacái nàidenlaca nàuwichàanáwa matuìbanáiri iyú áibanáicaalí imàacaca nàuwichàacawa neebáidacáiná Jesucristo itàacái.

³ Càita nacái péewáida béeyéi inanái. Iwàwacutá nàyaca càide iyúwa inanái iyáaná yeebáidéeyéica Dios itàacái. Iwàwacutá càmita natàaní báawéeri iyú áibanái Iwali. Iwàwacutá càmita nàira mamáalàacata ìracalési ipuúri. Iwàwacutá béeyéi inanái néewáidaca áibanái namàninápiná cayábéeri.

⁴ Iwàwacutá nacái béeyéi inanái nàyaca machacàníri iyú néewáidacaténá mànacanái caníriyeyéica cáinináanápiná naicáca nanriwa, néenibe nacáíwa.

⁵ Iwàwacutá nacái béeyéi inanái néewáidaca mànacanái caníriyeyéi nacüanápiná níawawa ipíchaná namànica nabáyawanáwa. Iwàwacutá nacái càmita náináidawa áiba asialí Iwali càmírira nanírisíwa. Iwàwacutá nacái béeyéi inanái néewáidaca mànacanái caníriyeyéi náibaidáanápiná néenánái írìpináwa nacapèericuwa, namàninápiná nacái cayábéeri áibanái írì, namàninápiná nacái càide iyúwa uníri ímáaná ulí. Iwàwacutá mànacanái namànica càì ipíchaná áibanái itàanica báawéeri iyú Dios itàacái Iwali.

⁶ Càita nacái pialàaca ùculliyéi nacüanápiná níawawa ipíchaná namànica nabáyawanáwa.

⁷ Pimàni abéerita yái cayábéerica yéewanápiná pinacáiyéi ùculliyéica náaliacawa càinacaalí iwàwacutáaná nàyaca. Péewáida nía cáimiétacanéri iyú abéta báisíri tàacáisi iyú.

⁸ Pitàaní nacái báisíri iyú yéewanápiná áibanái càmita náalimá nacháawàca pía Iwalíise, yái pitàanínáca. Pitàaní báisíri iyú càiripináta, báicaténá piùwidenái càmicáiná nàanàa piwali wawási nacháawàanápiná pía Iwalíise.

⁹ Néese, pialàa nacái níara áibanái yàasu wenàiwica íbaidéeyéica maweníri iyú áiba wenàiwica írì neebáidáanápiná càiripináta náiwacalí itàacáíwa, càide iyúwa ichùullaná nía. Iwàwacutá namànica càide iyúwa náiwacalí iwàwáaná. Pialàa nía nacái ipíchaná natàanica lúasi iyú náiwacalí yáapichawa, náiwacalí ichùuliacaalípiná náibaidaca.

¹⁰ Pialàa níara libaidéeyéica maweníri iyú áibanái írì ipíchaná nayéedüaca náiwacalí yàasuwa. Iwàwacutá namànica cayábéeri náiwacalí írìwa mamáalàacata, matuìbanáicaténá náapichani, yái náiwacalica. Iwàwacutá namànica cayábéeri mamáalàacata yéewanápiná áibanái nacái neebáidaca walí yái tàacáisi wacàlidéerica Dios Iwali, yái iwasèericaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

¹¹ Cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwàwacutá nàyaca machacàníri iyú, càide iyúwaté nùmáná pirí, Dioscáiná ídèca yásáidaca amaléri iyú èeri minánái írìni náalífacaténáwa iwàwaca iyúudàaca wenàiwica càì: Iwàwaca iwasàca nía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

¹²Dios idéca imànica walí yáí cayábéerica, íná yéewa wáallacawa iwàwacutáaná wayamáidaca wamànica macáí wawàsi càmírica Dios iwàwa. Iwàwacutá nacáí càmíta wawàwa quirínama wamànica càide iyúwa èeri mìnánáí nawàwáaná namànica, níáí càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacáí. Néese, idècunitàacá wàyaca cháí èeri írìcu, iwàwacutá wacùca wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. Iwàwacutá wamànica cayábéeri, iwàwacutá nacáí wàyaca càide iyúwa Dios iwàwáaná wàyaca.

¹³Càita iwàwacutá wàyaca idècunitàacá wacùca yàanàaca yáí wáalíericawa yàanàanápíná àniwa, yáí Jesucristoca. Dios imànica walí cayábéeri Jesucristo iwalíse. Yáí Jesucristo, yácata Wacuèriná cachàiníríca íwítáise, iwasèerica wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Wacùca Jesucristo yàanàanápíná àniwa icamalá cachàinírí írìcuwa, cáimiétacanèeri iyú nacáí, máiní nacáí cachàiníríca íwítáise icùcaténá macáí èeri mìnánáí.

¹⁴Jesucristo imàacacaté yáawawa yéetácaténátéwa wáichawalíná, yéewanápíná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha macáita. Jesucristo imàacacaté yáawawa wáichawalíná masacàcaténá imànica wáiwítáise, yéewacaténá nacáí yàasu wenàiwica wía, yéewanápíná nacáí casímáica wamànica cayábéeri càiripínáta.

¹⁵Iná pía Tito, péewáida wenàiwica iyú yáí tàacáisi nutànèerica píri. Píalàa níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí namànínápíná càide iyúwa nutànàaná píri cháí cuyáluta írìcu. Píalàa cachàinírí iyú cawínacaalí càmíyéica yeebáida càide iyúwa nuéwáidáaná wenàiwica. Péewáida nía, píalàa nía cachàinírí iyú, Dioscáiná idéca ibànùca pía, píalàacaténá nía. Picá pí màaca caná iwèni naicáca plasu tàacáisi.

3

Deberes de los creyentes

¹Tito, iyaca áiba wawàsi pímanírípiná: Píwàwali nía, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, neebáidáanápíná nacuèrinánáí itàacáíwa, nía nacáí náiwacanánáí áibanáí. Iwàwacutá namànica càide iyúwa náiwacanánáí ímáaná nálí. Iwàwacutá casímáica namànica cayábéeri càiripínáta.

²Iwàwacutá càmíta quirínama natàani báawéeri iyú áibanáí ìwali. Iwàwacutá càmíta nacáí natàani náapichawáca chànísírí iyú. Iwàwacutá nacáí naicáca áibanáí ipualé. Iwàwacutá nacáí cáimiétaquèeri iyú naicáca macáí wenàiwica càiripínáta.

³Tito, picáida nálí àniwani, namànínápíná càide iyúwa nutànàaná píri, bàaluitécáiná wía macáita wamànicaté wabáyawanáwa. Bàaluité máiwítáiseecaté wía meedá, càmítaté nacáí weebáida Dios itàacáí. Bàaluité weebáidaca cachíwéeri tàacáisi. Bàaluité wawàwaca wamànica mamáalàacata macáí báawéeri íwítáaná càide iyúwa èeri mìnánáí nawàwáaná namànica càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacáí. Mamáalàacaté wáináidacawa wamànínápíná wabáyawanáwa. Wawàwacaté wàasupínáwa áibanáí yàasu. Áibanáí báawacaté naicáca nacáí wía. Wía nacáí báawacaté waicáyacawa.

⁴Quéwa, éwítaté wamànicáanáíta càí, càicáanítaté Dios yáasáidaca walí íicáca wenàiwica ipualé, cáinináca nacáí Dios íicáca wenàiwica, yáí Diosca iwasèericaté wía yàasu yúuwichàacáisi íchawa.

⁵Yásí Dios iwasàacaté wía yàasu yúuwichàacáisi íchawa. Càmítaté iwasàa wía iwalíse yáí cayábéerica wamànírícaté. Néese iwasàacaté wía yàasu yúuwichàacáisi íchawa, íicácináté wapualé, imàacacáináte nacáí iwàwawa ícha yáí báawéerica wamànírícaté. Espírítu Santo íchàini iyú, Dios iwasàacaté wía yàasu yúuwichàacáisi íchawa, imàacaca nacáí wàyaca wáiwítáise wálisàí yáapichawa, wáyacaténá wálisàí iyú.

⁶Dios idéca ibànùca walí Espírítu Santo iyúudàacaténá wía manuísíwata. Dios yáalímá imànica càí yácáiná Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná, iwasàacaténá wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

⁷Dios iwasàacaté wía yàasu yúuwichàacáisi íchawa, yéewanápíná weedáca walíwa Dios ícha wacúca wálisàí càmírí imáalàawa, wía Dios yéenibeca. Manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali yàanápíná walíni, yáí wacúca càmírí imáalàawa, Dioscáiná íicátaté wapualé, mabáyawanácaté nacáí íicáca wía.

⁸Iná báisicáiná nutàacáí nutànèerica píri, íná iwàwacutá péewáidaca nía cachàinírí iyú nùasu tàacáisi iyú, níara yeebáidéeyéica Dios itàacáí. Péewáida nía yéewanápíná náalímáidaca cachàinírí iyú namànicaténá cayábéeri càiripínáta. Yáí tàacáisi nuéwáidéerica iyú pía, cayábéeri tàacásica, iyúudàa nacáí wenàiwica.

⁹Iwàwacutá nacáí càmíta pítàani mamáalàacata áibanáí yáapicha canèeri iwèni wawàsi ìwali. Picá péemla cachíwéeri tàacáisi írì wáawirínámi judío icàlídèericaté nachíwa iyúwa. Picá nacáí pítàani chànísírí iyú áibanáí yáapicha càinacaalí ímáaná tàacáisi profeta Moisés itànèericaté. Picá picúsáyacawa áibanáí yáapicha ìwali, yáí wawàsica. Pítàancaalí càí chànísírí iyú, càmíta

piyúudàa wenàiwica. Canéeri iwèni meedá walítáni wacuísáyacacaalíwa mamáalàacata ìwali yáí tàacáisica.

¹⁰ Néese áibacaalí yéewáida wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, néese pichùulla iyamáidaanápiná yéewáidaca nía càì. Néese, càmicaalí iyamáida yéewáidaca nía càì, yá piàlàani abé yàawírí quíríta imàacáanápiná íchawani. Néese, càmicaalí imàaca íchawani, yá picá pibatàa iyaca náapicha níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹¹ Píalíacáináwa cawinácaalí yéewáidéeyéica wenàiwica cachìwéeri tàicáisi iyú, nadéca naméerâacawa báisíri tàacáisi ícha, íná namànica nabáyawanáwa meedá. Càita náasáidaca cabáyawanáca nía.

Instrucciones personales

¹² Uwé, Tito, iyaca abéeri wawási quíríta: Nubànùapíná piatalé Artemas, càmicaalí Tíquico. Yàanàcaalípiná piatalé, piacàatétawa píipunitáidacaténá núa Nicópolis iyacàlená néré, nuínáidacáináwa nuyamáanápináwa néenibàa unìabépinama.

¹³ Piyúudàa nacái yáara abogado ípidenéerica Zenas, Apolos nacái nachùnìacaténá nàasuwa nèepùanápináwa Creta yàasu cáli ícha. Pimàni nalí iyúwa píalimáanáta pimànica, yéewanápiná nadèniaca macáita càinácaalí namáapuèrica nàacaténáwa.

¹⁴ Càita nacái macái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwàwacutá casimáica nayúudàaca áibanái nadèniacaténá yáí namáapuèrica. Namànicaalí càì, yásí cawènica Dios iicáca náibaidacalé namànírica írìpiná.

Saludos y bendición final

¹⁵ Yáta imanùbaca nutànàaca píri, Tito. Macáita níái núapichéeyéica cháí yeebáidéeyéica Jesucristo, nawàwalica pía. Wawàwali nacái macáita níara píapichéeyéica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càininéeyéica iicáca wía. Wasutácué Dios ícha píripínácué imàníinápinácué píri cayábéeri, macáitacué pía.

FILEMÓN

Saludo

¹ Núa Pablo iyéerica presoíri iyú Cristo Jesús irípiná, nucàlidacáiná iináwaná iwali, nubànù pirí cuyàluta. Wéenasàiri nacái yeebáidéerica Jesucristo itàacái, yái Timoteoca, iwàwalica pía. Wabànù pirí cuyàluta, pía Filemón, wàcawéeríná cáininéerica waicáca íbaidéerica Dios irípiná wáapicha.

² Wawàwali núa nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidáyaquéeyéicawa namànicaténá culto picapèe iricu, úa nacái wéenasàatúa Apphiaca, yá nacái Arquipo, wàcawéeríná yàcawéeridéerica wía wamànicaténá ùwicái wàuwide Satanás ípunitawa.

³ Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué canánama, Wáiwacali Jesucristo nacái, namànínapínácué pirí cayábéeri manuíswata, namàcáanápínácué nacái matuíbanáica pía.

El amor y la fe de Filemón

⁴⁻⁵ Nüaca Nucuèriná Dios iríwa cayábéeri píwali macái imanùbaca nusutácaalí Dios ícha pirípiná, pía Filemón, nuémiacáiná piináwaná iwali, cáinináca piicáca Wáiwacali Jesús, peebáidaca nacái Wáiwacali itàacái tòi ímèeri iyú, cáinináca nacái piicáca macáita Dios yàasu wenàiwica.

⁶ Nusutáca Dios ícha pirípiná, pía Filemón, yeebáidéerica abédanamata wáapicha, yéewanápiná píalácawa machacàniri iyú iwali macáita yái cayábéerica wadènièrica weebáidacáiná Cristo itàacái.

⁷ Cayábaca nuwàwa manuíswata píapicha, pía nuénásàirica, cáinináciná piicáca núa, íná yéewa manuica nuínáidaca nuwàwawa; casíimáica nuwàwa nacái pichàniadacáiná nawàwa, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

Pablo pide un favor para el esclavo Onesimo

⁸⁻¹⁰ Iná éwita Dios imàacacánita nuchùullaca pía Cristo yàasu apóstolcáiná núa nuchùullacaténá pía iwali, yái iwàwacutéeripínáca pimànica, càicáaníta nuwàwa nusutáca pícha wawàsi manuíswata cáinináciná nuiçáca pía. Núa Pablo, máini béerica, presoca nacái núa Cristo Jesús irípiná, nusutáca pícha wawàsi Onésimo iwicáu, yái nuíquéerica càiride iyúwa nuúriwa, nuwènuadacáinaté íwítáise cháí preso ibànalicu yeebáidáanápíná Jesucristo itàacái.

¹¹ Aibaalíté yái Onésimo iyacaté pirí canéeri iwèni píasu wenàiwicaca. Quéwa siùcáisede Onésimo yáalimá iyúudàaca pía cayába, càide iyúwa iyúudàaná núa.

¹² Yási nubànùaca Onésimo píatalépiná àniwa, yái Onésimo cáininéerica nuicáca manuíswata. Pimàni irí cayábéeri càide iyúwa pimániná nulí.

¹³ Iyamáacaalíwa núapichatá, yá cayábaca nuwàwatá, yéewanápiná yáalimá iyúudàaca núa mamáalàacata píamiricubàata, idècunitàacá presoca núa nucàlidacáiná wenàiwicanái irí Wáiwacali Jesucristo itàacái.

¹⁴ Càmita quéwa nuwàwa Onésimo iyamáacawa núapicha càmicaalí piwàwa numànica cài. Càmicaalí nacái piwàwa Onésimo iyamáacawa núapicha, yá canáca yéewanáwa iyamáacawa núapicha. Càmita nuwàwa nuchùullaca pía cachàiniri iyú pimàcáanápíná Onésimo iyamáacawa núapicha. Néese nuwàwaca pimàaca iyamáacawa núapicha càicaalíta piwàwa.

¹⁵ Cavàwanáta Dios imàacacaté Onésimo yàacawa pícha achúma èerlinata, yéewacaténá Dios yèepùadaca pirí càiripinátani.

¹⁶ Càmita quéwa Dios yèepùada pirí Onésimo píasu wenàiwicapinániwatá meedá. Siùcáisede Onésimo iyaca pirí cayábéeri ícha píasu wenàiwica meedá: Iyaca pirí siùcáisede péenàsàirisíwa Wáiwacali íwalísená. Máini cáinináca nuicácani, quéwa iwàwacutá cáinináca piicácani cachàiníwanái, càmita iyúwa piicáaná áiba wenàiwica meedátá, néese iyúwa piicáaná péenàsàirisíwawa Wáiwacali íwalísená.

¹⁷ Piicácaalí núa iyúwa péenàsàiriwa Wáiwacali íwalísená, yá nusutáca pícha wawàsi pitàidáanápíná Onésimo cayábéeri iyú càide iyúwa pitàidáaná núa.

¹⁸ Imànicaalítésica pirí báawéeri, imawènlacaalí pícha plata nacái iyéedùacáinaté píasu, yási nuichata peedá yái imawènièrica pícha.

¹⁹ Núa Pablo nutànàaca píriini núcáapi iyúwani nuípidená yáapichawa nupáyaidapíná píawa Onésimo imawèniacále. Picá píimáicha nucàlidacaté pirí Wáiwacali itàacái, pídeniacaténá picáucawa cà míri imáalàawa. Numànicáinaté pirí cayábéeri manuí, íná iwàwacutá pimànica nulí cayábéeri peebá nusutáaná pícha.

²⁰ Báisíta, nuénásàiri, nuwàwaca pimànica nulí cayábéeri peebáidacáiná Wáiwacali itàacái. Písimáida nuwàwa, pía nuénásàirica yeebáidéerica Cristo itàacái.

²¹ Nutànà piríni nùaliacáináwa báisíri iyú pimànínápíná càide iyúwa nuwàwáaná. Nùalía nacáíwa pimànínápíná cachàiníwanáí ícha yáí nusutéerica pícha.

²² Aiba wawàsi quiríta, pimàni nulí cayábéeri, pichùnià nulí nùyacatáipínáwa, nucùacáiná Dios imàacáanápíná nùacawa piatalécué nùyacaténácué píapicha, càide iyúwacué pisutáaná Dios ícha nulípiná.

Saludos y bendición final

²³⁻²⁴ Yáí Epafra iwàwalica pí, yáca nùacawéeriná presoírca cháí presoíyéí ibànalicu icàlidacáiná Cristo Jesús iináwaná iwali. Níá nacáí áibanáí iyúudèeyéica nuíbaidáanápíná Dios irípiná, yáí Marcos, Aristarco nacáí, Demas nacáí, Lucas nacáí, nawàwalica pí.

²⁵ Nusutáca Wáiwacali Jesucristo ícha imànínápínácué pirí cayábéeri ichàniadacaténácué piwàwa.

HEBREOS

Dios ha hablado por medio de su Hijo

¹ Báluité Dios imàacaté yàsunái wenàiwica profetanái icàlidaca tàacáisi inùmaliçuise judíonái yàawirináimi irí. Profetanái icàlidacaté Dios itàacái madécaná yàawiria idécanáamité néemiaca itàacái náamacani iríçuisewa, yéenáiwanási nacáiri iríçuise nacái. Néeseté nacàlidaca Dios itàacái wàawirináimi irí, wía judíoca. Càité Dios itàanicaté wàawirináimi yáapicha icàlidacaténá nalí máisibáawanáita wawási lwali Dios imànírípinácaté.

² Quéwa siuca ipichawáise èeri imáalàacawa, Dios idéca ichùullaca Iiriwa icàlidáanápiná walí tàacáisi Dios inùmaliçuise, yásáidacaténá walí Dios íiwitáise càinácaallité Dios íináidáaná imánínápiná walí. Báluité Dios ichùullaca Iiriwa idábáanápináté macái wawási. Néese Dios imàacaca Iiri icùanápiná macáita.

³ Dios Iiri icànaca Dios icamaláná mèlumèluiri iyú, cachàiníri íiwitáise nacái càide iyúwa Dios iyáaná. Macáita yái Dios Iiri íiwitáise, yá nacái macáita yái Dios Iiri imàníríca yásáidaca walí Dios íiwitáise. Iná yéewa wáallacawa báisíri iyú, Dioscaní, yái Dios Iiríca, yái icuèrica, ichùullèrica nacái macái wawási itàacái máiníri cachàini iyúwa, macáita yái iyéerica cháí èeri irícu, chènuniré nacái. Dios Iiri yéetácatéwa wáichawalíná masacáacaténá imànica wáiwitáise wabáyawaná íchawa, yéewanápiná cayábaca wáapicha Dios nacái. Néeseté imichàacawa chènuniré, yá idéca yáawinacawa Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita cáimiétacanéeri iyú Dios yáapicha.

El Hijo de Dios es superior a los ángeles

⁴ Yái Dios Iiri máiní cachàiníríca íiwitáise náicha macái ángelnái. Càí wáallacawa Dioscáiná idéca imàacaca Iiri icùaca macáita, icùaca nacái ángelnái. Néese càmita Dios imàaca ángelnái icùaca macáita.

⁵ Canacáiná Dios icàlidáaná ángel irí “Nuíríca píá”, ibatàa abéeri piná. Néese Dios idéca íimaca Jesús irí:

“Nuíríca píá, siuca èeri nudéca numàacaca macáita náallacawa Nuíríca píá”, íimaca yái Diosca. Càita nacái canáca Dios icàlidáaná ángel lwali “Nuírícaní”, ibatàa abéeri piná. Néese Dios idéca íimaca Jesús lwali càiri tàacáisi. Dios íimacaté:

“Núacata Yáaniri, yácata nacái Nuírí”, íimaca yái Diosca.

⁶ Quéwa Dios ibànùacaallité yái idábáanéeri Iiricawa aléi èeri irículé, yáté Dios íimaca yàasu ángelnái iríwa:

“Piacué Nuírí icàaluíná, macáita píacué nùasu ángelca”, íimaca yái Diosca.

⁷ Càí Dios íimaca yàasu ángelnái iináwaná lwaliwa:

“Nudábaca nùasu wenàiwicawa ángelnáíwa náibaidacaténá nulí, natécaténá tàacáisi caquialénamata càide iyúwa cáuli ipianáwa; nùasu ángelnái íbaidéeyéica nulí, càica níade iyúwa quicháí ipèrùá”, íimaca yái Diosca.

⁸ Quéwa Dios íimaca Iiri iríwa:

“Píá Dios, picùapíná macáita càiripínáta, picùapíná níca cayába, machacàníri iyú nacái.

⁹ Casíimáica pímanáica abéerita cayábéeri. Báawa nacái píicáca báawéeri. Iná núca Picuèriná Dios numàacapíná picùaca macáita casíimáiri iyú náicha canánama píapichéeyéica”, íimaca yái Diosca.

¹⁰ Dios íimaca nacái Iiri iríwa:

“Píá, Nuíwacali, báluité pidàbacaté yái èeriquéi; píacata imànírícaté macáita iyéerica chènuniré.

¹¹ Yá macáita yái wawásica namáalàapínacawa macáita, quéwa píyapíná càiripínáta. Macáita isíamipínáca níca càide iyúwa bàlesi.

¹² ¡Càide iyúwa wenàiwica ituwíacaalí ibàlewa, yá pituwíapíná yái pidàbacaléca, cháí èeriquéi, chènuníse nacái, pímanínápiná áiba ániwa wálisáí iyú! Quéwa píá, canacátáita píwènúadapíná píiwitáisewa áiba íiwitáisesi lwali. Néese píyapíná càiripínátawa, camírípináta imáalàawa”, íimaca yái Diosca.

¹³ Canacátáita Dios imàacaté ángel icùaca yáapicha macáita, ibatàa abéeri piná. Quéwa Dios idéca íimaca Iiri iríwa:

“Píawinawa núapicha nuéwápuwáise picùacaténá núapicha macáita idècunitàacá numawèniadaca píicha macái píuwidenái”, íimaca yái Diosca.

¹⁴ Iná cachàinica Dios Iiri íiwitáise náicha ángelnái canánama, níacáiná ángelca, Dios yàasu wenàiwicaca nía meedá, íbaidéeyéica írí. Cáuli nacáiyéica nía macáita, càmíiyéica yéewa waicáca watú íyúwa. Dios ibànùaca nía aléi èeri írìculé nayúudàacaténá wía, wía Jesucristo iwasèeyéipináca Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

2

No hay que descuidar la salvación

¹ Dios idéca itàanica walí Iiri itàacái írìcubàawa, yái cachàiníri íiwitáiseca náicha ángelnái canánama, iná iwàwacutá weebáidaca cayábani, cáallacáiri iyú nacái yái tàacáisi Dios Iiri icàlidéerica walí ipíchaná wawènúadaca íicha wáiwitáisewa.

² Bàaluité Dios ibànùaca itàacáwa ángelnái yáapicha, yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés írí icàlidacaténáté wàawirináimi israelitanái írí caináacalíté iwàwacutáaná nàyaca machacàníri iyú càide iyúwaté Dios iwàwáaná. Cawináacalíté imàníríca íbáyawanáwa, càmíríca nacái yeebáida yái tàacáisica, yáté nàuwichàidacani ráunamáita càide iyúwaté Dios itàacái ímáaná.

³ Càmicáinaté nàalimá namusúacawa yúuwichàacáisi íicha, iná yéewa wáalíacawa càmíta wáalimá wachúuliacawa Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha wawènúadacaalí wáiwitáisewa Jesucristo íicha, yái imàníríca walí cãiri cayábèeri manuísíwata iwasàanápiná wía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Yái Wáiwacali, yácata idàbèericaté icàlidaca yái tàacáisica íiméerica Jesucristo iwàwaca iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Néese níái yémíeyéicaté icàlidaca nalíni, nacàlidacaté walíni.

⁴ Càita nacái Dios idéca yásáidaca walí báisírícani yái tàacáisica imàacacáinaté ichàiniwa yàasu wenàiwicanái íríwa namànicaténá macái íiwitáanáta cachàiníri wawási càmíríca áibanái idé imànica. Wáalíacawa báisírícani yái tàacáisica Dioscáiná idéca ibànùaca Espíritu Santo wawàwalículé, yái imàaquéerica walí chàinisi wáalimáwanama càide iyúwa iwàwáaná, wáibaidacaténá Dios írípíná.

Jesucristo, hecho como sus hermanos

⁵ Dios càmíta imàacapíná ángelnái icùaca wàlisài èeri wacàlidéerica íináwaná ìwali, yái wàlisài èeri Dios imànírípináca wàlisài iyú. Néese imàacapíná wenàiwicanái icùaca yái èerica.

⁶ Càita íimaca Dios itàacái profeta itànèericaté:
“Pía Dios, éwita máinicáaníta cachàinica píiwitáise, càicáaníta pidéca picùaca wenàiwicanái, pidéca nacái píicáca wapualé, wía càmíiyéica cachàini.

⁷ Pidéca pidàbaca wía, yá siucade machawàacaca wía ángelnái íicha achúma èerínápináta; quéwa áiba èeriwa píimàacapíná máiníiyéi cachàinica wía wacamaláná mèlumèluíri írìcuwa, wacùacaténá macáita yái pidàbacaléca;

⁸ yá píimàacapíná wachúulíaca macáita”,
íimacaté yái profetaca, nàwali níái yeebáidéeyéica Dios. Càita Dios idéca íináidacawa imàacáanápiná wacùaca macáita. Canácata áiba wawási càmírípiná wacùca, wía yeebáidéeyéica itàacái. Quéwa càmítàacáwa wacùca macáita siucade.

⁹ Néese wadéca wáalíacawa Jesús íináwaná ìwali idéca yàanáaca aléi èeri írìculé, yái Dios imàaquéericaté iyaca iyúwa machawàaquéeri ángelnái íicha achúma èerínaté. Cáimináca Dios íicáca wenàiwica ínáté iwàwaca Jesús yéetáacawa macái wenàiwica íichawalíiná. Jesús yúuwichàacaté yái yéetácáisica, iná Dios idéca imàacaca máiníri cachàinica Jesús, mèlumèluíri icamaláná yáapichawa icùacaténá macáita chènuníse.

¹⁰ Macáita yái wawási iyéerica iyaca Dios írípíná, bàaluité nacái Dios idàbacadé macáita. Dios iwàwaca yéenibe macáita nàyaca cáimiétacanèeri iyú Dios yáapicha chènuníre, icamaláná mèlumèluíri írìcu. Ináté iwàwacutá Dios imàacaca Jesucristo yúuwichàacawa cruz ìwali, yéewacaténáté Jesucristo imànica macáita machacàníri iyú càide iyúwaté Dios íináidáanáwa. Iná Jesucristo idéca imànica macáita yéewanápiná Wáiwitápuca yáacawa, iwasàacaténá wía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha, wía Dios yéenibeca.

¹¹ Jesucristoquéi masaquéerica imànica wáiwitáise wabáyawaná íichawa, imàacacaténá Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéipíná Dios írípíná. Iná yéewa Dios Iiri, wía nacái Dios yéenibeca wadèniaca Wáaniriwa abèerita, yái Diosca. Iná càmíta báí Dios írìca icàlidaca waináwaná ìwali, yéenánáca wía.

¹² Càité Dios Iiri íimaca Yáaniri Dios íríwa. Abèeri profeta itànàacaté yái tàacáisica Dios Iiri inùmalícuise. Dios Iiri íimacaté:

“Nucàlidapíná píináwaná ìwali nuénánái íríwa, nucántàapíná nacái himnos nàacuésemi níái yeebáidéeyéica píitacái”,

íimacaté yái Dios Íirica.

¹³ Íimacaté nacái:

“Nuebáidapíná Dios itàacái”,

ímacaté yái Dios Íirica. Íimacaté nacái àniwa:

“Cháta nuyaca, náapicha níái nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, níái wenàiwicaca Dios yèeyéica nulí nucuèyéipiná”,

ímacaté yái Dios Íirica.

¹⁴ Wía Dios yéenibeca, èeri mìnánáica wía, idènièyéica iináwa, ííraná nacáíwa. Càita nacái Jesús yàanàacaalíté aléi èeri írículé, imusúaca iicá èeri, idènicatè íináwa, ííraná nacáíwa càide iyúwa macái èeri mìnánái. Jesús iyacaté cháí èeri írìcu iyúwa èeri mìnali, néeseté nanúacani. Càité Jesús yéetácawa wáichawalíná imawèniadacaténáté yái ícháawáidéerica waináwaná ìwali, yái Satanásca, idènièricatè íchàiniwa inúacaténáté wenàiwica.

¹⁵ Jesús yéetácátewa wáichawalíná, íná idéca iwàsàaca wía wacalùni ííchawa, wía iyéeyéicatè mamàalàacata iyúwa presoíyí wacalùni iyúwa idacuèricatè wía, máinicáiná cáalucaaté waicáca wéetánápinátéwa. Siúcáisede càmita iwàwacutá cáaluca waicáca yéetácáisi.

¹⁶ Jesús càmitatè yàanàa aléi èeri írìculé iyúudacaténáté àngelnáita, néese yàanàacaté chènuníse iyúudacaténá wía yeebáidéeyéica Dios itàcái, Dios iiquéeyéica càiyéide iyúwa Abraham itaquénáinámi.

¹⁷ Ináté iwàwacutá Jesús iyaca cháí èeri írìcu càide iyúwa èeri mìnalisíwa, yéewanápiná ibàlúacawa Dios íipunita íibaidacaténá Dios írìpiná càide iyúwa sacerdote íiwacalíná, itàanírìca wawicáu Dios yáapicha, imànírìca macáita machacànìri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, iiquéerica wía nacái catúlécaneéri iyú, wía yeebáidéeyéica itàcái. Jesús íibaidaca iyaca Dios írìpiná càide iyúwa sacerdote íiwacalíná imànicaténá walí yái cayábéerica: Itàaníca wawicáu Dios yáapicha isutatcaténá Dios íícha wawàsi imàacáanápiná iwàwawa wabáyawaná íícha. Jesús yáalimá càì isutáca Dios íícha wawàsi Jesús yéetácáináitéwa wáichawalíná iyúwa sacrificio wabáyawaná ìwalíise, yúuwichàacaténátéwa Dios yàasu yúuwichàacáisi iyú wáichawalíná.

¹⁸ Jesús yúuwichàacatéwa manúsíwata càide iyúwa èeri mìnali, Satanás nacái yáalimáidacaté Jesús cachàiníri iyú imànínápináté íbáyawanáwa càide iyúwa Satanás yáalimáidáaná macái èeri mìnánái, íná siúcáisede Jesús yáalimá iyúudáaca wía, macái imanúbaca Satanás yáalimáidacaalí wía.

3

Jesús es superior a Moisés

¹ Iná píacué nuénánáica, Dios yàasu wenàiwicanái, Dios idéca imáidacuéca pía yàasunáicaténá pía. Iná iwàwacutácué píináidacawa cáalíacáiri iyú Cristo Jesús ìwali. Yái Cristo Jesús, yácata Dios yàasu apóstol cayábèeri náicha canánama, Dios ibànuèrica chènuníse icàlidacaténá walí Dios itàcái. Yácata nacái Dios yàasu sacerdote íiwacalíná itàanírìca wawicáu Dios yáapicha isutatcaténá Dios íícha wawàsi imàacáanápiná iwàwawa wabáyawaná íícha, yái Cristo Jesús weebáidéerica itàcái.

² Jesús idéca imànica macáita cayábèeri iyú, machacànìri iyú nacái càide iyúwa Dios ichùllaná imànica, càide iyúwaté profeta Moisés íibaidáanáté cayába Dios írì icúacaténáté Dios yàasunái wenàiwica israelitanái, càide iyúwa wenàiwica icúacaalí áiba wenàiwica icapèe.

³ Quéwa iwàwacutá waicáca Jesús cáimiétaquèeri iyú Moisés íícha, càide iyúwa cawinácaalí imànírìca caplí, cáimiétacanéericani caplí íícha.

⁴ Macái caplí iyéerica, idéca áiba wenàiwica imànicani, quéwa Dios idàbacaté macái wawàsi iyéerica cháí èeri írìcu, chènuniré nacái.

⁵ Càité nacái Moisés, yái Dios yàasu wenàiwicaca, íibaidacaté cayába Dios írìpiná icúacaténáté Dios yàasunái wenàiwica israelitanái. Iwàwacutácaté Moisés icàlidaca itàcáisi Dios inùmálicuise israelitanái írì càinacaalíté Dios íimáanápináté wenàiwicanái írì Moisés idénáami.

⁶ Quéwa Cristo, yái Dios Íirica, icúaca Dios icapèe cayábèeri iyú, càide iyúwa iwàwacutáaná caplí íiwacalí írì icúaca yáaniri icapèewa. Càica wíade iyúwa yái Dios icapèeca, wíacáiná yeebáidéeyéica Dios itàcái, Dios iicáca wía càiride iyúwa icapèewa, weebáidacaalí itàcái mamàalàacata tàì íimèeri iyú, casímáiri iyú nacái àta wéetacatalétawa, wacúacaténá Dios imànica walí cayábèeri càide iyúwa íimáaná walí.

Reposo del pueblo de Dios

⁷ Iná iwàwacutá weebáidaca Cristo itàcái, càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàcái Espíritu Santo inùmálicuise. Íimacaté:

“Siúcade péemlacaalícué yái itàcáisi Dios íiméerica píri,

⁸ píacué píwènúada píiwítáisewa Dios íícha càide iyúwaté píawirináimi israelitanái imàníná nàuwidecaalíté namànica Dios bàaluité, iyúwa nacái náalimáidáanáté naicáwa Dios nèepunícaalítéwa manacúali yúucubàa càinàwàiri.

⁹ Píawirináimicué yáalimáidacaté iicáwa núa, éwítatè naicácaníta madécaná cayábèeri numànírìca nalí nuíwítáise cachàiníri iyúwa cuarenta camul bàaluité.

10 Ináté máini báawaca nuicacaté náiwitáise níara wenàiwicaca, yáté númaca nàwali: 'Máini nawàwa naméeràacawa nuícha càiripináta, càmíta nawàwa nucùaca nía, càmíta nacái nawàwa nàalíacawa nutàacái ìwali nàyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa nuchùullaná nía', càité númaca.

11 Máinicáináté báawaca nuicáca náiwitáise, ínáté númaca nàwali cáimiétacanéeri iyú, càmínápináté nawàlúawa ínatalé yái cálica nuchùnièrica nùasunái írìpináwa", ímacaté yái Espíritu Santoca.

12 Píacué nuénánaíca, píicacué píichawa cayába báawacáichacué píwàwa cáuri Dios ícha, piùwídecáichacué pímaníca Dios càmícáinacué peebáida itàacái cayába.

13 Néese píimicháidacué píiwitáisewáaca èeri imanùbaca, cachànicaténacué píiwitáise peebáidáanápinacué Jesucristo itàacái idècunitàacá wáyaca cháí èeri írìcu siùcade càide iyúwa itàacáisi ímáaná profeta itànèricaté Dios inùmalicúise. Pimicháidacué píiwitáisewáaca ípíchanacué píbáyawaná ichìwáidaca pía, ípíchaná nacái piùwide pímaníca Dios.

14 Weebáidacaalí Cristo itàacái tái ímèeri iyú mamáalàacata àta wéetacalétawa càide iyúwa weebáidáanáté quéechatécáwa, yásí wadèlaca nacái cayábèeri Cristo yáapichawa, yái cawèníirica Dios imàaquéeripináca Cristo írí.

15 Iná càì Dios itàacái yàalàaca wía:

"Siùcade, péemiacaalícué yái itàacáisica Dios ímèerica píri, píicacué píwènúada píiwitáisewáca Dios ícha càide iyúwaté plawirínáimi israelitanái imáníiná nàuwídecaalíté namànica Dios bàaluité",

cài ímaca.

16 Píalíacuéwa profeta Moisés itecaté israelitanái yàawirínáimi Egipto yàasu cáli ícha. Néeseté macáita néemiaca Dios itàacái icàlidacáináté nalí itàacáíwa cànacaalíté iwàwáaná nàyaca machacàníri iyú, quéwa nàuwídecaté namànica Dios, níara manùbéeyéica, càmítaté nawàwa namànica càide iyúwa Dios ichùullaná nía.

17 Ináté máini báawaca Dios íicáca náiwitáise cuarenta camuí bàaluité, níai imàníyéicaté yáacawa íbáyawanáwa. Yáté néetáacawa manacúali yùucubàa cànáwáiri.

18 Níai càmíyéicaté imàni càide iyúwaté Dios ichùullaná, Dios icàlidacaté nàwali cáimiétacanéeri iyú càmínápináté nawàlúawa ínatalé yái cáli ípidenacataléca Canaán Dios ichùnièricaté yàasunái írìpináwa.

19 Iná wáalíacawa naináwaná ìwali càmítaté nawàlúawa càmícáináté neebáida Dios itàacái.

4

1 Dios idéca icàlidaca walíni wáalíacaténáwa báisíri iyú imàacáanápiná wawàlúacawa írìculé yái wayamáidacatalécawa wáyacaténá Dios yáapicha chènuniré, quéwa iwàwacutá waicáca wáichawa cayába ípíchanacué abénaméeyéi péená càmíta nàalímápiná nawàlúacawa néré ìwalíse yái càmínáca neebáida.

2 Iwàwacutá weebáidaca wéemiacáináté nacái yái itàacáisi cayábèerica ímèerica Dios iwásàaca wenàiwica yàasu yùuwichàacáisi íchawa, càide iyúwaté israelitanái yéemianáté, níara wenàiwicaca profeta Moisés yáapichéeyéicaté. Quéwaté yái itàacáisica, càmítaté iyúudáa nía, càmícáináté neebáida càide iyúwa áibanái yeebáidáanáté.

3 Quéwa wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, wawàlùapínacawa írìculé yái wayamáidacatalépináca, wáyacaténá Dios yáapicha chènuniré. Càité Dios ímaca ìwali yái wenàiwicanái iyamáidacatalécawa Dios yáapicha. Dios ímacaté:

"Máinicáináté báawaca nuicáca náiwitáise, ínáté númaca nàwali cáimiétacanéeri iyú càmínápináté nawàlúawa írìculé yái wenàiwicanái iyamáidacatalécawa núapicha chènuniré",

càité ímaca yái Diosca, éwítaté ichùniacáaníta yái nayamáidacatalépinácatéwa. Wáalíacawa Dios imáaláidacaté imànica macáita íbaidacaléwa idécanáamíté idàbaca yái èeriquéi, chènuníse nacái.

4 Aiba profeta itànàacaté càiri itàacáisi Dios inùmalicúise sietená èeri ìwali. Ímacaté:

"Dios iyamáidacatéwa macái íbaidacalé íchawa sietená èeri írìcu", ímaca.

5 Quéwa, càmítaté nawàlúawa, càmícáináté neebáida Dios itàacái, càide iyúwaté áiba profeta itànàaná itàacáisi Dios inùmalicúise. Dios ímacaté:

"Càmíta nawàlùapínáwa írìculé yái wenàiwicanái iyamáidacatalécawa núapicha chènuniré", ímacaté yái Diosca.

6 Néese áibanái iwàlùapínacawa írìculé yái nayamáidacatalécawa Dios yáapicha chènuniré quéwa càmíta níai idàbàanéeyéicaté yéemiaca yái itàacáisi icàlidéerica Jesucristo iwásàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha càmícáináté neebáida Dios itàacái.

7 Iná Dios idéca imàacaca áiba wéenáiwánápiná, yácata siùca èeri yéewacaténá wenàiwicanái iwàlúacawa. Dios imàacacaté rey David icàlidaca itàacáisi inùmalicúise wáalíacaténáwa

wéenaiwaná iwaliwa. Rey David itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúise madécaná camuí idécanáamité profeta Moisés yáapichéeyéi yéetácawa. Càité David itànàacaté Dios itàacái càide iyúwa númáanacué piri siùca tàacáwa cháí cuyàluta írìcu. David íimacaté:

“Siùcade péemiaacallicué yái tàacáisica Dios íiméerica piri, picácué piwènúada píiwitáisewa Dios íicha”,

íimacaté.

⁸ Idécanáamité profeta Moisés yéetácawa, yáté Josué icùacaté israelitanái Moisés yáamirìcubàami. Yá Josué itecaté israelitanái Canaan yàasu cáli íinalaté. Quéwa madécaná camuí Josué idénáami, yáté Dios yèepùacaté itàanica áiba néenaiwaná iwali yàasu wenàiwicanái iwàlùacatalépinacátewa írìculé yái nayamáidacatalécawa Dios yáapicha. Càita wáalíacawa càimírìta wayamáidacatalépináwa yái cáli Canaan.

⁹ Néese Dios icùaca iyaca mamáalàacatani, yái wayamáidacatalépinacawa chènuniré wàyacaténá Dios yáapicha, wía yàasu wenàiwicaca.

¹⁰ Níacáiná iwàlùeyéipinacawa néré nàyacaténá Dios yáapicha, nayamáidapinacawa náibaidacalé íchawa, nàuwichàacái ícha nacáíwa càide iyúwaté Dios iyamáidáanáwa íbaidacalé íchawa, idécanáamité idàbaca macáita yái èriquéi, chènuníse nacái.

¹¹ Iná iwàwacutá weebáidaca Dios itàacái mamáalàacata macái wachàini iyúwa yéewacaténá wawàlùacawa írìculé yái wayamáidacatalépinacawa Dios yáapicha chènuniré ipíchaná wamànica càide iyúwaté níai Moisés yáapichéeyéimica càmlínaté neebáida Dios.

¹² Dios itàacái idènlacáiná càuri Dios ichàini. Máini cachàinírìca yái Dios itàacáica, càide iyúwa espada machete nacáiri báipunitàcanaméeri caserùnica. Quéwa espada yáalimácáita íriadaca íinási, yáapi nacái, néese cachàinírìca Dios itàacái macái espada ícha yáalimácáiná iwàlùacawa depuìwalé wawàwaliculé, yáalimá nacái iwàlùacawa írìculé yái wáiwitáise wabèerica áibanái ícha, yá Dios itàacái yáasáidaca asáisi cayábacaalí wáiwitáise, càita nacái báawacaalí wáiwitáise, yái wáináiáidánacawa wawàwalicúisewa càimírìca áibanái yáalíawa iwali.

¹³ Canácata wééná yáaliméeri íbàcawa Dios ícha, wía Dios idàbèeyéicaté, macái wawàsi nacái Dios idàbèericaté. Dios yáalíaca íicaca wáiwitáise macáita macáita. Néese áibaalipíná iwàwacutápiná wabàlùacawa Dios ípunita wacàlidáanápiná írì waináwanáwa.

Jesús es el gran sumo sacerdote

¹⁴ Yái Jesús, yái Dios Írica, yácata sacerdote íiwacalíná cachàinírì íiwitáise. Jesús ichàbacatéwa macái cáli iyéeyéica chènuniré àta iwàlùacatalétawa aléera Dios yàatalé chènuníseerica. Dios Íiri iwàlùacatéwa néré iyúudàacaténá wía, itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha. Iná weebáidacué Jesús itàacái tàí íiméeri iyú mamáalàacata.

¹⁵ Yái Jesús, yácata sacerdote íiwacalíná itàanírìca wawicáu Dios yáapicha, yáaliméerica íicaca watuulécaná, wía càimíyéica cachàini, Jesús yúuwichàacáinatéwa càide iyúwa wàuwichàanáwa. Jesús yúuwichàacatéwa Satanás yáalimáidacaalítèni quéwa càmitaté Jesús imàni íbáyawanáwa.

¹⁶ Iná wamawíenidacué Dios wáiwitáise iyúwa macàaluínínáwaca wasutácaténá Wacuèriná Dios íchawa, yái càininéerica íicaca wía. Wasutácué Dios ícha íicáanápiná wapualé, imàninápiná nacái walí cayábèeri mawèníri iyú iyúudàacaténá wía chàcaalínácaalí wawàwacutá iyúudàaca wía.

5

¹ Píalíacuéwa judíonái needacaté nèewísewa abèeri néenáwa sacerdote íiwacalínápiná íbaidacaténaté Dios írìpiná. Yáté sacerdote íiwacalíná itàanicaté nawicáu Dios yáapicha, imàacacaté nacái ofrenda, inúacaté nacái píraí iyúwa sacrificio judíonái íbáyawaná iwálíise, isutácaténaté Dios ícha wawàsi imàacáanápiná iwàwawa nabáyawaná ícha.

² Aibaalíté sacerdote íiwacalíná imànicaté íbáyawanáwa, wenàiwicacáiná meedáni càide iyúwa wía macáita. Inaté yéewa yàalàaca wenàiwicanái éerèeri iyú namànicaalíté nabáyawanáwa níai càimíyéica yáalíawa.

³ Sacerdote íiwacalíná imànicáinaté íbáyawaná nacáíwa, ínaté iwàwacutáca inúaca píraí iyúwa sacrificio íbáyawaná iwálíisewa, càide iyúwaté iwàwacutáaná nacái imànica sacrificio Dios írì macái judíonái íbáyawaná iwálíise, isutácaténaté Dios ícha wawàsi imàacáanápiná iwàwawa nabáyawaná ícha macáita.

⁴ Canácaté yáaliméeri íbàlùadaca yáawawa iyúwa sacerdote íiwacalíná, wenàiwicanái íicacaténáni càimíetaquéeri iyú, néeseté iwàwacutá Dios imáidacani íbaidacaténaté Dios írì càide iyúwaté Dios imáidáanaté Aaron, yái idàbàanéerité sacerdote íiwacalínáca.

⁵ Càita nacái Cristo. Càmitaté Cristo idé íbàlùadaca yáawawa iyúwa sacerdote íiwacalíná itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha, néese Dioscata yái càì imàaqueericaté Cristo sacerdote íiwacalínásiwapíná, itàanírìca wawicáu Dios yáapicha, yái Cristo waiquéerica càimíetaquéeri iyú. Wáalíacawa Dios idéca imànica càì, Dios íimacáinaté Cristo iwali:

“Nuírìca pía, siùca èri nudéca numàacaca macáita náalíacawa Nuírìca pía”,

ímacaté yái Diosca.

⁶ Càité nacái profeta itànàcaté áiba tàacáisi Dios íméricaté Cristo írì. Dios ímacaté: “Sacerdoteca pía càiripiná, íbaidéerica nulípiná, itànírìca núpìcha nùasu wenàiwicanái iwícaú càide iyúwaté sacerdote Melquisedec íbaidáanaté nulípiná”, ímaca yái Diosca.

⁷ Idècunitàacá Cristo iyacaté cháí èeri írìcu, yáté isutáca yáawawa Dios ícha manuíswata àta ituíyáa imusúacatalétatéwa ituí ícha. Càité Jesús isutáca yáawawa Dios ícha, yái Dios yáaliméricaté iwasaacani yéetácáisi ícha, ipíchanaté Jesús yéetácawa ipíchawáiseté natàtaacani cruz iwali. Yáté Dios yéemiaca Cristo isutáana, Cristo yáacáinaté Dios iyéininá, yeebáidaté nacái Dios itàacái.

⁸ Càité Cristo, éwitaté Dios Írìcáanítani, càicáaníta yúuwichàacatéwa yéewáidacatenátéwa yeebáidaca Dios itàacái.

⁹ Cristo imàncáinaté macáita càide iyúwaté Dios ichùllianáni, íná yéewa Cristo yáalímá iwasaaca wenàiwicanái Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha càiripiná, macáita yeebáidéeyéica Cristo itàacái.

¹⁰ Yáté Dios imàacaca Cristo sacerdote íwacalínápináca, itànicaténá wawicáu Dios yáapìcha càide iyúwa sacerdote Melquisedec imàncáinaté bàaluité.

Peligro de renunciar a la fe

¹¹ Nuwàwaca nucàlidacuéa píri madécaná tàacáisi Cristo iwali yái itànírìca wawicáu Dios yáapìcha. Quéwa màincué càulenáca nucàlidaca pírinì càmicáincué píwàwa píalíaca péemiacani, càinácaalí ímáaná.

¹² Pidécuéca peebáidaca Jesucristo itàacái madécaná camuí, íná iwàwacutácué péewáidaca áibanái wenàiwica quéechacáwatá. Quéwa càmitáacá péewáidacué áibanái. Néese iwàwacutá mamáalàacata wéewáidacuéca pía iyú yái wawási màulenéerica yáwanáica Dios itàacái yéewáidéerica iyú wía. Pidécuéca pèepùcawa machawàacaca píináidacawa iyúwa sùmai. Iwàwacutá wéewáidacuéca pía màulenéeri tàacáisi iyú càide iyúwa quírasii írracaalí Ìnisi càmicáiná idé iyáaca dàaléeri iinási. Càicuéca píade càmicáiná píalí péemiaca càinácaalí ímáaná yái càulenéeri tàacáisica.

¹³ Cawinácaalí càmiyéica yáalí yéemiaca càinácaalí ímáaná yái càulenéeri tàacáisica, càica níade iyúwa quírasii írèeyéi Ìnisi. Càmita náalíca cayába macái càulenéeri tàacáisi iwali Dios íméricaca walí, càmita nacái náalíca cayábéeri iwali báawéeri íchaná, càide iyúwa quírasii càminá idé iyáaca iinási.

¹⁴ Quéwa cawinácaalí yáalíerica yéemiaca càinácaalí ímáaná yái càulenéeri tàacáisica Dios íméricaca walí, càica níade iyúwa béeyéi yáalíeyéica iyáaca dàaléeri yàacási. Nadéca namànica cayábéeri madécaná yàawíríca, íná nánáidacawa cayába, náalíca nacái cayábéeri iwali báawéeri íchaná.

6

¹⁻² Iwàwacutá wéewáidacawa wáináidacatenáwa Dios itàacái iwali iyúwa béeyéi íiwitáise. Bàaluité wadàbacaté weebáidaca Cristo itàacái, yá wéewáidacatéwa idàbàanéeri tàacáisi iwali, yái tàacáisi wéemièricaté nacàlidáaná walí. Nacàlidacaté walí iwàwacutáaná wawènúadaca wáiwitáisewa Dios írìpiná, iwàwacutá nacái wayamáidaca wamànica wabáyawanáwa, itéericaté yàacawa wía yéetácáisi írìculé, iwàwacutá nacái weebáidaca Dios itàacái. Nacàlidacaté walí nacái cáná yéewaná iwàwacutáca wabautízacawa. Nacàlidacaté walí nacái ancianonái namàacaca nacáapiwa wáiwita iwali wadàbacaalíté weebáidaca Jesucristo itàacái nasutácaténá walí Dios áibanái yàacuésemi. Bàaluité nacái nacàlidacaté walí Dios imíchàidáanápíná yéetéeyéimiwa, yúuwichàidapíná nacái macái báawéeyéi wenàiwica càiripináta. Bàaluité wéemiaca cayába yái idàbàanéeri tàacáisica. Iwàwacutá càmita waimáicha yái tàacáisi màulenéerica wéemièricaté quéechatécáwa, quéwa iwàwacutá wachàbacani siúcade wéewáidacatenáwa quírítca càulenéeri tàacáisi iwali.

³ Siúcade wéewáidacuéwa càulenéeri tàacáisi iwali wadàwináidacatená wáiwitáisewa cáalíacári iyú Dios imàacacaalí wamànica càì.

⁴ Aibanáicáiná abenaméeyéi wenàiwica nadéca néemiaca báisíri tàacáisi. Náalíacawa Dios imànica cayábéeri mawènríri iyú imàacáaná iwàwawa wenàiwicanái íbáyawaná ícha. Nadéca naicáca càinácaalí iyú Espíritu Santo icúaca wenàiwica íiwitáise namànicaténá cayábéeri.

⁵ Náalíaca nacáíwa cayábéericani yái Dios itàacáica, náalíaca nacáíwa Dios yáasáidáanápíná íchàniwa áibaalípiná iwálisàidacaalí yái èeriquéi.

⁶ Néese nawènúadacaalí náiwitáisewa Jesucristo ícha nèepùcaténá nacaláacawa Dios ícha, yá càmita náalímá nèepùcawa nawènúadaca náiwitáisewa Dios írìpiná àniwa, namàncáiná báawéeri Dios Írìri írì àniwa náucacatená náichawani, càide iyúwa nadéca nacáicaalí natàtaacani cruz iwali àniwa, namàacacatená áibanái íicáaníca Dios Írìri íquíniná àniwa. Abédanamata namànica náiwitáisewa báawéeyéi yáapìcha ínuyéicaté Dios Írìri.

⁷ Càica nîade iyúwa waicáaná cáli liracaalí unía yúuwàacaalíwa cáli ìwali, Dios imànícáiná cáli írì yáí cayábéerica, quéwa cáli idàwinàida báawéeri bànacalé meedá. Péemiacué comparaciòn: Cáli idàwinàidacaalí bànacalé cayába nalí níái ibànéeyéicani, yásí nacùaca cayábani, yáí cálica. Càita nacáí Dios imànica cayábéeri mawèníiri iyú wenàiwicanáí írì. Neebáidacaalí itàacáí, namànicaalí cayábéeri càide iyúwa iwàwáaná, yásí Dios imàaca nalí cayábéeri manuísíwata cachàiníwanáí mamáalàacata.

⁸ Quéwa áiba cáli idàwinàidacaalí báawéeri tuíri canéerica iwèni meedá, áwa yúuba nacáí, yásí caná iwèni cáli íiwacali iicáca yáí cálica, yá yeemáca meedá yáí báawéerimica. Càita nacáí wenàiwica càmíiyéica yeebáida Dios itàacáí: Dios fináidapinácawa imáaláidáanápíná nía, yásí mesúnamáita neemápinácawa quicháí iyú.

La esperanza que nos mantiene firmes

⁹ Píacué nuénánáí cáininéeyéica nuicáca, éwitacué càì nùalàaca pía, càicáaníta càmítacué càì nuínáidacawa píwali, néese nùalíacawa peebáidáanacuéca Jesucristo itàacáí iwasàacaténacué pía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

¹⁰ Dios icùacáiná wenàiwica machacàníiri iyú, íná càmíta iimáichapíná yáí cayábéerica pimàníricuécá. Càmíta iimáicha nacáí yáí piyúudáanacuéca áibanáí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí píasáidacaténá cáinináca piicáca Dios, càide iyúwacué piyúudáaná píacawa nía mamáalàacata nacáí.

¹¹ Quéwa máini nuwàwaca macáita cáininácuécá piicáca áibanáí mamáalàacata àta imáalàacatalétawa yáí èeriquéí, yéewacaténacué peedáca píriwa píasu cawèníriwa macáita, yáí cayábéerica Dios imàaquéeripínacuéca píriwa.

¹² Càmítacué nuwàwa pèepùa ínuucéca pía àniwa, néese nuwàwa piyacuécá càide iyúwa níara iyéeyéica síuca Dios yáapicha chènuniré yeedéeyéica írìwa yáí cawènírica Dios icàlidéericaté nalí ìwali cáimiétacanéeri iyú imàacáanápínaté nalíni neebáidacáinaté itàacáí mamáalàacata tàì íiméeri iyú.

¹³ Bàaluité Dios icàlidacaté Abraham írì ìwali yáí imànínápínacaté Abraham írì cayábéeri, yásí Dios icàlidacatèni ípidená yáapichawa, cáimiétacanéeri iyú nacáí, yéewacaténaté Abraham yáalíacawa Dioscata yáí imàníripínacaté írì yáí cayábéerica. Càita Dios icàlidacaté Abraham írìni ípidená yáapichawa canácáiná áiba cachàiníiri Dios íicha, canáca nacáí áiba yáaliméeri imànica càide iyúwa Dios imàníná.

¹⁴ Yáté Dios íimaca Abraham írì: “Báisiricata núuma píri, numànipíná píriwa cayábéeri manuísíwata. Numàacapíná nacáí manùbéeyéipíná níara pítaquénáiná”, íimacaté yáí Diosca.

¹⁵ Dios icàlidacáinaté càì Abraham írìni, íná Abraham icùacáinecá meebáidaca matuibanáiri iyú. Néese càité Dios imànica írìni, imàacacaté quéenibeca yáí Abrahamca; yá Abraham idèniacaté írìwa ípidenéericaté Isaac, càide iyúwaté Dios íimáaná Abraham írì cáimiétacanéeri iyú.

¹⁶ Péemiacué comparaciòn: Aiba wenàiwica báawéeri íiwitáise iwàwacaalí áibanáí yeebáidaca itàacáí, yá icàlidaca nalíni Dios ípidená yáapicha, cachàinicáiná wenàiwica íichani, yáí Diosca. Néese idècanáami càì icàlidacani, yásí áibanáí càmíta nawàwa náimaca càmínápíná báisi itàacáí náimacáiná Dios yúuwichàidapinácasa nía.

¹⁷ Quéwa Dios càmíta imàni càide iyúwa wenàiwica imàníná. Néese Dios iwàwacaté yásáidaca amaléeri iyúni yéenibe írìwa báisiricani yáí itàacáica, wía yàasu wenàiwicaca Dios imàaquéeyéipínáca írì yáí cawènírica càide iyúwaté icàlidáaná walí cáimiétacanéeri iyúni. Dios iwàwacaté yásáidaca amaléeri iyú walíni, imànínápíná walí macáita machacàníiri iyú, càide iyúwaté íimáaná wáalíacaténáwa càmíripíná iwènúada íiwitáisewa íicha yáí wawási imàníricaté wáapicha. Inaté Dios icàlidacatèni ípidená yáapichawa Abraham írì cáimiétacanéeri iyú, Abraham yáalíacaténatéwa báisíiri iyúcani Dioscata yáí imàníripínacaté írì cayábéeri.

¹⁸ Iná Dios idéca yásáidaca walíni pucháiba wawási iyú, níái pucháiba wawási càmíiyéica idé iwènúacawa, yáí Dios itàacáica, yá nacáí Dios ípidenáca. Wáalíaca nacáí Dios, yáí cachàiníirica íiwitáise, càmíiri yéewa cachíwa itàacáí ìwaliwa, ípidená ìwali nacáíwa. Iná yéewa wáalimá manuícá wáináidaca wawàwawa Dios ìwali tàì íiméeri iyú, yáí ichàiniadéerica wawàwa, wía isutéeyéica yáawawa Dios íicha icùanápíná wía yàasu yúuwichàacáisi íichawa. Yá wadéca weebáidaca itàacáí, wáalíaca nacáíwa báisíiri iyú iwasàanápíná wía yàasu yúuwichàacáisi íichawa.

¹⁹ Néese wáalíacáináwa báisíiri iyú Dios iwasàanápíná wía yàasu yúuwichàacáisi íichawa, íná yéewa cachàinica wáiwitáise weebáidáanápíná Jesucristo itàacáí mamáalàacata. Péemiacué comparaciòn: Càica wíade iyúwa nave lancha nacáiri yéericawa manuíri únì yáacubáa. Yáí naveca idèniaca yàasu ancla imíeriwa yéenúlusi ìwalíiri únì yáaculé ipíchaná nave iméeracawa cáuli iyú, máladàca ichàini iyú nacáí. Càita wía nacáí. Càmíta waméeràawa Dios íicha, wàyacáiná abèdanamata Jesús yáapicha, yáí iwàluèricatéwa Dios yàatalé, aléera yáawáaná finatawáise iyéerica templo írìcu chènuníiséerica.

²⁰ Jesús iwàlùacatéwa néré yàacùacaténá walí wawàlùanápínáwa néré Dios yàatalé, Dios imàacacáinaté Jesús sacerdote iwacalíná càiripínáta itàanírí wawicáu Dios yáapicha càide iyúwaté sacerdote Melquisedec íbaidáanáté Dios irí bàaluité.

7

Jesús, sacerdote de la misma clase que Melquisedec

¹ Bàaluité Melquisedec, yácata Salem iyacàlená icuèrináca, sacerdote nacáicani íbaidéericaté Dios iripíná, yái Dios chènuniséerica, itàanicaténáté Dios yáapicha wenàiwicanái iwicáu. Néenialité Abraham imànica ùwicái áiba yàcalé icuèrinánái ípunita iwásàacaténá náicha írináwa ípidenéericaté Lot. Néeseté idécánámité Abraham imawèniadaca nacuèrinánái, yási Abraham yèèpùacawa ùwicái ícha. Yáté Melquisedec yàca ípunitáidaca Abraham, itàidacaténáténi. Melquisedec isutácaté Dios ícha imànínápíná cayábéeri Abraham irí.

² Dios iyúudáacaté Abraham, ináté Abraham imàacaca cawèníri yàasí ofrenda iyú Melquisedec irí. Abraham yèèpùadacaté madécana cawèníri nacuèrinánái ícha, níai nacuèrinánái íbèyeyícaté Abraham íriná imanùbacaaná yáapicha. Néese macái néená níai diyéica cawèniyéi yàasusica, Abraham imàacacaté abéerinama néená Melquisedec irí ofrenda iyú, Dios iyúudáacáinaté Abraham. Melquisedec ípidená ímáanaca “Yái Wacuèriná mabáyawanéerica, icuèrica wía machacànírí iyú”, ímáanaca. Salem iyacàlená ípidená ímáaniquéi “Matuìbanái”; iná Melquisedec icuèricáinaté Salem iyacàlená, iná yéewa ímáaniquéi nacái “Yái Wacuèrináca, wía iyéyeyíca matuìbanáiri iyú, cayábacáná wáapicha Dios”, ímáaniquéi.

³ Profetanái càmítaté nacàlida walí Melquisedec yáanirimi ìwali, yátúami nacái, yáawirináimi nacái. Càmitaté nacàlida walí càicaalínácaalité Melquisedec imusúa iicá èeri, càita nacái càicaalínácaalité yéetáwa. Iná yéewa yái Melquisedec càicanide iyúwa Dios íiri, abéeri sacerdote iyéerica càiripínáta, itàaníríca Dios yáapicha wenàiwicanái iwicáu.

⁴ Iná pínáidacuéwa cayába ìwali yái Melquisedec, cachàinírícani macái wenàiwica ícha bàaluité. Cachàinícaté Melquisedec wáawirimi Abraham ícha, ináté Abraham imàacaca cawèníri yàasí ofrenda iyú Melquisedec irí. Macái néená níai diyéica yàasusica cawèniyéica, Abraham imàacacaté abéerinama néená Melquisedec irí, yái cawèníri yàasí Abraham yèèpùadéericaté náicha níai nacuèrinánáica Abraham imàníyeyícaté ípunita ùwicái.

⁵ Píalíacuéwa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté. Yái tàacáisi icàlidaca Leví itaquénáinámi ìwali níacata iwàwacutèyeyícaté íbaidaca Dios irí iyúwa sacerdotenái. Dios imàacacaté sacerdotenái yeedáca cawèníri yàasí ofrenda píná néenánái íchawa, níai israelitaca. Macái néená níai diyéica yàasusica israelitanái yeedéyeyícaté iríwa, sacerdotenái yeedácaté náicha abéerinama néená iyúwa ofrenda Dios iripíná. Càité sacerdotenái icobraca nía, éwita néenánáicáaníta nía, nadèniacáanítaté nacái nàawirimiwa abéerita, yái Abrahamca.

⁶ Quéwa yái Melquisedec éwítaté càmicáaníta Leví itaquèrinámini, càicáanítaté yeedáca ofrenda Abraham ícha; macái néená níai diyéica yàasusica Abraham idènièricaté, Abraham imàacacaté abéerinama néená Melquisedec irí ofrenda iyú, cachàinícaté Melquisedec Abraham ícha éwítaté Dios icàlidacáanítaté Abraham irí cáimiétacanéeri iyú imànínápínáté Abraham irí cayábéeri. Melquisedec nacái icàlidacaté cayábéeri tàacáisi Abraham ípidená ìwali yéewacaténáté Dios imànica Abraham irí cayábéeri, Melquisedec yáalimáacáinaté itàaníca Dios inùmaliçué.

⁷ Iná yéewa macáita wáalíacawa cachàinícaté Melquisedec Abraham ícha, yácáinaté Melquisedec yáalimácaté icàlidaca cayábéeri tàacáisi Abraham ípidená ìwali yéewacaténáté Dios imànica cayábéeri cachàiníwanái Abraham irí.

⁸ Chái èeri írícu israelitanái yéewi sacerdotenái yeedáca ofrenda néenánái israelita íchawa; macái néená níai diyéica yàasusica wenàiwica yeedéerica iríwa, sacerdotenái yeedáca abéerinama néená iyúwa ofrenda Dios iripíná. Quéwa idécánámité bèyeyíca níai sacerdoteca, yáté néetácawa, quéwa profetanái natànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçué Melquisedec ìwali càide iyúwa Melquisedec iyaca nacáicaalí siùcáisede mamáaláacata càiripínáta. Iná yéewa wáalíacawa cachàiníríca Melquisedec áibanái sacerdote ícha canánama.

⁹⁻¹⁰ Bàaluité Abraham imàacacaalíté cawèníri yàasí ofrenda iyú Melquisedec irí, néenialité càmítacá imusúa iicá èeri yái Abraham itaquèrinápínácaté ípidenéericaté Leví, yái macái sacerdotenái yáawiríca. Siùca sacerdotenáica níai Leví itaquénáinámi, yá needáca ofrenda israelitanái ícha; macái néená níai diyéica yàasí israelitanái yeedéerica iríwa, Leví itaquénáinámi yeedáca abéerinama néená iyúwa ofrenda. Bàaluité Abraham idèniatáacáwa nía iiná írícuwa, níara Leví itaquénáinámi, Leví nacái, Melquisedec yàacaalíté ípunitáidaca Abraham. Iná yéewa wáalimá wáimaca nàwali níai sacerdoteca, Leví itaquénánámica, namàacacaté ofrenda Melquisedec irí, yácáinaté nàawirimi Abraham imàacacaté cawèníri yàasí ofrenda iyú Melquisedec irí madécana camuí ípichawáiseté namusúa naicá èeri.

Cáica wáaliacawa cachàinírira Melquisedec macái sacerdotenái lícha canánama, níai Leví itaquénáinámica.

¹¹ Néseté madécaná camuí Abraham idénámité, Dios imàacacaté itàacáíwa Israel itaquénáinámi irí. Yáté Dios yeedáca Leví itaquérinámi ípidenéericaté Aarón, yéenibe yáapichawa náibaidacatenáté Dios irí iyúwa sacerdotenái, itàanliyéipinácaté Dios yáapicha wenàiwicanái iwicáu. Quéwa càmítaté yéewa Aarón itaquénáinámi íwasàaca wenàiwicanái Dios yáasu yúuwichàacáisi lícha càmicáináté sacerdotenái yáalimá mabáyawanáca imànica wenàiwicanái. Ináté iwàwacutáca Dios ibànùaca Cristo, yái áiba íiwitáaná sacerdote Aarón itaquénáinámi lícha, yái Cristo iyéerica càide iyúwaté Melquisedec íyáanáté.

¹² Dios imàacacáiná walí wàlisài íiwitáaná sacerdote, yái Cristoca, íná iwàwacutá íyaca áiba wàlisài tàacáisi sacerdoté ìwali, áiba íiwitáaná tàacáisi profeta Moisés yáasu tàacáisi lícha, yái tàacáisi Moisés itànèericaté Dios inùmallcuíse.

¹³ Wáaliacawa iwàwacutáca íyaca wàlisài tàacáisi càmicáiná Leví itaquérinámi yái Wáiwacalica, yái Dios itàacái icàlidéerica walí ìwali. Wáiwacali idèniaca áibata yàawiríawa náicha níai sacerdoté yàawiríaca. Canácatáita Wáiwacali yàawirí yéén íibaidaté Dios irí iyúwa sacerdoté.

¹⁴ Wáaliacawa Judá itaquérinámicani yái Wáiwacalica. Bàaluité Dios ímacaté abéeri Judá itaquérinámi icúanápináté israelitanái. Càmitaté Dios ichùulla profeta Moisés yeedáanápináté Judá itaquénáinámi náibaidacatenáté Dios irí iyúwa sacerdotenái itàanliyéipináté Dios yáapicha wenàiwica iwicáu.

¹⁵ Íná wáaliacawa amaléeri iyú íyaca áiba wàlisài sacerdoté íiwitáaná, yácáiná Cristo, yácata wàlisài sacerdoteca íbaidéerica Dios íripiná càide iyúwaté Melquisedec íyáanáté, itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha.

¹⁶ Bàaluité Dios yeedáca Leví itaquénáinámi sacerdotenáipináté nía íbaidéeyéipiná irí. Quéwa càmíta Dios imàaca walí Cristo sacerdotepiná yàawiría íwalísewa, néese Dios imàacaca sacerdotecani yái Cristoca, Cristo idèniacáiná ícáuca cachàinírira yái càmirica imáalàawa, càmirica nacái áiba yáaliméeri imáalàidaca.

¹⁷ Wáaliacawa báisíiricani Dioscáiná ídéca càí íimaca Wáiwacali irí: “Sacerdoteca pía càiripináta, íbaidéerica nulípiná, itàanírira núapicha nùasu wenàiwicanái iwicáu càide iyúwaté sacerdoté Melquisedec íbaidáanáté nulípiná”, íimaca yái Diosca.

¹⁸ Yái quèechéericaté tàacáisica Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí icàlidacaté nalíni càinácaalíté iyú sacerdotenái iwàwacutáaná íbaidaca Dios irí, àta Wáiwacali yàanàacatalétaté. Dios ídéca iwènùacawa lícha yái quèechéeri tàacáisimica sacerdotenái íwalírira, machawàacacáináté nía, níai sacerdoteca, càmiryéicaté yáalimá íwasàaca wenàiwicanái Dios yáasu yúuwichàacáisi lícha.

¹⁹ Níai sacerdoteca náibaidacaté Dios irí càide iyúwaté Dios ichùullaná profeta Moisés icàlidáanápináté nalíni. Quéwa càmítaté náalimá mabáyawanáca namànica wenàiwica Dios íicá. Néese siúcade wadèniaca Cristo, yái cayábéeri náicha canánama sacerdoteca, mabáyawanéerica imànica wía Dios íicápiná, imàaquéeri nacái wamawíénidaca Dios wáiwitáise iyúwa.

²⁰ Dios icàlidacaté tàacáisi ípidená yáapichawa cáimiétacanéeri iyú wáaliacaténáwa báisíiri iyú Dios ídéca imàacaca sacerdotecani càiripináta yái Wáiwacalica, itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha.

²¹ Dios càmítaté icàlida càiri tàacáisi áibanái sacerdoté ìwali, níai Leví itaquénáinámica. Néese Dios icàlidacaté tàacáisi ípidená yáapichawa cáimiétacanéeri iyú wáaliacaténáwa báisíiri iyú ídéca imàacaca sacerdotecani càiripináta yái Wáiwacalica. Íná càí Dios íimaca Cristo irí:

“Núa, Picuériná Dios, nucàlidacaté tàacáisi nuípidená yáapichawa cáimiétacanéeri iyú yéewacaténá macáita náaliacawa báisíiri iyúcani, yá canácatáita nuwènúadapiná nuíwítáisewa lícha. Núumacaté píri: “Sacerdoteca pía càiripináta, íbaidéerica nulípiná, itàanírira núapicha nùasu wenàiwicanái iwicáu càide iyúwaté sacerdoté Melquisedec íbaidáanáté nulípiná, càité núumaca píri”,

íimacaté yái Diosca Wáiwacali irí.

²² Jesús íyacáiná sacerdoté càiripináta itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha, íná wáaliacawa Jesús ídéca imànica walípiná wàlisài wawàsi Dios yáapicha cayábéeri lícha yái bàaluisáimi wawàsica, Dios imànírícaté israelitanái yáapicha icúanáté nía iyúwa yáasu wenàiwicanáiwa. Yái wàlisài wawàsi Jesús imànírira walípiná Dios yáapicha ímáanáca Dios icúanápiná wía càiripináta, Jesús íyacáiná càiripináta.

²³ Manùbacaté níai sacerdoteca bàaluisàna, Leví itaquénáinámica, càmicáináté nadé náibaidaca Dios íripiná càiripináta néetácáinátéwa náacawa, ínaté càmita náalimá natàanica Dios yáapicha wenàiwicanái iwicáu càiripináta.

²⁴ Quéwa Jesús càmíripiná yéetáwa, Iná yéewa íbaidaca Dios irípiná càiripináta iyúwa sacerdote itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha; càmíripiná Jesús imàaca íchawa íbaidacaléwa áiba sacerdote irí, canásíwata.

²⁵ Iná yéewa Jesús yáalimá iwasaaca wía Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha báisíri iyú càiripináta, wía yeebáidéeyéica Jesús itàacái, wamawíenidacaténá Dios wáiwitáise iyúwa Jesús iyacáiná càiripináta isutacaténá Dios ícha walípiná, itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha nacái.

²⁶ Iná Jesús, yácata sacerdote íwacalíná báisíríca íbaidéerica Dios irípiná, yái wawàwacutéerica itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha. Yá mabáyawanéericaní, càmíríca nacái yáalimá imànica íbáyawanáwa. Yái Jesúsca, yácata áiba íiwitáná wenáiwica cabáyawanéeyéi wenáiwica ícha, iyéerica siúcáise deéculé náicha, Dios imicháidéericaté chènuniré náicha canánama níái cáli chènuníseeyéica, icúacaténá macáita Dios yáapicha.

²⁷ Càmita iwàwacutá Jesús íbaidaca càide iyúwa áibanái sacerdote íwacanáiná. Iwàwacutacaté nanúaca pirái namànicaténá sacrificio Dios irí èeri imanúbaca. Quéechacáwa nanúacaté pirái iyúwa sacrificio nabáyawaná íwalísewa nasutacaténaté Dios ícha wawási imàacáanápiná iwàwawa nabáyawaná ícha. Néeseté nanúaca áiba pirái iyúwa sacrificio ániwa wenáiwicanái íbáyawaná íwalíse cayábacaténá Dios íicáca náiwitáise. Càmita iwàwacutá Jesús imàni càì, néese Jesús imànicaté abéta sacrificio abé yáawiríata, cawènírica càiripináta, imàacacaté icáucawa wáichawalíná, nanúacaténaténi cruz íwali, yúuwichàacaténátéwa Dios yáasu yúuwichàacáisi iyú wabáyawaná íwalíse.

²⁸ Dios ichùulícaté profeta Moisés yeedáanápinaté Aarón itaquenáiná náibaidacaténaté Dios irí iyúwa sacerdote íwacanáiná, itàaníyépínacaté Dios yáapicha wenáiwicanái iwicáu. Quéwa èeri mnanái meedá nía, cabáyawanéeyéica. Néeseté madécana camuí Moisés idénáamité, Dios icálidacaté táacáisi ípidená yáapichawa cáimiétacanéeri iyú wáalíacaténáwa báisíri iyúcáni idéca imàacaca sacerdote íwacalínacani, yái Íirica mabáyawanéerica, imàníríca macáita càide iyúwa Dios ichùullaná, yéewacaténá íbaidaca Dios irípiná càiripináta iyúwa sacerdote íwacalíná, itàanírica wawicáu Dios yáapicha.

8

Jesús, mediator de un nuevo pacto

¹ Péemiácué cayába, íyaquéi walí sacerdote íwacalíná, yái Cristoca, itàanírica wawicáu Dios yáapicha. Cristo idéca yáawinacawa Dios yéewápuwáise chènuniré icúacaténá macáita Dios yáapicha.

² Yá Cristo íbaidaca iyaca iyúwa sacerdote báisíri templo iriculé iyéerica chènuniré, Wacuèriná Dios imànírícaté, càmíríca wenáiwica imàni.

³ Iwàwacutacaté macái sacerdote íwacalíná imàaca cawèníri yáasusi ofrenda iyú Dios irí, iwàwacutacaté nacái inúaca pirái iyúwa sacrificio Dios irí wenáiwicanái íbáyawaná íwalíse yéewacaténaté Dios imàacaca iwàwawa wenáiwicanái íbáyawaná ícha bàaluité. Iná iwàwacutacaté Jesucristo imàacaca cayábéeri wawási nacái Dios irí ofrenda piná.

⁴ Jesucristo iyacaalícáwa siuca cháì èeri írícutá, càmita judíonái íbatàa íbaidaca Dios irí templo írícu iyúwa sacerdotetá, càmicáiná Leví itaquérínámini, yái Jesucristoca; yá nacái judíonái nadèniaca mamáalàacata néenánáíwa sacerdote íbaidéeyéica templo írícu inuéyéica pirái iyúwa sacrificio wenáiwicanái íbáyawaná íwalíse càide iyúwaté profeta Moisés ichùullanaté nàawirináimi, manúbacáiná níái judíoca càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁵ Quéwa canéerica iwèni meedáni yái náibaidacaléca siúcáise, níái judíonái yáasu sacerdoteca, náibaidacáiná cháì èeri írícu meedá. Nàasu templo, yácata báisíri templo yéenáíwaná meedáni, yái báisíri templo iyéerica chènuniré, Dios iyacále báisíríca. Càica wáalíacawa bàaluitécáiná ípíchawáiseté profeta Moisés ichùulíaca israelitanái imànica Dios yáasu capiima mabáyawanéeri, yái capiima íwamisíríca, israelitanái isutacatáipíná Dios ícha, yáté Dios ímaca Moisés írí: “Píibaida cáalíacáiri iyú. Pimàni macáita cayába càide iyúwa yái núsáidéerica píri capiima yéenáíwanápiná manuiri dúli ínatalé ípidenéerica Sinaí”, ímaca yái Diosca. Càité Dios yáasáidaca Moisés írí báisíri templo chènuníseeri yéenáíwanápiná yéewacaténaté Moisés yáalíacawa cáinácaalíté iyú iwàwacutáná namànica Dios yáasu capiima mabáyawanéeri israelitanái isutacatáipínaté Dios ícha cháì èeri írícu.

⁶ Quéwa siúcáise de Jesucristoca, yái íbaidéerica Dios irípiná iyúwa sacerdote íwacalíná itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha, yácata imàníríca iyaca culto máníríca cayába cachàiniwanái ícha yái culto sacerdotenái imàníríca cháì èeri írícu. Càita Jesucristo idéca imàacaca wáyaca abédanamata Dios yáapicha Jesucristocáiná idéca imànica walípiná wálisài wawási Dios yáapicha, Dios icuaná wía. Yái wálisài wawási, cayábéericaní bàaluisáimi wawási ícha Dios imànírícaté israelitanái yáapicha, Dioscáiná idéca icálidaca walíni cáimiétacanéeri iyú imànínápiná walí cayábéeri cachàiniwanái.

⁷ Yáí quéechéericaté wawàsi càmita iyúudàa wenàiwicanáí cayába imàacacaténá mabáyawanáca nía Dios iicápiná, iná iwàwacutácaté Dios imànica wàlisàí wawàsi wenàiwicanáí yáapicha.

⁸ Quéwa cabáyawanácaté Dios iicáca nía israelitaca namànicáinaté nabáyawanáwa. Càí ímaca Dios itàacáí profeta itànèericaté Dios inùmállucíse:

“Wacuèriná Dios ímaca: Aibaalípiná numànìpiná wàlisàí wawàsi náapicha níái Israel itaquénáinámica, Judá itaquénáinámí nacáí, nucùanápíná nía cayábéeri iyú.

⁹ Yáí wàlisàí wawàsica càmlìripíná càide iyúwa bàaluisàimi wawàsi numànìricaté nàawirináimi yáapicha bàaluité numusúadacaalíté nía Egipto yàasu cáli íicha càide iyúwa wenàiwica itécaalí liriwa icáapi íwali. Néese càmicáinaté namàni càide iyúwaté nuchùullaná nía, ináté núucaca nuíchawa nía, ímaca yái Diosca.

¹⁰ Néese Dios ímaca àniwa: Aibaalípiná ipíchawáise èeri imáalàacawa, yá numànìpiná náapicha wawàsi àniwa, nucùanápíná nía, níái Israel itaquénáinámica. Càipíná numànica nalí, núa Nacuèriná Diosca: Numàacapíná nuíwítáise náíwitalícu, náalífacaténáwa nutàacáí íwali nawàwallucísewa, yéwanápiná neebáidaca machacànìiri iyú càide iyúwa nuchùullaná nía. Yá núapínacata Nacuèriná Diosca, níapínacata nacáí nùasu wenàiwica cáininéeyéica nuicáca.

¹¹ Càmita iwàwacutápiná néewáidáyacacawa náalífacaténá nùwali, níái náapichéeyéica, nía nacáí néenánáica, macáicáiná náalíapínáca nùwali, macáita púubéeyéí, béeyéí nacáí.

¹² Yá numàacapínáca nuwàwawa nabáyawaná íicha, càmita quirínama nuèpúa nuwàwalica yái báawéerica namànìrìricaté, ímaccaté yái Diosca”,

càí ímaca yái profetaca.

¹³ Dios idéca icàlidaca walí yái tàacáisica wàlisàí wawàsi íwalírica, yái wawàsi Dios imànìrica wáapicha Jesucristo íwalíca, iná yéwa wáalíacawa Dios idéca iicáca quéechéeri wawàsi càiride iyúwa éwisàimi, yái wawàsi Dios imànìricaté abéta israelitanáí yáapicha, Leví itaquénáinámí íbaidacaténáté Dios irí iyúwa sacerdotenái. Yá idéca imáalàacawa yái éwisàimi wawàsica sacerdotenái íwalírica, Díoscáiná idéca imàacaca íchawani.

9

El templo terrenal y el templo celestial

¹ Quéechatécáwa Dios imànìcaté wawàsi israelitanáí yáapicha, imàacacaténá Leví itaquénáinámí íbaidaca irí iyúwa sacerdotenái. Yáté Dios icàlidacaté profeta Moisés iríni, càinácaalíté iyú iwàwacutáaná sacerdotenái imànica culto cháí èeri irícu Dios yàasu capíima mabáyawanéeri irículé, yái manuírí capíima ímamisírica, israelitanáí isutácatáipínáca Dios íicha bàaluité.

² Namànìcaté manuírí capíima idènièricaté imàdàanáwa pucháiba. Idèniacaté inùmawa abéeri yáawàaná. Ínatawáise yái capíima inùma wáluméerica íyacaté idàbàanéeri imàdàanáca ípidenéerité Mabáyawanéeri. Imàdàaná irícu íyacaté abéeri lámpara, àicu cáíwináca nacáiri iicacánáwa, sietéericaté icamalá imanùbaca. Íyacaté néeni abéeri mesa nacáí, nalíadéericaté ínata pan namàaquéericaté Dios irí ofrenda iyú sacerdotenái iyáapíná.

³ Bamuchúamibàa capíima irícu íyacaté áiba yáawàaná, wáluma cáucuírí iyú. Ínatawáise yái pucháibàanáca yáawàaná, íyacaté áiba imàdàaná capíima imáalàanáwa. Yái imàdàaná, yácata Dios ichàini íyacataléca, yái Dios mabáyawanéerica náicha canánama, ináté imàdàaná ípidenáiná Mabáyawanéeri náicha canánama.

⁴ Íyacaté oroírí altar mesa nacáiri íyéericaté mawiénita pucháibàanáca yáawàaná irí. Neemácaté pumènìiri isàni altar ínata nàacaténá Dios icàaluíná. Íyacaté nacáí Dios yàasu yàalusí nacáiri mabáyawanéeri nachanàidéeri macáita ínatabàa oro iyú. Yàalusí nacáiri irículé náawinàidacaté oroícháta catúa ipuniéchéuawa maná iyú, yái pan nacáirica Dios íbànùericaté nalí chènuníise nayáapíná. Náawinàidacaté nacáí Aarón yàasu àicu yàalusí nacáiri irículé, yái Aarón yàasu àicu yéepuèricaté imusúadaca ííwináwa àniwa. Nàyacaté nacáí íba yàalusí nacáiri irícu, níái pucháiba sàabadéeyéica íba Dios itànèeyéicaté íwali itàcáíwa diez namanùbaca tàacáisi israelitanáí yeebáidacaténáté iyúwa Dios ichùullaná nía.

⁵ Pucháiba querubín yéenáíwaná àngel càanabáiyéí náipunitawáaca nabàlùacawa nalíwáaca yàalusí nacáiri inùmabàalé ínata, naicáidaca yàalusí inùma irí. Dios ichàini icamaláná icànacaté mèlumèlúiri iyú bamuchúamibàa náicha níái querubín yéenáíwanáca. Querubín yàanabáí ipùata yàanàacaté iwèréwáaca yàalusí nacáiri inùmabàalé iwicáulé. Yái yàalusí nacáiri inùmabàalé ípidenéericaté “Dios imàacacatái iwàwawa wabáyawaná íicha”. Sacerdote íwacalíná idàchladacaté práí íranámí yàalusí inùmabàalé íwali yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa israelitanáí íbáyawaná íicha. Quéwa canáca nulí èeri cayába siúcade nucàlidàanápíná macáitani íwali yái wawàsica.

⁶ Càité nachùniaca capliima bàaluité. Sacerdotenái nawàlùacatéwa èeri imanùbaca iriculé yái capliima imàdàanáca idàbàanéerica namànicaténá culto Dios irí càide iyúwaté Dios ichùullanáté nía nàanápínáté Dios icàaluíníná.

⁷ Quéwa abéericata sacerdote íiwacaliná iwàlùacatéwa iriculé yái imàdàaná imàalàidàanáca abé yàawiriata camuí imanùbaca, aléera Dios ichàini icamaláná mèlumèlúiri iyacatáica, yái Dios mabáyawanéerica náicha canánama. Sacerdote íiwacaliná iwàlùacalítéwa néré, iwàwacutácaté itéca pírái íiranámi. Itéca pírái íiranámi yái inuéricaté iyúwa sacrificio ibáyawaná iwàlìsewa, yéewacaténáté Dios imàacaca iwàwawa sacerdote íiwacaliná ibáyawaná íicha. Itecaté nacái áiba pírái íiranámi sacerdote inuéricaté macái israelitanái ibáyawaná iwàlìse, Dios imàacacaténáté iwàwawa nabáyawaná íicha, yái báawéerica càmirícaté nàaliíwa namànicaté.

⁸ Quéwa sacerdotenái imànicaté culto èeri imanùbaca idàbàanéeri imàdàaná iricu nàacaténá Dios icàaluíníná. Càita Espíritu Santo yáasáidaca walí wáalfacaténáwa idècunitáacá namànicaté culto idàbàanéerica capliima imàdàaná iricu, yáté canáca yéewaná macái wenàiwica yàacawa mawiénita Dios irí, canácáináté áiba yáaliméeri mabáyawanáca imànica nía Dios iicá. Càide iyúwa canáanáté yéewaná nawàlùacawa áiba imàdàaná iriculé naicácaténáté Dios ichàini icamaláná mèlumèlúiri, càité nacái canácaté yéewaná wenàiwica nàacawa chènuniré nàyacaténá Dios yáapícha, càmitaté nacái yéewa nàyaca abédanamata Dios yáapícha.

⁹ Iná Espíritu Santo yéewáidaca wía siùca comparaciòn iyú iwali yái caplimami bàaluisàimica, capliima yàasu wawási iwali nacái. Ewitaté namàacacáaníta ofrendá Dios irí, nanúacaté nacái pírái iyúwa sacrificio Dios irí imàacacaténáté iwàwawa nabáyawaná íicha càide iyúwaté ichùullacaté nía, càicáaníta càmitaté yáalimá pírái íiranámi mabáyawanáca imànica nía Dios iicá, níái yèeyéicaté Dios icàaluíníná pírái íiranámi iyú.

¹⁰ Yái bàaluisàimi tàacáisica càmitaté idé iwàlìsàidaca wenàiwica íiwitáise nàyacaténáté machacàníiri iyú, néese yéewáidacáita nía meedá càirinácaalíté yàacási Dios imàaquéeri nayáca, càirinácaalí wawási nacái Dios imàaquéeri nàirica, càinàcaalíté iyú nacái iwàwacutáaná nàapídacá náichawa masacàacaténá Dios iicáca nía. Yái bàaluisàimi tàacáisica ichùullacaté wenàiwica nachùnlanápináté nàinatábàawa; yéewáidacaté nía Dios iwali nacái, àta yéeaníwana yàanàacataláté Dios ichùnlanápináté cayába wàlìsài wawási yàasu wenàiwicanái yáapíchawa Cristo iwàlìse.

¹¹ Quéwa Cristo yàanàacaté. Siùcáise de Cristoca yái sacerdote íiwacaliná íibaidéerica Dios irípiná, itàanicaténá wawicáu Dios yáapícha. Yá Cristo imànica iyaca walí cayábéeri càmirícaté wenàiwica yáaliíwa iwali bàaluité. Imichàacatéwa chènuniré, déeculé capiraléeri cáli íicha, càide iyúwaté sacerdoté íiwacaliná ichàbàanátéwa iricubàa yái capliima imàdàanáca idàbàanéerica. Yá Cristo iwàlùacatéwa templo chènuníseeri iriculé, yái báisiri temploca, cayábéeri íicha, mabáyawanéeri íicha nacái yàara caplimami bàaluisàimica. Yái templo chènuníseerica, càmirírita wenàiwica imànicaléta, càmirírita nacái íya cháí èeri iricu.

¹² Cristo iwàlùacatéwa iriculé yái mabáyawanácataléca náicha canánama, Dios iyacatái chènuníseerica, quéwa càmitaté Cristo ité chivo íiranámi, pacá yéenibe íiranámi nacái; néese Cristo itecaté íiranátawa iyúwa sacrificio yéetácáinátéwa macái wenàiwica íichawalíná. Càité iwàlùacawa abé yàawiriata imànicaténáté sacrificio; càmita quirínama iwàwacutá yèepùa imànica sacrificio àniwa. Cristo idéca íwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacási íicha càiripínáta.

¹³ Bàaluité Dios ichùuliaca sacerdotenái nadàchíadaca toro íiranámi, chivo íiranámi nacái wenàiwica iwali níái wenàiwicaca Dios iiquéeyéicaté iiná casaquéeri iyú. Nachùchùaca becerra imenínáami wenàiwica iwali nacái Dios iicácaténá nainá masaquéeri iyú yéewacaténáté nasutáca níawawa Dios íicha àniwa. Macáita yái wawàsica namànicáitaté wenàiwica íinatabàa meedá.

¹⁴ Quéwa cawènicáináté níara wawási bàaluisàimica masacàacaténáté Dios iicáca wenàiwica iiná, jíná yéewa wáaliíacawa cawènica Cristo íiraná cachàiniíwanái náicha, masacàanápiná imànica wáiwitáise Dios iicápiná! Yácáiná Cristo imàacacaté icáucawa Espíritu Santo ichàini iyú, yái càmiríca imàalàawa. Càité Cristo yéetácawa imànicaténáté càide iyúwa Dios iwàwáaná. Yéetácatéwa iyúwa mabáyawanéeri sacrificio wabáyawaná iwàlìse. Cristo yéetácatéwa wáichawalíná, iná yéewa íiraná masacàaca imànica wáiwitáise canánama íicha yái báawéerica wamàníríca itéericaté yàacawa wía yéetácáisi iriculé. Iná siùcáise de wáalimá wáibaidaca càuri Dios irípiná.

¹⁵ Ináté càì Jesucristo iyúudáca wía: Yéetácatéwa wáichawalíná yéewacaténá itàanica wawicáu Dios yáapícha. Càita Jesucristo imànica walípiná wàlìsài wawási Dios yáapícha cayábacaténá Dios iicáca wía. Cristo yéetácáinátéwa wáichawalíná, iná Dios idéca imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha, yái báawéerica wamànírícaté idècunitáacá wáyacaté càide iyúwa bàaluisàimi tàacáisi íimáaná. Càité Jesucristo imànica walí yéewanápiná wía Dios imàidéeyéica weedáca walíwa yái cawènírica càmiríca imàalàawa Dios icàlidéerica walí iwali cáimietacanéeri iyú yàanápiná walíni.

¹⁶ Péemlacué comparación romanonái iíwítáise iwali: Ipíchwáise romanosàiri yéetácawa, yásí itànàca cuyàluta icàlidacaténáni càide iyúwa iwàwáaná naseríaca yàasumi idécánami yéetácawa. Quéwa canéeritáacá iwèni yái cuyàlutaca àta nàalíacatalétawa báisíri iyúcani yéetácátéwa, yái itànèericaté cuyàluta.

¹⁷ Iná càmíiritáacá cawèni yái cuyàlutaca idècunitáacá cáucani yái itànèericani, iná canáca yéewaná áiba wenàiwica yeedáca naliwa yàasu cawèníri càide iyúwaté icàlidáaná naliní. Quéwa yéetacánamiwa yái itànèericaté cuyàluta, yásí cawènírica nalí cuyàluta, níái yeedéeyéipináca íríwa yàasumi.

¹⁸ Càitè nacái Dios imànicaté quéechéeri wawàsi israelitanái yáapicha, yáté càmíiritáacá cawèni yái bàaluisàimi tàacáisica àta nanúacatalétaté pirái iyúwa sacrificio. Ináté israelitanái inúaca pirái iyúwa sacrificio cawènicaténaté namànica naliwa yái wawàsi Dios imànírícaté nàapicha.

¹⁹ Bàaluité profeta Moisés iléecaté Dios itaacái macái israelitanái írí, yái tàacáisi Dios ichùulìerica neebáidaca nàyatacaténaté machacànírí iyú Dios iicá. Néese Moisés yeedáca pùubanaméeri hisopo yéetaná yàana idènièrica pumènírí ibáináwa. Yá yéepùaca hisopo yéetaná yàana quíiréeri lana iyú. Néese ísapíadacatèni pacá yéenibe íranámi iyú, chivo íranámi iyú nacái, yéewiadéerica úni yéewi. Yá idàchladacaté íranámi cuyàluta iwali, yái cuyàluta idènièricaté Dios itaacái Dios ichùulìericaté israelitanái yeebáidaca. Néese Moisés idàchladacaté nacái pirái íranámi macái wenàiwica iwali, yái pirái íranámi yéewiadéerimica úni yéewi, masacàacaténaté Dios iicáca nía.

²⁰ Néese Moisés ímacaté nali: “Yácata íranámi, yái piráimica yéetéerimicawa píbáyawaná iwálísecué masacàacaténacué Dios iicáca pía, yéewanápiná cawènica yái wawásica Dios imànírícuéca píapicha, yeebáidáanápiná iyúwa ichùulianácué pía”, ímacaté nali yái Moisésca.

²¹ Moisés idàchladacaté nacái pirái íranámi Dios yàasu manuírí caplíma iwali, yái natutácatáipináca Dios ícha. Idàchladaca pirái íranámi macái yàalubáisi imanùbaca iwali nacái iyéerica caplíma írícu, nía nacái quírápieli nacáiyéica iwàwacutéyécawa nalí culto írípíná nàacaténaté Dios icàaluíná.

²² Càide iyúwa ímáaná yái bàaluisàimi tàacáisi Dios imàaquéericaté nali, iwàwacutácaté namànica càiri culto pirái íranámi iyú batéwa macái wawàsi iwalíná masacàacaténaté namànicaní Dios iicá. Canácaté Dios imàacáaná iwàwawa nabáyawaná ícha càmicaalíté nanúa napirawa yéewanápinaté pirái íraná ímusúacawa náicha wenàiwica íbáyawaná iwálíse. Iwàwacutácaté pirái yéetácawa wenàiwica íchawalíná. Càita nacái càmicaalíté Jesucristo yéetáwa wáichawalínátá íranácaténá yáapídáidaca wáiwítáisetá, yá canáca yéewaná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íchatá.

El sacrificio de Cristo quita el pecado

²³ Càitè iwàwacutáca nanúaca pirái iyúwa sacrificio masacàacaténá namànica manuírí caplíma pirái íranámi iyú, caplíma yàasu wawàsi nacái, yái caplíma ímamisíríca, natutácatáipináca Dios ícha bàaluité. Yái caplímaca, yácata chènuníseeri templo yéenáiwánaca. Quéwa yái wawási chènuníseericáwaca iwàwacutácaté cayábèeri íranámi pirái íranámi ícha, yái pirái íranámi masaquèericaté imànica bàaluisàimi caplíma cháí èeri írícu.

²⁴ Càmicáináté Cristo iwàlùuawa írículé yái caplíma wenàiwica imànírícaté. Yái bàaluisàimi caplímaca yásáidacáicata walí meedá càiride iyúwa báisíri templocá chènuníseeri iicácanáwa. Cristo quéwa iwàlùuacatéwa Dios yàatalé chènuniré náicha macái capíraléeri cáli chènuníseeyéica. Siúca Cristo íbàlùuacawa Dios ípunita itaanícaténá wawicáu Dios yáapicha.

²⁵ Camuí imanùbaca bàaluité israelitanái yàasu sacerdote íwacalíná iwàlùuacatéwa írículé yái mabáyawanácataléca náicha canánama Dios ichàini ícamaláná icànacataléca caplíma imádáaná írícu. Ináté sacerdote íwacalíná iwàlùuacawa néré madécaná yáawíraté ítécaténá pirái íranámi. Càmitaté sacerdote íwacalíná ité íranáwa. Quéwa Cristo iwàlùuacatéwa chènuniré ítécaténá néré íranáwa, yá càmitaté Cristo imàni càide iyúwa judiónái yàasu sacerdote íwacalíná imàníná.

²⁶ Iwàwacutácaalíté Cristo iwàlùuacawa néré camuí imanùbacatá, yásí iwàwacutá yéetácawa madécaná yáawíratá èeri idàbacatáise bàaluité àta siúca nacáide. Quéwa siúca ípíchwáise èeri imáalàacawa Cristo idéca iwàlùuacawa aléi èeri írículé imàacacaténaté yáawawa yéetacaténatéwa iyúwa sacrificio abé yáawíriata càiripínáta. Càitè ichuidaca wáicha wabáyawaná.

²⁷ Dios icàlidacaté iwàwacutáanápiná macái wenàiwica yéetácawa abé yáawíriata, néese idécánami néetácawa, yá Dios yúuwicháidapíná báawéeyéi wenàiwica.

²⁸ Càita nacái Cristo imàacacaté yáawawa yéetacaténáwa iyúwa sacrificio abé yáawíriata yéewanápinaté madécaná wenàiwica íbáyawaná iyaca iwali. Néese yàanápiná àniwa quéwa càmita quírínama yéetácawa wenàiwicanái íbáyawaná iwálíse, néese yàanápiná íwasàacaténá yàasu wenàiwicawa, wía icuèyéica yàanàaca.

10

¹ Bàaluité Dios imàacacaté itàacáíwa profeta Moisés irí icàlidacaténaté israelitanáí írini yéewanápinaté náaliacawa Dios iwàwaca nàyaca machacàniri iyú. Quéwa yáí bàaluisàimi tàacáisi càmítaté yáasáida nalí amaléeri iyú macáita yáí cayábéerica Cristo imànírìpinacaté walí. Iná yáí bàaluisàimi tàacáisica càmítaté idé mabáyawanáca imànica wenàiwica Dios iicá, níái inuéyica piráí iyúwa sacrificio Dios irí camuí imanùbaca nabáyawaná ìwalisewa naacaténá Dios icàaluíniná.

² Yáí bàaluisàimi tàacáisi yáalimácaalíté mabáyawanáca imànica wenàiwicatá, yá nayamáidacaté nanúca piráí iyúwa sacrificiotá bàaluitécáiná mabáyawanácaalíté níatá, yá càmítaté nèepù a chùmaca náináidacawa nawàwawa nabáyawaná ìwaliwatá.

³ Quéwa nanuacáinaté piráí iyúwa sacrificio, yáté nawàwálica nabáyawanáwa camuí imanùbaca.

⁴ Càmicáinaté yéewa toro íranámi, chivo íranámi nacáí imáaláida wenàiwica ibáyawaná.

⁵ Iná Cristo iwàlucacatéwa aléí èeri iriculé, yáté ímaca Dios irí:

“Pía, Dios, càmita quirínama piwàwa wenàiwicanáí inúca piráí iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalisewa, càmicáiná yéewa piráí íranámi imáaláidaca wenàiwica ibáyawaná, néese pidéca pibànúca núa iyúwa wenàiwica nuétácaténáwa wenàiwicanáí ibáyawaná ìwalise.

⁶ Càmita quirínama casímáí piicáca wenàiwicanáí inúca ipirawa iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalisewa, càmicáiná yéewa piráí íranámi imáaláidaca wenàiwica ibáyawaná.

⁷ Iná númacaté pirí: ‘Nudéca nùanàca aléí èeri iriculé càide iyúwaté profetanáí itànàanaté tàacáisi pinùmalicuise numànicaténá càide iyúwa piwàwáaná, pía Dios’ ”, ímacaté yáí Cristoca.

⁸ Quéecatécáwa Cristo ímaca càmita quirínama Dios iwàwa sacrificio, càmita quirínama nacáí casíimáica iicáca wenàiwica inúca piráí iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalisewa, éwita Dios itàacáí bàaluisàimi ichùulicáanitaté namànica càí. Càmita quirínama cayába Dios iicáca nàasu sacrificio, càmicáiná yéewa piráí íranámi imáaláidaca wenàiwica ibáyawaná.

⁹ Néese Cristo ímaca Dios irí àniwa: “Nudéca nùanàca aléí èeri iriculé numànicaténá càide iyúwa piwàwáaná, pía Dios”, ímacaté yáí Cristoca. Yáí tàacáisica ímáanàca Cristo imáaláidáanápínaté macáita sacrificio bàaluisàna imàacacaténaté yáawawa iyúwa sacrificio náamiricubàa, yéetáanápínatéwa wenàiwicanáí ibáyawaná ìwalise.

¹⁰ Idéca mabáyawanáca Dios iicáca wía wáibaidacaténá abéerita Dios irípiná, Jesucristo imànicáinaté càide iyúwaté Dios iwàwáaná imàacacáinaté yáawawa iyúwa sacrificio yéetáanápínáwa abé yáawiríata càiripínáta wenàiwicanáí ibáyawaná ìwalise.

¹¹ Iyaca sacerdote judíosàiri inuéerica piráí iyúwa sacrificio Dios irí israelitanáí ibáyawaná ìwalise èeri imanùbaca. Namànica yáí sacrificio bàaluisànamica madécáná yáawiríá éwita càmicáaníta yéewa piráí íranámi imáaláidaca wenàiwica ibáyawaná.

¹² Quéwa Jesucristo imàacacaté yáawawa yéetáanápínáwa iyúwa sacrificio wenàiwica ibáyawaná ìwalise càiripínáta. Néeseté imichàacawa chènuniré, yá yáawinacatéwa Dios yéewápuwáise icúacaténá macáita Dios yáapicha.

¹³ Siuca Jesucristo iyamáacawa chènuniré idécunitàacá Dios imawèniadaca ícha yúuwidenáí. Yásí áibaalípiná Dios imáaláidapíná imawèniadaca Jesucristo yúuwidenáí.

¹⁴ Yáicáiná Jesucristo imàacacaté yáawawa yéetáanápínáwa wáichawalíná abé yáawiríatá, yáté mabáyawanáca imànica wía Dios iicápiná càiripínáta, wía Dios yeedéeyéica yáasunáipínáwa wáibaidacaténá abéerita Dios irípiná.

¹⁵ Espírìtu Santo nacáí icàlidaca walí tàacáisi wáalíacaténáwa báisìiri iyúcani càmita iwàwacutá Jesucristo yèepù yéetácawa wáichawalíná àniwa. Càité Espírìtu Santo ímaca:

¹⁶ “Aibaalípiná ipíchawáise èeri imáalàacawa, yá numànipíná náapicha wálisáí wawási àniwa nucúanápiná núa, núa Nacuèriná Diosca. Càipíná numànica nalí, núa, Nacuèriná Diosca. Numàacapíná nuíwítáisewa nawàwalliculé, náalíacaténáwa nutàacáí ìwali náiwitalicuwa, yéewanápiná neebáidaca machacàniri iyú càide iyúwa nuchùulianá núa,

¹⁷ càmita quirínama nuèpù nuwàwálica nabáyawaná, yáí báawéerica namànírìcaté”, ímacaté yáí Espírìtu Santoca.

¹⁸ Dios idéca imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, iná càmita quirínama iwàwacutá wanúca piráí iyúwa sacrificio wabáyawaná ìwalisewa.

Debemos acercarnos a Dios

¹⁹ Iná piacué nuénánáica, siucáisede manuíca wáináidaca wawàwawa wáalimáanápíná wawàlucawa macàaluínináta iriculé yáí mabáyawanácataléca náicha canánama, Dios iyacàle chènuniféerica, Jesucristo yéetáacáinatéwa wáichawalíná, itéenápínaté néré íranáwa, Dios imàacacaténá iwàwawa wabáyawaná ícha. Càité Jesucristo yáacùca wáapunápiná yéewanápiná wamawíènidaca Dios wáiwítáise iyúwa.

²⁰ Jesucristo idéca yàacùaca walí wàlisài àyapu cáuri wawàlùacaténáwa iriculé yái Dios iyacàleca chènuniséerica. Yái Jesucristo yácata wáapuná cáurica imàaquéerica wamawiénidaca Dios, Jesucristo yéetácáinátéwa wáichawalíná, néese imichàacatéwa chènuniré déeculé macái chènuniséeri cáli ícha. Péemiacué comparación: Bamuchúamibàa judionái yàasu templo irícu iyacaté manuírí yáawàaná wáluma cácuírí iyú ibàlièricaté Dios ichàini wenàiwicanái ituí ícha. Ináté canáca yéewaná wenàiwica nàacawa Dios yàatalé. Quéwaté, Jesucristo yéetácáinátéwa wáichawalíná, yáté yái manuírí yáawàanáca icacanacatéwa bamuchúamibàa cáli iwérénama, pucháibawaca yéewi, wáaliacaténáwa wáalimá wàacawa Dios yàatalé siúcáisee Jesucristo yéetácái iwálise. Yá nacái Jesucristo iináca, càicanide iyúwa yái yáawàanáca, iwàwacutácináté Jesucristo iiná icacanacawa cruz iwali yéetácáténáwa wáichawalíná yéewanápináté yàacùaca walí wáapunápiná wàacaténáwa Dios yàatalé.

²¹ Iyaca walí Jesús yái sacerdote iwacalíná cachàiníríca, íbaidaca Dios irípiná, itànicaténá wawicáu Dios yáapícha. Jesúscata yái icuèrica Dios yàasu templo chènuniséerica, icuèrica nacái wía, wía Dios yéenibeca.

²² Iná wamawiénidacué Dios wáiwitáise iyúwa, wàacaténá icàaluíná básiirí iyú. Wáibàacué wawàwa nacáíwa Dios iwéré cachàinírí iyú yeedàanápiná wía yàataléwa, yácáiná Jesús íiraná idéca yàapídáidaca wáiwitáise wabáyawaná íchawa, Jesús yéetácáinátéwa wáichawalíná. Iná càmíta iwàwacutá achúmaca wáináidacawa wawàwawa wabáyawanámi iwaliwa, yácáiná Espíritu Santo masacàacaté imànica wáiwitáise wabautizácaalítéwa ùni yáaculé.

²³ Cachàinícué wáiwitáise mamáalàacata Dios iwali, picácué nacái wawènúada wáiwitáisewa Dios ícha, néese weebáidacué Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú càide iyúwa wacàlidáaná waináwanáwa weebáidáaná, yácáiná Dios imànipiná walíwa macáita yái cayábéerica càide iyúwaté icàlidáaná walíni càmíetacanéeri iyú.

²⁴ Wamichàidacué wáiwitáisewáaca cáininácaténá waicáyacacawa cachàiníwanái mamáalàacata, wamànicaténá nacái cayábéeri.

²⁵ Picácué wayamáida wàwacáidáyacacawa wamànicaténá culto, wàaca nacái Dios icàaluíná. Picácué wamàni càide iyúwa náiwitáise iyáaná niara abénaméeyéi càmíyéica iwacáidáyacawa wáapícha, néese wachàiniadacué wawàwawáaca siúcade. Iwàwacutá càì wamànica cachàiníwanái mamáalàacata wáaliacáináwa mawiénica Wáiwacali yéenáíwaná yàanàacatáipíná, èeri imáalàanápiná nacáíwa.

²⁶ Wamànicaalí wàacawa wabáyawanáwa mamáalàacata wéemiacadénámi yái básiirí tàacáisica Jesucristo iwali, yá canáca walí quirínama áiba yéetéeripínáwa iyúwa sacrificio wáichawalíná wabáyawaná iwálise, canáciná áiba Jesucristo ícha Dios íiquéeri càiride iyúwa cawèníirí yéetáanápináwa wáichawalíná.

²⁷ Iná wáuacaalí wáichawa Jesucristo, yá iyaca walí wapíchalépiná abéta Dios yàasu yúuwichàacáisi máinírí caiyéinináca, cáaluírí waicáca, yá nacái manuírí quichái caluèrica, ípucuèricawa iyaca cachàinírí iyú, yeeméeripínáca Dios yúuwidenái.

²⁸ Bálaluté áibacaalí wenàiwica càmíta imàni càide iyúwa Dios itàacái íimáaná, yái bàalsuisáimi tàacáisica profeta Moisés icàlidéericaté nalí Dios inùmaliucáse, néese iyacaalíté nacái pucháiba wenàiwica, càmicaalí máisiba nacái icháawéeyéicani, náaliacáináté imànica íbáyawanáwa, yáté càmíta nacuèrinánái íicá ípualé, néese nanúacani ráunamáita.

²⁹ Iná píaliacuéwa nàuwichàanápinácawa manuísíwata cachàiníwanái nayamáidacaalí neebáidaca Dios Iri namànicaténá irí báawéeri, càide iyúwa nabawáidaca nacáicaalíni nàabàli iyúwa; càide iyúwa nacái casacàaca nacáicaalí naicáca Dios Iri íiraná, caná iwèni naicáciná Dios Iri yéetáanáwa wáichawalíná; càide iyúwa nadéca nacáicaalí nataánica nacái báawéeri iyú naquíniwa Espíritu Santo iwali, yái cáininéerica íicáca wía. Yái Dios Iri íiranáca, yácata cawènírica imànica wàlisài wawási Dios imànírica wáapícha iwasàacaténá wía yàasu yúuwichàacáisi íchawa. Yái Jesucristo íiranáca masacàaca imànica wáiwitáise wabáyawaná íchawa Dios íicápiná.

³⁰ Wáaliacawa Wacuèriná Dios idéca íimaca: “Núacata yái yúuwichàidéeripínáca wenàiwica imàníyéica íbáyawanáwa. Núacata yái yéeripínáca nawèni”, íimaca yái Diosca. Idéca íimaca nacái: “Núa Dios, nùuwichàidapíná nùasu wenàiwicawa namànicaalí nabáyawanáwa”, íimaca yái Diosca.

³¹ ¡Máinírí caiyéinináca yúuwichàacáisi quéi cáuri Dios yúuwichàidacaalí wíawa!

³² Quéwa píwàwalicué càinácaalíté iyú píðabaca péemiaca yái cayábéeri tàacáisica Jesucristo iwali, píidenacatécué nacái píuwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú áibanái imànicaalíté píipunita manuírí úwicái peebáidacáiná Jesucristo itàacái.

³³ Abénaméeyéicué píapichéeyéi nàuwichàacatéwa manuísíwata Wáiwacali irípiná macái wenàiwica yàacuésemi. Aibanái càmíyéi yeebáida Wáiwacali natànicaté máini báawéeri iyú nàwali, naicáani nacái naquíniná, nàuwichàidacaté nacái abénaméeyéi. Achúmacatécué píwàwa nàwali nàuwichàacáinátéwa.

³⁴ Pidécuéca piicáca napualé cáininéeri iyú pitécáténacué nayáapíná, níái píapichéeyéica yúuwichéeyéicatéwa presoíyéi ibànlicu, neebáidacáináté Jesucristo itàacái. Píidenlécátécué nacái piùwichàanáwa casímáiri iyú piùwidenái imelúdacaalítécué píasuwa píalácáinacuéwa pídeníaca áiba píasuwa càmíiri imáalàawa chènuniré cayábéeri ícha yái píasumica cháí èeri írícúrica.

³⁵ Picáécué píméyáawa, néese manuícué píinádaca píwàwawa Dios íwali; peebáidacaalícué Dios itàacái tàì ííméeri iyú mamáalàacata, yásí yáacué píríwa cawèníiri manuísíwéeri chènuniré.

³⁶ Iwàwacutáécué cachàinica píiuitáise mamáalàacata píidenlécáténacué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú, pímanícaténacué càide iyúwa Dios iwàwáaná yéwanápinacué peedáca píríwa nacái yái cawènírica Dios icàlidéericatécué píri íwali cáimíétacanéeri iyú.

³⁷ Iwàwacutá wàideníaca wàuwichàanáwa quiríta wacúanápiná Cristo yáacawa néese, càide iyúwa Dios itàacái íímáaná profeta itànèericaté. Càì íimacaté:

“Caquialésíwata yàanàpináca yái yéeripínacawa néese, càmíirita nacái idècuníawa càiripínáta.

³⁸ Nùasu wenáiwica nuíqueríca mabáyawanéeri iyú yeebáidacáiná núa, iyápiná càiripínáta yeebáidacaalí mamáalàacata nutàacái, quéwa iwènúadacaalí nuícha ííwítáisewa icalùni íwalísewa, néese càmíta cayába nuicá ííwítáise”,

íimaca yái Diosca.

³⁹ Quéwacué càmíiyéi néená wía, níara iwènúadéeyéica ííwítáisewa Dios ícha icalùni íwalísewa, yásí namáalàacawa. Néese wíata yái yeebáidéeyéica Dios itàacái mamáalàacata, Jesucristo iwásèeyéipínáca Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

11

Lafe

¹ Báisícaalí weebáidaca Dios, yásí wáalíacawa báisíiri iyúcani wawàwalícúsewa Dios imáníinápiná walí càide iyúwa icàlidáaná walíni; báisícaalí weebáidaca Dios, yásí wáalíacawa báisíiri iyúcani iyaca báisíiri wawási càmíricáwa wadé waicáca watuí iyúwa.

² Cayábacaté Dios íicáca abénaméeyéi wàawirináimi israelítanáí ííwítáise bàaluité neebáidacáináté Dios.

³ Weebáidacáiná Dios íná yéewa wáalíacawa Dios idàbacaté macáita itàacái iyúwa, macái wawási iyéerica cháí èeri írícú, chènuníseeyéi cáli íinata nacái macáita, íná yéewa wáalíacawa Dios iwènúadacaté wawási càmírica wadé waicáca imànicaténá macáita yái waiqueríca.

⁴ Bàaluité Abel yeebáidaca Dios ínaté imànica càide iyúwaté Dios ichùullanáni. Abel ínúacaté ipírawa iyúwa sacrificio íbáyawaná íwalísewa, isutátacéná Dios ícha imàacáanápiná iwàwawa Abel íbáyawaná ícha. Cayábacaté Dios íicáca yái Abel imáníináca. Íná mabáyawanacaté Dios íicáca Abel. Quéwa Abel íbèeri ípidenéericaté Caín càmítaté imàni càide iyúwaté Dios ichùullaná. Néese Caín yáacáita Dios írì íbànacale iyacanáwa meedá, càmíricaté Dios ichùulla wenáiwicanáí imàca Dios írì nabáyawaná íwalísewa. Ínaté cayábéeri Dios íicáca Abel ííwítáise Caín ícha. Íná éwita Abel yéetácanítatéwa madécaná camuí néese síucade, càicáníta síucade wéemíaca íináwaná íwali, yásí wawàwalica càinácaalíté iyú yeebáidáaná Dios, yá wáalíacawa iwàwacutáaná weebáidaca Dios nacái.

⁵ Bàaluité Enoc nacái yeebáidaca Dios, yaté Dios itécani chènuniré méetáanánamata ícauca yáapichawa. Càmítaté quirínama nàanàaca Enoc cháí èeri írícú Dios itécáináténi. Dios itàacái profeta itànèericaté icàlidaca walí Enoc íináwaná: Ípíchawáiseté Dios itéca Enoc chènuniré, Enoc iyacaté machacánilíri iyú ínaté cayábaca Dios íicáca ííwítáise.

⁶ Quéwa càmíta wáalímá wáyaca iyúwa casímáiná Dios íicáca càmiccaalí weebáidani. Wawàwacaalí wamawíideníaca Dios wáiwítáise iyúwa wáalícaténá íwali, iwàwacutáca weebáidaca iyaca cáuri Dios. Iwàwacutá weebáidaca nacái Dios íicáanápiná wapualé, imàca nacái iwàwawa wabáyawaná ícha, wía ícutéeyéicani manuísíwata wáalícaténá íwali.

⁷ Bàaluité Noé nacái yeebáidacaté Dios. Néese Dios yàalácáináté Noé yúuwichàacáisi íchaná, yái íchàbéeripínacatéwa ípíchalé, càmíritécáwaca idé Noé íicáca, ínaté Noé yeebáidaca Dios itàacái. Noé imànicaté manuírì arca lancha nacáiri iwasàanápináté yéenanáwa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, yái manuírì yéesacáica imáaláidéeripínacaté macái èeri mìnánáí. Noé yeebáidacaté Dios, ínaté yái arca Noé imánírica yáasáidacaté cabáyawanáca macái èeri mìnánáca, iwàwacutáanáté nacái néetácawa nabáyawaná ichùullacawa. Quéwa Noé yeebáidacáináté Dios, ínaté mabáyawanáca Dios íicácani iwasàanápináté Noé Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

⁸ Bàaluité Abraham nacái yeebáidaca Dios, ínaté Dios imáidacaalíténi, yaté Abraham yeebáidaca írì, yá yáacawa yàasu cáli íchawa yàacáténátéwa áiba cáli nérépíná Dios yéeripínacaté írì. Abraham ímusúacaalítéwa yàasu cáli íchawa, càmítaté yáalíawa alénácaalí yáawa.

⁹ Càmitaté Abraham iméyáawa, néese yeebáidacaté Dios mamáalàacata, éwitaté iwàwacutáacánita yèepunicawa iyúwa canéeri yàasu cáli idécánáamité yàanàaca ínatalé yáí cáli Dios icàlidéericaté irí íináwaná iwali cáimiétacanéeri iyú, yàanápínaté Abraham írini. Càmitaté Abraham imàni icapèewa néenibàa, néese yèepunicáitawa yàacawa, iyacaté mamáalàacata ímamísíri capíima írìcu. Càité nàyaca nacáí níái Abraham íri ípídenéericaté Isaac, Isaac íri nacáí ípídenéericaté Jacob. Ewitaté Dios càmicáanítacá yàa nalí yáí cálica càide iyúwa icàlidáanáté nalíni cáimiétacanéeri iyú, càicáanítaté neebáidaca Dios mamáalàacata yàanápínaté nalíni díbaalípínacáwa.

¹⁰ Càité Abraham iyaca iyúwa canéeri yàasu cáli icuacáináté yàanàanápíná áiba yàcalé íwítaná néré, yáí cayábéeri yàcalé chènuníséerica, íbàlùericawa cachàiníri íba ínata càmirica imáalàawa, yáí yàcalé Dios idábéericaté.

¹¹ Sara nacáí, úái Abraham ínuca, yeebáidéechúa Dios itàacái. Ewitaté càmicáaníta yéewa quéenibeca úa máinícáináté béeruca úa, Abraham nacáí máinícaté béericani, càicáanítaté Dios íchàiniadaca Abraham idènanápináté íriwa Sara yáapícha Abraham yeebáidacáináté Dios imànínápináté macáita machacàníri iyú càide iyúwaté icàlidáaná Abraham írini cáimiétacanéeri iyú.

¹² Càité Abraham idèniaca íriwa yáí Isaac, éwitaté máinícáaníta béericani yáí Abrahamca, naytúnáidéeri yéetápinacatéwa mesúnamáita. Néeseté Abraham íri ípídenéericaté Isaac idèniacaté yéenibe nacáíwa, itaquénái nacáíwa madécana. Iná yéewa siúca nàyaca manúbéeyéi Abraham itaquénáinami càide iyúwa dùlupúta imanúbaca chènuníséeyéica, iyúwa nacáí imanúbaquéi manuíri úni yàasu càina imuluíca càmirica wáalimá waputáaca.

¹³ Macáita níái Abrahamnáica yeebáidéeyéicaté Dios itàacái, neebáidacaté Dios mamáalàacata tàí ímèeri iyú àta néetacatalétawa, éwitaté càmicáanítaté needá nalíwa cayábéeri wawási Dios icàlidéericaté nalí íináwaná iwali cáimiétacanéeri iyú yàanápínaté nalí níai. Quéwa neebáidacáiná Dios tàí ímèeri iyú, ínaté yéewa naícaica yáí cayábéerica náiwítáise iyúwa, camíri natúí iyúwa, yáí cayábéerica Dios imànínápinacaté nataquénáinami íri cháí èeri írìcu, chènuniré nacáí. Casímáicaté nawàwa naicáicáináténi náiwítáise iyúwa càide iyúwa waicácaalí wenáiwica déeucúséericáwaca wáicha, wamáidacani watáidacaténani casímáiri iyú idècunitàacá wàacawa wáipunitáidacani. Càité nacáí níái Abrahamnáica, casímáiri iyúca nèepunicáitawa nàacawa iyúwa canéeyéi yàasu cáli náalíacáinátéwa napáchiacáita nèepunicawa írìcu yáí èeriquéi, nadèniacáináté nàasu cálipínáwa chènuniré.

¹⁴ Cawínacaalí cáí icàlidéeyéica íináwanáwa nàasáidaca amaléeri iyú nacutáca nàacawa natuúyàaca nàasu cálipínáwa càmirica cháí èeri írìcuíri.

¹⁵ Càmitaté nánáidawa iwali yàara cáli nàacatáiseecaté. Nánáidacaalítéwa íwalítá, yáté náalimá nèepùacawa nérétá.

¹⁶ Quéwa nawàwacaté nàasu cálipínáwa cayábáwanáiri, yáí Dios yàasu cáli chènuníséerica, Dios icuacataléca macáita. Iná camírita báí nàwalíse yáí Diosca, néese casímáica yéemiaca nacàlidáaná naináwanáwa nadèniaca Nacuèrináwa, yáí Diosca. Cáí wáaliacawa càmita báí Dios nàwalíse, Dioscáiná idéca íchùnliaca nalípiná cayábéeri yàcalé chènuniré.

¹⁷ Abraham yeebáidaca Dios tàí ímèeri iyú mamáalàacata éwitaté Dios yáalimáidacáaníta iicáwani asáisi báisícaalí Abraham yàaca Dios iyéiniá. Càité Dios yáalimáidaca iicáwa Abraham: Ichùuliacaté Abraham inúanápínaté íriwa Isaac iyúwa sacrificio yàacaténaté Dios icàaluíniná. Càmita báisí Dios iwàwaca wanúca írì wenáiwica, néese càicáicaté Dios yáalimáidaca iicáwa Abraham. Yá Abraham iwàwacaté yeebáidaca Dios itàacái, iná íináidacatéwa inúanápíná Isaac iyúwa sacrificio Dios írì, yáí abéerita írìca, éwitaté Dios icàlidacáaníta Abraham írini cáimiétacanéeri iyú imàacáanápínaté Isaac idèniaca madécana itaquénáíwa, Abraham itaquénáinámipíná.

¹⁸ Càité Dios ímaca Abraham írì idècunitàacá sùmàicani yáí Isaac: “Nuicápiná iyúwa nùsunáíwa píiri Isaac itaquénáinámi”, íimacaté yáí Diosca.

¹⁹ Nàasu Abraham íináidacatéwa inúanápínaté íriwa Dios írì Abraham yeebáidacáináté Dios yáalimá imicháidacani yéetácáisi ícha, yáí Isaac, Abraham yáalíacáináwa cachàinírìca yáí Diosca. Achúmacaté Abraham inúá íriwa, càmita imáisanla Dios íchani, yáí Isaac. Quéwa Dios imáidacaté Abraham írì íchùuliacaténá Abraham ípíchanáté inúá íriwa. Iná Abraham yeebáidacáináté Dios, ínaté yéewa Abraham yeedéca íriwa cáuritáacáwa, càide iyúwa Dios idéca nacáicaalí imicháidaca Isaac yéetácáisi ícha.

²⁰ Càité nacáí Isaac yeebáidaca Dios. Iná icàlidacaté tàacáisi Dios inùmalicúise ímèerica Dios imànínápináté cayábéeri Jacob írì, Esaú írì nacáí, níái Isaac yéenibe aslanáica.

²¹ Jacob nacáí yeebáidacaté Dios, ínaté maléenacaalí írì èeri ípíchawáise yéetáca, Jacob icàlidacaté tàacáisi Dios inùmalicúise itaquénái ípídená iwaliwa, níái José yéenibe pucháiba ùculliyeíca. Yáí tàacáisi ímacaté Dios imànínápináté nalí cayábéeri. Yá Jacob éwitaté machawàacacáanítani béecáí iyú, càicáanítaté íináidacawa cáalíacáiri iyú. Yáté imicháacawa quiríta yàasu cama íchawa, yá íbàaca ichaquéewa lípinánírìca iwali icuadánápiná íwítawa,

yàacaténá Dios icàaluíná. Càité Jacob yeebáidaca Dios éwitaté iwàwacutácáaníta itéca yéenibewa macáita Egipto yàasu cáli néré.

²² José nacái yeebáidacaté Dios, ínáté maléénacaalí irí èeri ipíchawáise yéetácawa, yá José icàlidacaté yéénánái iriwani, níái israelitaca, namusúanápínátéwa Egipto yàasu cáli ícha ábaalípínaté. José yeebáidacaté Dios iyúudàanápínaté israelitanái, íná José ichùullacaté nía natéénápínaté yáapimi chácatáinápínacaalíte namusúawa Egipto yàasu cáli ícha, nabàllacaténaté yáapimi áiba cáli néré, yái cáli Dios imàaquéericaté Abraham iri.

²³ Néeseté nacái Moisés isèenái neebáidacaté Dios iyúudàanápínaté nía, nía nacái néenánái israelitaca. Íná idécánáamité Moisés imusúaca iicá èeri, yá isèenái icùacaténi ibàacanéeri iyú máisiba quéeri cayábacáinaté naicáca iicacánáwa yái sùmái yáanaca càiride iyúwa wenáiwica íbaidéeripínaté Dios irípiná. Egipto yàasu cáli icuèriná ichùullacaté israelitanái nanúanápínaté néenibewa aslanáica, quéwa càmita cáalu Moisés isèenái, ínáté càmita namàni càide iyúwaté egipcionái icuèriná ichùullaná nía.

²⁴ Moisés nacái yeebáidacaté Dios. Quéechatécáwa Egipto yàasu cáli icuèriná ídu udáwinacaté Moisés càide iyúwa uiriwa. Quéwa idécánáamité béerica Moisés, càmitaté iwàwa náimaca íwali itaquéricani, yái faraón icuèricaté Egipto yàasu cáli.

²⁵ Néese cayába cachàiníwanái iicacaté yúuwichàanápínáwa Dios yàasu wenáiwica yáapicha, níái israelitaca, ícha yái iyáanápínacaté càasuíri iyú achúma èerílnata náapicha níái Egipto yàasu cáli íwacananáica, imàniyéicaté íbáyananáwa casíimáiri iyú.

²⁶ Moisés yáalimápinacaté idèñaca macáita cawèníiri iyéericaté Egipto yàasu cáli icuèriná irí, naicácinaté Moisés càiride iyúwa faraón iri, quéwa Moisés imàacacaté íchawa macáita, cawènicáiná cachàiníwanái iicacaté yái yúuwichàanápínacatéwa Dios irípiná càide iyúwa Cristo yúuwichàanápínatéwa ábaalípínaté. Càité Moisés ímáidacawa yeebáidacáinaté Dios yàanápínaté cawèníiri nalí chènuniré cawínacaalí yúuwichéeyéicawa Dios irípiná neebáidacáiná itaacái.

²⁷ Moisés yeebáidacaté Dios, ínáté yéewa itéca israelitanái Egipto yàasu cáli ícha, macàaluínáta rey ílúa ícha, yái icuèricaté Egipto yàasu cáli. Yáté cacháinica Moisés íwitáise Dios íwali imànicaténaté càide iyúwa Dios ichùullanáni. Moisés imànicaté cachàiníri iyú macàaluínáta càide iyúwa iicáidaca nacáicaalí mamáalàcata Dios irí, yái Dios càmirica yéewa wáicáca.

²⁸ Moisés yeebáidacaté Dios itaacái, ínáté ichùullaca israelitanái namànica idàbàanéerité Pascua yàasuná culto càide iyúwaté Dios icàlidáaná Moisés iríni. Íná israelitanái nanúacaté napírawa oveja yéenibe. Macái capíi imanúbaca iricuýéi iwàwacutácaté nanúaca abéeri oveja wálisái. Néese napusíta oveja íranámi nacapée inúma íwaliwa ipíchaná Dios yàasu ángel inuérica wenáiwica inúaca israelitanái idàbàanéeyéica néenibe aslanáica.

²⁹ Càita nacái israelitanái neebáidacaté Dios, ínáté nachàbacawa Mar Rojo yàasu manuiri úni íwalibàa. Dios yàacùaca yèewi yái única nachàbàanápínáwa abéemáalé. Yáté nàacawa chuiri cáli ínatabàa. Càité Dios imàacaca napíacawa nàuwidenái íchawa níái Egipto yàasu cáli néeséeyéica. Néese egipcionái nawáwacaté nachàbacawa nacái náibàacaténaté israelitanái, quéwa Dios imàacaca íbàllacawa yái única, ínáté Egipto yàasu cáli néeséeyéi náisicòmacawa.

³⁰ Néese israelitanái neebáidacaté Dios, ínáté Dios iyúudàaca nía namànicaténaté úwicái nàuwidenái ípunitawa, áiba yàcalé mìnánái, ípidenacataléca Jericó. Nàipínánica Jericó itéesebàa siete èeri, yái yàcalé iwáiná itéesebàa càide iyúwaté Dios ímáaná nalí, yáté iwáiná yúuwàacawa.

³¹ Ua nacái Rahab, Jericó iyacàlená mìnaluca. Quéechatécáwa uimácaté aslanái yáapicha plata íwalínápiná. Quéwa uwènúadacaté uíwítáisewa ubáyawaná íchawa, yá uebáidacaté Dios itaacái. Ínaté pucháiba israelitanái yàanacaalíte Jericó iyacàlená néré naicáanápínaténi ipíchawáiseté macái israelitanái imànica úwicái Jericó ípunita, yáté Rahab ubàca nía Jericó iyacàlená yàasu úwinái ícha. Uyuudàacáinaté israelitanái, íná càmitaté nanúca úa namawèniadacaalíte Jericó iyacàlená. Yáté càmita uétáwa náapicha níái Jericó iyacàlená mìnánica càmiyéicaté yeebáida Dios itaacái.

³² Iyaca madecaná càiri tàacáisi nàwali áibanáica yeebáidéeyéicaté Dios. Canáca nulí cayába èeri nucàlidacaténá naináwaná íwali macáita, níái Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, rey David, Samuel, áibanái profeta nacái.

³³ Israelitanái neebáidacáinaté Dios, ínáté Dios iyúudàaca namànica úwicái Canaan yàasu cáli mìnánái ípunita needacaténaté nàasu cáli. Dios iyúudàacaté israelita íwacananái nacúaca wenáiwicanái machacàníri iyú. Dios imànicaté nalí madecaná cayábèeri càide iyúwaté ímáaná nalí cáimiétacanéeri iyú. Dios icùacaté nacái áibanái ipíchaná león cháwi nacáiri iyáaca nía, íná yéewa nabàllacaté cháwinái inúma Dios ichàini iyú.

³⁴ Dios icùacaté áibanái nacái manuiri quichái ícha. Aibanái neebáidacáinaté Dios, íná Dios iwasaacaté nía nàuwidenái íchawa iwàwéeyéicaté inúaca nía espada machete nacáiri iyú.

Aibanái canáca cayába nachàini, quéwa Dios yàacaté nachàinipiná neebáidacáinaté itàacái, yá namànicaté ùwicái cachàiníri iyú, yá namawèniadaca nàuwidenái yàasu ùwináwa.

³⁵ Inanáí nacái neebáidacaté Dios, íná Dios icáucàidacaté nalí néenibe yéetácáisi ícha.

Quéwa áibanái néetácatéwa cabèesi iyú càmicáinaté nawènúada náiwitáisewa Dios ícha nàuwidenái nacapèedáidacaalíté nía. Càmitaté nawènúada náiwitáisewa Dios ícha nawàwacáinaté namichàacawa yéetácáisi ícha áiba èeripiná nàyanápiná cayába Dios yáapícha.

³⁶ Aibanái nàuwichàacatéwa nàuwidenái iicánicaalíté naquíniná, nacapèedáida nacái nía, nadacúaca nía cadena iyú, náucacaté nía presoíyéi ibànaliculé neebáidacáinaté Dios itàacái.

³⁷ Aibanái nacái néetácawa nàuwidenái nanúacáinaté nía íba iyú, nasiéráidacaté nía nacái, nanúacaté nía nacái espada machete nacáiri iyú. Níái yeebáidéeyéicaté Dios itàacái nèepunicatéwa macapèeta. Canáca nabàle cayába, nàwalica nabàlewa oveja íimami, cibra íimami nacái. Catúulécánacaté nía, naméeràacawa. Aibanái yùuwichàidacaté nía. Aibanái imànicaté nalí báawéeri.

³⁸ Ewitaté canácaníta nawèni èeri mìnanaí iicáca nía, càicáaníta cawènica nía èeri mìnanaí ícha, máinicáinaté báawaca èeri mìnanaí íiwitáise. Nèepunicatéwa canácatalé wenàiwica manáicali yùucubàa càinàwàiri, dúli yèewibàa nacái, nacutácaté ùtawi nàyanápinaté cáli írìculé, íba yéecalìcubàa nacái.

³⁹ Macáita nía neebáidacaté Dios, íná mabáyawanacaté Dios iicáca nía. Quéwa càmitaté needá nalíwa yái cayábéerica Dios icàlìdèericaté nalí ìwali cáimiétacanéeri iyú imàcáanápínaté nalíni.

⁴⁰ Yácáiná Dios íináidacatéwa wàwali, àta wamusúacataléta waicá èeri, imànínápinaté walí cayábéeri cachàiníwanái mamáalàacata náapícha, yéewanápiná Dios yàaca macáita wacúaca càimíri imáalàawa náapícha, áibaalí èeri imáalàacaalípináwa.

12

Fijemos la mirada en Jesús

¹ Madécánacaté nía, níái wenàiwica iyéeyéicaté cháí èeri írìcu yeebáidéeyéicaté Dios itàacái. Sìucáise de náyaca chènuniré, iyúwa manuúri acalée wawicáulé, iicáidéeyéica walí naicácaténá càinacaalí wàyaná. Wadéca wéemlaca naináwaná, íná wáallacawa iwàwacutá weebáidaca Dios tái ímèeri iyú nacái. Péemiacué comparación: Iwàwacutácali wenàiwica ipianícawa carrera ìwali, yá imàacaca íchawa macái wawàsi imiéri, càmita nacái idacúa yàabàliwa, iwàwacáiná ipianícawa cayába cachàiníri iyú. Càita nacái wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái: Wamàacacué wáichawa macái yái càulenéerica imànica walíni, wamàacacué wáichawa nacái wabáyawanáwa idacúerica wía. Néese wáibaidacué cachàiníri iyú Dios írìpiná; wàideniacué wàuwichàanáwa mamáalàacata matuúbanáiri iyú; weebáidacué Dios nacái tái ímèeri iyú yéewanápiná wàanàaca chènuniré.

² Manuúcué wáináidaca wawàwawa mamáalàacata Jesús ìwali. Jesús yeebáidacáinaté Dios tái ímèeri iyú náicha canánama, íná nacái yáalimá iyúudáaca wía weebáidacaténá Dios mamáalàacata àta wàanàacataléta chènuniré. Jesús yùuwichàacatéwa cruz ìwali, càide iyúwa báawéeyéi yùuwichàanáwa máini báiri iyú, cáiwíri iyú nacái namànicáiná nabáyawanáwa manuúri cachàiníwanái náicha canánama. Quéwa éwitaté nawàwacáaníta nabáiniadaca Jesús nanúacaalíténi, máini nacái cáiwírìcani, càicáaníta Jesús iicácaté yùuwichàanáwa càiride iyúwa achúmèeri wawàsi meedá yáallacáinatéwa casímáinápínaté iwàwa manuúsiwata chènuniré yùuwichàacáisi idénámi. Néese idécánámité icáucáacawa, yá imichàacatéwa chènuniré yáawinacawa Dios yéewápuwáise icúacaténá macáita Dios yáapícha.

³ Iná píináidacuéwa Jesús ìwali, yái lidenèricaté manuúri yùuwichàacáisi cabáyawanéeyéi imànicáinaté írì máini báawéeri, nacuúsáidacaté náichawani cachàiníri iyú. Píináidacuéwa Jesús ìwali cachàinícaténácué píiwitáise ìwali, ipíchaná chamàleca píibaidaca Dios írìpiná, machawàacacáichacué nacái pía picalùniwa, Jesús yùuwichàacáinatéwa cachàiníwanáicué pícha.

⁴ Càmitàacáwa píuwichàacuéwa manuúsiwata àta péetacatalétawa iyúwaté Jesús yéetáanáwa. Iná picácué ìnu pía, néese pímanícué ùwicái manuúsiwata cachàiníwanái píbáyawaná ípunitawa pímaníacáichacué píbáyawanáwa. Píideniacué nacái píuwichàanáwa matuúbanáiri iyú càinacaalí báawéeri áibanái imànírìcuéca píri ìwalíse yái peebáidánáca Jesús itàacái.

⁵ Picácué píimáicha càinacaalíté Dios yàalàanacué pía, Dios yéenibecáinacué pía. Càì íimaca Dios itàacái profeta itànèericaté:

“Péema nulí nui, picá caná iwèni píicáca Wacuèriná Dios imàcáaná píuwichàacawa yéewáidacaténá pímaníca cayábéeri; picá nacái máini achúmaca píwàwa yùuwichàidacaalí pía cachàiníri iyú píbáyawaná ìwalísewa.

⁶ Yácaíná Wacuèriná Dios yéewáidaca wía yùuwichàacáisi iyú wía cáininéeyéica Dios iicáca; yùuwichàida nacái wía macáita wamànicaalí wabáyawanáwa, wía Dios yeedéeyéica yéenibepináwa”,

íimaca yái Dios itàacáica.

⁷ Piideniacué piùwichàanáwa Dios yùuwichàidacaalícué pía. Càicué imànica pírí yéenibecáinacué pía. Macáita wenàiwica quéenibéeyéi néewáidaca néenibewa, nacapèedaca nía nacái namànicaalí nabáyawanáwa. Càita nacái Dios imàacacué piùwichàacawa yéewáidacatenácué piideniaca mamáalàacatani, yùuwichàidacuéca pía nacái pimànicaalícué pibáyawanáwa.

⁸ Càmicaalícué Dios yùuwichàida pía càide iyúwa yùuwichàidáaná yéenibewa canánama, néese càmitacué Dios yéenibesíwa pía, néese canéeyéica yáaniricuéca pía meedá.

⁹ Càita nacái bàaluité sùmanáicalité wía, yáté wasèenái cháí èeri írìcu néewáidacaté wía, nàuwichàidacaté wía nacái wamànicaalíté wabáyawanáwa, yáté wàaca nàimiétacaná. Iná Wáaniri Dios chènunisiéeri yéewáidacaalí wía yùuwichàacáisi iyú, yá iwàwacutá weebáca cachàinwanái, yùuwichàidacalí wía nacái wabáyawaná iwalisewa cháí èeri írìcu, wadenlanápiná yáapicha wacáucawa càmlíri imáaláawa.

¹⁰ Bàaluité wasèenái cháí èeri írìcuíyéica néewáidacaté wía, nàuwichàidacaté wía nacái achúma èerita càide iyúwaté nawàwáaná. Quéwa Dios yéewáidaca wía yùuwichàacáisi iyú, yùuwichàidaca wía nacái wamànicaalí wabáyawanáwa. Dios yùuwichàidaca wía imànicaténá walí cayábèeri, iyúudàacaténá wía nacái, yéewanápiná wáyaca mabáyawanéeri iyú càide iyúwa Dios iyáaná.

¹¹ Dios yéewáidacaalí wía yùuwichàacáisi iyú, yùuwichàidacaalí wía nacái wabáyawaná iwalisewa, yá achúmaca wawàwa yátaca èericani cáiwicáiná walíni. Quéwa idécanáami yùuwichàacáisi ichàbacawa, yá wéewáidacaalíwa cayába, yásí wáyaca machacàniri iyú, matulbanáiri iyú nacái càide iyúwa Dios iwàwáaná, cayábaca nacái wáapicha Dios.

El peligro de rechazar la voz de Dios

¹² Iná pimichàidacué píwítáisewa wálisái iyú píibaidacatenácué Dios írìpiná cachàiníri iyú. Pichàiniadacué piwàwawa Dios iwali piideniacatenácué piùwichàanáwa.

¹³ Piyacué machacàniri iyú càide iyúwa báisíri tàacáisi íimáaná yéewanápinácué píapichéeyéi càmiyíéi máini cachàinica íiwítáise Jesú iwali càmita nacaláawa Dios íicha, ipíchaná nacái naméeràacawa íicha nabáyawaná iwalisewa.

¹⁴ Picutácué píalimáanáta piyacatenácué macái wenàiwicanái yáapicha matulbanáiri iyú. Càita nacái píalimáidacué piyaca mabáyawanéeri iyú, yácaíná cawinácaalí càmlírica iya mabáyawanéeri iyú, càmita yáalimá iyaca Wáiwacali yáapicha.

¹⁵ Piicácué píchawa cayába ipíchaná abèeri péenácué iwènúadaca íiwítáisewa Dios íicha, yái imàníríca walí cayábèeri mawèníri iyú. Cawinácaalí iwènúadéerica íiwítáisewa Jesucristo íicha, càicanide iyúwa bànacalé idènièrica iycaná ipisíriwa, iculálécáináni, inuérica wenàiwica. Càita nacái cawinácaalí iwènúadéerica íiwítáisewa Jesucristo íicha, càmita iwasàapíná yáawawa Dios yáasu yùuwichàacáisi íicha, néese báawaca meedá imànica áibanái íiwítáise Jesucristo íicha.

¹⁶ Piicácué píchawa ipíchaná abèeri péenácué íimáca áiba yáapícha caméerica unírísto, càita nacái càmlíchúca íinusíwa. Cayábacué nacái ipíchanácué caná iwèni piicáca yái cayábèerica Dios iwàwéericuéca imànica pírí. Picácué píináidawa iyúwaté Esaú íináidáanátéwa, yái Jacob ibèerica bàaluité. Caná iwèni Esaú iicáté yái cayábèerica Dios iwàwéericaté imànica írì, yái Isaac írìca idàbánèerica. Iná abé yàawíraté, máinicáináté mápíca yái Esaúca, iná iwéndacaté íichawani yái cayábèerica Dios imànírìpinacaté írì. Iwéndacani iméerèeri írìwani, yàcàsi iwalíná.

¹⁷ Píalíacuéwa, Esaú yèpùacaalíté iwàwaca yáaniri icàlidaca cayábèeri tàacáisi Esaú íipidená iwali Dios inùmalicúse yéewacatenáté Dios imànica cayábèeri Esaú írì idécanámité Isaac yéetácawa, càmitaté Isaac yeebá Esaú írì éwítaté Esaú íicháanicáaníta manuísíwata Dios imànínápináté írì cayábèeri. Càité Dios yùuwichàidaca Esaú canácaíná iwèni Esaú iicáté Dios imànínápináté írì cayábèeri.

¹⁸ Dios idéca imànicuéca pírí cayábèeri cachàinwanái náicha níái israelitanái yáawírínimica. Bàaluité Dios ichùulaca nabàlùanápináwa manuírì dúli íipunita, íipidenéerica Sinaí, néemiacaténá Dios icàlidaca nalí itàacáíwa. Níái israelita naicáidacaté dúli írì ipucúericawa manuírì quichái iyú, ibàlièrica nacáíwa catéeri iyú; cachàiníri cáuli nacái ipùca manuírì dúli iwali.

¹⁹ Néese israelitanái néemiacaté trompeta isàna máiníri cachàini; néemia nacái Dios itàacái idécunitàacá itàanica nalí. Níái yéemièyécáté Dios itàacái, nasutáca Dios íicha wawási manuísíwata ipíchanáté itàanica nalí àniwa, máinicáináté cáaluca néemiaca itàacái.

²⁰ Càité nasutáca Dios íicha càmicáináté nàalimá nàideniaca yái tàacáisi Dios ichùulièricaté iyú nía. Càí íimaquéi tàacáisca: “Cawinácaalí wenàiwica, píraí nacái yéericawa mawíenita

manuíri dúli irí, iwàwacutácué pinúacani íba iyú, càmicaalí nacái ùlibàna iyú”, ímacaté yái Diosca.

²¹ Máinicáiná caiyéininéerica yái naiquéericaté néeni, ínáté profeta Moisés ímaca: “Nutatácula nucalúniwa”, ímaca yái Moisésca.

²² Quéwa piacué yeebáidéeyéica Jesucristo itaacái pidécuéca pianàca mawiéniré cáuri Dios iyacàle irí, áibaalí ípidenácatalé Sión yàasu manuíri dúli, yái Dios iyacàle ípidenéerica wálisàí Jerusalén chènuniséeri, alé madécaná mil namanúbaca ángelnáí iwacáidáyacatalécula nàacaténá Dios irí cayábéeri.

²³ Dios yéenibe nacái nadéca nàwacáidáyacacawa néenibàa idènièyéica ípidenáwa cuyàluta chènuniséeri iricu. Pidécuéca pianàca mawiéniré Dios irí yái icuérica macáita machacàniri iyú, yái yúuwichàidéeripináca báawéeyéi wenáiwica. Pidécuéca pianàca mawiéniré nalí niara wenáiwica cayábanaméeyéica íwiitáise iyéeyéica siúcáise de Dios yáapicha mabáyawanéeri iyú.

²⁴ Pidécuéca pianàca mawiéniré Jesús irí nacái, yái imánirica walípiná wálisàí wawàsi Dios yáapicha, Dios icúanápiná wía iyúwa yéenibewa. Jesús yéetátacéwa wáichawalná, íná yéewa íraná idéca yápidáidacuéca píiwitáise píbáyawaná íchawa. Yái Jesús íranáca yáasáidaca walí Dios iwàwa imànica walí cayábéeri mawèníri iyú, iwasaacaténá wía yàasu yúuwichàacáisi íchawa. Jesús íraná càmita imàni càide iyúwa Abel íranámi. Bàaluité Abel ibèeri ípidenéeri Caín inúacaté Abel. Caín íicácaalíté iméeréeri íranámiwa cáli ínatàbàa, yá cáluca Caín, ínàidacawa cawàwanáta áiba inúaca ípuináni, Abel íwalíse. Caín yáalíacaté nacáíwa Dios yúuwichàidáanápínáténi. Quéwa Jesús íraná yáasáidaca walí Dios iwàwa imàcaca iwàwawa wenáiwicanáí íbáyawaná ícha.

²⁵ Iná píicácué píchawa cayába ípíchanácué píwènúadaca píiwitáisewa Jesucristo ícha, yái icálidéerica walí Dios itaacái. Càmicáínáté israelitanáí neebáida Dios itaacái iyúwa profeta Moisés icálidáanáté nalíni cháí èeri iricu, ínáté càmita náalímá napiacawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Iná wáalíacawa máinípiná cachàiníwanáí wàuwichàanápínáwa wawènúadacaalí wáiwitáisewa Jesús ícha, yái chènuniséerica icálidéerica walí Dios itaacái siúcáise de.

²⁶ Bàaluité nàyacaté manuíri dúli itéesebàa, ípidenéeri Sinaí, yáté Dios itaacái icusúacaté cáli cachàiníri iyú. Quéwa Dios idéca ímaca walí: “Abé yáawíríata àniwa nucusúapíná cáli, macáí capíráléeri cáli chènuniséeri nacái, numáalàidacaténá macáita”, ímaca yái Diosca.

²⁷ Yái tàacáisi íméerica “abé yáawíríata àniwa” ímáanaca Dios imáalàidapíná idàbaca léwa macáita cháí èeri iricu, chènuniséeri nacái, yéewanápiná yáawamita wawàsi càmirica imáalàawa íyamáapínáwa.

²⁸ Càmiripínáta imáalàawa yái wawàsi Dios imáníricaté wáapicha imàcáanápíná wacúca macáita. Iná wàacué Dios irí cayábéeri, wàacué nacái Dios icáaluínáiná báisíri iyú càide iyúwa iwàwàaná wàaca iyéininá.

²⁹ Yácáiná Wáaniri Dios càicanide iyúwa caiyéininéeri quicháí imáalàidéerica macáita, yúuwichàidapínáiná manúisíwata macáí báawéeyéi wenáiwica càide iyúwa manuíri quicháí yeemácaalí macáí báawéeri.

13

Como agradecer a Dios

¹ Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itaacái, píacué piyamáida cáinináca píicáyacacawa mamáalàacata càide iyúwa abémisana.

² Píacué píimáicha píitáidaca wenáiwicanáí cayábéeri iyú, peedáténácué píataléwa nía, cawinácaalí áibanáí yeebáidéeyéica Jesucristo itaacái yèepuníiyéicawa déecué icapèe íchawa. Abénaméeyéi Dios yàasu wenáiwica nadéca càí namánica cayábéeri, yá needécaté náataléwa ángelnáí Dios íbànuèyéica càiyéide iyúwa wenáiwica íicacánáwa. Ináté Dios imànica nalí cayábéeri.

³ Catúlécanácué píicáca presoíyéi, píyúdàacué nía, ípíchaná nàuwichàacawa máini. Píwáwalicué nía càide iyúwa píyaca nacáicaalí náapicha néeni, nàyacáiná presoíyéi íbànallu neebáidacáiná Jesucristo itaacái. Píyúdàacué wenáiwica yúuwichèyéicawa íwalíse yái neebáidáanáca Jesucristo itaacái. Píicácué píwènúawa náicha, áibaalíciná cawàwanáta iwàwacutácué càí píuwichàacawa nacái.

⁴ Iwàwacutácué píicáca cáimiètaquéeri iyú macáita cawinácaalí idènièyéica iníriwa, ínu nacáíwa. Píacué píimá áiba yáapicha càmlíchúaca pímusíwa, càmirica nacái pínrísiwa. Yácáiná Dios yúuwichàidapíná macáita imáníyéica yáalaniwa, cawinácaalí nacái íiméeyéica áiba wenáiwica yáapicha càmlíchúaca ínusíwa, càmirica nacái unírísiwa.

⁵ Píacué cáininá píicáca plata. Casíimáicué píicáca yái pídeníerícucé siuca. Píacué achúma píináidáanícawa píwàwawa cáinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca wawàsi píimápuèrica.

Yácáiná Dios idéca ímaca: “Càmíripináta numàaca pía, càmita nacái núuca nuíchawa píawa”, ímaca walí yái Diosca.

⁶ Iná yéewa wáalimá wáimaca macáaluínináta: “Nuúwacali iyúudáapiná núawa; Iná càmita cáalupiná núa. Càmita cáalupiná nuicá càinácaalí báawéeri áibanái imáníripináca nulí”, càí wáimaca.

⁷ Piwáwalicué níara picuèrinánáimi ancianonái icàlidéeyéicátécué pírí Dios itàacái. Piwáwalicué càinácaalíté nàyyáaná machacàníri iyú, àta néetáacatalétawa. Piwáwalicué neebáidáanáté Jesucristo tàí íméeri iyú éwítaté áibanái inúacáaníta nía. Néese piyacué nacái càide iyúwaté nàyyáaná, neebáidáanáté nacái Jesucristo itàacái.

⁸ Jesucristo canátáita iwènúada íiwitáisewa áiba íiwitáisei íwali. Càide iyúwaté íiwitáise íyáaná bàaluité, càita nacái iyaca siùcáise, càiripináta nacáíwa èeri càmlíri imáalaawa.

⁹ Iná picácué pibatàa áibanái iméeráidacué pía méetáuculé íicha yái tàacáisi peebáidéericuéca. Aibanái nawáwacué peebáidaca madécana tàacáisi yáacási íwalírica icàlidéerica walí càirínácaalí yáacási wáalimá wayáaca. Macáita yái canéerica iwèni tàacáisi yáacási íwalírica canátáita idé iyúudáaca wenáiwica náalíacaténáwa Dios íwali. Néese macái wenáiwica yeebáidéeyéica càiri tàacáisi, càmita cachàini náiwitáise Wáiwacali íwali. Cayába cachàini walíni wamàacacalí Dios imànica walí cayábéeri mawèníri iyú ichàiniadánápiná wawàwa.

¹⁰ Bàaluité sacerdotenái inúacalíté píraí iyúwa sacrificio macái israelitanái íbáyawaná íwalíse, yáté càmita Dios íbatàa nayáaca yái íinásica. Càita nacái siuca, macáita inuényéca píraí Dios írí mamáalàacata nawáwacáiná cayábaca Dios íicáca náiwitáise, canáca yéewaná náalíacawa Dios íwali. Yácáiná Dios idéca imàacaca walí áiba sacrificio íiwitáaná, cayábéeri macái píraí íicha. Yái Jesucristo, yéetácatéwa wáichawalíná iyúwa sacrificio cruz íwali wabáyawaná íwalíse yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha.

¹¹ Bàaluité sacerdote íwacalíná itécaté píraí íiranámi Dios yàasu manuírí capiima imádáaná íriculé, yái israelitanái ísutácatáipináca Dios íicha. Itéca íraí imádáaná íriculé, mabáyawanácateléca náicha canánama, Dios ichàini íyacalécaté. Idàchladacaté íraí yáalusi nacáiri íwali, imánicaténáté ofrenda nacáiri Dios írí, ísutácaténáté Dios íicha wawási imàacáanápínáté iwàwawa israelitanái íbáyawaná íicha. Quéwa neemácaté píraí íinámi méetáucuta nàyacàle íichawa.

¹² Càité nacái Jesús yúuwichàacawa, yéetácawa méetáucuta yàcalé íicha. Yéetácatéwa wáichawalíná, wía yàasu wenáiwicaca, yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha, Dios yeedácaténá wía yàasunáipináwa íbaidéeyéipináca abéerita Dios írípiná. Càita Jesús yáapídáidaca wáiwitáise wabáyawaná íchawa íiraná iyúwa, yéetácaténátéwa wáichawalíná.

¹³ Càide iyúwa Jesús yàanátéwa méetáucuta yàcalé íicha yúuwichàacaténátéwa, càita nacái iwàwacutácué wayaca méetáuculé èeri mánaná íiwitáise íicha. Càide iyúwaté Jesús yúuwichàanáwa wáichawalíná, càita nacái iwàwacutá wèepunícawa yáapícha, wàuwichàaca nacáíwa írípiná weebáidacáiná itàacái.

¹⁴ Chái èeri írícu canácata wàyacàle íyéerica càiripináta. Néese wèepunícawa wàcawa nerépiná yái yàcalé yàanèeripináca chènuníse áibaalípiná, yái Dios íyacáleca, wálisàí Jerusalén.

¹⁵ Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná, Iná wàacué Dios írí cayábéeri càiripináta Jesucristo íwali. Yái wàanáca cayábéeri Dios írí, yácata wàasu sacrificio wamàaquéerica Dios írí ofrenda iyú càide iyúwa iwàwacutáaná wamàacaca íríni wàacaténá icàaluíniná. Iná wacáidacué áibanái írí Dios íináwaná íwali cayábéeri íiwitáise!

¹⁶ Picácué piméyáawa pimànica cayábéeri áibanái írí. Piyúudáacué áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái píasu iyúwa casímáicáiná Dios íicáca wamáníiná írí càiri sacrificio, wàacaténá icàaluíniná.

¹⁷ Peebáidacué natàacái níara picuèrinánáicuéca ancianonáica. Pimànicué nacái càide iyúwa náimáaná nacúacáinácué pía. Nawàwa nacúacuéca pía cayába náalíacáináwa iwàwacutá nacálidaca naináwanáwa Dios írí càinácaalíté iyú nacúanácuéca pía. Peebáidacalícué natàacái, yá casímáica náibaidaca Dios írí. Quéwa, càmicaalícué peebáida natàacái, yá achúmaca nawàwa náibaidacalé íwalísewa, yá nacái Dios yúuwichàidapinácué píawa.

¹⁸ Pisutácué Dios íicha walípiná. Wáalíacawa wadéca wáalímáidaca wamànica cayábéeri càiripináta, Iná càmita báí wía íwalíse yái wamánírica.

¹⁹ Nusutácué pícha wawási manuísíwata písutáanápínácué Dios íicha nulípiná imàacáanápíná nuèpúacawa píatalécué caquialéta.

Bendición y saludos finales

²⁰ Nusutácué Dios íicha pírípiná, yái imàaquéerica matuíbanáica wáiwitáise, yá nacái imíchàidéericaté Wáiwacali Jesús yéetácaisi íicha, yái Wacuèriná cachàinírica icuèrica wía cayába càide iyúwa pastor icúacaalí ípirawa ovejanái. Dios icáucaidacaté Jesús, imàacaca

nacái Wacuèrinápinácani Jesús yéetácáinátéwa wáichawalíná, íná yéewa Wáiwacali Jesús íiraná cawènica imànica yáí wàlisài wawàsica Dios imàníríca wáapícha icùanápiná wía càiripínáta.

²¹ Yá nusutácué Dios ícha pirípinácué íchàiniadáanápínácué pía píalimácaténácué pímaníca macái íiwitáaná cayábéerica càide iyúwa Dios iwàwáaná. Nusutáca Dios ícha nacái imàcáanápíná macáita wàyaca càide iyúwa iwàwáaná Jesucristo íiwitáise cachàiníri iyú. ¡Wáacué cayábéeri Cristo íri, yáí iyéerica cáimiétacanéeri iyú, icànéeri nacái mèlumèluíri iyú, icuèripíná nacái macáita càiripínáta! Báisíta, amén.

²² Píacué nuénánáica, nusutácué pícha píináidáanápínácuéwa cáaliacáiri iyú íwali yáí nùalàanácuéca pía cháí achúméerína cuyàluta írìcu, nutànàacáináni nuchàiniadacaténácué píwàwa mamáalàacata.

²³ Nuwàwaca nucàlidacuéca nacái píri wéenasàiri Timoteo íináwaná nadéca namàacaca yéepunícawa presoíyéi íbànaná ícha. Yàanàacaalí caquialéta nùatalé, yásí nutéca núapichawani, nupáchiacaténácué píawa.

²⁴ Nuwàwalícué macáita picuèrinánái ancianonái, macáita nacái níara Dios yàasu wenàiwica canánama. Níái Italia yàasu cáli néeséeyéica yebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nawàwalícué pía.

²⁵ Nusutácué Dios ícha pirípinácué macáita imànínápínácué píri cayábéeri manuísíwata mawèníri iyú.

SANTIAGO

Saludo

¹ Núa, Santiago, yái Dios yáasu wenáiwica íbaidéerica írípiná, Wáiwacali Jesucristo yáasu wenáiwica nacái núa. Nuwáwalicué pía, piacué doce namanúbaca Israel itaquénáinámi nàawiría icàlàlìyèicawa macái cáli ínata.

La sabiduría que viene de Dios

² Píacué nuénánáica, iwàwacutácué casímáica piicáca yái piùwichàanácawa macái yùuwichàacáisi íiwitáaná iyú.

³ Píalíacáinácuéwa piùwichàacaalíwa Dios írípiná peebáidacáiná Dios, yásí péewáidacuéwa piideníacaténá yùuwichàacáisi matuúbanáiri iyú, cachàiníri píiwitáise yáapichacuéwa.

⁴ Quéwa píalímáidacué piideníaca piùwichàanáwa mamáalàacata matuúbanáiri iyú cachàiníwanái cachàinícaténácué píiwitáise Dios iwali. Yásí píalímácué pimànica macáita càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Aíbacaalí péenácué càmlíri yáalíawa cayába càinácaalí iwàwacutáaná imànica iyacaténá machacàníri iyú, yá iwàwacutá ísutáca yáawawa Dios ícha imàacáanápíná cáalíacáicani, yásí Dios imàaca cáalíacáicani. Càmicáiná Dios imáisaná wáicha wáalíacáica, néese imàacacué walí manuísíwatani, càmita nacái icuísá íchawa wía wasutácaalí ícha imàacáanápíná caalíacáica wía.

⁶ Quéwa iwàwacutá manuíca wáináidaca wawàwawa Dios iwali wasutácaalí ícha imàacáanápíná cáalíacáica wía. Cawínácaalí wenáiwica càmlíríca manuí ínáidaca iwàwawa Dios iwali, càmita yáalímá yeebáida Dios tàì ímèeri iyú, néese ímèeráacawa méetáuculé Dios ícha. Càicanide iyúwa màlàdaca manuíri úni iwali, cáuli itèeri abéemáalé, néese yèepùacawa abéemáa iwéré àniwa.

⁷ Yái ínáidéericawa càì, càmita Wáiwacali imàacapíná cáalíacáicani.

⁸ Càmita Dios imànípiná írí cayábèeri yácáiná yái wenáiwica éeruíríca íiwitáise ínáidacawa abèeri wawàsi iwali síucatái, néese táwíchanáami ínáidacawa áiba wawàsi iwali àniwa, yá càmita yáalímá iyaca machacàníri iyú macái èeri imanúbaca.

⁹ Catúulécanaacalí áiba wenáiwica, yá iwàwacutá casímáica iwàwa Dioscáiná iicácani càiride iyúwa càimíetacanéeri.

¹⁰ Càasucaalí áiba wenáiwica, yá iwàwacutá nacái casímáica iwàwa càmicáiná cayába Dios iicácani yáasu cawèníri íwalíse. Níacáiná macái càasuíyèi wenáiwicaca nadèniaca maléená èeri nàyacaténá cháì èeri írìcu, càide iyúwa macái wenáiwica. Càica níade iyúwa ííwinási íbalùacaalíwa masicái yèewi manacúalibàa, càmlíríca íya càiripínáta. Càita nacái càmita càasuíyèi idècuniawa cháì èeri írìcu càiripínáta.

¹¹ Eeri ímusutacaalíwa, yá ùuleca máiní. Yá chuíca yái masicáica, néese ííwiná nacái icaláacawa. Yá imáalàacawa cayábèeri iicácanáwa. Càita nacái càasuíri yéetápináwa, idècunitáacá imànica iyaca yáasu wawàsiwa yeedácaténá íríwa plata mamáalàacata.

Pruebas y tentaciones

¹² Aibaalí wawàwacaalí wamànica wabáyawanáwa, quéwa càmicaalí càì wamàni, yásí casímáica wawàwa manuísíwata. Wadècanáami wáasáidaca càmita wawènúada wáiwitáisewa Dios ícha, yásí Dios yàaca walí wacáuca càmlíri imáalàawa càide iyúwaté Dios icàlídáaná càimíetacanéeri iyúni yàanápíná nacáuca càmlíri imáalàawa macáita cáininéeyéica iicáca Dios.

¹³ Piwàwacaalícué pimànica píbáyawanáwa, píacué píináidawa Dios yáalímáidáaná pía pímaníinápinácué píbáyawanáwa. Canácatáita Dios iwàwa imànica íbáyawanáwa, càita nacái canácatáita yáalímáida wenáiwica namáníinápiná nabáyawanáwa.

¹⁴ Néese píiwitáise báawèeri, yácata imáidéerica pía, yáalímáida nacái pía, néese idacúaca pía àta máinícataléta piwàwaca pímaníca píbáyawanáwa.

¹⁵ Néese máinícáiná piwàwaca pímaníca píbáyawanáwa, íná pimànica píbáyawanáwa. Pimànicaalí piacawa píbáyawanáwa mamáalàacata àta péetácataléta, yásí piwàlúacawa írìculé yái yéetáicáisi càmlíríca imáalàawa méetáuculé Dios ícha càiripínáta.

¹⁶ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca. Píacué píima Dios idécasa itàníca píri píwàwalícué piwàwacaténásacué pímaníca píbáyawanáwa.

¹⁷ Macáita yái cayábèerica wadènièrica, Dios yái íyèerica chènunírè, idéca imàacaca walíni, yái Wáaniri Dios idàbèericatè camalási chènuníiséeyéi, níái èeri, quèeri, dùlupùta nacái. Quéwa yái Wáaniri Dios càmlíríca càide iyúwa èeri íyáaná, yái èeri iwènuéricawa yàacawa, càmlíri nacái icàna cayába càiripínáta. Néese Wáaniri Dios canácatáita iwènúada íiwitáisewa áiba íiwitáisei iwali.

¹⁸ Dios idéca yàca wacáuca càmliri imáalàawa weebáidacaalíté báisíri tàacáisi. Càité Dios imànica càide iyúwaté iwàwáaná, yéewanápiná Dios yéenibeca wía, cayábéeyéi áiba wawàsi fícha macáita Dios idábéericaté cháí èeri írìcu.

La verdadera religión

¹⁹ Iná piwàwalicué cayábani, píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca: Macáitacué pía iwàwacutácué péemiaca cáaliacáiri iyúni áibanái itàanicaalícué píapícha, yéewáidacaalí nacáicué pía. Néese píináidacuéwa cayába ipíchawáise pítaánica. Picácué nacái calúa pía ráunamáita.

²⁰ Cawinácaalí caluérica íiwitáise, càmita yáalimá imànica càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²¹ Iná píwàwacué píchawa casaquèeri píiwitáisecawa, yá nacái píbáyawaná manuíríca. Néese peebáidacué yái tàacáisi báisíríca píiwitáise cayábèeri iyúwa, yái tàacáisi néewáidéericuéca iyú pía; peebáidacaalícué yái tàacáisica, yásí Jesucristo iwasaacué píawa Dios yáasu yúuwicháacáisi fícha.

²² Báisíta iwàwacutácué péemiaca yái tàacáisica, quéwa péemiacaalícáita meedáni, néese càmicaalícué pímaní càide iyúwa ímáaná, yá pichíwáidacáitacué píawawa meedá. Piyúunáidacuéca cayábaca Dios íicáca píiwitáise, quéwa báawaca íicácué píiwitáise.

²³ Aibacaalí yéemiacaíta Dios itàacái, néese càmita imàni càide iyúwa ímáaná, càicanide iyúwa wenáiwica íicácaalí inàniwa chapúaliculé.

²⁴ Yá íicáca yáawawa chapúaliculé. Néese iwènúacanacáitawa chapúa fícha, yá íimáichaca caquialéta càinácaalí íicacánawa, iná càmita ichùni yáawawa.

²⁵ Weebáidacaalí Dios itàacái cayábèeri, yásí Dios ichuídaca wáicha wabáyawaná yéewanápiná càmita quirínama iwàwacutá wamànica càide iyúwa wabáyawaná ichuúllaná wía, Dios itàacáicáiná imáisaníaca wamànica wabáyawaná, quéwa yàaláaca wía wamànicaténá cayábèeri. Iná yéewa càmicaalí waimáicha Dios itàacái, wamànicaalí nacái càide iyúwa ímáaná, yá casímáica Dios imànica wawáwa íwali yái wamáníríca.

²⁶ Picáidacaalícué píináwaná peebáidáaná Dios itàacái, quéwa càmitacué píalimá picúaca pínumawa ipíchaná pítaánica báawèeri iyú, yá pichíwáidacáitacué píawawa, canáca iwèni nacái yái picáidáanáca peebáidáanáscué Dios itàacái. Piyúunáidacuéca cayábaca Dios íicáca píiwitáise, quéwa báawaca meedá íicácué píiwitáise.

²⁷ Piwàwacaalícué píasáidaca Wáaniri Dios íri peebáidáaná itàacái báisíri iyú, yá pímanícué cà: Piyúudáacué sùmanái canéeyéica isèenái, nía nacái inanái inírimi yéetéeyéimicawa fícha ipíchaná nàuwicháacawa. Picácué nacái pímaní píbáyawaná càide iyúwa áibanái èeri mìnánái imániná.

2

Advertencia contra la discriminación

¹ Píacué nuénánáica, yeebáidéeyéica Wáiwacali Jesucristo itàacái, yái cachàiníríca íiwitáise, icánéerica mèlumèluírí iyú, yá nacái icuèrica macáita cáimiétacanèeri iyú Dios yáapícha. Picácué píicá abèeri wenáiwica íiwitáaná iyúwa cayábèeri áibanái fícha, néese cáininácué píicáca macái wenáiwica abédanamata.

² Piwacáidáyacatáicawa píacaténácué Dios icàaluíniná, néese áiba càasuírí iwàlùacaalíwa pèewiré idènièrica anillo oro yáawamíyéita, ibàlewa cawènírí nacái. Yáta nacái áiba catúulécaneeri iwàlùacaalíwa, idènièrica ibàlewa éewisáimi, báawèeri meedá.

³ Néese, càmitacué pímaní cayábèeri, pítaidacaalícué cayábani yái idènièrica ibàlewa cayábèeri, yá nacái píimacuéca írì: “Píawinawa cháí cayábèeri yàalubáisi íinata”, quéwa píimacuéca catúulécaneeri írì: “Pibàlùawa alé, càmicaalí nacái píwàwa píbàlùacawa alé, yá píawinawa alé cáli íinata”, càicuéca pídeca píimaca.

⁴ Pimànicaalícué càiri báawèeri, yá pucháibacuéca píiwitáise píyaca, càmitacué cáininá píicáyacacawa abédanamata. Yá nacái píináidacuéca báawèeri iyú meedá, píicáicáinácué càasuírí càiride iyúwa cayábèeri catúulécaneeri fícha.

⁵ Péemiacué cayábani, píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca: Dios idéca yeedáca yáasunáipináwa níara íyeyéica catúulécaneeri iyú cháí èeri írìcu neebáidacaténá itàacái tàí íimèeri iyú, yéewanápiná iwasaaca nía yáasu yúuwicháacáisi fícha càide iyúwáisi Dios icàlidáaná cáimiétacanèeri iyúni imánínápiná nalí cayábèeri, macáita cáininéeyéica íicàceni.

⁶ Iná, ¿cánácué máini báawaca píicáca catúulécaneeyéi wenáiwica càiyéide iyúwa canéeyéi iwèni? ¿Cánácué píbáiniada nía? ¿Càmítasicué píalíawa càasuíyéi nàuwicháidacuéca pía, namànicué nacái píri báawèeri needácaténácué pícha píasu ipíchanácué nacái pídeníaca yái pímapuèrica? Yá natécuéca pía yàcalé icuèrinánái yàatalé nacháawáacaténácué píináwaná íwali càmicaalícué píalimá pípáyaidaca píchawa píwawèníacálecawa.

⁷ Níara càasuíyéica naicáanica Jesucristo íquininá, natàanica nacái báawèeri iyú íwali, yái cayábèerica íiwitáise, cáimiétacanèeri nacái, yeedéericuéca pía yáasu wenáiwicanáipináwa.

⁸ Pimànipinácúé cayábéeri pimànicaalícúé machacànìiri iyú càide iyúwa Dios ichùullanácúé pía, yáì ichùullacanásì cachàinìirica náicha canánama ìiméerica: “Cáiminá piicáca áibanái càide iyúwa cáinináná piicáca píawawa”, càita iwàwacutácúé pimànica áibanái irí cayábéeri.

⁹ Quéwa càmicaalícúé cáiminá piicáca macái wenàiwica abédanamata, yá pimànícúéca piacawa pibáyawanáwa, cabáyawanácúéca pía nacái càmicáinácúé pimàni càide iyúwa Dios itàacái ichùullaná wía.

¹⁰ Cabáyawanácúéca pía, éwitacúé pimànícáaníta batéwa macáita iyúwa Dios ichùullaná, cáicáaníta cabáyawanácúéca pía pimànicaalícúé abéeri wawàsi càmiricúé Dios iwàwa pimànica. Yá cabáyawanácúéca pía iyúwa wenàiwica imànìiyéica macái báawéeri ìiwitáana.

¹¹ Cabáyawanácúéca pía éwitacúé pimànícáaníta abéeri wawàsi báawéeri, yácáiná abéericata yáì Diosca ichùulièricaté wía càminápiná wamàni wabáyawanáwa macái ìiwitáanáta. Dios ìimaca: “Picá piimá áiba wenàiwica yáapicha càmlíchúaca pínusiwa, càmlìrica nacái pinìrisiwa”, ìimaca yáì Diosca. Càita nacái Dios ìimaca: “Picá pinúta wenàiwica”, ìimaca. Iná éwita càmicáanítacúé piimá áiba yáapicha càmlíchúaca pínusiwa, càmlìrica nacái pinìrisiwa, cáicáaníta cabáyawanácúéca pía pinúacaalícúé wenàiwica. Càmitacúé pimàni càide iyúwa Dios itàacái ichùullaná wía.

¹² Weebáidacaalí Dios itàacái, yásì iwàsàaca wía yàasu yùuwichàacáisi ìichawa. Dios icàlidapiná waináwaná ìwali, asáisi wamànicaalíté càide iyúwa itàacái ìimáná. Iná iwàwacutácúé pítàanica cáalacáiri iyú, piyacúé nacái machacànìiri iyú Dios iicápiná.

¹³ Níacáiná cawinácaalí càmlìyéica iicá áibanái ipualé, càmitapiná Dios iicá napualé áibaalipiná yùuwichàidacaalí níawa, quéwa cawinácaalí iiquéeyéica áibanái ipualé, yásì Dios iicápiná napualé. Yá Dios iwàsàapináca níawa yàasu yùuwichàacáisi ìichawa.

Hechos y no palabras

¹⁴ Piacúé nuénánáica, caná iwèni Dios iicáca yáì picàlidáanáca peebáidáanasacúé Dios càmicaalícúé pimàni cayábéeri píasáidacaténácúé peebáidaca Dios báisìiri iyú. Dios càmita iwàsàapinácúé píawa yàasu yùuwichàacáisi ìichawa písàna iyúwa meedá yáì càì píimacúéca.

¹⁵ Iyacaalícúé pèewi aslali càmicaalí nacái inanái, yeebáidéeyéi Dios itàacái, canácaalí nabàlepiná, canácaalí nacái nayáapiná namáapuèrica yáta èerica, yá iwàwacutácúé piyúudàaca nía.

¹⁶ Néese abéeri péenácúé ìimacaalí nalí: “Piacúéwa cayába píwalicúé pibàlewa, piacúé piyáaca nacái piyáacaléwa cadénama”, ìimacaalí nalí quéwa càmita yàa nalí yáì namáapuèrica, yá canéerica iwèni meedá itàacái, càmicáiná itàacái iyúudàa nía.

¹⁷ Càita nacáicúé pía: Báisicaalícúé peebáidaca Dios, yá pimànipinácúé áibanái irí cayábéeri. Càmicaalícúé pimàni áibanái irí cayábéeri, yá píasáidacuéca càmitacúé peebáida Dios báisìiri iyú.

¹⁸ Quéwa cawàwanátacúé piwàwaca píimaca nulí: “Abénaméeyéi yeebáidaca Dios báisìiri iyú, éwita càmicáaníta namàni áibanái irí cayábéeri. Áibanái càmita neebáida Dios quéwa namànica áibanái irí cayábéeri”, càicúé piwàwaca píimaca nulí cawàwanáta. Quéwa pidécúéca piwèntúacawa. Càmitacúé píináidawa machacànìiri iyú. Càmicaalícúé pimàni áibanái irí cayábéeri, yá pidécúéca píasáidaca càmita peebáida Dios báisìiri iyú. Cawinácaalí yeebáidéerica Dios báisìiri iyú, yácata imànìirica áibanái irí cayábéeri.

¹⁹ Pidécúéca peebáidaca ìyaca abéerita Dios. Yá cayábéeriquéi peebáidáanácúéca càì, quéwa macái demonio neebáidaca nacái ìyaca abéerita Dios, yá natatácawa nacalùniwa náalíacáináwa Dios yùuwichàidáanápíná níawa. Iná peebáidacaalícáita ìyaca abéerita Dios, càmitacúé pimàni máinìiri cayábaca wawàsi demonionái ìicha.

²⁰ Picácué máiwitáise pía. Iwàwacutácúé píalíacawa, càmicaalícúé pimàni cayábéeri áibanái irí, yá píasáidacuéca càmitacúé peebáida Dios báisìiri iyú.

²¹ Mabáyawanátacúé Dios iicáca wàawirimi Abraham ìwalíise yáì imànìirica càide iyúwaté Dios ichùullanáni. Dios isutataté Abraham ìicha inúanápiná ìiriwa, yáì Isaac, Dios iwàwacáináté yáalimáidaca iicáwa Abraham asáisi yeebáidacaalí Dios tàì ìiméeri iyú. Yáté achúmaca Abraham inúaca ìiriwa iyúwa sacrificio Dios irípiná, quéwa Dios imáidacaté Abraham irí ipichanáté inúaca Isaac. Abraham yeebáidacaté Dios tàì ìiméeri iyú, iná mabáyawanáca Dios iicácani.

²² Abraham yeebáidacaté Dios, imànicaté nacái càide iyúwaté Dios ichùullanáni. Càité nacái Abraham yásáidaca yeebáidacaté Dios tàì ìiméeri iyú.

²³ Càité ichàbacatéwa càide iyúwaté áiba profeta itànàanáté Dios itàacái ìiméerica: “Abraham yeebáidacaté Dios, ináté mabáyawanáca Dios iicácani”, càì ìimaca. Néese náimacaté Abraham ìwali Dios yàacawéerínacani, imànícáináté càide iyúwa Dios ichùullanáni.

²⁴ Iná píalíacúéwa cawinácaalí yeebáidéerica Dios tàì ìiméeri iyú imànicaténá càide iyúwa Dios ichùullanáni, yácata Dios iiquéerica mabáyawanéeri iyú, ìwalíise yáì cayábéerica imànìirica, càmlìrirta abéta ìwalíise yáì yeebáidáanáca Dios.

²⁵ Càitè nacáí úara Rahab, càmişúá israelita. Quéechatécáwa uimácaté asianáí yáapicha plata iwalinápiná, quéwa uwènúadacaté úíwítáísewa Dios irípiná. Néese uyúudàacaté pucháiba wenàiwica israelitanáí ibànueyéicaté. Ubàaca nía nàuwidenáí íchawa. Uyúudàaca nía nacáí namusúacaténáwa áiba áyapulicubàa báawéeyéí wenàiwica ícha. Ináté mabáyawanáca Dios iicáca úa.

²⁶ Péemiacué comparación: Càide iyúwa wenàiwica iiná yéetánáwa idécánámi iwàwa cáuri yàacawa ícha, càita nacáí cawinácaalí ímérica ìwaliwa yeebáidánása Dios, quéwa càmita imàni cayábéeri áibanáí irí, yá canérica iwèni meedá yáí itàacáica iyúwa chéecáisimi, càmicáiná yeebáida Dios báisíiri iyú.

3

La lengua

¹ Píacué nuénánáí, iwàwacutácué càmita manùbéeyéí péená nabàlúdaca níawawa néewáidacaténá wenàiwica. Cayábacué nuénánáí ipíchanácué Dios yúuwicháidaca píawa. Píaliácuéwa Dios yúuwicháidánápiná wíawa manúíswata áibanáí ícha, wía yéewáidéeyéica wenàiwica, càmicaalí wàya machacàníiri iyú càide iyúwa Dios itàacáí ímáaná.

² Madécaná yàawíria macáita wía watàanica càmlíri máini cáaliacáiri iyú. Càulenáca wacúaca wanùmawa ipíchaná watàanica báawéeri iyú. Cawinácaalí càmlírira imàni íbáyawanáwa itàacáí iyúwa, yá béerica íwítáise, yáaliéri nacáí icúaca yáawawa macáí cáaliacáiri iyú, ipíchaná imànica íbáyawanáwa.

³ Péemiacué comparación: Wachanàidaca achúméri freno caballo inùmáliculé yéewanápiná caballo imànica càide iyúwa wawàwáaná. Càita wáalimá wawènúadáidaca manúiri caballo.

⁴ Càita nacáí nave manuínaméeyéí, lancha nacáiyéí yéeyéicawa manuíri úni yáacubàa cáuli iyú. Ewita manuínaméeyéicánita nía, éwita nacáí cachàiniéri cáuli iwataídacánita nía nacáí, càicánita yáí itéerica nave yáalimá iwènúadáidaca manuíri nave càide iyúwa iwàwáaná achúméri téná nacáíri iyú.

⁵ Càita nacáí iyaca wanèni; achúméri wainá íwalíiséericani yáí wanènega, quéwa yáaliméeri imànica madécaná wawási, wáalimáicáiná wamànica wanèni iyúwa cayábéeri manuí, báawéeri nacáí manuíta. Yáí wàasu tãacáisi imusuéricawa wanùma írúcuise càicanide iyúwa achúméerína quicháí idàbacaalí yeemáca manuíri ànalima. Càmicaalí áiba ichacáidani, yáí quicháí yeemáca ànalima macáita. Càita nacáí wía, éwita achúmácanita yáí wanènega, càicánita yáalimá imànica áibanáí irí báawéeri manúíswata, càmicaalí wacúa watàacáíwa ipíchaná watàanica báawéeri iyú.

⁶ Càica wàasu tãacáisi iyacade iyúwa quicháí wáalimáicáiná wamànica máini báawéeri áibanáí irí wataacáí iyúwa, madécaná íwítáaná báawéeri. Yáí tãacáisi báawéerica imusuéricawa wanùma írúcuise, casacàaca imànica wáiwítáise macáí. Satanás, yára demonio íwacalináca, yácata náiwacalica macáita wenàiwicaca itàaniyéica báawéeri iyú mamáalàacata. Watàanicaalí báawéeri iyú, yáí watàacáí báawéeri máini báawaca imànica yàacawa macáita yáí wamànírira cháí èeri írúcu, càmita nacáí wáalimá wàyaca casúmáiri iyú áibanáí yáapícha.

⁷ Wía èeri mnanáica, wáalimá macàalunica wamànica madécaná íwítáaná píráí, cuwèsináí nacáí, cùipranáí nacáí, àapináí nacáí, áibanáí cuwèsi nacáí íyeyéica manuíri úni yáaculé. Yá wáalimá wéewáidaca nía namànicaténá càide iyúwa wawàwáaná.

⁸ Quéwa canácata wenàiwica idéeri macàalunica imànica inènewa icúanápináni ipíchaná itàanica báawéeri iyú. Yáí wataacáí báawéerica càmita quirínama iwàwa iyamáacawa. Càicanide iyúwa àapi iculále inuérica wenàiwica, wáalimáicáiná wáuwicháidaca áibanáí wenàiwica báawawanama watàanicaalí báawéeri iyú nàwali.

⁹ Máini éeruiri wáiwítáise: Wàaca cayábéeri Wáaniri Dios iríwa wanèni iyúwa. Néese wanèni iyúwa nacáí watàanica báawéeri iyú áibanáí wenàiwica ìwali, wacúsaca wáichawa nía nacáí, níái wenàiwica Dios idàbéeyéica nàyacaténá càide iyúwa Dios inacáiyéí.

¹⁰ Abéerita wanùma írúcuise imusúacawa cayábéeri tãacáisi Dios irí, báawéeri tãacáisi wenàiwicanáí irí nacáí. Píacué nuénánáica, càmita cayába wamàni càí.

¹¹ Péemiacué comparación: Canáca yéewaná ipisíiri úni imusúacawa dápu néenibàa yáapichéí úni cayábéerica.

¹² Càita nacáí higuera yéetaná càmita yáalimá yàaca walí olivo iyacaná. Càmita yéewa uva yéetaná abéya nacáiri yàaca walí hígo iyacaná. Càmita yéewa puíwéeri dápu yàaca walí cayábéeri úni wáiréeripiná. Càita nacáí càmita wáalimá watàanica báawéeri iyú báisíicáalí cayábaca wáiwítáise wawàwalicúsewa.

¹³ Báisicallicué cáallacáica pía, cáiwitáise nacái càide iyúwa picàlidáanacué piináwanáwa, néese piyacué machacàniri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Picácué nacái cáimacái piicáca píawawa áibanái ícha. Càita píalimácué píasáidaca cáalíacáicuéca pía báisíri iyú.

¹⁴ Quéwa máinicallicué báawaca piicáca áibanái náasu cawèníri iwalíse, piwàwacaallicué nacái pichùllaca áibanái canánama, iwàwacutácué càmita piyúunáidaca cáalíacáica pía áibanái ícha, néese píasáidacué càmitacué píalía báisíri tàacáisi.

¹⁵ Pimànicaallicué cà, yásí wáallacawa píiwitáise píiméericuéca iwali cáalíacáicasani càimírira yái náalíacáica Dios imàaqueérica wenàiwica íri. Néesequí cháí èri írícúirica meedá yái píiwitáiseca càide iyúwa èri mìnanaí ínàidáanáwa, Satanás ichùllacáiná náiwitáise.

¹⁶ Ata alénácaalí náyaca wenàiwica báawéeyéica iicáca áibanái náasu cawèníri iwalíse, nía nacái iwàwéeyéica ichùllaca áibanái canánama, yásí napéliaca níawáaca, namànica nacái macái íiwitáaná nabáyawanáwa.

¹⁷ Quéwa cawinácaalí idènièyéica yáalíacáica Dios néeseérica, yá wáallacawa ráunamáita cawinácaalí nía, náyacáiná machacàniri iyú náiwitáise masaquèeri yáapichawa. Masacàcáiná náiwitáise, íná yéewa náyaca nacái matuíbanáiri iyú áibanái yáapicha. Càimíyèi nacái calúa íiwitáise, yéemièyéica áibanái íri cáalíacáiri iyú. Naicáca áibanái ipualé, yá nayúudàaca catúulécanéeyéi. Cayábaca naicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata, natàanica machacàniri iyú, càmita nacái nachiwáida wenàiwica, néese namànica áibanái íri cayábèeri.

¹⁸ Wayúudàacaalí áibanái iyáanápiná matuíbanáiri iyú náapichawáaca, yásí wía nacái wáyapiná matuíbanáiri iyú. Néese áibanái iicápiná càinácaalí wáyaca, yá nawàwápiná namànica cayábèeri nacái.

4

La amistad con el mundo

¹ Píacué judíoca, ¿cánacué pimàni ùwicái píipunitawáaca? ¿Cánacué nacái pipélica píapichawáaca? Nucàlidacué píriwani. Máinicué piwàwaca peedáca píriwa cawèníri wawási casímáicaténacué piwàwa, íná pipéliacuéca píapichawáaca.

² Piwàwacuéca peedáca píriwa cawèníri wawási, néese càmicáinacué pidé peedácani, yásí pinúacuéca wenàiwica peedácaténá yàasumi. Yá báawacuéca piicáca áibanái wenàiwica náasu cawèníri iwalíse, néese càmicáinacué píalimá peedáca píriwani, íná pimànicaúca ùwicái píipunitawáaca, pipélica nacái píapichawáaca peedácaténacué áibanái yàasu. Càmitacué pidé peedáca píriwani yáara piwàwéerica càmicáinacué písutá Dios íchani.

³ Néese éwita písutácaánitacué Dios íchani, càmitacué yáa píriini, báawacáinacué píiwitáise písutáca Dios íchani, písimáidacaténacué píawawa meedá báawèeri iyú.

⁴ Píacué wenàiwica iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios ícha! ¿Càmítasucúé píalíawa pídecúéca piùwide pimànica Dios, càininácaínacué piicáca èri írícúiyéi íiwitáise? Cawinácaalí iwàwéerica iyaca càide iyúwa èri írícúiyéi íiwitáise ímáaná, idéca yúuwide imànica Dios.

⁵ Càimírira caná iwèni yái tàacáisca áiba profeta itànèericaté Dios inùmalicúise. Ímaca: “Máini cáinináca Dios iicáca wía, íná càmita iwàwa wawènúadaca ícha wáiwitáisewa ipíchaná càinináca wáicáca Dios ícha áiba”, ímaca.

⁶ Quéwa Dios iyúudàaca wía cacháiníwanái mamáalàacata imànicaténacué walí cayábèeri mawèníri iyú càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacái bàaluité. Ímocaté: “Dios yúuwideca imànica wenàiwica icàlidéeyéica íináwanáwa càmitasa nawàwacutá Dios, quéwa Dios imànica cayábèeri mawèníri iyú nalí cawinácaalí yáalíeyéicawa nawàwacutáca Dios iyúudàaca nía”, ímaca.

⁷ Íná pimàacacué Dios icuaca píiwitáise, pimànicaténacué càide iyúwa ímáaná. Pibàllacuéwa tàí ímèeri iyú Satanás ípunita, picácué peebá íri, yásí ipíacuéwaca pícha.

⁸ Piwènúadacué píiwitáisewa Dios írípíná, yá iicácuéca píupalé imànicaténacué píri cayábèeri mawèníri iyú. ¡Píacué cabáyawanéeyéica, pimàacacué píchawa yái báawéerica pimànírícuéca! ¡Masacàacué pimànica piwàwawa píbáyawaná íchawa, yái píináidéericuécawa báawèeri iyú piwàwalicúisewa, píacué pucháibéeyéica íiwitáiseca! Càmitacué píalimá cáinináca piicáca Dios cáininácaallicué piicáca èri írícúiyéi íiwitáise càimíyéica yáalía Dios iwali.

⁹ ¡Pícháanacué iwali yái báawéerica pimànírícuéca! ¡Picácué casímáica piicáanica píbáyawaná iwaliwa, néese pícháanacué iwali! ¡Pimàacacué píchawa yái casímáiná piwàwa píbáyawaná iwaliwa, néese iwàwacutácué achúmaca piwàwa píbáyawaná iwaliwa!

¹⁰ Picàlidacué píchawa yái báawéerica pimàníríca Wáiwacalí imàacaténacué iwàwawa píbáyawaná ícha. Yásí imànicuéca píri cayábèeri.

No juzgar al hermano

¹¹ Píacué nuénánáica, picácué pitàani báawèeri iyú píwaliwáaca. Pitànicaallicué báawèeri iyú áiba wenàiwica iwali, càita nacái báawacaallicué piicácani iwalíse yái imàníríca, càmitacué pimàni iyúwa Dios ichùllaná càinináanápínacué píicáyacacawa. Càmitacué piicáca Dios itàacái

cáimiétaquéri iyú, néese písáidacuéca báawaca piicáca Dios itàacái càiride iyúwa wawási canéerica iwèni. Quéwa pimànicaallicué càì, yá písáidacuéca piicáca piawawa càiride iyúwa cachàinírica Dios ícha, picàlidacáinácué càmitasa iwàwacutá pimànica càide iyúwa Dios itàacái íimáaná.

¹² Iyaca abéerita Dios, yái imàaquéerica walí itàacáíwa. Piwàwalicué nacái yái Dios imàaquéerica walí itàacáíwa, yácata nacái yúuwichàidéeripináca báawéeyéi wenàiwica, iwásèeripiná nacái áibanái wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Iná canáca yéewanácué pitàanica báawéeri iyú áiba wenàiwica iwali, abéericáináta Diosquéi yáaliéricawa wenàiwica íiwitáise.

Inseguridad del día de mañana

¹³ Siúcade péemiácué cayába piácué icàlidéeyéica càì: “Siúcade wàacawa áiba yàcalé írìculé, táwicha nacái. Yá wayamáapináca néesibàa abéeri camuí. Yá wamànipiná wàasu wawásiwa weedácaténá waliwa plata mamáalàacata”, càicué píimaca.

¹⁴ ¡Picácué càì píimaca, càmicáinácué píalíawa càinápinácaalí pichàbàanápináwa táwicha èeri! Canácata wéená iyéeri càiripináta cháí èeri írìcu. Càide iyúwa waicácaalí samànéeri achúmasíwata, néese yáta canácani, càita nacái wàyaca cháí achúma èerínata. Càmita wáalíawa càicaalínápiná wéetáwa.

¹⁵ Iwàwacutácué càì píimaca: “Wáiwacali iwàwacaalí wamànica càì, yásí wàyaca néesibàawa, wamànica nacái wawási”, càicué iwàwacutá píimaca.

¹⁶ Quéwa máinícué piwàwaca pitàanica canúmaséeri iyú, cachàinícáinácué piicáca piawawa. Báawaca meedá Dios iicáca yái cáimacáinácuéca piicáca piawawa.

¹⁷ Cawinácaalí yáaliéerica càinácaalí iwàwacutáaná imànica cayábéeri, néese càmicaalí imàni càì, yá imànica iyaca íbáyawanáwa.

5

Advertencias a los ricos

¹ ¡Péemiácué cayábani, piácué judío càasuíyéica càmiíyéica yeebáida Dios itàacái! ¡Píicháanícué, péemíanicawa nacái iwali yái báawéeri yúuwichàacáisi yàanéeripinácuécawa píwali!

² Yá báawapinácuéca píchani macáita piásu cawènírica. Cuwée iyáapinácuéca pícha píbàle cayábéerica.

³ Yá cayámipinácuéca píchani macáita yái piásu oroca, plata nacái. Cayàmicaalípinácué píchani, yásí macáita náalíacuéca piináwaná iwaliwa càmitacué piyúdàa catúulécaneéeyéi piásu plata iyúwa, yái plata cáininéericuécua piicáca. Yácué piásu cawèníri imáalàapinácuécawa pícha, néese piúwichàapinácuécawa cáiwíri iyú. Pidécuéca piwacáidaca madécaná cawèníri piásupináwa màléná èeri ípichawáise èeri imáalàacawa.

⁴ Piásu plata yáasáidapiná cabáyawanácuéca piáwa, yái plata càmiírìcuéca pía wenàiwica írì íbaidéeyéicatécué píri needácaténácué píri píbànacale iyacaná. Yái Wáiwacali cachàinírica náicha canánama, ichùulìerica nacái chènuníiséeyéi úwi, idéca yéemiaca catúulécaneéeyéi ícháanica írì, níái íbaidéeyéicuéca píri, nacháawàanácué piináwaná iwali, yá Wáiwacali yúuwichàidapinácué píawa.

⁵ Cháí èeri írìcu piyacuéca cayábéeri iyú, càasuíri iyú nacái. Pidèniacuéca macáita yái piwàwéerica casíimáicaténácué piwàwa. Pidécuéca piyáaca cadénama, yá walíibàacuéca pía càide iyúwa píraí walíibéeyéi nawalíibàidéeyéica cayábéeri yàacási iyú ípichawáise nanúaca nía. ¡Yá máinícué mawíénica piásu èeri Dios yúuwichàidacatáipinácué píawa càide iyúwa natécaalí píraí nanúacaténá nía!

⁶ Picàlidacuéca pichíwawa picháawàcaténá mabáyawanéeyéi iináwaná iwali, néese pinúacuéca nía, éwita càmicáanítacué napélia pía.

La paciencia y la oración

⁷ Quéwa, piácué nuénánáca yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái, píideniacué piúuwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú àta Wáiwacali yàanáacataléta. Péemiácué comparación: Yái íbànéerica íbànacalewa iwàwacutá icúaca mamáalàacata matuíbanáiri iyú àta idàbacataléta unía yúuwàacawa. Néese iwàwacutá icúaca quiríta àta unía imáalàacatalétawa àniwa yeedácaténá bñacalé iyacaná.

⁸ Càita nacái pícuácué mamáalàacata matuíbanáiri iyú, peebáidacué tàì íiméeri iyú nacái mawíénicáiná Wáiwacali yéenáíwaná yàanàanápiná.

⁹ Piácué nuénánáca, picácué pitàaní píríwáaca lúasi iyú, ípichaná Dios yúuwichàidacuéca píawa. Yá mawíénica Dios yàasu èeri yúuwichàidánápiná wenàiwica, càide iyúwa wenàiwica íbàlúacaalíwa capíi inúmalícu ípichawáise iwàlúacawa.

¹⁰ Píacué nuénánáica, iwàwacutácué piyaca càide iyúwa profetanái icàlidéeyéicaté tàacáisi Wacuèriná Dios inùmalcuíse. Yáté nàuwichàacawa Dios irípiná neebáidacáináté itàacái, quéwa nàideniàcaté nàuwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú.

¹¹ Wáaliacawa casímáica nía siúcáisede bàalutécáiná nàideniaca nàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú Dios irípiná. Píaliacuécawa Job iináwaná iwali. Satanás yáalimáidacaté iicáwani cachàiníri iyú. Ewitaté Job yúuwichàacáanítawa manuísíwata, càicáaníta iideniàcaté yúuwichàanáwa mamáalàacata; càmítaté iwènúada íwítáisewa Dios ícha. Píaliacué nacáíwa idécanáamité Job yúuwichàacawa manuísíwata, néeseté Wacuèriná Dios imànicaté irí cayábéeri manuísíwata, máinicáiná Dios iicáca wapualé, catúulécaná nacáí iicáca wía.

¹² Quéwa péemiàcué cayábani nuénánái yái tàacáisi máiníríca cachàini: Picácué píima “Báisi báisíwata, Dios yáaliéricawa”, picácué càí píima. Picácué nacáí càí píima capíraléeri càli ípidená iwali, càli ípidená iwali nacáí, càinácaalí áiba wawási ípidená iwali nacáí. Píimacaalícué “Báisíta”, iwàwacutácué báisíríca pitàacáica. Píimacaalícué “Càmíta”, iwàwacutácué báisíríca pitàacáica. Picácué píima: “Báisi báisíwata, Dios yáaliéricawa”, ipíchanácué Dios yúuwichàidaca píawa.

¹³ Aibanáicaalí péenácué yúuwichàacawa, iwàwacutá nasutáca níawawa Dios ícha. Aibanáicaalí casímái iwàwa, iwàwacutá nacántàaca casímáiri iyú Dios irí nàacaténá irí cayábéeri.

¹⁴ Aibacaalí cáuláica, iwàwacutá imáidaca ancianonái, níara icuèyéica wenàiwica yeebáidéyéica Jesucristo itàacái. Iwàwacutá imáidaca nía nasutácaténá irí Dios, napusúacaténá nacáí séenási ipùdálícu idècunitàaca nasutáca irí Dios Wáiwacali ípidená iwali.

¹⁵ Yá manuícaalí ancianonái íináidaca iwàwawa Dios iwali ichùnlianápiná cáuláiquéeri, náaliacáináwa Wáiwacali iwàwaca ichùnliaca cáuláiquéeri, yási ichùnliacawa yái cáuláiquéerica, yá Wáiwacali yeedápináca íchani, yái uláicáica. Cáuláiquéeri imànicaalíté ibáyawanáwa, yási Wáiwacali imàacaca iwàwawa ibáyawaná ícha.

¹⁶ Iná picáidacué píchawa yái báawéerica pimànírícuéca píriwáaca, písutáyacuéwa píchawáaca píimàcáanápínácué píwàwawa ícha yái píbáyawanácuéca. Néese písutácué píwaliwáaca Dios ícha ichùnlianápinácué pía. Cayábacaalí wáiwitáise Dios iicápiná, wàyacaalí nacáí machacáníri iyú, néese wasutácaalí wíawawa Dios ícha, yási Dios imànicuè walí cayábéeri manuísíwata.

¹⁷ Píwàwalícué càinácaalíté íyáaná Dios yàasu profeta ípidenéericaté Elías. Yácata abéeri asíali wanacáiri, quéwa Elías isutácaté Dios manuísíwata ipíchanáté unía yúuwàacawa, yéewacaténáté báawéeyéi wenàiwica nàuwichàacawa nabáyawaná ichùuliacawa. Yá máisiba camuí y medio canácaté unía; Dios imànicaté càide iyúwa Elías isutáaná ícha.

¹⁸ Néese Elías isutácaté Dios ícha àniwa unía yúuwàacaténáwa àniwa, yá yèepùca unía yúuwàacawa àniwa càli iwali, yèepùca bànacalé yàaca íyacanáwa.

¹⁹ Píacué nuénánáica, áiba péenácué iwènúadacaalí íwítáisewa Dios itàacái ícha, néese piyúudàacaalícué iwènúadaca íwítáisewa Dios irípiná àniwa, yá píimànicuéca píacawa cayábéeri manuísíwata.

²⁰ Péemiàcué cayábani, cawinácaalí iwènúadéerica áiba wenàiwica ibáyawaná íchawa, idéca icúaca cabáyawanéeri ipíchaná yéetácaawa méetáculé Dios ícha càiripináta. Yá nacáí Dios imàacapiná iwàwawa ibáyawaná manuírí ícha.

1 SAN PEDRO

Saludo

¹ Núa Pedro abéeri apóstol Jesucristo ibànuèrica nucàlidacaténá itàacái. Nutànàacué pirí cuyàluta piacué càmiíyèica iya yàasu cáli íinatawa, iyéeyéica Ponto yàasu cáli íinata, Galicia yàasu cáli íinata nacái, Capadocia yàasu cáli íinata nacái, Asia yàasu cáli íinata nacái, Bitinia yàasu cáli íinata nacái.

² Nutànàacué pirí cuyàluta, piacué Wáaniri Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicanápináwa càide iyúwaté íináidáanáwa bàaluité. Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo piwàwallculéué masacàacaténáacué imànica piíwítáise, yéewanápináacué píibaidaca abéerita Dios irípiná, pimànicaténáacué nacái càide iyúwa ichùllaná. Jesucristo íiraná imusúacatéwa ícha cruz íwali yéetáacalítéwa píchawalínáacué, piacué yeebáidéeyéica itàacái, íná Dios idéca imàacacué iwàwawa píbáyawaná ícha. Nusutacué Dios ícha píripínáacué imànínápináacué píri cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata, imàacáanápináacué nacái píyaca matuúbanáiri iyú.

Una vida de esperanza

³ Wàacué Dios irí cayábéeri, yái Wáiwacali Jesucristo Yáanirica. Dios idéca iicáca wapulé manuísíwata, íná idéca iwàlísàidaca wáiwítáise wadèniacaténá wacáuca wàlísàíwa chènuníseérica. Càita Dios idéca imànica walí cayábéeri Jesucristo imichàacáinátéwa yéetáacáisi ícha. Íná yéewa manuica wáináidaca wawàwawa idècunitàacá wacúaca Dios imànínápiná walí càide iyúwaté ímáaná.

⁴ Dios idéca iwàlísàidacuéca piíwítáise yàacaténáacué píri píasu cawèníripináwa chènuníseérica. Siúcáise Dios icúaca iyaca píripínáacué píasu cawèníri cayábéeri, càmirica yéewa áiba imàalàidacani càiripináta.

⁵ Peebáidacáináacué Dios itàacái, íná icúacuéca pía ichàini iyúwa, iwasàacaténáacué pía yàasu yúuwichàacáisi íchawa èeri imàalàacaalpináwa, càide iyúwaté íináidáanáwa imànínápináacué píri cayábéeri macáita naicápiná.

⁶ Íná yéewa casímáicuéca píwàwa siúcáise de éwitàacáwa cawàwanáta iwàwacutáacué piúuwichàacawa manuísíwata achúma èerínatàacá, manuiri yúuwichàacáisi iyú.

⁷ Péemiacué comparación: Nawasàaca oro ùlèeri quichái iyú needácaténá ícha macái wawàsi casaquèeri yéewanápiná masacàasiwaca yái oroca, cawènírica nacái, quírameníri nacái. Càita nacái yái piúuwichàanácuécawa yáalimáidacué iicáwa pía píasáidacaténáacué peebáidaca Jesucristo itàacái básíiri iyú. Píideniacaalícué piúuwichàanáwa matuúbanáiri iyú, yásí Dios iicácuéca peebáidáaná càiride iyúwa máiníri cawènica macái oro ícha, orocáini imàalàapínacáitawa meedá áiba èeriwa. Íná peebáidacaalícué Jesucristo itàacái tàí fíméeri iyú, éwitacué piúuwichàacáanítawa, yá Dios icàlidápináacué píináwaná cayábéeri iyúwa, imàacápináacué nacái píyaca cáimiétacanèeri iyú yáapícha, pícamaláná mèlumèlúri irícuwa, Jesucristo yàacaalpináwa nèese àniwa.

⁸ Cáininácuéca píicáca Jesucristo éwitacué càmicáanítàacáwa píde píicácani pítuí iyúwa. Càita nacái peebáidacuéca itàacái siuca, yái càmiricuécáwaca píicá, íná yéewa píyanídacuécáwa casímáiri iyú manuísíwata Dioscáiná idéca isímáidacuéca pía. Eeri múnaná càmita náalimá nacàlidacani natàacái iyúwa cánacué yéewaná casímáica pía.

⁹ Peebáidacáináacué Jesucristo, íná idéca iwasàacuéca pía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

¹⁰ Bàaluité Dios yàasu profetaná icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmallicúise néewáidacatéwa Dios itàacái íwali cachàiníri iyú náalícaténáwa càinápinácaalíté iyú wenàiwicanái yáalimá iwasàaca yáawawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Yáté nacàlidaca Dios itàacái ímèérica Dios imànínápinátécué píri cayábéeri mawèníri iyú.

¹¹ Bàaluité Espíritu Santo, Cristo ibànùèrica, imàacacaté Dios yàasu profetanái yáalíacawa Cristo yàanàanápináté, yúuwichàanápináté nacáíwa, iyáanápináté nacái cáimiétacanèeri iyú chènunírè icamaláná mèlumèlúri irícuwa Dios yáapícha icuacaténá macáita. Nèese profetanái néewáidacatéwa cachàiníri iyú náalícaténáwa cawínápinácaalí wenàiwicanái, yái wenáiwica Dios imàaquèericaté nacàlidaca íináwaná íwali píchawáiseté yàanàaca, càita nacái càicaalínápinácaalíté yéenáíwaná yàanàaca. Nèese profetanái náináidacatéwa mamàalàacata íwali náalícaténáwa càinácaalíté ímáaná yái tàacáisi Espíritu Santo imàaquèericaté nalí.

¹² Quéwa Dios imàacacaté profetanái náalíacawa càminápináté nàasu èeri pínatani yái tàacáisi Espíritu Santo imàaquèericaté nacàlidaca Dios inùmallicúise; nèese Dios imàacacaté náalíacawa yàacaté nalí tàacáisi píripínáacué iyéeyéipínacaté madécaná camuí náamiwáise. Pídecuéca péemíaca Dios yàasu apóstolnái icàlidáaná píri Cristo itàacái, ímèérica Cristo iwasàaca wenáiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Nacàlidacatécué píriní Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu Cristo ibànùèrica chènuníse. ¡Máini Dios yàasu àngelnái

chènuníseeyéi nawàwaca nàalíaca néemiaca càinàcaalí iyú Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha!

Dios nos llama a una vida santa

¹³ Iná pimichàidacué piíwítáisewa píináidacaténácuéwa cáalíacáiri iyú. Picácué picàma, néese piyacué cáimiétaquéri iyú, piicácaténácué píchawa cayába. Manuícué píináidaca piwàwawa Dios íwali picúacaténácué matuibanáiri iyú Dios imàniínápinácué piri cayábéeri mawèníri iyú Jesucristo yàanàacaalípiná àniwa.

¹⁴ Picácué pimàni píbáyawanáwa càide iyúwacué pimàniíná bàaluité ipíchawáiseté píalíaca Dios íwali. Néese peebáidacué Wáaniri Dios itàacái.

¹⁵ Piyacué mabáyawanéeri iyú, mabáyawanéericáiná yái Diosca imáidéericuécá pía.

¹⁶ Càité nacái profeta itànàaca Dios itàacái bàaluité; Dios íimacaté: “Piyacué mabáyawanéeri iyú, mabáyawanéericáiná núa”, íimaca yái Diosca.

¹⁷ Píalíacuéwa càmita Dios íicá abéeri wenàiwica íiwítáaná càiride iyúwa cayábéeri áibanái íicha, néese yùuwichàidapíná canánama báawéeyéi, íwalíise yái báawéerica namànírica. Iná píimacaalícué Dios íwali Wáaniricani, yá iwàwacutácué píaca iyéininá mamáalàacata idécunitáacá piyacuécá cháí èeri írícu.

¹⁸ Dioscáiná idéca iwasàacuécá pía íicha yái piíwítáise mica canéerica iwèni, yái píawirináimi íiwítáiseca. Píalíacuéwa máiniricaté cawènica Dios íríni yái iwasàanacatécué pía yàasu yùuwichàacáisi íichawa. Càmitaté ipáyaidani oro iyú, càmita nacái quírameníri plata iyú, yái wawáisi imáalèeripínácuwa.

¹⁹ Néese Dios iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa Cristo íiraná cawèníri iyú, Cristo yéetácáinátéwa iyúwa sacrificio wáichawalíná. Bàaluité Dios íchuulíaca yàasu wenàiwica nanúnápinaté cordero iyúwa sacrificio nabáyawaná íwalíisewa, yái oveja wálisáe cayábéeri, canéerita ísacáa. Càita nacái Cristo, yái cayábéerica íiwítáise, mabáyawanéeri nacái yéetácatéwa wáichawalíná yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha.

²⁰ Bàaluitésiwata èeri ipíchawáiseté, yáté Dios íináidacawa íbanúnápinaté Cristo yéetánápináwa èeri mìnáná íichawalíná. Cristo idéca yàanàaca malééná èeri ipíchawáise èeri imáalàacawa, iyúudáacaténácué pía.

²¹ Cristo idéca imàacacué peebáidaca Dios itàacái, yái Dios imichàidéericaté Cristo yéetácáisi íicha. Néeseté Dios imàacaca Cristo íyaca yáapícha chènuniré cáimiétacanéeri iyú, ícamaláná mèlumèlúiri írícuwa icúacaténá macáita. Càita peebáidacuécá Dios, picúacuécá píyaca nacái Dios imàniínápinácué piri cayábéeri.

²² Peebáidacuécá càide iyúwa íimáaná yái tàacáisi báisiíríca, íná Dios idéca masacàaca imànicuécá piíwítáise cáininácaténácué piicáca áibanái báisíiri iyú cawínácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, piicáanápinácué nía càiyéide iyúwa péenánáíwa Wáiwacali íwalíisená. Iná iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa mabáyawanéeri iyú, báisíiri iyú nacái, macáitacué pícháini iyúwa.

²³ Dios idéca iwálisáidacuécá piíwítáise pídènicaténácué pícaucawa chènuníseerica. Càmitacué Dios yàa pícauca imáalèeriwa càide iyúwacué píseèenáimi imàniínaté cháí èeri írícu. Néese yái Dios cáurica, càmirica imáalàawa, idéca iwálisáidacuécá piíwítáise itàacái iyúwa, yái tàacáisi peebáidéericuécá.

²⁴ Càité nacái profeta itànàacaté Dios itàacái íiméerica:

“Càide iyúwa masicái idaluériwa imáalàacaalíwa ráunamáita, càide iyúwa nacái íiwíchi yúuwàacaalíwa masicái íicha, càita nacái wía wenàiwicaca canánama: Ewita càasuíyéicaalí wía, cáalíacáiyéicaalí wía nacái, càicáaníta wàyacáita malééná èerita cháí èeri írícu.

²⁵ Quéwa Wáiwacali itàacái íyaca càiripínáta”, càité íimaca yái profetaca. Yái Wáiwacali itàacái, yácata tàacáisi nacálidéericatécué piri píalíacaténácuéwa Jesucristo iwasàacuécá pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

2

¹ Iná piúcacué píchawa piíwítáise báawéerimiwa macái íiwítáaná, macái chìwái nacái, macái nacái pucháibáanácué piíwítáiseca, yá nacái macái báawáanácué piicáca áibanái nàasu cawèníri íwalíise, yá nacái macái báawéeri tàacáisi íiwítáaná pícalídeericuécá áibanái íwali.

² Péemiacué comparación: Máini quírasíiná ícutáca íinisi yáawamita nachàiniadacaténá naináwa. Càita nacái iwàwacutácué péewáidacawa Dios itàacái íwali cachàníri iyú, yái machíwéeri tàacásica, pícháiniadacaténácué piíwítáisewa Dios íwali, àta Jesucristo yàanàacataléta íwasàacaténácué pía macái báawéeri íicha.

³ Càita iwàwacutácué péewáidacawa Dios itàacái íwali píalíacáinácuéwa báisíiri iyúcani Wáiwacali íicaca wapualé manuísíwata.

Cristo, la piedra viva

⁴ Abédanamacué pimànica píiwitáisewa Wáiwacali yáapicha mamáalàacata. Péemiacué comparación: Aibanái imàniyéicaté iba icapèená, náucacaté náichawa abéeri iba canácáinaté iwèni naicácani. Càita nacái abénaméeyéi èeri m̀nanaí caná iwèni naicáca Wáiwacali, quéwa Dios idéca íbal̀ludacani iyúwa abéeri cachàiníri náicha canánama. Yái Wáiwacali, càicanide iyúwa manuiri iba cáuri Wáiwacali yàacáiná wacáuca càmfiri imáalàawa.

⁵ Píacatacué càiyéide iyúwa cáuyéi íba, piacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Dios idéca iwacáidacuéca pía irípináwa. Càicuéca píade iyúwa manuiri templo cayábéeri, Dios imànírica icapèepináwa, Espíritu Santo iyacaténá iricu. Dios idéca masacáaca imànicuéca píiwitáise píibaidacaténacué abéerita irípiná càide iyúwa sacerdotenái mabáyawanéeyéi, isutéeyéica Dios ícha áibanái irípiná, pimànicaténacué nalí cayábéeri nacái, pimàacacaténacué nacái píawawa Dios irí, piacaténacué irí cayábéeri nacái. Yácata sacrificio Dios iwàwéericuéca pimànica irípiná píiwitáise cayábéeri yáapichawa. Yá casímáipínacué Dios íicáca píasu sacrificio píyacáinacué abédanamata Jesucristo yáapicha, yái yéetéericatécué píchawalíná píbáyawaná íwalíse.

⁶ Aiba profeta itànàacaté càiri tàacáisi bàaluité Dios inùmalicuíse. Dios íimacaté: “Càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí cayábéeri íba manuiri idàbacaténá imànica capli dàalanama, càita nacái nubànùpiná israelitanái iríwa nacuèrinápiná, níai iyéeyéica Jerusalén iyacaléná iricu, áibaalí ípidenéeri Sión. Máini cayábéeri íiwitáise yái nacuèrinápináca nubànùèripináca nalíwa, máini nacái nàasu wenàiwicanái iwàwacutácani. Càicanide iyúwa cayábéeri íba manuiri, máiníri iwàwacutácawa nacái capli irípiná, yái íba wenàiwica needéerica nadàbacaténá namànica capli. Cawinácaalí yeebáidéeyéipínaca itàacái, yái nacuèrináca, càmita achúma nawàwa neebáidáaná íwalísewa, numànipinácáiná nalíwa macáita càide iyúwaté nùumáaná nalí”, càité íimaca yái Diosca.

⁷ Máinicué cawènica píri yái íbaca, yái Jesucristoca, piacué yeebáidéeyéica itàacái, quéwa Dios imànipiná cachàiníri iyú áibanái irí càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái càide iyúwa yàasu profetanái itànàaná Dios itàacái bàaluité. Náimaca:

“Níai imàniyéicaté iba icapèená, náucacaté náichawa abéeri íba, canácáinaté iwèni naicácani.

Quéwa siúcade máiníri iwàwacutácawa capli irípiná yái íba náuquéericaté”, íimacaté yái profetaca ícalidacaténáté Jesucristo íináwaná.

⁸ Càita nacái áiba profeta itànàacaté Dios itàacái Jesucristo íwali. Íimacaté:

“Aibanái càmitapíná neebáida itàacái, calúapíná nacái naicácani”,

cài íimaca yái tàacáisica. Siúca báawaca naicáca Jesucristo càmicáiná neebáida Dios itàacái. Yá Dios yúuwichàidapíná níawa càide iyúwaté íináidáanáwa bàaluité.

⁹ Quéwa Dios idéca yeedácuéca pía yéenibepináwa, íná yéewa càicuéca píade iyúwa abéeri wenàiwica yàawiria. Wacuèriná Dios idéca imàcacué pía sacerdotenáipíná, píibaidacaténacué irípiná, písutácaténá Dios ícha wenàiwicanái irípiná, piacaténacué nacái cayábéeri Wacuèriná Dios iríwa. Càicuéca píade iyúwa abéeri càli néeséeyéi mabáyawanéeyéica, Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicapínáwa íbaidéeyéipíná abéerita Dios irípiná. Càita Dios idéca imànicuéca píri yéewanápinacué picálidaca íináwaná íwali idéca imànica madécaná cayábéeri íchàini manuiri iyúwa, yái Dios imáidéericatécué pía catéeri ícha, yái píbáyawanáca pimàníricatécué càmicaalíté píalíia Dios íwali. Dios idéca imáidacuéca pía amalácaténacué imànica píiwitáise yéewanápinacué píyaca Dios icamalá iricu, náapicha macáita yáaliyéica Dios íwali.

¹⁰ Bàaluité píyacuéca càide iyúwa canéeyéi yàawiria, quéwa siúcade Dios icuèyéicuéca pía. Bàaluité càmitacué píalíiwa Dios íicáca píupalé, quéwa siúcáise de píalíacuéwa Dios íicáca píupalé manuísíwata.

Vivan para servir a Dios

¹¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, nusutacué píicha wawàsi manuísíwata píicánápinacué píawa iyúwa wenàiwica yèepuníyéicawa déeculé yàasu càli íichawa, idècunitàacá píyacuéca cháí èeri iricu, yacáinacué píasu càli iyaca chènuniré. Picácué pimàni báawéeri càide iyúwa píiwitáise bàalúisàimi iwàwáaná, yái píiwitáise imàníricuéca ùwicái píípunita, ípíchanacué pícaláacawa Dios ícha.

¹² Píacué machacàníri iyú cháí èeri iricu yéewanápiná áibanái càmiyéica yeebáida Dios naicáca yái cayábéerica pimàníricuéca. Siúca nataanicué píwali báawéeri iyú càide iyúwacué pídeca nacáicaalícué pimànica píbáyawanáwatá. Quéwa pimànicaalícué cayábéeri siúcade, yásí áibaalípiná nàapínaca Dios iri cayábéeriwa Dios yéemlacaalípiná èeri m̀nanaí íináwaná íwali càinácaalíté namànírica, càinácaalíté nacái nàyaca.

¹³ Pimànicué càide iyúwa nachùullanacué pía, macáita icuèyéicuéca píasu càli, píasáidacaténacué cayábéeri íiwitáise yái Wáiwacalica. Peebácué itàacái yái náiwacalínaca icuèricuéca píasu càli.

¹⁴ Pimànicuè càide iyúwa nachùullanácué pía, níara gobernadornái náiwacaliná ibànuèyéicuéa pialalé nacapèedáidacaténá báawéeyéi íiwitáise, namànicaténá nacái áibanái irí cáimiétaquéeri iyú, cawinácaalí imàníyéica cayábéeri.

¹⁵ Dios iwàwacáinácué pimànica cayábéeri, yéewanápinácué càmita náalimá nacháawàaca piináwaná iwali, áibanái máiwitáiseyéica càmiyéica iwàwa yáaliacawa.

¹⁶ Báisíta pidèniacuè abéerita Píiwacali chènuníisérica, yái iwáséericatécué pía báawéeri íicha. Quéwa càmita Wáiwacali iwásáacué pía pimànicaténácué pibáyawanáwa meedá. Néese pimànicuè abéerita càide iyúwa Dios ichùullaná, yàasu wenàiwicacáinácué pía.

¹⁷ Piicácué macái wenàiwica cáimiétaquéeri iyú. Cáininácué piicáca macái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, níacáinácué péenánáica nía Wáiwacali iwaliséná. Piacué Dios icáaluiná. Piacué nacái íimíétacaná yái wenàiwica icuèricuéca piasu cáli.

El ejemplo del sufrimiento de Cristo

¹⁸ Piacué áibanái yàasu wenàiwicaca, íibaidéeyéica mawèníri iyú. Peebáidacué píiwacali itàacáíwa cáimiétaquéeri iyú, càmita abéta níai ichùuliyéicuéca pía éeréeri iyú, néese nía nacái báawéeyéica íiwitáise, imàníyéicuéca piri báawéeri.

¹⁹ Cayábaca Dios iwàwa iicáca piideniacuéca yùuwichàacáisi matuñbanáiri iyú mabáyawanácaalícué pía, piùwichàacaalícuéwa càì písímáidacaténá Dios.

²⁰ Quéwa pimànicaalícué pibáyawanáwa, néese piideniacalícué piùwichàanáwa matuñbanáiri iyú nàuwichàidacaalícué pía, néese càmitacué cawèni Dios iicáca piùwichàanáwa, cabáyawanácaalícué pía meedá. Quéwa nàuwichàidacaalícué pía iwalise yái cayábéerica pimànírira, néese piideniacalícué piùwichàanáwa matuñbanáiri iyú, yásí cawènica Dios iicácué piùwichàanácawa.

²¹ Yácáiná Dios imáidacatécué pía piideniacaténácué piùwichàanáwa matuñbanáiri iyú nàuwichàidacaalícué pía iwalise yái cayábéerica pimànírira. Cristo yùuwichàacáinatéwa píchawalínácué yásáidacaténácué piri iwàwacutácué pimànica càide iyúwaté Cristo imàníná.

²² Canácatáita Cristo imànité íbáyawanáwa, canásíwata. Càmitaté ichíwáida wenàiwica, íibatàa abéeripináta.

²³ Nacuúsacaté náichawani báawéeri iyú, quéwa càmitaté itàani báawéeri iyú nalí. Nàuwichàidacaté Cristo, quéwa canátaté íbáulianá nía. Néese imàacacaté yáawawa Dios irí mamáalàacata, yái yùuwichàidéeripináca báawéeyéi wenàiwica machacàníri iyú.

²⁴ Cristocata yái itéericaté iwaliwa wabáyawaná yùuwichàanápinátéwa wabáyawaná iwalise iiná iyúwa cruz iwali. Yáté Cristo yéetácatéwa wáichawalíná wabáyawaná iwalise, yéewanápiná wamàacaca wáichawa yái báawéerica wamànírira. Càité Cristo yéetácawa yéewanápiná wáyaca machacàníri iyú Dios iicápiná. Nacapèedáidacaté Cristo cabèesi iyú báawanama ípíchawáiseté natátacani cruz iwali. Inácué Cristo icháuná iwalise idéca píiwitáise ichùniacawa pibáyawaná íichacuéwa.

²⁵ Quéechatécáwa piméeràacatécuéwa méetáuculé Dios íicha càide iyúwa ovejanái iméeràacaaliwa canéeyéica icuèriná. Quéwa pídecuéca piwènuadaca píiwitáisewa Cristo irípiná yái icuèricuéca píiwitáise cáininéeri iyú càide iyúwa pastor icúacaalí yàasu ovejanáíwa.

3

Cómo deben vivir los casados

¹⁻² Càita nacái piácué inanái caníríyéica, pimànicuè càide iyúwa piníri iwàwáaná. Yásí níara abènaméeyéi càmiyéicacatáacáwa yeebáida Jesucristo itàacái nawènuadapiná irí náiwitáisewa, éwitacuè càmicáníta pialáa nía báawanama, naicacáiná pimànícuéca cayábéeri, piyacaalícué machacàníri iyú nacái piníri yáapichawa pìacaténácué íimíétacaná càide iyúwa Dios ichùullanácué pía.

³ Piacué inanái caníríyéica, picácué máini píináidáanicawa iwali càinacaalícué iicacánáwa. Picácué máini píchùníaca piwita íbáináwa cawèníri iyú. Càita nacái picácué máini picúada píwaliwa oroírí tùlìquìchi cawènírica. Picácué nacái máini picutáca pibàlepináwa máiníri cawènica.

⁴ Néese píchùníacuè cayába píiwitáisewa piwàwalicúsewa. Picácué cachàini piicáca píawawa áibanái íicha, néese pimànicuè áibanái irí éeréeri iyú. Yásí casíimáicuè Dios iicáca píiwitáise càiride iyúwa wawási cayábéeri iicacánáwa, càimíri imáaláawa.

⁵ Càité nacái inanái namànica bàaluité, Dios yàasu wenàiwicaca. Nachùníacaté náiwitáisewa cayábéeri iyú nawàwalicúsewa bàaluité, yáté cawènica Dios iicáca náiwitáise. Manuicaté náináidaca nawàwawa Dios iwali imànínápináté nalí cayábéeri càide iyúwaté íimáná nalí. Namànicaté nacái càide iyúwa nàacawéeri iwàwáaná.

⁶ Càité Sara imànica, úái Abraham ínuca. Umànicaté càide iyúwa Abraham iwàwáaná. Yáté úumaca iwali “nuíwacali”. Yá càicuéca píade iyúwa Sara íidunái pimànicaalícué cayábéeri piacawéeri íríwa, càmicaaalí nacái cáalu piácué.

⁷ Càita nacái piacué aslanái cáinuíyéica. Piyacué pínu yáapichawa cáallacáiri iyú. Peedacué úasupiná piacaténacué uímiétacaná. Pimànicué càí ulí cayábéeri cáallacáiri iyú càmicáiná cachàini úa càide iyúwacué cachàiníná pía. Piacué uímiétacaná nacái Dioscáiná idéca imànica ulí cayábéeri mawèñiri iyú yàcaténá ucáuca càmliri imàlàawa càide iyúwa imàninacué piri. Piacué uímiétacaná yéewanápiná Dios yeebácuéca piri pisutáanacué lícha.

Los que sufren por hacer el bien

⁸ Siúcade péemiacué cayába, macáitacué pía. Abédanamacué pimànica píwítáisewa píapichawáaca, píicáyacacaténacuéwa catúulécanéeri iyú, cáininéeri iyú nacái, abémisanacáinacué pía Wáiwacali íwalísená. Piicacué pipualéwáaca. Picacué cáimacái piicáca píawawa áibanái lícha.

⁹ Picacué pimàni irí báawéeri cawinácaalí imànírícuéca piri báawéeri. Picacué nacái picuísani éwita icuísacaalícué pía. Néese pitáanicué irí cayábéeri iyú, pimànicué irí cayábéeri nacái, Dioscáiná imáidacatécué pía imànicaténacué piri cayábéeri.

¹⁰ Càité áiba profeta idéca itànáaca Dios itàacái:

“Píwàwacaalí piyaca manùba èeri casímáiri iyú, yá iwàwacutá picúaca pinènewa pitáanicáicha báawéeri itàacáisi, picúca nacái pinùmawa ipichaná picàlidaca pichíwawa.

¹¹ Píwènúada píwítáisewa báawéeri lícha, yá pimàni cayábéeri. Píalimáida macáisi pichàini iyúwa píyacaténá matulbanáiri iyú áibanái yáapicha; picacué pipéilia nía.

¹² Yácáiná Wacuèriná Dios icúaca wenàiwica iyéyéica machacàniri iyú Dios iicápiná, yeebá nacái nasutáaná lícha; quéwa Dios yúuwídeca imànica wenàiwica imàníyéica íbáyawanáwa”, ímaca yái Dios itàacáica.

¹³ Batéwa macái wenàiwica cayába naicápinacué píawa pimànicaalícué cayábéeri mamáalàacata, yá càmitacué nàuwichàida píawa.

¹⁴ Quéwa éwita nàuwichàidacaalí píawa íwalíse yái cayábéerica pimànírícuéca, càicáaníta Dios imànipínacué piri cayábéeri. Picacué cáalu pía píuwidenái líchawa. Picacué nacái achúma píináidacawa píwàwawa.

¹⁵ Néese piacué Píiwacali Cristo icàaluínináwa macáisi píwàwalcúisewa. Aibanáicaalícué isutá yéemíawa pía càinácaalí peebáidéerica, yá picàlidacué nalí Jesucristo ináwaná, yái peebáidéerícuéca itàacái. Picàlidacué nalíni cáimíetaquéeri iyú, éeréeri iyú nacái.

¹⁶ Pimànicué cayábéeri, yéewanápiná áibanái itànicaalícué píwali báawéeri iyú peebáidacáinacué Cristo itàacái, yásí báica nía natàacái báawéeri íwaliwa, pimànicáinacué abéerita yái cayábéerica.

¹⁷ Pimànicaalícué píbáyawanáwa, yásí píuwichàapínacuéwa píbáyawaná ichúuliacawa. Quéwa caná iwèni Dios iicá yái píuwichàanacuécawa cabáyawanáicáinacué pía meedá. Quéwa Dios imàacacaalícué áibanái yúuwichàidaca pía íwalíse yái cayábéerica pimànírícuéca, yásí máini cawènica Dios iicácuéca píuwichàanáwa, càmicáinacué cabáyawaná pía.

¹⁸ Yácáiná Cristo nacái yúuwichàacatéwa mabáyawanéeri iyú. Cristo yéetacatéwa wáichawalíná wabáyawaná íwalíse, abé yáawiríata, néese càmita quirínama yéetacáwa. Cayábéericaté íwítáise yái Cristoca, quéwa càicáaníta yúuwichàacatéwa wáichawalíná, wía báawanaméyéica itecaténá wía Dios yàatalé, yéewanápiná nacái cayábaca wáapicha Dios. Yéetacatéwa càide iyúwa wenàiwica, quéwa cáucaté iwàwa cáuri mamáalàacata.

¹⁹ Néese idécanaamité Cristo yéetacáwa, yaté yáacawa iwàwa cáuri iyú yàcaténaté iicáca infierno írículé icálidacaténaté nalí itàacáisi, níara yéetéyéimicawa báawéyéica íwítáise nadacuèyéica presoíri iyú.

²⁰ Níacata càmfíyéicaté yeebáida Dios itàacái bàaluité Noé yàasu èerimé. Idécunitàacá Noé imànicaté arca, yái manuiri lancha nacáirica, yaté Dios idécuníacawa quiríta nawènúadacaténaté náiwítáisewa báawéeri lícha, níara èeri mínanáca. Ochocaté namanúbaca níái Noénáica yeebáidéeyéicaté Dios itàacái nawàlúacaténatéwa arca írículé, yá cáucaté nía manuiri yéesacái lícha, inuéricaté áibanái èeri mínaná canánama.

²¹ Yái yéesacái ímáanáca càicanide iyúwa wabautizáanáwa úní yáaculé, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càide iyúwaté arca iwasáanaté Noénái úní yéesacái lícha, càita nacái Jesucristo iwasáaca wía Dios yàasu yúuwichàacáisi lícha weebáidacaalí Jesucristo itàacái wabautizacaténáwa úní yáaculé. Jesucristo yáalimá iwasáaca wía imichàacáinátéwa yéetacáisi lícha. Yái wabautizáanácawa, càmita ímáaná wàapídadáita wáichawa meedá, néese ímáanáca wasutáca Dios lícha wawási imàacáanápiná iwàwawa wabáyawaná lícha, íchàiniadacaténá wía nacái yéewanápiná wàyaca machacàniri iyú Dios iicápiná.

²² Jesucristo imichàacatéwa chènuniré, yá iyaca siúcáise de Dios yéewápuwáise icúacaténá macáita Dios yáapicha, macáita ángelnái, macáita demonio íwacanánái nacái icuèyéica yàasu cáliwa chènuníseyéi, cháí èeri írícu nacái.

4

Servir según los dones recibidos de Dios

¹ Cristo yuwichàacatéwa iiná iyúwa, iná càita nacái iwàwacutácué pichùniaca píiwitáisewa yéewanápinácué màulenáca pía piùwichàacaténáwa Cristo irípiná matulbanáiri iyú. Wàuwichàacaalíwa wainá iyúwa Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái, yásí chuica wáicha wabáyawaná, yái wáiwitáise bàaluisáimi cabáyawanéerica.

² Néese idécunitàacá piyácuéca cháí èeri irícu, yá pimànipinácué càide iyúwa Dios iwàwáaná, càimírítacué càide iyúwa píiwitáise bàaluisáimi iwàwáaná.

³ Bàalutit piúcacatécué madécaná èeri pimànicaténácué càide iyúwa èeri mìnáná imàniná càimíyéica yeebáida Dios itàacái. Pimànicatécué báawéeri macái íiwitáaná mamáalàacata mabáiníiri iyú áibaná yáacuésemi. Pimànicatécué nacái piiná iyúwa yái càimíríca Dios íbatàa wenáiwica imànica. Picàmacatécué nacái manuiri fiesta irícu, piyáacalítécué piyáacaléwa manuí máiwitáiseeri iyú áibaná yáapícha icàméeyéicué píapícha báawanama, imàníyéicátécué píapícha nacái máini báawéeri wawási nainá iyúwa piacaténácué ídolo icàaluíniná, níai cùwáiná yéenáiwanáca.

⁴ Siúcacué piacawéeyéiná bàaluisàna náináidacawa naicáidacuéca píri, natàanicué nacái píwali báawéeri iyú càmicáinácué quirínama piacawéeridaca nía namànicaalí nabáyawanáwa manuísíwata máaléquéeri iyú.

⁵ Quéwa áiba èeriwa iwàwacutápiná nabàlùacawa Dios ípunita, yái Dios icàlidéeripiná iwàwacutáaná nàuwichàacawa nabáyawaná ichùullacawa, macáita báawéeyéi, níai cáuyéicáwaca, nía nacái yéetéeyéimicawa.

⁶ Níai yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái cháí èeri irícu néemíacaté yái cayábéeri tàacáisca yéewanápinaté nadèniaca nacáucawa càimíri imaalàawa Dios yáapícha, éwítaté iwàwacutácaánita néetácawa càide iyúwa macái èeri mìnáná.

⁷ Siùca mawiénicani yái èeri imáalàanápínacawa. Iná picùacué píawawa cayába pisutácaténácué píawawa Dios ícha càimíetaquéeri iyú iyúwa cáaliacáiyéi.

⁸ Máini iwàwacutácué cáinínaca piicáyacacawa. Cáinínacaalí waicáca áibaná, yásí wamàacaca wawáwawa nabáyawaná ícha, càiníacaalí báawéerica namàníríca wáli, yéewanápiná nacái Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha.

⁹ Peedácué píataléwa áibaná wenáiwica casímáiri iyú, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Picácué calúa pía íwalíse, néese piyúdàacué wenáiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nèepunícalaalíwa déeuculé nacapèe íchawa.

¹⁰ Dios idéca imàacacué píri chàinisi abéechúanaméeri iyú pimànicaténácué píibaidacaléwa Dios irípiná. Dios imàacacué píri píasu cawèníiri nacái, càide iyúwa iwàwáanácué imàacaca píriini, yéewanápinácué piyúdàayacacawa. Iná pimànicué cayábéeri píriwáaca càide iyúwa Dios ichàiniadàanácué pía.

¹¹ Picàlidacaalícué Dios itàacái, picàlidacué nalíni càide iyúwa Dios itàacái ímáaná. Piyúdàacaalícué áibaná, piyúdàacué nía càide iyúwa Dios imàacáanácué píri chàinisi. Càiníacaalícué píimàni, píimànicué macáita machacàníiri iyú, mabáyawanéeri iyú nacái yéewanápiná áibaná wenáiwica neebáidaca Jesucristo itàacái naacaténá Dios íri cayábéeri. Jesucristo icùapíná macáita càiripínáta íiwitáise cachàiníiri iyúwa, icànéerica mèlumèlúiri iyú chènuniré. Báisíta, amén.

Sufrir como cristianos

¹² Píacué nuénáná cáininéeyéica nuicáca. Manuiri yuwichàacáisi idéca yàanàca píwalícué. Picácué píináidawa manuísíwata piicáca yái manuiri yuwichàacáisica yáalimáidéerícuéca íicáwa pía càide iyúwa quichái masacàacaalí imànica oro, yáasáidacaténá asáisi báisícaalícué peebáida Cristo. Picácué píináidawa càimínápínácué iwàwacutá piùwichàacawa.

¹³ Néese casímáicué píwàwa manuísíwata píalimáicáinácué píideníaca piùwichàanáwa Cristo irípiná càide iyúwa Cristo ídeníanaté yuwichàanáwa, yéewanápinácué piyanídacawa cachàiníwaná Cristo yàanàacaalípiná cachàiníiri iyú, icamaláná mèlumèlúiri irícuwa, icúacaténá macáita íiwitáise cachàiníiri iyúwa.

¹⁴ Casímáipínácué píwàwa áibaná itànícaalícué píwali báawéeri iyú íwalíse yái peebáidàanácuéca Cristo itàacái. Yá casímáipínácué píwàwa yácáiná Espíritu Santo yàacawéeridacuéca pía mamáalàacata icúacaténácué píiwitáise Dios ichàini manuiri iyú.

¹⁵ Càmita nutàani yuwichàacáisi íwali yàanèerica èeri mìnáná íwali inuéyéica wenáiwica, nía nacái cayéedéeyéica, nía nacái imàníyéica báawéeri áibaná íri; nía nacái máiníyéica iwàwaca isutáca yéemíawa áibaná yáasu tàacáisi íwali.

¹⁶ Quéwa piùwichàacaalícuéwa íwalíse yái peebáidàanácuéca Cristo itàacái, picácué báí pía íwalíse, néese pía Dios íri cayábéeri náaliacáinácué píwali Cristo yáasu wenáiwicaca pía.

¹⁷ Idéca yàanàca nàasu èeri Dios idàbacatáipínáta yuwichàidaca èeri mìnáná nabáyawaná íwalíse. Quéechacáwa Dios yuwichàida wía siùca, wía Dios yéenibeca. Dios idéca idàbaca

imàacaca wàuwichàacawa càide iyúwa wenàiwica icapèedáidacaalí yéenibewa, iná yéewa wáallàcawa máinipíná cachàiniwanáí Dios yúuwichàidaca èeri mìnánáí manuísíwata, caw-inàcaalí càmíyeyéica yeebáida Dios itàacái.

¹⁸ Iwàwacutá wàuwichàacawa manuísíwata cháí èeri írìcu, éwita Dios yàasu wenàiwicacáaníta wía, Dios yéewáidacáiná wía yúuwichàacáisi iyú áta wàacatalétawa èeri lícha. Iná wáallàcawa Dios yúuwichàidáanapíná cabáyawanéeyéi wenàiwica càiripínáta, cawínàcaalí nacáí báawéyeyéica iicá Dios.

¹⁹ Iná wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, Dios iwàwacaalí wàuwichàacawa Cristo írípíná, yá iwàwacutá wamànica cayábèeri mamáalàacata, wamàacacué nacáí wíawawa Dios icápi írìculé icùacaténá wía, yáí Dios idàbéericaté wía, imànírìpínáca nacáí walí càide iyúwaté límáaná.

5

Consejos para los creyentes

¹ Siúcade nuwàwaca nùalàacuéca pía píacué ancianoca icuèyeyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwacáidayaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca. Ancianoca núa nacáí càide iyúwacué pía. Nuicácaté Cristo yúuwichàacawa cruz ìwali, yá nucàlidaca iináwaná ìwali. Néese Cristo yàanàpínácaalí àniwa icamaláná mèlumèluíri írìcuwa, yásí wàyapíná Cristo yáapicha cáimiétacanéeri iyú, wacùacaténá yáapicha macáita.

² Píacué ancianoca, picùacué Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, níara wenàiwica Dios imàaquéeyéicuéca picùaca. Péewáidacué nía, picùacué nía cáininéeri iyú càide iyúwa pastor icùacaalí yàasu ovejanáíwa. Picùacué nía casímáiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Píacué ancianoca, picácué picutá madécáná plata. Néese píubaidacué Dios írípíná picùacaténácué yéenibe cayába macáí pichàini iyúwa piwàwalicuésewa.

³ Picácué pichùulia nía cachàiníri iyú; picácué piwàwa náiwacalìcuéca pía, níái Dios imàaquéeyéicuéca picùaca. Néese picùacué nía cayábèeri iyú, piyacué nacáí machacàiníri iyú Dios iicápiná, píasáidacaténácué nalí càinàcaalí Dios iwàwáaná nàyaca.

⁴ Yá áibaalípíná Wáiwacali yàanàpíná, yáí Wáiwacalisíwaca, wía ancianoca icuèyeyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càide iyúwa pastor icùacaalí yàasu ovejanáíwa cáininéeri iyú. Wacùacaalí nía cayábèeri iyú, yásí Wáiwacali yàapíná walí wàasu coronawa càmíri imáalàawa, wáiwita ìwalírìpíná, yá wàyapíná Wáiwacali yáapichawa icamaláná mèlumèluíri írìcu càiripínáta, cáimiétacanéeri iyú, wacùacaténá macáita yáapicha.

⁵ Càita nacáí píacué càmíyeyéica máini béeyéi, píacué ancianonáí límiétacaná, níái icuèyeyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Pimànicué nacáí càide iyúwa nàalàanúcué pía. Píacué píimiétacanáwáaca piyúudàayacacuéwa, picácué cáimacáí piicáca píawawa, càide iyúwa Dios itàacái límáaná, abèeri Dios yàasu wenàiwica itànéericaté:

“Dios yúuwidaca imànica wenàiwica icàlidéeyéica iináwanáwa càmítasa nawàwacutá Dios, quéwa Dios imànica cayábèeri mawèníri iyú nalí cawínàcaalí yáaliéyeyéicawa nawàwacutáca Dios iyúudàaca nía”,

ímaca yáí Dios itàacáica.

⁶ Iná píacué Dios icàaluíná, yáí cachàinírìca náicha canánama; pimànicué nacáí càide iyúwa ichùullanácué pía. Picácué máini cachàini piicáca píawawa Dios iicápiná, picácué máini cáimacáí piicáca píawawa. Néese áibaalípíná yàanàcatáipínátacué péenáíwaná, èeri imáalàapínácaalíwa, yásí Dios imànicué píri cayábèeriwa wenàiwicanáí iicápiná.

⁷ Picàlidacué Dios írì yáí cáaluúnácuéca píináidacawa, néese manuícué píináidaca Dios ìwali, píibàacué piwàwawa iwéeré, Dioscáiná iwàwalìcuéca pía mamáalàacata, icùacuéca nacáí pía.

⁸ Picùacué cayába píawawa cáaliácáiri iyú ipíchanácué pimànica píbáyawanáwa. Piicácué píichawa cayába ipíchanácué piùwìde Satanás yáalimáidaca pía, piwènuadacáichacué píiwitáisewa Dios lícha. Satanás, yáí icháawáidéerica waináwaná ìwali, yèepunícawa yáalimáidaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, imàacacaténá nacalàacawa Dios lícha càide iyúwa león cháwi nacáiri caluérica yèepunícaalíwa, lícháanica, canàicáináni, icutáca iyáapínáwa wenàiwica.

⁹ Peebáidacué Jesucristo itàacái cachàiníri iyú, yéewacaténácué píbàlùacawa tàì ímèeri iyú Satanás lípunita, ipíchanácué piwènúada píiwitáisewa Dios lícha. Càmitacué pía abéta yúuwichàawa Cristo írípíná. Néese péenánácué iyéeyéica macáí cáli íinata imanùbaca, nàuwichàaca nacáíwa siúcata Cristo írípíná càide iyúwacué piùwichàanáwa, neebáidacáiná itàacái.

¹⁰ Quéwa idécánámicué piùwichàacawa Cristo írípíná achúma èerita, yásí Dios ichàimiadacué píiwitáisewa cayábèeri iyú peebáidacaténácué Jesucristo itàacái macàaluínáta tàì ímèeri iyú cachàiniwanáí mamáalàacata. Yáí Diosca, yácata yáí cáininéerica iicáca wía manuísíwata, imáidacaté wía wàyáanapíná abédanamata Jesucristo yáapicha, wacànacaténá mèlumèluíri iyú yáapicha càiripínáta Dios icamaláná írìcu chènùniré.

¹¹ Wàacué Dios irí cayábéeri icùapinácáiná macáita càiripináta ichàini manuírí iyúwa. Báisíta, amén.

Saludos finales

¹² Nubànùacué pirí yái achúméerína cuyàlutaca Silvano yáapicha, áibaalí ípidenéerica Silas, yái wéénàsàirica yeebáidéerica Jesucristo itàacái. Manuúca nuínáidaca nuwàwawa Silvano ìwali imàninápiná cayábéeri càide iyúwa nusutáaná ícha. Nudéca nutànàacuéca pirí yái cuyàlutaca nùalàacaténácué pía éeréeri iyú, nucàlidacaténácué pirí nacái Dios idéca imànicuéca pirí cayábéeri mawèníri iyú yáasáidacaténá cáininácuéca iicáca pía báisíri iyú. ¡Peebáidacué itàacái mamáalàacata cachàiníri iyú!

¹³ Níái iyéeyéica cháí Babilonia ìyacàlená irícu yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, Dios yeedéeyéica yáasunáipináwa càide iyúwa yeedáanácué pía, nawàwalicué pía. Càita nacái Marcos yái nuiquéerica càiride iyúwa nuíriwa iwàwalicué nacái pía.

¹⁴ Pitàidáyacuéwa cayábéeri iyú càide iyúwa abémisana. Nusutácué Dios ícha pirípinácué imàacáanápínácué pìyaca matuúbanáiri iyú, píacué Cristo yàasu wenàiwicaca.

2 SAN PEDRO

Saludo

¹ Núa Simón Pedro nubànùacué piri cuyàluta. Núcata abéeri Jesucristo yàasu wenàiwica, yàasu apóstol nacái Jesucristo ibànuèrica nucàlidacaténá itàacái. Nubànùacué piri yái cuyàlutaca, piacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái cáimietaquéeri iyú abédanama càide iyúwa weebáidáná. Càita Wacuèriná Dios yái Jesucristoca, idéca imànica walí macáita abédanamata, icuacáiná wenàiwica machacàniri iyú, yái Jesucristo iwasesèrica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha.

² Nusutácué Dios fícha pirípínacué imàcáanápínacué píalíacawa Dios iwali manuísíwata cachàiniwanái mamáalàacata, Wáiwacali Jesús iwali nacái, yéewanápiná namànìcuéca piri cayábéeri mawèniiri iyú manuísíwata, namàacacaténacué nacái piyaca matuibanáiri iyú.

Cualidades del cristiano

³ Dios idéca imànica walí cayábéeri ichàini iyúwa, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iná wadèniaca macáita yái chàinisi wamáapuèrica wàyacaténá siücade càide iyúwa Dios iwàwáaná wacáuca càmiiri imàalàawa yáapichawa, wàacaténá nacái Dios iyéininá machacàniri iyú. Càité Dios imànica walí imàcacaalíté wáalíacawa Jesucristo iwali, yái imáidéericaté wía irípináwa, wàyacaténá yáapicha icamaláná mèlumèluiri írìcu, cámiétacanéeri iyú nacái, yái Jesucristo cayábéerica náicha canánama.

⁴ Càita Dios idéca imànica walí cayábéeri ichàini manuiri iyúwa càide iyúwa ímáanáté, yái cayábéerica manuísíwéeri cawèniiri nacái, yéewanápinacué pidèniaca Dios íiwitáise mabáyawanéeri, yéewanápinacué nacái iwasaaca pía èeri mìnánái íiwitáise fícha imáalèripínacawa yáséeri iyú nabáyawaná iwálisewa, máinicáiná nawàwaca namànica nabáyawanáwa, níái èeri mìnánáica càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁵ Dios idéca imànìcuéca piri yái cayábéerica, iná piacué yeebáidéeyéica Jesucristo, píalimáidacué macái pichàini iyúwa piyáanápíná mabáyawanéeri iyú. Néese, píalimáidacué píalíanápínáwa Dios iwali cachàiniwanái mamáalàacata, píalíacaténacué cayábéeri iwali báawéeri fíchaná cáalíacáiri iyú.

⁶ Néese píalimáidacué picùanápíná píawawa báawéeri fícha ipíchanacué pimànica pibáyawanáwa. Néese píalimáidacué plidenianápíná piùwìchàanáwa mamáalàacata matuibanáiri iyúta. Néese píalimáidacué pianápíná Dios iyéininá machacàniri iyú, pimànicaténacué cayábéeri áibanái írì.

⁷ Néese píalimáidacué cayábáanápíná piicáca áibanái yeebáidéeyéi Jesucristo itàacái, càide iyúwa yéenayaquéeyéiwa. Néese píalimáidacué cáinináanápíná piicáca nacái macáita èeri mìnánái.

⁸ Pimànicaalícué manuísíwata macáita yái nucàlidéericuéca piri, yásí máini cawènica Dios íicáca yái pimánírìcuéca. Cawènírica yái píalíanácucawa Wáiwacali Jesucristo iwali.

⁹ Quéwa cawínácaalí cámita imàni càide iyúwa nucàlidáanacué piri, yá catáca íiwitáise càide iyúwa matuiri, càì nacáide iyúwa wenàiwica càmiiri yáalimá íicáca déeculé, íimáichacáiná Dios imàacacaté iwàwawa fícha yái báawéerica imànírìcaté quèechacáwa.

¹⁰ Iná nuénánái, Dios idéca imáidacuéca pía, idéca nacái yeedúcuéca pía yàasunápináwa, iná iwàwacutácué píalimáidaca pimánínápiná cayábéeri macái pichàini iyúwa cawènicaténacué pimànica yái imáidáanácucéca pía. Pimànicaalícué càì, yá canácatáita picaláacuéwa Dios fícha.

¹¹ Càita Dios itàidapínacué píawa máini cayábéeri iyú imàcáanápínacué piri plasú cawèníripíná manuiri piwàlúacaténacuéwa yàcalé chènuníiséeri írìculé Wáiwacali Jesucristo icuacataléca macáita càiripínáta, yái Wáiwacali iwasesèrica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha.

¹² Iná nucàlidapínacué piriwani càì mamáalàacata éwitacué péemíacáanítani bàaluté, píalíacué nacái iwali cayába, éwitacué nacái peebáidacáaníta tàì íiméeri iyú yái báisiri tàacáisi néewáidéericatécúé iyú pía.

¹³ Idécunítacá nùyaca cháì èeri írìcu, iwàwacutácué nùalàaca pía numicháidacaténacué píiwitáise ipíchanacué píimáichaca yái tàacáisica píalíricuécawa iwali.

¹⁴ Wáiwacali Jesucristo idéca imàcaca nùalíacawa nuétáanápínáwa mesúnamáita.

¹⁵ Quéwa numànipíná macáita nùalimáanata nucàlidacaténacué piri yái tàacáisi báisírìca, yéewanápiná nuétácadénámiwa, yá píalimápinacué piwàwalica yái tàacáisica nuéwáidéericuéca iyú pía.

Los que vieron la grandeza de Cristo

¹⁶ Bàaluté wéewáidacué pía Wáiwacali Jesucristo íiwitáise cachàiniri iwali. Càita nacái wacàlidacatécúé piri Wáiwacali yàanàanápíná aléi èeri írìculé àniwa. Càmitaté wéewáidacué pía iyú yái plawirináimi íiwitáise cachíwéerica, yái wawási namànírìca náalíacái iyúwa

nachìwáidacaténá áibanái. Néeseté wéewáidacuéca pía báisíri tàacáisi iyú waicacáináté Wáiwacali watuí iyúwa, yái Wáiwacali cachàiníri íiwitáise icánéerica mèlumèlúri iyú, yái icamaláná chènuníseérica, wàyacaalíté yáapicha manuírí dúli íinata.

¹⁷ Waicacáti Wáiwacali néenialíté Wáaniri Dios imàacacalíté Wáiwacali imàacaca yáawawa waicacani cáimiétacanéeri, mèlumèlúri nacái icamaláná chènuníseeri yáapichawa. Yáté Dios itàanica chènuníse, yá icàlidaca tàacáisi Wáiwacali ìwali íiméerica: “Yácata Nuíri nuwàwéeri cáininéeri nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicacani”, íimaca yái Diosca.

¹⁸ Wéemiacaté yái tàacáisi chènuníseérica, wàyacáináté Wáiwacali yáapichawa manuírí dúli íinatalé, chènuníseeyéi imàacacalíté yáawawa waicáca nía.

¹⁹ Iná macáita idéca ichàbacawa càide iyúwaté profetanái itànaanáté Dios itàacái Cristo iináwaná ìwali. Càita wáaliacawa cachàiníwanái báisíri iyúcani Cristo yàanàanápíná àniwa. Iwàwacutácué péewáidacawa ìwali yái tàacáisi Dios íiméericaté Cristo ìwali, peebáidacué nacái, yacáiná yái tàacáisi imàacaca wáaliacawa càinacaalí Dios iwàwa wàyaca. Yái Dios itàacái càicanide iyúwa lámpara icànacaalí catácatalé àta Jesucristo yèepùacataléta yàanàaca àniwa aléi èeri írículé.

²⁰ Quéwa iwàwacutácué piwàwalica abéeri wawàsi càiripínáta: Càmita yéewa wáaliacawa wéemiacani wachàini iyúwa meedá càinácaalí íimáaná yái tàacáisi Dios yàasu profetanái itànéericaté inùmalcuíse. Néese iwàwacutá Espíritu Santo iyúudàaca wía wáaliacaténá wéemiacani, càinácaalí íimáaná.

²¹ Níacáiná Dios yàasu profetanái càmitaté nacàlida tàacáisi náiwitáise iyúwa càide iyúwaté nawàwáaná meedá; néese Dios yàasu wenàiwicaca nía icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalcuíse, càide iyúwaté Espíritu Santo imàacáanáté nacàlidacani.

2

Los que enseñan mentiras

¹ Bàaluité nacái israelitanái yèewi nàycaté abénaméeyéi cachìwéeyéi iwicùlidéeyéica. Nacàlidacaté nachiwawa, náimacaté Dios yàasu profetanáicasa nía, icàlidéeyéicasa tàacáisi Dios inùmalcuíse. Càita nacái abénaméeyéi cachìwéeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica nàanàapínacué péewiré. Yá néewáidapíná wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú, quéwa namànipíná càì ìbàacanéeri iyú yéewanápíná áibanái iyúunáidaca cachìwéeyéi néewáidaca wenàiwica báisíri tàacáisi iyú. Nàasu tàacáisi cachìwéeri itépíná wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi írículé. Nacàlidapíná nachiwawa Wáiwacali ìwali, náimapíná càmitasa Wacuèrináni, yái Jesucristoca yéetéericatéwa wáichawalíná iwasaacaténá wía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Quéwa néetápínacaalíwa, yáta Dios idàbapíná yúuwichàidaca níawa manuísíwata.

² Madécaná icàlidéeyéica iinánawáwa neebáidáanása Jesucristo itàacái neebáidapíná cachìwéeyéi yàasu tàacáisi, yá namànipíná macái báawéeri íiwitáaná mabáiníri iyú nainá iyúwa wenàiwicanái yàacuése. Iná nàwallise áibanái natàanápíná báawéeri iyú báisíri tàacáisi ìwali, wàwali nacái, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

³ Níara cachìwéeyéica máini nawáwa needáca nalíwa manùba cawèníri, íná nachìwáidapínacué píawa cachìwéeri tàacáisi iyú néewáidacáinacué pía piacaténacué nalí plata. Bàaluité quéwa Dios íináidacawa yúuwichàidáanápíná cawínacaalí imàníyéica càì, idéca nacái ichùnìca nalípiná nàuwichàanápínacawa càimíri imáalàawa, yá canácata iwasaèeripíná níawa nàuwichàacái íichawa.

⁴ Wáaliacawa Dios yúuwichàidáanápíná nía, càmicáináté Dios imàaca iwàwawa nabáyawaná íicha níara báawéeyéica ángel iwènúadéeyéicaté íiwitáisewa Dios íicha. Néese yúucacaté nía infierno írículé; yáté idacuaca nía cadena iyú icuacaténá nía iyúwa presoíyéi catéeri írìcu mamáalàacata àta ìbaalípiná Dios icàlidacataléta nabáyawaná iinánwaná ìwali, yúuwichàidáanápíná nía càiripínáta.

⁵ Càité nacái càmita Dios imàaca iwàwawa nabáyawaná íicha níara bàaluisàna èeri mìnánáca. Néese ibànucaté manuírí yéesacái imáalàidacaténáté macáita báawéeyéi wenàiwica. Dios icuacaté ocho namanùbaca wenàiwica yéesacái íicha, yái Noé, yàalèericaté wenàiwica nawènúadánápíná náiwitáisewa báawéeri íicha, yá nacái siete namanùbaca wenàiwica Noé yáapichéeyéica.

⁶ Càité nacái Dios ibànùca manuírí yúuwichàacáisi imáalàidacaténáté pucháiba yàcalémi Sodoma, Gomorra. Dios yeemacaté nía àta imenínamicataléta imàacacawa. Càité Dios imáalàidaca níái wenàiwicaca yásáidacaténá áibanái báawéeyéi írì, iyéeyéipínacaté nàamiwáise, yúuwichàidáanápíná nía nacái cawínacaalí imàníyéica ibáyawanáwa.

⁷ Quéwa Dios iwasaacaté Lot Sodoma iyacàlená íicha. Yái cayábéeri íiwitáiseca Lot máiníté achúmaca iwàwa iicáca namànica nabáyawanáwa mabáinináwacata nainá iyúwa, níái Sodoma iyacàlená mìnánáca bàaluité.

⁸ Yáí asiali cayábéerica ííwítáise ípídenéericaté Lot, ìyacaté báawéeyéi wenàiwica yèewi. Yáté máíni achúmaca iwàwa manuísíwata ìwalíse macáita yáí báawéerica ìíquéericaté namànica, natàaníca nacáí macáí èeri imanùbaca.

⁹ Wáiwacalíca yáí yáalíméerica iwàsàaca wía ícha yáí wawàsi yáalímáidéerica wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, wía Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica itàacáí. Siúcata Dios yúuwicháida iyaca níái báawéeyémica presoíri iyú áta néenáíwaná yàanàacaléta Dios icàlidacatáipínáta nabáyawaná ìináwaná ìwali, yúuwicháidáanápíná nía càiripínáta.

¹⁰ Máíni cachàiníwanáí mamáalàacata Dios yúuwicháidapíná wenàiwica imàníyéica yàacawa íbáyawanáwa ìiná iyúwa, yáí casaquèeri wawàsi càmírica Dios íbatàa wenàiwica imànica. Càita nacáí Dios yúuwicháidapíná cawínacalí càmíyéica iwàwa Jesucristo Náiwacalipínáwa icùacaténá nía. Macáita níái yéewáidéeyéica wenàiwica chwáí iyú, càmíta nàa áibanáí ímíétacaná. Càmita cáalu natàaní báawéeri iyú báawéeyéi àngel ìwali, níái cachàiniyíéi demonio íiwacanánáí, quéwa éwita cachàincáníta àngelnáí demonionáí ícha, cáicáníta càmíta àngelnáí icúisa íchwawa demonionáí Wáiwacalí yàacuésemi. Iná picácué wacuísa wáichawa demonionáí.

¹¹ Néese Dios yàasu àngelnáí cachàinica nía náicha macáí demonio íiwacanánáí, quéwa éwita cachàincáníta àngelnáí demonionáí ícha, cáicáníta càmíta àngelnáí icúisa íchwawa demonionáí Wáiwacalí yàacuésemi. Iná picácué wacuísa wáichawa demonionáí.

¹² Quéwa níái cachíwéeyéica, yéewáidéeyéica wenàiwica chwáí iyú, càica níade iyúwa cuwèesínáí máíwítáiseeyéi. Càmita nàináidawa cáalfacáiri iyú, néese namànícáita meedá macáita càinàcaalí nawáwéeri namànica càide iyúwa cuwèesínáí imàníná. Càide iyúwa wenàiwica náibàacaalí cuwèsi nanúacaténáni, càita nacáí Dios idéca íináidacawa íibàanápíná níái cachíwéeyéica yúuwicháidacaténá nía càiripínáta. Nacuísa náichawa demonionáí máíni báawéeri iyú, éwita càmícáníta nàalíca cayába demonionáí ìináwaná ìwali; quéwa Dios yúuwicháidapíná cachíwéeyéi càiripínáta càide iyúwa yúuwicháidáanápíná nacáí demonionáí.

¹³ Níái cachíwéeyéica nàuwicháapínáacawa càide iyúwa nàuwicháidáanáté áibanáí wenàiwica. Casímáica nàyaca càasuíri iyú, nayáaca nacáí nayáacaléwa, cawèníiri yàacàsica, nàináidacáináwa abéerita ìwali yáí siùquèeri wawàsica. íCàica níade iyúwa casaquèeri wawàsi, namànícáiná nabáyawanáwa mabáiníiri iyú pèewibàa piwacáidáyacacaalícuéwa piyáacaténá piyáacaléwa! Camúnica nía, casímáiri iyúta nayáaca manu í nayáacaléwa cawèníiri yàacàsi, nàiraca nacáí. Náimaca neebáidáanása báisíiri tàacáisi, quéwa nachíwa meedá.

¹⁴ Naicácanacáita inanáí, yá nawáwaca naimáca úapícha. Canácatáita chamalé namànica nabáyawanáwa. Nàalimáida nawènúadánápíná inanáí ííwítáise, aslanáí nacáí namànínápíná nabáyawanáwa nàpíchwáaca, níái wenàiwicaca càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacáí tàí ímèeri iyú. Nadéca néewáidaca níawawa nawàwacaténá nàasupínáwa áibanáí yàasu cawèníiri. Níata wenàiwicaca Dios yúuwicháidéeyéipíná càiripínáta.

¹⁵ Nadéca naméeráacawa Dios ícha namàacacáiná níawawa namànicaténá nabáyawanáwa. Namàni càide iyúwaté Beor íirimica Balaam imànínáté. Bàaluté Balaam iwàwacaté íchàawàaca ísraelitanáí ípídená ìwali ímapúacaténáté nía chwàwicùli iyú, yéewanápínáté báawéeri yúuwàacawa nàwali níái Dios yàasu wenàiwicaca. Càité Balaam iwàwacaté imànica yeedacáté íríwa cawèníiri wawàsi ísraelitanáí yúuwidenáí ícha.

¹⁶ Néeseté Dios yáalàaca Balaam cachàiníiri iyú ípíchanáté íchàawàaca ísraelitanáí ípídená ìwali chwàwicùli iyú. Dios imàacaca Balaam ípíra burro utàanica wenàiwica isàna iyú Balaam íri. Càité burro umáisaníca Balaam imànica íbáyawanáwa, íná càmítaté yáalímá Balaam íbànúaca chwàwicùli Dios yàasu wenàiwica ìwali, Dios icùacáináté nía.

¹⁷ Cawínacalí yéewáidéeyéica wenàiwica siúcade cachíwéeri tàacáisi iyú, canéeyéica iwèni nía càide iyúwa dàpu canéerica írì ùni, càide iyúwa nacáí cùlúiri acalèe cáuli itéerica quéwa canácatáita unía yúuwèeriwa wenàiwica íbànacale ìwali. Yá Dios yúucapíná íchwawa níái cachíwéeyéica nàuwicháacaténáwa càiripínáta írícu yáí máimícataléca cùlúica catá.

¹⁸ Níacáiná cachíwéeyéi nacàlidaca canéeri iwèni wawàsi canúmasèeri iyú. Idécanacáita wenàiwica yeebáidaca Jesucristo, nayamáidaca nacáí namànica càide iyúwa cachíwéeri tàacáisi ímáaná, néese cachíwéeyéi idábaca yáalímáidaca nía namànínápíná macáí báawéeri íwítáaná mabáinínáwacata nainá iyúwa áibanáí wenàiwica yàacuésemi.

¹⁹ Níái cachíwéeyéica nacàlidaca wenàiwicanáí írì cayábacasa wáyaca iyúwa canéeyéi íiwacalí wamànicaténá càide iyúwa wawáwaná meedá, nàimáicáná càmítasa iwàwacutá weebáidaca iyúwa Dios íchùullaná. Quéwa níái cachíwéeyéica càmíta nàya iyúwa canéeyéi íiwacalí, néese càica níade iyúwa presoíyíéi, nabáyawanácáiná idacùuca nía cachàiníiri iyú namànicaténá meedá nabáyawanáwa itéeripínáca nía yéetácáisi írículé déeculé Dios ícha càiripínáta. Yáacáiná cawínacalí wawàsi idacùerica wenàiwica ííwítáise, yácata yáí wenàiwica íiwacalíca.

²⁰ Cawínacalí wenàiwicanáí yáalíeyéicawa Wáiwacalí Jesucristo ìwali, yáí iwàsèerica wía Dios yàasu yúuwicháacáisi ícha, yá Wáiwacalí iwàsàaca nía èeri mìnánáí ííwítáise ícha, macáí casaquèeri wawàsi èeri mìnánáí imàníríca. Néese, níái yáalíeyéicawa Wáiwacalí ìwali, nawènúdacalí náíwítáisewa cayábéeri ícha àniwa, yá namàacacalí nabáyawanáwa idacùuca

nía àta yáí báawéerica icàbadaacataléta nía, yá máini cachàiníwanáí cabáyawanáca nía ícha yáí quéechéericatécáwa.

²¹ Quéechatécáwa náalíacawa càinácaalí Dios iwàwáaná wàyaca machacàniri iyú, néese nawènúadaca náíwítáísewa Jesucristo itàacáí ícha, yáí tàacáisi mabáyawanéerica Dios imàaquéericaté walí; íná Dios yúuwichàidapíná níawa manuísíwata cachàiníwanáí náícha cawínácaalí càmiyéica yéemíacáwaca Jesucristo iináwaná íwali.

²² Níái yèepuèyéica imànica íbáyawanáwa àniwa nadécanáami náalíacawa Jesucristo iináwaná íwali, càica níade iyúwa áiba comparaci6n ímáaná: “Aulí yèepúacawa iyáacaténá yèeculèwa. Marrano nacáí nadécanáami nàapídáidaca úa, yá uèpúaca utalíacawa casacàalírìculè àniwa”, ímaca yáí comparaci6nca.

3

El regreso del Señor

¹ Píacué nuénánáí cáininéeyéica nuicáca, yáta pucháibáaná cuyàluta nutànèericuéca pirí. Iná nudéca nùalàacuéca pía pucháiba yàawíríca nuwàwacáinácué numichàidaca píiwítáíse masaquèeri píináidacaténácuéwa cáalíacáiri iyú.

² Píináidacuéwa íwali yáí tàacáisi Dios yàasu profetanáí icàlídéericaté bàaluité. Píináidacué nacáíwa Wáiwacalí Jesucristo itàacáí íwali, yáí ichùulíerica wamànica, yáí Wáiwacalí iwasèerica wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Wía apóstolca Jesucristo íbànuyéica wacàlidacaténá itàacáí, wadéca wéewáidacuéca pía píimànicaténácué càide iyúwa Wáiwacalí ichùulianá.

³ Péemíacué cayába, iyaca abéeri wawàsi máinicué iwàwacutéeri píalíacawa. Ipíchawáise èeri imáalàacawa, yá wenàiwicanáí iyáanápiná íicáaniyéica waquíníná, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacáí. Namànipíná nabáyawanáwa macáí íiwítáaná càide iyúwa náiwítáise báawéeri iwàwáaná.

⁴ Nasutápiná néemíawa wía, namànica naquíníwa cà: “Pídéuécá píimaca walí Cristo ímacasa bàaluité yàanàanápináté àniwa. ¿Néenicué, cáná càmitàacá yàanàa? Níara wàawirináimi íiquéeyéicaté Cristo nadéca néetácawa bàaluité, quéwa Cristo càmitàacá yàanàa. Yá macáí wawàsi íyéerica cháí yèepunicawa iyaca mamáalàacata iyúwataté iyáaná Dios idàbacatáiseté èeri àta siuca nacáide”, càipíná náimaca càmicáiná neebáida Dios imáalàidáanápiná yáí èeriquéí.

⁵ Cawínácaalí wenàiwica icàlídéeyéica càiri tàacáisi càmita báisi nawàwa náalíacawa càinácaalíté Dios imànica. Càmita nawàwa náalíacawa Dios idàbacaté chènuníiséeyéi cáli itàacáí iyúwa bàaluité. Néese Dios ichùulíacaté chùiri cáli imusúacawa manuírí úni yáacuse. Néese iseríacaté úni yéewacaténáté yéená iyaca chènunírí, áiba yéená nacáí iyamáacatéwa cháí.

⁶ Néeseté àniwa Dios imàacacaté úni yéesacawa macáí cáli íwali àta idapúadacatalétaté macáita. Ináté Dios imáalàidacaté macáita cháí èeri írìcuírca úni iyú, yáí manuírí yéesacáica bàaluité.

⁷ Quéwa siuca chènuníiséeyéi cáli, yá nacáí cáliquéí íyéerica cháí èeri írìcu siuca, Dios icùaca iyaca nía yeemácaténá nía quicháí iyú áibaalípiná. Yá quicháí yeemápiná níawa néenialípiná Dios icàlidapínácaalí báawéeyéi íiwítáise íbáyawaná iináwaná yúuwichàidáanápiná níawa càiripináta.

⁸ Píacué nuénánáí cáininéeyéica nuicáca, picácué píimáicha Dios íicáca abé èeri ichàbacawa càide iyúwa waicáaná míl camuí ichàbacawa. Càita nacáí Dios íicáca míl camuí ichàbacawa càide iyúwa waicáaná abé èeri ichàbacawa.

⁹ Aibanáí nayúunáidaca ídèca ichàbacawa wáicha Wáiwacalí yéenáíwaná yàanàanápiná àniwa càide iyúwa icàlidáanáaté walíni. Quéwa càmitàacá ichàbawa yáí Wáiwacalí yéenáíwanáca, néese Wáiwacalí idècuníacáicatawa icùacáiná iyaca áibanáí nawènúadáanápiná náíwítáísewa írìpiná. Càita icùaca éeréeri iyú càmicáiná iwàwa yúucacawa ícha íbatàa abéeripináta, néese iwàwa macáita nawènúadaca náíwítáísewa Dios írìpiná.

¹⁰ Canáca yáalíeriwa Wáiwacalí yéenáíwaná, càicalínápinácaalí yàanáca àniwa, càide iyúwa càmicáalí wenàiwica náalíawa càiná èeri írìcucaalí cayéedéeri yàanápiná nacapèe néré. Néese Wáiwacalí yàanápinácaalí àniwa, yásí chènuníiséeyéi cáli namáalàapínácaawa máinírí yáwanáí tíríríri isàna manuírí iyú, caiyéininéeri macáí énu ícha. Yá macáí wawàsi íyéerica iwasàapínáwa ùlèeri iyú neemáicáináwa quicháí írìcu, yá nachalápinácaawa. Yásí macáita yáí èeriquéí, yá nacáí èeri írìcuírí wawàsi canánama neemápinácaawa Dios imáalàidacaalí níawa.

¹¹ Dios imáalàidapíná macáita quicháí iyú, macáita yáí íyéerica. ¡Iná iwàwacutácué piyaca mabáyawanéeri iyú, píacué nacáí Dios iyéininá!

¹² Píacué Dios yéenáíwaná yàanáca. Pimànicué píalimáanáta yéewanápiná yéenáíwaná yàanáca caquialéta cachàiníwanáí. Néenialípiná chènuníiséeyéi cáli namáalàapínácaawa quicháí iyú, yá macáí wawàsi íyéerica iwasàapínácaawa ùlèeri iyú quicháí ipèrùta yéewi.

¹³ Quéwa wíata icùaca iyaca Dios idàbáanápíná wàlisài capìraléeri cáli, wàlisài cáli nacái, càide iyúwa Dios icàlidáaná walí imàninápíná. Yá macáita iyéeripínáca néré, cayábapíná náiwitáise, iyéeyéipíná machacànìiri iyú càiripínáta.

¹⁴ Iná nuénánái cáininéyeyéica nuicáca, idècunitàacá picùaca Wáiwacali yéenáiwaná yàanàanápíná, yá pimànicué macáita píalimáanáta macái pichàini iyúwa pìyacaténácué matuíbanáiri iyú áibanái yáapicha, mabáyawanéeri iyú nacái Dios iicápiná.

¹⁵ Picácué piimáicha Wáiwacali idècunlacawa éeréeri iyú yéewacaténá iwasàaca wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Càita nacái wéenasàiri Pablo, yái cáininéerica waicáca, idéca itànàacuéca pírí cuyàluta píalíacaténácuéwa Wáiwacali yàanàanápíná, càide iyúwa Dios imàacáaná Pablo yáaliacawa.

¹⁶ Pablo idéca icàlidacuéca pírí càì Wáiwacali yàanàanápíná àniwa macái yàasu cuyàluta írìcuwa. Pablo idéca icàlidaca áiba wawàsi ìwali càulenéeri wenàiwica yáalia yéemlaca càinácaalí íimáaná. Néese áibanái càmiyeyéicá yéewáidawa cayába, càmiyeyéi nacái yeebáida Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú, nadéca nawènúadaca Pablo yàasu tàacáisi, yá càmita nacàlida machacànìiri iyúni càide iyúwa íimáaná. Càita nacái nadéca nawènúadaca Dios itàacái profetanái itànèricaté. Iná Dios yúuwichàidapíná cawinácaalí càmiyeyéica icàlida Dios itàacái machacànìiri iyú.

¹⁷ Píacué nuénánái cáininéyeyéica nuicáca, píalíacuéwa cachìwéeyéi yàanàanápíná. Iná píicácué píichawa cayába ipíchanácué báawéeyéi íiwitáise ichìwáidacuéca pía nawatàidacaténácué pía nachíwa iyúwa déeculé báisìiri tàacáisi ícha àta píiméyáacatalétacuéwa peebáidaca Jesucristo itàacái. Picácué peebá nalí.

¹⁸ Néese píalimáidacué píalíacaténáwa manuíswata cachàiníwanái mamáalàacata Wáiwacali Jesucristo ìwali, yái iwasèerica wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Pimàacacué nacái Wáiwacali ichàiniadaca pía íiwitáise cachàinìiri iyúwa, yái Wáiwacali cáininéerica iicácuéca pía. ;Wàacué Wáiwacali íríwa cayábéeri siúcáisede, càiripínáta nacái! Báisíta, amén.

1 SAN JUAN

La palabra de vida

¹ Wabànùacué piri cuyàluta. Wacàlidacué piri Jesucristo ìwali, yáì iyéericaté èeri ipíchawáise bàaluité. Wacàlidacué piri Jesucristo ìwali, yáì wéemièrica itàacáì wàuwì iyúwa, yáì waiquéerica watúì iyúwa, wíacáìná waicácaté Jesús, wamàaca nacáì wacáapiwa ìwali. Yáì Jesucristo, yácata Tàacáisi yéerica wacáuca càmíiri imáalàawa.

² Jesucristo imàacacaté yáawawa waicácani yèepunícaalítéwa cháì èeri iricu, yáté waicácani. Iná yéewa wacàlidaca iináná ìwali, yá wacàlidacué piri nacáì yáì tàacáisca Jesucristo ìwali, yáì càmíirica imáalàawa, iyéericaté càiripináta Wáaniri Dios yáapicha, yáì Jesucristo imàaquéericaté yáawawa waicácani.

³ Iná wacàlidacué piri iináná ìwali yáì Jesucristo waiquéericaté, wéemièrica nacáì itàacáì, yéewanápinácué abédanamata píiwitáise wáapicha, wàyacáìná abédanamata Wáaniri Dios yáapichawa, yáapicha nacáì yáì Dios íirica, Jesucristoca.

⁴ Iná wabànùacué piri cuyàluta, casimáicaténácué piwàwa wáapicha.

Dios es luz

⁵ Wacàlidacué piri yáì tàacáisca iyúwaté Jesucristo yéewáidáaná wía. Jesucristo yéewáidacaté wía wáallacaténáwa mabáyawanáca Dios, imàaca nacáì wáalíaca Dios ìwali, càide iyúwa camalási imàacacaalí waicáca cayába. Canéeri Dios ibáyawaná, canásíwata.

⁶ Wáimacaalí, “Wàyaca abédanamata Dios yáapicha”, quéwa wamànicaalí mamáalàacata wabáyawanáwa, yá cachiwéeyéì wía meedá, càmita nacáì wàya machacàníiri iyú.

⁷ Quéwa, wàyacaalí mabáyawanéeri iyú càide iyúwa Dios iyáaná mabáyawanáwaca icamaláná iricuwa, yásì abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca. Dios íiri Jesús íiraná imusúacatéwa ícháuná iricuísewa cruz ìwali, yá yéetácatéwa. Yúuwichàacatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíise, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha, yáì báawéerica wamàníirica.

⁸ Néese, wáimacaalí “Canáca wabáyawaná”, càì wáimacaalí, yá íchìwáidéeyéì yáawawa meedá wía. Càmita nacáì watàani báisíiri iyú.

⁹ Wáalíacawa machiwéericani, yáì Diosca, imàni nacáì macáita càide iyúwa íimáaná. Wáalíaca nacáìwa Dios icúaca wenáiwica machacàníiri iyú. Iná yéewa wacàlidacaalí wáichawa Dios irí yáì báawéerica wamàníirica, yásì Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha, masacáaca nacáì imànipiná wáiwitáisewa macáì báawéeri íiwitáaná íicha.

¹⁰ Quéwa, wáimacaalí “Canáca wabáyawaná”, càì wáimacaalí, yá waicáca Dios càiride iyúwa cachiwéeri, càmita nacáì weebáida Dios itàacáì báisíiri iyú. Dios ídéca icàlidaca waináwaná ìwali wamànica wabáyawanáwa.

2

Cristo, nuestro abogado

¹ Piacué, nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, nutànàacué piri cuyàluta pimànicáichacué pibáyawanáwa. Quéwa, éwita wamànicaalí wabáyawanáwa, càicáaníta Jesucristo, yáì mabáyawanéerica iyéerica Wáaniri Dios yáapicha, yàacawéeridaca wía, itàaníca wawicáu Dios yáapicha, Dios imàacacaténá iwàwawa wabáyawaná íicha.

² Jesucristo imàacacaté icáucawa iyúwa sacrificio, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha, yáì báawéerica wamàníirica wàyaca. Càmíiritaté yéetáwa abéta wáichawalíná, néese yúuwichàacatéwa macáì èeri mìnáná íichawalíná nabáyawaná ìwalíise.

³ Wamànicaalí càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica, yásì wáalíacawa báisíiri iyú wáalíacawa Dios ìwali, wàyaca nacáì abédanamata Dios yáapicha.

⁴ Aibacaalí càì íimaca “Núalíaca Dios ìwali”, càicaalí íima, càmicaalí quéwa imàni càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica, cachiwéeri meedáni yáì wenáiwicaca, càmita nacáì yeebáida báisíiri tàacáisi.

⁵ Néese àniwa cawinácaalí imàníirica càide iyúwa Dios ichùullaná, yácata cáininéerica íicáca Dios báisíiri iyú. Iná yéewa wáalimá wáalíacawa báisíiri iyú wàyaca abédanamata Dios yáapicha wamànicaalí càide iyúwa Dios íimáaná.

⁶ Cawinácaalí càì íiméerica “Nùyaca abédanamata Dios yáapicha mamáalàacata”, càicaalí íima, iwàwacutá iyaca càide iyúwa Jesucristo iyáanáaté cháì èeri iricu.

El nuevo mandamiento

⁷ Piacué nuénánáì cáininéeyéica nuicáca, càmita wàlísàì yáì tàacáisi nutànèericuéca piri. Yáì tàacáisi, yácata tàacáisi peebáidéericatécué piwènúadacaalítécué píiwitáisewa Jesucristo irípiná. Yáì tàacáisi bàaluisàimica yácata tàacáisi péemièricuéca bàaluité.

⁸ Ewitacué péemiácáanítani bàaluité, càicáaníta siùca àniwade nutànàacué píríni, càide iyúwa tàacáisi wálisàita. Càide iyúwaté Jesucristo yeebáidáaná yái tàacáisica, càita nacáicué peebáidacani, píacué cáininéeyéica iicáyacacawa. Pidécuéca piwènúadaca píiwitáisewa báawéeri ícha peebáidacaténácué Jesucristo itàacái, càide iyúwa waicácaalí catéeri ichalíacawa cachàiníri camalásí icànacaalí catéeri iriculé.

⁹ Aibacaalí càí ímaca “Nuebáidaca Jesucristo itàacái, nuèpuníca nacáíwa mabáyawanáwaca Dios icamaláná irícu”, quéwa meedá báawaca iicáca áiba wenáiwica, yá meedá yèepuníriwa mamáalàacata ibáyawaná yáapichawa, càide iyúwa wenáiwica iméeràacaalíwa catácatalé, máiníri catáca.

¹⁰ Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanái, yácata yeebáidéerica Jesucristo itàacái, yèepuníri nacáíwa mabáyawanáwaca Dios icamaláná irícu, yá canáca wawási yáaliméeri iwènúadaca íiwitáise imànínápiná ibáyawanáwa.

¹¹ Quéwa cawinácaalí báawa meedá iicá áibanái, càmita yeebáida Jesucristo itàacái báisíri iyú, yá yèepuníri nacáíwa ibáyawaná yáapichawa, càide iyúwa wenáiwica iméeràacaalíwa catácatalé. Yá càmita yáalimá imàníca cayábéeri, ilúacáiná matuí imànica íiwitáise, càide iyúwa wenáiwica yúquéeriwa càmlíná yáalíwa alénácaalí yáawa.

¹² Píacué nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, nutànàacué pírí cuyàluta Dioscáiná idéca imàacata iwáwawa píbayawaná ícha, Jesucristo yéetácáinácuéwa píchawalíná.

¹³ Píacué, béeyéica, nutànàacué pírí cuyàluta píalíacáinácué Jesucristo iwali, yái iyéericaté èeri ipíchawáise. Píacué nacái ùuculliyéica, nutànàacué nacái pírí cuyàluta núalíacáináwa pidécuéca pímawèniadaca báawéeri Satanás.

¹⁴ Nutànàacatécué nacái pírí cuyàluta, píacué nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, píalíacáinácué Wáaniri Dios iwali. Nutànàacatécué nacái pírí cuyàluta píacué béeyéica píalíacáinácué Jesucristo iwali, yái iyéericaté èeri ipíchawáise. Nutànàacatécué nacái pírí cuyàluta, píacué ùuculliyéica cachàinicáinácué píiwitáise peebáidacáinácué Dios itàacái tàí íiméeri iyú, núalíacáiná nacáíwa pidécuéca pímawèniadaca báawéeri Satanás.

¹⁵ Píacué cáininá píicáca cháí èeriquéí. Píacué cáininá píicáca èeri mìnánái íiwitáise càmlíyéica cáininá iicáca Dios. Cawinácaalí cáininéerica iicáca èeri mìnánái íiwitáise, càmita yáalimá cáinináca iicáca Wáaniri Dios.

¹⁶ Aibanái èeri mìnánái càmlíyéica yeebáida Jesucristo itàacái, canácata néená imàníri càide iyúwa Wáaniri Dios ichùullaná, canásíwa. Namànicáita meedá càide iyúwa náiwitáise iwáwáaná. Càita namànica: Máini máalíawáiseeri iyú nawàwa namànica wawási càmlírica Dios íbatàa namànica, nasíimáidacaténá níawawa meedá; máini nawàwa naicáca báawéeri wawási, càmlírica Dios iwàwa wenáiwica iicáca, casíimáicaténá nawàwa báawéeri iyú meedá; namàaca nacái nawáwawa náasu cawèníri íwalíwa, yá cáimacáica naicáca níawawa áibanái ícha.

¹⁷ Yái chéerica èeri írícúrica, macáita imáalàapínáwa, nía nacái èeri mìnánáca iwàwéeyéica báawéeri meedá, namáalàapíná nacáíwa. Quéwa, cawinácaalí imàníríca càide iyúwa Dios iwáwáaná, iyapíná Dios yáapicha càiripínáta.

La verdad y la mentira

¹⁸ Píacué, nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, yái èeriquéí imáalàapínácawa mesúnamáita. Pidécuéca péemiaca iináwaná iwali abéeri asialí yáanèripínáca ípidenéerica Cristo yúuwide. Siùcasíwata madécáná Cristo yúuwidenái nadéca nàanàaca, íná yéewa wáalíacawa mawíénica yái èeriquéí imáalàanápínácawa mesúnamáita.

¹⁹ Níái Cristo yúuwidenáica náacatéwa wèewíisewa. Níacaté quéwa càmlíyéí wéenanáisiwa Wáiwacalí íwalísená. Wéenanáisiwacaalité níatá, yá nayamáacatéwa wáapichatá. Dios imàacacaté nàacawa wèewíise yéewanápíná wáalíacawa abéenaméeyéí iyéeyéica wèewibàa, càmita wéenanáisiwa nía Wáiwacalí íwalísená.

²⁰ Cristo idéca ibànùacuéca pírí Espíritu Santo íná cáiwitáisecuéca píá canánama.

²¹ Íná nutànàacué pírí cuyàluta píalíacáinácuéwa báisíri tàacáisi iwali. Píalíacué nacáíwa píicáca báisíri tàacáisi chìwái íchaná.

²² Siúcade nuclídadué pírí cawinácaalí cachíwéerica. Cachíwéericani, cawinácaalí càí íméerica, “Càmlíríté Mesías yáara Jesúsíca”, càí ímaca imànica íchíwawa. Yácata nacái abéeri Cristo yúuwide, càmicáiná yeebáida Wáaniri Dios itàacái, Dios Iri itàacái nacái.

²³ Cawinácaalí càmlíríca yeebáida Mesíscani yái Dios Íríríca, yái wenáiwica Dios ibànùericaté icùacaténá èeri mìnánái, càmita yáalía Wáaniri Dios iwali. Quéwa cawinácaalí icalídeerica Dios Íri iwali Mesíscani, yái Mesías Dios ibànùericaté walí, yácata yáalíerica nacái Wáaniri Dios iwali.

²⁴ Íná peebáidacué cayábani mamáalàacata tàí íiméeri iyú, yái tàacáisi nacalídeericatécué pírí bàaluité. Peebáidacaalícué cayábani tàí íiméeri iyú, yásí píyacuéca abédanamata càiripínáta Dios Íri yáapicha, yáapicha nacái yái Wáaniri Diosca.

²⁵ Jesucristo idéca icálidaca walíni cáimiétacanéeri iyú yàanápíná wacáuca càmlíri imáalàawa, wáaliaca nacáíwa imàninápiná càide iyúwaté ìmáaná.

²⁶ Siùca nubànüacué pírí cuyàluta nùalàacaténacué pía náichaná níara áibanái iwàwéeyéica ichiwáidacuéa pía.

²⁷ Quéwa, iyacué pírí Espírítu Santo, yái Espírítu Santo Jesucristo ibànuericatécué pírí. Càmita iwàwacutá áibanái yéewáidacuéa pía Espírítucáiná yácata yéewáidéericuéca pía macáí wawàsi ìwali. Espírítu yéewáidaca wía báisiiri iyú. Canácatáita ichiwáida wía. Peebáidacué mamáalàacata Cristo itàacái, càide iyúwa Espírítu yéewáidáanacué pía.

²⁸ Siùcade píacué nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, peebáidacué mamáalàacata Cristo itàacái manuicaténá wáináidaca wawáwawa waicácaalípiná Jesucristo, yàanàapínacaalí, ipíchaná báica waicáca wíawawa iwéré wabáyawaná ìwalísewa yàanàapínacaalí àniwa.

²⁹ Píalíacuécawa Jesucristo ìwali mabáyawanácani. Iná iwàwacutácué píalíaca nacáíwa báisiiri iyú cawinácaalí iyéeyéica mabáyawanéeri iyú, Dios yéenibeca nía.

3

Hijos de Dios

¹ Wáalíacawa cáinináca Wáaniri Dios iicáca wía, Dioscáiná idéca yàaca wáipidená “Dios yéenibe”. Báisiita, Dios yéenibeca wía. Iná áibanái éeri mìnánái càmiyeyéica Dios yéenibe càmita náaliíwa Dios yéenibeca wía càmícáiná náalí Dios ìwali.

² Píacué nuénánái cáiniyeyéica nuicáca, siùcáisede Dios yéenibeca wía. Ewita càmícáaníta wáalíawa cáinápínacaalí wáyaca áiba éeriwa, càicáaníta wáalíacawa Jesucristo yàanàapínaca àniwa, yási wáyapínaca càiwade iyúwa iyáaná, asáiripínacáiná waiquéeripíná Jesús, càide iyúwa iyáaná.

³ Macáita icuèyeyéica Jesucristo yàanàanápínáwa, masacáaca namànica náiwitáisewa báawéeri lícha, càide iyúwa Jesucristo iyáaná mabáyawanéeri iyú.

⁴ Quéwa cawinácaalí imàniyeyéica yàacawa ibáyawanáwa, càmita neebáida Dios itàacái. Càmicaalí weebáida Dios itàacái, yá wamànica wàacawa wabáyawanáwa.

⁵ Píalíacuéwa Jesucristo yàanàacaté aléi éeri írículé yíuacaténá wáicha wabáyawaná. Píalíacué nacáíwa canácata Jesucristo ibáyawaná, canásíwata.

⁶ Cawinácaalí iyéeyéica abédanamata Jesucristo yáapicha mamáalàacata, càmita namàni nàacawa nabáyawanáwa. Macáita quéwa imàniyeyéica yàacawa ibáyawanáwa mamáalàacata, càmitàacá nàináidawa Jesús ìwali, càmitàacá náalí ìwali.

⁷ Píacué nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, abenaméeyéi wenàiwica nawàwa nachiwáidacuéa pía, náimacáinacué pírí cayábacasa pímanícaalícué píbayawanáwa mamáalàacata éwitacué Dios yéenibecáaníta pía. Nachíwacáita meedá. Píacué pímanáca áibanái ichiwáidaca pía càí. Cawinácaalí imàniirica yàacawa cayábéeri, yácata cayábéeri íiwitáise càide iyúwa Jesús iyáaná mabáyawanéeri iyú.

⁸ Cawinácaalí quéwa imàniirica yàacawa ibáyawanáwa mamáalàacata, yácata Satanás yàasu wenàiwica, yái wáuwide Satanás, ícháawáidéerica waináwàni ìwali, Satanás imànicáinaté ibáyawanáwa mamáalàacata éeri ipíchawáiseté àta siùca nacáide mamáalàacata àniwa. Inaté Dios líri yàanàca imáaláidacaténá macáita yái Satanás imàniirica.

⁹ Báisiicaalí Dios yéenibeca wía, néese càmita wamànipíná wabáyawanáwa mamáalàacata, wadèniacáiná Dios íiwitáise. Càmita wáalimá wamànica wàacawa wabáyawanáwa mamáalàacata, báisiicaalí Dios yéenibeca wía.

¹⁰ Càita wáalíacawa càiyéinacaalí níai Dios yéenibeca, càiyéinacaalí nacái Satanás yéenibeca. Cawinácaalí càmiyeyéica imàni cayábéeri, nía nacái báawéeyéica iicáca áibanái wenàiwica, níacata càmiyeyéica Dios yéenibe. Quéwa cawinácaalí imàniyeyéica cayábéeri, nía nacái cayábéeyéica iicáca áibanái wenàiwica, níacata Dios yéenibeca.

Amémos unos a otros

¹¹ Yái idábáanéeri tàacáisi péemièricatécuéca madécaná yàawíríla íimaca walí: “Cáininácué píicáyacacawa”, íimaca.

¹² Píacué wamàni càide iyúwa Caín imàniníaté, yái báawéeri Satanás yàasu wenàiwicaca, inuèricaté meedá imééeriwa. ¿Píalíasicuéwa cánaté yéewa Caín inúaca imééeriwa? Calúacáinaté Caín iicáca yéenasáiri íiwitáisewa, yéenasáiricáiná imànicaté cayábéeri, quéwa Caín imànicáita meedá ibáyawanáwa.

¹³ Píacué nuénánáca, iwàwacutácué píwáwalica báawáanápíná naicáca pía níai éeri mìnánái càmiyeyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

¹⁴ Bàaluité wáyaca càide iyúwa yéetéeyéimiwa, canácáiná wacáuca càmlíri imáalàawa. Néeseté Dios yàaca wacáuca càmlíri imáalàawa. Cáininácaalí waicáca áibanái, yási wáalíacawa Dios idéca yàaca wacáuca càmlíri imáalàawa. Cawinácaalí càmirica cáininá iicáca áibanái, iyaca mamáalàacata càide iyúwa yéetéerimiwa canéerica icáuca càmlíri imáalàawa.

¹⁵ Cawinácaalí báawéerica iicáca áibanái, Dios iicáca càinide iyúwa inuérica wenàiwica. Píaliacué nacáíwa cawinácaalí inuérica meedá wenàiwica, canáca icáuca càmíiri imáalàwa.

¹⁶ Jesucristo idéca yéewáidaca wía càinácaalí iwàwacutáaná cáinináca waicáca áibanái, Jesucristo imàacáináte icáucawa imànicaténá walí cayábéeri. Càita nacáí iwàwacutá wamàacaca wíawawa áibanái írípínáwa yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁷ Pidèniacaalí cayába piasuwa, píaliacaalí nacáíwa áibanái càmíta nadènia yáí namáapuèrica, néese càmicaalí piyúudàa nía, yásí wáaliacawa càmíta cáininá piicáca Dios báisíiri iyú.

¹⁸ Píacué nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, picácué wacàlidacáita meedá waináwanáwa canéeri iwèni iyú. Picácué wacàlidacáita meedá cáininácasa waicáca áibanái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néese wayúudàacué nía wáasáidacaténá cáinináca waicáca nía báisíiri iyú.

Confianza delante de Dios

¹⁹ Wamànicaalí càí, yásí wáaliacawa weebáidaca báisíiri tàacáisi, wàyaca nacáí Dios iicápiná mabáiníiri iyú, macáaluínínáwaca nacáí.

²⁰ Achúmacaalí wáináidaca wawàwawa wabáyawaná iwaliwa, iwàwacutá wawàwalica cáaliacáca wáicha Dios, yáaliéri nacáí macáita wawási iwali.

²¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, càmicaalí Dios imàaca achúmaca wáináidaca wawàwawa wawàwalicuéséwa, yásí manuíca wáináidaca wawàwawa mabáinínáwaca Dios iicápiná.

²² Néese Dios yàapíná walí macáita wasutéerica fícha, wamànicáiná càide iyúwa ichùulianá wía, wamàni nacáí yáí casímáirica Dios iicáca.

²³ Dios ichùulla weebáidáanápíná Iiri itàacáíwa, yáí Jesucristoca. Ichùulla nacáí cáinináanápíná waicáyacacawa càide iyúwa ichùulianá wía.

²⁴ Cawinácaalí imàniyéica càide iyúwa Dios ichùulianá, níacata iyéeyéica abédanamata Dios yáapícha. Dios iyaca nacáí náapícha. Espíritu Santo nacáí imàacaca wáaliacawa Dios iyaca wáapícha, yáí Espíritu Dios ibànuèricaté walí yàacawéeridacaténá wía.

4

El Espíritu de Dios y el espíritu del enemigo de Cristo

¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, manùbéeyéi náimaca nacàlidacasa tàacáisi Dios inùmálicuése. Picácué peebáida caqualéta natàacái macáita. Néese píináidacuéwa cáaliacáiri iyú náasu tàacáisi iwali quéechacáwa píaliacaténácuéwa asásí báisicaalí natàanica Dios inùmálicuése. Nàyacáiná cháí èeri írìcu madécaná cachìwéeyéica icàlidéeyéicasa tàacáisi Dios inùmálicuése.

² Píaliacuéwa càiyéinácaalí níái icàlidéeyéica tàacáisi báisíiri iyú Espíritu Santo inùmálicuése nacàlidacáiná Jesús iináwaná iwali, Mesiascani, yáí Wacuérinàsáiri Dios ibànuèricaté walí iyúwa asíali.

³ Cawinácaalí càmíiri càí icàlidaca tàacáisi, canáca írì Espíritu Santo. Iyaca írì Cristo yùuwide íiwitáise. Pidécuéca péemlaca iináwaná iwali, yàanàanápíná yára Cristo yùuwideca íiwitáise. Siùca idéca yàanàaca wàatalé aléí èeri írìculé, yáí Cristo yùuwideca íiwitáise.

⁴ Píatacué quéwa nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, Dios yéenibecuéca píá. Pidécuéca pimawèniadaca píchawa níara cachìwéeyéica, càmíicáinácué peebáida náasu tàacáisi cachìwéeri, iyacáinácué píwàwalicu Dios íiwitáise, máníiri cachàinica íiwitáise Satanás fícha, yáí Satanás ichùulìerica èeri mìnánái íiwitáise, càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁵ Níara cachìwéeyéica càmíta neebáida Jesucristo itàacái. Cháí èeri írìcuíri náiwitáise meedá, íná nacàlidaca tàacáisi èeri yáasu wawási iwali meedá, íná yéewa èeri mìnánái yeebáca natàacái, níái càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁶ Quéwa wíata Dios yéenibeca. Cawinácaalí yáaliéerica Dios iwali, yéemlaca wáasu tàacáisi. Áibanái quéwa càmíiyéica Dios yéenibe, càmíta néemla walí. Càita wáaliacawa càiyéinácaalí níái icàlidéeyéica tàacáisi Espíritu Santo inùmálicuése báisíiri iyú, càiyéinácaalí nacáí níái icàlidéeyéica ichìwawa Cristo yùuwide íiwitáise iyú.

Dios es amor

⁷ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, iwàwacutá cáinináca waicáyacacawa, cáinináciná Dios iicáca wía. Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanái wenàiwica, yácata Dios isùmàireca, yáalía nacáí Dios iwali.

⁸ Cawinácaalí càmíirica cáininá iicáca áibanái, càmítáacá yáalía Dios iwali, cáinináciná Dios iicáca wenàiwica.

⁹ Dios quéwa idéca yáasáidaca walí cáinináca iicáca wía, ibànùacáináte Iiriwa, yáí abéerita Iirica aléí èeri írìculé, yéewanápíná wadènlaca wacáucawa càmíiri imáalàwa, Dios Iiri yéetácinátéwa wáichawalíná.

¹⁰ Siùcata càmita nutànàucué nùyaca pirí iwali, yái cáinináanaca waicáca Dios. Néese nuwàwacué pialfacawa cáinináca Dios iicáca wía manuísiwata báisiri iyú, iná ibànùcaté Iiriwa imàacacaténá icáucawa iyúwa sacrificio, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha.

¹¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, cáinináca Dios iicáca wía manuísiwata, càide iyúwacué nùumáaná pirí, iná nacái iwàwacutá macái cáinináca waicáyacacawa.

¹² Canácatáita áiba èeri mñali iicácaté Dios. Quéwa, cáininácaalí waicáyacacawa, yásí Dios iyaca wawàwalcu, yàacawéerida nacái wía, yásí wadàbaca wàyaca càide iyúwa Dios iyáaná, yái cáininéerica iicáca wía.

¹³ Dios idéca ibànùca walí Espíritu Santo. Espíritu imàacaca wáaliacawa báisiri iyú wàyaca Dios yáapicha, wáaliaca nacáíwa Dios iyaca wawàwalcu, yàacawéeridaca nacái wía.

¹⁴ Wía nacái apóstolca wadéca waicáidaca Jesucristo irí watúí iyúwa iná yéewa wacálidaca áibanái iríni Wáaniri Dios idéca ibànùca Iiriwa Jesucristo iwasaacaténá èeri mñanái Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha, macáita yeebáidéeyéica itàacái.

¹⁵ Cawinácaalí icálidéerica Jesús iwali Dios Iiricani, Dios iyaca iwàwalcu, yàacawéeridacani nacái. Yái wenàiwicaca iyaca nacái Dios yáapicha.

¹⁶ Iná wáaliacawa, weebáida nacái cáinináca Dios iicáca wía. Cáinináca Dios iicáca wenàiwica. Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanái wenàiwica, iyaca Dios yáapicha. Dios iyaca nacái iwàwalcu, yàacawéeridacani nacái.

¹⁷ Càita nacái wadàbaca wàyaca càide iyúwa Dios iyáaná, yái cáininéerica iicáca áibanái, yéewanápiná manuíca wáináidaca wawàwawa mabáiniri iyú áibaalípiná Dios yúuwichàidacaalípiná báawéeyéi wenàiwica, wàyacáiná cháí èeri irícu càide iyúwa Jesucristo iyáaná.

¹⁸ Báisícaalí cáinináca waicáca Dios, áibanái nacái, càmita iwàwacutá cáaluca wía Dios ícha, wenàiwicanái ícha nacái. Néese àniwa, manuísiwacaalí cáinináca waicáca Dios, áibanái nacái, yá canácata cáaluíri waicáca, canásiwa. Quéwa, cáalucaalí wía, yásí yái cáalucaíca yúuwichàidaca wíawa. Iná, cáalucaalí wía, yásí wáaliacawa càmitàacá cáininá waicáca Dios manuísiwata, áibanái nacái.

¹⁹ Cáinináca waicáca Dios, yácáiná Dios cáininácaté iicáca wía ipíchawáiseté cáinináca waicácani.

²⁰ Aibacaalí càí ímaca, “Cáinináca nuicáca Dios”, càí ímacaalí, quéwa meedá báawaca iicáca áibanái, yácata cachìwéeri meedá. Càmicaalí wáalimá cáinináca waicáca áibanái wenàiwica waiquéeyéica watúí iyúwa cháí èeri irícu, néese càmita wadé cáinináca waicáca Dios yái càimíricáwaca waicáca watúí iyúwa.

²¹ Jesucristo idéca ichùulaca wía càí: Cawinácaalí icálidéeyéica cáinináca naicáca Dios, iwàwacutá cáinináca naicáca áibanái wenàiwica nacái.

5

Nuestra victoria sobre el mundo

¹ Macáita cawinácaalí yeebáidéeyéica Mesíascani, yái Jesúsca, yái Wacuèrinásàiri Dios ibànùerica walí, Dios yéenibeca nía. Cawinácaalí cáininéeyéica iicáca Wáaniri Dios, cáinináca nacái naicáca Dios yéenibe.

² Cáininácaalí waicáca Dios, wamànicaalí nacái càide iyúwa ichùullaná wía, yásí wáaliacawa cáinináca waicáca Dios yéenibe nacái.

³ Wamànicaalí càide iyúwa Dios ichùullaná wía, yásí wáasáidaca cáinináca waicáca Dios. Càimírira máini càulenáca wáicha wamánínápiná càide iyúwa Dios ichùullaná wía.

⁴ Macáita wía Dios yéenibeca, wáalimá wamànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, wáalimá wamàacaca wáichawa wabáyawanáwa yái báawéerica wamánírira cháí èeri irícu, weebáidacáiná Jesucristo itàacái.

⁵ Wía yeebáidéeyéica Dios Iiricani, yái Jesúsca, wíawamita yáaliméeyéica imàacaca íchawa ibáyawanáwa, yái báawéerica wamánírira cháí èeri irícu.

El testimonio acerca del Hijo de Dios

⁶ Jesucristo yàanàcaté aléi èeri irículé, yá imàacacaté wáaliacawa Dios Iiricani, ibautizácaalítéwa úni yáaculé, néese àniwa nacái íraná imusúcaalítéwa icháuná irícuísewa cruz iwali. Iná idéca imàacaca wáaliacawa Dios Iiricani úni iyú, íraná iyú nacáíwa.

⁷ Espíritu Santo icálidaca nacái Jesucristo iináwaná iwali, Dios Iiricani, Espíritu icálidacáiná báisiri iyúni.

⁸ Nàyaca máisiba chènuniré icálidéeyéica walíni, yái Wáaniri Diosca, yá nacái Dios Iirica, yá nacái Espíritu Santo. Ewita máisibacáaníta nía, càicáaníta abéericata nía, abédanama náiwitáise náapichawáca. Máisiba nacái níái icálidéeyéica Jesucristo iináwaná iwali, Dios Iiricani, cháí

èeri iricu, yá Espíritu Santoca, yá única nacái, yá íiranáca nacái. Níái máisibaca abédanamata náiwitáise nacàlidaca Jesucristo íináwaná ìwali, Dios Iiricani.

⁹ Aibaalí wéemíaca wenàiwica icàlidáanáca walí. Quéwa, yá Dios icàlidáanáca, cawènfiri cachàini manuísíwatani, Dios icàlidacáiná walí Jesús íináwaná ìwali, Dios Iiricani.

¹⁰ Cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, yáalíacawa báisíri iyú iwàwalicuíséwa Dios Iiricani. Dios idéca icàlidaca Iiri ìwaliwa Dios Iiricani. Cawinácaalí wenàiwica càmírica yeebáidani íicáca Dios càiride iyúwa cachìwéeri, càmícáiná yeebáida tàacáisi Dios icàlidéerica Iiri ìwaliwa.

¹¹ Yácata tàacáisi Dios icàlidéerica walí: Dios idéca yàaca wacáuca càmíri imáalàawa, wía yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái.

¹² Cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, yácata yáaliéerica Dios Iiri ìwali báisíri iyú, idéna nacái ícaucawa càmíri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí càmírica yeebáida Dios Iiri itàacái, càmita yáalíca Dios Iiri ìwali báisíri iyú, yá canáca írí ícauca càmíri imáalàawa.

Conclusión y consejos finales

¹³ Nudéca nutànàacuéca píri yá cuyàlutaca píacué yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái píalíacaténácuéwa pídeníaca pícaucawa càmíri imáalàawa.

¹⁴ Manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali, wáalíacáináwa wasutácaalí ícha wawàsi Dios iwàwéerica wadèniaca, yásí yeebáidaca walí.

¹⁵ Càide iyúwa wáalíanáwa Dios yéemíaca wasutáaná ícha, càita nacái wáalí nacáíwa Dios yàapíná walí yá wasutéerica ícha.

¹⁶ Píicácaalícué wenàiwica yeebáidéeri Jesucristo itàacái imànica iyaca íbáyawanáwa, quéwa càmírica Dios ínua wía ìwalíse, iwàwacutácué písutáca Dios ícha írípiná. Yásí Dios ícaucáidaca yáí yeebáidéerica Jesucristo itàacái càmícaalí imàni íbáyawanáwa Dios inuéerica wía ìwalíse. Iyaca áiba wabáyawaná íiwitáaná Dios inuéerícuéca wía ìwalíse. Càmita nuchùulíacué písutáca Dios ícha nalípiná namànicaalí càí.

¹⁷ Macáita yáí báawéerica wamànírica, yácata wabáyawanáca, quéwa, iyaca wabáyawaná íiwitáaná càmírica Dios ínua wía ìwalíse.

¹⁸ Wáalíacawa Dios yéenibe càmita namàni nàacawa nabáyawanáwa mamáalàacata, Dios Iiri icùacáiná nía, íná báawéeri Satanás càmita yáalímá líbàaca nía.

¹⁹ Wáalíacawa Dios yéenibeca wía. Wáalí nacáíwa Satanás ichùulíaca macáita èeri mìnáná íiwitáise, càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

²⁰ Wáalí nacáíwa Dios Iiri idéca yàanàaca aléi èeri iriculé. Yá imàacaca cáalíacáica wía, wáalíacaténá Dios ìwali, yáí báisíiwéeri Diosca. Wáyaca yáapícha yáí báisíiwéerica, yáapícha nacái yáí Iirica, yáí Jesúsca, Dios íbànueéricaté. Yácata abéerita báisíiwéeri Dios, yèerica wacáuca càmíri imáalàawa.

²¹ Píacué nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, píacué píca cuwáiná ícàaluíná.

2 SAN JUAN

La verdad y el amor

¹ Núa Juan, ancianoca núa, nubànùacué pírí cuyàluta. Nuwàwalicué pía manuísiwata, piacué iwacáidáyaquéeyéicawa aléera, Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicapináwa. Nuwàwalicué nacái níái piápichéeyéicuéca. Cáininácué nuicáca pía báisíiri iyú. Macáita nacái yáaliyéyica báisíiri tàacáisi, cáininácuéca naicáca pía.

² Cáininácué nuicáca pía weebáidacáiná báisíiri tàacáisi, yái tàacáisi iyéerica walí càiripináta èeri càmfíiri imáalàawa.

³ Wáaniri Dios, Jesucristo nacái, yái Wáaniri Íirica, namànipinácué pírí cayábéeriwa, naicápinácué piawa catúulécanéeri iyú nacái, namàacapinácué matuíbanáica piíwítáise nacái, peebáidacáinácué mamáalàacata báisíiri tàacáisi, cáininácué nacái piicáyacacawa.

⁴ Casímáica nuwàwa manuísiwata nùanàacáiná abénaméeyéi péenácué piápichéeyéi iyéeyéica machacàníiri iyú càide iyúwa báisíiri tàacáisi ímáaná, càide iyúwa Wáaniri Dios ichùullaná wáyaca.

⁵ Siúcade, piacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, nusutácué pícha wawàsi manuísiwata, cáininácué waicáyacacawa. Yái tàacáisi nutànèericuéca pírí càmfíirita wàlisài ichùullacanási. Yácata idàbánéeri tàacáisca Jesucristo ichùulìericaté weebáidáanápiná: Iwàwacutá cáinináca waicáyacacawa.

⁶ Cáininácaalí waicáca Dios, yási wamàni càide iyúwa ichùullaná wía. Bàaluité piwènúadacaalítécué piíwítáisewa Jesucristo irípiná, yáté péemiatécué Dios ichùullaca cáinináanápinácué piicáyacacawa.

Los engañadores

⁷ Nàyacáiná manùbéeyéi iwàwéeyéica ichìwáidaca wía cháí èeri írìcu. Càmita nacàlida Jesús iináwaná Iwali Mesíascani, yái Wacuèrinásàiri Dios ibànùericaté aléi iyúwa aslali. Cawinácaalí icàlidéeri càì ichìwawa, yácata ichìwáidéerica wía, Cristo yùuwidecani nacái.

⁸ Cayábacué, ipichanácué piúcaca piibaidacaléwa, yái pimànírìca Dios irípiná. Piibaidacué cayába Dios irípiná, pimáalàidacué nacái pimànìca yái pimànírìca Dios irípiná yéewanápinácué peedáca píriwa macáita piasu cawènfíriwa Dios iwàwéericuéca yàaca pírí ìwaliná, yái piibaidáanácuéca irípiná.

⁹ Aibacaalí yeebáidéeri áibanái yàasu tàacáisi méetàuculéeri Jesús itàacái ícha, yácata càmfíirica yáalláwa Dios ìwali. Quéwa, cawinácaalí yeebáidéerica mamáalàacata Jesús itàacái, yácata yáaliériwa Wáaniri Dios ìwali, ìwali nacái yái Dios Íirica.

¹⁰⁻¹¹ Nàanàacaalícué piatalé áibanái yéewáidéeyéipinácué pía cachìwéeri tàacáisi iyú Jesús itàacái ícha, picácué pimàaca nawàlùacawa picapèe írìculé. Picácué pitàida núa. Pitàidacaalícué nía, yásícué piacawéeyéináca pimànìca níawa, níara imàníyéica ibáyawanáwa meedá.

Palabras finales

¹² Nuwàwacué nucàlidaca pírí manùba tàacáisi mamáalàacata, quéwa càmita nuwàwa nutànàaca cuyàluta írìcuni. Nucúa àta núalimácatalépináta nùacawa nupáchiacuéca piawa, yéewanápiná casímáica wawàwa manuísiwata.

¹³ Níái piacawéeyéináca iwacáidáyaquéeyéicawa chábài, Dios yeedéeyéica nacái yàasu wenàiwicapináwa, nawàwalicuéca pía.

3 SAN JUAN

Alabanzas a Gayo

¹ Núa Juan, ancianoca núa, nubànua pirí cuyàluta, pía Gayo nùacawéerináca, cáininéerica nuicáca báisíiri iyú.

² Pía nuénàsàiri cáininéerica nuicáca, nusutáca Dios ícha imàninápiná pirí cayábéeri íwalíise, yái macáita pimànírira. Nusutáca Dios ícha nacái imàacacaténá máuláicaca pía. Nùalíacawa cacháinica piíwítáise Dios íwali.

³ Casímáica nuwàwa manuísíwata nàanàacáiná nùatalé táquicha tàacáwa abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yá nacàlidaca nulí piináwaná yeebáidaca mamáalàacata báisíiri tàacáisi.

⁴ Canácata áiba tàacáisi càiri isímáidéeri núa càide iyúwa casímáiná nuwàwa nuémíacaalí nuéwáidacaléná iináwanáwa yeebáidaca báisíiri tàacáisi machacàníiri iyú.

⁵ Pía nuénàsàiri cáininéerica nuicáca, cayábéericaní yái piibaidacaléca pimànírira Dios irípiná, yái cayábéerica pimànírira áibanái irí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, éwita déecuíséeyécáníta nía, càmiyécáwaca píalía piicáca.

⁶ Táquicha tàacáwa wàwacáidáyacacaalíwa chábài, wamànicaténá culto, yá nacàlidacaté walí piináwaná íwali, náimaca cáinináca piicáca nía. Siúcade, pimàni nulí cayábéeri, piyúudàa nía nàasu àyapu íwalipiná, càide iyúwa casímáinápiná Dios íicáca wamànica.

⁷ Nadéca nadábaca nèepunicawa náibaidacaténá Jesucristo irípiná, càmita nacái needá nalíwa wawàsi áibanái ícha càmiyéica yeebáida Jesús itàacái.

⁸ Iná iwàwacutá wía yeebáidéeyéica Jesús itàacái weedáca wàataléwa nía, wàacawéeridacaténá nía, níai icàlidéeyéica yèepunicawa báisíiri tàacáisi.

La mala conducta de Diótrefes y el buen ejemplo de Demetrio

⁹ Nudéca nutànàaca nalí abéeri cuyàluta, níara iwacáidáyacquéeyéicawa aléera. Quéwa, Diótrefes càmita iwàwa yeebáidaca nutàacái, máinicáiná iwàwa ichùullaca nía macáita.

¹⁰ Yá nùacaalípináwa néré, yásí nutàanica yáapichawa íwali yái càmináca iwàwa yeebáidaca nutàacái, icháawàacáiná yèepunicawa wía máiwitáiséeri iyú, báawéeri iyú nacái. Néese, iwàwaca imànica áiba wawàsi mamáalàacata, iná càmita yeedá yàataléwa wenáiwica wabànuyéica néré yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néese, áibanáicaalí péenacué nawàwacaalí natàidaca nía, Diótrefes càmita ibatàa needáca nàataléwa nía, yúuca nacái nía pèewíise, píacué iwacáidáyacquéeyéicawa néenibàa.

¹¹ Pía nuénàsàiri cáininéerica nuicáca, pimàni cayábéeri càide iyúwa cayábéeyéi íiwitáise imàníná. Picá pimàni píbáyawanáwa iyúwa báawéeyéi íiwitáise imàníná. Cawinácaalí imànírira cayábéeri, yácata Dios isùmàireca. Quéwa, cawinácaalí imànírira íbáyawanáwa, càmita yáalía Dios íwali.

¹² Macáita wenáiwica, báisíiri tàacáisi nacái, nacàlidaca nàyaca cayábéeri iyú Demetrio íwali. Wía nacái wacàlidaca cayábéeri iyú Demetrio íwali. Píalía nacáíwa nutàanica báisíiri iyú.

Palabras finales

¹³⁻¹⁴ Nudènia bàwina madécaná tàacáisi nucàlidéeripináca pirí, càmita quéwa nuwàwa nutànàaca cuyàluta irìcuni, nuwàwacáiná nuicáca pía aqualéta, nutàanicaténá píapichawa.

¹⁵ Nusutáca Dios ícha imàacáanápiná matuíbanáica pía. Níai wàacawéeyéináca iyéeyéica cháí nawàwalica pía. Pimàni nulí cayábéeri, picàlida nalíni nuwàwalica nía macáita iyéeyéica néenibàa, níara wàacawéeyéináca.

SAN JUDAS

Saludo

¹ Núa Judas, Jesucristo yàasu wenàiwica fibaidéerica iripiná, Santiago yéenasàirica nacái núa, nubànucacué pirí cuyàluta piacué cáininéeyéica Wáaniri Dios iicáca, Dios imáidéeyéica yàasunáipináwa, piatacué nacái Jesucristo icuèyéica.

² Nusutacué Wáaniri Dios ícha pirípinacué iicáanápínacué pipualé manuíswata, yéewanápinacué nacái matuíbanáica pía, yéewanápinacué nacái cáinináca piicáyacacawa macái piwàwalicúsewa.

Los que enseñan mentiras

³ Piacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, nuwàwacatécué máini nutànàaca pirí cuyàluta iwali yái Jesucristo iwasàanáca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Siúcata quéwa iwàwacutacué nutànàaca pirí tàacáisi nusutácáténacué píicha wawàsi manuíswata. Iwàwacutacué piàlāaca nía cachàinlíri iyú, níara cachiwéeyéica, ipíchaná nawenúadaca yái báisiri tàacáisica Dios imàaquéericaté abé yàawiriaté yàasu wenàiwicanái íríwa.

⁴ Péewáidacué wenàiwica macàaluínináta báisiri tàacáisi iyú, níacáiná cachiwéeyéi nadéca nawàlūacawa ibaacanéeri iyú pèewiré. Bàaluité Dios itàacái icàlidacaté naináwaná iwali, níai cachiwéeyéica, cáinacaalí iyú Dios yùuwichàidáanápíná níawa. Báawaca naicáca Dios. Nacàlidaca nachíwawa báawéeri iyú, náimaca cayábacasa waimáca manúbéeyéi yáapícha báawéeri iyú, Dioscáiná imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, càita nacàlidaca nachíwawa. Náasáidaca càmita nawàwa Jesucristo Náiwacalipináwa, yái abéerita Wáiwacalica, Wacuèrinásàiri nacái.

⁵ Ewítacué píalíacáanítawa yái tàacáisi iwali macáita, càicáaníta nuwàwa nucàlidacuéca pirí àniwani, piwàwalicáténacuéni. Bàaluité Dios imusúada israelitanái Egipto yàasu cáli ícha. Ewítaté Dios itécáaníta macáita nía Egipto yàasu cáli ícha, càicáanítaté imàlāidaca macáita néená càmíyéicaté yeebáida itàacái.

⁶ Nía nacái ángelnái imàaquéeyéicaté íchawa fibaidacaléwa Dios imàaquéericaté nalí, níara imàaquéeyéicaté iyacatáíwa chènuniré, yá níaquéi Dios idacùacaté, presoíyéica imànica nía, catéeri írículé càiripinátawa, àta áibaalípiná Dios icàlidacatalépináta nabáyawaná iináwaná iwali, yùuwichàidacáténá níawa.

⁷ Càide iyúwaté ángelnái iyáaná, càita nacái nàyacaté yàcalé minánami, pucháiba yàcalémi, Sodoma, Gomorra nacái, áiba nacái yàcalémi iyéeyéicaté mawiénita nalí, máini naimacaté manúbéeyéi yáapícha mamàlāacata càmíyéica nàacawéeyéi. Nía nacái asianái naimacaté nanacáiri yáapíchawa namànicaténá yái càmíríca Dios íbatàa wenàiwica imànica. Inaté Dios yùuwichàidaca nía quichái iyú, yái quichái càmíríca íchacàwa, càiripinéerita iyaca. Càita Dios imàacaca wáaliacawa yùuwichàidáanápíná macáita imàníyéica ibáyawanáwa.

⁸ Càita nacái níara yéewáidéeyéica wenàiwica chiwái iyú, éwita náaliacáanítawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iwali, càicáaníta namànica nacái báawéeri. Néewáidaca wenàiwica cachiwéeri tàacáisi iyú néemièrica náamacani írícúsewa, namànicaténá nainá iyúwa yái càmíríca Dios íbatàa wenàiwica imànica; càmita nacái neebáida Wáiwacalí itàacái; nataani nacái báawéeri iyú ángelnái iwali.

⁹ Quéwa ángelnái íiwacali ílipidenéerica Miguel càmitaté itàani báawéeri iyú ángelnái iwali. Miguel itàanicaté chàinisíri iyú Satanás yáapícha càirínacaalí náicha yeedéeripinacaté Moisés íchéecami, yáté Miguel yáaliacawa canacaté yéewaná icúisaca íchawa Satanás báawéeri iyú. Inaté Miguel íimacáita Satanás írí: “¡Nusutáca Wáiwacalí ícha yàalāanápíná pía cachàinlíri iyú!” íimaca yái Miguelca.

¹⁰ Níata quéwa cachiwéeyéica asianái natàanica báawéeri iyú ángelnái iwali, éwita càmicáaníta náaliíwa cayába ángelnái iináwaná iwali. Namànica meedá macáita càirínacaalí nawàwa namànica càide iyúwa cuwéesinái imàníná. Iná namàlāidaca nacàucawa Dios ícha.

¹¹ ¡Dios yùuwichàidapíná níawa!, nàyacáiná báawéeri iyú càide iyúwaté Caín iyáaná. Nawenúadaca náiwitáisewa néewáidacaténá wenàiwica cachiwéeri tàacáisi iyú, needácaténá nalíwa plata, càide iyúwaté Balaam imàníná. Namànica nacái ùwicái nacuèrinánái ípunitawa càide iyúwaté Coré imàníná. Iná néetápiná nacáíwa méetàuculé Dios ícha càiripináta nabáyawaná ichùulicawawa.

¹² Níai cachiwéeyéica nàyaca càide iyúwa casaquèeri wawàsi, níacáiná mabáinlíri iyú namànica nabáyawanáwa pèewi píwacáidayacacalícuéwa piyáacáténacué piyáacaléwa Santa Cena ípíchawáise. Casíimáiri iyúta nàyaca nayáacaléwa manuiri, nàiraca nacái macàaluínináta. Iiwacanánái báawéeyéica meedá níara, camùnica nía nacái iyéeyéica íríwa meedá yàacási cadénama. Canéeyéica iwèni níara càide iyúwa acalèe canéerica írí unia

yèpuníricawa cáuli iyú. Canéyeyéica iwèni níara càide iyúwa àicu màyananéerica yàasu èeri yàanàcaalí, íná wenàiwica iwataàca àicu cáli yèewíse, yásí àicu yéetácawa báisiri iyú.

¹³ Níái cachìwéeyéica imàniyéyéica máini yáasèeri nabáyawanáwa áibanái wenàiwica yàacuésèmi, nàyaca càide iyúwa manuúri màladàca. Cachàiníri cáuli ipùacaalí manuúri úni, yásí màladàca namichàidaca báawéeri úni icàli càina ínatalépiná. Níái cachìwéeyéica naméeràidaca áibanái, nàyacáiná càide iyúwa òlupùta iméerèyeyéica, camíyeyéica icàna cayába wáapunállicubàa. Íná Dios ichùulipiná nàyanápiná càiripináta catéeri írìcu máinicataléca cúulica catá.

¹⁴ Bàaluité Enoc iyaca, yái sietéena Adán itaquérinámi waléerica iináwaná iwali. Enoc icàlidacaté tàacáisi Dios inùmalicúse cachìwéeyéi iwali càinácaalí iyú Dios yúuwichàidánápiná níawa. Enoc ímacaté: “Péemíacué cayába, nudéca nuicáca Wáiwacali yàanèeripináwa náapicha níái yàasu manùbéeyéi mil namanùbaca àngelnáica mabáyawanéyeyéica.

¹⁵ Yàanàpiná yéemíacaténá naináwaná iwali canánama, yáasáidacaténá nacái cabáyawanáca macáita báawéeyéica íwitáise, íwalíse macáita báawéerica namànírica, íwalíse nacái yái báawéeri tàacáisi náiméerica Dios iwali, níái báawéeyéica íwitáise imàniyéyéica íbáyawanáwa”, ímacaté yái Enoc.

¹⁶ Níái cachìwéeyéica natàanica íbàacanéeri iyú nacuèrináni iwaliwa. Báawaca naicáca macái wenàiwica. Máini nawàwa namànica càinácaalí báawéeri ísíimáidéeri níawawa. Máiniyéi canùmaséca nía, cachàiniyéyéica íicáca yáawawa. Natàanica cayábéeri iyú áibanái írì, needácaténá náicha wawàsi meedá.

Amonestaciones a los creyentes

¹⁷ Quéwa píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, piwàwalicué yái tàacáisi Wáiwacali Jesucristo yàasu apóstolnái icàlidéericatécué píri, íméerica càinácaalí ichàbàanápináwa wapíchalécáwa.

¹⁸ Náimacatécué píri: “Aibaalípiná maléena èeri ipíchawáise èeri imáalàcawa, yásí abenáméeyéi wenàiwica naicáanipínacué píquíniná peebáidacáinacué Jesucristo itàacái. Namànírica nabáyawanáwa cáide iyúwa nawàwáaná”, náimacatécué píri níái apóstolca.

¹⁹ Quéwa níara cachìwéeyéica, nawenùadaca áibanái íwitáise báawáanápiná naicáyacacawa. Nánáidacáita meedá írìcu èeriquéi. Canáca nalí Espíritu Santo.

²⁰ Quéwacué pía nuénánái cáininéeyéica nuicáca, peebáidacué tàí íméeri iyú Dios itàacái mabáyawanéerica, yéewanápinacué cachànica píiwitáise. Pimàacacué Espíritu Santo yéewáidaca pía, pisutáanápinacué píawawa Dios ícha.

²¹ Picácué piwènúada píiwitáisewa méetàuculé Dios ícha, yái cáininéerica íicáca wía. Néese manuicué píináidaca piwàwawa picúacaténá Wáiwacali Jesucristo yàaca wacáuca camíiri imáalàawa, íicáciná wapualé.

²² Piicácué natúulécaná píalàanápinacué níawa, cawinácaalí iwàwéeyéica iwènúadaca íwitáisewa méetàuculé Dios ícha.

²³ Níái iwàwéeyéica iwènúadaca íwitáisewa méetàuculé Dios ícha, càica níade iyúwa wenàiwica yúuwàacaalí yàacawa quichái írìculé, nawàwacáiná nacalàacawa Dios ícha namànicaténá nabáyawanáwa. Píalàacué nía, peedácué nía ráunamáita Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, càide iyúwa weedácaalí wenàiwica quichái ícha. Aibanái wenàiwica namànica nàacawa nabáyawanáwa manuúsiwata. Báawacué piicá yái báawéerica namànírica, quéwa piicácué natúulécaná níái wenàiwicaca. Píalàacué nía cachàiníri iyú, namàcáanápiná náichawa yái báawéerica namànírica, quéwa piicácué píchawa cayába, ipíchanácué cayábaca píicáca yái báawéerica namànírica nainá iyúwa. Picácué pimàni náapicha píbáyawanáwa.

Alabanza final

²⁴⁻²⁵ Yái abéerita Diosca, iwasaèerica wía yàasu yúuwichàacáisi íchawa, yáta yáalimácué icùaca pía ipíchanácué pimànica píbáyawanáwa. Dios yáalimácué nacái itéca píawa chènuniré íbàlùadacaténácué pía ípunitawa mabáyawanéeyéica, máinicúéca nacái casímáica piwàwawa, Dios iyacàle chènuníseeri írìcu, icànéerica mèlumèlùwaca Dios icamaláná iyú. Wàacué Dios írì cayábéeri íwalíse yái cayábéerica Wáiwacali Jesucristo imànírica walípiná, máinicáiná cachàinírica Dios íwitáise, máini cáimíetacanéeri Wacuèriná nacácani, icuèrica nacái macáita, cachàinírica náicha canánama, bàaluitésíwa èeri ipíchawáiseté, síuca nacáide, càiripináta nacáwa, èeri camíiri imáalàawa. Báisíta, amén.

EL APOCALIPSIS

La revelación de Jesucristo

¹ Yáí cuyàlutaca icàlidaca walí tàacáisi iwali Dios imàaquéericaté Jesucristo yáalácawa iwali ibàacanéeri iyú áibanái ícha, yéewanápiná Jesucristo yáasáidacani Dios yàasu wenàiwicanái irí náalícaténáwa cànácaalí iwàwacutáanápiná ichàbacawa caquialéta. Jesucristo ibànüacaté yàasu ángelwa yáasáidacaténá yáí tàacáisica Juan irí, yáí Juan, Jesucristo yàasu wenàiwicaca.

² Juan itànàcaté báisíiri iyúni cuyàluta iricu macáita yáí Dios itàacái Juan yéemièrica, yá nacái Jesucristo yàasu báisíiri tàacáisica, idécanáamité Juan iicáca macáita tàacáisi yéenáwanáisi nacáiri iricúise.

³ Casímáica iwàwa cawinácaalí iléerica nalíni, yáí cuyàlutaca, culto iricu, yáí tàacáisi icàlidéerica walí cànácaalí ichàbàanápináwa. Casímáica nacái nawàwa cawinácaalí yeebéeyéica yáí tàacáisica Juan itànèerica cháí cuyàluta iricu, mesúnamáipinácáináta iwàwacutá ichàbacawa.

Juan escribe a las siete iglesias

⁴ Núa Juan nutànàcuéca pirí cuyàluta, piacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, piacué iyéeyéica siete namanùbaca yàcalé Asia yàasu cáli ínata. Nusutacué Dios ícha pirípinacué, Espíritu Santo nacái, Jesucristo nacái, namànínápinacué pirí cayábéeri, namàacáanápiná nacái matuñbanácuéca pía. Dios iyacaté bàaluité, siuca nacáide, iyéeripiná càiripináta, càimíiri imáalàawa. Yáí Espíritu Santoca máiníiri cayábaca iyaca Dios yàasu yàalubáisi íipunita.

⁵ Jesucristo itàanica báisíiri iyú, imànica macáita machacáimíiri iyú càide iyúwa ímáaná, icàlidacaté báisíiri tàacáisi éwitaté nanúacáanítani. Yáí Jesucristo, yácata idàbàanèerica wenàiwica imichèericatéwa yéetáními yéewíise, idènièri iináwa càimíiri imáalàawa. Jesucristo ichùullaca macái cáli icuèrináni. Cáinináca Jesucristo iicáca wía. Jesucristo íraná imusúacatéwa icháuná iricúise cruz iwali àta yéetácatalétawa wáichawalíná. Jesucristo yéetácaínátéwa wáichawalíná, íná Dios idéca imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha.

⁶ Jesucristo idéca imàacaca yàasu wenàiwicaca wía. Imàacaca nacái wáibaidaca irípiná iyúwa sacerdotenái, wasutácaténá Dios ícha wenàiwicanái irípiná, yáí Dios Jesucristo Yáanirica. Máini nuwàwaca macái wenàiwica yàaca cayábéeri Jesucristo irí, nuwàwa nacái Jesucristo icúca wenàiwicanái canánama càiripináta èeri càimíiri imáalàawa. Báisíta, amén.

⁷ Jesucristo yàapináwa néese acalée yéewíisewa! Macáita wenàiwica naiquéeripináni, núa nacái inuèyecaténi, naiquéeripináwa. Macáita èeri múnanái càimíiyéica yeebáida itàacái náicháanápiná nacalùniwa naicápinácaalí yàanàca, cáalucáiná naicácani. Báisíta, amén.

⁸ Wacuèriná Dios cacháimíiri náicha canánama, iyacaté bàaluité, siuca nacáide, iyapiná càiripináta, càimíiri imáalàawa. Wacuèriná Dios ímaca walí: “Núacata yáí idàbéericaté macáita, núacata nacái yáí imáalàidèeripináca macáita. Iná núacata càiride iyúwa las letras alfa y omega”, càí ímaca walí yáí Wacuèriná Diosca.

Una visión del Cristo glorioso

⁹ Núa Juan, péenásàiricué, nuuwichàacawa píapichacué Jesús irípiná weebáidacáiná itàacái. Weebáidaca itàacái, íná wacuápiná macáita Jesús yáapichawa. Abédanamata nacái wáiwitáise Jesús yáapicha wáidenícaténá wáuwicháanáwa matuñbanáiri iyú. Yaté presocaté núa Patmos yàasu iwàwata ínata nucàlidacáináté Dios itàacái áibanái irí, nucàlidacáináté nacái Jesús iináwaná iwali.

¹⁰ Néeseté áiba domingomi, Espíritu Santo icuàcaté nuíwítáise. Yá nuémiacaté tàacáisi nuínatawáisewa, yáí cacháimíiri tàacáisi càiride iyúwa wéemlaná trompeta isána.

¹¹ Yá ímaca nulí: “Pitànàa cuyàluta, picàlidacaténá nalíni cànácaalí piicáaná. Néese píbanúa nalíni niara yeebáidéeyéica nutàacái iyéeyéica siete namanùbaca yàcalé Asia yàasu cáli ínata. Níái yàcaléca náipidená: Efeso iyacàlená, Esmirna iyacàlená nacái, Pérgamo iyacàlená nacái, Tiatira iyacàlená nacái, Sardis iyacàlená nacái, Filadelfia iyacàlená nacái, Laodicea iyacàlená nacái”, ímaca nulí.

¹² Yá nuwénúa nuicáidaca nuínataléwa nuicácaténá yáí itàaníríca nulí. Yá nuicáca siete namanùbaca cáaléeyéi lámpara oroíyéi.

¹³ Néese nuicá néeswíba níái siete namanùbaca lámparaca càí iicácanáwade iyúwa asiali. Idèniaca ináawaniwa cáaléeri àta yàabàli ipùata néré. Idèniaca nacái cáucuíri iwaalíbapi oroíri yúucutalicubàawa.

¹⁴ Cabalèeri íwita íbáiná càide iyúwa waicáaná cabalèeri lana, nieve nacáiri áiba. Ituí nacái nàya càide iyúwa waicáaná quicháí íperúa.

¹⁵ Yá mèlumèluyéi yàabàli càide iyúwa waicáaná naquéesièrica bronze nacáira nawasèrica ùlèeri iyú quéechacáwa manuiri quichái iricu ipíchawáise naquéesiacani. Cachàinica itàacái càide iyúwa wéemianá manuiri inanába isàna yúuwèericawa íba yèewibàa.

¹⁶ Idènia siete namanùbaca dùlupùta icáapi iricuwa yéewápuwáiseeriwa. Itàacái iyaca càide iyúwa espada machete nacáiri báipunitácanamèeri caserùnica. Inàni nacái icànaca iyúwa èeri icànáná mèlumèlufiri iyú cachàiniwaca machacànicaalí èeri.

¹⁷ Nuicácanacáitani, yá núuwàa nullacawa nunùmáawawa nucalùniwa yàabàli idaní càide iyúwa yéetèerimiwa. Quéwa imàacaca icáapiwa yéewápuwáisewa nùwali. Yá ímaca nulí: "Picá cáalu pía nuícha. Núcata yái idábéericaté macáita. Núcata nacái yái imáalàidèeripináca macáita.

¹⁸ Núcata yái Cáurica. Nuétácatéwa quéwa, péemia cayába, siúcáise de nùyaca càiripináta. Núcata imàaqueérica wenàiwica yéetácawa néenaiwaná yàanàcatáita néetácatáipinátawa; núcua nacái infierno, yáara báawéeyémi íwitáise yúuwichàacatalécawa ípidenácataléca infierno.

¹⁹ Iná pitànàa macáita yái núsaidèeripináca piicá. Pitànàa nacái yái ichàbéericawa siúcade, yá nacái ichàbéeripinácaawa áiba èeriwa wapíchalécáwa.

²⁰ Siúcade nucàlida piríni càinacaalí ímáaná níai siete namanùbaca dùlupùta piiguéeyéica nucáapi iricu. Nucàlida nacái pirí càinacaalí ímáaná níai siete namanùbaca cáaléeyéica lámpara oroíyéica. Níai siete namanùbaca dùlupùta, ímáanáca càicanide iyúwa siete namanùbaca nacuerinánái icuèyéica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái siete namanùbaca yàcalé mìnánái. Níai siete namanùbaca lámpara cáaléeyéica, ímáanáca càicanide iyúwa siete namanùbaca náapichéeyéi iwacáidáyaquéeyéicawa yáapichawáaca yeebáidéeyéica nutàacái", ímaca nulí yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

2

Mensajes a las siete iglesias

El mensaje a Efeso

¹ Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica íri yáara nacuerinàsàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Efeso iyacàlená iricu: 'Cài núumacuéca pirí, núa idènièrica siete namanùbaca dùlupùta nucáapi iricuwa nuéwápuwáisewa, núa yèepuníricawa nèewibàa níai siete namanùbaca cáaléeyéi lámpara oroíyéica:

² Núalíacawa macáitacué piwali yái pimàníricuèca; núalíacawa piibaidacuéca nulípiná cachàiníri iyú; núalíacawa píideniacuéca piùwichàanáwa nacái matuibanáiri iyú; núalíacawa báawacuéca piicáca náiwitáise níara báawéeyéica wenàiwicaca. Núalíaca nacáiwica píalimáidacuéca piicáca náasu tàacáisi níara icàlidéeyéica iináwaná íwaliwa apóstolcaca nía, quéwa nachíwa meedá. Pidécucaca píasáidaca cachíwéeyéica meedá nía.

³ Núalíacawa píideniacuéca piùwichàanáwa mamáalàacata. Núalíaca nacáiwica piùwichàacuécawa nulípiná manuísiwata nuípidená íwali peebáidacáinácucé nutàacái. Càmitacué nacái chamàle píiwitáise píibaidáanápínacucé nulí.

⁴ Quéwa nuicácué piwali abèeri wawàsi báawéeri. Càmitacué cáininá piicáca áibanái càide iyúwaté cáinináaná piicáca nía quéechatécáwa.

⁵ Iná píináidacuéca íwali yái quéechéeri píiwitáise cayábéerica piùquéericatécué píichawa. Píwènúadacué píiwitáisewa machacàníri iyú, pímanícaténácucé cayábéeri áibanái íri càide iyúwacué pímanínáté quéechatécáwa. Càmicaalícué cài pímaníca, yásí núcawaca caqualéta píatalécucé, yá nuedácué píicha píasu lámpara iyacatái íchawa, càmicaalícué píwènúada píiwitáisewa.

⁶ Quéwa iyacué pirí yái cayábéerica. Báawacuéca piicáca yái báawéerica nicoláitanái imànírica càide iyúwa nacái báawáaná nuicáca yái namànírica.

⁷ Néese, càuwíyícaalícué pía, péemiacué cayába yái tàacáisica Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái iri yeebáidéeyéica nutàacái, iyéeyéica yàcalé imanùbaca. Macáita cawinacaalí imawènidéeyéica báawéeri, numàacapiná nayáaca nayáacaléwa àicu iyacanáca yèerica nacáuca càmiri imáalàawa, yái àicu iyéerica paraíso néeni, Dios iyacàle iricu', cài pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Esmirna

⁸ Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica íri yáara nacuerinàsàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Esmirna iyacàlená iricu: 'Cài núumacuéca pirí, núa idábéericaté macáita, núa imáalàidèeripináca macáita nacái, núa yéetèericatéwa, néeseté yèepùaca nucáucàcawaca:

⁹ Núalíacawa piùwichàacuécawa píyaca. Núalíacawa catúlécánacucéca pía, quéwacué nuicáca pía càiyéide iyúwa càasuíyéi. Núalíaca nacáiwica càinacaalí iyú nacháawàanácucé píináwaná

iwali báawéeri iyú, níara icàlídéeyéica iináwanáwa judíocasa nía, quéwa càmlíyeyí judío nía nawáwalicúsewa, càmicáiná neebáida nutàacái. Báawéeri Satanás yéewáidacalé meedá nía.

¹⁰ Picácué cáalu piicáca yái piùwichàanápínacuécawa. Péemlacué cayába, mesúnamáita Satanás yúuca abénaméeyéi péenacué presoiyéi ibànaliculé yáalimáidacaténacué iicáwa pía macáita, piwènúadánápíná píiwitáisewa nuícha. Yá piùwichàanápínacuéwa diez èeri. Quéwa cacháinicué píiwitáise mamáaláacata, éwitacué nanúacái pía, yási nùacué píriwa picáuca càmfiri imáaláawa càide iyúwa nàacaalí corona wenàiwicanái irí imawèniadéeyéica áibanái.

¹¹ Càuwíyéicaallicué pía, péemlacué cayába yái tàacáisi Espíritu Santo icàlídéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái, iyéeyéica yàcalé imanùbaca. Cawinácaalí imawèniadéerica báawéeri, canácatáita yéewanáwa pucháiba yáawiríeri yéetácáisi ílibáaca níawa, canásíwa', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Pérgamo

¹² Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisca irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Pérgamo iyacàlená írìcu: 'Càì nuchùullacuéca pía, núa idènièrica espada machete nacáiri báipunitácanaméeri caserùnica:

¹³ Nùaliacawa macáita iwali yái pimànírìcuéca. Nùalía nacáywa piyacuéca aléera yàcalé Satanás icùacataléca. Nùaliacawa peebáidacuéca nutàacái mamáaláacata tàì ímèeri iyú. Càmitacué piméeyáa peebáidaca nutàacái éwitaté nanúacáaníta Antipas, yái nanuéricaté yeebáidacáiná nutàacái pèewi, píacué iyéeyéica yàcalé Satanás icùacataléca.

¹⁴ Quéwa nuicácué píwali máisibáwanáita báawéeri wawási, yái càmlírìca cayába nuicáca: Pidènicáuwé píapichawa abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica càide iyúwaté Balaam yéewáidáan wenàiwica. Bàaluité Balaam yàaláacaté Balac yáalimáidáanápíná israelitanái namànicaténá nabáyawanáwa. Ichùullacaté nayáanápíná iinási nanuéricáta iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo icàaluíniná, cuwáiná yéenáiwanáca. Ichùullaté naimáca áibanái inaná yáapicha càmlíyéica nánusiwa.

¹⁵ Càita nacái, iyacué pèewibáa abénaméeyéi yeebáidéeyéica nicolaitaná yáasu cachíwéeri tàacáisi.

¹⁶ Iná piwènúadacué píiwitáisewa báawéeri ícha. Càmicaallicué càì pimànica, yási nùacuéwa platalé caquialéta. Yá numànipiná úwi náipunitawa nutàacái iyúwa, càide iyúwa wenàiwica namànicaalí úwi espada machete nacáiri iyú.

¹⁷ Càuwíyéicaallicué pía, péemlacué cayába yái tàacáisi Espíritu Santo icàlídéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái, iyéeyéica yàcalé imanùbaca. Cawinácaalí imawèniadéerica báawéeri, nùaca iyáapíná maná, yái pan nacárica íbàacanáta áibanái wenàiwica ícha. Núa nacái irí cabalèeri íba natànèerica íwali wálisài ípidenápíná. Abéerita yái idènièrica yáasu íbawa, yáalía iwali yái ípidenápínaca wálisài, canáca áibanái yáaliériwa iwali', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Tiatira

¹⁸ Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisca irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Tiatira iyacàlená írìcu: 'Càì nùumacuéca píri, núa Dios írìca, núa idènièrica ituíwa càide iyúwa quichái ipèrùa iyáaná, núa idènièrica nacái yàabáliwa càide iyúwa naquéesièrica bronce nacáirica iicácanáwa.

¹⁹ Nùaliacawa iwali yái pimànírìcuéca. Nùaliacawa cáininácuéca piicáca áibanái, nùaliacawa peebáidacuéca nutàacái. Nùalía nacáywa piyúudáacuéca áibanái, píidenlacuéca piùwichàanáwa nacái matuúbanáiri iyú. Nùaliacawa pimànìcuéca cayábèeri cacháiniwanái ícha yái pimànírìcatécué quéecha, pidábacaalítécué peebáidaca nutàacái.

²⁰ Quéwa nuicácué píwali áiba wawási quiríta. Pidécuéca pimáacaca úyaca matuúbanáita pèewibáa, uái inanáca Jezabelca. Nacálidaca uinánaná utáanicasa Dios inùmalicúse, quéwa uéwáidaca wenàiwica cachíwéeri tàacáisi iyú meedá uchíwáidacaténá nùasu wenàiwica naimáanápíná áiba yáapicha càmlíchúca nánusiwa, càmlírìca nacái nanírìsiwa, nayáanápíná nayáacaléwa nacái iinási nanuéricá ídolo irí nàacaténá cuwáiná yéenáiwaná icàaluíniná.

²¹ Nudéca nùaláaca úa cacháiníri iyú uwènúadánápíná uíwítáisewa ubáyawaná íchawa, quéwa càmita uebá uwènúadánápíná uíwítáisewa ícha, yái uimáanáca manùbéeyéi yáapicha.

²² Siúcade, péemlacué cayába, nùuwicháidapíná úa uláicái iyúwa, macáita nacái íiméeyéica úapicha, nùucapíná níawa manuírì yùuwicháacáisi írìculéwa, càmicaalí nawènúada náiwítáisewa nabáyawaná íchawa, yái báawéerica namànírìca úapicha.

²³ Nunúapíná nacái uénibe yéetácáisi iyú. Néese macáita yeebáidéeyéica nutàacái yàcalé imanùbaca, néemiapínacaalí uinánaná iwali, yási náaliacawa nùacata yái iiquéerica náiwítáise, nawàwa nacái. Yási numànicuéca píri cayábèeriwa, nùuwicháidapíná nacáywa píalimáwanama càide iyúwa imanúcanamacué pimànica cayábèeri, báawéeri áibata.

²⁴ Néese piacué Tiatira iyacàlená mìnánáì càmíiyéica yeebáida Jezabel itàacáì, càmíiyéì nacáì yéewáidawa tàacáisi ìwali yáara nàiméerica ìwali Satanás yáasu ìwítáise ìbàacanéeriwa. Núumacué pírì, iyaca quiríta abéeri wawàsi iwàwacutéeri nuchùullapínacué pimànica.

²⁵ Peebáidacué mamáalàacata nutàacáì càide iyúwacué peebáidáná siuca àta nùànacatalépináta.

²⁶ Cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, imàníiyéì nacáì mamáalàacata càide iyúwa nuwàwáaná àta néetacatalétawa, numàacaca nacùaca nùapicha macáì èeri mìnánáì.

²⁷ Càide iyúwa Núaniri Dios imàacáaná nucuaca èeri mìnánáì Dios ìwítáise iyúwa, càita nacáì nùasu wenàiwica nacùapíná èeri mìnánáì cachàiníri iyú, nàuwichàidapíná nacáì macáita wenàiwica càmíiyéica yeebáida nutàacáì, càide iyúwa hierro ibaquiàdacaalí catùla achúmáanamata yéemáanáami.

²⁸ Numàaca nacáì nàyaca nucamaláná ìricu, yáì nucamaláná icànéerica càide iyúwa dùlupùta icànéaná waiquéerica mapisáisiwata.

²⁹ Cáuwiyéicaalícué pía, péemiacué cayába yáì tàacáisica Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanáì ìrí yeebáidéeyéica nutàacáì, iyéeyéica yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ìimaca yáì Cáurica, yáì Wáiwacali Jesucristoca.

3

El mensaje a Sardis

¹ Néese Wáiwacali ìimaca nulí àniwa: "Pitànàa yáì tàacáisica ìrí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanáì yeebáidéeyéica nutàacáì Sardis iyacàlená ìricu: 'Càì núumacuéca pírì, nùu iyéerica yáapicha yáì Espíritu Santoca máiníri cayábaca, nùu idènièrica nacáì siete namànùbaca dùlupùta: Núalíacawa ìwali macáita píibaidacalécueca. Nuémiacué piínáwaná ìwali cáucasacué pía, quéwa nuicácuéca pía càiyéide iyúwa yéetéeyéimiwa.

² Pimichàidacué píiwitáisewa, pichàiniadacué píiwitáise cayábéeriwa iyéericuéca pírì quiríta, iwàwéerica ichàbacawa pícha, nuicáciná yáì pimàníricuéca càmíirica cayába Nucuèriná Dios iicáca.

³ Iná piínáidacuéwa ìwali yáì tàacáisi péemíericatécueé, peebáidéericatécueé nacáì quéechacáwa. Pimànícúé mamáalàacata cayábéeri càide iyúwa yáì tàacáisi ìmáaná. Píwènuadacué píiwitáisewa píbáyawaná ìchawa. Càmicáalícué pimichàida píiwitáisewa, yásì nùànacué píatalé càide iyúwa cayéedéeri yàanàacaalí càmicatáita wenàiwica icùu nùànàaca, càmitacué nacáì píalíawa chácaalínácaalí nuénáiwáná yàanàa nùànàacatáipínacué píatalé.

⁴ Quéwa abénaméeyéicué péená Sardis iyacàlená mìnánáì càmita nàya cabáyawanéeri iyú. Càide iyúwa wenàiwica icuacaalí masacàata ìbàlewa, càita nacáì abénaméeyéì péenácué nacùaca níawawa masaquèeri iyú, báawéeri ìicha. Yá áiba èeripíná nèepunicawa nùapichawa nabàle cabalèeri yáapichawa namànícáiná cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná cháì èeri ìricu.

⁵ Cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, nadèniapíná nabàlewa cabalèeri. Càmita nacáì nutunúu náipidená cuyàluta ìricuise yáì cuyàlutaca idènièrica náipidená macáita cáuyéica càmíiyéica imáalàawa. Yá nucàlidapíná naináwaná ìwaliwa nùasunáica nía Núaniri Dios ìrìwa, yáasu àngelnáì ìrí nacáì.

⁶ Cáuwiyéicaalícué pía, péemiacué cayába yáì tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanáì ìrí yeebáidéeyéica nutàacáì yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ìimaca yáì Cáurica, yáì Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Filadelfia

⁷ Néese Wáiwacali ìimaca nulí àniwa: "Pitànàa yáì tàacáisica ìrí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanáì yeebáidéeyéica nutàacáì Filadelfia iyacàlená ìricu: 'Càì núumacuéca pírì, nùu Mabáyawanéerica, nùu yáì Báisíirica, nùu rey David itaquèrinámica, imàaquéerica nacáì wenàiwica iwàlucacawa Dios iyacàle ìriculé, Dios icuacataléca macáita. Nùacuacaalí nalíni, yá canáta yáaliméeri ìbàllaca náichani. Néese nubàllacaalí náichani, canácata nacáì yáaliméeri yáacùaca nalíni. Péemiacué:

⁸ Cayábaca nuicáca yáì pimàníricuéca. Péemiacué cayába, numàacacué picàlidaca nuináwaná ìwali áibanáì ìrí, càmitacué nacáì yéewa nasáiwicaca pírì wawàsi, peebáidacáinacué nutàacáì, càmitacué nacáì píwènuada píiwitáisewa nuícha, éwitacué càmicáaníta máini cachàinica pía.

⁹ Péemiacué cayába. Nàyaca píyacàle néeni abénaméeyéì judío icàlidéeyéica iináwaná ìwaliwa judíosiwacasa nía, quéwa nachíwa meedá, càmicáiná neebáida nutàacáì báisíiri iyú. Satanás yéewáidacaléca nía meedá. Mesúnamáita numàacapíná nabàlucacawa nàulul ipùata iyúwa píipunitacuéwa nàacaténacué picàaluíná. Yásì náalíacawa cáininácuéca nuicáca pía.

¹⁰ Pidécueca peebáidaca nutàacáì píideníacaténacué píuwicháanáwa matuñbanáiri iyú, ìná nucuápinacué píawa áibaalípiná yúuwicháacáisi yàanàapínacaalí macáì cáli ìwali, yúuwicháidacaténá èeri mìnánáì.

¹¹ Nùacawa néese caquialéta. Peebáidacué tàì íiméeri iyú yáì peebáidéericuéca; picácué pimàaca áibanái iwènúadacuéca nuícha píiwitáise ipíchanacué piúcaca píchawa piasu cawèníiri coronawa Dios iwàwéericuéca yàaca píri' áiba èeriwa.

¹² Cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, numàacapiná nàyaca Nucuèriná Dios yáapicha càiripináta, càide iyúwa áicu íricus íbàlùèriwa càiripináta Dios yàasu templo írìcuírìca. Canácatáita nàawa Dios ícha. Nutànaapiná nacái Nucuèriná Dios ípidenáwa nàwali yáì Nucuèriná Dios iyacàle ípidenáwa nacái, yáì yàcalé ípidenéerica Wàlìsàì Jerusalén, írìcùèripinácawa chènuníise Nucuèriná Dios yàatanáise. Nutànaapiná nacái nuípidená wàlìsàìwa nàwali.

¹³ Càuwíyéicaalícué pía, péemiacué cayába yáì tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái írì yeebáidéeyéica nutàacái yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", íimaca yáì Cáurica, yáì Wáiwacalí Jesucristoca.

El mensaje a Laodicea

¹⁴ Néese Wáiwacalí íimaca nulí àniwa: "Pitànàa yáì tàacáisica írì yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Laodicea iyacàlená írìcu: 'Càì nùumacuéca píri, nùu ípidenéerica Báisíiri, càmlírìca ichìwáida wenàiwica, nùu icàlidéerica báisíiri iyúni, nùu idàbéericacáì macáita Dios írìpiná cháì èeri írìcu:

¹⁵ Nùaliacawa iwali yáì macáita pimàniírìcuéca. Nùaliacawa càmitacué máini píwènúadaca nuícha píiwitáisewa, càmitacué nacái máini pimichàida píiwitáisewa peebáidacaténá cayába nutàacái. Iwàwacacué píináidacawa càinàcaalí pimànlínápiná. ¿Píwènúadapínásicué nuícha píiwitáisewa? ¿Néeni, pimichàidapínásicué píiwitáisewa? ¿Càinásicué pimànipiná?

¹⁶ Néese, càmicáinacué peebáida cayába nutàacái macái píwàwalícuésewa, íná nùucapínacué nuíchawa pía.

¹⁷ Pìcalìdacáinacué càì píwaliwa: "Càasuíyéica wía, máini nacái cayábaca wía. Wadéca weedáca walíwa manùba wàasupínáwa. Càmita wawàwacutá Dios iyúudáaca wía", càicué píimaca píwaliwa. ¿Cánácué càmita píalíwa cúláicaca píiwitáise píbáyawaná iyúwa? Dios íicácuéca pía càiyéide iyúwa catúlulécaneyéi, màasuíyéi nacái. Matuíyéicué nacái píiwitáise, báica nacáicué pía píbáyawaná iwaliwa iyúwa mabàléeri wenàiwica.

¹⁸ Íná nùalàacué pía píimàcáanápínacué numànica píri cayábéeri manuíswata càide iyúwa wenàiwica iwèndacaalí áiba wenàiwica írì cayábéeri oro masaquèericaté namànica quicháì írìcu. Néese idécánami numànìcuéca píri cayábéeri, yásì báisícata càasuíyéicuéca pía chènuníiséeri cawèníiri iyú. Peedácué nacái nuícha píiwitáisepiná mabáyawanéeri càide iyúwacué píbàlepiná cabalèeri, ipíchanacué báica pía píbáyawaná iwaliwa. Pimàacacué nuchùnìaca píiwitáise matuírica càide iyúwa natuí idàbená ichùnìacaalí wenàiwica ituí, catuicaténácué píiwitáise, píalícaténácuéwa nùwali.

¹⁹ Nùalàaca nùusunái cachàimíiri iyú, macáita wenàiwica cáininéeyéica nuicáca. Nùuwicháidaca nía nacái. Íná píimicháidacué píiwitáisewa càiripináta, píwènúadacué nacái píiwitáisewa píbáyawaná íchawa.

²⁰ Péemiacué cayába, mesúnamáita nùacawa néese, càide iyúwa wenàiwica íbàlùacaalíwa caplí ípunita imáidacaténá wenàiwica iyéeyéica caplíricu. Cawinácaalí yéemiéyéica nutàacái, nawàwacaalí neebáidaca nutàacái, yá càica núde iyúwa wenàiwica yàacùacaalí icapèe inùmawa áiba írì, yeedácaténá yàataléwani. Néese cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, yásì nùyaca nàapícha, nàyaca nacái nùapícha, càide iyúwa wenàiwica iwàlùacaalíwa caplíriculé iyáacaténá iyáacaléwa yéenanái yáapíchawa.

²¹ Cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, numàacapiná nàawinacawa nùapícha nùlubái ínatalé, nacùacaténá macáita nùapícha, càitatéde iyúwa numawèniadàanáté báawéeri, néese nùawinacatéwa Nùaniri Dios yáapíchawa, yàalubái ínatalé nucùacaténá macáita yáapícha.

²² Càuwíyéicaalícué pía, péemiacué cayába yáì tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái írì yeebáidéeyéica nutàacái yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", íimaca yáì Cáurica, yáì Wáiwacalí Jesucristoca.

4

La adoración en el cielo

¹ Néeseté idécánami Wáiwacalí càì íimaca nulí, yáté nuicáidaca chènuniré, yá péemiacué cayába, nuicáca abéeri caplí inùma yàacùacanéerica. Néese idàbàanéeri tàacáisi nuemiéericaté itàanica nulí iyúwa cachàimíiri trompeta isàna, yácata tàacáisi íimaca nulí àniwa: "Pimichàawa síisaara. Yá nùasáidaca píri càinàcaalí ichàbàanápínacawa áibaalípiná", íimaca nulí.

² Aquialénamata Espíritu Santo iclaca nuíwítáise manuíswata, péemiacué cayába, Espíritu Santo ímàcaca nuicáca cayábéeri yàalubáisi íbàlùericawa chènunibàa. Nuicáca abéeri yáawinéerica yàalubáisi íinata icùacaténá macáita.

³ Yáí yáawinéericawa yàalubáisi íinata càiride iyúwa waicáaná cuniéri íba cabalèeri ípidenéeri jaspe, iyúwa nacái waicáaná íba ípidenéeri cornalina quiréeri, cuniéri nacái. Yá mèlumèluwaca àrawali icànaca yàalubáisi itéese càide iyúwa waicáaná cuniéri íba esmeralda ípuléeri.

⁴ Nàyaca yàalubáisi itéesebàa áiba veinticuatro namanùbaca yàalubáisi. Náawinacawa yàalubáisi íinata veinticuatro namanùbaca nacuèrinánái. Idèniyéi cabalèeri íbàlewa. Nadènia nacái nàasu coronawa yáawami orota náiwita iwaliwa.

⁵ Yáí yáawinéericawa yàalubáisi íinata icànaca mamáalàacata iyúwa énu icànaaná, itàanica nacái càide iyúwa wéemlaná cachàiníri énu isàna tírficaalí. Nàyaca yàalubáisi ípunita siete namanùbaca lámpara nacáiyéi idèniyéica icamaláwa, quichái ipèrua nacáiri. Yáí quicháica, yácata máiníri cayábaca Espíritu Santoca.

⁶ Iyaca nacái calisa nacáiri yàalubáisi ípunita, abéeri calisa càiride iyúwa vidrio máiníri cuniaca. Yàalubáisi itéesebàa nàyacaté báinúaca cáuyéi ángel madécánéeyéi ituí naicácaténá napichaléwa, naicácaténá nacái nàinataléwa.

⁷ Yáí idàbáanéeri ángel cáurica càiride iyúwa león iicacánáwa. Pucháibáaná cáuri ángel àniwa càiride iyúwa toro iicacánáwa. Máisibáaná cáuri ángel àniwa càiri inànde iyúwa asiali. Báinúacáná cáuri ángel àniwa càiride iyúwa áwa iicacánáwa idècunitàacá yáalanícawa.

⁸ Níái báinúaca ángel cáuyéica nadèniaca seis namanùbaca nàanabáwa nàalimáwanama. Macái cáuyéi ipuniyéiwa natuí iyúwa nàinatabàawa, nalicúsewa nacái. Yá càì nàimaca èeríapinama, táiyápinama mamáalàacata:

“¡Mabáyawanéericani, mabáyawanéericani, mabáyawanéericani, yáí Wacuèriná Dios cachàinírira náicha canánama, yáí iyéericaté, iyéerica nacái siúcade, iyéeripiná nacái càiripináta, càmfíri imáaláawa!” càì nàimaca.

⁹⁻¹⁰ Néese idècunitàacá cáuyéi ángel nàaca icàaluíniná, nàaca nacái iyéininá, nàaca nacái írì cayabéeri, yáí yáawinéericawa yàalubáisi íinata, iyéerica càiripináta èeri càmfíri imáaláawa, yá veinticuatro namanùbaca nacuèrinánái náuwàa nallacawa nanùmáawawa írì, yáí yáawinéericawa yàalubáisi íinata, nàacaténá icàaluíniná, yáí iyéerica càiripináta èeri càmfíri imáaláawa. Yá nalladaca nàasu coronawa yàalubáisi yàabàli idaní nàasáidacaténá Dios yàasu wenàiwicaca nía. Yá nàimaca írì:

¹¹ “Máiní cayabéeri píiwitáise, pía Wacuèriná Wáiwacali Dios, íná wàaca picàaluíniná, wàaca nacái píimietacáná, wáalica nacáiwá máiní cachàinírira pía, pidàbacáinaté macáita, yá nàyacaté píiwitáise iyú, pidàbacáinaté nía”, càì nàimaca nacántàaca.

5

El rollo escrito y el Cordero

¹ Néeseté nuicáca cuyáluta iwawanèeriwa icáapírucu yéewápuwáise, yáí yáawinéericawa yàalubáisi íinata. Yáí cuyáluta iwawanèericawa idèniaca tàacáisi írìculéwa, íinatawáise nacáiwá. Yáí cuyáluta nadacuèrica cayába siete namanùbaca nadacuèrica iyúni.

² Néese nuicáca áiba ángel cachàiníri. Yá isutáca yéemlawa nía macáita. Iimaca cachàiníri iyú: “¿Cawináica wenàiwica Dios íbatèeripiná iwasaaca yáí nadacuánacani, yàacuacaténá yáí cuyálutaca?” íimaca yáí ángelca.

³ Quéwa canáca náicha níái chènuníséeyéica, nía nacái iyéeyéica cháí èeri írìcu, nía nacái yéetéeyéimicawa, canácata yáaliméeri yàacúaca cuyáluta, iléecaténátáni.

⁴ Yá nuicháanica manuíswata canácáiná nàanèeri wenàiwica Dios íbatèeripiná yàacúaca cuyáluta, iléecaténáni.

⁵ Néese abéeri néená níái nacuèrinánáica íimaca nulí: “Picá píicháani quirínama. Piicáida írì cayába, yáí israelita icuèrinásáiri, rey David itaquèrinámica, idéca imawèniadaca báawéeri, yéewacaténá iwasaaca siete namanùbaca nadacuánaca, yàacuèripiná nacái cuyáluta”, íimaca nulí.

⁶ Néese nuicáca Cordero íbaluèericawa nèewi yáí yàalubáisica, nía nacái báinúaca ángel cáuyéica, nía nacái nacuèrinánáica. Yáí Cordero idèniaca icháunáwa bàaluítécáiná nanúacani iyúwa sacrificio. Idènia nacái siete namanùbaca ichàlewa, siete namanùbaca nacái ituíwa. Níái siete ituí ímáanáca càicanide iyúwa máiníri cayába Espíritu Santo Dios íbanuèerica macái cáli ínatalé.

⁷ Néese Cordero yàaca yeedáca cuyáluta icáapi yéewápuwáise íicha, yáí yáawinéericawa yàalubáisi íinata.

⁸ Néese Cordero idècanáami yeedáca cuyáluta, yá báinúaca ángel cáuyéica, nía nacái veinticuatro namanùbaca nacuèrinánáica náuwàa nallacawa nanùmáawawa Cordero írì nàacaténá icàaluíniná. Nacuèrinánái nàalimáwanama nadèniaca arpa, nadènia nacái bacáa níawami orota ipuniyéiwa pumèníri isàni iyú. Yáí pumèníri isàni ímáanáca càicanide iyúwa nasutáaná Dios íicha, macáita Dios yàasu wenàiwicaca.

- ⁹ Yá nacántàaca wàlisàì canción Cordero irí. Náima nacántàaca càì:
 “Dios imàacaca peedáca yáì cuyàlutaca, piwasàanápíná nadacùanàcani, pimàacacáináte nanúaca pía iyúwa sacrificio, yá piwèniacaté wenàiwicanáì píranámi iyúwa Dios irípiná nèewíse macáì yáawírí, macáì itàaniyéica áiba tàacáisi iyú nacáì, macáì wenàiwica nacáì, macáì cáli néeseéyéì nacáì.
- ¹⁰ Pidéca pimàacaca Dios yáasu wenàiwicaca nía, icuèyéipíná macáita píapícha, isutéeyéipíná nacáì Dios lícha wenàiwicanáì irípiná, yá nacùapíná macáì cáli”, náimaca nacántàaca.
- ¹¹ Yáté nuicáidaca néré, yá nuémiaca madécaná ángel isàna ibàluèyéicawa natéesebàa yáì yàalubáisica, nía nacáì báinúaca ángel cáuyéica, nía nacáì nacuèrinánáca. Nuicáca madécaná millones namanúbaca ángel, càmiyéì wenàiwica yáalimá iputàaca nía, càsimalénácaalí nía.
- ¹² Yá náimaca cachàiníri iyú: “¡Wàacuè Cordero icàaluíná, yáì Corderoca imàaquéricaté nanúacani iyúwa sacrificio, yá cáiná Dios idéca imàacaca Cordero icùanápíná canánama, idéca imàacaca càasuírícani, yáì Corderoca! ¡Máini cáallacáiricani yáì Corderoca, cachàiníri nacáì íwítáise! ¡Cayábaca waicácani, wàacuè nacáì icàaluíná, wàacuè nacáì irí cayábéeri!” càì náimaca níái ángelca.
- ¹³ Nuémia nacáì macáita Dios idàbèeyéica náimaca irí, macáì iyéeyéica chènuniré, cáli ínatéeyéica nacáì, nía nacáì yéetéeyéimicawa, úni írícuyéica nacáì, macáisiwa canánama náimaca Dios irí. Càì náimaca:
 “¡Wàaca cayábéeri irí yáì yáawinéericawa yàalubáisi ínata, irí nacáì yáì Corderoca!
 ¡Cáimiétaquéeri iyú waicáca nía, wàaca nacáì nacàaluíná! ¡Máini cachàinica náiwítáise càiripínáta, èeri càmiri imáalàawa!” náimaca.
- ¹⁴ Néese báinúaca ángel cáuyéica náimaca: “¡Báisíta, amén, càita nacáì wáimaca!” càì náimaca. Níái veinticuatro namanúbaca nacuèrinánáì nabàlúacawa nàulul iyúwa nàacaténá icàaluíná, yáì iyéerica càiripínáta, càmirica imáalàawa.

6

Los siete sellos

- ¹ Néeseté nuicáca Cordero iwásàaca idàbàanéeri néená níái siete namanúbaca nadacùanáca cuyàluta iwawanéericawa. Yá nuémiaca abéeri néená níái ángel cáuyéica íimaca cachàiníri iyú càide iyúwa tírírícaalí: “¡Aqualé, pía píicáca!” càì íimaca.
- ² Néeseté nuicáidaca néré. Yá, péemiacuè cayába, nuicáca cabalèeri caballo. Yáì asialí yáawinéericawa caballo ínata idèniaca demápu imàníripíná iyú ùwicáì. Yá náawináidaca corona iwíta iwali. Néese imawèniadaca yáacawa imawèniadacaténá mamáalàacata áibanáì.
- ³ Néese Cordero iwásàaca pucháibáná nadacùanáca cuyàluta, yá nuémiaca pucháibáná cáuri ángel íimaca: “¡Aqualé, pía píicáca!” càì íimaca.
- ⁴ Yá áiba caballo imusúacawa, máini quíiréeri quéwa, càide iyúwa waicáaná iráì. Nuicáca wenàiwica yáawinéericawa caballo ínata. Yá namàacaca imànílinápíná ùwicáì cháì èeri írícú, ipíchaná wenàiwicanáì nàyaca matuúbanáiri iyú, imàacáanápíná nacáì wenàiwicanáì inúayacacawa. Yá nàaca irí cáaléeri espada machete nacáiri báipunitácanaméeri caserúnica.
- ⁵ Néese Cordero iwásàaca máisibáná nadacùanáca cuyàluta, yá nuémiaca máisibáná cáuri ángel íimaca: “¡Aqualé, pía píicáca!” càì íimaca. Yáté nuicáidaca néré. Yá, péemiacuè cayába, nuicáca cúulíri caballo. Yáì yáawinéericawa caballo ínata idèniaca abéeri wapésáidáaná imíeri.
- ⁶ Néese nuémiaca tàacáisi nacáiri cáuyéì ángel yèewibàa, yá íimaca: “Abéeri kilo trigo ituiná iwèníri abéeri denario, yáì abé èeri iwènicatáica. Máisiba kilo nacáì cebada ituiná iwèníri abéeri denario, picá quéwa pimàni báawéeri olivo inàlimaná irí, uva ibànacalená irí nacáì”, càì íimaca.
- ⁷ Néese Cordero iwásàaca báinúacáaná nadacùanáca cuyàluta, yá nuémiaca báinúacáaná cáuri ángel íimaca: “¡Aqualé, pía píicáca!” càì íimaca.
- ⁸ Néese nuicáidaca néré, yá péemiacuè cayába, nuicáca áiba caballo éwéeri nacáiri. Yáì yáawinéericawa caballo ínata ípidená Yéetácáisi. Alba ípidenéerica Infierno yáacawa Yéetácáisi yáapícha. Namàacaca Yéetácáisi, Infierno nacáì nanúanápíná madécaná èeri mìnáni. Macáì néená níái báinúaquéeyéica wenàiwicaca, abéeri néená yéetáacawa. Yá nantúaca wenàiwicanáì ùwicáì iyú, máapicáì iyú nacáì, uláicáì iyú nacáì. Nachùulla nacáì caluéyéì cuwèesi nanúanápíná wenàiwica.
- ⁹ Néese Cordero iwásàaca cinconá imanúbaca nadacùanáca cuyàluta, yáté nuicáca nacáucami altar yáapiré, níái Dios yáasu wenàiwicaca nanuèyéicaté neebáidacáináte Dios itàacáì, íwalíse nacáì yáì tàacáisi báisíríca nacàlidéericaté wenàiwicanáì irí.
- ¹⁰ Néese náimaca cachàiníri iyú: “Wacuèriná Dios mabáyawanéeri, wáalíacawa pimànica macáita càide iyúwa píimáaná machíwéeri iyú. ¿Chácaalínápínácaalí píuwichàidapíná èeri mìnánáì íwalíse yáì nanúanáca wía?” càì náimaca.

¹¹ Néese yàaca nalí ctaaléri nanáawanipiná cabalèeri. Yá ichùullaca nacùanápíná achúmáanata èeri quiríta àta nanacáiyéi yéetáatalétawa íbaidéeyéica Náiwacali írípíná, nía nacái néenánáica iwàwacutéeyéica yéetácawa càide iyúwaté néetáanáwa.

¹² Néese Cordero iwasaáca seisná imanùbaca nadacùaná cuyàluta, yáté nuicáidaca néré, péemiacué cayába, nuicáca cáli icusúacawa cachàiníri iyú, yá catáca èeri càide iyúwa waicáaná cùulíri wáluma. Yá nacái macápucuaalí quéerica, quíiraca úa càide iyúwa waicáaná írái.

¹³ Dùlupùta nacái nacaláacawa cáli ínatalé càide iyúwa higuera yéetaná imàacacaalí icaláacawa iyacanáca éemírica cachàinicáiná cáuli ipùaca íwali.

¹⁴ Yá capiralèeri cáli icacanácawa chènuníise càide iyúwa wáluma icacanácaalíwa. Néese iwawanàacawa abéemàalé, abéemàa néese nacái càide iyúwa cuyàluta íbáiná iwawanàacaalíwa. Yá canáca capiralèeri cálimica. Yá macái dúli manuínaméeyéi, macáita nacái iwàwata nachacàacawa nàyacatái íchawa.

¹⁵ Néese macáita èeri mìnánái nabàacawa íba yéecalicubàa, íba isabàllcubàa nacái. Macáita nabàacawa, níái èeri mìnánái icuèrinánáica, nía nacái wenàiwica íiwacanánáica, nía nacái úwi íiwacanánáica, nía nacái cásufiyéica, nía nacái cachàiníyéica, nía nacái macáita èeri mìnánái canánama, nía nacái íbaidéeyéica mawèníri iyú áibanái írí, nía nacái yèepuníyéica máiwacalináwaca.

¹⁶⁻¹⁷ Yá náimaca manuínaméeyéi dúli írí, manuínaméeyéi íba írí nacái: “¡Picálacuéwa wáinatábàa, píbaacué wía itú ícha, yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata, ícha nacái Cordero yàasu yúuwichàacáisi íbànuèripínaca wàwali! Idéca yàanàaca wéenáiwáná nàuwichàidacatáipínata wía, yá canácata wéená yáalimèeri ídeniaca nàasu yúuwichàacáisica”, càí náimaca.

7

Los señalados de las tribus de Israel

¹ Idécanáamité nuicáca càí, yá nuicácaté áiba yéenáiwánási nacáiri, yá nuicáca báinúaca ángel íbaluèyécawa chènuníre, iwicáubàa yái èeriquéi macáirica. Yá náibàaca macái cáuli ipíchaná cáuli ipùaca cáli íwali, manuíri úni íwali nacái, àicunái íwali nacái canánama.

² Néeseté nuicáca áiba ángel ímichàacawa cáli ínatáise èeri ímusúacatáiseacawa. Yá ángel idèniaca cáuri Dios yàasu néenáiwánápiná. Angel icàlidaca nalíni cachàiníri iyú, níái báinúaca ángel Dios yèeyéicaté ichàinipíná nàuwichàidacaténá cáli, manuíri úni nacái. Yá íimaca nalí:

³ “¡Picácué píuwichàida cáli, manuíri úni nacái, àicunái nacái càmicaalécá wachànàida Dios yàasu néenáiwánápiná napùdàlicu, níái Wacuèriná Dios yàasu wenàiwica íbaidéeyéica írípíná!” càí íimaca yái ángelca.

⁴ Néese nuémíaca càisimalénácaalí nía idènièyéica Dios yàasu néenáiwánápiná napùdàlicu. Namanùbaca nàyaca ciento cuarenta y cuatro mil namanùbaca israelitanái, nèewíse macáita israelita yàawíríanáica.

⁵ Doce mil namanùbaca Judá itaquénáinámi idènièyéica Dios yàasu néenáiwánápiná napùdàlicu. Càita nacái doce mil namanùbaca Rubén itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Gad itaquénáinámi.

⁶ Càita nacái doce mil namanùbaca Aser itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Neftalí itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Manasés itaquénáinámi.

⁷ Càita nacái doce mil namanùbaca Simeón itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Leví itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Isacar itaquénáinámi.

⁸ Càita nacái doce mil namanùbaca Zabulón itaquénáinámi. Càita nacái doce mil José itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Benjamín itaquénáinámi.

La multitud vestida de blanco

⁹ Idécanáamité nuicáca càí, yá nuicáca áiba yéenáiwánási nacáiri, péemiacué cayába, yá nuicáca chínamái wenàiwica canáca yáalimèeri íputàaca nía, macái íiwitáaná cáli néeséeyéi yéenáca, macái yàawíría yéená nacái, macái wenàiwica íiwitáaná yéená nacái, macái itàaníyéica áiba tãacáisi iyú íiwitáaná yéená nacái. Yá nabàlùacawa yàalubáisi ípunita, Cordero ípunita nacái. Nadèniaca ctaaléri nanáawani cabalèeriwa. Nadènia wisíri nacáiri íbáiná nacáapi írìcuwa.

¹⁰ Macáita náimaca cachàiníri iyú:

“¡Wacuèriná Dios, yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata, Cordero nacái, nadéca nawasaáca wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha!” càí náimaca.

¹¹ Néese macáita ángel íbaluèyécawa yàalubáisi itéese, nacuèrinánái itéese nacái, báinúaca cáuyéi ángel itéese nacái, nàuwàa naliacawa nanùmáawawa yàalubáisi ípunita nàacaténá Dios icàaluíná.

¹² Yá náimaca:

“¡Báisíta, amén! ¡Wacàlidacué Wacuèriná Dios iináwaná ìwaliwa cayábéericani, wàacué nacái icàaluíniná! ¡Máini cáaliacáica Wacuèriná Dios, wàacué iri cayábéeri, cáimiétaquéeri iyúcué waicácani, máiníri cachàinica íiwitáise càiripináta èeri càmiri imáalàawa! ¡Báisíta, amén!” còi nàimaca.

¹³ Néeseté abéeri néená níái nacuèrinánáica isutáca yéemiawa núa. Yá íimaca nulí: “¿Píalásica cawinácaalí níái idènièyéica cáaléeri nanáawani cabalèeriwa, sfísáanácaalí nacái nàanàa?” còi íimaca nulí.

¹⁴ Néese núumaca irí: “Càmita núalíawa. Pimàni nulí cayábéeri, picàlida nulíni”, núumaca irí. Néese íimaca nulí: “Nadéca namusúacawa manuírí yúuwicháacáisi íicha. Dios idéca imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha, neebáidacáiná Cordero itaacái, yái Cordero yéetéericatéwa nabáyawaná iwálíse.

¹⁵ “Iná yéewa nàyaca Dios yàasu yàalubáisi íipunita. Náibaida irípiná táiyápinama, èeríapinama nacái yàasu templo chènuníseeri írícu. Yái yáawinéericawa yàalubáisi íinata iyaca náapicha icúacaténá nía.

¹⁶ Càmita quirínama máapica nía, càmita quirínama macàla nawàwa nacái. Càmita èeri yeemá níawa. Uuléeri nacáiwa càmita íisa nía quirínama.

¹⁷ Yái Cordero iyéerica yàalubáisi íipunita icúapiná níawa càide iyúwa pastor icúacaalí ipíranái ovejawa cáininéeri iyú. Yá Cordero imàacaca nàiraca úni yéerica nacáuca càmiri imáalàawa. Dios nacái itunúapiná náicha natufyáa”, còi íimaca nulí.

8

El séptimo sello y el incensario de oro

¹ Néese nuicácaté Cordero iwásáaca cuyàluta íichani, yái sietená namanùbaca nadacúanacani, yá masànaca macáita chènuniré cawàwanáta media hora.

² Néese nuicáca siete namanùbaca ángel ibàluèyéicawa Dios íipunita. Yàaca nalí siete namanùbaca trompeta.

³ Néese áiba ángel yàanàaca. Idèniaca quichái yàalu oro yáawamíríca. Yá ángel ibàlúacawa altar íipunita. Nàaca irí manùba pumèníri isàni. Yèewíadaca pumèníri isàni nèewi níái nasutáanáca Dios íicha, macáita Dios yàasu wenàiwicaca. Néese ángel yeemáca pumèníri isàni altar íinata, yái altar oro yáawamíríca ibàluèricawa yàalubáisi íipunita.

⁴ Càita pumèníri íisalená imicháacawa ángel icáapi íicha chènuniré Dios íipunita, yáapicha yái nasutáanáca Dios íicha, níái Dios yàasu wenàiwicaca.

⁵ Néese ángel yeedáca quichái yàaluca, yá ipuniadaca yàalu quichái iyú altar íinatáiseeri quicháica. Néese ángel yúucaca quichái yàalu chènuníse cáli íinatalépiná. Yá nuémiaca madécaná ènu isàna, madécaná tàacáisi nacái. Nuicáca madécaná ènu icànaca mèlumèluwaca. Cáli nacái icusúacawa.

Las trompetas

⁶ Néese níái siete namanùbaca ángel idènièyéica siete namanùbaca trompeta nabàlúacawa napùllacaténá nàasu trompetawa.

⁷ Yái idábáanéerica ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá granizo íba nacáiyéi yúuwàacawa cáli íinatalé quichái yáapicha yèewièricawa irái iyú. Yá yeemáca madécaná cáli. Macái néená níái máisibéyéica cálica, abéeri néená yeemáca. Yeemáca nacái manùbéyéi àicu. Macái néená níái máisibéyéica àicu, abéeri néená yeemáca. Yeemáca nacáiwa macáita masicái iyéerica cáli íinata.

⁸ Néese pucháibáaná ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá áiba wawàsi yúuwàacawa manuírí úni yáaculé, yái wawàsi manuíríca dùli nacáiri íicacánáwa, yeeméericawa quichái iyú.

⁹ Néese madécaná manuírí úni nachacamàacawa irái iyú. Macái néená níái máisibéyéica manuírí única, abéeri néená ichacamàacawa irái iyú. Manùbéyéi néetácawa iyéyéica manuírí úni yáaculé. Ata alénácaalí manuírí úni ichacamàacawa irái iyú, yá macáita néetácawa iyéyéica úni yáaculé, càita nacái manùbéyéi nave imáalàacawa, lancha nacáiyéica yéyéicawa úni yáacubàa. Macái néená níái máisibéyéica naveca, abéeri néená imáalàacawa náicha.

¹⁰ Néese máisibáaná ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá manuírí dùlupùta nacáiri yúuwàacawa chènuníse yeeméericawa cachàiníri quichái iyú. Yá dùlupùta nacáiri yúuwàacawa madécaná inanábà yáaculé, únibàa nacái, úni imusúacatáisecawa cáli írícuise nacái.

¹¹ Yái dùlupùta íipidenéeri Ipisíri. Yá macái néená níái máisibéyéica única, abéeri néená ichacamàacawa ipisíri iyú. Yá madécaná wenàiwica néetácawa úni iyú, ipisíricáináni.

¹² Néese báinúacáaná ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá imáalàacawa máisibáaná néená èeri icamalánáca, máisibáaná yéená nacái quéeri icamalánáca, máisibáaná néená nacái níái dùlupùta nacamalánáca. Càita catáca máisibáaná néená nacamalánáca. Càmita nacái nacàna máisibáaná néená èerlapi, táiyápi nacái.

¹³ Néeseté nuicáidaca néré, yá nuémíaca áiba ángel áwa nacáiri imáidaca cacháiníri iyú idécunitàacá yáalaníacawa cáli iwicáubàa machacànita. Yá ímaca: “¡Máimícué piúwichàapínacawa, píacué èeri mìnáníaca báawéeyéica íiwitáise, casànapínacaalí áiba trompeta mamáalàacata, áiba máisiba ángel ipùlièyèipínaca mesúnamáita!” còi ímaca.

9

¹ Néeseté nuémíaca cinconá imanùbaca ángel ipùliaca yàasu trompeta. Yá nuicáca áiba ángel òulupùta nacáiri iicacánáwa írìcuèricatéwa chènuníise cáli ínatalépiná. Nàaca írì llave yàacùacaténá utàwi inùma yái máinírica depuúwaca.

² Néese ángel yàacùaca utàwi inùma máinírica depuúwaca. Yá ísa imichàacawa utàwi inùma írìcuíse càide iyúwa yùucanási ísalená. Yái ísa utàwi írìcuíséerica catáca imànica èeri icamalaná, macái cáuli nacái.

³ Néese wirlichu nacáiyéi namusúacawa ísa yèewíise, yá nàacawa cáli ínatabàa. Níái wirlichu nacáiyéica nadèniaca náiiwiwa náucacaténá wenàiwica càide iyúwa chália yúucaná wía.

⁴ Iwàwacutápiná càmita nàuwichàida masicái idàwinèericawa cáli ínata, macái bànacalé nacái, macái áicu nacái canánama. Abéta iwàwacutápiná nàuwichàidaca wenàiwica canéeyéica írì Dios ípidená napùdàlicu.

⁵ Iwàwacutápiná nàuwichàidaca wenàiwica cinco imanùbaca quéeripíná, càmita quéwa íbatàa wirlichu inúaca wenàiwica. Yái icáicha cáiwica wenàiwica írìni càide iyúwa chália yúucaná wía.

⁶ Néenialípiná wenàiwica nacutáca néetácaténáwa quéwa càmita náalimápiná néetácawa. Máini nawàwapíná néetácawa, quéwa yéetácáisi càmíripíná íbàa nía.

⁷ Níái wirlichu cáica níade iyúwa caballonái úwinái ichùnièyéica namànicaténá ùwicái. Nadèni corona oro yáawamíri náiwita ìwaliwa. Wirlichunái càyéi inànde iyúwa wenàiwica inàni.

⁸ Nadèniaca nacái náiwita íbáináwa càide iyúwa inaná íiwita íbáiná. Nadèni nacái nayéiwa càide iyúwa león cháwi nacáiri iyéi.

⁹ Nadèniaca náimamiwa càide iyúwa hierro nàucutalícuwa, ipíchaná áibanái isutàaca nía. Casànaca nàanabái idécunitàacá náalaníacawa càide iyúwa wéemlaná manùbéeyéi caballo yàabàli isàna ípiacawa itéeyéica madécaná carro ùwicái nérépiná.

¹⁰ Nadèniaca nacái nasípiwa càide iyúwa chália íwi. Náiwi idènièrica icáichawa yùuwichàidacaténá wenàiwica cinco quéeripíná.

¹¹ Níái wirlichu nadèniaca náiwacaliwa, yái ángel icuèrica utàwi máinírica depuúwaca. Angel ípidená Abadón hebreo itàacái iyú, Apolión griego itàacái iyú, ímáanáca “Imáalàidèeri wía”.

¹² Yácata idàbàanéeri yùuwichàacáisi manuúrica yàanéeripínaca èeri mìnánái íwali. Péemíacué cayába, nàyaca pucháiba yùuwichàacáisi mamáalàacata yàanéeyéipíná mesúnamáita.

¹³ Néese seisná ángel ipùliaca yàasu trompeta. Yá nuémíacaté tàacáisi imusuéricawa nëewíise níái altar iculuwí báinúaca, yái altar oro yáawamírica, iyéerica Dios ípunita.

¹⁴ Yái tàacáisi ímaca seisná ángel írì ipùlièrica yàasu trompeta: “Píwasàa báinúaca ángel idacuèyèicawa manuúri inanába néenibàa ípidenéeri Eufrates”, còi ímaca.

¹⁵ Yá íwasàaca báinúaca ángel nanúacaténá madécaná èeri mìnánái. Macái néená níái máisibéeyéica wenàiwicaca abéeri néená yéetápináacawa náicha. Níái báinúaca ángelca Dios idacuacaté nía íwasàcaténá nía áiba èeripíná. Abéerita Dios yáalièricawa cànacaalí horapíná, èeripíná nacái, quéeripíná nacái.

¹⁶ Nuémíaca càisimalénacaalí úwinái níái yèeyéipínacawa caballo ínata. Nàacawa doscientos millones namanùbaca úwináca.

¹⁷ Nuicáca còi níái cabaloca yéenáwanási nacáiri írìcuíse. Níái yèeyéicawa caballo ínata nadèniaca nabàle dàalèeriwa nàucutabàawa, yái dàalèeri bàlesica quíirèeri, capíralèeri nacái, èewéeri nacái. Caballonái nadèniaca náiwitawa càide iyúwa león cháwi nacáiri íiwita. Imusúacawa caballonái inùmalícuíse: quichái, ísa nacái, azufre nacái, yái èewéeri íba yeemèericawa máini ùlèeri iyú.

¹⁸ Yásí madécaná èeri mìnánái néetápináwa, iyú yái imusuéricawa caballonái inùmalícuíse, yái quichái, ísa nacái, azufre nacái.

¹⁹ Níái cabaloca nadèniaca nachàiniwa nanùma írìcuísewa, nasípi néeni nacáiwá. Nasípi ípùata càiri iicacánáwade iyúwa àapi íiwita. Nasípi iyúwa nanúapíná wenàiwica.

²⁰ Quéwa níái wenàiwicaca iyéeyéicáwaca mamáalàacata, càmíyèicáwaca caballonái inúaca, càmita nawènuadapíná náiwitáisewa ícha yái báawéerica namànírica. Càmita nayamáida nàaca demonio icàaluíná, ídolo icàaluíná nacái, yái cuwáiná yéenáwaná oroírca, platèeri nacái, broncéeri nacái, íbéeri nacái, áicuúri nacái. Níara ídoloca càmita náalimá naicáca, càmita nacái néemíca, càmita nacái nëepuníwa.

²¹ Càmita èeri mìnánái iwènuada íiwitáisewa ícha yái nanúanáca wenàiwica, namànínáca nacái namàliyèidewa, nayéedùaná nacái, naimáaná nacái áiba yáapícha càmíchúaca náinusíwa, càmírica nacái nanírísíwa.

10

El ángel con el rollo escrito

¹ Néseté nuicáca áiba cachàiníri ángel iricuèricawa chènuníise. Yá yépuèriwa acalèe iyú, idèniaca àrawàli íiwita itéesebàawa. Inàni icànaca càide iyúwa èeri icànàaná. Càiri icàwade iyúwa waicáaná quichái.

² Idèniaca cuyàluta icáapi iricuwa, abéeri cuyàluta achúmèerína yàacüacanéerica. Yá ángel ibàlùadaca yàabàli yéwàpuwàisewa manuíri úni yáaculé. Yá ibàlùadaca abémèaa yàabàli apáuwàisewa chuitaliré.

³ Néese imáidaca cachàiníri iyú càide iyúwa león cháwi nacáiri íichacaalí. Idécánáami imáidaca, yá siete namanùbaca énu natàanica nasàna iyúwa.

⁴ Idécánáami casànaca énunái, yá nuínáidacawa nutànàanápínaté énunái itàacái, quéwa nuémíaca tàacáisi chènuníiseeri. Yá íimaca nulí: “Pibàa tàacáisi áibanái íicha, yái tàacáisi siete namanùbaca énu námèerica íwali. Picá pitànàa yái námèerica íwali”, càí íimaca nulí.

⁵ Néese yái ángel nuíquèerica ibàlùericawa manuíri úni yáaculé, chuitaliré nacái, yá imichàidaca icáapi yéwàpuwàisewa chènuniré.

⁶ Yá icàlidaca Dios yàasu tàacáisi cámiétacáneeri iyú, yái Dios iyéerica càiripínata èeri càimíri imáalàawa, yái idàbèericaté capiraléeri cáli, nía nacái chènuníiseeyéi cáli, nía nacái iyéeyéica cháí èeri iricu, manuíri úni nacái, nía nacái iyéeyéica úni yáaculé. Yá íimaca: “Càmita quirínama Dios idècuníawa.

⁷ Yá yàanàapínacaalí sietená ángel yéenáiwáná idàbacatáipínata ipùliaca yàasu trompetawa, yási Dios imáalàidapíná imànicaní, yái ibèericaté wenàiwicanái íicha, càide iyúwa icàlidáanaté yàasu wenàiwicanái íríwa, níái profetaca”, càí íimaca.

⁸ Néseté nuémíaca àniwani yái tàacáisi chènuníiseerica. Itàanica núapícha àniwa, íimaca nulí: “Pia peedáca cuyàluta yàacüacanéerica icáapiricu yái ángel ibàlùericawa manuíri úni yáaculé, chuitaliré nacái”, càí íimaca nulí.

⁹ Néese nùacawa ángel yàatalé, yá nusutáca íichani yái cuyàluta achúmèerínaca. Yá yàaca nulíni. Íimaca nulí: “Peedáni, piyáani. Idècunitàacá piyáacani, yá puchìchacani pinùma iricu càide iyúwa mába ituní, quéwa piyapícua iricu, yási ipisícani”, íimaca nulí.

¹⁰ Néese nuedáca achúmèerína cuyàluta ángel icáapi iricuise. Yá nuyáacani. Puchìchacani nunùma iricu, quéwa idécánáami nuwetúacani, yá ipisícani nudèericuise.

¹¹ Néese námíaca nulí: “Iwàwacutá picàlidaca tàacáisi àniwa Dios inùmalcuise manùbéeyéi wenàiwica íwali, manùbéeyéi cáli néeseeyéi íwali nacái, nàwali nacái itàaníyéica áiba tàacáisi iyú, nacuérinánái íwali nacái”, námíaca nulí.

11

Los dos testigos

¹ Néseté nàaca nulí cáaléeri metro sitúa nacáiri. Yá nuémíacaté tàacáisi íiméerica nulí: “Aquiálé, pialimáida Dios yàasu templo, nasutácaalu Dios íicha; pialimáida altar nacái, càisimaléná metrocaalí nadèniaca. Piputáa nacái càisimalénácaalí wenàiwica yéeyéica Dios icàaluíná néenibàa.

² Picá quéwa pialimáida templo ibàacháwalená, néese pimàacani. Nadéca nàaca templo ibàacháwalená càimíyéi judío irí. Yá nabawàidapínáni nàabàli yáapiréwa yái yàcalé mabayawanéerica Jerusalén iyacaléná, idècunitàacá nacüapínacani cuarenta y dos quèeriwa.

³ Yá nubànùapíná pucháiba nùasu wenàiwicawa nacàlidacaténá nutàacái nunùmalcuise mil doscientos sesenta èeri. Nadènipíná nabàlewa cùullíri wáluma cácuuiri, iyúwa nabàle iyáaná níái íicháaníyéica yéetéyéimiwa íwali”, íimaca nulí.

⁴ Níái pucháiba icàlidéeyéipínaca tàacáisi Dios inùmalcuise, níacata pucháiba olivo yéetaná, níacata nacái pucháiba lámpara ibàluyéerica Dios íipunita, yái icuèerica canánama.

⁵ Aibacaalí iwàwa imànica nalí báawéeri níái pucháibaca, yási quichái imusúacawa nanùmalcuise, níái pucháibaca, yá neemápináca macáita nàuwidenáíwa. Càita iwàwacutá yéetácawa cawínacaalí iwàwéerica imànica nalí báawéeri.

⁶ Níái pucháiba nadèniapíná nachàiniwa nabàliacaténá capiraléeri cáli ipíchaná unía yúuwàacawa néenialpíná idècunitàacá nacàlidaca tàacáisi Dios inùmalcuise. Nadènia nachàiniwa nacái nawènùadacaténá úni irái iyú. Yá nàalimá nabànùaca macái íiwítaná yúuwichàacáisica cáli íwali iyúwata nawàwáaná.

⁷ Néese idécánáami namáalàidaca nacàlidaca tàacáisi Dios inùmalcuise, yási caluéri cuwèesi imusuérípinácawa utàwi depuúwéeri iricuise imànipíná ùwicái náipunita. Imawènìadapíná níawa, yási inúaca nía.

⁸ Yá nachéecami írìapínáwa carretera iricubàa manuíri yàcalé iricu, Jerusalén iyacaléná, áibanáimi itàtàacatalécaté Náiwacali cruz íwali. Espíritu Santo imàacaca wáallacawa Jerusalén

iyacàlená m̀nanáí ǹyaca càide iyúwaté Sodoma iyacàlená m̀nanáimi iyáanáté, iyúwa nacáí Egipto yàasu cáli néseéyeyí iyáaná.

⁹Néese máisiba èeri y mediopiná manùbéeyéi wenàiwica macáí cáli néseéyeyí naicáidapiná nachéecami írí, níái icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmalicúise. Càmita nabatàapiná áibanáí ibàliaca nía.

¹⁰Casímáipináca èeri m̀nanáí iwàwa néetácanáamiwa níái icàlidéeyéimica. Casímáica èeri m̀nanáí iwàwa íná nàapiná nalíwáaca cawèníri, níacáiná pucháiba profetamica yúuwichàidaca èeri m̀nanáí.

¹¹Quéwa máisiba èeri y medio idenáami, yásí Dios icáucàidapiná nía àniwa, yásí namichàapiná nabàlucawa, yá máini cáalupináca èeri m̀nanáí iicáca níái pucháibaca.

¹²Néese néemiapiná cachàiníri tàacáisi chènuníseerica. Yá ímapiná pucháiba írí: “¡Pimichàacuéwa síisara!” càipiná ímaca nalí. Yásí namichàapinácawa chènuniré acalèe yèewiré nàuwidenáí yèewísewa.

¹³Yáta cáli icusúapináwa máini cachàiníri iyú Jerusalén iyacàlená néenibàa, yá manùbéeyéi capíi nàuwàapináwa. Macáí néená níái diéyéica capíica, abéeri néená yúuwàapináwa. Yá siete mil namanùbaca Jerusalén iyacàlená m̀nanáí néetápináwa cáli icusúacáí iyú. Yá máini cáalupináca wenàiwica iyéeyéica mamàalàacata. Yá nàapiná Dios icàaluíniná yái iyéerica chènuniré.

¹⁴Yácata pucháibáaná yúuwichàacáisi manuírí yàanèeripináca èeri m̀nanáí ìwali, quéwa yàanàapiná caqualéta yáara máisibáaná yúuwichàacásica.

La séptima trompeta

¹⁵Néese sietená àngel ipùliaca yàasu trompetawa, yáté nuémíaca cachàiníri tàacáisi chènuniré. Yá nàimaca:

“Wáiwacali Dios icùapiná macáí èeri m̀nanáí Cristo yáapichawa, yá Cristo Dios imàaqueérica icùaca canánama. Yá icùaca macáita càiripináta, èeri càmiiri imáalàawa”, càì nàimaca.

¹⁶Néese veinticuatro namanùbaca nacuèrinánáí yáawinèeyéicawa yàalubáí ínatawa Dios ípunita nàuwáa nalíacawa nanùmáawawa Dios írí nàacaténá icàaluíniná.

¹⁷Yá nàimaca:

“Wàaca píri cayábéeri, pía Wáiwacali Dios cachàiníríca náicha canánama, pía iyéericatè bàaluité, iyéerica nacáí siucade, iyéeripiná càiripináta. Wàaca píri cayábéeri cachàinicáiná píiwitáise. Pidéca pidàbaca picùaca macáita.

¹⁸Calúaca píapíca níái èeri m̀nanáica, quéwa báawaca píicáca yái namànírica. Idéca yàanàaca néenáíwaná píuwichàidacatápináta yéetèeyéimiwa báawéeyéí íiwitáise, piacaténá nacáí cawèníri nalí, níái íbaidéeyéica píripiná, nía nacáí profeta icàlidéeyéica tàacáisi pinùmalicúise, nía nacáí píasu wenàiwicaca, nía nacáí yéeyéica picàaluíniná, sùmanáí nacáí, béeyéí nacáí. Idéca yàanàaca néenáíwaná píimáalàidacatápináta macáita cawínàcaalí báawéeyéica imànica èeri m̀nanáí íiwitáise”, càì nàimaca.

¹⁹Néeseté nuicáca Dios yàasu templo chènuníseerí yàacùacawa, yá naicáca Dios yàasu yàalusí nacáiri templo írícúrica, yái yàalusica imàaqueérica nawàwalica Dios imànicatè wawàsi ísraelíta yàawirináimi yáapíca icùanápináté nía. Néese manùba ènu icànaca, néemíaca manùba tàacáisi, ènu isàna manùba nacáí, cáli icusúa nacáíwa, granizo manuínaméeyéí íba nacáiyéi yúuwàacawa cáli ínatalé nacáí.

12

La mujer y el dragón

¹Néeseté nuicáca manuírí yéenáíwanási nacáiri chènuniré, abéechúa inanáí yépuèchúawa èeri icamaláná iyú. Udèniaca quéeri ùabàli yáapíse. Udèniaca nacáí corona úiwita íwaliwa, abéeri corona doce namanùbaca dùlupùta iyaca íwali.

²Idèrícuíchúacáwa úái inanáica. Yá uícháanica cáiwicáiná ulíni umusúadacaténá iicá èeri.

³Néese nuicáca áiba wawàsi chènuniré, péemíacué cayába, nuicáca manuírí màanu quíiréeri quéwa. Idèniaca siete namanùbaca íiwitawa, diez ichàle imanùbaca nacáí. Idèniaca corona íiwita íwaliwa yáalimáwanama.

⁴Yái màanu íbàbaca manùbéeyéí dùlupùta isipi iyúwa. Yúucaca nía cáli ínatalépiná. Macáí néená níái máisibéeyéica dùlupùtaca, abéeri néená icaláacawa cáli ínatalé. Yái màanuca íbàlucawa inanáí ípunita. Màanu icùaca iyáacaténá uríi idècanacáita imusúacawa.

⁵Uái inanáí umusúadaca iicá èeri yái asiali icuèripináca macáí èeri m̀nanáí cachàiníri iyú. Néeseta quéwa Dios yeedáca uríi chènuniré, ímáanáca Wáiwacali, yá Dios itéca yàataléwani yàalubáí ínataléwa.

⁶Uái inanáí upiacawa manacúali yúuculé, chuírí cáli nérépiná, canácatalé wenàiwica. Aléera iyaca ulí iyacatalépiná, Dios ichùnìericatè ulípiná. Néré nàapiná uyáapináwa mil doscientos sesenta èeripiná.

7-8 Néese nuicáca namànica ùwicái chènuniré. Yái ángel íwacaliná ípidenéeri Miguel, yàasu ángelnái nacái namànica ùwicái màanu ípunita. Yái màanuca, nía nacái yàasu ángelnáica, namànica ùwicái Miguelnái ípunita, quéwa Miguelnái imawèniadaca nía, íná màanunái càmita quirínama náalimá nàyaca chènuniré.

9 Càita náucacani chènuníse yái manuúri màanuca, yái bàaluitéeri àapica ípidenéeri Diablu, ímáanáca “Icháawàidéeri waináwaná íwali”, ípidenéeri nacái Satanás, ímáanáca “Wàuwidesàiri”, yái ichìwàidéerica macái èeri m̀nanaí. Yácata náuquéeri chènuníse cáli ínatalépiná, yàasu ángelnái nacái náucacawa yáapicha chènuníse.

10 Néese nuémìaca cachàiníri tàacáisi chènuníse. Yá ímaca:

“Wacuériná Dios idéca íwasáaca wía. Dios idéca yásáidaca íwítáise cachàiníriwa icùacaténá macáita. Dios imàacapíná Cristo icùaca yáapicha macáita, yái Cristo Dios ibànuericaté. Idéca Wàuwidesàiri yùucacawa chènuníse, yái icháawàidéerica wéenanái iináwaná íwali, icháawàidéerica naináwaná íwali Wacuériná Dios íri èeríapinama, táiyápinama nacái, icháawáaca naináwaná íwali.

11 Wéenanái nadéca namawèniadaca Wàuwidesàiri neebáidacáiná Cordero itàacái, yái Cordero yéetéericatéwa wáichawalíná, nacálidacáiná nacái naináwaná íwaliwa Jesucristo yàasunáica nía, camicáiná nacái nawèniadaca náiwítáisewa Jesucristo ícha èwita áibanái inúacáaníta nía.

12 ¡Casímáicué piwàwawa, piacué iyéeyéica chènuniré! ¡Quéwa piacué èeri m̀nanaíca, máinicué piùwichàapínacawa, yácáiná Diablu icháawàidéerica waináwaná íwali, idéca iricùacawa chènuníse piatalécué máiníri calúaca íwítáise, yáaliacáináwa iyaca írí maléená èeri!” còi náimaca.

13 Néese yái màanuca yáaliacáináwa náucacaténí chènuníse cáli ínatalé, yá íplicawa úami úái inanái imusúadéechúaca iicá èeri.

14 Quéwa nàaca ulí pucháiba ùanabáipíná manuúnaméeyéi úái inanáica, càide iyúwa áwa yàanabái, yéewanápiná úalacawa màanu ícha chuirí cáli nerépiná, canacatalé wenáiwica alé úyacatalépiná, nàacatalépiná uyáapíná másiba camuí y medio piná.

15 Yá màanu imusúadaca úni inùmalicúsewa inanái yáamiwáisepiná, càide iyúwa inanába, isicùmáidacaténá úa yéesacái iyú, úái inanáica.

16 Cálita quéwa iyúudáaca úa, yá yàacùacawa inùmasi nacáiri cáli yèewiré iwetúacaténá inanába màanu imusúadéerica inùmalicúsewa.

17 Néese máini calúaca yái màanuca inanái yáapicha. Yá yàacawa imànicaténá úwi náipunita níai uenibeca áibanái, yeebáidéeyéica càide iyúwa Dios ichùulianá nía, icàlidéeyéica nacái naináwaná íwaliwa Jesús yàasunáica nía.

13

Los dos monstruos

1 Néeseté nuicáca màanu ibàlùacawa manuúri úni icàinalená ínata, yá nuicáca cachàiníri cuwèesi caluéri nacái imusúacawa manuúri úníacúise. Yái cuwèesi idèniaca siete namanùbaca íwítawa, diez namanùbaca nacái ichàle. Idèniaca corona ichàle íwaliwa yáalimáwanama. Macái íwita imanùbaca idèniaca ípidenáwa itàaníyéica casaquèeri iyú Dios íwali, icàlidéeyéica Dioscasa yái cuwèesica.

2 Yái cuwèesi càiride iyúwa cháwi iicacánáwa. Idèniaca yàabàliwa càide iyúwa sálu yàabàli. Idèniaca nacái inùmawa càide iyúwa león cháwi quiréeri nacáiri. Néese màanu imàacaca íwítáise cachàiníriwa cuwèesi íri, yéewacaténá caluéri cuwèesi ichùullaca manùbéeyéi wenáiwica cachàiníri iyú.

3 Abéeri néená níai caluéri cuwèesi íwítaca idèniaca icháuná báawéeriwa imàaquéericaté íwita yéetácawa, quéwa cháunási ichùnìacawa, yá íwita icáucàacawa àniwa. Yá macáita èeri m̀nanaí máini náináidacawa naicáidaca caluéri cuwèesi íri, neebáida nacái càide iyúwa ichùullaná nía.

4 Yá wenáiwica nàaca màanu icàaluíná yácáiná màanu imàacaca caluéri cuwèesi icùaca èeri m̀nanaí. Nàaca nacái cuwèesi icàaluíná. Náimaca: “Máini cachàiníri náicha canánama yái caluéri cuwèesica. ¡Canácata yáaliméerica ipéliacani!” còi náimaca.

5 Màanu imàaca nacái canùmaséecani, yái caluéri cuwèesica, itàanicaténá casaquèeri iyú Dios íwali. Yá imàacaca cuwèesi ichùullaca èeri m̀nanaí cachàiníri iyú cuarenta y dos quéeri.

6 Cuwèesi itàanica casaquèeri iyú Dios íwali, itàanica nacái báawéeri iyú Dios ípidená íwali, itàanica nacái báawéeri iyú Dios íyacàle íwali, nàwali nacái níai iyéeyéica chènuniré.

7 Màanu imàaca nacái caluéri cuwèesi imànica úwi Dios yàasu wenáiwicanái ípunita. Yá cuwèesi imawèniadaca nía. Màanu imàacaca cuwèesi ichùullaca macái èeri m̀nanaí.

8 Macái èeri m̀nanaí nàapíná caluéri cuwèesi icàaluíná, cawinácaalí camíyéica idèniaca ípidená ichanèericawa Cordero yàasu cuyàluta írìcu èeri ipíchawáiseté, yái cuyàluta idènièrica

náipidená macái wenàiwicaca Cordero yèyèica icáuca càmiri imáalàawa, yái Cordero nanuèricaté.

⁹ Càuwíyèicaallicué pía, péemiàcué cayába yái tàacáisi nùuméeripinácuéca píri:

¹⁰ “Iwàwacutácaallicué náibàaca pía, yási náibàacué píawa; iwàwacutácaallicué nanúaca pía espada machete nacáiri iyú, yási nanúacué pía espada iyúwa”, càicué nùumaca píri.

Iná iwàwacutácué piideniaca piùwichàanáwa matuìbanáiri iyú, peebáidacué mamáalàacata, piacué Dios yàasu wenàiwicaca.

¹¹ Néese nuicáca áiba caluéri cuwèesi imusúacawa cáli iricuise. Idèniaca pucháiba ichàlewa càide iyúwa oveja ichàle, quéwa itàanírira càide iyúwa màanu itàaníná.

¹² Idèniaca íiwitáise cachàinírira imànicaténá macáita càide iyúwa idàbàanéeri cuwèesi imàniná idècunitàacá iyaca caluéri cuwèesi yáapicha. Yá ichùuliaca macáita èeri mìnáná nàaca idàbàanéeri cuwèesi icàaluíniná, yái imichèericawa yéetácáisi lícha.

¹³ Imàni yàacawa nacái madécaná yái càmirica áiba idé imànica, ichùuliaca nacái quichái yúuwàcawa chènuníse wenàiwicanái iicápiná.

¹⁴ Yái idàbàanéeri caluéri cuwèesi imàacaca pucháibáaná cuwèesi imànica yáapicha yái càmirica wenàiwica idé imànica, ichùwáidacaténá èeri mìnáná. Yá pucháibáaná cuwèesi ichùuliaca namànica caluéri cuwèesi yéenáiwáná yái idàbàanéerica cuwèesica idènièrica ichánúawa espada machete nacáiri yáami quéwa iyaca quiríta, cáucani.

¹⁵ Namàacaca pucháibáaná cuwèesi yàaca idàbàanéeri cuwèesi yéenáiwáná icáucapiná. Yá ichàniadaca yéenáiwánási yéewanápiná itàanica, ichùulicaténá nacái nanúaca macái wenàiwica càmiyèica yáa icàaluíniná, yái idàbàanéerica cuwèesi yéenáiwánáca.

¹⁶ Ichùuliaca nacái natànàanápiná cuwèesi yéenáiwáná macái wenàiwica icáapi yéewápuwáise ìwali, càmicaalí nacáapi, néese napùdàlicu áibata, macái sùmanái, béeyéi nacái, càasuýéi nacái, catúulécaneýéi nacái, nía nacái yèepuníyèicawa máiwacalináwaca, nía nacái fibaidéyèica mawèníri iyú áibanái irí.

¹⁷ Iná canáca yáaliméeri iwèniaca, iwéndàanápiná nacái canácaalí irí yái cuwèesi yéenáiwánáca, yái cuwèesi lípidenáca, càmicaalí lípidená, néese lípidená yàasu número áibata.

¹⁸ Iná iwàwacutá cáalíacáica wía. Péemiàcaallicué càinácaalí íimáaná, yá iwàwacutácué píalíacawa cuwèesi yàasu número ìwali, wenàiwica yàasu númerocáináni. Yácata yái númeroca, seiscientos sesenta y seis namanùbaca.

14

El canto de los 144,000

¹ Néeseté, péemiàcué cayába, nuicáca Cordero ibàlùacawa Siòn yàasu dúli íinata. Nàyaca yáapicha ciento cuarenta y cuatro mil namanùbaca wenàiwica catànèyèyi ipùdàlicu Cordero lípidená iyú, Yáaniri Dios lípidená iyú nacái.

² Néese nuémiaca manuiri tàacáisi chènuníseeri càide iyúwa wéemianá madécaná inanába isàna, càì nacáide iyúwa wéemianá cachàinírira ènu isàna tírricaalí, càì nacáide iyúwa wéemianá madécaná inuèyèica yàasu arpawa namànicaténá música.

³ Yá nacántàaca wàlisàì canción yàalubáisi néenibàa, nàacuèsemi nacái níái báinúaca cáuyéi àngel, nacuèrinánái yàacuèsemi nacái. Canáca áibanái yáaliméeri yéewáidacawa nacántàanápináquèi canciónca, níawamita ciento cuarenta y cuatro mil namanùbaca èeri mìnáná, Dios iwàsèyèica cháì èeri iricuise.

⁴ Níacata càmiyèica íimá inanái yáapicha. Nàacawa Cordero yáapicha àta alénácaalí yàawa. Níacata Dios iwàsèyèica íripínáwa càide iyúwa idàbàanéeri ofrenda èeri mìnáná yèewíse, Cordero íripíná nacái.

⁵ Càmiyèita cachíwa masacàacáiná náiwitáise.

Los mensajes de los tres ángeles

⁶ Néese nuicáca áiba àngel yáalaníacawa cáli iwicáubàa machacànita, idènièri cayábéeri tàacáisi càmiri imáalàawa icàlidacaténáni èeri mìnáná irí, macái cáli néesèyèyi irí nacái, macái yàawírira irí nacái, macái wenàiwica itàaníyèica áiba tàacáisi iyú, macái wenàiwica íiwitáaná irí nacái.

⁷ Yá íimaca cachàinírira iyú: “Peebáidacué Dios itàacái. Píacué nacái irí cayábéeri, máinicáinácué mawíénica péenáwaná Dios icàlidacatáipináta èeri mìnáná íináwaná ìwali, yúuwicháidacaténá nía nabáyawaná ìwalisewa. Iná píacué Dios icàaluíniná, yái idàbéericaté capíralèeri cáli, yái cálica nacái, puìwéeri ùni nacái, ùni càmiri puìwa nacái”, càì íimaca.

⁸ Néese áiba àngel yàacawa idàbàanéeri àngel yáamiwáise. Yá íimaca: “Idéca imáalàacawa yái manuiri yàaléca, Babilonia iyacàlená, idéca imáalàacawa. Babilonia iyacàlená mìnánáimi náalimáidacaté macái cáli néesèyèyi namànínápiná náapicha nabáyawanáwa máini báawéeri”, càì íimaca.

⁹⁻¹⁰ Néese áiba ángel yàacawa náamiwáise. Yá íimaca cachàiníri iyú: “Aibacaalí yàaca caluéri cuwèesi icàaluíná, yéenáwanási icàaluíná nacái, áibanácaalí imáaca natànàaca caluéri cuwèesi ípidená napudàllicu, nacáapi íwali áibata, yá Dios yúuwichàidapíná níawa báawanama máini báawéeri yúuwichàacáisi iyú. Dios yúuwichàidapíná níawa quichái ùlèeri béecaná iyú, ípidenéeri azufre, Dios yàasu ángelnái yàacuèsemi, Cordero iicápiná nacáiva.

¹¹ Yái quichái ísalená imichàacawa càiripínáta èri càmíri imáalaáwa, yái quichái yúuwichàidéerica nía. Canacátáita nayamáidawa nàuwichàacái íchawa, èeríapi, táiyápi nacái, cawinácaalí yèyéica caluéri cuwèesi icàaluíná, yéenáwanási icàaluíná nacái, nía nacái imàaquéeyéica natànàaca nàwali caluéri cuwèesi ípidená”, còi íimaca.

¹² Iná iwàwacutácué cachàinica plíwítáise, píacué Dios yàasu wenàiwicaca, píideniacaténacué piúwichàanáwa matuíbanáiri iyú, píacué yeebáidéeyéica càide iyúwa Dios ichùllianá, yeebáidéeyéica nacái Jesús itàacái.

¹³ Néese nuémíaca áiba tàacáisi chènuníséeri. Yá íimaca nulí: “Pitànàa yái tàacáisica: ‘Casímáica cawinácaalí yéeteyéipínácawa siúcáise yeebáidéeyéica mamáalàacata Wáiwacali itàacái’, còi pitànàaca”, íimaca yái tàacáisica. Néese Espíritu Santo íimaca: “¡Báisícata, casímáica nía, nayamáidapínáwa nàuwichàacái íchawa, yácáiná yái cayábéerica namáníricaté áibanái íri yàapínacawa náapícha!” còi íimaca yái Espíritu Santoca.

La cosecha de la tierra

¹⁴ Néeseté, péemiácué cayába, nuicácaté cabalèeri acalèe. Yá nuicáca abéeri yáawinéericawa acalèe íinata càiride iyúwa asialí iicacánáwa. Idèniaca oroíri corona íwita íwaliwa. Idènia nacái macàpucuíri wisuanási yéecuacanéeri.

¹⁵ Yá áiba ángel imusúacawa Dios yàasu templo chènuníséeri íicha, yá imáidaca cachàiníri iyú íri yái yáawinéericawa acalèe íinata. Íimaca íri: “Pisiaca píasu wisuanási macàpucuíri iyúwa, peedácaténá ituiná iyacaná. Idéca yànàaca yàasu èri weedácaténáni, músicáináni, yái ituinásica iyéerica cáli íinata”, còi íimaca.

¹⁶ Néese yái yáawinéericawa acalèe íinata isíaca yàasu macàpucuíri wisuanási iyúwa cáli íwalibàa, yá yeedáca ituinási cáli íicha.

¹⁷ Néese áiba ángel imusúacawa Dios yàasu templo iricúise chènuníséeri, idènièrica nacái macàpucuíri wisuanási yéecuacanéeri.

¹⁸ Yá áiba ángel yàacawa altar íicha, yái ángel icuèrica quichái. Yá imáidaca cachàiníri iyú íri yái ángel idènièrica macàpucuíri wisuanási yéecuacanéeri. Yá íimaca íri: “Píwichùa nía píasu wisuanási macàpucuíri iyúwa, peedá uva iyacaná abeyéeri uva yéetaná íicha iyéerica cáli íinata, quíiracáiná níái iyacanáca uvaca”, còi íimaca.

¹⁹ Néese ángel iwíchùaca nía yàasu macàpucuíri wisuanási iyúwa, yá yeedáca uva iyacaná cáli íicha. Yá yúucaca uva iyacaná manuíri yàalusí iriculé napisúacatalépiná uva ituní. Yái yàalusí íimáanaca càicanide iyúwa Dios yàasu yúuwichàacáisi, yúuwichàidacatalépináta báawéeyéi wenàiwica.

²⁰ Yá napisúaca uva iyacaná méetàuculé yàcalé íicha. Yá madécaná irái imusúacawa yàalusí íicha. Yái irái yéesáidaca àta caballo yàasu freno néenibàa idepuíwaca. Trescientos namanùbaca kilómetros idècuni imusúacawa yàalusí íichawa yái iráica.

15

Los ángeles con las siete últimas calamidades

¹ Néeseté nuicáca chènuníre áiba manuíri yéenáwanási nacáiri icaluádeerica nuicáca: siete namanùbaca ángelnái idènièyéica siete namanùbaca yúuwichàacáisi manuíri. Níacata namáalàidánáca macáita. Idécanáami siete namanùbaca yúuwichàacáisi yànàaca èri mánaná íwali, yási imáalàacawa Dios yàasu yúuwichàacáisi cháí èri iricuírica.

² Nuicáca nacái càiride iicacánáwa iyúwa manuíri úni asáiri yáaculé càide iyúwa waicáaná vidrio yéewiadéeriwa quichái yéewi. Nuicáca wenáiwica imawèniadéeyéica caluéri cuwèesi, càmícáiná nàa icàaluíná, yàasu yéenáwanási nacái. Càmita nacái namàaca natànàaca nàwali caluéri cuwèesi ípidená yàasu número. Yá nabàlùacawa idùlepi yái manuíri úni asáirica yáaculé, nadèniaca arpa Dios yèerica nalí.

³ Yá nacántàaca Moisés yàasu canción, yái Dios yàasu wenàiwica íbaidéericaté Dios íripíná. Nacántàa nacái Cordero yàasu canción. Yái canción íiméerica còi:

“¡Máníri cayábaca macáita yái pímánírica càmírica wadé wamànica, pía Wacuèriná Dios, cachàiníri náicha canánama! Píacata icuèri macáita machacàníri iyú, báisíri iyú nacái, pía icuèrica macái cáli néeséeyéi.

⁴ Macáita nàapíná píimíetacanáwa, cáalucáiná naicáca pía. Macáita nacái nàapíná píri cayábéeriwa, pía Wáiwacalica. Píacáiná abéerita mabáyawanéeri. Macái cáli néeséeyéi nàanàapíná píataléwa, yá nàapínáca pícàaluínáwa naicáciná pícuaca macáita machacàníri iyú”, còi náimaca.

⁵ Néseté nuicáca yàacùacawa yáí templo iyéerica chènuniré, yáí templo mabáyawanéeri Dios iyéerica irícu.

⁶ Yá siete namanùbaca ángel namusúacawa templo irícuise idèniyéica siete namanùbaca yùuwichàacáisi manuíri. Lino yáawamica nabàle masaquèeri mèlumèluíri nacái. Nadènia nacái nàwallàbàawa cáucuíri cinturón oroíri nàucutalicubàawa.

⁷ Néese abéeri nénéá níái báinúaca cáuyéi ángel yàaca náalimáwanama abéechúa bacàa yáawami oroichúata, níái siete ángelca. Níái bacàa ipuniyéyiwa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú, yáí Dios iyéerica càiripináta, èeri càmíiri imáalàawa.

⁸ Yáí templo chènuníserica ipuniacawa ísa iyú, imusuéricawa Dios yàatanáise, yáí Dios iyéerica icamaláná mèlumèluíri irícuwa, yáí Dios máiníri cachàinica íwítáise. Yá canáca yáaliméeripiná iwàlùacawa templo irículé àta namáalàacatalétawa níái siete namanùbaca yùuwichàacáisica siete namanùbaca ángel idèniyéica.

16

Las copas del castigo

¹ Néese nuémíaca cachàiníri tàacáisi templo irícuíséeri, yáí templo iyéerica chènuniré. Yá ímaca nalí níái siete namanùbaca ángelca: “Piacuéwa, picasáaca yùuwichàacáisi cáli ínatalé, yáí Dios yàasu yùuwichàacáisi iyéerica siete namanùbaca bacàa irícu”, càí ímaca nalí.

² Iná idábáanéeri ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa cáli iwéré. Yá cacháunáca èeri mìnáná idèniyéica caluéri cuwèesi yéenáiwáná napùdàlicu, macái wenàiwica yèeyéica cuwèesi yàasu yéenáiwánási icàaluíniná. Báawéeri cháunási imusúacawa nàwallíse, yásaca imànica nasàni.

³ Néese pucháibáaná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa manuíri úni yáaculé. Yá macái manuíri úni ichacamàacawa yéetánimi íiranámi iyú. Yá macáita néetácawa iyéeyéica manuíri úni yáaculé.

⁴ Néese máisibáaná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa macái inanába yáaculé, macái úni yáaculé nacái, úni imusúcatáisecawa cáli irícuise. Yá nachacamàacawa iráí iyú.

⁵ Néese nuémíaca ángel yáí icuèrica úni, ímaca Dios irí: “Pidéca piùwichàidaca nía machacàníri iyú, pía Dios mabáyawanéerica, iyéerica siùcade, iyéerica nacái bàaluité. Cayábacata piùwichàidaca nía.

⁶ Nadéca nanúaca píasu wenàiwica, píasu profetanáí nacái. Siùca pidéca píaca nàirapiná iráí. Cayábacata piùwichàidaca nía càí, néetacáténáwa, nanúacáináté píasu wenàiwica”, ímaca.

⁷ Néese nuémíaca nacái áiba tàacáisi altar irícuíséeri, yá ímaca: “¡Báisícata, Wacuèriná Dios, cachàiníri náicha canánama! ¡Pidéca píamànica càide iyúwaté píimáaná! ¡Yácata nabáyawaná iwèni! ¡Pidéca piùwichàidaca nía machacàníri iyú!” càí ímaca.

⁸ Néese báinúacáaná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa èeri íwali. Yá yèepùacawa máini ùléerica yáí èeri icamalánáca. Yá èeri icamalánáca yeemáca wenàiwica càide iyúwa quichái yeemáaná wía.

⁹ Yá wenàiwicanáí yeemácawa ùléeri iyú báawanama, yá nacuísa náichawa Dios báawéeri iyú, yáí Dios íbanuèrica nàwali yùuwichàacáisi, càmíta nacái nawènúada náiwítáisewa neebáidáanápiná càide iyúwa Dios ichùullaná nía.

¹⁰ Néese cinconá ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa caluéri cuwèesi yàalubái ínatalé. Yá catáca èeri, caluéri cuwèesi yàasu cáli icùacataléca wenàiwica. Néese yàasu wenàiwica naamíadaca nanènewa yùuwichàacáisi iyú.

¹¹ Nacuísaca Dios báawéeri iyú, yáí Dios chènuníserica yùuwichàidacáiná nía cáiwíri iyú, cháunási iyú nacái. Càmita nacái nawènúada náiwítáisewa nabáyawaná íchawa.

¹² Néese seisná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa manuíri inanába yáaculé ípidenéeri Eufrates. Yá chuica yáí inanába yéewacáténá nachàbacawa chuiri cáli ínatàbàa, níara icuèyéica cáli iyéerica èeri imusúcatáisewa.

¹³ Néseté nuicáca máisiba demonio casaquèeyéi íwítáise. Abéeri demonio imusúacawa màanu inùmalcuise, áiba demonio imusúacawa caluéri cuwèesi inùmalcuise, áiba demonio nacái imusúacawa cachíwéeri iwicùlidéeri inùmalcuise. Níái demonio casaquèeyéi íwítáise cáiyéide iyúwa balùta íicacánáwa.

¹⁴ Demoniocáiná nía yáaliméyéica imànica yáí càmírica wenàiwica yáalimá imànica. Néese demonionáí nàacawa macái èeri mìnáná icuèrinánáí yàatalé, nàwacáidacáténá nacuèrinánáí namànínápiná ùwicái Dios ípunita áibaalípiná Dios yàasu èeripiná máiníri caiyéinináca, yáí Dios cachàinírica náicha canánama.

¹⁵ Wáiwacali ímaca walí: “Péemiacué cayába, nùapínacawa néese àniwa isicúasiwata càide iyúwa cayéedéeri yàanáacaalí càmicatáipináta wenàiwicanáí icùa nùanáca. Casímáica iwáwa

cawinácaalí icuèrica nùanàanápíná, íbaidéeri nacáí nulípiná àta nùanàacataléta, ipíchana íbáiniacawa nuwéré íbáyawaná íwalísewa”, còi ímaca Wáiwacali.

¹⁶ Néese demonio casaquèyèica íiwítáise nàwacáidaca macáí èeri mìnanaí icuèrinánaí alá ípidenacataléca Armagedón hebreo itàcáí iyú.

¹⁷ Néese sietená àngel yàaca ícasáaca yàasu bacàa ísawa cáuli írìcubàa. Yá nuémíaca cachàiníri tàacáisi imusúacawa chènuníseeri templo írìcúise yàalubáisi yèewíse. Yá ímaca: “¡Yáca ímanùbaca!” còi ímaca.

¹⁸ Néese énu icànaca mèlumèluíri iyú, nuémia nacáí manùba tàacáisi, casànaca nacáí énu madécaná. Yá cáli icusúaca nacáíwa máini cachàiníri iyú, máini cachàiníri náicha macáí cáli icusúacáí waiquéerica cháí èeri írìcu.

¹⁹ Néese manuírí yàcalé íseríaca yèewiwa máisibawaca, cálicáiná yàacùacawa cáli icusúacáí iyú. Yá namáalàacawa níái yàcaléca macáí cáli ínatéyèica iyaca. Néese Dios iwàwalica manuírí yàcalé Babilonia, yùuwichàidacaténáni manuísíwata.

²⁰ Macáí iwàwata nasawíacawa manuírí ùni yáaculé. Manuínaméyèi dúli nacáí namáalàacawa canánama.

²¹ Granizo yúuwàa nacáíwa chènuníse wenàiwica ìwali, yái granizo manuínaméyèi íba nacáiyèi cuarenta namanùbaca kilonaméeri cawàwaná ímíaca, àta wenàiwicanáí icúsacataléta íchawa Dios báawéeri iyú, ìwalíse yái yùuwichàacáisica granizo yúuwèericawa nàwali, máincáiná báawacani.

17

Condenación de la gran prostituta

¹ Néeseté nuicáca abéeri néená níái siete namanùbaca àngel idènièyèica siete namanùbaca bacàa. Yá ímaca nulí: “Aquialé, núsáidaca piicá yùuwichàacáisi yàanèeripináca ùwali úái íiméechúaca manùbéyèi asianáí yáapicha plata ìwalínápíná yáawinèechúacawa manùbéyèi ùni inàniacubàa.

² Macáí cáli icuèrinánaí cháí èeri írìcuíyèica nadéca naimáca úapicha nàacawéyèi íchawa. Níai nacáí èeri mìnanaí nadéca nacàmaca ùasu írìcalési ipuírí iyú, umàaquéerica nalí naimácaténá úapicha”, ímaca nulí.

³ Néese yái àngel itéca núa manacúali yùuculé, càinawàiri, canácatalé wenàiwica. Yá nuicáca inanáí yáawinèechúawa quíiréeri cuwèesi íinata. Cuwèesi ípidená madécaná ichanàacawa cuwèesi ìwalíse, yái ípidená ímèerica “Dioscata núa”. Idèniaca siete namanùbaca íiwitawa, diez nacáí namanùbaca íchàle.

⁴ Úái inanáca udèniaca ubàlewa capíralesíwèeri íicacánawa, quíiréeri nacáí. Udèniaca nacáí madécaná túliquichi, ororí, cawèníchúwa íba nacáí, cawèníchúwa perla nacáí. Udèniaca nacáí bacàa ucáapírìcuwa, abéechúwa bacàa oro yáawamíchúwa ipuníechúawa iyú ubáyawaná yáapírìca manuísíwata Dios íiquéerica máini báawéeri iyú, yái íimáanáca manùbéyèi yáapicha casaquèeri iyú ùacaténá cuwáináí yéenáíwaná ícàaluíná, níái ídoloca.

⁵ Udèniaca uípidenáwa íbàcanáwa ípudàllicuwa: “Manuírí Babilonia íyacàlèna, úái náatúaca macáí inanáí íiméyèica asianáí yáapicha plata ìwalínápíná, náatúaca nacáí macáí èeri mìnanaíca ímaníyèica íbáyawanáwa nàacaténá cuwáináí ícàaluíná, níái ídoloca”, còi ímáanáca yái uípidenáca.

⁶ Yaté nuicáca ucàmaca úái inanáca uìracáiná náiranámi, níái Dios yàasu wenàiwicamica, náiranámi nacáí níái nanuèyèica neebáidacáiná Jesús itàcáí. Nudécanáami nuicáca úa, yá máini nuínáidacawa manuísíwata nuicáidaca ulí, càmícináté nùalíawa càinácaalí íimáaná yái yéenáíwanáisi nacáirica.

⁷ Néese àngel ímaca nulí: “¿Cáná yéewa máini cáulenáca píchani? Yáca numàacapíná píaliacawéera càinácaalí íimáaná, úái inanáca, càinácaalí íimáaná nacáí yái caluéri cuwèesi itéerica úa, idènièrica siete namanùbaca íiwitawa, diez namanùbaca nacáí íchàle.

⁸ Yái caluéri cuwèesi píiquéerica íyacaté, quéwa càmíri íya síuca. Néese imusúapínáwa depuítèeri utàwi írìcúse, néesecáwa ímáaláapínáwa. Eeri mìnanaí yáapíná caluéri cuwèesi ícàaluínáwa, macáita canéyèica ípidená ichanàacawa cuyàluta írìcu èeri ípíchawáseté, yái cuyàluta idènièrica náipidená macáí wenàiwicaca Dios yèeyèica ícáuca càmíri ímáalàawa. Quéwa èeri mìnanaí máinírìpiná cayábaca naicáca yái caluéri cuwèesi íyèerica bàaluité, néese yéetátatéwa, quéwa yèepuèrìpináwa cáuca àniwa.

⁹ “Sìucade pèemiácué cayába, píacué cáaliacáiyèica, píaliacaténácuéwa càinácaalí íimáaná: Níái siete namanùbaca íiwitaca ímáanáca càicanide iyúwa siete namanùbaca dúli, inanáí yáawinèechúacawa íinata.

¹⁰ Ímáanáca càicanide iyúwa nacáí siete namanùbaca nacuèrinánaí icuèyèica wenàiwica néenibàa. Cinco namanùbaca nacuèrinánaí nadéca nacaláacawa, yá nadéca néetáacawa.

Abéeri néená icùaca wenàiwica siùca. Aiba yàanàpináwa icùacaténá wenàiwica. Quéwa yàanàpinácaalí, yá icùapiná wenàiwica maléená èeri.

¹¹ Yáí caluéri cuwèesica iyaca bàaluité, néese yéetátéwa, yácata ochonáca nacuèrinásàiri, quéwa abéeri néenácani, níái siete namanùbacaca, yá nacáí imáalàpináwa.

¹² “Níái diez namanùbaca ichàle piiquéeyéica ímáanáca càicanide iyúwa diez namanùbaca nacuèrinánái càmiyéicáwa idàba icùaca wenàiwica. Quéwa nacùapiná níawa maléená èeriwa yáapicha yáí caluéri cuwèesica.

¹³ Yá abédanamata náiwitáise níái diez namanùbaca nacuèrinánái náibaidáanápiná caluéri cuwèesi írì, namànicaténá càide iyúwa iwàwáaná, namàacáanápiná nacáí caluéri cuwèesi icùaca nàasu cáli néeseéeyéi.

¹⁴ Yá namànipiná ùwicáí Cordero ípunitawa quéwa Cordero imawèniadapiná níawa, cachàinírícáináni náicha canánama èeri mīnanái icuèrinánáica. Níacáiná nacáí Cordero yáapichéeyéica, Cordero idéca imáidaca nía, idéca nacáí yeedáca nía yàasu wenàiwicapináwa, nadéca nacáí neebáidaca itàacáí éwita nàuwichàacáanítawa”, càí ímaca nulí yáí àngelca.

¹⁵ Yáí àngel ímaca nulí àniwa: “Pidéca piicáca úái iiméechúaca manùbéeyéi aslanái yáapicha plata iwalínápiná, yáawinéechúawa manuínaméeyéi úni inàniacubàa. Níái manuínaméeyéi úni ímáanáca càicanide iyúwa macáí íiwitáaná wenàiwica namanùbaca, macáí cáli néeseéeyéi nacáí, macáí wenàiwica itàaniyéica áiba tàacáisi iyú nacáí cháí èeri írìcuíyéica.

¹⁶ Níái diez namanùbaca ichàle piiquéeyéica, ímáanáca càicanide iyúwa nacuèrinánái iyéeyéica caluéri cuwèesi yáapicha. Máini báawaca naicápiná úái iiméechúaca aslanái yáapicha plata iwalínápiná. Yá náucaca úa abéechúata, mabàleta. Néese nayáapiná uinámi, yá neemápiná uchéecami quicháí iyú.

¹⁷ Dioscáiná idéca imàacaca nánáidacawa namàníinápiná càide iyúwa iwàwáaná namànica, íná níái diez namanùbaca icuèyéica cáliquéi, abédanamapináta náiwitáise nàapichawáaca neebáidáanápiná caluéri cuwèesi itàacáí, namàacáanápiná nacáí icùaca nàasu cáli néeseéeyéi, áta ichàbacatalétawa macáita càide iyúwa Dios icàlìdánáté.

¹⁸ Uái inanáí piiquéechúaca, yácata manuéri yàcaléca ichùulìerica macáí cáli icuèrinánái”, càí ímaca nulí yáí àngelca.

18

La caída de Babilonia

¹ Néeseté àniwa nuicáca áiba àngel írìcùacawa chènuníse. Yá cachàinírìca íiwitáise. Cáli icànaca iyú yáí àngel icamaláná cayábéerica.

² Yá ímaca máini cachàinírì iyú:

“Ídéca imáalàacawa yáí manuéri yàcalémica Babilonia iyacaléná, idéca imáalàacawa! ¡Yá demonionái iyaca néenibàa! ¡Macáí íiwitáaná báawéeyéi demonio icùacani yáí yàcalémica! ¡Macáí íiwitáaná báawéeyéi màsibèe, casaquèeyéi cuìpìra nacáí nadéca namànica nabánawa néenibàa, namùlubè nacáíwa!

³ Níacáiná macáí èeri mīnanái nadéca nacámaca úasu líracalési ipuéri iyú, imàaqueechúaca yáawawa nalí naimácaténá úapicha. Níái icuèyéica cáli canánama cháí èeri írìcuíyéica nadéca naimáca úapicha, úái càmiíchúaca náinusíwa. Nía nacáí cacharreroca cháí èeri írìcuíyéica nadéca càasuca nía úapicha, ùyacáiná máini càasuéri iyú umànicaténá ubáyawanáwa málalquéeri iyú”, càí ímaca.

⁴ Néese nuémíaca áiba tàacáisi chènuníseeri. Yá ímaca:

“Pimusúacuéwa yàcalé ícha, piacué cáininéeyéica nuicáca, ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa úapicha, ipíchanácué nacáí nùuwichàidaca pía úapicha.

⁵ Máinícáiná manuérìca ubáyawaná, íná iwàwacutá Dios yùuwichàidaca úa. Dios yáalíacawa íwali, yáí ubáyawanáca.

⁶ Piùwichàida úa íwalíse yáí báawéerica umànírìca áibanái írì, yá piùwichàida úa cachàinírì iyú pucháiba yàawiríericatáí yáwanái ícha yáí báawéerica umànírìca áibanái írì.

⁷ Càide iyúwa cachàiníná uicáca úawawa, uedáaná nacáí ulíwa macáí cawènírì, càita nacáí piùwichàida úa, pimáaca uicháanica. Uumacáiná uwàwalícuísewa: ‘Núacata icuèchúaca macáí wenàiwica. Canácatáita nuicháaníwa càide iyúwa maníríchúami íchháníná’, úumaca uínáidacawa ulíwa.

⁸ Íná yéewa abé èeri írìcu yàanàpiná úwali yáí ùuwichàanápináacawa, yásí uicháanicawa umáapicawa, yá uetápiná nacáíwa. Néese uemápináacawa quicháí iyú macáita, cachàinícáiná Wacuèriná Dios íiwitáise, yáí yùuwichàidèeripináca úa”, ímaca.

⁹ Néese níái icuèyéica cáliquéi, iiméeyéica úapicha càmiíchúaca náinusíwa, níái iyéeyéicaté càasuéri iyú úapicha, yá náicháanípiná cáiwírì iyú úwali, naicáciná uemámicawa.

¹⁰ Yá nabàlùapínacawa déeculé uícha, cáalucáiná naicáca ùuwichàanáacawa. Yá náimaca nalíwáaca:

“¡Catúlécánáca waicáca pía, pía yàcalé manuírca Babilonia, yái yàcaléca cachàinírrica!
Aqualénamata abé hora írucu, Dios idéca yùuwichàidaca pía”, càipinà nàimaca.

11 Nía nacái cacharreroca cháí èeri írucuíyéica, náicháanípíná nacái ùwali. Yá máini achúmaca nawàwa nacái càmicáiná quirínama wenàiwica iwènia náicha nàasu natéerica.

12 Natécaté néré oro, quíramenírri plata nacái, cawèníyéi íba nacái, perla nacái, cayábéeri wáluma lino nacái, wáluma capiralesiwéeri iicacánáwa nacái, wáluma seda nacái, quíréeri nacái, macái íiwitáaná àicu pumènírri isàni nacái, macái wawàsi nacái namànírrica marfil imànicaná, macái wawàsi nacái namànírrica cawènírri àicu imànicaná, bronce imànicaná nacái, hierro imànicaná nacái, cawènírri íba mármol imànicaná nacái.

13 Natécaté nacái canela, casànírri nacái, incienso pumènírri isàni nacái, pumènírri mirra nacái, perfume nacái, uva ituní ipuíri nacái, séenási nacái, cayábéeri harina nacái, trigo ituiná nacái. Natécaté nawéndacaténá nacái napíranáíwa pacá, oveja nacái, caballo nacái, carro nacái, wenàiwicanái nacái nawéndacaténá nía yàcalé mìnanáí írí.

14 Cacharrerónái nàimapíná yàcalé írí:

“¡Canáca pírí ìyacanási cawènírrica, caséericaté piyáaca! ¡Idéca yúucacawa píicha càiripináta píasu cawènírri yàcàsica, macái píasu cayábéeri wáluma nacái! ¡Canátáita pianàa nía àniwa!” nàimaca.

15 Níái iwèndéeyéicaté càiri wawàsi yàcalé mìnanáí írí, yeedéeyéicaté nacái nalíwa plata yàcalé mìnanáí ícha, nabàlùupináwa déeculé yàcalémi ícha, cáalucáiná naicáca yàcalémi yùuwichàanáwa. Yá náicháanípíná cachàinírri iyú, máini achúmaca nawàwa.

16 Yá nàimapíná nalíwáaca:

“¡Catúlécánáca waicáca yái manuírri yàcalémica! Yàcalé mìnánámi nadèniacaté nabàlewa cayábéeri lino, wáluma capiralesiwéeri iicacánáwa nacái, quíréeri nacái. Cachìlanáca nía nacái oro iyú, cawènírri íba iyú nacái, perla iyú nacái.

17 ¡Yá abéericúseta, abéeri minuto írucu, idéca imáalàacawa macáita nàasumi cawènírrica!” nàimaca.

Macáita idènièyéica nave lancha nacáiri, nía nacái cacharreroca yèeyéicawa nave írucu, nía nacái íbaidéeyéica nave írucu, yèeyéicawa manuírri úni yáacubàa, nabàlùupináwa déeculé yàcalémi ícha.

18 Naicápiná yàcalémi ísalená imichàacawa yàcalémi ícha, yásí nàimaca náicháanica cachàinírri iyú: “¡Canácata áiba manuírri yàcalé càide iyúwa yái yàcalé cayábéeriquéi!” nàimaca.

19 Yá namutúapíná cáli ichùmalé náiwita ínatabàawa, càide iyúwa náiwitáise íyáaná máinicáiná achúmaca nawàwa. Yá náicháanípínáca cachàinírri nasàna iyúwa. Yá náima:

“¡Catúlécánáca waicáca yái yàcalé manuírrica! Yàcalé yàasu cawènírri iyú nadéca cásuca namànica níawawa, níái idènièyéica yàasu navewa lancha nacáiri manuírri úni yáacubàa. Aqualénamata abéeri hora írucu idéca imáalàacawa macái yái yàcalémica”, nàimaca.

20 Quéwa casímáicué piwàwa yàcalémi ìwali, piacué ìyéyéica chènuniré, piacué nacái Dios yàasu wenàiwicaca, piacué nacái apóstolca, piacué nacái profetaca, icàlidéyéica tàacáisi Dios inùmalicúse. Casímáicué piwàwa Dioscáiná idéca yùuwichàidaca yái yàcalémica ìwalíse macáita yái báawéerica umànírricatécué pírí.

21 Néese nuicáca áiba cachàinírri ángel imichàidaca manuírri íba macàpucuíri. Yá manuírca yái íbaca càide iyúwa manuírri íba nàulúnápiná iyú trigo ituiná. Néese ángel yúucaca yái manuírri íbaca manuírri úni yáaculé. Yá íimaca:

“Cáita nacái piúcápináca, píimáalàacawa ráunamáita, pía yàcalé manuírca Babilonia ìyacàlená. Yá canáca náalimáaná nèepùta nàanàaca pía àniwa.

22 Càmita nacái néemlapíná nasàna píasu calle írucubàa, níái inyéyéica sànasi arpa iyú, nía nacái ícántèyéica, nía nacái ipulíèyéica íwa, trompeta nacái. Canáca nacái íbaidéeyéi néenibàa canácáiná náibaidéeripíná. Càmita nacái nàulùupíná ituínási.

23 Càmita napucúadapíná lámpara néenibàawa. Càmita nacái namànipíná matrimonio, máinicáinaté cachàinírri naicáca níawawa níái yàcalémi yàasu cacharreroca, nía nacái yàcalé mìnánámi naméeràidacaté canánama èeri mìnanáí Dios ícha nàasu màllacáisi iyúwa.

24 Nanúacaté Dios yàasunái profetamica icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalicúse, nía nacái Dios yàasu wenàiwicamica, nía nacái canánama nanuéyéicaté neebáidacáiná Dios itàacái, cháí èeri írucu”, íimaca yái ángelca.

19

1 Néeseté àniwa nuémiaca cachàinírri tàacáisi nacáiri, càide iyúwa wéemlaná manùbéeyéi wenàiwica itàacái ìyéyéica chènuniré. Yá nàimaca cachàinírri iyú:

“¡Aleluya! Wàacué Wacuèriná Dios íríwa cayábéeri Dioscáiná idéca iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, wàacué icàaluíná, máini cachàinírri íiwitáise Wacuèriná Diosca.

² Yáacáiná Dios yùuwichàidaca báawéeyéi wenàiwica machacàníri iyú. Idéca yùuwichàidaca úái inaná ìiméechúacaté aslaná yápicha plata iwalínápiná, úái iwènuádéechúacaté macáí èri mìnáná íwítáise namànicaténá báawéeri naimácáináaté úapicha càmlíhúaca náinusíwa. Dios idéca imáalàidaca úa unúacáináaté wenàiwica íbaidéeyéica Dios irípiná”, náimaca.

³ Néese náimaca àniwa:

“¡Aleluya! Wàacué Dios irí cayábéeri. Yái úisalená imichàacawa càiripináta, èri càmlíri imáalàawa”, náimaca.

⁴ Néese níái veinticuatro namanúbaca nacuèrinánáica, nía nacáí báinúaca cáuyéi ángel náuwàa naliacawa nanùmáawaca Dios ípunita nàacaténá icàaluíná, yái yáawinéericawa yàalubáí ínatata. Yá náimaca: “¡Báisíta, amén! ¡Aleluya, wàacué Dios irí cayábéeri!” náimaca.

⁵ Néese nuémíaca cachàiníri tàacáisi yàalubáisi néeséeri. Yá íimaca:

“¡Píacué irí cayábéeri, yái Wacuèriná Diosca, macáitacué pía íbaidéeyéica irípiná, píacué nacáí yèeyéica Dios icàaluíná, píacué sùmanáí, béeyéi nacáí canánama!” càí íimaca.

La fiesta de las bodas del Cordero

⁶ Néese nuémíaca nacáí áiba tàacáisi nacáiri càide iyúwa wéemianá madécaná wenàiwica imáidáaná, càide iyúwa nacáí wéemianá manúbéeri màladàca isàna, càide iyúwa nacáí wéemianá casànéeyéi ènu manuýéi tíríracaalí. Yá náimaca:

“¡Aleluya, wàacué cayábéeri Wacuèriná Dios cachàiníri iríwa, yái cachàiníríca náicha canánama, idàbacáiná icúaca macáita!

⁷ Yá casímáicué wía, wayanídacuéwa manuísíwata. Wàacué Dios irí cayábéeri. Idéca Cordero yéenáiwáná yàanàca yeedácatáipináta iríwa yàacawéetúapínáwa. Uái yàacawéetúapíná udéca uchùniaca úawala.

⁸ Idéca imàacaca úwalica ubàlewa cayábéeri lino, masaquèeri nacáí, mèlumèluíri nacáí. Yái cayábéeri wáluma lino ímáanáca càicanide iyúwa yái cayábéerica Dios yàasu wenàiwicanáí imàníríca”, càí náimaca.

⁹ Néese ángel íimaca nulí: “Pitànàani: ‘Casímáica níái wenàiwicaca Dios imáidéeyéica Cordero yàasu matrimonio nérépiná, yeedápinácaalí iríwa yàacawéetúapínáwa’, càí pitànàacani”, íimaca nulí. Néese íimaca nulí àniwa: “Yái tàacáisi nucàlidéerica píri, báisíri tàacáisicani Dios inùmálicuíséerica”, íimaca nulí.

¹⁰ Yá nubàlùacawa nùluu ipùata iyúwa ángel irí nùacaténá icàaluíná, quéwa ángel íimaca nulí: “Picá pímaní càí. Nùacata íbaidéeri Dios irípiná càide iyúwa pía, nía nacáí péenánáí icàlidéeyéica mamáalàacata naináwaná íwaliwa Jesús yàasunáica nía. Pía Dios icàaluíná”, íimaca nulí. Yáacáiná Espíritu Santo imàaquéerícaté profetanáí icàlidaca tàacáisi Dios inùmálicuísé, yácata Espíritu imàaquéerica Jesús yàasu wenàiwica icàlidaca íináwaná íwali.

El jinete del caballo blanco

¹¹ Néeseté nuicáca capíraléeri cáli yàacàcanéerica chènuníse, Dios íyacàle nacáí, yá péemíacué cayába, nuicáca cabalèeri caballo. Yái wenàiwica yáawinéericawa caballo ínata, yácata Wáiwacali, ípidenéeri Cayábéeri íwítáise, Machiwéeri nacáí. Machacàníri iyú yùuwichàidaca báawéeyéi wenàiwica, imànica nacáí náipunita úwicáí.

¹² Yá mèlumèluíri ituí càide iyúwa waicáaná quicháí ipèúa. Idèniaca madécaná corona íwita íwaliwa. Idèniaca ípidenáwa íwaliwa, quéwa abéerita Wáiwacali yáalíawa càinacaalí ímáaná yái ípidenáca.

¹³ Wáiwacali ináawani idéca yáapúacawa iráí yáaculé, yá idèniaca ípidenáwa, Dios itàacáí.

¹⁴ Chènuníseeyéi úwi nàacawa yáamiwáise. Nadèniaca nabàlewa cayábéeri wáluma lino cabalèeri, masaquèeri nacáí. Nàacawa náalímáwanama cabalèeri caballo ínata.

¹⁵ Wáiwacali yùuwichàidapíná èri mìnáná itàacáí cachàiníri iyúwa, macáí cáli néeséeyéi càmlíyéica yeebáida itàacáí. Yùuwichàidapíná níawa cachàiníri iyú. Yá imáalàidapíná wenàiwica imàníyéica íbáyawanáwa máiníri báawaca Dios íicaca, yái Dios cachàiníríca náicha canánama. Imáalàidapíná níawa càide iyúwa wenàiwica íbawàidacaalí uva iyacaná ípisúacaténá uva ituní.

¹⁶ Idèniaca ípidenáwa ináawani íwaliwa, icuuchuí íwaliwa nacáí: “Nacuèrinásàiri, níái macáí cáli icuèrinánáica. Náiwacali nacáí níái macáí èri mìnánáí íwacananáica”.

¹⁷⁻¹⁸ Néese nuicáca áiba ángel íbàlùericawa èri ituí írìcu. Yá íimaca cachàiníri iyú wáchulináí irí yáalaníyéicawa chènunibàa: “Caquialécué, píwacáidáyacuéwa píyáacaténácué píyáacaléwa cadénama yái yàacási Dios ichùnìeripínácué píri. Píyáacaténácué píyáacaléwa nainámi níái ichùulíeyéicaté wenàiwica, nía nacáí úwi íwacananáimica, nía nacáí wenàiwicanáimi cachàiníyéica, nía nacáí caballomica, nía nacáí yèeyéimicawa caballomi ínata, nía nacáí macáí wenàiwicamica, nía nacáí íbaidéeyéimica mawèníri iyú áibanáí irí, nía nacáí yèepuníyéimicawa máiwacalíyémica, nía nacáí sùmanáimica, béeyéimica nacáí”, càí íimaca yái àngelca wáchulináí irí.

¹⁹ Néese nuicáca yái caluéri cuwèesi, nía nacái ichùuliyéica èeri mìnanaí. Nuicá nacái cãmpícha nãasu úwinái iwacáidáyaquéeyéicawa namãnicaténá úwicái Wáiwacali ípunita yái yáawinéericawa cabalèeri caballo ínata, náipunita nacái yãasu úwinái yèeyéicawa yáapícha chènuníse.

²⁰ Yá náibãaca caluéri cuwèesi. Náibãaca nacái cachíwéeri iwicùlidéerica, imàníríca yái cãmíríca wenáiwica idé imànica idècunitãacá iyaca caluéri cuwèesi yáapícha, ichíwáidacaténá wenáiwica imãaquéeyéica nachanãidaca caluéri cuwèesi ípidená nãwali, nía nacái yèeyéica cuwèesi yéenáwaná icãaluíniná. Yá náucaca caluéri cuwèesi quichái iriculé icáuca yáapíchatawa, yãasu cachíwéeri iwicùlidéeri yáapíchawa manuírí quichái iriculé, yáara manuírí yãawa nacáirica ipucuéricawa mamáalãacata cachãinírí azufre iyú, cãiripínérita iyaca.

²¹ Néese yái Wáiwacali yáawinéericawa caballo ínata inúaca cuwèesi yãasu úwináimi macáita. Inúaca nía itãacái iyúwa imusuéricawa inumalícuíse. Yá macáita wáchuli nayãaca nayáacaléwa cadénama úwinái ichéecami yéetéeyéimicawa ãta cadécataléta níái wáchulica.

20

Los mil años

¹ Néeseté nuicáca ángel iricúacawa chènuníse. Idèniaca llave icáapi iricuwa yacuèripiná iyú depuúwéeri utáwi inúma. Idèniaca nacái manuírí cadena icáapi iricuwa.

² Néese ángel íbãaca mãanu, yái bãaluitéeri ãapica, idèniéerica ípidenáwa cã: Diablo, ímãanáca “Icháwãidéeri waináwaná ìwali”, Satanás nacái, ímãanáca “Wãuwidesãiri”. Ángel idacúaca mãanu cadena iyú mil camuú piná.

³ Néese ángel yúucaca mãanu depuúwéeri utáwi iriculé. Yá ángel íbãliaca utáwi inúma. Íbãliaca utáwi inúma cachãinírí iyú mãanu iwicáú ãta imãalãacatalétawa yái mil camuúca, ípíchaná mãanu ichíwáidaca èeri mìnanaí. Néese mil camuú idénãami, yá iwãwacutápiná nawasãaca mãanu ãniwa maléénã èeripináta.

⁴ Néese nuicáca madécana yãalubáisi. Níái yáawinéeyéicawa yãalubáisi ínata nacúapiná wenáiwica nãuwichãidacaténá cawínãcaali imãniyéica íbãyawanáwa. Nuicá nacái wenáiwica yéetéeyéimicawa nawichuèyecaté íicha íiwita nacãlidacáináte Jesús íináwaná ìwali, nacãlidaca nacái Dios itãacái áibanái írí. Cãmíyecaté yáa caluéri cuwèesi icãaluíniná, yãasu yéenáwanási nacái. Cãmítaté namãaca áibanái nachanãidaca caluéri cuwèesi ípidená napudãlícú, nacãapi ìwali áiba. Yá nèepúapináwa cáuca ãniwa, yá nacúapiná wenáiwicanái Cristo yáapícha mil camuúpiná.

⁵⁻⁶ Yãcata idãbãanéeri namichãanãcawa. Casíimãica nía, mabãyawanéeyéica nía nacái, níái imichèyèipínacawa yéetãcãisi íicha idãbãanéerica namichãanãcawa. Yá machãnica náicha yáara puchãibãaná yéetãcãisica. Sacerdotepínaca níawa íbãidéeyéica Dios írípiná, Cristo írí nacái. Yá nacúapiná wenáiwicanái Cristo yáapícha mil camuúpiná. Quéwa áibanái yéetéeyéimicawa cãmítatãcá namichãapínáwa yéetãcãisi íicha ãta imãalãacatalétawa yái mil camuúca.

Derrota del diablo

⁷ Néese mil camuú idénãami, yásí ángelnái namusúadapiná Satanás iricúise yái nadacúacataléceni.

⁸ Yá imusúapínáwa ichíwáidacaténá macái èeri mìnanaí, nía nacái ípidenéeyéica Gog, Magog nacái. Yá iwacáidapiná nía namãnicaténá úwicái. Chínamáipínaca níái úwica cãide iyúwa cãina ituíná.

⁹ Yá nãapínáwa namanúbaca iyúwa chínamáinama níái úwica, Israel yãasu cáli ínatalé, yá nabãlúapínáwa itéesebãa yái Dios yãasu wenáiwica iyacãleca, yái yãcalé cãininéerica Dios íicaca. Néseta quéwa Dios íbanúapiná quichái chènuníse, yásí yeemãca macáita níái úwináimica.

¹⁰ Néese Diablo, yái Satanás icháwãidéerica waináwaná ìwali, yái ichíwãidéerica wenáiwica, Dios yúucapínái quichái iriculé, yáara manuírí yãawa nacáirica ipucuéricawa iyaca mamáalãacata cachãinírí azufre iyú, alé iyacatalépináca yái caluéri cuwèesica, yá nacái yãasu cachíwéeri iwicùlidéerica. Yá nãuwichãapínáwa cãiripináta èeríapínawa, táiyápinama nacái, èeri cãmírí imãalãawa.

El juicio ante el gran trono blanco

¹¹ Néeseté nuicáca manuírí yãalubáisi cabalèeri. Nuicá nacái yái yáawinéericawa yãalubáisi ínata. Yá cáliquéi, yá nacái capíraléeri cáli chènuníseerica nachalíacawa, yá canáca nía quirínama, Dios imãalãidacáiná nía, yái Dios yáawinéericawa yãalubáisi ínata.

¹² Néese nuicá níái yéetéeyéimicawa canánama, níái manuínaméeyéica, nía nacái púubéeyéica. Yá nabãlúacawa yãalubáisi ípunita. Néese cuyáluta nãacúacawa. Yãacúacawa nacái áiba cuyáluta idèniéerica wenáiwicanái ípidená idèniyéica icáucawa cãmírí imãalãawa. Néese icãlidaca naináwaná ìwali níái yéetéeyéimicawa, cãide iyúwa naléénã cuyáluta iricúise naináwaná, cãinãcaalíté namãníiná idècunitãacá cáuca nía.

¹³ Macái wenàiwica yéetáyéicatéwa manuiri úni yáaculé namusúacawa úni yáacúse, yá nabàlùacawa Dios ípunita. Macáita nacái yéetáyéimiwa nàanàca yéetácáisi ícha, càliculli ícha nacái, sísisánàcaalíté néetácawa. Yá icàlidapíná naináwaná ìwali canánama càinàcaalíté namàníná idècunitàacá cáuca nía.

¹⁴ Néese yúucaca yéetácáisi quichái iriculé; yúucaca infierno quichái iriculé nacái, yái infierno báawéeyéimi íiwitáise yúuwichàacatalécawa. Yúucaca nía quichái iriculé, yái manuiri yàawa nacáirica ipucuéricawa iyaca mamáalàacata quichái iyú. Yácata pucháibáná yéetácáisisca, yái manuiri yàawa nacáirica ipucuéricawa quichái iyú càiripinérita iyaca.

¹⁵ Yá macáita wenàiwica canéeyéica ípidená ichanàacawa cuyàluta iricu, yásí yúucaca nía quichái iriculé, yái manuiri yàawa nacáirica ipucuéricawa mamáalàacata quichái iyú, canácáiná náipidená cuyàluta iricu, yái cuyàluta idènièrica wenàiwicanái ípidená idènièyéica icáucawa càmfiri imáalàawa.

21

El cielo nuevo y la tierra nueva

¹ Néeseté, núa Juan, nuicáca wàlisài capiraléeri cáli, nuicá nacái wàlisài cháí cáli, imáalàapinácáináwá yáara idàbàanéerimica capiraléeri cálica, cháí idàbàanéerimica cálica nacái. Canácata quéwa manuiri úni.

² Néese nuicáca mabáyawanéeri yàcalé, yái wàlisài Jerusalénca. Iricùacawa chènuníse Dios yàatanáise. Cayábéerica yái yàcaléca Dios ichùnièrica cayába. Cayábéeri íicacánáwá càiride iyúwa inaná íicacánáwá udècanámi ùwalica ubàle cawèniiriwa ùcawéeri íripínáwá, ípichawáise umànica matrimonio yáapicha.

³⁻⁴ Néeseté nuémíaca cachàiníri tàacáisi Dios yàalubái iricúiséeri, yái yàalubáisi Dios yáawinacatáicawa, icùacaténá canánama. Yá càí íimaca: “Péemia cayábani, siúcáise de Dios iyaca èeri mánaná yáapicha. Yéepunípináwá náapicha, icùapíná nacái nía. Dioscata yàacawéridapíná nía, Nacuèrinápiná nacáicani. Dios itunúapíná náicha natuyáa macáita. Canáca yéetácáisi néré. Càmiyéipíná ícháaní néenibàa. Càmita achúma nawàwa. Canáca cáiwíri yácáiná idéca imáalàacawa càiripináta canánama yáara quèechéerimicaté iyaca”, íimaca nulí.

⁵ Néese Dios, yái yáawinéericawa manuiri yàalubáisi íinata, icùacaténá canánama, íimaca: “Péemia cayába, numànica nuyaca macáita wàlisàita àniwa”, íimaca. Néese íima nulí àniwa: “Pitànàacani, càide iyúwa nùumáná píri, báisíiricáiná nutàacáica íná píalimá peebáidacani”, íimaca nulí yái Diosca.

⁶ Yá íimaca nulí nutànàacaténá tàacáisi: “Nudéca numáalàidaca numànicani. Núcata yái iyéericatè èeri ípichawáise, núcata nacái yái namáalàidáaná canánama càide iyúwa las letras alfa y omega. Cawinácaalí macaléerica iwàwa, nùaca ìirawa úni yèeri icáuca càmfiri imáalàawa, mawèniiri iyú quéwa nùaca ìirani”, íimaca nulí nutànàacaténáni.

⁷ Yá íimaca nulí àniwa yái Diosca: “Cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, nùaca nalí macáita yái cawèniirica mawèniiri iyú, níai nuénibeca. Núcata nacuèrinápináwá. Níacata nuénibepíná nacáiwá”, íimaca nulí nutànàacaténáni.

⁸ Néese íimaca nulí àniwa yái Diosca: “Quéwa cawinácaalí níai càmiyéica yeebáida nutàacái cáalucáiná nàuwichàacawa nulípiná, nía nacái iwènùadéeyéica nuícha íiwitáise, nía nacái camíyéica yeebáida nutàacái, nía nacái casaquéeyéica íiwitáise, nía nacái inuèyéica wenàiwica meedá, nía nacái íiméeyéica áiba yáapicha càmfíchúaca náinusíwa, càmfírica nacái nanrísíwa, nía nacái camàliquéeyéica, nía nacái yéeyéica ídolo cuwáinái yéenáwaná icàaluíná, nía nacái macáita cachíwéeyéica, iwàwacutápiná nàacawa manuiri quichái iriculé yái manuiri yàawa nacáirica ipucuéricawa mamáalàacata azufre iyú, máiníri ùleuca, càiripinérita iyaca. Yái quichái ípidenéeri ‘Pucháiba yàawiríeri yéetácáisisca’”, íimaca nulí yái Diosca.

La nueva Jerusalén

⁹ Néeseté áiba ángel yàanàca nùatalé, abéeri néená níai siete namanùbaca ángelca idènièyecatè siete namanùbaca bacàa ipuniyéicawa iyú yái siete namanùbaca yúuwichàacáisi Dios ibànueripínáca namáalàidáaná canánama yúuwichàacáisisca cháí èeri iricúirica. Yái ángel íimaca nulí: “Aqualé, núsáidacaténá píicá úara Cordero yàacawéetúapínáca”, íimaca nulí yái ángelca.

¹⁰ Néese Espíritu Santo imàacaca nuicáca ángel itéca núa, yéenáwanási nacáiri iyúta quéwa, alé chènuníri dúli ínatalé. Néese ángel yásáida nuicáca Cordero yàacawéetú, yái cayábéeri yàcalé mabáyawanéerica, ípidenéeri Jerusalén, iricuéricawa chènuniise Dios yàatanáise.

¹¹ Yái yàcaléca mèlumèlúricani Dios icamaláná iyú. Mèlumèlúri càide iyúwa cawèniiri íba cabaléeri ípidenéeri jaspe, cuniéri quéwa iyúwa cayábéeri vidrio.

¹² Yáí yàcalé idèniaca itéesewa iwáináwa chènuníríca, manuírí nacáí. Yáí iwáiná idèniaca doce namanùbaca inùmawa. Macáí inùmata abéeri ángel ibàlùaca icùacani. Macáí inùmata náipidená ichanàacawa doce namanùbaca yàawíríca Israel itaquénánámíca.

¹³ Nuicáca másíba inùma iwáiná iwali este iwéré, másíba nacáí inùma nàyaca norte iwéré, másíba nacáí inùma nàyaca sur iwéré, másíba nacáí inùma nàyaca oeste iwérécata.

¹⁴ Yáí yàcalé iwáiná doce namanùbaca íba yáapísiyéyéí nàalímáwanama náipidená ichanàacawa níái doce namanùbaca apóstol yèepuniyéícatéwa Cordero yáapíca.

¹⁵ Yáí ángel itàaníríca nùapíca idèniaca oroírí metro yáalímáídacaténá yàcalé, ibàlài nééséeri iwáiná nacáí, inùma nacáí.

¹⁶ Yáí yàcalé abédanaméerita ibàlài icáalaca. Néese ángel yáalímáídacaca metro iyúni yáí yàcaléca. Dos mil doscientos namanùbaca kilómetros icáalaca, càita nacáí icáalaca ichènunica, càita nacáí icàcumàa icáalaca. Abédanamata icáalaca yáí yàcaléca.

¹⁷ Néese ángel yáalímáídacaca iwáiná yàcalé itéeséeríca. Sesenta y cinco namanùbaca metros ichènunica càide iyúwa èeri mìnánái yáalímáídáaná wawàsi.

¹⁸ Yáí iwáináca yáawami cabalèeri íba cawèníri ípidenéeríca jaspe. Yáí yàcaléca yáawami orota càide iyúwa masaquèeri vidrio.

¹⁹⁻²⁰ Doce namanùbaca manuínaméyéí íba iwáiná yáapíse. Íba imanùbaca ichanèeríca iwali abéeri íiwitáaná cawèníri íba: jaspe, cabalèeri íba; zafiro, capíralèeri, cuniéri íba; ágata, capíralèeri erúamàwaca, samànéeri íba; esmeralda, ípulèerísiwa, cuniéri íba; ónice, éewéeri, samànéeri íba; cornalina, quífiréeri, cuniéri íba; crisólito, éewéeri, cuniéri íba; berilo, ípulèeri, cuniéri íba; topacio, éewéeri, cuniéri íba; crisoprása, éewaca nacáíri, samànéeri íba; jacinto, chubènaméeri, cuniéri íba; amatista, capíralésíwéeri, cuniéri íba;

²¹ Níái yàcalé inùmaca doce namanùbaca yáawami perlata, cabalèeri íba cawèníríca. Inùma imanùbaca imànírí abéeri perla ícha, iwáiná inùmapíná. Yáí yàcalé yáasu manuírí carretera yáawami orota, cuniéri vidrio nacáíri.

²² Canácata templo yàcalé írícu nasutácaalupínáca Dios ícha. Yàcalé imanúícatá nàca Dios icàaluíná, yáí cachàíníríca náícha canánama, nàca Cordero icàaluíná nacáí.

²³ Càmita iwàwacutá èeri icànaca yàcalé iwali, quèeri nacáí, icànacáiná iwali yáí Dios, Cordero nacáí nacamalánáca.

²⁴ Macáí cáli néeséyéí yèepunícawa yàcalé icamalá írícu. Wenàiwíca íiwacanánái natéca nàasu cawèníriwa yàcalé írículé.

²⁵ Yàcalé inùmaca canánama canácatáita ibàllawa èeríapi. Canáca catá néré.

²⁶ Natéeripíná nàasu cawèníriwa néré yàcaléírículé, níái macáí èeri mìnánái càasuíyéíca.

²⁷ Quéwa báawéyéí íiwitáise canácatáita yéewaná nawàlùacawa néré. Cawínácaalí íiméyéíca áiba yáapíca càmíríca nanírísiwa, càmíchúaca nacáí náinusíwa, nía nacáí cachíwéyéíca, canácata yéewanápiná nawàlùacawa néré. Níawamita idèniyéyéíca ípidenáwa ichanàacawa Cordero yáasu cuyàluta írícu, yáí cuyàlutaca idènièeríca náipidená canánama níái Dios yéyéíca icáuca càmírí imáalàawa.

22

¹ Néeseté ángel yáasáida nuicáca masaquèeri inanába, yèeri wacáuca càmírí imáalàawa. Asáiri yáaculé manuísíwata càide iyúwa waicáaná vidrio. Yáí inanába imusúacawa Dios yáalubái yéewíse, yáí yáawinacatáicawa Cordero yáapíca, nacùacaténá canánama.

² Yáí inanába iwatácawa bamuchúamibàa yàcalé yáasu manuírí carretera yéewibàa. Aícu nabàlùacawa carretera idùlepibàa, càita nacáí abéemàawáise nabàlùata nacáíwa néenibàa. Yáí àicu, yácata yèeríca wacáuca càmírí imáalàawa. Idèniaca iyacanáwa, doce yáawíríca yáca iyacanáwa macáí camuítá. Quèeri imanùbacata càyacanácani. Yáí àicu íbáináca cayábéeri dabéca ichùnìeríca macáí èeri mìnánái.

³ Yàcalé írícu, canácatáita íya wawàsi Dios íiquéeríca iyúwa báawéeri. Dios, Cordero yáapíca, ípidenéeríca Jesucristo, nacùapíná èeri mìnánái néenibàa. Nàasu wenàiwícanái yàca nacàaluíná.

⁴ Naicáwa Dios inàni néréwa. Nadènapíná Dios ípidená napùdàllícuwa.

⁵ Canáca néré catéeríwa. Níái íyèyéípináca néenibàawa càmita iwàwacutá napucúadaca lámpara, càmita nacáí iwàwacutá èeri icànaca nàwali. Wáiwacalí Diosta icànapíná nàwali. Nacùapíná macáita Dios yáapíca càiripínáta, èeri càmírí imáalàawa.

La venida de Jesucristo está cerca

⁶ Néeseté ángel íimaca nulí: “Báisírícatá yáí tàacásíca, íná yéewa píalímá peebáídacani macáí píwàwalícuísewa. Yá nacáí Wáiwacalí Dios, yáí imáaquéeríca profetanái icàlídaca tàacásí inùmalícuíse, ídèca íbànùaca yáasu ángelwa yáasáídacaténá yáasu wenàiwícanái írí càinácaalí ichábàanápináwa mesúnámáita”, íimaca nulí yáí ángelca.

⁷ Wáiwacali ímaca walí: “¡Péemiacué cayábani, nùanàpiná mesúnamáita! ¡Casímaica nawèwa cawinácaalí yeebáidéeyéica yáí tàacáisica Juan itànèerica cuyàluta írìcu, yáí icàlidéerica càinácaalí ichàbàanàpináwa!” còi ímaca yáí Wáiwacalica.

⁸ Núa Juan, núacata yáí yéemièrica, iiquéerica nacáí macáita yáí tàacáisica. Idécanámi nuémicani, nuicácani nacáí yáí wawásica, yá nubàlùacawa nùulú ipùata iyúwa ángel írì núacaténá icàaluíniná, yáí yáasáidéerica nulí yáí tàacáisica.

⁹ Quéwa ángel ímaca nulí: “Picá pimàni còi. Núacata piacawéeriná íbibáidéerica Dios írìpiná piapicha, péenánáí yáapicha nacáí níáí profetaca icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmalicúise, náapicha nacáí níáí yeebáidéeyéica tàacáisi pitànèerica cháí cuyàluta írìcu. Píaca abéerita Dios icàaluíniná”, ímaca nulí.

¹⁰ Néese ímaca nulí àniwa: “Picá píbàani áibanáí ícha yáí tàacáisi pitànèerica cháí cuyàluta írìcu, icàlidéerica càinácaalí ichàbàanàpináwa, mawiénicáiná yáí èerica”, ímaca.

¹¹ Cawinácaalí imànífeyéica íbáyawanáwa, nía nacáí casaquèeyéica íiwítáise, iwàwacutá nawènúadaca náiwítáisewa nabáyawaná íchawa caquialéta. Cawinácaalí nacáí cayábéeyéica íiwítáise iwàwacutá namànica cayábéeri mamáalàacata, nía nacáí masaquèeyéica íiwítáise iwàwacutá nèepunicawa mamáalàacata mabáyawanéeri iyú”, ímaca.

¹²⁻¹³ Wáiwacali ímaca walí: “¡Péemiacué cayábani, nùanàpiná mesúnamáita! Yásí nutéca cawèníri, yá nacáí yùuwichàacáisica numàaquéeripináca macáita wenàiwica írì náalimáwanama càide iyúwa imanúicanama nadéca namànica cayábéeri, báawéeri áibata. Núacata yáí iyéericaté èeri ipichawáiseté; núacata nacáí yáí namáalàidáná canánama càide iyúwa las letras alfa y omega. Núacata yáí idàbéericaté macáita, imáalàidéeripiná nacáíwa macáita”, ímaca.

¹⁴ Casímaica cawinácaalí masaquèeyéica imànica íiwítáisewa báawéeri ícha yéewacatená nayáaca nayáacaléwa yáí àicu iyacaná yèerica nacáuca càmíri imáalàawa, yéewanápiná nacáí nawàlùacawa iwáiná inùma írìcubàa wálisáí Jerusalén iyacàlená írìculé.

¹⁵ Déeculé yàcalé ícha nàyaca níara casaquèeyéica íiwítáise, nía nacáí camàliquèeyéica, nía nacáí iiméeyéica áiba yáapicha càmíchúaca náinusíwa, càmírica nacáí nanìrisíwa, nía nacáí inuèyéica wenàiwica meedá, nía nacáí yèeyéica idolo cuwáináí yéenáíwaná icàaluíniná, macáita nía nacáí casímaíyéica ichìwáidaca áibanáí wenàiwica.

¹⁶ “Núa, Jesús, nudéca nubànùaca nùasu ángelwa icàlidacaténácué píri yáí tàacáisica, nalípiná macáita yeebáidéeyéica nutàacáí, iwacáidáyaquèeyéicawa yàcalé imanùbaca. Núacata yáí rey David itaquèrináica. Núacata nacáí idàbéeripináca Dios yáasu èeri máináí cayábéeri càiride iyúwa mèlumèluírì dùlupùta ichanèericawa mèlumèluwaca mapisáisiwata èeri imanùbaca”, ímaca yáí Jesúsca.

¹⁷ Yáí Espírìtu Santo, úa nacáí Cordero yàacawétúapiná náimaca Jesús írì: “¡Aqualé!” còi náimaca Jesús írì. Macáitacué pía yéemièyéica yáí tàacáisica, “¡Aqualé!” còi píimacué Jesús írì. Macáitacué pía nacáí iwàwéeyéica icáuca càmíri imáalàawa, aqualécué, peedácué píriwani mawèníri iyú, càide iyúwa macáléeyéí iwàwa iwàwáaná íraca úni.

¹⁸ Yá nùalàacué pía cachàiníri iyú macáitacué pía yéemièyéica yáí tàacáisi Juan itànèerica cháí cuyàluta írìcu, icàlidéerica càinácaalí ichàbàanàpináwa. Aibacaalí itùculiada néeni áiba tàacáisi àniwa, Dios yùuwichàidapiná yáí wenàiwica yùuwichàacáisi iyú, yáí yùuwichàacáisi Juan itànèerica íwali cháí cuyàluta írìcu.

¹⁹ Aibacaalí yúucaca tàacáisi cuyàluta írìcuíseta yáí icàlidéerica càinácaalí ichàbàanàpináwa, càmita Dios imàaca iyáaca iyáacaléwa àicu iyacaná yèeri wacáuca càmíri imáalàawa, càmita nacáí Dios imàaca iyaca mabáyawanéeri yàcalé írìcu, yáí àicuca, yáí yàcaléca nacáí waléeyéica íwali cháí cuyàlutaca írìcu.

²⁰ Yáí Wáiwacali Jesús icàlidéerica walíni yáí tàacáisica ímaca: “Báisíta, nùanàpiná mestúnamáita”, còi ímaca yáí Wáiwacalica.

Néseté núumaca: “Báisita, amén. ¡Aqualé, Wáiwacali Jesús!” còi núumaca.

²¹ Nusutácué Wáiwacali Jesús ícha píripinácué imànínàpinácué píri cayábéeri.